

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KUNU-Rİ MUHAREBELERİ VE GERİ ÇEKİLMELER

(26.XI.1950 - 24.I.1951)

BAHTİYAR YALTA

ANKARA- 2005

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK TARİH KURUMU YAYINLARI
XVI. Dizi – Sayı 102

KUNU-Rİ MUHAREBELERİ
VE
GERİ ÇEKİLMELER

(26.XI.1950 - 24.I.1951)

BAHTİYAR YALTA

ANKARA - 2005

Yalta, Bahtiyar

Kunu-ri Muharebeleri ve geri çekilmeler (26.XI.1950-24.I.1951) / Bahtiyar Yalta.-Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2005

İvi, 843, [3] s. : res. ; 24 cm.-(AKDTYK Türk Tarih Kurumu yayınları; XVI. Dizi-Sa. 102).

Bibliyografya ve indeks var.

ISBN 975-16-1829-0

- 1. NATO_Türkiye. 2. Kore Savaşı_Türkiye.**
- 3. Yalta, Bahtiyar_Hatıralar.I.E.a. II.Dizi**

956.1035

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun 4.1.2004 tarih ve 473/10 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile 1000 adet basılmıştır.

ISBN: 975-16-1829-0

Raportör: Prof. Dr. Ali İhsan GENCER

Baskı: Kıvılcım Reklam Matbaa - ANKARA
0312 384 40 09

*Annemi, kız kardeşimi,
Öğretmenlerimi,
Şehitlerimizi, malûl gazilerimizi, gazilerimizi ve ailelerini,*

Mesleğe bağlılıkları, medenî cesaretleri, çalışkanlıkları, çağa ve başarıya ulaşma iradeleri ile Silâhlı Kuvvetlerimizi; karada, havada, denizde ayakta tutan, temsil eden ve hedefe ulaştıran askerlerimizi över ve saygıyla selâmlarım.

1

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	XXXIII
KISALTMALAR.....	XXXV
TAKTİK İŞARETLERİ.....	XXXVII
KAYNAKÇA.....	XXXIX
KRONOLOJİ.....	XLIII
TÜRK TUGAYI'NIN KOMUTA YERLERİ.....	LIII
TEŞEKKÜR.....	LV

BİRİNCİ BÖLÜM

TAŞLAR YERİNDEN OYNAYINCA

I. DÜNYA EGEMENLİĞİ ÇABALARI.....	1
1. SSCB.....	1
2. ABD.....	1
3. Batı Avrupa.....	2
4. Üçüncü Dünya Dediklerimiz.....	2
5. Atom ve Uzay Çağı.....	2
II. BARIŞ VE YAYILMA.....	4
1. Barış Yolunda Çabalar.....	4
2. Birleşmiş Milletler (BM).....	5
3. Sorunlar, Bunalımlar.....	6
III. KORE YARIMADASI ÜZERİNDE HESAPLAR.....	7
1. Kore Üstüne Kararlar.....	7
2. Kore'nin İkiye Bölünmesi.....	8
3. 38° Paralel Sorun Hattı Oluyor.....	9
4. İdeolojik Savaş.....	12
IV. ABD'NE SALDIRI.....	13
1. Kuzey Kore Saldırıyor.....	13
2. BM Üyeleri Sınanıyor.....	16
3. Kore'de BMT Bayrağı Altında Savaşan Askerler ..	17
4. Küçülen Dünyada Savaş ve Barış.....	17
5. BMT'na Ölçsüz Cevaplar.....	18
6. BMT'nın Başkomutanlığı.....	20
7. Başlangıçta Tarafların Amaçları.....	22
a. Kuzey Kore Komutanlığı'nın Amacı.....	22
b. Güney Kore Komutanlığı'nın Amacı.....	23

c. BM Kuvvetlerinin Amacı.....	23
8. Kore Savaşı'nın İlk Haftaları.....	23
V. İKTİDAR VE MUHALEFET	23
1. İktidar Değişikliği	23
2. NATO.....	25
3. Türkiye'nin NATO'ya Girme Çabaları.....	25
4. Türkiye'nin NATO'ya Girişi.....	26
5. Türkiye'nin Kore Savaşına Katılması	28
6. İnönü'nün Gölgesi	29
7. Realpolitik	31
8. Askerler ve Politika	32
9. Askerler ve Savaş Kültürü.....	33
10. Tarihimizde Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile Kore Savaşları.....	33
a. Binci Dünya Savaşında Osmanlı İmparatorlu- ğunun Başında Bulunan Üçler (Enver, Cemal, Talât).....	33
b. İkinci Dünya Savaşındaki Yansızlık Politikamız	35
c. Kore Savaşı ve Türkiye'nin Politikası.....	36
VI. TUGAYIN OLUŞTURULMASI	37
1. Askeri Kışkırtma Girişimleri	37
2. Savaşa Gidenler	39
a. Yeni Nesil Üzerine Tartışma.....	39
b. Savaşa Gönüllü Gidenler.....	40
c. Kore'de Savaşanlara Önem Verilmemesi.....	42
3. Tugayın Kurulması.....	43
a. Subay ve Erlerin Atanmaları	43
b. Tugayın Çekirdeği	43
c. Tugay ve Alay Komutasının Oluşturulması	45
ç. Türk Eri ve Yabancı Subay	48
d. Tugay Birliklerinin Eğitimi.....	49
e. Piyade Albayı Celâl Dora	52
f. Savaşa Hazır Birlik İhtiyacı	53
4. Türkiye'deki Son Günlerimiz.....	54
a. Menderes, Yamut ve İnce'nin Tugayı Ziyaretle- ri.....	54
b. Bu Ne Parası?	56
c. Bu Gece Eğlenecektik	57
ç. Askeri Düşünen Yok!	58

VII. KORE'YE HAREKET	59
1. Ankara'dan İskenderun'a	59
2. İskenderun'daki Günlerimiz	60
a. Kurban Bayramı ve Erlerimiz	60
b. Hep Bir Atatürk mü Bekleyeceğiz	60
3. Belen'de Bayram Namazı.....	61
4. Erlerimizin Aileleri ile Verdikleri Sınav	63
VIII. KORE'YE VAKTİNDE VARABİLECEK MİYİZ?	64
1. Kore'de Yıldırım Savaşı	64
2. Pusan Savunması	64

İKİNCİ BÖLÜM ORTADOĞU'DAN UZAKDOĞU'YA

I. İSKENDERUN'DAN PORT SAİD'E	66
1. Tugay Birlikleri İskelede	66
a. Gemiye Biniyoruz	66
b. İskelede Uğurlama Töreni	67
c. Tamam Arkadaşlar Ayrıldık!	68
2. Mısır Karasularına Girerken	69
a. Son Uğurlayıcımızdan da Ayrılıyoruz	69
b. Port Said ve Mısır	70
3. Gemide Hayat	71
a. Gemimizi Tanıyalım	71
b. Gemide İki Başlı Komuta	73
c. Acemilikler	74
ç. Erlerimizin Yakınmaları	75
d. Gemide Zaman Geçirmek	75
e. Toplumumuzdaki Uçurum	76
f. Kore Yolu Bülteni	77
g. Gemide Söylentiler	78
ğ. Gemide Ticaret	79
h. Gemide Eğitim	79
ı. Vazife Namustur	80
i. Doğu Akdeniz ve Kıbrıs Adası	80
j. Süveyş Kanalı	82
II. PORT SAİD'DEN ADEN'E	83
1. Süveyş Kanalı'ndan Geçerken	83
2. Kanal Savaşından Türkiye Cumhuriyeti'ne	84
3. Kızıl Deniz	86
a. Dayandırmaz Sınaklar	86

b. Gemide Alârm Uygulamaları	87
c. İşler Yoluna Girdi	87
ç. Erlerin Dünyası Genişliyor	88
d. Eğitim ve Öğretim	89
e. Başımıza Gelince Anladık	89
f. Son Hudut Hattındayız	90
III. ADEN'DEN KOLOMBO'YA (SRİLANKA)	90
1. Hüzünlendiğimiz An	90
2. Dalgalı Sulara Doğru	91
3. Hint Okyanusu	92
a. Okyanus Kendini Belli Etmeli	92
b. Amerikan Hikâyesi	93
c. Kolombo Limanı	94
ç. Kolombo'da Gözlemlerimiz	94
IV. KOLOMBO'DAN SİNGAPUR'A	96
1. Subay Gazinosunda Piyano Var	96
2. Kolombo'dan Ayrılıyoruz	97
3. Sıkıntılı Deniz Yolculuğu	97
4. Savaşta Hastalanmak	98
5. Sumatra Adası	98
6. Ekvator Kuşağı	99
7. Singapur	99
V. SİNGAPUR'DAN PUSAN'A	100
1. Güney Çin Denizi	100
a. Deniz Ne Kadar Sakin	100
b. Albay Celâl Dora'nın Öğütleri	102
c. Fırtınalar Durdu	103
ç. ABD'nin Konserve Kutuları ve SSCB	104
2. Ankara'dan Kore'ye Radyo Yayını	104
3. Komodor Perry ve Tsushima Adası	104
4. W.G. Haan Gemisinde Veda Töreni	106
5. Pusan Limanı	107

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KORE'Yİ TANIYALIM

I. KORE'NİN TARİHİ (Özet)	110
1. Kabileler Dönemi	110
a. Kuzey Kore'de	110
b. Güney Kore'de	110
c. Kore'de Fıkı ve Alevî Doğuş	110

2. Mezhep Kavgaları Dönemi	111
3. Dış Müdahaleler Dönemi	111
a. Türk İstilâsı	111
b. Askerî İdare	111
c. Japon Müdahalesi ve Siyasî Dinî Partiler	112
ç. Mançurya'nın Müdahalesi	112
d. Konfüçyüs ve Hıristiyan Rekabeti	112
4. Çin-Rus-Japon Rekabeti	112
a. Japon-Çin Savaşı	112
b. Japon-Rus Savaşı	113
5. Amerika-Rusya-Çin Rekabeti	113
6. Savaş Konumuna Geçen İki Kore	115
II. KORE COĞRAFYASI (Özet)	115
1. Şekli, Yeri, Yüzölçümü	115
a. Şekli	115
b. Yeri	115
2. Fizyolojisi	116
3. Coğrafi Bölgeler	118
4. Olanakları	118
a. İnsan Kaynağı	118
b. Madenler	119
III. KORE'NİN JEOPOLİTİĞİ (Özet)	119
IV. KORE'NİN GRİ YÜZÜ	122
1. Asırlar Sonra Uzakdoğu'dayız	122
2. Kore'ye Ayak Basıyoruz	123
a. Pusan'a İniyoruz	123
b. Eyvah Kore Mahvolmuş	126
3. Pusan-Teagu Tren Yolculuğu	127
a. Trenimiz ve İzlenimler	127
b. İki Arada Kalan Halk	128
c. Kore'nin Bağımsızlık Çabaları	129
ç. Tutsak Treni	130
V. TEAGU'DAKİ GÜNLERİMİZ	131
1. Kore'de İlk Gecemiz	131
2. Teagu'daki Kışlamız	132
3. Teagu	134
4. Koreliler	135
5. Amerikalıların Uyarıları	137
6. Savaşta Kadınlar	138
7. Bazı Amerikalı Edele	139

8. İyi Anılmak İstiyoruz	139
9. Kolay Yönetim Anlayışı	140
10. Eğitime Devam Ediyoruz	140
11. Kore'de Cumhuriyet Bayranımızı Kutluyoruz	141
12. Amerikalıların Konferansları	143
13. Yine Bir Amerikan Hikâyesi.....	144
14. Türk Savaş Muhabirleri.....	145
15. Denetlemeler.....	146
16. Bu Denetlemeyi Anlatmalıyız.....	147
17. Kolordu Karargâhı	149
VI. ALAYIN LAĞV EDİLMESİ.....	149
VII. KUTUP YILDIZI	153

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AŞAMADAN AŞAMAYA BİR SAVAŞ

I. KORE'Yİ BÖLER MİSİNİZ?	155
1. Kardeşi Kardeşe Düşman Ettiler	155
2. Kore'de Yanlış Hesaplar	156
3. Kore'de Savaşa Çanak Tutuldu	157
4. Kore Krizi Nasıl Çözülür?	158
5. Ekonomiyi Çökertme Stratejisi	158
6. Kore'ye Karşı Artan İlgi	159
II. KORE SAVAŞI'NIN AŞAMALARI	161
1. Savaşın Birinci Aşaması.....	161
a. Kızıl Kore'nin Güney Kore'ye Saldırması	161
b. BM Genel Sekreteri'nin Çağrısı	161
c. Başkan Truman'ın Gen. Mac Arthur'a Emri....	162
ç. Pusan Köprü Başı Vuruşmaları	162
d. ÇCF'nin Mançurya Yığınağı.....	164
2. Savaşın İkinci Aşaması	165
a. Niye İnchon	165
b. İnchon Zaferi.....	167
c. İnchon'a Çıkanlarla, Pusan'dakilerin Kuzeyle Birleşmesi.....	169
ç. Güney Kore'nin Kurtarılması.....	172
d. Ufukta Barış Görünmüyor	172
e. Kore'de Yeni Ciddi Bir Gelişme	173
f. Çin Halk Gönüllüleri Kore'de.....	175
3. Savaşın Üçüncü Aşaması	177
a. Kore'de Yaludun Önceki Birliği	177

b. 38° Paraleli Geçme Sorununun Hikâyesi.....	178
c. Wake Adası Görüşmesi.....	179
ç. ÇHC'nin Büyük Sorunları.....	181
d. 38° Paralel Kriz Hattına Dönüşüyor	183
4. BMK'deki Sıkıntılar.....	185
a. Tarafların Çatılarında Hava.....	185
b. BMK'leri Sinanju-Yongpo Hattına Varırlarken	186
c. BMK'leri Taarruz İçin Tertiplenirken ÇHC	
Kuvvetleri de Savaş Alanında Yer Alıyorlardı.	186
ç. General Mac Arthur'un Kızıl Kore'ye Teslim	
Olma Çağrısı	188
d. İstihbarat Raporları ve General Mac Arthur....	189
e. IX. Kor.'dan Tugaya Gelen İstihbarat Bülteni	190
f. Savaşta Demeçler ve Etkileri	192
g. Savaşta Hedef.....	192
5. Savaşın Son Aşaması mı?.....	193
a. Düşman Hakkında Yanılmalar	193
b. BMK'nin Taarruz Tertibi.....	195
c. General Mac Arthur Yalu'ya Doğru Taarruza	
Geçiyor	195
6. Komünistlerin Beklenmeyen Gece Taarruzu.....	196
a. BMK'nin Havası.....	196
b. NKA'nın 25/26 Kasım 1950 Gece Taarruzu	197
c. 26 Kasım 1950 Sabahı BMK Taarruza Geçer-	
ken.....	198
ç. Kore'de CCF'nin Boru Sesleri	199
III. CCF'NİN KORE'DE BMK'LERİ İLE SAVAŞA TU-	
TUŞMASI	200
1. BMK'leri Cephesindeki Gelişmeler	200
a. Chongchon (Kunu-ri)'da Şaşkınlık, Taedong	
(Tokchon)'da Panik.....	200
b. BMK Cephesinin Tokchon Yöresinde Yarılm-	
sı	201
c. General Mac Arthur'un Ani Kararı	203
ç. BMK, CCF'ye Karşılık Veremez miydi?	203
2. Tokyo-Washington-Londra Üçgeni	205
a. ÇHC'nin Taarruzu Sırasında Washington	205
b. Bazı Haberleri Bir Daha Hatırlayalım	207
c. General Mac Arthur Uyarıyor	208
ç. Komutanların Gizli Tokyo Toplantısı	209

d. Başkan S. Harry Truman	209
e. K.K. Kur. Başkanı Gen. Lawton Collins Kore'de	211
f. O Günlerde ABD'den Dünyaya Verilen Tek İyi Haber	214
g. Gen. Mac Arthur: Beyaz Saray'la Pentagon'u Anlamalıydı	214

BEŞİNCİ BÖLÜM

ADIM ADIM SAVAŞA DOĞRU

I. TÜRK TUGAYI KUZAY KORE'DE	216
1. Teagu'dan Chotan'a (Zangdang)	216
a. Yol Hazırlığı.....	216
b. Teagu İstasyonunda	217
c. Savaş Alanı	217
ç. Doğanın Gücü	218
d. İlk Şehidimizi Verdik	218
e. Çeteler ve Müfrezeler.....	218
f. İngiliz Altını ve Arap Şeyhleri	219
g. Teröristlerle Savaş.....	220
ğ. Halk Yollara Dökülmüş.....	222
h. Tehdide Direnme.....	223
2. Bu Kâhin de Nereden Çıktı?.....	224
3. Chotan'daki Günlerimiz.....	225
a. Chotan'da (Zangdang) Akşam	225
b. Çetelere Karşı Savunma	227
c. Gece Askerlerimiz Hiç Ateş Etmediler.....	228
ç. Bizimkiler de Ateş Ettiler	229
II. ÇETELERLE VURUŞMA	231
1. Çete Temizleme Harekâtı	231
a. Taburların Görev Bölgeleri.....	231
b. Taburların Gerillâ Harekâtı.....	233
c. Çetelere Karşı Köprüyü Koruma Görevi.....	234
ç. Amerikan Kumanyası	237
d. Gebertin Gitsin!.....	238
e. Barbarlar	238
f. Tugayın Tekrar Chotan'da Toplanması	240
III. CHOTAN'DAN KUNU-Rİ'YE.....	240
1. Hava ve Kara Keşif Raporları.....	240
2. İktisat ve Sıkıyıkurumlar	242

3. Kunu-rî'ye Giderken Karşılaşılan Güçlükler	243
4. Albay Celâl Dora'nın Görevi	244
5. Karargâh ile Kıt'alar	245
6. Pyongyang'a Vardık	247
a. Şehir İçine Kapanmış	247
b. Çirkin Asker	248
c. Halk ve BM Kuvvetleri	249
ç. M.P. (Amerika'nın Askeri Polisleri)	250
d. Gece Yolda Direksiyon Eğitimi	250
7. Son Taarruz Hazırlıkları	251
IV. KUNU-RÎ'DEYİZ	252
1. Muharebe Emrini Beklerken	252
a. Tugayın Konma Bölgesi	252
b. Kader Noktası	253
c. Etrafı Geziyoruz	254
ç. Göreve Hazırız	255
d. Tugay ile I. Piyade Taburunun Emirleri	256
e. Tugaya Verilebilecek Muharebe Görevleri	258
2. Tugayın Keşif Faaliyetleri	258
3. Tugay Komutasının Cephe Ziyaretleri	260
4. Tugayda Toplanan Bilgiler	260
V. BÜYÜK TAARRUZDAN ÖNCE TARAFLARIN KUVVETLERİ	261
1. BM Kuvvetleri	261
2. Çin Halk Cumhuriyeti ve Kuzey Kore Kuvvetleri	262
VI. I. PİYADE TABURUNDA SUBAY TOPLANTILARI	263
1. 24.XI.1950 Akşam Toplantısı	263
2. 25.XI.1950 Akşam Toplantısı	264
VII. CEPHEDE BİR ŞEYLER OLUYOR	264
VIII. 25. PİYADE TÜMENİNİ DESTEKLEYEN TOPÇU-MUZ	266
1. Topçu Taburumuz	266
2. General Mac Arthur'un Emri	266
3. Radyatörlere Yalu Suyu	267
4. 24. Nigro P.A., İ.P.Bl.'nün Muharebesi	267
5. 25/26.XI.1950 Gecesinde Topçu Taburumuz	268
6. 26.XI.1950 Günü Topçu Taburumuz	269
7. Tugayınıza Gidin!	271
8. Top. İrtibat ve Gözetleme Subaylarımız	272

ALTINCI BÖLÜM SAVAŞ GÖREVİ

I. TÜRK TUGAYINA SAVAŞ GÖREVİ VERİLİYOR...	274
1. IX. Kolordu Karargâhına Davet.....	274
2. Bilmece Gibi Emir.....	275
3. Tugayın Aldığı Savaş Görevi	279
4. Tugayın Harekât Alanı.....	281
II. KUNU-Rİ TOKCHON YÜRÜYÜŞÜNÜN PLÂN- LANMASI.....	282
1. Plânlamada Zorluklar.....	282
2. Yürüyüşün Aşamaları	284
a. Yürüyüşte İlk Aşama	284
b. Yürüyüşün İkinci Aşaması.....	284
c. Üçüncü Aşama ise	284
3. Tugayın Wawon'a Yürüyüş Plânı.....	285
4. Tugayın Yürüyüş Emri	286
5. I. P. Tb.'nun Aldığı ve Verdiği Yürüyüş Emirleri .	288
a. Tugay Emri	288
b. Taburun Emri	289
6. O Sıradaki Ruh Halimiz.....	290
III. TUGAYIN KUNU-Rİ-TOKCHON YÜRÜYÜŞÜ	292
1. Tugayın Kunu-ri'den Wawon'a İntikali	292
a. Güvenlik Birliklerinin Yürüyüşü	292
b. Öncü İleri Kısımına Yapılan Çete Baskını	294
2. Tugayın Wawon Toplanma Bölgesi	296
a. Güvenlik Hattının İşgali.....	296
b. Subay Güvenliği Konusu	297
3. Bazı Notlar	298
a. Kıt'ayı, Hazırlıksız, Görevsiz Bırakmamak.....	298
b. Zinde (diri, canlı) Kıt'a İhtiyacı	298
c. Yaklaşma Yürüyüşünde İlk Sıkıntılı Gece	300
4. Tugayın Wawon'a İntikali	300
a. III. Piyade Taburu.....	300
b. Havan Bölüğü	301
c. II. Piyade Taburu	301
ç. Tank Takımı	302
d. Topçu Taburu	302
e. Muhabere Bölüğü	302
f. İstisna Bölüğü	302

g. Tugayın Bağlı Birlikleri	303
ğ. Tugay Karargâhının İleri ve Geri Kademeleri.	303
5. Tugay Geri Teşkilleri	305
a. Geri Teşkiller	305
b. Oto Bölüğü	305
6. 26/27.XI.1950 Gecesi Durum	306
7. İkinci Aşamanın Plânlanması	306
8. Tokchon'a Yürüyüşte Düşünceler	309
a. Tugayın Görevi	309
b. Destekten, Bilgiden Yoksun Tugay	309
c. Tugayın Bilgi Toplama Olanakları	310
ç. Tugay Niye İki Koldan Yürütüldü?	310
IV. WAWON-SOCHONG YÜRÜYÜŞÜ	311
1. Wawon-Swaemokcham Yürüyüşü	311
a. Yürüyüş Tertibi	311
b. Sol Kolun Gafleti	312
c. II. Piyade Taburunun İleri Sürülen Keşif Kolu	314
ç. Sol Kolu Geriye Çevirme	314
2. Notlar	315
a. Körü Körüne İtaat	315
b. Muzafer Çabuk Ol!	316
3. Wawon-Swaemokcham (Büyük Kısımın) Yürüyüşü	317
4. Swaemokcham-Karillyong Yürüyüşü	318
a. Dağ Yürüyüşü	318
b. Şüpheli Sivil-Asker Koreli Gruplar	319
c. Allah'ım Oğlumuzu Esir Eyleme	321
5. Yürüyüşte Disiplin ve Güvenlik	322
6. Notlar	323
a. Savaş Manzaraları	323
b. Öğle Molası	323
ç. Savaşa Alışıyoruz	324
7. Karillyong-Sochong Yürüyüşü	325
a. Yokuş Aşağı Yürüyüş	325
b. Topçu Gözetleme Uçaklarımız	325
c. Tank Takımı ile 2. Piyade Bölüğü İleri Alınıyor	326
ç. Niye Bekliyoruz?	327
V. NE YAPMALI	329
1. Amerikalı Subayların Telâşı	329
2. Keşif Kıt'asının Düşmanla Karşılaşması	330
VI. IX. KOLONUDAN TUGAYA GELEN EMİR	331

1. Emrin İçeriği	331
2. Tugayı Piyon Gibi Yönetmek İstiyorlar.....	332
3. General Tahsin Yazıcı İnisiyatifini Kullanıyor	332
4. General Yazıcı'nın Kararı.....	334
5. Çekilme Emrinin Birliklere İletilmesi.....	335
6. General Yazıcı'nın Çekilme Emri Üzerine.....	335
VII. TUGAYIN WAWON'A ÇEKİLMESİ	336
1. Wawon Bölgesi	336
2. Tugayın Wawon'a Yerleşme Plânı	338
3. Wawon'a Dönerken	340
a. Karillyong'da Dönüş Manevrası.....	340
b. Karillyong'daki Büyük Ateş.....	341
c. Ordumuzda; Araç ile Gercin Önemi.....	342
4. Birliklerin Wawon'a Dönmeleri.....	343
a. Havan Bölüğü	343
b. Topçu Taburu	343
c. II. Piyade Taburu	344
ç. III. Piyade Taburu.....	344
d. Yüzbaşı Rahmi Küntür'ün Grubu	345
e. Muhabere Bölüğü	346
f. Tugay Komutası	346
g. Tank Takımı	347
h. Albay Celâl Dora	347
1. I. Piyade Taburu	347
i. Tugayın Geri Kademesi	352
5. IX. Kolordunun Telsiz Kamyonu.....	353
a. Çok Değerli Telsiz.....	353
b. Muhafız Takımı.....	353
c. General Yazıcı, Albay Dora	355
ç. Ek Bilgiler Olmasaydı	356
6. 27/28.XI.1950 Gecesinde	357
a. Tugayın Durumu.....	357
b. Genel Durum	359
c. Karillyong.....	360
7. Kaygının Olduğu Yerde, Öncelikle Önlem Gerekmez mi?	362
8. IX. Kolordu İle Tugay Arasında Gerilim	363
a. Albay Gambi'nin Girişimi	363
b. Kolorduya Davet	364

c. Kurmay Binbaşı Faik Türün Kolordu Karargâhında	365
d. Ayrı Kültür ve Ekoller	365

YEDİNCİ BÖLÜM

KUNU-Rİ MUHAREBELERİ

I. KARİLLYONG BASKINI	367
1. Anılmayı Hak Ettiler	367
2. Baskına Rağmen.....	368
3. Swaemokcham Şosesinde Vuruşmalar	370
4. Yardım Gerekli.....	372
5. Gez Baskını ve Tugay Komutası.....	373
a. Tugay Birliklerinden Tugaya, Gez'le İlgili Gelen Haberler.....	373
b. Tugayın Gez'e Yardım Kararları.....	374
c. Artçı Türk Takımının Eşsiz Direnci	375
II. WAWON MUHAREBESİ	376
1. Wawon Vuruşmasının Özeti	376
a. Düşmanla Tanışma	376
b. Çinlilerin Akıllı Başına Geliyor	377
c. Vuruşma Genişlerken, Şiddetleniyordu	377
d. Düşman Tugayı Kuşatmaya Girişiyor	378
e. Tugayın Sinnim-ni Hattına Çekilmesi	378
2. Vuruşmaya Beş Kala, Tugayın Durumu	379
a. Tugay Karargâhı	379
b. Tugay Birliklerinin Komutanları ile Durumları	379
3. Genel Durum	390
4. Tugay Cephesi'nin, Boğaz (Doğu-Wawon) Kesimindeki Vuruşması	391
a. 28.XI.1950 Gez'de (Karillyong'da) Silâhlar Susarken.....	391
b. Beklenen An Geldi.....	392
c. İki Teğmenin Girişimleri.....	392
ç. Kızıl Çinlilerin Pervasızlığı.....	393
d. Savaşta Yeni Giren Her Asker Gibi	396
e. Tugayın Önlemleri.....	398
f. General Yazıcı'nın Tebessümü.....	399
g. Muharebe Emrini Bekleyen 4. Ağır Bölük.....	400
ğ. Boğaz Vuruşması.....	401
h. Tugay Birliklerinin Kullanılması.....	404

1. Muharebeye Girdik	409
i. Susan Topçu	411
j. Boğaz Vuruşması Tepe Noktasında	413
k. Amerikalı Albay Gambi'yi Düşman Sarıyor.....	414
1. Boğazdaki Vuruşma Akşama Doğru Hızını Kaybetmeye Başladı	415
5. Wawon Kuzeyi (Kyodong, 453-433) Hattında Vuruşma.....	416
a. Vuruşmaya Katılanlar.....	416
b. 9. Piyade Bölüğünün Vuruşması	416
c. Tugay Havan Bölüğü	423
ç. II. P. Tb.'nun Kuzey Kesimindeki Vuruşması ..	425
d. 5. P. Bl.'nün Taarruzu.....	427
e. Albay C. Dora'nın Tugaya Raporu.....	428
f. Vuruşmanın Hızını Kaybétmesi	429
6. İlk Vuruşmadan Notlar	430
a. Fehrenbock'ın Yazdıkları	430
b. Savunmada Telâş	430
c. Emrediyorum! Ayakta Durma!.....	431
ç. Müjdemo İsterim	432
III. TUGAYIN WAWON'DAN SİNNİM-Nİ'YE ÇEKİLMESİ.....	434
1. Düşmanın Tugayı Kuşatma Hareketleri	434
a. Düşmanın Aşamadan Aşamaya Geçişi	434
b. Tugay Birliklerinden Gelen Haberler.....	435
2. Tugayın Sinnim-ni'ye Çekilmesi	436
a. General Tahsin Yazıcı'nın Emri.....	436
b. Arazinin Yapısı.....	438
c. Sinnim-ni Hattını Eleştirme.....	440
3. Tugay'a Gelen İki Emir ve Bir Saptama	441
a. IX. Kolordu'dan Gelen Emir	441
b. 2. Piyade Tümeninden Gelen Emir	442
c. Bir Tespit	443
ç. Türk Tugayını Suçlama.....	443
4. Sinnim-ni Hattında Çalışmalar	447
a. Plânlama	447
b. Sinnim-ni Hattındaki Yerleşmenin Gözetimi ..	447
c. Wawon'da (Kyodong Kesiminde) Savunma Önlemlerine Geçilmesi	449
ç. Sinnim-ni'ye Katılan Birliklerin Birlikleri.....	450

5. Boğaz ile Kyodong'da, Çözülme ve Çekilme	452
a. II. Piyade Taburu	452
b. III. Piyade Taburu.....	454
c. I. Piyade Taburunun Çekilmesi	458
IV. TUGAY ARTÇISININ MUHAREBESİ	463
1. Artçı Birliklerinin Mevzilenmeleri	463
2. Görülen Işıklarla Ateşleri Araştırma	464
3. Vuruşmaya Beş Kala	464
a. 1. Topçu Bataryası Mevzide	464
b. Tugay Muhafız Takımı.....	465
c. 1. Piyade Bölüğü	465
4. Wawon'dan Sinnim-ni'ye Çekilen Tugay Artçısı ...	466
a. 1. Topçu Bataryası	466
b. Tugay Muhafız Takımı.....	468
c. Artçı 1. Piyade Bölüğü	469
ç. Ateş Altında Kadınlar	470
d. Birden Fazla Birliğe Bir Komuta Karargâhı ...	471
V. SİNNİM-Nİ HATTINDA MEVZİLENME	472
1. Sinnim-ni Mevziinin Keşfi ve Hazırlanması.....	472
a. 1. Talimgâh (Depo) Bölüğü	472
b. Topçu Taburu	472
c. Muhabere Bölüğü	473
ç. İstihkâm Bölüğü.....	473
d. Yzb. Rahmi Küntür'ün Grubu.....	474
2. 153, 154, Kaechon Üçgeninde Umursamazlık	474
a. Sinnim-ni'de Taktik Hatalar Zinciri	474
b. Sinnim-ni'de Oluşan Yoğunluk.....	476
c. Düşmanı Unutan Askerler	478
3. Sinnim-ni'ye Çekilen Havan Bölüğü ile Piyade Taburlarının Tertiplenmeleri	479
a. Havan Bölüğü	479
b. II. Piyade Taburu	479
c. III. Piyade Taburu	482
ç. I. Piyade Taburu	484
4. Sinnim-ni Taarruzuna Beş Kala Tugay.....	489
a. Birinci Hat Birlikleri	489
b. Tugay Karargâhı ve Bağlı Birlikleri.....	490
c. Eleştiri ve Hatırlatma	490
ç. Tugay'ın Sinnim-ni Hattındaki Savunma Ter- cihleri Üzerine Bir Öneri.....	492

d. 28/29.XI.1950 Gecesi Tugay Karargâhındaki Hava	493
e. Kara Harp Okulundan Bir Anı	494
5. Tugay İkinci (Geri) Kademesi	495
a. B.M. Kuvvetleri Çekilirken Kademe	495
b. Tugaydan Sınırlı Çekilme Emrini Alan Kademe	496
c. Tugaya Erzak Götüren İki Subay	497
ç. İkilemler, Çelişkiler ve Sorumluluk Duygusu ..	498
VI. SİNNİM-Nİ BASKINI	499
1. Düşman Taarruzunun Değişik Algılanması	499
a. Düşmanın Yaklaştığından Haberi Olanlar	499
b. Mevzide Olup da Düşmandan Haber Alamayanlar	500
c. Düşmandan Habersiz Uyuyanlar	500
ç. Sinnim-ni Hücumu, Bir Baskın mıydı?	500
2. İki İşaret Fişeği ve Panik	502
3. Sinnim-ni Merkez Kesimindeki Birliklerin Baskına Uğramaları	504
a. Sinnim-ni Merkezinde Durum	504
b. Taburların Ağırlıkları	505
c. 1. Talimgâh Bölüğü	505
ç. Havan Bölüğü	506
d. Topçu Taburu	508
e. III. Piyade Taburu	510
f. Netice	511
4. Panik ve Tugay Karargâhı	511
a. Kulağı Kirişte Karargâh	511
b. Yüksek Sesli, Sinirli, Telâşlı Kısa Tartışma	512
c. P.Alb. Celâl Dora Karargâhı Terk Ediyor	513
ç. Sahi Tugay Dağılıp Gitti mi?	514
d. İki Seçenek Vardı	514
e. Albay Celâl Dora Ayrıldıktan Sonra	515
5. Tugayın Şerefi, Varlığı ve Görevi Uğrunda	516
6. Kişisel Onurlu Çabalar	518
a. Panikte Yıldızlaşan Subaylar	518
b. Kaechon Hattının Tutulması	518
c. M.İ.K.'nda Oluşturulan Üs	520
ç. Panik Sırasında Sinnim-ni'ye Gitmeye Çalışan- Üçülsüz.PDF.Kitap.Arsivi.: https://rantey.org	521

7. Başarıdan Yararlanamayan Düşman.....	524
8. Çemberdekilere Tugayın Çekilmediğini Anlatalım	525
9. Hesaplı ve Cesur Akın	526
10. Tugayı Toparlama Çabaları	527
a. Mu.Yzb. Enver Kölan	527
b. Yzb. Seyfi.....	527
c. Kur.Bnb. F.Türün	528
ç. P.Yb. Natık Poyrazoğlu	528
d. P.Ütg. Naim Duygu	528
11. Panik ve Tugayın Geri Kademesi.....	529
a. Kunu-ri Yöresinde Bozgun Söylentileri	529
b. 29.XI.1950 Günü Kademe Subayları.....	530
c. Tugaya Yardıma Koşalım!	531
12. Savaş Kazası.....	532
a. Kunu-ri'ye Doğru Gidenler.....	532
b. Kunu-ri Köprüsü	533
VII. SİNNİM-Nİ'DE VURUŞANLAR	534
1. I. Piyade Taburunun Gece (28/29.XI.1950) Muharebesi.....	534
a. Olumsuz Koşullarda Mevzilenme	534
b. Düşman, Sinnim-ni Mevziine Yaklaşıyor	535
c. Düşman, Gece Taarruzuna Başladı.....	535
ç. 1. Piyade Bölüğünün Muharebesi.....	537
d. 2. Piyade Bölüğünün Savunması.....	537
e. 3. Piyade Bölüğünün Muharebesi.....	539
f. 1. Piyade Taburu, Aniden Çekilmeye Başlar ...	541
g. Kaechon Hattı	545
2. II. Piyade Taburunun Muharebesi.....	549
a. Sakin Bir Gece Geçirme Hayali	549
b. Düşmanın Gece Taarruzu	549
c. II. Taburun Gece Muharebesinden Notlar	555
d. II. Taburdaki Gerginlik	557
3. 2. Piyade Bölüğünün Muharebesi	558
a. Tek Başına Kalan Bölük.....	558
b. 2. Bölük Komutanının Yaralanması.....	559
c. 2. Bölüğün Muharebesi Şiddetleniyor	559
ç. Bölüğün Son Karşı Taarruzu	560
d. Kahramanların Yarıışı.....	562
e. Bu Böyle Nasıl Gider?.....	565
f. Kendi Yağınla Kaynılacaksın	567

VIII. KAECHON'DA SIKINTILI ZOR SAATLER.....	568
1. Olaylar.....	568
a. Halk Vuruşma Alanına Dökülüyor.....	568
b. Evler Cephanelik Gibi.....	569
c. Biz Askeriz.....	570
2. Kaechon Savunma Hattı	571
a. Hattın Durumu	571
b. Hattın Yeniden Düzenlemesi.....	572
c. Ateş Destek Birliklerinin Kaechon'a Döndürülmeleri	573
d. Durdurma, Disiplin, Döküntü Hattı	574
3. Kaygı Dolu Puslu Soğuk Sabah	574
4. Korkunç Gecedен Yeni Bir Güne Çıkarken.....	575
5. Şerefimizi ve Arkadaşlarımızı Kurtaracağız	576
a. Tugay Komutasının Çabaları	576
b. I. Piyade Taburunda Sabah Yoklaması	576
IX. 2. PİYADE TÜMENİ İLE TÜRK TUGAYI'NIN İLİŞKİLERİ.....	578
1. 2. Piyade Tümeni Çok Zorda	578
2. Tugaya Gereken İlgi Gösterilmez	579
3. Koalisyon Savaşlarında Ortak Yönetim Konusu ..	580
4. General Tahsin Yazacı'nın, 2. P. Tüm. Gönderdiği Rapor.....	581
5. Gerimize Geçenler Düşman mı, Dost mu?.....	581
6. 38. Piyade Alayından Gelen Birlik	583
7. Tugayın Kaygıları Dağılıyor	583
8. Tugaya Yardım mı, Yoksa Köstek mi?	584
9. Israrla Susan 2. Tümen	585
10. Tugay, 2. Piyade Tümeninin Kıskaçında	585
a. 2. Tümenin Tugay Bölgesindeki Telsizi	585
b. Amerikalı Danışmanlar	586
11. Tugay Komutası Karar Vermekte Zorlanıyor.....	586
a. Tugayın İvedi Bir Plâna ve Yeni Bir Karara İhtiyacı Vardı.....	586
b. Tugay Karargâhında Gerginlik.....	586
c. Tugay, Tümene Takılıp Kalmıştı	587
d. Bollukta Yokluk Çekiyoruz	588
e. I. Piyade Taburu Marş Marşla Tugay Karargâhına!	589
X. ATEŞİ KESİM.....	590

1. Saat Durmuyor, Düşman da Durmuyordu.....	590
a. Ateş Etmeyin. Onlar Dost Askerlerdir	590
b. Cephede Pandomima	591
c. O, Dünyanın Bildiği Askerdi.....	593
XI. SİNNİM-Nİ'YE KARŞI TAARRUZ.....	593
1. 2. Talimgâh Bölüğü	593
2. Yüzlerine Savaşın İzleri Düşmemiş, Pırıl Pırıl Genç Askerler	595
3. Yzb. Adıyaman Karşı Taarruz Grubu	596
a. 2. Talimgâh Bölüğü (-)	596
b. Amerikan Tank Takımı.....	596
c. Havan Bölüğü (-)	596
ç. Topçu Taburu (-)	596
4. Verilen Görevler.....	596
a. 2. Talimgâh Bölüğüne (-)	596
b. Havan (81 mm.) Bölüğüne (-)	598
c. Topçu Taburuna (-)	599
5. 2. Talimgâh Bölüğü, Harekete Geçiyor	599
a. Yaklaşma Yürüyüşü	599
b. Adıyaman Grubunun Sinnim-ni Muharebesi...	600
XII. SİNNİM-Nİ'DEN KAECHON'A ÇEKİLME	600
1. Çemberdekilerin Kurtulmaları	600
a. II. Piyade Taburunun Çekilmesi.....	600
b. 2. Piyade Bölüğünün Çekilmesi	603
2. Adıyaman Grubunun Kaechon'a Çekilmesi	609
XIII. KAECHON'DAN EMİRSİZ ÇEKİLMELER.....	609
1. Topçu Taburu İnisyatifi ile Çekiliyor.....	609
2. Tugay Karargâhında Gerilim.....	611
3. Ani Çekilme Üzerine Ani Karar	612
4. 2. Tümenin İnce Senaryosu Tutmadı	613
5. Amerikalıların Peşine (Emirsiz) Takılanlar.....	614
a. III. Piyade Taburu Mevzilerini Bırakıyor	614
b. Asker ve Taşıt Seli	615
XIV. KAECHON'DAN EMİRLE ÇEKİLENLER	617
1. 2. Talimgâh Bölüğünün Çekilmesi.....	617
2. Yzb. Küntur Grubunun (Tugay Bağlı Birlikleri) Çekilmesi.....	617
3. Havan Bölüğünün Çekilmesi	618
4. İstihkâm Bölüğünün Çekilmesi.....	619
5. Uğaksayar Bataryasının Çekilmesi.....	620

6. General Yazıcı ile Karargâhının Çekilmesi	620
XV. TÜRKLERLE AMERİKALILAR SAVAŞTA	623
1. Kolordu ve Tümen Karargâhları ile Tugay Karargâhının Tanışması	623
2. Üniformalı Gençlerin Tanışmaları.....	623
XVI. TÜRK TUGAY KARARGÂHI	624
XVII. HA ELLİBİN! HA BEŞBİN!	625
XVIII. TUGAY ARTÇISI'NIN MUHAREBESİ VE ÇEKİLMESİ	626
1. Tugay Dört Parçaya Bölündü	626
2. Tugay Çekilmede Niye Bu Kadar Çok Gecikti	627
3. I. P.Tb. Yerinden Oynamıyor	627
a. Taburun Kuzeyi Açılıyor	627
b. Düşmana da Acınır	628
c. Çavuş Teğmenin Kollarında	629
ç. Teğmenim Sen Bilen	630
d. Teğmenim Ey misin?	630
4. Artçı I. Piyade Taburu Çekiliyor	631
5. Bu Bir Baskındı	632
6. Havan Tufanı	633
7. 107 Rakımlı Top ve 1 Km. Uzunluğundaki Geçit (Boyun)	634
a. İki Amerikan Tankı	634
b. Jandarma Teğmeni Nedim Tuğaltay	634
c. Savaş Arkadaşlığı.....	635
d. Bundan Sonrası Selâmet Derken	636
e. Biz Bu Tuzağa Nasıl Düşmüştük.....	637
XIX. YONGBONG-Nİ ÇEMBERİ	638
1. Düşmanın Kaechon'daki Çabaları.....	638
2. Yongbong-ni'de Manzara	639
3. Ölümü Arayan General	640
4. Subaylar Nerede?	641
5. Pes Etmeye Niyetimiz Yok	641
6. Hızır Gibi Yetişen İki Jet.....	642
7. İntihar El Bombası	643
8. Evvelâ Düşünelim.....	644
9. Türk Askeri! Burada Kalmak Var!	645
10. İlk Yardım Bilgisi	646
11. Teğmenim Bu Günü Gören Kıyameti Görmez	646
12. İlk Teğmenin Başına Gelen https://rantey.org	647

13. P. Ütgm. Hüseyin Ömür	648
14. Yongbong-ni'de İki Kritik Nokta	649
15. Amerikalı Teğmeni Verirsen	650
16. Silâhlı Kuvvetler ve Sade Vatandaşlar	652
17. Düşmanın Karşısında Uyunur mu?	653
18. Komutana Güvenmek	654
19. Halden Anlayan Amerikalı Yüzbaşı	655
20. Top Sesleri Geliyor	655
XX. YONGBONG-Nİ ÇEMBERİNDEN ÇIKIŞ	656
1. Kalkın Tanklar Geldi	656
2. Yongbong-ni'den Kunu-ri Köprüsüne Çekilme	657
3. Kavşaktaki İstikametler	658
4. Katina'nın Tabakası	659

SEKİZİNCİ BÖLÜM

BMK'NİN İKİ BÜYÜK ÇEKİLMESİ

I. İLK BÜYÜK GERİ ÇEKİLME	661
1. Kore'de Hatalar	661
2. Çok Köşeli Oyun	663
3. Kararsızlığın Sonuçları	664
4. Nihayet Genel Çekilme Kararı Verilir	664
5. 8. Ordu ile X. Kor.'nun Çekilme ve Oyalama Hat- ları	665
a. 38° Paralel Hattını Savunma	665
b. X. Kolordu'nun Oyalama ve Hungnam'dan Tahliye Harekâtı	667
II. TÜRK TUGAYI'NIN BİRİNCİ BÜYÜK ÇEKİLMESİ	669
1. Sunchon Boğazına Doğru Çekilme	669
a. Türk Tornavidası	669
b. Sıkıntılı Kunu-ri Sunchon Yürüyüşü	670
c. Boğazda 2. Tümenin Manzarası	671
ç. Sunchon Boğazı Önünde Türk Askerleri	671
2. Sunchon Boğazı Vuruşması	672
a. 2. Tümen Komutanı ve Yardımcısı ile Görüşme	672
b. Boğaza Taarruz	673
c. I. P.Tb.K. P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer'in Konuş- ması	674
ç. Sırtlar Üzerinden Taarruz	674
d. Türk ve Amerikan Askerleri Omuz Omuz	675

e.	Sunchon Boğazı Muharebesinin Son Dakikaları	676
f.	Kuşatıldılar. Onlar Kurtulamazlar	676
g.	Savaş Adamı P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer	677
h.	Amerikan Tümen Komutan Yardımcısı General Sözüünü Tutuyor	678
3.	Sunchon'dan Pyongyang'a Çekilme.....	678
4.	Kunu-ri'den Anju'ya Çekilenler	679
a.	Arayı Açmak İçin Yürüyoruz	679
b.	Erleri Başsız Bırakamazdık	679
c.	Yüzbaşının Buyruğu	680
ç.	Bizden Başka Kurtulan Var mı?	682
d.	Geçidi Düşman Tutmuş	683
e.	Allah Diyerek, Geçide Doğru Yürüyoruz	685
f.	Nefis Kahvaltı Kokusu	685
g.	Anju'ya Nasıl Gireriz	686
h.	Amerikan Ağır Topçu Alayı	687
5.	Anju'dan Sukchon'a Çekilme	689
a.	Anju-Sukchon Yolculuğu	689
b.	Ağır Topçu Alayı ile Birlikte	689
c.	Amerikan Ağır Topçu Alayına Katılıyoruz.....	690
ç.	Muhabere Yüzbaşısı	691
6.	Sukchon'dan Pyonyang'a Çekilme	692
a.	Yayan Yola Koyuluyoruz	692
b.	Tankların Üstünde.....	694
c.	Tugay Burada.....	695
7.	Türk Tugayı Pyongyang'da Toplanıyor	695
a.	General Tahsin Yazıcı	695
b.	Kolordu Komutanı ile General T. Yazıcı'nın Görüşmesi	697
c.	Pyongyang'ın Göbeğine Yerleştiriliyoruz	698
ç.	Kahrolan Subaylar	699
d.	Derinden Gelen Tüfek Sesleri	701
e.	Türk Tugayı İmha Olmamış	703
f.	Taktik Bütünlüğümüze Kavuşuyoruz	703
g.	Teğmene Bölük Komutanlığı.....	705
h.	Trende Bekletiliyoruz	706
8.	Pyongyang-Kaesong Tren Yolculuğu	707
a.	Trenimiz Nihayet Hareket Etti	707
b.	Kaesonglular	707
c.	Atom Bombası	709

ç. Kaesong'da Otuz Saat	710
d. Tugayı Terk Eden Askerler Sorunu	711
e. Olaya Son Defa Topluca Değinelim	712
f. Onlar Kazaya Uğrayan Kahramanlardı	713
g. Kore'de Cenaze Alayı	715
9. Kaesong-Sosari Tren Yolculuğu	716
a. Bunun Sonu Nereye Varacak	716
b. Seul'den Geçiyoruz	716
c. Kunu-ri'deki Askerden Çok Farklıydık	717
10. Kunu-ri Muharebelerinde Zorunlu Değirme ve Açıklamalar	718
III. SOSA-Rİ'DE BİR HAFTA	723
1. Türk Tugayı ve Kunu-ri Muharebelerinin Yankıla- rı	723
a. İlk Haber IX. Kor. K. General John B. Coulter'dan Geldi	723
b. Alb. Celâl Dora'nın Konuşması	724
c. General Walton H. Wolker'in Tugayı Ziyareti ..	725
ç. ABD Başkanı S. H. Truman	729
d. Kore Cumhurbaşkanı Syngman Rhee	729
e. ABD Başkanı General (E) D. Eisenhower	729
f. BM Komutanı General Douglas Mac Arthur ...	730
g. ABD Savunma Bakanı General George Marshall	730
h. İngiltere Savunma Bakanı Emanuel Shinwel...	730
ı. ABD K.K.Kur.Bşk. Gen. Lawton J. Collins	730
i. BM 8. Or.K. General Walton H. Walker	730
j. BM Gen. Matthew B. Ridgway	731
k. BMGen. Mark W. Clark	731
l. İngiliz Generali G.G. Martin	731
m. Sosa-ri'de Amerikalı İki Savaş Muhabiri	732
n. Dünyanın Dilinde Türk Tugayı	732
o. I. Kolordu Komutanlığının Türk Tugayına Yazısı	732
ö. ABD Oregon Eyalet Senatosunun Kararı	733
2. Türk Tugayı ve Dünya	734
3. Kunu-ri Notları	735
a. Tugayın Verdiği Kayıplar	735
b. Kore Savaşında BMK'nin Asker Kayıpları	735
c. Kayıplarımızı Artıran Nedenler	737

4. Bazı Düşünceler.....	741
a. Disiplin.....	741
b. Birlik Ruhu.....	742
c. Komutanın Karşılaştığı İki Sorun	743
ç. Kıt'ayı Devamlı Tehlike İçinde Tutmak.....	744
d. Anayasa, Ekonomi, Devletler Hukuku ve Askerler.....	745
e. Talimnameler.....	746
f. Erlerinize Uzak Durmayınız	747
g. Komutan	748
h. Dosta Güvenmek.....	749
1. İyi Temsilci ve Etkin Tartışmacı Olmak	750
i. ABD ile BM Sağlık Örgütleri	751
j. Savaş Günlüğü ya da Kışla Tutanağı (Barışta)	753
k. Demokratik Kurumlar ve Kore'ye Gönderilen Askerler	755
1. Eğitime Devam Ediyoruz	757
m. Savaşta Hizmet Eri Şaban Kart	757
IV. TÜRK TUGAYI KUMPO YARIMADASINDA.....	763
1. Savaş Deneyimimiz.....	763
a. Geri Çekilme, Oyalama ve Oynak Savunma	763
b. Sivil Savaş	765
2. Kumpo Yarımadasındaki Günlerimiz	766
a. Alay Komutasının Kurulması, Çeşitli Söylentiler	766
b. Donatılıyoruz.....	767
c. Türk Tugayı, Amerikan 25. Piyade Tümeninin Emrine Verildi	768
3. Kumpo Yarımadasını Savunma.....	769
a. Tugayın Savunma Bölgesi.....	769
b. Tugayın Kumpo Yarımadasında Savunma Ter-tibi	770
c. Kumpo, Halkı ve Kızılar	772
4. Han Kıyısındaki Günler	774
a. Halk Köylerini Terk Etmeye Başladı	774
b. Kızılar Noel'i Kana Buluyorlar	776
c. Erlerin Ameli Akılları.....	777
ç. General Şahap Gürler Cephede	778
5. Kızıl Çinlilerin, Taarruz Hazırlıkları.....	780
a. Kültür ve F. Kitap. Arsivi - https://rantey.org	780

b. Muharebenin Nefesi Duyuluyor.....	781
c. Cephede Yılbaşı	783
V. BMK'NİN İKİNCİ BÜYÜK ÇEKİLMESİ.....	786
1. 8. Ordu Komutanı General Matthew B. Ridgway .	786
2. 38° Paralelin Güneyine Çekilme	788
VI. TÜRK TUGAYININ İKİNCİ BÜYÜK ÇEKİLMESİ.	789
1. Kumpo'dan Dora Hattına	789
a. 1.I.1951 Günü.....	789
b. Geriye Çekiliyoruz.....	790
2. Dora (Kumam-ni) Savunma Hattı	791
a. Tertibat	791
b. Cephede Haberler Söylentiler	791
c. Muharebe İleri Karakolundaki Teğmen.....	792
ç. Tugay Kuşatılıyor mu?	793
3. I. Tabur İnisiyatifi ile Çekilmeye Başlıyor.....	794
a. Hatalı Bir Davranış İçindeyiz.....	794
b. İmadettin Sesin Kuvvetli Geliyor. Sakın Çekil- meyesin!	795
4. Tugay Çekilme Emrini Veriyor	795
5. Nereye Kadar Çekileceğiz	797
6. Göç Faciası	797
7. Türkiye'den Gelen Sigara Paketi	801
8. Kore Faciasının Suçlusu, Suçlandırıyor	801
9. İl-li'den Chonan'a Çekiliyoruz	802
a. Çekilmemiz Devam Ediyor	802
b. Tepeden Tepeye, Çekilip Duruyoruz	804
c. Erlerimizin Çözümleri	805
ç. Siyahî (Nigro) Şoförler.....	806
d. Türk Tugayı İhtiyatta.....	806
e. I. Piyade Taburu İngiliz Tugayının Emrine Veriliyor	807

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÇATIDAKİ BUNALIM

I. KORE'DE EN KARANLIK GÜNLER	809
1. İki Lider. İki Dünya Görüşü.....	809
2. Savaşta Stratejik ve Politik Hataların Bedeli Ağır Oluyor	811
3. General Matthew B. Ridgway'ın İş Çok Zordu.....	813
II. KORE'DE BUNALIM EN YÜKSEK NOKTADA	814

1. Washington ve Tokyo'da Gerilim.....	814
2. Liderlerin Görüşleri Çok Farklı	816
3. General Mark Clark'ın Görüşleri	817
4. General Mac Arthur'ın Önerileri	819
5. Başkan Truman'ın General Mac Arthur'a Mesajı .	819
6. Kızılların İstekleri.....	821
7. Kızılların Durumu	822
8. Moral Bozukluğu.....	822
III. SAVAŞIN DÖNÜM NOKTASINA DOĞRU	823
1. 8. Ordu Senin General	823
2. Siyasiler Barış İçin, Generaller İse Kızılları Yola Getirmek İçin Uğraşırlarken.....	823
3. Chonan'da Endişeli Günler.....	824
4. General Ridgway'in BMK'ni Ateşlemesi	825
5. Komutanların Tugayı Ziyaretleri Sürüyor.....	826
IV. TÜRK TUGAY'NA KEŞİF GÖREVİ VERİLİYOR...	827
1. İngiliz Tugayından Ayrılıyoruz	827
2. Teagu-Pusan-Tokyo İn Home!	829
3. Tugayın Aldığı Görev Öğrenildi	829
DİZİN	831

ÖNSÖZ

Birinci Türk Tugayı'nın "Kutup Yıldızı" Kunuri Muharebeleri üzerinden elli iki yıl geçti. Bu süre içinde dünyada, baş döndüren büyük gelişmeler oldu. Unutulmaz sandığımız nice olaylar çabuk unutuldu.

İnsanlık iç içe ve hızlı yaşamının doğal sonucu olarak, "günlük yaşama" alışkanlığı edindi. Bu gelişmelerin "tarih benliğini yitirmeye ve geçmişten kopmaya" yol açması karşısında ileri ülkeler; ulusal ve evrensel geçmişi özenle, anında belgeleyerek "bilgi bankalarında" koruma altına almaya başladılar.

Bir vakitler, yere göğe sığdıramayan ve çok övülen Tugaylarımız hakkında, yabancı eserlerde -tugayları savaşta yakından izleyen savaş muhabirlerinin yazdıkları hariç- birkaç satırlık değinmeler dışında, geniş bilgilere pek rastlanılamaz. Ulusal arşivimizdeki eserler de pek azdır.

Kore Savaşında dünyaya şapka çıkartan askerlerimizin güvenliğimize, ekonomimize ve demokratik hayatımıza katkıları, maalesef genişliğine ve derinliğine kavranamadı. Yüzeysel anlayışın doğal sonucu olarak, Kore'de dünyanın bir dönüm noktasına geldiğinin de farkına varılamadı. Umarım yeri geldikçe bu konulara değinmemiz yadırganmaz.

Elinizdeki bu kitabın, bir kişinin anılarından ibaret olmadığını söylemeliyim. Kore'de tuttuğum günlüğün yanı sıra vuruşanların, vuruşanları destekleyenlerle, savaş yönetenlerin anılarından yararlanıyordum, üzerinden yarım asır geçmiş bulunan Kunuri Muharebelerini bugün yazmam kolay olmazdı.

Kunuri Muharebelerini kaplayan sis perdesinin kaldırılmasına, çalışılmamış ve Kore savaşının kritik günlerinde askerlerimizin gösterdikleri başarıların değerini, kamuoyu tam olarak öğrenememiştir. Bu kitap, Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin Ch'oungch'on kesiminde, Kutup Yıldızı adı ile ünlenen Türk Tugayı'nın stratejik bir mihver üzerinde, çok hareketli ve çok sert geçen, Kunuri Muharebeleri ile üç yüz kilometreyi bulan, iki büyük çekilmesinin hikâyesidir. Ama-

cım birey, birlik ve komuta olarak, Türk Tugayının savaştaki çabaları ile aldığı sonuçları anlatmak, koalisyon savaşının güçlüklerine, üst siyasî ve askerî yönetimlerin karmaşık ilişkileri ile kritik günlerdeki tartışmaların, savaşa ve askerlere olan etkilerine işaret etmektir.

Onca emek, onca kan ve gözyaşına ve bir ülkenin yerle bir olmasına rağmen, Kore Savaşı başladığı sınırlarda bitti. Taraflar umdukları sonuçlara varamadılar. Bu başarısız savaşta, halkın çektiği acılar, katlandığı sıkıntılar ve uğradığı kayıplar ve vuruşan askerlerin emekleri, fedakârlıkları ile kayıpları heba olup gitti. Ancak Birleşmiş Milletler Teşkilatının bu savaştan güçlenmiş, üyelerinin barışa ve dayanışmaya olan ümit ve güven duyguları artmış olarak çıktığını söyleyebiliriz. Saldırgan cezalandırılmadı ise de Birleşmiş Milletler kuvvetleri, Kore'yi bir bütün haline getirememişlerse de, fakat Güney Kore'nin istilâsını önlemeyi başardılar. Teşkilâtın yansız davranabilmesi ve dünyada barışla, adaleti sağlayabilmesinin; uluslararası, etkin silâhlı bir uslandırma gücünün kurulmasına bağlı olduğu anlaşılmıştır.

Barışın, dostluğun, kültür ile uygarlığın ve eşitlikle zenginliğin değerini, savaşmış askerler kadar kimse bilemez.

Kitaptaki her türlü yanlış ve noksanlar için, Kore'de vuruşan askerler ve ailelerinden özür dilerim.

Şehitlerle gazilerin ve ailelerinin katılacaklarından emin olarak; adil, kalkınmış, savaşı, barış içinde hür bir dünya dilerim.

Şehitlerimizi şükranla, malûl gazilerimizi minnetle ve savaşı sonuna kadar sürdüren gazilerimizle fedakâr ailelerini saygıyla selamlarım.

Bahtiyar Yalta

Ankara, Aralık 2001

KISALTMALAR

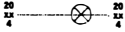
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.b.	Adı geçen tercüme bürosu
y.b.v.	Yazılı bilgi veren
sö.b.v.	Sözlü bilgi veren
s.	Sayfa
p.	Sayfa
ss.	Sayfadan sayfaya
Ed.	Editör yayımcı
Çev.	Çevirmen (Dilman)
Bkz.	Bakınız
G.	Cilt
Vol.	Cilt
Nu.	Numara
D.	Dosya
Gü.	Günlük
K.y.b.	Kutup Yıldızı Bülteni
Sa.d.b.	: Savaş Dönüşü Bülteni
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TCH	: Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T	: Türk
TTug.	: Türk Tugayı
TSK	: Türk Silâhlı Kuvvetleri
KTSK	: Kore Türk Silahlı Kuvvetleri
TPAO	: Türk Ordusu Posta İdaresi (Kore'de)
BMT	: Birleşmiş Milletler Teşkilatı
NATO	: Kuzey Atlantik Paktı

ABD (USA)	: Amerika Birleşik Devletleri
BMK	: Birleşmiş Milletler Kuvvetleri
BMA	: Birleşmiş Milletler Askerleri
BMO	Birleşmiş Milletler Ordusu
ÇHC	Çin Halk Cumhuriyeti
CCF	Komünist (Kızıl) Çin Kuvvetleri
KC	Kore Cumhuriyeti
ROK	Güney Kore Cumhuriyeti
ROKA	Güney Kore Cumhuriyeti Kuvvetleri
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
UK	Birleşik Krallık (İngiltere)
KDHC	Kore (Kuzey) Demokratik Halk Cumhuriyeti
KK	Kızıl Kore
NKA	Kuzey Kore Kuvvetleri
Kur.	Kurmay
Kd.	Kıdemli
Yrd.	Yardımcı (Muavin)
E.	Emekli
Kh.	Karargâh
Mp.	İnzibat (Asiz)
Sb.	Subay
Px.	Kantin
P.A.O.	Piyade Atış Okulu
K.H.O.	Kara Harp Okulu
Yb.	Yarbay

TAKTİK İŞARETLERİ

Or.	Ordu	XXXX	Org	Orgeneral
Kor.	Kolordü	XXX	Korg.	Korgeneral
Tüm.	Tümen	XX	Tümğ.	Tümgeneral
Tug.	Tugay	X	Tuğğ.	Tuğgeneral
A.	Alay	III	Alb.	Albay
Tb.	Tabur	II	Bnb.	Binbaşı
Bl.	Bölük	I	Yzb.	Yüzbaşı
Tk.	Takım	...	Ütgñ.	Üsteğmen
Müf.	Müfreze	..	Tgñi.	Teğmen
Mng.	Manga	.	Çvş.	Çavuş
			Onb.	Onbaşı

P.	Piyade		H.	Havan	
					81 mm 105 mm
Tnk.	Tank		Ağ.Mt.Tf.	Ağır makinelî Tüfek	
Zh	Zırhlı		Hf.Mt.Tf.	Hafif makinelî Tüfek	
Mhf.	Muhafız		Tas.	Tanksavar	
Top	Topçu		Uçs	Uçaksavar	
İs.	İstihdam		Rok.	Roket Atar	
Mu.	Muhabere		Göz	Gözetleme Yeri	
İ.v.	Levazım		M.İ.Y.	Muharebe (Komuta) İdare Yeri	

Ord.	Ordonatım		Tpl.Blg.	Toplama Bölgesi	
Sıhh.	Sıhhiye			Taarruz	
Oto	Motorlu		T.C.H.	Çıkış Hattı	
M.İ.K.	Muhabere İleri Karakolu		Hdf.	Hedef	
Kç.Kr.	Küçük Karakol		Top.Göz.Sb.	Topçu Gözetleme Subayı	
Kşf.	Keşif		Top.İrt.Sb.	Topçu İrtibat Subayı	
Kşf. Üs.	Keşif Üssü			Ara Hattı	
A.M.H.	Asıl Muhabere Hattı		Tls.	Telsiz	
Ö.	Öncü		İlf.	Telefon	
Ö.Ö.	Öncü Öncüsü		Grl.	Gerilla	
D.T.H.	Döküntü Toplama Hattı		Ö.By.Ks.	Öncü Büyük Kısmı	
	Saat ve Tarih	02.00 25 5 1950 Saat Gün Ay Yıl			

KAYNAKÇA

Kitaplar :

- CHURCHILL, Winston; S. Çörçil Anlatıyor, (Çevirmen YALMAN, Ahmet Emin) İstanbul, 1948.
- CLARK, Gen. Mark; Tuna'dan Yalu'ya (Çevirmen Tuğg. AYDINALP, Cemal) Ankara 1968.
- DORA, P.Alb. Celâl; Kore Savaşında Türkler, (1950-1951) İstanbul 1963.
- ERGÜNGÖR, P.Bnb. Turan; Kore'de Birinci Türk Tugayı, Harp Tarihi Bşk. Kayıt No. 19.
- ERKİN, Büyükelçi Feridun Cemal; Dışişlerinde 34 Yıl, Ankara 1992.
- Esra Tercüme Bürosu; Ch'ongch'on Muharebesi, Tel: 0 312 425 47 83 (Çev.: R.Baykaldı) Sayfa: 1-10.
- CELELİER, Tuğa. Pierre; Jeopolitik ve Jeostrateji (Çevirmen: GEZEN, Yük.Müh. Emin) Ankara 1963.
- KEEGAN, John; Savaş Sanatı Tarihi (Çev.: Füsun Doruker) İstanbul, 1995.
- KISSINGER, Henry; Diplomasi (Çevirmen: KURT, İbrahim H.) Ankara 1998.
- Kore Harbinde Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Harp Tarihi, Ankara 1959.
- MARSHALL, Gen. S.K.A.; The River Quantlet, (Çev.: T.Yazıcı, Kore Hatıralarım, İstanbul 1963, s. 201).
- MAUROIS André; Amerika Mucizesi (1492-1940) (Çevirmen: GÖKBUDAK Fuat), İstanbul 1945.
- ÖZDAĞ, Dr. Ümit; 27 Mayıs İhtilâli, İstanbul 1997.
- PATTON, Gen. George; Benim Bildiğime Göre Harp (Çev.: S.GÜLLER, E.Dz.Alb. Sami) İstanbul 1963.
- REES, Editor David; The Korean War, History and Tactics. Londra 1984.
- RIDGWAY, Gen. Matthew B.; Korean War, Dubleday 1967.
- RUDYARD, Kipling; Özgür (Mağrur) Lejyonları, s. 322-339.

STEINBECK, John, Bir Savaş Vardı.

TRUMAN, Harry S.; Hatıralarım (Çev.: Cihan Banu) Ankara 1968.

YAZICI, Gen. Tahsin; Kore-Birinci Türk Tugayı-Hatıralarım, İstanbul 1963.

WALTHALL, Melvin C.; Lightning Forward, 25. P.Tüm.'nin Tarihi (1944-1978) 1975.

The West Point Atlas, Volum II.

WILLKIE, Wendell; Tek Bir Dünya (Çev.: SADULLÂH Tevfik) İstanbul 1944.

Ansiklopedi :

Ansiklopedia Britanica.

Encyclopedia Americana, Vol: 18.

Makale :

WORDEN, William L.; The Terrible Hours of The Turks, Saturday Evening Post, 20.I.1951.

Film :

Anzak Savaş Filmi (İngiliz yapımı).

Tora! Tora; Pearl Harbur, (Amerikan-Japon filmi).

Emirler :

Türk Tugayı, Kore: I. Şb. Sayı 10856, Tarih: 6 Ocak 1951.

Türk Tugayı, Kore: I. Şb. Sayı 10780, Tarih: 23.XI.1950.

Gazeteler :

Cumhuriyet Gazetesi: 29.XI.1950.

Dünya Gazetesi: Sayı 127.

Bültenler :

Kutup Yıldızı Bülteni, Kore.

Savaş Dönüşü Bülteni, C.C. Ballau

Günlük Anı Defterleri :

Yalta, Bahtiyar: 1950-1951.

Yalta, Bahtiyar: 1951.

Kunu-ri Muharebelerini Anlatan Subaylar :

1. Gen. C.C. Ballou Gemisinde (Savaştan Dönerken) *:

- Lv. Ütğm. Gazi Lütüfî Tenker, Lv. Bl.'den (Yzb.) 16 Ekim 1951.
 Mv. Ütğm. Gazi Enis Gümüş Yalçın, Mu. Bl.'den, 16 Ekim 1951.
 İs. Yzb. Gazi Nihat Evren, İs. Bl. K., 17 Ekim 1951.
 P. Yzb. Gazi Fahri Yurtcanlı, Tuğ. II. Kd.'den, 17 Ekim 1951.
 Top. Bnb. Gazi Şinasi Aralp, Top. Tb.'dan, 17 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Zeki Tanrıverdi, II. P. Tb.'dan, 19 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Şahap Gürelli, II. P. Tb.'dan, 19 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Tarık Erbayar, II. P. Tb.'dan, 19 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Orhan Göynüner, II. P. Tb.'dan, 19 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Zeki Bekem, II. P. Tb.'dan, 19 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Mehmet Altun, II. P. Tb.'dan, 19 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Rifat Sümer, 2.51. Bl.'den, 19 Ekim 1951.
 P. Yzb. Gazi Necmi Uyan, III. P. Tb.'dan, 20 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Ahmet Zihnioglu, II. P. Tb.'dan, 20 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Orhan Özcan, III. P. Tb.'dan, 20 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Adil Ulusoy, II. P. Tb.'dan, 20 Ekim 1951.
 P. Üstğm. Gazi İzzet Özbay Hv. Bl. K.'dan, 20 Ekim 1951.
 P. Ütğm. Gazi Cemal Uzunkol. Hv. Bl.'den, 20 Ekim 1951.

2. Yurda Döndükten Sonra **:

- Org. Gazi Kaya Yazgan, III. P. Tb. Mv. Tk. K., Jandarma Side Kam-
 plı.
 Org. Gazi Faik Türün. (Gemide, Türkiye'de çeşitli yerlerde)
 Tümğ. Gazi Avni Hürtürk, 7. P. Bl.'den, Korsavaş
 P. Alb. Gazi Rıza Vuruşkan, I. P. Tb. K., Korsavaş.
 P. Kur. Alb. Gazi Aziz Pekdemir I. P. Tb.'dan, 1. P. Bl. K. Korsavaş.

* Gemide yazılı olarak bilgi verenler.

** Yurtta yapılan ikili görüşmelerde tutulan notlar.

- Top. Kur. Alb. Gazi Halit Sencer, Top. Tb.'dan, Sıhhiye Subay Orduevi.
- Top. Kur. Alb. Gazi Galip Gültekin, Top. Tb.'dan, Korsavaş.
- Top. Kur. Alb. Gazi Galip Serdaroglu, Top. Tb.'dan, Jandarma Side Kampı.
- P. Yzb. Gazi Beşir Günay II. P. Tb. 6. P. Bl. K., Korsavaş.
- P. Alb. Gazi Muzaffer Sebükcebe, Alay Kh., Korsavaş.
- P. Alb. Gazi Cihan Kumbasar, Alay Kh., Korsavaş.
- P. Alb. Gazi Halim İrsoy Alay Kh., Merkez Orduevi.
- P. Alb. Gazi Kadir Hanağasioğlu, I. P. Tb. 4. Ağ. Bl.'ten, Korsavaş.
- P. Alb. Gazi Mehmet Ali Güleş, Tug. Tas. Tk. K., Korsavaş.
- P. Alb. Gazi Hilmi Sönmez, I. P. Tb., 2. P. Bl.'ten, Korsavaş.
- P. Alb. Gazi Orhan Akpolat, Tug. Mhf. Tk. K., Korsavaş.
- P. Alb. Gazi Feridun Akbay, II. P. Tb. 9. P. Bl.'den, Jandarma Side Kampı.
- P. Alb. Gazi Kadir Mahramanlı I. P. Tb., 1. P. Bl.'den, Korsavaş.
- P. Alb. Gazi Hüseyin Ömür, I. P. Tb. 1. P. Bl'den, Korsavaş.
- P. Alb. Gazi Kemal Alkan, I. P. Tb. 2. P. Bl'den, Korsavaş.
- P. Alb. Gazi İhsan Sözer, I. P. Tb. 2. P. Bl.'den, Kars.
- P. Bnb. Gazi Sami Türk II. P. Tb.'da P. Bl.'den, Ev, Sıhhiye.
- Tnk. Alb. Gazi Hurşit Güneşli, Gen. Emir Sb., Ev, Sıhhiyede.
- Top. Alb. Gazi Ertuğrul Sabuncu, Top. Pilot, Bahçelievler.
- Top. Alb. Gazi Alaattin Haydaroglu, Korsavaş.
- Top. Alb. Gazi Kemal Akıncı, Top. Tb.'dan, Sıhhiye Ordu Evi.
- Ütg. Gazi Abdurrahman Doğancı, Tug. Kademesinden, Korsavaş.
- Mu. Alb. Gazi Enver Kölan Tug. Mu. Bl. K., Ankara.

KRONOLOJİ

I. Kore Savaşı

1. 25 Haziran 1950 sabahı Kuzey Kore Güney Kore'ye saldırdı.
2. 27 ve 28 Haziran 1950'de B.M. Genel Sekreteri T.C. Hükümetini bilgilendirir.
3. 25 Temmuz 1950'de T.C. Hükümeti Güney Kore'ye asker göndermeye karar verir.

II. Kore Tugayı'nın Oluşturulması

1. 241. P.A.; 23., 39. ve 66 Tümenlerden % 10 fazlası ile oluşturulur.
2. Top.Tb.; 2.Zh.Tug.dan, Uçs. Bt. VI. Kor.'dan, İs., Mu., Ordonat ve Oto Bl.leri 28.Tüm.den, Shh.Bl.5.zh. Tug.'dan oluşturulur.
3. Eğitime 16 Eylül 1950 günü son verilir.
4. 18 Eylül 1950 günü P.A.'nı; Başbakan A. Menderes, M.S.B.-R.Ş. İnce ve Gnkur.Bşk. Org. N. Yamut ziyaret ettiler.

III. Kore Yolculuğu

1. 19 Eylül 1950 günü 241.P.A. Trenlerle İskenderun'a nakle dilmeye başlanır.
2. 25 Eylül 1950 akşamı III. P.Tb. saat 21.00'da Mc Rea adlı gemi ile
26 Eylül 1950 akşamı I. ve II. P.Tb.ları ile Tugay ve Alay karargâhları saat 21.00'de Gen. W.G. Haan gemisi ile
27 Eylül 1950 akşamı Topçu Taburu saat 13.00 Privat Johnson adlı gemi ile
30 Eylül 1950 akşamı Malzeme Gemisi ile yola koyulur.
3. 27 Eylül 1950 akşamı saat 19.45 ikinci kfile Portsaid'e vardı.
4. 28 Eylül 1950 gecesi saat 02.40 Süveyş kanalına girdik.
5. 7 Ekim 1950 sabahı saat 08.00 Kolombo'ya vardık.
6. 11 Ekim 1950 Singapur önünden geçtik (saat; 10.30: 14.15)
7. 17 Ekim 1950 saat 13.00'te Kore göründü. Saat. 17.00'da Pusan limanına demirledik.
8. 19 Ekim 1950 saat 13.00'te Kore'ye çıktık. Saat 17.00 Trenle hareket ettik. Saat. 23.30'da. Teagu'ya ulaştık.

IV. Kuzey Kore'ye Hareket (Gerillâ Harekâtı)

1. 10 Kasım 1950 saat 09.20'de Trenle Teagu'dan hareket ettik.
2. 12 Kasım 1950 saat 17.00'de Chotan (Zangdlan)'da trenden indik.
3. 16/17 Kasım 1950 gecesi saat. 23.30'de bindirilmiş olarak hareket ettik. 17 sabahı saat 08.30'da Gerillâ Bölgesine vardık.
4. 19 Kasım 1950 saat 10.30'da bindirilmiş olarak hareketle, saat 13.00'te Chotan'a döndük.

V. Kunu-ri'ye Hareket

1. 21/22 Kasım 1950 akşamı saat 19.00'da bindirilmiş olarak hareket ettik.
2. 23 Kasım 1950 sabahı saat 09.30'da IX. Kor. İhtiyat görevi ile Tugay Kunu-ri Güneyine kondu.
3. 23 Kasım 1950 günü Top.Tb. Amerikan 25. P.Tüm. İs.Bl., IX. Kor. emrine girdi.
4. 24 Kasım 1950 günü Birleşmiş Milletler Kuvvetleri saat 06.00'da Yalu hedefine taarruza başladılar.

VI. Tugaya Savaş Görevi Veriliyor

26 Kasım 1950 günü:

1. IX. Kor.K.'nı saat 15.00 Tugaya savaş görevini veriyor.
2. Tugay Karargâhı saat: 16.00'da yürüyüşün ilk aşamasını planlamaya başlıyor.
3. Top.Tb. 25.Tüm.'den saat 16.00 Tugaya katılmak emrini alıyor.
4. Tugay'a saat 16.30'da Kolordunun yazılı emri geliyor.
5. Tugay saat 17.00'de yürüyüş emrini hazırlıyor.
6. Top.Tb. saat 17.15'te Kunu-ri'de konuyor.
7. Tugay saat 17.20'de yazılı yürüyüş emrini birliklere gönderiyor.
8. P.Tb.ları saat. 15.30'dan itibaren, subay toplantılarına başlıyorlar.
9. P.Tb.ları saat 16.00'da yol hazırlıklarına geçiyorlar.

VII. Tugayın Kunu-ri-Tokchon Karma (Yaya-Motorlu) Yürüyüşü

26/27 Kasım 1950 Gecesi:

1. Tugay Kfş.Kt. (+) saat 19.00'da bindirilmiş olarak yürüyüşe geçiyor.
2. Tugay Öncü Öncüsü (1. P.Bl.) (+) saat 19.10'da bindirilmiş olarak yürüyüşe başlıyor.

3. Tugay Öncüsü I. P.Tb. (-) saat 19.45'te bindirilmiş olarak hareket ediyor.
 4. Öncü Öncüsünün saat 21.00'de Wawon boğazına varması.
 5. Kşf.Kt. ile Ö.Ö.Bl.'nün, saat 23.00'te Wawon Tugay Tpl.Blg. Güvenlik hattına varması.
 6. Tugay Öncüsü I. P.Tb.'nun saat 23.00'te Wawon boğazına ulaşması.
 7. 3. P.Bl. (-) saat 23.50'de güvenlik hattının gerisine yanaştırılır.
 8. III. P.Tb.'nun saat 18.00 yaya yürüyüşe geçmesi, Wawon'a bindirilmiş olarak saat 00.00 varması.
 9. Hv.Bl.'nün Motorlu olarak saat 18.00 yürüyüşe başlaması ve saat 00.00 Wawon'a gitmesi.
 10. II. P.Tb.'nun saat 20.30'da yaya yürümesi, Wawon'a bindirilmiş olarak saat 01.00 ulaşması.
 11. Amerikan Tnk.Tk.'nın saat 01.00'de Wawon'a varması.
 12. Tugay Komutası ileri kısmının saat 03.00'te Wawon'a ulaşması.
 13. Tugayın Sochan-Yangıchan hattına yürüyüşünün planlanması saat 04.00.
 14. Top.Tb. saat 06.00'da Wawon'a ulaşır.
 15. Tug. Geri (ikinci) kademesi ile P.Tb.ların fazla eşyaları Kunu-ri'de yerleşir.
 16. Oto Bölüğü ilk yerinde kalır.
- VIII. Tugayın İlha Myon Hattına Yürüyüşü**
27 Kasım 1950 günü:
1. Tuğ. Kşf. Kıt'ası ile Ö.Ö. Bl. saat 05.00 Telsiz emriyle yürüyüşe geçerler.
 2. Tuğ. Öncü Tb.'nun saat 05.30'da yaya harekete geçmesi.
 3. II. P.Tb. (+)'nun saat 05.45'te sol kol olarak yürüyüşe geçmesi.
 4. III. P.Tb.'nın saat 06.00'da yürüyüşe geçmesi.
 5. Top.Tb. ile B.B.lerin saat 06.00'dan itibaren yürüyüş kolunda yerlerini almaları.
 6. Sol kolu (II. P.Tb.) saat 11.30 : 12.30, Büyük kısma çevirme girişimleri.
 7. Saat 10.00'dan itibaren, Doğudan (Tokchon) Batıya (Kunu-ri), mülteci akınının görülmesi.
 8. Sağ (Büyük) koldaki güvenlik önlemlerinin saat 10.30'da kaldırılması.

9. İlk Mola saat 11.30'da verildi.
10. Saat 12.30'da yürüyüşe geçildi.
11. Top.Kşf. ve Göz uçağının saat 13.00 "düşman yok raporu"
12. 2. P.Bl. ile Tnk.Tk.'nin saat 14.00'te ileriye alınması
13. Kşf.Kt.'nin saat 14.00 Pyongjiwon'da Tokchon vadisine çıkması
14. IX. Kor.'dan Tugaya saat 14.15'de telsizle gelen emir.
15. Keşif Kt.'nin saat 14.30'da, düşmanın ileri birimi ile karşılaşması.
16. Kor emrinin saat 14.35'te Tugay komutasına verilmesi.
17. Tug. K. Gen Tahsin Yazıcı'nın saat 14.55'te Wawon'a dönmeye karar vermesi.
18. Tugay Çekilme emrinin saat 15.00'ten itibaren birliklere sözle ve Tls.le iletilmesi.
19. Saat 15.20'de Wawon'a tertiplenme grubunun gönderilmesi.
20. Saat 15.30'da Wolbongsan dağında yakılan küçük ateşlerin hareketlenmeye başlaması.

IX. Tugay'ın Wawon Boğazına Çekilmesi

27-28 Kasım 1950 Gecesi:

1. Tugay Birliklerinin saat 17.30:23.55 arasında, Wawon'daki yerlerine dönmeleri.
2. Tugaya verilen Tls. kamyonunun saat 18.00 arızalanması.
3. Karillyong (Gez-677) saat 20.30 sularında boşalıyor.
4. Gen. T. Yazıcı'nın saat 21.00'de Wawon'a dönmesi.
5. Alb.C. Dora'nın saat 21.45'te Gez'den ayrılması.
6. Tug. Mhf.Tk.'nin saat 23.30'da Gez'deki mevziini boşaltarak, Wawon'dan çekilmeye başlaması.
7. İs.Bl.'nün nihayet saat 23.50'de Gez'den Wawon'a hareket etmesi.
8. Kur.Bnb. Faik Türün'ün çekilmeyi Kor.'ya anlatmak için saat 22.00:09.00 arası Tugay'dan ayrı kalması.

X. Kşf.Kt.'nin Karrilyong'da Gece Baskınına Uğraması

27-28 Kasım 1950 Gecesi:

1. Kşf.Kt.'nin saat 00.00:08.00 baskına uğraması.
2. Mhf.Tk.K.'nin saat 00.30 Tugay'a raporu.
3. İs.Bl.K.'nin saat 01.10'da Tugay'a raporu.
4. 6. P.Bl.'nin saat 03.00'teki raporu.
5. Kşf.Kt.K. ile 3. P.Bl.Slh.Tk.K.'nin saat 04.00 Tugay'a raporu.

XI. Wawon Muharebesi

8 Kasım 1950 Gecesi Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

1. Düşmanın saat 08.00'de Boğaz'da (III. P.Tb.) taarruza geçmesi.
2. Düşmanın saat . 09.00'da Kyodong'da (9. P.Bl. ile II. P.Tb.)'nun vuruşmaya başlaması.
3. Düşmanın aklı başına geliyor.
4. Tugay ihtiyatına (I. P.Tb.) saat 10.40'ta yanları koruma görevinin verilmesi.
5. Boğaz ile Kyodong kesimlerinde, saat 11.00'de vuruşmaların şiddetlenmesi.
6. Düşmanın Tugayı iki yanından saat 11.00'de kuşatmaya girişmesi.
7. İhtiyat 3. P.Bl. ile 4. Ağ.Bl. gün saat 11.35'te Boğaz Muharebesine sürülmesi.
8. Boğaz ile Kyodong Muharebelerinde, saat 16.00 taşıyonun düşmeye başlaması.
9. Boğaz ile Kyodong'da saat 16.30'da Tugay'ın taarruzdan savunmaya geçmesi.

XII. General Tahsin Yazıcı'nın Tugayı Sinnim-ni Hattına Çekme Hazırlıkları

1. Gen. T.Yazıcı saat 14.30'da Tugayı Sinnim-ni hattına çekmeye karar veriyor.
2. Sinnim-ni hattının saat 15.00'de hazırlanmasına girişilmesi.
3. Tugay İkinci Kademesine saat 15.15'te Kunu-ri güneyine çekilme emrinin verilmesi.
4. Top.Tb.'nun iki Bt.'sını saat 14.45'te Sinnim-ni'ye çekmeye başlaması.
5. Kunu-ri'deki 1. Tal.Bl.'nün saat 15.00'te Sinnim-ni hattına alınması.
6. İs., Mu.Bl.leri ile Uçs.Bt.'nın saat 15.10'da Sinnim-ni'ye çekilmeye başlaması.
7. IX. Kor. ile 2. P.Tüm.K.larından saat 16.00'da haberci ile Tugay'a gelen iki emir.

XIII. Tugayın Boğaz ile Kyodong Hattından Çekilmesi

28/29 Kasım 1950 Gecesi:

1. P.Tb.larına saat 18.00'de geri çekilme emrinin verilmesi.
2. P.Tb.larına saat 21.00 sularında Sinnim-ni hattına çekilmeleri.
3. P.Tb.larına saat 21.45'te Sinnim-ni'de görev verilmesi.
4. Tugay İkinci Kademesinin saat 22.10'da Kunu-ri'nin 2 km. güneyine çekilmesi.

XIV. Tugay Artçısının Wawon Muharebesi

1. Düşman saat 20.30'da Artçıya taarruza geçiyor.
2. Artçı Mhf. Tk.'nın saat 20.45'te çekilmesi.
3. Artçı I.Top.Bt.nın saat 20.45'te çekilmesi.
4. Artçı I.P.Bl.nün saat 21.30'da çekilmesi.
5. P.Alb. Celal Dora'nın saat 23.00'de Kaechon'daki Tugay Karargâhına raporunu vermesi.

XV. Tugayın Sinnim-ni'de Baskına Uğraması

1. Düşmanın saat 00.00'ta Tugaya hücumu.
2. Sinnim-ni Köyü ile çevresinde, saat 00.00'da başlayan panik.
3. 7. P.Bl.'nün saat 00.00'da mevziini savunmaya geçmesi.
4. 11. P.Bl.'nün Muharebe ileri Karakolunda saat 00.00'da mevzilenmesi.
5. I. ve II. P.Tb.ların 00.00 saatte savunma mevzilerini tutmaları.
6. Dağılan III. P.Tb. ile Sinnim-ni'den çekilenlerin saat 00.20'de Kaechon'a varmaları.
7. Bazı subayların panikleyen askerlerin bir kısmını saat 00.20'de Kaechon'da mevzilendirmeleri.
8. 7. P.Bl.'nün III. P.Tk. hariç saat 00.20'de mevzilerini terketmesi.

XVI. Tugay Karargâhındaki Tartışma

1. Tug. Karargâhında saat 00.25'de tartışma.
2. Tugay Komutanının saat 00.40'ta savunmaya devam emrini vermesi.
3. P.Alb. Celal Dora'nın saat 00.45'te Tugay Karargâhını terketmesi.
4. Kunu-ri'ye doğru çekip gidenleri saat 01.00'de geri çevirme girişimleri.
5. Kaechon'da duran askerleri saat 01.30'da Kaechon hattında mevzilendirmek.
6. 7. P.Bl.Üstğm. Naci Gökçe'nin III. P.Tk.'nın saat 02.00'de 2. P.Bl. mevzilerine çekilmesi.
7. I. P.Tb.'nun 2. P.Bl. hariç saat 03.00'de çekilmeye başlaması.
8. I. P.Tb.'nun (-) saat 03.40'da Kaechon hattında mevzilenmesi.
9. Amerikan Tank Takımının saat 04.00, Sinnim-ni'ye taarruzdan kaçınması.

10. Top.Tb. (-) ile Hv.Bl. (-)'nun saat 04.50'da Kunu-ri'den Kaechon'a doğru ilerlemesi.

29 Kasım 1950 Günü:

11. Sinnim-ni'de savunan II. P.Tb. (-)'nun vuruşması saat 07.30'da hafiflemeye başlıyor.
12. Düşman 08.00'de 2.P.Bl.'ne taarruza geçiyor.
13. 11. P.Bl. tuttuğu mevziden saat 08.00'de emirle Kaechon hattuna çekiliyor.
14. I. P.Tb. (-)'da saat 08.00'de yapılan sabah yoklaması.
15. Kaechon mevziinin saat 09.30'da yeniden düzenlenmesi.
16. Sinnim-ni hattında II. P.Tb.'da saat 09.45'te yapılan subay toplantısı.
17. 2. P.Tüm. 38. P.A.'dan saat 10.00 sularında Tugaya gelen Amerikan birliğinin mevzilenmesi.
18. 2. P.Bl.'den P.Üstğm. Hüseyin Ömür, saat 10.30'da II.P.Tb. komutası ile görüşür.
19. Düşmanın Tugay'ın saat 11.00'de gerilerine kuvvet kaydırması.

XVII. Tugay'ın Sinnim-ni'ye Karşı Taarruzu

1. 2. Tal.Bl.'nün Kunu-ri'den saat 11.00'de Kaechon'a getirilmesi.
2. P.Yzb. Adıyaman Grubunun, Sinnim-ni'ye saat 11.30'da karşı taarruza geçmesi.
3. II. P.Tb.'nun saat 13.45'te Kaechon'a çekilmesi.
4. 2. P.Bl.'nün saat 14.30'da Kaechon'a çekilmesi.
5. Düşmanın saat 15.00'te I. Tb. (-) mevziine taarruza geçmesi.
6. Adıyaman Taarruz Grubunun saat 15.00'de Kaechon'a çekilmesi.

XVIII. Kaechon'da Panik

1. Top.Tb.'nun saat 14.00 sularında emirsiz Kunu-ri'ye doğru çekilmesi.
2. Amerikan birliğinin saat 15.15'te mevziini aniden terketmesi.
3. Ardından III. P.Tb.'nun, saat 15.20'de mevzilerinden çekilmesi.
4. Kaechon'da emir bekleyen; II. P.Tb. (-)'nun ve 2.P.Bl. (-)'nun saat 15.25'te çekilmeye başlamaları
5. Tug. B.B.leri ile 2. Tal.Bl.'nün saat 16.00'da Tug.K.'nın emriyle çekilmeleri.
6. Tugay Komutasının saat 16.15'de çekilmeye başlaması.

XIX. Tugay Artçısı I.P.Tb.nun Vuruşması

1. I. P.Tb. (e)sinin saat 15.55'te Tugay artçıları tarafından vurulması.

2. I. P.Tb.K. saat 17.00'de çekilme emrini verir.
3. I. P.Tb.K. saat 17.05.'de Tnk.Tk. ile düşmanın yanına taarruza geçer.
4. I. P.Tb. Kaechon'dan çıkar çıkmaz, saat 17.15'te iki yanından, ateş altında kalır.

XX. Yongbong-ni Çemberi

1. Dağılan Tabur saat 17.30'da Yongbong-ni çemberi ile karşılaşır.
2. Yongbon-ni çemberini saat 17.45'ten itibaren, kırma ve sızma girişimleri.

29/30 Kasım 1950 Gecesi:

3. Yongbon-ni çemberinden çıkış (saat 01.00)

XXI. Birinci Büyük Geri Çekilme

30 Kasım 1950 Günü:

1. Türk As.'nin Sunchon Boğazına (saat 12.00) taarruza geçmeleri
 2. Kunu-ri-Anju yaya yürüyüşü (saat 02.00:08.00)
- 30/31 Kasım 1950 Gecesi:
3. Ağır Topçu ile Sukchon'a çekilme (saat 08.00:01.30)
 - 31 Kasım-1 Aralık 1950 Gecesi:
 4. Pyongyang'a çekilme (saat 11.00:22.00) kar yağıyor.

2 Aralık 1950 Günü:

5. Pyongyang'dan trenle hareket (saat 16.00)
- 5 Aralık 1950 Sabahı:

6. Kaesong'a varış (saat 06.00)

6 Aralık 1950 Öğle:

7. Kaesong'dan ayrılış (saat 13.00)

7 Aralık 1950 Sabahı:

Kumpo Yarımadasında Sosa-ri'de saat 10.00'da tren den i-nince, Birinci Büyük çekilme sona ermiş oluyordu.

XXII. Kumpo Yarımadasını Savunma

15 Aralık 1950 Günü:

1. Kumpo Yarımadasını savunma (saat 10.00) kar yağıyor.
- 17 Aralık 1950 günü:

2. 2.P.Tüm.K.nın I. P.Tb.'u ziyareti (saat 10.00:14.30)

18 Aralık 1950 Günü:

3. Halk Kumpo Yarımadasından göçe başladı. Kar yağıyor.

30 Aralık 1950 Günü:

4. Türk Genelkurmay İkinci Başkanı I. P.Tb. mevzilerinde. Saat 15.00

XXIII. İkinci Büyük Geri Çekilme

1 / 2 Ocak 1951 Gecesi:

1. Kumpo mevzilerinden saat 18.40'ta çekilmeye geçince, İkinci Büyük Çekilme başlamış oldu.

2 Ocak 1951 Günü:

2. Dora Hattını tutuyoruz. (saat 07.00) Kar yağıyor.

4/5 Ocak 1951 Gecesi:

3. Dora Hattından çekiliyoruz. (saat 20.00) Kar yağıyor.

5 Ocak 1951 Günü:

4. Halk güneye göç ediyor. Kar yağıyor.

5/6 Ocak 1951 Gecesi:

5. Mevzi değiştiriyoruz. Kar yağıyor. 25. P.Tüm. artçısıyız.

6/7 Ocak 1951 Gecesi:

6. Mevzi değiştiriyoruz. Tek kurşun atmadan çekiliyoruz. Kar yağıyor.

7 Ocak 1951 Günü:

7. Chotan'a çekildik. Göç devam ediyor. Kar yağıyor.

8 Ocak 1951 Günü:

8. Chotan'da savunmaya geçiyoruz. Kar yağıyor.

15 Ocak 1951 Günü:

9. Kore'de anlaşma ümidi. Eğitim yapıyoruz.

18 Ocak 1951 Günü:

10. I. P.Tb. İngiliz Tugayı emrinde, Paengsong-myon bölgesinde, savunma görevi aldı.

24 Ocak 1951 Günü:

11. I. P.Tb. İngiliz Tugayından ayrılarak, Ansong'da Türk Tugayına katıldı.

24/25 Ocak 1951 gecesi:

12. Türk Tugay'ının Kumyangjang-ni güneyine yanaşması ile ikinci büyük geri çekilme sona eriyor, Kore Savaşı'nda yeni bir döneme giriliyordu.

KORE

Birinci
Türk
Tugayında

HATIRALARIM

Kore 1. Türk Tugayının muharebelerinde
kürşüt, fedakarlık her göstermiş
olan subaylarından aziz Tahsin Yazıcı

arkadaşının Perşin Yazarı
Tugayın 1. Tugayında

11-2-967

[Signature]

General Tahsin Yazıcı'nın armağanı

TÜRK TUGAYI'NIN KOMUTA YERLERİ*

(20 Ekim 1950'den 25 Ocak 1951)

20 Ekim 1950	Teagu
9 Kasım 1950	Kuzeye hareket (Motorlu) Piyadeler (Trenle)
11 Kasım 1950	Saat 20.50'de Susek'te ilk şehidimizi veriyoruz. (Gerillâ)
12 Kasım 1950	Zangdang (Chotan) Gerillâ harekât
22 Kasım 1950	Kuzeye hareket (Motorlu)
23 Kasım 1950	Kunu-ri güneyinde Happ-och'am da konma
26 Kasım 1950	Tugaya IX. Kor.dan savaş görevi (saat 14.50)
26/27 Kasım 1950	Piyade Taburlarının Wawon boğazına gece yürüyüşü (Karma)
27 Kasım 1950	Wawon'dan İlha-myon hattına yürüyüş (Yaya)
27/28 Kasım 1950	Wawon'a geri çekilme (saat 18.00:24.00) (15.00:23.30 olmalı)
28 Kasım 1950	Wawon'dan Kaechon'a çekilme (saat 15.40:22.00)
29 Kasım 1950	Ateş altında çekilme. General Yongbong-ni çemberi içinde (saat 16.00:01.00)
29/30 Kasım 1950	Kunu-ri Güneyine çekilme (saat 02.30)
29/30 Kasım 1950	Kunu-ri Sunchon istikametinde çekilme. Yol kapalı. Sunchon'da vuruşma.
30 Kasım 1950	Anju-Sinanju-Sukchon yolu ile Pyongyang'a çekilme. Birinci Büyük Çekilme sona erdi.
01/02 Aralık 1950	Pyongyang'a varış (saat 24.00)
02 Aralık 1950	Kaesong'a hareket
05 Aralık 1950	Kaesong'a varış.
06 Aralık 1950	Seul'e hareket.
07 Aralık 1950	Sosa-ri'ye varış (Seul-İnchon yolu üzerinde) saat 10.00'da trenden iniş.
01/02 Ocak 1951	İkinci Büyük Çekilme (saat 18.00)

* Günlüğüm ve Üstğm. M. Ali Güleş'in tuttuğu not.

02 Ocak 1951	Pupyon Güneyinde, power istasyonu (saat 01.30)
03 Ocak 1951	Üstğm. M.A. Güleş ile Üstğm. H. Hocaoglu emirle piring ambarlarını yakarlar.
04 Ocak 1951	Saat 20.00 İlli'ye hareket, Kong'da taşıtlar içinde.
06 Ocak 1951	Saat 12.00 Halk göç ediyor. Kar yağıyor.
06/07 Ocak 1951	Saat 20.45'te hareket.
07 Ocak 1951	Chotan (saat 06.00)
23 Ocak 1951	Saat 16.00 hareket, Ansong (saat 20.00)
25 Ocak 1951	II. P.Tb. gözetleme yeri (saat 08.00)

/

TEŞEKKÜR

Bu kitabın yazılmasında, Kara Harb Akademisinde öğretmenim Org. H. Doğan Özgöçmen'in teşviklerinin etkisi bulunduğunu söylemeliyim. Kitabın yazıldığını gören fakat okuma fırsatını bulamadan vefat eden değerli öğretmenimi şükranla ve saygıyla anıyor ve Allah'tan rahmet diliyorum. Gemide ve yurttan sık sık görüştüğüm, önemli bilgiler aldığım, E. Org. Faik Türün'e, katkıları için yürekten teşekkür ediyorum.

Kore'ye giderken gemide; aydın ve erdemli bir subayla tanıştım. Bu zeki, cesur, dürüst ve çok okuyan subaydan çok çok yararlandım. Kunu-ri Muharebeleri'ni örten sis perdesini aralamada, çok faydalı oldu. Ankara'da; aydın çevrelerle tanışmamı sağladı. Bu gerçekten değerli arkadaşım; "Kimse bilmez nicesin, yücelerden yücesin" dediği Tanrı'dan rahmet diliyorum.

Savaşın ateşi içinde, dahi sakin, dikkatli ve nazik değerli P. Ütgm. Cemal Uzunkol'un katkıları olmasaydı, gemideki subay top-lantıları amacına erişemez ve Kunu-ri belgesi ortaya çıkamazdı. Kendilerine şükran borçluyum.

Savaştan dönüşte, Gen. C.C. Ballou gemisinde; gazi subayların içtenlikle verdikleri bilgilerin önemi çoktur.*

Lv. Ütgm. Lütfü Tenker'e, Mu. Ütgm. Enis Gümüş Yalçın'a, İs. Yzb. Nihat Evren'e, P. Yzb. Fahri Yurtcanlı'ya, Top. Bnb. Şemsi Eralp'e, P. Ütgm. Zeki Tanrıverdi'ye, P. Ütgm. Şahap Gürelli'ye, P. Ütgm. Tarık Erbayar'a, P. Ütgm. Orhan Göynüner'e, P. Ütgm. Zeki Bekem'e, P. Ütgm. Mehmet Altun'a, P. Ütgm. Rıfat Sümer'e, P. Yb. Necmi Uyan'a, P. Ütgm. Ahmet Zihnioğlu'na, P. Ütgm. Orhan Özses'e, P. Ütgm. Adil Ulusoy'a, P. Ütgm. İzzet Özbay'a katkıları için ayrı ayrı teşekkür ederim.

* Görüşme tarih sırasına göre, (16, 19, 20 Ekim 1951).

Yurda döndükten sonra devam eden ikili görüşmelerle; bir çok ayrıntı gün ışığına çıktı.

Org. Celâl Alkoç'a Hacı Bayram Camii; Org. Kaya Yazgan'a (J. Side Kampı) Tümğ. Avni Hürtürk'e, Alb. Rıza Vuruşkan'a (Korsavaş), Aziz Pekdemir'e, (Korsavaş), Kur. Alb. Halit Sencer'e (Sihhiye Ordu Evi), Kur. Alb. Galip Gültekin'e (Korsavaş), Kur. Alb. Galip Serdaroğlu'na (J. Side Kampı), Alb. Muzaffer Sebükcebe'ye (Korsavaş), Alb. Cihan Kumbasar'a (Korsavaş), Alb. Halim İrsoy'a (Merkez Ordu Evi) Alb. Kadir Hanağasıoğlu'na (Korsavaş), Alb. M. Ali Güleş'e (Korsavaş), Alb. Hilmi Sönmez'e (Korsavaş) Alb. Nihat Tüzün'e (Evde), Alb. Orhan Akpolat'a (Korsavaş) Alb. Feridun Akbay'a (J. Side Kampı) Alb. Hurşit Güneşli'ye (Ev Sihhiye), Alb. Ertuğrul Sabuncu'ya (Bahçelievler) Alb. Alaattin Haydaroğlu'na (Korsavaş) Alb. Kemal Alkan'a (Sihhiye Ordu Evi), Alb. Kadir Mahramanlı'ya (Korsavaş) Alb. Hüseyin Ömür'e (Korsavaş), Alb. Kemal Saldınnır'e (Egeman) Alb. İhsan Sözer'e (Kars), Bnb. Sami Durak (Ev Sihhiye), Yzb. Abdurrahman Doğancı'ya (Korsavaş), Alb. Enver Kölan'a (Ankara) verdikleri bilgileri için yürekten teşekkür ederim.

Tnk. Alb. Kadir Ok, İlker Tuksal, Yb. Özdemir Duranoğlu'na çeviriler için,

Alb. Selâhattin Çelik'e, Göksel Övül'e, Erdal Çelikkdemir'e Harita çizimleri için,

Tümğ. Abdullah Öztekin'e, Yzb. Nazmi Özoğul'a, Alb. Nihat Tüzün'e haritalar için,

Kur. Alb. Hakkı İnceoğlu Alb. Nihat Tüzün'e, Alb. Latif Cin'e, Alb. Özcan Sunay'a ve Ali Çelen ile Alaattin Berk'e fotoğraflar için,

Altemur Kılıç ile Kur. Alb. Orhan Coşkun'a ve Metin Akpınar'a ilgileri için,

El yazımı çözebilen bilgisayar operatörü Hüseyin Çoban'a, fotokopi işlerini özenle ivedi gerçekleştiren Erhan Özyağcı ile Şahin Atar'la, Orhan Dağcı'ya katkıları için sağ olun diyorum.

Torunlarımın, kızlarımla ve damatlarımla devamlı ilgileri ve yardımları, eşimin sabrı ve ısrarlı teşvikleri için sevgiyle teşekkür ediyorum.

BİRİNCİ BÖLÜM

TAŞLAR YERİNDEN OYNAYINCA

I. DÜNYA EGEMENLİĞİ ÇABALARI

1. SSCB

Diktacı kolektivizmi savunan Rusya; *"Kan Kardeşliği"* savı ile Estonya, Letonya ve Litvanya'nın bağımsızlıklarına son verdi. Japonya teslim olurken, Sahalin Adasını topraklarına kattı. Finlandiya'nın Kuzey Denizi ve Ladoga Gölü ile ilişkisini kesti. Kuzey Kore'yi, hızla kontrolü altına almaya girişti.

Rusya savaş sonunda işgal ettiği Finlandiya, Polonya, Doğu Almanya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan'da askerî ve siyasî işgal ile ekonomik denetimi ele geçirmeye geçti. Siyasî sınırları, dilediği gibi belirledi. Milyonlarca insanın (özellikle Almanların ve Türklerin) acılı günlerine neden oldu. Sonunda Moskova'ya bağlı Sosyalist Devletleri *"Demirperde"* ile çembere aldı.

Ortadoğu da İran'ı kurtarmak bahanesiyle, Tebriz'e girdi. Karadeniz Devletleri'nin güvenliği ve Ermenilere Doğu Anadolu'da, toprak sağlamak için Türkiye'yi tehdide başladı.

"Karalar jeopolitiğinin avantajlarına" ve Dünyanın kalbine (Heartland) "kilit Bölgeye" sahip bulunan Rusya, ABD'nin *"Kıyılar Jeopolitiği Hattını"* parçalamak üzere, *"Bölgesel Savaşlar"* dönemini başlatmaya girişti.

2. ABD

Ferdietçi liberal görüşe sahip bulunan Amerika, emperyalist Avrupa'nın İkinci Dünya Savaşı sonunda kaybettiği ülkelerle ilgilenmeye başladı. Amerika demokrasi adına; askerî ve siyasî yardım heyetleriyle ve ekonomik gücü ile dünyayı etkilerken; *"Barış Gönüllüleri"* örgütüyle de, ülkeleri içlerinden kavrayarak karıştırmaya, yoğurmaya ve uydu yapmaya başladı.

ABD *"Kıyılar Jeopolitiği"*nin geniş alanlarında; etkili büyük mobil kuvvetleri ve Atom bombası ile dünyanın her yerinde kontrolü

sağlamaya çalışarak, Rus yayılmasını; NATO, CENTO, ve BAĞDAT Paktları ile durdurmayı hedef alırken uzayda üslenme yarışına tutuştu.

3. Batı Avrupa

İkinci Dünya Savaşı'ndan, Amerika'nın desteği ile galip çıkan Avrupa harap, bitkin ve yoksul düşmüştü.

Avrupa'nın kendine gelebilmesi için; zamana, yardıma ihtiyacı vardı. Avrupa'nın bir süre daha, dünya sorunlarına bakacak hali yoktu. Dünyanın kaderi ister istemez, Amerika ile Rusya'nın anlayışlarına terkedilmişti. Slâvlardan korkan Avrupa, Amerika'nın şemsiyesi altına girmekten başka yol olmadığını anlıyordu.

4. Üçüncü Dünya Dediklerimiz

Bu ülkeler, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, bir yandan bağımsızlık tutkusu ile ayaklanırlarken, diğer yandan ekonomide, kültürel ve sosyal alanda, zayıf ve bağımlı durumdan kurtulmanın arayışına girdiler.

Uzun yıllar, sömürülme ve yokluk, bu ülkeleri şüpheli, saldırgan ve radikal olmaya sevk etmişti. Amerika ile Rusya, bu ülkeleri yanlarına çekebilmek için birbirleriyle çekişiyorlardı.

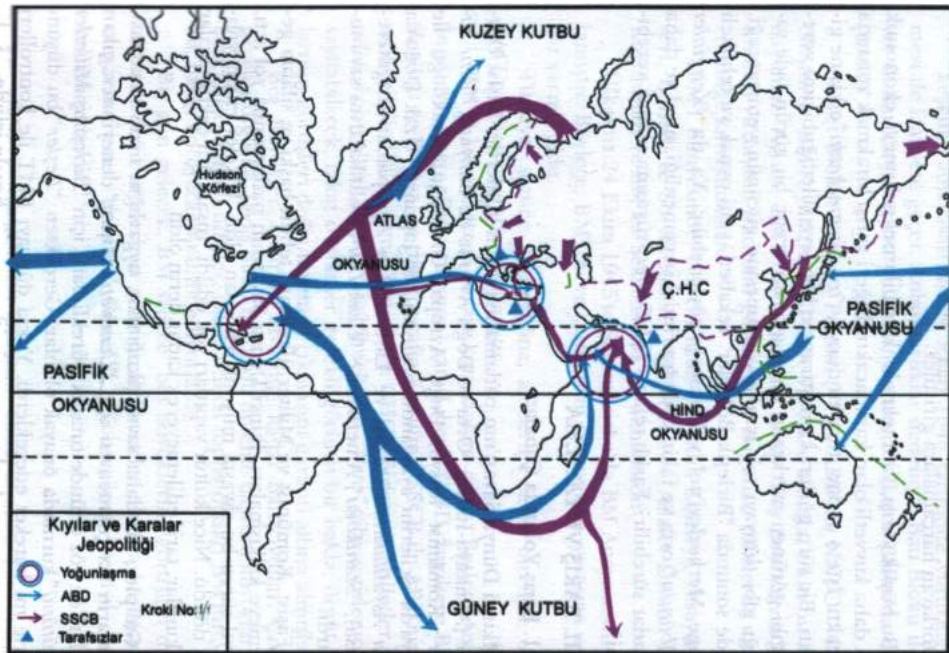
Ekonomisi güçlü olan ve hukuka saygısı bulunan, bu kavganın galibi olacaktı.

Üçüncü dünya ülkelerinin, güçlerini birleştirerek, süperlerin baskılarına ve sömürülerine karşı çıkma çabaları, bekledikleri sonucu vermiyordu. Sonunda, Dünyanın Üçüncü ülkeleri "*tarafsızlıkta direnenler*", güvenlikleri ve çıkarları için Amerika veya Rusya kamplarına kayarak bölündüler.

5. Atom ve Uzay Çağı

Atomun ürkütücü, tahrip ve eşsiz enerji gücü yanı sıra, hızları ses duvarının çok üstüne çıkan roketler, ABD ile SSCB arasında çok pahalı, etkin yeni bir silâhlanma yarışını başlattı.

Amerika ile Rusya, siyasî alanda olduğu gibi bilimde ve teknik alanda da amansız bir yarışa tutuştular. İkisi de, Alman Bilim Trampleni'nden yararlanıyorlardı.

Kroki 1: (B. Yalta arşivi)

İki süper güce, dünya küçük geliyordu. Süperler, atom ve roketlerle; dünyayı denetimde tutmak ve uzaya yerleşmek için ekonomilerini zorlayan harcamalara giriştiler.

Bu büyük yarış, yani teknolojik ve bilimsel gelişmeyi, ekonomik gücü daha kuvvetli olan kazanacaktı. Diğer yarış bırakmak zorunda kalacaktı. İşte o andan itibaren dünya, "*tek bir merkezin*" etkisine girecekti. Bir süre gözleri kamaştıran ve her şeye dilediği biçimi verecek gibi görünen merkezin, mum gibi eriyeceği, bu gücün öyle sandıldığı gibi dünyayı tek başına yönetmesine gücünün yetmeyeceği, eninde sonunda "Birleşik Bölgeler" rekabeti, yeni oynak ve tehlikeli "Denge Merkezleri'ne" yol açacağı söylenebilir. Ya da "*Zenginler Kulübünün*", orta ve fakir kütle üzerindeki egemenliği, nasıl ve daha ne kadar sürebilir? Farklı refah "*Tek Devlet*" rüyasına olanak verebilir mi?

II. BARIŞ VE YAYILMA

1. Barış Yolunda Çabalar

İkinci Dünya Savaşı'nın patlamasına yakın günlerde; Faşist Devletler (Almanya-İtalya); Orta ve Doğu Avrupa ile dünyada "*Yeni Nizamı*"; Komünist Rusya; Doğu Avrupa, Ortadoğu, Uzakdoğu ile Dünya'da işçilerini ayaklandırmayı, Militer Japonya; Uzak Doğu'da "*Asya Asyalılarındır*" tezini ve Liberal Batı Avrupalılar (İngiltere-Fransa); "*Statükoyu*", Amerika ise "*Uzak Dur*"; politikalarını savunuyorlardı.

Faşist, Komünist ve Militer ülkelerin; tehdit baskı ve silâhla genişlemeye kalkışmaları, İkinci Dünya Savaşının patlamasına yol açtı. Altı yıl süren bu savaşta milyonlarca insan öldü. Ülkeler enkaz yığınına döndü. Nice kültür yapıtları yok edildi. İnsanlığın çektiği acılar ve sıkıntılar, tarif edilemeyecek kadar derin oldu.

Galipler, bir daha savaş çıkmaması, uygarlığın mahvolmaması, insanların acı çekmemesi için "*Cemiyeti Akvam*" deneyinden çıkan dersleri de göz önünde tutarak, sürekli barış için "*Birleşmiş Milletler Örgütünü*" kurmada önyak oldular. Gerçekten "*Beşler*" bu düşüncelerle mi hareket edeceklerdi. Yoksa dünyayı BMT ile kontrolleri altına almanın ve çıkarları yönünde yönetmenin hesabı içinde miydiler? Maalesef bu kaygıları doğrulayan işaretler görünmeye başlamıştı.

2. Birleşmiş Milletler (BM)

Teşkilât; Anayasası'nın 24 Ekim 1945 tarihinde yürürlüğe girmesi ile faaliyete geçer. Anlaşmazlıklar nedeniyle Batı Bloku ile Sovyet Bloku karşı karşıya gelirken, Bağımsız Ülkeler Bloku'da oluşur. (BMT)*

Sovyet Bloku; Varşova Paktını (VP)**, ABD'de, NATO*** Paktını oluşturur. BMT, yıllarca NATO ile VP etkisi altında, etkin bir rol oynayamaz. Ayrıca, BMT; veto hakkına sahip "*Beş Büyüklerin*"**** tutumları yüzünden iradesini gösteremez. Bağımsız ülkelerde umalum etkinliğe kavuşamazlar.

BMT bünyesinde; Genel Kurul, Güvenlik Konseyi, Vesayet Konseyi, İktisadî ve Sosyal Konsey, Milletlerarası Adalet Divanı, İhtisas Kuruluşları ve BM'ler Sekreteryası yer almaktadır.

Ülkemiz 24 Ekim 1945'te Sanfransisko'da BM Anayasasını imzalamıştır. Böylece; BMT'ni ve kararlarını savunmaya, yasasına uymaya söz vermiş oldu.

Türkiye; sözüne ve imzasına, akitlerine sadık bir ülke olarak, BMT'nin hep yanında yer almıştır.

BM'yi kurma şerefi savaşı kazananlara aittir. Beşler (Amerika, İngiltere, Rusya, Çin ve Fransa) yani Liberal (ABD, İngiltere Birleşik Krallığı ve Fransa) ve diğer tarafta Komünist SSCB ile ABD'nin etki-sindeki Çin, daha sonra "Komünist ÇHC", Birleşmiş Milletler Örgütü'nü kontrolleri altında tutabilmek için "*Veto*" gibi antidemokratik sayılabilecek, fakat o vakitler gerekli görülen bir hakla, örgüt kararlarının görüşleri doğrultusunda çıkmasını garanti altına almışlardır.

Beş Büyükler, çıkarları elverdiği kadar barışçıydılar. Çıkarları gerektirdiğinde, savaş dahil her türlü önleme başvurabiliyorlardı. Bu ayrıcalığa rağmen ülkeler, çatısı altında toplandıkları BM'nin; huku-ku, barışı koruyacağını ümit ediyorlardı.

Bir gün gelecek, BM sadece "beş büyüklerin" görüşleri doğrultusunda değil, üyelerinin çokluğu ile kararlar almaya başlayacak ve oluşacak yeni gruplar Güvenlik Konseyi'nde temsil hakkını kazanacaklardır.

* BMT: Birleşmiş Milletler Teşkilâtı.

** VP: Varşova Paktı.

*** NATO: Kuzey Atlantik Teşkilâtı.

**** Beş Büyükler: ABD, SSCB, İngiltere, Çin ve Fransa'dır.

3. Sorunlar, Bunalımlar

Çok geçmeden BM büyük sorunlarla karşı karşıya kalmaya başladı. İkinci Dünya Savaşı'nda *"taş yerinden oynamıştı"*. Dünyanın dört bir yanında patlak veren bağımsızlık ayaklanmaları yetmezmiş gibi, Amerika ile Rusya'nın hesapları da dünyayı iyice karıştırmaya başlar.

Dünyada; *"barış, demokrasi ve bağımsızlık"* için savaştıklarını söyleyen ABD ile SSCB'nin, aslında nüfuzlarını yaymak için arı kovanına dönen salonlarda, hattıüstüvada, kutuplarda ve kıt'alarda güç oluşturma çabaları, hızla uzaya sıçradı. İki süper gücün, dünyada ve uzayda birbirlerini sınamaya başlamaları, barışı tehdit ediyordu. Dünya, bu iki devletin didişmesi yüzünden, bloklara bölünüyordu. Ülkeler, isteyerek veya zorunluluk nedeniyle, Washington ile Moskova merkezleri etrafında kümelenmeye başladılar. Dünya, tehlikeli iki düşman kampa ayrılmaktaydı. İki büyüklerden ümitlerini kesenler ise, *"Tarafsızlar Bloku"*nu oluşturdular. Bunlar da sorunlarına bakmadan, aralarında sen-ben çekişmelerini eksik etmiyorlardı. Bu durum, *"yansızların"* birlikte etkili hareket etmelerine olanak vermiyordu.

İki Büyükler, demokrasinin hası, *"en doğrusu"* bende diye dursunlar, onların asıl amaçları, dünyayı kontrolleri altına almaktı. Gelişmiş ülkelerle geri kalmış ülkeler arasındaki, güven ve refah uçurumuna ek olarak, ideoloji ve ırkçılık çatışmalarıda ciddi sorunlara yol açmaktaydı.

Amerikalıların acemisi, Rusların ustası oldukları, *"soğuk savaş"* oyunları; tehdit, ayaklanma ve propaganda ile dünyayı karıştırmaya başlıyordu. Ayaklanma ile şiddet ve kavga istemeyen dünya, ABD ile SSCB'nin çekişmesinden çok rahatsızdı.

Yanlış kurulmasına ve yaptırım gücünden yoksun bulunmasına ve "Beşlerin" çeşitli baskılarına rağmen, BM ülkelerin bir ümidiydi. Haksızlığa ve saldırıya uğrayan, bunalıma sürüklenen, içişlerine karışılan bütün ülkeler, BM'ye başvuruyorlardı. Tehlikenin savuşturulmasını, bunalımın giderilmesini, haksızlığın önlenmesini, hep ondan bekliyorlardı.

Başı dara düşenin, kapısını çaldığı bu uluslararası örgütün, zamanla daha evrensel, daha bağımsız, daha güçlü bir konuma gelmesi ümit edilmekteydi.

III. KORE YARIMADASI ÜZERİNDE HESAPLAR

1. Kore Üstüne Kararlar

Kore, sıradan bir yarımada değildir. Bir taraftan Japonya ile Pasifik'e, diğer yandan Asya içlerine açılan bir kapı ya da sıçrama tahtasıdır. Bu özelliği nedeniyle, tarihte sürekli olarak Türklerin, Çinlilerin, Rusların ve Japonların ilgi alanı olmuştur. Kore'nin jeopolitik değeri, yarımada tarih boyunca, sık sık savaş alanına çevirmiştir. Bu yüzden Kore, ikide bir işgale uğramıştır.

Kore'ye egemen olmak için; Türkler, Çinliler, Japonlar ve Ruslar savaşmışlardır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Amerika, Rusya ve Çin rekabeti hızla Kore'de ısınmaya başlar. Çin konumu gereği, Kore'deki gelişmeleri yakından ve önemle izleyen, duyarlı ülkelerin başında gelir.

İşin başında Amerika, Kore'ye gereken önemi vermez. Ancak, vakit ilerledikçe, Kore stratejik değeri ve rekabetler yüzünden, Amerika'yı meşgul etmeye başlar.

1943 yılında Kahire'de toplanan müttefikler (Amerika, İngiltere ve Çin), Kore'nin *"bağımsızlığına"* karar verirler. Daha sonra Tahran Konferansı'nda Joseph Stalin; Kahire Deklarasyonunu imzalar. Böylece, Kore'nin bağımsızlığa kavuşması kabul edilmiş olur. Yalta Konferansı'nda Stalin; *Kore'ye beş yıl süre ile İngiltere, Rusya ve Çin vesayetinde tutulduktan sonra, bağımsızlığının verilmesini* öneren Stalin (*Realpolitikçi*), çok geçmeden Yugoslav lideri Milovan Djilas'a; *"Bu savaş geçmişteki gibi değil; kim bir toprak elde ediyorsa, onun üzerine kendi sosyal sistemini empoze ediyor. Zaten başka türlü olmaz"* der.¹

Postdam'da Stalin, Yalta'daki önerisi ile Amerika'da uyandırdığı kuşkuğu gidermek üzere, yeni bir öneride bulunur. *Kore'nin Dört Büyüklerin (Amerika, Rusya, İngiltere ve Çin) vesayeti altına alınmasını önerir ve kabul ettirir.*

Japonya teslim olurken, Amerika'nın Moskova'daki Büyükelçisi; *"Amerikan kuvvetleri, Mançurya ile Kore'de, mümkün olduğu kadar*

¹ KISSINGER, Hery; Diplomasi, (Çev.: Kurt, İ.H.) İstanbul, 1998, s. 387.

geniş alanları, işgale özen göstermelidirler. Çin'deki elçimiz Hurley, Komünist Çin komutanlarından, Tehov Che'nin kendisine;

– Japonya'ya düşman olan kuvvetlerin -yani Çin'in- Japon bölgelerine girmeye, toprak işgal etmeye ve kontrol altına almaya yetkili olduklarını² söylediğini bildirerek, Washington'u önemle uyarır.

2. Kore'nin İkiye Bölünmesi

Fakat Japonya'nın tesliminden sonra, çok acele bir kararla, Kore, 38° Paralel ile iki bölgeye ayrılır. 38° paralelin kuzeyi Rusya'nın, güneyi Amerika'nın kontrolü altına verilir. İngiltere ile Çin, Kore sorununun dışında tutulurlar. Çin'in, Kore'nin dışında bırakılması; ilgisi ve çıkarları nedeniyle, kabul edemeyeceği bir karardı. Çin, Kore'ye el koyan her yabancı güce, karşı çıkmak zorunluluğunu duyan bir ülkedir. Bu ise Uzak Doğu'da bunalım demektir.

Nitekim çok geçmeden ve S. Harry Truman;

– "... sonraları bin türlü dert açacak olan Kore'deki 38° paralel konusu, ne Stalin'le benim aramda, ne de Mac Arthur ile Atonov arasında, hiçbir zaman, görüşme ve tartışma konusu olmadı. Yalnız, Japonların teslimi hakkında ilk emri verdiğimiz zaman askerler; 38° Paralel çizgisinin güneyindeki Japon kuvvetlerinin Amerikalılar, kuzeyindekilerin Ruslar tarafından teslim alınmasını kararlaştırmışlardı.

ABD'nin Moskova'daki büyükelçisi, Amerikan askerlerinin Mançurya ile Kore'de, mümkün olduğu kadar geniş alanları işgal edeceklerini ileri sürer. Çun-King'deki elçimiz Hurley, Komünist Çin komutanlarından Tehou-Che'nin, Japonya'ya düşman olan her kuvvetin -yani kendilerinin- Japon bölgelerine girmeye ve işgal ile kontrol altına almaya yetkili olduğunu söyler. Bizim komutanlar, mesafeleri yenmenin mümkün olamayacağını, 38° paralelin altına bile çıkmanın askerlikçe zor olacağını, teknik nedenlere dayanarak ifade etmişlerdi. Biz Seul'ü elimizde tutmakla yetinecektik. O tarihte bu hattın, başımıza büyük işler çıkaracağını hatırimıza getirmiyor ve öyle zan-

² TRUMAN, S. Harry; Hatıralarım; (Çev.: Baban, C; Tuğrul, S.) Ankara, 1968, s.

*nediyorduk ki, Rusya da bizim gibi Kore'nin bir gün bağımsızlığa kavuşmasını istemektedir*³ diye yazıyordu.

"Edwin A. Locke Jr., 19 Ekim 1945 tarihli mektubunda;

– *Tokyo'dan geçerken, General Douglas Mac Arthur ile görüş-tüm. General bana; Rusların Japonya üzerinde icra ettikleri etkiler-den uzun uzun bahsetti. Hatta kendisi, bir Komünist ayaklanması ihtimallerini bile hesaba katıyordu.*⁴ Rusya'nın sınır tanımaz bir tutum ve anlayışla, yayılmak için elinden geleni, ardına koymayaca-ğını gösteren ilk işaretler, görünmeye başlamıştı.

3. 38° Paralel Sorun Hattı Oluyor

"... Mac Arthur, Edwin A. Locke Jr. ile yaptığı konuşmada; *Kore'de olayların gelişmesinden duyduğu endişeyi belirtir. Filhakika Ko-re'den bana gönderilen raporlar da, cesaret kırıcı idi. İşin başında sırf kolaylık olsun diye, seçilen şu mahut 38° paralel çizgisi, bu mem-leketi ikiye ayıran, bir demir perde halini almaya başlamıştı.*⁵

"1945 yılında Kore'ye dönen Syngman Rhee; ülkeyi ebediyen bölecek olan 38° paraleli kabul etmeyeceğini, ülkenin tam bağımsız-lığını ilân eder".⁶

"Ruslar Kuzey Kore'ye girince, hemen bir ordu kurmaya, Japon silâhları ile donatarak eğitmeye başlarlar. Rusların bu tutumu üzeri-ne, Amerika'nın Ulusal Güvenlik Örgütü; Güney Kore'ye bir sahra ordusu ile yardımda bulunulmasını ciddi olarak önerir.

*Bu plân, General Mac Arthur'un öğüdüne uyularak, Amerikan birliklerinin dağıtılarak zayıflatılmaması gerekçesiyle terk edilir."*⁷

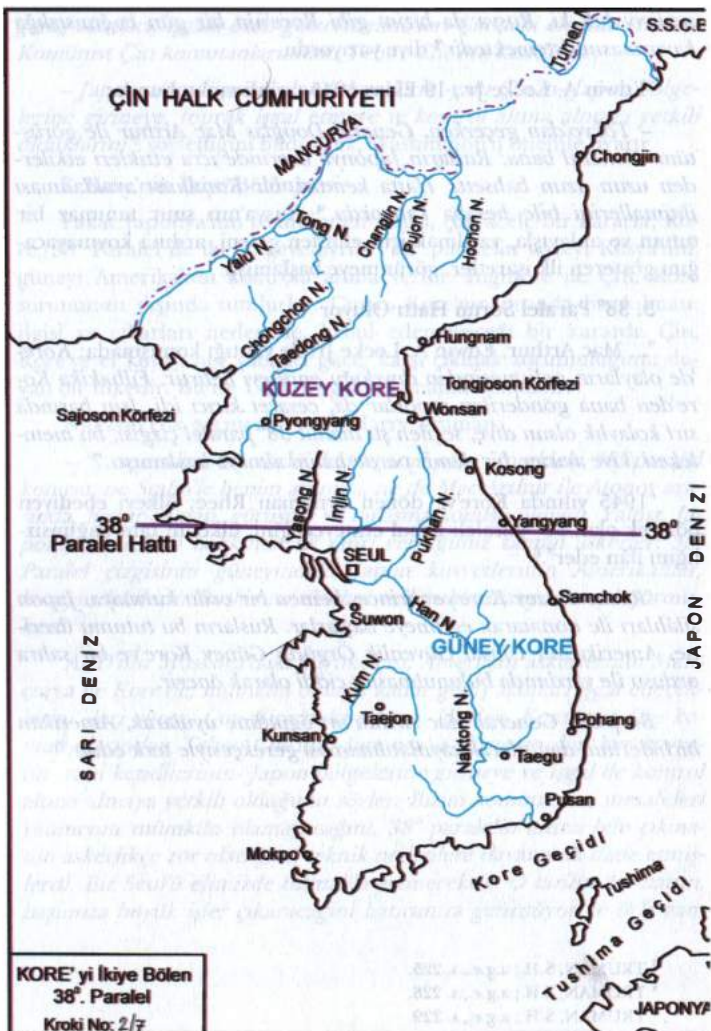
³ TRUMAN, S.H.; a.g.e., s. 225.

⁴ TRUMAN, S.H.; a.g.e., s. 228.

⁵ TRUMAN, S.H.; a.g.e., s. 229.

⁶ CLARK, Mark; Tuna'dan Yalu'ya, s. 24.

⁷ TRUMAN, S.H.; a.g.e., s. 225.

Kroki 2

Lakin, Uzak Doğu ile ilgili istihbarat raporları, Başkanı (Truman) endişelendirdiği için; "Truman'ın 1947 Eylül ayı başında topladığı Müsterek Kurmay Başkanlarının" (Leahy, Eisenhower, Nimitz, Spaatz) Dışişleri Bakanına verdikleri memorandum, şu ifadeleri kapsıyordu; Birleşik Devletler, ulusal güvenlik bakımından, Kore'deki üslerin ve kıtaların devamında pek az stratejik alâka görür.⁸

1948 yılı başlarında, Genelkurmay Başkanı Bradley'in; "Kuzey Kore'nin olanakları ile yeteneklerinin gücü küçümsenmemelidir. Amerika bu durumu değerlendirerek, konuyu gecikmeden, Güvenlik Konseyine götürmelidir."⁹ demesine rağmen, Truman ünlü komutanlarının görüşleri doğrultusunda, Kore'de "Uzak Dur" politikasını sürdürür. Daha sonraları Başkan Truman;

"- Şurası bir gerçektir ki, biz kendi içişlerimizden, Kore'ye gereken önemi veremedik. Düşmanın hazırlığını ve gücünü takdir edemedik. Gerçi bütün hazırlıklar ve sınırlardaki faaliyetlerden haberi-miz vardı. Fakat, komünist kuvvetlerin bir "Atom Savaşı"nı göze almayacaklarını sanıyorduk. O sıralarda "Bölgesel Savaş" bize çok yabancı bir kavramdı."¹⁰ itirafında bulunur.

Erken belirtilere ve ciddi uyarılara rağmen; Güney Kore Ordusu gereği gibi kurulup donatılmadan ve yetiştirilmeden, Amerikan kuvvetlerinin 1948 yılında, Güney Kore'den çekilmeleri bir hata idi. Bunun üzerine Rusya'da 1948'de kuvvetlerini çekeceğini ilân etti. Ne var ki Rusya çekilirken, arkasında savaşa hazır bir ordu bıraktı. Kore üzerinde Amerika'nın umursamazlığı sürerken; Pyongyang, Pekin ve Moskova arasında trafik artmıştı. Üç komünist kafadar; (Stalin, Mao ve Kim İl Sung) Kore'den Amerika'yı söküp atmak için plân üstüne plân, hazırlık üstüne hazırlık yapıyorlardı. Başta Kuzey Kore'nin ateşli başkanı Kim İl Sung olmak üzere, Moskova ile Çin liderleri, bir vuruşta Güney Kore'nin, tuz buz olacağına inanıyorlardı. Komünist taarruzu başlar başlamaz, Güney Kore halkının ayaklanarak,

⁸Gen. Mac Arthur, Müsterek Kurmay Başkanlarından şikayetçidir. (Gen. Mark Clark; Tuna'dan Yalu'ya, s. 32).

⁹RIDGWAY, Gen. Matthew B.; Korean War, s. 25.

⁹RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 29.

¹⁰TRUMAN, S.H.; a.g.e., s. 225.

Rhee hükümetini devireceklerine, Erlerinde, Subaylarını tutuklayarak hemen teslim olacaklarına kesin gözüyle bakılıyordu.

Çünkü, yetişkin ve becerikli, cesur ve girgin *"Komünist Ajanları"*, güneylileri hükümete ve Amerikalılara karşı kışkırtıyorlardı. Kızılar, Güney Kore'de askerler ile sivillere, çözülmeye uygun bir ortam hazırladıklarını kabul ediyorlardı. Amerikan kuvvetlerinin çekilmesi ile Güney Kore'nin koparılmaya hazır bir meyve haline geldiği düşünülüyordu.

"Kuzey Kore ordusunun taarruzundan altı gün önce, Amerika'nın Uzak Doğu Komutanlığı'ndan Washington'a gönderilen raporda şunlar yazılıydı.

- Sovyet müşavirleri, Güney Kore Hükümetini politik araçlarla - Kuvvete başvurarak- ele geçirmenin tam zamanı olduğu fikrindedirler. Özellikle son zamanlarda, Güney Kore'de gerillâ faaliyetleri ciddi yankılar yapmaktadır.¹¹

Amerika'da hatalar birbirini kovaladı. *"Başkan Truman, savaş sanayinin; dış durumla ani hareketleri, göz önünde bulundurarak, gelişmesini istediye de, bu talepler, Kongre ve Basın tarafından onaylanmaz."¹²*

Nasıl aldanıldığı, 25.VI.1950 sabahı Kore'de patlamaya başlayan top sesleri üzerine anlaşılabildi. Durdurulabilecek bir savaş; küçümseme, ihmal ve iç sorunlar nedeniyle önlenemedi. Kore'de *"Bölgesel Savaş"* dönemi açılmış oluyordu. İhmal ile kendine fazla güvenmenin, düşmanı küçümsemenin, pozitif düşünce yerine varsayımların, Kore'de ne sonuç verdiğini hep birlikte görüyorduk. Gelecek için bu olaydan, doğru dersi alıp alamayacağımızı, aklımızı doğru kullanıp kullanamayacağımızı, şimdiden söylememiz sanıldığı kadar kolay değildir.

4. İdeolojik Savaş

İdeolojik savaşın ne olduğunu; komşumuz Yunanistan'da görmüş fakat ayırdına pek varamamıştık. Ancak, kardeşin kardeşe düşmanlığını hayretle karşılamıştık.

¹¹ TRUMAN, S.H.; a.g.e., s. 229.

¹² TRUMAN, S.H.; a.g.e., s. 229.

Kore'de "*Bölgesel Savaşlar*" dönemi açılırken, ideolojik ayrımlar nedeniyle; kardeşin kardeşe, düşman olabileceğini gördük. Etnik en küçük bir sorunu olmayan Kore'de, açılan ideolojik vahşi bir savaşa girmek üzere, (26.IX.1950) İskenderun'dan yola koyuluyorduk.

Bir ülkenin savaşta, taş taş üstünde kalmayacak gibi, baştan başa yerle bir edilmesi kötüdür. Fakat onarılmayacak bir olay değildir. Önemli olan, üzerinde durulması gereken ve asıl kahredici ve tehlikeli olan; evvelâ ince ayarlı bir plânla "*İç Disiplin*"ın bozulması, ardından ülkeye "*Dış Disiplinlerin*" sızmasıdır. İdeolojik yoğun telkinlerle veya etnik veyahut dini gerekçelerle, halkın kin ve nefretle kamplara bölünerek, vuruşturulmasının zararları, her türlü tahminin üstünde olmaktadır.

Bir ülke halkının, düşman kamplara ayrılarak, kardeşin kardeşe karşı vurulması kadar acı, yıkıcı ve vahşi bir başka şey olamaz. "*Kardeş kavgası*" ile "*kültür savaşı*" kadar onarılmaz bir yara ve bir felâket yoktur.

Netice olarak; ideolojik, etnik ve dini ayrım kavgaları; kapatılması çok güç kanlı uçurumların oluşmasından, dış disiplinlerle, peyk duruma düşülmesinden ve kültür kayıplarından başka bir sonuç vermezler.

Devlet adamlarının ilk ödevleri;

Halkı ve devlet güçlerini bölecek ve sindirecek, yasaları çiğneyecek, halkı korkuya ve duyarsızlığa sürükleyecek gelişmeleri anında kavrayarak, sınırların kevgire dönmesine, yıkıcı güçlerin sızmalarına ve yayılmalarına meydan vermeden, onun bunun oyuncağı olmadan, dış girişimlere fırsat bırakmadan, halkın desteği ile anarşiyi hızla söndürmek çok hayatidir.

IV. ABD'NE SALDIRI

1. Kuzey Kore Saldırıyor

Sakin sabahlar (Cosen) ülkesi Kore'de; 25.VI.1950 günü savaş başladı. Dünya o tatil sabahı, Kore'den gelen top sesleriyle uyandı. Sonunda beklenmeyen oldu ve Kuzey Kore Güney Kore'ye saldırdı.

İkinci Dünya Savaşı'nın yorgunluğunu, henüz üzerinden atamamış bulunan Dünya, dehşet ve endişe içinde, gözlerini Kore'ye çevirdi.

Gerçekte, Kore'de şaşılacak bir şey olmamıştı. Çünkü, gelişmeler-i yakından izleyenler, işlerin Kore'de hızla kötüye gittiğini görüyor-lardı.

Olmaz denilen olmuştu. Amerika'nın büyük savaş gücüne ve Atom Bombasına aldırmayan Kuzey Kore, Amerika'nın kontrolündeki bir ülkeye karşı silâhlı saldırıya geçmişti. Amerika, beklemediği ve istemediği bir savaşla yüz yüze gelmişti.

Kroki 3 (The West Point Atlas of American Wars, Newyork, Volume: 2, maps.)

Washington'a, Kuzey Korelilerin taarruza geçtikleri haberi gelince, *"Başkan Harry S. Truman; Amerika'nın Tokyo'da bulunan Uzakdoğu Kuvvetleri Komutanı beş yıldızlı "Yaşlı" General Douglas Mac Arthur'a, Kore'deki küçük Amerikan misyonunun komutasını üzerine almasını ve hemen Güney Kore ordusuna destek sağlamasını emreder.*"¹³

¹³ Encyclopedia Americana; C. 18, s. 27.

Savaş görevini alan Mac Arthur, 29.VI.1950 günü Tokyo'dan Kore'ye uçar. Mac Arthur yanındakilerle (Gen. Edward M. Almond, George E. Statemeyer) komuta ciplerine binerek, Suwan'dan Han Nehri'ne doğru yola koyulur. Yolda; çekilen mülteciler, arabalar, kıtalar ve kamyonlarla karşılaşır. Mac Arthur, kuvvetli bir takviye olmadan, güneylilerin kuzeylileri durduramayacakları kanaatine varır.

"Mac Arthur sık sık yaptığı gibi, bu defa da kendisi için tehlikeyi düşünmeden, Kore'de şahsi bir keşfe çıkar. Bir tepeden Han Nehri vadisini inceleyen General, telsizle şu mesajı gönderir:

– Güney Kore Kuvvetleri; liderden yoksun, ciddi savaş yeteneğinden uzak ve şaşkınlık içindeler... Onlar yeniden inisiyatifi elde edemezler..."¹⁴

Bu mesaj üzerine Truman, Mac Arthur'a ROK (Güney Kore Kuvvetleri)'a örtü ve destek sağlamasını emreder. Mac Arthur, *"30. VI günü Truman'dan bir P.A.'nı kullanmak için yetki ister."*¹⁵ Bundan da, Washington'un içine daldığı savaşın boyutlarını, henüz kavrayamadığı anlaşılır. Çok geçmeden, savaşın hızlı ve tehlikeli bir biçimde geliştiği görülecektir. O vakit *"Truman, Mac Arthur'a komutası altındaki bütün Kara Kuvvetlerini kullanması için yetki verir."*¹⁶

1.VII.1950'den itibaren Amerikan kuvvetleri, Kore'ye çıkmaya başlarlar. Washington, tek başına sürüklendiği Kore Savaşı'nın, yükünü BM ile paylaşmak üzere harekete geçer. Rusya, Güvenlik Konseyi'nin toplantısına katılmadığı için, Amerikan önerisi bir güçlüğü uğramadan kolaylıkla geçer. Böylece ABD, Güney Kore'nin savunulması sorumluluğunu, BM'in üzerine yüklemeyi başarır.

Rusya, Amerika'yı karşısına almakta acele etmez. Çünkü işe BM'nin üyeleri el koyuncaya kadar Kuzey Kore Kuvvetleri'nin nasıl olsa Güney Kore'nin işini bitirecekleri, hesabı içindedir.

Birleşmiş Milletler Örgütü;

¹⁴ Encyclopedia Americana, C. 18, s. 28.

¹⁵ Encyclopedia Americana, C. 18, s. 29.

¹⁶ TRUMAN, S.H.; a.g.e., s. 229.

*"Kuzey Kore Kuvvetleri'nin derhal taarruzlarını durdurmalarını ve 38° Paralelin Kuzeyine çekilmelerini ister. Kuzeyliler ilerlemelerine devam edince, Örgüt; üyelerini Güney Kore'ye yardım etmeye çağırır."*¹⁷

Bu andan itibaren BM, Kore'de ciddi bir sınavdan geçmeye başlar. Kore Savaşı biranda uluslararası bir boyut kazanmış olur. Çünkü ABD'ni ilgilendiren her olay önemlidir, büyüktür ve ivedidir.

2. BM'in Üyeleri Sınanıyor

İki süper gücün, 38° paralel ile Kore'yi Kuzey ve Güney diye iki düşman kampa ayırdıkları zavallı Koreliler, birbirleriyle vuruşmaya başlarlar. Şimdi iki Kore (Demokrat ve Komünist) süper devletlerce atıldığı badireden, süperlerin ve BM'nin çabaları ile kurtulabilecek miydi? Bunu zaman gösterecekti. Ancak genel yargı, ABD'nin Kore'de daha ağır basacağı merkezindeydi.

BM; Kuzey Kore'nin taarruzunu durdurmasını, kuvvetlerini 38° paralelin kuzeyine çekmesini istemişti. Fakat Kuzey Korelilerin BM'nin çağrısına aldırması ABD ile BM'i çok ciddi bir durumla yüz yüze getirmişti.

BM bu durumdan ya güçlenmiş olarak çıkacaktı veya *"Cemiyeti Akvam"*ın Habeşistan'da başına gelenler başına gelecek, o da tarihe gömülecekti. BM'nin böyle hazin bir sonla karşılaşmaması, üyelerinin takınacakları tavra bağlıydı.

Kuzey Kore'nin saldırılarını sürdürmesi üzerine, BMT üyelerini Kore'ye yardım etmeye çağırdı. On yedi ülkenin olumlu cevap vermelerinde, Amerika'nın etkisi göz ardı edilemez. Şöyle veya böyle, BM çağrısına on yedi ülke asker, beş ülke sağlık örgütü göndermek suretiyle katkıda bulunuyorlardı.

Ayrıca, diğer ülkeler den; oyları, maddi yardımları ve sempatile-ri ile Güney Kore'nin yanında yer alanlar vardı.

Özellikle Kore'de evlâtlarını savaşa süren ülkeler; barışa olduğu kadar, BMT'nin da bu ilk sınavdan başarı ile çıkarak, güçlenmesine ve etkinliğini artırmasına, önemli katkılarda bulundular.

¹⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

BMT'nin, Kore'de dalgalandırdığı bayrağa sahip çıktı. Çünkü örgütten; barış, güvenlik, dayanışma ile dostluk bekleyen üyelerin, kabul ettikleri yasayı, ruhu ve kapsamı ile korumaları gerekiyordu. Ancak, Genel Sekreterin; süperlerin bir memuru değil, Uluslar Birliğinin Sekreteri olduğu da unutulmamalıdır.

3. Kore'de BMT Bayrağı Altında Savaşan Askerler

BM'nin Kore krizinden başarı ile çıkmasında, asker gönderen ülkelerin katkıları asla unutulmamalıdır.

Kore'de BMT'nin bayrağı altında, hayatlarını veren şehitleri ve malûl gaziler ile savaşı sonuna kadar sürdüren gazileri ve onların ailelerini, insanlık unutmamalıdır. Bugün BMT dünyada bir ümitse, etkin bir kurumsa, gelecek vaat ediyorsa ve yasası yürürlükteyse; bunu Kore'de savaşmış askerlere borçlu olduğunu daima hatırlamalıdır.

BMT Genel Merkezinde daha fazla gecikmeden, Kore'de savaşmış askerler anısına, anıt dikilmeli, BM tarafından şehit aileleri ve gazilere, özenle hazırlanacak övünç belgeleri, takdir madalyaları vermeli. Herkes barış, adalet ile dayanışma uğrunda vuruşanların dürüstlüğü, cesaretini, fedakârlığını anlamalı ve değerini kabul etme erdemini göstermelidir. Olayı kurcalamanın hesabı içinde değiliz. Biz hakkın, doğrunun, dayanışmanın ve Barışın BMT yasası ile BMT'nin yaşatılmasının peşindeyiz.

4. Küçülen Dünyada, Savaş ve Barış

Günümüzün ulaşım ve iletişim araçları, dünyamızda uzak yer bırakmadı. Bundan böyle; *"yakın komşulardan"* sonra uzak ülke yoktur. *"Öteki ülkeler"* vardır.

Dünyanın neresinde bunalım çıkmışsa ve nerede savaş patlamışsa, o hepimize yakındır ve hepimizi ilgilendirir. İster büyük isterse küçük olsun, her bunalım ve savaş bizi etkiler. Bu yüzden, bunalımın ve savaşın yayılmasına olduğu kadar, çıkmasına karşı da ortak tavır koyarak, önlem almamız gerekir.

Her şeyi *"Kuvvet Listeleri"* ile değerlendirme eğiliminde olanların, tek başlarına veya bir iki kafadarla, dünyaya hükmetmeye kalkışmaları, tehlikeli bir zihniyettir. Çünkü giderek, kalkınan dünyayı ıtlare etmeye, kimsenin gücü yetmez. Dünya uyanıyor. Bilinçlenen

bir dünyada, hükmetmek yerine anlaşılarak yaşamak, gerçeğe daha yakın olur.

Dünya bundan sonra; ortak görüşle, dayanışma ve birlikte hareketle, sorunlarını çözecektir. Savaşın, çözümünden çok, yeni ve çetin sorunlara neden olduğu, aslâ unutulmamalıdır. Dayatma yolu, terk edilmelidir.

Günümüzün ve geleceğin savaşları; giderek daha yıkıcı ve öldürücü, daha masraflı olacağı için kesinlikle önlenmelidirler. Savaş kışkırtıcılığı ve savaş destekleyiciliği, ırkçılık ile terör kadar, büyük insanlık suçu kabul edilmelidir.

Güney Kore'nin yardımına koşan devletler; el ele vererek, Kore Savaşını ve çıkabilecek olası savaşları, önleyebileceklerini düşünmüşlerdi. Kore'de savaşanlar, kan ve ateş içinde oluşan dostluğun, ileride dayanışmayı güçlendireceğini, kimsenin savaşa kalkışmaya cesaret edemeyeceğini, sorunların görüşme ile adalet içinde çözümleneceğini, ümit ve temenni etmişlerdi. Bu ümit ve istek; dünyayı yaşanmaya değer, güvenli bir yer haline getirmek demektir.

5. BMT'na Ölçsüz Cevaplar

BM'nin çağrısına, üye ülkelerin çok farklı cevaplar verdikleri görüldü. On yedi ülke asker, beş ülke sıhhi kurum ve bazıları da oy desteğinde bulundular.

Yardımanın niceliği ve niteliği, üyelerin takdirine bırakılmıştı. Bu da haklı olarak eleştirilere yol açmıştı. Çünkü yardımların, ülkelerin bilinen güçleri ile orantılı olmaması; yakınmalara, güvensizlik iddialarının ileri sürülmesine neden olmuştu.

Hele bazı ülkelerin, kendilerini "*Dünyanın eksen*i" olduklarını sanmaları, her dediklerinin kabul görmesini beklemeleri karşısında, BMT'nin dikkatli bulunması gerekir.

BMT'nın Beş Büyüklerin takdirine bağlı olması, rahatsızlık vericidir. Dünya ayrıca, süperlerin oluşturdukları kamplaşmalardan yakınmaktadır. Bu durum üyelerin ister istemez; BM'den çok, süperlerin etrafında toplanmalarına yol açmaktadır. Üyeler yarınlarından emin olmak istiyorlar. Yaptırım gücü olmayan BM'nin bu etkisizliği karşısında, üyeler süperlerin peşine takılıyorlar. Bu nedenle yardımların, sadece süperlerin takdirine bırakılmamasını, BMT'nin güçlendirilmesini istiyorlar.

Beş Büyüklerin ağırlığından kurtulmuş, yasasına ve adalete uygun kararlar alabilecek, bir duruma getirilmiş ve silâhlı yaptırım gücü bulunan, etkin bir BMT üzerinde durulmaktadır. Kore Savaşı'nda, en büyük yükü, Amerika'dan sonra, İngiliz Uluslar Topuluğu ile Türkiye Cumhuriyeti taşımıştır.

BM üyelerinden Güney Kore'ye yardım yapan ülkeler*;

Avustralya	2 P. Tb., Dz. Kuvveti, 1 Hv. Skadronu
Belçika	1 P. Tb.
Kanada	1 P. Tug., Dz. Kuvveti, 1 Hv. Skadronu, nakliye uçakları
Kolombiya	1 P. Tb., firkateyn
Kore Cumhuriyeti	Kara Kuvvetleri
Etiyopya	1 P. Tb.
Fransa	1 P. Tb.
Yunanistan	1 P. Tb., nakliye uçağı
Hollanda	1 P. Tb., Dz. Kuvveti
Lüksemburg	1 P. Bl.
Y. Zelanda	1 Top. Bt.
Filipinler	1 P. Tb., 1 Tnk. Bl.
Güney Afrika	1 Hv. Skadronu
Tayland	1 P. Tb., Dz. Kuvveti, nakliye gemisi
Türkiye	1 P. Tug., Tokyo'da irtibat heyeti
İngiltere	1 P. Tug.
ABD	Kara, Hava, Dz. Birlikleri ile geniş bir ikmal ağı ve başkomutanlık karargahı
Danimarka	sağlık ekibi

* The Korean War; History and Tactics, s. 71.

Hindistan	sağlık ekibi
İtalya	sağlık ekibi
Norveç	sağlık ekibi
İsveç	sağlık ekibi

Netice olarak Kore Savaşı'nda, ABD'nin savaşın bütün yükünü taşıması karşısında; şapkayı çıkarıp insaf ile düşünmek gerekir. Sezar'ın hakkına saygı gösterilmelidir.

6. BMT'nin Başkomutanlığı

Kore'de savaş başlar başlamaz, Başkan Truman Amerika'nın Tokyo'da bulunan Uzak Doğu Başkomutanı General Douglas Mac Arthur'a, Kore'deki Amerikan Kuvvetlerinin komutasını yüklenmesini emretmişti.

BMT'nin üyelerini, Güney Kore'ye yardım etmeye çağırması üzerine; İngiltere ile Fransa'nın önerileri ile 8.VII.1950'de BMT'nin Kuvvetleri Komutanlığına Gen. Mac Arthur atanır.

**Resim 1: BMK ve ABD Uzakdoğu Başkomutanlığı Karargâhı, Tokyo-1950
(B. Yalta arşivi)**

1.VII.1950'de Amerikan birlikleri, Kore'ye çıkmaya başladığı sırada, Kızıl Koreliler Güney Kore savunmasını yok etmiş, Seul'ü ele geçirmiş ve çok az bir mukavemete rastlayarak, güneye doğru hızla ilerlemekteydiler.

BM Kuvvetlerinin başkomutanlık karargâhı, Tokyo'daki Amerikanın Uzak Doğu Karargâhı idi. Bundan böyle Kore Savaşı'na iki görevli General Mac Arthur ile Tokyo'daki karargâhı, komuta etmeye başlar.

BMT üyelerinin, Kore'ye savaşmak için gelen askerleri, Tokyo'daki Başkomutanlık ve Kore'deki 8. Ordu Komuta Karargâhlarına, İrtibat Subayları veriyorlardı. Bu subayların savaşın yönetimi ile ilgili bir yetki ve sorumlulukları bulunmuyordu. Savaşın yönetimi tamamen Amerikalıların elindeydi. Ancak, Batılı bazı ülkelerin -Kuzenler- bu karargâhla daha sıkı ilişki içinde bulundukları söylenebilir.

Savaşın doğasından oluşan sıkıntılar ile aksaklıklar hariç tutulursa, savaşın başarı ile yönetildiği söylenebilir. Farklı kültürlerle mensup askerlerin, sağlam bir savaş gücü oluşturmalarında; General Mac Arthur'un şöhretinin, geniş bilgisinin ve deneyimi ile politik yeteneğinin ve usta yöneticiliğinin büyük rolü vardır.

Resim 2: General Mac Arthur (basından)

Gen. Mac Arthur, Gen. Tahsin Yazıcı'ya;

"- *Dünyada uluslar arasında, ilk defa oluşturulan bu etkili savaş gücünün, değeri büyüktür. Bu birliği yaşatmak ve etkinliğini arttırmak için elimden geleni yapacağım.*"¹⁸ der.

Kore'ye gelen askerler; 8. Ordu'nun emrine giriyorlardı. Bu askerlerden çoğunun tüm ihtiyaçları, ABD tarafından karşılanıyordu. Amerika savaşın yükünü sırtlanmıştı. Çünkü, o sırada yeni kurulmuş bulunan BMT'nin, savaşın giderlerini karşılayacak maddi olanakları yoktu.

Şimdi Kore'de olduğu gibi, gelecekte de BMT üyelerinin, bir devletin komutası altında, uyum ve etkinlik içinde savaşacaklarını düşünmek, yerinde olmayabilir.

Kore Savaşı, BM üyeleri ve askerleri için ilk deneydi. Askerler, işin bilincindeydiler. Bunun için özveriyle savaştılar. Sorunları ve aksaklıkları, el birliği ile çözmeye, birbirlerini anlamaya ve tamamlamaya önem verdiler. Her zaman, Mac Arthur çapında bir komutan bulunamayabilir. İlerdeki koalisyon savaşlarında askerler arasında, Kore'deki gibi hoşgörölü, içten bir dayanışma ve anlayış sağlanamayabilir. Kore Savaşı ciddi bir deneyim ve önemli bir örnek olarak tarihte yerini alacaktır.

Şimdi, basın ve askerlerle politikacılar arasında başlayan, daha tutarlı yöntemler saptama çabaları, umarız adım adım gelişir. Dileriz BMT bünyesinde, bir komuta ile harekete hazır, etkin bir kuvvet oluşturulur.

7. Başlangıçta Tarafların Amaçları

a. Kuzey Kore Komutanlığı'nın Amacı

Savaşın ilk haftalarında, tarafların hedefleri çok farklıydı. Saldırgan taraf, bir an önce sonuca ulaşmak için; *"Yıldırım Savaşı"* uygulamasına girişmişti. Yani Kuzey Kore Kuvvetleri Komutanlığı, Amerikan ve BM Kuvvetlerinin Kore'ye yetişmelerinden önce, zayıf Güney Kore Kuvvetlerini ezerek, Güney Kore'yi ele geçirmek istiyordu.

¹⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Sanırsız bunun gerçekleşeceğine inanan SSCB, Güvenlik Konseyi kararını *"Veto"* etmedi, ya da ABD'ye karşı açık tavır koymayı göze almadı. Belki de ABD ile İngiltere'nin müdahalesini sulandırmak amacıyla, işin içine BM'nin sokulmasını uygun bulmuş olabilir.

b. Güney Kore Komutanlığı'nın Amacı

Güney Kore Kuvvetleri, kesin sonuçlu vuruşmalardan kaçınarak, düşmanı durdurmak, olmuyorsa oyalamak suretiyle; dost kuvvetler yetişinceye kadar, gerekli zamanı ve hareket alanını elde bulundurmaya çalışıyorlardı.

c. BM Kuvvetlerinin Amacı

BM'nin amacı, Güney Kore Kuvvetleri kesin bir yenilgiye uğramadan, vaktinde Kore'ye vararak saldırıyanın karşısına çıkmaktı.

8. Kore Savaşı'nın İlk Haftaları

Kore'deki bütün tarafların işleri *"aceleydi."* Kimsenin, kaybedecek zamanı yoktu. Hasılı, Kore Savaşı'nın ilk günlerinde, zaman ve hız faktörünün önemi çok büyüktü.

İlk haftalarda, Kuzey Kore Kuvvetlerinin taarruzları, hızlı bir gelişme gösterdi. Bugünlerde Güney Kore Kuvvetleri, maalesef bir varlık gösteremediler. Güney Kore'nin hızla elden çıkma tehlikesi belirlediği vakit, Beyaz Saray'ın emri ile Gen. Douglas Mac Arthur savaşa el attı.

Mac Arthur, alelacele Kore'ye gönderdiği Amerikan Kuvvetleri ile Pusan Limanı yöresinde, General Walker'in Komutasında, savaşın kaderini belirleyecek çok önemli, çok sert bir vuruşmaya tutuşur.

"Hız Savaşı", Amerika'nın müdahalesiyle *"Mukavemet Savaşı"*na dönüşmeye başladı. Bu andan itibaren, Kuzey Kore fırsatı kaçırmaya başlar. Savaşa tekrar hız kazandırmak ve sonuca ulaşabilmek için tarafların, taze kuvvetlere ve inisiyatife ihtiyaçları vardı.

V. İKTİDAR VE MUHALEFET

1. İktidar Değişikliği

Ülkemizde, 14.V.1950'de yapılan çok partili seçimleri, DP kazandı. CHP; verimsiz durağan politikası, halktan kopuk baskıcı yönetimi ve fukaralık kışkacını kıramaması nedeniyle, iktidardan se-

çimle uzaklaştırıldı. Hürriyet ile siyasî ve ekonomik atılım vaadi, DP'yi iktidara getirdi.

Halk, İnönü ile CHP'den bıkmıştı. Halk, Atatürk'ün son Başbakanı Celâl Bayar'a, yakınlık ve güven duymaya başlamıştı.

14.V.1950 seçimleri, içte ve dışta; olumlu yankılar yapmıştı. Halk, büyük ümitlerle ve coşkuyla DP'yi desteklemişti.

İktidarı bırakmayacağı sanılan İnönü; seçimler sonunda, sükûnetle ve derhal çekilerek, iktidarı DP'ye devretti. "*Ulusal Şef*" General İnönü, dünyanın seçimle çekilmeyi içine sindiren ender başkanlarından biri olarak, içte ve dışta, takdir ve saygı ile selâmlandı. Oniki yıllık İnönü iktidarı, kimsenin burnu kanamadan, halk iradesi ile çekiliyordu. İnönü'nün bu harika tutumu ile içte rejim yerleşirken, dışta da Türkiye'nin itibarı yükseliyordu. İnönü kaybeden bir kişi olarak değil, Demokrasi kahramanı olarak övülüyordu.

Anıların, alışkanlıkların, insanı bağımlı kılma özellikleri vardır. İnönü'ye oy vermeyenlerden, buruk olanlar az değildi. Çünkü o; kurtuluşun, Cumhuriyetin ve yenileşmenin önde gelenlerindendi. Ne kadar kızsals da, onun ulusun kalbinde özel ve saygın bir yeri vardı.

DP'yi bekleyen işler, çok ve dağ gibi büyüktü. Eski CHPlilerin bir kısmı, İnönü'ye kırgın olanlar, DP'de toplanarak; büyük vaatlerle, halkı ümitlendirerek iktidara gelmeyi başarmışlardı.

Evvelâ DP; demokratik sistemi, yasa ve kurumları ile yurt sathına yayabilecek ve köklendirebilecek miydi? Halkı ve devleti, ağaların kulu olmaktan kurtarabilecek miydi? Ülkeyi cehaletten, fakirlikten çekip, çağdaş yaşama ve düşünme düzeyine çıkarabilecek miydi? Ülke, insanlık ailesindeki saygın ve güvenilir yerini alabilecek miydi?

Türkiye'yi saran, bu "*Bahar ve Ümit ile Güven*" havasının üzerinden iki ay geçmeden, yeni iktidarın üstüne 25.VI.1950 günü aniden patlayan, Kore Savaşı'nın gölgesi düştü.

2. NATO*

Ülkemizde, Kore Savaşı ile ilgili tartışmalara geçmeden önce; NATO'nun oluşmasına değinelim. İkinci Dünya Savaşı'nı sona erdiren ateşkesten sonra, dünyada yeni tehdit rüzgârları esmeye başladı. Savaşın sonunda, ortaya iki güç -ABD ile SSCB- çıktı. Avrupa bitkin-di. Dünya dağınık, acz, kuşku ve endişe içindeydi.

Avrupa, ciddi bir SSCB tehdidi ile yüz yüze gelmişti. Varlığını koruma telâşi içindeydi. İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg; derhal bir araya geldiler. Güvenliklerini sağlamak amacıyla; *"Ortak Savunma"* görüşmelerine başladılar.

Beşler; *"Ortak Savunma ve İktisadi İşbirliği Dayanışması"* için 17.III.1948'de "Brüksel Anlaşmasını" imzaladılar.

Beşlerin kaygılarını haklı bulan, ABD ile Kanada'dan sonra; İtalya, Norveç, Portekiz, Danimarka ve İzlanda, *"Avrupa Ortak Savunma ve Dayanışma Ruhunu"* benimsediler. Bunlar olurken Türkiye inisiyatif almadı.

Brüksel Antlaşması'nın ardından, Kuzey Amerika'nın da katılacağı, daha güçlü ve daha geniş bir örgütlenme üzerinde çalışmalara başlandı.

4.IV.1949'da; güçlü savunma paktı NATO kuruldu. NATO'dan amaç; SSCB'nin genişleme girişimlerine karşı *"Ortak Bir Savunma Birliği Kurmak"*, barışı ve hürriyetleri korumaktır.

3. Türkiye'nin NATO'ya Girme Çabaları

Şunu hemen işaret edelim. Türkiye, Avrupalıların dayanışma örgütlerine; hep sudan, uyduruk bahanelerle ve çağdaş olmayan tutucu savlarla alınmıyordu. Halbuki *"Türkler Avrupa'ya geçtikleri 1357 tarihinden itibaren fiilen, 30 Mart 1856 Paris Antlaşması ile Avrupa Konseyine alınarak hukuken Avrupalı sayılmışlardır."*

TC, sabırlı, ısrarlı ve yorucu çalışmalar sonunda, dostluğu ve güveni aşındıran Avrupalı tutumları, etkisiz kılmayı başaran bir ül-

* Türkler; Avrupa'ya geçtikleri (Gelibolu'ya) 1357 tarihinden itibaren fiilen... 30 Mart 1856'da Paris Antlaşması ile Avrupa Konseri'ne alınarak, hukuken Avrupalı olmuşlardır (Prof. Coşkun Üçok; Siyasal Tarih, s.185).

kedir. Şunu da söyleyelim ki; Türkiye sözüne, borcuna ve dostuna sadık, fedakârlıktan çekinmeyen, ender güvenilir bir Avrupa devletidir.

İkinci Dünya Savaşı sona erince; Türkiye Cumhuriyeti, SSCB'nin; *"boğazlarda üs, doğu illerinde toprak"* iddia ve tehditleriyle karşılaşmıştı.

SSCB'nin Ortadoğu'da, petrol ve sıcak denizlerde; taşları oynatma emellerine karşı, evvelâ Türkiye'nin tek başına çıktığı unutulmamalıdır. Yorgun dostların ayak sürttükleri o zor günlerde, ABD'nin Missouri Savaş Gemisi ile SSCB'ne; *"İleri Götme"* mesajını Türkler unutmazlar. *"Göçler yatağı"* bu iki ülkenin, (Türkiye ve ABD) insanlığın esenliği için üstlerine düşecek görevleri el ele vererek, etkin biçimde başarıma kültürüne sahip oldukları, gözden uzak tutulmamalıdır.

Dünyanın biçimlenmeye başladığı bu *"sıkıntılı dönemde"* TC; barışın, güvenliğin ve BM yasasının savunulması için, bir Avrupalı olarak NATO örgütünü benimseyen bir ülkedir. Ne var ki TC'nin Avrupa'nın peşin yargıları yüzünden, NATO'ya girmesi için, Türk Tugay'ının Kore'ye gitmesine kadar beklemesi gerekecekti...

CHP iktidarının, Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak, NATO'ya girmek için 11.V.1950'de ilk resmi başvurusunu yaptı. 14.V.1950 seçimleri ile iktidara gelen DP de NATO 'ya girmekten yanaydı. DP iktidarı 11.VII.1950'de epey ümitli olarak; NATO'ya başvurur. Maalessel NATO ya başvuru, Eylül 1950'de reddedilir. Türkiye'yi içlerine sindiremeyenlerin, gerçeği kavramaları ancak, büyükelçilerimizin (Feridun Cemal Erkin ve Selim Sarper) bilinçli etkin çabaları ve askerlerimizin Kore'de, Kunu-ri vuruşmalarındaki başarılarına Dünyanın şapka çıkartmasından sonra mümkün olabilmişti.

4. Türkiye'nin NATO'ya Girişi

TC'nin NATO'ya alınması konusunda, ABD Ulusal Güvenlik Konseyi ile General Eisenhower'ın görüşleri.

SSCB'nin; fırsat bu fırsattır diyerek, Yalta ile Potsdam'da imzaladığı kararları; Orta Avrupa, Ortadoğu ile Uzakdoğu'da çiğnemeye başlaması üzerine; ABD'nin Ulusal Güvenlik Konseyi; 2.VIII.1950 günü hazırladığı Raporda;

Güneydoğu Avrupa'da; Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya'yı, Kuzey Avrupa'da; Finlandiya'yı Ortadoğu'da; İran'ı, Orta ve Güney Asya'da; Pakistan ve Afganistan'ı; SSCB'nin olası hedefleri olarak kabul ettiğini bildirir.

NATO Başkomutanı General Eisenhower'inde; Kafkasya ile Urallar Bölgesi'nde girişilecek hareketler nedeniyle, Türkiye Cumhuriyeti'nin NATO'ya alınmasını istemesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin, NATO'ya alınma şansını artırır.

Batı dünyası Türkiye'yi; *"Baştan gerekli bir müttefik olarak değil";* hep *"Ateş bacayı sardığında"*, yangını söndürme aracı olarak düşünmekten kurtulamamaktadır. Türkiye'nin *"Manyetik bir merkez"* olduğu sık sık unutulmaktadır.

Modern Türkiye'nin, jeopolitik ve jeostratejik olanak ve yükümlülükleri ile seçenekleri çok, manevra alanı da geniş bir ülkedir. Kore'deki Tugayımızın, yüksek başarı grafiği, dünyayı olduğu gibi NATO kamuoyunu da olumlu yönde etkiledi. Türkiye'nin NATO'ya girmesinde Tugay etken oldu, diyebiliriz.

Türk Dışişlerinin ve Sayın Feridun Cemal Erkin'in, Washington da fikir, kültür, kuvvet ve politik merkezlerini ve sayın Sarper'in, Newyork'ta BM üyelerini aydınlatma yeteneği; NATO'ya girmemiz de önemli rolleri olmuştur.

*"Türkiye; 16-20.X.1951 tarihleri arasında toplanan, NATO Bakanlar Konseyi'nin verdiği olurla örgüte katılmış, katılma ile ilgili Ek Protokol; Ekim 1951'de imzalanarak Türkiye, nihayet 18.II.1952'de NATO'ya resmen girmiş olur."*¹⁹ Doğru kararın etkileri de olumlu olur. *"Ortadoğu Kazanı"* kaynasa da, taşmasına elbirliği ile fırsat verilmez. Yabancı disiplinler bölgede tutunamazlar. Balkanlar, Karadeniz, Kafkaslar, Orta Asya, Arabistan ve Doğu Akdeniz üzerinde kafa yoran *"Reçeteciler"*; Türkiyesiz hiçbir üçgen ile tertibin sökmeceğini, tutarlı ve ömürlü olamayacağını, nihayet çok iyi görmek ve dikkate almak zorunda olduklarını anlarlar.²⁰

¹⁹ ÖZDAĞ, Dr. Ümit; 27 Mayıs İhtilali; s. 36.

²⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

5. Türkiye'nin Kore Savaşına Katılması

Kuzey Kore, 25.VI.1950 sabahı Güney Kore'ye baskın biçiminde taarruza geçmişti. Aynı gün, Güvenlik Konseyi toplanır. Konsey, 27.VI.1950 günü; saldırının durdurulması, barışın bozulmaması kararını, taraflara ve üyelere duyurur.

ABD Başkanı S.H. Truman;

"Tokyo'daki General Douglas Mac Arthur'a, derhal Güney Kore Ordusuna yardım etmesini emreder."²¹

BM Genel Sekreteri TC Hükümetine çektiği telgrafta;

"Kore'de vuku bulan saldırıya, BM yasası gereğince, örgütün karşı koymakla görevli olduğu ancak, yasanın kurulmasını öngördüğü -Barışçı Uluslararası Polis Kuvvetinin- henüz oluşturulmamış olmasından, barışa bağlı üyelerin gönderecekleri askerî birliklerle, saldırıya mukabele etmek zorunluluğunun doğduğu ve halen Kore'de düşmana karşı dövüşen, ABD Silâhlı Kuvvetlerine katılmak üzere, Hükümetin uygun göreceği bir askerî kuvveti göndermesini"²² telkin eder. Bu telgraf üzerine; Cumhurbaşkanı, Başbakanla, ilgili Bakanlar ve Genelkurmay Başkanı toplantılara başlarlar.

O günlerde, Türkiye'ye gelen Amerikalı Senatör Harry Cain, iktidarla görüşmeler yapar. Senatör H. Cain, hükümeti Kore'ye asker göndermeye teşvik eder. Bu arada Amerikalı senatörünün, "Türkiye'nin NATO'ya alınacağını vaad ettiği" söylentisi duyulur...

Dışişleri Bakanı Prof. Fuat Köprülü; TBMM'de Türkiye'nin Kore konusunda ABD'ni desteklediğini açıklar.

Reisicumhur C. Bayar, Millet Meclisi Başkanı Refik Koraltan, Başbakan Adnan Menderes ve Washington Büyükelçimiz Feridun Cemal Erkin; Yalova'da bir araya gelerek Genel Sekreterin telgrafını ve cevap işini görüşürler.

Asker verilsin mi, verilmesin mi? Barış polis gücü, Sanfrancisco Konferansı, BM yasası ve siyasa incelenir. Sayın F.C. Erkin, sorun ile soruları hemen cevaplandırır.

²¹ Encyclopedia Americana; C. 18, s. 89.

²² ERKİN, F.Cemal; Dışişlerinde 34 Yıl, s. 153.

"- *Hiç şüphe yok. İsteği kabul zorundayız*"²³ der. Sayın Selim Sarper'de; olumlu cevap verir. Hükümette aynı görüştedir. O gün Kore'ye asker gönderme kararı belirlenir.

Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı, Başbakan, Bakanlar ve Genelkurmay Başkanı ile uzmanlar²⁴ tekrar bir araya gelirler.

20.VII.1950 günü Askeri Şura toplanarak, MSB'nın başkanlığında Kore Savaşına yardım işini görüşür. "Kore'ye bir Piyade Tümeni gönderilmesine, Amerikalılar karşı çıkınca, bir Piyade Tugayının gönderilmesi benimsenir."²⁴

25.VII.1950 günü; C. Bayar'ın başkanlığında, R. Koraltan, Bakanlar Kurulu ve Orgeneral Nuri Yamut ile Genelkurmay yetkilileri toplanırlar. Genel Sekreterin telgrafına olumlu yanıt verilmesi kararlaştırılır. Hükümetin kararı şöyledir:

*"BM Pakti'ndan doğan taahhütlerine ve Güvenlik Konseyi'nin kararlarına uymayı vecibe bilen TC; Kore hakkındaki yardım talebini içeren 15.VII.1950 tarihli telgrafınızı bu zihniyet ve dikkatle tetkik etmiştir. Cumhuriyet Hükümeti bu inceleme sonunda bu kararları, dünyanın şimdiki şartları içinde genel barış hizmetinde etkili ve fiili şekilde uygulamaya koymadaki gerek ve önemin bilinci içinde Kore'de hizmet etmek üzere; 4.500-5.300 mevcutlu Silâhlı bir Türk Savaş Birliğini-Tugayı-BM emrine vermeyi karar altına almıştır."*²⁵

6. İnönü'nün Gölgesi

25.VI.1950 günü Kore'den gelen top sesleri; Dünyanın gündeminde otururken, Türkiye'de de gündemin ilk sırasında yer alır. BM Genel Sekreteri, üyeleri Güney Kore'ye yardıma çağırınca, Türkiye'de de iç siyaset ile diplomasi hareketlenir.

Seçimlerin coşkun heyecanı devam ederken ve DP iktidarının vaatlerini ne oranda gerçekleştirebileceği merak edilirken, gözler diplomat İnönü'ye çevrilir. Çünkü; *"İnönü'nün Taşı ağırdı"*. İnönü'nün seçilmese de kamuoyunu etkileyen bir kişiliği, geçmişi vardı. O bizim Cumhuriyetimizin ve ülkemizin *"Ulusal Kahramanlarından"*

²³ ERKİN, F.C.; a.g.e., s. 153.

²⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²⁵ ÖZDAĞ, Dr. Ü.; a.g.e., s. 34.

biri idi. Bu nedenle İnönü siyasette, basında ve kamuoyunda ağırlığı olan deneyimli bir liderdi.

Ama koşullanmış bazı DP'liler; "*çeteci, cesur ve sert Bayar*" ile genç, "*atak ve natık Menderes*"ın, İnönü'nün hakkından gelecekleri, ümidi ve hayali içindeydiler. "*Biz de politikadan anlarız*" demeye başladılar. Gereksiz bir didiş başlamıştı. DP'li "*ikilinin*"; İnönü'den rahatsız oldukları, hemen anlaşıldı. DP'lilerin, kamuoyunun arkasını döndüğü İnönü'yü, siyaset sahnesinden silme hayalleri çok yanlıştı.

Kore Savaşı; DP iktidarına, Türkiye'yi yalnızlıktan kurtarma ve İnönü'nün diplomasi şöretini, sıfırlama olanağı veriyor gibiydi.

Bu fırsattan yararlanabilmek için; DP iktidarı, Kore olayında İnönü'yü dışlayarak, etkisiz kılmaya yöneldi. Bunun için, Kore sorununa kimsenin gölgesinin düşmesine ve özellikle İnönü'nün adının karışmasına fırsat vermeden, sorunu "*Tek başına*" çözmeye heveslendi.

DP'nin İnönü'yü çökertme plânı, hızla "*demokrasi ve hukuk*" sorununa dönüştü...

İktidara demokratik yolla gelen DP; ilk büyük sınavda Kore sorununu, Meclis ve siyasî partilerle tartışarak, fikir ve kuvvet kurumları ile kamuoyunu bilgilendirerek, yani "*demokratça*" çözecek yerde; "*tek başına*" kapalı kapılar arkasında, bürokratlarla halletme yolunu seçti.

Adı demokrat olan, demokratik yolla iktidara gelen DP'nin bu ilk sınavında, demokrasi ilk ciddi yarayı aldı. Sanırız o günlerin havası içinde, demokrasi ile demokratik kurumların bir kenara itilmesinin, tehlikesi pek anlaşılamadı. Belki de, yeni ve acemi iktidarı hırpalamamak, bir şans tanımak için üzerinde fazla durulmamış olabilir...

DP'nin bu Kore sorunu, aslında iç politikada kolay çözülebilecek bir sorundu ve iktidarla muhalefetin örnek çalışmasına ve dayanışmasına yol açabilirdi. Çünkü soruna, muhalefette iktidar gibi bakıyordu. Dış bir sorun olan Kore Savaşı, iktidarın yanlış tutumu ile hızla parti hesaplarına dönüştü. Sorun, sonunda bir "*rejim ve anayasa*" sorunu oldu.

Kore sorununda, ulusun kendisinden çok şey beklediği İnönü'ye bakalım İnönü'den yeni ve heyecanlı iktidara karşı, kabul edilebilir

bir süre; sabırlı, hoş görülü ve yol gösterici davranması bekleniyordu.

Demokrasinin kurucusu İnönü'nün eserine özenle, deneyimine yaraşan yumuşak bir üslupla, sen-ben çekişme havasına kapılmadan iyi niyetle, yapıcı bir biçimde, demokratça yaklaşması bekleniyordu

İnönü, kendisinden çekinen "*DP'li ikili*"yi üslubu ile daha da telâşlandırarak, iki aylık iktidarı, "*Acemi İktidar-Bu Savaştır*", iddiaları ile kamuoyunu telâşa verirken, iktidarı sindirmeye ve tüketmeye girişmişti. Partilerin ilk sınavda üsluplarıyla, demokrasiyi anlayışları ve iddiaları ile kavgacı bir yola girdikleri görülüyordu. Söylemleri ile halkı, uzlaşmaz iki kampa bölmelerinin yaratacağı kötülüğün farkında olmadıkları anlaşıyordu.

Kısacası, Türkiye'nin kaderi demokrasi ile değil, üç kişinin - İnönü, Bayar ve Menderes- görüşüne, kavrayışına ve sepetlerindeki pamuğa ve sinir sistemlerine göre belirleniyordu.

7. Realpolitik

Realpolitik; gücünü hesaplama ve hedefini (isteğini) bilmek demektir. Pragmatik ve pratik ağırlıkta bir kavramdır.

Realpolitiğin babası, prens Otto Edvard Leopold von Bismarck'tır. Alman birliğini bu politika ile gerçekleştirir. Realpolitik günümüzde üzerinde çok durulan bir politika olmuştur.

Realpolitiği sadece kuvvet listeleri oluşturmaz. Jeopolitik durumu, strateji ile taktik ve ideoloji ile paktlar etkilerler .

Barbarizme ve diktaya (buyuruya) açık bulunan Realpolitika; etik değerleri çiğnemekten çekinmez. Bu anlayış ise uygarlıkla, insan hayatı ve onuru ile bağdaşmaz.

İnsanlığın değer yargılarına aldırmayan, kural ve hukuk ile yasa tanımayanların; nasıl bir batağa saplanacakları uutulmamalıdır. Bu tür hareket edenler, hedeflerine varamadıkları gibi, çok ağır bedeller de öderler ve utanç ile pişmanlıktan da kurtulazlar.

Bu ciddi ve çok tehlikeli barbarlık eğilimi üzerinde durulmalıdır. Birleşmiş Milletler Tekilâtı; yüksek savaş teknolojisinin sınır tanımayan, tahrip gücüne el atmalıdır. Uzaydaki üslere aktarılan vurucu silahlar, dünyayı tehdit edecek boyutlara ulaşma çabası içindedir.

8. Askerler ve Politika

Askerlerin görevi; yurt savunmasına, Birleşmiş Milletler Teşkilâtının yardım çağrılarına hazırlıklı bulunmak, saldırganı caydırmak, olmazsa savaş makinesini tahrip etmektir.

Diplomasinin görevi, ittifaklar gerçekleştirerek ülkenin güvenliğini, ekonomik çıkarları ile kültürünü ve nihayet uluslar arası oy olanağını çıkarları doğrultusunda güçlendirmektir.

Savaş ve barış kararı elbette hükûmetin işidir. Ancak yüksek komuta ile görüştükten sonra...

"Politika sanatının, düşmanın hesaplarına etki eden; risk ve ödül hesaplarını yaratma sanatı"²⁶ olduğuna işaret edelim.

Strateji ile diplomasi üzerinde çok duruluyor. Fakat bu tartışmalardan çıkan sonuç: paranın yazısı ve turası gibi ikisinin de bir arada bulunmalarıdır.

"Almanlar (Clausewitz) savaşı, politikanın uzantısı (devamı) kabul ederler."²⁷

"Amerikalı liderler de; geleneksel diplomasi ile stratejiye ayrı etkinlikler olarak bakarlar. Askerler evvelâ sonucu alırlar, diplomasi de sonra devreye girer. Hiçbir taraf diğerine, hedefine nasıl erişeceğini söylemez. Savaşta (sınırlı), askerî ve politik amaçlar, baştan itibaren uyum içinde koordine edilmezse, yapılan işlerin dozunun kaçırılması veya dozunda yapılmaması tehlikesi daima görülebilir."²⁸

Amerikalı askerler "psikolojik ve politik avantajlar, emredici askerî düşüncelerin üstüne çıkamaz... Askerî plânlar, politik görüşlerle değiştirilemez"²⁹ görüşündedirler.

Bu tesbit üzerinde, düşünülmesi ve araştırmalar yapılması...

²⁶ KISSENGER, Henry, Diplomasi, (Çev. İbrahim H. Kurt), İstanbul 1998, s: 449.

²⁷ KEEGAN, John, Savaş Sanatı Tarihi, (Çev. Füsün Doruker), İstanbul 1995, s: 552.

²⁸ KISSENGER, a.g.e., 1998, s: 447.

²⁹ KISSENGER, a.g.e., 1998, s: 388.

9. Askerler ve Savaş Kültürü

“Kuramcıların tanımladığı gibi, savaşın hiç kuşkusuz ekonomi, diploması ve politikayla bağlantısı vardır. Ama bu bağlantı, bir benzerlik yaratmaya yeterli değildir. Çünkü, savaş kesinlikle diplomasiye ya da politikaya benzemez. Zira değer yargıları ve yetenekleri, politikacılarla diplomatlardan çok farklı insanlar tarafından yaşanır... Savaşçı sınıfın kültürü, uygarlığın kültürü ile aynı olamayacağından, aradaki mesafe hiçbir zaman kapanamaz.

Tüm uygarlıklar başlanıçlarını, savaşçılara borçludur ve kendi kültürleriyle bu sınıfı eğitirler... Yine de sonuç olarak, bir savaşçı sınıf kültür olduğunu söyleyebiliriz.

İnsanlığın başlangıcından, çağdaş dünyaya varıncaya dek, geçen süre içinde, gösterdiği değişiklikler ve gelişmeler, savaşın tarihini oluşturmaktadır.”³⁰

10. Tarihimizde Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile Kore Savaşı

a. Birinci Dünya Savaşında Osmanlı İmparatorluğunun Başında Bulunan Üçler (Enver, Cemal, Talât)

“Saray-Bosna suikastını kovuşturan günlerde, Üçler Fransız hükûmetine vaki (olan) ittifak (bağlaşma) önerisi, Rus vetosu (karşı çıkma) yüzünden red edilir.”³¹ Bunun üzerine telâşa kapılan Üçler, kabine üyeleri ile görüşmek şöyle dursun, haber bile vermeden gizlice, derhal Almanya ile anlaşır.

Maalesef “Almanya’nın Marn’da yenilmesinden hemen sonra, savaşa atakçasına girme kararı, Millî bir intihardan başka bir şey değildi. Bu yüzden Türk milletinin ödediği fatura bir yıkım olmuştur.”³²

Halbuki “... Türk Hükûmeti, hiçbir millî mülâhazanın (düşüncenin) o anda muhik (haklı-doğru) göstermediği bir kararı, acil ile ve gizlice alacak yerde, en iptidai (ilk önce) bir tedbir (önlem) olarak,

³⁰ KEEGAN, a.g.e., 1995, s: 13-14.

³¹ ERKİN, Feridun Cemal, Boğazlar Meselesinin Geçmişi, s: 45.

³² ERKİN, a.g.e., s: 47.

tarafsızlığını ilân etmesi, sonra muhasamatın (çarpişmanın) seyrini (gidişini) izlemesi, temaslarını çoğaltması, geleceği düşünerek, yeni müttefikler veya temelli tarafsızlar peşinde koşan iki düşman tarafın, devamlı avanslarına ve arttırmalarına kulak kabartması ve şartlar karar alınmasını kaçınılmaz duruma getirdiği anda da tercihini, ancak Türk milletinin menfaatlerinden mülhem (esinlenerek) olarak yapması gerekirdi.”³³

Türk donanması dostta olsa bir yabancıya, Alman generalinin komutasına nasıl verilir? Verilir ise her türlü olmayacak işlerle karşılaşmaya hazır olunmalıdır.

Alman amirali Souchon Marmara yetmezmiş gibi Karadeniz’e belâ aramaya çıkar. Amiral aradığı bahaneyi bulur. Alman Amirali, Türk harp gemileri ile boğazdan Karadeniz’e çıkarken Rus donanması ile karşılaşınca vuruşma olur. Souchon güçlü gemileri ile fırsat bu fırsattır diyerek, hükûmete ve Genelkurmay’a haber vermek gereğini duymadan, Kırım’a yönelir. Sivastopol’u bombalar.

Üçler, Ruslar’a olayı, barışçı yoldan çözmeyi önerirlerse de, kabul ettiremezler. Olayın ardından müttefik hükûmetler, hep birden Türkiye’ye harp ilân ederler. Alman amirali, Osmanlının savaş gimesini sağlayan alman olur.

Hasta adam diye baktıkları devletten, müttefikler savaşın tek yenilgisini alırlar. Türk hafife almaya gelmez. Yorgun, donanmasız Türk, daha ne savaşlardan yüz akı ile çıkacaktı. Yıkılan Osmanlının enkazı içinden Türkiye Cumhuriyeti’ni kurmayı başaracaktı.

Osmanlı İmparatorluğu’nun sonu geldi diye sevinen Rus Çarı İkinci Nikola, ulusuna ve Dünyaya; “Bu harp bize Kostantinopl ile Boğazları (Çanakkale-İstanbul) sağlayamazsa, bütün manasını kaybeder... Çargrad (İstanbul) bizim, yalnız bizim olmalıdır”³⁴ diyordu.

Çarlık Rusyası, Türkiye’nin aleyhine verdiği veto ve savaş ilânı sonunda, Boğazların kapatılması ile beklediği müttefik yardımı gelmeyince çarlık yıkılacaktır.

³³ ERKİN, a.g.e., s: 47.

³⁴ ERKİN, a.g.e., s: 48.

Çar, "Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan oldu." Rus-ya; "Yanlıs hesabın Bağdat'tan döndüğünü" gördü.

b. İkinci Dünya Savaşındaki Yansızlık Politikamız

Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu, "aman yalnız kalmayalım" saplantısı ile imparatorluğun tarihten silinmesine sebebiyet vermişti.

Türkiye Cumhuriyeti'de "bulaşmayalım" anlayışı ile "tarafsızlıktan ayrılmamak için" elinden geleni yaptı ve sağladı da.

Türkiye yerini, İngiltere ile Fransa'nın yanında görmüştü. Batı Avrupa ile Kuzey Avrupa ve Balkanlardaki savaşları hızla kazanan Almanya, Rusya ile olan dostluk paktını yırtarak taarruza geçer. Savaşın sonuna bilenen S.S.C.B., bu beklemediği saldırı karşısında, kendisini ABD ile İngiltere'nin müttefiki olarak buluverir. ABD, SSCB ve İngiltere ortak düşmana karşı, birlikte savaşı sürdürmeye başlarlar.

Ancak durum Türkiye için sıkıntılıdır. Çünkü SSCB Türkiye'ye dostane bir yaklaşımdan çok uzaktır. Türk-Sovyet ilişkileri, kuşkulu ve gergin bir döneme girmiştir. Aynı ittifakta yer alan Türkiye'nin, Rusya ile ilişkilerini düzeltmesi ve güvenilir bir yere getirebilmesi için; ABD ile İngiltere'nin ilgisine ve desteğine ihtiyacı vardı.

Rusya tarafından bozulan ilişkilerin, derhal ele alınarak çözümlenmesi, ittifakın hali ve geleceği için gerekiyordu. Türk-Sovyet ilişkilerinin canlandırılması, müttefiklerin savaş politikalarına olumlu katkılar yapardı.

Müttefikler yanında bir savaş durumunda Türkiye, Alman saldırıları kadar, Rusları da düşünmek zorundaydı. Bu sorunun askıda bırakılması, iyi niyet yoksunluğunu gösterir. Türkiye'nin savaşa girmesi istendiğinde, Türk-Sovyet gerginliğinin işleri zora soktuğu görülecekti.

Churchill, Aralık 1943 tarihinde Kahire Konferansı'nda İnönü'ye; "*Harbe götürmeyen ittifakın kıymeti bulunmayacağını, bu*

*Türk Atasözü

**Türk Atasözü

*yüzden Balkanların düşmesinin gecikeceğini, (bir başka iddia; müt-tefik kayıplarının artacağı, savaşın bitmesinin uzayacağı) ileri sürül-müştür. Türkiye'nin harbe girmek fırsatının da kaybolacağını, bu taktirde dost kalmaya devam etmekle beraber, tabiidir ki ittifakın zayıflayacağını ve Türkiye'nin de harbe girmekle kazanacağı güven-likten yoksun kalacağını*³⁵ belirtmeyi ihmal etmez.

Churchil, Türkiye'nin savaşa girmemekle nelerle karşılaşacağını söylemiştir. Fakat Churchill'in Türkiye'nin; yardımlar, askerî ortak harekât ve siyasî plânlarla, Türk-Sovyet ilişkilerinin kurulması ile ilgili önerileri geçiştirmeye kalkışması, İnönü'yü kuşkulandırmıştı. Nitekim Polonya için savaşa giren İngiltere, Polonya'nın Rus pençesi altına düşmesine engel olamamıştı.

"Stalin'in Yugoslav lideri Milovan Djilâs'a;

-Bu savaş geçmişteki gibi değil, kim toprak elde ediyorsa, onun üzerine kedi sistemini empoze ediyor. Zaten başka türlü olmaz" der-ken amacını belli ediyordu.

Gerçekten svaş bittiği vakit, Türkiye yapayalnızdı. Barış masası-nı bırakın, yakın çevresindeki her türlü çözümler de, fikirlerinin alınması şöyle dursun, haber verme nezaketi bile gösterilmez.

Savaş sırasında Türkiye'nin dostlarına yararlı davranışları unu-tulur. Almanlarla ilişkisi dâhi zaman zaman sorgulanır.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, SSCB Kafkas hududumuza asker yağarken; Boğazlar ile Doğu'da kabul edilemez taleplerde bulunur-ken; dostlarımız bize "aranızda anlaşın" diyorlardı.

İşte o kara günlerde, bir vesile ile ABD Missouri Harp Gemisini İstanbul'a göndermesi, SSCB'ne "çizgiyi aşma" ihtarında bulundu. Amerika'nın bu yardımı, Türkiye'de unutulmaz.

c. Kore Savaşı ve Türkiye'nin Politikası

Amerika, Kore'de saldırıya uğramıştı. Kuzey Korelilerin, Ameri-kan koruması altındaki Güney Kore'ye taarruzu, dünyayı ayağa kal-dırmıştı. İnanılmaz bir iş olmuştu.

³⁵ ERKİN, Feridun Cemal, Türkiye'nin Savaşa Katılması İçin Kahire'de Yapılan Müzakereler, 1979, s: 453.

Birleşmiş Milletler çağrısına uymayan Kuzey Kore, ilerlemesine devam edince, üyelerini Güney Kore'ye yardıma çağırdı. Yeni iktidara gelen DP hık-mık etmeden, derhal Kore'ye bir Piyade Tugayını gönderme kararını verir.

Tugay Kore'de başarıları ile ünlendi.

Türkiye Demokrasiler cephesinde yer almıştı. ABD de bazı üyelerin karşı çıkmalara rağmen, Türkiye'nin NATO'ya alınmasını kabul ettirdi.

Kore Savaşı, iki ülkeye yaradı. Biri Türkiye ise diğeri de Japonya'dır. Türkiye güvenliğini ve tam olmasa da kalkınmasını, Japonya ise ekonomik karkınma fırsatın çok iyi kullandı. Demokrasi kurum ve usullerini bünyesine almayı başardı.

Doğru karar, doğru sonuçlar vermişti. Fırsatı gören ve iyi kullanan, yararını da o oranda çok görür.

VI. TUGAYIN OLUŞTURULMASI

1. Askerî Kışkırtma Girişimleri

Kore'ye gönderilecek olan 241 nci PA. Ankara'da, Sarıkışla'da - Dışkapı, *"Yıldırım Beyazıt"* toplanıyordu. Savaşa giden askerler, az ya da çok, doğal olarak gerilim içine girerler.

Resim 3: Kore Tugayının uğurlama töreni (B. Yalta arşivi)

Ancak, o günlerde Kore Savaşı nedeniyle, iktidarla muhalefet arasında başlayan tartışmaların, yarattığı tereddüt ve endişe havasından yararlananların, yavaş yavaş askerleri etkilemeye çalıştıkları görülmüyordu. Bazı zeminlerde; demokrasi, hukuk, anayasa adına, askerlerin disiplini ile birlik ruhunu bozan söylemler, haber diye gazetelerde manşetten veriliyordu.

Bu aşırı ve bozguncu seslere karşı, yetkililer gereken tepkiyi gösterselerdi, şimdi üzüntü ve endişe ile hatırladığımız o zararlı söylemlere, bugün değinmek gereğini duymazdık. Ne var ki, sorumlular kendi dertlerine düştükleri için askere yönelen kışkırtmaları hiç umursamadılar. Bu durumda Kore'ye giden askerleri, kötü etkilerden korumak görevi, sadece General Tahsin Yazıcı'ya düşüyordu. O da, 241. P.A.'nı derhal şehrin merkezinden Etimesgut'a, şehrin dışına çıkardı. Böylece çeşitli yollarla, askerî etkileyenlerin sinsi çabaları bir oranda önlenmiş oldu...

Kore Savaşı nedeniyle başlayan, siyaset ve hukuk tartışmaları, İktidarı sarsar ve bunaltırken, bulanık su avcıları işe koyuldular.

Kore bir bahaneydi. Aslında; Cumhuriyeti ve çağdaşlaşmayı içlerine sindiremeyen tutucular, ideoloji fırtınasına ve ırkçı sara nöbetine tutulanlar; Türkiye Cumhuriyetini çökertmek için fırsat kolluyorlardı.

Cumhuriyet yıkılsın demek, Orduyu etkisiz kılmak demekti. Bunun doğal aşaması, askerî itibarı ile oynamak, onu gözden düşürmek, *"disiplinini ve birlik ruhunu"* bozmaktı...

Ulusun ve devletin en önemli kurumu TBMM, Silahlı Kuvvetler ve adalet ile ekonomidir. İç ve dış düşmanların değişmez ilk hedefi, Ordumuzu zaafa uğratmak, iç disiplinimizi bozmaktır.

Kore Savaşı'na asker veren garnizonlarda, uğurlama törenleri yapılıyordu. Halkın büyük bir coşku ile katıldığı bu törenlerin, heyecanını ve karışıklığını fırsat bilenler -partizanlar, tutucu ve ideoloji yobazları- tren vagonlarına, tebeşirle sinsice yazdıkları ve askerle sade yurttaşların kulaklarına fısıldadıkları sloganlardan bazıları; *"İnönü Yaşasın, Kore nire Türkiye nire?", Kahrolsun Menderes!, Bir dolar bir Mehmetçik!, Minarede ezan, Kore'de kurban!, Asker Tür-*

~~kiye için and içmiştir. Kore için savaşa gönderilemez! Mehmetçik Amerika'nın değil Türkiye'nin askeridir! Kore'de ölenler şehit sayılmazlar!...~~³⁶ Kısacası askerlerimizi; "disiplin ve birlik ruhu ile maneviyatlarını" bozarak, firara ve isyana teşvik ediyorlardı. İşler karıştığında bu söylemler; hırslı, ihanetin ve akılsızlığın, nerelere kadar vardırılabileceğinin ibretli örnekleridir.

O günlerde, ülkenin itibarı ve güvenliği ile askerlik onurumuzun korunması gibi büyük bir görevi yüklenen bir avuç askerimizin, Kore'de kazanacakları başarılarla, yeni demokrasimizi de ayakta tutacaklarını aklına getiren bir tek kişi yoktu... Çünkü o sırada ülke, İnönü ile Menderes ve Bayar arasındaki çekişmenin şiddeti ve amansızlığı içindeydi. Kulağımıza ilk karsuyu, Kore'de bizi ziyarete gelen Genelkurmay İkinci Başkanı Şahap Gürler'in konuşması ile kaçtı.* Çünkü, ülkemizde siyasiler; iç ve dış kalkınma ve güvenlik sorunları ile değil, birbirleri ile uğraşıyorlardı.

2. Savaş Gidenler

a. Yeni Nesil Üzerine Tartışma

Törenler, politik toplantılar bir yana bırakılırsa; her vesile ile "Yeni Kuşak" dediklerimizi, -ki onlar bizim çocuklarımızdır- yerer dururuz. Açıkçası onları beğenmeyiz, onlara güvenmeyiz ve onları küçümseriz.

Nitekim, Kore'ye asker gönderileceği ilân edilince, bilenler de bilmeyenler de, her önüne gelen, "Yeni Kuşağı" eleştirmeye başladı. Yaşlı kuşaklar ve özellikle savaş deneyimi bulunanlar, "Yeni Kuşağı" küçümsüyor, ciddiye almıyorlardı. Hatta onlar;

-Efendim, bizim nesil nerede, şimdiki gençler nerede? Yeni nesil çok bozuldu. Keşke Kore'ye asker gönderilmeseydi. Tek övüncümüz olan askerlik ünümüzü, bu yetişmemiş zayıf gençler mahvetmeler.

Böyle konuşan, bu çok bilmişlere sormak gerekirdi. Daha önce ne dedeydiniz? Yeni nesle, yumurta kapıya gelmeden önce sahip çık-

³⁶ YALTA, P.T.ğm. B.; Günlük.

* GÜRLER, Gen. Şahap; Kore, Aralık 1950.

saydınız ya! Şimdi iş işten geçtikten sonra, ahkâm kesmenin ve sızlanmanın ne manası var?

Resim 4: Piyade alayı görüşe hazır (basından).

Şunu söyleyelim biz, yaşlılar gibi düşünmüyorduk. Kendimize güveniyorduk. Öyle söyledikleri gibi boş değildik. Yetenekler, nesilden nesile, doğa eliyle değişikliğe uğruyorsa, bu yüzden kimsenin kimseyi suçlamaması gerekir. Ama tartışılan konu, yeteneklerin geliştirilmesi ise o vakit bizi eleştirenler sorumlu sayılırlar.

Çünkü, çok acımasız ve çok zalim olan, güçlü alemin gençleri karşısında, yaşlı kuşaklara; *"Yeni nesil bozuldu."* diyecekleri yerde, *"Yeni nesili yetiştiremedik, suçluyuz."* demek düşer.

Yaşlıların bizi adam yerine koymamalarından ve moralimizi bozmalarından elbette üzülyorduk. Çok geçmeden, Kore Savaşı'nda, yeni neslin ne düzeyde olduğunu, hep birlikte görecektik.

b. Savaşa Gönüllü Gidenler

Subaylarımız barış süreci içinde, çalışkanlıkla yeteneğin, gereği gibi değerlendirilmemesinden şikayetçiydiler. Belli sürelerle, iyi ölçüp biçmeden, kolay gelen toptancı bir anlayışla, hiç ayırım yapmadan, herkesin aynı zamanda yükselmesinden memnun değildiler.

Bu tutumdan şikayetçi olan subaylardan kendilerine güvenenler; *"Toptancı sistemi"* kırmak için, savaşa gönüllü gitmeye karar verdiler. Bazı subaylar; bilgi ve deneyimlerini arttırmak, savaşa yetenekleri elverirse, komutanlarının önerileri ve BMM'nin onayı ile öne geçme fırsatını ele geçireceklerini umuyorlardı. Ne çare ki, Kore Savaşı'nda içimizden bir tek subay üst rütbeye çıkarılmadı...

Askerlerin görülü gitmelerinde; *"alışık olunmayan sorumluluklarla heyecan ile tehlikenin çekici etkisinin"* rolü olabilir.³⁷

Subaylarımızdan, savaşa para için giden olduğunu sanmıyorum. Çünkü, subaylara Atatürk'ten sonra, kimse ilgi göstermedi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, savaş çıkmayacağı fikri; daha sonraları NATO'ya girmemiz üzerine, savunmamızı Amerika'ya devretmenin rahatlığı içinde, askere değer veren yoktu.

Hele askerlerin oy hakkının bulunmaması, sadece oy hesabı içinde bulunan politikacıların, askerlerle ilgilenmelerini iyice önlüyordu. Bu nedenle, askerlerin para hayaline kapılmalarına olanak yoktu.

Kore'de askere çok para verileceği söylentileri şöyle dursun, biz Kore'de uzun süre, ailelerimize mektup gönderecek pul parası bile bulamayacaktık. Kore'ye gelen Org. Şahap Gürler, bavullar dolusu asker mektubu ile yurda dönmüştü. Kısacası Kore'de askerlerimiz, diğer ulusların askerleri ile kıyaslanamayacak bir yokluk içindeydiler.

İktidarlar, ağız var dili yok askerlerimizi, hiç düşünmüyorlardı. Ülkeler, Kore'de savaşan askerleri için, özendirici önlemler almışlardı. Sanayileşmiş ülkeleri bir yana bırakın, Kore'ye asker gönderen diğer devletler: askerlerine sigorta dahil, birçok özendirici olanaklar sağlamışlardı.

 Erlerimizin, savaşa gönüllü gitmelerinin nedenleri, çok başkaydı. Bazı erler, savaşa giden subaylarından ayrılmamak, *"Gazi"* unvanını kazanmak, madalya taşımak, sevdiği kıızı alabilmek, muhtar

³⁷ KEAGAN, John, Savaş Sanatı Tarihi, s. 10.

* Söylentiye göre General Ş. GÜRLER 17 bavul asker mektubu ile Kore'den ayrı-

seçilebilmek, kötü alışkanlıklardan -eroin, alkol, kumar- kurtulmak, kan davasını önleyebilmek için gönüllü gidiyorlardı. Erlerden de para için gönüllü giden bir tek kişi yoktu. Çünkü bizde o vakitler Devlet veren, dinleyen değil; alan ve buyurandı. ✓

Erlerimiz, ister gönüllü olarak, ister ~~atama~~ ve ad çekme ile gitmiş olsunlar, hepsi devlete büyük itibar kazandırmışlardı. Değerli hizmetlerde bulunmuşlar ve başları dik olarak, vatana dönmüşlerdi.

c. Kore'de Savaşanlara Önem Verilmemesi

Kore'de gösterdikleri üstün başarılarla karşılık, askerlerimize yabancı ülkelerle BM'den, çeşitli madalyalar verildi. Fakat zaferleri ile dünyaya şapka çıkartan askerlerimize, Silâhlı Kuvvetlerimiz ile TBMM tarafından, hak ettikleri madalyayı verecek anlayış gösterilemedi. Kore'de savaşan askerlerimizin cesaretleri, fedakârlıkları, yetenekleri ile yurda yaptıkları fevkalâde yararlı katkılar, yöneticilerimiz tarafından bir türlü kavranamıyor.

Cumhuriyet tarihimizde dış dünyaya, Kore Savaşı sık sık hatırlanırken, Kore Savaşı'nın şehitleri, malul gazileri ve gazileri ile aile ocakları üzerinde durulmuyor. Tarihimizde böylesine unutulmuş bir başka gazi grubu yoktur.

Kore'de savaşan subaylarımıza, barışta olduğu gibi toptancı bir görüşle, tümüne bir yıl kıdem verildi. Daha sonra savaş yüzü görmeyen subaylara da (27 Mayıs'tan sonra) sırf Kore'ye gittiler diye, birer yıl kıdem verildi. Böylece savaşanlar bir bakıma cezalandırıldılar. Kimse bu haksızlığın üzerinde durmadı. Savaşan erlere gösterilen ihmal kabul edilir gibi değildir. İtaatli, fedakâr, cesur ve güvenilir bir tutum gösteren erlerimize; emekliliklerine sayılmak üzere bir yıl kıdem bile çok görüldü.

Bütün bu yapılanlara bakılınca, devletimizin İnsanlık Tarihi ile değil de, sanki dün kurulmuş, devlet kültüründen yoksun, acemi bir devlet olduğu akla geliyor. Halkımız büyüktür, coğrafyamız büyüktür, devletimizin tarihi de çok büyüktür. Ne çare 1950'nin başlarında, asker ve sivil devlet adamlarımız, bu büyüklüğe yaraşan bir düzeyde düşünemediler ve kahramanların değerlerini kavrayamadılar ve onları ödüllendiremediler.

3. Tugayın Kurulması

a. Subay ve Erlerin Atanmaları

Kore Savaşına gönderilecek subaylar, tam örgütlü askeri hastanelerde muayene edildiler. Sağlam raporu alanlar, Kore Tugayı'na atandılar. Subaylar hastanelerde, o vakte kadar görmedikleri, candan bir ilgi ve güler yüzle, hiç bekletilmeden, özenle muayene edildiler.

Takım komutanı olarak en çok 1947'liler atandılar. 1943'lüler, yasa değiştirilmeseydi 1950 yılı Ağustos'unda yüzbaşılığa yükseleceklerdi. Son anda yapılan değişiklikle, üsteğmenliğin üç yıldan altı yıla çıkarılmasının ardından, 1947'lilerden sonra Kore'ye en çok 1943'lüler, yani en yaşlı üsteğmenler atandılar.

1943 ile 1947 arasında kalan üç devre (1944-1945-1946) den ancak ikişer üçer takım subayı atanmıştı.

Subayların atanma işleri çok ağır gitti. Bu yüzden erler *uzun* bir süre subaysız kaldılar. Savaşa hazırlanmaları ile disiplin yönünden yetiştirilmeleri gecikmiş oldu.

b. Tugayın Çekirdeği

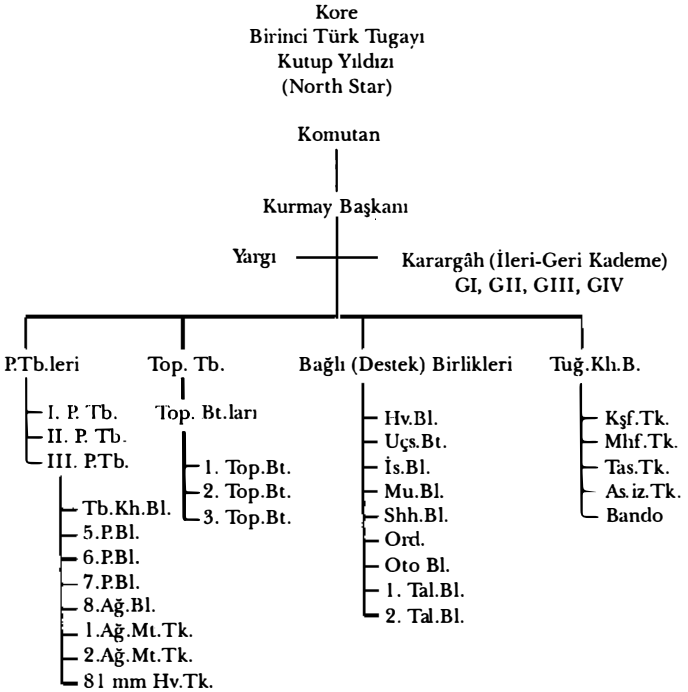
DP iktidarı Kore Savaşı'na bir piyade tugayı göndermeye karar vermişti.

Aslında Kore'ye bir piyade alayı gönderiliyordu. "*Kore'de temsili güçlendirmek ve alayı lojistik bakımdan iyi destekleyebilmek için, tugay komutası eklenmişti.*"¹⁸ Piyade Alayının çekirdeğini; Ankara-Ayaş'taki 241. Piyade Alayı oluşturdu. Kore'ye gidecek erler 1929 doğumlular ile 1928 doğumlulardan da gönüllüler atandı. Alayın erleri 23., 39. ve 66. Piyade Tümenlerinden sağlandı. Er atamaları, kadroların %10 fazlası ile yapıldı. İstihkâm, Muhabere, Ordonatım ve Oto Bölüklerinin çekirdeğini 28. Piyade Tümeni'nin birlikleri oluşturdu.

Sıhhiye bölümü 5. Zırhlı Tugay, Uçaksavar Bataryası VI. Kolordu ve Topçu Taburu 2. Zırhlı Tugay tarafından sağlandı.

¹⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Tugaya; 104 kamyon, 76 römork, 86 jip, 36 jip römorku ve 6 ambulans verilmişti. Taşıt veren birlikler; Kore'de yenileri verilir düşüncesiyle tugaya en bakımsız araçlarını vermişlerdi. Araçların çoğunda avadanlık bile yoktu. Kore'de Tugay, Teagu-Zangdan (Chotan) -Kunu-ri yürüyüşleri sırasında, araç arızaları yüzünden çok sıkıntı çekecekti.

Kroki 4: Tugayın Kuruluş Şeması

Tugayın Birlik, ve Mevcut Taşıt Durumu

Birlikler	Bindirilmiş Personel			Bindirilmemiş Personel		
	Subay	Er	Toplam	Subay	Er	Toplam
Tugay Karargâhı	20	40	60	34	266	300
I. P. Taburu	-	-	-	36	842	878
II. P. Taburu	-	-	-	36	842	878

III. P. Taburu	-	-	-	36	842	878
Top. Taburu	37	481	518	-	-	-
Hv. Bölüğü	3	29	32	2	107	109
İs. Bölüğü	5	168	173	-	-	-
Mu. Bölüğü	3	29	32	1	108	109
Uçş. Bölüğü	6	139	145	-	-	-
Shh. Bölüğü	6	41	47	5	40	45
Oto Bölüğü	6	149	155	-	-	-
Ord. Bölüğü	7	101	108	-	-	-
Bando	-	-	-	1	36	37
As. İz. Takımı	2	37	39	-	-	-
Talimgâh (2 Bölük)	10	180	190	21	330	351
Toplam	105	1.394	1.499	172	3.413	3.585
Genel Toplam	277	4.807	5.084			
* 104 GMC Kamyonu 76 Römork 86 Jip 36 Jip Römorku 6 Ambulans						

c. Tugay ve Alay Komutasının Oluşturulması

Tugay ve Alay komutasının oluşmasına kısaca değinelim:

"Genelkurmay Başkanı Gen. Nuri Yamut, -Manastır'dan hemşehrisi olan, General Tahsin Yazıcı ile Tugay Komutanlığı işini görüşür. Bu görüşmeden sonra, Orgeneral N. Yamut, Yazıcı'yı 18.VIII.1950 günü Tugayın Komutanlığı'na atar."³⁹ Kore'ye asker gönderme kararı verildikten yirmi iki gün, sonra Tugayın Komutanı atanabilir.

"General T. Yazıcı, eskiden tanıdığı ve takdir ettiği Kur. Yb. Selâhattin Tokay'ın, Tugay Kurmay Başkanlığına atanmasını sağlar."⁴⁰

Tugayın Harekât Subayının atanması da çok gecikir.

"Sonunda, Kur. Bnb. Faik Türün üzerinde durulur. Araya Genelkurmay İkinci Başkanı Gen. Zekai Okan girerek;

-Ben Faik'i tanırım. Bu işi başaracak bir subaydır, demesi üzerine Kur. Bnb. Faik Türün, Tugayın Harekât Şubesi Müdürlüğü'ne atanır."⁴¹

³⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları. (Tugay GIII).

⁴⁰ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁴¹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Resim 5: Kore Türk Tugay Komutanı Tuğg. Hasan Tahsin Yazıcı, Tokyo, (T. Yazıcı arşivi).

İlk günlerde General Yazıcı'nın gözü zayıf bünyeli, durgun F. Türün'ü pek tutmaz. Fakat Bnb. F. Türün, Kunu-ri vuruşmalarında, cesareti ve yorulmak bilmez çalışkanlığı ile Gen. Yazıcı'nın takdirlerini kazanır.

*"Türkiye'de Zırhlı Birlikler Sınıfının kurucusu ve babası sayılan"*⁴² Tahsin Yazıcı; Tugay Karargâhını, tanıdığı tankçı subaylardan oluşturur.

Alay Komutanının atanması ise olumsuz bir seyir gösterir.

"241. Piyade Alayına atanacak komutanın, Gen. Tahsin Yazıcı ile anlaşabilecek birisi olması isteniyordu. İlk akla gelen, Gen. Yazıcı'nın

⁴² ALKOÇ, Org. Celâl; 11.II.1970 tarihli konuşması. Ulus Hacı Bayram Camiinde.

iyi tanıdığı, P.Yb. Natık Poyrazoğlu olur. Fakat Yb. Poyrazoğlu 30 Ağustos 1950'de Albaylığa yükseltilmemiştir.⁴³

"Yb. Poyrazoğlu'nun pek babacan olduğu, flüt çaldığı ve etrafına hoş görünmeye önem verdiği, sabahları da görevine saat 09.00'dan önce gelmediği, bir gazete ile savaş yazıları gönderme konusunda anlaştığı söyleniyordu."⁴⁴

Yb. Poyrazoğlu çok istemesine rağmen Alay Komutanlığına değil de, Alay Komutanlığı Yardımcılığına getirilmesi, Alayın tepesinde bir gerginliğe yol açacağı benziyordu.

O günlerde Basın bir isim ortaya attı. Kore'ye gönderilecek Alayın çekirdeğini oluşturan 241. P.A.'nın Komutanı; *"Kur.Alb. Asım Eren'in Alaya Kore'de de komuta edeceği"*⁴⁵ yazıldı.

"Kur.Alb. Asım Eren orduda; bilgisi, çalışkanlığı ve otoritesi ile isim yapmış *"güçlü bir Albaydı"*. Albay Eren'in, Alaya komutasını hararetle isteyen subaylar yanında, sertliğini ileri sürerek istemeyen bazı subayların, atamayı önledikleri duyuldu."⁴⁶

Ayrıca, hiç gereği yokken, Albayla eşinin basınla içli dışlı olmaları, demeçler vermeleri de, çekememezliklere neden olduğu söylendi.

Bu sırada tanıyanlarca, alaya komuta etmesi istenen, Piyade Atış Okulunun Komutan Yardımcısı, ünlü Piyade Albay Kemal Niş'in adı dolaşmaya başladı...

 Alay Komutanı kim olacak diye beklenirken, birden bire kimse-
nin aklına gelmeyen, Piyade Albay Celâl Dora 241. P.A.K.lığına
atanıverdi.

⁴³ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁴⁴ İRSOY, P.Yzb. Halim; Anlattıkları.

⁴⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁴⁶ GÜRELLİ, P.Ütgm. Şahap; SEBÜKCEBE, P.Yzb. Muzaffer; Anlattıkları.

"İlk karşılaştıklarında, Gen. Tahsin Yazıcı'nın Alb. Celâl Dora'yla kucaklaşmaları, önceden tanıştıklarını ve birbirlerine yakınlık duyduklarını gösteriyordu."⁴⁷

*"Alb. Celâl Dora'nın atanmasında da Gen. Yazıcı'nın rolü olduğu sanılmaktadır. Çünkü Yazıcı'nın Dora'yı eskiden tanıdığı bilinmektedir."*⁴⁸

Alay ve Tabur Komutanları ile karargâhlara Kurmay Subay atanmaz. Savaş deneyimi fırsatı çıkmışken, Kurmay Subay atamalarında hasis davranılmaması daha doğru olmaz mıydı?

Kore'ye en genç Takım Komutanlarının atanmaları çok iyi oldu. Tugay, Alay ve Tabur Komutanlarının gençlerden seçilmesi benimsenebilirdi.

Subayların altı ayda bir değiştirilerek, deneyimli Subayların çoğalmasına önem verilebilirdi. Kore Savaşı'nda subayları en az yararlanan ordu, galiba sadece bizim ordumuz oldu.

Tugayla Kore'ye Hava Kuvvetlerinden bir pilot Yzb. ile bir Üsteğmen gönderilmişti. Ancak bu *"Havacı subayların Tugaya bağlı olmamaları, Hv. Kuvvetleri'nin emri doğrultusunda, sadece Amerikan Hava Birliklerinde, bilgi ve görgülerini arttırmak için Kore'ye gönderilirler. Tugay bu iki hava subayından görmeyi umduğu hava irtibat ve destek görevlerinde yararlanamaz."*⁴⁹

ç. Türk Eri ve Yabancı Subay

Subay atamalarının çok ağır yapılması yüzünden -ilk haftalarda yirmi iki subayla- koca piyade alayını çekip çevirmek kolay olmamıştı. O sırada, Gerillâ Kursu için Etimesgut'ta bulunan subaylardan yararlanmak düşünülür. Böylece erler başsız kalmayacak ve Komando eğitimi ile savaşa daha iyi hazırlanmış olacaktı.

⁴⁷ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁴⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁴⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Gerillâ öğretmeni Amerikalı Yb. Francois d'Eliscu'ya gereken emir verilir. O da Gerillâ subaylarını yanına alarak, 241. P.A.da eğitime başlar.

"Amerikalı Komando Yarbay Francois d'Eliscu;

Bu deneyimli ve çok çalışkan, fakat epey sinirli Amerikan yarbayı; İkinci Dünya Savaşı'nda Uzak Doğu cephesinde, ABD Ordusu'na birçok Komando yetiştirmiş değerli bir subaydı. Ancak Amerikalı Komando Öğretmeninin; hırçın ve kırıcı tutumu, erlerimizi kendisinden soğuttu. Askerlerimizin Kore Savaşı'nda; us, beden ve moral yeteneklerinin, ilerde olduğu görülecekti. Erler, subaylarının bir kenara çekilerek, kendilerine yabancı bir subayın, eğitim yaptırmasını hazmedemiyorlar.

"Alb. C. Dora bile;

*-Allah aşkına söyleyin. Bu kıt'a ile kim savaştacak, diye yakınır. Albay Dora, Amerikalı Yarbayın, kıt'a ile oynamasından rahatsızdır. Çok geçmez, bu kurs kaldırılır.*⁵⁰ Yararlı olabilecek bir eğitim, üslup ve yöntem yanlışlığı yüzünden terk edilir. Vur deyince öldürmek mi gerekir?

d. Tugay Birliklerinin Eğitimi

Tugayın Topçu Taburu Polatlı'da, Muhabere Bölüğü Mamak'ta - Ankara-, İstihkam Bölüğü Kağıthane'de -İstanbul-, Oto Bölüğü Aliağa'da -İzmir-, Amerikan subaylarının gözetiminde, elverişli barınma, beslenme olanakları içinde, yeterli eğitim alanları, araç ve gereçle savaşa hazırlanırlar.

Bu birliklerin; erleri ve subayları, özenle seçilmişler ve vaktinde atamaları yapılmıştı. Kısacası uygun koşullarda, sıkıntısız hazırlanma olanağı buldular.

Ama asıl savaşacak olan Piyade Alayı, yokluk içinde savaşa hazırlanmaya çalışıyordu. Bu piyadelerin alın yazısıydı. Piyade *"Baş Sınıf-*

⁵⁰ İRSOY, P.Yzb. H.; Anlattıkları (Alay SI).

tır" denirse de, düşmanın göz bebeğini görerek, göğüs göğüse vuruşan bu baş sınıfa, gereken öncelik, özen ve önem gösterilmez. Piyadeler barışta bile en çok yokluk içinde kavrulan sınıfların başında gelirler. Bu şövalye sınıfa, Harbiye'yi derece ile bitirenlerden, gönüllü olanların dışında verilen yoktu. Diğer sınıflara, dereceye giren subaylar verilir, kalanlar piyade yapırlardı.

Ancak, burada önemli bir gelişmeye işaret edelim. Piyade subaylarının kaliteleri arttıkça, piyadeye yetenekli erlerin verilmeleri de artar.

Harbiye'den mezun olan subaylar, 1947'den itibaren, aldıkları dereceye göre elli kişilik gruplar halinde, ihtiyaçlar göz önünde tutularak, kura ile sınıflara verildiler. 1947 mezunları, *"ilk ona girenler"* hariç, önceden bir ayırım yapılmadan, ad çekme ile sınıflara ayrıldılar...

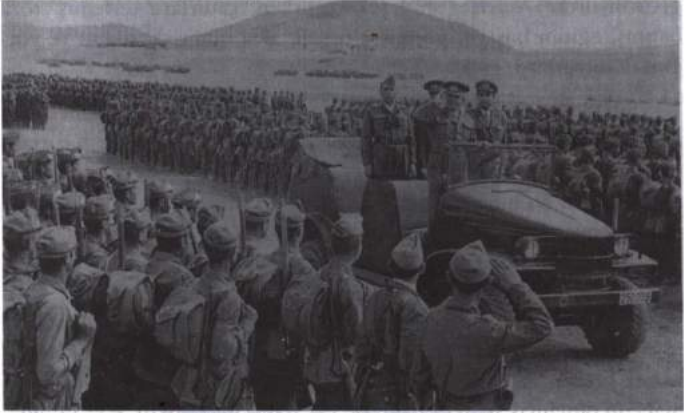
1947'liler; Ekonomi, Devletler Hukuku, Anayasa derslerini Üniversite Profesörlerinden aldılar. KHO'nda ilk defa ikinci yabancı dil olarak Rusça'nın öğretilmesine geçildi. Harbiye, 1947 devresi ile; öğretim ve eğitimde ciddi adımlar atmaya başlar.

Amerikan askerî yardım heyetlerinin gelmesi ile Kara Kuvvetlerimizde; Komando eğitimlerine başlandı. Amerikalıların sıkı bir eleme ve eğitimle yetiştirdiği teğmenler, her Piyade Tümeninde bir Gerillâ Bölüğü kurup eğiteceklerdi.

Amerikalıların temel kursundan geçen, ilk subay devresi 1947'lilerdi. Kıt'a deneyimlerine bakılmaksızın, Kore Savaşına da en çok bu devreden takım komutanı atandı. Savaşın bu en genç devresi; savaştan yüz akı ile çıkmayı başardı.

Şimdi konumuza 241. Piyade Alayı'nın iskânı ile eğitimine değinerek devam edelim:

241. Piyade Alayı, Kore'ye gidecek piyade birliğinin çekirdeğini oluşturuyordu. Alay bir süre Ayaş'taki kışlasında, sonra Ankara'da Sarıklıslâ'da ve en sonunda Etimesgut'ta Zırhlı Tugay bölgesinde eğitim yaptı.

Resim 6: Tug. K. Tuğg. Hasan Tahsin Yazıcı'nın 241. P.A. denetlemesi (basından).

Alay, Zırhlı Tugay da; güneş altında kavrulan ağaçsız, en küçük bir rüzgârda toz içinde kalan, suyu ve elektriği bulunmayan, I. Dünya Savaşından kalma çadırlara yerleştirilmişti. Yemekler zırhlı tugayın mutfağında pişiyordu. Bakraçlarla gelinceye kadar iyice soğuyordu. Yemek açıkta, toz içinde yeniyordu. İçme suyu, hamam suyu gibi sıcaktı. El yüz matara suyu ile yıkanabiliyordu. Banyo diye bir şey yoktu. Çamaşır ve bulaşıklar uygunsuz, zor koşullarda yıkanıyor. Helâlâr tam anlamıyla sağlıklı ilkel durumdaydı. Etrafı çadırlarla çevrilmiş, üstü açık bir çukurdan ibaretti. Hizmet erlerinin çırpınmalarına rağmen, subay çadırları da toz içindeydi.

Alayda eğitime gelince;

Haftalardır, subay atamaları bitirilememişti. Bu aksaklık 7.IX.1950 gününe kadar devam etti. Ancak bu tarihten sonra 14 Eylül'e kadar, erler kendi subayları tarafından ancak bir hafta süreyle eğitilebildiler.

Eğitimde yararlanabileceğimiz, hemen hemen hiçbir yardımcı araç yoktu. Kahvaltı yapar yapmaz, arazide uygun yer kapmak için koşuyorduk. Alayın birlikleri savaşa hazırlanmak için var güçleriyle, nefes almamacasına çalışıyorlardı. Öğle yemekleri de eğitim yerine

getirtiliyordu. Askerler güneş kavuşurken, çadırlara terlemiş, toza batmış, eğitim başarılı geçmişse neşeli, aksi olmuşa, sıkın ve yorgun dönüyorlardı.

Silâhlarını çatan askerler, biraz nefeslenmek ve serinlemek için zırhlı tugayın muslukları başına koşuyorlardı. Erler savaşa hazırlanma havası içine girmişlerdi. Savaşa hazırlanma, düşüncelerin özüydü... Erlerin bu büyük ilgisine doğrusu şaşırmıştık. Bu kadar çabuk, duruma uyacaklarını beklememiştik.

Gerçekten bu sefer, işin şakası yoktu. Savaş gibi çok ağır bir sınavı hazırlanmaya çalışıyorduk

Dünya için bilinmeyen, merak edilen kapalı bir kutuyduk ve ülkemiz bizden zafer bekliyordu. Savaş maratonunda, dünyaya karşı mahcup olmamak için, kaybedecek bir dakikamız yoktu. Her nerede, ne durumda olursak olalım, var gücümüzle savaş eğitimine devam etmekten başka bir çaremiz yoktu.

İkinci Dünya Savaşının deneyimli askerleri arasında, biz "hazırız" sözünü kolay söyleyemedik. Çalışmalarımızı aslâ yeter göremezdik, geceyi gündüze katarak çalışmamız gerekiyordu.

16.IX.1950 gününden sonra eğitime son verdik. Yola çıkacağız, hazırlık yapmamız gerekiyor...

e. Piyade Albayı Celâl Dora

Albay Celâl Dora, eğitimden sonra her akşam üzeri Subay toplantısı yapıyordu. Bu toplantılarda Teğmenden Yarbaya kadar, her konu tam bir serbesti içinde, enine boyuna tartışılıyordu. Albay her sözü not ediyordu, sabırla dinliyordu.

Disiplin, birlik ruhu, eğitim, donatım ve konaklama konuları her gün ele aldığımız konulardı.

Albay Dora, kendisini önceden tanıyanları şaşırtıyordu. *Biz (1947 Devresi Piyade Subayları), Albay Dorayı Piyade Atış Okulu'ndan tanıyorduk. Albay, bize Atış Nazariyatı dersine gelmişti. Piyade Atış Okulu'nda, bizi etkileyen bir tek subay vardı. O da Piyade Albayı Kemal Nişti. Onu kendimize örnek alıyorduk. O bizim gözümüzde;*

noksansız gerçek bir komutandı. Albay Dora, Kemal Niş'in yanında göze batmıyordu.

Resim 7: 241. P. A.K.P. Celâl Dora

Albay Dora'yı biz öğrencileri de merakla gözlüyorduk. Çok geçmeden Albay Dora'nın, Alayı iyi çekip çevirdiğini görmek, hepimizi sevindiriyordu. Her gün Albaya olan güvenimiz ve sevgimiz artıyordu.

Albayın aynı başarıyı, muharebelerde gösterip gösteremeyeceğini, Kore'de görecektik. Elbette dileğimiz başarılı olmasıydı.

f. Savaş Hazır Birlik İhtiyacı

Kore'ye gidecek Tugay; 25.VII.1950 gününden 7.IX.1950 gününe kadar, barışın sakin koşulları içinde; ancak oluşturulabildi.

Çeşitli birliklerden derlenen personelin eğitilmeleri, birbiriyle kaynaşmaları için elbette zamana ihtiyaç vardı. Tugayda görevlendirilecek subayların 10-15 gün içinde atanmaları gerekirken, ancak 7 Eylül'de tamamlanabilmişti. Tugay birliklerinin savaş eğitimi için on gün gibi çok yetersiz bir sürenin kalması, çeşitli aksaklıklara ve sıkıntılara yol açmıştı.

Savaşa ivedi sokulacak olan kuvvet, ya bütünü ile ya da çekirdek bir birliğin bütünlenmesi veya birliğin yeniden kurulması yolu ile oluşturulabilir. Böyle oluşturulan birliklerde, akla gelen ve gelmeyen sorunlar çıkar. Atış, taktik çalışmalar ile disiplin ve birlik ruhunun geliştirilmesi zaman ister.

Halbuki, iç ve dış olaylar, hemen harekete geçmeyi gerektirebilir. Böyle durumlarda gecikmek, siyasî ve askerî avantajları kayırmaya yol açabilir.

Bugün, baskın olasılığının çok zayıfladığı ve hatta kalmadığı söyleniyorsa da, mümkün olmadığı iddia edilemez. Gözlem araçlarının çok ilerlediği doğrudur. Fakat, yüksek saldırı hızı da, göz ardı edilemez. Demek ki bugün de irili ufaklı baskınlar yapılabilir.

Bu nedenle, Kolordu veya en az Tümen çapında, iyi eğitilmiş, etkili yeni silahlarla donatılmış; hava, deniz ve karadan nakledilebilecek, elde hazır, stratejik veya taktik bir birliğe ihtiyaç vardır.

El altında bulunacak bu birlikle, patlak verecek olaylara, anında müdahale edilebilir. Böyle vurucu birliklerin varlığı, siyasî ve askerî alanlardaki sürprizlerle, saldırı eğilimleri üzerinde, caydırıcı etki yapabilir.

Yarım hazırlıklı çokluk yerine, tam hazırlıklı azlık daha etkilidir.

4. Türkiye'deki Son Günlerimiz

a. Menderes, Yamut ve İnce'nin Tugayı Ziyaretleri

"18.IX.1950 günü öğleden sonra, Başbakan Adnan Menderes, Genelkurmay Başkanı General Nuri Yamut ve Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce, Tugayı daha doğrusu 241. Piyade Alayı'nı ziyarete geldiler. Menderes'in;

-*Merhaba asker!* hitabına, erlerin çok zayıf bir sesle;

-*Sağ ol!* demeleri hepimizi şaşırttı. ✓

O gün Başbakan Menderes'in, bilinen canlılığı ile neşesinden ve coşkulu tutumundan eser yoktu. O kitleleri ateşleyen usta konuşmacı

gitmişti. Karşımızda, isteksiz ve bunalmış bir Başbakan vardı. Hayret içindeydik. Menderes ağır ağır ve isteksiz çıktığı kürsüden;

-Türkiye'nin bugün ve geleceği için Kore'ye gittiğimizi... (Çok doğrudu.) Onsekiz milyon Türk'ün arkamızda olduğunu... (Halkımız hep askerın yanındaydı) söyledi. Daha şimdiden milletin kalbine girdiniz... (Asker daima ulusun kalbindeydi) dedi.

Millî Savunma Bakanı İnce;

-İnşallâh, Kore'ye gitmenizden önce savaş bitmiş olur. Sizlerde yurda, sağ salim dönersiniz, dileğinde bulundu.

Resim 8: 241. P.A.'nı Başbakan Adnan MENDERES, MSB R. Şevket İNCE, Genelkurmay Başkanı Nuri YAMUT'la Denetlemede, Etimesgut, 1950 (basından).

Genelkurmay Başkanı General Yamut ise;

-Savaşa gidiyorsunuz. Ününüz şimdiden Kore'ye ulaştı. Amerikalılar, cephenin zayıf yerlerine; burada Türkler var! levhalarını anmışlar. Dost askerler, daha şimdiden, adınızdan kuvvet almaya başlamışlardır.

** Evlatlarım! Türklüğün şerefini düşünerek vuruşacağınızdan eminim. Size güveniyorum. Zafer haberlerinizi bekliyorum, dedi.*

Genelkurmay Başkanı, hık mık etmeden, savaşıcağımızı ve bizlerden zafer beklediğini söylemişti.

Doğrusu da buydu. Çünkü, asker nereye ve ne için gittiğini biliyordu..."⁵¹

b. Bu Ne Parası?

Başbakanı uğurladıktan sonra, çadırlarımıza döndük. Yol hazırlığına giriştik. Ordugâhta ayak sesleri ile kısa sözcüklerden başka bir ses duyulmuyordu. Ordugâhı sessiz ve ağır bir hava sarmıştı. Çünkü bu öyle bir yolculuktu ki, ucunda savaş ve sonunda ölüm vardı. Bu gidişin, bazılarımız için dönüşü olmayacaktı.

Hava karardı. Özel eşyalarımızı yerlerine koymuş, sigaralarımızı tellendirdiğimizde;

-Subaylara para gelmiş haberi üzerine, tabur levâzım subayının çadırına gittik.

-Bu ne parası diye sorduğumuzda? bu saatte para dağıtan subaydan,

-Üzümünü ye bağını sorma! cevabını aldık. Alelâde bir dosya kağıdını imzalayarak para aldık.

Ama erlere bir kuruş bile verilmedi. Onlar da, savaş yolculuğuna bizimle birlikte çıkıyorlardı. Erlere para vermek, kimsenin aklından geçmiyordu. İktidar sözüm ona demoklattı. Bir gece olsun, erler de eğlenselerdi olmaz mıydı? Devlet bütçesi bu kadar yufka ve bataktı mıydı? İşin para ile değil, akılla ve çağ düzeyi görüşü ile ilgisi vardı.

Aniden gelen bu paranın, gönderiliş nedenini öğrendik. Başbakan, sözde General Tahsin Yazıcı'ya;

-Askerin nesi var? Askeri çok durgun gördüm paşam, der. Gen. Yazıcı da;

-Başbakanım, Asker savaşa gidiyor. Takdir edersiniz. Asker arkasında bıraktıklarını düşünüyor, cevabını verir.

⁵¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Başbakan tatil (Cumartesi) olmasına rağmen, Merkez Bankasını açtırarak, Subaylar için Tugaya para gönderir. İşte levâzım subayı, gemici fenerinin solgun sarı ışığında, subay ve gediklilere (Astsubaylar) bu parayı dağıtıyordu.

Parayı alan hemen elbise değiştirip şehre iniyordu.

c. Bu Gece Eğlenecektik

Son anda verilen bu parayı evlerine göndermeyenler;

-Yabancı ülkelerde Türk parası ne edilecekti? En iyisi son meteliğine kadar harcamaktı. Niyetimiz iyi bir gazinoda eğlenmekti. O vakitler, Ankara'nın sayılı gazinolarından biri olan "Gar Gazinosu"na gittik. Sahnenin önündeki masalara yöneldik. Garsonlar yolumuzu kestiler. Bize yolunu şaşırmış, gazino acemisi gözüyle bakıyorlardı. Delik ceple, bol bahşışli mevki masalarında; subayların işi neydi. Çünkü o devirde subayın kesesi, ancak gazoz içmeye elverişliydi. Bilemediniz en çok bir şişe bira ile idare edebilirdi. Yolumuzu kesen garsonlar;

;-O masalar ayrıldı. Boş değil, dediler. Bize arkada yer gösterdiler.

Gazinodakilerin huzurunu ve huzurumuzu bozmayalım diye, ön masalarda oturmakta ısrar etmedik. Gösterilen arka masalara da oturmadık. Oradan canımız sıkkın ayrılarak, Ulus'taki Cumhuriyet Lokantası'na gittik. Çünkü burası, bize daha sıcak davranabilirdi. Nitekim, burada garsonlar bizi güler yüzle karşıladılar. Masamızı hemen donatmaya başladılar.

"Kore'ye gideceğimiz anlaşılınca; masalardan ikramlar gelmeye başladı. Gar Gazinosundaki o yaban ve soğuk hava, burada yoktu. Burada iyilik, arkadaşlık, sıcaklık, saygı ile ikram vardı. Burada halk ile aydınlar, sanatçılar vardı. Hoşgörü vardı. Şiir ve heyecan vardı.

Bizi gören gerillâ kursu subayları yanımıza geldiler. Sivil ve asker masalar birleştirildi. Ankara'daki son gecemiz; geç saatlere kadar dostlar arasında şakalaşarak, şiirler ve şarkılar söyleyerek, peş peşe kahkah kaldırarak, coşku içinde geçti. Dostlar iki de bir bize, bir hatırlanmada bulunmayı ihmal etmiyorlardı.

-Zafer bekleriz ha! Arkanızda biz varız. Askeriye ha! deyince, bizi yanınızda bilin. Herkese Türkün ne olduğunu gösterin ... diyorlardı.

Gazinodan çıkacağımız sırada;

*Sivillerin isteği üzerine, Harbiye Marşı ayakta söylendi.*⁵² Son kadehler Harbiyelilerin ve Mehmetçiklerin şerefine içildi. Sivillerin coşkulu, iyilik ve zafer dilekleri ile uğurlandık.

Ne iyi etmiş de buraya gelmiştik. Ankara'da duygulu, içten, anılmaya değer bir gece geçirmiştik. Paramızı değer bilen insanlar arasında harcamıştık.

Sarhoştuk, alışkın olmadığımız kadar çok içmiştik. Gerillâ subay arkadaşlarımızın yardımları ile otomobillere bindik. Sırtlarımız sıvazlanarak yola çıktık. Sabah uyandığımızda, kendimizi Etimesgut'taki Türk Kuşu Yatakhanesinde bulduk. Geç kalktık. Soğuk su ile duşumuzu aldıktan sonra, Gerillâ kursiyerleri ile birlikte kahvaltı ettik. Öğleye doğru birliğimize döndük.

Üzerimize bir durgunluk çökmüştü. Vakit geçmek bilmiyordu... Hazırlıkları gözden geçirerek, oyalanıyorduk. Hiçbir şey düşünmek istemiyorduk. Fakat ne mümkün...

ç. Askeri Düşünen Yok!

Asker Kore'ye, futbol maçına veya manevraya değil, savaşmaya gidiyordu. Gidip de dönmek, gelip de görmemek vardı.

Askerler, uzakta kopan bir savaşa, aileleriyle görüştürülmeden gönderiliyorlardı. Uygur ülkeler; askerleri aileler ile birlikte düşünürlerken, bizde askerin ve ailesinin pek önemi yoktu.

Bizde görev ile insanın değeri, çağdaş anlayışa göre ayarlanmamıştı. Bu ülkenin çok bilmiş yetkilileri, üniforma giydirdikleri yurttaş, bir başka yaratık gibi görürler. Beyaz yakalıları askere, ulusun çok değerli bir parçası değilmiş gibi soğuk bakarlar.

Atatürk gibi devlet kuran, inkılâpçı bir kahraman bile seneler sonra; "*Askerdir*", "*Harbiyelidir*" diye dışlanmak, küçümsenmek istenmiştir. Bu kafa ile asker sivil bölücülüğüne devam ettiğimiz sürece, birbirimize ve ülkeye zarar vermekten kurtulamayız. Bu kafa ile Harbiye'nin çağdaşlaşma, yurdu koruma uğrunda, ülkeye ve ulusa

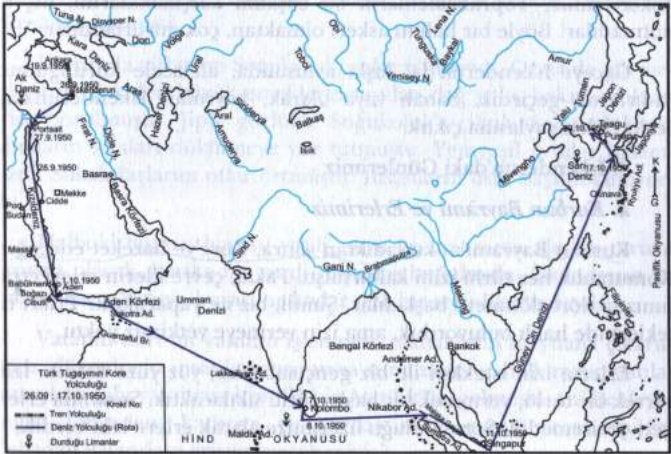
⁵² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

yaptığı hizmetlerle, tarihimizin değerli bir parçası olduğunu, bir türlü kavrayamayacağız.

VII. KORE'YE HAREKET

1. Ankara'dan İskenderun'a

Piyade alayı, 19.IX.1950 gününden itibaren Ankara'dan İskenderun'a trenle nakledilmeye başlandı. Ankara'dan yola çıkan ilk kabile bizimkiydi. (I.P. Taburu)

Kroki 5 (B. Yalta arşivi)

Gün ışıırken serin bozkır sabahında, ıssız Ankara Garı'ndan geçtik. Devlet işlerinden yorgun düşen büyüklerimiz, uyandıklarında, ancak ikinci kabileyi uğurlayabildiler. Halbuki senelerce önce bu garda, Mareşal Gazi Mustafa Kemal Atatürk, binbir işi arasında cepheye giden her asker kabilelerini uğurlamaya, selâmlamaya önem verirdi.

İki gün bir gece süren yolculuğumuz sırasında, sıkı güvenlik önlemleri altında yol aldık. Toroslardan geçerken, dağ başında saç kalınlına karışmış bir yüzbaşı;

– *Nerede kaldınız? Günlerdir sizin geçmenizi bekliyoruz, demesi bizi hem hayrete düşürdü hem de üzdü. Çünkü kendi ülkemizde bu tür önlemler altında, yolculuk yapmaktan çok rahatsız olmuştuk.*

Trenimiz akşam üzeri Toprakkale'ye vardı. Halk istasyona koşmuştu. Askerlere kazanlar dolusu şerbet ikram edildi. Bundan memnun olmuş, hem de şaşırmıştık. Günlerce ıssız istasyonlardan geçerken, insan yüzüne hasret kaldık diyebiliriz. Şimdi buradaki kalabalığın gösterdiği içten sıcak ilgi, askerlerimizi çok duygulandırmıştı. Askerlerimiz, Toprakkalelilerin bu coşkulu karşılamalarını, hiç unutmadılar. Böyle bir halkın askeri olmaktan, çok gururlandılar.

Geceyi İskenderun'da, kışla avlusunda, alelacele kurduğumuz çadırlarda geçirdik. Sabah yaya olarak, kavrulan İskenderun'dan serin Belen yaylasına çıktık.

2. İskenderun'daki Günlerimiz

a. Kurban Bayramı ve Erlerimiz

Kurban Bayramı'nı kutladıktan sonra, Kore'ye hareket edeceğiz. Komutanlık her türlü izini kaldırmıştı. Fakat, çevre illerin erleri etrafımızda dört dönmeye başladılar. Şimdi, biz ne yapacaktık? Erleri isteklerinde haklı buluyorduk, ama izin vermeye yetkimiz yoktu.

Erlerin izin istekleri ile biz genç subaylar, yüz yüze kaldık. İzin versek bir türlü, vermesek bir başka türlü sıkılacaktık. Sonunda erleri geri çeviremedik. Sorumluluğu üzerimize alarak erlere izin verdik.

Erlere vaktinde dönmeleri için sıkı tembihte bulunduk. İşin doğrusu erlerimizi gereği gibi tanımıyorduk. Onları on günlük bir eğitim süresi içinde ne kadar eğittiğimizi, kendimize ne oranda bağladığımızı bilemiyorduk.

Biz daha çok erlerimizin yıkıcı propagandalara kapılarak, firar etmelerinden endişe ediyorduk. Akla karayı, bayram sonunda görecektik. Erler, aileler, kısacası hepimiz, hesapta olmayan bir sınavdan geçiyorduk.

b. Hep Bir Atatürk mü Bekleyeceğiz

Nihayet, yıllarca birleşmeyi istediğimiz Hatay'a gelmiştik. Belen'de bulunduğumuz günlerde, fırsat buldukça kısa gezilere çıkıyorduk. Yörede ilk şaşırdığımız şey, giysiler oldu. Bölge sıcaktı. Sıcak

iklim nedeniyle halkın; çağa ve kıyafet devrimine aykırı alışkanlığı sürüyordu. Fakat bunun üzerinde kafa yoran yoktu...

Alayın ekmeğini almaya gittiğim Belen'de, rastladığım bir yaşlı ile sohbetimde;

-Siz buraları eskiden görmeliydiniz. O vakitler burada neşe vardı, canlılık vardı. Şu karşıdaki camekânlı binada, Avrupa'dan Sanatçılar gelirler, oyunlar oynar, şarkılar söylerdi. Şimdi gördüğünüz gibi, ortalık sessizleşti. Güzelim binalar, viraneye döndü... sözleri ta yüreğime işlemişti.

Karşımda yükselen Soğukoluk, sisler içindeydi. Orayı da görmeye gittik. Eskiden büyük emeklerle yapılan dağ yolu, bakımsızlıktan iyice bozulmuştu. Jiple güçlkle Soğukoluk'a çıktık. Soğukoluk'taki binaların sıvaları dökülmeye yüz tutmuştu. Yemyeşil avlular bakımsızdı. Sokak taşlarını otlar örtmüştü. İnsanların üstü başı dökülüyordu.

Halbuki burası; havası, yeşili, suyu ve manzarası ile bir turizm cenneti olacak, harika bir yerdi. Elmalar buğuluydu. İskenderun sıcağından kavrulurken, burası ne kadar tatlı bir serinlik içindeydi.

Vatanın dört bir yanının işlenmesi, olanakların meydana çıkarılması, düzenlenip insanların yararına sunulması ve halkımızın canlanıp adam gibi yaşaması için illâ bir Atatürk'ün gelmesini mi bekleyeceğiz. Liderden, kadroya ve çağdaş akla, geçemeyecek miyiz? 'Ebedadan vatandaşa erişemeyecek miyiz?

Doğrusu, İskenderun'da gördüklerimizden çok kederlenmiştik. Maalesef sepete hep üzüntü ve esef ile hayret dolduruyorduk.

3. Belen'de Bayram Namazı

Bayram namazı için erkenden kalktık. Bu defa ordugâhta bildiğimiz bayram sevincinden eser yoktu. Savaşın eşiğinde, yurttan kutlanmamız buruk bayramdı.

Resim 9. Tugay; Komutası ile erlerin bayram namazı (Kur. Yzb. H. İnceoğlu arşivi)

Belen yaylasındaki düzlüğe beylikler serilmiş. Kürsünün yanına çekilen Bayrak hafif hafif dalgalanıyor. Karşımızda yükselen Soğukluk sisler içinde.

Başta Albay C. Dora olmak üzere, subaylar, erler ve civardan gelen siviller saf tuttular. General Tahsin Yazıcı da bayram namazını İskenderun'da askerleriyle halkın arasında kılıyor. Alay İmamı Yzb. Muhsin Örtülü, yaptığı konuşmada.

"- Askerler! Şize ne mutlu, sevgili Peygamberimizin (S.A.) buyurdıkları gibi, Çini Maçın'de harp edeceksiniz. Artık hudutlarımızda değil, insanlığın büyük davaları için, büyük ulusun askerleri olarak, uzak diyarlarda savaşacaksınız.

Adalet ve hürriyet için Kıt'a dan Kıt'aya koşarak savaşmış, adalet götürmüş, şanlı Akıncıların torunları olduğunuzu daima hatırlayınız.

Tasalanmayın, gönlünüzü ferah tutun. Siz de atalarınız gibi Sancağınızı, zaferden zafere taşıyarak şerefleneceksiniz. Size ne mutlu ki; Hak için, insanlığın onuru ve hürriyeti için savaşa gidiyorsunuz.

Askerler! şunu iyi bilin ki; Askere öldü denmez. Çünkü Asker ölmez. Asker ancak şehit olur. Şehit olmak ise, Allah'ın katında en

yüce yere erişmek demektir. Şehit olmak, ebedî hayata nail olmaktır. Sağ kalanlar da onurlu Gazilik unvanına sahip olurlar.

Şehit ve Gazi Ataların, yiğit torunları askerler!

*Allah'ın yardımı, sevgili Peygamberimizin (S.A.) şefaati, daima üstünüzde olsun! Amin.*⁵³

İmam Muhsin Örtülü'nün konuşması, dinleyenleri etkilemişti. Erleri saran düşünce ve hüznün, dağılır gibi oldu. Subaylarla erler ve siviller kucaklaşarak bayramlaştılar.

Askerleri eğlendirmek için bir şey düşünülmemişti. Belen'de satsız, renksiz, kuru bir bayram geçirdik.

4. Erlerimizin Aileleri ile Verdikleri Sınav

Bayramın son günü geldi. Heyecanla, izinli giden erlerimizin yollarını gözlüyoruz. Erlerimiz birer ikişer, Ordugâha dönmeye başladılar. Akşam yoklamasını, göğsümüzü gere gere verdik. Çünkü erlerimiz bir noksansız Bölüklerine dönmüşlerdi.

Bu parlak sonuçtan, ne kadar çok sevindiğimizi anlatamam. Çok önemli bu deneyden, erlerimizle aileleri, yüz akıyla çıkmışlardı. Böylece erlerimizde, disiplin anlayışı ile birlik ruhunun kuvvetli bir biçimde oluştuğunu, ailelerin de bu oluşumdaki büyük katkılarını görmüş olduk. Erlerimiz, yan etkilere ve itilmiş duygulara karşı, güçlü bir direnç kazanmışlardı. Artık onlara güvenebilirdik. Çünkü onlar, "*Türk savaşçısı*" anlayışını kazanmışlardı.

Halkımızda, askere ve askerliğe karşı, çok büyük bir saygı, sevgi ve güven vardır. Bu anlayışın bozulmasına ve azalmasına, meydan verilmemelidir. Halkın, kışlaya olan ilgisi, canlı tutulmalıdır. Askere ihtiyacımız, hep olacaktır. Çünkü, dünyanın en belâlı mahallesinde yaşıyoruz.

⁵³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

VIII. KORE'YE VAKTİNDE VARABİLECEK MİYİZ?

1. Kore'de Yıldırım Savaşı

Gemiye bininceye kadar, Kore Savaşı'nın gidişi ile ilgilenecek vaktimiz olmadı. Tugay komutası da, Kore Savaşı hakkında bizi bilgilendirmek gereğini duymadı.

Dünya Kore'de, yeni bir *"Yıldırım Savaşı"*na tanık oluyordu. Kuzey Kore Kuvvetleri'nin 28.VII.1950 günü, Pusan'ın batısındaki Chinsu kasabasını ele geçirmeleri üzerine, savaşın yakında biteceği kanaati kuvvetlenmişti. Bu ümitsiz günlerde Amerikalılar, bulabildikleri kuvvetleri alelacele Pusan'a çıkararak, kötü gidişi durdurmak için ellerinden geleni yapıyorlardı.

Güneylilerin hiçbir yerde, doğru dürüst bir mukavemet göstermemeleri, ümit kırıcıydı. Amerikalıların Güney Koreli askerleri, böylesine yetersiz durumda bırakmaları, herkesi şaşırtmıştı.

Ruslar, Kuzey Kore'de güçlü bir Silâhlı Kuvvet hazırlamışlardı. Şimdi bu kuvvet kolayca, Güneylileri eziyordu. Kuzeylilerin Pusan'daki son mukavemeti de ezerek, Güney Kore'yi tümü ile ele geçireceklerine, kesin gözüyle bakılıyordu.

2. Pusan Savunması

☉ *"Güneydeki Sekizinci Ordu; dört zayıf Tümen, 27. İngiliz Tugayı ve ROK (Beş Tümen) ile 1. Marine Tugayından oluşan ve Hava Kuvvetleri ve sağlanabilen Deniz Kuvvetleriyle"⁵⁴ Pusan yöresindeki köprübaşını elden kaçırmamak için savaşıyordu.*

Sekizinci Orduya Komuta eden Korgeneral Walton H. Walker, zayıf kuvvetleriyle düşmanı durdurmaya çalışıyordu. General Walker, Naktong nehrinden geçen son savunma hattının -Manson-Teagu, Kyong-ju- berisinde kalan kasabaları, düşman ateşi ile işgalinden korumak için çetin bir muharebe veriyordu.

Kuzey Kore birliklerinin, yer yer mevzilere girmeleri ve Kore Boğazı'nı (Kore-Japonya) zorlamaları karşısında, General Walker birliklerine;

* Deniz Piyadesi.

⁵⁴ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 43.

"- Daha geri çekilmek yok! Sonuna kadar savaşmalıyız! Bu hattı tutacağız. Kazanacağız!"⁵⁵ diyordu.

Pusan'daki mevzi "kesintisiz işgal edilememiştir. Çünkü elde yeteri kadar kuvvet yoktu. Cephe mukavemet üslerinden oluşmuştu. Kıtalar için dinlenme yoktu. İhtiyat yoktu.

Düşman altı hafta boyunca, yarlarda ve merkezde, zayıf yerleri bulmak için saldırılarına devam etti durdu. Herhangi bir anda, akşamüzeri veya gecenin yarısında, ani bir tehlikeyi karşılamak için, cepheden ne kuvvet bulunabilirse, hemen gönderilmesi için istekler geliyordu. Bir tümenden bir Tabur, diğerinden bir bölük, elli veya yüz kişilik birlik, oradan oraya yetiştiriliyordu. Bir yerdeki yangın söndürülürken, daha büyük bir tehlike, bir başka yerde baş gösteriyordu."⁵⁶

Her şeyin tehlikede görüldüğü o günlerde, Gen. Walker askerlerine; "Bataan" olmayacağını"⁵⁷ söylüyordu.

Pusan yayında, olağanüstü zor koşullar altında, çetin bir mücadele veriliyordu. Kesin sonuç yerinde; ehliyet kadar cesarete, inada ve son askere kadar vuruşma idaresine ihtiyaç vardı. General Walker'in de "tek dayanağını, kendi bildiğinden şaşmayan inatçılığı ile kıtalarının ateşli cesareti"⁵⁸ oluşturunuyordu.

⁵⁵ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 43.

⁵⁶ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 43.

* İkinci Dünya Savaşında Amerikalıların, Filipinlerde, Japonlara tutsak düşüklükleri yerin adı...

⁵⁷ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 43.

⁵⁸ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 43.

İKİNCİ BÖLÜM

ORTADOĞU'DAN UZAKDOĞU'YA

I. İSKENDERUN'DAN PORT SAİD'E

1. Tugay Birlikleri İskelede

a. *Gemiye Biniyoruz*

26.IX.1950 sabahı erken saatte, Belen Yaylası'ndan ayrıldık. İskenderun'a yayan gidiyoruz. Yürüyüş kolunun iki yanında, asker yakınları ile civar köylüler yürüyorlar. Öğütlerde bulunanlar, dua edenler, cesaret aşılayanlar ve aileler ile askerler, heyecan içindeler.

Saat 10.00'a doğru iskeleye vardık. Limanda inşaat sürüyordu. Gri renkli oldukça büyük bir Amerikan gemisi, iskeleye yanaşmıştı. Yakıcı güneş altında, göz alan sarı topraklı düzlükte, binme sıramızın gelmesini bekliyoruz.

Kore savaşı için yurdun ayrı yerlerinde hazırlanmış Tugay birlikleri, gemilere binmek için İskenderun limanında toplanmışlardı.

¶ "I. kfile; 93 Sb., 1299 erat; Mc. Rea adlı gemi ile 25.IX.1950 saat 21.00'de P.Yb. Natık Poyrazoğlu komutasında;

¶ II. kfile; 129 Sb., 2332 erat; Gen. W. Haan adlı gemi ile 26.IX.1950 saat 21.00'de P.Alb. Celâl Dora komutasında,

¶ III. kfile; 5 Sb., 690 erat; Privat Johnson adlı gemi ile 27.IX.1950 saat 13.00'de Top. Yb. Tahsin Kutay komutasında İskenderun'dan hareket etti...

¶ IV. gemi; Eşya-araç yüklü; 30.IX.1950 İskenderun'dan ayrıldı.

Tugay dört gemi (üçü personel, biri eşya ve araç) ile Kore'ye hareket etti. Askerlerimizin gemilerini Doğu Akdeniz de, Deniz Kuvvetlerimizin Muhripleri uğurladılar. Mc Rea'deki askerlerimizi Gemlik Muhribimiz, Gen. W. Haan'daki askerlerimizi Gaziantep Muhri-

*bimiz, Privat Johnson'daki askerlerimizi Gelibolu Muhribimiz selâmlayıp uğurladılar.*⁵⁹

Uğurlama ve karşılama törenleri; birbirimize önem vermenin, kaynaşmanın göstergisidir.

Tugay Kore'ye üç kabile halinde dört gemi ile gidiyordu. İlk kabile bizden (İkinci Kabile) on iki saat önce yola çıkmıştı. İlk kabileyi III. P. Tb. ile Tugay ve Alaya bağlı birlikleri oluşturuyordu. İkinci kabileyi de I. ve II. P. Tb.'ları ile Tugay ve Alay Karargâhları oluşturuyordu. Gen. Tahsin Yazıcı ile Albay C. Dora ikinci kabile ile Kore'ye gitmekteydiler. İkinci kabilenin gemiye binme işi saat 14.00 sularında tamamlanabildi. Üçüncü ve son kabile; Topçu Taburu ve Tugay destek birliklerinden oluşuyordu.

b. İskelede Uğurlama Töreni

Resim 10: Sade ve sessiz uğurlama (Kur. Yzb. H. İncoğlu Arşivi).

"İskelede, saat 18.00'de sade ve kısa bir uğurlama töreni yapıldı. "*Mülkî ve Askerî*" erkândan birkaç kişi gelmişti. Halktan kimse yok-

⁵⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

tu. İskelenin kenarında, vinçlerin yanında küçük bir işçi grubu duruyordu. Gen. Tahsin Yazıcı'ya Kur'an-ı Kerim, kırmızı beyaz renkli atlas bir torbada vatan topprağı, bir buket çiçek ile bir hançer verildi.

Bandosuz ve nutuksuz töreni gemiden izliyoruz. Gen. Tahsin Yazıcı, uğurlayanlarla vedalâşmaya başlayınca, vinçlerin yanında sessiz duran işçiler, birdenbire yerlerinden fırladılar. General T. Yazıcı'nın etrafını sardılar. Sıra ile Generalin elini öpmeye başladılar. Sade tören o andan itibaren, sıcak ve canlı bir havaya kavuştu. İşçiler ağlıyorlardı.

— *Paşam, yolunuz açık olsun, deyişlerine General;*

— *Ordumuzun şerefini koruyacağız. Türklüğün onuruna toz kondurmayacağız*⁶⁰ diyerek geminin merdivenlerini çıkıyordu.

Tören bitmişti. Hava da kararmaya başlamıştı. Uğurlayanlar iskeleden ayrıldılar. Biz bize kalmıştık. Gemimiz hâlâ iskelede duruyordu.

c. Tamam Arkadaşlar Ayrıldık!

Akşam, gemide ilk yemeğimizi yedik. İlk defa buzlu çayla tanıştık. Beyaz örtülü yemek masaları ile temiz yemek takımlarından memnun kalmıştık. Siyahî garsonların hizmet etmeleri hoşumuza gitmişti.

Akşam yemeğinden sonra güverteye çıktık. Hava iyice kararmıştı. İskenderun'un solgun sarı ışıklarını seyretmekten yorulduk. Gemimiz nihayet saat 21.15'te iskeleden ayrılmaya başladı.

"Binlerce askerin bulunduğu gemide çıt çıkmıyordu. Geminin bir yerinde durmuş, İskenderun'a bakarken, geçmişimiz ile geleceğimizin arasında donmuş kalmıştık.

Aslında gözlerimizin önünden; çocukluğumuz ve ailelerimizle gençliğimizin yılları geçiyordu.

İskenderun'un solgun sarı ışıkları görünmez olunca; Nerelere gitmedik, neleri hatırlamadık ki; içimizden, aile ocağıımıza, doğdu-

⁶⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

ğumuz ve oturduğumuz yerlerle, meslektaşlarımıza ve vatanımıza veda ediyorduk.

Hatıralarımızı saklayan herkese veda ederken, kendimizden geçtiğimiz, kalbimizin anılarla dolup taşıdığı, heyecanın her yanımızı sardığı o duygulu saatlerde;

— *Tamam arkadaşlar, ayrıldık! Hepimize hayırlı olsun!*⁶¹, sesi üzerine; yorucu derin bir rüyadan uyanır gibi çakılıp kaldığımız yerlerden, yavaş yavaş ayrılırken, elimiz evvelâ sigara paketine uzandı. Bundan sonra sırdaşımız ve yardımcımız ailemiz değil, silâhımız ve arkadaşlarımız olacaktı.

Burada kısa da olsa evli askerlerimizden söz etmek isterim. Çünkü biz bekârlara göre onların, çok özel bir durumları vardı. Gerçi, bizim de geride bıraktığımız ailelerimiz, arkadaşlarımız ve yüreklerimizi hoplatan sevgililerimiz vardı. Fakat, evli arkadaşlarımızın eşleri ve çocukları başkaydılar. Evlilerin sevgi ve özlemleri çok daha yakıcıydı. Onlar bize göre, daha metin ve daha dayanıklıydılar. Biz bekârlara göre onlar, daha çok övülmeye lâyıktılar. Çünkü, onlar bizden daha çok sabırlıydılar ve daha çok fedâkardılar ve daha çok ailelerini düşünüyorlardı. Onlar bize göre, iki defa daha kahramanlardılar.

2. Mısır Karasularına Girerken

a. Son Uğurlayıcımızdan da Ayrılıyorruz

27.IX.1950 günü Doğu Akdeniz'de; güneşli bir havada, sakin bir denizde, Süveyş Kanalı'na doğru yol alıyoruz. Saat 10.00 sularında, bize doğru bir muhribin geldiğini gördük. Gelen muhribin bizim harp gemimiz olduğunu görünce, erlerimizi bir telâş aldı. Gemide bir o yana bir bu yana koşuşma başladı. "Erler;

— *Bizim harp gemimiz*" diye bağışıyorlar.

Muhribimiz, denizi dalgalandırarak, köpükler saçarak gemimizin bir sancak bir iskele tarafına geçerek, erlerimizi coşturuyordu. Erlerimiz, muhribimize;

⁶¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

— *Daha yaklaşın*, diye bağışıyorlar. Bahriyeli kardeşlerine mendil sallayıp duruyorlar.

Mısır karasularına yaklaştığımızda, muhribimiz veda töreni hazırlıklarına başladı. Bahriyeliler beyaz üniformaları ile tek sıra oldular.

Muhrip son turunu atarken, bize çektiği mesajda;

"Türk Kore Birliğinin Sayın Komutanı General Tahsin Yazıcı;

— Gelibolu personeli, savaşa giden kahraman askerlerimize yol açıklığı, sağlık ve başarılarla, kılıçlarının keskin, mermilerinin isabetli olmasını ulu Tanrı'dan diler. Zafer dönüşünüzde sizi karşılamak üzere...⁶² sözlerine, inşallâh diyoruz.

Muhrip Türkiye'ye doğru dönerken, biz bize kalıyorduk. Gene içimizi bir hüznün kapladı. Akşam oluyordu. Güneyde sarı-kırmızı renklerin tutuşturduğu ufukta beliren, Port Said'e doğru yol alıyoruz.

b. Port Said ve Mısır

Güneş çölün ardına çekilirken, saat 19.45'te Port Said'e vardık. Rihtımın biraz açığında demirledik. Ufuk pembe sarı kırmızı renklerle yanıyor gibi. Gece Port Said, tek tük solgun sarı ışıklar, تنها caddeler ile karanlığa gömülmüş. Anlaşılan Mısır sıkıntı içinde. Ülke rahatsız. Bu sessizliğin, bu içe kapanmışlığın ardında, patlamaya hazır bir fırtınanın işaretleri seziyor.

Akşamın hafif aydınlığında; gemimizin etrafını, öteberi satan sandallar sardılar. Esmer tenli, kıvrıkcık saçlı, iri siyah gözlü sandalcıların kıyafetleri bir alem. Başlarına fes, sarık, şapka koymuşlar. Bazılarının başları açık. Sırtlarında kirden renkleri belli olmayan entariler, İngiliz asker ceketleri var. Ne bulmuşlarsa onu giymişler.

Girgin, şamatacı insanlar. Arapça, İngilizce sesleniyorlar. Mallarını satabilmek için dil döküp duruyorlar. Bize daha önce, bir şey satın almamamız -sanki alacak dövizimiz varmış gibi- ve konuşmamamız emredildiği için seyretmekle yetiniyoruz. Bizden ses çıkmaması, bir şey satın almamamız; sandalcıları sinirlendirmişti. Nihayet çok

⁶² YALTA, P.T'gm. B.; Günlük.

kızan sandalcının biri, üstümüze bir şişe fırlattı. Bunu gören kaptan, sandalları basınçlı suya tuttu. Zavallıların malları ıslandı, sandalları devrilme tehlikesi atlattı. Sandalcılar, bağıra çağıra gemimizden uzaklaştılar. Bu olay olurken, merdiven başında duran Mısırlı gümrük memurlarının sesi çıkmadı.

Araplar, Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı'yı, bu günleri görmek için mi arkasından vurmuşlardı? Neyse; Türkiye örneği dururken, şüphesiz Mısır'da; Atatürk'ten ilham alan, ezilmeye boyun eğmeyen, liderler çıkacaktı.

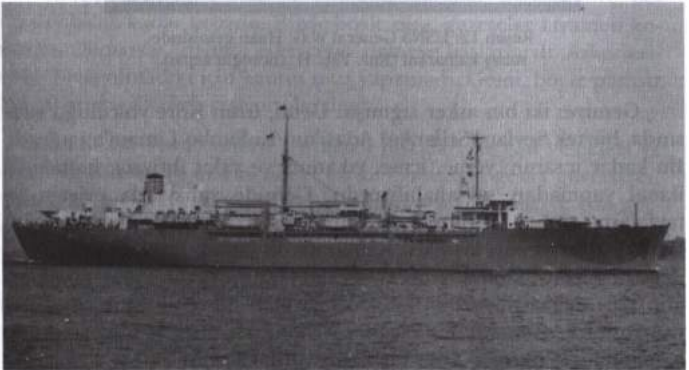
Her Firavuna karşı, bir Musa çıkar... Bakalım, Mısır ne vakit patlayacak?

Port Said'de *"Park Otel Gazinosu"* önünde demir atmıştık. Port Said sanki işaret bekler gibi, kabuğuna çekilmiş kulağı tetikte... Bizimde gözümüze uyku girmiyor. Kanalı görmek için ayaktayız.

Mısır ve Araplar ile Acemler, laik Türkiye ile el ele yürümenin; doğru, gerekli ve yararlı bir tutum olduğunu, er geç anlayacaklar. Türkiye; ezilenleri, geride kalanlarla tutucuları, sabırla ve ısrarla aydınlatmaya devam edecektir.

3. Gemide Hayat

a. *Gemimizi Tanıyalım*

Resim 11: Tugayı Kore'ye taşıyan Amerikan asker nakliye gemisi (B. Yalta arşivi).

Gemimizin adı W. G. Haan. Amerikalılar, Asker nakliye gemilerine; savaşlarda yararlık gösteren askerlerinin -Gen., Sb., Asb., Çvş., Onb. ve Er- isimlerini takyorlar, kahramanlarını unutmamaya ve ismen anmaya önem veriyorlar.

Asker nakliye gemileri, bildiğimiz yolcu gemilerinden çok farklı. Evvelâ gemide lüks denecek bir şey yok. Mümkün olduğu kadar çok asker sığdırabilmek için, bir karışlık boş yer bırakılmamış. Ölçüler alabildiğine dar tutulmuş. Gemide merdivenler çok dar ve dik. Daracık koridorlar ve birbirine benzeyen katlar, ilk bakışta insanda kaybolma duygusu yaratıyor. İlk günlerde erlerimiz, gemide kaybolmak için gruplar halinde dolaşırlar.

Resim 12: USNS General W.G. Haan gemisinde subay kamaram (Kur. Yzb. H. İncoğlu arşivi).

Gemiye; iki bin asker sığmıştı. Gemi, uzun Kore yolculuğu sırasında, bir tek Seylan (Srilanka) Adası'nın Kolombo Limanı'na uğradı. Bu kadar insanın; yeme, içme, yıkanma ve yakıt ihtiyacı, haftalarca ikmal yapmadan sağlanabiliyordu. Gemide subaylarla erlerin ve tayfaların; yemek ve yatma, dinlenme yerleri ayırdı. Subay kameraları iki, dört ve altı kişilikti. Kamaralarda büyük bir vantilatör, yazı masası, gardrop, masa lâmbası, lavabo bulunuyordu. Yatak takımları gün aşırı değiştiriliyordu. Subay kamaralarının temizliğini, siyahiler yapıyorlardı. General Yazıcı'nın ve Nihat Tüzün'le benim kaldığım kamaralara, Yugoslav asıllı bir kamarot bakıyordu. Subay kamaralarının, koridorları halı kaplıydı. Koridorlarda su soğutucuları ile tuz, tablet kutuları bulunuyordu. Terle kaybedilen tuz bu tabletlerle kar-

şılanıyordu. Kamaraların karşısında, banyolar vardı. Günün her saatinde, sıcak su bulmak mümkündü.

Subaylar için piyanosu bulunan bir gazino, ast ve üst subaylar için ayrı yemek salonları bulunuyordu. Yemek servisleri; temiz giyimli, saygılı, ehil siyahî garsonlar tarafından yapılıyordu. Garsonların surat astıklarına, yıldııklarına hiç tanık olmadık.

Gedikliler için gemide; ayrı yatma ve oturma yerleri yoktu. Onlar, erlerle beraber kalıyorlardı. Bizde yakınmalara neden olan bu durum, Amerikalılar için olağandı.

Er yatakhaneleri bir felâketti. Döşeme ile tavan arasına altı hamak yerleştirilmişti. Yatakların sıraları arasından, ancak bir kişi geçebiliyordu. Yatakhanelerin havası çabuk bozuluyordu. Havalandırma yetersizdi.

Er yemekhaneleri de cehennem gibiydi. Sıcak, ter ve yemek kokuları, bunaltıcıydı. Erler yemeklerini, yarışircasına acele yiyerek, güvertelere fırlıyorlardı. Geminin en geniş ve ferah yerleri tuvaletlerle banyolardı. Su ve sabun sıkıntısı yoktu. Gemideki mutfak, eczane gibi tertipli ve temizdi. Aşçılarla yamakların kıyafetleri, kar gibi beyaz ve ütülüydü. Kap kakak pırıl pırıldı. Kiler ve soğuk hava deposu da bakımlıydı. Her şey temiz ve yerli yerindeydi.

Gemide küçük bir kantin (P.X.) vardı. Kantin piyasaya göre, bedava sayılacak kadar ucuzdu. Bizde böyle olsa, gazeteler kıyameti koparak, "*Subaylar, pamuk eller cebe*" demeye başlarlardı. Askerlerimizde döviz olmadığı için kantin satış yapamadı. Gemi, böyle parasız fakir askerleri, ilk defa taşıyor olmalıydı.

Gemide bir revir, yeterli kurtarma filikaları ile can yelekleri ve yangın söndürme ve alarm zilleri vardı. Gemideki geniş güverteler, evvelâ bize gezi yeri oldular. Daha sonra buraları, spor ve çok geçmeden, eğitim ve atış alanı olarak da kullanmaya başlayacaktık.

Gemimizden memnunduk. Kışalarımıza bakıldığında, bu gemi bizim için çok konforlu sayılırdı.

b. Gemide İki Başlı Komuta

Gemide bize ters gelen, iki başlı bir komuta düzeninin bulunmasıydı. Komutanın biri gemiden (Kaptan A.L. Safeer), diğeri yolcular- dan sorumluydu. Gemi Kaptanının görevi; gemiyi işler halde bulun-

durmak, istenilen yere zamanında götürmek ve tayfaları yönetmekti. Gemi Komutanının (P.Yb. Wygant) görevi de, Kaptana gidilecek yeri tebliğ etmek, yolcuların gemideki donanıyla tesisleri, usulünce kullanılmalarını, temizliği ve düzeni sağlamaktı.

Kaptanla Komutan arasında, uyum vardı. Aralarında en küçük bir sürtüşmeye, sen-ben çekişmesine, tanık olmadık. Herkes işine bakıyordu. Anlaşılan kimse, görev alanı dışına çıkmıyordu. Üzerinde durulmaya değer bir örgütlenme.

Kaptan A.L. Safeer orta boylu, kırmızı yanaklı, tombul, güler yüzlü, kibar, hoşsohbet cana yakın bir bahriyeliydi. Komutan P. Yarbayı Wygant ise kısa boylu, esmer, kavruk, asabî, aksi, asık suratlı ve mat bir adamdı.

Kaptanı seviyorduk. Fakat Karacı Komutandan hiç hoşlanmıyorduk. Soğuk, itici bir adamdı.

c. Acemilikler

İlk bir iki gün erleri kendi başlarına bıraktık. Çünkü, gemiyi tanıyabilmemiz, erlerimizin kaldıkları yerleri öğrenebilmemiz için bir-iki günün geçmesi gerekti. İşte bu arada temizlik işlerinin, mutfak hizmetlerinin, yemek, banyo ve tuvalet ihtiyaçlarının karşılanmasında aksamalar oldu, düzensizlikler görüldü.

Gemi komutanı, halden anlayan bir adam değildi. Yaptığı sabah denetlemelerinde; nöbetçi subaylarına çıkışırdı. Gördüğü kusurları, alışık olmadığımız bir üslupla, hoparlörden duyurması, canımızı sıkıyordu.

Gerçekten o iki gün içinde, her şey arapsaçına dönmüştü. Durum, içinden çıkılmaz gibi görünüyordu. Büyük bir kalabalığın kaynaştığı, bu daracık karınca yuvasında, işe nereden başlayacağımızı şaşırmıştık. Aslında, bu karışıklıklar doğalmış. Bunlar Kara Askerlerinin başlarına, hep gelirmiş. Zamanla işler yola girermiş.

Gemi hayatının acemisiydik. Bazı tesisler, alışkanlıklarımıza (açık tuvaletler ile banyolar) uygun değildi. Bazı araçların kullanılmasını ve bakımlarını bilmiyorduk. Bunun içinde, telâşa kapılmaya gerek yoktu. Çünkü, çok geçmeden, işler yoluna girdi. Gemi komutanının kaba eleştirileri sona erdiyse de, suratsızlığı devam etti.

ç. Erlerimizin Yakınmaları

Kızıl Deniz'de güneye indikçe sıcak artıyor, güneş yakıyordu. Erler yemekhaneye değil de, sanki hamama girmiş gibi oluyorlardı. Yemekleri oyalanmadan yiyip, güvertedeki temiz havaya koştırmalarından başka bir çözüm yoktu. Erler, yatakhanelerin hemen ağırlaşan sıcak havasından çok şikayetçiydiler. İyi ve sakın havalarda, geceleri erlerin güvertelerde uyumalarına ses çıkarmıyorduk.

Erlerin bir başka yakınma konuları, ekmek azlığı idi. Öğün başına iki ince dilim ekmek veriliyordu. Ekmeği çoğaltma olanağı yoktu. Bir başka sorun da verilen etleri erlerimiz, domuz eti diye yemiyorlardı. Subayların ve imamların konuşmalarından sonra, erlerimiz et yemeye başladılar.

Erlerimiz, alafranga ve açık tuvalete alışkın olmadıkları için, on-on beş kişinin bir anda ihtiyacını giderebileceği tuvaletlere, birer birer girmeleri yüzünden, uzun sıralar oluşuyordu. Anadan doğma girilen banyolar önünde de, aynı sıralar görölüyordu. Erlerimiz Amerikalılara şaşarlarken, Amerikalılar, önlerini örterek yıkanan erlerimizin hasta olduklarını düşünüyor ve yanlarına sokulmaya çekiniyorlardı. Örtünmenin bir geleneğimiz olduğu anlatılınca, çekinme ortadan kalktı.

Helâların kullanılması subay gözetiminde, uygulamalı olarak öğretildi. Tuvaletlerde uzun sıralara ve tünemelere son verildi. Tuvaletlere su için konulan konserve kutuları kaldırıldı. Kağıtla temizlik öğretildi. Erlerimiz; yeniliklere çok çabuk alışıyorlardı. Yakınma ve bilgisizlik, kısa zamanda sona erdi.

d. Gemide Zaman Geçirmek

Gemide hayat; saate saygı, temizliğe özen, düzene ve emirlere uymak olarak özetlenebilir. Bu işin bir yönü idi. İşin bir de diğer yönü vardı. O da moraldi.

Aslında, böylesine büyük bir kalabalığın, böylesine dar bir alanda bulundurulması, başlı başına bir sorundu. Erlerin, uzun ve tekdüze bir yolculukta, uyum içinde ve zinde tutulmaları, kolay bir iş değildi. Meğer uzun deniz yolculuklarında, gemide sorunlar bitmek bilmiyormuş.

Gemimizde, ilk günlerin karışıklıkları giderildikten sonra, çok dar bir alanda, durağanlığın sorunları baş göstermeye başladı. Bu sancıları gidermek için tek çözüm spor ve eğitim yapmaktı.

Erlerimizi folklor, sinema ve yayım ile oyalıyorduk. Her gün belirli saatlerde, güvertelerde sportif oyunlarla, erlerin fizik güçlerini korumaya çalışıyorduk. Erlerin disiplinleri ile savaş bilgilerini arttırmaya bakıyorduk. Akşam üzerleri folklor gösterileri düzenliyorduk. Haftada 3-4 gece sinema gösteriliyordu.

Gemideki olaylar, dünyadan haberler, erlere ses yayını ile duyuluyordu.

e. Toplumumuzdaki Uçurum

Gemide bazı yerlere; "*Geçmek yasaktır*", "*Sigara içilmez*" levhaları asılmıştı. Erlerimiz bu uyarılara, İngilizce bilmediklerinden değil, başlarında nöbetçi olmadığı için aldırış etmiyorlardı. Elbette bir toplumda, yasalar tepeden ve dıştan gelirlerse; insanlarda böyle hareketlerin görülmesi olağan sayılmalıdır.

Yasa fikri ailede gelişmezse, eğitimin her aşamasında ve mesleklerde ele alınmazsa, yani yasalar ruhlara ve beyinlere bir inanç, bir ihtiyaç ve ortak anlayış olarak yerleşmezse, toplum karışıklıktan kurtulamaz. Toplumda karışıklık ile aksaklıkların devam etmesi ilkeliktir, sıkıntıdır, karmaşadır.

Halka, yasaların; seçkinlerin çıkarları, yöneticilerin keyfi yönetimleri ve halkı ezmeleri için çıkarılmadıkları; lâfla ve hep zorla değil, demokrasi ile anlatılabilir. Bunun için halkın evvelâ bilgilendirilmesi, uğrunda çaba harcayacağı bir program etrafında toplanması ve kısacası yönetime katılımının sağlanması, ancak ve ancak ailede, okulda, örgütlerde, sokakta ve tüm yurttaki demokrasi ile olabilir. Ancak, o vakit, demokrasi ve yasalar, toplumun ortak eseri, ortak çıkarı ve ortak görüşü olarak kabul görebilir, toplumca benimsenebilir ve savunulabilirler.

Bizde, aydın ile sade vatandaş arasında ciddi bir kopukluk vardır. Sade vatandaşlarımız aydınlarımıza güvenmezler. Onların kendilerini ezdiklerinden, aldattuklarından ve haklarını çiğnediklerinden kuşku duyarlar. Aydınlar da sade vatandaşların kurnazlıklarından, hilekârlıklarından, tembelliklerinden ve yalancılıklarından şikayetçidirler. Bu karşılıklı güvensizlik ve uyumsuzluk giderilmediği

sürece, toplum hasta demektir. Çözümün anahtarı, bireyden başlayarak, örgütleri ve tüm ulusu kavrayacak, gerçek halk idaresi olan demokrasidedir. Seçimden seçime demokrasi, bir masaldır ve bir aldatmacadır. Halkla birlikte düşünülmeyen, paylaşılmayan ve bütünleşmeyen yönetime; demokrasi denilemez.

f. Kore Yolu Bülteni

Geminin geniş bir odasında daktilo, teksir makineleri ile bol kağıt ve mürekkep bulunuyordu. Amerikalılar;

— *Burada yayın yapacak her şey emrinizdedir, demelerine evvelâ şaştık. Çünkü, ordumuzun belirli çaptaki birimlerinde, günlük ve haftalık gazete ve bülten ile dergi çıkarmak şöyle dursun, günlük bile tutmak tehlikeli sayılıyordu. Yaşlı, deneyimli subayların dikkatimizi çektikleri bir konu, gazete ve dergilere, izinsiz yazı yazmamamızdı. Hatta, başımızın derde girmemesi için, günlük bile tutmamamızı öğütüyorlardı.*

Subaylarımız arasından büyük ressamalar, şairler çıktıysa da, bu aydın ve ateşin büyük ocaktan, maalesef büyük yazarlar çıkmamıştır. Çünkü, subayların kalem oynatmaları, cesaretlendirilecek yerde engelleniyordu. Nedense, subayların kalem oynatmaları, iyi karşılanmıyordu. Ancak burada Silâhlı Kuvvetlerde yayımlanan, mesleki yazı ve çevirileri bu yargıdan hariç turalım.

Gemideki bu güzel olanaktan, bir süre yararlanmaktan kaçınıldı. Fakat, gemide hayat tek düzeydi. Sorun halini alan can sıkıntısını, biraz olsun dağıtabilmek için; dünyadan haberlerin, gemideki olayların, karikatürize edilerek, fıkra formunda, ses yayın şebekesi ile askerlere duyurulması beğeni ile karşılandı.

Bundan cesaret alan Topçu Yüzbaşı Refik Soykut, yazı odasına inerek, evvelâ bir sayfalık *"Kore Yolu"* ismini verdiği bir *"Bülten"*i, tek başına çıkarmaya başladı. Kore Yolu, yurttan, dünyadan haberleri, gemi hayatından fıkraları ve hikâyeleri, ilgiyle karşılanmaya başlandı.

Özellikle orta kuşak, -yüzbaşı- ile gençler -üsteğmenler- bültene yazı vermeye, basım işine yardım etmeye başladılar. *"Kore Yolu"* Bülteni tutmuştu, dört gözle bekleniyordu... *"Kore Yolu"* yolculuğun son gününe kadar, pek az aksayarak -deniz rahatsızlıkları- devam etti.

Amerikan Ordusu'nun dergilerini gördükten sonra, yabancı dil bilmeyen askerlerimiz için "*Kutup Yıldızı*" -Tugayın Kore'de ünlendiği isim- iki yaprak olarak, Tugay Karargâhında çıkarılmaya başlandı.

Savaş görevimiz sona erince, yurda dönüş sırasında da, gene Yüzbaşı Refik Soykut tarafından "*Yurda Dönüş*" Bülteni seyrekte olsa çıkarıldı .Yurda döndükten sonra, birkaç Kore Anısından başka, kalemi eline alan olmadı. 1960'la 1962'ye kadar, Kara Harp Okulu'nda çıkarılan "*Harbiye'nin Sesi*" aylık dergisi ile sonra "*Sivas'taki Eğitim Tugayın da Gazete yayını görüncü çok sevindim.*"⁶³ Böylece; Birliklerde, subaylara ve erlere ufaktan yazı yazma yolu açılmış oluyordu.

g. Gemide Söylentiler

Bizi savaşa götüren gemide, söylenti eksik olmuyordu. Olaylar, öneriler, şakalar, özlmler, endişeler ve sorunlar ile eleştiriler; söylentilerin konusuydu. Söylentiler ya kesik kesik, ya da sel gibi sükün ediyorlardı. Söylentilerin bazıları, sabun köpüğü gibi uçup giderken, bazıları kolay kolay unutulmuyorlardı. Söylentilerin oyalayıcı, gerilimi giderici, dinlendirici, uyarıcı etkileri göz ardı edilemez. Askerler arasında çıkan bazı söylentiler, altın değerindedirler. Bu söylentiler yiğitliği, ümidi, neşeyi arttırırlarken, paniği ve çözölmeyi önleyici etki yapıyorlardı. Bu türden söylentiler, etkili söylevlerden aşağı kalmıyorlardı. Bunların çok daha inandırıcı oldukları söylenebilir.

Biz genç subaylar, söylentileri olağan karşılama eğilimindeydik. Gerilim içinde bulunan askerlerin arasında, söylentilerin çıkmasını önlemeye çalışmak, gerilimden ve "*Kıta folkloru*"ndan habersiz olmak demektir. Ancak söylentilerin bazıları "*birlik ruhunu, disiplini, cesareti ve ümidi kırıcı*" etki yapıyorlarsa, onların üzerlerinde önemle duruyorduk. Yıkıcı etki yapmayan tüm söylentileri, hoşgörü ile karşılıyorduk. Hatta hoşgörü ile teşvik ediyorduk. Savaş olağanüstü bir haldir ve savaş her zaman, askerler üzerinde gerilim yaratır. Nitekim ünlü, yazar Steinbeck de; "*Bir Savaş Vardı*" adlı eserinde, konu üzerinde durarak;

⁶³ BALKAN, Kur.Bnb. İbrahim; Anlattıkları (Eğt.Tug. G III).

Gerilim, insanı garip düşüncelere sürükler. Bir asker gemisi söylenti yuvasıdır... Söylentiler kıt'anın folklorunu meydana getirir... der. Kısacası, her asker gemisinde olanlar, bizim gemimizde de görülüyordu ve ekleyelim; müzik ile halk ozanlığı, özellikle desteklenmelidir. Karikatür "çizgi ile anlatım sanatı"da askerler arasında ilgi ve takdirle karşılanmaktaydı. Toplumu; bu iyi gören, iyi ifade eden ve iyi özetleyen, zeki, çizgi ustaları da desteklenmelidir.

Fıkra, karikatür, türkü, kısacası asker folkloru, ince zekânın ürünü olan bu yapıtlar, daima hoş karşılanmalı, teşvik edilmeli ve ödüllendirilmelidir. Şakadan korkmamalı, hakarete, özlük haklarına dokunulmadığı oranda, hoş karşılanmalı. Zaten "*insan onurunu kavrayan zeki sanatçılar*"; bu kolay ve kirli yola pek sapmazlar.

ğ. Gemide Ticaret

İskenderun'da erlere; Bursa'nın rengarenk, yumuşak, güzel havlularından verilmişti. Erlerimizin, havluları boyunlarına dolayarak gezinmeleri, gemide bir modaya yol açtı.

Amerikalı tayfalar, parlak renkli Bursa havlularını, çok beğendiler. İyi fiyatı yakalamak için bir nazlanma faslından sonra, erlerimiz, Amerikalı tayfalara havlularını veriyor, karşılığında dolar alıyorlardı. Bu alışverişten sonra, P.X. birkaç gün satış yapma olanağını bulmuş oldu. Bizim erlerimiz yamandı doğrusu. Sorun çözme, yoku var etme, sıkıntıyı aşma yetenekleri ve becerileri, göz ardı edilemez...

h. Gemide Eğitim

Kızıl Deniz'e (Şap Denizi) çıktığımız andan itibaren; evvelâ Alârm, Beden, Mekanik ve daha sonra Atış eğitimlerine başladık. Aslında gemilerde, alârm ve spor ile oyun dışında, eğitim yapılmazmış. Fakat, biz bir saatimizi boş geçiremezdik. Çünkü, İkinci Dünya Savaşı'nın, deneyimli askerleri arasında savaşıcaktık. Üstüne titrediğimiz şerefimizi korumak için çok çalışmak, çok öğrenmek zorundaydık. Hiçbir hazırlığımızı yeter göremezdik.

Tabanca, Tüfek, Hafif ve Ağır makineli tüfek atışlarına başladığımız vakit, gemiciler çok şaşırdılar. Gemi komutanı yarbay;

— *Gemide atış yapılır mı?* diye söylenirken; gemi kaptanı ise, denize attığı konserve kutularına tüfekte ateş ediyordu. Kaptan;

— *Daha önce niye düşünmedik. Çok oyalayıcıymış, diyordu.*

Deniz dalgaları arasında bir kaybolan bir görünen konserve kutularına, sallanan bir gemiden isabet ettirmek kolay değildi. Erlerimizi hesapta olmayan, sıkı bir nişancılık eğitiminden geçiriyorduk. Vuruşlar erlerimizi neşelendiriyor, güvenlerini arttırıyordu. Tayfalar da coşmuşlar, mutfaktan erlerimize boş konserve kutuları getiriyorlardı. Tayfalar erlerimize;

— *Artık "uçan kuşu" bile vurursunuz, diyorlardı.*

Akşamları subaylar; Silâh, Harita çalışmaları yapıyorlardı. Yorgunluk ile zamansızlıktan olsa gerek, *"İngilizce Kursu"* açmayı kimse düşünemedi.

İçimizde yalnız Üsteğmen Şahap Gürelli, erlerine küçük birer anı defteri almıştı. Erlere geçtiğimiz ülkelerin Coğrafyası, Tarihi ve Siyasî ve Ekonomik yapısı ile bizimle olan ilişkileri hakkında bilgi veriyor, anı tutmalarını -çok azına- öğretmeye önem veriyordu.

1. Vazife Namustur

Gemi personelinin, alârm ve iş sırasındaki dikkat ve içten çalışmaları ile beceri ve bilgilerini, çok takdir ediyorduk. Personel; vazife dışında ne kadar rahat ve serbestse, vazife başında o kadar hoşgörüsüz ve özenliydi. Tam bir sorumluluk bilinci içinde hareket ediyorlardı.

Bunlar için vazifeden ve işten daha önemli bir şey yoktu. Her işi önemli sayıyorlardı. Sırası gelmişken; *"Vazife namustur."* diyerek, bizi uyarmaya çalışan Atatürk'ü, saygıyla analım. *Çünkü biz öylesine geride bir düşünme ve yaşama düzeyindeyiz ki; her şeye yeniden başlayarak, her şeyi yeniden öğrenmek, kendimize çeki düzen vermek zorundayız. "Adam olmak" istiyorsak, bunu yapmalıyız. Bu onur kırıcı; ilkel ve kaba anlayıştan ve geri kalmışlıktan, başka türlü kurtulmalıyız. Elele vererek, "Adam olmak" iradesini göstererek, "Adam gibi" yaşamasını öğrenmemiz gerekiyor.*

Bunun için normlarımızı, sık sık yeniden çağdaş bir anlayışla saptamalıyız.

1. Doğu Akdeniz ve Kıbrıs Adası

Doğu Akdeniz'deki yolculuğumuz, 24 saat kadar sürdü. Güneşli bir havada ve çarşaf gibi bir denizde yol alıyoruz. İlk gün gemiyi tanıma telâşi içinde, yolculuğun nasıl geçtiğini anlayamadık.

Türkiye ile Süveyş Kanalı arasında; Girit-Kıbrıs-İsrail zincirinin kurulma çabalarının sesleri geliyor. Türkiye Doğu Akdeniz'de; Yunan ve İsrail tarafından kuşatılıyor. Bu nedenle Türkiye, Kıbrıs üzerinde ısrar etmek zorundadır.

Bu harekâtın sadece Arapları hedef aldığı, bize dokunmayacağı sanılmasın. Bu kararlı, Batı destekli amansız, fırsatçı ve sinsî hareket; uzun vadeli bir harekettir ve bir bütün olarak, Yakın Doğu'yu kapsamaktadır. İlerde bu hareket, Kudüs'le Erivan bağlantılı olmayı amaçlayabilir. Bu arada, hevesli ve hayalci Kürtleri, şamar oğlanı gibi kullanmaları da düşünebilir. Sonra mı? Ermeni iddialarını, Kürtlere ödetirler.

Bu yıkıcı harekât, kontrol altında tutulmalıdır. Yayılmasına göz yumulmamalıdır. Savsaklanırsa; Ortadoğu ile Doğu Akdeniz'de kıyamet kopar ve faturayı sadece Müslüman ülkeler öderler. Bu nedenle Yakındoğu'nun Müslüman devletleri; Türk, Arap, Acem olmalarına bakmadan ve hık mık ederek vakit kaybetmeden, sıkı bir dayanışma ve ortak hareket içine girerek, "Yaşama Alanlarını" korumak, yabancıların bölgeye sızmalarına engel olmak için, akıllarını başlarına toplamalıdır. Birbirleriyle didişmeye kesinlikle son vermelidirler. Araplarla Acemler, Türkiye'nin bölgeyi asırlarca tek başına koruduğunu, bu uğurda büyük fedakârlıklara katlandığını anlamalıdır. Türkiye'yi bir hasım olarak değil, bağımsızlıklarının garantisi olarak görmelidirler. Araplar ile Acemler, Orta Doğu'yu bir uçtan öteki ucuna kadar halaç pamuğu gibi atan İskenderler çıkmadıysa, bunun nedeninin Türkler olduğu unutulmamalıdır.

Batılılar (Atina, Kudüs, Erivan) ve Araplarla Acemler; Türkiye'nin bölgedeki "Sentez yapma" deneyimini ve gücünü kavrayarak, bölgeyi karıştıracak tutum ve kombinezonlardan uzak durmanın, daha yararlı olacağını kavramalıdır. Yani Ortadoğu'nun "Pusulası Türkiye"dir ve Türkiye'nin seçeneklerinin, fazla olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Arapların, Acemlerin Türkiye ile uğraşmaları, kendi çukurlarını kazmaları demektir. Türkiye'nin doğu-batı, kuzey-güney sentezi, Ortadoğu'nun kurtuluş yoludur. Önyargının, ham hayallerin, tutuculukla kinin alemi yoktur. Uzak ve yakın çevrelerin, Türkiye'ye bakıp hizaya gelmeleri, aklın gereğidir.

Türkiye bölgede barışı, dostluğu ve dayanışma yolunu; İsrail ile Atina'ya el uzatarak, Araplara ve başkalarına takılıp kalmadan (yan etkilere) açmalıdır. Erivan'ı ve Kafkasları, Balkanlaştırmaktan uzak durmaya ikna etmelidir. Yunanistan'ın, Türk gerçeğini ve Bağdat-Ankara-Atina Ortaklığının yararını kavraması için çalışılmalıdır.

Doğu Akdeniz-Ege-Karadeniz birer barış gölü olmalı; Balkanlar, Kafkaslar, Karadeniz havzası ile Basra; güvenlik, refah ve ulaşım alanı yapılmalıdır.

j. Süveyş Kanalı

İkinci Dünya Savaşı'nda Kanal'da batan gemiler, sulara gömülmüş duruyorlar. Bu batıklar nedeniyle kanal, yer yer iyice daralmış. Gemilerin seyir geçidi, renkli şamandıralar ve flâmalarla işaret edilmiş, kanalın bazı yerlerinde gemilere, tek yönde yol veriliyor.

Gün aydınlanırken, kanalı temizlemeye çalışan gemilere, vinçlere ve Mısırlı amelelere rastlamaya başladık. Kanaldaki İngiliz üsleri ve İngiliz savaş gemileri, gemimizi selâmlıyorlar. İngilizlerin bu nazik davranışları, çok hoşumuza gitti. Süveyş Kanalı bize, aynı devletin topraklarında açılan bir su yolu değil de, iki ayrı dünyanın sınırymış gibi göründü.

Resim 13: Kanalın doğusu çöl (B. Yalta arşivi)

Çünkü kanalın doğusunda; kumdan, tozdan ve harap birkaç küçük köyden başka bir şey yok. Burası uygarlıktan nasibini almamış, İskender'in bıraktığı gibi ağaçsız, yolsuz harap duruyor.

Kanalın batı yakası, doğuya hiç benzemiyor. Burada; asfalt yollar, şirin plajlar, yeşillikler içinde bakımlı, güzel küçük kasabalar var. Bunlardan en çok İsmailiye'yi beğendik.

Resim 14: Kanalın batısı mamur (Kur. Yzb. H. İnceoğlu arşivi)

168 km. uzunluğundaki kanalı, 15 saatte geçerek saat 17.00 sularında, Süveyş kasabasının önünden geçtik. Duraklamadan yolumuza devam ederek, Kızıl Deniz'e çıkıyoruz.

II. PORT SAİD'DEN ADEN'E

1. Süveyş Kanalı'ndan Geçerken

Gemimizin Süveyş'e ne vakit gireceği söylenmedi. Süveyş'i görmeden geçmemek için bazılarımız geceyi ayakta geçiriyoruz. Epey bekledikten sonra, 02.40'da gemimiz Port Said'den ayrıldı.

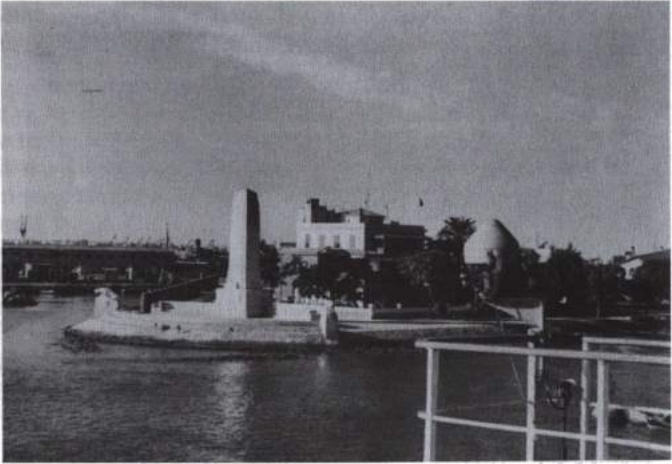
Kanal düz bir arazide açılmış.

Gemiler, kanalda yer yer bekleyerek ve çok yavaş geçiriyorlar.

151 km. uzunluğundaki kanalın, açıldığı çağdaki araçlar düşünülürse, Fransız Ferdinand'ın başardığı işin büyüklüğü çok daha iyi anlaşılır .

Süveyş Kanalı'ndan geçenler; cesur ve usta mühendise şükran duyuyor olmalılar. Bence bu değerli insanı, kanala giren her tekne, düdük sesi ile selâmlamalıdır.

28.IX.1950 günü batık gemilerin yanından ağır ağır, kırmızı şamandıralarla işaretlenmiş geçitlerden geçiyoruz. Kanalda sık sık batık çıkarma, onarma ekiplerine rastlıyoruz. Amelelerin üstü başı dökülüyor. Hemen hepsi yalınayak... Çoğu bir deri bir kemik. Gözleri dikkati çekecek kadar parlak.

Resim 15: Kızıldeniz'de abide (B. Yalta arşivi)

Kanal boyunca, İngiliz askerlerine rastlıyoruz. Bir İngiliz garnizonu önünden geçtiğimiz sırada, direğe bayrak çekip indirerek gemimizi selâmladılar.

2. Kanal Savaşından Türkiye Cumhuriyeti'ne

Kanaldan geçtiğimiz sırada, I. Dünya Savaşı'nda savaşı ve şehit düşen askerlerimizi andık. Tugay komutanımız bu vesile ile kısa bir konuşma yaptı. Generalimiz Yazıcı;

— *Kanal Görev kuvveti, Mısır'ı alamadı. Fakat bir başka amacımız; İngiliz kuvvetlerini bu bölgeye çekmekti. Bunda başarılı olundu.*⁶⁴ dedi.

Kanal seferi, hesapsız bir maceraydı. Bölgenin özellikleri, Arapların düşünceleri ve İngilizlerin olanakları, göz önünde tutulmadan, gerekli hazırlıklar düşünülüp yapılmadan, bu çok değerli hedefe taarruza kalkışmak yanlıştı.

Başarı için askerlerimizin; sadece yürek ve bilek gücü ile baskın ihtimaline ümit bağlanmıştı. Sonunda Mısır'ı almamız, kanalı kesmemiz, İngiliz kuvvetlerini buraya bağlamamız şöyle dursun. Doğu Akdeniz kıyıları ile birlikte Mezopotamya'yı (Basra-Bağdat-Musul) düşmana terk etmek ve Anadolu'yu tehlikeye sokmak gibi, çok ağır bir durumla yüz yüze geldik.

Gene işaret edelim ki, askerlerimiz çok iyi beslenen ve hiçbir şeyin yokluğunu çekmeyen İngilizler karşısında; su, yiyecek, cephane ve ulaşım sıkıntıları içinde; insan üstü bir çabayla, eşsiz fedakârlıklarla görevlerini yapmaya çalışırlar.

Ünleri çölü aşarak dünyaya yayılan bu kahraman gazi askerler, Anadolu'ya, vuruşa vuruşa, kızgın, kırgın ve utanç içinde döndüler. Aslında yıkılan köhnemiş zihniyetti. Çöken, çürüyen sistemdi. Halk yıkılmamış, dimdik ayakta idi.

Çocukluğumuzda, aile ocaklarımızda bize anlatılan; *"İngiliz altını-ihanet-sıcak-susuzluk-açlık-çıplaklık-cephanesizlik"* hikâyelerinde, sızlanma ve yılgınlık yoktu. Bu acı anılarda, uygar olmamanın utancı ve uygarlığın özlemi ile silkinme arzusu vardı.

Bu acılı savaşların tek iyi sonucu Çanakkale oldu. Doğu Anadolu ile Doğu Akdeniz yörelerinde, General Mustafa Kemal'in emrinde vuruşan, on binlerce erin ve ateşin aydın subayların, kan ve ateş içinde O'nu tanımaları, O'nu beğenmeleri, O'na inanmaları, aklı ile cesaretine güvenmeleri, önemli bir olay oldu diyebiliriz.

İşte Kurtuluş Savaşı'na koşanlar; Cumhuriyeti kuranlar, yaşama ve düşünme düzeyini geliştirerek çağı yakalamaya aht edenler, Ma-

⁶⁴ YALTA, P.Tğm. B; Günlük.

reşal Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün de güvendiği bu kahraman gaziler ordusuydu. Türk ulusu, bu yılmayan şanlı gazilere, çok şeyler borçludur.

Bu onur kırıcı duruma, araçsızlığa ve kahredici yokluğa son vermek isteyenler, yani Türkiye Cumhuriyeti'ni kuranlar, bu acı deneylerden geçen askerlerdi. Atatürk'ü anlayanlar, ona her türlü koşulda bağlı kalanlar, arka verenler, işte hep bu Gaziler oldular. General M. Kemal'in Anadolu'da kalkıştığı hareket, birkaç yiğit subayın hareketi değildi. Bu, arkasına Gazi bir halkı almış disiplinli bir hareketti. Türkiye Cumhuriyeti'nin gerçeği budur. Kılıç kadar keskin bu yurtsever hareketin; eşlenecek çekiştirilecek bir yanı yoktur. Bize düşen, Cumhuriyete sahip çıkmak ve çağdaşlaşmaktır. Aldığımız emaneti, kimseye aldırmadan, çağdaş normlar içinde el ele vererek, görevimizi yaparak, korumak ve yüceltmektir.

Bu cumhuriyet; Gazi askerlerce "kurtulma insiyakı (içgüdüğü) ve yükselme iştiağı (özlemi)"⁶⁵ ile cehaletten, fukaralıktan kurtulmak; hür ve güvende, adam gibi şerefiyle yaşamak amacıyla kurulmuştu.

3. Kızıl Deniz

a. Dayanılmaz Sıcaklar

28.IX.1950 akşamı saat 17.00'de Kızıl Denize çıktık. Uzakta gördüğümüz Süveyş Limanı gemilerle doluydu. Kanaldan çıkan gemimiz hızını arttırdı. Yirmi mil hızla yol alıyoruz. Önümüze çıkan gemileri geçip duruyoruz.

Doğu Akdeniz'deki ılık hava, burada yerini sıcak havaya bıraktı. Gemi düdüklü tencereye döndü. Sıcaktan oturmak, yemek yemek, uyumak sorun oldu. Erlerin yatakhaneleri, cehenneme döndü. Sakin bir denizde, yakıcı güneş altında yol alıyoruz. Küçük bir esinti yok. İri vantilatörler, duşlar ve buzlu çay olmasa, bu sığağa nasıl dayanırdık demeye; çölde yokluk içinde savaşmış atalarımızdan utanıyoruz.

Boş vakitlerimizde, sürüler halinde uçan Kırlangıç balıkları ile oyalanıyoruz. Bazı arkadaşlar balıkların boylarını, havada kalma süreleri ve uçtukları mesafeleri saptamışlar.

⁶⁵ ERİM, İlhan; Maltepe Askeri Lisesi Tarih Öğr., Akşehir, 1943.

30.IX.1950 günü saat 09.00'da Port Sudan önünden geçtik. Saat 14.00'te sarı renkli, ağaçsız, dik yamaçlı Perim Adası'nı gördük. Burada İngilizler var. Tepede İngiliz Bayrağı dalgalanıyor. Aynı gün, saat 18.00'de puslu Massava Limanı'nın 100 mil açığından geçtik.

1.X.1950 günü Yemen önlerinden geçiyoruz. Yemen'de şehit olan askerlerimize; I. Tabur İmamı, Yasin-i Şerif okudu... Hepsini saygıyla andık. Kutsal toprakları, Atalarımız; ihanete rağmen, onurla son dakikaya kadar savundular.

29.IX.1950 tarihinden itibaren yakıcı sıcağa rağmen, silâh eğitime devam ediyoruz.

b. Gemide Alârm Uygulamaları

Kızıl Denizde, gemiyi terk alârm eğitimlerine başladık.

Yangın alârmı, kısa zil sesleri üzerine yataklarımıza koşarak can yeleğimizi, yemek kartımızı alarak kamaramızda, ikinci işaretin verilmesini bekliyoruz. Üç düdük sesi üzerine, güvertede gösterilen yerlere koşuyoruz.

Genel alârm, uzun ve devamlı zil sesleri üzerine, hemen yatma yerimize gidiyoruz. Can yeleğimizi giyiyor ve yemek kartımızı alarak, oyalanmadan güverteadaki yerimize koşuyoruz.

Gemiyi terk alârmı ise yedi kısa bir uzun vapur düdüğü üzerine; can yeleğimizi ve yemek kartımızı alarak, oyalanmadan tahliye sandallarına koşuyoruz.

Tehlikenin sona erdiği; üç kısa zil sesi ile bildiriliyor. Can yeleğimizi yerine bırakarak, günlük işimize dönüyoruz. Bu uygulamalara, istenilen hıza ulaşınca kadar devam ettik.

c. İşler Yoluna Girdi

Gemide ilk iki gün, her şey *arapsaçına* dönmüştü. İki gün içinde işler birer birer yoluna sokuldu. Yakınmalar, aksaklıklar, başı boşluk ve gemi komutanının eleştirileri, hızla ortadan kaldırıldı. Her şey saat gibi işlemeye başladı.

Kara askerleri, gemi hayatına çok çabuk uyum gösterdiler.

Gemiyi tanıma turlarından sonra, güvertede yapılan gezintileri spor çalışmaları izledi. Yanaşık düzenden, hemen mekanik ve atış eğitimlerine geçtik. Eğitimler Kore'ye varıncaya kadar sürdürüldü...

Askerleri, bu dar ve tekdüze yaşantı içinde oyalamak üzere, en çok ses yayın şebekesi kullanıldı. İçimizde ağzı lâf yapanlar, az değildi. Erlerimize nazar değmesin, bir kaç bir araya gelince, hemen şarkılar, türküler, sakalaşmalarla ortalık neşeleniyordu... Gemide fıkralar hiç eksik olmuyordu... Haftada birkaç akşam; beğenilen filmlerle piyasaya henüz çıkmamış filmlerin yanı sıra, on para etmez, sıkıcı filmler de gösteriliyordu.

Amerikalıların düzenledikleri "*dini tartışmada*", Alay İmamı Muhsin Örtülü'nün bizi gururlandıran, güzel konuşmaları ilgiyle izlendi. İmam Muhsin Örtülü ile Gemi Papazı arasındaki tartışma, ilginçti ve bizim imam daha inandırıcıydı. Çağdaş, aydın, gerçek din adamları ile ulusça övünmeliyiz.

Bugünden itibaren, dünya haberleri verilmeye başlandı... Dünya radyolarında, yurdumuzdan hiç haber yoktu.

Deniz yolculuğu sırasında, mektup gönderme işi hiç ele alınmadı...

Geçtiğimiz sular ile ülkeler hakkında bilgi verilmiyordu. Israrlarımız sonunda, geminin rotası ile ilgili notlar verilmeye başlandı.

Savaşa gidilmesi nedeniyle, gemide erlerde görülen gevşeme ve laubaliliği, gidermeye önem veriyoruz.

Atama ile Kore'ye giden erler, gönüllü gidenlerden daha iyi ve daha güvenilir durumdalar. Erler subay kamaralarının koridorlarında dolaşmaya çok meraklılar.

Yemek, tuvalet, yıkanma, çamaşır ve bakım ile tertip konularında, uygulamalı eğitimler yapıldı.

Disiplin, birlik ruhu ve nişancılık üzerinde çok duruyoruz.

ç. Erlerin Dünyası Genişliyor

Türkiye'de iken erlere, Türkiye ile komşularımızı, şimdi ise imparatorluğumuzu anlatıyoruz. Şöyle olsaydı, böyle olmasaydı diyoruz. Asya'yı dağarcığımızdaki bilgilere göre anlatıyoruz. Uzun deniz yolculuğumuzda; boğazlar, ada ve kıyılar, liman ve denizler ile okyanuslar ve de dalgalar ile yağışla ısı hakkında, erlerimizin bilgilenmelerine ve iyi vakit geçirmelerine çalışıyoruz. Erlerimiz, bu uzun deniz yolculuğundan; dağarcıklarına her gün yeni bilgiler, deneyler, düşünceler dolduruyorlardı. Hasılı, dünyanın hatırı sayılır bir kesi-

mini, toprağını, havasını, suyunu ve yer yer insanlarını görerek, bir fikir ediniyorlardı.

d. Eğitim ve Öğretim

Batıda, zengin ve seçkin öğrencilerin, eğitim ve öğretimlerini, dünyayı dolaşan gemilerde yaptıklarına dikkati çekelim... Deneyimli, yetenekli öğretmenlerin yetiştirdikleri bu gençlerle, bizim çocuklarımız nasıl baş edecekler... İyi insan, iyi vatandaş için öğretim ve özellikle eğitim olmazsa olmaz, kesin koşuldur. Biz öğretim ve eğitim derken; çağın bilim, üretim, araştırma, çözüm ile norm düzeyine erişen, seçkin seçici beyinlerimizi kastediyoruz. Biz işçi ve sıradan bürokrat yığınlarını değil; tuğla, taş, kum, kireçten değil, yönlendiren çatıdaki etüdyanları, buluşlarda bulunanları, dünyayı değiştirenleri kastediyoruz. Bilimsel yarışta; yatay ve dikey kompartımanlara geçişi ve sınırı aşamayanlarında, vakit kaybetmeden, kısa yoldan üretime geçişleri için her öğretim aşamasında, yolun açık tutulmasını öneriyoruz.

e. Başımıza Gelince Anladık

Saat 08.50'de Port Sudan'dan, saat 18.14'de Eritre kıyılarının 100 mil açığındaki Massava'dan geçtik...

Bugün 1.X.1950; Yemen'in uzağından geçiyoruz. Saat 14.00'de Perim adasını geride bırakıyoruz. Kayalık, çıplak, dik yamaçlı sarp bir ada. Burada da İngilizler var. Sarp tepenin üzerine bina yapmışlar. Tepede İngiliz bayrağı dalgalanıyor. Kıyı hattında, pavyon tipi binalar görülüyor...

Babül Mendep Boğazından geçiyoruz. İngilizler Boğazın Afrika kıyısını üçe; Habeşistan (Etiyopya), Eritre (Cubuti) ve Somali olarak ve Arabistan kıyısını da gene üçe; Suudi Arabistan, Kuzey Yemen ve Güney Yemen olmak üzere, pürüzlü parçalara ayırmışlar.

Kızıl Denizin Kuzeyinde Süveyş'te, güneyinde de Babül Mendep Boğazı'nda İngilizler yerleşmişler. İngiltere buralardan gitse bile; arkasında küçük devletlerle, büyük sorunlar bırakacaktır.

3.X.1950 günü; Subaylara 70 Dolar, Erlere 5 Dolar verildi. Kore'de aylarca bir başka para almayacaktık. Sanırım bunun anlamı çok açıktır. Yüz binlerce askerin arasından beş bin kişiye;

— *Haydi siz savaşımaya gidin, denmesi çok özel bir durumdur. Özel mükellefiyete özel karşılıklar düşünülür. Bu anlayış bizde yoktu.*

Bu anlayışa son verilmeli, bu özel hale özel çözümler gerekliydi. O vakitler bizim savaş sigortası, yıpranma farkı gibi şeylerden habermiz yoktu. Şehit ve malullerimizin "*Nuh nebiden*" kalma yasalara göre, yetersiz çok düşük bir düzeyde karşılık gördüklerini, başımıza gelince anladık. Ve savaşı görmeyenler, savaşanları dinlemeden, savaşanlar hakkında hüküm veriyorlar.

f. Son Hudut Hattındayız

Günlerdir, Atalarımızın iyi gün yüzü görmedikleri, toprakların önünden geçip durduk. Zengin petrol ülkeleri ile boğazlar, arkamızda kaldılar. Denizlerinden geçtiğimiz ülkeler, yabancımız değildi. Buraları kendimize yakın hissediyorduk. İçimizde kabaran acı tatlı duygularla, Atalarımızın şehit oldukları, kanlarını ve terlerini akıttıkları bu toprakları geride bırakmak, hepimizi hüzünlendirdi. *Şimdi, Anadolu ve Trakya'da, son hudut hattına çekilmiş bulunuyoruz. Artık bu hattın berisi yoktur. Bunu herkes böyle bilmeli.*

Bu toprakları birlikte, el ele vererek ve gözümüz gibi sakınarak koruyacağız. Halkın esenliği ve ülkenin savunulması için, Trakyalısı ve Anadolulusu olarak, hep birlikte nöbet tutuyoruz.

Siyasiler ne derlerse desinler, biz Kore'ye, Türkiye'ye yönelecek sınama ve sıkıştırma eğilimlerini uzaktan önlemek için gidiyoruz. Biz BM'nin bayrağı altında Kore'de savaşırken, ülkemizin ve halkımızın esenliğini savunduğumuzu kabul ediyorduk. Ülkemizi yönetenler; "Uzaktan Savunma Politikası ile Stratejisi"nin bilincinde olmalı ve buna daima hazır bulunmalılar.

III. ADEN'DEN KOLOMBO'YA (SRİLANKA)

1. Hüzünlendiğimiz An

Bizi canımızdan bezdiren sıcak Kızıl Deniz'i gerimizde bırakırken, 2.X.1950 günü Bab-ül Mendep Boğazı'ndan Aden Körfezi'ne çıkıyoruz. Hafif bir esintinin yanı sıra, deniz de yavaştan kabarmaya başladı. Kızıl Deniz'in bunaltan sıcaklığı ile durgun havasından kurtulduğumuza seviniyorduk.

Şimdiden sonra imparatorluğumuzun sınırları dışında yol alacağız.

2.X.1950 günü saat 17.00 sularında, Afrika'nın en doğu noktasından (Guardafui Burnu) geçiyoruz. Sahil boyunca dik çıplak dağlar yükseliyor... Puslu Guardafui Burnu'nu da İngilizler tutmuşlar, bayrak dalgalandırıyorlar. Sokotra takım adalarını geçerken, içimizi bir hüznün ve binlerce esef kapladı... Osmanlı İmparatorluğu'nun, eski hudutları dışına çıkıyorduk. Gerçi Osmanlı Reisleri; Hind'e, Güneydoğu Asya'ya kadar uzanmışlar oralara; malzeme, teknik ve dini yardımda bulunmuşlar, fakat kalıcı olamamışlardı. Osmanlı'nın o kısa ziyaretlerle sağladığı değişiklikleri ve düşünceleri, açık göz Araplar şimdilerde sahipleniyorlar. Kendilerine siyasî, dinî ve ekonomik taban oluşturabilme çabaları içindeler. Biz ise parmağımızı bile oynatmıyoruz. Hey koca Osmanlı, ne de etkiliymişsin, ne bitmez mirasın varmış?

2. Dalgalı Sulara Doğru

3.X.1950 gecesı, saat 02.07'de Guardafui burnundan 341 mil uzaklaştığımız, Hint Okyanusundaki Colombo limanına doğru 12 mil hızla yola devam ettiğimiz bildirildi. Okyanus kabarmaya başladı.

Umman Arap Denizinden, Hint Okyanusu'na doğru yol alıyoruz. Söylendiğine göre, Seylan (Srilanka)'nın ünlü stratejik limanı, Kolombo'ya 1411 mil mesafedeyiz.

Hava serinlemeye başladı. Gemi sallanıyor. Kore'ye yaklaştıkça telâşımız da artıyor. Var gücümüzle takımlarımızı yetiştirmeye çalışıyoruz. Epey yoruluyoruz.

Tanrıdan erlerimize sağlık, kuvvet, çeviklik, cesaret, soğukkanlılık ve neşe vermesini diliyoruz.

"Sesim kısıldı. Dirseğimde, çıban çıktı. İştahım yok. Halsizim, sinirliyim... Geceleri yanımda getirdiğim kitaplardan Falih Rıfkı Atay'ın Çile romanını okuyorum..."

Bugün 5.X.1950, hava ısınmaya başladı. Bu da olağan sayılmalı. Çünkü Ekvatora iyice yaklaşıyoruz... Her şeye rağmen eğitime devam ediyoruz. Bizi zora sokan bir bilmecemiz var. Kore'ye varacağımız günü bilmiyoruz. Biz de doğru dürüst eğitim cetvelini

hazırlayamıyoruz. Onun için yani erlerimize öğretilmediğimiz bir konu kalmasın diye, canımızı dişimize takmış çalışıyoruz.

Bugün 6.X.1950 hava kapalı. Deniz bozdu, gemi iyice inip çıkıyor, bir o yana bir bu yana yatıyor...

Subay ve erler, baş ağrısından şikâyetçiler... Kusma olayları epey arttı. Daha yolun yarısındayız.. Daha çok yolumuz var. Deniz bizi iyice sarstı.. Denizcilere bakılırsa, bu bir şey değilmiş. Mevsim rüzgârlarına henüz rastlamamışız. Daha ne fırtınalar görecekmiz... Yukarı (Kuzeye) çıktıkça, deniz daha da kabaracakmış, rüzgâr daha da şiddetlenecekmiş... Haydi hayırlısı...

3. Hint Okyanusu

a. *Okyanus Kendini Belli Etmeli*

Kızıl Deniz'de sakin, fakat sıcaktan bunaldığımız, bir yolculuk yapmıştık. Şimdi Okyanusun dev dalgaları arasında yol alıyoruz. İyice sallanıyoruz. Dalgalar arasında geminin parçalanıp dağılacağını zannedersiniz. Geminin ses vermeyen bir tek kirişi ve zorlanmayan bir tek vidası kalmamış gibidir.

Resim 16: Hind Okyanusunda dalgalar arasında yolculuk (B. Yalta arşivi)

Yatmak, oturmak ve yürümek çok güçleşti. Deniz tutma vakaları artmaya başladı. Kara askerleri şaşırdılar.

Gemiye vuran dalgaların, güverteleri aşan köpüklü sularına, ürpereyerek bakıyoruz. Müthiş bir deniz var. Ne vakit sakinleşeceği belli değil. İri hırçın dalgalarla ,geminin yaptığı mücadeleyi seyrediyoruz. Çatlayan dalgalar arasında, ine çıka yol alan geminin, sağlamlığına güveniyoruz.

Erleri içeriye aldık. Artık güvertede uyumak yasak. Silâh ve malzemeleri usulünce yerleştirdik. Nöbet ağını sıklaştırdık.

Bu yolculuk hepimizi iyice sarstı, hasta etti. Deniz tutması in-sanda takatsizlik, bezginlik ve hırçınlık hasıl ediyor. İştahımız da kesildi. Deniz yetmezmiş, "*günler çuvala girmiş*" gibi, yapılan Tifo, Kolera ve Veba aşılı ile iyice sarsıldık. Ayakta duracak halimiz kalmadı. Denize ve zaman zaman, sıcağa ve rahatsızlığımıza rağmen eğitime devam ediyoruz.

b. Amerikan Hikâyesi

Bugün 6.X.1950, yarın sabah Kolombo Limanı'na varacağımız söylendi. Kolombo'da; Veba ile Kolera'nın yaygın olduğu anlatıldı. Karasineğin çok olduğu, temizliğe önem verilmesi, Kolombo'dan sebze, meyve ve yiyecek alınmaması tembih edildi... Bu arada gemi kaptanının anlattığına göre;

"Kolombo Limanına, yetmiş tayfası bulunan bir Çin gemisi gelmiş. Çinliler gemiyi temiz tutmadıkları için tayfaların hepsi Kolombo'da ölmüşler."⁶⁶

Uydurulmuşta olsa, masal etkili oldu... Gerçekten gemi her zamandan daha özenle yıkandı. Yanaştığımız iskeleye getirilen sarı muzları, canımız ne kadar çektiyse de almadık. Uyarı ve öğütlere harfiyen uyduk.

Bu masal bize, Piyade Atış Okulu'na gelen (1949 yılında) Amerikalı öğretmenleri hatırlattı. Ders veren bu subaylar, dikkatle ilginin dağıldığı sıralarda ve uykunun bastırdığı anlarda, ilgimizi ve dikkatimizi çekmek için tek düze derslerde, hemen bir fıkra anlatırlardı. Bu

⁶⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

fıkralar dersin bir parçası gibiydiler. Güldürücü, dinlendirici, düşündürücü ve sınırları gevşetici yönleri ile yararlı oluyor, iyi vakit geçir-memize yarıyorlardı.

Bu metot zamanla, ordumuzda derslerle, ciddi toplantılara kadar yayıldı... Toplantıların; gerginleştiği ve düğümlendiği hallerde, fıkralar imdada yetişiyorlardı...

W.G. Haan gemisinin kaptanı da, gemi komutanı gibi esip tozmadan, işi bir masalla halletmişti. Kimse ve hiç bir toplum mükemmel, erişilmez ve üstün değildir. Herkesin başkalarından öğrenecekleri ve alacakları olduğu gibi, örnek olabileceği ve başkalarına verebilecekleri de vardır... Bizde her yeniliğe ilgi duyuyor, sepetteki pamuğu çoğaltmaya özen gösteriyorduk...

c. Kolombo Limanı

Kolombo Limanı'nı, Hint Okyanusu'nun dev dalgalarına karşı büyük bir dalgakıran koruyordu. Limanda sıra sıra vinçler, yan yana depolar sıralanmış. Sanırım ABD ile İngiltere'nin limanda özel bölgeleri ve tesisleri var.

Liman ağzına kadar çeşitli tipte gemilerle dolmuş. Limanda gemiler arasında, yoğun bir motor trafiği görülüyor.

Kolombo, Hint Okyanusu'nun kuzeyinde bir barınma, bakım, onarım, ikmal ve dinlenme üssü olarak, çok büyük bir görev yapıyor. Dünyanın sayılı üslerinden biri.

Kolombo, Seylân (Srilanka) Adası'nın batı kıyısında yer alıyor. Srilanka, Hindistan karasının doğal bir parçası iken, burayı da İngilizler bölmüşler. Ayrı bir yönetim altına sokarak, Hindistan'dan koparmışlar...

ç. Kolombo'da Gözlemlerimiz

Çoğumuz deniz tutması ve aşılar yüzünden, Kolombo'ya hasta vardık. Çok halsiziz, ayakta duracak gücümüz yok gibi...

Kolombo'da bu kısa duraklamamız, faydalı oldu. Bir günlüğüne de olsa, dalgalar arasında inip çıkan, iki yana sallanan gemide, tutulduğumuz baş dönmesinden kurtulduk. Bu da bize çok iyi geldi.

Limanda ilk karşılaştığımız Srilanka'lı bir polis oldu. Polisler, izci kıyafetini andıran bir üniforma giyiyorlar. Cop ve tabanca taşımıyorlar. Hepsi esmer tenli...

Gemiye ikinci gelen Srilanka'lı; inci ve pırlanta satan bir tacir oldu. Bu adamın gemiye nasıl girdiğine, aramızda dolaşmasına şaşmıştık. Anlaşılan, şişman tacirin geçemeyeceği yer, aşamayacağı kapı ve ilişki kuramayacağı kişi yoktu.

Ameleler; üstleri çıplak, bel ile dizleri arasına beyaz ya da renkli bir kumaş parçası sarıyorlar... Ayaklarında pabuç bulunmuyor.

Orta halliler, sağ kolla omuzu açık bırakan ve dize kadar inen bir kumaş (beyaz ya da renkli) sarıyorlar. Ayaklarında ayakkabı, ellerinde şemsiye bulunuyor.

Yabancılarla ilişkisi ve hali vakti iyi olanlar, beyaz frenk gömleği, pantolon ve ayakkabı giyiyorlar.

**Resim 17: Kolombo ABD Elçisinin General T. Yazıcı şerefine verdiği öğle yemeği
(Kur. Yzb. H. İnceoğlu arşivi)**

Öğleye doğru Tugay, Alay ve Tabur karargâhları ile yüzbaşılar, şehri gezmeye gittiler. Nedense Takım Komutanlarına (kaybolur ve başımıza olmadık işler açılır diye) şehre inme izni verilmedi.

Şehri gezenler saat 15.00'de döndüler. Etrafın pislik içinde olduğunu, halkın sefalet içinde yüzdüğünü, görececek yerlerin bulunmadığını anlattılar. Sözlerine birimiz kanmadık.

Pilot Üsteğmen Muzaffer Erdönmez'in kişisel girişimleri sonunda, alalecele yazdığımız mektupları evlerimize yolladık. Gideceğinden emin olmadığımız mektuplarımızın, ailelerimize ulaştığını öğrenecektik. Batılıların çok önem verdikleri işlerden biri posta işleriydi.

Gemi saatlerdir akar yakıt alıyor. Un çuvallarını görünce bundan sonra erlerimize bol ekmek verirler diye umutlanıyoruz.

İkinci vakti, sıcak azalırken, batılılar ile zengin Srilankalılar; limanda motor gezilerine çıktılar.

Beyaz giyimli, bakımlı ve sağlıklı Anglo-Amerikan ailelerine imreniyoruz. Dertleri yokmuş gibi şen şakrak dolaşıyorlar.

Kolombo limanının dışında kıyamet kopuyor. Hint Okyanusu'nun iri dalgaları, mendireğe yüklenip duruyor. Bu denizle işimiz var. Bu kısa dinlenme ile canlandık sayılır. İyileşmişken deniz tutması ile sarsılmasak... Kore'de savaşın iyi gittiği söyleniyor.

IV. KOLOMBO'DAN SİNGAPUR'A

1. Subay Gazinosunda Piyano Var

İyi ama, çalmasını bilmedikten sonra neye yarar... Bu halimizden utanıyoruz. Neden bizi yanlış ve noksan yetiştirdiler? Dört gözle, piyano çalacak bir Amerikalı'nın gelmesini bekliyoruz?

— *Seviyorsanız neden çalmayı öğrenmiyorsunuz?* sorusuna ne deriz?.. *Bizi niçin böyle hayata küskün, müzikten uzak, sönük ve mat yetiştirdiler.*

İtalya'yı Falanjlarla, Yunanlıları da Isparta silâhşörleri ayakta tutamadılar. Eski Roma ile eski Yunan'ın sanatı olmasaydı; bu ülkelerin dünyada esamesi okunmazdı. Mareşal Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün; *"Sanatı hayat damarı"* olarak yüceltmesinin önemini anlama-

lıyız. Sanatla yaşama ve sanatta yarışma alanında, biz de yer almalıyız...

2. Kolombo'dan Ayrılıyoruz

Kolombo'da on saat kadar dinlendik.7/8.X.1950 gecesi saat 19.00'da rıhtımdan ayrıldık. Geminiz, koyu karanlığa daldı, şiddetli esen rüzgâr ve iri dalgalar arasında ilerlemeye çabılıyor. İyice bozan bir havada, dalgaların gümbürtüsünden başka bir ses duyulmuyor. Sıkıntılı bir gece daha geçireceğiz, demektir.

İnsan bu, sıcak olur yakınır, soğuk çıkar yakınır. İnsan galiba paranın fazlası hariç, ortayı kararında olanı yeğliyor.

Denizin köpüklü suları; güvertede bir o yana bir bu yana akar dururken, Alb. Celâl Dora; saat 20.00 ile 21.00 arasında Subayların silâh bilgilerini ölçüyor... Her çalışma faydalı oluyor.

3. Sıkıntılı Deniz Yolculuğu

Ateş içinde çok rahatsız bir gece geçirdim...

Sabah zor geldi. Koyu siyah bulutlar, günü karanlığa çevirdi. Fevkalade dalgalı, rüzgârlı bir deniz var. İri dalgalar arasında sallanıyoruz... Yürümek değil, oturmak bile zor oluyor. Güverte köpüklü sular içinde... Ürkütücü, fırtınalı bir denizde, yol alıp duruyoruz.

8.X.1950 günü saat 15.00'de Bengal Körfezi'nde arızı 5, tulu 84 noktasından geçtiğimiz bildirildi.

Hava iyice kapandı, hafiften yağmur yağıyor.

Bugün 9.X.1950 ... Tifo aşısı ile deniz iyi sarstı. Başım ağrıyor. Halsizim. Ateşim yükseldi. Terliyorum. Zor soyunup yatağa uzandım. Gecem uykusuz geçti... İlk defa sabah kahvaltısına çıkmadım. Hava alayım diye zorla dışarı çıkıyorum. Fazla durmadan hemen yatağa uzanıyorum...

Nöbet sıram geldi... Görevi alamadım... Zorla indiğim öğle ve akşam yemeklerinde, limonatadan başka bir şey alamadım.

Saat 19.00'da Sumatra Adasının kuzey burnuna 50 mil, Singapur'a 700 mil mesafede bulunuyoruz...

Göz gözü görmeyen koyu bir sisin içinde gidiyoruz...

Gemimiz sık sık düdüğü çalıyor... Hava çiseliyor... Hava soğudu... Ekvator'a en yakın noktadayız ve üşümeye başladık. Sıkı giyiniyoruz... Şimdi de sıcaklığı arar olduk... Sis kalksa da, bulutlar hiç aralanmıyor... Teğmen Nihat Tüzün olmasa, gülmeyi unutacağım. Yalnız beni değil, kamara komşumuz General Yazıcı'yı da güldürüyor....

Nihat'la kitap okuduğumuz saatler uzadığında; General Yazıcı emir subayına;

— *Abe Hurşit, bu Teğmenler neye konuşmazlar be?...* sorusuna, Yzb. Güneşli'nin;

— *Fıkraları bitmiştir paşam, dediğini işitirdik.*

4. Savaşta Hastalanmak

Muharebede kurşun yarası ile değil, hastalanarak hastanede yatmanın ayıp olacağını düşünüyoruz. Harp Okulunda öğrenciyken; öğretmenimiz ak saçlı, al yanaklı, Kur. Alb. Mithat Akçakoca "Asi General";

— *Hastalanan insan, evvelâ kendisine bakmasını bilmediği için akılsızdır. İkincisi hastalanarak görev yapamadığı için ahlâksızdır, derdi... Bu barışta böyle anlaşılırsa, savaşta insana kim bilir ne gözle bakarlar. Bunun için hastalanarak, hastane köşelerinde yatmaya mecbur kalmamak için Allah'a dua ediyorduk.*

5. Sumatra Adası

Malaka geçidine gelmeden önce, Hint Okyanusu'nun kuzeyinde Burma'dan güneye doğru uzanan Andaman ile Nikobar Adaları zincirini aştık... 10.X.1950 günü Ekvator kuşağındaki Sumatra Adası'nı boydan boya geçtik. Malaka geçidine doğru yol alıyoruz. Sumatra Adası; köpüklü kıyıları, mavi denizi ve mor dağlarıyla çok güzel. Burada her şey çok iri, çok parlak ve canlı... Her şey göz alıcı bu kuşakta (Ekvator) doğa çok verimli.

Bir vakitler; çok değil on sene önce, Avrupa'da "*Sumatra'yı Allah, Hollanda'yı da Sumatra yarattı*" derlerdi... Gerçekten Sumatra bereket fişkırıyor. Sumatra yıllar boyu hep Hollanda'nın zenginleş-

* P.A.O. (Piyade Atış Okulu) Anı Defteri.

mesi için çalıştı. Ne var ki, şimdi devir değişmeye başladı. Güneydoğu Asya'da taş yerinden oynadı.

Yenilmez sanılan Avrupalıları, Asyalı Japonların yenmeleri, Sumatralıların gözünü açtı... Güneydoğu Asyalılar, bağımsızlıkları için gereken cesaret ile savaşıma iradesini ortaya koymaya başladılar.

Osmanlıların, gemilerle buralara ve hatta daha ötelere gittiklerini biliyoruz. Uygun ortama rağmen; buralarda yerleşme düşüncesini göstermediler. İşte Osmanlıların; "*Dünya Devleti*" olma iddiasının o andan itibaren zayıflamaya ve güçten düşmeye başladığını ileri sürmek mümkündür.

Dedelerimizin, Viyana'nın taş yığınları ile kavurucu çöller yerine buralara yerleşmeleri ne iyi olurdu. Okyanuslara açılmak; bir ufuk, bir cesaret ve idrak işidir. Çölün ihaneti ve taşın katılığı ile buralarda karşılaşmayabilirdik .

6. Ekvator Kuşağı

Buranın yağmur mevsimine rastladık. Kısa aralarla yağmur yağıyor. Gökyüzü bulutlarla kaplı... Yeşil, mavi ve mor renklerin üzerine kaplayan, beyaz bulut kümeleri ne güzel.

11.X.1950 günü gemimiz, Malaya Yarımadası kıyılarına yakın seyrediyor. Üzerimizden sık sık yağmur sağanakları geçiyor. Yarımada da, yumuşak meyilli yuvarlak hatlı tepeler, her yer yemyeşil.

Son savaşın izlerini araştırıyoruz... Bombardıman izine rastlamıyoruz. Anlaşılan Japonlar buraları vuruşmadan, kolay ele geçirmişler...

İrili ufaklı yeşil adalar, beyaz fenerler, kırmızı damlı evler, ne kadar göz alıcı. Sıcak ve yağmur ile verimli toprakta, her şey kolayca yeşeriyor. Bizde doğa buradaki kadar verimli değil. Bizim insanımız, her alanda ve her işte, bilgi ile çalışmak, ekonomi ve disiplin içinde hareket etmek zorundadır.

7. Singapur

Dünyanın önemli büyük limanı, 11.X.1950 günü saat 12.30'da görünmeye başladı. Küçük adacıklar arasından geçiyoruz. Filizi yeşil sulara, zümrüt gibi parlayan adaları hayran hayran seyrediyoruz. Bu yolculuğun, sadece buralarını görmek için göze alınması değer.

Şehrin kuzeyindeki tepelerde, halâ Japon-İngiliz savaşının izleri duruyor. Ormanlar bombardımanlarda epey zarar görmüşler.

Singapur; Çinhindi ile Asya içlerine, Güneydoğu Asya adaları ile Avustralya'ya, Hint Okyanusu ile Pasifik Okyanusu'na açılan yerde kurulmuş stratejik bir limandır.

Coğrafi, siyasî, askerî, ticarî merkez Singapur'da da; İngiliz bayrağı dalgalanıyor. Singapur, Malaya Yarımadasının Doğu güney ucunda bir ada kentidir. Singapur Malaka geçidinin Doğu çıkışında yükseliyor. Rotamızın Ekvator'a en çok yakınlaştığı yer burası oldu.

Singapur; adacıklar, deniz fenerleri, iri ağaçlar ile filizi yeşil bir denizden oluşuyor. Gemimiz iri palmyelerin sardığı küçük beyaz evli, deniz fenerinin yükseldiği, şirin adayı dönünce; kentin merkezini gördük. Şehrin en göz alıcı yeri burası, gemimiz durmuyor.

Bizi Kore'de dört gözle savaşa bekleyenler var. Dürbünler elimizde; Singapur'u görmeye, anılarımıza bir iki çizgi katmaya bakıyoruz. Türkiye'den ayrılırken, buraları gezmeyi ve görmeyi ümit etmiştik.

Şehrin merkezi diyebileceğimiz yerde; yerlilerin pagodaları, kiliseler, büyük iş yerleri yükseliyor. Singapur'u uzaktan seyrimiz epey sürdü..

Singapur önlerinden geçtiğimiz sırada; beş katlı, tek bacalı, beyaz boyalı, bir açık deniz yolcu gemisi ile karşılaştık. Baştan başa beyazlar, açık renkler giymiş yolcular, birden bire ayaklandılar. El sallamaya, bağışmaya başladılar. Sanırım nereye gittiğimizi anladılar. Bize şans diliyor olmalıydılar. Onlar kazanmaya yaşamaya, bizler ise savaşmaya, ölmeye doğru yol alıyorduk. Onlara da bize de hayırlısı deyip erlerimize;

— Bu kadar dalga geçmek yeter... Toplanın diyerek işimize dönüyoruz.

V. SİNGAPUR'DAN PUSAN'A

1. Güney Çin Denizi

a. *Deniz Ne Kadar Sakin*

Asya kıtasının doğusunda yer alan; Malezya, Güney Çin, Doğu Çin, Japon, Okhotsk ve Bering denizleri ile Pasifik arasında; Malezya, Filipinler, Formoza (Tayvan), Riyuku (Okinava), Japon (Kiyuşu,

Şikoku, Honşu, Hokkaido), Kuril, Alutin Adalar zinciri bulunmaktadır.

Singapur'dan sonra gemimiz, bu adalar zincirinin doğrultusunda Kore'ye doğru yol alacak... Yuvarlak hesap, üçte bir yolumuz kaldı. Bu nedenle eğitime de hız verdik. Fırtına mevsimi olmasına rağmen Allah'tan hava burada serin, deniz sakin, top top, pırl pırl beyaz bulutlu güzel bir havada yol alıyoruz.

Bugün 12.X.1950 ve saat 11.20'de; Çin Hindi kıyılarından 200 mil, Borneo Adası'ndan 300 mil uzakta bulunduğumuz bildirildi. Malaysia'dan kuzeye, Güney Çin Denizi'ne doğru yol alıyoruz...

Bugün 13.X.1950 ve saat 12.30'dur. Filipin Adaları'nın Palavan Adası'ndan 280 mil, Çin Hindi sahillerinin 230 mil açığından geçiyoruz. Gemimiz 17 mil süratle ilerliyor. Birkaç gün içinde Kore'ye varabileceğiz.

Buna göre; Kasım ayında vuruşma alanında, yer alabileceğiz demektir.

M1 Amerikan yarı otomatik piyade tüfekleri ile üst ve alt güvertede, sancak ile iskele taraflarında ise Tomson makineli tabancalarla, üst kış güvertede de ağır ve hafif makineli tüfeklerle atış yapıyoruz.

Güney Çin Denizi'nde yol alırken; sağa sola ateş yağıdırıyoruz. Kolay mı, vuruşmaya gidiyoruz. Vuruşmaya hazırlanmaktan başka bir düşüncemiz ve işimiz yok.

Bugün 14.X.1950'dir. Eğitime devam ediyoruz. Saat 18.00'de gemiden Filipinlerin Başkenti Manillâ'ya 192 mil, Çin kıyılarına 490 mil uzakta, 17 mil hızla kuzeye doğru yol aldığımız haber verildi.

Eğitim çalışmalarımız devam ediyor. Bugün 15.X.1950 günüdür. Saat 17.40'ta; Formoza'nın doğu kıyısının 190 mil açığından, Arz 23 ve Tul 125 noktasından kuzeye 17 mil sür'atle yol alıyoruz. 17.X.1950 günü Pusan Limanı'na varacağımız bildirildi. Aslında Kore'de ineeğimiz yer gizli tutuluyor... Kore'ye bir başka yerden çıkabiliriz. Bu gün dizanteri aşısı olduk... Aşıların sonuna geldik sayılır.

Artık ne evimizi, ne dostlarımızı ve ne de akibetimizi düşünüyoruz. Bir tek düşüncemiz var. Kıt'amızı iyi ve daha iyi yetiştirmek, savaşa hazırlamak.

b. Albay Celâl Dora'nın Öğütleri

241. Piyade Alay Komutanı, Albay Celâl Dora; 15.X.1950 gecesı subay gazinosunda yapılan toplantıda, bizi çok etkileyen önemli öğütlerde bulundu. Albay Dora'nın konuşmasını, daha genişleterek ve yeniden düzenleyerek, bilgilerinize sunuyoruz:

"— Muharebenin en büyük bahtsızlığı baskına uğramaktır. Dururken, düşünürken, yürürken, uyurken, çalışırken ve eğlenirken, daima kendi kendinize "emniyette miyim" sorusunu soracaksınız ve gerekli önlemleri önemle alacaksınız.

— Kabadayılık hissi, emniyetsizlik yaratır. Tehlikeye düşerseniz.

— Rütbesi ne olursa olsun; hiçbir asker, hiçbir zaman ve hiçbir yerde ve hiçbir ahvelde; yalnız başına bulunmasın.

— Silâhınız daima yanınızda olacak. Yakın tehlikede silâhınız; dolu ve eliniz altında bulunsun.

— Nöbetçilerin cesaretlerini ölçmeye kalkışmayın, vurulursunuz. Nöbetçiye itaat edin, suallerine cevap verin. Parola ve işareti bellemekte ihmal göstermeyin.

— Subay arkadaşlarınızı ürkütmek hevesine kapılmayın. Çünkü emniyette olamazsınız.

— Disiplinsizlik felâketlerin en büyüğüdür. Disiplin, her yerde ve her zaman titizlikle aranacak ve korunacak, özenle devam ettirilecektir. Disiplini sarsan her hareket anında önlenecektir.

— Çeşitli uluşların askerleri ile yapacağımız çalışmalarda, ordu-muzu temsil etmekte olduğumuzu unutmamalıyız.

— Tenezzül sahibi olmayacağız.

— Daima uyanık, hazırlıklı ve her harekette önde ve örnek olacağız.

— Savunmakta olduğumuz, ulusal ve uluslararası davanın kazanılmasında, arkadaşlığın ve cesaretin fazilet olduğunu göstereceğiz.

— Büyük ulusumuza ve onun şanlı ordusuna, zafer haberleri göndermek için yüksek bir eğitime ihtiyaç vardır. Eğitim çalışmaları her fırsatta önemle yürütülecektir. Kıtalarınız sizlerin kudret ve kabi-

liyetlerinizi ortaya koyacağından, erlerinizi noksansız olarak yetiştireceksiniz.

— *Her muharebeden çıkınca, dersleri saptayın ve eğitimle öğretmeye önem veriniz.*

— *Durum ne olursa olsun, esareti değil, fakat ölümü tercih edeceksiniz. Esarete katlanarak, hayatı kurtarma fikri; aldatıcı, gevşetici bir düşünce, şerefsiz bir his ve züldür. Esir olmak bahtsızlığına uğrarsanız; derhal ve bilâ tereddüt ölünüz. Şimdiden, bu yolda gerekli önlemlerinizi alınız ve kendinizi fıkren buna hazırlayınız.*

Eğer ben, esir olmak zilletine uğrarsam, yakınımnda bulunan arkadaşım her kim olursa olsun, silâhını çekip beni vurmalıdır. Huzurunuzda söylüyorum, o askere kanım helâldir.

— *Çetin, şartları ağır ve gayretlerin hudutsuz olduğu muharebelerde, size ve kıt'anıza şerefli büyük başarılar dilerim.⁶⁷*

c. Fırtınalar Durdu

Evvelâ gemi kaptanının sözlerini aktaralım, Kaptan;

— *Bu mevsimde, Güney Çin Denizi ile Doğu Çin Denizi'nde büyük fırtınalar olur. Tabiat, Kore'ye varışınızı kolaylaştırmak için fırtınaları durdurmuş gibi... Doğu Çin Denizi bu mevsimde ilk defa böyle sakin oluyor...*

Gemimle çok asker taşıdım. Hiç biri sizin kadar eğitim yapmadı. Gemide atış eğitimi yapılabileceğini, sizden öğrendik. Bu eğitimlerinizin yararlarını, Kore'de göreceğinizden eminim... dedi

Port Said'le Kolombo'daki zorunlu duruşların dışında, hiçbir yere uğramadan dosdoğru Kore'ye gidiyoruz... Buraları görüp gezme ümitlerimiz gerçekleşmedi... Geriye savaşı görmek kaldı. Haydi hayırlısı... BMT'nin Kore Savaşı'ndaki başarılarına bakılırsa, savaşı görmeden yurda dönme olasılığı epey arttı...

Dün öğleden sonra, her türlü (spor, yavaşık düzen, mekanik ve ateş) eğitimlerine son verdik. Malzemeyi ambarlara yerleştirdik. Kore'ye de iyice yaklaştık.

⁶⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

ç. ABD'nin Konserve Kutuları ve SSCB

Aramızda ABD ile SSCB'nin güçleri hakkında konuştuğumuz sırada bir arkadaşımız;

— *Siz neyi tartışıyorsunuz? Siz hele şu tayfaların, her gün denize döktükleri şu konserve kutularına bir bakın. Şu anda dünya denizlerinde, ABD'nin dolaşan yüzlerce gemisi var. Böyle nice kutuları okyanuslarla, denizlere döküyorlar.*

Siz topu, uçağı, tankı bırakın... Amerika sadece denizlere döktüğü bu konserve kutularını, Rusya'nın üzerine bıraksa, Rusya'da canlı kalmaz. Bu zenginliğe Rusya'nın gücü dayanabilir mi? Bu söz üzerine tartışma sona ermişti.

2. Ankara'dan Kore'ye Radyo Yayını

Bugün 16.X.1950 saat 17.00'de Okinava'nın 75 mil batısından geçiyoruz. Kore'ye daha 450 km. yolumuz var.

Bugün iyi bir haber aldık. Ankara Radyosu, bizim için; "Kore saati" adı ile yeni bir yayına başlatmış; *İlk yayın münasebetiyle, 15.X.1950 gecesi saat 02.00'de yapılan törene Genelkurmay Başkanı, Milli Savunma Bakanı ile asker aileleri katılmışlar. Her ne kadar bu yayın işitilemediyse de, ince ayarlar yapıldıktan sonra, radyomuzu Kore'den dinleyebilecektik. Memleketten haber almak iyi olurdu.*

Açılışını haber aldığımız "Kore saati" yayınının; bize parazitsiz ulaşmasını, başarılı olmasını diliyoruz..." General Yazıcı'nın Amerikalılara;

— *Askerim çok yoruldu... Dinlendirilmesi iyi olur demiş... Gemide sıkılan askerler, bu masalla karada biraz dinlendikten sonra, muharebeye girmenin uygun olacağını anlatmak istiyorlar. Bizim erlerimiz yamandır vesselâm...*

3. Komodor Perry ve Tsushima Adası

*"16/17.X.1950 gecesi, Amerikan su altı ve su üstü savaş gemilerinin bize koruma sağladıkları söylentileri uçuştı..."*⁶⁸ Kore'ye yaklaş-

⁶⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

tıkça, nice senaryolar kulaklara fısıldanıyor. Gece rüzgâr, artarak devam ediyor. "*Kore geçidi*" epey dalgali, hava kapalı ve epey serin.

Sol ilerimizde; kül renkli, kayalık, Tsushima Adası yükseliyor. Bu küçük sevimsiz ada, Japon-Rus deniz savaşı, hatırlatmaktan başka bir işe yaramıyor. Tsushima Adası;

— *Ben size Japonlar ihmale gelmez demedim mi?* der gibidir...

Bir vakitler dünyaya kapısını, penceresini kapatan Japonya, Temmuz 1853 yılında, aniden Jedo koyuna gelen bir Amerikan savaş gemisi ile çalkalanır. Komodor Perry Japonlara; "*Limanlarını*" açmaları ultimatomu verir.

1854 yılının Mart'ında Komodor Perry, Şogun ile Kanagawa Antlaşmasını imzalar. Bu anlaşma ile Japonya kapılarını, dünyaya açar ya da açmak zorunda kalır. Japonya ABD'nin silkelmesi ile daldığı uykudan sıçrayarak uyanır. Japonlar; "*Düşmanı, düşmanın silâhı ile yenebilirsiniz*" görüşü ile işe koyulurlar.⁶⁹

Japonya bu utançtan kurtulmak için ayağa kalkar. Çeyrek asır gibi çok kısa bir süre içinde toparlanır. Halbuki o sırada, Avrupa'nın burnu dibindeki Osmanlı İmparatorluğu, bir türlü kendisine çeki düzen verme başarısını gösteremez.

Çarlık Rusya'sı, kabına sığmayan Tokyo'nun Asya'da yayılmasını önlemek için, donanmasını harekete geçirir. Hint Okyanusu'na aktarılan donanma, Vladivostok'ta üslenmek üzere, dünyanın merak ve heyecanla izlediği uzun bir yolculuğa çıkar. Kafkasları, Sibirya'yı sahiplenen Rusya; Uzakdoğu'da taşları oynatmaya girişen Japonya'ya dersini vermekte kararlıdır. Çar'ın sadece Uzakdoğu'da değil, Pasifik'te de söz ve yer sahibi olmaya kalkışması karşısında, ABD ile Büyük Britanya İmparatorluğu, Japon-Rus kavgasını kenardan dikkatle izlerler. Rakiplerin birbirlerini kırmalarından memnundurlar. Bir düşman iki düşmandan daha iyidir.

Japonya'da; varlığını ve Uzakdoğu'daki hayat alanlarını, tehdit eden Rusya'ya karşı, savaşa hazırlanır. Japon Donanması, Çar'ın do-

⁶⁹ YALTA, P.T.ğm. B.; Günlük.

nanmasını Vladivostok'a varmadan, her iki yakası elinde bulunan Kore geçidinde karşılamaya hazırlanır.

Yolu kesilmeden, Vladivostok'a varacağından emin bulunan Rus Donanması, Kore geçidine dalar... Rus Donanması, Kore geçidinin, Tsushima sularına vardığı sırada, Japon donanması görünür. Tarih 27.V.1905'tir. Savaş kesin bir sonuçla sona erer: Rus donanması bütünü ile denizin dibini boylar. Bu defa gene denizci bir ulus, karacı bir ulusun hayallerini sulara gömer.

Bu savaş sonunda dünya; Uzakdoğu ile Batı Pasifik'te *"Japon Güneşi"*nin doğuşuna tanık olur. Denizci Anglo-Amerikanlar; bundan böyle Asyalı denizci bu ulusu, göz önünde bulundurmamak zorunda kalacaklardı...

Gemimiz, akılda kalacak bir özelliği ve bir güzelliği olmayan, kül renkli Tsushima Adası'nın yanından geçerken, saat 13.00'de Kore kıyıları da görünmeye başladı. Ne iyi ne kötü hiçbir şey düşünmeden, yerimizde kala kaldık. Uğrunda vuruşacağımız ülke buymuş demek ki... Allah'tan hayırlısı.

4. W.G. Haan Gemisinde Veda Töreni

Kore görününce, veda töreni için hazırlanmaya başladık. Yerle-
rimizi aldıktan sonra; Bandomuz ulusal marşlarımızı çaldı. Gemi Ko-
mutanı bir kenarda dururken, kaptan mikrofona başına geçerek;

— *Gemide takdirle izlediğim atışlarınızı, bundan sonra düşman üzerine yağdıracaksınız. Sizi sevenlerinizi, ülkenizi, gururlandıracak başarılar kazanacağınıza inanıyorum. Zaferlerinizi işittikçe;*

— *O kahramanları Kore'ye ben götürmüştüm diye övüneceğim. Dileğim savaşın çabuk bitmesidir. Aile ocaklarınıza kavuşmanızı dile-
rim.*⁷⁰

Kaptan, General Tahsin Yazıcı'ya; geminin gittiği rotanın çizil-
diği haritayı verdi. Karşılık olarak General Yazıcı da kaptana,
Kolombo'da alınan gümüş bir vazo verdi. Teşekkürler edildi ve tören
çarçabuk sona erdi...

⁷⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Resim 18: Gemide veda töreni (B. Yalta arşivi).

5. Pusan Limanı

Uzun, sıkıcı ve yorucu bir yolculuktan sonra Chosen'e, (sakin sa-
bahlar ülkesine) adı güzel ülkenin, gri renkli Pusan Limanı'na,
17.X.1950 günü saat 16.30'da demir attık. ✓

Gemiden gördüğümüz kadarıyla, Kore hoşumuza gitmedi. Şehir
baştan başa kül rengi kiremitler, kül renkli çıplak tepelerle çevriliy-
di. Doğrusu; uğrunda vuruşacağımız, kanımızla terimizi akıtacağımız
ve altında yatacağımız toprakların daha güzel olmasını isterdik.

*Bir ülkenin giriş kapılarındaki manzarasının, gelen yabancılar
üzerinde yaptığı etki önemsenmelidir. Ülkeler hudut, kıyı ve hava
giriş kapılarını, göze hoş gelecek iç açıcı, temiz ve modern bir biçim-
de hazırlamalıdır. Ülkeler konuklarını; kara, hava ve deniz kapı-
larında şirin, gülen bir yüzle karşılamalıdır.*

Savaşa gelenlerin, bu değinmeleri yadırganmamalı. Gözlemlerimize göre; askerler kadar insanlara önem veren, dünyayı güzelleştirmeye çalışan ve yeniliklerle atılımlara ilgi gösteren; huzuru, güveni ve hürriyetleri korumak için canını ortaya süren -kâşifler hariç-, bir başka meslek yoktur.

Savaşı görmeden, barış türküsü tutturdüğümüz sanılmasın... Bu-
raya evrensel bir amacı korumak üzere, saldırgana karşı vuruşmaya gelmiştik ve vuruşmaya olabildiğince hazırдық. Kısacası; ulusumuzun ve insanlığın bize verdiği "*saldırımı savma*" görevimizi yapmaya karar-
lıydık.

General Yazıcı, güvertede etrafını alan erlerle konuşuyor. Generali ilk defa erlerle bu kadar yakın görüyorduk. Daha sonraları, erlerin General Yazıcı'ya "*Baba*" adını taktıklarını duyacaktık. General, Amerikan gemisinde yirmi gündür mideleri iyice küçülen erlere;

Resim 19: Pusan limanı (B. Yalta arşivi)

— *Şimdi buradan hayal meyal gördüğümüz setler, pirinç tarlalarıdır. Kore'de bol bol pirinç yiyeceksiniz demesi, Mehmetçikleri sevindirdi...*

Bugün gemide unuttur gibi olduğumuz, şarkılar çalınmaya başladı. Özlemlerimiz alevlendi. İçimizi sızlatan duygular, benliğimizi sardı...

Liman ağzına kadar savaş, tankerler, şilep ve yolcu gemileri ile dolmuş. Bir hava hücumu burayı cehenneme çevirebilirdi. Anlaşılan düşman, havada Amerika ile boy ölçüşecek durumda değildi. Savaş, zorluğu kadar, masraf bakımından da kolay baş edilecek bir iş değil.

Tugayımızın Yb. Natık Poyrazoğlu komutasındaki ilk kafilesi gelmiş, halâ gemide bekletiliyordu. Bu hiç hoşumuza gitmedi. Çünkü, Amerika'nın ünlü Beş Yıldızlı Generali Mac Arthur, çıkarma hareketlerinin ustasıydı. Tugayımız Pusan'da gemide bekletildiğine göre, düşman kıyılarına çıkarılabıldik. Doğrusu, amfibik hareketin acemisi sayılsak da, iş başa gelirse gerekeni yapmaya çalışırdık.

18.X.1950 gemide bekliyoruz. Olur olmaz şeylerle kafamızı meşgul etmeden, erlerimizi oyalayacak işler bulmamız gerekiyordu. Kimin aklına geldiyse iyi ki geldi. *"İlk yardım"* konusu üzerinde hemen hiç durmamıştık. Bu fırsattan istifade ile tabur doktorları tarafından, bilgi verilmesine başlandı. Erler *"Arpacık kumrusu gibi düşünerek"* üzölmekten kurtulurlarken, çok gerekli ve çok yararlı *"ilk yardım"* bilgileri aldılar. İlk yardım konusuna daha çok eğölmemiz gerekiyordu... Bu önemli konuyu çok ihmal etmiştik...

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KORE'Yİ TANIYALIM

I. KORE'NİN TARİHİ (Özet)

1. Kabileler Dönemi

a. Kuzey Kore'de

Bu dönem efsanelerle dolu bir dönemdir. İlkel bir düzeyde yaşayan kabileler, birbirleriyle dövüşüp duruyorlar. Sürüp giden kabile kavgalarına son vermeyi Tangoon başarır.

Tangoon, Mançurya ile Kore'de, Milâttan 24 asır önce; "*Chosun-Sakin Sabahlar ülkesi*" adında bir devlet kurar.

b. Güney Kore'de

Güney Kore'deki kabileler, Kuzeydekilere oranla daha ilkeldiler. Onun için Güneydeki kabile kavgaları, daha uzun sürer. Güney Kore'de M.Ö. 60. yılda evvelâ Silla sonra Pakje devletleri kurulur. Bu sırada Kuzeyde Koryu Devleti egemendir.

c. Kore'de Tek Devlete Doğru

Kore'de hüküm süren Silla, Pakje ve Koryu derebeyleri; Kore'yi param parça etmişlerdi. Silla, uygar barışçı bir devlettir. Pakje; kalınma çabaları içindeydi. Koryu; Isparta tipi, vuruşkan bir devlet görüntüsü veriyordu.

Bu üç devlet birbirleriyle 700 yıla varan, çok uzun ve kanlı bir vuruşma dönemi geçirirler. Sonunda Çin'in desteklediği Silla Devleti; evvelâ Pakje ve sonra Koryu Devletine son verir. Elbette, dış destekle galip gelen bir devletin, problemleri kolay bitmez. Ülkeyi, türeyen derebeylerinin isyanlarından temizlemek mümkün olmaz. Kore'de bir türlü devlet otoritesi kurulamaz. Bu karışıklıktan yararlanan Wang Keum, Silla Devletine son vererek Koryu (Kore) Devletini kurar.

2. Mezhep Kavgaları Dönemi

Koryu Devletini yeniden kuran Wang Keum, derebeyliklere son verir. Fakat ülkede bir türlü devlet otoritesi ile huzur kurulamaz.

Bir kere taş yerinden oynamasın, ine-çıkı ortalık duruluncaya kadar, karışıklık devam eder. Kaldırılan derebeylerinin yerini hızla Buda ve Konfüçyüs rahipleri alırlar. Ardından başlayan mezhep çekişmeleri; zamanla kanlı kavgalara dönüşür. Mezhep kavgalarından bezen halkı, Budistler elde etmeyi başarırlar. Çok geçmeden yönetimi ele geçirirler. Halkın; karışıklıklardan usandığı, fakirlik ile yönetimden yakındığı, kısacası devlet otoritesinin iyice zayıfladığı sırada; Cengiz Han'ın orduları Kore'ye girerler.

3. Dış Müdahaleler Dönemi

a. *Türk İstilâsı*

Kubilây, 1231 yılında Kore'yi işgale başlar. Savaş 30 yıl sürer. Sonunda Koryu Kralı Kubilây'la anlaşır. Kubilây Korelilerle birlikte, Japonya'ya taarruza geçer. Kubilây ilk girişiminde başarılı olamaz. Kubilây Japonya'ya 1273 yılında ikinci bir sefere daha çıkar. Doğa olaylarının bir çok savaşı nasıl etkilediği bilinmektedir. Bu savaşta, Kubilây'ın asker yüklü gemilerini Japonlar değil, Kore Boğazı'nda patlak veren büyük, korkunç fırtına* batırarak, Japonya'yı istilâdan kurtarır. Fırtınada gemileri ile askerini kaybeden Kubilây'ın ordusu, iyice zayıf düşmüştür. Bunun farkına varan Koreliler fırsatı kaçırmazlar, Kubilây'a karşı ayaklanırlar ve sonunda Kubilây'dan kurtulurlar.

b. *Askerî İdare*

Budist rahipler, Koryu hanedanının son kralını Mançurya'ya, taarruz etmeye ikna ederler. Aslında halk, uzun istilâ ve savaşlar nedeniyle, bitkin düşmüş; karışıklık ve savaş istememektedir.

Koryu Kralı, Generallerinin uyarılarını dinlemez ve orduya Mançurya'ya ilerlemesini emreder. Ordunun komutanı General Yusing Kae; orduyu Yalu Nehri'nden geriye çevirerek, kralın üzerine sürer ve kral düşer.

* Japonlar, Kubilây'ın gemilerini batıran fırtınaya "Kamikaze" adını verirler.

Yönetimi eline alan General Yusing Kae'nin askerî yönetimi, rahipleri devlet yönetiminden uzaklaştırır. Mabetlerin topraklarını halka dağıtır. Eğitim, ulaşım ve savunmada gelişme sağlanır. Japonların giriştikleri saldırılar önlenir. Kuvvetli Mançurya devleti ile dostluk kurulur. Dış düşmanlar ile içte çıkarları bozulanlar, Kore'nin güçlenmesine fırsat vermemek için ellerinden geleni yapmaktan vazgeçmezler. Bu durum, dış disiplinleri cesaretlendirir. Sivil tarih, bu ihaneti, hep görmezden gelir ve faturayı hep askerlere keser.

c. Japon Müdahalesi ve Siyasî Dinî Partiler

Japonya, Çin'i istilâ etmek için Kore'den geçiş izni ister. Dış müdahaleyi fırsat bilen, siyasî ve dinî partiler arasındaki mücadele şiddetlenir. 1575'teki kalkınma çabaları duraklar. İç çekişme Japonya'yı harekete geçirir. Japonya, 1592'de Kore'ye asker çıkarır. Koreli Amiral Yisoon Shin'in donanması Japon donanmasını yakınca, Japonlar Kore'yi istilâ etmekten vazgeçmek zorunda kalırlar. Buna rağmen Kore'de taş yerine oturmaz.

ç. Mançurya'nın Müdahalesi

Kore'deki iç çekişmeleri fırsat bilen Ming hanedanı, 17. asırda Kore'ye saldırır. Ming kuvvetleri Seul'e kadar ilerler. Seul'de kendilerine bağlı bir hükümet kurarak Mançurya'ya çekilirler. 1876'da Japonlar, baskı ile Kore Limanlarını ticarete açtırlar.

d. Konfüçyüs ile Hristiyan Rekabeti

1780 yılında Kore'ye, Fransız papazları gelir. Hristiyan ve Konfüçyüs örgütleri arasında başlayan rekabet, şiddetli çatışmalara dönüşür. Ülke 1894 yılında; iktidar kavgaları içinde, korkunç bir karışıklığa yuvarlanır.

4. Çin-Rus-Japon Rekabeti

a. Japon-Çin Savaşı

1894'te din kavgalarını bir türlü önleyemeyen Kore; Çin'den yardım ister. Kore'ye Kuzeyden Çin Askerleri girerlerken, Japonlar da Güneyden karaya çıkarlar. ✓

Kore'de karşı karşıya gelen Japonlarla Çinliler arasındaki uzlaşma fazla sürmez. Japonlar 1894'te Çin'e savaş açarlar. ✓

"Japonya 1894-1895 savaşında, gerileyen zayıf Çin Ordusunu, param parça edene kadar, Kore Çin'e bağlı kalır. Japonlar Kore'yi işgal ederler."⁷¹

b. Japon-Rus Savaşı

Rusların, Çin'de Port Arthur Limanı ile Mançurya'da bazı üsleri ele geçirmeleri üzerine, Japonlar da derhal Rusları uyarırlar. Ardından 1904-1905 savaşı patlar. Karada ve denizde Japonlar kazanırlar. Savaş 1905 Tsushima Boğazı zaferi üzerine sona erer. Japonlar Kore'ye iyice yerleşirlerken, diğer yandan Mançurya'yı ele geçirirler.

"*Çin ve Japonya'yı etkileyen Antik Kore Kültürü*"⁷² şimdi egemen Japon etkisine girer.

"Japonya, Kore'yi atsorbe etmeye başlar. Kore kültürünün adetlerini, dilini, ulusal kimliğini, merhametsizce yok etmeye girişir. Uzakdoğu'nun İrlandalıları sayılan Koreliler, nefret içinde direnmelerini sabırla sürdürürler.

Japonlar, Kore'de; yolları, demir yolları, endüstriyi ve ağaçlandırmayı geliştirmeye çalışırlar."⁷³

Japonların, Korelileri aşağılamaları, İkinci Dünya Savaşında kesin yenilgiye uğramaları üzerine, Kore ile Mançurya'yı ve Çin'i koşulsuz terk etmelerine yol açar.

5. Amerika-Rusya-Çin Rekabeti

Küçük Kore, Büyük Müttefikleri epey meşgul eder. 1943 yılında Kahire'de; Amerika, İngiltere ve Çin arasında varılan anlaşmaya göre; Kore'nin bağımsız olması kararlaştırılır.

Tahran Konferansında ise Rusya, Kore için uzun bir vesayet üzerinde ısrar eder.

Japonya'nın teslim olması ile Kore; Amerika ile Rusya arasında; görüşme yapılmadan 38° paralelin Kuzeyi Rus, Güneyi Amerikan

⁷¹ Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; The West Point Atlas, C. II. Harita: 1

⁷² Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; a.g.a., Harita: 1

⁷³ Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; a.g.a., Harita: 1

kontrolüne bırakılır. Kore'de Demokrat bir hükümet kurulması ümit edilmektedir.

İlk çekişme, Kore Uzlaştırma Komisyonu (Başkanı Kasım Gülek*) yüzünden çıkar. Rusya Birleşmiş Milletler Komisyonunun, Kuzey Kore'ye girmesine izin vermez...

1945'te Kore'ye dönen Syngman Rhee;" vesayetini ve 38° paralelin kabul edilemeyeceğini ilân eder.

"Komünist stratejiye göre; ekonomik baskı, psikolojik propaganda savaşı ve terörist saldırı ile hudutta devamlı çatışmalar çıkarak, Güney Kore'nin huzuru bozuluyordu..."⁷⁴

Güneyde; *"Kore Cumhuriyeti"*, Kuzeyde *"Demokrat Halk Cumhuriyeti"* kurulur. Kore iki düşman bölgeye ayrılır. SSCB Kuzey Kore'den çekilirken, arkasında; eğitilmiş, donatılmış, vuruşmaya hazır NKF gücünü bırakmıştı.

"Ruslarla Çinliler, Kuzey Kore'de 12.700 kişilik, iyi eğitilmiş, savaşkan bir kuvvet oluştururlar. Ayrıca fanatik komünistlerden, 18.000 kişilik bir grup kurarlar.

Hafif, orta Top, Havan, Anti Tank silâhları yanında, 65 mm. Topu bulunan T-34 Tanklardan 150 adet, Rus yapısı 180 adet (110 adedi savaş) uçak bulunuyordu. Donanması önemsizdi.

Gelelim Güney Kore Ordusuna; 98.000 kişiydi. 48.000 Ulusal Muhafız Gücü vardı. 4 Tüm. Amerikan düzeyine yakındı. (Tankları, Ağ. Topları, etkili Anti Tank silâhları yoktu.) Diğer 4 Tüm. de eski hafif Japon silâhları vardı. 5 adet Top. Tb. (Kuzeylilere göre daha kısa menzilliydi). 22 adet uçağı vardı.

Güney Kore'de 500 kişilik Amerikalı Danışman Grubu (Korean Military Advisory Group) *"KMAG"* bulunuyordu. Silâhlı Kuvvetlerin eğitimi ile ilgileniyordu. KMAG ABD'nin Elçisi Mr. John J. Muccio'ya bağlıydı."⁷⁵

* CHP Genel Sekreteri.

** Japonlara karşı, Kore'nin bağımsızlığı için mücadele etmiş olan..

⁷⁴ Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; a.g.a., Harita: 1

⁷⁵ Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; a.g.a., Harita: 2

6. Savaş Konumuna Geçen İki Kore

"NKA'nın yığınağı; 15-24.VI.1950 günleri; 7 Piyade Tümeni, bir Zırhlı Tugay (Grub) ve destek birliklerini, 38° paralel civarına yığar. Kuvvetin çoğu; Chorwon ile Kaesong arasına konuşlandırılır."⁷⁶

Bu kuvvetlerin ilk ara hedefi Seul'dü. Asıl amaçları Güney Kore'yi elde etmektir.

ROKA'nın konumu (yığınak denilmez).

"Birer Tümen: Chunchon, Pochon, Munsan ve Kaesong'da, bir P.A. Orjin'de ve bir Tümen Seul'de (Başkent) konuşlandırılır. Diğer üç Tümen ülkeye yayılmış durumdadır.

KMAG Kuzeylilerden bir saldırı beklemediği gibi, böyle bir taarruz olduğunda, bunu ROKA'nın püskürtebileceğine inanıyor.

Kuzeydeki Rus Danışmanlar da: Kuzey Korelilerin Güney Kore'yi hızlı bir biçimde işgal ederek, Dünyayı bir oldu bitti karşısında bırakarak"⁷⁷, Kore sorununu yağdan kıl çeker gibi kolay ve sessiz halledeceklerini hesaplıyorlar.

Savaş sahnesi hazırdır. Aktörlerden biri (Güney Kore) hayal içinde, diğer aktör (Kuzey Kore) kavgaya hazır... Büyüklerin ikisi (SSCB-CCF) parsayı toplamanın heyecanı ile ellerini ovuştururlarken, En Büyük (ABD) ise gücünden emin, perdenin açılmasını bekliyor.

II. KORE COĞRAFYASI (Özet)

1. Şekli, Yeri, Yüzölçümü

a. Şekli

Kore, Asya kıtasından Japonya'ya doğru uzanan bir boksörün yumruğunu andırır.

b. Yeri

Kore 34. ve 43. paralel arasında yer alır. Kore üç tarafı denizle çevrili bir yarımadadır. Kuzeyde Çin Mançurya'sı ve Rus Sibirya'sı ile

⁷⁶ Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; a.g.a., Harita: 3

⁷⁷ Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; a.g.a., Harita: 3

komşudur. Hudut, Han Nehri ile Tuman Nehri'nden geçer. Kore, Kuzey doğusunda Japon Denizi, Güneyde Kore geçidi ve Güney Batıda Sarı Deniz ile çevrilidir.

Kore, uzunluğu 850 km., genişliği ortalama 200 km. kadar 85.700 mil kare genişlikte bir ülkedir. 38° paralel ile siyasi yönden Kuzey ve Güney olmak üzere iki parçaya bölünmüştür.

2. Fizyolojisi

Kore yarımadasının sırtı Japon, yüzü Sarı Denize dönüktür. Dağların çoğu ormanla kaplıdır. Dağlar sarptır. Kuzeyden Güneye uzanan dağlar, Kuzeyde 2200 m, orta kesimde 1300 m. ve Güney kesimde ortalama 500 m. yüksekliktedir.

Dağlarda askeri harekât çok güçtür. Çoğu yerde motorlu taşıt ve silâhlar yol dışında hareket edemezler. Buralarda ikmal at, katır ve insan sırtında yapılabilir.

Ülkenin bütün akarsuları, doğu kesimdeki dağlardan çıkarak, hemen hepsi batıya ve güneybatıya doğru akarlar. "Nehirler taşkın zamanı; Kuzey-Güney yönünde askeri harekâta engel gösterilirlerse de"⁷⁸, teknoloji bu sorunu halletmiştir diyebiliriz.

Kuzeyden güneye sırası ile; Yalu, Tuman, Chongchon, Taedong, Han, İmjın, Pukhan, Kum, Nam ve Naktong Nehirlerini sayabiliriz.

Plâj ve limanlara gelince;

Doğu kısımda (Vonson-Hungnam yöresi hariç) plâja rastlanmaz. Ülkenin güney kıyısı ile batı kıyısı irili ufaklı adalar ve koylarla kaplıdır.

Ancak; "ülkenin doğusundaki Japon Denizi, kıyılarda derindir. Bu nedenle büyük gemiler kıyıya yakın hareket etme olanağı bulurlar. Batıdaki Sarı Denizin kıyıları sığdır. Çamur eşikleri ile kuvvetli gel-git hareketleri (10-12 m.) gemi hareketlerini çok kısıtlar.

⁷⁸ Baş Editör; a.g.e., Harita: 2.

Kroki 6 (Albay Selâhattin Çelik)

Kore'de en önemli liman Vonsan'dır. Bu liman kuzeydoğudadır. Elverişli tek limandır diyebiliriz. Pusan büyük oranda Kargoya uygundur."⁷⁹

Kara ve demiryolları, yoğun olarak ülkenin batı kesiminde bulunurlar. Hava alanları mevcuttur.

Kore'de Kuzey ile güney kesimleri, farklı ekonomik olanaklara sahiptir. "Kuzeyde biraz endüstri, stratejik maden rezervleri bulunur. Güneyde ekonomi tarıma dayalıdır."⁸⁰

"Kore'de yazlar sıcak ve nemli, kışlar soğuk ve kar yağışlı geçer. Haziran sonu ile Eylül başına kadar, Muson yağmurları memleketi bataklığa çevirir."⁸¹

3. Coğrafi Bölgeler

Kore'de, kuzey-güney doğrultusuna, yahut doğu-batı yönüne bakarak, arazi yapısı ve iklim farklılıkları bakımından üçer bölge saptamak mümkündür. Şöyleki;

Kuzeyden güneye; güneyde Kore geçidi, girintili kıyısı ile Samc-hok-Wonju-Suwon hattı arasındaki bölgeye Güney Kore, bu hat ile kuzeydeki; Yonghung-Pukchang-Sinanju arasındaki kısma, Orta Kore, bu hattan Tuman-Yalu Nehirleri (Hudut) arasında bulunan bölgeye Kuzey Kore diyebiliriz.

Kore'yi doğudan batıya doğru; arızalara (iklime, hareket olanaklarına) bakarak, Doğu-Orta ve Batı Kore diye üç kısımda incelemek mümkündür.

4. Olanakları

a. İnsan Kaynağı

Kore'nin nüfusu 30 milyondur. Yarisından çoğu Güney Kore'de bulunmaktadır. Okuma yazma oranı %90'a yakındır. Kore'de çit, duvar, kilit yoktur. Köy evlerinde; piyanoya ve gramofona, Batı müziği klâsik plâklarına ve Japon müziğine rastlanabilir. Geleneklerini ko-

⁷⁹ Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; a.g.a., Harita: 2.

⁸⁰ Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; a.g.a., Harita: 2.

⁸¹ Baş Editör VINCENT, Alb. J.E.; a.g.a., Harita: 2.

rumaya devam ettikleri görülüyor. Din, yeni gelen kilisenin etkisi altındadır. İslâm, kilise gibi yoğun destekten yoksundur. İslâm koşmadan yavaş yavaş yeşeriyor, kuvvetli bir inançla yayılıyor.

Kore yoğun ve tek yanlı Japon eğitiminden, şimdi Batı eğitimi-ne yönelmektedir. Japonlar, Korelileri düşük vasıflı görüyorlar. Kore, etnik bir sorunu olmamasına rağmen, ideolojik ve dış siyaset baskısı ile bölünmüş ve kardeş kardeşe düşman edilmiştir.

Şu anda Kore yerle bir edilmiş, kurumları ile yaşam kaynakları yıkılmış durumdadır. Ancak çabuk toparlanabilecek bir etnik bütünlüğe sahiptir. Tek hayati sorun, Kore'nin iki ayrı devlet ve birbirine düşman ideoloji ile bölünmüş olmasıdır. Güney Kore halkı, Kuzey Kore'nin yoğun yıkıcı propagandası altındadır.

Kuzeydekiler katı sosyalist, güneydekiler yumuşak liberal anlayıştalar. Biz Korelileri Japonların sandıkları gibi tembel görmedik. Fakat Korelileri sert, kavgacı, şüpheli ve çok dayanıklı gördük. Halk yasa ve törelerine bağlıdır.

b. Madenler

Kömür, demir, grafit, magnezit Kuzey Kore'de çoktur. Hidrolik enerji ve orman ürünleri, balıkçılık ve pirinç tarımı Kore'de yaygındır.

Kuzeyde ağır sanayi, gıda, mensucat ve balıkçılık ile hidrolik enerji kaynakları Güney'den daha çoktur.

Ulaşım ağı güneyde daha yoğundur. Ülke geniş bir pazara, işçi ihracına, turizm ve sanayi geliştirme olanaklarına sahiptir.

III. KORE'NİN JEOPOLİTİĞİ (Özet)*

Jeopolitik ilmi, yalnız *"bir şey"* değil *"çok şeydir-her şeydir"*. Fakat biz burada, genel anlamda; Kore'nin tarihine yön veren kaderine ışık tutmakla yetineceğiz.

"Jeopolitik şunu iddia eder ki; bir ulusun kuvveti ile ölmezlik ümitleri, büyük bir derecede; -mekii, büyüklüğü, nüfusu, şekli, derinliği, iklimi ve doğal kaynakları- coğrafi koşullara bağlı olduğu"

* Jeography and National Power.

*gibi; bir ulusun bu koşullarını inceleyerek o ulusun istikbaldeki hareket hattını çizmektir.*⁸²

Kore dünyanın, doğal hudutlara sahip ve en küçük etnik sorunu olmayan ender ülkelerinden biridir. Ülkenin karadan iki büyük (Çin ve Rusya), denizden de bir büyük (Japonya) devletle komşu olması, tarihi üç büyük sorunu oluşturur. *"Kore, doğal ve siyasi durumu ile bir savaş yolu ülkesi sayılabilir."*⁸³

Kroki 7 (B. Yalta arşivi)

Uzakdoğu'da, Pasifik'le ve Uzakdoğu Asya ile ilgilenmek isteyenler, Kore'nin durumunu görmezden gelemazler.

Kore, Asya'dan Japonya'ya uzanan bir iskele, Japonya için Asya'ya bir Köprü başıdır. Bu nedenle; Japonya-Çin-Rus üçlüsü ile Pasifik'in ötesinden gelen ABD ciddi kaygı noktalarından birisidir. Derinliği olmayan Japonya ve en kritik bölgesi tehdit edilebilen Çin ile Rus İmparatorlukları, Kore'deki her gelişmeye karşı çok duyarlıdır.

⁸² Jeopolitik İlmi Antolojisi Denemesi; Gençlik Kitabevi.

⁸³ Jeopolitik İlmi Antolojisi Denemesi; Gençlik Kitabevi.

Kroki 8 (B. Yalta arşivi)

Zayıf ve bölünmüş bir Kore'nin; ciddi bir kriz ve yakın bir tehdit ve savaş alanı olma olasılığı kuvvetlidir.

Kore'nin ikiye bölünmüş olması, ülkede savaş ihtimalini iki kat arttıran bir neden olarak görülebilir. İkiye bölünmüş Kore'deki denge, her an bozulabilecek bir hassasiyet içindedir. Kore'nin, stratejik bir yığınak üssü, çıkış köprüsü ya da zayıf veya kuvvetli bir bütünlüğe sahip bulunması; tarihine yön veren başlıca faktörlerdir.

Kore bütünlüğünü ve tarafsızlığını koruyabildiği oranda, yörede dengenin ve barışın bozulmasını engelleyebilir.

Kore'nin, yakın ciddi tehdit altında bulunduğu ülkeler, (Tokyo, Pekin, Moskova) değil, bölgenin uzağında bulunan; Sidney ve Washington olabilir. Tarafsızlıkla dış denge korunabildiği oranda, barış ve güvenlik sağlanabilir. Yalnız kalmamak için müttefikler, Uzakdoğu dışından sağlanmaya çalışılmalıdır. Çekişenlerden (komşulardan) biri ile yapılacak dayanışma, diğerlerini kışkırtabilir, devamlı teyakkuza yol açabilir.

Kore'de Stratejik Hatlar ile Coğrafi Bölgeler

Kore'de coğrafi bölgeler: kıyı şeridi, orta bölge ve sarp dağlık arazi olmak üzere üçe ayrılır.

Kore'deki "yasal" hatlara gelince; Yalu Nehri ile Toman Nehri Kore'nin kuzeydeki hududunu oluşturur. Kore'yi ayrıca iki kısma bölen 38°'inci paralel (II-II) yeni bir hudut çizgisidir.

Gelelim doğal stratejik hatlara;

Kuzeyden güneye doğru; Sinan-ju ve Hungnam (A-B) hattı, Nap'ove Wonsan (C-D) hattı, Mansu ve Kangnung (E-F), Chin-ju ve P'o-hang (G-H) hatları sayılabilir. Korenin iklimi kuzeye ve batıdan doğru gidildikçe sertleşir.

Nüfus ve ekonomide bu doğal yapıya göre batı şeritle güney ve orta şeritte yoğunlaşır.

IV. KORE'NİN GRİ YÜZÜ

1. Asırlar Sonra Uzakdoğu'dayız

Ninelerimizin ecüç бүсүç dedikleri ülkeye gidiyoruz. BMT'nın çağrısı üzerine, Güney Kore'ye saldıran Kızıl Korelileri durdurmak için savaşmaya gidiyoruz.

Bu defa Koe'ye ünlü "İpek Yolu" ile değil, denizleri ve azgın okyanusları aşarak yol alıyoruz.

1905 yılında Japoların, Rus donanmasını denizin dibine yolladıkları Tschima Boğazının sert rüzgarlı sularını aşıyoruz. 17 Ekim 1950 günü 16:30'da Pusan Limana demir attık. 19 Ekim 1950'de saat 13:00'de General W. G. Haan alı Amerikan gemisinden inerek, kül renkli Kore topraklarına ayak bastık.

Atalarımızın hep kuzeyden (Yalu Nehri boylarından) geldikleri Kore'ye biz güney kıyısından çıkıyorduk .

Asırlar sonra, sarı (kül) renkli insanlarla tekrar karşılaşıyorduk.

Pusan Limanından yola çıkarak; doğu-batı yönünde akan suları, güneden kuzeye uzanan sarp dağları aşacak ve gerillaları uslandıracaktık. Kızıl askerlerle vuruşarak Yalu Nehri'ne ulaşmaya çalışacaktık.

Dayanıklılık, ustalık ve cesaret isteyen kanlı günleri, olağan karşılamak zorundaydık. Ülkemiz ve BMT için, kan ve ateş içinde başarıyı arayacaktık.

Bizden istenen, zaferdi. Biz de, bu insanlık dramının çetin sınavından yüzakı ile çıkacağımıza, bütün kalbimizle inanıyorduk.

Çünkü biz kuvvet ve cesaretimizi; amacımızın doğru olmasından alıyorduk. Zia doğrunun yerini hiçbir şey alamaz.

Savaşın doğasındaki ateşten, halkın zarar görmemesi için özen gösterecektik. Çünkü, halka karşı kıyıcı davranan, en güçlü ve teknik orduların bile sonunun yenilgi, utanç ve pişmanlık olduğuna tarih tanıktır. Biz Türkler bu dersin akılda tutulmasını herkese içtenlikle öğütleriz.

2. Kore'ye Ayak Basıyoruz

a. Pusan'a İniyoruz

Bugün, Pusan'a (19.X.1950) çıkacağız. Böylece nereye çıkacağız merakından kurtulduk. Gemimiz demir alıyor. Yavaş yavaş rıhtıma doğru yaşıyoruz. Merak ve heyecan içindeyiz.

Resim 20: Türk Tugay Komutanı Gen. Tahsin Yazıcı,
Pusan'da karaya ayak basıyor (basından)

Türk, Kore ve Birleşmiş Milletler Bayrakları, Birleşmiş Milletler, Kore Mülkî ve Askerî erkânı ile beyazlar giymiş, yirmi kadar genç bayan, çiçeklerle Türk Tugayını karşılamak üzere, rıhtımda yer almışlar. Gemimiz halat atarken; Rıhtımdaki bando, marş çalmaya başladı. Karşılama grubunda Amerikalı subaylar da yer almışlar.

İnme sıramız gelinceye kadar etrafı seyrediyoruz. Tören yerinin biraz ötesinde, çöp yığınının karıştıran, pejmürde kıyafetli yoksul Koreliler, itişip kakışıyorlar. Az ilerde harap sivil kamyonlar; tozutarak geçip gidiyorlar.

Rıhtımdaki bando ara verince, tugayımızın bandosu karşılık veriyor. Bandolar sıkıcı ağır havayı dağıtır gibi oldular. Galiba müziğin sihri böyle...

General Tahsin Yazıcı, karargâhı ile tam saat 13.00'te rıhtıma indi. Önde duran Vali ile tokalaştı. Ayak üstü yapılan kısa görüşmede, Pusan Valisi General Yazıcı'ya;

- *Bu kara günümüzde, çok uzaklardan bize yardıma geldiğiniz için çok teşekkürler ederiz.* sözlerine General Yazıcı;

Resim 21: Kore'de Türk Tugayı'nı karşılama töreni (basından).

- *"Kore'nin kurtuluşu için bütün gücümüzle çalışacağız."*⁸⁴ dedi... Şimdi Kore'de parlak sözlerin, görkemli törenlerin sırası değil. Herkesin ivedi ağır görevleri var. Sıramız geldiğinde, biz de 15.20'de Kore toprağına ayak bastık. Bekletilmeden kamyonlara -GMC- binmek, hoşumuza gitti. İçimizde bir hüznün ve sıkıntı var. Çok sabırsız olduk. Beklemeye hiç tahammül edemiyoruz. Her şeyin çabuk olmasını istiyoruz.

⁸⁴ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 100.

b. Eyvah Kore Mahvolmuş

Pusan'ın ana caddesi bile, bakımsızlıktan toz toprak içinde. Sokaklarda yalınayak, başı açık, eski elbiseli; halsiz, üzgün ve asık suratlı, kadın ve erkekler dolaşıyorlar. Göçle şehrin nüfusu artmış olmalı. İşsiz, güçsüz, kuru bir kalabalık var.

Şevksiz karşılama töreninden sonra, ne yana baksak yoksulluğu görüyoruz. Her yerde; keder, korku, açlık ve telâş var. Hemen herkes dileniyor. Çöp yığınlarını eşeleleyen insanlar. İşsiz, ümitsiz güneşlenen insanlar. Yollarda askerî taşıtlardan başka araç yok gibi... Savaş, zayıf Kore ekonomisini yerle bir etmiş.

Dörtüyl kavşağında; izci üniformalı, on yaşlarında bir çocuk trafiği yönetiyor. Çocuk bir ciddi bir gururlu, demeyin gitsin. Bu çocuğu çok sevdik. Çocuk trafik keşmekeşinde şaşırmadan, trafiğe yön veriyor, şoförler çocuğu ciddiye alıyor, işaretlerine uyuyorlar.

Kamyonlardan tren istasyonunda indik. Ne var, ne yok, demeye, fırsat kalmadan; etrafımızı çocuklar sarıverdiler.

- Cap! cap! cap! sesleri arasında kaldık. Çocuklar ağlayarak ısrarla bizden yiyecek istiyorlardı. Biz bir cehennemine içine düşmüştük. Ne edeceğimizi şaşırdık.

İstasyonun etrafını mukavva teneke ve sazdan penceresiz viraneler sarmış. Galiba buradaki insanlar, dilenerek geçiniyorlar. Kore'de böyle kahredici bir durumla karşılaşacağımız, hiç aklımıza gelmemişti. İstasyonda bize verilen kumanya kutularını, etrafımızı saran çocuklara dağıtıyoruz. Cap! cap! sesleri kesileceğine daha da arttı. Verecek başka bir şeyimiz kalmamıştı. Tek dileğimiz, bir an evvel cap! cap! seslerini duymayacağımız bir yere gitmekti.

Kore halkı bu durumdayken; kurtuluş ümitleri, idealleri, azimleri kalabilir miydi?

Kore'de taş yerinden oynamış. Şimdi oynayan bu taşlar, nasıl yerli yerine oturtulacak? Birbirlerine çok benzeyen, dillerini hiç bilmediğimiz, yüzlerine bakarak düşüncelerini ve duygularını kestiremediğimiz bu insanlarla, nasıl güvenilir ilişkiler kuracaktık.

İç savaş (körüklenen kardeş kavgası) Kore'nin sosyal; ekonomik yapısı ile tüm değer yargılarıyla inançlarını, kökünden sarsmış görünüyor. Pusan'da askerden geçilmiyor. Halbuki Kore'nin; askere, top

ve tüfek gibi ekmeğe daha çok ihtiyacı var. Boyacı ve dilenci çocuklar, kadın satıcılığı yapıyorlar.

Korelilere yaklaşmak, anlamak ve sorunlarını paylaşmak istersen, acaba onlar bizim için ne düşünüyorlardı. Kısacası, Koreli bize güveniyor muydu? Bunu ilerdeki günlerde anlayabilecektik...

3. Pusan-Teagu Tren Yolculuğu

a. *Trenimiz ve İzlenimler*

Trene biniyoruz. Çocukların cap! cap! seslerinden kurtulacağımız için seviniyoruz. Saat 17.00'de trenimiz hareket etti. Trenimiz çok ağır gidiyor. Biraz daha hızlı gitse diyoruz.

Demiryolu çift hat, vagonlar epey eskimiş. Vagonlarda mermi yaraları görülüyor. Pencereerde cam yok. Oturma yerleri kuru tahta... Vagon kapılarında kum torbaları ile nöbetçi yerleri yapılmış. Demek ki, her yerde her an, saldırıya uğrayabiliriz. Tetikte bulunmak gerek...

Şehrin dışına, kırlara doğru çıkarak; gri renkli şehrin, sıkıcı havasından, kurtulduğumuza memnunuz. Kore'de Kuzey-Güney doğrultusunda (o vakitler bizde bulunmayan), uzanan yüksek enerji nakil hatlarına, hasetle bakıyoruz.

Kuzeye doğru çıktıkça, meşe ve çam ormanları içinden geçiyoruz. Bir karış toprak boş bırakılmamış. Ovalar ve daracık vadiler ile sırtlar, pirinç tarlaları ile kaplı. Her yerde pirinç üretimi yapıyorlar. Kırsal alanda tarımla, deniz kıyıları ile tatlı sularda balıkçılıkla uğraşanlar, şehirlerdeki halk kadar çaresiz değiller.

Sarı, kırmızı ve mor renkli, güzel bir akşam seyrediyoruz. Hava serinlemeye başladı. Burada köyler, bizdeki gibi büyük değil. Evlerin damları sapla kaplı. Evler dere kenarları ile tepelerin eteklerinde ve daracık hattı içtimalar da kurulmuş, on onbeş hanelik dağınık tertipte köyler ile sık sık kuytu köşelerde, tek tük evlere rastlıyoruz.

Kore köylüleri yüzlerini bize dönerek, avuç içlerini göğüslerinde birleştirerek ve vücutlarını öne eğerek trenimizi selâmlıyorlar. Bu selâmlama biçimini, seneler sonra hudutta, Rus köylülerinde de görecektik. Halkımızın böyle bir selâmlama adetinin olmaması hoşumuza gitti.

Yollar stabilize, bizim şöselere göre çok genişti. Asfalt yol yoktu. Kuzeye doğru çıktıkça, meşe ve çam ormanları artıyordu.

Hava epey serinledi. Güzel renkli akşam, yıldızlı geceye dönüştü. İzlenimlerimizi yavaş sesle konuşuyoruz. Erlerimiz gördüklerinden yorgun düşmüş olmalı ki, hemen uykuya vardılar. Kore'de her şey, bize ilginç geldi. Trenimizde ışık bulunmuyor. Rayların monoton seslerinden başka ses duyulmuyor. Burada trenlerin düdükleri, öküz sesini andırıyor.

b. İki Arada Kalan Halk

Bugün dünyada iki tezin kavgası yapılıyor. Diğerlerinin sesleri pek duyulmuyor. İki büyük ülke, hayat görüşlerini ve nüfuzlarını yaymaya çalışıyorlar.

Tezlerin dışardan zorla sokulması, toplumları ta temellerine kadar sarsıyor. Sosyal, ekonomik ve siyasal hayatlar, kültür birikimleri, rayından çıkıyor. Her şey karmakarışık bir hal alıyor. Ülkeler ve kuşaklar, tarifsiz acılar veren, bir kavganın içine düşüyorlar. Şimdi Kore bu bunalımı, çok şiddetli ve çok kanlı bir biçimde yaşıyor.

"Gerek ulusal, gerekse uluslararası başarılı hükümet örgütleri, ancak devamlı gelişmeler sonunda oluşurlar. Bunların bir gün içinde ortaya konulamayacakları"⁸⁵ gözden uzak tutulmamalıdır.

Kore'deki savaş aslında; "... sadece savaştan askerleri ilgilendiren basit, teknik bir olay değildir. Herkesi ilgilendirecek bir olaydır. Bu insanların kafalarında, fikirlerinde çarpıştığı bir savaştır."⁸⁶ Tarafların; (Amerikan-Rus) "Biz bu savaşa kâr için, yağma için, arazi için veya diğer ulusların fertleri veya hükümetleri üzerinde mandacılık, iktidarları kazanmak için girmedik"⁸⁷ iddiaları gerçeği yansıtmıyor. Nitekim, küçük bir istasyonda karşılaştığımız, Üniversiteli genç Koreli de bize şunları söyledi.

"- Yardıma geldiğiniz için teşekkür ederiz. Ama sarsıp yıkacağınız geleneklerimizin ve kurumlarımızın yerine, sizinkileri sarsıntıya

⁸⁵ WILKIE, Wendell; Tek Bir Dünya, s. 148.

⁸⁶ WILKIE, W.; a.g.e., s. 151.

⁸⁷ WILKIE, W.; a.g.e., s. 135.

uğramadan alabilecek miyiz? Alsak bile, mutlu bir toplum olabilecek miyiz?

*Şimdi vatanımızda, çeşitli ülkelerden gelmiş askerler var. İşleri bitince hemen giderler mi? Gitseler bile, etkilerini nasıl gidereceğiz? Bu endişeler yüzünden, gelişinize sevinemiyoruz. Çünkü biz çok aldatılmış, yalnız bırakılmış, çok acı çekmiş ve bir türlü kurtulamamış bir ulusuz.*⁸⁸ Bu görüşten sonra, Korelilerin Birinci Büyük Savaş bitince, kalkıştıkları bağımsızlık çabalarına kısaca göz atarak bir hatırlatmada bulunalım.

c. Kore'nin Bağımsızlık Çabaları

Koreliler, asrın başlarında; bağımsızlıkları için Japonlara karşı "*yer altı örgütleri*" kurdular. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Wilson Prensiplerinden ümide kapılan Koreli liderler; "*1.III.1919 günü, Syngman Rhee de dahil olmak üzere, otuz üç Lider Seul'de; Bright Moon Lokantası'nda, son yemeklerini bir arada yemek için toplanırlar. Orada yüksek sesle, Bağımsızlık Beyannamelerini okurlar ve altını imzalarlar. Peşinden tutuklanırlar. Bunun üzerine, yüz binlerce Koreli sokaklara dökülerek, ellerinde yasaklanmış Kore Bayrakları ile hiçbir şiddet hareketi göstermeden vakur, fakat ümit ve neşe dolu bir yürüyüş yaparlar. Sonraki haftalarda bunların çoğu Japonlar tarafından öldürülürler.*"⁸⁹

Kore halkı, yurtseverlerinin tutuklanmalarına ve öldürülmelerine karşı dünyanın tepki göstereceğini, Korelileri destekleyeceğini beklerlerken; Amerika Seul'deki Konsolosuna; "*Kore Ulusçularının plânlarını uygulamalarında, Amerika'nın hiçbir teşvikte bulunmadığını ve bu konuda hiçbir fikri desteklemediğini, taraflara bildirmesini ister.*"⁹⁰

Dünyanın bu duyarsızlığı karşısında, yardım göremeyen Kore yurtseverlerinin, direnme güçleri kırıılır. Bunu unutmayan Koreliler, şimdi haklı olarak, yardıma gelenlere inanamıyorlar. Asırlarca tutsak yaşamak, horlanmak ve aldatılmak, Korelileri şüpheli olmaya itmişti.

⁸⁸ YALTA, P.T'gm. B.; Günlük.

⁸⁹ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 20.

⁹⁰ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 20.

Resim 22: Kore Cumhurbaşkanı Syngman Rhee, eşi ile (Gen. T. Yazıcı arşivi)

Kore halkı şimdi, patlak veren Kuzey-Güney çatışmasına; yabancıların yeni bir oyunu gözüyle bakıyor. Kanlı kardeş kavgasını, üzüntüyle izliyor. Biz Kore'de; *"Yabancı siyasî kontrolü karşısındaki yılgınlığı"*⁹¹ gözlerimizle görmeye başladık.

Şu kısa zamanda anladığımıza göre; Kuzey Güney Koreli yoktur. Bize (yardıma gelenlere) güvenmeyen Koreliler vardı.

ç. *Tutsak Treni*

Trenimiz, bir gemici fenerinin solgun sarı ışığının, zor fark edildiği تنها karanlık bir istasyonda durdu. Burada altmış kadar Kuzey Koreli tutsağı taşıyan bir trenle karşılaştık. İstasyondaki köylüler kendi dertlerinde, kimse ile ilgilenecek halleri yok. Tutsaklara göz ucu ile bakıp geçiyorlar. Halkın, kardeş kavgasının bu bahtsız askerlerine, ne gözle baktıklarını kestiremiyoruz. Çünkü hiç renk vermiyorlar.

⁹¹ WILKIE, W.; a.g.e., s. 134.

Tutsaklar çok gençtiler. Aralarında tek tük yaşlılarda vardı. Hepsi çok zayıftılar. Üniformaları solmuş ve yırtıktı. Üstleri başları kir içindeydi. Düşüncelerini hiç belli etmiyorlardı. Bakışlarında; ılık ve mana yok gibi. Sanki düşünme yeteneklerini kaybetmişler... Durgun, alâkasız, telâşsız, içlerine kapanmış, kaderlerine boyun eğmişler.

Dağıtılan çiğ patatesleri; yıkamadan kabukları ile yiyorlardı. Aç oldukları belliydi. Bir iki patatesle doymayacakları da çok açıktı...

Tutsaklar, bizim "*kara vagonu*" dediğimiz; eşya ve hayvan taşıyan vagonlara, balık istifi tıklmışlardı. Tutsaklar çömelmişler. Vagon ortasında sopalı ve Tomson'lu, çelimsiz iki güneyli muhafız boy gösteriyordu.

Tutsakların, elleri ayakları bağlı değildi. Trenler ağır gittiğinden, tutsaklar bu iki gevşek muhafızı, kolaylıkla etkisiz kılarak, kaçabilirlerdi.

Vagonun ortasındaki gaz tenekesinde, yakılan yaş odunların saçtığı acı dumandan, göz gözü görmüyordu.

- Kaçmazlar mı?

- *İster Kuzeyli ister Güneyli olsunlar, Koreli tutsaklar kaçmazlar*⁹² dediler. Demek ki, her iki taraftaki Koreli askerler, arada kalıp ezildiklerini düşünüyor olmalılar. İki büyüklerin Korelileri, çıkarları için ikiye bölerek, vuruşturduklarını sanıyorlardı. Koreliler; kim kazanırsa kazansın, Kore'nin kolay kolay huzura, hürriyete kavuşabileceğine inanmıyorlardı. Bu nedenle Koreliler tutsak olduklarında, tekrar vuruşmayı düşünmedikleri için kaçmıyorlardı.

V. TEAGU'DAKİ GÜNLERİMİZ

1. Kore'de İlk Gecemiz

19/20.X.1950 gecesi, istasyonlarda dura dura, ağır ağır gidiyoruz. Nihayet saat 23.30'da Teagu istasyonuna vardık. Burada ineceğiz. Eşyalarımızı kamyonlara yükledik. Kalacağımız yere yaya gidiyoruz. Teagu'da karartma olmasa bile, şehir karanlığa gömülmüş gibi.

⁹² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Yolda tek tük ışıklara rastlıyoruz. 45 dakikalık bir yürüyüşten sonra; etrafında iki katlı pavyonların bulunduğu, genişçe karanlık bir avlu-ya girdik.

Bereket versin, bizden önce gelen kabile nöbetleri yüklenmiş. Biz koğuş nöbetleri ile yetineceğiz. Karanlıkta gösterilen damı ve duvarları yıkık binalara, el yordamıyla yerleşiyoruz.

Erleri beton üstünde değil, tahta döşeme üzerinde yatırdığımız için şükrediyoruz. Dar, ince ve sert beyliklere uzanan ve üzerlerine battaniyeleri çeken erlerimiz, hemen uyumaya başladılar.

Bu bizim Kore'de geçirdiğimiz ilk gecemizdi. Şikâyet hakkımız yoktu. Bundan sonra; açık kapalı yer ayrımı yapmadan, sıcağa soğuğa, yağmura kara, karanlığa aldırmandan, uyuyacak ve dinlenecektik. Uzak yakın, yorgun argın, aç tok demeden; emirleri harfiyen yerine getirecektik.

Gece karanlığında, nasıl bir yere yerleştiğimizi pek anlayamadık. En son biz subaylar, saat 03.00'te tahta döşemelere uzanma olanağını bulabildik.

2. Teagu'daki Kışlamız

Bugün 20.X.1950. Konaklama yerimiz şehrin içinde. Savaştan önce üniversiteymiş. Şimdi askerlere kışla olmuş. Etrafı yüksek iki sıra dikenli tel ile çevrilmiş. Kapılarda nöbetçi, çit boyunca devriye bulunuyor. Geceleri ve yağış olduğunda, subay devriyesi çıkarılıyor. Tüm kışlada aydınlatma çok zayıftı.

Avlu genişti. İki katlı binalarda, savaşın irili ufaklı hasarları görülüyordu. Onarılmalari için hiçbir çaba yoktu. Ünlü Pusan savunmasında, Kuzeyliler Teagu'nun önlerine kadar gelmişler. Fakat şehre girememişlerdi. Şehir üzerinde durulacak kadar büyük hasar görmemişti.

Amerikalılar, yemeğe, posta işlerine, ibadete, kantine, sinemaya, kütüphaneye, spora ve banyoya çok önem veriyorlar.

Amerikalı askerler, yalnız görev alıp verirken, görüşmeye katılır ve ayrılırken, bir de tekmillerde selâmlaşıyorlar.

Amerikalıların, rütbeleri ne olursa olsun, bütün askerler, papazlara saygı gösteriyorlar. Papazlar, hafta sonlarında, siyah bez üzerinde beyaz haçlı, flâmalı jipleriyle; cepheye gidiyorlar. Cephe gerile-

rinde, ayinlere katılıyor, günah çıkarıyor, askerlere moral veriyorlar...

Resim 23: 241. P.A.'nın öğle yemeği (Ali Çelen arşivi)

Amerikan birliklerinde, karargâhlarla bütün kurumlarda; aşçı, şoför, garson, tesisatçı, tezgâhtar, sekreter, işçi olarak, çok sayıda ücretli Koreli çalıştırılıyor. Bunlar Korelilerin en şanslıları oluyor.

İçme suları iyi değil. Bütün sular klorlanıyor. Bu suların klor kokusu ve tadı hoş sayılmaz.

Alayımız yemeğini ancak, 2,5 saatte yiyebiliyor. Erler yemeklerini açıkta, oturarak ya da ayakta yiyorlar. Kapalı yemek yeri sağlamadı.

Tugay Komutanı ile Alay Komutanı: güvenlik işleri, subay er ilişkileri, temizlik ve sivil halkla ilişkiler üzerinde konuştular.

Silâh temizliği, tertip ve temizlik işlerinden sonra eğitime geçeceğiz.

Amerikalılar yabancı ülkelerindeki askerlerine, yeşil (Asıl Dolar) yerine kırmızı (Asker Doları) veriyorlar. Bizde elimizdeki yeşil Dolar-

ları kırmızı Dolarla değiştireceğiz. Yeşil Dolar kullanmamız yasak. Amerika güçlü parasını özenle koruyor.

Resim 24: 241. P.A. öğle yemeğinde (Ali Çelen arşivi)

O vakitler bizde, bir Dolar 282 kuruştı. Kore'de bir lira 2500 Woon'du. Kore'de madeni para kullanılmıyor.

3. Teagu

Teagu, Güney Kore'nin Seul'den sonraki en büyük yerleşim yeri, ova üzerine kurulmuş. Taş devlet binaları iki katlı. Halkın oturduğu evler; bir katlı, damlar sap veya pişirilmiş, ince toprak levhalarla örtülmüş. İstasyon tarafında yeni yapılmış üç dört katlı birkaç apartman var.

Avlular bizim eski evlerimizin avluları gibi geniş, etrafı duvarla çevrili. Her evin bir sundurması bulunuyor. Evler bağdadi dediğimiz türden.

Caddeler asfalt, ara sokaklar kırma taştan, toz toprak içinde. Dükkânlar tek katlı. İçleri loş denecek kadar ışıksız. Vitrin düzenlemesi ve temizlik diye bir şey yok. Dükkânlarda; Amerikan ordusuna ait giyecek, meyve suyu, yiyecek ve tütün satılıyor. Eskiden kalma Japon ve Çin ipekliler ile porselenleri olmasa, gösterecek değerli bir şeyleri olmayacak.

Resim 25: Teagu kenar mahallesinden bir görüntü (Ali Çelen arşivi)

* Bar ve meyhanelerle, kahvehaneler, istasyon tarafında bulunuyorlar. Aslında oturacak ve içecek; temiz, aydınlık bir yer yok. Şehirde karartma yok. Woon'un değer kaybetmesi ile sefalet ve fuhuş ile dilencilik almış yürümüş. Zaruret burada da, *hukuk* ve *ahlâk* bırakmamış.

Burada bir not düşelim. Korelilerin anlattıklarına göre; Teagu'nun kuzeyindeki kırmızı tepelerin arkasında, altın madeni varmış. Burada Amerikalılar kuş uçurtmuyorlarmış.

4. Koreliler

Kore'de bizi şaşırtan şey; Korelilerin ayırt edilemeyecek kadar, birbirlerine benzemeleriydi. Yaşlarını da kestiremiyorduk. Yaşlı dediklerimiz iyice çökmüşler. Koreliler, orta boylu, esmer, düz siyah saçlılar. Erkeklerin çoğu zayıf, kadınlar ise etine dolgun. Ayakları küçük sayılmaz. Kadınlar sarı, pembe, mavi ve yeşil parlak renkli, erkekler genellikle beyaz renk elbise giiyorlar. Memurlar, Avrupalılar gibi siyah setre pantolon giiyorlar. Öğrenci kızlar siyah veya lâcivert renkte ceket, pantolon veya etek, erkekler ise kızların aynı renkte ceket pantolon giiyorlar.

Kore'de alfabeyi, noksansız yazan bir Koreliye rastlayamadık. Buna rağmen, okuma yazma oranı; %98'in üstünde.

Biz okuma yazmayı kolaylaştıran Atatürk'e rağmen, okumada halâ dünyanın nal toplayan artçı ülkelerinden biriyiz. Bu gevşekliğimizden utanmalıyız.

Koreliler, şarkılarını, solo veya toplu olarak çok kolay, usulüne uygun, ahenk içinde, zorlanmadan, güzel söyleyebiliyorlar. Kore'nin dağ köylerinde; Chopin'in, Strauss'un ya da Bach'ın plâklarına rastlamak bizi çok şaşırttı. Biz halâ batı mı doğu mu lâf salatası ile bir şey yapmadan vakit geçirip duruyoruz. Bu akılsızlığa ne demeli.

Memleketlerini kurtarmaya geldik diye, halk bize yakınlık göstermiyor. Biz onların nazarında patlak gözlüleriz. Koreliler de bizim için kıpışık gözlüydüler. Zamanla birbirimize alışacağız. Şimdi birbirimizi garipsiyoruz.

Koreli kadınlar, ellerini kullanmayı unutmuşlar gibi, bir çok şeyi hep başları üzerinde taşıyorlar.

Öğrenciler daha meraklı, daha sokulgan. Yaşlılar bize hiç yüz vermiyorlar. Kadınlar utangaçlar. Göz ucu ile bakıyorlar. Erkeklerden kaçındıkları söylenemez. Bürokratlar Batılılar gibi giyiniyor ve soğuklar; kadınlar ulusal giysilerden başka bir kıyafet giymiyorlar.

Kore evlerinde kilit yok. Demek ki herkes hakkına razı, birbirinin hukukuna saygılı.

Çocuklar, bizim çocuklarımız gibi oynuyorlar. Kore'de çocuk parkına rastlamadık, arsalarda, evlerin avlularında ve sokaklarda oynuyorlar. Çizgi, kaydırak, körebe, uzun eşek, saklambaç, seksek ve mendil oynuyorlar. Çocuklar her yerde aynı. Ne oluyorsa, büyüdükçe oluyor. Büyüdükçe, değişiyor ve dünya çocukları birliğinden koparak, birbirlerine yabancılaşıyorlar.

Koreliler ölümlerini, ulusal giysilerini giyerek, müzik eşliğinde, ağıt yakarak, törenle kaldırıyorlar. Ölümü doğum gibi karşılıyorlar. Burada bizde olduğu gibi toplu mezarlıklar yok. Aile mezarlıkları var. Ölümlerini havadar, güzel tepelere gömüyorlar. Başlarına taş dikeyyorlar. Ölümlerini ziyaret ediyorlar.

Resim 26: Koreliler (B. Yalta arşivi).

5. Amerikalıların Uyarıları

Amerikalı subaylar bizi uyarmak için, masallardan medet umuyorlar:

*"- Sizden önce, tel çiti devriyemiz, bilinmeyen kişilerce bıçakla öldürüldü."*⁹³ diyerek, bizi korkutarak uyarıyorlar. Bu da bir anlayış.

Amerikalılar, Teagu'da kulaklarımızı; gerilla-sabotaj-baskın-pusu sözleriyle doldurmaya başladılar. Amerikalılar kaş yaparlarken,

⁹³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

göz çıkardıklarını fark etmiyorlardı. Kore'nin dağını, taşını, kentini "gerillâ" yapmışlardı. Kore'de bir düşman vardı: O da Gerilla idi. Amerikalılar, askerin yüreğini "gerillâ" korkusu (heyulâsı) ile dolduruyorlardı. Kore'de cephe, cephe gerisi yoktu. Çünkü her yerde "gerillâ" vardı.

Anlaşılan Gerillâlar, Amerikalıların canlarını çok yakmışlar. Bu "Gayrı Nizami Savaş" Amerikalılara çok ters gelmiş olmalı. Bu yüzden de "çete temizleme" yerine, çetelere karşı "savunma" dan söz ediyorlar.

Teagu'da bir yandan "Gerillâ Canavarına" karşı uyanık bulunmayı öğrenirken, açıkta yatmaya, soğuk yemeğe, klorlu suya, soğuk duşa, yorgunluğa, açlığa, uykusuzluğa, alışmamız gerektiğini, kısacası savaş koşullarını yavaş yavaş kavramaya başlıyorduk.

6. Savaşta Kadınlar

Kore'de yegane eğlence; içki ve kadındır. Kadınlar, bir eşya gibi satılıyor, el değiştiriyor. Kadınlara acıyan, saygı gösteren yok gibi. Savaşta bozulan ekonomi; aile, nezaket ve ahlâk bırakmamış. Acımasızlık almış yürümüş. Gücü yeten eziyor. Bir dolar 2500 Won olunca çöküşün, sebebi daha iyi anlaşıyor.

Böyle zamanlarda, kadınların çektikleri sıkıntıları, uğradıkları onur kırıcı davranışları, karşılaştıkları tehlikeleri ve sefaleti anlatmak çok zordur.

Bir lokma ekmek, hastasına ilâç, tehlike ve tehditten kurtulabilmek, araç temin etmek amacıyla kadınların; açılıp saçılmaları çok utanılacak, esef edilecek bir şeydi.

Kadınların içine yuvarlandıkları bu kötü duruma, üzülyorduk. Kadınları rahatsız etmemeleri için erlerimizi sık sık uyarıyorduk. Koreli kadınların, şerefleri ve güvenlikleri için çok özenli davranıyorlardık. Kadınlara karşı yapılan kabalığı, onur kırıcı her hareketi ve tecavüzleri, anında cezalandırıyorduk. Bu konudaki duyarlılığımızı, göstermek için Gen. Tahsin Yazıcı'nın yazılı bir emrine değinelim:

"- Halkını ölümden kurtarmak için geldiğimiz bu memlekette çeşitli milletlerin askerleri arasında, her bakımdan iyi bir hürmet ve itibar kazanmış olan Tugay birliklerinden; bazı sütü bozuk, ahlâksız, Türk adını taşımaya lâyık olmayan bir iki erin... kadınlara... tecavüze cüret ettikleri... erler mahkemeye verilmiş ve ilk olarak altışar ay

*hapse mahkum edilmişlerdir... Kore haydutları... ırz ve namus düşmanları olarak hapishanelere verilecekler.*⁹⁴ deniliyordu.

Erleri pek çok seven Gen. Tahsin Yazıcı; kadınların rahatsız edilmeleri konusunda, hoşgörüsüzdü ve hatta çok sertti. Kore'deki dost askerlerin; kadınlara tecavüz eden askerlerine, ceza verdiklerini hiç duymadık.

Çünkü, onlar bu olayları; savaşın olağan işlerinden sayıyor, bizim gibi üstünde durmuyorlardı.

Kore'de, kadınların korunmaları konusunda, Türk Tugayından daha duyarlı bir birliğe pek rastlayamadığımızı söyleyebilirim.

7. Bazı Amerikalı Erler

Bazı Amerikalı erler ve özellikle siyahî erler, şehir içinde deli gibi araç sürüyorlar. İnsan çiğnenirmiş, umurlarında değildi. Zaten onların, Korelileri adamdan saydıkları yoktu. Korelilere tepeden bakıyorlardı. Çok kaba davranıyorlardı. Yanlarına sokulan çocukları bile, "Gara" (ne demekse) diyerek kovuyorlardı. Sanki bu şımarık azgın askerleri, buraya zorla getirenler Korelilermiş gibi, hınçlarını onlardan alıyorlardı. Bu askerlerin kadınlara elle, sözle sataşmaları, Korelileri çok üzüyordu. Askerler bu tür tutumları önemsemiyorlardı.

8. İyi Anılmak İstiyoruz

Korelilerin sevgisini, güvenini kazanmak için elimizden geleni yapmaya özen gösteriyoruz. Kore halkı ile iyi ilişkiler kurmaya önem veriyoruz. Korelilere nazik davranmaya, onları rahatsız etmemeye, çok dikkat ediyoruz. Erlerimizi de devamlı olarak uyarıyoruz.

Teagu'da öyle bir an geldi ki; kadın erkek, yaşlı genç bütün Koreliler; Askerlerimize gülümsemeye, durarak selâm vermeye başladılar. Başkalarından kaçarlarken, bizden kaçmıyorlardı. Kadınlı erkekli gruplar, askerlerimizin nöbet değişimlerini ve eğitime çıkışlarını seyretmeye geliyorlardı.

⁹⁴ Türk Tugayı; I. Şube, Kore, 10856, 6 Ocak 1951.

Koreli askerlerle de, sıcak ilişkiler kurmaya başlamıştık. Kore'de kimseye tepeden bakmıyor, küçümsemiyorduk. Tanıştığımız Koreli Yzb. Çang ve Tğm. Hannamho sık sık bizi ziyarete geliyorlardı.

24.X.1950 günü, Pyongyang'ın kurtarılması şerefine, Teagu'da tören yapılıyor. Törene çağrılan Tugay Komutanımız, yaptığı konuşmada;

- Türkiye Cumhuriyeti, bir karşılık beklemeden, size yardım etmek için geldi. Kore kurtuluncaya kadar, yanınızda savaşacağız, der. Bu konuşmanın üzerinden, iki üç gün geçtikten sonra, Koreli bir genç bize;

- 24.X.1950 akşamından itibaren, evlerde sizin Generalin; bir karşılık beklemeden yardıma koştuk, sözleri konuşuluyor. Duymak istediklerimizi yalnız sizin Generaliniz söyledi. Size güveniyoruz, Sizi kendimize yakın hissediyoruz. Ne de olsa, kökleriniz Asyalı. Sizler hümanist imparator bir ulustansınız.

9. Kolay Yönetim Anlayışı

General Yazıcı, Korelilerle oluşan iyi ilişkilere zarar vermemek amacıyla, subay (teğmenler) ve erlerin şehre inmelerini yasakladı. Bu bir cezaydı ve suç oluşmadan veriliyordu. Yöneticilerimizin ilk akıllarına gelen, kestirmeden giderek, sorunu yasakla halletmekti. Suç varsayımıyla, izinsiz bırakılıyorduk. Olur olmaz yasaklar; gerginliği, güvensizliği, çekişmeyi azdırıyordu. Birbirimize güvenmeyi, dayanışmayı ve tartışmayı öğreninceye kadar; "zıt kutuplar" olarak kalmaya devam edeceğiz ve çağın normlarına kolay erişemeyeceğiz.

10. Eğitime Devam Ediyoruz

Amerikan silâhlarını alır almaz, 23.X.1950 günü araziye çıktık. Her gün dere tepe demeden, savaş donanımı ile arazi koşusu yapıyoruz. Sonra silâh eğitimine geçiyoruz. Sabah saat 06.00'dan akşam 18.00'e kadar eğitimdeyiz. Öğle yemeklerini de araziye getirtiyoruz. Kaybedecek vaktimiz yok.

Koreliler bize alıştılar. Selâmlaşıyoruz. Kore nöbetçileri de bizi selâmlamaya başladılar. O günler Teagu'da, bizden başka eğitime çıkan askere rastlamıyorduk.

31.X.1950 günü Nişancılık, Ateş İdaresi, Tahkimat çalışmaları yaptık. Öğleden sonra, Amerikalı astsubaylardan Amerikan M1 tüfeğinin kullanılmasını öğrendik.

6. Güney Kore Alayının cephede imha haberi üzerine; Güney Koreli askerlerin araziye çıktıklarını görüyoruz.

2.XI.1950 günü öğleden sonra, Tugayın Havan (81 mm) birliklerinin atışları; General Yazıcı, iki Amerikalı General, Alb. Dora, Tabur ve Ağır Bölük Komutanları ile Amerikalı Subaylar tarafından denetlendi.

Alb. Dora;

- *I. Tabur Topçu ateşi olmasa da, Havan (81 mm) Takımının desteği ile muharebe edebilir*" dedi.

3.X.1950 günü, 3. P. Bl. + 1 Ağ. Mt. Tk. + 1 Hv. Tk. (81 mm) + 1 Top. Bt. (10,5 mm) + 1 Mu. Kt. + 1 Sh. Tk. ile hakiki mermi-lerle taarruz yapıldı. Alb. Dora, Hv. Tk. mevziine kadar gelerek;

- *Atışların iyiydi*, dedi.

4.X.1950 Cumartesi günü yeni verilen M1 Amerikan Tüfeği ile 3 deneme 3 düzeltme ve 3 kontrol mermisinden sonra; atıcılık değerlendirilmesi için 9 mermi atıldı. Hava çiseliyor. 14.00'de kışlaya döndük.

11. Kore'de Cumhuriyet Bayramımızı Kutluyoruz

Cumhuriyet Bayramımız için garnizonumuzu, bayraklarla ve çam dallarıyla süsledik. Nizamiyede, büyük bir tak kuruldu. Üstüne de Atatürk'ün üniformalı, renkli bir portresi yerleştirildi.

Koreliler, bizdeki fevkalâdeliğin farkına vardılar. Cumhuriyeti-mizi kutladığımızı öğrendiler. Gruplar halinde nizamiye önüne gele-rek, Atatürk'ün, portresini beğeni ile seyrediyorlar. Birbirlerine "Turko Abacı" diyerek, Atatürk'ün resmini gösteriyorlardı. Ata-türk'ün resminden çok etkilendikleri anlaşıyordu. Kışlamızda yap-tığımız geçit resminin ortalarına doğru, Amerikalıların telâşla gel-diklerini gördük.

* Türklerin babası.

- *Bayramınız olduğunu biraz önce haber aldık. Daha önce habermiz olsaydı, biz de katılırdık. Bayram yemeği çıkartırdık. Eğlenceler düzenlerdik, demezler mi?* Bu sözlerden sonra özür dilemek bize düştü.

Resim 27: Taegu'da 29 Ekim günü kışlamızın kapısı (B. Yalta arşivi).

Geçit Töreninden sonra, erlerimizin eğlenceleri başladı. Eğlencelere bazı Amerikalı erler de katıldılar. Yzb. Rıza Vuruşkan'ın Hizmet eri Mahmut güreşte, insan azmanı yabancı bir askeri yendiği için Yüzbaşı bizlere (Teğmenlere) takılmadan edemedi.

- *Sizlere kaç defa söyledim. Ufak tefek Hizmet Eri almayın. Muharebede Hizmet Eri, Mahmut gibi güçlü kuvvetli olmalı,* diyerek bizi iğneledi. Hakikaten bizim Hizmet Erlerimiz ufak tefektir. Ne var ki, bir de işin aması vardı. Çok geçmeden, Güreşle vuruşmanın birbirinden çok farklı olduğunu görecektik. Cesaretin dayanıklılığın ve sadakatin kimde bulunduğu, vuruşmadan önce pek belli olmuyordu. Vuruşma çok başka bir sınavdı. *"Görevi Namus"* bilenler, *"Onurlarına değer verenler"*, kendilerini *"Kan ve Ateş içinde"* belli ediyorlardı. Barışta, ufak tefek diye önemsenmeyenlerin, vuruşmalarda nasıl birer ateş parçası kesilerek, düşmana dehşet saldıklarını, çok sık

görecektik. *Barışın kabadayıları, savaşta genellikle siniktiler.** Acınacak durumdaydılar.

Resim 28: T. Yazıcı, Cumhuriyet Bayramında konuşurken, Teagu (Kur. Yzb H. İnceoğlu arşivi).

12. Amerikalıların Konferansları

Kore Savaşı'nda deneyim edinmiş bazı Amerikalı subay ve astsubaylar, birkaç gece bize Kore Savaşı hakkında bilgi verdiler. Amerikalılar, düşman ordusundan çok, Gerillâlardan (Çeteler) bahsettiler. Kore Savaşı, çetelerle vuruşmaktan ibaretmiş gibi anlatıyorlardı.

Bize anlatılanları özetlersek;

Kore eri cüssece küçüktü. Yakın boğuşmada, başarılı sayılmazdı. Az yer, meşakkate dayanıklıdır. Kurnazdır. Topçu ateşinden, sis mermisinden, yangın bombasından ve süngüden çok korkuyorlarmış. İyi gizleniyorlarmış. Geceleri ve örtülü arazide, yağışlı havada, yön bulmakta ustaymışlar. İnisiyatif sahibi değillermiş. Subaysız kalınca; ne edeceklerini bilemezlermiş.

* İsmet İNÖNÜ; K.H.O. ziyaretindeki bir konuşmasında.

Başlıca hedefleri; komuta karargâhları, ikmal noktaları, muharebere hatları, sıhhi yardım istasyonları ve taşıt parkları ile ihtiyatlarıdır.

Avantajları; sivillerden haber alabiliyorlarmış. Araziyi iyi tanıyorlarmış. Kontrolümüzdeki bölgede aylarca; beslenme, barınma ve hareket olanağı bulabiliyorlarmış. Halktan çok yardım görüyorlarmış. Halk onlardan çok korkuyormuş. Elbet sempatizanları da varmış.

Muharebede, hava ve topçu destekleri yok gibi, taşıtları da çok az. Zayıfa aldırılmazlarmış. Baskın yapmaya çok önem verirlermiş. Gündüz saklanır, gece hareket ederlermiş. Ajanları iyi propaganda yaparlarmış. Çete hareketlerini, Silâhlı Kuvvetlerinin hareketleriyle; koordine etme beceri ve deneyleri varmış. Gece, hücum ederler. Hücum sırasında, boru ve düdükle işaretlerirlermiş. Moral bozmaya önem verirlermiş. Dikkati çektikleri noktadan, başka yere saldırırlarmış.

Çekilirlerken; gerilerinde cephane, yiyecek, sağlık malzemesi ve muharebe araçları ile ajanlar bırakırlarmış. Telsiz çevrimlerini bozarlar. Gerillâ saldırıları ile cephe gerisini karıştırırlarmış.

Hileleri; koyun sürüleri içinde gizlenmek. (Kore'de hiç koyun görmedik). Ölü ve ağır yaralı taklidi yapmak. Funda dalı altında saklanarak, belli etmeden yaklaşmak. Yaralı taklidi yapmak. Aç ve hasta taklidi yapmak. Ölüleri ve malzemeyi mayınlamak. Sivil kıyafetle mevzileri, tesisleri, içlerine girerek incelemek. Halkın arasında hemen kayboluverirlermiş. Gevşeklik halinde aniden saldırırlarmış.

13. Yine Bir Amerikan Hikâyesi

"A Bölüğü mevzilerini B Bölüğünün İrtibat Ekibine bırakarak, yol üzerinde bekleyen Kamyonlara doğru çekilirken; yakından yediği ateşle, çil yavrusu gibi dağılır. Araçlar, düşmanın eline geçer.

B Bölüğü; düşmanın A Bölüğüne saldırması üzerine mevzilere koşar. Bölük düşmanla vuruşmaya tutuşur. B Bölüğü telsizle Alaydan yardım ister. Alayın gönderdiği Birlik, düşmanın kestiği yolu açamaz ve geri döner.

B Bölüğü, hava kararınca kadar, mevziini savunur. Karanlık basınca, Bölük, gerisinde bulunan düzlükteki Okula çekilir. Burada yaralıların tedavileri yapılır. Yanlarına Sıhhiye Eleri ve yiyecek bi-

*rakıldıktan sonra bölük, karanlıktan yararlanarak, evvelâ 18 km. Kuzeye, daha sonraki günlerde 60 km. Doğuya doğru yürür. B Bölüğü, 5 gün sonra; Düşman Hatlarından sızarak, Dost Kuvvetlere kavuşmayı başarır.*⁹⁵

Amerikalılar bir garip insanlar. Açık açık şöyle yapın diyeceklerine, düşüncelerini masallarla anlatmayı yeğliyorlar.

Biz vuruşmalarda; akla hayale gelmeyen şeylerin olabileceğini düşünebiliyorduk. Askerler; sürprizler, aksaklıklar, kayıplar ile yenilgiler karşısında şaşırmmalı. Nerede vuruşma oluyorsa, orada aksiliklerin, sürprizlerin, hataların olacağı baştan kabul edilmelidir. Ancak, bütün bunlara rağmen; en kuvvetli düşmanın bile, zayıf ve duyarlı bir yeri, açık bir yanı bulunduğu bilinmeli. Uсталık; düşmanın bu açık ve zayıf yerini yakalayıp, oraya vurmasını bilmektir.

Vuruşmada, ümitsizlik ve boyun eğmek yoktur. Vuruşmalarda hep cesur olmak, meydan okumak, işin üstesinden gelineceğine inanmak gerekir. Çünkü sükûnet içinde düşmana karşı inatla, akılla ve cesaretle savaşan; zaferi aradıkça, sonunda zafere ulaşır. Ürkeklik, kararsızlık ve telâş, muharebeyi kaybetmeye yol açabilir. Daima inisiyatifi ele geçirmeye çalışmalıdır.

14. Türk Savaş Muhabirleri

Kore'ye Savaş Muhabiri olarak *Cumhuriyetten Faruk Fenik, Akşam'dan Alâattin Berk, Hürriyet'ten Bayan ve Bay Hikmet Feridun Es* gelmişlerdi. Savaş muhabirlerimizle görüşmekten memnun olurduk. Çünkü bizim onlara değil, muhabirlerin daima bize anlatacakları çok havadisleri bulunurdu.

Biz de görevlerini yapabilmeleri için muhabirlerimize, elimizden gelen yardımı yapardık. Biz kıta Subayları, muhabirlerden hiç çekinmezdik. Çünkü onlardan gizleyecek bir şeyimiz de yoktu. Biz işimizi bağırarak, herkesin gözü önünde yapıyorduk. Muhabirlerden özel bir beklentimiz de yoktu.

Genelkurmayın Kore'ye Askeri Savaş Muhabirleri ve film operatörleri göndermemesi bir noksanlıktı. Türk Tugayının Kore'deki vuruşmaları bu yüzden görüntülenemedi, belgelenemedi. Halbuki Rus-

⁹⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

ların İkinci Dünya Savaşı'nda, usta yazar ve film operatörlerini, cep-helerde görevlendirmeleri, ulusal ve uluslararası arşivlere "*Savaş Edebiyatı*"nın en güzel eserlerini armağan etmelerini sağladı. Böylece savaş kahramanlarını ölümsüzleştirerek, halklarını ve dünyayı etkilediler

Kore'de dünyanın ünlü haber ajanslarının usta muhabirleri, karargâhlardan çok cephede çalışıyorlardı. Kore Savaşı'nda, savaş muhabirinin öldüğü söyleniyordu. Bizim muhabirlerimiz bazen ateş hattına kadar gelirlerdi. Sonra birden gözden kaybolurlardı. Çünkü muhabirlerimizin, yabancı muhabirler gibi, güvenceleri yoktu. Aldıkları ücretler de ne kadar azdı. Alâattin Berk ile Faruk Fenik'i ön hatlarda daha sık gördüğümüzü söyleyebilirim.

İşin doğrusu, savaş muhabirliği cesaret, askerî taktik ile fotoğraf bilgisi ve dayanıklılık isteyen, tehlikeli, ağır bir meslekti. Bu yüzden savaşlarda yetenekli muhabirler, dünya çapında ün yapıyorlar.

Gerçek savaş görüntüleri yerine, geri teşkillerde, savaş eğitim düzeyleri düşük erlerle düzenlenen, yapay savaş sahnelerini görüntüleyen muhabirler; alaylara konu oluyor, itibarsız duruma düşüyorlardı.

Muhabirler, cephedeki tehlikelerden başka ve daha çok aralarında acımasız bir atlatma, yanıltma, engelleme ve hatta sabotajla karşılaşabiliyorlardı. Kısacası savaş muhabirliği, öyle herkesin harcı bir iş değildi. Özel bazı nitelikler ve askerî bilgi isteyen, tehlikeli bir işti.

15. Denetlemeler

Sabah gün ışıırken eğitime çıkar, öğle yemeğini arazide yer, hava kararırken kışlamıza dönerdik. Amerikan M1 P.Tf., Hf. Mt., Ağ. Mt., Tomson, Karabin, Golt Tabanca, Top ve Havan ile Bazoka ve uçak-savarlarla tam teçhizatlı olarak, gece-gündüz hakiki mermilerle, uygulamalı muharebe eğitimleri yapıyorduk.

Teagu'da bulunduğumuz günlerde, şoförlerimize trafik kuralları ile geceli gündüzlü, uzun yürüyüş eğitimleri yaptırılmadı. Bu konuda; Tugay Oto Bl., ciddi katkılarda bulunmadı. Amerikalıların yeni silâhları öğretmelerinden sonra; Piyadeler, Topçular, Havanlar (81 mm) ve makineli tüfekler gerçek mermilerle; sıkı denetlemelerden geçirildiler.

~~Amerikalı General ve subaylar ile Tugay ve Alay komutanı ile subaylarımızın yaptıkları bu denetlemeler sonunda; piyadelerimizin savaş görevlerini başaracak bir düzeyde bulundukları saptandı.~~

Topçularımız, sürat ve isabet yönünden, üstün düzeyde not aldılar. 81 mm. Havan Birliklerinin çoğu, normalin altında puan aldılar. Bu silâhlâra, barışta gereken önem verilmediği için iyi yetişmemişlerdi. Bu silâhlar savaş içinde pişerek, görevlerini yapmayı öğreneceklerdi. 60 mm havanların çoğu, etkili bir düzeye gelmekte çok zorlandılar. Ağ. Mt. ile Hf. Mt.'ler iyi not aldılar ve muharebelerde daima görevlerini başarı ile yaptılar.

*"Uçaksavar taretleri; düşmanın hava tehlikesi hemen hiç bulunmadığı için etkin olan ateş güçlerini, çok sonraları (18.V.1951)'den itibaren, kara hedeflerine karşı kullanmaya başladılar."*⁹⁶ Kısacası Tugay; büyük kısmı ile muharebe edebilecek ve başarı sağlayabilecek bir düzeydeydi. Tugay savaş gücünü, çok geçmeden savaş görevlerini, başararak gösterecekti.

Ancak denetlemelerde Tugay, Alay ve Tabur Karargâhları üzerinde, hiç durulmadığına işaret edelim. Komuta karargâhlarının; eğitilmeye, öğrenmeye ve denetlenmeye ihtiyaçları bulunduğu düşünülmedi. Bu çok önemli görevler, birkaç saatlik konferanslarla yürütülemezdi...

16. Bu Denetlemeyi Anlatmalıyız

20 Kasım 1950 günü, Tugayın mutfak malzemelerini, Amerikalıların görmeye gelecekleri bildirildi. Nöbetçi Subayları ile Levazım Subayları hemen hazırlıklara başladılar.

Etrafa çeki düzen verilirken, yerlere beylikler seriliyordu. Daha sonra gerçekten çok iri kazanlar, karavana ile bakraçlar ve er aş kapları yerlerine konuldu. Doğrusu içleri kalaylı, dışları bile gümüş boya ile parlatılmış malzeme, gözümüzü almıştı. Göğsümüzü gere gere, mutfığımızı Amerikalı dostlara gösterebilirdik.

⁹⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Jiplerden inen Amerikalı Subaylar, şaşırdılar. Hemen bir Astsubayı jiple geri gönderdiler. Aralarında bir iki lâf ettikten sonra, bize doğru geldiler. İri kazanlar Amerikalıları etkilemişti...

Resim 29: II. P. Tb. K. P. Bnb. Miktat Uluünlü'nün karavanayı muayenesi
(Ali Çelen arşivi).

İkmal Subaylarımız açıklamada bulunmaya, soruları cevaplamaya hazır dılar.

Amerikalılar hayretle;

– *Bunlar ne?..* diye sordular. Bu defa şaşırmak sırası bize geldi...

– *Mutfak malzemesi...*

– *Peki bunlarda ne pişirip ve nasıl soğutmadan dağıtacaksınız?* sorusuna,

– *Patates, nohut, mercimek, pirinç, fasulye, et ve sebze pişirilecek...*

– *Bu malzemeyi nereden bulacaksınız, açıkta; kar, yağmur ve rüzgârda nasıl ateş yakacaksınız...* Konu anlaşılmıştı. Çok geçmeden birkaç Doç kamyonu avluya geldiler. İki üç kişi bir sandığı indirdiler. Ambalaj açılınca emaye pırıl pırıl, dört ocaklı bir benzin yemek pişirme aleti çıktı.

Gelen aşçılar konserveleri, dört köşe çelik tepsiye döktüler, ocaklar yakıldı; çorba, sebze ve etli yemek ile kompostoyu bir saat içinde bir bölüğe yetecek yemeği hazırladılar. Birkaç gözlü, er aş kapları ile dağıtılan yemek lezzetliydi.

Çok utanmıştık. Avrupa ile iç içeyiz. Her yerde Ataşelerimiz var. Bizim bu Ocaklardan haberimiz bile olmamıştı. Sepetimizin epey boş olduğunu görüyorduk... Çağdaşlık lâfla değil işle oluyor...

17. Kolordu Karargâhı

Gen. T. Yazıcı; IX. Kolordu Karargâhını tanımak, çalışmaları görmek ve cephe hakkında bilgi almak için; arkadaşları ile (Kur. Bşk. G-II, G-III, G-IV ve Tugay Komutanı Yardımcısı (P. Alb. C. Dora) Kolorduyu ziyaret eder.

Gen. T. Yazıcı ile Karargâhına IX. Kor. Karargâhında bir Brifing verilir. *Kor. K.'nı yarım dakika, Kur. Bşk. bir dakika kadar konuştuktan sonra, Şube Başkanları bilgi verirler.*

*"Bizim subaylar, Kor. Kh.'nı zayıf bulurlar. Kolordu Kh.'nı güven verecek bir düzeyde ve olgunlukta görmezler."*⁹⁷

VI. ALAYIN LAĞV EDİLMESİ*

İki Komutan arasındaki eski arkadaşlığa rağmen, çok geçmeyecek ve iki Karargâh arasında (Tugay ve Alay) içten içe bir çekememezlüğün varlığı görülecekti. İki Karargâh arasındaki soğukluk; işlerin aksamasına yol açabilecekti. Bu duruma, Yazıcı ile Dora'nın engel olmaları bekleniyordu. Yoksa bu uyumsuzluk, savaş görevleri sırasında, daha da büyük zararlara neden olabilirdi.

Subaylar arasında huzursuzluğa, dedikodulara ve yazışmalara yol açan bu olayı, anlatabilmek için üzerinde, az da olsa durmak isteriz.

Teağrı'da bulunduğumuz sırada, 3 XI.1950 günü, Tugay Komutanı Alayı lâğvetmeye karar veriyor:

⁹⁷ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; GÜNEŞLİ, Tnk. Yzb. Hurşit; Anlattıkları.

* Kaldırılması.

*"Alayı lâğvetmemiz doğrudur. Kore'de bulunan bütün Tugaylar, tek komuta ile yönetiliyorlardı. Tugayımızda; Tugay-Alay diye iki Komutanın bulunması, bazı sıkıntılara neden oluyordu. Alay Komutasını; irtibat, etkinlik ve hızlı komuta düşüncesiyle lâğvettik."*⁹⁸

*"Alayın lâğvında; Alb. C. Dora ile Yb. N. Poyrazoğlu arasındaki uyumsuzlukta etkisi olabilir. Bence asıl etken; Amerikan Muharebe Gruplarına uymak düşüncesidir."*⁹⁹

*"Lâğv üzerinde Alay Subaylarının önünde Alb. C. Dora ile Ütgm. Şahap Gürelli arasında geçen üzücü olayın da, etkisi olduğu ileri sürülmüştü."*¹⁰⁰

*"Alayın lâğvında; Tugay Karargâhındaki Tankçı Subayların etkili oldukları iddia edilmiştir."*¹⁰¹ Şimdi, Tugay ve Alay Komutanlarının, lâğv hakkındaki açıklamalarına bir göz atalım.

Alb. C. Dora;

*"Albayın lâğv için kendisi ile hazırlık müzakereleri yapıldığını, lâğvın aleyhinde konuştuğunu, lâğv işinde Yb. N. Poyrazoğlu'nun etkili olduğunu ve durumu Ankara'ya, Genelkurmay'a bildirdiğini"*¹⁰² anlatırken, Gen. Tahsin Yazıcı'da; *"3.XI.1950 günü öğleden evvel yapılan, Albayın da bulunduğu, Tugay Kur. Bşk. ile dört Şube Müdürünün toplantısında lâğv konusu, ilk ve son defa konuşulmuş ve kararı verilmiştir. O konuşmada, Albay bir mütalâa bulunmamıştı."*¹⁰³

Alayın lâğv edilmesinden sonra; tugay komutanı yardımcılığı görevi verilen Alb. C. Dora, Alayın eski Emir Subayı Yzb. Halim İrsoy'u, Pusan'a gönderir. Genelkurmay'a yazdığı mektubu postaya verir. Yzb. Halim İrsoy, Pusan'da karşılaştığı P. Tgm. Orhan Akpolat'a;

"- Alayı kaldırdılar. Bu işte Yb. N. Poyrazoğlu ile Kurmay Yarbay Selâhattin Tokay'ın parmağı var. Bir başka neden de; yakında

⁹⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁹⁹ GÜNEŞLİ, Tnk. Yzb. H.; Anlattıkları.

¹⁰⁰ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

¹⁰¹ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

¹⁰² DORA, Alb. Celâl; Kore'de Türkler, s. 72-79.

¹⁰³ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 125-126.

savaş bitecek. Girilecek kısa süreli bir vuruşmada, elde edilecek başarının şerefini, sadece Tugay komutasına mal etmek için Alayı kaldırdılar. Yb. N. Poyrazoğlu; ilk günden itibaren Alay Komutanlığı Yardımcılığını istemedi. O hep baş rolü oynamak istedi. Şimdi ona Ağır-lıklar Komutanlığını verdiklerini"¹⁰⁴ anlatır.

Nedense; Yb. N. Poyrazoğlu üzerinde çok durulmuştur. Yb. N. Poyrazoğlu'nun; A.K. yardımcılığından memnun olmadığını tugayda bilmeyen yoktu. Yb. N. Poyrazoğlu, Alb. C. Dora'dan rahatsız ve General'e de umduğu desteği gösteremediği için kırgındı. Bu nedenle, Tugay Komutanını her vesile ile eleştirmekten geri kalmıyordu. "Bir gece Teagu'ya gittiler diye, Tugay Komutanına sorgulanmak için götürülen iki Teğmenle karşılaştığında; Tb. K. Bnb. İmadettin Kuranel kendisine olayı anlatır. Yb. N. Poyrazoğlu'da; ben komutan olsam; Teğmenlere böyle davranmam sözleriyle, babalık tavrı takınarak, Tugay Komutanını eleştirir."¹⁰⁵

Yb. N. Poyrazoğlu'nun Alayın kaldırılmasında etkisi olup olmadığına kısaca bakalım:

"Pyongyang'ın kurtuluşu nedeniyle Teagu'da 24.XI.1950 gecesi yapılan Balo sırasında, Amerikan birliğine, baskın yapıldığı haberi gelir. P. Yb. N. Poyrazoğlu'na, hemen bir Piyade Tk. ve iki Half Trak alarak, Amerikalılara yardım etmesi emredilir. Emri alan N. Poyrazoğlu;

- Rahatsızım, ben gidemem, der. Görev; Tugay karargâhından Yzb. Sacit Gürünlü'ye verilir." Tugay Şubat 1951 günleri 431 rakımlı Tepede, çetin vuruşmalarda bulunurken, cepheye gelen General T. Yazıcı; Hemeroitten rahatsız olduğunu gördüğü Albay C. Dora'ya, derhal Hastaneye gitmesini emreder. Alb. C. Dora'nın hastaneye gideceğini öğrenen Yb. N. Poyrazoğlu;

- Generalim, Alaya ben komuta edeyim, dediye de, General, Alayın Komutasını Kur. Yb. Selâhattin Tokay'a verir."¹⁰⁶

¹⁰⁴ AKPOLAT, P.Tgm. Orhan; Anlattıkları.

¹⁰⁵ TÜZÜN, P.Tgm. Nihat; Anlattıkları.

• Uçaksavar.

¹⁰⁶ GÜNEŞLİ, Tnk. Yzb. H.; Anlattıkları.

Yb. N. Poyrazoğlu'nun bu göstergelere göre Gen. Tahsin Yazıcı'yı etkileyemediği kolayca anlaşılabılır. Yarbayın bu olaylardan önce bir etkisi var idiyse de, sonra bu etkisinin kalmadığı görülüyor. Böylece Alayın kaldırılmasında Yarbayın etkili olduğu bir sanıdan öteye gitmez. Alay kaldırıldıktan sonra; Alb. C.Dora, Tugay Komutanı Yardımcılığına, Alay karargâhındaki Subaylar Tugay karargâhında; görevleri ile uygun şubelere mülhak (yardımcı) olarak verilirler.

"Üç Piyade Taburu, Topçu Taburu, Havan Bölüğü (81 mm) doğrudan Tugaya bağlanırlar. Alay İstihkam ve Tabur İstihkam Takımları; Tugayın İstihkam Bölüğüne verilirler. Alayın Muhabere Takımı, Tugayın Muhabere Bölüğüne katılır. Alay Karargâh Bölüğü, Tugay ile Taburların İkmal ve Sıhhiye birliklerine dağıtılır. Alay Muhafız Takımı, Tugaya bağlanır. Alay Keşif Takımı ile Tugayın Keşif Kutası oluşturulur.

*Alay Komutanı Yardımcısı Yb. N. Poyrazoğlu'na; Tugay Geri Teşkillerinin, yani; Talimgâh Grubu (iki Depo Bölüğü) Sıhhiye, Oto Bölüğü, Ordonatım ve Levazım ile Bandonun komutası verilir.*¹⁰⁷

Kıt'a Subayları, Alayın kaldırılmasını iyi karşılamazlar. Fakat bir kere karar verilmişti. Şimdi, kişisel düşünceleri bir yana bırakarak, Tugayın başarısı için elden gelenin yapılması gerekiyordu. Tugayın "birlik ruhunu" sağlam tutmak, subayların ana düşüncesiydi. "Nitekim Alay Lâğv edilince, bazı Bölük Komutanları; P. Yzb. Rıza Vuruşkan'dan fikir almaya geldiler. Yzb. Vuruşkan da;

*- Bize Tugayın aldığı karara uymak düşer, öğüdünde bulundu.*¹⁰⁸

Alayın kaldırılması ile sorun sona ermedi. Tugay Kunu-ri Muharebelerinden sonra, Seul'ün güneybatısında, Sosa-ri'ye çekilmişti. "Genelkurmay; Alb. C. Dora'nın Pusan'dan gönderdiği mektup üzerine, Alayın yeniden kurulmasını emreder."¹⁰⁹ Bu emir üzerine; Tugay derhal Alayı kurar ve Alb. C. Dora tekrar Alayın başına geçirilir. (8.XII.1950 Sosa-ri)

¹⁰⁷ YAZICI, Gen. T.; s. 125-126. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

¹⁰⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

¹⁰⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Maalesef olay gene kapanmaz. "Alb. C. Dora'nın mektubunun arkasından Genelkurmay, Alayın kaldırılmasını anlatan, Tugayın yazısı ulaşır. Tugayın bu yazısı üzerine, Genelkurmay bu defa, Tugayın görüşüne uyarak; Alay Komutasının kaldırılmasını emreder. Genelkurmayın bu son emri üzerine Alay Komutası kesin lâğvedilir. O sıradaki Alay Komutanı Alb. Nuri Pamir'e Tugay Komutanı Yardımcılığı görevi verilir. Bu emirden sonra, Kore'de 241. Piyade Alayı bir daha kurulmaz."¹¹⁰

Uzun çekişmeler ve acele karar değişikliklerinden sonra, bir Piyade Alayına iki Karargâhın çok geldiği, emir komutayı sadeleştirmek, yazışmaları azaltmak, komutayı daha etkin kılmak ve temsili güçlendirmek amacıyla, Alay kademesi tekrar kaldırılır. Bu değişikliğin etkili olabilmesi için birliklerin; muhabere, mobil* ve ikmal olanakları yönünden, geliştirilmelerine ihtiyaç vardı.

Bu konuyu; Sosa-ri'de yeniden kurulan 241. P. Alay komutasının, lâğvedilinceye kadar, Kore'de başarılı muharebeler verdiğini söyleyerek noktalayalım.

VII. KUTUP YILDIZI**

Şimdi Türk Tugayı'na *Kutup Yıldızı* adının verilış öyküsüne değinelim. Öykü diyoruz, çünkü bu konu parlatalım derken, karıştırıldı.

"Teagu'da bulunduğumuz sırada, bizzat Gen. Mac Arthur tarafından Tugaya "North Star" (Kutup Yıldızı) adı verildiği birliğimize tebliğ edilmişti."¹¹¹ Bir başka hatırlatmaya göre; "Tugaya, IX. Kolor-du Muharebe Bülteni'nde; North Star kapalı adı verilmişti."¹¹² Bundan esinlenen "Kur. Yzb. İsmail Hakkı İnceoğlu, bu adın Tugaya yarasaacağını düşünerek, eli çizgiye yatkın bir Yedek Subaya, Kutup Yıldızı amblemini çizdirir. Sonunda, Kore'de övünce taşıdığımız,

¹¹⁰ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

* Hareket.

** North Star

¹¹¹ DORA, Alb. Celâl; Kore'de Türkler, s. 50.

¹¹² YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

"Kutup Yıldızı" amblemi, dost askerlerin beğendikleri ve düşmanın-
da unutamadığı bir sembol oldu."¹¹³

Kutup Yıldızı sembolünü, askerlerimiz sevdiler ve benimsediler. Tugay Kore'de bu sembolle tanınır ve anılır oldu. "North Star" adı; Türk Tugayı'nın gücü, yiğitliği ve zaferle, gururunun sembolü oldu.

Sembol 1: Kutup yıldızı.

¹¹³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AŞAMADAN AŞAMAYA BİR SAVAŞ

I. KORE'Yİ BÖLER MİSİNİZ?

1. Kardeşi Kardeşe Düşman Etiler

Kore'nin ikiye bölünmesinin anlaşılabilir, kabul edilebilir ve gerçeklere dayalı, tutarlı bir nedeni yoktur.

*"Başkan Truman'ın askeri güçlükler nedeniyle 38. paralelin kararlaştırıldığını söylemesi"*¹¹⁴ inandırıcı değildir. Uzakdoğu'da, Japonlara bir kurşun atmamış bulunan Rusya'nın; Kore'de ne işi vardı? Aslında Kore, ABD ile SSCB'nin sana-bana, anlayışı ile ikiye bölünmüştü. Ya da ABD Kızıl Çin'e karşı, Moskova'yı işe bulaştırmak istemiş olabilirdi.

Dünyada, saflığı bakımından halkı, bölünemeyecek nadir ülkelerden birisi Kore'dir. Ülkenin bölünmesini akla getirebilecek en küçük bir neden ve sorun yoktu. Gerçek böyleyken, süper dediğimiz; yani akıllı, gücü ve deneyimi çok bir ülke (ABD), zayıf ve yanlış, sudan askerî gerekçelerle, sorunun önemini düşünmeden; yapay, uyduruk bir çizgi (38° paralel) ile Kore'yi bölüverdi. Rusya bu güzel sürpriz karşısında, eline geçen fırsattan yararlanarak, dengeyi kendi yönüne çevirmek için hemen kolları sıvar.

Atom bombasına sahip Amerika, dünyada barıştan emin olarak hayal kurarken, Kore'yi cepte keklik sayan Rusya ise, ardından Japonya'yı yoğurmak üzere harekete geçmekte tereddüt etmez. Amerika, zafer sarhoşluğu ile belâyı eliyle komşu etmişti. Rusya, ABD'nin hesaplarını alt üst ederek, ateş topunu gerektiğinde, Kızıl Çin'e atabilirdi.

ABD ile SSCB'nin Kore'ye yerleşmeleri, Kızıl Çin'i rahatsız edecekti. Çin burnunun dibindeki yarımada da, yaratılan oldu bittiyi ka-

¹¹⁴ TRUMAN, H.S.; a.g.e., s. 225.

bul edemezdi. Yarımada ile tarihî, stratejik ve jeopolitik bağları vardı. Kore'de Çin'le görüşülmeyen her gelişme, onu çok etkiler ve rahatsız ederdi.

Talisiz Koreliler, Japonya'dan kurtulmanın tadına varamadan, iki süper gücün kendilerine sormadan, ülkelerinin bölündüğünü görmenin şaşkınlığı içinde, işin nereye varacağını, kaygı ile beklemeye başlarlar.

İçlerinde en küçük bir uyumsuzluk sorunu bulunmayan Kore halkı, görünürde ideolojik, gerçekte iki ayrı gücün çıkarları yüzünden bölünmüştü.

Kore'de iki büyüğün açtığı uçurum, zamanla genişler. Kardeş olan insanlar, birbirlerine dış bileyen, düşman haline gelirler.

Koreliler; din taassubundan, ırk ayrımından daha derin, daha şiddetli, çok daha vahşi ve amansız ideolojik bir bağnazlığa sürüklenirler. Aynı kandan gelmiyorlarmış gibi, Kuzeyli ve Güneyli diye uzlaşmaz, birbirinin canına kasteden, iki kutba ayrılırlar. Bu ayrılık körüklenerek, kanlı bir savaşa dönüştürülür.

2. Kore'de Yanlış Hesaplar

Moskova Kuzey Korelileri, sosyalizm büyüü ile efsunlarken, silâhlendirip eğitir. Kısacası Kuzey Kore, Güney Kore'yi istilâya hazırlanır.

Washington, kendisine ve dostlarına, kimsenin yan bakamayacağı hesabıyla, Güney Kore'de göstermelik birkaç zayıf askeri birlik bırakmakla yetinir.

Bu tutum, sorunları soğutmadığı gibi, yatıştırmaya da yetmez. Aksine gerginliğin artmasına, işlerin daha karışık bir hal almasına neden olur.

ABD'nin bu gevşek tutumu, Kuzey Korelileri cesaretlendirir. İşte bu yüzden Kore'de savaş, erken ve baskın biçiminde patlak verir. (25 Haziran 1950)

3. Kore'de Savaşa Çanak Tutuldu

Winston Churchill İkinci Dünya Savaşı'na, "*lüzumsuz savaş*"¹⁵ veya "*kolaylıkla önlenebilecek savaş*" der. Kore Savaşı'na da "*bile bile savaş*" adı verilebilir. Kore Savaşı; ihmallerin, yanlış hesapların ve isabetsiz politikaların ürünü, bir savaştır.

Kore Savaşı, aslında akıl kârı bir savaş değildi. Çünkü, ABD meydan okumalardan, sonunda hep kazançlı çıkar. Terazinin kefesini lehine çevirebilir. Ama o güne kadar ölenlerin, yıkımların ve acıların hesabı, önemli ciddi bir sorumluluktu.

Bu gerçeği göz ardı eden Pyongyang, Pekin ve Moskova, bir ha-yale kapıldılar. Bu üç kafadar; Kuzeyli Ajanların çalışmaları ile Güneyli sempatizanların, ideolojik yoğun propagandalar ve örgütsel çalışmalarla, Güney Kore halkının, hücumu uygun bir hale getirildiğine inanırlar.

Taarruza geçmeleri ile Güneyli erlerin subaylarını, halkın da idarecilerini saf dışı bırakacaklarına, kesin gözü ile bakarlar.

Böylece, dünya gözünü açınca kadar, Kuzeyliler yıldırım hızı ile Güney Kore'yi ele geçireceklerdi. Kızıl Üç Lider, Japonya'yı kontrolünde tutan yorgun ABD'nin, Küçük Kore'ye karşı fazla ilgi duymayacağını sanmış olmalılar. Onlar için insan kaybı önemli sayılmazken, ABD için asker kaybı çok önemliydi.

Gerçekten Güney Kore Kuvvetleri, üstün ve kararlı Kuzey Kore kuvvetleri karşısında, pek bir varlık gösteremediler. Ancak, Kızılların umdukları gibi Güneyli erler, Subaylarına ve halk idarecilerine karşı ayaklanmadılar. Fakat bu oldu bitti, dünyada iyi karşılanmaz. ABD'nin tepkisi de ani ve çok sert olur.

ABD'nin oldu bittiye boyun eğceğini düşünmek yanlıştı. ABD kendisine karşı silâh çekilmesini, çıkarlarına zarar verilmesini kabul etmez. Amerika'nın tarihi boyunca; düşmanlarını "*ibreti alem için*"; bütün gücü ile cezalandırma anlayışına ve geleneğine sahip bir ülke olduğu hiç unutulmamalıdır. "*Amerikan kamuoyu, otokrasiye karşı hürriyeti için savaşılmaya hazırdır.*" Reisicumhur Wilson'ın; "*ABD bayrağının insanlığın bayrağı olduğunu*" söylemesi boş bir söz değil-

¹⁵ CHURCHILL, Winston; Anlatıyor; Cilt I, Önsöz.

dir.¹¹⁶ ABD Başkanı Mac Arthur'a; *"hemen Güney Kore'ye yardım etmesini"* emreder. ABD'leri; Kore'deki otoritesine ve çıkarlarına karşı çıkılmasına, bu defa sessiz kalmamıştı.

4. Kore Krizi Nasıl Çözülür?

Evvelâ Kuzey Korelilerin askerî harekâtı durdurarak, 38° paralelin kuzeyine çekilmeleri, sonra iki süper gücün Kore'den çekilerek, birleşme sürecinin BMT'nin gözetimi altında başlatılması ile çözülebilir. Kısacası her türlü baskıdan uzak bir barış ortamı içinde, Kuzeyli ve Güneyli halkın, oyu ile birleşme önerisi taraftar bulabilir. Ancak arada kan akarsa acı dinmeden, yara soğumadan, birleşme ve barış o kadar kolay mıydı? Evet ama olanaksız değildi. Yeterki Kore'yi ruhlarında ve beyinlerinde kavrayan önderler çıksın. Kuzeyin hemen ateş kesmemesi halinde sorunun çözümü, kan ve ateş içinde aranacak demektir.

Kore olayı BMT'nin gözetimi altında, Koreliler tarafından çözülebilir. Bölünmüş zayıf Kore, kendisine ve bölgeye çok zarar verebilir. Birleşmiş Kore, bölgede barışa, istikrara ve halkın refahına, daha çok katkıda bulunabilir.

5. Ekonomiye Çökertme Stratejisi

Kuzeyliler, Kore sorununu savaşla çözmeyi yeğlediler. Aslına bakarsanız, garip Kore'de; ne savaş ve ne de görüşmeler, ciddiye alındı. Kore'de sorunlar, hep bir ucundan tutulduğu için, olumlu sonuca varılamadı.

ABD önleyebileceği bir savaşın çıkmasına, bir oranda nasıl fırsat verdiyse, bu defa kazanabileceği bu savaşı, ortada bırakarak uzamasına neden oldu. ABD'nin kararsız ve ürkek tutumu, savaş sırasında da sürdü. ABD yakasını ne savaştan, ne de Kore sorunundan, kurtaracak cesareti ve dinamizmi gösterdi. ABD kâh savaştan, kâh anlaşmadan yana, ağırlık verdi durdu.

Kore cephesindeki Başkomutanın; bir yandan BM Kuvvetlerine komuta ederken diğer yandan, ABD'nin Uzak Doğu Komutanlığı görevi ile Washington'a bağlı bulunması, savaşın yönetimini güçleştiriyordu. Kore Savaşı BMT'nin değil, ABD'nin sorumluluğu altındaydı.

¹¹⁶ MAUROS, Andre; Amerika Mucizesi, Kitap VI. s. 225.

ABD'nin Kore Savaşı'nı, beklendiği gibi ele alıp sona erdirmemesinin nedenleri nelerdi? Uzayıp giden Kore Savaşı ve dünyada artan eleştirilerin önemsememesinin ardındaki ABD'nin hesabı neydi?

Yoksa ABD İkinci Dünya Savaşında, ekonomileri çökmüş ve harap olmuş dost rakiplerini, özellikle SSCB'ni bölgesel savaşlar, nükleer silâhlar ve uzay yarışları ile tamamen tüketmeyi mi amaçlıyordu?

Bu *"ekonomik çökertme savaşlarını"* kazanan güç; Dünyanın tek süper devleti olabilir miydi? Yoksa bu nokta; sonun başlangıcı mıydı? Dünya *"Büyük Ekonomilerin Koalisyonuna"* mı sürükleniyordu? Bu varsayımın senaryoları, yeni *"Şah Mat"* oyunlarına mı gebeydi. İlgilenenlere ilginç gelebilir. Dünya, Demir perde bunalımından, yeni bir kaosa mı gidecek? Roma İmparatorluğu hayali boş bir rüya mıdır?

6. Kore'ye Karşı Artan İlgi

İkinci Dünya Savaşı sırasında, Kore konusu ele alınır ve ABD, İngiltere ve Çin tarafından bağımsızlığı kararlaştırılır. Sonra işe Rusya karıştırılınca, Kore işi çapaşık bir hal almaya başlar.

Savaşın sonuna doğru ABD'de *"Kore ile Mançurya'nın önemine işaret edenler Askerler değil, Dışişleri yetkilileri olurlar."*¹¹⁷ Askerler her seferinde Kore karşısında ilgisiz davranırlar.

"Kore bölündükten sonra, General Mac Arthur ile Gen. Omar Bradley, Kore'deki gelişmelerden endişe ettiklerini söylerlerse de, müşterek Kurmay Başkanları (Leahy, Eisenhower, Nimitz, Spaatz);

- *Ulusal Güvenlik bakımından; Kore'deki Üslerin ve Kıtaların devamında, pek az stratejik ilgi gördüklerini bildirirler."*¹¹⁸

"Kore Savaşı'nın patlamasından altı gün önce, Tokyo'dan Washington'a gelen bir raporda;

¹¹⁷ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 25.

¹¹⁸ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 29.

- *Sovyet müşavirleri, Güney Kore Hükümetini politik araçlarla (Kuvvete başvurarak) ele geçirmenin tam zamanı olduğu fikrindedirler. Güney Kore'de gerillâ faaliyetleri ciddi yankılar yapmaktaydı.* ¹¹⁹

Kızılar Uzakdoğu'yu, Angloamerikan etkisinden temizlemek için Kore'de giriştikleri hazırlıkları, Çinhindi'nde de başlatmışlardı. "Çinhindi'nde Kızılların çıkardıkları isyanları bastırmakta, Fransızlar aciz kalıyorlardı. Filipinler ile Malaya'da da Gerillâ savaşları sürmekteydi. Komünistlerin Kore'de ani bir darbe ile ülkeyi ele geçirmeleri için ortam uygun görülüyordu. Kore'nin düşmesi ile Japonya Komünist kuşatması altında kalacaktı. Amerika, Japonya'yı terke mecbur kaldığında, bütün Asya Komünist olabilirdi..."¹²⁰

ABD'nce Kore'nin stratejik ve jeopolitik önemi bilinmekle beraber, Çin'in gösterdiği ilgiyi gereği gibi kavrayamadı. Öneri ve uyarılar değerlendirilemedi ve önlemler alınamadı.

Amerika'nın bu tutumu; SSCB'ni cesaretlendirdi. Fakat Uzakdoğu'da hiçbir ülke, Kore'ye Çin Halk Cumhuriyeti kadar büyük ilgi duyamaz. Çünkü Kore, Çin kıta devleti için, daima büyük bir güvenlik sorunu olmuştur.

Kore'de; ABD ile Rusya'nın bulunmaları, Çin Halk Cumhuriyeti'ni çok rahatsız eder.

Dünyanın her yerinde; ABD ile çekişen SSCB gibi Kızıl Çin'de, ABD tarafından; Japonya, Tai-Pei, Kore ve Çin Hindi üzerinden tehdit edilebilir bir haldeydi.

Çin bu dönemde, ortak ideolojik yakınlığa sahip bulunduğu Rusya ile; ortak düşman olan ABD'ne karşı, doğal bir dostluk havası içindeydi.

Hiç olmazsa şu sıralar, Rusya'dan Çin'e bir tehdit gelmiyordu. Böylece arkasını güvenlik altına alan ÇHC, Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırısı üzerine, olası gelişmelere karşı, Yalu Nehri kuzeyindeki Mançurya'da, askeri yığınak yapmaya başlar.

¹¹⁹ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 25.

¹²⁰ The West Point Atlas of American Wars. Volume II. Harita: 1. Encyclopedia Americana; C: 18, s. 90.

II. KORE SAVAŞI'NIN AŞAMALARI

1. Savaşın Birinci Aşaması

a. *Kızıl Kore'nin Güney Kore'ye Saldırması*

SSCB sözde Kuzey Kore'yi terk ederken; gerisinde silâhlendirilmiş ve eğitilmiş bir ordu. Fakat; ABD işi hafife alır, arkasında saldırılara açık, hazırlıksız bir Güney Kore bırakır.

25.VI.1950 sabahı, Kuzey Kore Kuvvetleri 38° paraleli çiğneyerek, Güney Kore topraklarını istilâya başlarlar. Zayıf Güney Kore ordusu ile ABD'nin göstermelik garnizonunun, kuzeylileri durduracak güçte olmadığı hemen anlaşılır.

Kuzeyliler, Seul'ü kolay ele geçirirler. Ardından Han Nehri'ni aşarak, Pusan doğrultusunda ilerlemeye devam ederler.

b. *BM Genel Sekreteri'nin Çağrısı*

BM Genel Sekreteri Trygve Lie, Kuzey Korelilerin Güneyi istilâya devam etmeleri karşısında, Güvenlik Konseyinin aldığı karar üzerine, BM üyelerini Güney Kore'ye yardım etmeye çağırır.

BM üyelerinin çoğu Kuzey Kore'nin saldırısını, kanıdalar. Güney Kore'ye; Hava ve Deniz Kuvvetleri, lojistik destek veren ülkelerin başında, ABD geliyordu. Sonra en büyük katkı, iki piyade tugayı ile İngiltere ve bir piyade tugayı ile Türkiye Cumhuriyeti ve bir P. Tugayı ile Kanada'dan geliyordu. Avustralya; bir P.Tb. ile Dz. ve Hava birliği, Yeni Zelanda; Topçu Alayı ile destek veriyorlardı.

Daima kendisine söz ve ilk sırada yer isteyen, sanayileşmiş 42 milyon nüfuslu Fransa ise, ancak bir Piyade Taburu asker gönderebilmişti. Belçika, Kolombiya, Etiyopya, Yunanistan, Hollanda, Filipin, Tayland birer Piyade Taburu, Lüksemburg bir Piyade Bölüğü ile Danimarka, Hindistan, İtalya, Norveç ve İsveç sağlık araç ve personeli ile yardım etmekteydiler.

c. Başkan Truman'ın Gen. Mac Arthur'a Emri

"Kore Savaşının, zannedildiği gibi yalnız ülkenin jeopolitik değeri yüzünden değil, Komünist saldırıyı cevapsız bırakmamak için çıktığı söylenebilir."¹²¹

"25.VI.1950 sabahı saat 04.00'te NKA Güney Kore'ye taarruza geçer. NKA, ROKA'nın acele yerleştiği mevzileri ezer geçer. 28.VI.1950 günü Seul düşer. ROK'un çoğu, silâhları ile araçlarını terk ederler.

26.VI.1950 günü Reisicumhur Truman, BMT, Güney Kore'ye yardım yapılması çağrısında bulunur. Gen. Mac Arthur'a önerisi üzerine; Kara Kuvvetlerinin kullanılması, düşmanın havadan vurulması ve denizden bloke edilmesi yetkisi verilir.

Gen. Mac Arthur, 7.VII.1950 günü BMK Başkomutanlığına atanır. 13.VII.1950 günü Pusan köprü başındaki tüm birliklerin komutanlığına Gen. Walton H. Walker getirilir.

İngiltere, Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda ve Hollanda; hemen Deniz ve Hava Kuvvetlerini, Gen. Mac Arthur'ın emrine verirler...

Amerika I. ve II. Dünya Savaşlarında olduğu gibi, Kore Savaşına da hazırlıksız giriyordu. İki büyük savaşta kazanılan zaferler, Amerika'ya gereksiz bir üstünlük hissi vermişti. Netice olarak; Amerikan askerleri, yarı uygar ülkelerin askerleri karşısında, kargaşa içinde bozguna uğradılar. Silâhları ile savaşma yeteneklerinin düşmandan geri olduğu görüldü. Bu son ders (Kore) ve bölgesel krizlerle, Amerika ile Rusya'nın çekişmesi, Amerika'yı alârm durumunda bulunmaya zorladı. Hızlı teknik gelişme karşısında, sürprizlere karşı Amerika "şok kuvvetler" hazırlamak gereğini duydu."

ç. Pusan Köprü Başı Vuruşmaları

8. Ordu Komutanı Gen. Walton H. Walker, Pusan Limanı ileri-sindeki Naktong Nehri mevzilerinde; yetersiz ve yorgun kuvvetleriyle müthiş bir savunma muharebesi verirken, Kuvvetlerine ve dünyaya;

¹²¹ ERKİN, Feridun Cemal; Dışişlerinde 34 Yıl, s. 444.

Resim 30: General H. Walker, Billy C. Mossman
(US Army and Korean War EBB and Fow, November 1950-July 1951,
Washington D.C.)

- *Batan olmayacağını* ilân eder.

"Temmuz ayının son günlerinde, düşmanın yeni taktikleri ortaya çıkar. Düşman asıl kuvvetleri; Taejon-Teagu-Pusan mihveri üzerinden yüklenirken, bazı NKA birimleri Güney Batı Kore'yi geçerek, Chinju üzerinden Pusan'a doğru harekete geçerler.

Düşmanın bu manevrasına karşı General Walton H. Walker; oynak (kıvrak) ve atılgan (saldırgan) bir savunma uygular.

NKA, 6-26.VIII.1950 günleri Köprü Başının (Pusan) çeşitli yerlerine arka arkaya taarruz eder. Nakdong Nehrinde çeşitli köprü başları ele geçirir. Daha sonra bu yerler ateş ve hücumlarla tek tek yok edilirler.

Doğu yönünde NKA'nın kaderi (şansı) daha iyiydi. NKA, çeşitli hücumlarda bulunur. Düşmanın amacı, BMK'leri yeter takviye almadan, zaferi kazanmak için cephenin Batı kesiminde, limitli (kısıtlı-kısmı) kazançlar elde eder. Fakat cephenin kuzeyinde neredeyse zaferi kazanacaklardı.

General Walker oluşturduğu vuruşkan yedek (ihtiyat) kuvvetlerle, ihtiyaç olan yerlere yetişerek krizi giderebiliyordu. Gen. Walker'in bu taktiğine karşı NKA çeşitli hücumlar dener.

NKA'nın Han Nehrini geçtikten sonra iyi yönetilmediği görülür. Tek bir istikamette yapılacak bir taarruz, onları Pusan'a götürebilirdi. Ama onlar ayrı yerlere parça parça taarruz ettiler. Koordinasyonları da zayıftı. Ayrıca onların vuruşma olanakları, devamlı ve yoğun biçimde, BMK'nin günden güne büyüyen etkili hava bombardımanı altındaydı."¹²²

d. ÇCF'nin Mançurya Yığınağı

Kızıl Kore, Güney Kore'ye karşı taarruza hazırlanırken, ÇHC'nin Mançurya'daki garnizonlarını pekiştirmeye başlaması; Silâhlı Kuvvetlerinin ve Devlet adamlarının örnek bir öngörü hareketi olarak görülebilir.

ÇHC'nin siyasî ve askerî liderleri, "Kuzey Kore'ye girecek yabancı güç kim olursa olsun (ister: ABD ister BMT), savaşla karşılık vereceklerini radyoları ile ilân edip dururlar."¹²³

ÇHC, dünyanın olamaz dediği işi yapmak (savaşmak) üzere, kuvvetlerini Kore'ye sokmaya başlar.

Gen. Lin Piao, Kıt'alarının hareketlerini, BMK'nin havadan ve karadan yapacakları keşiflere karşı gizleyebilmek için, geceleri ve kötü havalarda yaptırır. Sıkı bir gizlilik disiplini uygular.

Kızıl Çinliler, gürültü koparacak haber ve raporlara karşı, BM komutasını ve Dünya kamuoyunu "Çin Gönüllüleri" masalıyla yatıştırırmaya çalışırlar. Umulmadık oranda da başarılı olduklarını söyleyebiliriz.

¹²² The West Point; a.g.e., Harita: 4. a, b.

¹²³ The West Point; a.g.e., Harita: 7.

Tokyo, Washington ve Londra sınırlı savaşı tartışa dursunlar, ÇHC yöneticileri Yalu'da, yabancı bir komşu görmek istemiyorlardı. Bunun için savaş gerekiyorsa savaşımaya kararlıydılar. Kuvvetlerini Kore topraklarına; *"şan olsun, şaka olsun"* diye değil, güvenliklerini tehdit edebilecek güçlerle, vuruşmak için sokuyorlardı.

2. Savaşın İkinci Aşaması

a. Niye İnchon

Kuzeyliler Kum Nehrini güneye geçerlerken, Gen. Mac Arthur da düşmanın gerisine yapılacak bir harekâtın çalışmalarına başlar.

"Beş yıldızlı general, 4.VII.1950 günü Kara, Deniz ve Hava yetkilileri ile Tokyo'da, Kore'ye çıkartma için bir konferans toplar. İnchon Kore'de bulunabilecek en elverişsiz çıkartma yeri olarak, ağır eleştirilere uğrar. Pentagon;

- İnchon çıkartma için en iyi yer değil. Fiziki problemler, doğal ve yapay sorunlar nelerse, hepsi İnchon'da mevcuttur, der.

İkinci Dünya Savaşının usta çıkartma komutanı Gen. Mac 'Arthur,

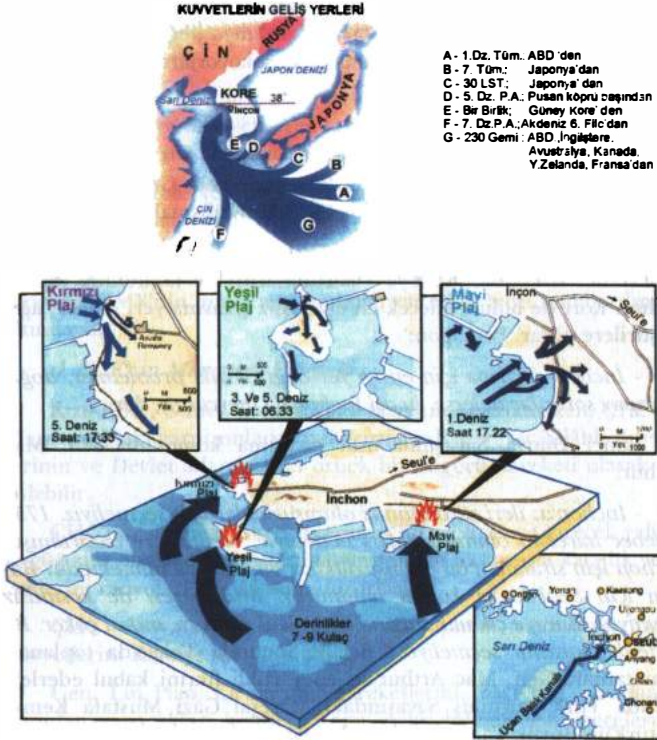
*- İnchon'u; ileri sürdüğünüz olumsuzluklar için seçmeliyiz. 1759 Quebec harekâtı olumsuzlukları nedeniyle, seçilmiş ve başarılmıştı. İnchon için sıralanan bu olumsuzlukları düşman da bilmektedir. Bunun için Seul'de az kuvvet bulunuyor. Muhaberesi de kesintisiz işlemiyor. Buraya çıkmak sürpriz olur. Seul alınınca, moral çöker. Bu nedenle burasını seçmeliyiz," der.¹²⁴ Sonunda Tokyo'da toplanan komutanlar, Gen. Mac Arthur'un epey riskli fikrini kabul ederler. Burada Türk Kurtuluş Savaşındaki Mareşal Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Büyük Taarruz plânını hatırlayalım.**

"Japonya'da güçlü bir komünist partisi vardı. Ruslarda Japonya'da serbestçe gezebiliyorlardı. Amfibik Harekâtı gizlemek olanaksızdı. Düşmanı harekâtın yeri hakkında yanıltarak, kuvvetlerini yayarak zayıflatmak için; Sarı Deniz kıyısında Kunsan'a, Makpo'ya Japon Denizi kıyısında da Pohang ile Yongdok'a ve Smchok'a; hava bom-

¹²⁴ Encyclopedia Americana, Cilt 18, s. 89.

* Pek akla gelmeyen, sakıncalı bulunan plân uygulanır ve kesin sonuç alınır.

bardımanları, ROK Deniz Piyadeleri ile sahte çıkartma ve gösteri taarruzları yapılır.

Kroki 9: İnçon Çıkartması (The Korean War History and Tactics, David Rees)

Deniz ve hava bombardımanları ile Güney Kore'ye yayılan ve özellikle Pusan'daki NKA birlikleri hırpalanır. Düşmanın Muharebe Şebekesi tahrip edilir. Düşmanın kıvrak hareketleri önlenir.

Mac Arthur; Kuzeyle Güney arasında zayıf NKA garnizonunun tuttuğu, ulaşım ve siyasi moral merkezi Seul'ü hedef olarak seçer. İnçon çıkartmasını plânlayan "*karma komite*"nin başına Gen. Edward M. Almond'u geçirir. Aslında İnçon, askerî plancılar için bir

karabasandı. İnchon oldukça dar ve küçük bir kanalla kıyıya varılan, çamur sekileri ile dolu bir limandı. Plajlar yok denecek kadar küçüktü. Ayrıca limanda çok-değişen bir gel-git hareketi vardı. Çıkartmanın, gece sular yükselince yapılması gerekiyordu. 1950 yılı sonbaharında, çıkartmaya ancak üç gün elverişliydi. Bu günler de; 15 Eylül, 11 Ekim ve 3 Kasım'a rastlayan tarihlerdi.

Resim 31: İnchon çıkartmasında General Mac Arthur hareketi yakından izliyor. Soldan sağa: Gen. E.K. Wright, Amiral James H. Doyle, Gen. H. Almond Lawton, (The Korean War History and Tactics. David Rees, Foto Army, 1950)

Mac Arthur çıkartma için 15 Eylül 1950 gününü kabul eder. Daha geç bir tarihin seçilmesi; NKA'nın kıyı savunması için başladığı hazırlıkları tamamlamasına fırsat verebilirdi.

b. İnchon Zaferi

Bütün hazırlıklar, rekor sayılabilecek çok kısa bir süre içinde tamamlanır.¹²⁵

¹²⁵ The West Point; a.g.e., Harita: 4. a, b.

Resim 32: Kore'de BMK'nin çıkartması (The Korean War History and Tactics, David Rees, Foto Army, 1950)

Gen. Mac Arthur, 12.VIII.1950 tarihli yazılı emrinde;

- *İnchon'a çıkılacak, Seul alınacak*, der. İnchon Amfibik harekâtının komutasını, Kurmay Başkanı Gen. Edward M. Almond'a verir.

Pentagon 28.VIII.1950 tarihinde Gen. Mac Arthur'a, Pusan'a kuş uçuşu 300 km. uzaklıkta bulunan İnchon çıkartmasından kuşku-lu olmasına rağmen onay verir. Bu izin, Kore Savaşında birinci raundun sona ermesi, ikinci raundun başlaması demektir.

Çıkartma Harekâtı için bir deniz piyade tümeni (Amerika'dan), 7. Deniz Piyade Tümeni (Japonya'dan), 7. Deniz Piyade Alayı (Akdeniz'deki 6. Filo'dan), bir muharebe grubu (Güney Kore'den) ve 5. Deniz Piyade Alayı (Pusan'daki 1. Deniz Tümeninden) ve 230 parça muhtelif gemi (Amerika'dan Büyük Britanya'dan, Avustralya'dan, Y. Zelanda'dan, Güney Kore ile Fransa'dan) temin edilir.

Çıkartma İnchon limanının Yeşil adı verilen Wolmi-do yarımadasına 5. Dz. Piyadeleri 15.IX.1950 günü saat 06.33'te, Mavi ile anılan tuzlalara 1. Deniz Piyadeleri saat 17.32'de ve en son olarak Kırmızı kod adı ile anılan Cemetery Hill'e 5. Deniz Piyadeleri saat 17.33'te çıkarlar.

Gen. Douglas Mac Arthur, harekâtı Gen. Edvard M. Almond'un gemisinden izler. Yanında Gen. Lemuel G. Shepherd, Mount Mc

Kinley, Gen. Oliver P. Smith, Gen. E.K. Wright, Amiral J.H. Doyle bulunur.

"Harekât Deniz Gücünün (iki İngiliz Kruvazörü dahil) İnchon bombardımanı ile başlar. 1. Dz.P.Tb. kıyıya dar bir yolla bağlı bulunan Wolmi adasını işgal eder. Sonra med vaktinde (saat 17.30'da) 1. Dz.P.Tüm. ile ROK Dz. Piyadelerinden dört Tabur, zayıf bir karşı koymadan sonra, İnchon'u işgal ederler. Birlikler anakaraya akmaya başlarlar.

18 Eylül 1950 günü 7. P.Tüm.'nin kuşatma taarruzu hızla Seul'e doğru gelişir. NKA 9. P.Tüm.'ini Seul'e kaydırmayı başarır. Bu da Seul'de günlerce sürecek sokak muharebelerine yol açar.

c. İnchon'a Çıkanlarla, Pusan'dakilerin Kuzeyle Birleşmesi

"Başarılı İnchon çıkartmasında, Köprübaşı hızla genişletilir. NKA Pusan cephesinde taarruzlarına devam ederken, BMK'nin 8. Ordusu 16 Eylül günü genel taarruza kalkar. 20 Eylül 1950 günü NKA'nın direnci çöker.

1. Zh., 24. P., 1. ROK Tümenleri ile İngiliz Tugayı, Teagu'nun Kuzeybatısındaki NKA cephesini yararlar. 1. Zh.Tüm. onbir saatte 160 km. ilerleyerek Osan kuzeyinde 7. P.Tüm.'nin birlikleri ile birleşir.

Bu manevra üzerine, NKA'nın 8. Tümenin irtibatları keşilir. Düşman tanklarını, ağır silâhlarını ve malzemelerini terk ederek kaçmaya başlar.

Sonuçta; Kızılların büyük bir kısmı kaçar. NKA 38° paralelin güneyinde etkili bir ordu olmaktan çıkar. NKA, BMK'nin baskınına uğramıştı. NKA komutanlığı böyle bir yenilgiyi hesaba katmamıştı. Çekilme için bir plâna sahip değildi. Çekilme gerektiğinde ise; muharebe herkesin, kaçma ve hayatta kalma mücdelesine dönüşür.

Zorlu arazi koşulları ve karışıklık nedeniyle, binlerce NKA askeri tek tek, ya da gruplar halinde Kuzeye geçmeyi başarırlar."¹²⁶

¹²⁶ The West Point; a.g.e., Harita: 5, 6.

Gerçekten İnchon'a çıkmanın zorlukları çoktu. Gen. Mac Arthur'ın dediği gibi BMK'leri düşmanın ciddi bir direnci ile karşılaşmazlar. Doğal ve yapay zorluklar, iyi bir plânlama ile aşılr. Harekât başarı ile sona erer.

Kıyıya çıkan kuvvetler; 187. Paraşüt Alayından III. Tabur; Kumpo yarımadasında Kuzeye doğru ve Güney Kore deniz piyade alayı Han Nehrine doğru ilerler. 5. Deniz Piyade Alayı Kumpo Hava Alanı'nı alır almaz, Han Nehrini Kuzeye geçerek, Seul'e doğru, 1. Marin Tümeni Seoul'un Güneyindeki Yongdungpo'ya doğru, oradan Uijongbu'ya yönelir. 7. Piyade Alayı'da Suwon yönünde 8. Or. birlikleri ile birleşmek üzere ilerler...

Çıkarma Birlikleri, Han Nehrini direnç görmeden geçerek Kuzeyde, İmjin boyuna ve Uijongbu'ya, Güneyde Suwon'a doğru yönelirler.

Pusan Köprü Başını savunan Gen. Walton H. Walker'in Yorgun Birlikleri; (4 Zayıf Tümeni, 27. İngiliz Piyade Tugayı, 1. Suvari (Tank) Tümeni ile 5. ROK Tümeni) Teagu-Taejon-Osan-Suwon-Seul'e doğru, diğer kolu ile de; Teagu-Sangsu-Chongsu-Wonju'yla İnchon'a çıkan Gen. Edward H. Almond'ın Kuvvetleri ile birleşmek üzere harekete geçerler. Birlikler yer yer vuruşarak hızlı olmayan bir ilerleme ile Kuzeye doğru yürürler.

Düşman Kuvvetlerinin hemen hemen tamamı, Han Nehri ile Pusan Köprübaşı arasında bulunuyordu. Gerçi bu kuvvetler, İnchon çıkartması ile yok edilemediler. Fakat düşman; insan, silâh, araç ve moral ile arazi kayıplarına uğratıldı.

İnchon çıkartması ile düşman, taktik bütünlüğünü kaybettiği gibi inisiyatifi de elinden kaçırdı. Stratejik yenilgiye uğratıldı.

Mac Arthur'un İnchon vuruşundan sonra, Kuzey Koreliler can derdine düştüler. Çekilemeyenler; küçük gruplar halinde dağlara ve köylere sığınarak Gerillâ faaliyetine giriştiler.

Mac Arthur'un kuvvetleri kolayca 38° paralele vardılar. Şimdi BMK'leri, 38° paraleli geçip geçmeme, konusu ile yüz yüze gelmişlerdi.

Kuzey Kore'nin, BMK'ın ve karşı koyacak gücü kalmamıştı. İnchon'dan sonra BMK'ın işi çok kolaylaşmıştı. O sırada Kore'ye gelmekte bulunan BMK'ne, geç kaldıkları gözü ile bakılıyordu. Türk

Tugayının da savaşa girmeden, Türkiye'ye dönme olasılığı artmıştı. Savunma Bakanı Refik Şevket İnce'nin dileği* yerine gelecek gibi görünüyordu.

Gen. Mac Arthur; bir baskın yapmış ve kazanmıştı.

ç. Güney Kore'nin Kurtarılması

İnchon çıkartması ile Kuzey Kore Ordusu, inisiyatifi ve avantajlarını kaybetmekle kalmamış, varlığını yitirme tehlikesi ile yüz yüze gelmişti. Kuzeyliler hızla çekilirlerken; malzeme ve asker kaybına uğramış, birlikler parçalanmış, taktik bütünlükleri kaybolmuş ve moralleri çökmüştü.

Kuzey Kore Kuvvetleri, Rusya'dan veya Çin'den, etkili ve ivedi malzeme, silâh ile asker yardımı almadıkça, BMK'ye karşı koyamayacak kadar ağır hasara uğramışlardı. Kısacası Kuzey Kore Kuvvetleri, BM Kuvvetlerinin ilerlemesini durduracak güçte değildiler. Güney Kore'nin kurtarılması artık bir kaç haftalık bir işti.

BMK'nin tek sorunu, cephane ve malzeme akışının, hızla yapılabilmesi idi. Bu sorunun çözümüne, İnchon limanının katkısı büyük oldu. Bu da Kuzeylilere nefes alma fırsatı vermeden, kovuşturmaya olanak sağladı. BM Kuvvetleri 38° paralele gecikmeden varırlar.

d. Ufukta Barış Görünmüyor

Bozguna uğratılan düşman; istenen koşullara "evet" demezse, silâhlı gücü yok edilinceye kadar kovuşturulacaktı.

İnchon çıkartması ile Silâhlı Gücü büyük oranda hasara uğramış bulunan Kuzey Kore, kendi ülkesini korumayacak bir duruma düştüğü halde, hiçbir barış girişiminde bulunmaz. Yandaşları, Moskova ile Pekin'in de, savaşı durdurmak için inandırıcı girişimlerden kaçınmaları anlamlıydı.

Üçler; (Pyongyang-Moskova-Pekin) Kuzey Kore'yi ideolojik çıkarları, siyasî etkinlikleri, tarihî bağları, stratejik ve güvenlik gereksinimleri yönünden, kolay kolay gözden çıkaramazlardı.

* Siz Kore'ye gidinceye kadar savaş inşallah biter demişti.

BM Bayrağı altında vuruşan askerlerin, 38° paralele varmadan önce, uluslararası durum üzerinde ve İnchon'da, elde edilen avantajları kaybetmeden, önemle ve ivedilikle karar vermeleri gerekiyordu.

Moskova ile Pekin'in barışçı ciddi hiçbir girişimde bulunmamları, onların Kore hakkında kararları ve hazırlıkları bulunduğunu gösteriyordu. Onlar işi silâhla çözmekten yana görünüyorlardı. Öyle sanıldığı gibi ABD'den çekinmiyorlardı.

Kore çok yanlı, duyarlı ve uluslararası önemli bir sorun halini almıştı. Pekin ile Moskova'nın ilgi alanı içinde bulunan Kore sorununu, diplomasi ile çözmek ne kadar kolay değilse, savaşla çözmek çok daha güç görünüyordu.

e. Kore'de Yeni Ciddi Bir Gelişme

Gen. Mac Arthur'ın başarılı İnchon çıkartması üzerine, Kuzey Kore Liderleri, hiç beklemedikleri, yıkıcı bir yenilgiye uğradılar. Şimdi BMK'leri düşmanın Kuzeye kaçmasını önlemeye çalışırken, Kuzeyli askerlerde tutsak düşmemek için sivil giyinerek, dağlara ve köylere sığınıyorlardı.

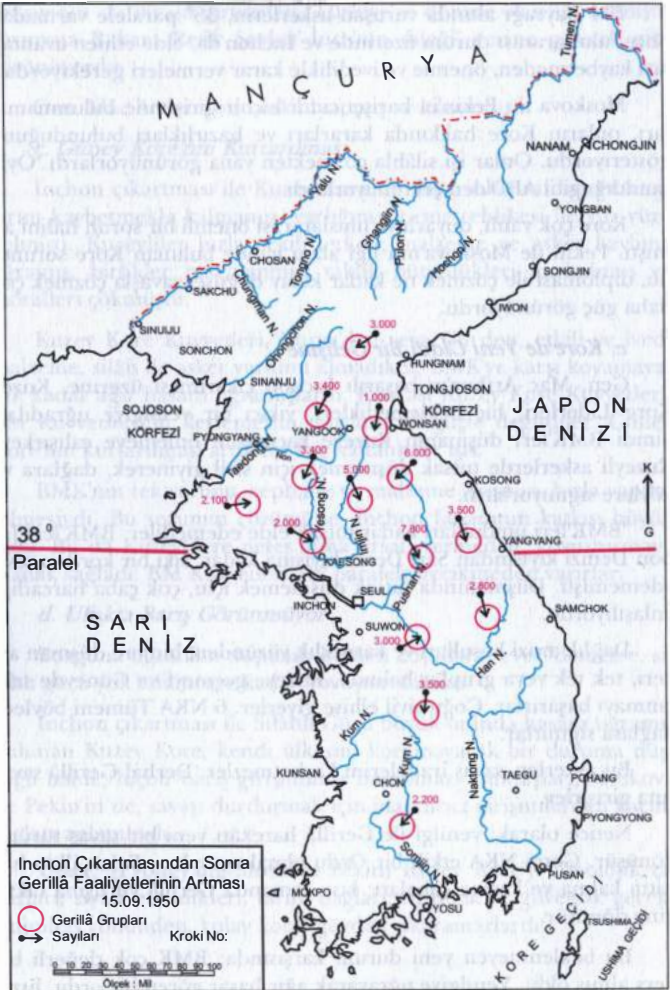
• "BMK'leri umdukları kadar tutsak elde edemediler. BMK'leri Japon Denizi kıyısından Sarı Deniz kıyısına kadar, sıkı bir kordon tesis edememişti. Düşmanında tutsak düşmemek için, çok çaba harcadığı anlaşıyordu.

Dağlık arazi koşulları ve karışıklık yüzünden, binlere düşman askeri, tek tek veya gruplar halinde, Kuzeye geçmeyi ve Güneyde saklanmayı başarırlar. Çoğu sivil elbise giyerler. 6 NKA Tümeni böylece dağlara sığınırlar.

Bu askerler, savaş iradelerini kaybetmezler. Derhal Gerillâ savaşına girerler.

Netice olarak; yenilgi ile Gerillâ harekâtı yeni bir savaş türüne dönüşür. Gerçi NKA etkili bir Ordu olmaktan çıkar. Fakat ilkin hayatta kalma ve kaçma çabaları; kısa zamanda Gerillâ vuruşma taktikine dönüşür.

Bu beklenmeyen yeni durum karşısında; BMK çok değerli bir ders almış oldu. Yenilgiye uğrayarak ağır hasar gören bir ordu, hızla Gerillâ karakterine geçerek, vuruşmasına devam edilebilmekteydi.

Kroki 11 (ABD ordusu arşivi)

"BMK bu ciddi probleme karşı; karargâhlar, ikmal noktaları, köprü ve geçitler, her hizmet ve her türlü silâh, kısacası herkes, kendisini ve tesisini savunacak yetenekte bulunmak zorunda kalmıştı."¹²⁷

Silâhlı Kuvvetler, Gerillâ hareketlerini, barıştan plânlamak, nokta hazırlıkları ile bölge çalışmalarını gerçekleştirmek ve geliştirmek zorundadırlar.

NKA'nın 6 Tümeni, küçük gruplara bölünür. Bu gruplar hızla Gerillâ gruplarına dönüşme becerisini gösterirler. Bu da onların bu konuda önceden yetiştirildiklerini gösteriyordu.

Bu konuda toplu ve düşündürücü bir fikir vermek amacıyla, o günlerdeki Gerillâ faaliyetlerini gösteren bir haritayı ekliyoruz.

f. Çin Halk Gönüllüleri Kore'de

Halk gönüllüleri denilen gruplar; iyi eğitilmiş, iyi donatılmış, vuruşkan silâhlı bir güçtü. Görevleri; uzak yakın demeden, komşu veya uzak ülkelerde; huzuru bozmak, ayaklanmalar çıkarmak, Silâhlı Kuvvetlerin harekâtını kolaylaştırmak, iktidarı devirmek ve yönetime yandaşlarını getirmekti.

ÇHC, Hitler'den esinlendiği görkemli törenler ve örgütlü toplum hareketleriyle; propagandaya ve meydan okumaya, çok önem veriyordu. Kızıl liderler; dinamik, saldırgan öğütlerle, halka iyi günler vaad ederek, kitleleri ateşliyorlar ve ateşe sürüyorlardı. Kızılarda Faşistlerle Naziler gibi; hedef (düşman) ülkeye ordularından önce, "*Beşinci Kol*" denebilecek Çin Halk Gönüllülerini sokuyorlardı. Güvenlik kurumları ile yönetimin, halk ve basının sağduyusu, korunma güçlerinin refleksi ile malî durumun bozulmasına çalışılıyordu. Kısacası hedef ülke (savaş alanı) Halk gönüllüleriyle saldırıya uygun (zayıf) hale getiriliyordu.

Kızıl Çin, Çin Halk Gönüllülerini, yasal ve demokratik bir grupmuş gibi açık açık, bir ülkenin topraklarına sokabiliyordu. Bu grupların silâhlı terörist faaliyetleri; yakıp yıkmak hareketleri ile cinayetleri; dünyaya bir hak arama aracı olarak tanıtılıyordu. Bu yaygın yalan akım, asrımızın yüz karasıdır.

¹²⁷ The West Point; a.g.e., Harita: 6.

Nice güçsüz ülkeler yanında, güçlü ve kalkınmış ülkelerin siz Beşinci Kol deyin Gerillâ deyin, terörist deyin (Barış Melekleri, Gönüllü Halk Militanları, İlericiler, Halkçılar, Tutucular, etnik ve Yıkıcı...) legal, illegal örgütlerle, hasım ülkelere çok zarar verdikleri bilinmektedir. Maalesef bugün terör ile anarşi, kalkınmış ülkelere de körüklenen, desteklenen bir savaş türü oldu... Demokrat ve ileri ülkeler, günlük çıkarları için, teröre yataklık yapmışlar ve destekte bulunmalarının zararlarını çok geçmeden kendileri de görmeye başlamışlardır. Canları yanınca teröre insanlık suçudur demeleri, geç kalmış bir çığlıktır.

Fitnenin geçmişi eskidir. Onu ekol haline getiren, geliştiren, destekleyen ve bir silâh olarak kullananlar, ünlü sömürücü ülkelerdir. Ülkelerin içini karıştıran, ülkeleri birbirine düşürenler, ne ektiyeler, şimdi onun karşılığını görüyorlar. Her zaman ve her yerde boynuz kulağı geçer...

Şunu herkes iyi bilmelidir. Doğruluğun, hukukun ve barışın yerini, hiçbir kaba kuvvet alamaz ve yalancının mumu yatsıya varmadan söner.

Kızılar Kore'de; Çin Halk Gönüllüleri masalı ile dünyayı aldatırlarken, BMK'ne ve Kore Halkına epey zarar verdiler.

ÇHC yetiştirdiği militanları (teröristleri); Halk Gönüllülerinin iyilik sever Çin halkının, küçük ve zayıf, zavallı Kuzey Korelilerin yardımına koşan, sade Çinliler olduklarını, dünyaya duyurmaktan hiç çekinmedi. Aslında bu sivil değil bal gibi silâhlı bir hareketti.

Gerçekte Korelilerin yardımına koşan yoktu. ÇHC Kore'deki ulusal amaçlarını korumak için, öncü gruplarını Kore'ye sokuyordu.

ÇHCK.lerine gerekli yolları, toplanma bölgelerini ve ikmal üslemini hazırlamak yanında, Kuzey Kore'deki gelişmeleri göz altında bulundurmak için halk gönüllülerini Kore'ye sokuyordu.

Bu açık gerçeğe rağmen, Kore'ye giren sivil giysili bu Çinli askerleri dünyanın desteklemesi, kahramanca bir girişim olarak selâmlaması, etik bakımdan Dünyanın nereye geldiğinin ve ne kadar bozulduğunun açık bir göstergesi sayılabilir.

ÇHC'nin işine geldiği sürece; Çin Halk Gönüllüleri (teröristleri) yanında olacaktı. Sıkıştığı vakit;

- Demokratik *"Sivil Halk Hareketidir"* karışamayız. Bizimle ilgisi yoktur diyerek sorumdan sıyrılıverirlerdi.

O kalkınmış ülkeler, Demokratlar yakınıncı Çinliler;

- *Siz Tümenmiş, Alaymış lâflarına kanmayın!* Hepsi tümü ile uydurma ve yalan. Kore'ye giren Çinli Siviller, *"Barış sever insanlar"* olarak, sevgi ve saygıya lâyık Çinlilerdir, cevabını veriyorlardı.

Nihayet bu Çinli sivillerin Kore'ye vuruşmak için değil, Çin'de ve Dünyada Kuzey Kore'ye destekte bulunulmasını isteyenleri, cevapsız bırakmamak ve sadece bayrak sallamak için Kore'de bulundukları söyleniyordu.

Diğer yandan ÇHC'nin *"Kuzey Kore'nin istilâsına karşı olduğunu ve savaşıacağını da söylediği"* unutulmamalıdır. Açıkçası *"Dünya kamuoyu"* hun gözüne baka baka yalan söyleniyordu. Dünya bu iki yüzlülüğü ayıplayamıyordu bile...

3. Savaşın Üçüncü Aşaması

a. *Kore'de Yalu'dan Önceki Sınır*

BMK'nin önünde, yasak Yalu Nehrinden önce, ikinci bir engel vardı. O engel de savaşa neden olmuş bulunan (Kore'yi ikiye bölen) 38° paraleldi.

Saldırgan Kızıl Kore Kuvvetlerinin pek azı 38° paralelin Kuzeyine kaçabilmişlerdi. Diğerleri Güney Kore'de dağılmışlardı. BMK'ni durduracak güçleri kalmamıştı. Kısacası; Güney Kore kurtulmuştu.

Bu durumda BMK'leri, amaçlarına ulaşmış sayılabilir miydi? Evet denilirse; saldırgan Kuzey Kore'nin verdiği bunca zarar ve BMT'nin yasasını çiğnemesi, yanına kâr mı kalacaktı? Saldırganın cezalandırılması olağan değil miydi? Ancak bu görüşün, duruma ve siyasete uygunluğu, yeni bunalımlara yol açmaması da gözetilmeyecek miydi?

Askerî hedefleri saptayan Gen. Mac Arthur; bu konuda siyasî kararı verecek olanlardan, emir bekliyordu. Peki bu kararı kim verecekti? BMT mi? Genel Sekreter Try Lie'nin çağrısı üzerine Kore'ye asker gönderen ülkeler mi? Yoksa savaşın büyük yükünü sırtlanan, en büyük fedakârlıkta bulunan ABD mi verecekti?

"Mac Arthur Amerika'nın Uzakdoğu Kuvvetleri Komutanlığı yanında, Birleşmiş Kuvvetlerinin de Başkomutanıydı."¹²⁸

"General Mac Arthur, 38° paraleli geçmek için Birleşmiş Milletlerden onay istiyordu. Mac Arthur ABD Genelkurmayından (Pentagon) ve nihayet Başkan Truman'dan bu konudaki, politik ve diplomatik sorunları çözmelerini bekliyordu."¹²⁹

b. 38° Paraleli Geçme Sorununun Hikâyesi

"General Mac Arthur soruna el koyuncaya kadar, kimse sesini çıkarmadı. Zaten siyasilere Mac Arthur'a danışmadan, karar vermele-ri beklenmezdi. Siyasiler karar vermekte gecikince, General sorunu seslendirir. Bu defa Generalin sözleri çekiştirilmeye başlanır. Sorun alevlenir. *"Hindistan 38° paralelin geçilmesine, Kuzey Kore'nin işgal edilmesine karşı çıkar."*¹³⁰

*"Rhee memleketinin birleştirilmesini ve tam bağımsızlık andını ilân eder."*¹³¹ *"ABD Genelkurmayı, Kore'de büyük çapta Rus ve Kızıl Çin müdahale tehlikesi yoksa 38° paralelin geçilebileceğini söyler."*¹³² Böylece Pentagon'da sivil görüşün cevabını, asker Mac Arthur'un vermesini ister:

*"Kızıl Çin'de; Kore'de yabancı güçlere hoşgörülü davranılmaya-çağını, ihtar etmeye başlar. Pekin Radyosu, Kuzey Kore'nin işgali halinde, savaşa gireceğini tekrarlayıp durur. BM'de Rusya'nın savaşa girebileceği kuşkusu vardır."*¹³³ "General Mac Arthur;

- 38° paralelde durmanın, politik ve askeri çözümsüzlük getireceğini, halbuki Kuzeye ilerleyip Kore'yi tek hükümet yapmak, Yalu Nehri gibi doğal bir savunma hattında, Kızıl Çin'le sınırdaş olmanın uygun olacağını bildirir.

¹²⁸ REES, David; The Korean War, History and Tactics, s. 46.

¹²⁹ REES, D.; a.g.e., s.46.

¹³⁰ The West Point; a.g.e., Harita: 7.

¹³¹ The West Point; a.g.e., Harita: 7.

¹³² The West Point; a.g.e., Harita: 6.

¹³³ REES, D.; a.g.e., s.46.

*NKA'yı ve Kore'deki CCF askerlerini tamamen yok etmek için, 38° paralelin Kuzeyine geçmenin, siyasî ve askerî gereklere uygun olduğunu anlatır.*¹³⁴

Siyasîlerin ve diplomasinin; Ruslarla Kızıl Çinlilerin BMK'ne karşı, Kore'de savaşım savaşımayacaklarının cevabını, Gen. Mac Arthur'dan isterler. ÇHC Kuzey Kore topraklarına girecek yabancı kuvvetleri ile savaşacağını söyleyip dururken, diplomasi uyuyordu.

*"O günlerde, Kızıl Çin'in Kore'de BMK'ne karşı, savaşmayı göz alamayacağı fikri yaygındı.*¹³⁵

c. Wake Adası Görüşmesi

"Gen. Mac Arthur'da Başkan Truman'la, 15 Ekim 1950 günü Wake Adasında buluşur. General Başkan'a;

- SSCB ile ÇHCnin BMK'ne ve ABD'ne karşı, Kore'de savaşa girmeyi göze alamayacaklarını... Eğer işe karıştırlarsa, 60.000 CCF askerî Yalu'yu geçer geçmez, Hava Kuvvetlerimiz hepsini yok edecektir der.

Mac Arthur Truman'ı, ikna eder ve Kuzey Kore'ye girme iznini, 29 Ekim 1950 günü alır.

Bu gelişmeye rağmen, havada çok belirgin bir gerginlik vardı.

BM Genel Kurulu da, Gen. Mac Arthur'ın Kuzey Kore'de ilerlemesine 6 Ekim 1950'de onay verir.

Uzun tartışmalardan sonra, BMK önündeki 38° paralel engeli nihayet kaldırılır. Fakat, gerginlik ve kaygı devam eder.* Çünkü varılan kararın gölgeli ve karanlık noktaları bulunmaktadır.

"Asya'da çekişmelerden uzak dur!" görüşünü ortaya atan Gen. Mac Arthur, Kızıl Çin'in Kore Savaşı'na bulaşmayacağını ileri sürüyordu. Savaşması halinde, Çin'e haddini bildirmeyi, saldırı girişimlerini vaktinde kırmayı, Gen. Chang Kai Shek'in, Mao Chetung'a yenilmesi nedeniyle; ABD'nin Uzak Doğu'da ve Batı Pasifik'te sarsılan, nüfuz ve itibarını kuvvetlendirmeyi, bunun için hedefin Yalu olması-

¹³⁴ REES, D.; a.g.e., s.46.

¹³⁵ YALTA, P.T.gm. B.; Günlük.

* Gel de Kur.Alb. Sabahi Aytöre'yi hatırlama...

nı, ısrarla ileri sürdüğü söyleniyordu. Mac Arthur'un, Kızıl Çin'le açık kalan bir hesabı görerek, Uzakdoğu'da, taşları yerine oturtma girişimi içinde olduğu sanılıyordu.

Gen. Mac. Arthur'un, Kore'deki BM Kuvvetlerini ÇHC ile vuruşturmaya çalıştığı söylenebilir. "Mac Arthur'un, General Tahsin Yazıcı'ya;

Resim 33: ABD Başkanı Harry S. Truman ile Gen. Mac Arthur'un Pasifik görüşmesi (The Korean War History and Tactics, David Rees, Foto Army, 1950).

- *Tarihin kaydettiği bu etkili büyük BM savaş gücünü korumak için elimden geleni yapacağım*¹³⁶, dediğini hatırlayalım...

Kore işine bu açıdan bakılınca;

Kore'deki Kuvvetleri pekiştirmeye hazırlıklı olmak gerekiyordu. Kore Savaşına ABD en çok askerle katılırken; katılan diğer ülkelerin daha şimdiden, Kızıl Çin'le savaş istemeyiz feryatları üzerine, tereddütleri gidermek, kolay olmayan çetin bir sorun halini alıyordu. General Patton; *"Korkularınız, endişeleriniz hakkında istişare etmeye-*

¹³⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

*niz*¹³⁷ sözünü boşuna söylememiş. Bir iş ne kadar kurcalanırsa, o kadar çok karışır. Arap saçına döner.

İkinci Dünya Savaşı ile taşlar yerinden oynamıştı. Bir Uzak Doğu ülkesi (Japonya) Batı Pasifik'le Güneydoğu Asya'yı hallaç pamuğu gibi atmıştı.

Dünyada oynayan taşların yerli yerine oturtulması, her devlet adamının harcı değildir... Bu nedenle Mac Arthur, dünyada epey karışıklık çıkabileceğini de düşünmeliydi.

Olaya ön yargılarla, yan etkilerle ve ara sorunların dar çerçevesi içinde bakılması; mümkün ve gerekli çözümü engelliyordu. Çözüm vardı ve marifet, en doğruyu bulmasını bilmekte ve cesaretle uygulayabilmekteydi.

ç. ÇHC'nin Büyük Sorunları

Çin gerçeği derken Çin'in gücünden ve zorunluluklarından söz etmiş oluyoruz. Çin gücünü; kültüründen, büyük coğrafyasından ve nüfus çokluğu ile tarihinden alır. Zorunlulukları ona; bir dünya devleti gibi geniş düşünme ve büyük sorumlulukları göze alma cesareti veriyordu.

Çin aydınları; kalkınmış ülkelere yetişememekten, ikide bir işgale uğramaktan, tehdit edilmekten ve Afyon bağımlılığından şikayetçiydiler. Sömürüldüklerinin farkındaydılar. Bunu çok ciddi bir ulusal onur sorunu sayıyorlardı.

Çin'i bu alçaltıcı durumdan kurtarmak için tezler ortaya atılmış, darbeler yapılmış, fakat bugüne kadar umulan iyileşme sağlanamamıştı.

Chang Kai Shek'in Liberal (ABD) ve Mao Tse-Tung'un Komünist (SSCB) ideolojileri, birbirine düşman iki kamptı. Japon savaşı sırasında aralarında ateş keserek, dış düşmana karşı birlikte vuruşmayı sağlarlar. Dışa karşı savaşın sona ermesi ile birbirlerine karşı yeniden amansız iç kavgaya tutuşurlar. Chang'ı ABD, Mao'yu SSCB destekliyordu.

¹³⁷ PATTON, Gen. S.G.; a.g.e., s. 146, 217.

Mao'nun onbin kilometrelik yürüyüşü, etkili propagandası ve Chang'in hırsız çevresi, halkı Mao'ya yaklaştırdı. Amerikanın onca desteğine, (Altı Milyar Doları aşan), asker-sivil danışmanlarına rağmen, ilerici Çang, gerici duruma düştü. İki yıl süren savaşın sonunda, Çang ve yandaşları, Amerika'nın desteğinde Formoza'ya sığınmak zorunda kaldılar. Çang, Taiwan'da; Çin Cumhuriyetini kurdu.

Mao, 1.X.1949 günü, ünlü Tien An Men alanında; Çin Halk Cumhuriyetinin kurulduğunu ilân etti. Kızılar; aile ocaklarını kederle boğan büyük insan kayıplarının yanı sıra, ekonomisi çökmüş harap bir kıta devletini, sırtlanmışlardı.

Çin'in kendini toparlayıp kalkınması için evvelâ, barışa ve ivedi olarak dış maddi yardıma ihtiyacı vardı. O sırada dünyada; biri SSCB diğeri Moğolistan olmak üzere, iki komünist ülke vardı. İlkinin kalkınmış batı bölgesi, savaşta yerle bir olmuştu. Başkasına el uzatacak durumda değildi. İkinci Komünist ülke ise kendisine yetişmekten acizdi. Bu durumda para sadece ABD'de vardı, ama...

Dış destek yolu, diktacı Kızılara kapalıydı. Kendi yağları ile kalmınmaya çalışacaklardı. Bu da sıkıntı, yokluk ve risk ile çağa yetişmede gecikmek demekti. Komünist yönetimlerin pembe ilerleme reçeteleri aksayacaktı. Halk buna, ne kadar dayanabilirdi. Liderleri, yatırımsız kalkınma olamayacağını, yoğun emek ve kuru toprak ile ilkel araçlarla, halk kitlelerini uzun süre oyalayamayacaklarını biliyorlardı. Bu iç açmazdan, dış kavga ile kurtulmayı düşünürler.

Bu iç dev sorunlar yanında, Kızıl Çin üç dış sorunla karşı karşıyaydı. Kızılar kuzeyde Kore'den, merkezde Formoza ve güneyde Çin Hindi'nden tehdit altındaydılar.

Dış tehditle ülkede huzuru, fedâkarlığı ateşlerlerken, tehdit çemberini de silâhla parçalayarak, dış güvenliği sağlama yolunu düşünürler.

Komünist Liderler, Amerika'nın ezici gücü sayesinde Japonya'dan kurtulmuşlardı. Amerika, Çang'ı dayatınca, karşı koydular. Bu büyük mücadeleden başarı ile çıktılar. O günler Amerika'ya karşı kazanılan bu büyük zafer, Amerika'nın Büyük Gücü ile Diktatörlere karşı kazandığı zaferin parlaklığı karşısında, Dünyanın gözüne pek batmadı.

Kızıl Liderler ile ABD bu sonucu unutmuyor ve önemini biliyorlardı. ABD'nin, siyasî ve askerî ekolü ile tarihinden haberli olanlar; Kızıl Çin'den bu yenilginin acısını çıkarmadan, bu defteri kapatmayacağını biliyorlardı.

Avrupa'nın ne kadar zor durumda olduğunu ve SSCB'den çok korktuğunu herkes biliyordu. ABD dostlarının Kore'ye gönderdikleri 21.664 askere karşı ABD 168.410 asker yollamıştı.

Bu cılız fakat anlamlı desteğin manası açıktı. Amerika'nın öyle sanıldığı gibi güvenilir dostları bir kaç geçmiyordu. (İngiltere, Türkiye, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda)

Çinli liderleri, Beş Yıldızlı General Douglas Mac Arthur düşündürüyordu. Çünkü Amerikan halkının tuttuğu bu General'den; ABD ile Avrupa yöneticileri de rahatsızdılar.

Komünist liderler, çok daha güç günlerde; istim üstündeki ABD'ni alt etmişlerdi. Şimdi çökmüş savunmasız Avrupa, SSCB'nin ağırlığı karşısında, Amerika için hayati bir sorun olurken, Kızıl Çin'nin de, Kore'de sorun çıkarabileceği görülüyordu.

Çin bütün sıkıntılarına rağmen, eski Çin değildi. Ülke istilâdan kurtarılmış, bölünme akımları önlenmiş, afyon kullanma alışkanlığı terk edilmişti. Uyuklayan değil uyanık, çalışkan ve morali yüksek, iyi örgütlenmiş bir halk ve otoritesini sağlamış yeni ÇHC vardı. Çin ekonomik sıkıntıları; yoğun emekle, sıkı bir tasarruf ve stratejik yatırımlarla, aşmanın hesabı içindeydi.

d. 38° Paralel Kriz Hattına Dönüşüyor

38° paralel, Kardeş Kore'yi ikiye bölen geçici bir çizgiydi. Bu çizgiyi Kızıl Kore tanımamış ve geçmişti. Pusan önlerine kadar ilerleyen Kuzey Kore Kuvvetleri, Gen. Mac Arthur'ın başarılı İnchan çıkartması ile büyük hasara uğradılar.

Bu beklenmeyen yenilgi üzerine, Ekim başlarında Pekin ile Moskova bir araya gelirler. Kuzey Kore'ye girecek yabancı güçlere karşı, Kızıl Çin'in vuruşmasını kararlaştırırlar. Bu karar üzerinde, Kuzey Kore'de durum çok değişir. Dağılan Kızıl Kore Ordusunun yerini ÇHC Kuvvetlerinin alması ile 38° paralel bu defa daha büyük bir kriz hattı haline almaya başlar.

Kızıl Pekin ile Kızıl Moskova, Güney Kore'ye saldıran ve 38° paraleli çiğneyen Kızıl Kore'nin yanında yer alırlar. Kızılların bu tutumları, ilerde çıkabilecek benzer saldırılara cesaret verebilecekti. Bu da saldırganlığın yayılmasına ve azmasına neden olabilirdi. Geçici 38° paralel, kardeş bir halkı edebiyen bölen bir duvar haline getirilmiş oluyordu. 38° paralel her an patlamaya hazır bir vuruşma hattı olarak, barışı tehdit etmeye devam edecekti. Bu durumun devamına ise çözüm denilemezdi.

Geriye; BMK'nin Kuzeyle Güneyi birleştirecek, doğal Yalu Nehri hududuna kadar ilerlemeleri kalıyordu. İşe Moskova ile Pekin karışmasalar, BMK'lerin Yalu Nehri'ne varmalarını engelleyecek bir kuvvet yoktu.

BMK'nin Yalu hududuna varabilmeleri, Kore'ye girebilecek ÇHC Kuvvetleri ile baş edebilecek, yeni takviye kuvvetler almasına bağlıydı. ABD dışında (İngiltere, Türkiye, Kanada, Avustralya hariç) ülkeler beklenen çapta yardım etmemişlerdi. Diğer yanda SSCB, zayıf Batı Avrupa'yı, ciddi olarak tehdit edebilecek bir güçteydi.

Bu genel değinmelere göre, yeni bir savaş istemiyoruz diyen dünya karşısında; Radikal Yalu hedefi yerine; Kore'nin darlaştığı; Sarı Deniz kıyısındaki Sinan-ju (Sojoson Körfezi) ile Japon Denizi kıyısında Yongo (Tongjonson Körfezi) arasında uzanan Yalu'ya 60 mil mesafedeki hatta savunmaya geçmek, orta bir çözüm yolu olabilirdi. Böylece Yalu, ÇHC ile savaş nedeni olmaktan çıkarılabilirdi.

Bu hat, yalnız siyasi diplomatik bir çözüm değildi. O günlerde Kore'deki BMK ile ÇHC Kuvvetleri arasındaki, asker ve silâh gücüne bakılırsa, uygun stratejik bir karar sayılabilirdi.

Ayrıca bu hat, BMK'ne Kuzey Kore'ye girecek ÇHC Kuvvetlerini, yoğun hava, deniz ve kara ateşi altına alma, olanağını verecekti.

Kore'de bir *"acele"* söz konusuydu. Sanırım bu *"acele"* düşünceleri kilitliyordu ve Kuzey Kore Kuvvetleri BMK'ne karşı koyacak güçte değillerdi. Kore sorununu *"kış bastırmadan"* çözmek önem kazanmıştı. Bu da *"aceleyi"* gerektiriyordu.

"Diğer tarafta; ÇHC Kuvvetlerinin Kore'de savaşa katılmayacakları (daha doğrusu ÇHC'nin ABD ve BMK ile savaşı göze alamayacağı) düşünülüyordu. Aksi olsa dahi, 60.000 CCF askeri, Yalu'yu geçmez, Hava Kuvvetleri tarafından yok edilecekleri hesabı ile avunuluyordu. Gerçekte (15 Ekim 1950'de) Yalu Güneyine 150.000 kişi

geçmiş bulunuyordu. Bundan Gen. Mac Arthur ile Hava Kuvvetlerinin haberi yoktu. Gen. Lin Piao Kuvvetlerini gizleyerek, Kuzey Kore'ye sokmayı başarmıştı.

Bütün bu gerçeklerden habersiz BMK Komutası; "Kore'de kuvveti ve yeri bilinmeyen CCF ve NKA birliklerine taarruz etmeye karar verir."

İngiliz özdeyişine göre; *"bu acele, BMK'ne çelme atmıştı."* Bunu çok geçmeden görecektik.

Kısacası Gen. Mac Arthur, Kuvvetlerini 38° paralelin Kuzeyine geçirirken, aynı günlerde Gen. Lin Piao'da CCF Kuvvetlerini, Yalu Nehrinin Güneyine geçirerek, Kuzey Kore'de savaş için konuşlandıırıyordu.

Gen. Lin Piao Gen. Mac Arthur'ın her hareketini virgülüne kadar biliyordu. Gen. Mac Arthur ise Gen. Lin Piao'nun Kuvvetlerini Kore'ye soktuğundan habersizdi.

4. BMK'deki Sıkıntılar

• a. *Tarafların Çatılarında Hava*

Komuta yönünden ÇHC çatısı, BMK çatısına göre; daha sade, daha hızlı, daha uyumlu ve daha etkin bir manzara arz ediyordu. Moskova ile Pekin Ekim 1950 başında kararlarını vermişler ve hızla uygulamaya geçmişlerdi. Üçlü Kızıl koalisyon, saat gibi çalışıyordu.

BM Genel Kurulu'nun, Washington'la Londra'nın ve Washington ile Tokyo'nun ortak görüşe varmaları kolay olmuyordu. Savaşın ağırlığını tek başına yüklenen Washington, ortaklarını ikna etmekte zorlanıyordu. ABD Uzakdoğu Kuvvetleri Komutanı, aynı zamanda BMK Başkomutanı olarak, Gen. Mac Arthur'un görevi çok ağırdı.

Karara varıldığında bile, kuşku bulutları dağılmıyordu. Gen. Mac Arthur ile Pentagon, Washington ve Londra arasında ciddi görüş farkları ile endişe ve güvensizlik rüzgârları esiyordu. Demokrat koalisyon tekliyordu...

Hiçbir savaşın karar ve uygulamaları, Kore savaşında olduğu gibi gizliliğe aldırmadan, kamuoyu önünde tartışılmamıştır sanırım. Bunun da en büyük zararını, cephede vuruşan BM askerleri görüyorlardı. Amerikan halkı gibi Kore'de vuruşan askerlerde, koşullar ne

kadar kötü olursa olsun, Gen. Mac Arthur'a çok güveniyorlardı. O-nun düşmanı alt edeceğine olan inançları hiç azalmıyordu.

b. BMK'leri Sinanju-Yongpo Hattına Varırlarken

I. ve IX. Kor.'lar İnchon'a çıkan kuvvetlerle birleşirler. NKA'nın büyük bölümü kaçmayı başarır. Kaçanların hızla Gerillâ gruplarını oluşturarak, vuruşmalara geçmeleri övgüye değer.

Pekin'de Kuzey Kore'ye girecek yabancı askerlerle, savaşaacağını ilân eder. (Ekim başında)

BMK'de Gerillâlara karşı önlemler alırlarken, Pekin'in tehditlerine karşı diplomatik ve askerî önlemler almadan, Yalu doğrultusunda harekâta devam ederler.

BMK'nin vardıkları, Sinanju ve Yongpo hattının, siyasî ve askerî önemi üzerinde; Mac Arthur ile deneyimli karargâhı gibi, Amerika'da Pentagon ile Dışişleri ve Beyaz Saray'da hiç durmazlar. Deneyimli Londra'da söz konusu hattın siyasî ve askerî avantajlarını vaktinde göremedi... ÇHC karşı oynanabilecek diplomatik ve askerî stratejik manevralardan yararlanılamadı...

Sonrası mı? Dünya kurulduğundan beri, stratejik hataların önemsenmemesinde ne görülmüşse, Sinanju-Yongpo hattının aşılmasında da aynı sonuçlar görülecekti...

c. BMK'leri Taarruz İçin Tertiplenirken ÇHC Kuvvetleri de Savaş Alanında Yer Alıyorlardı

Kore'deki BMK'leri, Ekim ayında üç parçaya bölünmüşlerdi. I. Kolordu 9 Ekim'de Seul'den Kuzey Kore'ye doğru taarruz için harekete geçmişti.

Artan yoğun Gerillâ hareketlerine karşı, IX. Kor. Güney Kore derinliklerinde görevlendirilmişti.

X. Kor. İnchon'dan Pusan'a (gemi ile) alınır. Buradan hareketle 9 Kasım'ı bulan bir çıkartma sonunda Wonsan'u elde eder. 8. Ordu ile X. Kor. arasında mesafe, arazi yapısı ve yol şebekesi bakımından, komuta birliği güçlüğü vardı. Bu nedenle Kore'de BMK cephesi; 8. Or. ile X. Kor. arasında iki komutaya bölünür. Bu durum 8. Or. ile X. Kor.'nun Tokyo karargâhına bağlanmasını gerektirir.

"Ekim ayı içinde BMK'ler Sinan-ju ile Yongpo hattını ele geçirmişlerdi. Bu süre içinde 29. İngiliz Piyade ve Türk Piyade Tugayları ile Tayland, Hollanda ve Kanada Taburları 8. Or.'ya katılırlar.

Kuzey Kore'de de büyük gelişmeler oluyor. Gen. Mac Arthur'ın basın sözcüleri Kore'deki Çinlilerin, Çin Halk Gönüllüleri olduklarını (yani zayıf sivil gruplar) açıklarlarken, Pekin Radyosu da aynı şeyleri söylüyordu."¹³⁸

"Mac Arthur 6 Kasım 1950 günü ABD Genelkurmayına; Yalu'daki köprülerden, insan ve malzeme akımının sürdüğünü, geçenlerin Mançurya'dan geldiklerini ve bütün köprülerin, tahrip edilmesi için istediği izni alır.

"18 Kasım'da hava hücumları, en yüksek noktaya çıkar. Mac Arthur Genelkurmayına, hava hücumlarının son on günde, düşmanın takviye almasını önlediğini bildirir. Bu rapor çok az doğrudu. Bu günlerde, Kızılların giderek artan ve hedefi bulan uçaksavarları ve Mançurya'dan yeni gelen Mig uçakları, yeni problemler çıkarmaya başlarlar.

Amiral Edward C. Ewen'in 77. görev kuvveti, bombardımanları ile köprülerin yarısını kullanılamaz, diğer yarısını da hasarlı hale getirir. Ancak bu pahalıya mal olur. Çinliler kritik yerlere seyyar köprüler yaparlar. Yalu Nehrinin donmaya başlaması, bir başka problem yaratır."¹³⁹

"Gen. Lin Piao; Ekim başlarında 38., 39., 40. ve 42. Ordularını Yalu'dan Güneye geçmişti. General Chenyi'nin 3. Ordu grubu (20, 26., 27. Or.) da Kuzey Kore'ye doğru hareket ettirilmişti. Her Ordunun üç Tümeni vardı. Her Tümeninde 8.000 asker bulunuyordu. Karargâhlarla 30.000'ne ulaşan düşman, sayıca bir Amerikan Tümenine eşitti. Çinliler Piyadeydiler. Hava keşfinde bulunmaları, neredeyse olanaksızdı.

Her asker kendine yeterliydi. Haftalık pirincini, fasulyesini, pamuk bir torbada taşıyordu. Şiddetli savaşlarda 4 veya 5 gün, yetecek cephanesi bulunuyordu.

¹³⁸ REES, D.; a.g.e., s. 54.

¹³⁹ REES, D.; a.g.e., s. 55.

Gen. Mac Arthur ile Walker, Kızıl Çinlilerin gücünü olduğundan az görürler. Walker taarruza hazırlanırken 135.000 kişilik gücüne karşı, komünist kuvvetleri 95.000 kişi (bunun 55.000 kişinin Çinli olduğuna inanıyor) tahmin eder. Bu da Wolker'in Lin Piao'nun gücünü, en az yarısı kadar tahmin ettiğini gösterir."¹⁴⁰

BMK'ler komutasının bu yanılgıya düşmesine ne demeli... Havaclar; keşiflerinde bu kadar başarısız nasıl oldular?

ç. General Mac Arthur'un Kızıl Kore'ye Teslim Olma Çağrısı

Gen. Mac Arthur, Kuzey Kore'ye girmek için; Pentagon'dan, Beyaz Saray'dan ve BM Genel Kurulundan, 38° paraleli geçme onayını almayı başarmıştı. "Ekim 1950 başlarında I. Kor. ile ROK Tümenleri; Gen. Mac Arthur'ın plânına göre; Seul-Kaesong-Sariwon-Pyongyang mihveri üzerinden Kuzeye hareket ettirililer.

IX. Kor. 38° paralelin Güneyinde NKA birliklerinin oluşturdukları Gerillâ hareketlerine karşı görevlendirilir.

İnchon'daki X. Kor. gemilerle, 7. Tümen Karayolu ile evvelâ Pusan'a oradan gemilerle Wonsan yöresine çıkarılır. (9 Kasım 1950)"¹⁴¹

BMK'ne katılmak üzere; 29 İngiliz Tugayı ile Kanada, Tayland, Hollanda Taburları gelmişti.

Bu arada 19 Ekim 1950 Türk Piyade Tugayı Pusan'da Kore'ye çıkar. Tugay 23 Kasım 1950 günü Kunu-ri güney batısında ihtiyata alınır. Bazıları bu birliklerin çok geç kaldıklarını düşünüyorlardı. Çünkü herkes Kore Savaşının bittiğini sanmaktaydı.

Gen. Mac Arthur Yalu'ya taarruz için hazırlanırken, 8. Or. IX. Kor.'yu cepheye alır.

Gen. Mac Arthur, BMK'nin Büyük Taarruzundan önce; 1 Kasım 1950 günü ve daha sonra, 9 Kasım 1950 günü Kuzey Kore Silâhlı Kuvvetlerine teslim olma çağrısında bulunur, fakat General resmi bir

¹⁴⁰ REES, D.; a.g.e., s. 55.

* Generalin güçlü bir diplomat olduğunu söyleyenler çoktur.

¹⁴¹ The West Point; a.g.e., Harita: 7.

cevap alamaz."¹⁴² Bunun anlamı açıktır. Kızılar silâh bırakmayı düşünmüyorlar. Sonuna kadar savaşacaklarını belli ediyorlardı.

Kızıkların savaştan yana bu tutumları karşısında, BMK Komutası; kararını ve plânını, yeniden gözden geçirmeliydi. Çünkü, ciddi hasara uğrayan NKA'dan boşalan yeri CCF'nin doldurduğu anlaşılıyordu. Öyle ise BMK Kore'de NKA'ya göre değil, CCF Kuvvetleri ile karşılaşacağına göre hazırlık yapılmalıydı. Gerçekten birliklerden gelen haberler, bu görüşleri doğruluyorlardı. Şöyle ki;

d. İstihbarat Raporları ve General Mac Arthur

"26 Ekim 1950 günü ROK 26. Tümeni, Sudong'da CCF'nin 124. Tümeni ile şiddetli bir vuruşmaya tutuşur. Düşmandan 18 tutsak ele geçirilir."¹⁴³

"Birkaç gün sonra, aynı bölgeye gönderilen Deniz Piyadeleri, düşman tanklarını tahrip ederler. CCF'nin 42. Ordusuna ait 126. Tümeden, tutsaklar alırlar."¹⁴⁴

"25-30 Ekim 1950 günleri, ana kuvvetlerin destek mesafesi dışına çıkarak, Kuzeye doğru ilerleyen ROK 6. ve 8. Tümenleri, Onjang Kojong civarında CCF Tümenlerinin tuzağına düşerler."¹⁴⁵

"Aynı günlerde ROK 1. Tümeni, Unsan civarında CCF Kuvvetleri ile karşılaşır. Alınan tutsaklar, açık açık CCF Kuvvetlerinin, Kore'ye girdiğini söylerler."¹⁴⁶

"8. Zırhlı Alay 1/2 Kasım 1950 gecesi, Unsan'da CCF karşısında ağır bir yenilgiye uğrar. Bunun üzerine I. Kor. savunmaya geçer. 5/6 Kasım gecesi CCF'nin yaptığı taarruz püskürtülür. Düşman Kuzeye doğru çekilir. Bu günlerde Kuzey Kore semalarında, Rus Mig'leri görünmeye başlarlar."¹⁴⁷

¹⁴² The West Point; a.g.e., Harita: 6-7.

¹⁴³ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 57.

¹⁴⁴ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 62.

¹⁴⁵ The West Point; a.g.e., Harita: 8.

¹⁴⁶ The West Point; a.g.e., Harita: 8.

¹⁴⁷ The West Point; a.g.e., Harita: 8.

"CCF Birlikleri 27 Amerikalı tutsağı, 22 Kasım 1950 günü Unsan civarında, sessiz sedasız serbest bırakırlar."¹⁴⁸

"Mac Arthur Washington'a gönderdiği mesajında; 39. ve 42. CCF Ordularının Kore'de bulunmadıklarını, bir miktar Çin gönüllüsü dışında, cepheden verilen haberlere inanmadığını bildirir."¹⁴⁹

"Nihayet Mac Arthur, Pentagon'a gönderdiği 9 Kasım 1950 tarihli yazısında; Kore'de tam bir zafer kazanmanın halâ mümkün olduğunu, BMK'nın Kuzey Kore'deki düşman kuvvetlerini yok edebileceğini, Amerikan Hava Kuvvetlerinin, büyük düşman birliklerinin, Yalu'dan Güneye geçmelerini önleyebileceklerini anlatır."¹⁵⁰

Cepheden gönderilen, vuruşma ve keşif raporlarına yalnız Gen. Mac Arthur değil, istihbarat birimlerinin de inanmadıkları, şüphe ile karşıladıkları görülür.

"Amerikan İstihbarat görevlileri; CCF birliklerinin Kore'ye girdiklerini bilmelerine rağmen, bitmiş sayılan Kore Savaşına, komünistlerin katıldıklarını kabul etmekte zorlandıkları anlaşıyor."¹⁵¹

Hava Kuvvetleri birkaç kamyon kolu dışında, Kuzey Kore'de CCF birliklerini saptayamazlar. Gen. Mac Arthur, cepheden gelen karacıların raporlarına önem vermez.

e. IX. Kor.'dan Tugaya Gelen İstihbarat Bülteni

Tugay IX. Kor.'nun ihtiyatını oluşturmak için Kunu-ri yöresine intikal edecektir. Birlikler motorlu yürüyüş için hazırlıklara başlarlar. Sıcak yemek verme düşüncesi ile asker aç bırakılmamalı. Savaş-tayız. Kumanya yemeye alışmamız lâzım.

20 Kasım 1950 günü saat 15.00 I. P.Tb.'da Subay toplantısı yapıldı.

"IX. Kor.'dan gelen İstihbarat Bülteni okundu. Bir örnek olur düşüncesiyle tuttuğum notları sunuyorum:

¹⁴⁸ Encyclopedia Britanica; Cilt 8, s. 8-9.

¹⁴⁹ REES, D.; a.g.e.

¹⁵⁰ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 43.

¹⁵¹ The West Point; a.g.e., Harita: 8.

En kuvvetli ihtimal düşmanın savunmaya geçmesidir.

Bunun için düşman çekiliyor. Yolları mayınlıyor, zaman kazanmaya çalışıyor.

Düşman taarruz edebilir.

Düşman ÇHC'den ve Sovyet Rusya'sından takviye alabilir.

Kızılar, IX. Kor.'nun sağ (Doğu) yan ve gerilerine, üç ana istikamet üzerinden kuşatıcı taarruz edebilir. (Kor.'nun bu tahmini doğru çıkmıştır.)

Düşman Kuzeye (Yaluya) doğru çekilmeye devam edebilir.

Morali bozuk olmakla beraber, dövüşebilir.

Yeni Tahkim ettiği mevzileri boşaltarak çekiliyor.

Kore'de Rus askerine henüz rastlanmadı. Kuzey Kore'de, Rus silâhları ile uçakları (Mig) kullanılmaktadır.

Kızılar BMK'nin taktiğini anlamaya çalışıyorlar.

• Kızılların Taarruza hazırlandıkları görülmektedir.

Kuzey Kore'de düşmanın uçak (Mig) faaliyeti artmaktadır.

Köylere yapılan Gerillâ saldırıları, son zamanlarda BMK'ne yöneltilmektedir.¹⁵²

IX. Kor.'nun, dört gün sonra başlayacak olan CCF taarruzunu, doğru tahmin ettiğine tanık olacaktık.

Bu gece (20/21 Kasım 1950) 20.000 Kızıl Gerillânın Chotan'a saldıracığı haberi verildi. Esaslı Güvenlik önlemleri aldık. Birliklerin üçte bir kuvveti, silâh başında... Beklenen Gerillâ baskını olmadı.

21 Kasım 1950 akşamı hava kararınca (saat 19.00) motorlu olarak yola koyulduk.

¹⁵² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

f. Savaşta Demeçler ve Etkileri

Mac Arthur, Sovyetlerin Japonya'ya, komünizmi yayma çabalarından duyduğu rahatsızlığı, sık sık Pentagonla Beyaz Saray'a hatırlatıyordu...

General, Kore'de kazanılacak kesin bir zaferle; BMT'nin ve ABD'nin itibarının çok artacağını, bundan böyle; ABD'nin dostlarına kimsenin yan bakamayacağını ve nihayet saldırganlığın ve komünizmi yayma eğilimlerinin önlenebileceği üzerinde duruyordu.

Gen. Mac Arthur, evvelâ demeçleri ile kamuoyunu yanına çekecek; Beyaz Saray'ı ve BMT'ni iknaya çalışıyor.

Diğer yandan diplomatik olmayan, katı ve ödünsüz bir tutumla, Kızıl Çinlileri Kore'den Mançurya'ya çekilmeleri için, teşvik etme çabası içindeydi...

✓ Komutası altındaki kuvvetleri ile dünya kamuoyuna, Kore'de zaferin kesin ve yakın olduğunu söyleyerek, komünistleri baskı altına almaya çalışıyordu.

General, Kızıl Çin'in BMK ile savaşmaya kalkışmasının bir çılgınlık ve ödeyeceği bedelin çok ağır olacağını, anlatmaya önem verirken, Washington ile Londra'daki baylar açık açık ÇHC ile savaş istemediklerini söylemekten çekinmiyorlardı.

Tokyo, Washington, New Yok ve Londra arasındaki uyumsuzluğun ve zıtlışmanın bedeli elbette ağır olacaktı. Bu bedeli yalnız bugünkü kuşaklar değil, gelecek kuşaklarda ödeyeceklerdi.

Zayıf Başkanlara ve Komutanlara rastlanması, olağan sayılabilir. Asıl talihsizlik, üst kadroların yetersizlik göstermeleridir. Zayıf kadrolar kadar, zararlı olan başka bir birim yoktur.

g. Savaşta Hedef

Hedef seçerken, birkaç noktaya göre değil, birçok noktaya, geniş bir açıdan geniş bir alana, yani etrafıyla çok iyi bakmak gerekir. Çünkü, haritaya her bakanın ilk bakışta, hemen gösterdiği hedef; yanıltıcı unsurlar taşıyabilir.

Böyle kolay seçilen hedefler; zihni tembelliği ve aşırı güveni kamçılayabilir. Özen ve dikkat, inceleme ile deney ve bilgi, doğruya ulaşmada katkıda bulunabilir. İnce elemekten ve sık dokumadan seçilen hedef; güçlükle tehlikeler içeren, niteliklere sahip olabilir.

Hedefin çekiciliği yanı sıra, içerdği olumsuzlukları da görmek gerekir.

Gen. Mac Arthur gibi Gen. Lin Piao'da Yalu Nehrinin; siyasi, ekonomik, askerî önemini ve harekât ile diplomasiye olan etkilerini biliyorlardı. Bu da Yalu'nun önemini arttırıyordu.

Haberler, savaşın Yalu boylarında; çok çetin, kanlı, karışık ve dalgalı geçeceğini gösteriyordu. Kısacası, taraflar Yalu'yu elde etmek için, ağır bedel ödeyeceklerdi.

Bedeli ağır hedeflerin faturasını, karşı tarafa ödetmek, ustalık isteyen bir işti. Yani destimiz kırılmadan, düşmanın destisini kırmayı başarmamız gerekiyordu.

Böyle sivri, belirgin sarp hedefleri, ara hedeflerle, olgunlaştırarak ele geçirmek öngörülmalıdır.

· Savaşta hız ile acele, çok farklı kavramlardır. Acele fırsattan çok çelme atar...

Savaşta hedef sözlerimizi; görevi (amaç-hedef) başarmak ve kıt'amızın (kuvvetimizin) varlığını korumak, ana düşüncesine işaret ederek noktalayalım.

Ve son olarak; *"Yalu harekâtı bir taarruz olarak ifade edilse de, aslında bu düşmanla teması sağlamak (CCF ile) için, girilen bir ileri hareket olabilirdi. Çünkü; durumu bilinmeyen bir düşmana, taarruz etmek mümkün değildir."*¹⁵³

5. Savaşın Son Aşaması mı?

a. Düşman Hakkında Yanılmalar

"BMK'leri Başkomutanı, Kuzey Kore'deki komünistleri, Gen. Walker'in 8. Or. ve Gen. Almond'un X. Kor.'su ile ezmeyi plânlar.

Taarruza hazırlanan (Kasım 1950) Gen. Walker 135.000 kişilik Ordusu karşısında, komünistlerin 55.000 CCF askeri ve 40.000 kişisi de NKA olmak üzere toplam 95.000 kişinin bulunduğunu tahmin etmekteydi."¹⁵⁴

¹⁵³ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 70.

¹⁵⁴ REES, D.; a.g.e., s. 55.

Halbuki gerçekte "Gen. Lin Piao'nun; 38., 39., 40. ve 42. Orduları" Yalu'yu geçerek, Kuzey Kore'de yerlerini almışlardı. Gen. Chen Yi'nin CCF 3. Or.'nun (20., 26. ve 27. Orduları) Yalu güneyinde yerini alması bekleniyordu..."¹⁵⁵

Kısacası, BMK Komutanı, bunca CCF Ordusunun, Kuzey Kore'ye girdiğinden habersizdi. Önemsemiyor olamazdı. Yoksa BMK'lığının elinde CCF Kuvvetlerini, son anda savaşmaktan caydırarak, sihirli mucizevi bir değnek (güç) mi vardı?..

Kuzey Kore'de CCF ile NKA'nın gerçek gücü şöyleydi: "BMK'leri Sinanju ile Yongpo hattında Yalu'ya taarruz için hazırlanırlarken, CCF Kuvvetlerinden 150.000 kişi Kuzey Kore'ye girmiş bulunuyorlardı. Kasım 1950 ortalarında bu sayı 300.000 kişiyi buluyordu. CCF Kuvvetlerinin BMK karşısındaki dağılımı da şöyleydi. Kızılar 180.000 kişi ile 8. Or. ve 120.000 kişi ile X. Kor. karşısında yer almışlardı."¹⁵⁶

Resim 34: ÇHCK'leri Komutanı Gen. Lin Piao
(The Korean War History and Tactics, David Rees, Foto Army, 1950).

* CCF'nin iyi donatılmış, iyi eğitilmiş, en güçlü orduları.

¹⁵⁵ REES, D.; a.g.e., s. 105.

¹⁵⁶ REES, D.; a.g.e., s. 55, The West Point; a.g.e., Harita: 9

b. BMK'nin Taarruz Tertibi

"8. Or. soldan sağa doğru (Batıdan Doğuya) Gen. Milburn'ün I. Kor. (USA 24. P.Tüm., İngiliz Topluluğu 27. Tug. ve ROK 1. P.Tüm.) ve Gen. Coulter'ın IX. Kor. (USA 2. ve 25. P.Tüm.leri, Türk P.Tug. ve ROK II. Kor.'su (ROK 6., ROK 7. ve ROK 8. P.Tüm.leri) birinci hatta, 1. Sv. (Zırhlı) Tüm. ile İngiliz 29. Tuğ. Ordu ihtiyatı olarak yer almaktaydılar."¹⁵⁷

"Gen. Mac Arthur; Doğudaki X. Kor.'ya Batıya doğru taarruz etmesini emretmişti. Gen. Almond Batı yönünde (Pyongyang) taarruz için kuvvetlerini görevlendirir. Gen. Mac Arthur, X. Kor.'nun batıya doğru ilerletmesini pratik (yapılabilir) bulmayınca, Gen. Almond'a, yönünü kuzeye çevirmesini emreder."¹⁵⁸

c. General Mac Arthur Yalu'ya Doğru Taarruza Geçiyor

General Mac Arthur, hedef (Yalu Nehri) ile BMK'nin halen bulundukları (TÇH) hat arasındaki bölgede; CCF Ordularının yerini ve sayısını önemsemeden ve bir engel olarak görmeden, kuvvetlerini 24 Kasım 1950 sabahı taarruza geçiriyor.

Askerler, diplomatlar, siyasiler ve tarihçiler; bu durum üzerinde önemle durmalıdırlar. Çünkü, Mac Arthur gibi bir "*Askeri deha*" niye, ısrarla ÇHC Kore'de savaşmayacak diyordu?

Ünlü Generalin; Hava Kuvvetlerimiz büyük CCF Kuvvetlerinin Yalu'yu geçmelerine engel olurlar. Kuzey Kore'ye geçenleri de, yok ederler demesi, dikkati çekecek bir iddiadır. Cevaplandırılması gereken daha epey sorular vardır.

"General Mac Arthur, 24 Kasım 1950 sabahı erkenden, Sinanju'daki 8. Or. Karargâhına gelir. Gen. Walker ve Gen. Milburn ile birlikte, Kore Savaşını sona erdireceği tahmin edilen taarruzun, başlangıcı seyreder. Bu gururlu ve keyifli anda, BMK'leri hedeflerine doğru, kararlı bir biçimde taarruza geçerler..."¹⁵⁹

¹⁵⁷ REES, D.; a.g.e., s. 105.

¹⁵⁸ The West Point; a.g.e., Harita: 7.

¹⁵⁹ REES, D.; a.g.e., s. 55.

"Gördüklerinden memnun kalan Gen. Mac Arthur; savaşın iki hafta içinde kazanılacağı ve 8. Or.'nun, Noel'i Japonya'da kutlayacağı müjdesini verir."¹⁶⁰

Başta Başkumandan olmak üzere aşağı doğru, bütün BM Askerlerini iyimser bir hava sarmıştır.

BMK'nin Yalu Taarruzu, ilk iki gün, istendiği ve tahmin edildiği gibi, sıkıntısız ve kolay geçer. Tümenler günlük hedeflerini, ciddi bir direnmeyle karşılaşmadan, elde ederler...

Askerler; *"düşman yok, temas yok"*¹⁶¹ sözleri ile gün saymaya başlarlar.

6. Komünistlerin Beklenmeyen Gece Taarruzu

a. *BMK'nin Havası*

25.XI.1950 günü, düşmanın yer yer gösterdiği dirence rağmen, Tümenler günlük hedeflerini elde ederler. Varılan Unsan-Kujangdong-Paennyongchon hattı, gece savunması için gereği gibi güvenli bir biçimde tutulmaz. Çünkü eldeki kuvvet az, cephe geniştir. Kuzeyle ilerlendikçe, cephe de her gün daha da genişliyor. Genişleyen bu cephe, üstün hava, irtibat ve ateş ile ikmal gücüne rağmen, hattı tutmak zorlaşıyordu. Düşmanın cepheye sürdüğü her birlik, BM kuvvetlerini zor durumda bırakabiliyordu. Bu durum askerleri kızdırıyordu. Tümenler 20 km.'yi aşan cephelerde, oluşan boşlukları gözetleme ve ateşle bile kapatamıyorlardı. Bu işin kuvvet yönüydü. İşin bir de maneviyat tarafı vardı. Kore'de; *"vuruşmayı"* değil, *"zaferi cephe keklilik"* gören, eve gitmek için gün sayan askerlerin sabırsızlığı artmıştı. Kısacası askerler düşmanı yenmeyi değil, bu med-cezir savaşını bitsin de, nasıl biterse bitsin anlayışındaydılar.

15.XI.1950 İnchon harekâtından sonra, dişe dokunur bir mukavemetle karşılaşmadan ilerleyen askerler, düşmanın tükendiğine inanarak iyice gevşemişlerdi.

24.XI.1950 günü başladıkları; *"Home-by-Cristmas" taarruzunu, "Yalu'ya bir yürüyüşten ibaret sayıyorlardı. Kore'de askerleri, Basını*

¹⁶⁰ REES, D.; a.g.e., s. 55.

¹⁶¹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

ve Dünyayı, bu iş bitiyor iyimser havası sarmıştı. Kore'de askerlerin gider ayak. bir kazaya uğramaktan başka bir endişeleri yoktu. Kuzey Kore'ye giren bunca CCF birlikleri, ne komutanın ne Askerlerin ne Basının ne de Dünyanın umurundaydı.

BM Kuvvetleri 25/26.XI.1950 gecesine görevini yapmış olmanın huzuru içinde, baştan savma önlemler olarak geçiriyorlardı."

b. NKA'nın 25/26 Kasım 1950 Gece Taarruzu

BMK'leri elde ettikleri hedef bölgelerinde, alal acele mevzilenecek, istirahatata çekilirler. BM Askerleri, yarınki taarruza dinlenmiş olarak girmek için, hemen uykuya varırlar.

Fakat bu gece, uyumayanlar da vardı. Kızılar havanın kararması ile gizlendikleri yerlerden çıkarlar. Önceden hazırlanmış, fosforlu oklara ve numaralara bakarak, kılavuzlarında yardımları ile ses çıkarmadan, TÇH'na yaklaşmaya başlarlar.

Komünistler haftalardır hazırlandıkları taarruz için Takım, Bölük, Alay değil; Tümenlerle, Orduları harekete geçiriyorlardı.

25/26 Kasım 1950 gecesinde mehtap çıkınca, evvelâ mavi işaret fişeklerinin atılması ve çirkin boru sesleri ile Kore'de, tarihin kaydettiği en büyük *"gece taarruzu"* başlıyordu.

Uyku sersemi BM Askerleri;

- Ne oluyor. Çılgın mı bunlar? diyerek, isteksiz silâhlarına el atıyorlar.

BM Askerleri NKA'nın saldırısını hayretle karşılarlar. BM Askerleri, NKA'nın toplayabildiği derme çatma kuvvetleriyle; sonu yenilgiye bitecek çılgın bir hücumla kalkmışlardı. BM Askerleri NKA'nın bu gece taarruzu ile *"son barutunu"* kullandığı düşüncesindeydiler. Gün aydınlanınca, nasıl olsa haklarından gelirlerdi...

Kızılar cephede, boşluklardan sızarak gerilerde, hasara, telaşa, karışıklığa ve yer yer paniğe yol açmışlardı.

BMA'leri geniş cepheler nedeniyle, boşlukların bulunmasına alışmışlardı. Düşmanı da iyice hafife alıyorlardı. Askerleri vuruşma değil *"eve gitmenin"* heyecanı sarmıştı. Kısacası zaferi *"çantada keklik"* ve Home by Christmas Taarruzunu, Yalu'ya yürüyüşten ibaret sa-

yan askerler, NKA'nın uykularını kaçıran bu taarruzlarına çok kızarlardı.

Düşmanın gece taarruzunu, ustaca ve cesaretle yaptığı söylenebilir. Takım ve Bölükleri kuşatır, boşluklardan gerilere sızarak, boru çalarak, panik yaratmaya çalışırlar. Bu durumda BMA'leri, geri çekilmeyi düşünmezler. Gözü kara hücumlar karşısında, fazla kayıp vermemek için kısa çekilmelerle sabahı etmeye çalışırlar.

Nasıl olsa gün aydınlanınca, durum anlaşılırdı. Cephe gerilerinin de Gerillâlar ya sıvışıyorlar, ya da kısıtılarak yok edilirken, Birinci Hat Birlikleri de; uçak top., tank desteğinde, Kızılların son kuvvetlerini de önlerine katarak, Yalu'ya dökerlerdi...

c. 26 Kasım 1950 Sabahı BMK Taarruza Geçerken

Gün ışımaya başlayınca, düşman her zaman yaptığı gibi, gözden kaybolmaya başlar. Silâhlar susar. Vadileri dolduran barut dumanları da, yavaş yavaş dağılır.

Uykusuz yorgun askerler, çukurlarında doğrulurlar. Subaylar yoklama yaparlar. Yaralıları geriye gönderilirler. Taarruz için hazırlıklara başlanır.

2. Tümenin 38. alayı taarruza hazırlandığı sırada, sorumluluk bölgesine, Koreli bazı askerlerin girmekte olduklarını görür. Gelen yorgun, ürkek ve endişeli askerlerin 7. ROK Tümeni 3. Piyade Alayından oldukları anlaşılır.

Güney Koreli askerler;

- Kızıl Çinlilerin gece taarruzuna uğradıklarını, tutunamayıp çekildiklerini; 7. Tümenle ve II. ROK Kolordusu ile irtibatlarının kalmadığını anlatırlar.

Bu bilgiyi alan 38. Piyade Alay Komutanı, inisiyatifi ile taarruz hazırlıklarını durdurur. Alay, 2. Tümenin doğu yanını korumak için savunmaya geçer. Aldığı bilgileri de acele 2. Tümene bildirir.

Bu saatten itibaren IX. Kolordu; Gece Baskını Kızıl Korelilerin değil, ÇHC Ordularının yaptıklarını öğrenmiş olur.

2. Tümen Komutanı, bu durum karşısında, üç P.A.'nı birinci hatta sürerek Sinhungdong'un güneyindeki sırtları savunmaya geçer.

Daha batıda bulunan 25. Amerikan Piyade Tümeni: 26.XI.1950 sabahına, mevzilerini tutmuş olarak çıkar. Tümen IX. Kor.'nun emri ile 3-4 km. güneye çekilir.

Hava keşifleri ve Tokchon'dan gelen yarım yamalak haberlere göre, Çinlilerin Tokchon'da, BM'den kuşattıkları küçük çapta iki birlikle (Tabur) vuruştukları öğrenilir. Çinlilerin Tokchon'u ele geçirmeleri an meselesidir.

ç. Kore'de CCF'nin Boru Sesleri

Gen. Lin Piao; yabancı güçlerin Kuzey Kore'ye girmelerini önleme amacını aşan bir görüşle, BMK'lerini Kore'den söküp atmak üzere 25/26 Kasım 1950 gecesi taarruza geçer.

"CCF'nin Komutanı Gen. Lin Piao; asıl taarruzunu Ekim 1950'den beri iyi tanıdığı ROK II. Kor. üzerine yöneltir. CCF birlikleri bir gece içinde, ROK II. Kor.'sunu mevzilerinden söküp atarak, Tokchon'a doğru ilerlemeye geçerler."¹⁶²

ROK II. Kor.'nun çekilmesi üzerine, BMK'nin cephesinin orta kesimi çöker. CCF birlikleri burada oluşan boşluktan yararlanarak, 8. Or. ile X. Kor. arasına girerler.

"Gen. Lin Piao; 8. Or.'yu Sarı Deniz ve X. Kor.'yu Japon Denizi kıyısı arasında kuşatarak, yok etmeyi planlar."¹⁶³

"Gen. ikinci derecede taarruzlarla, BMK'nin I. ve IX. Kor.'ları üzerinde baskı kurarak, onları yerlerinde tutmaya önem verir."¹⁶⁴

"Bütün gece süren CCF taarruzları, batı kesimde gün ışıyınca hafiflerken, ROK II. Kor. üzerindeki baskı sürdürülür."¹⁶⁵

"BMK'leri ile komutasının beklemediği gece taarruzu, çapı ve şiddeti ile büyük şaşkınlık yaratır. CCF birlikleri cepheden taarruz ederler ve sızarlarken, Gerillâların cephe gerilerinde yaptıkları sal-

¹⁶² REES, D.; a.g.e., s. 56.

¹⁶³ The West Point; a.g.e., Harita: 9.

¹⁶⁴ REES, D.; a.g.e., s. 56.

¹⁶⁵ REES, D.; a.g.e., s. 56.

dırılar; tahripler ve destek birlikleri ile karargâhlarda, şaşkınlığa ve paniğe neden olurlar."¹⁶⁶

CCF'nin bu taarruzundan, BMK'nin ancak 26 Kasım 1950 günü saat 09.00 sularında haberi olur.

Gen. Mac Arthur'un 24 Kasım 1950 sabahı Sinanju'da;

- *Biz muhtemelen büyük ihtiyatlara sahip, yeni bir Ordu ile karşı karşıyayız. Tam zafer mümkündür ve çok hayatidir, mesajını verirken;*

- *Çinliler savaşmayacaklar, demekte ısrar eder...* Gen. Mac Arthur'un ısrarı iki gün sonra kâbusa dönüşür. CCF, 25/26 Kasım 1950 gecesi ABD ve BMK'lerine Kore'de taarruza geçerek; Washington'a ve Dünyaya; ben de varım diyordu...

Bitecek sanılan Kore Savaşı; daha sert ve uzun sürecek, yeni bir döneme giriyordu.

III. CCF'NİN KORE'DE BMK'LERİ İLE SAVAŞA TUTUŞMASI

1. BMK'leri Cephesindeki Gelişmeler

a. Chongchon (Kunu-ri)'da Şaşkınlık, Taedong (Tokchon)'da Panik

NKA mı, CCF mi derken, 26 Kasım 1950 günü öğleye doğru, Kore'de CCF tartışması sona erer. BMK'nın bir türlü saptayamadığı 300.000 kişilik CCF Ordularının boru sesleri, 25/26 Kasım 1950 gecesi, Sarı Deniz kıyısı ile Japon Denizi kıyısı arasındaki Kore dağlarında yankılanmaya başlar. Borozanlar, CCF'nin Kore'de, BMK'e karşı savaşa girdiğini, dünyaya duyururlar.

8. Or.'nun I. ve IX. Kor.'ları mevzilerini savunurlarken ROK II. Kor.'nun ROK 7. P.Tüm. dağılır. ROK 6. ve 8. P.Tüm.'leri kayıplar vererek, fakat bütünlüklerini koruyarak, güneye doğru çekilirler.

CCF'nin Tokchon yönünde ilerlemesi ile BMK, cephesi ikiye ayrılır. Düşman 8. Or. ile X. Kor.'yu kuşatma olanağını elde eder.

¹⁶⁶ REES, D.; a.g.e., s. 56.

Cephenin batısındaki şaşkınlık, paniğe dönüşmez. Bu kesimdeki deneyimli BMK'leri, Başkomutanları Mac Arthur'a çok güveniyorlardı. Düşmanın da Gen. Mac Arthur'dan çekindiği ve çok dikkatli ve önemli hareket ettiği görülüyordu.

ROK Tümenleri cephesinde, CCF'nin hücumu ile çekilme başlar. Ardından panik patlak verir. İşin en kötü tarafı ROK Kolordusu gibi ROK Tümenleri de, başlarına gelen felâketi, dost BMK'lıklarına bildiremezler. Bu nedenle BMK'lıkları 26 Kasım 1950 günü öğleye kadar yakın CCF'nin taarruz ettiğinden ve ROK II. Kor.'nun çekildiğinden haberleri olmaz. Bu en değerli ve kritik saatler, durumu kavrayamamaktan; kararsızlık, şaşkınlık içinde kaybedilir.

b. BMK Cephesinin Tokchon Yöresinde Yarılması

"Gen. Lin Piao; 26 Kasım 1950 günü I. ve IX. Kor.'larını yerlerinde tutarken; ROK II. Kor.'yu hızla kovuşturmaya devam eder."¹⁶⁷

"IX. Kor.K. Gen. John B. Coulter; 2. P.Tüm.'nin ve Kolordusunun açılan Doğu yönünde, CCF'nin Tokchon-Wawon-Kaechon-Kunu-ri mihveri üzerinden, gelebilecek birliklerine karşı Türk Tugayını görevlendirir. Tugay 26 Kasım 1950 günü öğleden sonra aldığı emri, saat 19.00'dan itibaren uygulamaya başlar. Tugay 26/27 Kasım 1950 gecesi Wawon'a intikal eder..¹⁶⁸

ÇHCK'leri X. Kor.'nun Batıya hareketini önlemek için, Choshın Barajı yöresinde taarruza geçerler.

CCF, Tokchon ile Choskın yöresinde inisiyatifi ele alır.

26/27 Kasım 1950 gecesi CCF, 8. Or. cephesindeki hücumlarını yeniler. Cephede yer yer çekilmelere, sızanlarla Gerillâlar gerilerde, (karargâhlara, ikmal ve sağlık tesislerine, ateş destek "Top" birliklerine, ihtiyatlara, telli istihbaratlara) hasara, karışıklığa ve paniğe neden olurlar. Ayrıca geçit ve boğazlarla köprüleri trafiğe kapatırlar.

Türk Tugayı durumdan habersiz, 27 Kasım 1950 sabahı saat 05.00'te yaya Tokchon'a doğru yürüyüşe koyulur. Yolda doğudan gelen şüpheli; kadın, erkek, asker-sivil silâhlı grupların; Çinlilerden

¹⁶⁷ The West Point; a.g.e., Harita: 9.

¹⁶⁸ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

kaçtıklarını öğrenir. Tugay ilk defa bugün, Çinlilerin Kore Savaşı'na katıldıklarını işitir. Çinlilerin savaşa girdikleri haberi, Tugayda pek önemsenmez.

"27 Kasım 1950 günü 8. Or.K. Gen. Walker Tokyo'ya;

- ROK II. Kor.'nun çekildiğini (süpürüldüğünü), IX. Kor.'nun Doğu yanının açılması nedeniyle çekilmekte olduğunu, karşısında 200.000 kadar CCF askerlerinin bulunduğunu, bunun bir karşı taarruz olmadığını, esas taarruz olduğunu"¹⁶⁹ rapor eder.

I. Kor.'nun, CCP'nin güçlü hücumları karşısında vurularak, Chongchon Nehrinin güneyine çekilmekte bulunduğu görülür.

Gen. Lawrence B. Keiser'in 2. P.Tüm.; IX. Kor.'nun artçısı olarak açık yanda (Doğu) CCF'nin ilerlemesine karşı koymak için vuruşmaktadır.

27/28 Kasım 1950 gecesinde, CCF ileri hareketlerini hızlandırır. Türk Tugay Komutanı IX. Kor.'dan saat 14.00 sularında gelen Telsiz emri üzerine, ileri unsurları Yangdong-ni'ye varan Tugayını inisiyatif ile Wawon'a çekme sorumluluğunu yüklenir.

Tugayın Artçısı hariç, Tugay Wawon'a çekilme yürüyüşünü, 27/28 Kasım 1950 gecesini saat 23.00'de tamamlar. Tugayın Karillyong'da (Gez) bulunan Artçısına CCF saat 00.00'da hücum eder.

CCF'nin ileri unsurları, Taedong Nehrinin güneyinden Sunchon'a doğru ilerlemekle, stratejik inisiyatifi kazanmış oluyorlardı. Tokchon'u ele geçiren Gen. Lin Piao; "Kan"a* doğru adım atmıştı. CCF'nin Komutanı;

Tokchon-Karillyong (Gez)-Wawonw-Sinnimni-Kaechon-Kunuri yoluyla 2. P.Tüm. ile IX. ve I. Kor.'larla 8. Or.'yu, Tokchon-Taedong Nehri- Taepyongni-Kangdong-Pyangyang yönünde, tehdit etme, olanağını buluyordu.

¹⁶⁹ The West Point; a.g.e., Harita: 6.

• Tam imha hareketi.

c. General Mac Arthur'un Anı Kararı

"X. Kor.'nun hızla Hungnam'a çekilmesi nedeniyle, Gen. Mac Arthur 8. Or. ve X. Kor. ile bir savunma hattı oluşturmanın uygulanabilir olmadığını görür. 240 km.'yi bulan bu hattın tutulabilmesi için 7 Amerikan Tümenine ihtiyaç vardır."¹⁷⁰

"X. Kor.'nun parça parça imha ile karşılaşması üzerine, Gen. Mac Arthur Kolorduya derhal tahliyeyi emreder."¹⁷¹

"CCF'nin Wawon'a doğru sızdığı ve Gerillâ faaliyetinin arttığı görülür..."¹⁷²

8. Or. yer yer, iç içe vurularak, çekilmeye çalışır... 8. Or. iyi yol ağına rağmen, özellikle artçı da ve yan korumasındaki birlikleri; ağır silâh, malzeme kaybına uğrarlar. Doğu'daki X. Kor. K. Gen. Almond, dağlara, kötü yollara ve kar fırtınalarına rağmen, çok başarılı bir çekilme tahliye yapar.

ç. BMK, CCF'ye Karşılık Veremez miydi?

25/26 Kasım 1950 gecesi cephe boyunca görülen CCF gece taarruzlarında I. ve IX. Kor.'lar; mevzilerini genel anlamda koruyabilirler. 26 Kasım 1950'de gün ağarırken birinci hat Tümenleri; CCF'nin yavaşlamasını fırsat bilerek; gece kaybettikleri yerleri geri almak, dağılan ve birbirine karışan birliklere çeki düzen verebilmek için çalışmalara başlarlar.

En ağır hücumlara uğrayan 2. P.Tüm.'nin Alayları, CCF'ye taarruz için hazırlanırken, ROK II. Kor.'nun mevzilerini terkettiği haberi alınır.

Doğu yanını güvenliğe almak için, 2. P.Tüm. üç Alayını birinci hatta sürer.

Önemli olan ve savaşın kaderini belirleyen hususlardan biri ve en önemlisi, BM Komuta karargâhlarının, şaşkınlıkları, durumu doğru kavrayıp zamanında değerlendirememeleri, kısacası ipin ucunu kaçırmalarıdır.

¹⁷⁰ REES, D.; a.g.e., s. 57.

¹⁷¹ The West Point; a.g.e., Harita: 9.

¹⁷² The West Point; a.g.e., Harita: 9.

İkinci önemli ve belki de en hayati olumsuz olay; ROK II. Kor.'nun bir gece içinde dağılıp gitmesidir. Daha kötüsü, ROK II. Kor.'nun durumundan BM Komutanlıklarını, vaktinde bilgilendirmemesidir.

Şunu ifade etmeliyiz ki, CCF'nin ani hücumu şaşırtıcı olur. Fakat deneyimli, silâhlarına ve Mac Arthur'a güvenen askerler, canla başla vuruşurlar. Yenilgiyi aslâ düşünmezler.

O ağır koşullarda, BM Askerleri, verilecek taarruz veya yakın geride savunma görevlerini, yapacak iradeye ve cesaretle güvene sahiptiler. BMK'leri askerlerinin bu güvenilir durumları BM Komutanlarının; Gen. Lin Piao'nun ilememesini durduramayacaklarının anlaşılmasına kadar devam eder.

Son olarak BMK'nin; ateş, taşıt, irtibat, deniz ve havadaki üstünlüğüne işaret edelim. Gen. Lin Piao BMK'nin tahripkâr, yoğun ve uzun mesafeli ateş gücünden haberdardı. Bunun için harekâtını gündüz yavaşlatıyor ve yer yer durduruyordu. Hücumlarını hep geceye bırakıyordu. Gen. Lin Piao'nun bu tutumu, BM Komutanlarına fırsatlar veriyordu. Gen. Lin Piao'nun harekâtını yavaşlatması, ilerlemek için geceyi beklemesi; inisiyatifini ve "*savaş şansını*" iyi kullanmaması demekti.

CCF'nin yavaşlaması ve yavaş hareket etmesi, BMK'deki motorlu taşıtlar ile hava gücünün, karışıklıkların, geniş bir paniğe dönüşmesini önlediği söylenebilir.

Ancak BM Komutası düşmana ayak uyduracak yerde, ona iradesini kabul ettirecek, karşı etkin hareketleri, gerçekleştiremedi.

8. Or.'nun elinde ihtiyat olarak; 1. Zh. Tüm., Türk Tugayı, 27 İngiliz Tugayı ile etkili büyük hava gücü vardı.

8. Or.'nun X. Kor. ile koordineli bir harekât üzerinde, ne oranda durulduğunu bilmiyoruz.

Gen. Lin Piao gibi; gündüz çokça yavaşlayan, BMK'nin ateş gücünden ve Gen. Mac Arthur'dan ürken, çoğunlukla yalnız geceleri hareket eden bir generalle karşı, taarruzdan tutun da yakın hatta savunmaya kadar, çeşitli seçenekler bulunabilir. Ancak bu kararların, vaktinde hızla uygulanması için; kavrayışa, iradeye ve cesaretle kuvvete ihtiyaç vardı.

Bu konudaki değinmemize, 28 Aralık 1950 Tokyo'da yapılan gizli toplantıda X. Kor.K. General Almond'un;

- *Yapılacak bir karşı taarruzun, etkili olabileceğine değindiğine, işaret edelim.*

Bir şeyi önce düşünmezseniz, onu başarmanız güç olabilir. Gen. Lin Piao'nun hızının kesildiğini farkedince, karşı harekete geçecek komutanın, gelmesine kadar bekleyecektik. O gelince; o ylgın askerlere, sihirli bir değnek değmiş gibi canlanıverdiklerini, bütün dünya görecekti.

Askerler; aklı, cesareti ve saldırıyı takdir ederek, itaat ederler.

2. Tokyo-Washington-Londra Üçgeni

a. *ÇHCnin Taarruzu Sırasında Washington*

"8. Ordu Komutanı Gen. Walton H. Walker;

- *Bu bir karşı taarruz değildir. Esas taarruzdur.* mesajı ile Ordusunun uğradığı taarruzu haber verir. Ardından "Gen. Mac Arthur Pentagon'a gönderdiği mesajda;

- *8. ordunun büyük kuvvetler tarafından, tamamıyla kuşatıldığını*" bildirir. Bildirir de ne olur? İlerlemiş yaşında ve en zor gününde, yıldırımları üzerine çeken tek adam olur. Sanki Petagon, Beyaz Saray ve BMT; Yalu'ya taarruz emrini verenler onlar değilmiş gibi hareket ederler.

25/26.XI.1950 gecesi; soğuk, karanlık ve ürküten, kanlı bir gece olarak değil; Pentagon'la Washington'un ve Londra'nın dona kaldıkları bir gece olarak, akılda kalır.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin, İki Büyüklerin yanında, yer ve söz istediği görülüyordu. Asırlarca dünyaya yön vermiş ve şimdi kuzen ABD'nin eline bakan Avrupa, şapkasını önüne koymuş, eli şakağında; yıkımdan, yokluktan ve tehditten kurtulmanın yolunu ararken, Çin, ABD'ne savaş açıyordu. Avrupa'nın doğusunda SSCB Orduları da hazır bekliyorlardı.

Daha önemlisi; Chang Kai Shek macerasında; Çin'e yenilen ABD, bu defa 25/26.XI.1950 gecesi, Kore'de Çin'in taarruzuna uğruyordu. Haber bütün dünyada endişe rüzgârları estirirken; Washington ve Londra kafa kafaya verirler.

İkinci Dünya Savaşı'nın yorgunluğu geçmediği, yaralar henüz kapanmadığı, yıkımların dumanları tüterken, Gen. Mac Arthur'ın Lin Piao karşısında uğradığı yenilgi, acele etmeden fakat geç de kalmadan, iyi düşünmeyi gerektiriyordu. Dünya yeni büyük bir savaşa hazır değildi. Diplomasi ustası deneyimli Londra, devamlı olarak Washington ile sıkı temastaydı. Şimdi hemen harekete geçmek, acele etmek olurdu. Kızıl Çin'i ilerde hizaya sokma ve hesap alma yolu, bulunabilirdi. Şimdi önemli olan, hata yapmamak ve doluya tutulmamaktı.

Gen. Mac Arthur, Çinlilerin saldırılarını kontrol altına almak, askerlerini korumak ve Kore'yi terk etmemek için vuruşurken; Beyaz Sarayla, Pentagon ve Londra;

- Oh oldu diyenlerin, yermeleri ile eleştirilerine, dayanmak zorundaydı.

Pentagon'da yapılan toplantının bir kısmı; Gen. Mac Arthur'dan yakınma ve onu eleştiri ile geçer. Generalin emirleri dinlememesi ve başına buyruk hareket etmesi üzerinde, maalesef o saatte durmanın bir faydası yoktu.

BM ile Washington ve Londra; Kızıl Çin olupbittisine, yeni bir dünya savaşı çıkmasın ve daha doğrusu Avrupa, Rus istilâsına uğramasın diye boyun eğmeyi çıkar yol olarak görürler. Çünkü Washington ile Londra, dünyanın iki devi ile aynı zamanda savaşa tutuşmayı uygun bulmazlar.

Peki bundan sonra ne olacaktı? Olacağı şuydu; kanlı bir kör dövüşü başlayacaktı. Peki sonunda ne oldu dersenez, savaşın faturasını başta Kore halkı olmak üzere, en büyük yükü çeken ABD, Çin ile Kore'de vuruşan BM Kuvvetleri öderler. Savaş nerede başladıysa orada düğümlendi. Ne bir adım ileri, ne de bir adım geri...

Washington Çin'e boyun eğmekle, ileride Kore'den daha ağır faturalara yol açmış oluyordu. Öyle ise Kore savaşı niye açıldı?.. Niye olacak; yanlış hesaptan. Bizim Atasözümüze göre; *Yanlış hesap Bağdat'tan döner*. Yanlış hesap Kore'de de geri tepmişti. Geride; insan kayıpları, yıkım, acı ve kin ile sefaletle bölünmüş bir Kore'den başka bir şey kalmayacaktı...

b. Bazı Haberleri Bir Daha Hatırlayalım

25/26 Kasım 1950 gecesi, CCF'nin BMK'ne yaptığı gece taarruzunu kavramadaki güçlük, bir kez daha görülecek ve bizi düşündürcektir.

25/26.XI.1950 gecesinde başlayan taarruz, evvelâ Kuzey Korelilerin çılgın bir hücumu sanılır. Taarruzun 8. Ordunun bütün cephesinde yapılması ise kafaları karıştırır. Ağır kayıplar vermiş bulunan Kuzey Korelilerin, bu kadar kısa bir zamanda böyle bir taarruza geçmeleri, şaşkınlıkla karşılanır. 26.XI.1950 günü saat 09.00 kadar BMK'lerine Kuzey Korelilerin taarruz ettikleri sanıldı.

BM Kuvvetlerine Kızıl Çin'in taarruz ettiği; 26.XI.1950 günü saat 09.00 sularında, 2. P. Tümeni bölgesine giren II. ROK Kolordusu askerlerinden öğrenebildi.

"8. Ordu Komutanı General Walton H. Walker; 11.XI.1950 günü Başkomutanlığa gönderdiği yazıda;

- *Bir kısmı ÇHC Birlikleri olmak üzere; iyi donatılmış ve iyi eğitilmiş kıt'aların; bir tuzağından ve baskın taarruzundan bahsettiği okunur.*¹⁷³ Bu haberin doğruluğu ondört gün sonra anlaşılır.

"Başkomutanlık İstihbaratı; bir raporunda;

- *ÇHC Kuvvetlerinin, Hamong Plâtosunun kuzeyinde ihtiyatlarını yığdıklarını ve BM Kuvvetlerini durdurmak için Hungnam kuzeyi ile kuzeydoğusundan, kuvvetli taarruzlar yapabileceklerini, 10.XI.1950 tarihinde rapor eder.*¹⁷⁴

- *ÇHC'nin Yalu yöresine ayda 200.000 kişilik bir kuvvet gönderebileceği*¹⁷⁵ bildirilir.

"Gen. Walton H. Walker Başkomutanlığa çektiği telgrafta, düşmanın 25/26.XI.1950 gecesi 8. Orduya yaptığı taarruzun;

- *Bu bir karşı taarruz değildir. Esas taarruzdur*¹⁷⁶ der.

¹⁷³ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 69.

¹⁷⁴ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 73.

¹⁷⁵ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 73.

¹⁷⁶ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 70.

"8. Ordu Komutanı Tokyo'da Başkomutanlığa gönderdiği raporda;

- 8. Ordunun karşısında 200.000 Çin askerinin bulunduğunu, II. ROK Kolordusunun dağıldığını, IX. Kolordunun çekilmeye çalıştığını¹⁷⁷ bildirir.

"BM Başkomutanı Gen. D. Mac Arthur Washington'a çektiği mesajda;

- 8. Ordu, Büyük Kuvvetler tarafından kuşatıldı¹⁷⁸ der.

Kısacası 8. Ordu; Chongchon ve Tokchon yörelerinde, Çin Kuvvetlerinin taarruzuna uğradı. Durum anlaşılınca kadar, üç gün geçmesi gerekti. Çinliler bu üç gün içinde, Chongchon vadesindeki Amerikan birliklerine ve Kunu-ri-Tockhon mihverinde de Türk Tuğayına takıldılar. Çin Kuvvetleri 1.XII.1950 gününe kadar 8. Orduyu kuşatmayı başarmazlarken, 8. Ordu da Çinlilerin gündüzleri yavaşlamalarından yararlanıp, karşı taarruza geçemediği gibi, Sinanju-Panchunjang hattına çekilip savunmaya da geçemedi.

c. General Mac Arthur Uyarıyor

Çin'in BM Kuvvetlerine taarruz etmesi üzerine, General Mac Arthur;

- Bu Kore'de yeni bir savaş demektir, der.

General Mac Arthur, Pentagon'la Beyaz Saraya; ÇHC'nin savaşa girmesi ile Kore'de durumun değiştiğini, bu nedenle yeni kararlara ihtiyaç olduğunu ve;

"- Yalu'nun geçilerek, Çin ile Mançurya'nın, hava kuvvetleri tarafından bombalanmasını,

- Chang Kai Shek'in silâhlı gücünün, Çin'le savaşa sokulmasını,

-Kore'deki BM Kuvvetlerinin pekleştirilmesini,

-Çin'e atom bombasının atılmasını,

-BM ile ABD'ye saldıran ÇHC'ne gereken dersin verilmesini...

Aksi halde;

¹⁷⁷ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 78.

¹⁷⁸ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 73.

- *Takviye yok, bombardıman yok, abluka yok, öyle ise Kore'den çekilmeli*¹⁷⁹ der.

ç. Komutanların Gizli Tokyo Toplantısı

"General Lin Piao'nun, Chongchon ile Tokchon'da inisiyatifi ele geçirmesi nedeniyle; General Mac Arthur; 28.XI.1950 günü 8. Ordu Komutanı General Walton H. Walker ile X. Kolordu Komutanı General Edward M. Almond'ı Tokyo'da gizli bir toplantıya çağırır. Bütün gece konuşurlar.

General Walton H. Walker;

"- Sukchon-Sunchon-Sinchang-ni hattından çekilerek; sonra Onjong-ni-Pyongyang (Güneyi)-Kongdon-Hupyong-ni-Wonsan hattında tutunabileceğini, olmadığı takdirde; Sugyo-ri-Sariwon (Güneyi)-Sinmak-Sngye-Inchon-Chorwon (Güneyi)-Hawchon (Kuzeyi)-Tae hattına, gerekirse oradan; Kumpo-İmjın Nehri-Majon-ni-Chichan-ni-Yangyang hattına çekileceğini söyler.

General Edward M. Almond;

- 1. Zırhlı (Süvari) Tümeni ile yapılacak karşı taarruzun, başarılı olabileceğini ileri sürer.

Başkomutan General Mac Arthur;

*- Kore'yi terk etmek istemiyorum. 8. Ordu, doğusunu koruyarak, uygun gördüğü hatta kadar çekilsin... emrini verir. Bunun üzerine taarruzun desteklenmesi için ileri alınmış, ikmal birimlerinin boşaltılmasına olmuyorsa tahribine, sağlık ve ateş destek birimlerinin geriye alınmasına başlanır.*¹⁸⁰

Gen. Mac Arthur'ın adeti olmayan böyle bir toplantıyı yapması, Kore'deki yeni savaşa verdiği önemi gösteriyordu. Yeni savaş, Mac Arthur'ın anladığı ve umduğu gibi, ÇHC bütünü ile kavrayan BMK'nin de katıldığı bir savaş olmalıydı.

d. Başkan S. Harry Truman

Kore cephesinden Washington'a gelen, endişe verici kötü haberlerin arkası kesilmez. BM Kuvvetleri tehlikeli bir duruma düşmüş-

¹⁷⁹ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 73.

¹⁸⁰ REES, D.; a.g.e., s. 57.

lerdi. Gerçekten Çin'in savaşa girmesi ile Kore'de durum değişmiş her şey alt üst olmuştu.

"Gen. Mac Arthur, birbirini takip eden geri çekilmelerle, kıyılara çekilmeyi öngörmeye başlar.

Kore'de durum açıldı. CCF BMK'nın cephesini (ROK II. Kor.) yarmıştı. *"ROK Kolordusunun savaş gücü artık bir değer göstermez. Mac Arthur, takviye yapılmadan"* (Sarı Deniz'le Japon Denizi arasında) bir hat tutmanın pek mümkün olmadığını ileri sürer.¹⁸¹

"Başkan Truman, Genelkurmayın hazırladığı cevabı (Gen. Mac Arthur'a) onaylayarak; *Kuvvetlerinizin varlığını sürdürmek çok önemlidir. Kuvvetlerin kıyı bindirme yörelerine toplanmasını uygun görüyoruz. Gücünüzü korumanız, en önemli işiniz olmalı.*"¹⁸² der.

Zaten o günlerde, bundan daha önemli bir iş yoktu. Kore'de bütün komutanlar, BMK'nin varlığını koruyabilmek için çırpınıyorlardı.

"General Mac Arthur'un;

- Ya savaşalım, ya da Kore'yi terk edelim demesi, dünyada büyük yankılar yapar.

"Başkan Truman 30 Kasım 1950 toplantısında;

- *Savaş ilân etmek siyasilerin işidir,* der.

Kore'de BM Kuvvetleri için kışın çok zor geçeceği anlaşıyordu. Savaş kıyasıya devam ediyordu. Başkan Truman, 30.XI.1950 günü yaptığı basın toplantısında, *Kore'de kötü koşullar altında vuruşan BMK'ne moral verirken, öte yandan dünyayı endişe ve korkuya veren sözlerde söyler...*" Başkan Truman;

- *Gerekirse Kore'de her türlü silâh (atom) kullanılabilir*¹⁸³ der.

Başkanın bu sözleri üzerine, Londra ve ardından Paris, yeni büyük bir savaş mı? ihtimali ile telâşa ve endişeye kapılırlar. "İngiltere Başkanı Clement B. Atlee, 4.XII.1950 günü Washington'a koşar. Başkan Truman'a;

¹⁸¹ REES, D.; a.g.e., s. 57.

¹⁸² REES, D.; a.g.e., s. 57.

¹⁸³ REES, D.; a.g.e., s. 57.

- *Yeni büyük bir savaşın vakti olmadığını, Çin'e savaş açılmamasını, derhal ateşkes yapılmasını*¹⁸⁴ ve Başkomutan Gen. Mac Arthur'un savaşı yayma çabalarından, duyulan rahatsızlık konuşulur. Görüşmelerin sonunda iki lider, Çin'le savaş, ateşkes ve Mac Arthur konularında anlaşırlar.

Savaş açmanın da, savaşın sona erdirilmesinin de, siyasilerin işi olduğunda anlaşarak; Kore Savaşını yöneten komutanı, vakti gelince görevden alacaklardır.

Askerler Kore'de; takviye yok, hava bombardımanı yok ve zafer yok savaşına sokuluyorlardı. Kore'de siyasilerle askerlerin savaş hedeflerinde, birliktelik yoktu. Hatta askerler savaşın yönetiminde bile, siyasilerin müdahaleleri ile karşılaşılıyorlardı.

Askerler, düşman silâhlı gücünü etkisiz kılmayı amaç bilirken, Siyasiler Kore'de düşmanı, asker kayıpları ile aile ocaklarını ve ağır harcamalarla ekonomisini çökerterek, barışa zorlama yolunu benimselerler. Askerlerinden zafer istemiyorlardı. Düşmanı bıktırıncaya kadar, muharebeyi sürdürmelerini istiyorlardı. Generaller, savaşın bu biçimde yönetilmesi ile sürdürülmesinden çok rahatsızdılar.

e. K.K. Kur. Başkanı Gen. Lawton Collins Kore'de

Başkan Truman; 4.XII.1950 günü Başbakan Clement Atlee'yi Washington'da beklerken, *"Uzak Doğuya gönderdiği Genelkurmay Başkanı General Lawton Collins Tokyo'ya inmekteydi."*¹⁸⁵

"General Lawton Collins; General Mac Arthur'la yüz yüze görüşmek, Kore'de durumu yerinde görmek amacıyla, Uzak Doğuya uçmuştu.

General Lawton Collins Tokyo'da General Mac Arthur'la görüştüktan sonra, birlikte Kore'ye uçarlar. 8. Ordu Komutanı General Walton H. Walker'in Seul'deki karargâhında durumu görüşürler. Gen. W.H. Walker;

- *2. Amerikan Tümeni ile Türk Tugayının çetin muharebeler verdiklerini, görevlerini iyi yaptıklarını, büyük kayıplar verdiklerini söyler.*

¹⁸⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

¹⁸⁵ REES, D.; a.g.e., s. 58.

- 2. Piyade Tümeninin; personelinin üçte birini, topları ile taşıtlarının ve malzemesinin büyük kısmını kaybettiğini,
- Türk Tugayının da kayıp verdiğini, donatılması gerektiğini,
- 25 Amerikan Piyade Tümeni ile 1. Amerikan Suvari (Tank) Tümeninin iyi durumda bulunduklarını rapor eder.

Resim 35: ABD Genelkurmay Başkanı General Lawton Collins (Billy C. Mossman, US Army and Korean War EBB and Fow, 1950-1951, Washington D.C.)

- Seul'ü savunabileceğini, İnchon'dan çekilmenin çok kayıplara neden olabileceğini,
- General Edward M. Almond'ın X. Kolordusu ile birleşilirse; Pusan'ı sonuna kadar tutabileceğini söyler.¹⁸⁶

"General Lawton Collins, 5 Aralık'ta Gen. Bilburn'un I. Kor.'sunu, 25. P. Tümenini ve Türk Tugay Komutanını ziyaretle geçirir. Kurmaybaşkanı daha sonra X. Kor. K. Gen. Edward Almond ile Hungnam güneyinde Yonpo hava alanında buluşur. General Collins 3. ve 7. Tümen Komutanlarını ziyaret eder.

¹⁸⁶ REES, D.; a.g.e., s. 56.

General Edward Almond;

-Hungnam'ı gerektiği kadar savunabileceğinden emin olduğunu söyler. Gen. Collins ertesi günün çoğunu Gen. Mac Arthur'la geçirir. General Mac Arthur'un baş düşüncesi; önemli takviye yapılmazsa, BMK'nin Kore'den çekilmeleri idi.

Gen. Collins, Gen. Mac Arthur'a;

-*Nisan'da dört Ulusal Muhafız Tümeninin, hazır olabileceğini söyler.* Cevap olarak Mac Arthur;

- *Chang Kai Shek'in 75.000 kişilik kuvvetinin hemen hazır olduğunu söyler.* Collins bu konuyu tartışmaz.¹⁸⁷

ABD'nin Uzakdoğu Başkomutanı ve Kore'de BMK'nin Başkomutanı, beş yıldızlı General D. Mac Arthur, ABD'nin K.K. Kurmay Başkanı Orgeneral Lawton Collins'e, Washington için Kore'de üç seçenek bulunduğunu anlatır:

Birinci Yol: Kore'de büyük çapta, takviyeye gerek olmadan sınırlı savaşı sürdürmek...

İkinci Yol: Kore'den çekilmek...

Üçüncü Yol: Çin topraklarını bombalamak, kıta Çin'i kıyılarını abluka altına almak, hedefsiz ve amaçsız savaşa son verilmesini önerir.

"General Mac Arthur, K.K. Kurmay Başkanına sonunda;

- *Kore'den çekilmeyeceğini*¹⁸⁸ söyleyerek, beklenen cevabı verir ve Pentagon'la Beyaz Sarayı ferahlatır.

Özellikle Kore'de sorumluluk yüklenen komutanlar ve ABD'nin kamuoyu; sınırlı savaşa karşıydılar. Çoğunluk Mac Arthur'un üçüncü seçeneğinin uygulanmasından yanaydı.

Londra'nın General Mac Arthur'a karşı olması, Washington'u güçlendirir. Gen. Mac Arthur, Washington ile dünyaya ağır gelmeye başlamıştı. Kore'de işler yoluna girince O'ndan kurtulma kararı uy-

¹⁸⁷ REES, D.; a.g.e., s. 58-59.

¹⁸⁸ REES, D.; a.g.e., s. 59.

gulanacaktı. Neticede; çoğu vakit olduğu gibi bu defa da politikanın dediği oluyordu. Yani Kore'de "hedefsiz savaş" uygulanacaktı.

f. O Günlerde ABD'den Dünyaya Verilen Tek İyi Haber

Kore'den arka arkaya gelen kötü haberlerin, dünyayı ve Kore'de evlâtları savaşan aileleri, şaşkına çevirdiği ve yasa boğduğu günlerde, haberleri keder içinde okuyan Amerikalı radyo spikeri;

- Kahredici haberler arasında, size vereceğimiz sevindirici tek bir haber var: Kızıl Çinlilere karşı, Türkler dayanıyorlar.

*Süngülerini takan Türkler; Karlı Kunu-ri dağlarında, Çinlilere karşı kahramanca savaşıyorlar. Kore'de Komünist Çinliler, ilk defa Türklerin taarruzları karşısında tutunamayarak kaçıyorlar*¹⁸⁹ sözleri üzerine, Amerika ve Dünya, Türk Tugayına büyük takdir duymaya başlar.

g. General Mac Arthur: Beyaz Saray'la Pentagon'u Anlamalıydı

Washington ve Londra, Çin'le savaşmaktan uzak durmaya önem veriyorlardı. Çünkü; kuvvetli Rusya karşısında zayıf Avrupa, Truman'la Atlee'yi düşündürüyordu.

Gen. Mac Arthur; Washington'un bu politikasını zorlamamalıydı. Gerçi Wake adasındaki ikili görüşmede, Başkan ikna ederek; 38° paraleli geçme ve Yalu'ya ilerleme müsaadesini almıştı. Fakat Başkanı, Çin'in savaşamayacağı konusunda (Dışişleri yerine Gen. Mac Arthur) temin etmekle, gereken izni almıştı.

Konu ulusal çıkara, ne kadar yakın olursa olsun, askerin yeteneği, deneyimi ve şöhreti ne kadar üst düzeyde bulunursa bulunsun, politikacı karşısında etkisi çok sınırlıdır. Politikacı hep haklı çıkan ve hep sözü geçendir.

General Mac Arthur ilerleme iznine rağmen, Washington'un politik görüşünü, dünyanın içinde bulunduğu durumu, dengelerin merkezlerini göz önünde tutarak; Kore'ye giren bunca büyük Çin Kuvvetlerinin blöf yapmadığını kavramalıydı. Kore'de durumun büyük çapta değişmesi karşısında, elindeki kuvvetlerle Yalu'ya varamayacağını, Washington'a Pentagon'a bildirerek; Kore'nin en dar ve

¹⁸⁹ DURAK, P.Ütgm. Sami; BAĞA, P.Ütgm. Cemal; Anlattıkları.

savunmaya elverişli, Sinanju-Yong-po hattında durmayı önermeliydi. Bu hattın kuzeyinde nüfus yok gibiydi. Dağlık bu küçük toprak parçasında, Çin bir açmaza sokulabilirdi.

Bu öneriyi, dışişlerinin de vaktinde, önemle ve öncelikle yapması beklenirdi.

Gen. Mac Arthur bu koşullarda, taarruz etmeyerek beklemeliydi. ÇHC bu küçük toprak parçasını ilhak ederse, BM tarafından, saldırgan olarak ilân edilirdi. Bu durumda Gen. Mac Arthur'ın da, Washington'un da işi kolaylaşırdı. General Mac Arthur; Kore'ye giren Çin Kuvvetlerini, Topçusu, Donanması ve harika Hava Kuvvetleri ile bombalayarak, ağır kayıplara uğratabilirdi.

Sonrası mı? Cevap, siyasî ve askerî gelişmelere bağlıydı. Başarı şansı BM'den yanaydı.

Gen. Mac Arthur bütün bu düşüncelere aldırmadan, takılı kaldığı Yalu Nehrine varma fikrine nasıl saplandı? Bu konu incelenmelidir. BM Kuvvetlerinin, Çin Halk Cumhuriyeti Ordularının tarafından beklenmeyen bir yerde, beklenmeyen bir zamanda, şok saldırısı ile karşılaştığı söylenemez. Çünkü Çin'in Kore'deki bu yığınağı Orduları kapsıyordu. Bunca kuvvet nasıl gizli kalabilirdi.

Anlaşılmayan, bu ciddi yeni durum karşısında; Gen. Mac Arthur'un taarruz kararından neden vazgeçmediğidir.

Gen. Mac Arthur neden, ya da kimlerce; göz göre göre, zayıf kuvvetleri ile ÇHC Kuvvetlerine taarruz etmeye ikna edildi... Her ne oldu ise sorgulanmalı. Amaç yarayı kaşıyarak kanatmak, hele parlak kişileri karalamak hiç değildir. "Bu sorumuz, Alman Filozofu Karl Jaspers'in;

- Sorumluluğa ilişkin tartışmalar; Askerlik şerefini ve bilincini incitmez"¹⁹⁰, görüşü içinde karşılanmalıdır.

¹⁹⁰ Korsavaş (Korede Savaşanların) Muhtırası, Ankara, 1974.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ADIM ADIM SAVAŞA DOĞRU

I. TÜRK TUGAYI KUZHEY KORE'DE

1. Teagu'dan Chotan'a (Zangdang)

a. Yol Hazırlığı

Yola çıkacağımız bildirildi. 9.XI.1950 gününü hazırlanmakla geçirdik. Ne de çok eşyamız varmış. Ne kadar da dağınığız. Sabahtan gece yarısına kadar eşya toplamaktan, iki araçlık eşyayı bir tek kam-yona sığdırmaktan canımız çıktı. Araçsızlık çok fena. Türkiye'den getirdiklerimizle, burada verilen eşyalar, koca bir yığın oluşturdu. Su-bay eşyaları ayrı bir sorun.

Hurçla; battaniye, uyku tulumu, (üç parça) portatif karyola, Tür-kiye'den getirdiğimiz çadır, yatak, yastık, yorgan ve yüzleri ile lastik yatak.

Manevra sandığına; pijama, çamaşır, gömlek, yazlık-kışlık, eği-tim ve harici elbise, palto, muşamba, kaşkol.

Seferi torbaya; şoson, bot, traş takımı, havlu, fırça, eldiven, gü-neş ve kar gözlüğü.

Üzerimizde; matara, dürbün, harita çantası, pusula, harp pake-ti, el bombası, tabanca, Thomson ve şarjör.

Bir yığın eşya, bir sürü ayak bağı demektir. Daha az eşya, daha pratik olabilmek için oturup, güzel bir inceleme ve tespit yapmak lâ-zım. Babadan kalma alışkanlıkları, körü körüne sürdürmenin alemi yok.

Zaman hükmünü yürüttü. Gerçekten zamanla, fazla eşyalardan kurtulmaya başladık. Sonunda; uyku tulumu, bir takım çamaşır, bir gömlek, tıraş takımından başka şeyler taşımaz olduk. Üzerimizde de tabanca, el bombası, dürbün, pusula, harita, matara, harp paketi kaldı.

Savaşın gerektirdiğinden fazla ne varsa, hepsini bırakmıştık.

Askerî; hantal ve ağır botlardan da kurtarmak iyi olur. Çinliler kışın içi müflonlu pamuk, yazın keten üniforma ve kışın hafif lâstik, yazın altı lâstik üstü bez ayakkabı giiyorlar.

b. Teagu İstasyonunda

Nihayet yol göründü. Kuzeye, cepheye gideceğiz. Hayırlısı olsun. Tugayın bir kısmı trenle, kalanı da motorlu taşıtlarla gidecek.

10 XI. 1950 sabahı gün doğmadan ayaktayız. Sabah ayazında hazırlıklarımızı bir daha gözden geçiriyoruz. Gün doğarken istasyona gittik. Saat 07.00'de trene bindik. Tren bir türlü hareket etmiyor, saatlerdir bekliyoruz. Bu kadar erken kalkmaya, yarı uykulu bu telâşa ne gerek vardı? Trende oturmaktan sıkıldık. Birer ikişer inerek, peronda tur atmaya başladık. Vakit geçmek bilmiyor.

Bu gün Atatürk'ün öldüğü gün. Şimdi biz, O'nun uğrunda savaş-
tığ; özgürlük, güvenlik ve barış için Kore'deyiz. O'nu aramızda andı-
ğımız bugün, cepheye gitmek üzere yola çıkıyoruz. Nihayet trenimiz,
saat 09.20 de hareket edebildi. Bizi Kore Bandosundan başkası uğ-
urlamadı.

Tren hareket edince bir oh! çektik. Şimdi de trenin yavaş gitme-
si canımızı sıkmaya başladı. İçimiz tel esiyor. Her şeyin aksamadan,
vaktinde, hemen olmasını istiyoruz. Sabretmeyi öğrenmemiz lazım.
Manevraya değil, savaşmaya gidiyoruz.

c. Savaş Alanı

Yarım saat kadar yol aldıktan sonra, Pusan köprübaşının cephe hattına ulaştık. Merakla etrafı seyrediyoruz. Tren ağır gittiği için savaştan geriye kalanları görebiliyoruz. İlk defa gerçek bir muharebe alanını görüyorduk. Bombardımandan o güzelim ormanlar, siyah renkli bir enkaza dönmüş. Toprak, domuzların girdiği tarlayı andırıyor. Sırtlarda uçak bombalarının, sıralar halinde açtıkları çukurlar görülüyor. Dayanaksız kasaba ve köy evleri, kül ve toprak yığınınna dönmüş. Köprüler yıkılmış, tüneller Napalm bombaları ile yakılmış. Kışın yaklaştığı bugünlerde, binlerce Koreli evsiz, orta yerde kalmıştı. Allah yardımcıları olsun.

Uçaklarla topların ve tanklar ile havanların, roketlerin büyük tahrip gücüne tanık oluyoruz. Sık sık tank, top, kamyon ve uçak enkazına rast ediyoruz. Ortalıkta halâ gömülmemiş cesetler var. Kısa-

cası muharebede yakıp yıkmak, öldürmek için; vahşi, amansız, çok sert ve kıyasıya bir muharebe verilmiş.

Çağımızda, savaşın ne denli bir yıkım olduğunu görüyoruz. Ama savaşın dehşeti seyrederek değil, yaşayarak daha iyi anlaşılabilir.

ç. *Doğanın Gücü*

Yapraksız meşe ormanları, kül rengine bürünmüş. Yeşil çam ormanlarında, tek tük kırmızı sarı yapraklı ağaçlar, hayatın türküsünü uğuldayarak söylüyorlar.

Bacaları tütmeyen dumsız ve sessiz köyleri saran yeşil, kırmızı, sarı renkli tepelerde "*Hayat canlanacak*" marşını söyleyen, hafif bir rüzgâr esiyor. Kuşlar uçuyor, kuş sesleri geliyor. Doğa yaşıyor.

Tabiat; insanın yakıp yıkmasına teslim olmayacağını ilân ediyor.

Trendeyiz. Sağımızda uzanan şosede, motorlu kolumuz durmuş. Yarmaya yuvarlanan kamyonun başı kalabalık. İçimiz cız ediyor. Kore için ülkemiz için, nihayet insanlık için yaralı vermeye başladık.

d. *İlk Şehidimizi Verdik*

☞ Karayolu ile giden kolumuz 11.XI.1950 günü ilk şehidini (Asts.) veriyor. Düşmana bir tek mermi atmadan, bir arkadaşımız şehit olmuştu. Bu acı bilenmemize neden oldu.

12.XI.1950 günü, Yondongpo'da (Han nehri güneyi) epey bekledikten sonra, Han Nehrinde yarısı yıkılmış köprüden geçiyoruz. Seul'un merkezinde, köprüler, fabrikalar ile istasyon ve tüneller yıkılmış. Nehrin kumsalında cesetler var. Güneye giden trenlerin, içleri ve üzerleri, insanla dolu. Ordu Kuzeye ilerliyor, halk da Güneye kaçıyor. İstasyonlar tren bekleyenlerle dolu. Tutsak trenleri güneye giderken, askerler Kuzeye doğru yol alıyorlar. Savaşın gel-git olayı ...

e. *Çeteler ve Müfrezeler*

Demiryolu çift hat olmakla beraber, ancak tek hat, oda kesintili olarak işletilebiliyor. Demiryolunda yer yer rastladığımız müfrezeler kavşaklarda, yerleşim birimlerinde, ıssız orman içleriyle, boğaz ve geçitlerde mevzilenmişler. Bu önlemler, Kore'de yoğun bir Gerillâ faaliyetinin bulunduğunu gösteriyordu.

Çetelerin haber alma, beslenme ve barınma konularında, halktan epey destek gördükleri anlaşıyordu. Bugün, çetelerin havadan aldıkları destek ile halkın ilgisi kesilmedikçe, tutunabilecekleri bilinmektedir.

Ancak, halkın desteklemediği Gerillâlar, uzun boylu ayakta kalamazlar. Fakat, Gerillâların saldırılarına ve tehditlerine karşı korunamayan halk, ister istemez onlara kucak açacak ve yardım edecektir. Bu durumda halk çaresizdir. İki yönlü bir tutum sergilemesi ve kendisini korumak için silahlânması olağan sayılabilir.

Kore'de çeteler, hedeflerini ayrıntılarına kadar, öğrenebilme olanaklarına sahiptirler. Çeteler; BM'nin ikmal, bakım, irtibat ve diğer servislerine kadar sızabilmekte, buralarda çalışanlardan bilgi alabilmekteler. Bu olanakları nedeniyle çeteler; hedeflere en zayıf yerleri ile en uygun zamanda saldırma ve büyük zarar verme şansına sahiptirler.

Yakma, yıkma, soyma, kaçırma, öldürme, göz açıp kapayıncaya kadar bitiriliyordu. Sonra Gerillâlar birkaç yöne dağılarak; kuytu, iyi gizlenmiş inlerde veya halkın içine karışarak, gözden kayboluyorlardı. Gerillâ bölgesinde görev yapanlar, günün yirmi dört saatinde; tetikte, vuruşmaya hazır bulunmak zorundaydılar. Zorlu bir görev, çelik gibi sinir istiyor. Gevşekliğe hiç yer yok.

f. İngiliz Altını ve Arap Şeyhleri

Kore'de rastladığımız müfrezelere bakarken, Birinci Dünya Savaşı'nda, çöldeki Hicaz Demiryolu'nu korumaya çalışan askerlerimizi, atalarımızı hatırlıyoruz.

Babalarımızın Hicaz'da karşılaştıkları koşullar, Kore'dekilerle kıyaslanamaz. Atalarımızın göğüslemek zorunda kaldıkları koşullar, çok daha ağırdı. "Kavm-i Necip" diyerek yücelttiğimiz, ayrıcalıklar tanıdığımız Müslüman Araplar; Hristiyan İngilizlerle birlik olarak, asırlarca İslam'ın bekçiliğini yapan askerlerimize, pusu kurdular. İngiliz altınlarının satın aldığı Müslüman Araplar, askerlerimize hep arkadan saldırdılar. Onlar "Hasta askerlerimizi, yataklarında katledecek kadar vahşi ve nankör davrandılar".¹⁹¹ Bize (Müslüman hükü-

¹⁹¹ Anzak Savaş Filmi (İng. Yapımı).

mete) ihanet ederek ayrılanlar (Kavm-i Necip dediklerimiz), sonunda Anglo Saksonların, daha sonra; Anglo-Amerikalıların kulu oldular. Müslümanız diye tepinenler, altını görünce İslâm'a karşı savaşların saflarında yer almaktan çekinmediler.

Atalarımız, Mekke ile Medine'yi, dünyaya bağlayan demiryolunu açık tutmak için aç, susuz; İngilizlere, Arap şeyhlerine karşı, kanlarının son damlasına kadar yiğitçe vuruştular.

Kısacası, İslâm'ın Kalesi Türkiye'ye karşı Araplar, İngilizlerin yanında savaşarak sonunda, "*Kavmi Necip payesinden*" İngilizlerin "*sömürgeci, kölesi*" olma durumuna düştüler.

Atalarımız, İslâm'ın Kabe'si Mekke'yi; yabancılara karşı asırlarca korudular. Birinci Dünya Savaşı'nda Atalarımızın; Kabe'yi yabancı egemenliğine karşı korumak için vuruşurlarken, İngiliz Lawrens'in peşine takılan Müslüman Arap şeyhlerinden gördükleri ihaneti, hiçbir gerekçe hoş gösteremez.

g. Teröristlerle Savaş

Çağımızın en tehlikeli olayı Terörizmdir. Bu nedenle, sırası gelmişken değinmek yararlı sayılabilir.

Bir ülkede, Terör hareketlerinin başlaması, o ülkede işlerin iyi gitmediğinin, yöneticilerinin gaflet ve dalalet içinde bulunduklarının göstergesi sayılabilir. Tereddüt ve oy hesabı, Terörizmi koruyan, geliştiren ilk faktördür. Genellikle, böyle durumlarda, yöneticilerin ve basının teşhiste yanılmaları, sorumluların radikal önlemler almaktan çekinmeleri, halkın bir bütün olarak tepki gösterememesi, Gerillâ hareketlerinin kök salmasına yol açar.

Gerillâ hareketlerinin sürüp gitmesi, halkın paniğine, devlet güçlerinin çözülmesine ve bunalımın gelişmesine, yasal güçlerin yerini, yeraltı örgütlerinin almasına ve Gerillâların güçlenmesine olanak verir.

Bu önemli ve tehlikeli sorunun; uzayıp gitmesi, olayın kangrene dönüşmesine yol açar. Bütün bunlar, çetelerin palazlanmalarına fırsat vermeden, temizlenmelerini gerektirir. İş uzayıp giderse kriz artar, dış güçlerin devreye girmeye başlamaları ile Gerillâların dış destek görme ve siyasallaşma yolu açılmaya başlar.

Gerillâ hareketleri görülür görülmez, küçümsenmeden yani ateş bacayı sarmadan, önemle ve ivedi olarak söndürülmelidir.

Gerillâ hareketini söndürebilmek için ilk iş, devletin hudutlarına sahip çıkmasıdır. Hudutları kevgire dönen bir devlet, caydırıcılığı kaybeder, ciddiye alınmaz, saygı görmez. Dış disiplinlere davetiye çıkarmış olur.

İkinci iş çetelerin yabancı ülkelerce desteklenmesinin önlenmesidir.

Üçüncü iş, çetelerin sıkıştırılarak, hareket alanlarının daraltılarak, tecrit edilmeleri ve ümitsizliğe itilmeleri gelir.

Dördüncü iş, çetelerin halkı rahatsız etmelerine, yıldırımalarına fırsat bırakılmamalıdır.

Beşinci iş, kamu görevlileri ile basının, halkın, güvenlik güçlerine güvenmesini sağlamaları, çok önemlidir. Bu arada çeteleri temizliyoruz diye, halkın zarar görmesine ise meydan verilmemelidir.

Altıncı iş, çetelerin barınmaları, beslenmeleri, haber almaları ile halkı etkilemelerine karşı, halkın tepki koyma cesareti ve bilinci kuvvetlendirilerek, çetelerin yaşama ortamları kurutulmalıdır.

Yedinci iş, güvenlik görevlileri ile aileleri; halkın, devletin, basının desteğinden, emin olmalıdırlar.

Sekizinci iş, çeteler ya uslandırılmalı veya yok edilmeli ve ülkede huzur, hukuk ve devlet otoritesi kesin sağlanmalıdır.

Asıl ve en önemli iş; çetelere karşı halkın direnme iradesi olursa, çeteler çok çabuk çözümlenerek yok olurlar. Devletin silâhlı gücü ve halkın dayanışması ile her belânın üstesinden kolay geliriz. Asıl olan halktır, çünkü asıl güç hep halktır. Demokratik yönetim ile halkın, olaylara karşı ortak tavır alması sağlanmalıdır.

Halkın çete savaşında; fikri, oyu, tavrı ve çabası, devletle bütünleştirilmedikçe, sonuç almak zordur.

Halkta anarşi ve terör karşısında, eli kolu bağlı, duyarsız kalmamalıdır.

Halk, güvenlik güçleri ile teröristlerin vuruşmalarını seyretmemelidir. Halk, bu kavganın; huzuru, yasaları, geleceği ve nihayet hürriyet ile kardeşliği ve hayatı tehdit ettiğinin bilincine varmalıdır.

Halk bu bilinçle evini, iş yerini, tarlasını, mahallesini, şehrini savunma işini; yalnız güvenlik güçlerinin çabalarına bırakmamalıdır.

Son olarak; demokratik ve çağdaş anlayışla, halkın terörü yok etmede, aktif rol oynayabilmesi için gerekli yasal örgütler (milis-ulusal sivil güç) derhal harekete geçirilmelidir. Bu ulusal, yasal ve çağdaş örgütte görevler paralı değil gönüllü olarak yapılmalıdır.

ğ. Halk Yollara Dökülmüş

Biz Kuzeye çıkarken, halk Güneye doğru göç ediyordu. İstasyonlar *"Ana baba gününe"* dönmüştü. İtişip kakışan insanların feryatları, yürek parçalıyordu. Yorgun ve aç insanlar, trenlerde yer bulma telâşi içindeydiler. İrili ufaklı gruplar, dağlardan kırlardan, korku içinde istasyonlara doğru koşuyorlardı.

Resim 36: Koreliler askerle çekiliyor (Ali Çelen arşivi).

Halk, yakın ve korkunç bir afetten kaçır gibi, panik içinde Güneye doğru, var hızı ile kaçıyor. İstasyonlarda tarife, düzen diye bir şey kalmamıştı. İnsanlar insanlıktan çıkmış, kimsenin kimseye

bakacak, el uzatacak hali kalmamıştı. Şimdi Kore'de, din kitaplarının bahsettikleri "*maşer*" yaşıyordu. Halkın bu haline çok üzülmüş-
 duk. Çocukların "*cap! cap!*" çığlıkları kahrediciydi.

Halkın göçüne ne mana vereceğimizi kestiremiyorduk. Hani sa-
 vaş yakında, BM Ordularının zaferiyle bitecekti. Bu doğru ise, halkın
 panik ve göç dalgasına ne demeli? Bizim için anlaşılması güç bir du-
 rumdu. Resmî istihbarat raporlarından şüpheye düşüyor, halkın du-
 rumundan kaygılanıyorduk.

Gelişmeleri dikkatle izlemekten başka, elimizden bir şey gelmi-
 yordu. Kuzeye çıktıkça hava ağırlaşıyor, endişelerimiz de artıyordu.
 Ortalgı gizli bir tehlikenin sarıldığı hissine kapılıyorduk.

h. Tehdide Direnme

Bu korkunç panik havası içinde, yerlerini terk etmeyen, tek tük
 Korelilere rastlıyorduk. Bunlar yerlerinden ayrılmıyorlardı. Kapıları-
 nın eşğine kadar gelip dayanan, panik fırtınasına karşı koyuyorlar-
 dı. Bunlar ya ajandılar ya da ölmek pahasına, topraklarını terk et-
 meyen yurtsever Korelilerdi.

Evlerini kış bastırmadan, onarmaya ya da yeniden yapmaya çalış-
 ıyorlardı. Topraklarını terk etmeyen bu köylüler, Kuzeye giden
 asker yüklü trenlerden, ümit ve güven duymuş olmalılar.

Kül yığınının dönmüş bir köyün yanından, ağır ağır geçiyoruz.
 Yıkılan evlerini onarmaya çalışan iki genç, bizi selâmladılar. Kuzeyi
 göstererek;

- "*Defedin onları*" işaretini veriyorlardı. Bunu biz de tüm kalbi-
 mizle istiyorduk. Fakat gördüklerimizle, bize anlatılanlar, birbirini
 tutmuyordu. Biz de onlar gibi şüphe ve kaygı içindeydik. Şu kesindi;
 savaşta elimizden geleni yapacaktık.

Korelilerin topraklarına bağlılıklarını, her defa yeniden evlerini
 kurmalarını, çok takdir ediyorduk. Hele, açıkta da olsa, çocuklarını
 okutmalarını, saygıyla karşılıyorduk.

Kore halkı, sık sık göç etmek zorunda kaldı. Defalarca evleri yı-
 kıldı, ürünleri mahvoldu. Her türlü saldırıya, tehlikeye ve yokluğa yi-
 ğitçe, onurlu bir biçimde, sızlanmadan karşı koydular. Savaşın ezici,
 yıkıcı, kural tanımaz gidişine, aslâ boyun eğmediler, ümitsizliğe ka-

pılmadılar. Kentlerdeki sızlanma, köylerde (kırsalda) pek görülüyordu.

Resim 37: Kış koşullarında göç dalgası (Ali Çelen arşivi).

BM Ordusu topraklarını kurtarır kurtarmaz, Koreliler hemen yerlerine dönüyorlardı. Çok defa yorgunlukları geçmeden, yeniden göç etmek zorunda kaldıkları oluyordu. Nihayet öyle bir an geldi ki; halk Ordu gibi ileri geri, hareket etme yeteneği kazandı. Onlar da cephelerdeki dalgalanmalara alıştılar. Korku ile ümitsizliğin, yıkıcı etkisinden kurtuldular. Kısacası savaşın koşullarına ayak uydurarak, yaşamayı öğrendiler. Aile ocaklarını tutturmaya, ümitlerini yitirmeden, tehlikelerden yılmadan, cesaretle yaşamaya devam ettiler. Acı kardeş kavgasından yıkılınadan çıkan Kore halkını, takdir ve saygı ile selâmlamalıyız.

2. Bu Kâhin de Nereden Çıktı?

Bir akşam üstü, tutsak nakleden bir trenle karşılaştık. Üsteğmen Kadir Mahramanlı'nın çevirmenliğinde, Amerikalı Muhafız erlerle konuşuyoruz.

Biz merak içindeydik ve her önümüze çıkanla, konuşuyor ve bilgi edinmeye özen gösteriyorduk.

Konuştığımız Amerikalı erin, Türkiye ve Türklerden haberi yok. Zaten bu Amerikalılar, dünya hakkında pek bir şey bilmiyorlar. Onlar iki okyanusa dayalı büyük ülkelerinin, geniş olanakları ile dünyaya aldirmeden, herkese tepeden bakarak, yaşayabileceklerinin sanısı içindeler. Gözleri yeşil dolardan başka bir şey görmüyor.

- *Cephede ne var ne yok?* sorumuza Amerikalı erin;

- *Sizi, Kuzeyde iyi zamanlar bekliyor!* demesi, bizi şaşırttı. Şu Kore'ye ayak bastığımız andan itibaren, duyduğumuz ve gördüğümüz her şeye şaşıyoruz. Kore'de kavrayamadığımız, yolunda gitmeyen bir şeyler dönüyordu. *Ordu Bülteni* zafer yakın derken, halk yerini yurdunu terk ederek yollara dökülüyor, güneye göç ediyordu. Tutsak götüren bu Amerikalı er de, işlerin söylendiği gibi yolunda gitmediğini ima ediyordu. Elden ne gelir, hayırlısı deyip cepheye, Kuzeye doğru yola devam ediyoruz.

3. Chotan'daki Günlerimiz

a. Chotan'da (Zangdang) Akşam ✓

Trenimiz 12 Kasım'da ikindi vakti, ıssız Munsan İstasyonu'nda durdu. Topçu Okulunun bulunduğu asıl Munsan daha içerdeymiş. Bıkkınlık veren tren yolculuğumuzun, burada sona ermesini diliyorduk. 10 Kasım'dan beri trendeydik. Bu süre içinde yiyecek verilmemişti. Trenden ineceğimiz söylenince sevindik. Treni terk etmeye başladığımızda;

- *Burada inilmeyecek! Trene binin!* emri üzerine, tekrar yola koyulduk. Güneş kavuşurken, Chotan (Zangdang) denen yere vardık. Burada trenden indik.

Fakat burası ne sevimsiz, ne asık suratlı bir yer böyle? Eğri büğrü tozlu sokaklar, iç içe girmiş tek katlı kül renkli evler. Kentin etrafında, çıplak boz renkli tepeler ve dostça bakmayan insanlar. Galiba buradaki tek dostumuz, elimizdeki silâh olacak.

Tren yolculuğu hem yormuş hem de çok sıkıştı. Amerikalı Yarbay Weyril'in birden bire sinirlenerek bize;

- Sallanmayın, hızlanın, diye çıkışması, canımızı sıkıştı. Başımızda subaylarımız varken, Amerikalı yarbayın bir yüzbaşımızı azarlaması ve Amerikalıların elinde oyuncak olacağımız kaygısı, bizi düşündürmeye başladı. Amerikalılar tepemizde, böyle ekşiyip dururlar-

sa, işimiz zorlaşacak ve onurumuz, hızla karşı tavır almamıza yol açacaktı. Nitekim Amerikalı subayın bu yakışsız tutumu karşısında, genç subaylarımızla erlerimiz daha ağır hareket etmeye, Amerikalıyı dinlemeye niyetleri olmadığını göstermeye başladılar. Genç subayların, Amerikalıların kabalıklarına boyun eğmeyecekleri ve anında aynıyla karşılık verecekleri anlaşılıyordu.

"Tugay komutanını istasyonda karşılayan Kur. Yzb., haritasını açarak Kolordu'dan aldığı bilgileri sunarken;

-*Chotan'ın etrafı çetelerle çevrilidir, deyince; Gen. Yazıcı Yüzbaşının sözünü keserek;*

-*Kapat şunu (haritayı)! Sen ne yapıyorsun? Bunları anlatmanın yeri burası mı? Morali bozacaksın*¹⁹² uyarısında bulunur. Muharebe-ye giren her asker, farklı biçimde etkilenir. General Yazıcı da muharebede, sıkı dilli olmaya önem veriyordu.

Hava kararırken birlikler, Chotan'da gösterilen evlerin avlularına yerleşmeye başladılar. Herkes, dört gözle verilecek akşam yemeğini bekliyordu. Yemeğin yolu gözlenirken;

"-*Buraya çete baskınları oluyormuş, kalkın, kasabanın dışına çıkacağız, haydi çabuk olun!*¹⁹³ emri verilmez mi? Şu yolculuğa çıktığımız andan itibaren, aksilikler yakamızı bırakmadı. İşler yolunda gitmiyordu. Amerikalıların o çok övülen örgütlerinin tökezlediği görülüyordu. Karargâhlardaki bu aksaklıklara, kıt'alar ses çıkarmadan katlanıyorlardı. Tugay karargâhının acemiliği, vaktinde önlem alınmasını engellemiş olabilirdi. Her ne hal ise, olan kıtalara oluyordu. Yabancı komuta altında da olsa; işlerin zamanla -fazla uzamadan- yoluna gireceği ümidini taşıyorduk.

Çaresiz, kurduğumuz çadırları söktük. Zifiri karanlıkta; kızgın ve aç, yola koyulduk. Hava da inadına soğuk mu soğuk. İşler bir kere ters gitmeye başlamasın. Aksiliklerin arka arkaya sökün edebileceğini ve sızlanmanın çözüm olmadığını öğrenecektik.

Soğuk havanın estiği, kumlu ve çakıllı dere yatağında, savunmaya elverişli olmayan bir yerde, konmaya geçtik. Basit bir yürüyüşte

¹⁹² GÜNEŞLİ, Yzb. H.; Anlattıkları.

¹⁹³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

bile bize, böyle komuta edilecekse, düşman karşısında çok daha ciddi sıkıntılarla karşılaşacağımızı düşünmeden edemiyorduk." Fakat her işin bir ilki vardır. Aslında bütün bu olanları, eğitim olarak karşılayabilirdik.

Zifiri karanlıkta el yordamıyla çadırlarımızı kurduk. Yol yorgunu aç erler, çok umdukları akşam yemeğini yemeden, iliğe işleyen soğuk rüzgârdan korunmak için, hemen çadırlara çekildiler. Erlerin bu halsizlikleri karşısında, baskına uğramamak için Teğmenlerin bütün gece devriye dolaşmaları gerekti. Gece inadına uzuyor, bitmek bilmiyordu. Nihayet güneş doğabildi. Her halde bir çorba verilir diye beklerken;

"*Kalkın buradan gideceğiz.*"¹⁹⁴ emri ile çadırları toplayarak yola koyulduk. Kahvaltı ümidi de uçtu gitti. O tepe, bu tepe derken, epey dolaştıktan sonra, konma yerimize varabildik.

"*Hemen mevzilerimizi kazmaya giriştik.*"¹⁹⁵ Harika erlerimiz var, yakınmadan canla başla çalışıyorlar. Bulduğumuz bölgede Amerikalıların 24. Piyade Alayından bir tabur mevzilenmiş. Uzaktan birbirimizi gözlüyoruz.

Bizim yani kıt'aların görevi; koşullar ne olursa olsun, emirleri yerine getirmektir. Karargâhların ödevleri de; her türlü güçlüğü ve aksaklığı önceden kestirerek, kıtaları gereksiz yere yıpratmamak için vaktinde, gereken önlemleri almalıdırlar.

Bu aksaklıklar, savaş deneyimleri ile övünen Amerikalılardan oluşuyorsa; çekeceğimiz var demektir. Aksaklıklar bizim karargâhlarımızdan oluşuyorsa; sistem farkı, deneyimsizlik, dikkat ve çalışma ile az zamanda aşılabilirdi. Gerçekten bir süre sonra, ikmal aksaklıkları kesin olarak sona erdi.

b. Çetelere Karşı Savunma

Çetelerle muharebe için mevzilenmiş bir Amerikan Piyade takımını görmeye gittik.

¹⁹⁴ TUNCER, Yzb. Ahmet; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

¹⁹⁵ TÜZÜN, Tğm. N.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

"Takım, çevre savunmasına girmişti. Mevziin önünde, Telçiti engeli ile mayın tarlası inşa edilmişti. Erler ikişer ya da üçer kişilik boy çukurlarına girmişlerdi. Mangalar ses telefonları ile Takım Komutanına bağlanmışlardı.

Çeteler, genellikle gece saldırdıkları için, erler gündüzleri uyuyorlardı. Karanlıkla beraber, herkes mevzileri işgal ediyordu. Gece mevziin içinde dolaşmayı, ayakta durmayı yasaklamışlardı. Böylece erlerin sıvışmalarını, düşmanın mevzie sızmasını, önlemiş oluyorlardı. Sabaha kadar herkes tetikte, gözleri açık bekliyormuş. Gece mevzi içinde gezinenlere, parola sorulmadan ateş açılıyormuş.

Düşman; ateş açarak, boru çalarak ve gürültü çıkarak, taarruz ediyormuş. Asıl taarruzunu; cephenin sessiz olan yönünde yapıyormuş. Düşmanın niyeti (kesin taarruz yeri) belli oluncaya kadar, ihtiyat mangası kullanılmıyormuş. Gece yan ve geriler, cephe hattı gibi savunulmaya hazır bekleniyormuş.

"Gece birliklerin yardımlaşmaları; güç ve tehlikeli oluyormuş. Yardım ancak helikopterlerle, iyi işaretlenmiş yerlere yapılabileniyormuş. Asıl olan; gece herkesin mevziinde; kendi gücü ile sabaha kadar dayanmasıymış.

Çeteler yapacaklarını karanlıkta yapmaya çalışıyorlarmış. Havanın ışımaya başlaması ile Çeteler, gözden kaybolarak kuytu yerlere, köylere sığınıyorlarmış.¹⁹⁶

c. Gece Askerlerimiz Hiç Ateş Etmediler

Chotan'a geldiğimiz ikinci günüydü. "Amerikalı subaylar bize;

-Buraya geldiğiniz ilk vakit, eh bu gece; "Türklerin orkestrasını" (atışlarını) dinleyeceğiz demişler. Fakat, bütün gece bizden çıt çıkmayınca, buna epey şaşıklarını anlattılar; Çünkü buraya gelen bütün birlikler, karanlığın basması ile hemen ateşe başlarlarmış ve ateş gün ışıyuncaya kadar devam edermiş. "Anlaşılan; sizin iyi yetişmiş, disiplinli ve sınırları çok sağlam, kendisine çok güvenen, kıtalarınız var, kutlarınız."¹⁹⁷ dediler.

¹⁹⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

¹⁹⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Kore'ye ayak bastığımız andan itibaren ve özellikle Kuzey Kore topraklarına girdikten sonra, ürkütücü çete haberlerinin ardı arkası kesilmedi. Sanki bu haberlerle, kıt'aları korkutmak için uğraşıyordu.

"Maalesef biz çetelerle savaş için eğitilmemiştik. Askerler, kaçak vuruşan çetelere karşı; çok duyarlı oluyorlardı. Çetelerin belli bir yerleri yoktu. İşin bir başka zor yanı, çetelerin halkla iç içe olmala-rıydı."¹⁹⁸

Kore'de dost askerlerde gördüğümüz bir yanlışlığa, işaret etmek istiyoruz. Düşmanı, üstün ve usta göstererek, devleştirmek çok yanlış. Elbette başımızı kuma gömerek, her şeyi toz pembe gösterelim demiyoruz. Biz bu sözlerimizle, düşmanın baş edilmez bir güç olarak göstermenin, zararlı olduğunu anlatmak istiyoruz.

"Kore'de başarısızlıkların nedeni, ikide bir çetelere bağlanıyordu. Eleştirir, doğruyu ve sınırı aşmamalı. Kaş yapalım derken, göz çıkarmamalı ve Gerillâların propagandasını yapmamaya özen gösterilmeliydi. Halk paniğe kapılmamalı, Silâhlı Kuvvetlerin, Gerillâ karşısında başarılı olmayacağı, savı; bir yanılgıdır. Silâhlı kuvvete dayanmayan Gerillâların; azimli ve yetişkin düzenli askerler karşısında, başarılı olduklarını kimse iddia etmemeli ve beklememelidir..."¹⁹⁹

ç. Bizimkiler de Ateş Ettiler

General T. Yazıcı her bilginin herkese verilmemesi hususunda çok titizdi. Kıt'aların morallerinin bozulmamasına özen gösterirdi. Buna rağmen, Karargâhlardan kıt'alara, yalan yanlış haberler sızabiliyordu.

Kıt'alara gereğinden az veya fazla bilgi verilmesi, daima zararlı olmaktaydı. Bilhassa deneyimsiz birliklerle, işlerin kötü gittiği zamanlarda, bu konu çok önem kazanıyordu. Bilgiler, kıt'anın moral durumuna, çapına ve göreve yetecek kadar ve vaktinde verilmeli.

Biz, gecedен ürkmeyen ve çetelerden korkmayan, kıt'alara sahip olduğumuzu kabul ediyorduk.

¹⁹⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

¹⁹⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Biz bir şeyi daha kavramıştık. Bizim askerlerimiz; korkutulmayı sevmiyorlar. Askerlerimiz kendilerine güvenilmesini, başlarında subayların bulunmasını istiyorlar. İyi yetişmiş, görevinin bilincinde olan kıt'aları korkutarak, ayakta tutmaya çalışmak, çok yanlış bir düşünceydi.

Chotan'da, yeni mevziimize geçtiğimiz günün ikinci vakti; *"Böl-gemizde yirmi bin Çetenin (Tugay ise beş bin kişiydi.) faaliyette bulunduğ, bu gece Chotan'a saldıracakları, hazırlıklı ve uyanık bulunmamız."*²⁰⁰ istendi. Bu nasıl işti?

Yirmi bin kişilik tehlikeli bir çete grubunun, cephe gerilerinde elini kolunu sallayarak, dağda bayırda, serbestçe dolaşmasına, nasıl göz yumuluyordu. Ya söylenenler yanlıştı, ya da Amerikalılar işin önemini kavrayamayacak kadar haberi hafife alıyorlardı.

Her ne hal ise, yirmi bine karşı biz, beş bin kişi ile karşı koyacaktık. Kıt'amız geceye bu baskı altında girdi. 15/16 XI. 1950 gecesi erlerimiz saat 23.00 de ateş etmeye başladılar. Erlerimizin boşa ateş etmeyeceklerine inandığımız için, sahiden çetelerin taarruza geçtiklerini zannettik. Hemen erlerimizin başına koştuk. Görünürde çete yoktu. Bağıra çağıra ateşleri durdurduk. Dost kıt'alar ateşlerini gün aydınlanıncaya kadar sürdürdüler.

Bu gece genç subayların isabetli ve atak davrandıkları, yani muharebeye hazır oldukları gözlendi. Genç subayların, hızla erlerini çekip çevirmeleri, erlerin genç subaylara olan güvenlerinin artmasına neden oldu.

Sabah erlerimizle, gece ateş ettikleri istikametleri birlikte gezdik. Ortada ne çete ölüsü, ne bir damla kan ve ne de boş kovan vardı. Erler hayal görmüşlerdi. Buradan şu sonuç çıkıyordu;

*"Yeni bir yere yerleşen Kıt'aya, hava kararmaya başlarken; renklerin nasıl koyulaştıklarını, cisimlerin nasıl şekilden şekle geçtiklerini "göz aldanmasının" nasıl oluştuğunu, göstermek ve anlatmak gerekiyordu."*²⁰¹ Bunun dersini Piyade Atış Okulunda görmüştük.

²⁰⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²⁰¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

"Bu gece bir şey daha öğrendik: Savaş görevi alındığı vakit, küt'aya verilen yeni silâhların, işleyip işlemediklerini, ateşle kontrol etmek gerekiyordu. Birliklerimize; Kore'de verilen silahların, gece tutukluk yaptıklarını, çalışmadıklarını gördük. Gün ışıyınca, ilk işimiz silâhları gözden geçirmek oldu. Öyle sadece namluyu temizlemek, kapak takımının üstünü temizleyip yağlamak yetmiyordu. Ateşleme düzenini söktüğümüzde gördük ki; fabrikasyon yağ, iğnenin kapsüle vurmasını önleyecek kadar katılaşabiliyordu."²⁰² Muharebeden önce, bu deneyden geçmemiz yararlı olmuştu. Yoksa, yeni verilen Ağır Makineli Tüfeklerle muharebeye girseydik, iş göremeycektik. Her gün yeni bir şey öğreniyorduk. Detaylar ihmale gelmiyor.

II. ÇETELERLE VURUŞMA

1. Çete Temizleme Harekâtı

a. Taburların Görev Bölgeleri

16.XI.1950 günü Tugaya, Ana İkmal Yolunu koruma ve Çeteleri temizleme görevi verildi. Tugay komutası I. Piyade Taburunu; Karahori (Kırangpori), II. Piyade Taburunu Ponyodong (Çong Sang Sani) ve III. Piyade Taburunu Tossan (Koksan) bölgelerinde görevlendirdi.

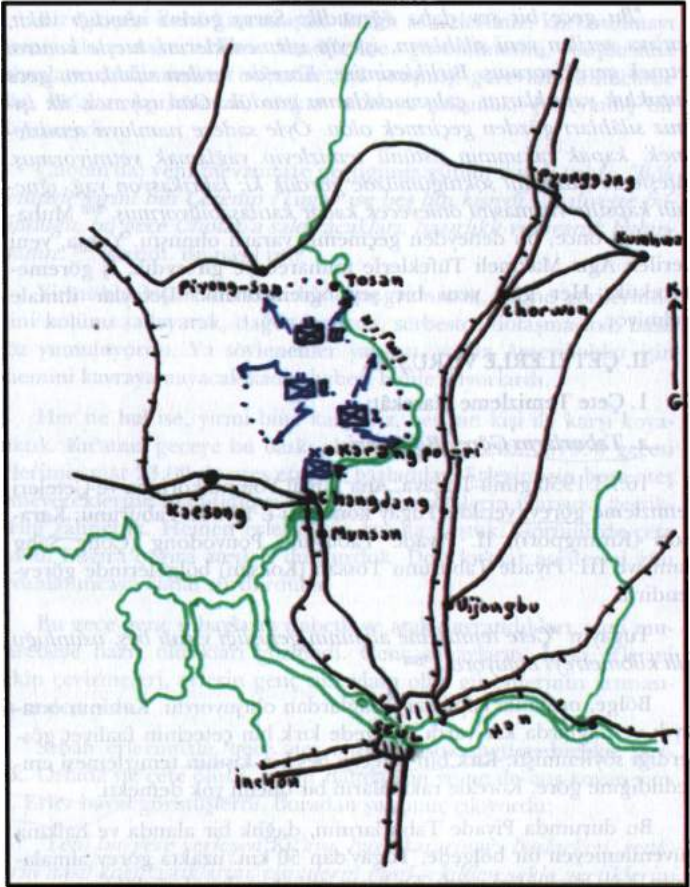
Tugayın "*Çete temizleme alanının genişliği yirmi beş, uzunluğu elli kilometreyi buluyordu.*"²⁰³

Bölge, ormanla kaplı sarp dağlardan oluşuyordu. Kasımın ortasıydı ve dağlarda kar vardı. Bölgede kırk bin çetecinin faaliyet gösterdiği söylenmişti. Kırk bin çeteciye beş bin kişinin temizlemesi emredildiğine göre, Kore'de rakamların bir önemi yok demekti.

Bu durumda Piyade Taburlarının, dağlık bir alanda ve halkına güvenilemeyen bir bölgede, Tugay'dan 50 km. uzakta görev almalarının, bazı güçlükleri vardı. En başta irtibat ve ikmal güçlükleri.

²⁰² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²⁰³ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 142.

Kroki 12: Tugayın gerilla harekâtı (B. Yalta arşivi).

P.Tb.ları harekete geçer geçmez, ikmal ile irtibat aksamaya başladı. Tugay Karargâhı, alayı lağvederek kendisine bağladığı taburları, yönetmede zaman zaman yetersizlik gösteriyordu.

Bazı P.Tb.larının sıkı vuruşmalar olarak rapor ettikleri olaylar, önemsiz bir iki küçük çatışmadan ibaretti.

Biz (I. P.Tb.), büyük çete grupları ile karşılaşmadık. Diğer taburların; bir iki kısa süreli, küçük ateş patırtısının verdiği heyecan içinde, Tugayın ilgisini ve takdirlerini çekmek için abartılı, muharebe raporları verdikleri duyuldu. Bu abartmalar, Tugayın birlikleri izleme ile gözaltında tutma görevini, iyi yapmadığını göstermekteydi.

Kore'deki bu ilk vuruşmaların, (küçük de olsalar) Taburların yetiştirmelerinde yararı oldu. Karargâhların özellikle ilk vuruşmaları, bir de kritik ve kesin sonuçlu muharebeleri, yerinde izlemeleri yararlı olur.

b. Taburların Gerillâ Harekâtı

Albay C. Dora, Alayın dağıtılmasından doğal olarak üzgündü. Kur.Bnb. Faik Türün'ün dediği gibi; "*Albay, Tugay Karargâhında; yabancılık hissi içindeydi.*" Albay her ne kadar, ben Tugay Komutan Yardımcılığı yapmam dediye de; bir asker olarak, görev istemek ve yararlı olmak için çırpınmaktaydı.

"Taburlar, çete temizleme amacıyla sarp ormanla örtülü, geniş bir alanda görevlendirildiğinde, Albay Tugaydan görev ister. Albayın çetelerle vuruşma deneyimi vardır. Albay II. ve III. Piyade Taburlarına komuta etmeye başlar.

Ağır savaş donanımı ile sık orman içinde yayılmış II. P.Tb.'nu uygun yerde konuşlandırır. Taburlara dört yöne hafif donanımlı Takımların keşfe çıkarılmasını emreder. Çetelerle temas sağlanınca, Taburların yeter kuvvetle taarruza geçmelerini söyler.

18.XI.1950 günü II. P.Tb. Gerillâlarla karşılaşır. Derhal taarruza geçen Tabur Gerillâların 25'ini öldürür ve 45'ini tutsak alır.²⁰⁴

Gerillâ temizleme görevinin heyecanı içinde, bir iki küçük çatışma, abartılarak verilir. Zamanla coşkunun, kendini gösterme arzusu ile duygusallığın önünü akıl alır.

²⁰⁴ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 86-87.

c. Çetelere Karşı Köprüyü Koruma Görevi

(1) 1. P.Bl.'nün Görev Bölgesine İntikali

16.XI.1950 günü akşam üzeri; Taburumuzdan (I. P.Tb.) 1. P.Bl. çetelere karşı görevlendirildi. Bölük; Ağ.Bl.'ten, 1/2 Ağ.Mt.Tk. ile 1/2 Hv.Tk. ile pekiştirildi.

1. P.Bl., saat 23.30'da motorlu olarak, Zangdang (Chotan)'dan ayrıldı. Bölüğü görev bölgesine, Kur. Bnb. Faik Türün götürüyordu. Yola çıkarken görevimiz, kovuşturacağımız yol ve varacağımız yer söylenmemişti. Bu gizliliğin nedenini kavrayamamıştık.

Yağmaya başlayan yoğun kar altında, açık kamyonlarla ilerliyoruz. Elimiz tetikte vuruşmaya hazır, etrafımızı kollayarak yol alıyoruz. Köylere, köprülere girmeden önce duruyorduk. Emin olduktan sonra önlem alarak, köprü ve köylerden dikkatle geçiyorduk.

Gece saat 02.00 sularında kamyonlardan indik. Kar yağışı devam ediyordu. Görüş alanı iyice kısalmıştı. Yolun sağında ağaçsız yuvarlak bir tepeye çıktık. Şansımız vardı. Tepede, derin kazılmış sağlam bir tahkimatla karşılaştık. Yorulmadan hemen mevzilendik.

17.XI.1950 sabahı gün ışımaya başlarken, mevzii terk ederek, kamyonlara bindik. Gece yolculuğumuz; sıkıntı ve kaygı içinde tetikte geçmişti. Görmek güvenlidir. Şimdi görüşümüz epey arttığı için kaygımız azalmış olarak yol alıyorduk.

İmjin Nehrine varınca, saat 07.00'de durduk. Görev Bölgemize gelmiştik. Kamyonlardan indik. Bölük subayları; Kur. Bnb. Faik Türün'un etrafını aldılar. Jip kaputuna serilen haritaya yaklaştılar. Bnb. F. Türün, harita ve arazi üzerinde görevimizi anlattı.

 "Bölük; İmjin Nehri üzerindeki köprüyü, Gerillâlara karşı korumak, Ana İkmal Yolunu, Trafiğe açık bulundurmak görevini"²⁰⁵ almıştı.

Kur. Bnb. Faik Türün boşalan kamyonları alarak, Tugaya doğru yola çıktı. Kar yağışı hafiflemişti. Görüş mesafemiz iyiydi.

(2) 1. P.Bl.'nün Çevre Savunması

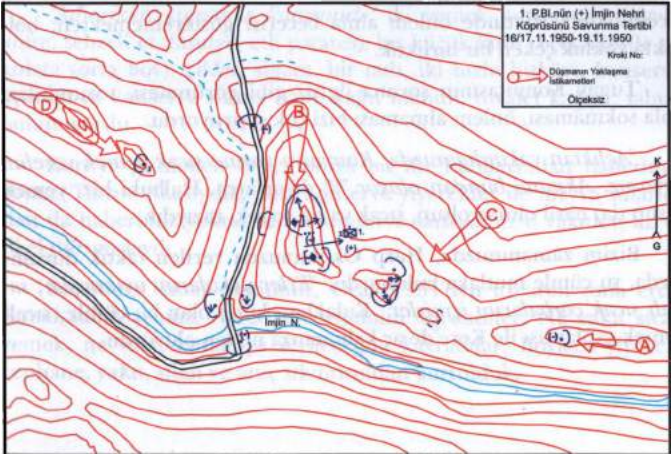
İlk vuruşma görevimiz için araziyi incelemeye başladık. Sonra mı? Önerilerimizi (I. P.Tk.K.P.Kd. Ütgm. Hakkı Öztürk, II. P.Tk.K.P.Ütgm. Hüseyin Ömür, III. P.Tk.K. J.Tgm. Nedim Tugaltay, Slh.Tk.K.P.Kd.Ütgm. Kadir Mahramanlı, ve 1/2 Ağ.Mt.Tk. ile 1/2 Hv.Tk.K. olarak) 1. P.Bl.K. P.Yzb. Aziz Pekdemir'e arz ederek, sonra yüzbaşımızın emri ile Takımlarımızı mevzilendirerek, vuruşmaya hazır olacağız. Ne kadar kolay değil mi?

17.XI.1950 sabahı saat 07.30'da takımlar görev bölgelerine gittiler.

İmjin Nehri; yüksek sarp ormanla kaplı, yer yer kayalık dağlar arasında, deli deli akıyordu. Bir yanı uçurum, diğer yanında dik dağlar bulunan, şoseyi ve köprüyü çetelere karşı koruyacağız.

Köprüde bir bölüğü değil, bir takımı bile mevzie sokacak uygun yer yoktu.

Bölük, taburdan uzakta, kesintili bir telsiz irtibatına sahipti. Dağların ötelerinden, kâh azalan kâh çoğalan silâh sesleri geliyordu.

1. P.Bl.; Köprüde pekiştirilmiş. (Mk.Tf.'le) bir müfrezeyi mevzi-
lendirebildi. Bölüğün kalanı, yola ve boğaza (Köprüye) hakim tepe-
de, dört yöne karşı "*çevre savunmasına*" geçti. Tepenin eteğinden
geçen yolda, bir manga ile, giriş ve çıkışlar denetim altına alındı.

Bölük mevziini hazırlar ve gözcülerle etraftaki sırtları gözetler-
ken, üsteğmen Hüseyin Ömür'ün Takımı, mevzinin ilerisindeki örtü-
lü araziye, dere içleri ile köyleri, araştırmakla görevlendirildi.

Bölük tepeye çıkınca, etrafta üçer dörder kişilik, sivil gruplar tü-
remeye başladı. O ıssız, yolsuz karlı tepelerde dolaşanları, uzaklaştı-
rmak için Makineli Tüfek ateşine tutuyoruz.

Atış Okulunda, özel ilgimiz ile edindiğimiz bilgiler (ağ savun-
ması ile çevre savunması) burada işimize yaradı. Subayların her fir-
satta bilgi edinmeleri hep iyi sonuç verir.

(3) İkmal Aksıyor

Erlerimiz sabah kahvaltısı yapmamışlardı. Şimdi dağın başında
kar altında, boy çukurları ile irtibat hendeklerini kazıyorlar. Kore'ye
geldiğimiz şu günlerde; ne vakit yürüyüşe geçsek, Tugaydan uzakta
görev yapsak, irtibatımız ve ikmalimiz hemen aksamaya başlıyordu.
Acemilikten, vaktinde önlem alma becerisi gösterememekten; bol-
lukta yokluk çeken bir birliktik.

Tugay Komutasının soruna ilgisiz gibi görünmesi, sorumluları
yola sokmaması, önlem almaması bizi çok şaşırtıyordu.

*"Açlıktan yakındığımızda; Kumanya yerine sıcak yemek verelim
diyoruz. Aksama bundan oluyor."*²⁰⁶ diyorlardı. Halbuki biz, yemek
olsun da, nasıl olursa olsun, sıcak ya da soğuk, razıydık.

Bizim zamanımızda, Harp Okulumuzda verilen taktik durum-
larda, şu cümle mutlaka bulunurdu: *"Erler uykularını uyumuşlar, sa-
bah sıcak çorbalarını içmişler."* Kulaklara küpe olan bu cümle; sıcak
yemek saplantısı ile Kore'de aç kalmamıza neden oluyordu.

²⁰⁶ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 86.

ç. Amerikan Kumanyası²⁰⁷

Kore'ye gelmeden önce bizde kumanya; peynir, haşlanmış yumurta, kaynatılmış patates ve zeytin ile ekmekten ibaretti. Demirbaş yiyeceğimiz ise; taş gibi sert peksimetti. Arada helva verilirse bayram ederdik.

Amerikalıların ise bir kaç kumanya tipi vardı. Kalorisi en yüksek kumanya ile her takıma bir P.X. sandığı; yalnız Deniz ve Hava Piya-deleri ile Komandolara ve Kunu-ri'den sonra Türk Tugayına veril-mekteydi.

P.X. sandığında; kırk kişilik malzeme bulunuyordu. Her sandık-ta orta ve büyük boy nestle çikolata (40 adet) çeşitli sigaralar (40 adet) çiğneme tütünü, sarma tütün ve pipo ile puro (3-5'er adet) ile çeşitli marka, kokulu 8-10 adet sabun, 8-10 jilet, diş fırçası, macun, birkaç madeni ayna, epey çiklet, 6-7 adet havlu, tuvalet kağıdı, kağıt mendil, çeşitli meyve suları (1 lt.) bulunuyordu. Sonraları, sanırım yalnız bizim Tugaya kumanya yanında, ayrıca bir somun ekmek de verilmeye başlandı. Çünkü Gen. Mac Arthur'ın *"Türk Tugayına, yok yoktur."*²⁰⁸ emri uygulanıyordu.

"Amerikan kumanya kutusunda" iki yemek kutusu (et, tavuk, köfte, sebzeli et, fasulye, etli patates), bir küçük kutu reçel, Nestle çikolata (orta boy), çiklet, sigara, bir tatlı, iki tuzlu bisküvi, konserve açacağı ve konserve ısıtma hıplı, kağıt mendil, tuvalet kağıdı, sabun bulunuyordu.

Kore'ye gitmeden önce; bizim bu tür kumanyadan haberimiz yoktu. Tarım ülkesiydik, ama konserve yiyecekler ile meyva suların-dan da haberimiz yoktu. Bizim konserve sanayiimiz o vakitler, az ve ilkel durumdaydı.

Kore'deki ikmal sıkıntımız, Ocak 1951'den itibaren sona erdi: İkmal subaylarımız, Amerikan sistemini öğrendiler. Ne vakit sıcak yemek, ne vakit kumanya verileceğini kavradılar. Böylece yiyecek, cephane, yakıt, silâh ve araç sıkıntısından kurtulduk.

²⁰⁷ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 43.

²⁰⁸ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 86.-87.

d. Gebertin Gitsin!

İmjin Nehri köprüsündeki müfrezemiz, geçen sivil Korelilerin üzerlerini arıyordu. Harita, silâh ve bomba bulduğu sivilleri, yoldan geçen BM Askerlerine teslim etmekteydi. Çünkü bizim şüpheli Korelileri sorgulayacak dilmanla, Taburumuza gönderecek taşıtımız yoktu. Dost askerlerden bazıları;

*-Ne uzatıyorsunuz. Gebertin gitsin,*²⁰⁹ diyerek, sivil Korelileri teslim almak istemiyorlardı.

Biz dost askerlerin dedikleri gibi yapamazdık. Mademki bölgede çeteler cirit atıyordu, Ordu da halkın güvenliğini sağlayamadığına göre, güvenliği olmayan halkın, savunma araçları edinmesi doğal bir haktı. Bu durumda silâh taşıyan sivillere, sorgusuz, sualsiz işlem yapılmaması gerektiği anlayışındaydık.

Bir akşam üstüydü. Köprüdeki müfrezemiz; bölük merkezine, Koreli iki bayanla iki bayı göndermişti. Bayların üzerlerinde; silâh ve harita çıkmıştı. Silâhı anlıyorduk, fakat harita ne oluyordu? Rus tüfeği taşıyan erkeklerle, yaşlı bayanın kılı kıpırdamıyordu. Sirtında çocuğunu taşıyan genç anne, o soğuk havada, ter içinde kalmıştı. Korkudan tir tir titriyordu. Şimdi dillerini bilmediğimiz bu insanlara, işaretle ne anlatabilirdik. Yeni yeni not etmeye başladığımız, kırık dökük Kore kelimeleri ile doğru dürüst sorgulama yapmamız olanaksızdı. Dört Koreliyi yola indirdik. Onları sorgulanmaları için zorlada olsa, dostlarımıza teslim ettik.

Bunları, bize ikide bir "*barbar*" diyenlere, bu çağda yaptıklarını yüzlerine vurmak için söylüyoruz. Lâfı burada, havada bırakmayalım. Kısa bir değinmede bulunalım. Gerçeği, yaygara ile boğmanın alemi yok.

e. Barbarlar

Kendileri dışında kalan herkese, "*barbar*" diyenlerin Kore'de; kadın, çocuk, yaşlı ve genç demeden, nasıl kötü muamele ettiklerini ve öldürdüklerini çok gördük.

²⁰⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. (Çete Harekâtı sırasında...)

Biz, çete temizliyoruz diye, sivillerin kanını akıtmaktan kaçınmaya özen gösterdik. Muharebe alanının en ateşli anlarında dahi, sivillerin zarar görmemeleri için silâhlarımızı susturduğumuzu çok hatırlıyoruz.

Böyle davrandığımız için, savaş görevlerimizi yapmadığımız, savsakladığımız sanılmasın.

Resim 38: Halkla el ele göçmenler (Ali Çelen arşivi).

Çetelere göz açtırmadık. Çetelerle halkı birbirinden ayırmaya dikkat ettik. Kontrolümüz altındaki bölgelerde, halka ve tesislere kimse zarar veremiyordu. Çünkü biz, savaş gereğidir diye gözümüz kapalı, her önümüze çıkana, düşman diye ateş ederek kan dökmüyorduk.

Halka sert davranmamaya, onların güvenlerini ve kalplerini kazanmaya önem veriyorduk. Çünkü ister barışta, ister savaşta olsun, bizim ve çetelerin tek başarı dayanağı halktı. Halkı yanına çeken, savaşı kazanabilirdi. Halkı ihmal eden en modern orduların bile, nasıl perişan ve mağlup olduklarını unutmamalıyız.

Zaferi sadece kuvvet listeleriyle, (halkı yanlarına çekmeden) kazanacaklarını iddia edenler, sonunda ne kadar aldandıklarını geç de olsa öğrenmişlerdi.

Kore'de, halka yumuşak muamele etmekten ve yardımcı olmaktan, hiç zarar görmedik. Hatta çok faydasını gördük diyebilirim. Muharebelerin en bunalımlı anlarında, Koreli sivillerin askerlerimize koşarak; cephane taşıyarak, düşmanın yerini göstererek, yardım ettiklerini, hatta;

-Bize silâh verin, bizde sizinle birlikte savaşalım, önerilerini, hiç unutmuyoruz. Korelilerin bu ilgisini bizden başka kimler gördü?²¹⁰

Kore'de kaldığımız süre içinde; gerillâlar Tugayımızla karşılaşmaktan hep kaçındılar ve Tugaya zararlı girişimlerde bulunma fırsatını, hemen hiç elde edemediler.

f. Tugayın Tekrar Chotan'da Toplanması

Çete temizleme ya da tesisleri koruma görevinin dördüncü günü, Taburların Chotan'a dönmeleri emredildi. (19 Kasım 1950)

BM Ordusunun yakında, Kore sorununu kökünden halletmek üzere, kesin sonuçlu bir taarruza kalkacağı haberi geldi. Çete harekâtımız sırasında, BM Kuvvetleri ile ikmal maddelerinin gece gündüz, kuzeye kaydırıldığını görüyorduk. BM Ordusu varını yoğunu, cepheye yığıyordu. BMK'leri kış bastırmadan, Kore işini bitirmek istiyorlardı.

III. CHOTAN'DAN KUNU-Rİ'YE

1. Hava ve Kara Keşif Raporları

20.XI.1950 günü Chotan'da, saat 15.00'de, Taburda yapılan Su-bay toplantısında, IX. Kolordudan gelen emir okundu.

BM Ordusunun iyimser bir hava içinde, zaferden emin olarak büyük taarruza hazırlandığı şu günlerde, Tugaya Kolordudan gelen emrin istihbarat ekine kısaca değinelim. Çünkü bu bültende söylenenlerle, bir hafta sonra oluşacak olaylar arasında, şaşılacak bir benzerlik görülecekti. Maalesef, ibret alınacak bu emrin, aslı elimizde yok. Sıcığı sıcakına tuttuğumuz notlardan yararlanacağız.

Kara ve hava keşif raporları hatırlanmaya değer.

²¹⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. (Kumyangjang-ni taarruzu sırasında...)

Kore'de; *Yakalanan sekiz Rus casusu; Kuzey Kore Hükümetini bir Rus generalinin yönettiğini, söylerler.*

Hava raporlarında; *"yüzlerce amelenin Tokchon-Huichon araba yolunu genişletmeye başladıkları"*²¹¹ haber verilir.

Düşman bu yolu genişletmekle, cephenin batısındaki Chonghon havzasını cephenin orta kesimine (Tokchon'a) bağlamış oluyordu.

"Düşmanın kesimden kesime, kuvvet kaydırma olanağını sağlamaya çalıştığı görülüyor,

Kuzey Koreli bir komutanın birliklerine; vazifeniz kaçmak değil, çekilmek de değil, vazifeniz ilerlemek ve vuruşmaktır. İlerleyemezseniz, bulunduğunuz yeri savunun.

Çin ordularının yardıma gelecekleri günler için; gizli yerlere silâh, cephane ve ikmal maddeleri yığılmaları, ancak büyük kuvvetlerin taarruzları karşısında çekilmeleri."²¹² emrinin verdiği tespit edilir.

Bu bilgilere göre, Kore'de Çinlilerle karşılaşma ihtimali giderek kuvvetleniyordu. Artık Çinlilerle cephede kapışmak bir sürpriz olmaktan çıkıyordu.

Tugay ayrıca şu bilgileri öğrenmişti;

"Kuzey Kore Ordusu yıpranmış ve gücünden çok kaybetmişti. Fakat, düşman Ekim'den itibaren, toparlanmaya başlamıştı. Düşman, azimli ve plânlı mukavemetiyle, Taarruz yeteneğini yeniden kazanmaya başladığını gösteriyordu."²¹³

"Çin Orduları; Yalu'nun Kuzeyinde yığınak yapıyorlar ve tüm hazırlıklarını; Halk Gönüllüleri maskesi altında saklıyorlardı. Çin gönüllüleri epeyden beri Kore'de Muharebelere katılıyorlardı."²¹⁴

Amerikalılar düşmanın taarruzunu *"Chongchon havzasında bekliyorlardı.*"²¹⁵

²¹¹ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

²¹² YAZICI, Gen. T.; s. 142.

²¹³ YAZICI, Gen. T.; s. 149.

²¹⁴ YAZICI, Gen. T.; s. 149.

²¹⁵ YAZICI, Gen. T.; s. 150.

"Cephenin Doğu kesiminde, X. Kolordudan bazı keşif birlikleri, Yalu Nehrine ulaşmak üzereydiler."²¹⁶

Cephenin, batı ve orta kesimindeki 8. Ordu, Yalu hedefine ulaşmak için 24.XI.1950'de taarruza kalkmak için hazırlanırken, Çinliler de Yalu'nun güneyine geçmekteydiler.

Gönüllü masalı, BM'den ciddi bir tepki görmeyince; Çinliler Mançurya'ya yapılacak bir saldırıyı karşılamaktan çok, savaş gücünü kaybetmiş Kuzey Kore Kuvvetlerini pekiştirerek, Amerikan nüfuzunun Mançurya hudutlarına dayanmasını önlemek üzere, hava hücumlarından gizlenmiş olarak, Yalu ile Güneyinde Kore harekâtına hazırlanıyorlardı.

Mançurya'daki Çin yığınağı üzerinde çok duruldu. Fakat Çinlilerin Amerika'ya açık vaziyet alabilecekleri, çoklukla akla yakın görülmedi. Kızıl Çin'in blöf yaptığı sanılıyordu. Propagandadır deniyor, önemsenmiyordu. Akla yakın olan; bize fenalığı dokunmayan hareketler değil, zarar verebilecek davranışlara karşı, hazırlıklı bulunmaktır. Bize tehlikeli olabilen, bizim için önemli ve ivedi olur.

2. İstihbarat Subayları Üvey Evlat

General Patton;

*"Eğer ben onları (İstihbarat Subaylarını) dinleseydim, harekete geçmez, düşmanın üstüne atılamazdım"*²¹⁷ diye anlatır.

İstihbarat subaylarına hep Heraklit'in;

"- Altın arayanlar çok toprak kazarlar, fakat çok az şey bulurlar sözü sık sık hatırlatılır.

Gerçekten İstihbarat Subaylarının, tam ve doğru bilgileri vakitinde edinmeleri, nadiren olur ve bazen de imkânsızdır. Elde ettikleri bilgilerde, çok kere şüphe ile karşılanır.

İstihbarat Subayları; *"Gözleri ile", "Karanın, Havanın, Denizin her yerinde olmak, gizli kasaları açarak, kapalı kapılar ardına sızarak ve düşman hatları gerisine geçerek; kesintisiz bilgi edinmek zorun-*

²¹⁶ YAZICI, Gen. T.; s. 149.

²¹⁷ PATTON, Gen. G.; Benim Bildiğine Göre Harp.

dadırlar. Çünkü bilgi olmadan, başarılı ve güvenli muharebe etmek, mümkün olmaz."

Çok önemli bir görevi yapmaya uğraşan İstihbarat Subayları, Harekât Subaylarına göre, Karargâhlarda üvey evlât muamelesi görürler. Halbuki Atatürk'ün dediğine bakılırsa;

-Büyük işler ve mühim girişimler ile atılımlar ancak; ortak çalışma ile sağlanabilir. Bunun böyle olduğunu herkes onaylar. Fakat, ortak çalışma yapılan karargâhlarda, herkes Harekât Subaylarının ağzına bakar. İstihbarat Subayları ise şüphle karşılaşırırlar.

IX. Kor. istihbarat biriminin düşündüğü düşman hareketi, beş gün sonra tahmin ettiği şekilde gelişecekti.

İstihbarat Başkanının mütalâasını, Harekât Şubesi ile Kolordu Komutanının okumadığı ve tartışmadığı düşünülemez. Fakat, beş gün sonra, hasıl olan acı sonuçlara bakınca, istihbarat sorumlusunun mütalâası, Harekât Şubesi ile Kolordu Komutanını etkilemeye ve dikkatlerini çekmediği görülüyordu.

Komutanlar ile Harekât Şubeleri, İstihbarat görevlilerine sık sık, Heraklit'in ünlü sözünü, hatırlatmaktan zevk duyarlar. Nedense bulunan "*az şeyin*" değerini sık sık unuturlar.

İstihbarat birimleri, komutanının istediği, doğru ve açık bilgileri, her vakit elde edemezler. Elde ettikleri bilgilerin doğruluğuna; komutan ile harekât sorumlusunu ikna etmeleri ise ayrı bir sorundur.

Hakikatte, istihbarat şefi ile harekât şefi ikiz kardeş gibidirler. Fakat Komutana etki bakımından harekât şefi istihbarat şefinin önündedir.

Amerikalı Generaller, Kore'de maddî olanaklarına ve atom bombalarına çok güveniyorlardı. İstihbarat raporlarına, Kuvvet Listeleri kadar önem vermedikleri için düşmanı küçümsediler. Bu yüzden Kore'de, sık sık sürprizlerle karşılaştılar. Bu sürprizler, Kore'de savaşın patlak vermesi ile başlar. Savaşın aşamalarında da sürer gider.

3. Kunu-ri'ye Giderken Karşılaşılan Güçlükler

Kunu-ri'ye gideceğiz. Orada IX. Kolordunun ihtiyatına geçeceğiz.

Chotan'la Kunu-ri arası; kuş uçuşu 200 km.'dir. O vakitler araçlar 20 km. hızla gittikleri için 200 km. epey bir mesafe sayılıyordu. Kuzey Kore'de, hemen hemen bütün yollar stabilize (kum, çakıl) veya toprak, yani yazın toz, yağışlarda bataklık halini alıyorlardı.

Tugayımızın motorlu taşıtları azdı. Bir kamyonun kaç kişi ve kaç ton ile ne kadar metreküp malzeme aldığı belliydi. Fakat her yola çıkışımızda, araçları daha çok nasıl yükleriz diye çırpınıyorduk.

Bu defa da ne yaptıksa olmadı. Gene yükleyemediğimiz asker ile malzeme kaldı. Elde olmayan nedenlerle istemediğimiz halde, bölümümüz (4.Ağ.Bl.) iki parçaya bölündü.

Bölüğümüzün büyük kısmı 21.XI.1950 akşamı saat 19.00'da Chotan'dan ayrıldı. Kalanlar taşıt sağlandığında peşimiz sıra gelecekler.

Gece gündüz devam eden yolculuğumuz sırasında, özellikle geceleri, yer yer çete ateşleri ile karşılaştık. Amerikalılar çift şoförlü oldukları için hızlarını koruyarak, yol alabiliyorlardı. Doğrusu Amerikalı siyahî şoförlerin iyi yetiştikleri her hallerinden belli oluyordu.

Onları, bizim tek şoförle kovuşturmamız mümkün değildi. Nitekim bir kaç saat sonra, motorlu kolumuzda kopmalar başladı.

Bizim şoförlerin, uzun yol ve bütün gece yürüyüş eğitimleri yoktu. Ayrıca şoförlerimizin, trafik kurallarına uymadıkları görülüyordu. Bütün bu olumsuzluklar nedeniyle, gece gündüz süren uzun yolculukta, kazalar eksik olmadı. Taburun sonunda yürüyen Havan Takımı, yaralı toplama, hasarlı araçları çekip kurtarma ekibine dönüştü.

Tugayın Oto Onarım ve Kurtarma Ünitesi, canla başla çalıştı ve çok iyi görev yaptı. Kısa yürüyüşlerde görülmeyen arızalar, uzun yürüyüş sırasında, bir bir ortaya çıktılar. Bu yürüyüşte başımıza olmadık işler geldi. Kısacası bu yürüyüş; kopmalar, kaybolmalar, dil sıkıntıları ve kazalar içinde, ikmal sıkıntıları ve çetelerle yeryer vurularak geçti.

4. Albay Celâl Dora'nın Görevi

"Tugay Komutanı Gen. Tahsin Yazıcı; Tugay'ın IX. Kor. ihtiyatı olarak Kunu-ri bölgesine intikal edeceğini, Tugay Komutasının 21.XI.1950 sabahı Kuzeye hareketle Kolordu ile ilişkiye geçeceğini,

Alb. C. Dora'ya Tugayın başında harekete geçmesini ve 25. P.Tüm.'nin Tugaya 200 kamyonla yardım edeceğini söyler.

21.XI.1950 sabahı harekete geçen Alb. C. Dora, Tugay Karargâhının Generalle gittiğini; İkmal Şube Müdürü Kur.Bnb. Recai Batıralp'in bırakıldığını ve Harekât Şubesinden Yzb. Sacit Gürünlü'nün kamyonları almak üzere 25. P.Tüm.'ne gittiğini görür.

Albay Dora, Tugayın 22.XI.1950 günü için hareketini plânlar.

25. P.Tüm.'de bulunan Pilot Yzb. Erdemli, 21./22.XI.1950 gecesi Tugaya gelir. Top. Tb.'nun 22.XI.1950 sabahı erkenden harekete geçerek 25. P.Tüm. emrine girmesini, Tümenin Tugaya ancak 134 kamyon verilebileceğini, Tugayın kendi taşıtları ile süratle Kunu-ri'ye intikalini emrettiğini bildirir.

22.XI.1950 Yzb. Sacit Gürünlü öğle üstü Tümeninden 8 kamyonla Chongdang'a gelir. Yürüyüş çaresiz 23.XI.1950 gününe ertelenir.

Tugay taşıtları ile I. P.Tb., Uçs. Bt., Hv., İs., Mu., Shh., Ordonat ve Tug.Kh. Bölükleri ilk parti olarak 23/24.XI.1950 akşamı hareket ettirilir. Motorlu kol; Chongdang-Sarivon-Pyongyang-Sunan-Sukchon-Sinanju-Anju üzerinden Kunu-ri'ye ulaşır.

II. P.Tb. Kaesong'da ve III. P.Tb. Kumchon'da ve Talimgâh (Depo) Grubu (iki Bl.)'te Chongdang'da, P.Yb. Natık Poyrazoğlu tarafından, Kunu-ri'den döndürülecek olan kamyonlarla sevk edilecekti."²¹⁸

5. Karargâh ile Kıt'alar

Kunu-ri'ye intikalimiz sırasında; Tugay, kısa bir emre eklediği bir yol krokisi ile yürüyüşü başlattı.

Yaralı, yakıt, iâşe, ilk yardım ve irtibat işleri, kıt'a subaylarının becerilerine bırakılmıştı. Bu yüzden kıt'alar çok sıkıntı çektiler, ana birliklerinden koptular. Yer yer çetelerden ateş yediler. Bütün bu olaylar sırasında, Tugay Trafik Kıt'ası ortalıkta görünmedi.

Bu aksaklıklar nedeni ile kıtalar, güçlkle yürüyüş hedeflerine ulaştılar. Yürüyüşün sonunda; arızalardan ve aksaklıklardan, kıt'alar

²¹⁸ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 89-91.

sorumlu tutuldular. Bu eleştiri ve suçlamalardan; Tugayın, işin gerçeğini kavrayamadığı anlaşıyordu. Yürüyüş bittikten sonra gelen tugay emrinden, alıntılarla gerçeği saptamaya çalışalım.

"Bazı büyük şehirlerden geçerken, bir kısım arabalarımızın yollarını şaşırarak, kayboldukları anlaşılmıştır. Bu fena bir haldir. Kol başı hızını kesmeli, kolun toplanmasını sağlamalı..."

Tugayın emrinde bu konuda, aldığı önlemler ile Trafik Kıt'asından hiç söz edilmiyordu. Tugay;

*Her durak yerinde, en çok Piyade Taburlarından, Ordonatım Bölüğüne tamir için araçlar geldiğinden*²¹⁹ *yakınıyordu.*

Tugay, P.Tb.lara verilen araçları, Kore'de gözden geçirseydi; bakımsız, arızalı ve avadanlıksız araçlar onarılmadan verilmezlerdi.

Bizim deneyimsiz, arızadan ve trafikten habersiz, tek şoförle; iyi eğitilmiş Amerikalıların iki şoförlü araçlarına ayak uydurmamız çok güçtü.

Şoförlerin iyi yetişmemiş olmalarının suçu, Subayların üstüne yıkılmamalıydı. Çünkü o vakitler, Piyade Subaylarına direksiyona geçmek yasaklanmıştı. Bu yasağın zararları Kore'de görüldü. Sorunları yasak değil, eğitim çözebiliyor.

Tugay, çok yetenekli ve bilgili, görevine düşkün Oto Bölük Komutanı Yzb. İhsan Gürkan'a, piyade birliklerindeki şoförleri eğitme görevini verebilirdi. Taşıtları Ordonatım Bölüğüne incelettirerek, noksanlar yürüyüşten önce giderilebilirdi.

Tugay bağımsızdı. Piyade subaylarını, açacağı kısa bir motor ve direksiyon kursu ile yetiştirebilirdi.

Komutanlar ve Karargâhlar, kıt'aların durumlarını ve aksaklıkların nedenlerini, doğru olarak bilmek zorundadırlar. Komutanlar eleştiri oklarını, kıtalardan önce, kendileri ve Karargâhları üzerine çevirmelidirler. Bu sözlerimizle, kıtalar eleştirilmez ve sorumlu tutulamaz demek istemiyoruz.

²¹⁹ I. Şb. 10780 Sayı, 23.XI.1950 Tarihli Emir.

Kıt'alar her türlü, doğa ve savaş koşulları içinde eğitilmeli, istim üzerinde tutulmalı. Haberli-habersiz, gece-gündüz, soğuk-sıcak ve karlı-yağmurlu havalarda sınanmalıdırlar. İhmaller cezalandırılmalı, tembellik ve bilgisizlikle savaşılmalı, başarılar ödüllendirilmelidir.

Biz Chotan-Kunu-ri yolculuğundan dersler aldık. Fakat zaman-sızlıktan, hatalarımızı gideremedi, çetin muharebelere girmek zorunda kaldık.

6. Pyongyang'a Vardık

a. Şehir İçine Kapanmış

Kunu-ri'ye doğru giderken, Bölüğümüz Taburumuzdan kopmuştu. Kendi başımıza, yürüyüşe devam ediyorduk. Taburumuzun sonunda yürüdüğümüz için motorlu kolda; oluşan sorunları ve kazaları çözmek, bize düşmüştü. Kaza yapan araçları kurtarmak, onarım timlerine teslim etmek, yaralıları taşımak, hastanelere yatırmak ve çete ateşlerine karşı koymak, bize kalıyordu. Sorunları çözmek bize düştüğü için yolumuza kesintisiz devam edemiyorduk.

Sorunlarla uğraşa uğraşa, 22.XI.1950 günü saat 13.30'da, Kuzey Kore'nin Başkenti Pyongyang'a ulaştık. Benzin ve yiyecek ikmali için yol üzerindeki bir Amerikan kışlası önünde durduk. Bölük komutanı Yzb. Rıza Vuruşkan yanına Tğm. Nihat Tüzün'ü alarak Amerikalılarla görüşmeye gitti.

Pyongyang şehri; küçük basık tepeler ile bir düzlüğe kurulmuştu. Durduğumuz yerden, otuzyedi fabrika bacası saydık. Bizim için o vakitler bu hatırı sayılır bir rakamdı. Seul'e göre burada, üç katlı binalar daha azdı. Şehir çok bakımsızdı. Şehirde tahrip edilmiş binalar görmedik. Caddeler asfalt, geniş ve cetvelle çizilmiş gibi dümdüdü.

Kore'de buradaki kadar kabuğuna çekilmiş (Chotan hariç), küskün bir halk görmedik. Bir tekinin selâmını alamadık. Bizi gördükleri vakit, başlarını aksi yöne çevirerek, uzaklaşıyorlardı. Bizimle konuşmuyorlardı. Ne sorsanız: bilmem diyorlardı. Biz kolektif bir dışlanma ve düşmanlık karşısındaydık. Özetlemek gerekirse Pyongyang; kulağı kırıste, olayları kaygıyla izleyen, BM Ordusunu istemeyen, gergin ve küskün, soğuk bir şehirdi. Ağır bir havanın sardığı şehri; üzüntü içinde seyrediyorduk. Silahlarımızı, elimizin altında bulundurma gereğini duyuyorduk.

b. Çirkin Asker

Pyongyang'dayız ve bir Amerikan Kışlasının önünde duruyoruz. Kışladan bir Amerikalı er, arkasında dört Kuzey Koreli tutsakla, ana caddeye çıktı. Tutsakların boyunlarında ipe bağlı birer boş konserve kutusu sarkıyor.

Amerikalı er, iki yanı dükkânlı caddeye çıkınca, birden tutsaklara bağırırmaya başladı.

Ne oldu? Deli mi bu? derken, Amerikalı er; yediği kuru yemişlerin kabuklarını, sağ gösterip sola savuruyordu. Tutsaklar da kabukları kapmak için birbirlerini iterek yarışıyor, yerlerde yuvarlanıyor, toz toprak içinde kalıyorlardı. Kaptıkları kabukları, göğüslerindeki kutulara koyuyorlardı.

Tutsaklar, birbirleri ile itişip kakışırken; Amerikalı er de kahkahatarak gülüyordu. Akla hayale gelmeyecek, bu onur kırıcı oyun, halkın gözü önünde tekrarlanıyordu.

Koreliler, askerlerine yapılan bu hakareti görmemek için başlarını çeviriyor, hemen dükkânlara giriyor, ya da oradan hızla uzaklaşıyorlardı. Amerikalı er, tutsakları, epey koşturduktan sonra, geriye döndü. Nizamiyedeki Amerikalı nöbetçiler de bu çirkinliği, seslerini çıkarmadan seyrediyorlardı. İkmal işlerimizle ilgilenen Fransız asıllı Amerikalı Yüzbaşı;

-Olur mu bu? Uyarımıza, omuzlarını silkmekle yetinmişti.

*"Askerlerimiz, yabancı ulusların Amerika'ya karşı duydukları iyi duyguları muntazaman arttırıyorlardı."*²²⁰ Sözlerini Kore'de çiğneyen, bilinci zayıf bir tek kişi de olsa, Korelileri incitiyor, BM Ordusuna gölge düşürüyordu. Bu nedenle bütün askerler ve özellikle subaylar, bu çirkin davranışlara göz yummamalıydılar. Nihayet hep askerdik ve bu tür aşağılayıcı hareketler, hepimize zarar veriyordu.

Yanımızdan yılışarak geçen Amerikalı ere;

-Sen böyle ne yapıyorsun? diye sorduğumuzda;

²²⁰ WILKIE, W.; a.g.e., s. 135.

-Bunlar tutsak, Kuzey Koreli Subaylar. Onları her akşam üstü böyle gezdiriyorum. Fazla kabuk toplayanı, ödüllendiriyorum. Kuzey Korelilere, Subaylarının zayıf kişiliklerini gösteriyorum, demez mi?

Her tarafı oynayan asker; Kuzeyli Subaylardan aldığı rütbe işaretlerini;

-*Hatıra olsun*, dedi ve jeep kaputu üstüne bırakarak, gözden kayboldu.

c. Halk ve BM Kuvvetleri

38° paralelin kuzeyine çıktığımız andan itibaren, çete faaliyetlerinin yoğunlaştığını, halkın BM Ordusunun askerlerine soğuk davrandığını, gözümüzle görmeye başlamıştık. Anladığımıza göre bu düşmanlık havasını, silâhla dağıtmak en zor yoldu. Sorunun çözümü için, halka evvelâ adam gibi uygarca yaklaşmak gerekiyordu. Namluyu herkese doğrultmak, çeteleri azaltacağına, daha da çoğaltıyor olmalıydı. Halk bizden uzaklaşıyordu. Halk tehdit ile baskıdan hoşlanmıyordu. Silâh bir savunma ve saldırı, fakat aslâ yakınlaşma aracı değildir.

BM Ordusu, halkla ilişkiler konusunu, yeniden ele almalı ve iyi-ce gözden geçirmeli. Fakat bu günlerde bu konuya, özenle eğilecek bir kimse çıkmıyordu.

Çünkü şimdi herkes, düşmana indirilecek öldürücü darbenin hazırlıkları ile meşguldü. Zaferin kazanılacağına kesin gözüyle bakılıyordu. Zaferle tüm sorunların kökünden halledileceğine, ortada çete mete kalmayacağına inanılıyordu. Bugün uzak duran halkın, yarın zafer kazanılınca, BM Ordusunun yanına koşacağına inanılıyordu.

Bu düşüncelere ek olarak savaş, BM Ordusunun disiplinini de gevşetmişti. Sorumlular bir bıkkınlık ve umursamazlık içindeydiler. Savaşın bitmesi ve bu lanet, ilkel yerden kurtulmak için askerler, gün sayıyorlardı. Bu hava içinde, Kore'de her şey olağandı. Kore'den gitmekten daha önemli bir şey yoktu. Bu bezginlik ve isteksizlik içindeki bu Orduya, sıkıyı gördüğünde nasıl güvenilebilirdi. Bu gidişe bir dur diyen çıkmıyordu.

Halbuki müttefik ordunun, askerleri, tükenmez gibi görünen kuvvetlerinden aldıkları aşırı cesaret ile her sevmediklerine, "*Pis Ko-*

münist" diyorlardı. Şefkati, yardımı, ikna, müsamaha ile affı unutmış gibiydiler. Dostlarımız çok mağrurdular. Tek inandıkları ve anladıkları şey "*kuvvet listeleri*" ile "*yeşil Dolardı*". Başka bir düşünceyi umursamıyorlardı.

Bu tutumdan rahatsızdık. Kore'de ne ummuş ve ne bulmuştuk. Dava büyüktü. Silâhlar yeni fakat, zihniyet ile usuller, eski ve kötü idi. Her şeyi kuvvetle ve dayatarak ve rüşvetle halletmenin peşindeydiler.

Herkesin hakkından gelinebileceğini sanmak yanlıştı. Çok geçmeden bunun böyle olmadığı, Amerika'ya kafa tutanların çıkabileceği ve Amerika'ya kök söktürebilecekleri görülecekti. Dostlarımızın bu konuya önemle eğilmeleri, acil ve önemli bir anlayış olur.

ç. M.P. (Amerika'nın Askeri Polisleri)

Kore'de yol kavşakları; Karargâh, tesis ve birlik levhaları ile ren-garenk donanmıştı. Bu levhalara bakarak kimseye sormadan, istediğiniz yere şaşırmadan ulaşabilirdiniz. Dil bilmeseniz de işaretle, sabırlı ve anlayışlı M.P.'lerden, yol sorabilirdiniz.

M.P.'ler Amerika Ordusunun en disiplinli, en cesur, en güçlü ve göreve en düşkün; seçkin askerleridirler. M.P.'ler Amerikalıların her bakımdan güven ve gurur duyabilecekleri, kahraman askerlerdir. Onları (iki üç kişi) yol kavşaklarında, geçitlerde, orman içlerinde, köprülerde, ıssız yerlerde ve meskûn mahallerde görebilirsiniz. Onları gece-gündüz, soğuk-sıcak, yağmur-kar ve çeteler yıldıramaz. Onlara cephe ve cephe gerilerinde, her yerde rastlayabilirsiniz. Onları ayazda, zifiri karanlıkta, yaktıkları eski bir lastik veya benzin tenekesinden savrulan dumanlı alevlerin önünde görürsünüz. M.P.'ler askerlere yol gösteren kılavuzlardır. Gevşek, lâubali bir tek M.P.'ye rastlamadık. Onları Amerika'nın en iyi askerleri olarak hep takdir ettik.

d. Gece Yolda Direksiyon Eğitimi

Chotan-Kunu-ri yolculuğuna 20/21.XI.1950 gecesı, saat 19.00'da motorlu olarak çıktık. Tugaya verilen Amerikan taşıtları, ikişer şoförlüydüler. Hız kesmeden, gündüz gece, aynı süratle yol aldıklarından, bizim eğitimleri zayıf tek şoförlü kamyonlarımızla, Amerikalı şoförlere ayak uydurmamız çok zordu. Kolda aralar açıldı,

kopmalar başladı. Şoförlerimizin uyuklamaları sorun olmaya başladı. Şoförlerin dikkatleri azaldıkça, kazalarda artmaya başladı. Bu durum karşısında, ellerine direksiyon almamış genç subaylar (özellikle piyadeler) şoförlerine;

-Bizi uyuklayarak çukura yuvarlayacağına; bu mereti nasıl çalıştıracığımı söyle, diyerek direksiyon başına geçerler. Birkaç hoplayıp sıçramadan, bir iki sarsıntı ile yalpalamadan sonra, işi öğrenirler. Öyle ki, gün ışıırken subaylar yorgun düşmelerine rağmen, şoförlere güvenemediklerinden, direksiyondan ayrılamazlar .

Gece gündüz devam eden bu yürüyüş sırasında; boğaz ve virajlarda gerillâların ateşleri ile karşılaşılırdıysa da, yürüyüş aksamadı. Ateş baskısı ile çeteler sindiriliyordu. Kazalarda verdiğimiz yaralıları, Gerillâlarla vuruşmalar da vermedik.

Yol hendeklerinde uzayıp giden kablolar hayretle bakıyoruz. Amerikalılar; İngilizler gibi boş kovanlarla kabloları toplamıyorlar.

7. Son Taarruz Hazırlıkları

Pyongyang'da dil güçlüğünden, epey uğraştıktan sonra, yakıt ve yiyecek (kumanya) ikmali yapılabildi. 22/23.XI.1950 akşamı saat 18.00'de Pyongyang'dan ayrılmaya başladık. Pyongyang'dan yoğun trafik nedeniyle bir buçuk saatte çıkabildik.

Buradaki uçak alanı çok büyük ve her tipte uçak var. Alan pırıl pırıl ışık içinde. Yoğun bir gürültü ve hareket var. Karartma filân yok. Amerika'nın hava üstünlüğü tartışılmaz...

Kuzeye çıktıkça, yollar darlaşıyor, taşıt yoğunluğu da tehlikeli bir hal alıyor.

Motorlu kolumuzun, trafiğin kolay tıkanacağı yerlerde, virajlarda, köprü girişleri ile çıkışlarında, rampalarla kavşaklarda durması, trafiği tıkamamıza, trafik polislerinin müdahalesine ve konvoy komutanları ile tartışmamıza neden oluyordu. Yolu mülkümüzümüz gibi hiçbir kayda bağlı olmadan, aklımıza estiği gibi kullanıyorduk.

Dar ve bozuk yolda, trafiğin tıkanmaması için M.P.'ler, çok çaba sarf ediyorlardı.

Gece saat 03.30'da Sinanju'dan geçiyoruz. Şehrin etrafı asker dolu. Şehirde çıt çıkmıyor. Caddeler bomboş.

Sabah saat 07.30'da Anju'ya vardık. Burada da sivil bir Koreli göremiyoruz. Şehir boşalmış gibi. Kuzey Koreliler, yakında kopacak fırtınanın sonucunu, merak ve endişe içinde bekliyor gibiler.

Şehir dışı yollar, yoğun trafikten iyice bozulmuş. Askerler çok sinirli. Aceleyi telâşla karıştırmışlar. Bir düzensizlik göze çarpıyor.

Son taarruzun hedefi, Mançurya-Kore sınırı (Yalu Nehri). Herkes Yalu'ya varılacağından çok emin. Asabî, yorgun ve acele bir hava var. Askerler taarruzun biran evvel başlayıp, işin bitirilmesini sabırsızlıkla bekliyorlar.

Amerikalı Generallerin, Kore'nin en dar ve tutulması en elverişli hattından, Kore'nin yelpaze gibi genişleyen kesimine, kış bastırma-dan taarruz etmekten başka bir düşünceleri yok gibi...

Herkesin dilinde; Yalu ve kesin zafer sözleri var. Çinlilerin bu işe karışamayacaklarına inanılıyordu.

Yorucu yolculuğumuz, 23.XI.1950 sabahı saat 09.30'da Kunu-ri kasabasının 3 km. güneybatısında sona erdi.

IV. KUNU-RI'DEYİZ

1. Muharebe Emrini Beklerken

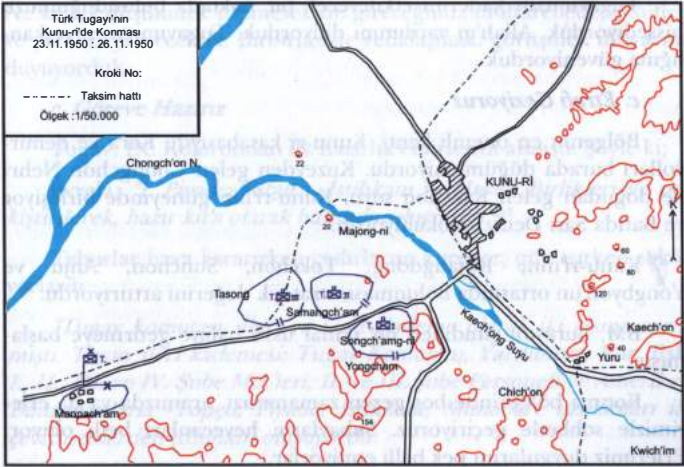
a. Tugayın Konma Bölgesi

Tugay konma bölgesinin doğusunu Konji-san, güneyini Chongsonyon, batısını Oero-myon Tepeleri ve Kuzeyini Kaechon Çayı ile Chongchon Nehri çevirmekteydi. Bu bölgenin sadece güneyi ormanlıktı.

Konma bölgesinin ortasından Anju-Kunu-ri yolu ile demiryolu geçiyordu. Bölgede on kadar küçük köy vardı. Mecbur kalmadıkça halk ortalıkta görünmüyordu.

Tugay komutası bölgenin batı ucunda, Happocham'a yerleşmişti. Tugayın bağlıları, karargâhın etrafına serpiştirilmişti...

Piyade Taburları Songhang-ni Bölgesindeydiler. I. Piyade Taburu Yongchan köyünün kuzeydoğusunda ve şosenin güneyinde, II. Piyade Taburu Şamangcham köyünün doğusunda ve şosenin kuzeyinde, III. Piyade Taburu Tasang köyünün güneydoğusunda, şosenin kuzeyinde konmuş ve çadırlarını kurmuşlardı.

Kroki 14 (B. Yalta arşivi)

"Topçu Taburumuz 23.XI.1950'den itibaren, 25. Piyade Tümeni'ni destekleme görevini almıştı. İstihkam Bölüğü de, IX. Kolordunun İstihkam Dairesinin emrinde yol çalışmalarına başlamıştı."²²¹

b. Kader Noktası

Uzun, yorucu ve heyecanlı yolculuğumuz; Kunu-ri'de sona erenken doğrusu, topun ağzına gelmiştik. Cepheye bir adımlık mesafede sayılırdık.

Cepheden gelen top seslerini, merak içinde dinliyorduk.

Biz uzun bir deniz yolculuğu ile bunca hazırlığı, savaşa girmek için yapmıştık. Şimdi (23.XI.1950), IX. Kolordunun ihtiyatı olarak, Kunu-ri kasabasının güneyinde, verilecek savaş görevini bekliyorduk. Burada atacağımız adım, muharebeye girme adımı olacaktı. Bizim heyecanla, ülkemizin merakla beklediği, o büyük ve çetin anın eşliğindeydik.

²²¹ TÜRÜN, Kur.Br.b. F.; ile Birlik Subaylarının Anlattıkları.

Tugayımızın kaderini etkileyecek bir noktada bulunduğumuzu hissediyorduk. Allah'ın yardımını diliyorduk. Tugayımızın savaştanlığına güveniyorduk...

c. Etrafi Geziyoruz

Bölgenin en önemli kenti, Kunu-ri kasabasıydı. Kara ve demir yolları burada düğümleniyordu. Kuzeyden gelen Chongchon Nehri ile doğudan gelen Kaechon suyu, Kunu-ri'nin güneyinde birleşiyor ve Batıda Sarı Deniz'e dökülüyordu.

✓ Kunu-ri'nin; Kujangdong, Tokchon, Sunchon, Anju ve Yongbyon'un ortasında bulunması, stratejik değerini arttırıyordu.

BM, burasını şimdiden bir ikmal üssü haline getirmeye başlamıştı.

Konma bölgesinde boş geçen zamanımızı, aramızda ya da erlerimizle sohbetle geçiriyoruz. Subayların heyecanları belli oluyor. Erlerimiz duygularını pek belli etmiyorlar.

Etrafımızdaki araziye gezerek, tanımaya çalışıyoruz. Adım başında tüfek, makineli tabanca, roket, havan mermileri ile telefon kablolarına ve el bombalarına rastlıyoruz. Bize göre, bu savurganlığa dayanılmaz.

Yeni verilen Karabin'leri deniyoruz. Hafif, isabet derecesi yüksek otomatik bir silâh.

Çam dalları arasından hayal meyal Kunu-ri kenti görünüyor. Kendisi küçük, askeri değeri büyük kasabanın, savaşın merkezi olacağını, o sıradaki iyimser haberlere göre tahmin edemezdik.

Çamlı tepenin doğusundan; genişletilen Kunu-ri-Sunchon toprak yolu geçiyor. O sırada, yolun, bizim ve Amerikalılar için bir sırat köprüsü olacağından haberimiz yoktu.

Yüklü konvoylar, Sukchon ve Sunchon yolundan gelerek, peşe cepheye gidiyorlar.

Dikkatimizi çeken, Amerikan şoförlerinin, asık yüzü ve endişeli görünmeleri idi. Halbuki ortada kaygılanacak en küçük bir haber yoktu.

Akşamları ateşler yakılıyordu. Erlerin türküleri, neşeleri hoşumuza gidiyordu. Erlerimiz muharebeye sağlam moralle gireceklerdi.

Ne kadar düşünmek istemesek de gireceğimiz muharebede, şehitler ve yaralılar verecektik. Birbirimizle vedalaşmak, görüşmek ihtiyacını duyuyorduk.

ç. Göreve Hazırız

Tugay, IX. Kolordudan ilk hazırlık emirlerini almıştı. Şöyle ki;

Evvelâ; *"I. Piyade Taburu, İstihkam ve Havan Birlikleri ile pekiştirilerek, hazır kıt'a olarak bulunduruluyordu."*²²²

Taburlar hava kararırken çadırlarını kuruyor, gün ışıırken söküyorlardı.

"Tugay komutası; İleri ve Geri Kademe olarak iki kısma ayrılmıştı. Tugay ileri kademesi: Tugay Komutanı, Yardımcısı, Kur. Bşk. I., II., III. ve IV. Şube Md.'leri, II. ve III. şube Personeli ve Amerikalı Danışmanlarla -Topçu, Piyade, İstihkam, Muhabere uzmanları ile çevirmenlerden (dilman) oluşuyordu.

Karargâhta, savaşı yaşamış, General Tahsin Yazıcı ile Albay Celâl Dora ile Yb. Natık Poyrazoğlu'ndan başka bir kişi yoktu. Maalesef onlarında arası *"şeker renkti."* Karargâhın dört Şube Müdürünün dördü de Kurmay subaydı. Müdürlerin yardımcıları sınıf subaylarındandı. Karargâhta yüzbaşı ve üsteğmen rütbesinde İngilizce çevirmen subaylar vardı.

Tugay Geri (Ağırlıklar-Teşkiller); I. ve II. Depo (Talimgâh) bölükleri, Ordonatım, Oto, Sıhhiye, Levazım Bölükleri ve Bando ile Tugay İkinci Kademesi (Geri) I. Ve IV. Şube personelinden oluşuyordu."²²³

*"Tugayın Geri (İkinci Kademe) Teşkilleri, P.Yb. Natık Poyrazoğlu'nun Komutasına verilmişti."*²²⁴

"Savaş görevi alan P. Taburlarının fazla eşyaları, (yanlarında götüremeyecekleri) her Taburdan verilecek muhafız erleri bir Astsb.

²²² TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²²³ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; YURTCANLI, P.Yzb.; TENKER, Lv.Ütğm.; Anlattıkları.

ri.

²²⁴ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; YURTCANLI, P.Yzb.; TENKER, Lv.Ütğm.; Anlattıkları.

ri.

komutasında olarak, Yb. Natık Poyrazoğlu'nun komutasına gireceklerdi."²²⁵

"Tugayın Geri Kademesine, 25.XI.1950 gününden itibaren, Kunu-ri kentinde konması emrediliyor."²²⁶

d. Tugay ile I. Piyade Taburunun Emirleri

(1) Tugayın Emri

"..... bu taarruzda, Tugaya verilen ilk vazife; IX. Kolordunun ihtiyatını teşkil etmek ve ihtiyat birliğine düşebilecek görevleri yapmaktır. Bugünden itibaren gündüz, gece her an fiilen ateş muharebesinin icap ettireceği bir vazife almamız daima beklenmeli ve buna göre her bakımdan hazırlıklı bulunulmalıdır.

Alacağımız her hangi fiili bir muharebe vazifesinde mukaddesatını seven cesur subaylarımızın ve eratımızın bir çok ecnebi kuvvetler arasında, Türklüğün şan ve şerefini yükseltmek, kuvvetimize duacı olan yirmi yedi milyon Türkün beklediği başarılı haberleri memlekette gururla bildirmek için maddî, manevî her türlü gayreti ve fedakârlığı sarf edeceklerine tam kanaat sahibiyim. Bu kanaatle, bu kuvvetin komutanı sıfatıyla müftehir* olmaktadır.

Allah bizimle beraberdir.

... Her ferdimize ve birliğimize, büyük çaplı başarılar dilerim.

22-23 Kasım gecesi, I. P.Tb. Komutanı, Yzb. Ahmet Tuncer, kamyonun yanına geldiği sırada; 8-10 çetenin ateşine uğramış..... mevcut bir iki silâhla, bunlara mukabele edilmiş ve biri öldürülerek silâhı alınmıştır.

Hakikatte hadise küçük ve basittir. Fakat gece karanlığı içinde sükunet ve soğukkanlılığı bozmayacak, iki silâhla dahi yapılan bir mukavemetin ve müteakiben, kısa bir taarruzun tertipçisi olan Yzb. Ahmet Tuncer'e verdiği iyi örnek bakımından teşekkürlerimi sunarım.

²²⁵ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

²²⁶ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; II. Kademe Subaylarının Anlattıkları.

* Müftehir: Övünen, Sevinen.

.... yaralı olmalarına rağmen, bu değerli çocukların hiçbir şeyleri yokmuş gibi diri ve azimkâr görünmelerine güzel örnek levhası idi. Bu çocuklarımıza da takdirlerimi sunarım...

Kore'de gerek çeteciler gerek teçhizatlı düşman, çeşitli hilelerle kaçak bir muharebe yapmaktadır. Bu muharebenin belirli bir şekli yoktur. Arazi dağlık olduğundan önde, ve yanlardan çok zamanlar bazı tecavüzler, taarruzlar ve baskınlar beklenmelidir.

Bu sebeple yürüyüşte, muharebede, konuşa dört tarafın emniyet ... bunu daima göz önünde tutmalı ve ... düşman pususuna elverişli yerlere karşı iyi keşif ve emniyet tertipleri alınması gözden uzak tutulmamalıdır...

... Düşmanla yeniden temas için ilerlerken, keşif emniyet ve irtibat tedbirlerine etraflı olarak başvurmak, beyhude zayıat vermemek bakımından çok önemlidir....²²⁷

(2) I. P.Tb. Komutanının Emri

Taburumuzun 24.XI.1950 günü yapılacak taarruza; Havan ve İstihkâm Bölüğü ile bir gurup halinde katılacağı, Tugayın 23.XI.1950 gün ve III. Şb. ve 30237 sayılı emriyle bildirilmiştir.

Bu maksatla taburumuz aşağıda gösterilen hazırlıkları yapacaktı.

-Sabahleyin çadırlar sökülecek,

-Erat sırt çantaları muhteviyetli, kaput, çadır, muşamba, battaniye, bir kat çamaşır, havlu, tıraş takımlarından ibaret olacaktır.

-Subay ve gedikliler (Astsubay) beraberlerinde battaniye, çadır, muşamba, çamaşır, tıraş takımı, portatif karyola ile seferi torbalarını bulunduracaklardır.

-Diğer bütün fazla eşyalar, bölüklerce tugayın göstereceği yere taşınabilmesi için yola yakın istif edilecek ve her bölükten bir er muhafız olarak bırakılacaktır.

-Vasıtası olmayan veya arızalı olup da gidemeyecek durumda bulunan birlikler, harp sahasına behemehal gitmesi lüzumlu olan

²²⁷ Türk Tugayı; I. Şb., 10780 Sayı ve 23.XI.1950 Tarihli 10 Numaralı Emri.

cephane, istihkâm ve muhabere malzemelerini ayrı yerde istif ederek, Tugaydan vasıta verilince yanlarına getireceklerdi. Bunların başına yeteri kadar er bırakılacaktır.

Bölükler bugün saat 09.00'a kadar (24.XI.1950) her türlü hazırlıklarını yapacaklar ve tarafımızdan görölmek üzere toplanacaklardır.

.... ve yarın alacağımız, muharebe görevinin hususiyetini, emniyetsiz ve irtibatsız hareket edilmemesini....

....bir sureti Harp ceridesine konulmuştur.....²²⁸

e. Tugaya Verilebilecek Muharebe Görevleri

Kunu-ri bölgesine gelen Tugay; kendisine verilebilecek savaş görevlerini şöyle sıralıyordu.

-BM Ordusunun taarruzu geliştiği takdirde, kuzeye doğru ilerlendikçe cephe genişleyeceğinden, Tugaya cephede yer verilebilirdi.

-Tugaya, cephe gerilerinde çete temizleme veya kritik yerleri koruma görevleri verilebilirdi.

-Tugay cephedeki bir birliği değiştirerek taarruza katılabilirdi.

-Düşmanın taarruzu halinde düşmanı durdurmak, geriye atmak, oyalamak görevleri emredilebilirdi.

-IX. Kolordu, Tugayı bulunduğu yerde veya bir başka bölgede ihtiyatta tutmaya devam edebilirdi.

2. Tugayın Keşif Faaliyetleri

Tugay Komutası, Kunu-ri'ye geldiği vakit; çadırlarını kurarak, gaz sobaları başında keyif çatarak, çene çalmakla vakit geçirmemişti.

-*Hele, emir bir gelsin, evel Allâh, o zaman düşmanın icabına bakarız*, sözü ise hiç söylenmemişti. Tugay, savaşa hazır olabilmek için, elinden geleni yapıyordu.

²²⁸ P.Tb., III. Ks. ve 580 Sayılı, 23.XI.1950 Tarihli Emir.

Tugayımızda, Kolordudan gelen raporların dışında, havacı iki subayımız ile Top. Tb.'muzdan, cephe ile ilgili bilgi toplamak konusu üzerinde ne kadar durulduğunu bilmiyoruz. Top. Tb.'muzun gözetleme uçakları (iki adet) ile arazi ve düşman keşfi üzerinde detaylı bir çalışma hakkında, bilgi edinemedik.

3. Tugay Komutasının Cephe Ziyaretleri

Tugay Keşif Kıt'ası; yol keşiflerine devam ederken, Tugay Komutanı da yanına karargâh subaylarını alarak cephedeki dost birlikleri ziyaret etmeye başlar.

"Amerikan 2. P. Tüm.'den 9. P.A.'nın karargâhı 25.XI.1950 günü ziyaret edilir. Bu arada Amerikalıların çok önem verdikleri, Chongchon havzası da görülmüş olur.

2. Tüm K.lığı da ziyaret edilir. Tümen Komutanı işlerin iyi gittiğini söyler."²³²

"Top.Bnb. Ahsen Saya, Top.Ütgm. Galip Serdaroğlu ve Top.Ütgm. Alâattin Haydaroğlu ile Top.Alb. Gambi, Tugay adına l. Sv. Tüm. Kh.'na giderler. Kendilerine Tümeninde bir fortrak verilir. Tümeninde neşeli bir havanın estiği görülür. Taarruzun kolay geliştiği, Kore Savaşı defterinin kapanmak üzere olduğu söylenir."²³³ Subaylarımız Tümeninde gördükleri ile işittiklerinden, çok memnun kalırlar.

"General Yazıcı, arkadaşları ile 35. P.A.'na giderken yol boyunda asker cesetleri ile karşılaşır. Bir köy evine yerleşen A.K.'nın;

-Düşman yok, temas yok."²³⁴ sözlerinden, işlerin yolunda gittiği anlaşılır. Kısacası Amerikalılar, başarıdan o kadar çok emindirler ki; kesin zafer için gün sayıyorlardı.

4. Tugayda Toplanan Bilgiler

25/26.XI.1950 akşamına kadar Tugaya gelen bilgiler şunlardı.

²³² DORA, P.Alb. C.; a.g.e., s. 96. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²³³ HAYDAROĞLU, Top.Ütgm. Alâattin; Anlattıkları.

²³⁴ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

İnchon çıkartması ile ağır kayıplar vermiş, yıpranmış, silâh ve malzeme terk etmiş olan Kuzey Kore ordusunun, Ekim 1950'den itibaren; kendisini toparlamaya başlayarak örgütlü, plânlı, azimli ve sert mukavemet gösterdiği ve taarruz yeteneğini kazandığı söyleniyordu.

Kızıl Çin'in; Mançurya, Yalu Nehri boyunda ve Mukdende yığınak yaptığı anlaşıyordu.

Bazı Çin Tümenlerinin, Halk Gönüllüleri maskesi altında, muharebelere katıldıkları görülüyordu.

Cephenin Doğu kesimindeki X. Kor.'dan bazı birliklerin, Yalu'ya iyice yaklaştıkları bildiriliyordu.

Sekizinci Ordunun, 24.XI.1950 sabahı, Yalu hedefini elde etmek üzere, kesin sonuçlu büyük taarruza kalkacağı çoktan biliniyordu.

V. BÜYÜK TAARRUZDAN ÖNCE TARAFLARIN KUVVETLERİ

1. BM Kuvvetleri

BMK'leri; 24.XI.1950 günü saat 07.30'da; General Mac Arthur'ın Komutasında, hedef Yalu ve Tüman Nehirleri (Mançurya Hududu) olmak üzere, taarruza geçerler. Kore'deki BMK'leri, iki gruba ayrılmıştı. Cephenin batı ve orta kesimi Sekizinci Ordunun, doğu cephesi X. Kolordunun sorumluluğuna verilmişti.

Sekizinci Ordunun Birlikleri;

Milburn'ün I. Amerikan Kolordusu, (24. Amerikan P.Tüm., 1.P. Tüm. ve 27. İngiliz Zırhlı Tugayı)

Coulter'ın IX. Amerikan Kolordusu: (2. ve 25. Amerikan P. Tümenleri; Türk P. Tugayı, 29. İngiliz P. Tugayı)

II. Rok, Kolordusu: (6. 7. ve 8. P. Tüm.'leri),

X. Amerikan Kolordusu Birlikleri;

I. ROK Kolordusu: (3. ve 26. ROK P. Tüm.leri, ROK Capitol Tüm.leri),

1. Deniz P. Tümeni, 2. ROK P. Tüm., 7. P. Tüm., 3. P. Tüm.,

Sekizinci Ordu İhtiyatı;

1. Amerikan Süvari Tümeni"; Kanada P. Tug., Tayland ve Belçika, Hollanda, Lüksemburg P.Tb.larından oluşuyordu.²³⁵

2. Çin Halk Cumhuriyeti ve Kuzey Kore Kuvvetleri

25.XI.1950 akşamına kadar ağır kayıplar vermiş, iyice zayıflamış ve BM kuvvetlerine karşı koyamayan, NKA Kuvvetleri ile CCF tarafından Kuzey Kore'ye sokulan Kuvvetler ve Çin Halk Gönüllülerinden oluşuyordu.

Halbuki Mac Arthur'ın 24.XI.1950'deki "Home-by-Chistmas" tarruzundan önce öksüren Çin, Mançurya'da yığıldığı tümenleri, Yalu Nehri'nin güneyine geçirmişti. Çinli General Lin Piao; General Mac Arthur'la vuruşmak üzere, kuvvetlerini Kunu-ri ve Tohchon kuzeyinde konuşlandırmıştı.

Mac Arthur bu yığınaktan habersiz olamazdı. Mançurya'da toplanan Çin Kuvvetlerinin, hududu (Yalu Nehrini) geçerek, Kuzey Kore'ye girmelerinin hafife alınması düşünülemezdi.

Mac Arthur'ın, BM Kuvvetlerini Sarı Deniz'de, Sojason, Japon Denizi'nde; Tong Josan Körfezi arasında, Kore'nin en dar ve savunmaya en uygun hattından; Kuzeydeki T.Ç.H.'na doğru yanaştırırken Çin Kuvvetlerinin, Kuzey Kore'ye girmiş olmaları ile durumun tehlikeli bir biçimde değiştiğini, fark etmemiş olamazdı. Çinliler şimdi Mançurya'da değil Kore'de, BM'nin önünde, elde silâh bekliyorlardı. Bunun hafife alınacak bir yanı yoktu.

BMK'lerinin karşısında yığılan bunca kuvvetin, yarattığı büyük tehlide aldırmadan, plânında bir değişiklik yapmadan, 24.XI.1950 günü saat 06.00'da, sınırlı kuvvetlerini:

"-Hedef Yalu! emri ile yerleri saptanamamış, Çin Kuvvetleri üstüne gözü kapalı sürmesi, çok şaşırtıcıdır."²³⁶

Gen. Lin Piao; 38., 39., 40., 41., 42., 45., 46. 50., 55., 56., 57. ve 60. Ordularını, Mançurya topraklarında yani Yalu Nehri kuzeyine

²³⁵ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²³⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

yığmıştı. Mukdende ayrıca; 44., 49., 67. ve 66. Orduları bulunuyordu.

Çinli Komutan General Lin Piao, siklet merkezini ; 8 inci Ordu cephesinin doğu kesiminde konuşlandırmıştı.

General Lin Piao Ordularından;

50. Ordunun; 66. 197. ve 198.,

39. Ordunun; 115., 166. ve 117.,

40. Ordunun; 118., 119. ve 120.,

42. Ordunun; 124., 125. ve 126., ve

38. Ordunun; 112., 113. ve 41. yeni CCF Tümenleri; Batı Kore'de; Ksan-Taechon-Unsan-Kujangdong da; Doğu Kore'de ise Changjin Nehri ve Songchon Nehri ile Hungnam yöresinde yer almışlardı.

Ayrıca; 41., 45., 46. 55., 56. ve 57. orduları; bir ayakları Mançurya'da diğer ayakları Kore'de olmak üzere, Yalu hattındaydılar.

VI. I. PİYADE TABURUNDA SUBAY TOPLANTILARI

1. 24.XI.1950 Akşam Toplantısı

"Saat 15.30'da, Taburda toplandık. Tabur S-III Subayı P.Yzb. Ahmet Akagündüz;

-Bu sabah saat 06.00'dan itibaren; BM Kuvvetlerinin taarruza kalktıklarını, Tümenlere 15 km. uzaklıkta günlük hedefler verildiğini,

Düşmanın çekildiği, artçı ve himaye mevzilerinde; oyalamaya çalıştığını, ancak Tümenlerin ciddi bir mukavemete rastlamadan ilerlediklerini söyledi. Toplantı sona ererken, Tabura ulaşan son bilgiye göre; düşmanın bir keşif grubunun müdahalesi hariç, Tümenlerin günlük hedeflerine vardıkları, BM Kuvvetlerinin yarın da (25.XI.1950) aynı saatte (06.00) taarruza devam edeceklerini,

I. P.Tb.'nun, taarruza katılma emrini alındığını, hareket için emir beklendiğini, buna göre hazır bulunulmasını söyledi."²³⁷ Cephe-nin doğusundan söz edilmedi.

Vuruşmaya katılmamız an meselesiydi. Saat 16.30'a geldiğinde; çadırları kurmamız emredildi. Bu geceyi burada geçireceğimiz anlaşıyordu.

"Hava soğudu. Gençlere vız geliyor. Erlerimizle ateş başında sohbet ediyoruz."²³⁸

2. 25.XI.1950 Akşam Toplantısı

"Akşamüzeri gene aynı saatte toplandık. Yzb. Ahmet Akagündüz;

-BM Kuvvetlerinin taarruzlarının başarı ile devam ettiğini, düşman mukavemetinde hissedilir bir artma olduğunu, Tümenlerin günlük hedeflerini, bugünde ele geçirdiklerini anlattı. Dünkü taarruzda olduğu gibi bugünkü taarruzda da, Topçu Taburumuzun başarılı olduğu haberine sevindik.

-Aferin Topçularımıza!

Topçularımız vuruşurken, biz böyle eli bağlı oturmaktan sıkılı-yorduk.

IX. Kolordumuzun, yarında (26.XI.1950) aynı saatte (06.00) taarruza devam edeceği bildirildi.

Topçularımızın görevlerini çok iyi yapmaları, bizim güven duygularımızı arttırmıştı. Şimdi sıra bizdeydi. Bizim (piyadelerin) de kendimizi göstermemiz gerekiyordu. Hayırlısı Allah'tan..."²³⁹

VII. CEPHEDE BİR ŞEYLER OLUYOR

"25/26.XI.1950 gecesindeyiz. Günlerdir seslerine alıştığımız top ateşlerinde, bu gece bir tuhafılık vardı. Top atışları bir artıyor bir kesiliveriyordu.

²³⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²³⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²³⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Top ateşlerinin, bize doğru yaklaştığını da hissediyorduk. Bu gece cephede, bizi rahatsız etmeye başlayan bir gelişme oluyordu sanki. Uykumuz kaçtı. Merakımız arttı. İşlerin yolunda gittiği söylen- se de, endişe etmekten kendimizi alamıyorduk.

Erlerimiz uyuyorlardı. Ordugâhta sükûnet vardı. Nöbetçilerde yeni bir bilgi yoktu. Gece ile şoseden geçişler durmuştu. Sabah cephe yönü sessizdi. Cepheyi koyu bir pus kaplamıştı. Arada bir top atışları geliyordu.

26.XI.1950 gününe; güneşli soğuk bir havada girdik. İşlerin iyi gitmesinden ötürü, iki gündür gördüğümüz coşkunun yerine, bugün bir durgunluk gelmiş, neşenin yerini endişeli asık, sinirli yüzler almıştı.

İki gündür devam eden güleç havaya, birden bire ne olmuştu da, böyle kaygılı ve sıkıcı bir duruma girilmişti.

Saat on sularında; konvoyların cepheye doğru boş gitmeye başladıklarını görmemiz, bizi şaşırttı. Halbuki bundan önce kamyonlar, cepheye dolu giderler, geriye genellikle boş dönerlerdi.

Şoförler artık bize gülmüyor, selâm vermiyor el sallamıyorlar. Yüzlerinde; endişe, hareketlerinde; telâş ve hırçınlık var. Saatler ilerliyor. O büyük masraflı güçlü muhabere ağı, gizli bir kuvvet tarafından tahrip edilmiş gibi ne cepheden, ne de gerilerdeki karargâh- lardan bir haber geliyor.

İşlerin iyi gitmediği sezgisi ve endişesi içindeyiz. Habere ve bilgiye ihtiyacımız var. Fakat kimseden ses çıkmıyordu.

Askerlikte durumun kötüleşmesi; ihtiyatın olaya el atma saatinin yaklaştığını gösterir. Erlerimizin yanına gidiyoruz. Onları muhare- beye hazırlayan konuşmalar yapıyoruz. Mutlaka evlerine mektup yazıp bize getirmelerini tembihliyoruz. Ne olur ne olmaz. Kim kalır, kim gider bilinmez.

Hizmet erime sıcak su hazırlamasını söyledim. Dört yanı kapalı, üstü açık çadırdaki, soğuk havada yıkanıyorum. Bir Müslüman olarak

muharebeye ve şehit olmaya hazır duruma geliyorum. Elbette, herkesle beraber, Allah'tan beni de koruması için dua ediyorum."²⁴⁰

VIII. 25. PİYADE TÜMENİNİ DESTEKLEYEN TOPÇUMUZ

1. Topçu Taburumuz

Tugayın piyadeleri Kunu-ri Güneyinde, savaş görevi verilmesini beklerlerken, Topçu Taburumuz 25. P. Tüm.'ni desteklemek üzere 22.XI.1950 günü görev bölgesine varmışlardı.

"Topçu Taburumuzun, Tugayımızla Telsiz irtibatı vardı."²⁴¹

Topçu Taburumuz cepheye adımını atar atmaz, ateş görevleri almaya başlar. Her görevini başarı ile yaparak, 25. Tümenin övgülerini görür. Topçumuzun bu başarısı, göğsümüzü kabartıyordu.

2. General Mac Arthur'un Emri

Topçu Taburumuzun İleri Gözcüleri, 23.XI.1950'den itibaren 25. P. Tüm.'nin Piyade Bölüklerinde görev yapmaya başlamışlardı.

"24.IX.1950 günü sabahı, taarruzdan önce, 24. Piyade Alayı (Nigro) III. P.Tb.'nun İ Bölük Komutanı Polonya asıllı Yüzbaşı, İtalyan asıllı Üsteğmen, İki Nigro Teğmeni ile Türk Top. Tğm. Kemal Alkan ve erlerine; Gen. Mac Arthur'un emrini okur. Emirde;

-Kuzey Kore Ordusu diye bir kuvvetin kalmadığı, 30.000 kişilik gönüllü Çinlinin Kore'ye girdiği, (Mançurya'dan Kore'ye giren Çin Tümenlerinden söz edilmez) bunların da, tutsak olmaya başladıkları, BM Askerlerinin; Noel'i aile ocaklarında geçirecekleri bilgisi üzerine; İ. Bölüğünün Askerleri (Nigrolar) sevinç içinde Miğferlerini havaya atarak;

-Hurra! diye bağırırlar. Askerler hevesle yerlerini alarak neşeyle taarruza geçerler.

²⁴⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²⁴¹ GÜMÜŞYALÇIN, Mu. Ütgm. Enis; Anlattıkları.

İ.P.Bl.* emredilen günlük hedefini, düşmana rastlamadan, kolayca elde eder. Köyler boşaltılmış. Bölük gece için sözüm ona, çevre savunmasına geçmiştir."²⁴²

3. Radyatörlere Yalu Suyu

Topçu Taburumuz;

24.XI.1950 günü, BMK'leri kesin sonuçlu Büyük bir muharebeye değil, sanki bir zafer yürüyüşüne başlıyorlarmış gibi, askerler şen bir hava içinde.

Topçularımız Piyadelerden önce muharebeye girmenin keyfi içindeler. ("Lâkin unuttukları bir nokta vardı; Topçuların mermileri Piyadelerin hep önündedir. Kendileri ise daima Piyadelerin arkasındadırlar)."²⁴³ kendilerini göstermenin heyecanı ve Amerikalıların "zafer avucumuzda" gururu içindeler.

"Bizim Balkanlardaki tarihimizde, Tuna Nehri'nin çok önemli bir yeri vardır. Şimdi, asırlardan sonra, Yakındoğu'dan ta Uzakdoğu'da, Yalu'ya varmanın derin coşkusu içindeki Topçularımız;

-Taşıtlarımızın Radyatörlerine, Yalu Nehri'nin suyunu dolduracağız"²⁴⁴ arzusu ile biran evvel Yalu'ya varmanın telâşi içindeydiler.

4. 24. Nigro P.A., İ.P.Bl.'nün Muharebesi

"25.XI.1950 sabahı İ. Bölüğü taarruza geçer. Bölük çok geçmeden, saat 08.30'da düşmandan ateş yemeye başlar. İ. Bölüğü durur. Nigrolar bir adım ileri atmazlar. (Giderayak bir kaza kurşununa kurban olmak istemezler.) Bölük çakılmış kalmıştır. Bölük, Tabur (III. P.Tb.) ile irtibat kuramaz.(Koré'de manyetik nedenle ve dik arazi ile ormanlarda; muhabere mesafesi içinde bile telsiz görüşmelerinin yapılamadığı sık görülen olaylardandı). İ. Bölüğünün ikmali aksar.

25. Tümen; 25.XI.1950 ikinci vakti. Topçu taburumuza 30 atış noktası verir. Her noktaya 3 grup atılmasını emreder. Ayrıca istek

* Amerikalılar Bl.lere numara (1, 3, vb.) vermiyorlar. Onlar Bl.lerini harflerle (A, B, C, vs.) tanımlıyorlar.

²⁴² ALKAN, Top.Tğm. Kemal; Anlattıkları.

²⁴³ ALKAN, Top.Tğm. K.; Anlattıkları.

²⁴⁴ ALKAN, Top.Tğm. K.; Anlattıkları.

üzerine; 43 noktaya daha atış hazırlığı yapılması bildirilir. Bölük 25/26.XI.1950 gecesi sabaha kadar ateş edip durur."²⁴⁵

5. 25/26.XI.1950 Gecesinde Topçu Taburumuz

Topçularımız, gece için emredilen hazırlıkları yaparlar. Sonra sakin bir gece geçirmek ümidiyle, istirahatata geçerler.

Topçumuz, 25/26.XI.1950 gecesi muhtelif noktalara 540 mermi gönderir."²⁴⁶

"Topçu Taburumuz saat 23.00'ten itibaren; keşif ve gözetleme ile Tabur İrtibat Subaylarından; düşmanın taarruza geçtiği haberlerini almaya başlar.

Mehtabın çıkması ile düşmanın baskın biçimindeki gece taarruzu, cepheyi yerinden oynatır."²⁴⁷

Amerikalılar, akıllarına getirmedikleri bu taarruzu, düşmanın son bir çırpınışı saydıkları için evvelâ pek önemsemezler. Savaş gücünü iyice kaybetmiş Kuzey Korelilerin, saldırısını bir intihar sayarlar.

"25/26.XI.1950 gecesi, İrtibat Subayı Top. Ütğm. Savim Sertaç; Top. Taburuna, düşmanın gece taarruzuna geçtiğini haber verir."²⁴⁸

Topçu taburumuz o gece, yarın (26.XI.1950) yapılacak taarruzu düşünerek, ileri yavaşarak, 2.5 km. cephenin gerisinde mevzilenir.

Düşman taarruzu karşısında dost piyadeler, saat 02.30'da yer yer çekilmek zorunda kalırlar. Cephe telâs ve panik havası esmeye başlar. Çok geçmeden, irtibatların kesilmesi ile kararsızlık, endişe ve karışıklık artar.

Topçu Taburumuzun gece 25. Tümenle irtibatı kesilir.

"Ütğm. Savim Sertaç, Topçu taburumuza;

²⁴⁵ ALKAN, Top. Tğm. K., Anlattıkları.

²⁴⁶ ARALP, Top. Bnb. Şemsi; Anlattıkları.

²⁴⁷ HAYDAROĞLU, Top.Ütğm. A.; Anlattıkları.

²⁴⁸ HAYDAROĞLU, Top.Ütğm. A.; SERDAROĞLU, Top.Ütğm. Galip; Anlattıkları.

-Amerikalı askerlerin çekilmeye başladıklarını, bir düşman Motorize Kolunun Topçu Taburumuzun mevzilerine doğru ilerlediğini rapor eder. Taburun mevzileri yol kavşağındaydı. Ütgm. Sertaç'ın haberi üzerine, Taburda eli silâh tutan herkes mevziye sokulur.

Çok geçmeden, Ütgm. Sertaç'ın haber verdiği düşman kolunun motor sesleri işitmeye başlar. Topçu Taburu, emir alamadığı (irtibatlıktan) için yerinden oynamaz. Motor sesleri iyice yaklaşır. Yakın vuruşma başlamak üzeredir. Parmaklar tetiktedir.

Yol kavşağına gelen düşmanın, Doğu yönündeki yolu kâvuşturması ile Tabur, ciddi bir durumdan kurtulmuş olur. İşte buna "Savaş Talihi" denir. On beş dakika sonra, düşmanın gittiği yönden, yoğun ateş sesleri gelmeye başlar."²⁴⁹

Topçu taburumuzun düşmanın taarruza geçtiğini ve bütün öğrendiklerini Tugaya duyurup duyurmadığını saptayamadık.

6. 26.XI.1950 Günü Topçu Taburumuz

26.XI.1950'de gün ışıırken, Topçularımız halâ eski mevzilerindedirler. Günü ilk saatlerinde 25. Tümenin 24. P. Alayından bazı Nigro asker grupları, topçularımızın gerisindeki sırtlara çekilirler. Mevzilenen askerler, az sonra görünmez olurlar. Çünkü, çekip gitmişlerdir.

26.XI.1950 günü keşif uçağı pilotu, İ. Bölüğü mevzileri üzerine, haber torbasını atar. Pilot raporunda;

-Sarıldınız! Mevzilenin! Derin tahkimat yapın! der.

İ. Bölüğünün ateş muharebesi, bütün gün sürer. Amerikan jetleri bölüğün ilerisindeki ormanı, Napalm bombaları ile ateşe verirler. Akşam üzeri gelen jetler, İ. Bölüğüne çekilme istikametini gösterirler. Bölük 2 km. kadar çekilir. Amerikan uçağı Bölüğün üzerine paraşütle erzak atar.

İ. Bölüğündeki Subayımıza;

-*Tugayınıza gidin. Tugayınız Kunu-rî'de derler. Top. Tgm. Ali Özveren ile Top. Tgm. Kemal Alkan, yolda diğer Gözetleme Subay-*

²⁴⁹ HAYDAROĞLU, Top.Ütgm. A.; SERDAROĞLU, Top.Ütgm. G.; Anlattıkları.

ları ile karşılaşırlar. Üç jiplik kabile, yolda 25. Tüm. K.'nı ile karşılaşır. Generale cephedeki durumu anlatırlar. Hava iyice kararmıştır. (26/27.IX.1950) Genç subaylarımız, Generalin peşinden giderler. Vardıkları IX. Kor. karargâhı, ışık içinde. Burası ayrı bir dünya, cepheye kopan kıyamet, onları ilgilendirmiyor gibi. Karargâh derin bir uykuya dalmaktadır. Kolordu sakın bir gece geçirmenin, rahatlığı içindedir."²⁵⁰

"Güneşin yükseldiği sırada Topçularımızın mevzilerine gelen, 25.P.Tüm. Topçu Komutanı Tuğgeneral Bart;

-Siz halâ burada mısınız? İlerinizde piyade kalmadı. Kablo toplamayı bırakın, hemen çekilin. Neredeyse düşmanla yüz yüze geleceksiniz, der. Bunun üzerine Topçularımız, geriye çekilmeye başlarlar."²⁵¹

Topçu Tabur Komutanı, saat 07.30'da, temas kurmak, bilgi ve emir almak için Tümene gitmeye karar verir. Top. Tb. K. muavini Top. Bnb. Ahsen Saya'ya;

*-Burada bekleyin, hemen harekete geçecek gibi hazırlıklı bulunun!*²⁵² emrini verir. Top. Yb. yanına Ütğm. Galip Serdaroğlu ile Ütğm. Alâattin Haydaroğlu'nu alarak yola koyulur. 8-10 km. sonra, 25. P.Tüm.'nin komuta yerine varır. Türk Top. Tb. K.'nını karşısında gören Tüm. Komutanı, hayretle;

-Siz hayatta mısınız? Taburunuz duruyor mu? Durmayın! Taburunuzu düşmana kaptıracaksınız! Taburunuzu derhal geriye çekin!²⁵³ emri üzerine Top. Tb. K.'nı; çekilme emrini iletmek üzere emir subayını Top. Tb.'na gönderir.

25. Tüm.'in Haber Alma Müdürü, Top. Yb. Tahsin Kutay'a;

-Düşman top mevzilerimize kadar ilerledi. Doğumuzdaki Topçular imha edildiler. Burada oyalanmayın! Taburunuzu hemen çekin. Ne kurtarırsanız kârdır"²⁵⁴ der.

²⁵⁰ ALKAN, Top.Tğm. K.; Anlattıkları.

²⁵¹ SERDAROĞLU, Top.Ütğm. G.; Anlattıkları.

²⁵² HAYDAROĞLU, Top.Ütğm. A.; Anlattıkları.

²⁵³ HAYDAROĞLU, Top.Ütğm. A.; Anlattıkları.

²⁵⁴ HAYDAROĞLU, Top.Ütğm. A.; Anlattıkları.

Bu sözler üzerine, düşmanın avantajı ve inisiyatifi ele geçirdiği anlaşılır. Biz, vaktinde alınacak enerjik bir kararla, BM Kuvvetlerinin çekilerek, uygun yerde (Anju-Kunu-ri ve Kaechon Güneyi hattı) düşmanı karşılayabilme şansını, durumu anında kavrayamadıkları için kaybettikleri görüşündeyiz.

Komutanlar ani darbenin, beklenmeyen etkisi altındaydılar. Cephe gerilerindeki Komuta karargâhları, sersemlemiş gibiydiler. Düşmanın ciddi bir tehdit oluşturmayaacağı varsayımından, kolay kurtulamadılar. Halâ Çinlilerin ABD'ye karşı savaşı göze alamayacağı, ham hayali içindeydiler. Cepheler yarılr, birlikler varlıklarını koruma kaygısı içinde kıvrılır ve koordineli önlemler yerine, inisiyatifle, zorunlu taktik hareketlerle direnmeye, çekilmeye çalışırlarken, yer yer paniklemelerin başlaması, kontrolü daha zorlaştırıyor.

Topçu Taburumuz, bir kayba uğramadan, saat 08.30'da 25. Tümen komuta yerinin yakınında mevziye girerek düşmana ateş etmeye devam eder.

7. Tugayınıza Gidin!

Geceki şoku atlatacakları sanılan cephe birlikleri, düşmanın 26.XI.1950 günü de, taarruzlarına devam etmesi karşısında, iyice sarıslırlar. Ardi arkası gelmeyen düşman taarruzları karşısında, zora ki çekilenler, kuşatılıp çekilemeyenler. Cephe gerilerine geçen düşmanın, gerilerde yarattığı korku ile paniğin patlama ihtimali belirir. Çok geçmeden II. ROK Kolordusunun, bozgun haberi bomba gibi patlar.

Bu gün Amerikan Havacıları, insan üstü bir çabayla, Karacıları desteklemeye çalışırlar.

Uçaklar cephede vuruşan birliklere ikmal maddeleri atarlar. Sarılan gruplara çekilmeleri için ateş desteği verirler. İlerleyen düşman kuvvetlerini; ateşle durdurmaya, dağıtmaya ve yok etmeye çalışırlar. Her yerden yağmur gibi gelen hava destek isteklerine yetişmeye koşarlar.

Pilotlar durmaksızın uçarlar. Her göründükleri yerde, dost askerler üzerindeki düşman baskısı, hemen kesiliverir.

Düşman, kesin sonuçlu büyük bir gece taarruzu ile BM cephesini allak bullak etmişti.

26.XI.1950 günü Topçu Taburu, ikindiye doğru 2. P. Tüm. yönünden (Doğu) ateş yer. Durum 25. Tümenine bildirilir. "İkinci üzeri 25. Tümen Topçu Komutanı Taburumuza saat 16.00 da;

-Tugayınıza savaş görevi verildi. Tugayınıza katılmak üzere yola çıkın! emrini verir.

Top. Tb. K.; Taburuna gereken emirleri verdikten sonra yanına harekât subayını alarak, Tugaya doğru yola koyulur.²⁵⁵ (Cephede durumun iyice karıştığı vakitlerde, Tabur K.'nın iki de bir, Taburunun başından ayrılması çok sakıncalıydı. Tb.'da; Tugayla temas, bilgi ve emir almak için gönderebileceği uygun subaylar vardı.

Hazırlıklarını bitiren Topçu Taburumuz, 25. Tümenin verdiği M.P. (Askeri Polis)'lerin kılavuzluğunda,* 26.XI.1950 akşam vakti, Kunu-ri güneyine çekilir. Burada her türlü (yakıt, cephane, yiyecek) ikmal yapılır. Topçu Taburu 26/27.XI.1950 gecesini burada geçirir. Topçu taburumuz, 25. P. Tümenindeki çalışmalarına noktayı koyar.

Amerikan birliklerinde bulunan gözetleme ve irtibat subaylarımıza değinelim: Şimdiye kadar anlattıklarımız Amerikalıların hikâyesidir. Şimdi, bir avuç Türk askerinin hikâyesine değinelim.

Gözetleme ve İrtibat Subaylarımız; 25/26.XI.1950 gecesi ve 26 Kasım günü, topçumuzun ateşlerini tanzime devam ederler. Genç topçu subaylarımız dil zorluğuna rağmen, görevlerini iyi yaparlar. Çünkü onlar, iyi yetişmiş subaylardı. Bunda Topçu Albayı Gambi'nin rolü çoktur. (Amerikalı Albay; Polatlı'da öğretmenlik yapmıştı.)

8. Top. İrtibat ve Gözetleme Subaylarımız

Genç subaylarımız Tugaya dönme emrini alınca; birlikten birliğe, karargâhtan karargâha, gece gündüz demeden, o karışık saatlerde, bir an evvel Bataryalarına ulaşabilmek için çırpınırlar.

Gamsız, hareketsiz, rahat uyuyan IX. Kor. Kh.'nda bilgi almaya çalışan genç Topçu subaylarımız "Tugay İrtibat Subayı (Tugay G-II Müdürü) Kur.Yzb. Hakkı İnceoğlu ile karşılaşırlar. Kur. Yzb. Hakkı İnceoğlu Topçu subaylarına;

²⁵⁵ HAYDAROĞLU, Top.Ütg. A.; Anlattıkları.

* 25 Tüm. Topçumuza ilgi gösterirken, 2. Tüm. Türk Tugayına en küçük bir ilgi göstermez.

-Tugaydan haber yok. Şimdi burada dinlenin. Sabahleyin yola çıkarsınız, der. Subaylarımız huzursuzdurlar. Oturmakla Tugaya varılamayacağını bilirler. Gece yola çıkarlar. Yolun iki yanında ara ara, yangınlara rastlarlar. Yolu bulamazlar. 26/27.XI.1950 gece yarısı tekrar IX. Kor. Kh.'na dönerler.

27.XI.1950'de gün aydınlanırken, genç subaylar tekrar yola koyulurlar. Subaylarımız Kuzeye yol alırlarken, Güney Koreli askerlerin panik içinde, Güneye doğru gittiklerini görürler.

Topçu subaylarımız, Tugayın yerini bulmaktan ümit kestikleri sırada, telsizleri ile Topçu Pilot Ütğm. Ertuğrul Sabuncu ile irtibat kurarlar. Ütğm. Sabuncu'dan Tugayın yerini öğrenirler. 27.XI.1950 günü ikinci vakti, Wawon'da Tugay Kh. ile Top. Tb.'na ulaşırlar.

Topçu Taburuna vardıkları sırada, bazı şüpheli sivil Korelilerin sorgularının yapıldığını görürler. Tugay birliklerinin doğudan çekilmeleri ve Wawon Boğazı'nda yerleşmeleri, gece yarısına kadar sürer.

Topçu, Gözetleme ve İrtibat Subaylarımızın, Topçu Taburuna gelmeleri, 28/29.XI.1950 gecesine kadar sürer. Maalesef Topçu Gözetleme Subaylarımızdan, en çok ihtiyacımızın bulunduğu 28.XI.1950 günü yani ilk muharebemizde, yararlanma olanağını bulamıyorduk.

ALTINCI BÖLÜM

SAVAŞ GÖREVİ

I. TÜRK TUGAYINA SAVAŞ GÖREVİ VERİLİYOR

1. IX. Kolordu Karargâhına Davet

26.XI.1950 günü cephede yolunda gitmeyen bir şeyler oluyordu. Merak içindeydik. Gelecek haberlerle verilecek emirleri bekliyoruz. Nihayet IX. Kor.'dan; *"Tugay Komutanının, karargâh subayları ile birlikte saat 15.00'te Kolorduya gelmesi"*^{256, 257, 258, 259, 260, 261, 262} emredilir.

Bu mesaj üzerine General Tahsin Yazıcı;

— "Tugayın, Kolordudan savaş görevi alabileceğini, Taburların harekete hazırlanmaları için ön emrin verilmesini"²⁶³ emreder.

"General Tahsin Yazıcı yanına; Tug.K. Yardımcısı P.Alb. Celâl Dora'yı, Tug.Kur.Bşk. Kur.Yb. Selâhattin Tokay'ı, III. Şb. Md. Kur. Bnb. Faik TÜRÜN'ü, I. Şb. Md. Yzb. İsmail Çataloğlu'nu, Mu. Bl. K. Yzb. Enver Kölan'ı, Amerikalı Danışmanlardan; Top. Alb. Gambi'yi, P. Kur. Yb. Veyrîl'i alarak, Kolordu karargâhına gider."²⁶⁴

"General Tahsin Yazıcı; Kolordu ile devamlı irtibat sağlamak, durumu yakından izleyerek vaktinde bilgi almak amacıyla, II. Şb.

²⁵⁶ YAZICI, Gen. T.; s. 149.

²⁵⁷ DORA, P.Alb. C.; s. 99. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁵⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁵⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁶⁰ YAZICI, Gen. T.; s. 147.

²⁶¹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁶² GÜLEŞ, P.Ütg. M.Ali; Anlattıkları.

²⁶³ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁶⁴ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Md. Kur. Yzb. Hakkı İncoğlu'nu, IX. Kolordu Karargâhına İrtibat Subayı olarak görevlendirir."²⁶⁵

Resim 39: IX. Kor. Komutanı General John B. Coulter (Billy C. Mossman, US Army and Korean War, 1950-1951, Washington).

Kolordu karargâhına saat 15.00'te giden Türk Tugayının komuta heyetine, Kor.K.'nı General John B. Coulter lâfı uzatmadan, bilinmeyenleri çok olan, kısa savaş emrini verir.

2. Bilmece Gibi Emir

"IX. Kor. K. Gen. John. B. Coulter, *General Tahsin Yazıcı'ya*;

— Sekizinci Ordu Komutanı, General Walton H. Walker bana, Kunu-ri-Wawon yolu ile Tokchon'a ilerlemenizi, Ayrıca; Tokchon'dan Chongchon vadisine uzanan yolu güven altına almanızı size bildirmemi emretti, dedikten sonra;

— *Tugayın Tokchon'da vuruşan, iki Amerikan Taburu ile teması geçmesini,*

— *Düşmanın, Kolordunun Doğu yanını tehdit ettiğini,*

²⁶⁵ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; İNCEOĞLU Kur.Yzb. Hakkı; Anlatıkları.

— *Şu anda dağınık durumda bulunan 1. Sv. Zırhlı Tümeni'ni, ancak yarın sabah (27.XI.1950) Sunchon bölgesinde toplayabileceğini ümit ettiğini,*

— *Tugayın Topçu Taburu ile İstihkam Bl.'nün Kunu-rı'de Tugaya katılacağını,*

— *Hemen harekete geçmenin çok önemli olduğunu,*

— Kasabayı (Tokchon'u) almak için muharebe olasılığının bulunduğunu söyler.²⁶⁶

Tugay nihayet sabırsızlıkla beklediği savaş görevini almış oldu. Aslında Tugay Kolordudan bir emir değil, bir bilmece almıştı.

"Sözlü emrini bitiren General John B. Coulter, General Yazıcı'ya;

— Bir isteği olup olmadığını sorar, General Tahsin Yazıcı'da;

— Kuş uçuşu 40 km. kadar uzakta bulunan Tokchon'a, Tugayın bir bütün olarak vaktinde varabilmesi için taşıtlara ve ayrıca, Tanka ihtiyacı olduğunu söyler. Kolordu Komutanı kısaca:

— Peki der.²⁶⁷

Alb. C. Dora;

— Tugaya vasıta yardımı yapılmadığını²⁶⁸ yazarken, "Kur. Bnb. Faik TÜRÜN ise;

— 40 kamyon verildiğini*, hatırlamaktadır.

"General Tahsin Yazıcı'nın;

— İkmalin nereden yapılacağı sorusuna, General;

— 2. P. Tüm'den cevabını verir. General Tahsin Yazıcı;

— 2. P. Tüm. ile II. ROK Kolordusunun şu andaki yerleri ile Tokchon'daki iki Amerikan Taburu ile nasıl irtibat kurulacağını,

²⁶⁶ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁶⁷ YAZICI, Gen. T.; s. 149. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁶⁸ DORA, P.Alb. C.; s. 100.

* YAZICI, Gen. T.; IX. Kor.'nun elli kamyon gönderdiğini yazmaktadır.

düşmanın halen nerede bulunduğunu ve kuvveti hakkında bilgi isteyince, Kolordu Komutanı ayağa kalkar, acelesi olduğunu ve sorulardan sıkıldığını belli ederek;

— Bilgiler bu kadar, bende de başka bilgi yok! diyerek konuşmayı bitirir.

Kolordu da bilgi bulunmaması düşünülemezdi. Karargâh, bir amaçla Tugaydan bilgi saklamış olabilirdi. Çünkü Kolordu Komutanı, durumu biliyordu ve saklayamadığı bir telâş içindeydi. General John B. Coulter;

— *Konuşma bitmiştir* der. General Yazıcı ile birlikte odadan çıkarlarken;

— *Generalim, hemen hareket etmemiz çok önemlidir. Durum kritiktir. Kuşatılmak istemem*, der. General John B. Coulter, General Yazıcı'dan ayrılırken, önemi yokmuş gibi yarım ağızla;

— Tokchon bölgesinden gelen bir pilotun ifadesine göre; Tokchon'un batısındaki sırtların düşman tarafından tutulduğunu ve yolun kesildiğini söyler.²⁶⁹

Ortalığı saran karışıklık ile telâştan ve endişeli hareketlerden, durumun hiç de iyi olmadığı belli olmaktadır.

Kolordu Komutanı'nın saklamaya çalışmasına rağmen General Tahsin Yazıcı, durumun kötüleştiğini sezmişti. Karargâhtan ayrılmadan önce Taburlara;

— Tugaya savaş görevinin verildiğini, yürüyüşe geçileceğini, Tugay emrinin beklenmesini bildirir.²⁷⁰

"Türk Tugayı savaşı sona erdirmek için, Kore topraklarını boydan boya geçmekte olan bir ordunun (BM) ihtiyatı, olarak beklemişti.

Bu ordunun(BM) ani ve trajik geri püskürtülmesi, Türk askerlerinin konumunu (ihtiyat) değiştiren olay oldu."²⁷¹

²⁶⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁷⁰ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁷¹ WORDEN, William H.; The Terrible Hours of The Turks.

General T. Yazıcı, arkadaşları ile saat 16.00 sularında Tugaya döner. Derhal bir plânlama grubu oluşturulur. "*Alb. Dora, Kur. Bnb. F. Türün ve Yzb. Sacit Gürünlü; Tugayın Tokchon'a yürüyüş plânını hazırlamaya koyulurlar. Bu çalışmaya P. Yzb. Abbas Yurdaku'lun da katıldığı söylenir.*"²⁷²

Tugay, bilinmeyenleri çok olan bir savaş görevi almıştı.

IX. Kor. K.'nın bu sözlü emri aynı gün (26.XI.1950) saat 16.30'da Tugaya yazılı olarak gönderilir. Masa başında yazılan bu emirde de dost, düşman, irtibat, ikmal ve destek hakkında bilgi yoktu. Tugaya görevi bile anlaşılır biçimde verilmemişti.

Yazılı emirde, sözlü emre göre bir iki eklemenin yapıldığı görülür.

"Şimdi Kolordunun Tugaya verdiği yazılı emri aktaralım;"

Harekât emri: No. 10 IX. Amerikan Kor.K.lığı
Kore haritası: 1/250.000 Hapochame YD 422952*

Kore 261630 XI.1950

1. 1. Türk Silâhlı Kuvvetleri Komutanlığı gecikmeksizin Kunu-ri (YD 4898)-Tokchon (BV 6904) yoluyla harekete geçerek, Tokchon bölgesini ve Tokchon ile BV 6212 (1)'deki 2. Amerikan Tümeni sınırı arasında bulunan yolu emniyette bulunduracak ve solundaki 2. Amerikan Piyade Tümeni ile irtibatı temin ve devam ettirecektir.

2. Bu emir alınır alınmaz, 1. Türk Silâhlı Kuvvetleri Komutanlığı Topçu Taburu, Tugay Komutanlığı'nın emrine girecektir.

3. Bu emir alınır alınmaz 72. Orta Tank Taburundan bir Tank takımı Tugayın emrine girecektir.

4. BV 6212 koordinatı Tokchon'un 11 km. batısında; Ilha Myon sırtlarıdır. (Tugayın solunda bulunduğu bildirilen 2. Tümen sözü edilen mevkide görülmemiştir.)

²⁷² DORA, Alb. C.; TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; KUMBASAR, P.Yzb. Cihan; Anlattıkları.

* Kolordu, Tugaya verdiği 50 kamyonun Wawon'a varınca iade etmesini emretmişti.

** Kore'de kullanılan 1/50.000 Harita verilmez.

Dağıtım: "0"

John B. Coulter

Resmidir.

IX. Kolordu Komutanı

*Kunzig*²⁷³

Tugay, ihtiyatların ender olarak karşılaşılabilecekleri, riski büyük ve her yönden ağır bir görevle yüz yüze gelmişti. Fakat o sırada çoğumuz, nasıl bir girdabın ortasına sürülmekte olduğumuzun farkında değildik. İlerleyen bir düşmanın karşısına çıkmanın güçlüklerini düşünebiliyorduk. Savaş deneyimi bulunmayan (Yazıcı, Dora, Poyrazoğlu hariç) Türk Tugayı; savaşta olgunlaşmış askerler arasında, olağanüstü bir görevle, vuruşmak üzere yola çıkıyordu. Bu saat-ten itibaren; *"Bütün savaş boyunca; vur-kaç taktiği izleyen Komünistlerin, aniden ROK Kolordusu'nu (II.) dağıtması üzerine, IX. Kor.; Türk Tugayına, Orduyu (Sekizinci) korumak amacıyla, Kunu-ri'den Tokchon'a doğru; 25 millik ve 3500 fit yükseklikten geçen yürüyüşü emretmişti.*"²⁷⁴

3. Tugayın Aldığı Savaş Görevi

Tugayın IX. Kor'dan aldığı emir, ilgililerce çok farklı biçimde ifade edilmiştir. Görevin önemi bellidir. Bu nedenle, tespit edebildiğimiz farklı anlatımları bir bir yazacağız.

— "Tugaya, Kunu-ri-Tokchon yolu ile yürüyüşe geçmek"²⁷⁵,

— "Düşmana rastladığı yerde taarruz ederek Tokchon'u almak"²⁷⁶,

— "Tokchon'daki Amerikan Taburları ile temas kurmak"²⁷⁷,

— "Tokchon'da kuşatılan ROK birliklerini kurtarmak, düşmanı geri atmak"²⁷⁸,

²⁷³ IX. Kor. Yazılı emri.

²⁷⁴ WORDEN, W.H.; a.g.e.

²⁷⁵ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

²⁷⁶ I. ve III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

²⁷⁷ I. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

²⁷⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Resim 40: Yazıcı ve Dora raporu dinlerken (Kur. Yzb. H. İnceoğlu arşivi).

— "Cephenin bozulan insicamını (tutarlılığını) sağlamak"²⁷⁹,

— "IX. Kolordunun sağ (doğu) yanını korumak"²⁸⁰,

— "Tokchon'dan, Kunu-ri'ye doğru gelen istikametleri kapamak"²⁸¹,

— Wawon'dan Tokchon'a Ana Muhabere mihverini döşemek"²⁸².

²⁷⁹ I. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

²⁸⁰ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

²⁸¹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁸² GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Anlattıkları.

4. Tugayın Harekât Alanı

Kunu-ri-Tokchon arası, "kuş uçuşu" 40 km. kadardı. Ancak Wawon Boğazı ile Yongdong-ni arasında, Kunu-ri-Tokchon yolunun geçtiği. Kuzeyden Güneye doğru duvar gibi yükselen; 1012-808-677 (Karillyong Boynu)-805-1169 rakımlı ve ormanla kaplı sarp bir sırt hattı uzanmaktaydı.

Sık virajları ve 677 rakımlı bir boyunu aşan şosenin, mesafeyi kuş uçuşu 10 km. kadar uzattığı kabul edilebilir. Bu hesaba göre Kunu-ri-Tokchon yolu 50 km. dolayındadır.

Şosenin Kunu-ri ile Tokchon arasındaki 13 km. kısmı (Swaemohckam ile Yongdong-ni arası): şose dışında piyadenin bile hareketına güçlüklerle olanak verir. Bu kesim dışında; Tonjukyonchon (Kaechon) ile Sirang çaylarının açtığı 500-1500 m. genişlikteki vadi her iki yanın ormanlık (genellikle) ve dağlık olması nedeniyle arazi, vadiyi izleyen şose dışında motorlu harekete güçlüklerle olanak verir.

Kroki 16: Tugay'ın harekât alanı (B. Yalta arşivi)

Bölgede şoseden başka; araba, patika ve izlere rastlanır. Vadilerle yamaçlar, pirinç tarla setleri, arklar ile örülmüştür. Yerleşim birimleri; tek ev, birkaç ev ve nadiren 20-50 evli köyler halindedir.

Bölgede Kaechon, Sinnim-ni, Wawon, Hungdong-ni, Yondong-ni, Sochang ve Unsang-ni köylerinden başka ticaret, ulaşım merkezi olarak batıda Kunu-ri ve doğuda Tokchon bulunmaktadır.

Bölgede en önemli geçim kaynakları; pirinç tarlaları, orman ürünleri ile seyrek maden ocaklarıdır. Bölgede büyük baş ile küçük baş hayvana çok az rastladık. Yaşama düzeyi çağın çok gerisinde. Ancak yüksek elektrik enerji nakil hatları bizi şaşırttı. Japonya çıkarları için gerekeni yapmış. Ama halk fakir durumda. Wawon'daki maden ocaklarından (Kuzey Kore'de epey maden ocağı var) vadinin kuzey kenarından Kunu-ri'ye bir Dekovil hattı uzanmaktadır. Dekovil ile ocaklar ve kereste hızarları çalışmıyor. Donanım çürümeye terk edilmiş, savaş ve ideolojik zorlamalar, ekonomiyi çökertmiş... Terk edilen ekipmanlar ne çabuk çürüyor.

Kaechon ile Wawon şosesinin kuzeyinde, güneye bakan sırtlar çıplak, güneydeki tepeler ise ormanla kaplı.

Kunu-ri ile Tokchon arasındaki mihveri (şoseyi) savunmak; Karillyong Boynundaki sarp ve yolsuz bölge hariç tutulursa, kuzeyden şoseye inen patika ve araba yolları nedeniyle zor sayılabilir. Ancak, hatların omuz başları kuvvetli tutulabilirse, savunma olanağı bulunabilir. Tongjukkyochon ile Sirang sularının açtıkları vadilerin daralır gibi oldukları yerlerde, kanat ve yanların güvenliği sağlanabildiği oranda, etkili oyalama yapmak mümkün olabilir.

Bu günlerde geceleri mehtap çıkıyordu. Mehtaplı gecelerde, daha dikkatli olmamız gerekiyor. Zaten 38° paralelin kuzeyinde, hal-kın BM Kuvvetlerine dostça bakmadıklarını biliyoruz. İnsanları beş yıl içinde komünist yapabilmişler. Kadın ve erkek fukara halkı, bile-yerek savaş ateşine kolayca sürebilmişler.

II. KUNU-Rİ TOKCHON YÜRÜYÜŞÜNÜN PLÂNLANMASI

1. Plânlamada Zorluklar

Tugay kurmayının elinde Kolordu emri olarak, gazete haberi bile olamayacak kadar yetersiz, birkaç teknik kelimeden ibaret bir yazı vardı. Bu durumda plâncılar; eldeki kısıntı bilgilerle, haritayı iyi okuyarak ve bilgileri ile deneyimlerine ve yaratıcı yeteneklerine dayanarak, yürüyüşü planlâmak zorundaydılar.

Tugayımızın, 25. P. Tümeni'ni destekleyen ve 25/26.XI.1950 düşmanın gece baskını ile 26.XI.1950 gününü cephede geçiren Top-

çu Taburumuzdan, bir bilgi ve haber aldığını gösteren, sözlü ya da yazılı bir ifadeye rastlamadık. Burada, şu duruma da dikkati çekelim. Gece ve ertesi günü, düşmanın devam eden taarruzları sırasında, Topçu Taburumuzun Tugayla teknik irtibatı bulunmadığını öğrendik. Topçu Taburumuz, kendi gözetleme ve irtibat subayları ile topçu gözetleme pilotları ve telsizle görüşebiliyordu.

Tugaya, IX. Kolordu da çalışan; Kur.Yzb. Hakkı İncaoğlu ile Hava Kuvvetlerimizin iki pilotundan (Yzb. ve Ütğm.) zamanında bilgi gelmesi gerekirdi. Tugayın bu subaylardan bir bilgi aldığını öğrenemedik. Kur. Yzb. Hakkı İncaoğlu'nun, Tugaya Kolordudan yalnız yazılı bir emir getirdiğini biliyoruz. Kısacası, plânlama grubu Tugayın yürüyüş plânını, el yordamıyla hazırlayabilecekti.

Resim 41: Gen. Hasan Tahsin Yazıcı karargâhı ile. Ön sıradakiler (soldan sağa): Kur. Yb. Selâhaddin Tokay, Tuğg. Tahsin Yazıcı, Kur. Bnb. Fait Türün. Arka sıradakiler (soldan sağa): Kur. Yzb. Suphi Acar, Kur. Bnb. Recai Baturalp, Kur. Yzb. Mithat Kopsavaş (Kur. Bnb. F. Türün arşivi).

2. Yürüyüşün Aşamaları

"Kur. Bnb. Faik Türün ile Yüzbaşı Sacit Gürünlü'den oluşan plânlama grubu"²⁸³, eldeki ulaşım olanaklarına ve bilgi kısıntıları ile harekât alanının yapısına bakarak, Tugayın yürüyüşünü üç aşamaya göre plânlamayı öngörür. Plâncılar isteselerdi bile zaman darlığından, Tugayın tüm yürüyüşünü bir defada, bir bütün olarak detayı ile plânlayamazlardı. Bir görüşe göre de, yürüyüşün diğer aşamalarını; o arada gelebilecek yeni bilgilerin ışığında hazırlamanın, daha uygun olabileceği de düşünülmüş olabilir.

a. Yürüyüşte İlk Aşama

Tugay; 26/27.XI.1950 gecesi, Albay Celâl Dora'nın Komutasında; güvenlik önlemlerini alarak karma (yaya-motorlu) bir yürüyüşle, olabildiği kadar çabuk, Wawon'a intikal edecekti. Birliklerin 27.XI.1950 günü yaya yapacakları sarp dağ yürüyüşüne, dinlenmiş olarak başlayabilmeleri için 26/27.XI.1950 gecesini, olabildiği kadar uyuyarak geçirmeleri ön görülmüştü.

b. Yürüyüşün İkinci Aşaması

Bu aşamada Tugay, 27.XI.1950 günü erkenden (saat 05.30'da) yürüyüşe başlayacaktı. Wawon ile Yongdong-ni arasındaki dağlık, sert virajlı şosesinin, gündüz gözü ile aşılması düşünülüyordu. Tugayın Wolbong-san dağının doğu eteklerinde gündüzün mevzilenmesi, ileriye küçük karakollar ile keşif kollarını sürerek, düşmanla temas araması hesaplanıyor.

c. Üçüncü Aşama ise

28.XI.1950 günkü yürüyüşünde; Sirang suyunun açtığı vadi ile Tokchon'a doğru, her an muharebeye tutuşacak gibi yaklaşma yürüyüşüne geçmesi düşünülüyor. Düşmana rastlandığında taarruza geçilerek, Tokchon'da bulunan iki Amerikan Taburu ile temas kurulmasına ve cephenin bozulan insicamının* sağlanmasına çalışılacaktı."²⁸⁴

²⁸³ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

* İnsicam: Tutarlık, bağdaşım, düzgünlük.

²⁸⁴ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

3. Tugayın Wawon'a Yürüyüş Plânı

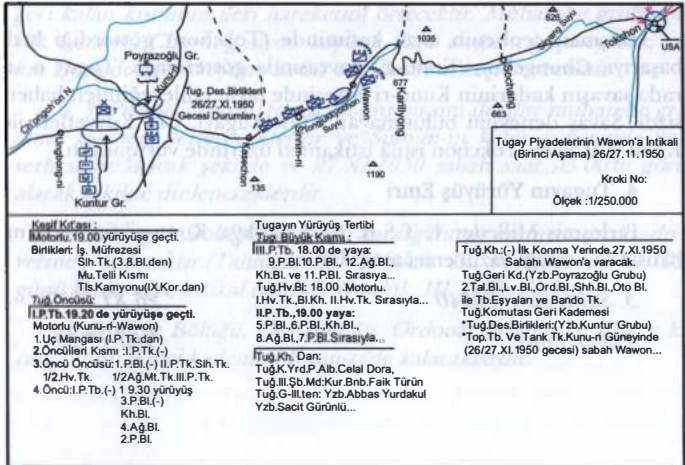
"*Tugay Keşif Kıt'asının*: İstihkâm Takımı, 3. P. Bl.'nden Silâh Takımı, Mu. Bl.'den Telli Kısım ile pekiştirilerek ve motorlu olarak, Tugayın önünde ilerlemesi,

Tugay öncüsü olarak görevlendirilen I. P. Tb.'nun bindirilmiş olarak Keşif Kıt'asını kovuşturması, Taburun Wawon Boğazı'na girerken, taşıtlardan inerek yürüyüşe yaya devam etmesi;

1. P. Bl.günün 1/2 Ağ.Mt. ve 1/2 Hv.Tk. ile pekleştirilmiş olarak; Wawon Boğazı'ndan itibaren, Motorlu Keşif Kıt'asının peşi sıra yaya yürümesi,

Tugay Keşif Kıt'ası ile I. P. Tb.'nun Öncü Öncüsü olan I. P. Bl.gü Wawon Boğazını 1,5 km. geçince, doğudan gelen istikametleri kapatacak gibi mevzilenerek, Tugayın Wawon'da güvenlik içinde toplanması plânlanmıştır.

26/27.XI.1950 gecesi; III. ve II. P. Tb.ları karma bir yürüyüşle (yaya-motorlu), I. P. Tb.'nun peşi sıra, Wawon Boğazına intikal edeceklerdi.

Kroki 17 (B. Yalta arşivi).

Tugayın yaya birlikleri; Tugay Oto Bl.'nün taşıtları ile IX. Kor.'nun verdiği 50 kamyon ve Piyade Taburlarından alınan kamyonlarla, Wawon'a nakledileceklerdi. Tugayın yayaları, Wawon'a ulaştıktan sonra, IX. Kor.'nun kamyonları geri gönderilecekti.

Tugayın destek birlikleri; 26/27.XI.1950 gecesini, Kunu-ri'de geçirecekler, 27.XI.1950 sabahı gün ışıırken, Tugayın Tokchon'a doğru başlayacak olan yürüyüşüne, Wawon'da katılacaklardı.²⁸⁵

Tugay geri teşkilleri; 27.XI.1950 günü, Kunu-ri kasabasına intikal edecekler ve Taburların fazla eşyaları da muhafızları ile birlikte Kunu-ri'ye alınacaktı.

"IX. Kor. Tugaya bir Tnk. Tk. (beş Tank) ile kamyonu yerleştirilmiş, uzun mesafeli bir telsiz. aracı veriyordu.

*Tugay plânlama grubu, saat 16.00 sularında başladığı çalışmayı saat 17.00 sularında tamamlayarak, General Yazıcı'ya sunuyor. Yürüyüş emri evvelâ telefonla, saat 17.00'den sonra da yazılı olarak, birliklere gönderiliyor.*²⁸⁶

Tugay; cephenin karıştığı ve BM Kuvvetlerinin çekilmeye başladıkları sırada, cepheyi yaran düşman kuvvetleri üstüne sürülüyordu.

Düşman cephenin, orta kesiminde (Tokchon) gösterdiği hızlı başarıyı, Chongchon (Kunu-ri) havzasında gösteremez. Tugay o sırada savaşın kaderinin Kunu-ri yöresinde tayin edileceğinden habersizdi. Savaş deneyimi bulunmayan Türk Tugayı, Çin Kuvvetleri ile Kunu-ri Wawon-Tokchon istilâ istikameti üzerinde vuruşacaktı.

4. Tugayın Yürüyüş Emri

Birleşmiş Milletler 1. T.S.K. Komutanlığı, Kunu-ri'nin 4800 m. batısında verdiği yazılı emri aşağıdadır:

3. Şube, Sayı: 30240

26.XI.1950

Tugay Emri

Saat 17.20

²⁸⁵ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; I ve III. Tabur Subaylarının Anlattıkları.

²⁸⁶ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; ÜN, Mu.Tğm. Tahir; Anlattıkları.

(1/50.000 ölçekli haritada)

1. Tokchon'un düşman kuvvetleri tarafından kuşatıldığı, şehre batı istikametinden gelen yolun tahminen Yongdong-ni'de kapatılarak savunulduğu hava keşif raporlarından öğrenilmiştir. (Bu bilgi 26.XI.1950 günü Taburlara verilmemiştir.)

2. Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetleri, şehri ve kuşatılmış bulunan Güney Kore birliklerini kurtarmak ve Tokchon-Kujangdong yolunu emniyet altında bulundurmak göreviyle bu istikametten hareket edecektir. (Tugay kuzeye değil doğuya doğru Tokchon'a yürüdü. Günlük)

3. Bu maksatla;

a. Tugay keşif takımı, istihkâm bölüğünden bir takım, 1. ve 2. Piyade Taburları, Havan Bölüğü ve Uçaksavar Bölüğünden dört taretli bir takımdan meydana gelen bir muharebe grubu, Tugay Komutan Yardımcısı Albay C. Dora komutasında teşkil edilmiştir. Bu grup piyade taburlarıyla yaya olarak derhal Kunu-ri-Choyang-myon-Tokchon yolu ile Doğu istikametinde hareket edecek ve Choyang-myon köyünün doğusundaki sırtları doğuya karşı kapatarak Tugayın geri kalan kısmının ileri hareketini ertecektir. Muharebe grubu büyük kısmıyla Choyang-myon köyünü daha doğuya geçmeyecek, yolun Hungdong-ni köyüne kadar olan kısmını keşfettirecektir.

b. 3. Piyade Taburu, topçu taburu bu sıra ile alay muharebe grubunu takiben ilerleyeceklerdir ve Sinnim-ni köyü güneyinde yolu serbest bırakacak şekilde ve 27.XI.1950 sabah saat 05.00'te görev alacak şekilde dinleneceklerdir.

c. Talimgâh Bölüğü, Kolordu karargâhının emniyeti maksadıyla yerinde kalacaktır. (Talimgah iki bölüktü. Bu bölükler 27.XI.1950 günü Kunu-ri'ye intikal ettirildi. Günlük, III. P.Tb. Sb.ları)

d. Sıhhiye Bölüğü, Oto Bölüğü, Ordonat Bölüğü ve Tugay karargâhının ikinci kademesi Kunu-ri'de kalacaklardır.

* 1/50.000 ölçekli haritalar 27.IX.1950 günü öğle vakti Yzb. M.Sebukcebe ile Koltoldan alınır.

e. İnzibat takımı Kunu-rî'den Tokchon'a giden yolu işaretleyecek ve trafiği kontrol edecektir. (Tugayda inzibat Trafik Tk vardı, bu birlik Kunu-ri Tokchon yürüyüşünde trafikle ilgili bir görev yapmadı.)

4. İkmal için ayrıca emir verilecektir.

5. Muharebe Bölüğü; Kunu-rî'den Tokchon'a giden yol boyunca, Ana Muhabere hattını çekecek ve III. Tabur, Topçu Taburu, Talimgâh ve Karargâh ikinci kademesiyle telli ve telsiz irtibatı kuracak, Kolorduyla olan irtibatı devam ettirecektir.

6. Karargâh Birinci Kademesi; 27.XI.1950 saat 04.00'e kadar bulunduğu yerde kalacak, sonra Wawon köyüne hareket edecektir.

(A) listesine göre dağıtılmıştır.

Aslı gibidir.

3. Şube Müdürü 1. Türk Tugay Komutanı

Faik Türün Tahsin Yazıcı

Kur.Bnb. Tuğgeneral

5. I. P. Tb.'nun Aldığı ve Verdiği Yürüyüş Emri

a. Tugay Emri

26.XI.1950 günü Subayların saat 17.20'de Taburda toplanmaları emredilir. Toplantı çadırına girilirken, beklenen savaş emrinin geldiği öğrenilir. Toplantıyı, Tb.K.P.Bnb. İmadettin Kuranel açar.

"Arkadaşlar, Tugayımıza savaş görevi verildi. Hepimize hayırlı olsun. Tugayın emrini P.Yzb. Ahmet Akagündüz anlatacak, der. P.Yzb. Akagündüz (Tabur S-III Subayı);

— Düşman Tokchon'daki iki Amerikan Taburunu kuşatmıştır. Amerikalılar mevzilerini savunuyorlar.

Tugayımız, Tokchon'a doğru yürüyüşe geçerek, düşmana rastlığı yerde taarruz ederek, Amerikan Taburları ile temasa geçecek ve cephenin bozulan insicamını yeniden sağlayacaktır.

Tugayın bu yürüyüşünde, Taburumuza Öncü görevi verilmiştir" der.²⁸⁷

b. Taburun Emri

"Taburumuz, Tugayın öncüsüdür. Taburumuzun ilerisinde Tugay Keşif Kıt'ası yürüyecektir. Keşif Kıt'asının emrine 3. Piyade Bölüğünün Silâh Takımı verilecek.

1. Piyade Bölüğüne, 4. Ağır Bl.'den 1/2 Ağ.Mt. ve 1/2 Hv. Takımı verilecek.

Taburun kalanı; 3. Piyade Bölüğü (-), Tabur Kh. Bölüğü, 4. Ağ. Bölük (-), 2. Piyade Bölüğü sırasıyla, Öncü Öncüsünü (1. P. Bl.) kovuşturacak.

Taburun Bölükleri, Tugaydan verilecek taşıtlar ile bindirilmiş olarak, Wawon'a hareket edecektir.

Bölükler, fazla eşyaları başına, dörder muhafız er bırakacaklar. Bu erler, Kh. Bölüğünden görevlendirilecek bir astsubayın komutasına verilecekler. Tabur Eşya Koruma Ekibi; 27.XI.1950 sabahı, Kunu-rî'de Yarbay Natık Poyrazoğlu'nun emrine girecektir.

Bölükler yürüyüşe hazırды. Hazırlıklar bir daha gözden geçirilerek, Tabura tekmil verilecekti. Tb. S-III Subayı;

— *Sorusu olan var mı?* der.

— *Saatlerinizi 17.40 olarak ayarlayınız.*

Allâh'tan başarılarla yol açıklığı temenni edildi."²⁸⁸

O sırada diğer Taburlarda da, I. Piyade Taburuna benzer toplantılar yapılyordu.

"II. Piyade Taburu; tüm taşıtlarını Tugayın emrine gönderdiği için; İstihkâm, Muharebe ile er eşya torbalarını ve subay eşyalarını Kunu-rî'ye nakledilmek üzere; Nk.Tk.K.P. Üsteğmeni Ahmet Soylu'nun sorumluluğuna bırakır."²⁸⁹

²⁸⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²⁸⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²⁸⁹ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

Kamyonların gelmesi geciktiği için I. Piyade Taburunun hareketi de gecikir.

6. O Sıradaki Ruh Halimiz

Savaş emrini aldığımız sırada, savaş muhabirleri yanımızda değildiler. Şimdi onların sorabilecekleri bir soruyu cevaplayalım:

"Biz buraya çok uzaklardan, savaşmak için gelmiştik. Kore'ye ayak bastığımız andan itibaren, savaşa girmenin heyecanı içinde, bir yandan eğitime devam ediyor ve verilecek savaş görevini bekliyorduk.

Fikren ve ruhen, savaşa girmeye hazırдық. Günümüz deyimiyle motivasyonumuz tamdı.

Kore'de yeni verilen silâhlarla, on gün kadar eğitim yaptık. Birkaç gün, Bölük ve Tabur çapında tatbikatlardan sonra Kuzey Kore'de, *"Çete Temizleme Harekâtına"* katılmak suretiyle saat be saat, savaşa alıştırılıyorduk.

Nihayet IX. Kolordunun ihtiyatı olarak, Kunu-ri bölgesine yaşıtırıldık. Kunu-ri'de, gelen top seslerinden savaşa iyice yaklaştığımızı hissediyorduk. Çünkü bunun ötesi, savaş alanı ve cephe demekti.

BM Kuvvetleri savaşı sona erdirecek olan büyük taarruza hazırlanıyorlardı. Başta Başkomutan beş yıldızlı Gen. Douglas Mac Arthur olmak üzere; askerler iki hafta içinde savaşın zaferle sona ereceğini söyleyip duruyorlardı. Yapılacak taarruzun adı da konulmuştu". *"Home by Christmas"* Ne kadar iddialı ve kesin bir ad.

Biz bu genel havaya uyarak, savaş bitecek diye sabırsızlanıyorduk. Çünkü savaşa girmeden yurda dönmek, bize ters geliyordu. BM askerleri cephede gün sayarlarken biz, yok çete, yok ihtiyatmış gibi sudan işlerle, cephe gerilerinde oyalanıyorduk. Galiba Amerikalı Generaller; savaş deneyimimizin bulunmaması nedeniyle, güvenemedikleri için bizi, vuruşmanın dışında tutuyorlardı. Böyle düşünülmesi onurumuza dokunuyordu. Şu çok merak ettiğimiz vuruşmaya girsek de, ateşin içinde ne olup ne olmadığımızı, bir anlasak diyoruz.

Taburumuza savaş görevi verildiği vakit, işin önemini ve ağırlığını kavramakla beraber, beklemenin sıkıntısından kurtulduğumuzu söyleyebilirim.

Yürüyüş emrini alır almaz, hemen bizi merakla bekleyen erlerimiz yanına koştuk. O sırada, noksansız ve vaktinde hazırlanmaktan başka bir şey düşünecek halde değildik. Fizikî ve fıkırî bir koşuşturma içindeydik. Duygularımızla oyalanacak vaktimiz yoktu. Görevimizden başka bir şey düşünemiyorduk. Benliğimizi harekâtın heyecanı sarmıştı.

"Pearl Harbur'a, hücum emrini alan Japon askerlerinin coşku içinde oldukları söylendiğinde; Amiral Tojo;

— *Savaşın ne olduğunu bilmiyorlar*²⁹⁰ sözündeki gerçeği, yani savaşın neye mal olduğunu, çok geçmeden suyun ve ateşin içinde yaşayarak ve görerek öğrenecektik.

Muharebede ilk akla gelen, ölmek veya sakat kalmaktır. Muharebeye girmeden önce kendimizi ölüme hazırlamıştık. Bu sorunu Tanrıya havale etmiştik. Doğum gibi ölüm de, Allah'ın emriyle oluyordu.

Yaşadığımız sürece; inançla, onurumuzla ve görevimizi başarmaktan başka bir düşüncemiz yoktu.

Biz, dünyanın en iyi askerlerine komuta ettiğimizi biliyorduk. Erler bize bütün benlikleriyle bağlıydılar. Bizi yürekleri ile seviyorlardı. Onlar bizleri; dürüst, bilgili, yetenekli ve yiğit görürler ve er geç başarılı olacağımıza inanırlar.

Savaşta, başarının ateş içinde, tehlikenin kol gezdiği zamanlar; ümidi, cesareti, vuruşma iradesi ile birlik ruhunu, canlı tutabilmemize bağlı olduğunun bilincindeydik.

Harp Okulumuz; *Caesar* yaratmayan, çağdaş normları gözeten; cesur, bilgili, lider ve yurtsever, profesyonel subay yetiştiren, *ulusal ve uygar yüksek bir okuldur*.

²⁹⁰ Toral! Toral! (Pearl Harbur Vuruşması) Savaş Filmi.

III. TUGAYIN KUNU-Rİ-TOKCHON YÜRÜYÜŞÜ

1. Tugayın Kunu-rî'den Wawon'a İntikali

a. Güvenlik Birliklerinin Yürüyüşü

(1) Tugay Keşif Kıt'ası (+)

"Keşif Kıt'asının görevi;

Tugay öncüsünün önünde ilerlemek, keşif yapmak ve ileriden yürüyüş kolunun güvenliğini sağlamaktır. ²⁹¹

"Keşif Kıt'asına verilen İs.Tk.; mayın temizleme, yol düzeltme ve köprüleri inceleme görevi ile görevlendirilmişti. İs.Tk. bu görevleri yapabilmek için tam malzeme ve araç ile donatılmıştı. İs. Takım I. Piyade Taburu bölgesinde, (Kunu-rî'de) saat 19.00'da Keşif Kıt'asının emrine girdi. ²⁹²

"IX. Kor., Ana Muharebe Mihverinin, Kunu-rî'den Wawon'a kadar uzatıldığı söylenmişti. Hattın Wawon'dan Tokchon'a kadar uzatılması görevi verilen Mu. Bl. Telli Takımı'da, Keşif Kıt'ası ile birlikte hareket etmekteydi. ²⁹³

"3. Piyade Bölüğünün Silâh Takımını alan Keşif Kıt'ası, saat 19.10'da motorlu olarak, I. Piyade Taburu bölgesinden harekete geçti.

Kolordunun Tugaya verdiği telsiz kamyonu, uzun mesafeden irtibata olanak veriyordu."

(2) Öncü Öncüsü Bölüğü (+)

1/2 Ağ. Mt. ve 1/2 Hv. Tk. ile pekiştirilen 1. Piyade Bölüğü; Öncü Öncüsü görevi ile saat 19.20 sularında, bindirilmiş olarak, herhangi bir güvenlik önlemi almadan, I. P. Tb. K. Yardımcısı, P. Yzb. Ahmet Tuncer'in gözetiminde, Keşif Kıt'asının peşinden yürüyüşe başlar.

²⁹¹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

²⁹² EVREN, İs.Yzb. Nihat; Anlattıkları.

²⁹³ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütgm.E.; Anlattıkları.

"Bölük, Wawon Boğazına girerken, Albay Celâl Dora tarafından durdurularak araçlardan indirilir. Albay Celâl Dora Yzb. Aziz Pekdemir'e;

— Buradan itibaren, güvenlik önlemleri alarak yaya yürümesini, P.Kd. Yzb. Ahmet Tuncer'e de, gece sırta taşınan 1/2 Havan Takımının, burada (Wawon Boğazında) bırakılmasını²⁹⁴ emreder.

Yarım Havan Takımı, 4. Ağ. Bölüğe katılmak üzere, Wawon'da bırakılır. 1/2 Ağ.Mt.Tk. Öncü Öncüsünün emrinde yürüyüşe devam eder.

Öncü Öncüsü I. Piyade Bölük (+) Komutanı; Piyade Yüzbaşı Aziz Pekdemir; I. Piyade Takım Komutanı, Piyade Üsteğmeni Hakkı Öztürk'e, Öncü İleri Kısım görevini verir. Üsteğmen Hakkı Öztürk bir mangasını 500 m. ileriye Uç görevi ile çıkarır. Öncü İleri Kısım Komutanı, Keşif Kıt'asının peşi sıra, saat 21.30'da yürüyüşe geçer.

Öncü Öncüsü Bölüğü; Piyade Üsteğmeni Hüseyin Ömür'ün II. Piyade Takımı, Piyade Üsteğmeni Kadir Mahramanlı'nın Silâh Takımı, Piyade Teğmeni Bahtiyar Yalta'nın 1/2 Ağ. Mt. Tk., Bl. Kh. ile Jandarma Teğmeni Nedim Tugaltay'ın III. Piyade Takımı sırasıyla; bir sıra yolun sağından, diğeri solundan, (iki sıralı tertiple). Öncü İleri Kısmını kovuşturmaya başlar.

Araçsızlıktan ağır silâhlar, arka çantaları ve cephanе, erler tarafından taşınır.

Mehtap vardı. Hava epey soğuktu. Gölgeyi yerler ve orman içleri, zifiri karanlıktı. Erlerimizin uzun boylu, gece yürüyüş eğitimleri yoktu. O nedenle çok çabuk yorulmaya başladılar.

"Alb. Celâl Dora'nın; Keşif Kıt'ası ve Öncü Öncüsü Bölüğü ile Telsiz İrtibatı vardı."²⁹⁵

(3) Tugay Öncüsü Piyade Taburu

"Tugay Öncüsü I. Piyade Taburu, (-) Wawon'a kadar bindirilmiş olarak, Öncü Öncüsü Bölüğünü toplu olarak kovuşturmuştu. Tugayın Öncü Taburu; 3. Piyade Bölüğü (-), Tabur Kh. Bölüğü, 4. Ağ. Bl.

²⁹⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²⁹⁵ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm.E.; Anlattıkları.

(-) ve 2. Piyade Bölüğü sırasıyla yürüyordu. Tugay Öncü Taburu, Wawon Boğazına gelince, Albay Celâl Dora'nın emri üzerine kamyonlardan iner. Boşalan taşıtlar, yaya gelmekte olan Piyade Taburlarını almak üzere, hemen geriye gönderilir.

Albay C. Dora, 2. Piyade Bölüğünden III. Piyade Takım Komutanı Jandarma Teğmeni Kemal Saldıraner'i; Tugayın Wawon'da konacağı bölgeyi, araştırmak ve iç güvenliğini sağlamak üzere görevlendirir.²⁹⁶

Öncü Piyade Taburu Albayın gösterdiği yerde istirahatata geçer. 3. Piyade Bölüğüne (-) Keşif Kıt'ası ile Öncü Öncüsü Bölüğünün işgal ettiği hatta yanaşması emredilir.

"I. Piyade Tabur Komutanı Piyade Binbaşı İmadettin Kuranel, geçirdiği jeep kazasında, yaralandığı için hastaneye kaldırılır. Bunun üzerine I. Piyade Taburunun Komutasını, Tb.K. Muavini P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer yüklenir."²⁹⁷

b. Öncü İleri Kısımına Yapılan Çete Baskını

(1) Baskının Başlaması İle

"Keşif Kıt'ası, 26/27.XI.1950 gecesi Wawon köyünden olaysız geçmişti. Fakat onun peşinden yürüyen Öncü İleri Kısım (Piyade Takımı) köye girer girmez, saat 22.45 sularında ani bir ateşle karşılaştı.

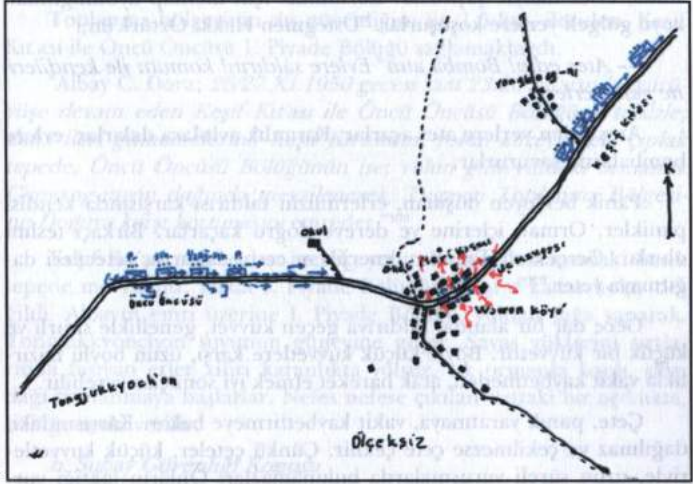
Wawon köyünden ateş seslerinin gelmesi üzerine; Öncü Öncüsü Bölük Komutanı P.Yzb. Aziz Pekdemir, derhal kararını vererek; II. Piyade Takımına şose mihveri üzerinden, Öncü İleri Kısımına yanaşmasını, 1/2 Ağ. Mt. Tk. ile Silâh Takımına; yolun sağ ile solundan ve III. Takımına da, Bölüğün gerisi ile iki yanını koruyacak gibi ilerlemesini emretti.

Yzb. Pekdemir, Bölük Erkânıyla, Öncü İleri Kısımına doğru ilerler. Bölük, tam bir sükûnet ve disiplin içinde, açılıp yayılarak, köye doğru ilerlemeye başladı. Bölük köye yaklaşırken, birden tüfek sesleri kesildi. Ne oluyor, diye durulduğu sırada, ileride yol üzerinde, bir

²⁹⁶ II. Piyade Taburu Subaylarının Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

²⁹⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

kaç beyaz nokta belirdi. Gelenler tutsak edilen Gerillâlardı. Tutsaklar bekletilmeden geriye, Tabura gönderildi.

Kroki 18: Öncü ileri kısmına baskın (B. Yalta arşivi).

Öncü İleri Kısım, on onbeş dakika içinde, Gerillâ saldırısını bozguna uğratarak yolu açmış ve Takım bir şey olmamış gibi tekrar yola koyulmuştu.²⁹⁸

(2) Piyade Takımının Karşı Hareketi

Bu küçük çatışmaya, Genç Subaylar için kısaca değinelim.

Wawon köyünden geçen yolun iki yanında sıralanan evlerde mevzilenen Gerillâlar; Keşif Kıt'asının köyden geçmesine ses çıkarmıyorlar. Onların hesabı geriden gelecek büyük kısmı karşılamak, karıştırmak ve geciktirmektir. Fakat karanlık çetecileri yanıltır. Gelenler, büyük kısmı değil, Öncü Öncüsünün İleri Kısımından ibaret bir piyade takımıydı.

²⁹⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Öncü Öncüsünün ileri kısmı, bütünüyle köye girince, Gerillâlar Takımı iki yandan ateş altına alırlar. Bu beklenmeyen ani ateş karşısında, erler haliyle şaşırırlar. Korunmak için mehtap aydınlığından koyu gölgeli yerlere koşuşurlar. "Üsteğmen Hakkı Öztürk'ün;

— *Ateş edin! Bomba atın! Evlere saldırın! komutu ile kendilerine gelen erler:*

Ateş gelen yerlere ateş açarlar. Karanlık avlulara dalarlar, evlere bombalarını savururlar.

Panik bekleyen düşman, erlerimizin saldırısı karşısında kendisi panikler. Orman içlerine ve dereye doğru kaçarlar. Birkaçı teslim olurlar. Gerçekten Takımın, enerjik ve cesur saldırısı, çetecileri dağıtmaya yeter.²⁹⁹

Gece dar bir alanda, saldırıya geçen kuvvet, genellikle sınırlı ve küçük bir kuvvettir. Böyle küçük kuvvetlere karşı, uzun boylu hazırlıkla vakit kaybetmeden, atak hareket etmek iyi sonuçlar verebilir.

Çete, panik yaratmaya, vakit kaybettirmeye bakar. Karşısındaki, dağılmaz ve çekilmezse çete çekilir. Çünkü çeteler, küçük kuvvetleriyle, uzun süreli vuruşmalarda bulunamazlar. Onların taktiği vurmak, panik yaratmak, oyalamak ve direnç karşısında, sağa sola kaçarak, ortadan kaybolmaktır.

2. Tugayın Wawon Toplanma Bölgesi

a. *Güvenlik Hattının İşgali*

Tugayın toplanma bölgesi Wawon Boğazı idi. "S" harfini andıran Boğaz 200 m. genişlikte; doğusu koyu ormanlık, batısı çıplak sarp tepelerle çevriliydi. Boğaz; 3 km. kadar uzunlukta idi. Boğazdan şose geçiyordu ve 3-4 dağınık ev bulunuyordu. Mehtapta boğaz, dağların gölgesi yüzünden zifiri karanlıktı.

Tugayın Wawon'daki toplanma bölgesinin iç güvenliğini, Alb. Dora'nın emri ile 2. Piyade Bölüğünden, Tğm. Kemal Saldıraner'in III. Piyade Takımı, sağlamakla görevlendirilmişti. Teğmen Kemal Saldıraner, yaptığı aramalar sonunda; evlerde bulunan şüpheli kişi-

²⁹⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

leri toplar. Boğaza gelen birlikler, toplanma bölgelerinde yakın güvenlik önlemleri alırlar.

Toplanma bölgesinin dış güvenliğini ise 1,5 km. ileriden, Keşif Kıt'ası ile Öncü Öncüsü 1. Piyade Bölüğü sağlamaktaydı.

"Albay C. Dora; 26/27.XI.1950 gecesi saat 23.20 sularında; yürüyüşe devam eden Keşif Kıt'ası ile Öncü Öncüsü Bölüğüne telsizle; daha ileri gitmemelerini, Keşif Kıt'asının, yolun kuzeyindeki çıplak tepede, Öncü Öncüsü Bölüğünün ise; yolun güneyindeki ormanlık Choyang-myon dağında mevzilenerek, Tugayın Toplanma Bölgesini; Doğuya karşı korumasını emreder."³⁰⁰

Keşif Kıt'ası taşıtlardan inerek, yolun hemen kenarındaki basık tepede mevzilenir. Fakat I. Piyade Bölüğünün işi o kadar kolay değildi. Albayın emri üzerine I. Piyade Bölüğü, yoldan sağa saparak. Tongjukkyonchon suyunun güneyine geçer. Savaş yüklerini sırtlarında taşıyan erler zifiri karanlıkta yolsuz, sık ormanla kaplı, sarp dağı tırmanmaya başlarlar. Nefes nefese çıkılan sırttaki bir açıklıkta, bölüğe mola verilir.

b. Subay Güvenliği Konusu

Öncü Öncüsünün Subayları, erleri dinlenirlerken, yanlarına güvenlik erleri almadan, birliklerine uygun mevzi yerleri seçmek üzere orman içine dalarlar.

Halbuki birkaç saat önce, düşman pususu ile karşılaşmıştı. Kaçan çetecilerin bazıları, buraya sığınmış olabilirlerdi.

Subaylarımızın; korkmuş görünmekten çok çekindiklerini biliyoruz. Ancak, bu anlayışın subayları güvensizliğe, tehlikeye sokabilecek boyutlara vardırılması, uygun ve akıllıca bir iş değildi. Subayın değeri, savaşta her zamandan daha çok anlaşılır. Subayın yerinin, kimse tarafından doldurulamayacağı iyi bilinmelidir.

Durum ve görev gerektirdiğinde, elbette subaylarımız öne çıkmalı ve erlerine örnek olmalıdırlar. Onları peşlerinden sürükleyebilmelidirler.

Vuruşmanın şiddetlendiği anlarda, bunalımlı hallerde subaylar ileri fırlamalı, saldırıda ve direnmede erleri ateşleyebilmelidirler.

³⁰⁰ YALTA, P.T'gm. B.; Günlük.

Ancak, subaylar olur olmaz her yerde ileri çıkarak, kendilerini düşman kurşunlarına hedef yapmamalıdır.

*"Subayların güvenliklerini sağlamaları; görev sayılmalıdır. Yanlarına güvenlik erleri almaları aslâ korkaklık sayılmamalı, gerekli bir önlem olarak anlaşılmalıdır."*³⁰¹

3. Bazı Notlar

a. Kıt'ayı, Hazırlıksız, Görevsiz Bırakmamak

26/27.XI.1950 gece yürüyüşümüzü, mehtap ışığında yapmamız, iyi bir şanstı.

Geceleyin, ormanda ve bilinmeyen bir arazide; amaca uygun ve güvenli mevzilenmek; çok güç bir iştir. Böyle durumlarda, tertiplenmeyi, bir talih ve rastlantı işi olmaktan kurtarmanın tek yolu , "*Çevre Savunmasına*" geçmekle olur.

Kıt'ayı, doğru, güvenli ve iyi tertipleyeceğiz diye, uzun süre toplu olarak, hazırlıksız yani duyarlı bir durumda bekletmektense, geçici olarak hemen tertiplemek daha uygun olur.

Önemli olan; Kıt'ayı düşman girişimleri karşısında görevsiz; tertipsiz ve önlemsiz bırakmamaktır. Kıt'a daima el altında, düşmanı karşılayabilecek hazırlıkta bulunmalıdır.

b. Zinde (diri, canlı) Kıt'a İhtiyacı

Kıt'anın savaş gücünü korumak, komutanların ilk görevidir. Her komutan kıt'asını, düşmanın karşısına zinde, hazırlıklı ve yüksek morale çıkarmaya özen göstermelidir.

"Savaş, barışta kazanılır sözü, boş bir söz değildir." Savaşta, kayıpları azaltmak, bilinçli vuruşmayı sağlamak; askeri barışta iyi, çok iyi yetiştirmekle mümkün olabilir.

Bu nedenle, barışta askerler "*savaş koşulları*" içinde eğitilmelidirler. Askerlerin dirençlerini ve deneyimlerini arttırmak için uzun süreli (haftalarca) sert uygulamalar yapılmalıdır.

³⁰¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Kıt'alar; gece-gündüz, soğuk-sıcak, kar-yağmur, aç-tok ve yor-gun-uykusuz demeden, durumdan duruma geçirilerek, hızlı bir tempo içinde olgunlaştırılmalıdırlar.

Barışta kıtalara acımayın, olabildiğince yüklenin. Onları yorun ve uykusuz bırakın. Uzun yürüyüşler yaptırın. Günlerce aç bırakın. Sık sık mevzi kazdırın. Geceleri uzun yürüyüşler, gece mevziye girmeler, gece çekilmeleri ile gece taarruzları yaptırın.

Kıtalar, kalıp uygulamalara, olduğundan fazla önem vermemelidirler. Kötü hava koşullarında askerlerinizi hemen kışlalardan araziye çıkarın, onları sürpriz vuruşma durumları ile karşı karşıya getirin.

Savaşta ise kıtayı yormamak, doyurmak ve uyutmak için her önlem alınmalı, her olanak kullanılmalıdır.

Kıtaya savaşta; gereksiz bir gram fazla yük taşıtmamalı. Fazla bir tek adım yürütmemeli. Uykudan bir dakika erken kaldırılmamalı. Fakat bu önlemler ve özen; görevi ve güvenliği tehlikeye sokmayacak hallerde alınmalıdır.

*"Türk Tankçılığının Babası Tahsin Yazıcı'dır. O aynı zamanda Asker Babasıdır. General Tahsin Yazıcı, Genç Subaylığından itibaren erleri; gereksiz yere erken uyandırmayan, boşu boşuna saatlerce ayakta tutmayan, "Ordu midesi üzerinde yürür" sözüne önem veren bir subaymış. Bu yüzden eleştirilere uğradığı olurmuş. Fakat o, bu anlayışını değiştirmemiş."*³⁰² General Yazıcı, askeri zinde tutmaya çok özen gösteren bir komutandı.

*"General Yazıcı, Kore'de ilk savaş görevini aldığı vakit; düşman karşısına askerini zamanında ve canlı çıkarabilmek için IX. Kolordu Komutanından evvelâ kamyon istemeyi ihmal etmez."*³⁰³

Bütün birliği dinlenmiş olarak bulundurmaya; muharebe durumu, vazife ve araçlar olanak vermeyebilir. Birliklerin muharebe durumu ve vazife gereği, yorgun ve bitkin hale düştükleri zamanlar az değildir. Böyle günlerde güvenlik önlemleri alınması, oyalama, karşı taarruz ve kesin savunma gibi hallerde acil, önemli görevleri başarabilecek; hareket gücü yüksek etkin bir birliğin, komutanın eli

³⁰² ALKOÇ, General Celâl; Anlattıkları. (12.II.1970 Hacı Bayram Camii)

³⁰³ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

altında hazır bulunması sağlanmalıdır. Komutanlar savaşta ve barışta, ulusal ve uluslararası durumlarda vurucu, etkili bir birliğe sahip olmayı önemli bir ödev saymalıdırlar.

Bu birlik komutası, silâhları, irtibatları, taşıtları ve eğitim düzeyinin yüksekliği ile güvenilir bir birlik haline getirilmeli. Alayda pekiştirilmiş -silâh, muhabere, istihkâm, sağlık- motorlu bir Piyade Bölüğü düşünülebilir. Kore'de sık sık böyle bir birliğe ihtiyaç duyduğumuz oldu. Bu birlikler, diğer birliklere iyi örnek olurlar.

c. Yaklaşma Yürüyüşünde İlk Sıkıntılı Gece

I. Bölük subayları, ormanda mevzi yeri ararlarken, hiç ummadıkları güzel bir sürprizle karşılaşır. Toprak kokan, yeni kazılmış, iyi ve derin bir tahkimata rastlarlar. Tahkimatın doğu yönde hazırlanmış olması, ayrıca bir şanstı.

Erler hiç yorulmadan hemen mevzilendiler. Uykusuzluk ve yorgunluk nedeniyle erlerimiz nöbet, devriye ve dinleme görevlerini gereği gibi yapamıyorlardı. Bunun için Teğmenlerin bütün gece mevzileri dolaşmaları gerekti.

"3. Piyade Bölüğü (-)'nün *"Dış Güvenlik Hattına"* doğru yanaştırdığını söylemiştik. 3. Piyade Bölüğü (-) gecenin ilerleyen saatinde, farkında olmadan güvenlik hattının ilerisine geçerken, işin farkına varan Keşif Kıt'ası tarafından durdurulur. Bölük geriye alınır. *Erler ayazdan korunmak için yol hendeklerine sığınır. Erler açıkta, soğuk toprak üstünde, titreyerek unutamayacakları sıkıntılı bir gece geçirirler.*"³⁰⁴

4. Tugayın Wawon'a İntikali

a. III. Piyade Taburu

"Tabur, diğer taburlara göre, Kunu-ri'de daha geride konduğundan arayı kapatabilmek için erkenden (saat 18.00) yaya yola koyulur. Taburda 9. Piyade Bölüğüne Öncü görevi verilir. Taburun kalanı öncüyü; 10., 12. Kh. ve 11. Bölük sırasıyla kovuşturur. Tugayın tek bu piyade taburunda Topçu İrtibat Subayı vardır."³⁰⁵

³⁰⁴ TIRAK, Tğm. Behiç; Anlattıkları.

³⁰⁵ HAYDAROĞLU Top.Ütğm. A; Anlattıkları.

Tabur epey yaya yürüdükten sonra, I. Piyade Taburdan dönen kamyonlara binerek saat 01.00'de Wawon'a ulaşır.

Wawon'da çadırlarını kuran Tabur; Bölüklerden birer Piyade Takımını yakın güvenlikle görevlendirir, gece olaysız, sakin geçer. Bu Tabur da diğer taburlar gibi akşam yemeğini yemişti."³⁰⁶

b. Havan Bölüğü

"Bölük, kendi taşıtları ile saat 18.00'de I. Piyade Taburunun Kunu-rî'deki bölgesine yanaşır. Hv. Bl. saat 20.00'den itibaren III. Piyade Taburunu kovuşturmaya başlar. Hv. Bl. Wawon Boğazı çıkışı-na bir km. kala, Albay C. Dora tarafından durdurulur. Şosenin so-lunda gösterilen (batısında) yerde istirahataya geçer.

Hv. Bölüğü yakın güvenlik önlemlerini alır. Bölüğün SCR-694 telsizi dinlemededir. Gece sakin geçer."³⁰⁷

c. II. Piyade Taburu

"Tabur, Tugayın buyruğu ile elindeki motorlu taşıtları I. Piyade Taburu ile Keşif Kıt'asının nakline tahsis eder.

Tabur; 5. Piyade Bölüğü öncü olmak üzere, 6., 7., Kh., 8. Ağ. Bölük sırasıyla ve bir Piyade Takımı artçı olmak üzere, saat 19.00'da yaya yürüyüşe geçer.

Tabur, Yuru mevkiinden itibaren, Wawon'dan dönen kamyonlara binmeye başlar, saat 00.30 sularında Wawon'a varır.

6. Piyade Bölüğünden Üsteğmen Tarık Erbayar'ın ve 5. Piyade Bölüğünden Üsteğmen Hasan Basri Günalp'in Takımı yakın güvenlik için görevlendirilir. Tabur çadır kurarak istirahataya geçer. Tabur'un Tugayla telsiz irtibatı vardır. Hava soğuktur. Gece olaysız geçer."³⁰⁸

³⁰⁶ III. Piyade Tabur Subaylarının Anlattıkları.

³⁰⁷ ÖZBAY, Ütğm. İzzet; Anlattıkları.

³⁰⁸ II. Piyade Tabur Subaylarının Anlattıkları.

ç. Tank Takımı

"Kolordu Tugaya bir Tank Takımı vermişti. Kunu-ri Köprüsü ci-varında Tank Takımı ile buluşan Üsteğmen Hayrullah Batu, Takımı gece saat 01.25 sularında, Wawon'a götürür. Tankçılar hemen istira-hata geçerler."³⁰⁹

d. Topçu Taburu

"Topçu Taburu 26.XI.1959 akşamı çekildiği Kunu-ri Kasabası-n-da, ikmal yapıp dinlendikten sonra, 27.XI.1950'de gün ışıırken Wawon'a intikal edecektir."³¹⁰

e. Muhabere Bölüğü

Kunu-ri güneyinde Hapochame'deki Tugay Karargâhının kon-ma yeri ile Top.Tb. arasında yalnız telsiz ve P.Tb.ları ile telli irtibatı vardı. 26/27.XI.1950 gece yürüyüşünde Tugayın yalnız Keşif Kıt'ası ile telsiz (jipe monte edilmiş) irtibatı vardı. Tugayın Kunu-ri de bıraktığı İkinci(geri) Kademe ile telli irtibatı bulunuyordu.

"Mu. Üsteğmen Enis Gümüşyalçın, telsiz takılmış bir jiple, Albay C. Dora'nın emrine veriliyor. Mu. Teğmeni Tahir Ün'de; Telli Ta-kımı, IX. Kor.'nun Wawon-Tokchon arasında kurulmasını emrettiği, Ana Muhabere Mihverini döşemek görev ile Keşif Kıt'asına katılıyor.

Tugayın, gece yürüyüşünde, Alb. C.Dora ve Keşif Kıt'ası ile Top.Tb.'dan başka bir birlikle irtibatı yoktu.

Muhabere Bölüğü 26/27.XI.1950 gecesini, bulunduğu yerde (Kunu-ri güney batısında) geçirir. Bölük, 27.XI.1950 sabahı erken-den Wawon'a intikal eder."³¹¹

f. İstihkâm Bölüğü

"Bölük, 26/27.XI.1950 gecesini, bulunduğu yerde geçirir. 27 Ka-sım sabahı, 20 km. yolu aşarak, saat 06.00'da Wawon'da Tugaya katı-lır."³¹²

³⁰⁹ GÜMÜŞYALÇIN, Ütgm. E.; BATU Ütgm. Hayrullah; Anlattıkları.

³¹⁰ ERALP, Top.Bnb. Şemsi; Anlattıkları.

³¹¹ GÜMÜŞYALÇIN, Ütgm. E.; Anlattıkları.

³¹² EVREN, İs.Yb. N.; Anlattıkları.

g. Tugayın Bağlı Birlikleri

Tugayın Uçaksavar Bölüğü 26/27.XI.1950, gecesini bulunduğu yerde geçirir. 27 Kasım günü erkenden Wawon'a intikal eder.

"Yzb. Rahmi Küntür'ün komutası altında bulunan Tugay Bağlıları; Muhafız, Tanksavar, Keşif (görevde), İnzibat ve Trafik Takımı, Tugay Komutasının ileri kısmını kovuşturarak, 27 Kasım sabahı Wawon'a ulaşırlar."³¹³

ğ. Tugay Karargâhının İleri ve Geri Kademeleri

(1) Tugay Karargâhı

Tug.K.: Gen. Tahsin Yazıcı

Tug.K.Yrd.: P.Alb. Celâl Dora

Tug.Kur.Bşk.: Kur.Yb. Selâhattin Tokay

Tug. G-I. Yzb. İsmail Çataloğlu

Tug. G-II. Kur.Yzb. Hakkı İnceoğlu (IX.Kor.'da İrtibat Sb.)

Tug. G-III. Kur.Bnb. Faik Türün

Tug. G-IV. Kur.Bnb. Recai Baturalp

Tug. Kh.'da ayrıca: "G" Mülhak (Yardımcı) olarak;

Tug. G-I. Yardımcısı P.Yzb. Halim İrsoy

Tug. G-II. Yardımcısı P.Yzb. Muzaffer Sebükcebe, Yzb. Mehmet Sevil

Tug. G-III. Yardımcısı Yzb. Sacit Gürünlü, P.Yzb. Abbas Yurdakul, P.Ütğm. Bedri Çiğdem

Tugayda Dilman (Çevirmen-Tercüman) Subaylar vardı.

Tugayda: Amerikalı Top.Alb. Gambi (Polatlı'da Top.Ok.'da öğretmen)

Amerikalı P.Kur.Yb. Veyrıl

Amerikalı İs.Bnb. Mansın

Amerikalı Mu.Yzb. Lorenzo

³¹³ GÜLEÇ, P.Ütğm. M.A.; Anlattıkları.

Tug.K. Emir Sb.: Tnk.Yzb. Hurşit Güneşli

Tug. Bağlı Birlik K.: Yzb. Rahmi Küntür

Hv.Bl.K. P.Yzb.: Nail Noyanlı

(2) Tugay Karargâhı İleri Kademesi

Tug.K.

Kur.Bşk.

G-I. Müdürü

G-II. Müdürü ve Yardımcıları

G-III. Müdürü ve Yardımcıları

G-IV. Müdürü

Top.Tb.K. (Gerektikçe)

Geri Kd.K. (Gerektikçe)

Shh.Bl.K. (Gerektikçe)

Amerikalı Danışman Subaylar.

(3) Tugayın Geri (İkinci) Kademesi

Geri Kademe K.: P.Yb. Natık Poyrazoğlu

G-I.: Yzb. İsmail Çataloğlu (Yargı dahil)

G-IV.: Kur.Bnb. Recai Baturalp

Lv.Md.: Lv.Bnb. Kemal Ertan

Shh.Bl., Uçs.Bl., Oto Bl. Ordonat Bl., Kh.Bl.

1. Talimgâh Bl.K.: P.Yzb. Kaya Aldoğan

2. Talimgâh Bl.K.: P.Yzb. Hayati Adıyaman

(4) 26/27.XI.1950 Gecesi Tugay Komutası

Tugay savaş görevini alınca, hemen hazırlığa başlar. Savaş emri birliklere evvelâ telefonla, daha sonra yazılı olarak bildirilir.

"Yürüyüşü izlemek ve Tugayın Wawon'da toplanmasını düzenlemek üzere; Albay C. Dora görevlendirilir."³¹⁴

³¹⁴ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Kurmay Binbaşı Faik Türün, karargâhtaki işlerini bitirince, yanına Yzb. Sacit Gürünlü'yü alarak, Doç'la Wawon'a gider.

"Kolordunun Kunu-ri ile Wawon arasında döşendiğini söylediği Ana Muhabere Mihverine, rastlanıp rastlanmadığı öğrenilemedi. Ancak, yürüyüş sırasında olsun, muharebeler esnasında olsun, Tugayın bu hattan yararlanmadığı bilinmektedir."³¹⁵

IX. Kor.'dan Tokchon'a hareket emri alınınca; Tugay Karargâhında çadırlar söküldüğü için General Yazıcı'da 26/27.XI.1950 gecesi Kamyonda, odun yakılan bir tenekenin başında geçirir. Acemilik nedeniyle gösterilen aceleden ötürü, Tugay Karargâhı ve bağlı birlikleri, açıkta çok sıkıntılı ve uykusuz bir gece geçirirler.

Tugay Komutası 27.XI.1950 sabahı erkenden, Wawon'a intikal eder.

Wawon'da fazla kalınmayacağı için 26/27.XI.1950 gecesi Taburlara telli irtibat çekilmez.

5. Tugay Geri Teşkilleri

a. Geri Teşkiller

1. ve 2. Talimgâh (Depo), Oto, Ordonatım, Shh., Lv. ve Kh. Bölükleri ile I. ve IV. şubelerin personeli (müdürler hariç) ile bandodan oluşuyordu.

Taburların fazla eşyaları ile muhafız personeli de 26.XI.1950 tarihinde geri teşkillere katılmışlardı.

Geri teşkiller, ikinci bir emre kadar Kunu-ri'de kalacaklardı. Geri teşkiller savaşın yakında, zaferle biteceği düşüncesiyle cepheye yakın tutulmuşlardı.

b. Oto Bölüğü

26/27.XI.1950 sabahı, Oto Bölüğü Kunu-ri güneyine konar. Tugay yayalarının Wawon'a ulaştırılmasından sonra Kolordunun verdiği kamyonlar iade edilir.

³¹⁵ GÜMÜŞYALÇIN, Ütgm. E.; Anlatıkları.

6. 26/27.XI.1950 Gecesi Durum

Tugay 26/27 Kasım 1950 gecesi, Birinci Aşamanın yürüyüş plânını aksatmadan uygular. Piyade Taburlarına gece Wawon'da dinlenme fırsatı verilir.

Bu gece, (26/27.XI.1950) Çin Taarruzu nedeniyle Chongchon vadisi boyundaki Amerikan Piyade Birlikleri, İkmal, Top. ve komuta tesisleri büyük insan, araç ve gereç kayıpları verirler. Türk Tugayının bu durumdan haberi yoktu. Wawon'a intikal eden Türk Tugayı, geceyi (26/27 Kasım) sakin geçirmişti.

Öncü İleri Kısımına, Wawon Köyünde yapılan çete saldırısı hariç tutulursa, Tugayın geceyi Wawon'da olaysız geçirdiği söylenebilir.

Düşman kuvvetleri (Çinliler) 26/27.XI.1950 gecesi de taarruzlarına devam ederler. Düşmanın Batı cephesinde ağır, Doğu kesiminde ise (Tokchon-Kunu-ri arası) daha hızlı ilerlediği görülür.

26/27.XI.1950 gecesi; Çin Ordusu karanlığın basması ile BM Kuvvetlerinin nefret ettikleri, gece taarruzuna başlar. Cephedeki boşluklardan sızan Çinliler, Topçu mevzileri ile Alay Komuta yerlerine saldırırlar. 2. P. Tümeni, doğusu açık bölgede ağır koşullar altında tutunmaya çalışır.

Tugayın yürüyüş mihverinin kuzeyindeki cephe çöker, birlikler dağılır, düşman inisiyatife ele geçirir ve BM Kuvvetlerini tehdit ederken IX. Kor. bütün bu olanları, Tugaya haber vermez. Tugay *"koyu bir karanlık"* içinde Tokchon'a doğru yürütülmeye devam edilir.

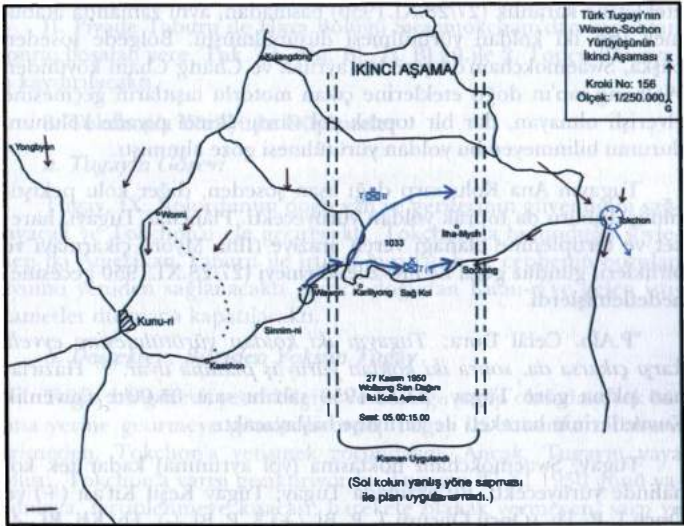
2. Tümenin evvelâ Undong, sonra Kujandong'a çekilmesi ile Kunu-ri Tokchon yolunun ve Türk Tugayının gerisinin kesilme tehlikesi belirir. Tugay ikmalini yapacak 2. Tümenin yerini bilmediği için irtibat kuramaz. 2. Tümeinde Türk Tugayını aramaz.

7. İkinci Aşamanın Plânlanması

Piyade Taburlarının, Wawon'a intikalleri, 26/27 Kasım gecesi saat 01.00 sularında tamamlanmıştı. *"Albay Celâl Dora Kurmay Binbaşısı Faik Türün ve Yzb. Sacit Gürnlü"*³¹⁶, İkinci Aşamayı plânlamak üzere Wawon'da bir araya gelirler.

³¹⁶ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; İRSOY, Yzb. H.; (A Yurdakul'un da katıldığı söylendi.)

Soğuk bir gecede, Doç kamyonu içinde, el elektrik fenerinin ışığında çalışmaya başlarlar. Gece yarısı olmuştur. Maalesef, Tugaya hiçbir yerden en ufak bir yeni bilgi gelmemiştir. Sanki Kore'de savaş durmuştu. Bu durumda iş, plâncıların ferasetine* kalmıştı diyebiliriz.

Kroki 19 (B. Yalta arşivi)

Gerçek olan şudur ki; bu gece komutan ve plâncılar, Esas Bilgi Unsurlarına göre değil, tahmin ve kestirme yetenekleri ile haritaya bakarak, düşmanla karşılaşma yerini saptamaya çalışırlar.

Plâncılar, düşmanla normal olarak 28.XI.1950 günü Tokchon civarında, en erken ise; 27.XI.1950 tarihinde akşama doğru, İlha Myon dağı ötesinde bir yerde, karşılaşılabilceğini göz önünde bulundururlar.

* Feraset: Anlayış, sezgi, sezgi, zekâ.

Burada iki önemli nokta vardı. Sorunun birisi, Wolbong-san dağının dar ve dik, çok sert virajlı yolunu savaş donanımlı erlerle yaya yürütmesi, diğer sorun da zamandı.

Tugayın büyük kısmını (iki P.Tb.), Wolbong-san Dağının doğu eteklerine karanlık (27/28.XI.1950) basmadan, aynı zamanda atabilmek için iki koldan yürütülmesi düşünülmüştü. Bölgede şosedan başka, Swaemokcham'da şosedan ayrılan ve Chang Cham köyünden Wolbong-san'ın doğu eteklerine çıkan motorlu taşıtların geçmesine elverişli olmayan, dar bir toprak yol vardı. İkinci piyade kolunun, durumu bilinmeyen bu yoldan yürütülmesi göze alınmıştı.

Tugayın Ana Kolu sarp dağı aşan şosedan, diğer kolu pekiştirilmiş Taburu da toprak yoldan yürüyecekti. Plâncılar Tugayı, hareket ve tertiplenme olanağı veren araziye (İlha Myon) çıkarmayı ve birlikleri, gündüz gözü ile mevzilendirmeyi (27/28.XI.1950 gecesine) hedeflemişlerdi.

"P.Alb. Celâl Dora; *Tugayın iki koldan yürütülmesine evvelâ karşı çıkarsa da, sonra iki koldan yürüyüş plânına uyar.*"³¹⁷ Hazırlanan plâna göre Tugay, 27.XI.1950 sabahı saat 05.00'te Güvenlik Kuvvetlerinin hareketi ile yürüyüşe başlayacaktı.

Tugay, Swaemokcham noktasına (yol ayrımına) kadar tek kol halinde yürüyecekti. Bu aşamada Tugay; Tugay Keşif Kıt'ası (+) ve Öncü I. P. Tb. (Öncü Öncüsü I. P. Bl. (+) 3. P. Bl. (-), Tb. Kh. Bl., 4. Ağ. Bl. (-) ve 2. P. Bl.), II. P. Tb., Hv. Bl. (motorlu), III. P. Tb., Tnk. Tk., Top. Tb., İs. Bl. (-), Mu. Bl. (-), Tugay Karargâhı İleri Kademesi (Motorlu) Tugay Bağlı Birlikleri (Uçs. Bt., Muhafız Tk, Tas. Tk., İnz. Tk, Trafik Tk.) sırasıyla yürüyecekti.

"*Sağ kol*" (Büyük kısım) Tugayın komutasında, Sol Kol (II. P. Tb. ile Hv. Bl. -yaya-) P. Alb. Celâl Dora'nın komutasında yürüyecekti. Kol Swaemohcham noktasına gelince; şosedan ayrılarak, toprak yola sapacak, Tugayın "*Sol Kolu*" olarak yürüyüşüne devam edecekti.

"*Sağ Kol*" (Büyük Kısım); Wawon-Swaemokcham-Karillyong (677 Boyun Noktası "Gez") yolu ile Suchong'a (İlha Myon) sırtlarına,

³¹⁷ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

"*Sol Kol*" (Dora Grubu); Swaemokcham-Chonacham uzanımı hattına ilerleyecekti.

Tugayın Sağ ve Sol kolunun, Walbong San dağına aşarak, en geç saat 14.00'te İlha Myon hattına varacağı hesaplanmıştı.

II. Piyade Taburu ile Hava Bölüğü Swaemokcham'dan saptıktan sonra; boşalan yere, Tnk. Tk. Mu. Bl., İs. Bl.ğü ile 2. Topçu Bataryası kaydırılacaktı.

8. Tokchon'a Yürüyüşte Düşünceler

a. Tugayın Görevi

Tugay, IX. Kolordunun doğu yan ve gerilerinin güvenliğini sağlayacak ve Tokchon'u ele geçirecekti. Tokchon'da bulunduğu söylenen iki Amerikan Taburu ile irtibat kurulacak ve cephenin bozulan uyumu yeniden sağlanacaktı. Ayrıca doğudan Kunu-ri'ye gelen istikametler düşmana kapatılacaktı.

b. Destekten, Bilgiden Yoksun Tugay

Tugay bu görevi, yeter bilgiye ve desteğe sahip olmadan, tek başına yerine getirmeye gönderiliyordu. Tugay iki Amerikan Taburu erimeden, Tokchon'a yetişmek zorundaydı. Ancak, Tugayın yaya oluşu, Tokchon'a varışı geciktiriyordu. Tugayın 27.XI.1950 günü yayılmaya, tertiplenmeye kısacası; harekete olanak vermeyen, sarp ve ormanlık Walborg San Dağının doğusuna biran evvel geçmesi gerekiyordu. Bir önemli nokta, Tugayın iki yanında temas kuracağı, dayanışacağı dost birliklerin ortalıkta görünmemeleriydi. "*General T. Yazıcı, habersizlikten büyük sıkıntı ve endişe içindedir.*"³¹⁸

Her ne kadar, Tugayın yürüyüş mihverinin kuzeyinde bulunduğu söylenmiş ise de, Amerikan 2. Piyade Tümeninin yeri ile durumu bilinmiyordu.

Tugayın güney yönünde 1. Süvari Tümeninin bulunduğu söylenmekle beraber, birliğin varlığını gösteren bir işaret yoktu.

³¹⁸ GÜNEŞLİ, Tnk.Yzb. H.; Söylem.

Kısacası Tugay, cepheyi yaran ve derinlikte ilerleyen, büyük düşman kuvvetleri üstüne, iki yanından ve gerilerinden emin olmadan, tek başına Tokchon'a doğru ilerliyordu.

c. Tugayın Bilgi Toplama Olanakları

Arazinin ormanla kaplı, sarp ve yolsuz olması, Tugayın yanlarında önlem almasını güçleştiriyordu. Buna rağmen Tugayın yanlarında güvenlik önlemi -yancı- almaması ise tehlikeli bir savsaklamaydı.

IX. Kolordudaki; Kur. Yzb. Hakkı İncoğlu ve iki Hv. K. Pilitundan devamlı bilgi sağlanılmaması da önemli bir ihmaldi.

Tugayın elinde keşif olanakları geniş, iki Topçu Gözetleme Uçağı vardı. Tugay bu iki uçakla, ilerisi ile iki yanında, epey geniş bir alanı göz altında tutabilirdi. Bu iki uçağın, bilinçli ve plânlı olarak kullanıldığını duymasak da, *Topçu Pilot Ütğm. Ertuğrul Sabuncuhun* 27.XI.1950 günü saat 14.30 sularında Tugayın yürüyüş kolu üzerinde uçtuğunu, "*sinek uça görürüm*" dediğini biliyoruz. Bir saat geçmeden Tugay Keşif Kıt'asının; Sochang'da düşmanla karşılaştığına tanık olacaktık.

ç. Tugay Niye İki Koldan Yürütüldü?

Durumun bilinmediği saatlerde, Tugayın iki koldan yürütülmesine şöyle bir değinelim:

Durumun açık olmadığı hallerde; genellikle kuvvetin çoğu ile birinci hatta olarak, düşman üstüne gidilmez.

Tugayı; açılıp yayılmaya olanak vermeyen, yolsuz, sarp dağlık alandan bütünü ile gündüz geçirerek, Wohbong-san'ın doğu eteklerinde 27/28.XI.1950 gecesine vuruşmaya hazırlayabilmek ve iki Pi-yade Taburunu aynı zamanda mevzi hattına atabilmek için, iki koldan yürütmenin sakıncaları bile bile göze alınır.

Akademik tartışmaya açık olan kararın sorumluluğunu yüklenmek, bir yerde komutanlık gereğidir. Başarılı olunması halinde eleştirinin yerini övgü alır. Aksi olduğunda da, Komutan sorumluluğun bütün ağırlığını, tek başına karşılamak zorunda kalır. Gerçekten Komutanlık öyle herkesin, sıradan askerlerin harcı değildir.

IV. WAWON-SOCHONG YÜRÜYÜŞÜ

1. Wawon-Swaemokcham Yürüyüşü

a. Yürüyüş Tertibi

Tugayın Keşif Kıt'ası (+) ve Öncü Öncüsü 1. Piyade Bölüğü (+), Alb. C. Dora'nın telsiz emriyle saat 05.00'de mevzilerini boşaltarak yürüyüşe başlarlar.³¹⁹ Uykusuz ve yorgun güvenlik birliklerine, sabah kahvaltısı verilemedi. Tugayın Öncüsü I. Piyade Taburu (-), 3. Piyade Bölüğü (-), 4. Ağ. Bölük (-), Tabur Kh. Bl.ğü, 2. Piyade Bölüğü sırasıyla saat 06.00'da Öncü Öncüsünü yaya kovuşturmaya başlar. Tabur sabah kahvaltısını yapmadan yola çıkar.

II. Piyade Taburu I. Piyade Taburunun arkasından; 5. Piyade Bölüğü, 7. Piyade Bölüğü, 8. Ağ. Bölük, Tabur Kh. Bölüğü ve 6. Piyade Bölüğü sırasıyla saat 06.30'da yürüyüşe geçer.

Havan Bölüğü bindirilmiş olarak II. Piyade Taburunu kovuşturur. Tabur ile Havan Bölüğüne sabah kahvaltısı verilememiştir.

III. Piyade Taburu, II. Piyade Taburunun koldaki yerini almasından sonra yürüyüşe başlar.

Sol kol (II. P. Tb. ve Hv. Bl.) Yongbong-ni'de şosedan sola sapınca, I. Tb. ile III. Tabur arasında oluşan boşluğa, 2. Topçu Batar-yası, istihkâm ve muhabere bölükleri alınırlar.

III. Piyade Taburu, saat 06.45 sularında II. Piyade taburunun peşinden 11. Piyade Bölüğü Öncü olarak 9. Piyade Bölüğü, 12. Ağ. Bölük, Tabur Kh. Bl., 10. Piyade Bölüğü sırasıyla yürür. Taburun Öncüsünde, Topçu Gözetleme Subayı bulunmaktaydı. Tabur kahvaltı yapmamıştı.

III. Piyade Taburunun arkasından sırayla; Tank Takımı, Topçu Taburu (-), İs. Bl. (-), Mu. Bölüğü (-), Tugay Komutasının İleri Kısmı, Uçs. Bt., Tugay Bağlı Birlikleri (Kşf. Tk. hariç) motorlu olarak yürüyorlar.

Tugayın Geri Kademesi Kunu-ri'deydi ve ikinci emre kadar orada kalacaktı.

³¹⁹ PEKDEMİR, Aziz; Anlattıkları.

b. Sol Kolun Gafleti*

*"Sol Kolun Tugayın yancısı olarak yürütüldüğünü söyleyenler de var."*³²⁰

*"Sol Kola Albay Celâl Dora'nın komuta etmesi emredilmişti."*³²¹
*"Bu yüzden II. Piyade Taburunun Subayları sol kola "Dora Grubu" adını takmışlardı."*³²² Sol kolun şosedan ayrılma noktası, Wawon'a kuş uçuşu 5 km. kadardı.

*"Albay C. Dora, II. Piyade Tabur Komutanına kovuşturacağı yolu, sapacağı noktayı arazide ve haritada göstermişti."*³²³

II. Piyade Taburu, Wawon köyünü geçtikten sonra, Yangbong-ni köyü çatalına geldiği sırada, oradan geçmekte bulunan Tugay Harekât Şubesinden bir Yüzbaşının; II. Tb. K.'nına;

— *Binbaşım, buradan sola sapmanız gerekiyor."*³²⁴ Uyarısı üzerine Tabur; şosedan ayrılarak gösterilen yönde, sol kol olarak yürüyüşüne devam eder.

Tabur, maalesef yanlış bir noktadan, yanlış bir istikamete sapmıştı. Taburun saptığı yol toprak araba yoluydu. 500 m. sonra bu yol iyice darlaşarak, patikaya dönüşür. Ağır piyade silâhları ve cephaneyi erler taşımaktadır. Havan Bölüğü, motorlu taşıtlarını şosenin kenarındaki mısır tarlasında bırakarak, havanlar ve cephanelerin yanında olarak, II. Taburu kovuşturmaya başlar.

II. Piyade Taburu görüş vermeyen orman içinde, önüne çıkan patikayı sürmeye başlar. Az sonra Tabur, birerli kolda yönünü kaybetmiş olarak, yorucu bir yürüyüşe girer. Orman içinde 50 m. ilerisi bile görülemez. Taburun derinliği akıl almaz bir biçimde artar. Taburun taktik bütünlüğü, patikada tehlikeli bir biçimde uzadıkça uzar.

* Gaflet: Dalgınlık, dikkatsizlik, ihtiyatsızlık, aymazlık.

320 II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

321 TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

322 GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütg.m.E.; Anlattıkları.

323 DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 104. II. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

324 II. P.Tb. Subayları ile Hv.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

Kroki 20

Tabur Komutanı piyade binbaşı Miktat Uluönlü, güvenlik için ileriye bir manga çıkarır. Kendisi de bu manganın arkasında yürür. Yürüyüş sırasında jeneratörler sırtta taşındıklarından, kesintisiz telsiz irtibatı kurulamaz. Tabur, bu durumunu Tugaya, ne telsizle ne de yazılı haberle bildirir.

II. Piyade Taburu sık orman içinde Tugaydan kopmuş durumdaydı . Bu durumdan Tabur Komutası endişelenirse de, üzerinde durulmaz. Emir emirdir, denir ve yürüyüş sürdürülür.

Maalesef Sol Kola komuta etmesi gereken "Albay Celâl Dora'da, II. Tabura yürüyüş emrini verdikten sonra, sol koldan ayrılır. Albay Tugayın Sağ Kolu ile yürümeye devam eder ve Albayın sol kolun başına gelenlerden haberi olmaz."³²⁵ Sağ Kol büyük koldur. Büyük kolda bulunmanın havası başkadır.

³²⁵ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 359. GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütgm. E.; Anlatıkları.

c. II. Piyade Taburu İlerisine Sürülen Keşif Kolu

"Albay C. Dora Sağ Kolla yürürken, Sol Kolun sapacağı Swa-emokcham noktasındaki kavşağa geldiği sırada, oradan geçmekte bulunan 2. Piyade Bölüğünden Jandarma Teğmeni Kemal Saldıraner'e; *Sol Kolun önünde Keşif Kolu olarak yürümesini, II. Tabura yol ile düşman hakkında bilgi vermesini, Taburun güvenliğini sağlamasını*"³²⁶ emreder.

"Jandarma Teğmeni Kemal Saldıraner Albay'ın emrettiği yola sapar II. Piyade Taburunun (Sol Kolun) Keşif Kolu olarak ilerlemeye başlar.

Takım ince bir suyun aktığı sık ve ulu bir ormanın içinde, yaprakların örttüğü, küf kokan, rutubetli, işlek olmayan toprak yol, bir süre sonra patıkaya dönüşür. Teğmen Kemal Saldıraner, arkasından geldiğini sandığı II. Tabur komutanına, yolun halini yaya haberci (iki kişi) ile rapor eder.

Takıma dönen yaya haberciler; *şoseye kadar yürüdüklerini, fakat II. Piyade Taburuna rastlamadıklarını haber verirler.* Bu haber üzerine Teğmen Kemal Saldıraner, Takımı ile geriye döner. Teğmen şoseye çıktığı sırada, oradan geçmekte bulunan Albay C. Dora ile karşılaşır. Durumu Albaya anlatırken, General Yazıcı gelir. Albay Generale bilgi verir. General II. Piyade Taburunun yanlış yöne gitmesi karşısında *"Vah Vah"* diyerek, üzüntüsünü belli ettikten sonra; *II. Piyade Taburunun bulunarak derhal geriye döndürülmesini ve sağ kolu kovuşturmasını emreder.*"³²⁷

ç. Sol Kolu Geriye Çevirme

Bu yanlışlık yüzünden, Tugayın yürüyüş plânı baştanbaşa değişmiş oldu. Elbette burada söylenecek çok söz var.

II. Piyade Taburu ile Tugay arasında telsiz irtibatı yoktu. Şimdi yapılacak ilk iş, Taburun saptığı yanlış yolu bulmaktır. *"II. Piyade Taburunun saptığı yanlış yön, şose kenarında bekleyen Havan Bölüğü taştılarına rastlanmasıyla öğrenilir.*

³²⁶ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Anlattıkları.

³²⁷ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; SALDIRANER, J.Tğm. K.; Anlattıkları.

*II. Piyade Taburuna geri dönme emri; sol kolun sonunda yürüy-en Havan Bölüğüne saat 11.30 sularında iletilir.*³²⁸ Havan Bölüğü Telsizle uğraştıysa da Tabura emri iletemez. Emir ağızdan II. taburun sonunda yürüy-en 8. Ağır Bölüğe iletilince, Havan Bölüğü hemen dönüş-e geçer. *"Şoseye çıkan Hv. Bl.ğü II. Taburu beklemek üzere taşıtların yanında durduğu sırada; oraya gelen Albay Dora'nın emri üzerine, taşıtlarına binerek sağ kolu kovuşturmaya başlar.*³²⁹

II. Tabur Komutanına haber, ancak saat 12.20'da iletilebilir. Tabur epey ağır bir yürüyüşle geri döner. Sabah ve öğle bir şey yememiş olan erler, şose kenarındaki tarlada, kalmış mısırları yemeye çalışırlar. Albay C. Dora'nın emri ile Tabur sağ kolu kovuşturmaya başlar. 5. Piyade Bölüğü'nden P. Üsteğmeni Edip Özkayak'ı öncü olarak görevlendirilir. 6., 8., Ağ., KH. ve 7. Bölük sırasıyla Sağ Kolu kovuşturur. Erler, halsiz ve isteksiz yürüyorlar. II. P.Tb. yolda Koreli, sivil ve asker; silâhlı-silâhsız, perişan gruplara rastlar.

2. Notlar

a. *Körü Körüne İtaat*

Bir Subayın II. Piyade Taburuna;

— *Buradan sapacaksınız sözüne, Taburun gözü kapalı uyması, Tugayın tüm yürüyüş plânını bozmuştu.* Ne Tabur Komutanı, ne Tabur K. Mv.'ne S-II ve de S-III Subayı;

— *Hele bir haritaya bakalım. Albayın bize gösterdiği nokta ile burası aynı mı?* diyerek işin üzerinde durmak gereğini duymazlar." Buna, zihni tembellik alışkanlığı denebilir.

Halbuki, Tabur Komutanı Mv. ve özellikle S-III Subayının, yolda ikide bir haritaya bakarak, Taburun nerede bulunduğunu saptamaları ve komutana sormadan haber vermeleri gerekirdi. Bu yapılsaydı Taburun yanlış yöne sapması önlenmiş olurdu. Bu hata karar-gâh subaylarının deneyimsizliklerinden oluşmuştu.

Her Orduda olduğu gibi bizde de, birliğin tek ve ilk sorumlusu Komutandır. Bilgisiz, eğitimi zayıf ve tembel Subaylar, her şeyi Ko-

³²⁸ Hv.Bl. Subayları ile II.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

³²⁹ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Hv.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

mutanlardan beklerler. Böyle Subaylardan hayır gelmez. Astlar, komutanlarının yardımcısıdır. Komutana doğru bilgi ile öneri sunmaktan sorumludurlar. Sorulara Komutandan önce bu Subaylar cevabı araştırıp bulmakla ödevlidirler.

Sorumluluktan kaçan, Komutanın suyuna giden, gölgede kalmayı yeğleyen bu Subaylar, çok akıllı ve bilgili olabilirler. Fakat, aslâ yararlı olamazlar. Çünkü onlar sadece kendilerini kollayan, çıkarıcı Subaylardır. Meziyetleri çevre edinmekten ibarettir.

— *Üstün bir bildiği vardır, bu ne demektir? Üstün hedefi, amacı ve görevi vardır. Bu da gizli bir husus değildir.*

Ast; *"Ana Birliğin görevini", "Komutanın maksadını"* iyice kavramak ve gözden kaçırmamak, gerektiği vakit inisiyatifini kullanarak, tutarlı sorumluluk almak cesaretini göstererek, Komutanın amacına katkıda bulunmalıdır.

Bu anlayışta bilgili Subay yetiştirilmezse, Komutanlar Subaylarının *"top sesine"* koşacaklarını beklemesinler.³³⁰

Böyle subayların, *"kalıpları ile mevcut ruhları ile kaçak"*³³¹ olmaları unutulmasın. Atalarımız *marifet, iltifata tabidir* derler. Orduda çalışkanlık, bilgi; medeni cesaret ile sorumluluk yüklenme ve dürüstlük ile sadakat ödüllendirilmelidir.

b. Muzaffer Çabuk Ol!

27.XI.1950 günü öğleye doğru Karargâhta, Tokchon bölgesinin haritalarının bulunmadığı fark edilir.

"- Muzaffer! (Piyade Yzb. Muzaffer Sebükcebe) hemen Kolor-duya git. Kur.Yzb. Hakkı İncaoğlu'ndan Tokchon bölgesinin haritalarını getir. Yzb. M.Sebükcebe, Kunu-ri'den sonra çekilen birliklerin yoğun trafiği ile karşılaşır. Güçlkle IX. Kor. Kh.'na varan Yzb. Muzaffer Sebükcebe, Karargâhı; heyecan ve karışıklık içinde bulur. Kolordu da bir panik havası esmektedir. Kur. Yzb. Hakkı İncaoğlu,

³³⁰ NAPOLEON (Mareşal Grınchi). GÜRELLİ, Ütgm. Şahap; Anlattıkları.

³³¹ BERKİ, Prof. Şakir; Ankara Hukuk Fakültesi, H.O. Öğretmeninin Anlatımla-

Yzb. Muzaffer Sebükcebe'yi kolundan tutarak, doğru harita odasına götürür.

— *Muzaffer, düşman BM Kuvvetlerini iki ana istikametten (Kunu-ri, Tokchon) büyük kuvvetlerle sarıyor. IX. Kolordunun Doğu yanı ile gerisi tehdit altında, durum çok kritik, Tugay daha ileriye gitmesin. Tugay yürüyüşüne devam ederse; kuşatılır. Tugay tehlike içinde... Sana yazılı emir vereceğim. Emri Tugay Komutanı'na acele götür ve elinle ver.*³³² der.

P.Yzb. Sebükcebe, hemen karargâhtan ayrılır. Fakat yol, çekilen birlikler yüzünden sık sık tıkanır. Cepheye doğru ilerlemek çok güçleşir. Zorlukla kâh yoldan kâh yol dışından, epey vakit kaybederek, Kunu-ri'ye varabilen Yzb. Sebükcebe, tenhalaşan yolda hızlanır. Wawon'u geçince gene yol tıkanır. Çünkü Tugay birlikleri Wawon'a geri dönmektedirler. Kur. Yzb Hakkı İnceoğlu'nun mesajı geç kalmıştır. Jiple yol alamayan Yzb. Sebükcebe, yola yaya devam eder. Yolda Albay C. Dora ile karşılaşır. Generali sorar, Albay Generalin Karillyong Boyun noktasında olduğunu söyler. Yzb. Muzaffer Sebükcebe izin isteyince, Albay Dora;

— *Acelen ne?* der.

— *Generale, Kolordu'dan mesaj var, deyince;*

— *Ver bakayım, emrine;*

— *Mazur görün Albayım, Generalden başkasına vermemem söylendi,* der. Yola devamla mesajı eliyle Generale verir.³³³

3. Wawon-Swaemokcham (Büyük Kısımın) Yürüyüşü

Sol Kolun (II. Piyade Taburu ile Hv.Bl.'nün) yanlış istikamete sapması üzerine, Tugayın İkinci Aşama Plânı, bir hata yüzünden kökten değişmişti.

Sağ Koldaki piyadeler sabah ayazında, Swaemokcham'a kadar nispeten hafif yükselen yolu, fazla yorulmadan yürürler.

³³² SEBÜKCEBE, P.Yzb. Muzaffer; Anlatıkları.

³³³ SEBÜKCEBE, P.Yzb. M.; Anlatıkları.

4. Swaemokcham-Karillyong Yürüyüşü

a. Dağ Yürüyüşü

Swaemokcham'dan sonra yol; Karillyong Boynuna doğru yükselmeye başlar. Yolun iki yanı ormanlıktı. Batısı da uçurumdu. Doğusunda sarp Wolbong-san dağı yükseliyordu. Ağaçların çoğu yapraklarını döken cinstendi.

Şose dardı, sert virajlarla, Karillyong Boyun noktasına tırmanıyordu. Piyadeler yürümekte zorlanıyorlardı. Baş döndüren uçurumlarla sert virajların sonu gelmeyecekmiş gibi geliyordu.

Erlerin saat 09.00'dan itibaren, ayaklarının birbirine dolaşması; yorgunluktan çok açlıkla uykusuzluklandı. Olası bir çatışmada, burada düşmanı karşılamakta sıkıntıya düşebilirdik.

*"Kıvrılarak yükselen yolda, tek sıra kamyonlar ve dinlenmeden yollarına devam eden, birbirlerine sokulmuş dörder (gerçekte ikişer) sıra askerler, ağır ağır ilerliyorlar."*³³⁴

Sağ kolun yürüyüşü, tahminlerin çok altında bir hızla gerçekleşiyordu. Erler ve birlikler arasındaki boşlukların genişlemesi; kolun uzunluğunu da çok artırıyordu.

Wawon'la Karillyong arasındaki 10 km.lik mesafe ile 650 m. Yüksekliği 3 saatte yürümemiz bekleniyordu. Ağır donanım, uykusuzluk ve açlık ile yokuş yukarı yürümek, piyadelerin yürüyüş hızlarını çok düşürmüştü.

Tugayın, Sochong yürüyüş hedefine varması için daha 11 km. yürümesi gerekiyordu. Yokuş aşağı yürüneceği için bu mesafe üç saatte alınabilirdi. O saatte (15.30-16.30) havanın kararması ile bilinmedik dağlık bir arazide ve karanlıkta tertiplenmek, o saatte bir de düşmanla karşılaşma olasılığının bulunması, Sochong-Yangucham hattında mevzilenmenin kolay olmayacağını riskli olacağını gösteriyordu.

³³⁴ WORDEN, W.L.; a.g.e.

b. Şüpheli Sivil-Asker Koreli Gruplar

"Sağ kolun başındaki Öncü Öncüsü 1. Piyade Bölüğü, Karillyong (677) boyun noktasına ilerlerken, (saat 10.00 suları); şose üzerinden, dere içlerinden, Koreli sivil-asker, kadın-erkek, silâhlı silâhsız, irili-ufaklı grupların, Tugayın gerilerine doğru yürümeleri karşısında şaşırıldı.

Keşif Kıt'ası telsizle; Tugaya Koreli gruplarla karşılaşmaya başladığını, Tugayın gerilerine sarkan bu grupları göz altına almaya ve silâhlarını toplamaya başladığını haber verir, Tugayın;

— *Aman onlara dokunmayın! Silâhlarını da sakın almayın! Onlar dost Güney Korelilerdir.*

*Bırakın geçsinler. Kimseye ilişmeyin.*³³⁵ emri, kuşkularımızı giderememişti.

Tugay karargâhı, bu insanların yüzlerini ve durumlarını görmeden ve sorgulamalarını yapmadan, dost olduklarını nereden anlamıştı. Bize göre, şüpheli ve tehlikeli olabilecek bu insanları, silâhları ile Tugayın gerilerine bırakmak, doğru değildi.

"Yanımızdan geçen, kolları başları sarılı, perişan ve bitkin sarı tenliler, bizi görünce sızlanmaya, ağlamaya başlıyorlardı.

Asker sivil, kadın erkek bir arada bulunmaları, şüphelerimizi arttırıyordu.

— *Binlerce Çinli geliyor! Birliğimiz dağıldı. Canımızı zor kurtardık. Dönün daha ileri gitmeyin!* bozguncu söylemlerini kuşku ile karşılıyorduk. Bizi sanki korkutmaya çalışıyor gibiydiler. Bu da hoşumuza gitmiyordu.

Saf erlerimiz işaretle;

— *Siz artık korkmayın, gelenler Çinliyse, biz de Türk'üz* diyerek onları sakinleştirmeye çalışıyorlardı.³³⁶

³³⁵ PEKDEMİR, Yzb. A.; DOĞRU, Kâmil; YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

³³⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Resim 42: Wolbongsan dağ yolunda Güney Koreli askerlerle karşılaşma
(William L. Worden a.g.e., Foto: Larry Keighley).

Çinlilerin savaşa karıştıklarını, ilk defa bu şüpheli gruplardan duymuş olduk. Tugayın II. Şube Müdürü Kurmay Yzb. Hakkı İnceoğlu, Tugayda görev yapacakken, Kor. Kh.'da irtibat subayı olarak görevlendirilmişti. Yerine bakan her kim idiyse; o da mülteci kisvesi altındaki bu şüpheli şahıslarla pek ilgilenmedi.

"Mültecilere sadece merhamet gösterildi. Çünkü onlara ne yapılması gerektiğini bilmiyorduk. Mültecilere iyi niyetle iyi muameleden başka hiçbir şey yapılmadı.

Yzb. Rahmi Küntür, bazı mültecilerden topladığı paraları ne yapacağını sorunca, General de paraları Hurşit Güneşli'ye teslim etmesini söyler. Yzb. Hurşit Güneşli de;

— *Generalim, bu torba Amerikan ve Kore parası ile dolu. Saymadan, imzasız alınan para, yarın dert yaratabilir. Dedikodu olur. İzin vererseniz, para dolu bu torbayı açmadan, şimdi burada herkesin gözü önünde yakayım* der. İşi başından aşkın General de;

— *Peki* der."³³⁷

Paralar oracıkta yakılır. Ele geçirilen paralara bile ne yapılacağını bilmeyen, şaşırıp kalan görevliler, elbette mültecilere ne yapacaklarını bilemezlerdi. Bu deneyimsizlik ile ilgisizlik ve dikkatsizlik, çok geçmeden Tugayın başına olmadık işler açacaktı. İyi niyetle; bilgi ve düşünce yoksa, o iş yarardan çok zarar verebilir.

Atalarımızın "Kem alât ile kemalât olmaz." sözü; insanlar için de söylenmiş olmalı.

c. Allah'ım Oğlumuzu Esir Eyleme

"Albay C. Dora saat 10.30 sularında, I. Piyade Tabur Komutanı'nın yanına gelmişti. Albay Piyade Kd. Yzb. Ahmet Tuncer'e;

— *Şimdi size vereceğim emri, bölüklerinize nasıl ileteceksiniz?* deyince; I. Taburun Komutanlığına vekâlet eden Yüzbaşı, döndü şöyle bir Taburuna baktı. Bölükler arasında olduğu gibi erler arasındaki boşluklarda çok artmıştı. Yzb. A. Tuncer; Tabur kolunun uzunluğu karşısında, ellerini açarak çaresiz sustu. Bunun üzerine Alb. C. Dora;

— *Taburdaki bütün güvenlik mesafelerini kapatın, Taburu toplu yürütün. Taburu elinin altında bulundurun*, dedi. Bu andan itibaren Tugayın önünde Tugay Keşif Kıt'asından başka bir güvenlik birimi kalmamıştı.

Albay, Tugayı barışta yürür gibi öncü ve yancısı olmadan yürütüyordu."³³⁸

"Albay C. Dora, Kurtuluş Savaşı'na, Harp Okulu'nda okumadan, kısa bir kurstan sonra, Teğmen rütbesi takılarak cepheye gönderilmiş.

³³⁷ GÜNEŞLİ, Tnk.Yzb. H.; Anlattıkları.

³³⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Albayın, o çok karışık günlerde, yaşadığı olaylardan çok etkilen-
diği anlaşıyor. O günler erlerin firarları, kıtaların dağılmaları, Al-
bayda silinmez izler bırakmış. Birliği kaptırmamak, dağılmasını ön-
lemek ve eli altında bulundurmak gibi bir deney ediniyor. Albay
hazırlık kursunda gerektiği kadar taktik okuma olanağı bulamaz.

Albay C. Dora tutsaklık konusu üzerinde de önemle duruyordu.
Bu tutsaklık duygusunu girdiği vuruşmalardan mı, yoksa annesinin
beşiğini sallarken, söylediği ninniden mi edindi bilemeyiz. Fakat,
Anadolu anneleri o vakitler, erkek çocuklarının beşiklerini sallarlار-
ken; *Allah'ım, buğdayımızı mısır / halımızı hasır / ineğimizi kısır /*
oğlumuzu esir eyleme, ninnisini söylerlermiş³³⁹. Ne büyük, ne feda-
kâr analardır onlar.

Albayın bu tutsaklık korkusu, Subaylarda da yer etmişti. O kadar
ki, bazı Genç Subaylar, yanlarında *"İntihar el bombaları"* bulunduru-
yorlardı.

5. Yürüyüşte Disiplin ve Güvenlik

27.XI.1950 günü Wawon'dan Tokchon'a (Hedefe) doğru yapılan
sarp dağ yürüyüşünde; *"yürüyüşün ara hedefleri"* saptanmamıştı. Yü-
rüyüş kolu çok uzamış ve yürüyüş hızı da çok düşmüştü. Tugayın ha-
rekât planı; yerce ve zamanca aksamıştı.

Tugay Karargâhı ile Taburlarda; Öncü ile Büyük Kısımda; yürü-
yüş hızını ayarlayan ve güvenlik önlemlerinin (önde olduğu gibi her
iki yanda) alınmasını gözetip sağlayan bir subay görevlendirilmemiş-
ti.

Sarp ve ormanla kaplı dağlar, Gerillâ harekâtına çok elverişliy-
di. İz, patika ve dar araba yolları, düşmanın gizlice yaklaşmasına çok
elverişliydi.

Dağlar arasında kıvrılarak uzanan şosenin her iki yanını, göz al-
tında bulundurmak için, sırt hattı ile tepelere, yancı ve gözcüler çıkā-
rılması gerekiyordu. Bu önlem de alınmadı.

³³⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Tugayın elindeki iki Topçu gözetleme ve keşif uçağı ile yürüyüş mihverinin her iki yanı ile ilerisini keşfedilebilirdi. Bu konuda da gereken yapılmadı.

II. P.Tb.'nın Ana koldan ayrılacağı noktada, bir trafik postasının görevlendirilmemesi nedeniyle, Tabur yanlış noktadan yanlış bir istikamete sapınca, Tugayın yürüyüş plânı allak bullak oldu.

Albay Dora'nın sorumlu olduğu sol kol yerine, Büyük Kısımla ilerlemesi bir başka konudur.

6. Notlar

a. Savaş Manzaraları

Swaemokcham'dan itibaren yol hendeklerinde, asker cesetlerini görmeye başladık. Adım başında parçalanmış, ürkütücü cesetlerle karşılaşılırdık. Bu cesetlerin görüntüleri hepimizi etkiliyordu.

Her koşulda o konuşan, şakalaşan, şarkılar söyleyen, yirmi yaşın cıvıl cıvıl gençlerinin; sesleri, solukları kesilmişti. Erlerimiz başları eğik, etraflarına bakmaktan çekinerek ve birbirlerine sokularak, ağır ağır yürüyorlar.

Subaylar da, asker cesetlerinden etkilenmişlerdi. Bu moral bozan havayı dağıtmak gerekiyordu. Elbette bunun ilk adımını, Subayların atması gerekiyordu. Çok geçmeden; ürkütücü ve üzücü hava kalkacaktı. Emirle halk türkülerini söylenmeye başlanacaktı.

b. Öğle Molası

Saat 11.00'de Karillyong Boyun noktasına çıktığımızda, ilk mola verildi. 1.5 km. kadar önümüzde bulunan Keşif Kıt'ası da durdu ve yolun Kuzeyindeki sağrıda doğuya karşı mevzilendi.

I. Tabur Komutanı P.Yzb. Ahmet Tuncer; moladan istifade ederek, Tabura sıcak yemek için emir verirken, Albay Dora;

— *Tuncer, fazla vaktimiz yok. Sıcak yemek yerine, söğüş Hindi eti verin* dedi.

Hepimizin dört gözle beklediğimiz yemek nihayet veriliyordu. Yiyecek olsun da, nasıl olursa olsun. Sıcak olmuş, soğuk olmuş fark etmezdi.

Gele gele, ince iki ekmek dilimi ile bir parça söğüş hindi eti geldi. Elbette hiç yoktan iyiydi.

c. Savaşa Alışıyoruz

Boyun noktasında mola vermiştik. I. Piyade Taburunun erleri hemen kuytu yerlere, yol hendeklerine sığınarak, uyuklamaya başladılar. Erler epey yorulmuşlardı.

Boyun noktasının hemen kuzeyinde, (814. m.) bombardımandan kararmış bir tepe yükseliyordu. Tepenin, güvenlik nedeniyle işgal edilmesi gerekiyordu. 1/2 Ağ. Mt. Tk. ile bu tepeye çıktık. Burada gördüğümüz manzara karşısında dona kaldık. İnsana;

— *Aman yarabbi! Burada böyle ne olmuş?* dedirtecek bir manzara ile karşılaştık.

Mevziler, tepenin üstü, bir birine girmiş genç asker cesetleriyle doluydu. Tepede dikili bir tek ağaç kalmamıştı. Kore'de böylesine kanlı bir muhaberenin izlerine, ilk defa burada rastlıyorduk. Burada, Koreliler arasında çok vahşi, gırtlak gırtlığa, kıyasıya yakın bir vuruşma olmuştu. Koreli; komünist ve liberal kardeşler bir birlerini boğazlamışlardı. Bu kritik tepede, cesetlerden basacak boş yer kalmamıştı. Cesetler üst üsteydi, her yer cesetle örtülüydü. Bu Mit kahramanlarının vuruşmalarını andırıyordu.

Erler, mevzie girecek boş bir yer bulamıyorlardı. Şaşırmış kalmışlardı. Cesetlere dokunmak şöyle dursun, bakamıyorlardı bile. Biz şimdi işte böyle bir tepede, mevzie girecektik. Cesetlerden çekinme duygumuzu ve midemize giren krampı bastırmak zorundaydık. Cesetlere alışmalıydık. Öğle yemeğimizi de burada yiyecektik. Öyle ise kendimize mevzilenecek bir yer açmalıydık. Tepede derin kazılmış bir tahkimat vardı. Teğmenin;

— *Bayram Çavuş, gel bakalım. Sen ayaklarından, bende omuzlarından tutayım. Ölüyü dışarı çıkaralım*, demesi ile erlerimiz ürker de olsa; elbirliği ile cesetleri tahkimatın dışına çıkararak mevzilenmeye başladılar. Erler mevzilenince, kumanya dağıtıldı. Şimdi ölümler arasında yemek yenecekti.

Teğmen cesetlerin en sık olduğu yere oturur. Kumanyasını açar. Boğazından zor geçen lokmaları yutmaya çalışırken;

— *Şaban Kart! Hindi eti pek lezzetliymiş*, sözleri ile erleri, kumanyalarını yemeye teşvik eder.

Deneyimsiz erlerimiz, adım adım savaşı tanımaya başlarlar. Şimdi burada gördükleri, ileride onlara şehit arkadaşlarının vereceği acıya katlanma gücünü kazandıracaktı. Genç askerlerimiz yavaş yavaş pişiyor, savaşa hazırlanıyorlardı. Savaş, insan oğlunun geçirdiği en acımasız ve en güç sınavdır.

7. Karillyong-Sochong Yürüyüşü

a. *Yokuş Aşağı Yürüyüş*

Öğle molası saat 12.30 sularında sona erdi. Tugay; Sochong-Yongocham hattına doğru yürüyüşe geçti. Tugayın ilerisinde yalnız Keşif Kıt'ası vardı.

Erler bir saat kadar dinlenmiş oldular. Doymamış olsalar bile açlıkları bastırılmış sayılırdı.

Yokuş aşağı yürümek, erleri canlandırdı. Cesetlerin baskısını da üstlerinden atmış gibiydiler. Neşeli olmasalar da *"arpacık kumrusu gibi düşünmüyorlardı."*

Bu yürüyüşte Tugay ne öncü ne de yancı çıkarmıştı. Yolun güneyindeki derin vadiye yancı çıkarılmalıydı. Yolun kuzeyindeki Wolbong-san dağı sık ormanla kaplıydı. çok sarptı, yolu izi yoktu. Bu nedenle yancı çıkarmak güç olsa da, olanaksız değildi. Hiç olmazsa 1012 rakımlı tepeye Subay komutasında çıkarılacak bir gözetleme postası; kilometrelerce uzağı, Doğu ile Kuzey ve Batı yönlerini gözetleyebilirdi. Bir keşif kolu; tepeden tepeye çıkarak, Tugayın Kuzey yanını, gözetleyerek güvenlik altına alabilirdi.

b. *Topçu Gözetleme Uçaklarımız*

"Keşif uçaklarımız 25. Piyade Tümeninin hava alanı ile ikmal ve bakım tesislerinden yararlanıyorlardı."³⁴⁰

Bu uçaklarla; Tugay yürüyüş kolunun yanları ile ilerisini, kilometrelerce uzaktan keşfettirmek olasıydı.

³⁴⁰ SABUNCU, Ütğm. Ertuğrul; Anlattıkları.

"27.XI.1950 günü, saat 13.00 sularında, Tugayın yürüyüş kolu üzerinde uçan, Topçu Pilot Üsteğmen Ertuğrul Sabuncu'ya;

— *Ne görüyorsun?* dediğinde; Üsteğmen Sabuncu Topçu Taburuna;

— *Tokchon'un güneyinde; on onbeş kadar kamyonun durduğunu görüyorum* der.

— *Tugayla, Tokchon arasında düşman var mı?* sorusuna da;

— *Düşman yok! Sinek uça görürüm.*³⁴¹ cevabını verir. Ne var ki. Keşif Kıt'ası iki saat sonra; düşmanın ileri unsurlarını indiren, iki kamyonuyla karşılaşacaktı.

Resim 43: Topçu gözetleme ve keşif uçağı (Ali Çelen).

c. Tank Takımı ile 2. Piyade Bölüğü İleriye Alınıyor

"I. Piyade Taburu yokuş aşağı Sochong'a doğru inerken 2. Piyade Bölüğünün yanından geçen Topçu Albay Gambi;

³⁴¹ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

— *Bu saatte (13.45) sizin 12 km. ileride olmanız gerekirdi. Canlanın, demesi üzerine 2. Piyade Bölüğü Komutanı, Piyade Yüzbaşı Ramazan Akıncı;*

— *Albayım, erlerim çok yorulular. Daha çabuk gitmemizi istiyorsanız, bizi arkadan gelen Tanklara bindirin der.*

Albayda, Amerikan tank takımı komutanına, 2. Piyade Bölüğünü Tanklara bindirmesini emreder.³⁴² Hv.K.lerinin pilotu, Ütğm. Muzaffer Erdönmez'de, Alb. Gambi'nin yanındadır.

Bu sırada (saat 14.00) Keşif Kıt'ası; Pyongjiwon köyünden Tokchon vadisine (Sirang suyuna) inmekteydi. Keşif Kıt'asının 1.5 km. gerisinde I. Piyade Taburu yürüyordu. Tabur, virajı dönünce Tokchon'a uzanan vadi görüldü. Keşif Kıt'ası vadiye çıkmıştı.

ç. Niye Bekliyoruz?

Keşif Kıt'asının vadiye çıkması ile 2. P.Bl.'ğü, Tanklarla ileri alır. Tankların ileriye geçmeleri için I. Piyade Taburu durdurulur. Yürümekten kurtulan 2. Piyade Bölüğünün erleri, yaya arkadaşlarına el sallayarak, tozu dumana katarak, viraja girince gözden kaybolurlar.

Yorgun piyadelerde, tankların üzerinde giden şanslı arkadaşlarına kıskanarak bakarlarken, tekrar yola koyulmaya davranınca;

— *Bekleyin!* dendi.

Bunun üzerine askerler rüzgâr tutmayan, güneş gören kuytu yerlere oturarak, hemen uyuklamaya başlarlar. Gün dönerken, ayaz da artmaya başlar. Üşüyen erler, yaktıkları küçük ateşlerin etrafında kümelenirler.

Tabura verilen mola uzayıp duruyordu. Vakit de hızla ilerliyordu. Neye karar verilecekse, bir an evvel verilmeli, biz de ne yapacağımızı bilmeliydik. Bu ayazda ve bu dağlar arasında, karanlık basmadan tertiplenmeliydik.

Askerlerin yol kenarlarında yaktıkları ateşlerin dumanları, çok uzaklardan görülebilirdi. Ama aldığımız yoktu. Ne kadar ceset

³⁴² SÖNMEZ, Pl.Ütğm. Hilmi; Anlattıkları.

görsek de, muharebenin havasına henüz girememiştik. Vadi ile tepe arasında kala kalmıştık. Durmamızın önemli bir nedeni olmalıydı. Niye bekletildiğimizi bilmiyorduk. Merakımız artarken, endişemizde çoğalıyordu. Amma da duyarlı olmuştuk.

Resim 44: I. P. Tb. Wolbongsan dağ yolunda (William L. Worden a.g.e., Foto: Larry Keighley).

Bir şeyler oluyordu, ama bize bir şey söylenmiyordu. Böyle hallerde askerler arasında haber çarkı dönmez mi? Döner elbet. Fısıltılar, söylentiler peş peşe gelmeye başladı. Aslında askerler, boş kalmayı sevmiyorlar. Böyle hallerde, lâf üretmeden duramıyorlar. Asker demek, genç demek ve hareket demektir. Fısıltılara buyurun;

*"Amerikalılar Tokchon'u geri almışlar. Yürüyüşümüz düşmanı geri çekilmeye mecbur etmiş. Tokchon'a gitmemize gerek kalmamış."*³⁴³ Gerçekten durum böyle güzel miydi? Yoksa bir aksilik mi vardı? Hiçbir şey bilmiyorduk. Çaresiz, emrin gelmesini bekleyecektik.

V. NE YAPMALI

1. Amerikalı Subayların Telâşı

"Saat 14.20 sularında, General T. Yazıcı, Karillyong Boyun noktasındaydı. Önünden Piyadeler geçiyorlardı.

O sırada, Tugaya, IX. Kor.'dan bir mesaj gelir.

*Mesajı alan Amerikalı Mu. Yzb. Lorenzo, hemen telsiz aracından dışarı fırlar. Gözüne ilişen Amerikalı Piyade Kurmay Yb. Veyrıl'ın yanına koşar. Mesajı görüşürler. Sonra Yüzbaşı Lorenzo elinde mesaj, peşinde Yarbay Veyrıl, Amerikalı Albay Gambi'yi aramaya başlar."*³⁴⁴

O sırada ise Albay Gambi, tanklara bindirdiği 2. Piyade Bölüğü ile Keşif Kıt'asına doğru ilerliyordu. Albay Gambi'yi bulamayan Yzb. Lorenzo, yanındaki önemli mesajı, daha fazla bekletemez ve Tugay Komutasına vermek zorunda kalır.

Bu hep böyle olur. Yabancı subaylar, her mesajı ve haberi evvelâ kendileri görmek isterler. Aralarında inceledikten sonra, asıl sorumlu olan, birliğin komutanı ile konuşurlar.

Bir vakitler, General Mustafa Kemal de; sorumluluğunu ve yetkisi ile otoritesini korumak için yabancı subaylarla, az mücadele etmemişti. Şimdi Kore'de, benzer bir durumla, General T. Yazıcı da yüz yüze gelmekteydi. Yabancı danışmanlar için önemli olan, aralarında düşünce birliğine varmaktı. Bu sırada onlar için kaybedilen zamanın fazla önemi yoktu.

Öyle ya, zaman kaybindan oluşacak olumsuzlukları, Amerikalı danışman subaylar değil, Türk Tugay Komutanı ve Türk Askerleri karşılayacaklardı.

³⁴³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

³⁴⁴ GÜMÜŞYALÇIN, Ütğm. E.; Anlattıkları.

*"General Tahsin Yazıcı, Amerikalı Danışmanların işlere karışmalarına, fırsat vermeyen bir Generaldi. Danışmanlar, General Tahsin Yazıcı'dan çekinirlerdi."*³⁴⁵

2. Keşif Kıt'asının Düşmanla Karşılaşması

"2. Piyade Bölüğünü Tanklara bindiren Amerikalı Albay Gambi Üsteğmen Hilmi Sönmez ile Astsubay Başçavuş Haydar Yazgan'ı jipine alarak, Keşif Kıt'asının ilerisine geçer.

Bir süre sonra Astsubay Haydar Yazgan;

— *Albayım Tanklar durdu!* deyince, Albay;

— *Arkana bakma!* diye çıkışır. Bu defa Astsubay Haydar Yazgan;

— *Üsteğmenim, böyle nereye gidiyoruz,* diye yakınınca; Üsteğmen Hilmi Sönmez;

— *Aldırma. Amerikalı korkmuyor da, biz mi korkacağız?* der.

Alb. Gambi ile giderlerken; 700 m. kadar önlerinde, kendilerine doğru gelmekte olan iki kamyonun durduğunu görürler. Saat 15.00 sularıdır. Yongdong-ni doğusunda kamyonlardan inen düşman askerleri, yolun iki yanında, bizimkilere karşı mevziye girerler. Beklenmeyen bir yerde ve beklenmeyen bir zamanda, düşmanın ileri unsurlarıyla karşılaşmıştı. Bunda şaşacak bir şey yoktu. Tuhaf olan; bizim Keşif takımımız ile Tanklarımızın düşmana, düşmanında bizim askerlerimize ateş açmamasıydı. Anlaşılan taraflar kendilerini, vuruşmak için değil görmek ve haber vermek için vazifelenmiş sayıyorlardı

Alb. Gambi düşman ileri unsurlarının, Tugaya bu kadar yaklaşımlarının anlamını, pek kavramış görünmez. Olaya, basit küçük bir çete gözüyle baktığı söylenebilir.

Düşmanın, Tokchon'da çakılıp kalmadığı, Kunu-ri'ye doğru yürüdüğü anlaşılıyordu. O sırada, bu gelişme pek önemsenmez. Çünkü Tugayın hiçbir resmi belgesinde, bu bilgiye rastlanmaz. Buna bakarak bu hayati bilginin Tugay Komutasına rapor edilmediğini söyleyebiliriz.

³⁴⁵ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Alb. Gambi'nin bu olaya gereken önemi vermemesine şaşmaya-
lım. Çünkü ileride onun nice hesapsız cesaret krizlerine tanık olacak-
tık.

Düşmanın öncüsü mevzie girer, bizimkiler onları şaşkın seyre-
derlerken; 2. Piyade Bölüğünden Alb.Gambi'nin yanına gelen Üs-
teğmen Hüseyin Ömür;

— *Kolordudan emir gelmiş. Tugayın emri var. İleri gidilmeye-
cek. Tugay geriye çekiliyor. Bizde çekileceğiz* deyince, Albay sinirle-
nerek;

— *Ben bir Piyade Bölüğü ve iki Tankla Tokchon'a giderim*
der.³⁴⁶ O, gerçekten bunu yapmak istemektedir. Çünkü o, karşısın-
da kimleri görse, onları çete olarak algılıyordu.

Fakat, Albay Gambi; mevzilenen düşman askerleri üzerine, bir
tek tank mermisi atırmadan geri döner. Buna ne demeli; Yoksa
pabucun pahalı olduğunu anlayınca, düşmana bulaşmadan, sıvışmayı
mı tercih etti.

VI. IX. KOLORDUDAN TUGAYA GELEN EMİR

1. Emrin İçeriği

IX. Kolordu 27.XI.1950 günü saat 14.20 da Türk Tugayına gön-
derdiği telsiz mesajında;

*"Daha ileri gitmeyiniz. Dün gece kamyonlardan indiğiniz yerin
(Wawon Boğazının) 12 bin yarda doğusunda; halen Keşif Kıt'asının
varmak üzere bulunduğu yerde; (Yongdong-ni-Huedun-ni hattında)
doğudan ve kuzey ile güneyden Kunu-ri'ye doğru gelen istikametleri
kapayınız (güvenliğe alınız).*

Chongsongni'de, sizden birlik yoksa, uçaklarımız orada milliyeti
belirlenemeyen Alay kadar bir kuvvet saptadılar."³⁴⁷ deniyordu.

IX. Kolordu Komutanı'nın 24 saat sonra Tugaya gönderdiği i-
kinci mesaj bu kadardı. Kolordu Tugaya; cephedeki son durumdan
2. Piyade Tümeninin çekilmesinden, II. R.O.K Kolordusunun çekilip

³⁴⁶ SÖNMEZ, Ütğm. H.; ÖMÜR, Ütğm. Hüseyin; Anlattıkları.

³⁴⁷ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 159. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

gittiğinden, düşmanın cepheyi yarararak ilerlediğinden, Tugayın iki yanında dost kıta kalmadığından söz etmez.

2. Tugayı Piyon Gibi Yönetmek İstiyorlar

*"IX. Kolordu Türk Tugayını; kapalı kısa ve kesin emirlerle; durumu kavramasına, düşünmesine ve inisiyatifini kullanmasına fırsat vermeden, bir piyon gibi kullanmak istiyordu."*³⁴⁸

Anlaşılan Amerikalı Generallerin, Türk Ordusunun Tarihi ile Askerlik Kültüründen pek haberleri yoktu.

Belki İkinci Dünya Savaşına girmedığımız için; bizi deneyimsiz, savaş yeteneği şüpheli, bir birlik olarak düşünüyordlardı. Amerikalı Generallerin acemi saydıkları Türk Tugayına güvenmedikleri için böyle hareket ettikleri söylenebilir. Türk Tugayını, ipleri ellerinde tutarak; dur, yürü, savun, çekil, taarruz et, oyala gibi kısa emirlerle yönetmeyi, risksiz ve daha uygun buluyorlardı. Nedenleri ne olursa olsun; Tugayı istedikleri gibi programlayarak, bir robot gibi yönetebileceklerini, verecekleri her emrin Amerikalı danışmanların gözetimi altında, Türk Generali tarafından aynen uygulanacağını sanıyorlardı. General Tahsin Yazıcı'nın; güçlü Amerikan Ordusu Generallerinin emirlerine, harfiyen uyacağından çok emin görünüyorlardı. Çok geçmeden; el mi yaman, bey mi yaman görecektik.

3. General Tahsin Yazıcı İnisiyatifini Kullanıyor

General Tahsin Yazıcı askerlerinin yürüyüşünü seyrederken saat 14.35'de, eline IX. Kolordunun telsiz mesajı tutuşturulur.

*"Generalin yanında; Kurmay Yarbay Selâhattin Tokay, Topçu Yarbayı Tahsin Kutay, Kurmay Binbaşı Faik Türün, Mu. Yüzbaşı Enver Kölan, Amerikalı danışmanlardan; Kurmay Yarbay Weyril, Mu. Yzb. Lorenzo bulunuyordu. (Albay C. Dora o sırada orada yoktu."*³⁴⁹

Mesajın çevirisi yapılır. Haritalar jip motorunun kaputu üstüne yayılır. General T. Yazıcı'nın elinde, gene bir çok soruyu cevapsız bırakan, IX. Kolordunun bir emri vardı. Bu durumda; *deneyim ile sez-*

³⁴⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

³⁴⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

ginin, öngörü ile talihin, bilgi ile aklın, inisiyatifle cesaretin büyük rolü vardı.

Kolordunun Tugaya verdiği vazife; ileri unsurlarının vardıgı yerde, Kunu-ri'ye doğudan gelen ilerleme istikametlerini kapatmaktı. Sorun; bu görevi IX. Kor.'nun emrettiği yerde mi, yoksa geride daha uygun bir yerde mi yapmaktı?

Tugay bu görevi, Tokchon vadisine inerek, Kolordunun emrettiği Yongdong-ni-Huedung-ni hattında, ya da 10 km. batıda, Wawon Boğazı'nı tutarak yapabilirdi.

O saatte Keşif Kıt'ası bile, Kolordunun tutulmasını emrettiği hatta 500 m mesafedeydi. I. Piyade Taburu ise Yongdon-ni-Huedun-ni hattına 2.5 km. uzaklıktaydı. III. Piyade Taburu Karillyong boyun noktasındaydı. Bu Taburun 9 km. yürümesi gerekiyordu. Bu da en az 2 saatlik bir yürüyüş demektir. II. Piyade Taburu Swaemokcham civarındaydı. Onun varacağı Hoedun-ni; 9 km. mesafedeydi. Bu da en az 2 saat yürümek demektir.

Birliklerin arazide tertiplenmeleri için ayrıca, (mevzi bölgelerine gitmeleri; arazi keşfi; arazide yerleşme, telli şebeke ve ateş tanzimleri için) en az 3 saatte ihtiyaçları olacaktı. Halbuki şimdi saat 15.00 olduğuna göre, hava en geç iki saat içinde kararacaktı. Demek ki Tugay karanlıkta, bilmediği bir arazide vuruşmaya hazırlanacaktı.

O sırada Tugay Komutasının bilmediği bir gelişme olmuştu. Keşif Kıt'ası Sochong civarında, düşmanın motorlu ileri unsurlarıyla karşılaşmıştı. Kolordunun emrettiği hat, daha şimdiden düşmanın ileri unsurlarının etkisi altına girmiş sayılabilirdi.

Ayrıca, Kolordu mesajında; sizden değilse* Chongsang-ni de bir Alay kadar bir kuvvetin saptandığı bildiriliyordu. Sözü edilen yerde ise bir tek Türk askeri yoktu. Ulusu belli olmadığına göre, o kuvvet (bir Alay) düşman kabul edilebilirdi.

Tugay, Kolordunun emrine uyarak Wolbong-san dağının doğu eteklerini tutmaya kalkıştığı taktirde, bu Düşman Alayı Tugayın Kuzey yanı ile gerisini tehdit edebilirdi. Tugay Wolbong-san hattını

* IX. Kor.; Tugayın pekleştirilmiş, bir piyade Alayı olduğunu ve yürüdüğü yolu bilmiyormuş gibi...

tutmak için çok olumsuz koşullarda*, düşmanın ileri unsurları ile vuruşmayı göze almak zorunda kalırken, ayrıca Chongsang-ni'deki düşman alayına karşı da, kuzey yanı ile gerisini yani Wawon boğazını korumak zorundaydı. Gerilerinin tehdit altında kalma olasılığı, kuramsal olarak, Tugayın; İlha Myon batısında, Wolbong-san yayında ve Wawon Boğazında olmak üzere üç hat üzerinde derinliğine tertiplenmesi akla gelebilir. Sarp, yolsuz dağlık arazi; irtibat, tahliye, ikmal, ateş desteği ve birliklerin hareketlerini güçleştirmekte ve bazen yol dışında hareketleri olanaksız kıldığı için, sadece Wawon Boğazına çekilme hareketi üzerinde durulur.

General Tahsin Yazıcı Tugayın yürüdüğü bölgede, bütün gün tam bir sessizliğin hüküm sürdüğünün farkındaydı. Bölgede topçu ve uçak faaliyeti yoktu. Dost birliklerden en küçük bir iz veya hareket görülüyordu.

*"Modern Askeri Tarihte, Türklerin şu anda bulundukları zor durumun, bir benzerinin bulunması oldukça şüphelidir."*³⁵⁰

Chongsang-ni'deki Alayın, Tugayın Kuzey yanı ile Gerisini tehdit etmesini önlemek, düşman ileri unsurlarının, İlha Myon bölgesine varmış olmaları, Wolbong-san dağının yol dışında hareket olanağı vermemesi, topçunun mevzilenme zorlukları yanı sıra, düşmanın gözü önünde ve gece mevzilenmenin ve arazinin Gerillâ hareketlerine müsait olmasının yanında, dost birliklerle yardımlaşabilmek, ikmal yolunu kısaltmak, Wawon'a çekilmeyi gerektiriyordu.

D

4. General Yazıcı'nın Kararı

General; "Kolordunun emrettiği hattı tutamayız. Tugayın varlığını korumayı ve verilen vazifeyi; en iyi Wawon Boğazı'nı tutarak yapabiliriz, der. Tugay birlikleri derhal Wawon'a dönüşe başlasınlar. Tecrübem var. Birliklerin Wawon'da tertiplenmeleri için çalışmalara başlanmasını emreder. Generalın buyruğu üzerine "Kırmay Binbaşı Faik Türün; ilgili birlik komutanlarını yanına alarak, Birliklerin Wawon'daki yerlerini, gündüz gözü ile göstermek için derhal Wawon'a hareket eder."³⁵¹

* Yerce ve zamanca uygunsuz bir yerde...

³⁵⁰ WORDEN, W.L.; a.g.e.

³⁵¹ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 159. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

General Tahsin Yazıcı, bütün olumsuz koşullara ve Amerikalı subayların ısrarlarına rağmen, tereddüt etmeden, inisiyatifini kullanır. Nasıl olsa; yarın ak mı, kara mı? sabah gün ışıırken, kimin yanıldığı, kimin doğru yaptığı belli olacaktı. Kolordu yanılmışsa pek bir şey olmaz geçirtilir, fakat Türk Generali yanıldıysa; evvelâ emri dinlememekten suçlanırdı. Sonra apar topar Türkiye'ye çağırılır ve sorgulanırdı. En azından, Ordudaki geleceği ile bunca yıllık itibar ve emeğini kaybederek, büyük bir yalnızlığın içinde, ağır bir bedel öderdi.

5. Çekilme Emrinin Birliklere İletilmesi

*'Tugay Komutanın Wawon'a dönme emri, saat 14.50'den itibaren çeşitli araçlarla birliklere iletmeye başlanır.'*³⁵²

Emir, Tugay Keşif Kıt'asına telsizle ulaştırılır. Keşif Kıt'ası da aldığı emri, ileriye geçen Tankların beraberindeki 2. Piyade Bölüğüne duyurur. 2. Piyade Bölük Komutanı Ramazan Akıncı; aldığı emri Üsteğmen Hüseyin Ömürle, Tokchon'a doğru giden Albay Gambi'ye iletir.

Emir, II. ve III. Piyade Taburlarına Kurmay Binbaşı Faik Türün, Topçu Taburuna General Tahsin Yazıcı, Mu. Bölüğüne Albay C. Dora ve I. Piyade Taburu ile İs. Bölüğüne de Tugayca bildirilir.

6. General Yazıcı'nın Çekilme Emri Üzerine

Karillyong'un Doğusunda bulunan pekiştirilmiş Keşif Kıt'ası, 2. P.Bl. ile Tank Takımı ve I. Piyade Taburu (-) çekilme emrini alır almaz, oldukları yerde dönüş yaparak, Batıya doğru bu defa yokuş yukarı, yorucu bir yürüyüşe başlarlar.

Karillyong'un batısında bulunan, yaya ve hafif taşıtlı birlikler; yerlerinde dönerek, kolaylıkla Wawon'a doğru yürüyüşe geçerler. Ama ağır taşıtlar, bir yanı uçurum olan dar şosede dönemedikleri için Karillyong (677 rakımlı) Boynundaki düzlüğe kadar, doğruya (Gez'e) doğru yürümek zorunda kalırlar. Tugay Trafik Kıt'asının; yolu işaretleme ve trafiği düzenleme görevi yaptığı söylenir. Bu

³⁵² Tugay Subaylarının Anlattıkları.

Kıt'ayı, Kunu-ri muharebeleri sırasında iş yaparken, bir görenin olduğunu sanmıyoruz.

Doğudan batıya ve batıdan doğuya gelen taşıt kolları, Karillyong'da karşılaşırlar. Trafik keşmekeşi ile bir tek Alb. Celâl Dora ilgilenir.

Batıdan gelen topçu, istihkam, muhabere, havan, II. ve III. Tabur araçları ile Komuta Karargâhına; Wawon'a dönme önceliği verilir.

Doğudaki I. Tabur Piyadeleri için Wawon'a çekilme sorunu yoktur. Taburun taşıtları ile tanklar kısa zamanda ulaştıkları Karillyong (Gez-Boyun) da durdurulurlar. Gez'in batısındaki ağır taşıtlar dönüşlerini bitirinceye kadar onlar bekleyecekler.

VII. TUGAYIN WAWON'A ÇEKİLMESİ

1. Wawon Bölgesi

Tugayın çekilmekte olduğu Wawon Boğazının iki yanı sarp dağlarla çevriliydi. Wawon Boğazının uzunluğu 3 km., genişliği ortalama 200 m. kadardı. Boğazın doğusu; ormanla kaplı sarp tepelerden, batısı çıplak dik sırtlardan oluşuyordu.

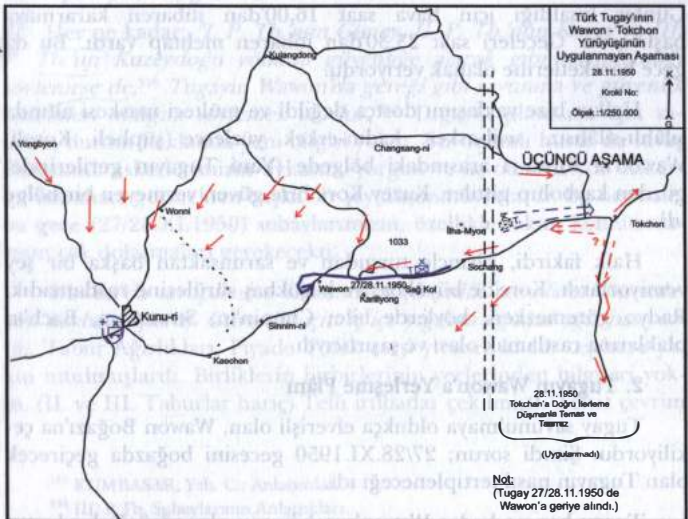
Boğazın 4. km. doğusunda, kuzeyden güneye doğru, Wawon'la Tokchon arasında yükselen 611-1012-808-814-677-805-860-1169 rakımlı sık ormanla kaplı sarp tepeler hattı uzanıyordu.

Boğazın kuzeyinde, doğudan batıya 1012-716-875-998 rakımlı ormanlık dik tepeler hattı yükseliyordu.

Boğazın batısında, güneyden kuzeye 370-567-935-998 rakımlı tepeler hattı da ormanlık ve sarptı. Boğazın doğusunda, güneyden kuzeye; 1190-1169-798 rakımlı ormanla kaplı dik tepeler hattı bulunuyordu.

Kroki 21

Kroki 22 (B. Yalta arşivi).

Bölge dağlık ve sık ormanlık olduğu için, harekât yol mihverine bağlı kalmak zorundaydı.

Akarsular; Doğu yöndekiler; 611-1012-808-814-677-805-860-1169 rakımlı tepelerden, Batı yöndekiler; 998-935-567 rakımlı tepelerle Kuzeyde; 875-716-1012 tepeler hattından doğuyorlardı. Bölgedeki; sulu ve susuz bütün hattı içtimalar doğu ve kuzeydoğudan çıkarak Wawon Boğazı önünde Tongjukkyochon suyuna kavuşuyorlardı. Patikalar, araba yolları ve şoseler, Wawon önünde birleşiyorlardı.

Bölgede Kunu-ri'den Tokchon'a giden şose Wawon Boğazı'ndan geçmektedir. Kunu-ri'den gelen bir Dekovil hattı, Wawon'un batı kuzeyindeki maden ocağına uzanıyordu. Yörede birkaç küçük köyden başka, tek veya birkaç hanelik dağınık bir çok yerleşim birimi bulunuyordu.

Mevsim sonbahardı ve Kasım'ın son haftasıydı. Hava saat 16.00 ile 09.00 arasında epey soğuyor, sular donuyordu. Saat 10.00'la 15.00 arasında hava hafif ısınıyordu. Gölge yerler ayaz oluyordu. Günler kısaldığı için hava saat 16.00'dan itibaren kararmaya başlıyordu. Geceleri saat 23.30'dan itibaren mehtap vardı. Bu da gece hareketlerine olanak veriyordu.

Halkın bize yaklaşımı dostça değildi ve mülteci maskesi altında silâhlı-silâhsız, sivil-asker, kadın-erkek yüzlerce şüpheli Koreli; Wawon'la Kunu-ri arasındaki bölgede (Yani Tugayın gerilerinde) gözden kaybolup gittiler. Kuzey Kore bize güven vermeyen bir bölge idi.

Halk fakirdi, pirinçle turşudan ve sarımsaktan başka bir şey yemiyorlardı. Kore'de büyükbaş ve küçükbaş sürülerine rastlamadık. Radyo göremezken, köylerde bile; Chopin'in, Strauss'un, Bach'ın plaklarına rastlamak olası ve şaşırtıcıydı.

2. Tugayın Wawon'a Yerleşme Planı

Tugay savunulmaya oldukça elverişli olan, Wawon Boğazı'na çekiliyordu. Şimdi sorun; 27/28.XI.1950 gecesini boğazda geçirecek olan Tugayın nasıl tertipleneceği idi.

Tugay her ne kadar Wawon'a çekiliyorsa da, gözü Kolordunun emrettiği (Hungdong-ni-Huedon-ni) hattındaydı. Durum elverişli olursa, Tugay bu hatta doğru ilerleme eğilimindeydi.

Tugay 27/28.XI.1950 gecesini, Wawon'da güvenlik önlemlerine ağırlık veren ve fakat Boğazı savunmayı göz ardı etmeyen bir tertiplenmeyi öngörür.

Tugay Wawon Boğazı'nda;

Yangdae Cham-Wawon-798 hattında doğuya doğru,

998-Wawon-798-1169 rakımlı tepe hattında Kuzeye doğru ve

Kyodong-798-Wawon hattında kuzey doğuya doğru mevzilenebilirdi. *"Ayrıca, Boğazın; kuzey çıkışından mı, orta kesimden mi tutulması tartışılır."*³⁵³ Bu arada *"Tongjukkyochon suyunun Boğaz çıkışındaki köprüsünün tahribi üzerinde de durulur."*³⁵⁴

Kur. Bnb. Faik Türün, Karillyong'da Taburlardan aldığı bazı subaylarla saat 15.00 sularında Wawon'a döner. *"P.Tb.larına 27/28.XI.1950 gecesini geçirecekleri yerler ile alacakları önlemleri arazide (II. P.Tb.'dan Yzb. Beşir Günay'a ve III. P.Tb.'dan Yzb. Hüseyin Çatalpınar'a) gösterir."*³⁵⁵

 Her ne kadar; *"I. P. Tb.'nun Güney, II. P. Tb.'nun Kuzey ve III. P. Tb.'un Kuzeydoğu yönünü güvenliğe alacak gibi tertiplendiği söylenirse de,"*³⁵⁶ Tugayın Wawon'da gereği gibi savunma ve güvenlik önlemleri aldığını söylemek zordur.³⁵⁷ Tugayın plânlama için zamanı, durum hakkında yeni bilgisi yoktu. Bir önemli husus da savaş donanımlı askerlerimizin uykusuz, yorgun ve aç olmalarıydı. Askerler istirahataya geçmekten başka bir şey düşünmüyorlardı. Bu nedenle, bu gece (27/28.XI.1950) subaylarımızın, özellikle takım komutanlarının çok dolaşmaları gerekecekti.

Wawon'da tertiplenme sırasındaki güvenlik mesafeleri önemlerini kaybetmişlerdi. Güvenlik için iç içe yığılma eğilimi ağır basıyordu. Tabur Ağırlıkları, Piyade Tüfek ateşi yiyecek kadar cepheye yakın tutulmuşlardı. Birliklerin birbirlerinin yerlerinden bilgileri yoktu. (II. ve III. Taburlar hariç) Telli irtibatlar çekilmişti. Telsiz çevrim

³⁵³ KUMBASAR, Yzb. C.; Anlatımları.

³⁵⁴ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

³⁵⁵ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 161. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

³⁵⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

³⁵⁷ P.Tb. Subaylarının Söylemleri.

talimatı hazırlanmamıştı. 27/28.XI.1950 gecesı için Piyade Ağır Silâhları ile Topçunun ateş hazırlığı yoktu. Bu gece ne yapıldıysa su-bayların çabaları ile yapıldı. Yorgunluk, uykusuzluk, önlemleri çok güçleştiriyordu.

3. Wawon'a Dönerken

a. *Karillyong'da Dönüş Manevrası*

Generalin *Wawon'a dön emri!* üzerine herkesi dönüş telâşı sardı. Karillyong (677) Boyun (Gez) noktası, Tugay birliklerini; Karillyong'un batısındakiler (Büyük kısım) ve doğusundakiler diye ikiye ayırmıştı. Dar dik, virajlı ve bir yanı uçurum olan şosede, acemi şoförler kamyonları döndüremedikleri için ağır taşıtları Karillyong'daki küçük alana kadar yürütmek gerekmişti. Bu da çok gecikmeye neden oldu. Tokchon vadisine inmekte bulunan; Keşif Kıt'ası (+), Tank Takımı (+) ve I. P. Taburunun kamyonları hemen dönüş yaparak Karillyong'a vaktinde vardılar. Fakat bu birliklerin taşıtları; Gez'in batısındaki taşıtlar dönüşlerini bitirinceye kadar bekletildiler.

Henüz mehtap çıkmamıştı. Piyadeler şoseyi taşıtlara bıraktıkları için, karanlıkta yol hendeklerinde zorlukla yürüyebiliyorlardı.

*"Taşıtların bulundukları yerlerde, dönüş yapmaları olası iken, Boyun noktasına kadar (Gez) yürütölmeleri, çok zaman kaybetmeye neden oldu."*³⁵⁸ Sanırım bu görüşün; kanalıta ve o dar yolda, acemi şoförlerle başarılması kolay değildi.

"Soğuktan bitkin düşmelerine rağmen, birbirlerine yanaşmış askerlerin hareketleri devam etmekteydi. Büyük kamyonlar, yolun ortasında ilerlemekte, tekerlekler uçurumun kenarlarında döndükçe, askerler dudaklarını ısırırmaktaydı. Araçları döndürmek olanaksız görünüyordu. Ancak, yinede olanaksız değildi. Toplar yerlerinden söküldüler ve sifıra yakın bir havada terleyen askerler tarafından taşındılar. Türkler 1.5 ve 2.5 tonluk Amerikan arabaları kullanmaktaydılar. Arabalar; arka tekerlekleri uçuruma çakıllar savurarak döndüler."

Türk şoförleri, yolun solunu kullanmaya alıştıklarından ve sık sık arabalarını yolun ortasında bırakarak, iki yönden trafiği engelle-

³⁵⁸ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

*dikleri için Kore'ye vardıklarından itibaren, Amerikan askeri polisini deli etmişlerdi. Ama bir dağ yolunda ne yaptıklarını bildiklerini gösterdiler.*³⁵⁹

Saat 15.00'te başlayan taşıt dönüşü, saat 19.00'a kadar sürdü. Dönüş sırasında da, trafik hataları ve acemilikler yüzünden, tıkanmalar hiç eksik olmadı. Karışıklık Swaemakchon'a kadar sürdü. Mehtap çıkmış, yol virajsız düze inmiş ve mehtap aydınlığına kavuşmuştu.

Karillyong'dan son ayrılanlar Tank Takımı ile I. Piyade Taburunun taşıtları oldular.

b. Karillyong'daki Büyük Ateş

İrili ufaklı her molada, bizim erlerimiz yol hendeklerinde küçük ateşler yakmaya başladılar. Gündüzleri duman, geceleri alevler, kilometrelerce uzaktan görülebilirdi. Kimse, bu ateşlerin yakılmasını önlemiyordu.

Wolbong-san dağında, gizli ellerin yaktıkları küçük ateşlere, bizim karargâhta Acem inadı ile;

– Benim ateşim daha büyük iddiasına tutuşmuş gibi davranıyordu. Karillyong boynundaki Tomruk yığınları arasında, iri alevli kocaman bir ateş yakılmıştı. Ateşin başı askerle dolmuştu. Dönüşün ve dağdaki ateşlerin nedenini bilmeyen gergin askerler, ateş başında; gülen, şakalaşan karargâh subaylarını görünce sinirleri yumuşamaya; içlerinden işler fena değil galiba demeye başladılar. Aslında Ateşbaşı; boşvermişliği ve başıboşluğun akıl almaz bir resmiydi...

Gene de ortalıkta "Ama'lar" az değildi. Ateş başında "ağzını bıçak açmayan" düşünceli ve durgun hali ile dikkat çeken General Tahsin Yazıcı...

Az ötede; "Arap saçına" dönen trafiği hal yoluna koymak için bağırıp çağıran, oradan oraya koşuşturan Albay Celâl Dora ve ateşin başında, sigaralarını tellendiren karargâh subayları... Görmek için dikkatli bakmak ve gördüğünü değerlendirmek için beynin pırıl pırıl

³⁵⁹ WORDEN, W.L.; a.g.e.

olması gerekir. Üşenmenin, önemsememenin bir karşılığı vardır. O da kaybetmek, hata yapmaktır.

Wolbong-san dağından, şoseye iyice yaklaşan ateşler. Savaş koşullarında değilmiş gibi, yol hendeklerinde ateş başlarında ve kuytu yerlerde, uyuklayan askerler. Kanaatimize göre çok çabuk yorulmuştuk. Yorgunluk; dikkatimizi, enerjimizi, algılamamızı ve beyin kristallerimizi iyice uyuşturmuş gibiydi. Bize göre bu saatler, bizim en zayıf olduğumuz saatlerdi.

Kıt'alar; yorgun, aç ve uykusuz bulundukları vakit, üst Komuta Karargâhları, gözetim ve denetlemelerle; hatalarla gevşeklikleri gidermeye önem vermelidirler. Böyle hallerde güvenlik önlemlerinin elde bulundurulacak dinlenmiş bir kıt'a ile sağlanması düşünülmelidir.

c. Ordumuzda; Araç ile Gerecin Önemi

"Uçaksavarlarımızdan birisi şoseyi tıkamış, trafik durmuştu. Kurtarılması ile uğraşılır ve zaman kaybedilirken, oradan geçmekte olan Top. Albayı Gambi;

— *Niye vakit kaybediyorsunuz? Uçuruma yuvarlayın gitsin! Durmayın yolu açın!!* der."³⁶⁰ Ordumuzda o vakitler; araç ve gereçler bizim için sorundu. Sorun kıt'a Subayının, sırtına yüklenmişti.

Bizde malzemeye, insandan daha fazla önem verilmesi, güç temin edilmesindendi. Sanayi ile bilim ve elektrik ülkesi oluncaya kadar, bu sıkıntıyı çekeceğiz.

Komutanlar (her kademedede) takdirlerini kullanarak, tahrip yapabilmelidirler. Kore'de bu konuda çok sıkıntı çekildi. İş, astın üzerine bırakılıyordu. Bu nedenle subaylar, araç gereç hesabına çekilmekten çok çekiniyorlardı.

Halbuki; şöyle veya böyle, malzeme tedarik edilebilir. Yitirilen insanın yeri ise aslâ doldurulamaz. Görüşümüze göre Subaya;

— *Sağlam mı, yoksa tahrip ederek mi terk ettin?* sorusu sorulmalı. Subayın kullanma sorumluluğunda bulunan, malzemeyi de tahrip yetkisi olmalı. Tahrip ettim diyene (kurtarabilirdin, yardım

³⁶⁰ P.Tb., Top. ve Uçaksavar Subaylarının Anlattıkları.

isteseydin, acele etmişsin izin aldın mı)sorguları; Subaya eza etmek ve en önemlisi ona güvenmemektir. Subayı elini kolunu bağlamaktır.

4. Birliklerin Wawon'a Dönmeleri

a. *Havan Bölüğü*

Havan Bölüğü Karillyong'a yaklaştığı sırada durdurulur. Albay C. Dora; Bölüğe Wawon'a dönmesini emreder*. Taşıtlarının çoğu jip ve Doç olduğu için bölük, olduğu yerde zorlanmadan dönerek, hemen Wawon'a doğru yola koyulur.

Bölük, saat 17.30'da Wawon'a ulaşır. Bölüğe 27/28.XI.1950 gecesi için bir atış görevi verilmez. Bölük, şosenin sağında (doğu) çadır kurar. Yakın güvenlik önlemlerini alır. Akşam yemeğinden sonra istirahatata geçer".³⁶¹

b. *Topçu Taburu*

Topçu Taburu, çekilme haberini saat 15.00'de, evvelâ topçu pilot Üsteğmen Ertuğrul Sabuncu'nun Telsiz Mesajından öğrenir. Daha sonra Tugay, Tabura Wawon'a çekilmesini emreder. Dar şosede Toplar döndürülemediğinden, kamyonlar Karillyong boyun noktasındaki düzlüğe kadar Doğuya doğru yürütülürler. Dönüş manevrasını Gez'de tamamlayan Toplar, Wawon'a hareket ederler.

Taburun geçiş önceliği vardır. O nedenle birlikler topçulara yol verirler. Top.Tb. Wawon'a saat 18.00'de döner. Tabura atış görevi verilmez. Ancak Tabur inisiyatifi ile iki topunu, tanklara karşı şosede mevzie sokar. Taburun Tugayla telsiz irtibatı vardır. Yakın güvenlik önlemleri alınır. Çadırlar kurulur. Akşam yemeğinden sonra istirahatata geçilir.

*"Tabura, yarın (28.XI.1950) Piyadenin yapacağı taarruzu destekleyeceği söylenir."*³⁶² Tugayın aklı; IX. Kor.'nun tutulmasını emrettiği; Yangucham-Sochang hattındadır.

* Aynı emri Kur. Bnb. F. TÜZÜN de "Herkesin olduğu yerde geri yürüyüşe geçmesini" emreder. (Mehmet Ali NOGAY, Hv. Bl.'den).

³⁶¹ Top. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

³⁶² II. P. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

c. II. Piyade Taburu

"Tabur, Wawon'a dönme emrini, Kurmay Binbaşı Faik Türün'den alır. Taburun, Wawon'daki yerini öğrenmek üzere, 6. Piyade Bölük Komutanı Yzb. Beşir Günay, Kurmay Binbaşı Faik Türün'ün yanına verilir.

II. Tabur Tugayın kol sonunda yürüdüğünden dönüş manevrasını çok kolay yapar. Tabur Wawon'a saat 16.30'da ulaşır. Tabur geceyi (27/28.XI.1950) Yzb. Beşir Günay'ın gösterdiği yerde geçirmek üzere tertiplenir. Her bölükten bir takım güvenlikle görevlendirilir.

II. Tb. çadırlarını kurar. Ateşler yakılır, erlere çorba verilir ve istirahatata geçilir. İkide bir *Yakın Güvenlik, Muharebe İleri Karakolu* önlemlerinden bahsediyoruz. Gerçek ise şöyledir; 27/28.XI.1950 gecesi, III. Piyade Taburu hariç, hiçbir birlikte gereken güvenlik önlemleri gereği gibi alınmamıştı. Çünkü Taburlar Wawon'da gösterilen yerleri; (III. Piyade Taburu hariç) konma ve dinlenme yeri olarak algılamış gibiydiler. Bölüklere görevlerin ve görev yerlerinin detayı ile anlatılmaması yanında, yorgunluk ve uykusuzluk yüzünden; güvenlik ve vuruşma önlemleri gereği gibi alınmamıştı.³⁶³

ç. III. Piyade Taburu

"Tabura, Kurmay Binbaşı Faik Türün Wawon'a dönmesini söyler. Tabur, Wawon'da tutacağı mevzi yerini öğrenmek için; 10. Piyade Bölük Komutanı Yzb. Hüseyin Çatalpınar'a, Binbaşı Türün'le gitmesini emreder.

Tabur, ağırlıklarını Wawon'da bıraktığı için, bulunduğu yerde kolayca dönüş manevrasını yaparak, düzenli bir biçimde hemen geri yürüyüşe geçer. Havanlı, makineli tüfekli, asker, sivil, kadın, erkek mültecilerin; Taburun yanı sıra, Wawon'a yürümeleri şaşırtıcı, kaygı verici bir haldi.

Mülteciler III. Taburla birlikte saat 18.00'de Wawon Boğazı'na ulaşırlar. Tabura; Wawon Boğazını Doğuya karşı kapatma görevi verilir. Tabur Boğazı savunma görevini bir Ağ.Mt.Tk. ile desteklediği 10. Piyade Bölüğüne verir. 10. Bölük; iki takımı ile şosenin sağın-

³⁶³ P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

da (doğu) diğer takımı ile şosenin solunda (batı); olarak Tongjukkyocnon suyu kenarında mevzilenir.

Taburun, 9. Piyade Bölük Komutanı; Silâh Takımı ile pekiştirdiği P. Tğm. Feridun Akbay'ın I. P. Tk.'na, batı kuzeydeki (maden ocağı) tepede M.İ.K. görevi verir. Bölüğün kalanı; 11. Piyade Bölüğünün gerisinde istirahatata çekilir. 11. P.Bl. ihtiyat olarak şose civarında yerleşir.

III. Tb.K., Wawon'daki sorumluluk bölgesine çekilince, çevrede bir araştırma yaptırır. Çünkü ne idiği belli olmayan, silâhlı mülteciler ortalıkta cirit atmaktaydılar. Bu aramada 80 kadar silâhlı Koreli erkek yakalanır. Boğazdaki iki evden başka yapı yoktu. Şüpheli kişiler, Tugaya teslim edilirler. Tugayın bunları serbest bıraktığı söylenirdi.³⁶⁴

*"III. Piyade Taburu, Tugayın yorgun askerlerine, Boğazda baskın verebilecek ve ciddi bir karışıklık yaratabilecek, silâhlı şüpheli kişileri, gözaltına almıştı. Taburun inisiyatifi ile yaptığı bu taramanın Tugaya sağladığı yararın, kimse farkına varmadı."*³⁶⁵

Halbuki Tugay; Wawon'da 27/28.XI.1950 gecesini, sakın geçirmişse, bunu III. Tabur Komutanı Piyade Binbaşı Lütfü Bilgin'in öngörüsüne borçludur diyebiliriz. III. P. Tb. K. P. Bnb. Lütfü Bilgin; Wawon'da aldığı yerinde önlemlerle bilgili, yetenekli ve uyanık bir komutan olduğunu göstermişti.

Tugayın Wawon Boğazında geçirdiği gecede (27/28.XI.1950) muharebeye hazır tek piyade taburu, III. Piyade Taburuydu, diyebiliriz.

d. Yüzbaşı Rahmi Küntür'ün Grubu

"Tanksavar Takımı Komutanı Üsteğmen Mehmet Ali Güleş; Üsteğmen Macit Bayraktardan, Wawon'a çekilme emrini alınca, hemen dönüş yaparak yola koyulur. Grubun Takımları; Wawon'da Tugay Komuta yerinin etrafında serpiştirilirler. Takımlar motorlu oldukları için piyadeler gibi yorgun değildiler. Bu nedenle güvenlik önlemlerini iyi aldıkları söylenebilir.

³⁶⁴ P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

³⁶⁵ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

Uçaksavar Bölüğü Wawon'anda gösterilen yerde, yakın güvenlik önlemlerini alır. Akşam çorbasını içtikten sonra, istirahataya çekilir.

Tugay Keşif Kıt'ası ile Tugay Muhafız Takımı, Tugay artçısı olarak, Karillyong da kalmıştı. Onlar Wawon'a en son dönen birliklerden biri olacaktı.³⁶⁶

e. Muhabere Bölüğü

*"Muhabere Bölüğü; Wawon'da; irtibatları kurmak görevinin gerektirdiği çabuklukla dönüşe geçer. Mu. Bl., Wawon komuta yerinde, santralı kurar, Tugayın telli ve telsiz Muhabere şebekesini faaliyete geçirir."*³⁶⁷

f. Tugay Komutası

Tugay Karargâhı, Boğazda Tongjukkyochon suyu kenarındaki köy evine yerleşir. General, saat 21.00 sularında karargâha döner. Kahvenin nefis kokusu etrafa yayılır.

"General Yazıcı'nın yanında; *Top. Yarbayı Tahsin Kutay, Kur. Yb. Selahattin Tokay, Kur. Binbaşı Faik Türün bulunuyor. Münferit evlerden arada bir ateş sesleri gelir. General Tahsin Yazıcı yanındakilere;*

– *Dikkatli olun, der.*"³⁶⁸

*"P.Alb. Celal Dora, Gezden saat 22.00 sularında ayrılır. Albay yol tıkağından iki saat kadar bekler. Albay farları söndürülmüş jiple çekiliyor. Albayın gerisinden İs. Bl. gelmektedir. Saat 23.00 sularında tek tük atış sesleri gelir. Albay Wawon'a döndükten sonra, Gezden gelen silâh sesleri artmaya başlar."*³⁶⁹

Tugay birliklerinin *"Wawon'a çekilmeleri, saat 24.00 de ancak sağlanabilir."*³⁷⁰ Bu nedenle Tugay Komutası, o saate kadar ayakta-
dır.

³⁶⁶ Tugay Bağlı Birlik Subaylarının Anlattıkları.

³⁶⁷ GÜMÜŞYALÇIN, Ütgm. E.; Anlattıkları.

³⁶⁸ GÜLEŞ, Ütgm. M.A.; Anlattıkları.

³⁶⁹ GÜMÜŞYALÇIN, Ütgm. E.; Anlattıkları.

³⁷⁰ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük. I. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

g. Tank Takımı

"Tank Takımı; *Tokchon vadisine çıkarken, düşmanın ileri unsurları ile karşılaştığı sırada, (saat 15.00'te) Keşif Kıt'asına gelen çekilme emrini haber alır.*"³⁷¹ Bunun üzerine Tank Takımı; üzerinde 2. Piyade Bölüğünün askerleri olduğu halde, geriye dönerek Karillyong'a doğru tırmanışa geçer.

Tank Takımı, I. Piyade Taburunun yayalarını geçerek, Karillyong Boyun noktasına yanaşır. Burada, topçuların dönüşlerini tamamlamalarını beklemeye başlar. Saat 21.00'de Tank Takımı üzerindeki Piyadelerle harekete geçer. Tanklar I. Piyade Taburunun Piyadelerine yetişir ve onları geçip giderler. Tank Takımı, saat 22.30'da 2. Piyade Bölüğü ile istirahatata geçer. Bölüğe ve Tank Takımına Wawon'da herhangi bir görev verilmez.

h. Albay Celâl Dora

Albay Celâl Dora; Karillyong Boyun noktasındaki trafik keşme-keşini yoluna soktuktan sonra, saat 21.00 sularında, Wawon'a doğru yola koyulur.

Bu andan itibaren Karillyong'da; İs.Bl., Muhafız Takımı, Tugay Keşif Kıt'ası, 3. Piyade Bölüğünün Silâh Takımı, Mu. Telli Kısım, 4. Ağ. Bölüğün 1/2 Havan Takımı yüklü jipi (arızalı) ve arızalanan Kor. Tls. kamyonu kalmıştı.

"Albay, jipi kedi gözleri ile mehtabın hafif aydınlığında yavaş yavaş yokuşu inerken, dar ve sert virajlı yol; acemi şoförler yüzünden sık sık tıkanır.

Wolbong-san Dağında Tugayın geri yürüyüşü ile başlayan ateşler şoseye yaklaşırlar. Yol her tıkanıldığında, Albayın jipi de durur."³⁷²

1. I. Piyade Taburu

(1) Hundong-ni'den Karillyong'a Dönüşü

I. Piyade Taburu; hatırlanacağı üzere Yongdong-ni'ye 3 km. kalı; Tankların öne alınmaları için durdurulmuştu. O duruştan sonra, Tabur yürüyüşe geçememişti.

³⁷¹ SÖNMEZ, Ütgm. H.; ÖMÜR, Ütgm. H.; Anlattıkları.

³⁷² GÜMÜŞYALÇIN, Ütgm. E.; Anlattıkları.

Saat 15.30 sularında gelen bir emirle; I. P.Tb. Tokchon'a değil, Wawon'a (Batı) yani, geriye doğru yürüyüşe geçilir.

Yayalar Gez'den yokuş aşağı indikleri yolu, şimdi yokuş yukarı (Karilyong'a) doğru, ağır ağır tırmanmaya başlarlar. Araçsızlığın gözü kör olsun. Cephaneler ve silâhlar yetmezmiş gibi ve çok lazım-mış gibi, arka çantaları da sırtta taşınyordu.

Motorlu taşıtlara yol vermek için, ikide bir yol hendeklerinde yürümek, piyadeleri sinir eder. Ne kadar istenmese de. Motorlu taşıtlar, geçiş önceliğine sahip olduklarından, Piyadeler onlara yol vermek zorundaydılar.

Tabur; Tb. Kh. Bl., 4. Ağ. Bl., 3. P. Bl. ve 1. P. Bl. sırasıyla ağır aksak, Karillyong'a tırmanırken 2. Piyade Bölüğü ile Tank Takımı ve Keşif Kıt'ası arkadan geliyordu.

I. Piyade Taburunun taşıtları, geri yürüyüşte kol başı durumuna gelirler ve peşlerinden gelen Tanklarla Boyun'da dönüş sıralarını beklemeye başlarlar. Taburun 1 km. gerisindeki Keşif Kıt'ası da, artçı olarak şosede sağrıdan sağrıya sıçrayarak Karillyong'a çekilmekteydi.

Bizim erler boş vakitlerini uyuyarak, şarkı söyleyerek ve şakalaşarak geçirirler. Öyle kitap bulundurma ve okuma, anı yazma alışkanlıkları yoktur. Zaten anının bizde bir değeri de yoktur. Anı dediğin nedir ki; bilgiçlik taslamak, böbürlenmek, onu bunu çamura batırmaktan başka nedir? Batı kütüphanelerinde; Anıların, seçkin ve büyük bir yer tutması kimin umurunda?

(2) Bu Ateşler de Ne?

Saat 15.00 de 1012 rakımlı Wolbong-san tepesinde, bir iki küçük ateşin yakıldığını görüyoruz. Evvelâ, köylülerin yaktıklarını sandığımız bu ateşleri önemsemedik. Fakat, Kasım ayının soğuşunda, o yüksek tepede, ıssız ormanda, akşamın bu saatinde, köylülerin ne işi olabilirdi.

İşin bir başka yanı; bu ateşlerin Tugayın geri yürüyüşe geçmesi ile başlaması ve daha dikkate değer yanı da, ateşlerin Tugayın yürüyüşüne ayak uydururcasına, batıya doğru tepeden tepeye sıçrayarak ilerlemesi idi. Bu işte bir iş vardı. Biz yürüyoruz, ateşlerde yürüyor. Hava karardıkça ateşlerde, yürüdüğümüz yola yaklaşıyorlardı. Ta uzaklardan görünen bu ateşleri, kuşku ve endişeyle gözlüyoruz.

Bu ateşleri, bütün Tugay görüyordu. Fakat, bu "*Neyin nesidir?*" diye üzerinde duran olmadı. Sanırım, ateşler "*baldırı çıplak*" çetelelerin marifeti sayılarak önemsenmedi.

Şimdilik, bize zararları dokunmayan ateşleri; endişeyle de olsa seyretmekle yetiniyorduk. Karillyong'a yaklaştığımızda; sağımızdan (Kuzey) mavi-yeşil işaret fişekleri atılınca, artık bunun hafife alınacak tarafı kalmadığını düşünmeye başladık. Ateşle işaret verenlerin, işaret fişegi kullanmaları, Çete bile olsalar; organize bir birlik gibi hareket ettiklerini gösteriyordu. Bize zarar verecek bir tutum sergiliyorlardı. Ama biz halâ; "*it ürür kervan yürür*" havası içindeydik.

Bizi tehdit eden ve bize çok yakın olan, bir hareket karşındaydık. Kendimizi savunmak, saldırıyı önlemek için önlem almamız gerekirken, bu belâlı dağdan, biran evvel kurtulmaktan ve çekip gitmekten başka bir şey düşünmüyorduk. Galiba biz General Patton'un işaret ettiği; *Yorgunluğun uyuşturduğu* askerlere dönmüştük.

(3) *Burada Durmayın!*

I. Piyade Taburu 8 km.lik yokuşu; 3,5 saatte yürüyebildi. Tabur saat 19.00 sularında Karillyong'a (Gez'e) varabildi. Bu yürüyüş hızı, Taburun ne durumda olduğunu göstermeye yetmekteydi.

Biz yolun açılmasını beklemekten çok, dinlenmek ve niye geriye döndüğümüzü öğrenebilmek için Karillyong'da durduk.

Gez'deki havaya bakılırsa, dağdaki ateşlerle işaret fişeklerini, bizden başka düşünen yok gibiydi. Çünkü dağdaki ateşlere inat, bizimkiler de Gez'de çok büyük bir ateş yakmışlardı.

Erleri istirahate geçirince, bizi kemiren sorulara cevap bulabilmek için, ateşin yanına gittik. Tugay Karargâh subayları neşe içindeydiler. Ama General suskundu. Biraz ötede Albay C. Dora, trafiği yoluna sokmak için uğraşıyordu. Dağda ateşler yanıyor, işaret fişekleri atılıyor, umursayan yoktu. Biz gördüklerimize ne anlam vereceğimizi iyice şaşırmıştık. Konuşulanları dinler etrafı seyrederken;

— *Teğmenim, Albayım sizi istiyor, sesi üzerine Albayın yanına koştuk.* Albay Celâl Dora;

— *Şu tarafa bakın!* dediği yere döndük. (*Burası öğle molasında Ağ. Mt.leri mevzie sokuğum 814 rakımlı tepeydi.*) Albay devamla;

— *Buraya yerleştirilecek makineli tüfekler ve havanlar, burayı (Karillyon Boynundaki düzlüğü) cehenneme çevirirler. Burada durmayın. Erlerinizi toplayın, hemen yola çıkın* emrini verdi.

Gerçekten çok geçmeyecek ve Albay C. Dora'nın söyledikleri; virgülüne kadar doğru çıkacaktı.

Anlayamadığımız şey, etrafta garip şeyler olurken, bu önemli 814 rakımlı tepenin, halâ tutulmamış olmasıydı. Saat 19.30'da 4. Ağır Bölüğün yayalarını yürüyüşe geçirdik.

İkide bir taşıtlara yol vermesek, yokuş aşağı yorulmadan yürüyebileceğiz. Saat 20.00 sularında 2. Piyade Bölüğü ile tanklar, yanımızdan Wawon'a doğru geçip gittiler.

Dağda yakılan ateşler; bir çok yerde şoseye 200-300 metreye kadar yaklaşmışlardı. İşaret fişekleri daha sık atılıyordu. Ağaçlar arasında koşan karartıları görmemiz, bizi hızlandırıyordu. Bu elverişsiz dağlık ve ormanlık yerde, düşmanla karşılamak istemiyorduk. Taburdan ve bölümümüzden kopmuş gidiyoruz. Kendimizi yalnız ve zayıf hissediyoruz.

Swaemokcham'dan sonra, yol düzleşti. Ateşlerle, işaret fişekleri ile karartılar ve ayak sesleri gerimizde kaldı. Dağın karanlık gölgesinden çıktık. Mehtabın aydınlatığı düz yolda, gevşemeden hızlı yürüyoruz. Azda olsa etrafımızı görebiliyoruz. Orman içinden açık araziye çıktık. Görmek güven duygumuzu artırıyor. Adım adım Wawon'a yaklaşıyoruz. Artık yalnız değiliz. Taburumuzun 3. P. Bölüğüne yetiştik.

(4) *Tuzağın İçine*

"Wawon Köyünü geçerken, geniş bir düzlüğe çıktık. Düzlüğün kuzeyindeki tepenin eteğinde mehtabın aydınlatığı, beyaz bir bina görüldü. I. Piyade Taburunun Bölükleri, şoseden bu beyaz binaya doğru, yer kapmak için iyice hızlandılar. Kimse burası neresi, demeden herkes binaya giriyordu.

Bina bir okuldu. Dikdörtgen biçimindeydi. Sıralar, koridorun dibinde tavana kadar yığılmıştı. Boşaltılan sınıfların, döşemelerine pirinç sapları yayılarak, yatakhane durumuna getirilmişti. Dersliklerde sobalar kurulmuş, yanlarına birkaç kucak odun da konulmuştu. Anlayacağınız birileri okulu, istirahatata hazır duruma getirmişti. Sobalar tutuşturuldu, sapların üstüne uzanan erler, hemen kendilerin-

den geçmeye başladılar. Halbuki düşman arazisindeydik. Nöbet tutulması, devriye çıkarılması, bir mevzi yeri seçilmesi gerekiyordu.

Nöbetçiler kuytu yer bulunca, ayakta bile uyuyorlardı. Devriyeler turu tamamlamadan, kısa yoldan okula sığıyorlardı. Bu durumda aksaklıkları gidermek, güvenliği sağlamak, Teğmenlere kalıyordu. Tb. ve Bl. K.larından da birliğini dolaşanlar vardı. Onlar (subaylar) yürümemiş, uykusuz ve aç kalmamış gibi, diri ve göreve hazır olmak ve kıtayı tehlikeye düşmekten, baskına uğramaktan korumak zorundaydılar.

Ortalıktan el ayak çekildi. Okul derin bir sessizliğe gömüldüğü sırada koridordan:

- Kalkın! Dışarı çıkın! Tugay daha geride. Sallanmayın! Tugayın yanına gideceğiz! Sesi gürlledi.

Bağiran I. Piyade Taburu Komutanı P.Yzb. Ahmet Tuncer'di. O sırada erlerimizden;

*— Burada kalıp ölmek mi? Yoksa ayaza çıkıp yaşamak mı? istersiniz sorusuna, çok şaşırtıcı cevaplar alınabilirdi. Erlerimizi yattıkları yerlerden söke söke dışarı çıkardık."*³⁷³

Tabur, Tugayın güvenlik hattının ilerisinde, düşmana açık bir binaya girmişti. Bu kabul edilemez korkunç bir hataydı. Sahi bize böyle ne oluyordu? Hata üstüne hata yapmaya başlamıştık. Kendimize gelmemiz, aklımızı başımıza toplayarak; uykusuzluğa, açlığa ve yorgunluğa tutsak düşmememiz gerekiyordu.

Bu binaya gidişte başı kim çekti. Bu bir sır olarak kaldı. Neyse, iş işten geçmeden ve başımıza bir belâ gelmeden, yanlışlığın farkına varıldı da, ayağımızla tuzağa düşmekten kurtulduk.

I. Piyade Taburu Boğaza doğru yürüyüşe geçirildi. Piyadeler için bu 2,5 km.lik yol; bitmek bilmeyen, azap verici uzun bir yürüyüş olarak, uzun vakit belleklerden çıkmadı.

"Piyadeler, dirençleri azaldığı vakit, hep bu okulun sıcak odalarını hatırlayarak, dayanma güçlerini ateşleyeceklerdi. Ne kadar aç,

³⁷³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

*uykusuz ve yorulmuş olursanız olunuz, vücudunuzda sizi ayağa kaldıracak, gizli bir kuvvetin bulunduğunu hiç unutmamalısınız.*³⁷⁴ Canını dişine takarak Boğaza varan I. Piyade Taburu, Tugayın en çok yürüyen (27 saat) yorulan ve uykusuz kalan Taburuydu.

*"Saat 24.00 sularında Boğaza varabilen I. Tabur Piyadeleri, a-yazda bir tas çorbayı uyuklayarak içtiler. Onların her şeyden çok uykuya ihtiyaçları vardı. Onun için doğru dürüst çadır kurmadan, hemen yere uzandılar. Subaylar da yorgun erlerine kıyamadıkları için bu gece çadırlarını kurdurmadılar. Onlar da kuytu bir köşeye kıvrıldılar. I. Tb.'da bu gece her şey oluruna; şansa ve komşu birliklere bırakılmıştı.*³⁷⁵

i. Tugayın Geri Kademesi

Kademe, 27.XI.1950 tarihinden itibaren, Kunu-ri Kasabası'nın hemen kuzeyinde, Amerikan hastanesinin yanına yerleşmişti. Amerikan Ağır Topçusu geri çekilirken, ilerden gelen topçu, onun yerinde mevziye girer. Hastaneye çok yaralı gelmeye başlar.

Kurulan Telli İrtibat 3-4 saatten sonra kesilir ve bir daha kadememin, Tugayla ne Telli ve ne Telsiz irtibatı kalır. 27.XI.1950 sabahından itibaren, Tugaydan bir haber alınamaz. Tugayla irtibat kesilmişse, G-IV Müdürü ve Kademe Komutanı, Tugayla motorlu haber-cilerle irtibat kurabilirlerdi

"Bugün kademeye birikmiş çok mektup gelir. Mektupları taburlara vermek ve bu arada Tugaydan haber almak için; bir Mutfak Kamyonu (G.M.C.) ile iki subay saat 18.30'da yola çıkar. Yolda rastlanan MP (Askeri Polis)'den Tugayın yolu sorulur. Gösterilen dar ve bozuk yola saparlar. Gide gide; 2. Tümenin 9. Piyade Alayının Geri Kademesine varırlar. Burada; yoğun bir karışıklık göze çarpar. Tugayı sorarlar:

— *Tugayın düşmanla temasta olduğunu (27/28.XI.1950, saat 24.00 itibaren) fakat yerini bilmediklerini* söylerler. Subaylar geri dönerler. MP'lerden tekrar Tugayı sorarlar. Gösterilen yönde giderlerse de Tugayı bulamazlar. Çaresiz geri dönerler. Fazla yaralının

³⁷⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

³⁷⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

geldiğini gördükleri Amerikan Hastanesi'ne, Tugaydan bir bilgi almak ümidiyle giderler. Tugayın çok sıkı bir muharebeye tutuştuğundan, başka bir şey öğrenemezler."³⁷⁶ O saatlerde Tugay henüz düşmanla çatışmamıştı.

5. IX. Kolordunun Telsiz Kamyonu

a. Çok Değerli Telsiz

Kolordu' dan Tugaya gönderilen, uzun mesafeli güçlü telsiz aracından biraz söz edelim. Çünkü bu çok değerli araç, pekiştirilmiş Keşif Kıt'amızın baskına uğramasına neden olacaktı.

Tugaydaki Amerikalı danışmanların (Top. Alb., P. Kur. Yb., İs. Bnb., Mu. Yzb.) ısrarla ve harfiyen uygulanmasını istedikleri IX. Kolordu emrinin, General Tahsin Yazıcı tarafından, Tugayın Wawon'a (12 bin yarda) çekilerek uygulamaması üzerine; durumu rapor ederler ve ardından "*aksilik bu ya*" Kolordunun telsiz kamyonunun arızalanacağı tutar.

Amerikalı danışman subaylar, yolu tıkıyor diye koskoca uçaksavarı kurtarmakla vakit kaybedilmesin diye, "gözkırpmadan;

— *Ne oyalanıyorsunuz? Uçuruma yuvarlayın gitsin!* derlerken,

— *Telsiz aracı çok değerlidir. Terk edilemez! Onarılıncaya kadar çalışılacak ve başında beklenecek,* derler." Wolbong-san Dağında görülen işaretleri; Telsiz söz konusu olunca anlamazlıktan gelirler.

Evvelâ Mu. Yzb. Lorenzo, aracı onarmaya çalışır. Olmayınca Tugay; İs. Yzb. Nihat Evren'e arızayı gidermesi emredilir. Bölüğün onarım ekibi son birliğin ayrıldığı saat 20.00 den saat 23.55'e kadar çalışır. Onarım biterken; "*kader bu ya*" düşmanın Karillyon (Gez) baskını da başlar.

b. Muhafız Takımı

Tugay Wawon'a çekilme kararını verince; Muhafız takımına da; Kolordunun arızalanan, telsiz kamyonu onarılıncaya kadar beklemesi ve Keşif Kıt'ası ile birlikte hareket etmesi emredilir.

³⁷⁶ TENKER, Ütgm. L.; DOĞANCI, Ütgm. A.; Anlattıkları.

Takım Komutanı Piyade Teğmeni Orhan Akpolat; bir mangasını Karillyong'un (Gez) kuzeyindeki 814 rakımlı Tepede mevzilendirir. Takımın kalan erleri de; araç içlerinde, yol hendeklerindeki ateş başlarında, lâflayarak veya uyuklayarak, Wawon'a dönüş emrini beklemeye koyulurlar.

Keşif Kıt'ası komutanı Karillyonga gelince Teğmen Orhan Akpolat, Tugaydan aldığı emri bildirir. Keşif Kıt'ası da Gez'in güneyindeki yayvan tepede makineli tüfekle pekiştirilmiş bir mangasını mevzilendirir. Diğer erler araç içlerinde, yol hendekleri içinde ve kuytu yerlerde uyuklamaya başlarlar.

Telsiz aracının onarımı, uzadıkça uzar. Gez'de gece karanlığında mültecilerin, erler arasında rahatça dolaşmalarına aldırان çıkamaz. Kore'de, BM Ordusu zaten, *Babil Kulesi*ni andırıyordu. Dünyanın dört bir yanından gelen askerler buradaydılar. Ayrı renk ve dildeki insanlar yadırganmıyordu. Bu koalisyon savaşının doğal görüntüsüydü.

Dağda sihirli ellerin yaktıkları ateşler, oradan oraya hareket halindeydiler. İşaret fişekleri atılıp duruyordu. Elbette bütün bunlar hayra alâmet değildi. Askerlerimiz endişe içindeydiler. Buradan biran evvel uzaklaşmayı istiyorlardı. Fakat telsiz aracı onarılmadan Gez'den ayrılamıyorlardı. Yaklaşan tehdit karşısında, telsizden kurtulma kararını verebilecek bir *babayiğit* ortaya çıkamıyordu. Zaten *inisiyatif her yiğidin* harcı değildi.

"Keşif Takımının Komutanı, Yüzbaşı Lorenzo'ya;

— *Çok geciktik. Etrafımızda garip şeyler oluyor. Burada daha fazla kalamayız, dediğinde Yüzbaşı Lorenzo;*

— *Telsizi bırakamazsınız. Onarımı bitinceye kadar, siz de benimle birlikte kalmak zorundasınız.*"³⁷⁷ der.

Aslında askerlerimiz, yalnız geciktikleri için değil, adım adım yaklaşan tehlikeyi hissetmenin huzursuzluğu içindeydiler. Bu ıssız, soğuk dağda, herkes gibi *sabrı taşan* Teğmen Akpolat'ın;

³⁷⁷ AKPOLAT, Ütgm.O.; Anlattıkları.

— *Üsteğmenim herkes gitti. Bir tek biz kaldık. Niye bekliyoruz?* demesine, aynı düşünceler içinde bulunan Üsteğmen Kamil Doğan;

— *Telsiz kamyonun onarılmasını bekliyoruz. Git bak bakalım, ne yapıyorlar,* der. Teğmen O. Akpolat'ın gitmesi ile dönmesi bir olur.

— *Üsteğmenim onarım bitiyor. Vantilâtör kayışını takıyorlar,* deyince, Üsteğmen Kamil Doğan'da;

— *Öyleyse, sen takımını topla, yola çık. Biz de peşinden geliriz,* der.

Teğmen Orhan Akpolat erlerini uyandırır. Mangasını mevziden çeker. Askerlerini Doçlara bindirerek, hemen yola koyulur. Çavuş;

— *Teğmenim arkamızda bir şeyler oluyor* der. Gerçekten geride koyun sürülerini andıran beyaz kümelerin, (Kuzeylilerin üniformaları kül rengiydi ve mehtapta parlıyordu) şoseye doğru yaklaştıkları görülür. Atılan bir yeşil işaret fişeği ile ortalık karışır. İşte ne olursa o işaret fişeğinden sonra olur. Borular öter naralar atılırken endişe ile beklenen düşmanın hücumu başlar. "Üsteğmen Kamil Doğan ile Teğmen Hasan Günsur'un;

— *Kalkın! Baskına uğradık. Bu tarafa gelin!* komutları duyulur.³⁷⁸ Karillyong'dan ayrılanlar, yollarına devam ederler. Takımı ile Wawon'a varan Teğmen Akpolat, gördükleri ile işittiklerini Tugaya anlatır.

c. General Yazıcı, Albay Dora

"General T. Yazıcı Karillyong'da, trafiğin yola girmesi ile Gez'den ayrılır. General Yazıcı, Wawon'daki Tugay Komuta yerine saat 21.00'de döner.

Alb. Dora, taşıtların Gez'deki dönüşleri sona erince, o da saat 21.00 sularında Boyun noktasından ayrılır.

Alb. Dora, sık sık şoför hataları ile tıkanan yolu, yer yer uzun uğraşlarla açmaya çalışır. Yol kesilmeleri nedeniyle, Albay Dora iki saat kadir vakit kaybetmek zorunda kalır.

³⁷⁸ AKPOLAT, Ütğm.O.; Anlattıkları.

Wolbong-son zirvesi yanıyor. Karanlıkta tutuşturulan küçük ateşler, şoseye iyice yaklaşıyorlar. Albayın jipi farlarını söndürmüş, kedi gözü ile ağır ağır yol alıyor. Arkadan, İstihkâm Bölüğü gelmekte. Geride (Karillyong'da) Artçı olarak Keşif Kıt'ası kalmıştı.

*Ana muhabere mihverinin döşenip döşenmediği bilinmiyor. Ancak, telli irtibat yapılmadığı bilinmektedir. Saat 23.00'de, 5160-0120 noktasından silâh sesleri (Gez'den) gelir. Wawon'a varıldığı sırada da geriden (Karillyong'dan) ateş sesleri gelmeye devam eder.*³⁷⁹

ç. Ek Bilgiler Olmasaydı

(1) Konu

Karillyong'dan (Gez'den) son ayrılanların, sırasını saptamak, bazı anlatımlar yüzünden karıştı. Sorun; *Albay Dora ile istihkâm bölüğünün ve muhafız takımının Gez'den* hangi sıra ile ayrıldıklarını doğru olarak öğrenmekti.

İlk aldığımız bilgilere göre, Karillyong'dan en son ayrılanları istihkâm bölüğü, Alb. C. Dora ve Muhafız Takımı diye yazacaktık. Fakat son anda aldığımız bilgilerin ışığında, gerçek sırayı doğru olarak saptayabildik. Böylece soru ve yorumlara gerek kalmadı. Çeşitli kaynaklardan bilgi toplamanın bir kere daha önemi anlaşılmış oldu.

(2) Öğrenilen Ek Bilgiler

*"Gez'den (Karillyong) Piyade Teğmeni Orhan Akpolat ve Piyade Üsteğmeni Yusuf Babacanla birlikte ayrıldık. O sırada istihkâm Bölüğü Gez'de bekliyordu."*³⁸⁰ *Bu bilgiyi alamasaydık, Muhafız Takımı ile istihkâm bölüğünün ayrılış sıralarını saptamakta yanılabilirdik. Bir başka bilgi de şöyle:*

*"Arkamızdan İstihkâm Bölüğü geliyordu. Saat 24.00 sularında, 5100-0050 noktasına geldiğimizde (Gez'den 4 km. kuzeybatıda) gerimizden (güneydoğu) ateş sesleri duymaya başladık."*³⁸¹

³⁷⁹ GÜMÜŞYALÇIN, Ütgm. E.; Anlattıkları.

³⁸⁰ SEBÜKCEBE, Yzb. M.; Anlattıkları.

³⁸¹ GÜMÜŞYALÇIN, Ütgm. E.; Anlattıkları.

Bu anlatım. olayı biraz daha aydınlatmış oldu. Neticede; Karillyong'dan en son çekilenler; Muhafız Takımı, Alb. Celâl Dora, İstihkâm Bölüğü sırası ile çekiliyorlar.

(3) Konuyu Aydınlatan Gözlemler

*"Bir vuruşmadan (muharebeden) sonra, bazen olayların detaylarını hatırlamak olanaksız olur. Çünkü olayın tanıklarından bazıları ölmüşlerdir. Sağ kalanlardan bazıları da çok kötü biçimde etkilenmişlerdir. Savaşın hikâyesi ise daima birbirinden kopuk detaylardan ibarettir."*³⁸²

Gerçekten, savaş gibi olağanüstü tehlikeli ve sarsıcı olaylar; sorumluluk, yiğitlik, bilgiçlik, suçlama ve övünme gibi eğilimlerin etkisi ve bellekte oluşan unutmama ve kopukluklar, yanlış algılamalar, masum yanlış anlatımların tekrarlanarak, zamanla gerçeğe dönüşmesi ile savaş olayları, yerce, zamanca bambaşka bir hikâyeye olup çıkabilirler.

Albay Celâl Dora'nın; Muhafız Takımından sonra, İstihkâm Bölüğünden önce Karillyong'dan ayrıldığı anlaşılıyor.

Muhafız Takımı ile Albay Dora'ya geçmiş olsun diyelim. Çünkü bu badireden *kıl payı* kurtulurlar.

6. 27/28.XI.1950 Gecesinde

a. Tugayın Durumu

27.XI.1950 günü saat 14.50'den itibaren, Tugay birlikleri; Yongdong-ni-Haedun-ni hattından Wawon Boğazı'na, saat 16.30 ile 24.00 arasında dönerler. Tugay, 27/28.XI.1950 gecesini, III. P. Taburunun örtüsü altında dinlenerek geçirecekti.

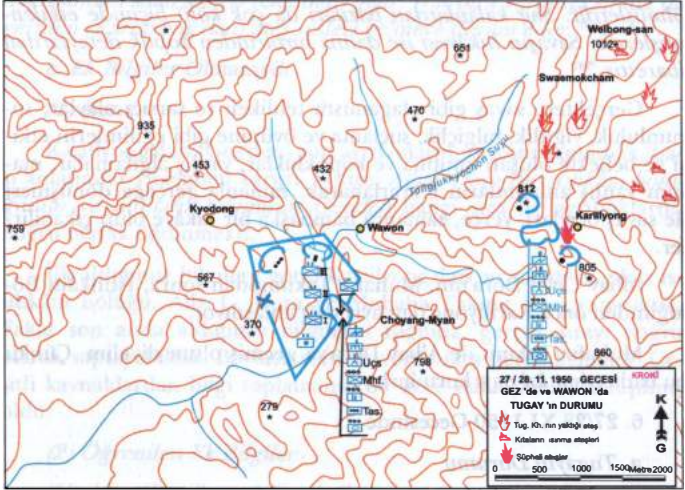
III. Piyade Taburunun 10. Bölüğü Tongjukkyochon Deresi yatağında, Ağır Makineli Tüfek Takımının desteğinde, savunma mevziine girer. 11. Bölüğü de, iki piyade takımı ile yolun sağında, bir takımı ile yolun solunda istirahatata geçer. 9. Bölük I. Takımı ve silâh takımı ile Maden tepede, kalanı ile 10. Bölüğün gerisinde istirahatata çekilir. 12. Ağır Bölüğün Havan Takımı (81 mm.) Dekovil Tepenin

³⁸² STEINBECK, John; Bir Savaş Vardı.

güneyinde mevzilenir. Bölüğün kalanı yolun solunda istirahata geçer.

II. Piyade Taburu, III. Piyade Taburunun 700 m. güneyinde, şosenin civarında istirahata çekilir.

I. Piyade Taburu tümü ile geceyi uyuyarak geçirir. Yakın güvenlik önlemleri de çok gevşek ve zayıftı.

Kroki 23 (B. Yalta arşivi)

Topçu Taburu yalnız iki topunu, Tanklara karşı şose de mevzi-lendirmişti. Taburun kalanı çadır kurarak dinlenmeye çekilmişti.

Tugay bağlı birlikleri, Boğazın güney çıkışında, Tugay komuta yeri etrafında, yakın güvenlik önlemleri alarak istirahata geçmişler-di.

Tugayın Geri (II.) Kademesi; Kunu-ri kasabasındaki eski yerin-de bulunuyordu. Kademenin Tugayla irtibatı yoktu.

Tugayın zorlu bir yürüyüşten yorgun düşmüş birlikleri, 27/28.XI.1950 gecesi Wawon'da dinlenme olanağı bulacakları ümidi ile istirahata çekilmişlerdi. Fakat Gez'den gelen atış seslerini duyan-lar ayağa kalkarlar. Demek savaş buydu. Dur durak yoktu.

27.XI.1950 günü, ortalama 17 saat yürüyen Piyadelerin, 27/28.XI.1950 gecesini dinlenerek geçirme hesapları tutmamıştı.

Keşif Kıt'ası, Gez'de arzu edilmeyen bir vuruşmaya tutuşmuştu. Keşif Kıt'asına saldıranların asker mi, yoksa çete mi oldukları hakkında şüpheler vardı. Ancak Tugay karargâhında, Keşif Kıt'asına çetelerin saldırdığı kanaati ağır basıyor.

Bu gece, düşman Gez'de Keşif Kıt'asına takılmasaydı, Wawon'da gereği gibi önlem almayan Tugay, kestirilemeyecek kötü sonuçlarla karşılaşabilirdi. Gerçi Tugayın özrü çoktu. Fakat hiç bir özür yenilgiyi ve kaybı gideremezdi. *Anlatımlarda insaflı olmak, kişilik haklarını gözetmek; hataları örtmeye neden olmamalıdır.*

b. Genel Durum

Düşman, 27.XI.1950'de gün ışıırken, taarruzlarına devam eder. Düşman 2. Piyade Tümeninin 38. Alayının; doğu yanı ile gerisine, bir alay kadar bir kuvvetle taarruza geçer. 2. Piyade Tümeninin 9. Alayının, Chongchon Nehri batısında kalan kuvvetleri ile bağlantısının kesilme tehlikesi belirince Tümen, IX. Kolordudan Won-ni'ye çekilme izni ister ve alır.

2. Tümen kademeli olarak, Undongdong köyü batısına, oradan Kujandong'a ve daha Güneye çekilmekle, Türk Tugayı'nın; Wawon-Kunu-ri ana yolunun kesilme tehlikesi belirlemeye başlar. Bu durum, IX. Kolordu ve 2. Tümen tarafından Tugaya haber verilmez.

Düşman cephenin batı kesiminde, Amerikan tümenleri karşısında, ağır da olsa ilerlemeye ve boşluklardan dalarak, cephe gerilerini karıştırmaya devam eder.

Asıl tehlike, cephenin orta kesiminde baş gösterir. II. ROK Kolordusunu 25/26.XI.1950 gecesini bozguna uğratan Çin Kuvvetleri; 8'inci Ordunun Doğu kanadı, ile yanını ve gerisini üç ana istikametten tehdit etmeye başlarlar. Ordunun Doğu kanadı ile IX. Kolordunun Doğu yanını ve 2. Tümenin gerisini tehdit eden düşman kuvvetleri üstüne, Türk Tugayı'nın; Kunu-ri-Kaechon-Sinnim-ni-Wawon-Tokchon istikametindeki yürüyüşü saat 14:30 sularında durdurulur.

c. Karillyong

(1) Saat 19.00'da Durum

I. Tabur kamyonları ile Tank Takımı'na Wawon'a yürüme emri verilince (saat 20.30'da); Artçı Keşif Kıt'ası (+) Karillyong Boyun noktasına gelir. Gez'de daha önce Artçı görevi verilen; Tugay Muhafız Komutanı Piyade Teğmeni ~~Orhan Akpolat'ın muhafız takımı bulunmaktadır. Muhafız Takımı, Gez'in kuzeyindeki 812 rakımlı tepede mevzilenir. İstihkâm Bölüğü de Gez'de beklemektedir.~~

Gez'de ayrıca "4. Ağır Bölükten taşıtı arızalanan 1/2 Havan (81 mm.lik iki Havan) Takımı ile 1/2 Havan Takım Komutanı Kıt'a Çavuşu Ahmet Demiral, Onbaşı Ali Çevik, Hizmet Eri Şaban Kart ile şoför Ruhi Güler Karillyong'da bağlandıkları kamyonun, harekete geçmesini beklemektedirler." ³⁸³

Keşif Kıt'ası komutanı, Komando Piyade Üsteğmeni Kamil Doğan; makineli tüfikle pekleştirdiği bir mangayı, ~~677 rakımlı Gez'in Güneyindeki rakımsız tepede mevzilendirir.~~ ✓

Diğer Kıt'aların erleri; basıran uyku ile taşıtlarda, küllenmiş ateş başlarında ve kuytu yerlerde, verilecek hareket emrini beklerlerken, iyiden iyiye kestirmeye başlarlar.

Saatler ilerler, telsiz kamyonunun onarımı bitmek bilmezken; Wolbong-san (1012 rakımlı) tepede yakılan ateşler, Karillyong boynu ile Swaemokcham şosesine yansımaya devam ederler. Arada bir işaret fişekleri atılır.

Yzb. Lorenzo; halâ yaklaşan tehdidin farkında değildir. Bu durum karşısında; telsiz aracı çekilerek, ya da bir kamyonu yüklenerek, bu da olmuyorsa bunca askeri, sonunda elden çıkacak bir telsiz için tehlikeye atmanın, akla yakın bir tarafı yoktu. Son çare üst komutanlığa durumu bildirerek, telsizi tahrip yetkisi istemektir. İrtibat kurulamıyorsa, bu takdirde General T.Yazıcı'ya başvurmak kalıyordu. Anlaşılabacağı üzere; Muhabere Yüzbaşı Lorenzo; bu sorunu kendisi halledecek yapıda değildi. Albay Gambi telsizle ilgilenmez. Telsizin onarımı gecikirken saat durmaz ilerler. Telsiz Keşif Kıt'asının başına, belâ olmaya başlar.

³⁸³ VURUŞKAN, P.Yzb. R.; TÜZÜN, Tğm. N.; Anlattıkları.

Karillyong'da bir görevi bulunmayan İstihkâm Bölüğünün ve Telli Kısmının, bir türlü harekete geçmemesinin nedeni, anlaşılır gibi değildir. İstihkâm Bölüğünün; Gez'de telsiz kamyonunun onarımını beklemesi gereksizdi. Burada bölüğün, Motor Onarım Ekibini görevlendirmekten başka, yapacak bir işi yoktu. Telsizin çekilerek, yüklenerek taşınması söz konusu edilmediğine göre, İs.Bl. ile telli kısmın burada, bir dakika bekletilmemesi gerekirdi.

İstihkâm Yüzbaşı Nihat Evren; göz göre göre, bu sıkıntılı ve tehlikeli durumun iyice yaklaştığı saatte (23. 45) nihayet Bölüğüne; II. Takım, Bölük Karargâhı, III. Takım ve I. Takımın artçı olarak yürüyüş tertibi almasını emreder. Yüzbaşı kol başına geçer.

Gez'de, dağda yanan ateşlerle atılan işaret fişeklerinden, başka bir hareket görülmez. Bizim şüpheli saydıklarımıza, Tugayımızın dost dediği mülteciler için, bir savaş muhabiri bakın ne diyor:

"Türkler, yolu tırmanırken (Wolbong-san Dağını) etraflarından yola inen, binlerce dağılmış insana, endişeyle bakıyorlardı. Asker ve siviller, Güney Koreli olduklarını söyleyenler, hiçbir şey söylemeyenler ve Türkler geçerlerken, başlarını kaldırmayan adamlar.

Türklerin endişeleri doğrulanmıştı. (Gezde ve Sinnim-ni'de) Bu dar ve ücra yolda, yorgun küçük köylüler, pirinç çuvallarını indirdiler. İçinden silâhlarını çıkardılar. Güney Kore Üniformalarını çıkarınca, Çin Üniformalarını gösterdiler.³⁸⁴

Mehtabın çıkması ile sanki hava daha çok soğudu.

(2) 27/28.XI.1950 Gecesi Saat 24.00'de Karillyong'da (Gezde) Durum

Muhafız Takımının boşalttığı, şoseye ve Gez'e hakim, 814 rakımlı tepe ~~Keşif Kıt'ası tarafından tutulmuyor .~~

İstihkâm Bölüğü de harekete geçerek Gez'den bir kilometre kadar uzaklaşmıştır.

Keşif Kıt'asının; makineli tüfekle destekli bir mangası; Gez'in Güneyindeki rakımsız tepede mevzidedir.

³⁸⁴ WORDEN, W.L.; a.g.e.

İstihkâm Bölüğünün onarım ekibi arızayı onarmaya çalışmaktadır.

Keşif Kıt'ası; Silâh Takımı, Telli Kısım, 1/2 Havan Takımı erleri, taşıtların içinde, küllenmiş ateşlerin etrafında, yol hendeklerinde, kendilerinden geçmiş uyumaktalar.

7. Kaygının Olduğu Yerde, Öncelikle Önlem Gerekmez mi?

Gerekçesi ne olursa olsun, Karillyong'daki (Gez'de) Artçı Komutanı, güvenlik önlemlerini önemseyerek almamış, Kıt'ayı görevlendirmemiş ve bütünüyle mevziye sokmamıştı.

Artçı, kendisini tehdit eden bir hareket karşısındaydı. Kendisini savunacak, saldırıyı karşılayacak önlemleri alacak yerde; bu belâli dağdan biran evvel kurtulmak için, çekip gitmekten başka bir şey düşünmüyor ve bunun için Amerikalı yüzbaşıyı ikna etmeye çalışıyor.

Artçının bu davranışında, görevi iyi belirtmeyen ve hiçbir uyarıda bulunmayan Tugay Komutasının, rolü bulunduğu söylenmektedir. Bu bir oranda doğrudur. İri alevli ateş başında, Tugay Komutasını neşe içinde gören Keşif Kıt'ası Komutanının, işlerin yolunda gittiğini düşünmesi normal görülebilir.

Bir başka doğru da Tugayın; *duyarlı* geri çekilme yürüyüşünü, tam gözetim, denetim ve yönlendirme altında tutma önlemleri, almamasıdır. Şimdi projektörü gene Artçı Kıt'asına çevirelim:

Bir başka neden de, etrafımızda gördüklerimizi; sık dokuyup, ince elekten geçirmememizdi. Endişe ile gözlenen fakat modern ordu hareketleri ile bağdaştırılamayan hareketler üzerinde durmadığımız olayları sıralayalım;

Keşif Kıt'ası; Yongdong-ni'de saat 14.30 sularında; Tugaya doğru gelen asker yüklü iki kamyonla karşılaşmıştı. Tokchon'a varan düşmanın ileri unsurları, Tugayın karşısına çıkmıştı. Bu az ve değer-siz bir bilgi midir?

Keşif Kıt'ası geri yürüyüşe geçtiğinde; Wolbong-san Dağı'nın zirvelerinde; o ıssız, soğuk, yolsuz, sarp ve ormanla kaplı arazide ateşlerin çıkması, bir doğa ya da kaza olayına benzemiyordu. Tugayın geri yürüyüşe geçmesi ile bu ateşlerin görülmeye başlanmasının önemi yok muydu? Düşmanın ileri unsurları ya da Gerillâları; Tugayın

kuvveti, yeri, hareketi hakkında, gerisindeki ana birliğe bu ateşlerle bilgi veriyor olamazlar mıydı?

Tugayın araştırma ve soruşturma gereğini duymadan, kadınlı erkekli yüzlerce silâhlı, şüpheli kişilerin *Dost* diye gerilerimize serbestçe geçmelerine izin vermesi, uyanık olmayı gerektirmez miydi?

Başta görülen bir iki ateşin hızla çoğalması; 1012-808-814 rakımlı tepelerden Karillyong boyun noktasına ve Gez ile Swaemokcham şosesine doğru, Tugayı kovuşturur gibi yaklaşması, nasıl önemsenmezdi? Maalesef biz bu ateşleri araştırmak yerine kaygı ile izlemekle yetindik. Basiretimiz* bağlanmış gibiydi.

8. IX. Kolordu İle Tugay Arasında Gerilim

a. Albay Gambi'nin Girişimi

Keşif Kıt'asından dönen Albay Gambi ; IX. Kolordudan Tugaya gelen emir hakkında Amerikalı subaylardan bilgi alır. Sonra Generalin yanına giderek,

"- Generalim (T.Yazıcı) Kolordu Komutanı yoruma gerek bırakmayan; çok açık, kesin bir emir vermiştir. Sizin bu emri, aynen uygulamanız gerekir. Sizin de taktir edeceğiniz gibi, Kolordunun bilgi edinme olanakları, sizden çoktur. Kolordunun verdiği emrin doğruluğundan şüphe etmemelisiniz. Tugayı geriye çekmemelisiniz. Tugayı on iki bin yarda geriye (Wawon) çekmekte ısrar ederseniz, durumu Kolorduya bildirmek zorunda kalacağım" ⁹⁸⁵ der.

General Tahsin Yazıcı, Albay Gambi'ye aldırmaz. Bunun üzerine Albay Gambi durumu Kolorduya iletir.

General Tahsin Yazıcı'nın Tugayı 12 bin yarda geriye çekmesi, Kolorduda şaşkınlık yaratır. Çünkü Kolordu, Tugayı bir piyon gibi yönetebileceğini ummuydu.

Türk ve Amerikalı Generaller, ilk defa Kore savaşında, karşılaşırlar. General Tahsin Yazıcı'nın bu ilk muharebe görevinde, inisiyatifli ile hareket etmesi, Amerikalı Komutanlarca hoş karşılanmaz. Anlaşılan Amerikalı Generaller; nasıl bir Türk Generali ile yüz yüze geldiklerini, pek anlayamamışlardı.

* Basiret: Doğru görüş, uzağı görüş, sezis, anlayış, dikkat, sağgörü.

⁹⁸⁵ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

"Aslında iki ordu arasındaki fark, kültür ve ekol farkından doğuyordu. Tahsin Yazıcı; çok eskilere giden köklü bir kültüre ve sorumluluk ile inisiyatifte dayanan, manevra ile sonuca gitmeye önem veren, disiplini ve birlik ruhu yüksek bir ekoldendi."³⁸⁶

b. Kolorduya Davet

"Albay Gambi; 27/28.XI.1950 akşamı Wawon'da;

— Generalim, şimdi IX. Kolordu Komutanı ile konuştum. Kolordu Komutanı bana, emrine uymanızı size bildirmemi emretti. De-yince, General Tahsin Yazıcı alaylı bir eda ile Alb. Gambi'ye;

— Ya öyle mi? Kolordu ile Tugay arasında irtibat mı var? (o sa-atte Kolordu ile Tugay arasında irtibat yoktu) General, Amerikalı Albayın yalanını yakalamıştı. General Tahsin Yazıcı yerinde, çok uyanık davranırdı. General Yazıcı kul yutunuyordu.³⁸⁷

"General Tahsin Yazıcı;

— Tü-rün, beni Kolorduya çağırıyorlar. Düşman karşısında Tu-gayın başından bir yere ayrılamam. Koşullar uygun olursa, yarın (28.XI.1950 günü) Kolordunun emrettiği hatı işgal ederiz. Wawon'a, Tugayın ve görevin güvenliği için çekildiğimizi anlat" der.³⁸⁸

Kur. Bnb. Faik Tü-rün yanına çevirmen olarak Üsteğmen Hayrullah Batu'yu alır.

"Binbaşı Faik Tü-rün yola çıkmadan önce, II. Piyade Tabur Ko-mutanına; *düşmanın Tokchon'u aldığı, büyük kuvvetlerle Pyongyang'a doğru, zayıf kuvvetlerle Karillyong'a doğru ilerlemekte olduğunu, (O sırada bu bilgi Tugayda yoktu.) yarın (28.XI.1950) Karillyong'u ele geçirmek için yapılacak olan taarruza, Taburun hazır olmasını söyler.*³⁸⁹ Bu bilgilerde; zamanca ve yerce hatalı söy-lemler var...

³⁸⁶ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

³⁸⁷ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

* YAZICI, Gen. T.; Kore Savaşında; görevle, Tugayın varlığını gözönünde tutar. (Kızılay-1963)

³⁸⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

³⁸⁹ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

c. Kurmay Binbaşı Faik Türün Kolordu Karargâhında

27/28.XI.1950 gecesı Kolorduya varan Kur.Bnb. Faik Türün, karargâhta görüŖecek bir yetkili bulamaz. Bu hale bakarak, işlerin yolunda gittiğini sanabilirsiniz. Kur. Bnb. Faik Türün, bir sandalye üzerinde, sabahın olmasını bekler.

*"Türk Tugayı Komutası, bu karargâhı daha önce tanımıştı. Bu zayıf karargâhla çalışmanın zor olacağını, daha o vakit anlamış ve Kolordu Karargâhını gözü tutmamıştı."*¹⁹⁰

Cephede yer yerinden oynarken, Kolordunun Tümenleri gece muhabere ederlerken, Kolordu Karargâhı, işler yolundaymış gibi bütünyle geceyi uyuyarak geçiriyor.

Sabah olunca, Karargâh uyanır. Kolordu Harekât Başkanı kahvaltısını yaparken, geceyi uykusuz geçirmiş ve kahvaltı yapmamış olan Kurmay Binbaşı Faik Türün'ü, birlikte kahvaltı yapmaya davet etmeyi düşünemeyecek kadar, kaba ve kızgındır.

Binbaşı Faik Türün, Tugayın Wawon'a çekilme nedenlerini anlatır. Fakat dediğimiz gibi Kolordu Harekât Başkanı, Binbaşayı dinlemez ve anlamaya dikkat etmez. O halâ iğnesi takılı bir plâk gibi;

— *Kolordunun emri yürürlüktedir*, deyip durur. Binbaşı Türün, daha çok vakit kaybetmemek için;

— *Durum elverirse, Kolordunun emrini yerine getiririz*, der. Kolordu Harekât Başkanı;

— *Durum yok! Emrettiğimiz hattı kesin olarak tutmanızı istiyoruz*, diye üsteleyince; Kur. Bnb. Faik Türün Kolordudan ayrılır.

d. Ayır Kültür ve Ekoller

Bizim eski ve köklü bir askerlik kültürümüz vardır. Kore'ye giden Karacı subaylarımızın çoğu Prusya ekolündendiler. Denizcilerimiz İngiliz ve Havacılarımız da Anglo Amerikan ekolündendiler.

Amerikan (Batı) ekolü; Kuvvet listeleri ile en az riskle savaşmayı, yerle bir ederek kazanmayı öngörür.

Prusya ekolünün ruhu; hız, manevra ve inisiyatifir diyebiliriz.

¹⁹⁰ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Kore'de savaşılan 1947 mezunu Karacı Subaylarımız, son savaşı deneylerine göre yetiştirilmişlerdi. Çünkü, 1947'liler; Harp Okulunda *universal*, Atış Okullarında ilkin *Prusya*, okul bitmeden *Amerikan ekolü* hakkında bilgilenirler. İki Ekol (*Prusya-Amerika*) arasındaki farkları azda olsa görerek, sentez yapma olanakları buldukları söylenebilir. 1947'lilerin *universal* ve *ulusal* görüşleri ile *Prusya* ve *Amerikan ekollerini* tanımaları; orduda onlara farklı bir konum kazandırıyordu. Kore Savaşının bu en genç Teğmenleri, muharebelerde pek aksamadılar. 1943 mezunları da deneyimleri ile iyi örnek oldular.

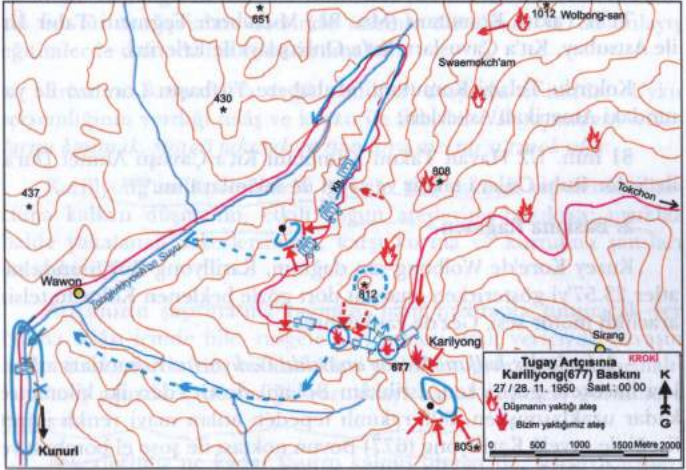
* *Üniversal*: Evrensel.

YEDİNCİ BÖLÜM

KUNU-Rİ MUHAREBELERİ

I. KARİLLYONG BASKINI

1. Anılmayı Hak Ettiler

Kroki 24 (B. Yalta arşivi)

Onlar çok gençler, deneyimsizdiler. Hataları oldu. Fakat disiplinleri yüksekti, birlik ruhları kuvvetliydi. Yaşamak için, silâhlarını bırakıp, ellerini kaldırıp tutsak düşmediler. Mermileri bitinceye, güçleri kalmayınca kadar, kahramanlara yaraşan bir cesaretle; idealleri, aileleri, bayrakları, yurtları, üniformaları ve arkadaşları için şerefle vurularak şehit ve gazi oldular.

O birlikleri, Komutanlarını, Astsubaylarını, Kıt'a Çavuşlarını, Kıt'a Onbaşılarını ve eşsiz harikâ Erlerini saygıyla, şükranla analım.

"Keşif Kıt'ası Komutanı, Komando Piyade Ütğm. Kâmil Doğan ile Astsubay, Kıt'a Çavuşu, Kıt'a Onbaşılı ile Erlerini,

Silâh Takım Komutanı (3. P. Bl.) Piyade Teğmeni Hasan Günsur ile Astsubay, Kıt'a Çavuşu, Kıt'a Onbaşlıları ile Erlerini,

I. İstihkâm Takım Komutanı (İs. Bl.) İstihkâm Ütğm. Yusuf Kutlu ile Astsubay, Kıt'a Çavuşu, Kıt'a Onbaşlıları ile Erlerini,

III. İstihkâm Takım Komutanı (İs. Bl.) İstihkâm Ütğm. Muzaffer Arca ile Astsubay, Kıt'a Çavuşları, Kıt'a Onbaşlıları ile Erlerini,,

Telli Takım Komutanı (Mu. Bl.) Muhabere Teğmeni Tahir Ün ile Astsubay, Kıt'a Çavuşları, Kıt'a Onbaşlıları ile Erlerini,

Kolordu Telsizi Komutanı, Muhabere Yüzbaşısı Lorenzo ile yanındaki Amerikalı Askerleri,

81 mm. 1/2 Havan Takım Komutanı Kıt'a Çavuşu Ahmet Dural ile Şoför Ruhi Güler'i takdir ve saygı ile selâmlayalım."³⁹¹

2. Baskına Rağmen

Kuzey Kore'de Wolbong-san dağının, Karillyong Boyununda saatler 23.57'yi gösterirken onarımı dört gözle beklenen Kolordu telsiz aracının motor sesi, Gez'de yankılanınca;

- *Arkadaşlar kalkın! Motor onarıldı! Gidiyoruz!* Komutları askerleri harekete geçirirken, İstihkâm Bölüğü de Gez'den iki kilometre kadar uzaklaşmışken, 808 rakımlı tepeden atılan mavi renkli işaret fişegi ile evvelâ Karillyong (677) Boyun noktası ile şose el bombası ve otomatik tüfek mermi yağmuruna tutulur.

Taşıtlarda, küllenen ateş başlarında ve kuytu yerlerde uyuklayan askerlerimiz, çok yakından etkili bomba ve mermi yağmuru altında kalırlar.

Teğmenlerin;

- *Baskına uğradık. Silâhlara davranın, bize doğru gelin!* komutları duyulur.

Yüzbaşı Lorenzo baskın başlayınca, dakika kaybetmeden telsizi ateşe verir. Artçının baskına uğramasının ilk nedeni, kıymetli telsizdi ve şimdi Lorenzo'nun eliyle yakılıyordu. Manasız ısrarın sonu sadece

³⁹¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

kayıptı. Gelelim bizim araçlarımıza; hepsi sapa sağlam düşmanın eline geçerler.

Doğrusu ilk muharebede, baskına uğrayarak vuruşmaya tutuşmak, çok zordu ve iyi bir şans sayılmazdı. Başa gelene sızlanmakla değil, düşmanı ateşe tutarak karşı konulabilirdi. Erlerimiz de öyle yaptılar. *Azlığa, önlemsizliğe ve baskına rağmen, erlerimizin düşmana ateşle ve süngü ile karşılık vermeleri çok önemliydi. Askerlerimizin bu tür vuruşmaları üzerinde önemle durulmalı ve bu anlayış eğitimlerde daha da bilinçlendirilmelidir.*

Erlerimiz komutlarla değil, yedikleri ateşlerle uyandılar. Uyku sersemliğinin verdiği telâş ve korku ile fırlarlar. *İlk yaptıkları, silâhlarını kpmak, süngü takmak ve namluya mermi sürmek olur.*

Karillyong'un Kuzeyindeki 814 ile 808 rakımlı tepelerden hücumla kalkan düşmanın, etkili yoğun ateşlerine bakılırsa; uyuklar halde yakalanan askerlerimizin, karşı koyma ve kurtulma şansları yok gibiydi.

Artçımızın şaşırmasına rağmen, hafif mehtapta tutunacak yer bulma telâşı içinde bile, rasgele ateş etmesi ümit vericiydi. Savaşın acemisi askerlerimizin, bulundukları yerlerden gri renkli üniformalılara ateş açmaları, düşmanla vuruşmayı kabul etmeleri görülmeye değerdi.

Askerlerimiz ne kadar şaşırıp kalmış olsalar da, sıvışıp kaçmayı ve hele tutsak olmayı akıllarından geçirmezler. Mehmetçikler düşmanla vuruşmayı seçerler. Çünkü kendilerine, silâhlarına, arkadaşlarına, kıt'alarına ve komutanlarına güveniyorlardı.

İlk önce işine iyi başlayan düşman, zorlanmadan ve vakit kaybetmeden, sonuca varacağından çok emin görünüyordu. Bütün koşullar da düşmanın kazanmasından yanaydı.

Karanlık, düşmanın gizlice sokulmasına ve aniden saldırmasına ne kadar yardım ettiyse, askerlerimizin de kendilerini toparlamalarına ve karşılık vermelerine de, o oranda yararlanmalarına olanak verdi.

27/28.XI.1950 gecesi şosenin 3 km.lik parçasında, karanlıkta vuruşmanın ustası, zafer sarhoşu, coşkulu düşman askerlerinin, Karillyong'da balonları yavaş yavaş söner.

İki askerin arasındaki fark belirmeye başlar. Çinliler bütün avantajlarına rağmen, üstünlük sağlamayı başaramazlar. Wolbong-san Dağı'ndaki vuruşmada, Kızıl Çinliler bu gece birinci olamadılar. Vakit ilerledikçe, Çinliler için muharebe zorlaşmaya başlar. Dağın her yerinde, orman içlerinde, yol hendeklerinde, dere içlerinde, menfezlerde; Türk askerleri göğüs göğüse vurularak, düşmanı yer yer çekilmeye ve durmaya mecbur ederler. ✓

Teğmenlerin etralllarında oluşan gruplar, düşmana adım attırmamaya başlarlar. Fakat düşmanın sayı çokluğuna, yardım almadan uzun zaman karşı koymak olanaksızdı.

Bu durumda çözülme ve çekilme, hiçte kolay değildi. Nitekim gece karanlığında bile, dere içinden çekilme girişimi başarısız oldu. İki yol vardı; ya son kurşuna, son nefese kadar vuruşmak, ya da Tuğaydan gelecek yardımı beklemektir. *Bu koşullarda ölmek kolay, kurtulmak zordu, zoru denemekten başka çare yoktu.*

Artçıdan bir kişinin bile kurtulmaması, bir yenilgi sayılamazdı. Bu olsa olsa bir kahramanlık destanı olabilirdi. Artçının karşısındaki düşman; 25/26.XI.1950 gece baskını ile dünyanın, en modern ve deneyimli Kolorduları ile Tümenlerini, yerlerinden söküp atmış bir düşmandır. Çinliler, Wolbong-san Dağında, zayıf durumda yakaladıkları bir avuç Türk Artıcısı karşısında, bütün bir gece (27/28.XI.1950) bocalayıp durdular. Gün aydınlanıncaya kadar, sonuca varamadılar.

3. Swaemokcham Şosesinde Vuruşmalar

Söz konusu muharebe; 3 km. uzunluğunda, doğusu sarp, batısı uçurum, virajlı dar bir şose üzerinde geçti. Düşman saat 24.00'te Karillyong'da hücumla geçerken, şosenin doğusunda duvar gibi uzanan, 814-808-1012 rakımlı ormanla kaplı sarp tepelerden, şoseye doğru da saldırıya geçmişti.

Doğudan gelen düşmanın şosede hareket halindeki kolu (İs.Bl.'ne) taarruz ederek, yakından ateş altına alması talihsizlikti.

İşte Tuğayın İstihkâm Bölüğünün Takımları düşman taarruzuna, bu elverişsiz şosede uğradılar. Gez'de (Karillyong) Keşif Kıtası, Silâh Takımı Telli Kısım ve Havan ile Muhabere, Karillyong'la Swaemokcham arasındaki şosede, İstihkâmcılar, olumsuz koşullara aldırmadan vuruşurlar. Buradaki muharebenin anlatılması zordur. Fakat bir kahramanlık olduğu kesindir.

"İstihkâm Bölük Komutanı İstihkâm Yüzbaşısı Nihat Evren'in jipine, Doğu yönünden makineli ve tüfek ateşi açılır. Yüzbaşı Evren kola yapılan ateşin sesini duymaz. Virajlarda, üç noktadan İstihkâm Bölüğüne ateş açılır. Düşman kolu bir süre ateşle kovuşturur.

Son ateşin geldiği noktadan 500 m. sonra durulur. Kolun toplanması beklenir. Muhabere taşıtındaki (Bölük Karargâhı) bir yaralıdan başka bir olay saptanmaz. Bölük farlarını söndürmüş olarak yoluna devam eder.

Son viraj (Swaemokcham'da) geçilip düzlüğe çıkılınca; gene kolun kontrolü yapılır. Kolun bir noksansız gelmekte olduğunun söylenmesi şaşırtıcıdır. Çünkü 6 km. sonra İstihkâm Bölüğü, Tugayın Wawon'daki Karakol Hattında, Boğaz girişindeki köprüye vardığında, Artçı I. İstihkâm Takımının gelmediğini görür. Arkadan gelen bir kamyon şoföründen, İstihkâm Takımını görüp görmediği sorulur. Şoför:

— *Takım arkamdan geliyor*, der. Fakat İstihkâm Takımı dönmez. Bu sözler ciddiye alınmayacak kadar karışıktır. Durum General Yazıcı'ya bildirilir.

Gez'den ateş seslerinin gelmesi devam eder. Tugayda, durumun araştırılması için kuvvet gönderileceği söylenir. Gez'den dönebilen bazı piyade ve istihkâm erleri, düşman ateşi ile karşılaştıklarını, birliklerinin dağıldığını söylerler.³⁹²

Şimdi İstihkâm Bölüğünün 27.XI.1950 günü yaptığı yürüyüşe değinelim. "İstihkâm Bölüğü Tokchon'a yürüyüşte, Topçu Taburunu kovuşturmuştu. Bölük Gez'e 1 km. kala saat 15.00'da Wawon'a dönme emrini alır. Bölük, iş makineleri nedeniyle dar şosede dönüş yapamaz. Gez'e kadar yürür. Bölüğe dönüş sırası 21.00 gelir. Karillyong'da yakılan ateşleri, İstihkâm Yüzbaşısı Nihat Evren söndürtür.

Kolordu Telsiz aracının arızasını giderme işi uzayınca; İstihkâm Bölüğünün Motor Onarım Ekibi görevlendirilir.

³⁹² EVREN, İs.Yzb. N.; Anlattıkları.

Dönüş yapan son grubun (Mhf.Tk.) peşinden, *"İstihkâm Bölüğünün Albay C. Dora'nın jipini kovuşturduğu iddiası vardır."*³⁹³ İstihkâm Bölüğünün geri yürüyüşünde; anlaşılamayan kısımlar bulunmaktadır.

Gez'den dönen bazı erlerin söylemlerine göre; İstihkâm Ütgm. Yusuf Kutlu, İstihkâm Ütgm. Muzaffer Arca şosede, Muhabere Teğmeni Tahir Ün Karillyong'da, vurusmaya tutuşurlar. Teğmenlerin etrafını alan erler; kurşunları bitinceye, şehit oluncaya kadar muharebeye devam ederler. Düşmanın şoseden Tugaya doğru yürümesini; şehit oldukları ana kadar, engellerler.

Gez'de görevsiz ve gereksiz bir bekleme, İstihkâm Bölüğüne nere mal olur? Bu bir komuta hatası olarak sayılabilir.

4. Yardım Gerekli

Askerlerimizin Disiplin ve Birlik Ruhu anlayışları; emre uymayı, birliği ile övünmeyi ve her koşulda vuruşmayı gerektiriyordu. Ancak, Wolbong-san Dağındaki baskın ve arazi koşulları, çekilmeyi ve muhabereyi çok zorlaştırıyordu.

Ütgm. Kâmil Doğan ile Teğmen Hasan Günsur baskın başlayınca, erlerine orada bulunduklarını haykırırlar. Sonra, Gez'in güneyinde mevzilenen Manganın yanına giderek, Wawon'a uzanan en kısa ve en güvenli görünen, hattı içtimanın iniş noktasında, bir çekilme üssü oluşturmaya çalışırlar. Yanlarına gelebilen erlere; ormanlık dik yamaçtan inerek, dereyi kavuşturarak doğru Wawon'a gitmelerini söylerler. Karanlıkta çok dik ve derin görünen hattı içtimaya, erler girmeyi göze alamazlar. Teğmenler bir kaç eri, kollarından tutarak, yamaçtan aşağı savururlar. İşte Gez baskınından kurtulanların bazıları bu erlerdi. Şoseden aşağı atlayanlar da kurtulurlar.

Ütgm. K. Doğan ile Teğmen H. Günsur; biran evvel Tugaya giderek durumu anlatmayı, gönderilecek kuvvete kılavuzluk yapmayı gerekli görürler. İki subayın Karillyong'dan birlikte ayrılmaları ve erleri başsız bırakmaları eleştirilebilir. Baskınla taktik bütünlüğün

³⁹³ SEBÜKCEBE, P.Yzb. M.; GÜMÜŞYALÇIN, P.Ütgm. E.; Anlattıkları.

* Albay, Karillyong'dan saat 21.00 sularında ayrılır. Yolun sık sık tıkanması yüzünden Albay'ın iki saat kadar vakit kaybettiğini biliyoruz. Bu arada Mhf.Tk.'nin Albay'ın önüne geçtiği İs.Bl'de Albay'a yetiştiği anlaşıyor.

bozulduğu, bireysel ya da bir kaç kişilik grupların düşmana karşı durmaları, karanlıkta komutanın zayıflaması ve o andaki detayların etkileri gözardı edilmemeli. İki genç subay karanlıkta komuta olanağını sağlayamayınca, Gez'deki birliklerin eriyip gitmemesi için, Tugaya gitmelerinin bir kaçış olarak değerlendirilmesi, ağır bir hüküm olur. İki genç subay, sarp yamaçtan dereye inerek, oradan Wawon karakol hattına ulaşırlar. (Saat 03.30 suları) Wawon'daki sessizlik ile hareketsizliği görünce:

"— *Eyvah! Tugay bir şeyin farkında değil, uyuyorlar, telâşına kapılarak;*

— *Kalkın! Baskına uğradık! Düşman geliyor, diye bağırırlar. Teğmenler, doğru Tugaya götürülürler. Karargâh bütünü ile ayakta-
dır. Durumu Generale arz ederler.*

— *Bu bir Gerillâ saldırısı değildir. Gez'deki askerlerimiz, hemen yardım yapılırsa kurtulabilirler. Gönderilecek birliğe, biz kılavuzluk yapabiliriz, derler.*"³⁹⁴

5. Gez Baskını ve Tugay Komutası

a. Tugay Birliklerinden Tugaya, Gez'le İlgili Gelen Haberler

*"Tugaya ilk haber; Gez'den silâh seslerinin işitilmesi üzerine ve 10. Bölüğün III. P. Taburuna gönderdiği raporla ile gelir. (27/28.XI.1950 Saat 24.00 suları)"*³⁹⁵

"Muhafız Takım Komutanı, Teğmen Orhan Akpolat Gez'den ayrılırken işittiği silâh seslerini Tugaya bildirir. (Saat 24.30) Gez'den dönen Albay Dora'nın da Gez'den gelen silâh seslerini Tugaya bildirdiği söylenebilir. Büyük kayıplarla Wawon'a dönen İstihkâm Bölük Komutanı'nın raporu etkili olur.

Karılıyong Baskınından dönen bazı piyade ve İstihkâm erleri ile şoförlerle subaylar, Tugay karargâhına bilgi verirler.

II. Piyade Taburunun 6. Bölüğünden II. Takım Komutanı Üstteğmen Edip Kaynak; Saat 03.00 sularında, silâh seslerinin Gez'den gelmeye devam ettiğini bildir.

³⁹⁴ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

³⁹⁵ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

*Tugaya son haberleri saat 03.00-03.30 sularında Gez Baskınından*³⁹⁶, Wawon'a gelen Üsteğmen Kâmil Doğan ile Teğmen Hasan Günsur yerirler.

b. Tugayın Gez'e Yardım Kararları

"Tugaya Keşif Kıt'asının baskına uğradığı haberi gelince, Tugayda *Gerillâ* diye tutturanlar, olayı önemsemezler. İlk sözleri; Keşif kıtasını önlem almamakla, beceriksizlikle ve uyumakla suçlamak olur. Basit bir çete harekâtı karşısında, telâşa gerek olmadığını, sa-bahleyin nasıl olsa Gerillâların çekip gideceklerini, ileri sürerler."³⁹⁷

Baskına başka açıdan bakanlar, baskının sanıldığı kadar basit, hafif ve küçümsenecek bir olay olmadığını ileri sürerler. Önemli nokta, baskına uğrayanları kurtarmak için çabuk yardım edilmesi idi. Şöyle veya böyle; Gez'de bir taarruzla karşılaşmıştı. Durumu açığa çıkarmak için baskına uğrayanlara ivedi yardım etmek gerekiyordu. Ancak; gece vuruşmalarına hazırlanmış birliklerle bile ormanla kaplı, sarp, yolsuz izsiz, bilinmeyen bir arazide, kuvveti bilinmeyen bir düşmana karşı muharebenin, zorlukları açıktı. Her şeye rağmen birliklerimiz görev yapma iradesine sahiptiler. Arkadaşlarını kurtarmak için hayatlarını vermeye hazırdılar.

Gelen haberlere, devam eden tüfek seslerine göre, Keşif Kıtasının vuruşmaya devam ettiği anlaşıyordu. Hesaplarda Gerillâ düşüncesinin daha ağır basması, yapılacak harekâtın daha kolay başarıya ulaşacağı ümidini kuvvetlendiriyordu.

"Keşif Kıt'asının baskına uğradığı haberi gelince; o saatlerde *"Tugayda uyanık ve ayakta bulunan tek birlik, III. Piyade Taburunun 10. Bölüğü idi. Gez'e bu bölüğün gönderilmesine karar verilir."* Daha sonra, *"Karillyong'a, alârm durumunda bulunan III. Piyade Taburunun, gönderilmesi daha uygun bulunur."*

Saat kötü haberlerde bazen ağır, iyi haberlerde çok çabuk geçer. Tugay Wawon Boğazındaki güvenliği zayıflatmamak için, Gez'e başka Taburlardan kıt'a göndermeyi ele alır. 6. Bölükten I. Takım Ko-

³⁹⁶ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

³⁹⁷ GÜLEŞ, P.Ütg. M.A.; Anlattıkları.

mutanı Üğm. Tarık Erbaydar; saat 04.00 sularında Tugay Karargâhına çağrılır. Üğm. T. Erbaydar'a;

— *Keşif Kıt'asının durumunu yerinde öğrenmek, Artçıya destekte bulunmak üzere, derhal harekete geçmesi emredilir.*

Takım Karillyong'a doğru gitmeye hazırlandığı dakikalarda; Gez'den gelen Üğm. Kâmil Doğan ile Teğmen Hasan Günsur'un, Tugay Komutasına verdikleri bilgiler den sonra, General T. Yazıcı, Albay C. Dora ve Kurmay Başkanı Selâhattin Tokay durumu yeniden değerlendirirler. Bir Piyade Takımı yerine; ağır makineli tüfekle pekiştirilmiş bir piyade Bölüğünün, gönderilmesini daha uygun görürler.

Pekiştirilen 11. Piyade Bölüğü'nün, bindirilmiş olarak, Üğm. K. Doğan ile Teğmen H. Günsur'un kılavuzluğunda, gidebildiği yere kadar motorlu olarak, sonra yayan ilerleyerek, rast geldiği yerde düşmana taarruz ederek, Gez'i ele geçirmesi ve Tugayın emrini beklemesi kararlaştırılır.

11. Bölük vakit kaybetmeden toplanır. Bölük, Ağır Makineli Tüfek Takımı ile Kamyonların gelmesini beklerken, gün ışımaya başlar. Wawon Boğazını tutan 10. Bölük cephesinden de silâh sesleri gelmeye başlayınca;

— *Ne var? Ne oluyor?* demeye kalmadan;

— *Düşmanın 10. Bölüğe taarruz haberi, Tugayı ayağa kaldırır. Böylece Gez'e yardım ümitleri söner.*³⁹⁸

c. Artçı Türk Takımının Eşsiz Direnci

27/28.XI.1950 gecesi, Karillyong'dan gelen silâh sesleri dünya ya; Türk Tugayı'nın Kore'de muharebeye girdiğini, ilân ediyor gibiydi.

Karanlığın askerlerimizin kuvvet azlığı ile tertibini düşman gözünden saklaması, gün aydınlığı ile sona erer. Bu da Artçımızın durumunu daha da zora sokar.

³⁹⁸ II. P.Tb. ve III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

28.XI.1950 sabahı devam eden ateşler, bir avuç Artçı Türk askerinin, düşmanı sekiz saat kadar durdurduklarını, son kurşuna ve kanlarının son damlasına kadar vuruştuklarını, aslâ tutsaklığı kabul etmediklerini, bütün cihana (dosta ve düşmana) duyuruyordu.

Bu genç askerlerimiz; ulusumuzun, uygar dünyanın ve barışçı ülkelerin övgüsünü ve abideleşmeyi hak etmiş kahramanlardır. Cihanın bu askerlere ve onların fedakâr aile ocaklarına, ebedî şükran borcu olmak gerekir. *Onlar, BM'nin bayrağı altında, BM'yi ayakta ve yasasını yürürlükte tutmak amacıyla, hayatlarını verdiler. Dünyada herkesten önce, BMT'nin Kore'ye asker gönderen ulusları ve orada vuruşanları, unutmaması gerekir.*

II. WAWON MUHAREBESİ

1. Wawon Vuruşmasının Özeti

a. Düşmanla Tanışma

Düşmanın 28.XI.1950 sabahı saat 08.00 sularında, Wawon Boğazı önünde görünmesiyle, 10. Bölüğe taarruza geçmesi, bir olur. ~~Düşman keşfe ve taarruz hazırlığına gerek görmeden, Wawon köyünden gelen ağaçlık dere yatağı içinden, Takım grupları halinde, kol düzeninde, kuru-sıkı bir ateşle taarruza geçer.~~

~~Savaşta doğmuş, savaş içinde büyümüş, gençliklerini yaşamadan, savaşta pişerek yaşlanan Çin askerlerinin, böyle taarruza kalkmaları şaşırtıcıydı. Çinliler böyle taarruz ederlerse; "biz onların, her zaman halı silkeler gibi, tozunu atarız."~~³⁹⁹

~~Galiba Çinliler bizi birilerine benzetiyorlardı. Gez'de bir avuç askerimizin, onları saatlerce durdurdıklarını, ne kadar çabuk unuttular. Tam anlamıyla, laubali bir taarruz yapıyorlardı.~~

Vuruşmayı kabul etmemiz karşısında Çinliler, kızgın ve daha pervasız saldırmakla, kayıpları da çok artıyordu. Deneyimsiz Türk askerlerinin kaçtıkları yoktu. Hepsi mevzilerindeydi.

Çinliler; *Modern askerleri*; geliştirdikleri *Gerillâ taktiği* ile kolayca dağıtıp, yok edecekleri hesabı içindeydiler. Biz kısa zamanda, onların stratejiyi kavradıkları, fakat taktiği bilmedikleri, kanaatine

³⁹⁹ WORDEN, W. L.; a.g.e.

vardık. Sonra, askerî taktikle Gerillâ taktiğini karıştırdıklarını görecektik.

b. Çinlilerin Aklı Başına Geliyor

28.XI.1950 günü öğle üzeri (saat 10.00-11.00) Çinlilerin aklı başına geldi. Evvelâ taarruzlarını durdurdular. Boğazı ele geçirmek için uygun *Kritik Araziye*, taze kuvvetler sevk etmeye, piyade ağır silâhlarını mevzilendirmeye, 10. P. Bl.'nün karşısına ve Tugayın her iki kanadına, kuvvet kaydırmaya başladılar.

Çinliler *Boğaz Mihverini*, deneyimlerine yakışmayan bir acemilikle zorlamışlardı. Gerçekte, Boğazda iyi tertiplenmemiş bulunan Türk Tugayı, Çinlilerin verdikleri 2-3 saatlik bu fırsatı, kullanarak boşlukları kapatmaya, noksanlarını tamamlamaya girişti. Tugayın bir önemli sorunu da, IX. Kolordu idi. Kolordunun durumu Tugaydan saklaması, iletişime önem vermemesi, hava desteği sağlamaması, çok ciddi bir sorunlardı.

c. Vuruşma Genişlerken, Şiddetleniyordu

Düşman öğleye doğru (saat 11.00'de) giriştiği bütün taarruzlarda, karşısında savaşa çabuk ısınan, *Türk Piyadelerini* buldu. Bu saatlerde Subayların çok hareketli, atak davranmaları gerekiyordu. Boğaz önünde ve Tugayın her iki kanadında, sıkı vuruşmalar başladı. Çinli Subaylar, kayıplara aldırmadan, bağırarak askerlerini hücum üstüne hücumla kaldırıyorlardı.

Çinlilerin tepelerde, orman içlerinde, taşlı dere yataklarında, *Türk süngüleri* karşısında ilerlemeye güçleri yetmedi. Türk Bölükleri nerede taarruza kalktıklarsa, düşman orada tutunamayarak geri çekildi. Vuruşmalarda iki tarafta, bunalımlı saatler geçirdiler. Tugay saat 16.00'ya kadar süren kritik saatleri, aşmayı başardı. Türk Bölükleri Wawon Boğazını savunmakta, kuzeybatı da düşmanı taarruzla geriye atmakta, başarılı oldular.

Tokchon ve Congchon havzalarının galibi Çinliler, moral ve sayı üstünlüklerine rağmen, bu gün (28.XI.1950) Wawon Boğazında çakılıp kalmaları bir yana, Kore'de ilk defa bizim taarruzlarımız karşısında tutunamayarak çekilmek zorunda kaldılar.

Ancak iş bununla bitmiyordu. Düşmanın saat 13.00'den itibaren yeni kuvvetlerle, Tugayı iki yanından kuşatmak üzere harekete geçmesi, tehlikeli yeni bir durumdu.

d. Düşman Tugayı Kuşatmaya Girişiyor

Çin Komutası, Wawon'da birliklerini durduran Türk Tugayını; bir Amerikan Tümeni olarak (aslında pekiştirilmiş bir Piyade Alayı idi) tahmin ediyor.

O dönemde bir Amerikan Tümeni, bir Çin Kolordusuna (üç Piyade Tümenli) denk sayılıyordu. Çin Komutası, Türk Tugayını bir Amerikan Tümeni gücünde gördüğüne göre, Türk Tugayına üç Tümenenden az olmayan bir kuvvetle taarruz ettiği söylenebilir.

Nitekim İngilizler, Türk Tugayının 4 Çin Tümenine karşı vuruştuğunu söylerlerken, Amerikalıların tahminleri daha fazladır.

Vuruşmaların şiddetlendiği saatlerde (11.00-15.00); halâ Türk Tugayının yerinden oynamaması karşısında, Çin Komutasının Tugayı, ateş ve manevra mesafesi dışından, iki yanı ile gerilerinden (Wawon-Kunu-ri yolunu kesmek için) çembere almaya çalıştığını Tugay komutası vaktinde kavrar.

Düşmanın bu girişimini önlemenin tek yolu, gerilerde uygun bir hattın, gündüz gözü ile hazırlanmasına ve Tugayın zamanında çözülerek, başarıyla çekilebilmesine ve yeni mevziini işgal edebilmesine bağlıdır. İki yanı açık Tugay için uygulaması oldukça güç ve riskli bir manevra idi.

e. Tugayın Sinnim-ni Hattına Çekilmesi

General Tahsin Yazıcı, gene inisiyatifini kullanarak, Tugayı Wawon'dan Sinnim-ni'ye (7 km.) çekmeye karar vermekte tereddüt etmez.

Tugay bu çekilme kararını, teknik irtibatsızlık nedeniyle, Tugayla ilgilenmeyen IX. Kolorduya haber veremez. Wawon'da Piyade Taburları vuruşurlarken (Boğaz ile Kyodong kesimi), Tugay 28/29.XI.1950 gecesi çekilmeyi düşündüğü Sinnim-ni hattının, hazırlanması için saat 15.00'ten itibaren, çalışmalara başlar.

Deneyimsiz Tugay, ihtiyatların nadiren karşılaşılabilecekleri ağır bir görevi, olağan üstü koşullar altında, kendi başına, her türlü destekten ve irtibattan yoksun olarak, başarmaya çalışmaktaydı.

Nihayet saatler sonra, (16.00 sularında) Türk Tugayına evvelâ IX. Kor.'dan, az sonra 2. P. Tümeninden, motorlu subay *habercilerle* peş peşe iki emir gelir.

General Yazıcı; Kolordu ile Tümenin emrettikleri hattın tutulamayacağını, Tugayın Sinnim-ni hattına çekilmekte ısrarlı olduğunu, İrtibat Subaylarına bildirir. Tugay Sinnim-ni'ye saat 21.00 sularında çekilir. Şimdi bu kısa özet bilgiden sonra konumuza dönelim. Tugayın 28.XI.1950 Wawon Muharebesine girdiği andaki durumuna gözatarak vuruşmayı anlatmaya başlayalım.

2. Vuruşmaya Beş Kala Tugayın Durumu

a. *Tugay Karargâhı*

Maalesef Tugay, bağlı bulunduğu IX. Kor.'dan 26.XI.1950 tarihinden itibaren kesintisiz, vaktinde ve doğru bilgi alamıyordu. Tugay Karargâhına bilgiler, Top. Tb. ile P. Tb.larından gelenlerden ibaret kalıyordu. Tugay Komutasının, Top. Tb.'daki iki keşif uçağına, plânlı olarak keşif görevi verdiğini saptayamadık.

Tugayda Taktik Hava Desteği için uçakları yer hedeflerine yönlendirecek bir ekip bulunmuyordu. Bu görev, Amerikalı pilotların kavrayışlarına bırakılmıştı. Zaten Amerikan uçakları da, Tugay muharebe alanı üzerinde ancak iki defa görüneceklerdi.

Tugayın, Top., II. ve III. P. Taburları ile telli irtibatı vardı. İkinci (geri) kademe ile ne telli ne de telsiz irtibatı vardı.

Tugay irtibat kurmada, daha çok motorlu ya da yaya haberciler kullanıyordu. Tugayın IX. Kor. ile olan telsiz irtibatı 27.XI.1950 günü akşamından itibaren kesilmişti.

Gez baskını nedeniyle Tugay karargâhı geceyi çalışarak geçir-mişti. Gün ışıırken (28.XI.1950) bütün birliklere harekete hazır olmaları emredilmişti. Yorgun Tugay komutası, güne yeni çetin bir çalışma temposu ile giriyordu.

b. *Tugay Birliklerinin Komutanları ile Durumları*

(1) I. Piyade Taburu Komutası

I. P. Tb. K	P.Bnb. İmadettin Kuranel 26/27.XI.1950 trafik kazasında yaralandı ve hastaneye gitti.
I.P.Tb.K.Yrd.	P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer 30.XI.1950'de Sunchon da şehit
S-I Sb.	P.Yzb. Baha Gökçin
S-II Sb.	P.Kd. Ütğm. İsmail Tüzün

S-III Sb.	P.Yzb. Ahmet Akagündüz
S-IV Sb.	P.Kd.Yzb. Nedim Denizozğlu
İaşe Sb.	Lv.Kd. Ütğm. Hayri Özgümüş
Muamele Memuru	5. Sınıf, İsmet Özalp
Tb. İmarnı	7. Sınıf Nuh Cali

Tb.Kh.Bl. Komutası;

Kh.Bl.K.	P.Yzb. Hidayet İpek
İs. Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Rıza Yaylalılar
Nk.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. İsmail Oknaz, 28/29.XI.1950 Sinnim-ni'de şehit
Mu.Tk.K.	P.Tğm. Şaban Goncelar
Sh.Tk.K.	Tbb.Yzb. Enver Yücel
Sh.Tk.Tbb.	Tbb. Ütğm. Nahit Tolon

1. P.Bl. Komutası;

1. P.B.K.	P.Yzb. Aziz Pekdemir ✓
I.P.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Hakkı Tarık Öztürk
II.P.Tk.K.	P.Ütğm. Hüseyin Ömür
III.P.Tk.K.	P. (J) Tğm. Nedim Tuğaltay 29.XI.195 Ka- echon'da şehit
Slh.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Kadir Mahramanlı

2. P.Bl. Komutası;

2. P.Bl.K.	P.Kd.Yzb. Ramazan Akıncı, 29.XI.1950 Sinnim-ni'de ağır yaralandı
I.P.Tk.K.	P. Ütğm. Hilmi Sönmez, 29.XI.1950 Sin- nim-ni de yaralandı
II.P.Tk.K.	P. Ütğm. Selâhattin Ereğemen
III.P.Tk.K.	P. Tğm. Kemal Saldıraner
Slh.Tk.K.	P.Tğm. İhsan Sözer

3. P.Bl. Komutası;

3. P.Bl.K.	P.Kd.Yzb. Necdet Şerman
I.P.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. İzzet Vural
II.P.Tk.K.	P. Ütğm. Sami Öztürk
III.P.Tk.K.	P.Tğm. Sabahattin Altınok 28/29.XI.1950 Sinnim-ni'de yaralandı
Slh.Tk.K.	P.Tğm. Hasan Günsur 28.XI.1950 günü Wawon'da şehit

4. Ağ.Bl.;

4. Ağ.Bl.K.

P.Kd.Yzb. Rıza Vuruşkan ✓

Kşf. ve Göz.Sb.

P.Kd. Ütğm. Kadir Hanağasıoğlu ✓

I.Ağ.Mt.Tk.K.

P. Ütğm. Şerif Yavuz, 29.XI.1950'de Sin-nim-ni'de şehit ✓

II.Ağ.Mt.Tk.K.

P.Tğm. Nihat Tüzün ✓

Hv. (81 mm) Tk.K.

P.Tğm. Bahtiyar Yalta ✓

(2) I. P. Tb.'nun Durumu

27.XI.1950 gecesi saat 24.00 sularında Wawon'a gelen I. P. Tb.; Wawon Boğazının güneyinde, Tugay ihtiyatı olarak yerleştirilmişti. I. P. Tb., Tugayın en çok yürüyen ve en az uyuyabilen birliği idi. 4. Ağ. Bl.'nün yarım Hv. Tk., 27.XI.1950 akşamı, jip arızası nedeniyle Keşif Kıt'ası kamyonuna bağlanır. Baskın sırasında 1/2 Hv.Tk. (2 havan-81 mm) düşmanın eline geçer. Tabur geceyi (27/28. XI.1950) gerçekte yakın güvenlik önlemlerinden bile yoksun olarak geçirmişti. Tabura sıcak çorba verilir. Derler ya, *düşman düşmanın halini bilse, savaş çabuk biter*. I. P.Tb. 28.XI.1950 Muharebesine 1/2 Hv.Tk.'dan yoksun olarak girer.

Resim 45: I. P. Tb. K. P. Yzb. Ahmet Tuncer emrini not ettirirken (Kore, 1950)

(Ali Çelen arşivi)

I. Tabur Karargâhı; Gez Baskını sırasında uyanır. Bölüklerini en geç uyandıran Taburdu. I. Tabur Baskını erken haber alır. Taburu;

4. Ağ. Bl. günden yitirilen iki havanla 4 Askerin üzüntüsü sarar. Sabah çadırlar sökölür. Bölükler heyecan içinde, verilecek muharebe emrini beklemeye başlarlar. Tongjukkyochon dere yatağına top mu havan mı olduğunu henüz ayırt edemediğimiz, tek tük mermiler düşerken 4. Ağ. Bl. K. Kd. Yzb. Rıza Vuruşkan, askerleriyle helâllaştı. Yakınımıza düşen mermiler için, (*Onlar düşman mermileri değil. Bizim topçumuzun kısa düşen atımları*) masalına hiçbirimiz kanmadık.

(3) II. Piyade Taburu

II. P.Tb. Komutası Komutası;

<u>II.P.Tb.K.</u>	P.Bnb. Miktat Uluünlü
I.P.Tb.K.Yrd.	P.Kd.Yzb. İrfan Tuna
S-I Sb.	P.Yzb. Kâmil Güney
S-II Sb.	P. Ütğm. Orhan Göynüner
S-III Sb.	P.Yzb. Ziver Bayar
S-IV Sb.	
İaşe Sb.	Lv. Ütğm. Hüseyin Kuşçu
Muamele Memuru	7. Sınıf Ali Çelen
Tb. İmamı	

Tb.Kh.Bl. Komutası;

Kh.Bl.K.	P.Yzb. Nazmi Özoğul
İs.Tk.K.	P. Ütğm. Avni Laçın
Nk.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Ahmet Soylu
Mu.Tk.K.	P.Tğm. Mehmet Altun
Sh.Tk.K.	Tbb.Yzb. Asım Gencer
Sh.Tk.Tbb.	Tbb. Ütğm. Kemâl Bozdemir

5. P.Bl. Komutası;

5.P.Bl.K.	P.Kd.Yzb. Cevat Olhon, 29.XI.1950 de Sinnim-ni de yaralı
I.P.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Sami Durak
II.P.Tk.K.	P. Ütğm. İsmet Niğbolu
III.P.Tk.K.	P. Ütğm. H.Basri Günalp
Slh.Tk.K.	P.Tğm. Rıdvan Terzi

6. P.Bl. Komutası;

6.P.Tk.K.	P.Yzb. Beşir Günay

I.P.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Tarık Erbayar
II.P.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Edip Kaynak
III.P.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Zeki Bekem
Slh.Tk.K.	P.Tğm. Zeki Ögünçlü

7. P.Bl. Komutası;

7.P.Bl.K.	P.Yzb. Turhan San
I.P.Tk.K.	P. Ütğm. Arifi Gencebay
II.P.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Avni Hürtürk
III.P.Tk.K.	P. Ütğm. Naci Gökçe
Slh.Tk.K.	P.Tğm. Hüseyin Akdağ

8. Ağ.Bl. Komutası;

8.Ağ.Bl.K.	P.Kd.Yzb. Nedim Aydınoglu
Kşf. ve Göz.Sb.	P.Kd. Ütğm. Zeki Tanrıverdi
I.Ağ.Mt.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Şevki KüçükKayalar
II.Ağ.Mt.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Şahap Gürelli
Hv. (81 mm) Tk.K.	P.Tğm. İsmet Solmaz

(4) II. P. Tb.'nın Durumu

Wawon'a saat 16.30 sularında gelen II. Piyade Taburu Boğaz'da, dün geceki (26/27.XI.1950) yerine yerleşir.

Tabur gece için çadırlarını kurar. Ateşler yakılır. Erlere sıcak çorba verilir. *"Her Piyade Bölüğünden; bir Piyade Takımı yakın güvencilikle görevlendirilir. Yorgunluktan ötürü, güvenliğin gereği gibi alındığı şüphelidir."*⁴⁰⁰

6. P. Bl.'den II. Tk. Ütğm. Edip Kaynak, Gez'den silâh seslerinin geldiğini saat 03.00 de Tabura bildirir. *Taburun diğer birlikleri ateş seslerini duymazlar*, Wawon'a gelen (saat 03.30) Keşif Kıt'ası Komutanı Ütğm. Kâmil Doğan ile Slh.Tk. K. Tğm. Hasan Günsur'un;

— *Kalkın, uyumayın. Baskına uğradık*, bağırıışları ile kalkılır.

Tugay, Tabur Karargâhlarına Gez Baskınını haber verir. Taburlar, yorgun erlerini biraz daha dinlendirebilmek için birliklerini, hemen alâhma geçirip ayağa kaldırmazlar.

⁴⁰⁰ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

Resim 46: II. P. Tb. K. P. Bnb. Miktat Uluünlü, Tb.'nun subayları ile (Kore, 1950)
(Basından)

Gün ışıırken, Taburun erleri kalkarlar. Çadırlar sökülür. Bölük-
ler harekâta hazır duruma gelirler.

(5) III. Piyade Taburu Komutası

III. P.Tb.Komutası;

III.P.Tb.K.	P.Bnb. Lütfü Bilgin
III.P.Tb.K.Yrd.	P.Bnb. Ziya Aydemir
S-I Sb.	P.Yzb. Memduh Budak
S-II Sb.	P. Ütğm. Cahit Çelikyay
S-III Sb.	P.Kd.Yzb. Zeynel Kartal
S-IV Sb.	
İaşe Sb.	Lv. Ütğm. Seyfettin Gazezoglu
Muamele Mem.	5. Sınıf Raşit Mete
Tb. İmamı	

Tb.Kh.Bl. Komutası;

Kh.Bl.K.	P.Kd.Yzb. Esat Öztüzün
Kh.Bl.K.Yrd.	P.Kd. Ütğm. Ali Kaşkıy
İs.Tk.K.	P. Ütğm. Ömer Köklü
Nh.Tk.K.	

Mu.Tk.K.	P.Tğm. Kaya Yazgan
Shh.Tk.K.	Tbb.Yzb. Cemal Tanrıöver
Shh.Tk.Tbb.	Tbb. Ütğm. C.Burger

9. P.Bl. Komutası;

9.P.Bl.K.	P.Kd.Yzb. Turan Ergüngör	
I.P.Tk.K.	P.Tğm. Feridun Akbay	28.XI.1950
	Wawon'da yaralanır	
II.P.Tk.K.	P.Tğm. Orhan Özcan	28.XI.1950
	Wawon'da yaralanır	
III.P.Tk.K.	P.Tğm. Kâzım Ün	
Slh.Tk.K.	P. Ütğm. Harun Vural	

10. P.Bl. Komutası;

10.P.Bl.K.	P.Yzb. Hüseyin Çatalpınar	
I.P.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. Cemal Çağlar	
II.P.Tk.K.	P. Ütğm. Mustafa Kaynar	
III.P.Tk.K.	P. Ütğm. Ekren Özeren	
Slh.Tk.K.	P.Tğm. Osman Güral	28.XI.1950
	Wawon'da şehit	

11. P.Bl. Komutası;

11.P.Bl.K.	P.Yzb. Ahmet Çelebi	
I.P.Tk.K.	P.Kd. Ütğm. G.Nuri Aktan	
II.P.Tk.K.	P.Tğm. Fahrettin Yöndem	
III.P.Tk.K.	P.Tğm. Kâzım Tarhan	
Slh.Tk.K.	P. Ütğm. A.Muzaffer Zihnioğlu	

12. Ağ.Bl. Komutası;

12.Ağ.Bl.K.	P.Kd.Yzb. Halil Çayan	
Kşf. ve Göz.Sb.	P.Kd. Üsteğmen Fikri Ünal	
I.Ağ.Mt.Tk.K.	P. Ütğm. İlhami Candamar	
II.Ağ.Mt.Tk.K.	P. Ütğm. Adil Ulusoy	
Hv. (81 mm) Tk.K.	P. Ütğm. İsmail Yavuz	

(6) III. Piyade Taburunun Durumu

"Tabur 27/28.XI.1950 gecesi, tahminen saat 18.00 sularında Wawon'a döner. Taburun görevi Wawon Boğazını, Tongjukkyochon Deresinin batı kıyısında doğuya karşı savunmaktı. Tabur bu maksatla, 10. P. Bl.ğünü, iki Ağ. Mk. Tf. desteğinde, Boğazı savunmakla,

11. Piyade Bölüğünü iki P. Tk. ile yolun sağında (doğusunda) bir Takımıyla yolun solunda (batısında) 10. P. Bl.'nün gerisinde, 9. P. Bl.'den, Slh. Tk. ile pekiştirilen I. P. Tk. Kömürlü Tepede ileri karakol olarak Bölüğün kalanı da 10. Piyade Bölüğünün arkasında tertiplenir.⁴⁰¹

Tugayda durumu kavrayan ve 27/28.XI.1950 gecesine hazırlıklı giren tek birlik, III. Piyade Taburu idi diyebiliriz.

"Sorumluluğundaki bölgede arama yaparak silâhlı 80 şüpheli sivili yakalayıp, Tugaya gönderir. Önündeki köprüyü tahrip etmeyi" düşünen, III. Piyade Taburunun Bölükleri (10. Bölük hariç) Gez başkından ancak, 28.XI.1950 günü saat 07.00'de bilgi sahibi olurlar. Bu da bize birliklerimizi gece gündüz sürecek, savaş koşullarına göre yetiştirmediğimizi gösteriyordu.

Gün ışıırken, III. Piyade Taburu bütününü ile ayakta idi. Yürüyüşe geçmeye ve vuruşmaya hazır. Düşmanın 10. P.Bl.'ğe taarruz ile III. P.Tb. savunma önlemlerini hızla tamamlamaya girişir.

(7) Topçu Taburu

III. Top. Tb.'nin Komutanı;

Top. Tb. Kh.

Tb. K.	Top. Yb. Tahsin Kutay
Tb. K. Muavini	Top. Bnb. Ahsen Saya
S-I (Personel)	Top. Yab. Halit Sencer
S-II (İstihbarat)	Top. Yzb. Tahir
S-III (Harekât)	Top Bnb. Şemsi Aral
S-III Yardımcısı	Top. Yzb. Celil İnal
Top. Pilot	Top. Yzb. Fuzuli
Top. Pilot Top.	Ütğm. Ertuğrul Sabuncu
İrtibat Suyabı	Top. Ütğm. Alaattin Haydaroglu
Muharebe Subayı	Ütğm. Rıza Tekin

I. Batarya

Bt. K.	Kur. Stj. Suphi Acar
Top. Ütğm.	Galip Serdaroglu
Top. Tğm.	Ali Özveren
Top. Tğm.	Kemal Alkan ✓

⁴⁰¹ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

II. Batarya

Bt. K. Top. Yzb. Halil Kavaklı
 Top. Ütğ. Galip Tekin
 Top. Ütğm. Savim Sertaç

III. Batarya

Bt. K. Top. Yzb. Orhan Türel
 Top. Ütğm. Seyfi Tezgör
 Top. Tğm. Edip Bayoğlu
 Top. Tğm. Necdet Daçkalı

(8) Topçu Taburu'nun Durumu

Tugayın Topçu Taburu, Piyade Taburlarımızdan beş gün önce muharebeyle tanışmıştı.

Topçu Taburu 27/28.XI.1950 akşamı saat 18.00'de Wawon Boğazı'nın güneyine yerleşir. Çadırlar kurulur. Yakın güvenlik önlemleri alınır. *"Tanklara karşı yol istikameti bir önlem olmak üzere iki topla kapatılır."*⁴⁰² Taburda bir başka ateş hazırlığı yapılmaz.

Topçu taburunun, Piyade Taburları ile Birinci hat Piyade Bölüklerinde görevlendirmesi gereken, Topçu İrtibat ve Gözetleme Subaylarının yarından çoğu, henüz Amerikan birliklerinden dönmemişlerdi.

Topçu Taburu 27/28.XI.1950 gecesı, piyadeleri destekleme durumundan uzak, fakat yakın güvenliğini sağlayacak gibi, piyadelere yakın konmuştu.

Uçaksavar Bataryası, Tugay Karargâhı bölgesinde, Bt.K.'nın önerileri ve Top.Tb.K.'nın gözetimi ve Tugay Komutanının direktifleri doğrultusunda görev yapıyordu.

*"Topçu Taburunun iki keşif ve gözetleme uçağı; 25. P.Tüm.'nin; pist, ikmal ve bakım tesislerinden yararlanıyorlardı."*⁴⁰³

(9) Tugay Havan (81 mm) Bölüğünün Komutası**(a) Hv. Bl. Komutası**

Hv.Bl.K. P.Yzb. Nail Noyanlı

⁴⁰² ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁴⁰³ SABUNCU, Top.Ütğm. E.; Anlattıkları.

I.Hv.Tk.K.	P.Kd.Ütg'm. İzzet Özbay (29.XI.1950'den itibaren Hv.Bl.K.'nı)
II.Hv.Tk.K.	P. Ütg'm. Abdülkadir Özlügil
Ateş İdare Sb.	P.Tg'm. Cemal Uzunkol
Kşf. ve Göz.Sb.	P.Tg'm. Niyazi Hüröglü

(b) Havan Bölüğünün Durumu

Hv. Bl., 27.XI.1950 günü saat 17.30 da Wawon'a döner. Boğaz'da şosenin sağında (doğusunda) konmaya geçer. Bölüğe bu gece için her hangi bir ateş görevi verilmez. Bölük akşam yemeğini yer. Yakın güvenlik önlemlerini alarak, istirahatata çekilir. *"Bölüğün, harekete geçme ve mevzie girme eğitim düzeyi yüksektir. Ateş idaresi, Topçuların düzeyindeydi."*⁴⁰⁴

(10) Amerikan Tank Takımı

Bu Tank Takımı, Tugaya katıldığı (26/27.XI.1950, saat 20.00) andan itibaren, verilen her görevden kaçındı. Hep gerilerde çakılıp kalmayı yeğledi. Tugaya katkıda bulunsun diye verilen, fakat Tavşan gibi ürken bu Tank Takımına, görev yaptığı için değil, yapmadığı için değiniyoruz.

Tugayın bu takımı, görüntüsü ve gürültüsü için kovmadığını sanıyoruz. Bu Takımın tutumuna Amerikalı danışmanların ses çıkar-mamalarına hayret ediyorduk. Tank Tk. 2. P.Bl. ile birlikte 27/28. XI. 1950 gecesi saat 22.30 da Wawon'a döner ve istirahatata geçer.

(11) İstihkam Bölüğü ve Muhabere Bölüğü

İs. Bl. dönüş yolunda; sık sık düşmanın ateşleri ile karşılaşır. Bölük Wawon'da 10. P. Bl.'nü savunma hattı gerisine geçtiği vakit, I. İs. Tk.'nın dönmediğini anlar. Durumu Tugaya rapor eder. Bl. Tugay Karargâhı civarına konar. Bölüğün çok üzüntülü bir gece geçirdiğini söylemeye gerek yok. İs. Bl. 28.XI.1950 sabahına, ağır kapılar vermiş olarak çıkar.

Mu. Bl. Karillyong'dan Wawon'a akşamüzeri döner. Bölük telefon santralını kurar. Taburlara (I. Tabur hariç) telefon hattı çeker. Bölüğün Mu. Tg'm. Tahir Ün'ün Telli Tk. ile Telsizci Onb. İsmail

⁴⁰⁴ YALTA, P.Tg'm. B.; Günlük.

Pideci, Gez baskınında şehit olurlar. Telli Takımın, çekilmede Gez'-de Kşf.Kt.nı neden beklediği anlaşılmaz. (Takımın görevi Ana Muharebe mihverini çekmekti. Tğm. Ün'e Kor. Tls. ile ilgilenmesi hakkında bir bilgiye rastlanmadı.)

Mu. Bl. Subayları ve işletme elemanları 27/28.XI.1950 gecesini Wawon'da ayakta geçirirler. Bölüğün görevini yapmakta gayretli davrandığı söylenebilir. Bölük; sabit yerleri telefon, hareketli komuta elemanlarını da telsizle destekler. Teknik muhabere şebekesindeki aksamaların bazıları, Tugayın taktik plânının elde olmayışından doğduğuna işaretle yetinelim.

(12) Tugay Bağlı Birlikleri (Yzb. Rahmi Küntür Grubu)

Yzb. Küntür Grubu; Kşf Tk., Mhf Tk., Tas. Tk. İnzibat Tk. ile Trafik takımından oluşuyordu. Grup, Tugayın verdiği görevleri yapıyordu. Tugay Komutasını kovuşturuyor, onun bulunduğu bölgede yer alıyordu. Tümü ile motorluydu. Her an hareket edebilecek durumdaydı. Karargâhın güvenliğini, keşif ihtiyacını ve disiplin ile trafik işlerini yerine getiriyordu. Ancak inzibat ile özellikle Trafik Takımlarının, bu yürüyüş sırasında gereği gibi görev yapmadıklarını, çok aksadıklarını söyleyebiliriz.

(13) Tugay Geri (İkinci) Kademesi (Yb. Natuk Poyrazoğlu Grubu)

Yb. Poyrazoğlu Grubu; Tugay Karargâhının Geri Kademesi; Lv., Ord., Shh., Oto, 1. Talimgâh (Depo) ve 2. Talimgâh (Depo) Bölükleri ile Kh. Bl. (İleri Komuta kısmı hariç) ve Taburların fazla eşyalarını koruma grubu, yargılama kısmı ile bandodan oluşuyordu.

"Yb. Poyrazoğlu Grubu; 27.XI.1950 günü Kunu-rî'de Amerikan Hastanesi yanına konar. Oto Bölüğü ise Kunu-rî Köprüsünün güneyine yerleşir.

Geri Kademe ile Tugay arasında iki saat kadar süren bir telefon irtibatı kurulabilir. Geri kademedede bir Telsiz olmakla beraber konuşma yapılamaz."⁴⁰⁵ Bu nedenle geri kademe 27.XI.1950 sabahından 28.XI.1950 sabahına kadar, Tugaydan hiçbir haber alamaz.

* 27/28.IX.1950 gecesi Gez'de baskına uğramıştı.

⁴⁰⁵ TENKER, Lv.Ütgm. L.; Anlattıkları.

Halbuki Kunu-ri'de olağanüstü bir durum gözlenmektedir. Amerikan Ağır Topçusu bu gün (27.XI.1950) geriye çekilir. İkinci Kadememin yanındaki Amerikan Hastanesine çok sayıda yaralı gelir.

"Bu gün geri kademeye yığınla mektup gelince, erzak ve mektupları götürmek bahanesi ile fakat daha çok, Tugaydan bilgi almak için bir ekip 18.30'da yola çıkarılır. *Yolda rastlanan Amerikan İnzi-batlarına, (MP) Tugayın yolu sorulur.* Askeri polislerin gösterdikleri; bozuk ve çok dar yolun sonunda, 2. Tümenin 9. P.A.'ının Geri Kademesine rastlanılır. Amerikalılar, Tugayın düşmanla temasta olduğunu, fakat kati yerini bilmediklerini söylerler.

Burada normalin dışında, olağanüstü bir hareket ve topluluk göze çarpar. Kademe subayları orada oyalanmadan ayrılırlar. Tugayı bulamazlar. Çaresiz kademeye dönerler. Amerikan hastanesine yaralı akını devam etmektedir. Hastaneden Tugayın çok sıkı vuruşmaya tutuştuğunu öğrenirler."⁴⁰⁶

Tugayın Geri Kademesi; merak ve endişe içinde ne yapacağını bilmez haldedir. Sabırsızlıkla; Yb. Poyrazoğlu ile Kur. Bnb. Recai Baturalp'den gelecek haberleri beklerler. Cepheden çekilenlerin ortalığı paniğe verdiği görülür. Tugay Kademesi, disiplini ve bütünlüğünü korumakta ve emirsiz hareket etmemekte, kararlı davranır.

3. Genel Durum

Tugayın, 28.XI.1950 sabahı, Wawon'da muharebeye tutuştuğu sırada cephelerdeki durum nasıldı?

27/28.XI.1950 gecesinde, 2. P. Tümenin 9. 23., 38.Amerikan ve 3. Güney Kore Piyade Alayları, Kujangdong'dan güneye doğru çekiliyorlar. 2. Tüm. Pungwon bölgesinden çekilmiş, daha güneye çekilebilmek için 23. ve 9. Alaylarından birer Piyade Taburunu himaye mevzilerine sokuyor.

25. P. Tüm. ise düzenli olarak Yongbyong güneyine alınmıştı. Bu gidişle Tugayın Kunu-ri—Wawon yolu, kuzeyden ilerleyen düşman kuvvetleri tarafından kesilebilecekti. Tokchon'u düşmana bırakarak, 20 km. kadar Güneye çekilen II. ROK Kolordusundan, toparlanabilen iki Tümenin (7. ve 8. ROK) mevzilendirilmelerine çalışır.

⁴⁰⁶ YURTCANLI, Yzb. F.; TENKER, Lv.Ütğm. L.; Anlattıkları.

"Türk Tugayı Kore toprağında ilk vuruşmasında, bir kazanın ortasına atılarak, ümitsiz ve karanlık bir vaziyette, yalnız başına, dost-suz bırakılmıştı. Bunun sonuçları iyi olamazdı.

Wawon'daki ilk vuruşma, bir kahramanlık ve hamasetle, bitmeyen bir facia girdabı olsaydı, bu Türklerin hatası sayılmazdı. Onlar kendilerine gösterilen hafif bir ışıktaki, yapabileceklerini en iyi bir biçimde yapmışlardı."⁴⁰⁷

4. Tugay Cephesi'nin Boğaz (Doğu-Wawon) Kesimindeki Vuruşması

a. 28.XI.1950 Gez'de (Karillyong'da) Silâhlar Susarken

28.XI.1950'de gün ağarmaya başlarken, Gez'den gelen silâh sesleri de iyice azalır. Bu da Gez'de vuruşan askerlerimizin, cephanelerinin ve dayanma güçlerinin tükenmekte olduğunu gösteriyordu.

Ütgm. Kâmil Doğan'la Tgm. Hasan Günsur'un kılavuzluğu ile Gez'e gönderilmesi kararlaştırılan 11. P. Bl.'nün, bir an evvel yola çıkması için acele ediliyordu. Fakat 11. Bölüğü taşıyacak kamyonlarla, ağır makineli tüfek takımının gelmesi gecikip duruyordu.

Düşman gruplarının dere içlerindeki patikalarla şose üzerinden Wawon'a, Tugayın tuttuğu Boğaz hattına doğru yaklaştıkları haberleri, Gez'den kurtulan askerlerle 10. Bölüğün gözcülerinden geliyordu.

III. P. Tb. P. Kd. Bnb. Lütfü Bilgin; vuruşmanın an meselesi halini aldığı saatlerde, düşmanı karşılamak için önlemlerini arttırmaya ve eksikliklerini tamamlamaya hız verir. Taburun açık yanına (doğu yönde) Tb. İstihkam Takımı ile bir 1/2 Ağır Makineli Tüfek Takımını sürer. 9. P. Bl.'ne, Maden Ocağı Tepesine çıkmasını emreder. Bnb. Lütfü Bilgin iki kanadını güvenliğe alırken, III. P. Tb. gözünü dört açmış, kulağı kırışte, eli tetikte, yaklaştığı söylenen düşmanı beklemeye koyulur.

⁴⁰⁷ MARSHALL, S.L.A.; a.g.e., (YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 155).

b. Beklenen An Geldi

Teagu'da "bir süre eğitim görmüş olan Tugay, huzursuz bir bekleyişten sonra Gerillâları (Chotan—Zangdang yöresinde) temizleme görevi almıştı. Türkiye'den yaptıkları uzun yolculuğun, şimdi sadece politik bir jest olmadığını gösterme fırsatını buluyorlardı.

Türkler, savaşı sona erdirmek için Kore'yi boydan boya geçen ordunun (8. Ordu) yedeği (ihtiyatı) olarak beklemişlerdi. Bu Ordunun büyük bir saldırı ile ani ve trajik püskürtülüğü, bir gecede bozguna uğrayarak kaçışa dönüşmesi, Türk Askerlerinin statüsünü (konumunu) değiştiren olay oldu. Güney Kore Ordusunun askerleri; panik içinde çevreye sel gibi akarken, cesur ve bıyıklı Türkler, savaşmaya geldiler.⁴⁰⁸

Tugayın ve Türkiye'nin beklediği an, yani vuruşma saati gelip çatmıştı. Ülkemizin ve dünyanın, neredeyse Kore de unuttuğu Türk Tugayının, uluslararası savaş alanında yer aldığını pek duyan olamıştı. Fakat Tugayın, düşmanla karşılaşır karşılaşmaz, adı dünyada duyulmaya başladı.

*"Modern askerî tarihte, Türklerin şu anda bulundukları zor durumun bir benzerinin bulunması oldukça şüphelidir."*⁴⁰⁹

Türk Tugayı Kunu-ri de, 26.XI.1950 akşamı, savaşı etkileyebilecek çok önemli bir görev aldığının farkında olmadan, BM Kuvvetlerinin cephesini yaran düşman kuvvetleri üstüne sevk edilmişti. Tugay Batı da, Kunu-ri yönünde ve Doğu da Tokchon'a doğru ilerleyen düşman kuvvetleri arasındaki çok kritik bir alanda görevlendirilmişti.

c. İki Teğmenin Girişimleri

Tugayın dünyada büyük yankılar yapacak olan Kunu-ri Muharebelerinin Wawon vuruşması başlıyordu. 11. P. Bölüğü, hızla 10. P. Bölüğünün güneybatısına kaydırılır.

Karillyong'a yardımdan vazgeçilmesi üzerine, P. Ütğm. Kâmil Doğan ile P. Tğm. Hasan Günsur, kendilerine verilecek telsizli bir

⁴⁰⁸ WORDEN, W.L.; a.g.e.

⁴⁰⁹ WORDEN, W.L.; a.g.e.

jiple, Gez'e gitmelerine izin verilmesini önerirler. Israrları sonunda, Karillyong'a gitmelerine müsaade edilir.

Ütgm. Doğan ile Tgm. Günsur; 10. Bölük vuruşurken, tereddüt etmeden AMH'nı geçerler. Bu iki genç subay, başlarına gelen bu yenilginin üzüntüsü içinde, Karillyong'a değil düpedüz ölüme doğru yola çıkarlar. Çok geçmeden ateş yerler. Jipi geri gönderirler. Kendileri yaya yola devam etmeye çalışırlar. Gez'e gitmenin mümkün olmadığını görünce, çaresiz AMH gerisine çekilirler. Durumu Tugaya rapor ederler.

Ütgm. Doğan Tugay Karargâhında verilecek görevi beklerken, Tgm. Hasan Günsur'da Bölüğüne (3. Piyade Bölüğü) gider. Burada bir gözlemimize değinelim: *yenileni suçlamak, sığ bakışlılar ve kapalı kalpler için kolay bir marifettir.*

Bu iki, gerçekten iyi genç subayımızı; bakışları ve dilleri ile hırpalayanların, çok geçmeden, tehlike ve sorumluluk karşısında; *korkudan şaşırıp kaldıklarını, tavşana döndüklerini göreceklik.*

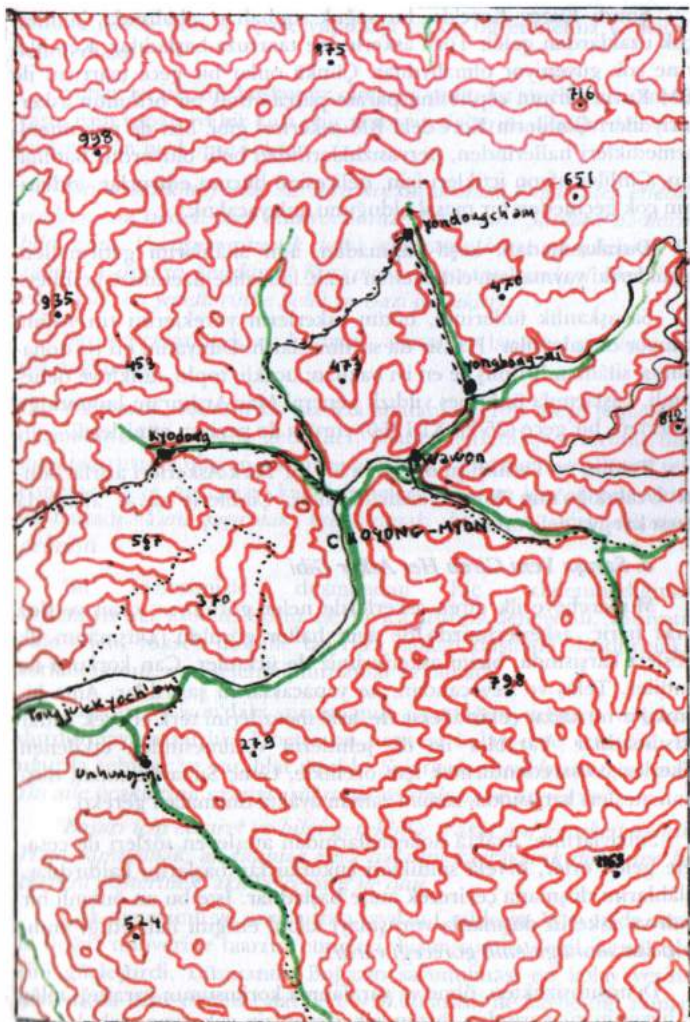
ç. Kızıl Çinlilerin Pervasızlığı

28.XI.1950 sabahı düşmanın görünmesi ile III. Piyade Taburunu bir heyecan ve görevi başarma kaygısı sarar. Erler, kulakları komutlarda, gözleri düşmanda, parmakları tetikte, düşmanın ateş mesafesine girmesini beklerler. O, en uzun, en zor ve anlatılması kolay olmayan andı.

Düşman; orman, yokuş, tepe, dere demeden ilerler. Telaşsız, ağır ağır yaklaşır. Savaşta değil, barıştaki manevrada olduğu gibi korunmadan yürür. Anlaşılan, savaşta iyi pişmişler. Öyle ya, Çinliler 1933'ten beri Japonya ve İç Savaş içinde doğdular. Ardı arkası gelmeyen savaşlarda büyüdüler. O günden bugüne kadar hep savaşla yattılar, savaşla kalktılar. Onların afyon içmeyi iyice unuttuklarını söyleyebiliriz.

Kroki 25 (B. Yalta arşivi).

Kroki 26: Wawon Bölgesi (B. Yalta arşivi)

Şimdi Kuzey Kore'de, bu soğuk sonbahar sabahında Çinliler, çok uzaklardan gelen Türk askerlerine taarruza başladılar. Kendilerine çok güveniyor olmalıydılar. Çünkü onlar bir gece taarruzu ile BM Kuvvetlerinin cephesini, param parça etmiş bir ordunun askerleriydiler. Çinlilerin Kore'deki BM askerleri gibi, bizi de pek önemsemedikleri hallerinden, pervasızlıklarından belli oluyordu. Batılıların, Çinliler afyon içtikleri için, delicesine hücum ediyorlar, iddiasının çok geçmeden bir masal olduğunu anlayacaktık.

Duraksamadan, keşif yapmadan, ağır silâhlarını getirmeden, birliklerini yaymadan, ciddiyetten uzak, laubalice üzerimize geldiler.

Savaşkanlık ünlerinin, bütün askerlerin yüreklerini titrettiğini sanıyor olmalıydılar. Haksız da sayılmazlardı. Dünyanın en iyi donatılmış, silâhlandırılmış ve en iyi bakılan; uçaklı, toplu, tanklı ve deneyimli, başlarında ünlü beş yıldızlı general Mac Arthur'un bulunduğu askerleri, bir gece (25/26.XI.1950) vuruşu ile perişan etmişlerdi.

Talihin ve Tarihin şu oyununa bakın; Türk Askerleri asırlar sonra Uzakdoğu'nun Kore Yarımadasında, Çinlilerle savaş alanında karşı karşıya geliyorlardı.

d. Savaşa Yeni Giren Her Asker Gibi

Muharebeye ilk giren askerlerde neler görülürse, oran ve doz farkı hariç, askerlerimizde de aynı haller görüldü. Düşmanın ilk ateşleri karşısında, bizim askerlerimiz de ürktüler. Can korkusu ile sindiler. Telâş ve heyecandan, ne yapacaklarını şaşırdılar. Ama bizimkiler ne kadar çekindilerse de, aslâ mevzilerini terk edecek kadar sarsılmadılar. Yaralıları ile ilk şehitlerin verilmesinden etkilenen askerleri, cesaretlendirmek için özellikle, Genç Subaylarımızın düşman ateşleri karşısında, zaman zaman ayakta durmaları gerekti.

Subaylarının; ayakta dolaşmalarından ateşleyen sözleri ile cesarete gelen erler, evvelâ sindikleri çukurlardan başlarını kaldırdılar. Silâhlarını düşmana çevirerek ateşe başladılar. İşte bu an önemli bir andı ve askerinin düşmanla vuruşmayı kabul ettiğini ilân ettiği andı. *Bundan sonra gelenin göreceği vardı.*

Deneyimsizlikten, ölme ve yaralanma korkusunun yarattığı telâş ve heyecan rüzgarından, bizim askerlerimizin yakalarını çabuk kurtarabildiklerini, övünçle ve güvenle söyleyebilirim. Bir doğru da;

tehlike içinde ölümle iç içe yaşamayı çabuk öğrenmemiz ve kabullenmemizdi.

Subay iyi ise, hiç kuşkunuz olmasın, onun kıt'ası da vuruşan, savaşta isim yapan iyi bir kıt'a olur. Subayın değerini, Gazilerden daha iyi kavrayan bir kimse yoktur.

Onlar korkmuyorsa, siz niye korkacaksınız? Onlar ateş edebiliyorlarsa siz neden ateş etmiyorsunuz? Davranın! Şunlara hadlerini bildirelim. Vuruşma sinerek değil, düşmanın karşısına çıkılarak kazanılır. Gösterin kendinizi! Korkmayı, düşmana bırakın! Bizim için en büyük, en şerefli rütbe Şehit ve Gazi olmaktır!

Savaşta cesareti, karşı koymayı, artıran ve başarıya yol açan her söz doğrudur.

Wawon'da, sıkıntılı ilk saatleri atlatan askerler ateşe başlayınca, düşmanın aklını başına getirdiler. Saatler ilerledikçe erlerimiz düşman taarruzunu olağan görmeye başladılar. Onların mevzilerini terk etmemeleri ve vuruşmayı kabul etmeleri, düşman için sürpriz olmaya başladı. *Yani şaşırmak, telâşlanmak, korkmak sırası düşmana gelmişti.*

Bu sözlerimizle, düşmandan hiç etkilenmediğimizi söylemiyoruz. Elbette bizim de sayıca üstün, deneyimli, inisiyatifinde eden, yüksek moralle taarruza kalkan düşmanı durdurmakta zorlandığımız, endişelendiğimiz anlar az olmadı.

Kısacası Wawon'daki vuruşmanın acemiliğine rağmen, düşmanı durdurmayı başardık. Elbette bu neticeyi kolay elde etmedik. Bu uğurda şehitler ve yaralılar verdik. *Şehitlerle yaralılarımızı ve onların aile ocaklarını, saygıyla şükranla selâmlıyor ve anıyoruz.*

Başarı için cesaret ve bilgi gereklidir. Fakat asıl gereken akıldır. Hata yapmamak, az yapmak veya hatasını kavrayarak düzeltme becerisini göstermek, akıl ve cesaret ile olur.

Çok deneyimli ve savaş ustası sayılan Çinlilerin, Wawon'da ısrarla Boğaz mihverine taarruz etmeleri, bizim işimizi değil, kendi işlerini güçleştirdi. Düşmanın, Boğazın savunulması en kolay yerine, taarruz da ısrar etmesi (saat 08.00-10.00 arası) ile kaybettiği zaman, bizim vuruşmaya alışmamıza, noksanlarımızı tamamlamamıza, kuvvetlerimizi gerekli yerlere yetiştirebilmemize olanak verdi. *Övülen*

düşman böyle ise; muharebenin doğasındaki koşullar hariç, fazla kaygıya gerek yoktu.

c. Tugayın Önlemleri

Düşmanın 10. Piyade Bölüğüne taarruza (saat 08.30'da) geçtiği haberi, Tugay Komuta yerine gelince; General Tahsin Yazıcı, P. Alb. Celal Dora ve Kur. Yrb. Selâhattin Tokay, baş başa vererek durumu görüşürler. Boğazdan gelen ateş seslerini duyan ve düşmanın 10. Piyade Bölüğüne taarruza geçtiği haberlerini alan birlikler; merak, heyecan ve endişe ile vuruşmaya hazırlanırlarken, *"Tugaydan da alârma geçme emirleri gelmeye başlar."*⁴¹⁰

*"G-II'nin mülhaka Yardımcı P.Yzb. Muzaffer Sebükcebe, Assb. Yahya ile tugayın gözetleme yerini açmak emrini alır. Yzb. Muzaffer Sebükcebe gerekli gözetleme, irtibat aracı ve personelle, hemen yola koyulur. Yolda IIIP.Tb. Komutanı Bnb. Lütfü Bilgin'e uğrayarak, bölgesinde açacağı gözetleme yeri hakkında bilgi verir. Maden Ocağı Tepesine çıkan Yzb. M. Sebükcebe, derhal görevine başlar."*⁴¹¹

*"Tugay Komutasınca, II. ve III. Piyade Taburları ile Tugay Hv. Bölüğünden oluşan grubun Alb. C. Dora'nın komutası altına verilmesi kararlaştırılır."*⁴¹² Albay yola çıkmadan önce, bir kere daha Generalle görüşür. Albayın emrine; P. Yzb. Halim İrsoy , Topçu İrtibat subayı Top. Kd. Ütgm. Alâattin Haydaroğlu ve Mu. Bölüğünden Mu. Ütgm. Enis Gümüşyalçın'la telsizli bir jip verilir.⁴¹³

*"Albay Dora, komuta edeceği birliklerin başına geçmek üzere hareket eder. Albay yanından geçtiği II. Piyade Tabur Komutanı P. Bnb. Mikat Uluünlü'ye, yaya haberci ile harekete geçmesini bildirir."*⁴¹⁴

Albay yolda rastladığı Keşif Kıt'ası Komutanı Ütgm. K. Doğan ve 3. P. Bl. Slh. Tk. Komutanı Teğmen H. Günsur'dan Gez baskını, hakkında bilgi alır. O sırada Gez'den kurtulup, oradan geçmekte

⁴¹⁰ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁴¹¹ SEBÜKCEBE, P.Yzb. M.; HAYDAROĞLU, Top.Ütgm. A.; Anlattıkları.

⁴¹² YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 169. DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 111.

⁴¹³ İRSOY, Yzb. H.; GÜMÜŞYALÇIN, Ütgm. E.; ÖZCAN, Tgm. O.; Anlattıkları.

⁴¹⁴ ÖZBAY, Ütgm. İ.; Anlattıkları.

bulunan birkaç eri de sorgular. Erler, düşmanın Tugaya doğru kuvvet sevk ettiğini anlatırlar.

Resim 47: Savaşta dünyaya namludan bakılır (Tgm. Nihat Tüzün arşivi)

*"Albay Tugay Hv. Bl. Komutanı P.Yzb. Nail Noyanlı'ya, peşi sıra gelmesini emreder."*⁴¹⁵

Albay III. P. Tb. Komutanı Bnb. Lütfü Bilgin'e uğrar. Bnb. Bilgin Albaya, Taburu ve düşman hakkında bilgi verir. 9. P. Bölüğünü Maden Ocağı Tepesine gönderdiğini söyler.⁴¹⁶

Albay dağın eteğine kadar jiple, sonra Maden Tepeye yaya çıkmaya koyulur.

f. General Yazıcı'nın Tebessümü

Tugay G-III Md. Kur. Bnb Faik Türün. Kolordudan saat 09.00 sularında (28.XI.1950) Wawon'a döner. Binbaşı Tugayın vuruşmaya

⁴¹⁵ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; III. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁴¹⁶ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Anlattıkları.

tutuştüğünü görür. IX. Kor.'nun ısrarla yürürlükte bulunduğunu ileri sürdüğü emir, düşmanın taarruzu ile olanaksız hale düşer.

"Bnb. F. TÜRÜN, General Yazıcı'ya Kolorduda yaptığı görüşmeyi ve Kolordunun ısrarını anlatırken, Generalin tebessüm ettiğini görür. General, Bnb. TÜRÜN'e;

— *Kolordu Karargâhını bırakalım. Biz kendi işimize bakalım, der.*"⁴¹⁷

General T.Yazıcı'nın inisiyatifini yerinde kullandığı anlaşılır. *Muharebede, ateş içinde iyi asker ve hele iyi komutan olmak için çok çok iyi hazırlanmak gerekir.*

Wawon'da vuruşmaya başlayan Tugayın ne sağında, ne de solunda dost birliklerden eser vardır. Tugayın vuruşmaya tutuştüğünü öğrenen Kolordudan da, bir ses çıkmaz. Tugaya, bu ilk çatışmasında, Taktik Hava Desteginde de bulunulmaz.

g. Muharebe Emrini Bekleyen 4. Ağır Bölük ✓

P. Tğm. Nihat Tüzün'le 27/28.XI.1950 gecesi Boğaza geldiğimizde (saat 24.00) yorgunluktan ayakta duracak halde değildik. Verilen bir tas çorbayı zor içtik. Çadır kurmadan, açık jipin içine kıvrılır kıvrılmaz uykuya daldık. Gece olanları duymamıştık. Ben sabah güneş doğarken kalkabildim. Etrafta sıkıntı ile kaygı verici bir sessizlik vardı. Kurulan çadırlar sökülmüştü. Erler yolun kenarında toplanmışlar, verilecek emri bekliyorlardı. Benim olanlardan, henüz haberim yoktu. Tğm. Nihat Tüzün üzüntü içinde, yavaş yavaş anlatmaya başladı:

— *Yüzbaşı Gezde senin arızalanan havan jipini, Keşif Kutasının bir kamyonuna bağlamış. Onlarda gece Gezde baskına uğramışlar. Çavuş Ahmet Demiral, Onb. Ali Çevik, şoför Ruhi Güler ve Hizmet Erin Şaban Kart ile iki havanın (81 mm) kurtulamadıklarını, Çavuş İsmail Kök haber verdi...*

Bu bir talihsizlikti. Düşmana bir mermi atmadan, iki havanı yitirmiştim. Takımın dört değerli askerini, kaybetmenin yüreklere

⁴¹⁷ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

çöken acısını tarif edemem. Takımım yas içindeydi. Acı haberi alan diğer takımların erleri de, erlerimi teselli ediyorlardı.

Hemen takımımı toplayarak, *yitirdiğimiz arkadaşlarımızın kanını ödeteceğimize and içmiş bir takım olduğumuzu hatırlattım. Sızlanmanın değil vuruşmanın zamanıdır*, dedim. O sırada, bu kayıplarımızın arkasının geleceğini hiç aklımıza getirmiyorduk.

Boğaz'da patlayan silâhların sesleri bize kadar geliyordu. Kimse bir şey söylemiyor. Elli metre uzağıımızdaki Tongjukkyochon Çayı yatağına havan mı, top mu olduğunu kestiremediğimiz; birkaç mermi düştü. Güneyimizde bulunan Topçumuz, nedense ateş etmiyordu. Topçumuzun kısa düşen mermileri yakıştırmasının faydası olurmuş gibi, durumu bizden saklamaya kalkışmanın, merakımızı arttırmaktan başka bir işe yaramadığı çok açıktı.

Yanımıza gelen Bölük Komutanımız, Kd. Yzb. Rıza Vuruşkan, Gez'deki bölük kayıpları nedeniyle çok durgun ve üzgündü. O ana kadar bize bilgi verilmemiş olsa da, bu gün vuruşmaya gireceğimizi hissediyorduk.

İlerde Tugayın en başarılı Tabur Komutanı olacak olan, Yzb. Rıza Vuruşkan, erlerine savaşla ilgili konuşmasını yaptı. Yüzbaşımız az ve öz konuşurdu. O andan itibaren, bir başka asker olduk. Ne biz subaylar ve ne erlerimiz eski askerlerdik, çok hızlı değişiyorduk. İlha-Myon yürüyüşünde epey gözlemimiz oldu. Muharebeyi anlamaya başladık. *Birbirimize sanki daha güçlü bağlarla bağlanıyorduk*. Endişemizin hafiflediğini hissediyoruz.

Arada bir yakınımıza mermiler düşüyor. Sabırla ve hafif bir heyecan içinde, vuruşma emrinin verilmesini bekliyoruz. Helâlleştikten sonra bir yükten kurtulmuş gibi olduk. Hasılı; dört arkadaşımızın kaybı, vuruşma isteğimizi ve cesaretimizi arttırmıştı. Dört arkadaşımızın acısı ile vuruşmaya daha bilenmiş olarak girecektik.

ğ. Boğaz Vuruşması

Tugay Artçısının karşı koyması nedeniyle düşman, Tugaya 27/28.XI.1950 gecesi ustalaştığı ve çok sevdiği gece taarruzuna geçememişti. Düşman 28.XI.1950 sabahı Wawon Boğazı'na ve Boğazın iki omuz başına, hazırlığa gerek görmeden taarruza geçmişti. Düşman görünmesi ile bizim kaçacağımızı ummuş olmalıydı. Halbuki bizim Çinlilerle tanışıklığımızın, uzun bir geçmişi vardı. Her neyse,

az sonra "*Savaş Kantarına*" birlikte çıkacak, ne kadar çektiğimizi görecektik.

Düşman, 10. Piyade Bölüğünün, derenin taşlık yatağında savunmaya pek uygun olmayan mevziine, şöyle bir ateş açtı. 10. Bölüğün çıkıp gitmediğini görünce, bu sefer koşarak nara atarak ve boru çalarak hücumu kalktı. O güne kadar böyle bir hücumu görmeyen 10. Bölük, yaralı ve şehit vermeye başlayınca, şaşırıldı. Korkuya kapıldı. Korunma telâşi ile sinmeye başladı.

Bölüğün bu tutumu karşısında, endişeye kapılan Genç Subaylar derhal harekete geçerler. Vınlayan kurşunlara aldırmadan, ayağa kalkarak, mevziden mevziye koşarak, erlerini vuruşmaya, ateş etmeye teşvik ederler. Kıt'a Çavuşları, o sadık, itaatli cesur gençler, Subayların en candan ve en etkili yardımcılarıydılar. Subaylarla Kıt'a Çavuşlarının çabaları, muhaberenin yürütülmesini, düzenin ve disiplinin korunmasını sağlar.

Piyadelerimizin topçu ateş desteğine, en çok ihtiyaç duydukları şu sırada, taarruz eden düşman piyadesi üzerinde bir tek top mermisi patlamıyordu. Bu gün Havanlarımızı (81 mm ve 60 mm) iyi kullandığımız söylenemez. Piyade komutanları barışta, Havanların piyadenin topçusu olduğunu, görmezlikten gelirler. Havanı kazaya müsait, tehlikeli bir boru gibi görürler ve atışları ile hiç ilgilenmezler. Bugün Havanların (81 mm) ancak yarısından azı, görev yapabildi. 60 mm havanların ise pek azı kullanılabilirdi.

Bu günkü ilk vuruşmada Teğmenlerle Yüzbaşılar, çabuk toparlandılar. Kıt'a Çavuşları da Erlerin vuruşmaya girişmelerinde epey etkili oldular. Zor da olsa, neticede acemi Türk erleri, deneyimli Çinli erleri durdurdular. Düşmanın ardı arkası kesilmeyen, iki saat kadar süren taarruzları 10. Bölüğün mevzileri önünde çakılıp kaldı.

10. P. Bl. Komutanı Yzb. Hüseyin Çatalpınar, saat 11.00 sularında, III. Piyade Tabur Komutanına kayıp verdiğini, düşmanın yeni bir taarruzuna karşı koyamayacağını, piyade ile pekiştirilmesini, ivedi Topçu desteğine ihtiyacı bulunduğunu rapor eder.

III. Tabur Komutanı Bnb. Lütfü Bilgin'de, Tugaya durumu telefonla bildirir ve Topçunun neden ateş etmediğini sorar. Bnb. Lütfü Bilgin, elindeki İhtiyat Bölüğünü (11. Piyade Bölüğü'nü) 10. Bölük cephesine sürer. 11. Piyade Bölüğü; 2 Piyade Takımını 10. Bölüğün

sağında (doğu güneyde), diğer Piyade Takımını da 10. Piyade Bölüğünün zayıf (açık) kanadında görevlendirir.

Düşman da piyadesini pekiştirir, cephesinde piyade ağır silâhlarını mevzilendirir. Saat 11.00 sularında düşman, Boğazda yeni bir taarruza başlar. Boğaz cephesi %50 uzamıştı. Yavaş yavaş erlerimiz muharebeye ısındılar diyebiliriz. Ancak, kuvvet ve inisiyatif halâ düşmandaydı.

Cephede zorlukla, fedakârlıkla kurulabilen denge, her an aleyhimize bozulabilirdi. Onun için, III. Tabur ile 10. ve 11. Piyade Bölükleri çok endişeliydiler. Boğazda düşmanın en az bire beş kuvvet üstünlüğüne sahip olduğu tahmin ediliyordu.

Düşman taarruzunu Havan ateşi ile desteklemeye başladı. O vakitler basında çok sözü edilen ve etkisi epey abartılan düşman Havan ateşlerinin; dağınık, isabetsiz ve etkisiz olduğunu söyleyebiliriz. Düşman Havanları gürlmeleri kadar isabetli ve etkili değildiler. Atışları çok savruktu. İyi bir Havan ateşi ile 10. Bölüğün tuttuğu kayalık dere yatağı cehenneme çevrilebilirdi. Fakat düşman bu beceriyi gösteremedi.

Düşman ağır silâh kullanmada ve taktikte yetersiz görünse de, sayı üstünlüğü ile dengeyi lehine çevirebiliyordu.

Düşman bu avantajına dayanarak ve P. Ağ. Silahlarının desteğinde, Boğazı zorlamaya devam ediyordu. Düşman, kayıplarına aldırmadan, kısa aralarla hücumlarını tazeleyip duruyordu. Düşmanın yoğun atış baskısı ile hücumlarından bunalan 10. ve 11. Bölüklerin kayalıklara sinen erlerini, kurşun işlemez Subaylar yönetiyordu. III. Tabur cephesinden, ard arda destek istek sesleri yükseliyordu.

Dinmek bilmeyen taarruzlar karşısında, Tabur iki Bölükle daha ne kadar dayanılabilirdi? Nitekim, Bölüğü yoğun ateş altında kalan Yzb. Hüseyin Çatalpınar; III. Piyade Tabur Komutanına Bölüğünün desteklenmesini tekrarlar.

III. Piyade Tabur Komutanı Bnb. Lütfü Bilgin de, Tugaya; düşmanın Boğaz ile yanlara sevk ettiği yeni takviyeleri karşısında, 10. ve 11. Bölüklerin ivedi desteklemelerini önerir.

Boğazda vuruşma bütün hızı ile devam ederken, kuzey cephesinde de (Kyodong hattı) 9. Piyade Bölüğü ile II. Piyade Taburu, ormanlık sarp tepelerde, düşmanla sıkı bir vuruşmaya tutuşurlar.

Öğleye doğru Tugayın genişleyen, Boğaz ve Kuzeydeki cephesi, ateş içindeydi. Vuruşmanın şansı, Çinlilerden yanaydı.

h. Tugay İhtiyatının Kullanılması

(1) Tugayın I. Piyade Taburuna Verdiği Emir

"Gözümüz Tugay Karargâhında, kulağımız cephede bekliyoruz. Saat 10.00'u geçerken elinde haritası, Kur.Bnb. Faik Türün'ün bize doğru (Tb.K. P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer, S-III Sb.P.Yzb. Ahmet Akagündüz, 4.Ağ.Bl. K.P.Kd.Yzb. Rıza Vuruşkan, II. Ağ.Mt.Tk.K. Tğm. Nihat Tüzün ve 1/2 Hv.Tk.K.) geldiğini gördük.

— Haydi hayırlısı, diyerek Binbaşısı karşıladık. Kur.Bnb. Faik Türün,

— Arkadaşlar! Taburunuz Tugayın iki yanını (harita ve arazi üzerinde göstererek) koruyacak. Bu maksatla, bir bölüğünüzü Kuzeyden güneye uzanan şu sırta, diğer bir bölüğünüzü de batıdaki şu tepede mevzilendireceksiniz. Kalan Piyade Bölüğünüzle, Ağır Bölüğünüzü, harekete geçecek gibi hazır bulunduracaksınız. Tabur Komutanı Yüzbaşı Tuncer; şahsen veya habercilerle, Tugayla devamlı irtibatla kalacak.

Resim 48: Ağ. Mt. Tk. Yürüyüş molasında (Tğm. Nihat Tüzün arşivi)

Kurmay Binbaşının soğukkanlılığına, hayran kalmıştık. Acaba biz de onun gibi heyecansız, telâsız hareket edebilecek miydik? Kurmay Binbaşı Tabur Komutanına, sıradan bir emir veriyormuş gibi yumuşak bir sesle;

— *Yüzbaşım, (Tuncer) hemen harekete geçiniz, diyerek karar-gâha yollandı.*⁴¹⁸

Kurmay Binbaşı'yı hep merakla, takdir ve özenle izlerdik. Çünkü ordumuzda ve aramızda, Kurmay Subayın ayrı bir yeri vardı.

(2) Piyade Tabur Komutanı, P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer'in Sözlü Ön Emri

"Kurmay Binbaşından görev alan, Yzb. Ahmet Tuncer; erlere ivedi öğle yemeğinin verilmesini emretti. Sonra toplanan Bölük Komutanlarına, (Kh.Bl.K. P.Yzb. Hidayet İpek, 1.Bl.K. P.Yzb. Aziz Pekdemir, 2.Bl.K. P.Kd.Yzb. Ramazan Akıncı, 3.Bl.K. P.Kd.Yzb. Necdet Şerman ve 4.Ağ.Bl.K. P.Kd.Yzb. Rıza Vuruşkan);

— *Arkadaşlar! Taburumuz Tugayın iki yanını korumakla görevlendirildi. 1. Piyade Bölüğü, III. Piyade Taburunun doğu güneyinde uzanan şu sırta, 2. Piyade Bölüğü ise; II. Piyade Taburunun Güneybatıda görünen şu tepede mevzilenecektir. Her iki Bölük; Tugayın yanlarını koruyacaklar.*

*3. Piyade Bölüğü ile 4. Ağır Bölük, savaş görevi için harekete hazır bekleyecek, 1. ve 2. Piyade Bölükleri, yemeği yer yemez görev bölgelerine hareket edecekler. Allah'tan size ve birliklerinize başarılar dilerim. (Saat 10.40)"*⁴¹⁹

(3) I. Piyade Tabur Komutanının Yazılı Emri

Vuruşma deneyimi bulunmayan I. Piyade Tabur Karargâhı, Tugaydan aldığı sözlü emri, kısa zamanda yazılı emre çevirir. Bir fikir vermesi bakımından ayak üstü acele yazılan emri aynen sunuyoruz;

⁴¹⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁴¹⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

28.XI.1950 Wawon

1. Tugaydan alınan emre göre, düşmanın etrafımızı sarmakta olduğu tahmin edilmektedir. Henüz kat-i bir düşman durumu belirlenmemiştir. Batı (kuzey olacak) istikametinden gelen bir gedikli (Astsubay)'nin ağızdan verdiği habere göre, sağ yanımıza (doğu olacak) miktarı belirsiz, düşmanın sarktığı ifade edilmiştir.

2. Solumuzdaki (batı olacak) sırtlarda II. Tabur ile bir bölüğü noksan III. Piyade Taburu (aslında III. Piyade Taburu Wawon Boğazında (doğu kuzey) iki Piyade Bölüğü ile yer almaktaydı) bulunmaktadır.

3. Top. Tb. gerimizde, (batı güneyde) plân atışı yapmaktadır. (Yakın destek yok)

4. Taburumuz halen bulunduğu bölgenin emniyetini sağlamak (Tugayın iki yanını olacak) maksadı ile aşağıdaki emniyet tertiplerini alacaktır.

A) 1. Bölük, derenin (Tongjukkyochon) sağında (doğusunda) kendisine gösterilen sırtlarda tertiplenerek, sağ yanımızın (doğu yönümüzün) emniyetini sağlamakla beraber, bu istikametleri (doğudan gelen yol, sırt ve hattı içtimaları) gözetleyecektir ve bulunduğu bölgenin en sivri (yüksek) noktasına, bir subay komutasında bir manga çıkarak yaptıracığı keşifle geride (aksine ilersinde) kalan hattı içtimaların içerisini tarassut ettirecektir.

B) 2. Bölük, yolun solundaki (batı) sırtta ve kendisine gösterilen bölgelerde tertiplenerek, ilerde (kuzeyde) bulunan II. Piyade Taburu ve III. Piyade Tabur (kuzey doğuda) ve yol kapamasına memur, 10. Piyade Bölüğü ile aradaki arayı kapatacaktır. (II. Taburla arayı kapatabilir. Ama III. Tabur ve 10. Bölüğe uzak ve ters yöndedir) ve bölük bir gedikli (Astsubay) komutasında 10. Bölük (5. Piyade Bölüğü olabilir) irtibat sağlamak üzere, bu bölüğe (5. Piyade olabilir) gönderecektir. İrtibat yaptıktan sonra, geriye gelerek raporunu verecektir.

C) Tabur Keşif Kıt'ası (Tk.) 1. Bölükle Talimgahın (o sırada Talimgah (depo) Bölükleri Kunu-rı'de Tugay geri kademesinin yanındaydılar) emniyete memur edilen birliği arasındaki dere içinde, keşif ve tarama görevi yapacaktır. (Olsa olsa, II. Piyade Taburunun 5. Bölüğü arasındaki dere kastedilebilir).

5. 3. Bölük, derenin (Tongjukkyochon) hemen sağında (batısında) kendisine gösterilen yerde Tabur ihtiyacını teşkil edecektir.

6. 4. (Ağır) Bölük, belirecek duruma göre kullanılacağından, halen bulunduğu yerde ve yol üzerinde (taşılar) Taburla irtibatı aksatmaksızın verilecek ikinci emre ihtizar edecektir.

7. Nakliye Takımı, vasıtaları bulunduğu yerde serpecektir. (o sırada bölgeye düşman mermileri düşüyordu).

8. İrtibatlar, Muharebe Takım Komutanı tarafından telli ve telsiz olarak derhal tesis edilerek, sağlanacaktır.

9. Mutfaklar, bulundukları yerde faaliyetlerine devam edeceklerdir.

Ben (Tabur Komutanı) şimdi 3. Bölük bölgesindeyim.

10. Bölük Komutanlarına yazılmış, Karargâh Subaylarına okuturulmuştur.

I. Tb.K.Mv.

Kd.Yzb. Ahmet Tuncer"

Sanırım o gün, Piyade Taburları arasında yazılı emir veren tek Tabur I. Piyade Taburudur. Tabur o sıkışık durumda, sözlü emrin ardından 20 dakika sonra, yazılı emri hazırlayıp verebilmiştir. Öğle yemeğini yiyen Bölükler, saat 10.45'te görev bölgelerine doğru hareket ederler.

(4) I. Piyade Taburunun 3. Piyade ve 4. Ağır Bölükleri ile III. Piyade Taburunu Desteklemesi

(a) 3. P. ve Ağır Bölüğe Verilen Emir

"I. Tabur Komutanı Yzb. Ahmet Tuncer, Tugaydan aldığı emir üzerine, saat 11.30'da, 3. Piyade ve 4. Ağır Bölüğe;

— III. Piyade Taburu çok sıkışmış. Taburumuz, 3. Piyade ve 4. Ağır Bölükle yardım edecektir. İvedi hareket etmemiz gerekiyor. Bölükler; şoseyi kovuşturarak, III. Tabur cephesine yanaşacaklar. Ben

Ağır Bölükle beraber bulunacağım. Allâh'tan başarılar dilerim."⁴²⁰ demesi ile 3. Piyade Bölüğü (Slh.Tk. noksan) ile Ağır Bölük (1/2 Hv. Takımı ve 1.Ağ.Mt.Tk. noksan) bindirilmiş olarak, saat 11.35'te harekete geçerler. III. Tabura bir an evvel yardım etmekten başka bir şey düşünen yoktu. Ruhları muhabere heyecanı sarmıştı.

(b) 3. Piyade Bölüğü ile 4. Ağır Bölük, III. P.Tb.'nun Yardımına Koşarlarken

3. Piyade Bölüğü bir sıra yolun solunda, diğer sıra sağda olmak üzere, epey hızlı bir yürüyüşle, koşarcasına cepheye doğru ilerliyordu. 4. Ağır Bölükte; bir Ağ. Mt. Tk. ve Yarım Havan Takımı bindirilmiş olarak 3. Bölüğü kovuşturuyordu. Şosede yürürken üzerimize makineli tüfek ateşi açıldı. Mermilerin, jiplere isabet etmesi üzerine, Kore'de takımlarımıza ilk muharebe komutlarımızı verdik:

Resim 49: Türk ağır makinalı tüfeği ateş mevziinde (Editor David, The Korean War History and Tactics, Foto army).

— *Takım dur! Havan al! Birinci havan önde, İkinci havan arkada! Beni takip et! Marş, Marş!*

Düşman ateşinden herhangi bir kaybımız olmadı.*

Silâh seslerinin geldiği istikamete doğru koşuyoruz. Savunma hattımızın kesin yerini bilmiyoruz. Bir ara Tabur ve Bölük Komutanı ile 3. Piyade Bölüğünü gözden kaybettik. Birden bire 10. Piyade Bölüğünün birinci hattı ile karşılaştık. Tğm. Nihat Tüzün'ün 1. Ağ. Mt. Tk.; biraz kuzeydeki çamlı kayalık sağrıda, iyi görüş veren uygun mevzi yerini çok kolay buldu.

Takımım; arkası ve iki yanı açık ve sütresi** bulunmayan "*tabak gibi*" bir düzlükte, A.M.H.'nin 50 m. kadar arkasında, piyade ateşi altında, açıkta mevzilendi. Piyadeler baş hedefi verirlerken, havanlarım diz hedefi veriyorlardı. Mevzi keşfi yapamadan, tesadüf muharebesinde olduğu gibi; ince eleyip sık dokumadan, mevzie girmek zorunda kalmıştık.

Aniden ortaya çıkan 10. Piyade Bölük Komutanı P.Yzb. Hüseyin Çatalpınar, kuzeye doğru (III. Piyade Tabur Komuta yerine) koşuyor, bir yandan da;

— *Bölüğüm mahvoldu. Cephanem kalmadı. Düşman kuşatıyor!*⁴²¹ diye bağırıyordu. Bu feryada rağmen, 10. Bölükten bir tek crin, mevziinden geriye gittiği görülmedi. Bu feryat bize; vakit kaybetmeden, derhal düşmanı ateş altına almamızı ihtar*** ediyordu.

1. Muharebeye Girdik

"*Esas istikamet!*" komutu ile Havanlar, düşmanın gözü önünde mevziye girdiler. Önümüzde açık bir düzlük (dere yatağı) uzanıyordu. İki yanımızda ormanla kaplı tepeler yükseliyordu. Açık yerleri de barut dumanları perdeliyordu. Hedefler hareketliydi. Vuruşma alanı çoğu ile iyi görüş vermiyordu.

* Her ateş kayba neden olsa, savaşa asker yetiştirilemez.

** Sütire: Perde, örtü, düşman gözünden ve ateşinden koruyan doğal veya yapay siper.

Siper: Arkasında, altında ve içinde saklanılacak ve korunulacak doğal ve yapay yer.

⁴²¹ TÜZÜN, Tğm. N.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

*** İhtar: Uyarı, dikkati çekme.

Resim 50: 4. Ağ. Bl. Hv. Tk. (B. Yalta arşivi)

Tğm. Nihat Tüzün'ün dört makinelisi düşmana mermi yağdırırken, Havanlar da atışa başlayabildiler. Düşman ateşlerinin isabetli olduğu söylenemez. Düşman, güçte olsa iyi savunduğumuz, Boğaz mihverine taarruzda ısrar ediyordu. Ateşlerini de hedefe isabet ettiremiyor ve toplayamıyordu. Düşmanın tek avantajı, sayı çokluğu ile taarruza devam etmesiydi.

Boğaz vuruşması *tepe noktasına* doğru tırmanıyordu. Bundan sonrası bir tarafın inişe geçmesi ile noktalanacaktı. Wawon vuruşmaları (Boğaz ile Kyodongda) ateş, telâş, kaygı, gürültü ve koşuşturma içinde geçiyordu.

Bütün olumsuz koşullara rağmen, 10. ve 11. Bölükler, düşman hücumlarını durdurmuşlar ve bu arada ilk tutsağı da ele geçirmişlerdi. Düşman, Doğudan ve Kuzeye, kuvvet getirmeye devam ediyordu.

Boğaz vuruşmasına 3. Piyade Bölüğü ile 4. Ağır Bölüğün katılması ile 10. ve 11. bölükler az da olsa nefesleme fırsatı buldular.

i. Susan Topçu

Başığa bakarak, Topçularımızın başlarına bir felaketin geldiği sanılmasın. Topçu Taburumuz, Wawon Boğazı'nın güneybatısında, sapa sağlam duruyordu. Yalnız Topçuların ufak bir sıkıntısı vardı. Topçu Taburumuz Amerikan 25. Piyade Tümenini desteklerken, 25/26.XI.1950 gecesi başlayan Çin taarruzu sırasında, piyadeden uzak kaldığı saatlerde, saldırıya uğrama tehlikeleriyle karşılaşmıştı.

Topçumuz şimdi düşman hücumlarına uğramamak için, piyadelere uzak düşmemeye özen gösteriyordu. Güvenlik ihtiyacı Topçuyu bazen topoğrafik, teknik ve taktik sorunlar karşısında bırakıyordu.

28.XI.1950 günü Topçumuz, Piyadelerin saat 08.00'den itibaren evvelâ Boğaz mihverinde, hemen sonra Koyodong hattında, vuruşuklarını biliyordu. Deneyimli düşman karşısında, deneyimsiz piyadelerimizin bu ilk vuruşmasında, topçu desteğine duydukları ihtiyaç çok açıktı. Maalesef Topçu Taburumuz, saat 08.00'den şu ana (12.00) kadar, piyadelere yakın topçu desteği sağlayamamıştı.

III. Piyade Tabur Komutanı Bnb. Lütfü Bilgin, sık sık Tugaya ve Topçu Taburuna ateş desteği için başvuruyordu. Giderek şiddetlenen vuruşmada, piyadenin ivedi topçu ateş destek istekleri, bir türlü karşılanmıyordu. Amerikalılara iyi destekte bulunan Topçumuza, bu gün (28.XI.1950) ne olmuştu da, piyademizi desteklemiyordu?

"Saat 12.00'de III. Tabur Komuta yerine gelen I. Tabur Komutanı Yzb. Ahmet Tuncer;

— *Düşman taarruzu devam ediyor. Topçumuz halâ ateş etmiyor? Bölüklerimiz yoğun düşman ateşi altında. Düşman yanlarınıza da kuvvet sevk ediyor. Allâh aşkına, siz orada ne yapıyorsunuz?* diye feryat ederken, Top. Bnb. Şemsi Aralp;

— *Ahmet Yüzbaşıml! Düşmanın koordinatlarını bildirin, ateş edelim,* sözü üzerine, Yzb. Ahmet Tuncer;

— Rıza (4. Ağ.Bl.K. Kd.Yzb. Rıza Vuruşkan) bunlar bizi oyalıyorlar. Bu iş telefonla olmuyor. Destek ateşini çözmek için gidiyorum. Komuta sende diyerek gözetleme yerinden ayrıldı.⁴²²

"Topçunun girdiği mevzi, sarp tepelerle çevriliydi. Topçu güvenlik nedeniyle Piyadeye yakın girdiği bu mevziden, arazi yapısı (sütne açısı) yüzünden ateş edemiyor ve Piyadeye yakın destek veremiyordu.

*Halbuki, bir-iki kilometre Güneybatıda uygun mevzi yerleri vardı. Topçu Taburu, mevzi değiştirmeye, kararsızlığı ile vakit kaybedip durdu. Bazı topçu subaylarının ısrarları üzerine, mevziden şoseye çıkılır. Nedendir bilinmez, Topçuya hareket emri verilmez. Emrin gelmemesi karşısında, Bataryalar, kendiliklerinden bulundukları yerde mevziye girerler."*⁴²³ Topçunun bu tutumunu manalandırmak çok zordur. Kısacası topçumuz, taktik, teknik ve güvenlik sorunlarını çözecek yerde, tereddüt içinde vakit kaybetti. Piyadeler bütün bir gün topçu desteği olmadan vuruştular. Bu inanılmaz, kabul edilmez bir sorumsuzluk örneğidir. Burada Tugay Komutasının da, Topçu desteğini sağlayamaması anlaşılır gibi değildir.

Topçunun bir sorunu da Kasım'ın 26'sından bugüne (28.XI.1950) kadar; Topçu (Top. Kd. Ütgm. Alâattin Haydaroglu, Top. Ütgm. Galip Serdaroglu, Top. Ütgm. Macit hariç olmak üzere) irtibat ve gözetleme subaylarının topçu taburuna henüz dönmemiş olmalarıydı.

Topçumuz gürelemeyi bırakmaz; *"Topçumuzun 28.XI.1950 günkü kayıtlarında; düşmanın Havanlarına, Makinelere ve yürüyüş kollarına 900'den fazla top mermisi atıldığı yazılıdır."*⁴²⁴ Yani bu düşülen notla topçumuzun; bugün piyadeleri iyi desteklediği anlaşılabılır.

Kısacası bu gün Wawon'da Tugay, 81 mm. Havanların yarıdan azının, 60 mm havanların pek azı ve fakat makinelilerin tümü, roketatarların bir kaçının desteği ile savaştı. Hava tehlikesi yoktu. Uçs. Bt.; güçlü ateşi ile piyadeye destek verebilirdi. O gün bunu, akıl e-

⁴²² TÜZÜN, Tgm. N.; Anlattıkları. YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

⁴²³ SERDAROĞLU, Top.Ütgm. G.; Anlattıkları.

⁴²⁴ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

den biri çıkmadı. Hava desteği ise hiç yoktu. Amerikan Tank Takımının piyadeye destek vermemesi, ayrı (Halbuki Tugay Komutası tankçılardandı) bir sorundu.

Bu konuyu kapatmadan önce, topçumuzun Kunu-ri'den sonraki vuruşmalarda aksamadığını söyleyelim. Topçularımız Kore Savaşı'nda en güvenilen, en isabetli, en hızlı topçular olarak ün saldılar. Bazı hatalı atışların, kayıp vermeden geçirildiğini, bu tür kazaların çok nadir olduğunu da belirtelim.

j. Boğaz Vuruşması Tepe Noktasında

Boğaz vuruşmasında ,saat 08.00'den itibaren, III. P.Tb. Komutası, 10. Bölük 12. Ağ.Bl. (-) saat 09.30'dan itibaren; 11. P.Bl., Tb.İs. Tk. ve bir Ağ.Mt.Tk. ve son olarak saat 12.00 sularında, I. Piyade Tabur Komutası, 3. P.Bl. (-), 4. Ağ.Bl. gün evvelâ II. Ağ.Mt ile 1/2 Havan Takımı ve bir süre sonra; P.Ütg. Şerif Yavuz'un I. Ağ.Mt. ve Amerikan Tank Takımı yer aldılar.

I. P.Tb.K. Yzb. Ahmet Tuncer* ile Yzb. Rıza Vuruşkan, 3. Piyade Bölüğünün Wawon harekâtını yakından izliyorlardı. İki Ağ.Mt.Tk. da 3. P. Bölüğünün desteğine verilmişlerdi.

3. Piyade Bölük Komutanı P.Yzb. Necdet Şerman, P.Ütg. İzzet Vural'ın I. Piyade Takımını sağda, (güneydoğuda) P.Ütg. Sami Öztürk'ün II. Piyade takımını solda (kuzeybatıda) birinci hatta, P.Tg. Selâhattin Altınok'un III. Piyade Takımını ikinci hatta olmak üzere tertiplemişti.

Bu sırada, 10. Piyade Bölüğünün Slh.Tk. Komutanı P.Tg. Osman Güral, III. Tb. Komuta yerine doğru koşarken, düşmanın havan ateşi ile şehit oldu.

Tg. Hasan Günsur'un takımı yoktu. O da göreve hazır olarak bölüğünden ayrılmaz. O vuruşma emrini bekleyen bir subaydı. Tg. Osman Güral'dan az sonra, makineli mermisi ile Tg. Hasan Günsur 'da şehitler arasına katıldı.

* İlk bakışta doğru görülürse de, Taburun 1. ve 2. P.Bl.'leri ile Tb.Kh. (irtibarsızlıktan) komutasız bırakılmışlardı. Bereket versin bu iki Bölük sıkı vuruşmaya tutuşmuşlardı.

k. Amerikalı Albay Gambi'yi Düşman Sarıyor

Boğaz'da vuruşma bütün hızı ile sürüyordu. Vuruşmalarda akla hayale gelmeyen şeyler oluyordu. Bu defa da bir haber herkesi şaşırttı. Haber, Albay Gambi'yle ilgili ise orada akla aykırı, acayip bir şeylerin olabileceğini öğrenecektik. Nitekim Albayın aklına esmiş, AMH'nın ilerisine (düşman tarafına) geçmiş. Çünkü o Kore muharebelerini çetelerin yaptığı görüşüne kapılmıştı.

Birlikler düşmanı püskürtmek için canla başla vuruşurlarken, Amerikalı Albayın A.M.H. ilerisinde düşman tarafından kısırıldığı haberi gelince; *Albayın AMH'nin ilerisinde, işi ne?* sorusunun aslında cevabı yoktu. Fakat o da, sıcak soba başında, cevher yumurtlayan bazı karargâh subayları gibi, Karillyong'daki düşmanı çetelerden ibaret, basit bir kuvvet sayarak, ileri çıkmıştı.

Albayın cesareti, düşmanı küçümseme fikriyle birleşince, çılgınlığa varır. Şimdi, konuğumuz olan Albayı kurtarmak, bize düşüyordu. Ne edip etmeli ve bize emanet olan bu hesapsız, Albayı kurtarmalıydık. Yanındaki Pilot Ütgm. Muzaffer Erdönmez, Albay Gambi'nin tehlikeye düştüğünü görünce, tabancasını çekerek onu korumaya çalışır.

Albayın sarıldığını haber alan, Amerikalı danışmanlar da, hemen hareketlenirler. Bir türlü yerinden oynamayan Tank Takımı, İs. Bnb. Mansın'ın emri ile hemen harekete geçerek, cepheye koşar. 4. Ağır Bölüğün sekiz makinelişinin desteğinde; köprünün iki yanından 3. Bölük taarruza geçer. Tankların görünmesi ile Albay Gambi'yi kısırtan düşman askerleri uzaklaşırlar.

Düşman beklemediği, makineli ve tanklı bu ani piyade hareketi karşısında, yanını tehlikede görerek, Boğaz önünden çekilmeye başlar. Çekilme paniğe dönüşürken, düşman subaylarının kaçan erlerini durdurmak için, ellerinde tabancaları ile oraya buraya koştukları görüldü. Çinli Subayların bağırışları, bize kadar geliyordu. İşte o an; Çinlilerin muharebenin tepe noktasından, hızla inmeye başladıkları andı.

Albay Gambi kurtulmuştu. Karşılaştığı tehlikenin büyüklüğü, yüzünün iyice sararmasından belli oluyordu. Kimseye metelik vermeyen Albay Gambi, önüne gelene teşekkür ediyordu. Demek ayakları yere değmeye başlamıştı.

1. Boğazdaki Vuruşma Akşama Doğru, Hızını Kaybetmeye Başladı

Amerikalı Albay kurtulunca, Amerikan Tank Takımı da hemen cephe gerisine çekilmeye başlar. Amerikalı danışman İs. Bnb. Mansın, bir tankın üstüne çıkarak Tank Takımını çevirir. Tanklar 10. Piyade Bölüğü bölgesinde, 1/2 Hv. Tk.'nın kuzey yanına yanaşarak, ateşe başlarlar. Düşmanın moralini bozan Tanklar, erlerimizi coşturmuştu. Tanklar tam etkili olmaya başladıkları sırada, arzu edilmeyen bir şey oldu.

Tank üzerinde duran binbaşının vurulması ile yaygara başladı. Amerikalı Tankçılar, Binbaşı Mansın'ın bizim atışlarımızla vurulduğunu ileri sürdüler. Tankçılara gün doğmuştu, fırsat bu fırsat diyerek, hemen geriye çekip gittiler.

3. Piyade Bölüğü, Tank ve Makineli Tüfek ateşi ile Boğaz'da taş yerinden oynatmayı başardı. Ve *"Bu savaşta Çinliler ilk kez, geri döndüler ve kaçtılar."*⁴²⁵ Onları subaylarının tabancaları ve tehditleri durdurmaya yetmedi.

Boğazın gerçek savaşçıları, kahraman 10. ve 11. Bölüklerdi. Çok iyi dayanmışlardı. Düşman, saat 15.30'dan sonra; 10. ve 11. Bölüklere karşı, bir daha toparlanıp, taarruza kalkmadı.

Boğazda düşman muharebeyi zirveye tırmandırmıştı. Fakat taktik iniş, ani ve hızlı olmuştu. III. Piyade Taburu bu fırsattan yararlanarak gece (28/29.XI.1950) savunması için hazırlıklara başlayabiliyordu. Tugay bugün, (28.XI.1950) Boğaz (doğu) vuruşmasını kazanmış sayılırdı.

Şimdi Tugayın Kyodong (Kuzey) kesimindeki vuruşmasına geçelim.

⁴²⁵ WORDEN, W. L.; a.g.e.

5. Wawon Kuzeyi (Kyodong, 453-433) Hattunda Vuruşma

a. Vuruşmaya Katılanlar

(1) Albay Celâl Dora Komuta Grubu

P. Alb. Celâl Dora'nın yanında; P. Yzb. Halim İrsoy, P. Yzb. Cihan Kumbasar, Top. Ütgm. Alâattin Haydaroğlu ve Mu. Ütgm. Enis Gümüşyalçın bulunuyordu. Birlikleri:

(2) II. Piyade Taburu

5., 6. ve 7. Piyade Bölükleri, 8. Ağ.Bl. ve Tb.Kh.Bl.

(3) 9. Piyade Bölüğü (III. Tb.'dan)

(4) Havan Bölüğü (81 mm) (Tugaydan)

b. 9. Piyade Bölüğünün Vuruşması

(1) Taarruza Hazırlık

"27/28.XI.1950 akşamı, III. Piyade Tabur Komutanı, 9. Piyade Bölük Komutanına, Maden (Kömür Ocağı—"Dekovil Tepe") tepeyi bir Piyade Takımı ile tutmasını, Taburun kuzey batı yönüne karşı güvenliği sağlamasını emrediyor. 9. Piyade Bölük Komutanı bu görevi; Piyade Üsteğmeni Harun Vural'ın Slh. Tk.'nın destekleyeceği, I. Piyade Takım Komutanı, P. Tgm. Feridun Akbay'a verir. Takımlar karanlıkta Maden tepeye çıkarlar. Olabildiği kadar mevzilenirler. Mehtap çıkınca; Takımlar tertibatlarını düzenleyerek, tahkimata başlarlar. Takımların Bölükle teknik irtibatları yoktu.

Gecenin yarısında, Gez'den (Karillyong) silâh seslerinin gelmesi üzerine erler mevzilerde beklemeye başlarlar".⁴²⁶

"28.XI.1950 sabahı (saat 08.00'de) 9. Bl. K.; 10. Piyade Bölüğünün Muharebeye başlaması üzerine, III. Tabur Komutanı'ndan aldığı emir uyarınca; Takım Komutanlarına;

— Arkadaşlar! Teğmen Feridun Akbay'ın bulunduğu şu tepeye çıkalım. Tepenin eteğine geldiklerinde Yüzbaşı;

⁴²⁶ AKBAY, P. Tgm. F.; Anlattıkları.

— *Akbay! Yanına geliyoruz!* diye seslenir... Önde subaylar, arkalarında takımlar, yokuşu tırmanırlar. Tepeye çıktıklarında; düşmanın açılmış, yata kalka, Maden Tepeye doğru (MİK'nın bulunduğu yer) ilerlediğini görürler. Gen. Lee;* *"Savunma için zayıftım. Bu nedele hücum ettim."*⁴²⁷ derken, 9. Bölük Komutanı da Takım Komutanlarına derhal taarruz emrini verir;

— *Teğmen Özcan'ın Takımı sağdan (doğu), Teğmen Kâzım Ün'ün Takımı, Özcan'ın solundan (batıdan) taarruz ederek, 433 rakımlı tepeyi elde edecekler. Teğmen Vural'ın Silâh Takımı ikinci emre kadar, bulunduğu yerden; taarruzu ateşleri ile destekleyecek. Teğmen Akbay'ın Takımı da; Bölüğün ihtiyatı olarak mevzide beklerken, takımların taarruzlarını ateşle destekleyecek.*⁴²⁸

P.Kd.Yzb. Turan Ergüngör taarruz halindeki düşmana, taarruz etmeye karar vermişti.

Düşman, 9. Bl.ğün Maden Tepeye çıkması ile ateşe başlar. Piyade takımları, tepenin ateş tutmayan yüzünde (doğu) taarruza hazırlanırlar. I. Piyade Takımı ile Silh. Takımı düşman ateşine karşılık verirler. Bu sırada *"Albay Dora, yanında P.Yzb. Ersoy, P.Yzb. Kumbasar, Top.Ütğm. Haydaroğlu, Mu.Ütğm. Gümüşyalçın olduğu halde, Maden Tepeye gelir."*⁴²⁹ 9. Piyade Bölük Komutanı Albaya durumu ve kararı ile tertibatını anlatır.

(2) Albay Celâl Dora Ateş Hattında

*"Albay tepenin ateş tutmayan yüzüne çekilerek, etrafı inceleme-ye başlar."*⁴³⁰ Albay, karşılaştığı Piyade Teğmeni Orhan Özcan'a;

— *Ne var?* diye sorar. Teğmen de;

— *Düşman var! Taarruza hazırlanıyoruz,* der. Albay oradan ayrılır.⁴³¹

* BD ayrılık Savaşında, Güneylilerin ünlü Komutanı...

⁴²⁷ PATTON, Gen. S.George; Benim Bildiğim Kore Harbi, İstanbul 1952, s. 175.

⁴²⁸ AKBAY, P.Tğm. F.; ÖZCAN, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

⁴²⁹ ÖZCAN, P.Tğm. O.; ÜN, P.Tğm. K.; Anlattıkları.

⁴³⁰ UZUNKOL, P.Tğm. Cemal; Anlattıkları.

⁴³¹ ÖZCAN, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

*"TÇH'nı aşan I. ve II. Takımlar, ateşle karşılaşır. Vuruşma deneyimi olmayan bölüğün erleri; düşman ateşine aldırmadan hızla ormana dalarlar. Kıta Subayın aynasıdır, derler. Gerçekten Tğm. Özcan ile Tğm. Ün'ün Takımları, düşman ateşleri karşısında, yere yapışıp kalmazlar, ilerlerler."*⁴³²

*"Arazi yapısı ve ormanlık nedeniyle piyade takımları, bölükleriyle telsiz mesafesi içinde bile irtibat kuramazlar."*⁴³³

"Teğmen Akbay'ın Takımı ile Ütğm. Harun Vural'ın silâh takımı; ateş altında ilerleyen Tğm. Orhan Özcan ile Tğm. Kâzım Ün'ün takımlarını ateşle desteklerler. Takımlar; yata kalka ateş ederek, ormana dalarlar. O sırada II. P. Tb.'nun soldan (güney) ileriye yanaştığı görülür."

Erlerimiz, ormanda vuruşmaya çabuk alışırlar. Erler Çinlilere rastlayınca, hemen hücum ediyorlar. Takımlarımız düşmanı ateş ve takılı süngüleri ile yıldırırlar. Takımların, düşmanı söküp atmaları ile ele geçirdikleri silahlar ve cephane ile donanım, erlerimizi coşturur."

Arazi örtülüydü. Düşmanla sık sık ve ani olarak karşılaşılıyordu. Atık olan ayakta kalıyordu."

Piyade Teğmeni Orhan Özcan ile Piyade Teğmeni Kâzım Ün, 433 rakımlı tepeye doğru ilerliyorlar. İki takım orman içinde birbiriyle yarışır gibi vuruşuyorlar. Önlerindeki tepeyi alırlar. Nefeslenmeden ötedeki tepeye taarruza geçerler."

*Orman içinde Allah! Allah! sesleri ile düşmana korku salan genç Mehmetçikler, ilerledikçe ilerlemek istiyorlardı. Onları takdir etmeden, heyecan duymadan, hatta gözyaşı dökmeden, seyretmek mümkün değildi."*⁴³⁴

(3) Farklı Anlatımlar, Muharebelerde Doğaldır

(1) Alb. Celâl Dora'nın bu günkü vuruşma ile ilgili notları;

⁴³² ÖZCAN, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

⁴³³ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Anlattıkları.

⁴³⁴ AKBAY, P.Tğm. F.; ÖZCAN, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

".... on dakika geçmeden, takım yanıma gelmişti... Şu andaki tehlikeli olaylar, beni takım komutanlığı yapmaya mecbur etmişti. Haddi zatında, takımın başında Teğmen Orhan Özcan adında bir Takım Komutanı vardı. Fakat bu genç ve henüz muharebe (vuruşma) görmemiş olan teğmene, bu ağır vazifeyi yüklemeye bir türlü vicdanım razı olmadı.

Şimdi ise elimde süngü takılı karabin tüfeği, belimde tabanca, boynumda dürbün ve başımda çelik başlığım olarak, takımın başında, yorgun erleri gayrete getirmek için çevik üç Mehmetçikle, takımın gözcülüğünü yaparak emniyetini sağlıyorduk. Takıma yaklaşmasını emrettim arkasından bende kendileri ile beraber olduğum halde, yaptığımız ilk hücumda muvaffak olarak arazi kısmını işgal ederek ve burada savunmak için tertiplenmiştik.⁴³⁵

(2) Piyade Teğmeni Orhan Özcan'ın söylediklerini aktaralım;

"Bölük Komutanımızın emri üzerine, Takımlarımızı taarruza hazırlarken, düşmanın piyadeleri de bize, 300 m. kadar yaklaşmışlardı. Takımına süngü taktırdığım sırada, yanımıza bazı subaylarla birlikte, Albay Celâl Dora çıkageldi. Albaya durum ve görevimiz anlatıldı.

Benim sağımdan Tğm. Kâzım Ün Takımıyla taarruza geçmişti. Solumdaki sırtın aşağısında; II. Piyade Taburunun açılmış, ilerlediğini görüyordum. Düşman bulunduğumuz tepeye ateş açtı. Az sonra Albay yanımızdan ayrıldı.

Düşmanın ateşi altında kaldık. Aldırmıyoruz. Ayağımda bir sıcaklık duyuyorum. İlerlemeye devam ediyorum. Yanımda ilerleyen Bilâl Bükürbaşı, tüfeğini ağaç dallarına doğrultarak ateş etti. Bir iki Çinli yere düştü. Öbürleri kaçtılar. Çocuklar gibi pervasız saldırıyoruz. Süngü takmış, orman içinde düşmanı arıyoruz. Rastlayınca da Allah Allah diyerek hücum ediyoruz.

Sağıma baktığımda, Tğm. Kâzım Ün'ün Takımıyla, aslanlar gibi düşmana saldırdığını görüyorum. Düşman kaçıyor. Coşkudan, sevinçten, gözlerim doluyor. Allah Allah sesleriyle ormanı inletiyoruz.

Emredilen tepeyi ele geçirdik. Yaralanmıştım. Takımımı o sırada başsız bırakmamak için geriye, sargı yerine gidemiyordum.⁴³⁶

⁴³⁵ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 114-115.

⁴³⁶ ÖZCAN, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

Şiddetli, iç içe ve özellikle ilk vuruşmalarda, detaylarda aykırılıklara, tutarsız anlatımlara sık sık rastlanabilir. Burada da iki askerin, ilk vuruşmaların yoğun heyecanı içinde, birbirleriyle çelişen söylemlerine tanık olmamız, doğal sayılmalı. Bu farklılık, ressamların aynı manzarayı, aynı boyalarla ve aynı yerden aynı saatte görmelerine rağmen, tuvallerine çok farklı biçim ve renk tonları ile resmetmelerine benzetilebilir.

"Yalnız burada P.Alb. Celâl Dora'nın ateş altında kaldığı, birliklere komuta ettiği gerçeği gözardı edilemez."⁴³⁷

(4) Generalim, Süngü Hücumuna Kalktık

Tongjukkyochon deresinin taşlı kıyısında bir köy evi. Burası Türk Tugayı'nın Karargâhı ... Dağ taş asker derler ya, işte öyle. Türk Tugayını izlemeye gelen savaş muhabirleri, konuşabilecek, dil bilen birini arıyorlar. Şimdi dilmanların da işleri başlarından aşkın, Telsizlerin başından ayrılamıyorlar.

Jipler geliyor, jipler bekliyor, jipler gidiyor. Karargâhta heyecanlı bir telâş var... Emirler veriliyor... Haberler geliyor!

— *Generale mesaj var sesleri duyuluyor.*

— *Topçu uçağı haber torbası attı...*

— *Kolordudan ses çıkmıyor...*

— *Boğazda durum ne?*

— *Topçu Tabur Komutanını acele bulun.*

Karargâh civarına top mermileri düşüyor.

— *Albay Gambi kurtuldu mu?*

Haritanın başında Subaylar. Mavi kırmızı renklerle dolu haritalar... Yan girişte telefon santralı... Santralıcı:

— *Cevap ver! Tabur Komutanını Kurmay Başkanı istiyor. Herkes işine dalmış. Eli kalem tutanlar ne az. Herkes konuşuyor... Foto muhabirlerinin işi fotoğraf çekmek...*

Tugayın Kurmayları, kafa kafaya vermişler... "General Yazıcı:

⁴³⁷ UZUNKOL, P.Tğm. C.; Anlattıkları.

— *Albay Celali bulun! dediği sırada saatler 10.30'dur.*

— *Generalim, Albayım karşınızda.*

— *Celâl orada ne var? deyince, herkes kulak kesilir.*

— *Paşam, biz burada süngü hücumuna kalktık, düşmanı süngü hücumları ile yerinden söküp atıyoruz.*"⁴³⁸ der demez, karargâh sevinçten havaya fırlar.

"Amerika'da bir radyo istasyonu... Sesi titreyen spiker;

— *Kore'de bütün haberler kötü. Bir tek iyi haberimiz var. Türk Tugayı, Kunu-ri dağlarında, süngü hücumları ile Çinlileri dağıtıyor. Türkler kahramanca vuruşuyorlar!* haberini, Tugayda bulunan Savaş Muhabirleri, radyo, gazete ve dergilerle dünyaya duyururlar."⁴³⁹

Takımların Bölükle, Bölüklerin Taburla Telsiz iletişimleri sık sık kesiliyordu. Arazi yapısına bağlanan bu aksaklığa değinmişken, Kore'de kullandığımız telsiz araçlarının adlarını yazalım.

Bölük telsizleri; SCR-300 telsizi,

Takım ve mangalarda; SCR-536 telsizleri,

Takım ve mangalarda; TS-10 ses telefonları,

Topçuda; SCR-610 ve SCR-619 telsizleri,

Taburlarla alay arasında; SCR-639 telsizleri,

Uzak komuta telsiz araçları; SCR-399, RC-261, RC-289 yüksek frekanslı telsizler.

Sonraları piyadenin en ileri hatlarını, hava ve kara gözcülerine göstermek için; sarı-pembe parlak renkte, 60 cm. x 150 cm. boyunda, yırtılmayan ve ıslanmayan, hafif plastik pano kullanılıyordu. Bu panolar Ocak 1951'den itibaren Tugaya verilmeye başlandı.

(5) 9. Bölüğün Son Taarruzları

9. Piyade Bölüğü saat 14.30 sularında üç ara hedeften sonra, 433 rakımlı tepeyi almayı başarır. 9. Piyade Bölüğü bu tepeyi almak-

⁴³⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; GÜLEŞ, P.Ütğm. M.A.; Anlattıkları.

⁴³⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; GÜLEŞ, P.Ütğm. M.A.; Anlattıkları.

la; düşmanı tehdit etme avantajını elde eder. Bu da düşmanın vuruşma azmini ve taktiğini etkiler.

"Saat 14.00'den sonra, Alb. C. Dora, 9. Piyade Bölüğünün I. Piyade Takımına, yanına fazla cephane almasını, 3-3,5 km. ilerde, yolun geçtiği tepeyi tutmasını emreder. Tğm. Feridun Akbay, Albayın emrini yerine getirmek için harekete geçtiği sırada, yanına gelen III. Piyade Tabur Komutanı Bnb. Lütfü Bilgin Teğmene çok kızar:

— *Takımı niye çektin?* diye çıkışır. Tğm. Akbay da,

— *Albay Dora emrettiği için takımımı çektim*, deyince, III. Tabur Komutanı Bnb. Lütfü Bilgin, telefonla Albay Celâl Dora ile konuşur. Sonra;

— *Takımınla derhal dere içi ile tepeyi tut. Albayın emrettiği tepe uzak. Oraya gitme!* der.

Tğm. F.Akbay, bir Mangasını derede, diğer iki Mangasını tepede mevzilendirir. Tğm. iki Manga ile tepeye çıkarken, 20-30 m. ilerde, düşmanın da tepeye çıkmakta olduğunu görür. Mangalarını hemen mevzie sokar. Düşman da mevzi alır. Piyade ateş muharebesi başlar. Düşmanın yeri iyi değildir. Bu nedenle epey kayıp verirler. Bu vuruşmada Akbay hiç kayıp vermez.

Tğm. Akbay dere içindeki Manganın çekilmeye başladığını görünce, oraya koşar, erleri yerlerine döndürür. Sonra hızla tepedeki Mangaların başına döner.

Bir ara ayağa kalkan Tğm. Akbay'a eri;

— *Teğmenim yat! Ne yapıyorsun sen!* diye bağırır. Teğmende hedef küçültür. Takımın yanına gelen Yzb. Turan Ergüngör;

— *Orhan ne o, sen yaralanmışsın. Takımını gedikliye* teslim et! Hemen sargı yerine git!* emrini verir".⁴⁴⁰

Dost uçaklar, saat 12.00 sularında, uzakta doğu güneyde dere içlerini bombalarlar.

* O vakitler Astsubaylara Gedikli denirdi.

⁴⁴⁰ ERGÜNGÖR, P.Yzb. T.; ÖZCAN, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

Büyük sıkıntı; Topçu desteğinin olmaması ve Takımların Bölük-
le irtibatlarının bulunmamasıydı. Takımlar yalnız başlarına ve birbir-
leriyle yardımlaşarak, orman içinde süngü hücumlarına kalkarlar.

9. Bölük saat 16.00 sularında, ele geçirdiği hattı savunmak için
hazırlanmaya başlar. Netice olarak; 9. Bölük, Wawon Boğazı'nın
kuzey "omuz başını" sevk ettiği takımlarıyla, düşmanı püskürterek,
güven altına almayı başlarır.

c. Tugay Havan Bölüğü

*'Havan Bölüğü'nün yanından geçen Alb. Cehil Dora, Hv. Bl. K.
P. Yzb. Nail Noyanlı'ya:*

*- Beni takip edin der. Bölük jipleri Alb.'yın jipini kovuşturmaya
başlarlar. Dekovil (Maden) Tepe eteğine gelince, Alb. Jipinden iner
ve yaya yürür. Hv. Bl.'de havanları sırtlanarak, tepeyi çıkmaya baş-
lar. 300-400 m. tırmanınca terledik. Albay;*

*- Arka çantalarınızı çıkarın. Oraya bırakın. Hv. Bl. Piyadelerinin
(9. Bl.) bulunduğu tepeye (MİK) çıkar. Alb. 50 m. önümüzdeki düş-
manı havan ateşi altına almayı emreder. Yzb. Noyanlı:*

*- Teknik nedenlerle ateş altına alamayız deyince, Havan ateşi
açılmaz. Hv. Bl. Bütün gün ateş etnez.⁴⁴¹*

Cephede saatler 09.00'u gösteriyor...

*"Maden Tepedeki Muharebe İleri Karakolu, ilerleyen düşmanın
ateş mesafesi içine girmesini bekliyor.*

*Güneydeki tepelerden inen düşmana doğru 6. Bölüğünün yürü-
düğü görülüyor.*

*P.Alb. Celâl Dora, yanındaki subaylarla, ağır ağır Maden Te-
pesine tırmanırken, geriden silâhlarını sırtına vurmuş, Havan Bölü-
ğü geliyor.*

*Havan Bölüğü Maden Tepede tertiplenirken, düşmanın piyade
ateşi altında kalır. Havancılar ellerindeki Tabanca, Tomson ve Tü-
rkleri ile düşmana karşılık verirler. Her koşulda düşmandan ür-
meyen ve savaşmasını bilen kıt'alar, harikalar yaratırlar.*

⁴⁴¹ Assb. Mehmet Ali NOGAY.

Doğuda (Wawon Boğazı) muharebenin çok şiddetlendiğini gösteren yoğun silâh sesleriyle sert komutlar duyuluyor.

İlerideki sırtlarla tepelerde, irili ufaklı düşman birlikleri, Tugaya doğru yaklaşıyorlar.

Tugayın Doğu (Wawon) ve Kuzey (Kyodong) cephesi, ateş hatına dönüşür.

Tugay cephesinin kuzey kesiminde düşman taarruzlarına, taarruzla karşılık verilir. Birliklerimizin taarruzları karşısında düşman; sallanır ve duraklar. Biz taarruz ederken, sizin taarruza geçmeniz ne iştir der gibi şaşıyor, sinirleniyor ve siniyordu.

Havan Bölüğü Alb. C. Dora'nın emri ile piyadenin 200 m. gerisinde mevziye girer. Havan bölüğü; 433 rakımlı Tepeye 5:8 grup havan mermisi gönderir. Bölükler ilerleyince, Albay Havan Bölüğü'nü, piyadelerin 50 m. gerisinde mevzilendirir. Havan Bölüğü 6. Piyade Bölüğünün gösterdiği hedefleri ateş altına alır. 6. Bölükten P. Ütgm. Zeki Bekem komutasındaki III. P Tk. rakımsız tepeden, şiddetli ateş yiyince, düşman havan ateşine tutulur. Bazı düşman kuvvetlerinin, Batı Güneye doğru kayması üzerine, bunlar da havan ateşi altına alınırlar.

Süngü takmış askerlerimiz, ormana dalarlar. Deneyimli, kurnaz ve cesur bir düşmanla karşılaşılır. Düşman yalnız yerde değil, ağaç dallarında da var. Düşmanın oyunu çabuk fark edildi. Ağaç dallarını ateşe tutmamız düşmanı panikletti. Çinliler gözü pek piyadelerimiz karşısında, süngü süngüye yakın vuruşmayı göze alamadılar.

Allah! Allah! sesleri düşman yüreğine korku salar titretirken, bizim askerlerimizi coşturuyordu... Dal gibi gencecik Türk gençleri, düşmanın savaşlarda pişmiş usta askerlerini, taarruzları gibi savunmaları ile de şaşırtıyorlardı.

Ağır Makineli Tüfek nişancısı vurulunca, yerini saniye duraksamadan, cephane eri alarak ateşe başlar. Ölümü hiçe sayan bu askerleri yenmek kolay iş değildi.

Saat 16.00'dan itibaren, vuruşmalar hızını kaybetmeye başlar. Havan Bölüğü çekilerek, Maden Tepede, mevzie girer.

28/29.XI.1950 gecesi için savunma hazırlıklarına geçilir.⁴⁴² III. ve II. P. Tb. subayları; Havan bölüğünün piyadelere zaman zaman destek-te bulunduğunu söylemişlerdir.

ç. II. P.Tb.'nın Kuzey Kesimindeki Vuruşması

(1) II. P.Tb.'nın Cephenin Kuzey Kesimine Hareketi

"28.XI.1950 sabahı II. P. Tb.'a düşmanın, Boğaz'daki 10. Piyade Bölüğüne taarruza geçtiği haberi gelir. Çok geçmeden, düşman yürüyüş kollarının Tugayın soluna (Kuzeybatısına) doğru ilerlediği bildirilince; II. Piyade Tabur Komutanı; Tabura, Wawon Boğazının kuzeyine yaklaşan düşmanı geri atmak görevinin verildiğini söyler."⁴⁴³

II. Piyade Taburu harekete geçerken, Alb. C. Dora'dan da Kuzeybatıya doğru ilerleme emrini alır. (Saat 09.10) Tabur 9. Bölüğün hizasına kadar yürür. II. P.Tb. K.P.Bnb. Mikat Uluünlü; 5. Bölük soldan (Güneybatı), 6. Bölük sağdan (Kuzeydoğu) olarak birinci hatta, 7. Bölük 5. Bölüğün sol gerisinde ikinci hatta, ihtiyatta olmak üzere taburunu açar.

8. Ağ.Bl.K.Kd.Yzb. Nedim Aydınoglu; P.Kd.Ütg. Şevki Küçükkayalar'ın I. Ağ.Mt.Tk.'nı 5. Bölüğü, P.Kd.Ütg. Şahap Gürel-li'nin II. Ağ.Mt.Tk.'nı 6. Bölüğü ve P.Tg. İsmet Solmaz'ın Havan Takımını 6. Bölük bölgesinde Taburun taarruzunu desteklemekle görevlendirir.

II. P.Tb.K.'nın, Bölükleri ile telsiz irtibatı vardı. 27/28.XI.1950 gecesinin çoğunu, Gez baskını nedeniyle uykusuz geçiren Tabura, sabah çorbası bile verilemez.

(2) 6. P. Bl.'nin Taarruzu

"II. Taburun Bölükleri 453 rakımlı tepenin Güneydoğusuna doğru yaklaşırlarken; düşman görünür. Taburun Bölükleri yayılma-ya başlarlar. 6. Bölük Yzb. Beşir Günay; P.Kd.Ütg. Tarık Erbayar'ın I. Takım sağda (9. Bölüğe komşu), P.Kd.Ütg. Edip Kaynak'ın II. Takımı ortada ve P.Kd.Ütg. Zeki Bekem'in III. P.Tk.

⁴⁴² UZUNKOL, P.Tg. C.; Anlattıkları.

⁴⁴³ II. P.Tb. Subayları; DURAK, P.Ütg. S.; Anlattıkları.

*solda, üç takımı birinci hatta, P.Tğm. Zeki Övünçlü'nün Silâh Takımı ile P.Kd. Ütğm. Şahap Gürelli'nin II. Ağ.Mt.Tk.'ı destekte olmak üzere ilerlerken, saat 09.30 sularında, düşman ateş açar.*⁴⁴⁴

Burada bir gözlemimize değinelim. Savaş deneyimi olmayan askerler için; bir çukura girerek orada düşmanın gelişini beklemek, daha sıkıcı ve ürkütücü oluyor. Deneyimsiz askerlerin taarruza geçmeleri, yani düşmanın üstüne gitmeleri; cesareti ve coşkuyu arttırıyor. Taarruz; erleri bir yarış havasına sokuyor. Taarruzda Subaylarla Kıt'a Çavuşlarının, Erleri kolay ateşledikleri söylenebilir.

Wawon Boğazı'nda savunanların, kuzeyde Kyodong hattında taarruz eden birliklere göre; kendilerini daha zor durumda gördükleri ileri sürülebilir. Burada; Türk Piyadelerinin savunmaları ile de, dünyaya nam saldığı hatırlanmalıdır.

"Doğu batı yönünde yükselen 453 rakımlı tepeye kuzeyden 9. Bölük, doğudan 6. Bölük taarruz eder. Tepe umulmadık bir çabuklukla ele geçer. 453 rakımlı tepede düşmanın götüremediği malzemeler ele geçer. Kore'de ikmalini BMK'den ele geçirdiği malzeme ile yapmaya almış Çinliler, ilk defa bize malzeme terk ediyorlardı.

453 rakımlı tepeden çekilen düşman, 500 m. ötedeki tepede bulunan kuvvetle birleşir. Ayrıca, geriden aldığı takviye ile mevzilerini inatla savunan düşmana; 6. Bl.; Taburun Havanları ve II. Ağ.Mt.Tk. ile Slh.Tk.'nın ateş desteğinde taarruzunu sürdürür. Bölüğün cephe-den yaptığı taarruzu; Ütğm. Tarık Erbayar'ın I. Tk. düşmanın sağ yanına (Kuzeydoğu) giriştiği taarruz ilerlemeyi kolaylaştırır. Düşman gerisindeki 200 m. mesafedeki tepeye çekilir.

6. Bölüğün uç piyade takımı, birinci hatta vuruştugu için, II. Taburun ihtiyat görevini yapan 7. Piyade Bölüğünden P. Ütğm. Naci Gökçe'nin III. P. Tk. 6. Bölüğün emrine gönderilir.

5. Bölükle 6. Bölük arasındaki hattı içtimada mevzilenen düşmanın iki Takımına; 6. P.Bl.K.Yzb. Beşir Günay, emrindeki Ütğm. Naci Gökçe'nin Takımını görevlendirir. Düşmanın yoğun ateşi karşısında Ütğm. N. Gökçe'nin Takımı geriye alınır. Yapılan havan desteğinden sonra, takım ilerleme olanağını elde eder.

⁴⁴⁴ II. P.Tb. Subayları; DURAK, P.Ütğm. S.; Anlattıkları.

6. Bl. düşmanın sert direncine rağmen, düşman mevziine girer. Düşman buradan, boyun noktasına atılır.

Boyun noktasına yaklaşan 6. Bölük, daha öteye ilerleyemez. Düşman P.Tğm. Zeki Ögünçlü'nün* havanları (60 mm) ve roketleri (Bazoka) ile ateş altına alınır. 6. Bölüğün sadece piyade destek silâhları ile açtığı ateş yetmez. Israrla Topçudan istenen ateş desteği gelmez. Takımlar düşmanın yoğun ateşi karşısında ilerleyemezler. Güneş de kavuşmak üzeredir. Taburun emri üzerine bölük; takımlarına, taarruzlarını durdurarak, savunma düzenine geçmelerini emreder.¹⁴⁵

d. 5. P. Bl.'nün Taarruzu

"5. P.Bl.; 6. P.Bl.'ğünün batısında ve II. Tb.'un açık batı kanadında birinci hatta yer almıştı. 6. Bölükle, 9. Bölüğün düşmanla çatıştıkları görülür.

5. Bölük; Batı Güneye kademeli olarak P.Ütğm. Sami Durak'ın I. P.Tk. sağda (Doğu) P.Ütğm. İsmet Niğbolu'nun II. P.Tk. solda (Batı) Birinci hatta, P.Ütğm. H.Basri Günalp'in III. P.Tk., II. Tk.'mın solu (Batı) gerisinden, açılmış olarak ilerler..

P. Tğm. Rıdvan Terzi'nin Slh. Takımı ile 8. Ağ. Bölüğünden P. Ütğm. Şevki Küçükkayalar'ın I. Ağ. Mt. Tk. mevziden mevziye sıçrayarak ilerliyor. 5. Bölük Subayları girdikleri ormanı; Uludağ'a benzetirler. Gökyüzünü göremedikleri koyu bir orman içinde; düşmanı bulmak için ilerlerler. Çok geçmeden 5. Bölük düşman ateşi ile karşılaşır. Erler ürkerler. Ağaçları siper alır, sinerler. Erlerin bu tutumu karşısında takım komutanları;

*Niye korkuyorsunuz? Sinmeyin, kalkın! Onlara, kim olduğunu-zu gösterin!*¹⁴⁶

P.Kd. Ütğm. Sami Durak, yanına gelen Tabur Haber Subayı P.Ütğm. Orhan Göynümer ile birlikte, erleri canlandırmak için ileri atılırlar.

* Silâh Takımını etkili kullanan ender subaylardan birisi de; P.Tğm. Zeki ÖGÜNÇLÜ'ydü.

¹⁴⁵ II. P.Tb. ile 9. Bl. Subaylarının Anlattıkları.

¹⁴⁶ DURAK, P.Ütğm. S.; Anlattıkları.

Tugayın Kuzey kesiminde taarruz eden düşman, orman içlerinde süngü hücumları ile püskürtülür. Ancak düşman devamlı olarak, kuzeyden pekiştirilir. Tugay sayıca üstün düşman karşısında, iki yanı ile gerileri açık bir bölgede, tek başına vuruşuyordu. Hava desteğinden, Topçu desteğinden yoksundu. Buna rağmen;

"9., 6., 5. ve 7. Piyade Bölükleri, düşmana rastladıkları yerde hücum ederek, geri atarlar."⁴⁴⁷ Bütün bir gün vuruşan bölükler, iyice yorulmuşlardı. Düşman takviye almaya devam ediyordu. Yardımdan geçtik. Tugay karargâhı dost üst komutanlıklardan en küçük bir haber ve bilgi bile alamıyordu.

"Saatlerdir II. P.Tb. ile 9. P.Bl. ve Hv.Bl.'ne komuta eden Alb. C. Dora'ya Tugay bir türlü telefon irtibatı çekmez. Alb. C. Dora Tugayla irtibat kurmak üzere, II. P.Tb.'daki Top. Gözetleme Subaylarının Telsizi ile gönderdiği rapora da cevap alamaz. Vaktin ilerlemesi üzerine, II. ve III. P.Tb.K.'ları ile Hv.Bl.'ne görevlerini verdikten sonra, temas kurmak üzere, Tugay Komuta yerine döner."⁴⁴⁸

Bu konudaki diğer bilgiler: "Saat 12.00'den itibaren Tb.K.'ları ile Telsiz Muharebesi başlar. I. P.Tb. hariç (Tugaya Kh.'na çok yakın olduğu için) II. ve III. P.Tb. ile Tugayın Telli irtibatı vardır."⁴⁴⁹

"Alb. C. Dora yazdığı raporunu Topçu Gözetleme Subayı Ütğm. Alâattin Haydaroğlu ile Tugaya gönderir. Ütğm. Haydaroğlu, General T. Yazıcı'nın emrini Alb. C. Dora'ya sözlü olarak iletir. Albay o sırada orada bulunan, Top. Alb. Gambi ile P.Kur.Yb. Veyrıl'a;

— *Burada bu gece savunmayı olanaksız görüyorum* der. Albay Tugay Komuta yerine doğru yola koyulur."⁴⁵⁰

Sabah çorbası verilemeyen erlere, öğle yemeği de verilememişti.

e. Albay C. Dora'nın Tugaya Raporu

28/29.XI.1950 gecesini burada geçirmeyi uygun bulmayan Alb. C. Dora; saat 15.00 sularında Tugay Komutanı'na; Top. Ütğm.

⁴⁴⁷ II. Tb. ve 9. Bl. Subayları; DURAK, P.Ütğm. S.; Anlattıkları.

⁴⁴⁸ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 122.

⁴⁴⁹ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Anlattıkları.

⁴⁵⁰ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Anlattıkları. (Alb.'ın yanındaki Mu.Sb.)

Alâattin Haydaroğlu ile bir rapor gönderir. Tugaya varan Top. Ütğm. A.Haydaroğlu, Generalin emriyle raporu, yüksek sesle okur. "Albay raporunda;

— *Cephane kalmadı. Düşmanın kuvveti artmaya devam ediyor. Düşmanın zırhlı birlikleri vadiye iniyor. (Kunu-ri vuruşmaları süresince, düşmanın bir tek tankı ile karşılaşmadık.) Bu gece burada tutunma olanağı yoktur. "Dora Gurubu" çekilmelidir, önerisinde bulunur.*

Raporu dinleyen General Tahsin Yazıcı, Top. Ütğm. Alâattin Haydaroğlu ile Alb. Dora'ya;

— *Çekilmek yok! Son kurşuna kadar savunma emrini gönderir.*⁴⁵¹

Burada; cephede çarpışan birliklere hissettirmeden, Tugayın saat 15.00'ten itibaren, Sinnim-ni hattına çekilmesine karar verildiğini ve mevzup hazırlanılmasına geçildiğini hatırlatalım.

Albay ayrıldıktan sonra da, II. P. Taburu, 9. Piyade Bölüğü ve Havan Bölüğü bir aksama göstermeden, vuruşmalarına devam ederler.

f. Vuruşmanın Hızını Kaybetmesi

28.XI.1950 günü saat 16.00'dan itibaren, Wawon vuruşmasının tansiyonu düşmeye başladı. Düşman Boğaz kesiminde, saat 08.30'dan 12.00'ye kadar, inisiyatifi elde bulundurdu. 3. Piyade Bölüğünün; 2. Piyade Bölüğünden bir Piyade Takımı ile 4. Ağır Bölüğün 2 Ağ.Mt.Tk. (8 Makineli Tüfek), 1/2 Havan Tk. (2 Hv. 81 mm.) ve Tank Takımının (5 Tank) desteği üzerine, inisiyatif bizim tarafa geçti. Düşman yer yer panikledi. Saat 16.00'dan itibaren, Boğaz vuruşması iyice hafiflemeye başladı.

 Düşman, 453 ve 433 hattından Tugayın batı yanına ilerlerken, harekete geçen 9. Bölük ile II. Piyade Taburunu ateş altına alır. Birliklerin piyade ağır silâhları düşmana karşılık verirken, piyadeler süngülerini takmışlar ve orman içine dalmışlardı. Koyu orman, düşmandan çok, bizim atak birliklerimize yaradı.

⁴⁵¹ HAYDAROĞLU, Top.Ütğm. A.; Anlattıkları.

Düşman ön almıştı. Fakat piyadelerimizin taarruzu üzerine geri-lemeye başladı. Yapılan irili ufaklı hiçbir vuruşmayı, düşman kazanamadı. Tugayın piyadeleri; 453-433 rakımlı tepelerdeki, pervasız düşman askerlerine hücum ederek, hedeflerini ele geçirdiler. Piyadeler yükselen tepeleri, ele geçirmek için taarruzlarına devam ettiler.

Saat 16.00'ya gelirken; düşman aldığı takviye kuvvetleri ile savunmaya geçer. Cephaneleri bitmeye yüz tutan piyadelerimiz, süngüleri ile düşmanı beklemeye başlarlar. Çinliler çukurlarından dışarı çıkmazlar. Kuzey kesiminde de vuruşma tavsar.

6. İlk Vuruşmadan Notlar

a. Fehrenbock'ın Yazdıkları

"Wawondayken, Kızıl Çin ordusunun ana gücü Türklere hücum etti. Orada neler olduğu, hiçbir zaman detaylı olarak, rapor edilmemiştir. Uzun boylu, esmer yüzlü, açık gözlü, kaput giymiş ve uzun süngüleriyle Türkler, Çinlilerin karşısında çekilmeyi reddettiler. Bazı gözcüler, Subayların şapkalarını yere atıp "buradan geri geçmeyeceğiz" dediğini ve hepsinin oldukları yerde kendilerini çevirmiş düşmanla savaşıyor öldüğünü gördüm."

Bu arada başka şeyler de vardı. Herşeyin kaybolduğu, tükendiği anda, düşmana süngü hücumları yaptılar. Hiç küçümsenmeyecek bu hücumlar sayesinde Türkler, bütün dünyada şeref ve zafer çakan ışıklar saçtılar. Türk Tugayının komutanı General Tahsin Yazıcı, zırhlı birlikleri kullanmayı sevdiği halde, Türk Tugayı ile savaşta, olağanüstü piyade taktikleri uygulayarak, temayüz etti.⁴⁵²

b. Savunmada Telâş

Karanlık basmak üzere, Tugayın Piyadeleri gece vuruşmasına hazırlanıyorlar. Bölükler gündüz muharebeye girerlerken, şimdiki kadar gergin değildiler. Savunmaya elverişli, iyi hazırlanmış, cepha-

*Tüfekler Amerikandı. Süngüler de Amerikandı. Öyle uzun süngü yoktu... Övmek ya da yermek için bu tür hikâyeler, her vakit anlatılabiliyor.

**Türk Ordusu, çağdaş asker normlarına ve uygar savaş konseptine sahip, üst düzeyde modern bir silâhlı kuvvettir. Askerlerimizin disiplini de üst düzeydedir. Bu uydurma bir hikâyedir.

⁴⁵²TUKSAL, Dilmaç İlker; (Jeolog T.P.A.O.)

nesi bol bir mevzi yoktu. Bu nedenle telâşlıydılar. Bölüklerin bulundukları yer taşlıktı, kolay kazılamıyordu.

Erler rüzgârı tutmayan, elbiseler içinde titriyorlardı. Üstelik aç, uykusuz ve yorgundular. Sinirler çok gergindi. Bazı Subayların bağmaktan sesleri kısılmıştı.

Düşman, arada bir mavi işaret fişeği atıyor. Bize çirkin gelen bo ru seslerine, bir anlam veremiyoruz. Kararmaya başlayan sırtlarda, ışıklar yanıp sönmeye başladı. Çok geçmeden düşmanın bu ışıkları hedef göstermek, koordineli hareket etmek, ateş açmak ve hücum amacıyla, kullandığını anlayacaktık.

Vuruşmadan etkilenen ve kendilerini kaybeden bir iki askere rastladık. Bu askerler; sesleniyorsunuz duymuyorlar. Sözlerinizin anlamını kavrayamıyorlar. Konuşmuyor, dalıp gidiyorlar. Beş duyularını kaybetmiş gibiler. Onlara yumuşak bir sesle, yakınlık göstere rek yatıştırmaya, beraber olacağımızı, bir tehlike olmadığını anlatmaya çalışıyoruz. Bunda başarılı olamazsak, eri yakın bir arkadaşı ile Tabur doktoruna gönderiyoruz. Bunlar, savaş psikozuna uğrayan talihsiz askerlerdi...

c. Emrediyorum! Ayakta Durma!

Türk Tugayının, bu ilk vuruşmasında Subaylara, özellikle Teğmenlere çok iş düştü. Vınlayarak geçen kurşunlar, patlayan bombalar, yaralananların yardım istekleri, nede olsa genç askerleri ürkütüyordu. Siperin gerisine sinenler, ateş etmiyorlar. Toprağa yananlar, ne etraflarına bakıyor, ne düşmanla vuruşmayı düşünüyorlar. Deve kuşu gibi başlarını toprağa gömerek, korunmaya çalışıyorlar.

Erleri saran bu korkuyu bir an önce savmak, Subaylara kalıyordu. Subayın korkmaya, kendini korumaya hakkı yoktu. Bu gün ürken erlerini cesaretlendirmek için subayların öne atılmaları gerekmişti.

"— *Davranın!*

— *Onlar üstünüze geliyorsa, siz de onların üzerine atılın!*

— *Ateş edene, sizde hemen ateş edin!*

— *Onlar korkmuyorsa, siz niye korkuyorsunuz? Ateş!*⁴⁵³

Bazen Subayların, ayağa kalkarak, erler arasında dolaşmaları gerekiyordu. Erlerini, elde tabanca, vınlıyan kurşunlara, patlayan top ve havan mermilerinin havayı yırtan parça seslerine aldırmadan, ayakta, durarak cesaretlendirmeleri gerekebiliyordu. Çavuşlarını iyi seçen ve eğiten Subaylar, böyle durumlarda onlardan epey yardım görebilirler.

Teğmeni ayakta gören Yüzbaşı;

— *Teğmen ...! Emrediyorum yat!* diye seslenirken, Teğmen tehlikenin farkındaydı. Fakat erlerini düşmana karşılık verene ve cesaretlendirene kadar, tehlikeyi göze almak zorunda olduğunu düşünmekteydi.

Burada şunu da belirtelim ki erlerimiz; Wawon'daki ilk vuruşmada, çarpışma havasına şaşılacak kadar çabuk alıştılar. Subaylarını yalnız bırakmadılar. Subayların peşlerinden ayrılmadılar. Subaylarını koruma duygusunu gösterdiler.

ç. Müjdemo İsterim

Sarp dağlar arasında, bastıran koyu karanlıkta; (28/29.XI.1950) gece muharebesine hazırlanmanın telâşî içinde, sesi kısılan "Tğm. Nihat Tüzün;

—! *Müjdemo isterim.*

— *Tüzün şakanın sırası mı?*

— *Sahi söylüyorum. Hizmet erin Şaban Kart geldi,* dedi.

Gerçekten, karanlığın içinden Şaban Kart çıkıverdi. Kart topallıyordu. Boynuma sarıldı. Bunu nasıl yaptığına oda şaşımtı.

— *Teğmenim çenteler gitti. (Jipte bulunan arka çantalarının Gez baskınında, elden çıktığını söylüyordu.) Başını omzuma dayamış, ağlıyordu.*

⁴⁵³ DURAK, P. Ütğm. S.; AKBAY, P.Tğm. F.; Anlattıkları.

— *Sen şimdi çantaları bırak. Kurtuldun ya, sen ona bak. Geçmiş olsun. Otur, ne oldu kısaca anlat bakalım derken, doğrusu aklım başka yerdeydi."*

— *Teğmenim, şoför Ruhi Güler'in Havan jipi arızalandı. Bölük Komutanımız, (Yzb. Rıza Vuruşkan) jipi İs. Bölüğünün Doçuna bağlattı. Yol kenarında yakılan ateşin başında, telsizin onarılmasını bekliyoruz. Yorgunuz, konuşacak halimiz yok. Uyuklamaya başladık. İşte kendimizden geçtiğimiz sırada, baskına uğradık. Yakından gelen ateşler ve düşmanın bağırışları ile uyandık. Sönmeye yüz tutan ateşlerin üstüne ve üzerimize el bombaları atıyorlardı. Silâhımı kap-tığım gibi, kendimi bir çukura attım.*

Uyuklayan, ateş başında kıvrılan askerlerimizden, yaralanan ve şehit olanlar çoktu. Ateş etmekten başka yapacak bir şey yoktu. Girdiğim çukurda, seçebildiğim düşmana ateş ediyordum. Hayvan gibi uluyarak saldırıyorlardı. Bizi çok hazırlıksız yakalamışlardı. Sabah çok zor oldu. Birkaç kişi bir araya gelmiştik. Gün (28.XI.1950) ağarırken ortalığın düşmanla kaynadığını gördük. Düşman çoktu. Ne etsek baş edemezdik. Onlara görünmemek için menfeze girdik. Bizi gelip kurtaracağınız vakte kadar, orada gizlenelim dedik. Çok geçmeden bizi gören bir düşman askeri, arkadaşlarına seslendi. Gelenler menfezden çıkmamızı işaret ettiler.

— *Çare yok. Çıkalım! diyenlere;*

— *Ben tutsak olmam arkadaşlar, dedim ve kendimi menfezden aşağı attım. Arkamdan ateş ettiler, tutturamadılar. Yardan aşağı ağaçlara çarparak, yuvarlanarak dereye yakın bir yerde kendimden geçmişim. Bacağımın ağrısı ile kendime geldim. Koyu bir ormanın içindeydim. Etrafı dinledim. Ayak sesleri, Korece (Çince) konuşmalar işittim.*

Düşman askerleri; dere içlerinde, şosede, sırtlar üzerinde takım takım, bölük bölük ilerliyorlardı, çok neşeliydiler.

Ben de ilerden gelen tüfek seslerine doğru gizlenerek, topallayarak gitmeye çalıştım. Tepe ile dere arasında, daha çok emekleyerek ilerliyordum. Epey sonra, Subaylarımızın komutlarını duymaya, bizinkileri görmeye başladım. Dünya benim olmuştu Teğmenim.

Düşmanın neşesi kalmamıştı. Çok telâşlıydılar. Sağa-sola, ileri-geri koşuyorlardı. Subayları çok kızgındı. Erlerini bağırarak ileri

gitmeye zorluyorlardı. Bizim askerlerin onlara, kök söktürdüklerini anladım. İçin sevinçten kabardı.

Önümde çok Çinli vardı. Çinliler, bir danayı oracıkta kesip, pay ettiler. Epvey aç oldukları anlaşılıyordu. Gündüz aralarından geçip size gelemezdim. Biraz daha yaklaştım. Dalların arasına gizlendim. Havanın kararmasını bekledim. Hava kararırken atışlarda azaldı. Yavaş yavaş dereye (Tongjukkyochon Çayı) doğru emeklerken, Nihat Teğmenimin sesini duydum. O tarafa doğru sürünerek, görünmeden bizim tarafa geçtim.⁴⁵⁴

Şaban Kart'ın hikâyesi burada bitmişti.

Bölük ağırlıklarından gelen gedikli başçavuş (Assb.) Ömer Diker'e;

— Şaban Kart benim Hizmet Erim, baskından şimdi döndü. Onu yanına al, kademeye götür. Yemek yedir, iznim olmadan nöbete yazmayın. Şaban'a bir şey olursa, sakın gözüme görünmeyin" uyarısında bulundum. Uyarı savaşta ne kadar etkili olur, hiç bilinmez. Ama uyarı uyarıdır ve hep yapılır. Şaban Kart'ı dinlensin diye geri göndermiştim. Savaşta bazen tahmini, amacı ve önlemi aşan gelişmeler olur.

III. TUGAYIN WAWON'DAN SİNNİM-Nİ'YE ÇEKİLMESİ

1. Düşmanın Tugayı Kuşatma Hareketleri

a. Düşmanın Aşamadan Aşamaya Geçiş

Düşman görünmesi ile bizim panikleyeceğimizi ve Boğaz'ı bir hücumda aşacağını ummuştuk. Fakat iş umduğu gibi olmadı. Birkaç denemeden sonra, daha çok asker ve daha çok ateş gücü ile yaptığı taarruzlarda sonuçsuz kalmıştı. *"Düşman Türk Tugayını -asında pekiştirilmiş bir piyade alayı (241. P.A. idi)- bir Amerikan tümeni (bir Çin Kolordusuna bedel) olarak görünce, Wawon vuruşma alanına daha büyük kuvvetler sevk etmeye başlar."*

Türk Tugayının Wawon'da stratejik harekâtı etkileyebilecek bir mevkiye bulunması ve düşmanı durdurması, Tugayın süratle orta-

⁴⁵⁴ TÜZÜN, P.Tğm. N.; Anlattıkları.

dan kaldırılmasını gerektiriyordu. Düşmanın öğleye doğru Tugayı kuşatma ve gerisini kesme çabalarına, hız verdiği görülür.

b. Tugay Birliklerinden Gelen Haberler

Tugay Komutasına, birliklerinden; parça parça ve çelişkili haberler gelmeye başlar.

*"Gez baskınından Tugaya gelen Keşif Kıt'ası Komutanı Ütğm. Kâmil Doğan ile 3. Bölük Silâh Tk.K. Tğm. Hasan Günsur; baskını Gerillâların değil, Çin kuvvetlerinin gerçekleştirdiklerini, yani işin ciddiye alınmasını rapor ederler."*⁴⁵⁵

*"Gez'den kurtulan birkaç er Alb.Celâl Dorâ'ya rastladıklarında (saat 09.00 sularında), düşmanın Tugayın Kuzeyine doğru kuvvet kaydırıldığını gördüklerini söylerler."*⁴⁵⁶

*"Tugayın ne Batısından ne de Doğusundan, en küçük bir vuruşma gürültüsü gelmemekte ve dost kıt'lara rastlanmamaktadır. Bunun anlamı açık olarak şuydu; Tugayın iki yanındaki dost birlikler çekilmişlerdi. Tugayın her iki yanı düşmana terkedilmişti."*⁴⁵⁷

*"III. Piyade Taburundan, İs.Tk.K. P.Ütğm. Ömer Köklü ile 1/2 Ağ.Mt. Tk.K.'nından, saat 11.00 sularında; 300 kişilik bir düşman birliğinin, Tugayın Doğu yanında görüldüğü rapor edilir."*⁴⁵⁸

*"Öğle vakti, uçakların (dost) Doğu güneyde bazı, hattı içtimaları dalış yaparak bombaladıkları görülür. Bu da düşmanın Tugayın gerilerine indiğini gösterir."*⁴⁵⁹

*"Tugay gözetleme yerinden; düşmanın Tugayın her iki yanından (doğu ve batı) gerilerine kuvvet kaydırıldığı hakkında raporlar gelmeye başlar."*⁴⁶⁰

*"Düşmanın saat 14.30'da II. Piyade Taburunun batısından, güneye doğru ilerlediği haber verilir."*⁴⁶¹

⁴⁵⁵ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁴⁵⁶ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Anlattıkları.

⁴⁵⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁴⁵⁸ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁴⁵⁹ KÖKLÜ, P.Ütğm. Ömer; III. P.Tb. Komutanına Raporu.

⁴⁶⁰ SEBÜKCEBE, P.Yzb. M.; Tugaya Raporundan.

⁴⁶¹ GÜNAY, P.Yzb. Beşir; Anlattıkları.

"Öğleden hemen sonra Top. Pilot Top. Ütgm. Ertuğrul Sabuncu, Tugay komuta yerine uçaktan attığı raporda;

— *Doğunuzdan çok sayıda düşman gerilerinize sarkıyor, haberini okuyan General;*

— *Arkadaşlar sarılıyor!*"⁴⁶² der.

"Alb. Celâl Dora da Tugaya saat 15.00 sularında gönderdiği raporda;

— *Düşmanın bastırıldığını, zırhlı birliklerinin vadiden inmekte olduğunu, bu gece burasının savunulamayacağını*"⁴⁶³ yazmıştı.

*"Tokchon Şosesi ile Tugaya yaklaşan düşman motorlu kolunun, topçu tarafından ateş altına alınması istenir."*⁴⁶⁴

*"Kunu-rı'deki Amerikan hastanesi çekiliyor. BM askerleri durmadan Güneye geçiyorlar. Kuzeyden gelen bir Güney Kore Taburu, bozgun halinde Güneye doğru uzaklaşıyor."*⁴⁶⁵

Topçu Taburundaki iki keşif ve gözetleme Uçağı ile Tugayın iki yanı ile gerilerinde ve ilerisinde, geniş alanlar taranabilirdi. Tugayda böyle bir düşünceye ve emre rastlanmadı. Ancak, arada bir Top. Pilot Ütgm. Ertuğrul Sabuncu'dan bazı haberlerin alındığı oluyordu.

Tugayda, Yer ve Hava İşbirliği Postasının bulunmaması, bir önemli noksanlıktı.

2. Tugayın Sinnim-ni'ye Çekilmesi

a. General Tahsin Yazıcı'nın Emri

Tugay Komutası, Wawon'da (Boğaz ile Kyodong kesimlerinde) düşmanın durdurulduğu ve yer yer geri atıldığı, yani vuruşmanın iyiye gittiği saatlerde; Kuzeybatıdan (Chongch'on Vadisi) ve doğudan (Tokch'on) aldığı kuvvetlerle, Tugayı iki yanından kuşatmaya giriştiğinin farkına varılır.

⁴⁶² GÜLEŞ, P. Ütgm. M.A.; Anlattıkları.

* Düşmanın Zırhlı Birliğine hiç rastlanmadı. (YALTA, P.Tgm. B.; Günlük)

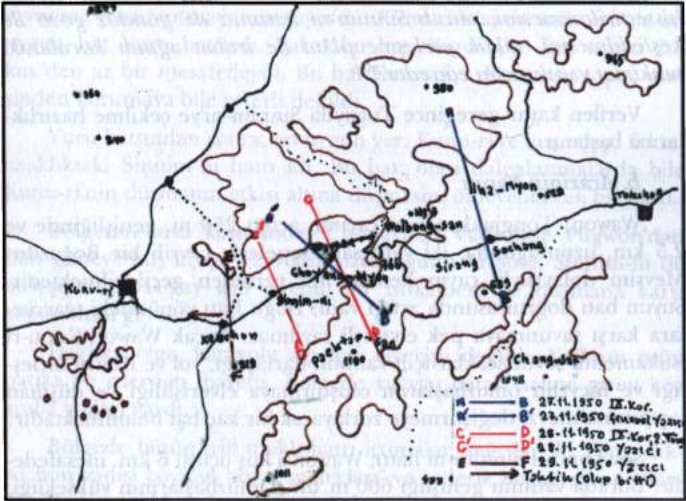
⁴⁶³ HAYDAROĞLU, Top.Ütgm. A.; Anlattıkları.

⁴⁶⁴ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁴⁶⁵ TENKER, Lv.Ütgm. L.; Anlattıkları.

Tugayın ne yanlarında, ne de gerisinde, uygun mesafede (ateş ve manevra) dost birlik vardı. Bu durum; Tugayın karşılaştığı tehdidi artırıyordu. Bu ciddi ve yakın tehlikeye karşı, Tugayın ivedi önlem alması gerekiyordu.

Tugayın emrinde bulunduğu IX. Kor. ile Telli ve Telsiz irtibatı yoktu. Tugay, Kolordudan, dost ve düşman durumu hakkında bir bilgi de alamıyordu. Tugay Komutanı, Kolordunun bu tutumundan yakınıyor...

Kroki 27: Kunu-ri'de General Yazıcı'nın inisiyatifleri (B. Yalta arşivi)

General Tahsin Yazıcı, bu durum karşısında; *'Doğuya karşı Kunu-ri'yi ve Tugayın varlığını korumak'*⁴⁶⁶ amacıyla, bir kere daha inisiyatifini kullanarak, Tugayı Wawon'dan Sinnim-ni hattına çekmeye karar vermek zorunda kalır.

⁴⁶⁶ YAZICI, Gen. T.; a.g.e.

P. Alb. Celâl Dora; *"Tugayın 2. P. Tümeninin emri ile çekildiğini"*⁴⁶⁷ yazmaktaysa da, bu iddiayı doğrulayan bir belge ve söze rastlanmamıştır. "28.XI.1950 günü öğle üzeri, Top. Pilot Ütğm. Ertuğrul Sabuncu'nun Karargâhın üstüne attığı rapor torbası üzerine Generalin;

— *Kuşatılıyoruz!* dediği *"Aynı gün General Yazıcı'nın saat 14.30'da Sinnim-ni'ye çekilme emrini verdiği bilinmektedir."*⁴⁶⁸

*"General Yazıcı; çekilme kararının cephede vuruşan birliklere hissettirilmemesini, ancak Sinnim-ni hattının da gündüz gözü ile keşfedilmesini, taktik yerleşme plânı ile irtibat ağının kurularak, tahkimat yapılmasını emreder."*⁴⁶⁹

Verilen karar gereğince Tugayda Sinnim-ni'ye çekilme hazırlıklarına başlanır.

b. Arazinin Yapısı

Wawon; Tongjukkyochon çayının açtığı 250 m. genişliğinde ve 2,5 km. uzunluğunda, iki yanı sarp tepelerle çevrili bir Boğazdır. Mevsim dolayısıyla çayın hemen her yerinden geçilebilmektedir. Suyun batı doğrultusunda açtığı vadi; Doğu Batı yönündeki taarruzlara karşı savunmaya pek elverişli sayılmaz. Ancak Wawon-Kunu-ri istikametini savunacaklar için vadinin darlaştığı, yol ve izlerin birleştiği ve mevziin omuzbaşlarını oluşturmaya elverişliliği ve düşman topçusunu mevzi değiştirmeye zorlayacak bir kaç hat bulunmaktadır.

Söz konusu Sinnim-ni hattı; Wawon'a kuş uçuşu 6 km. mesafededir. Burada vadinin genişliği 600 m.'dir. Omuzbaşlarının yüksekliği; 150 m. kadardır. Hattın güneyi ormanlık, kuzeyi çıplaktır.

Kaechon hattı; Wawon'a kuş uçuşu 9 km uzaklıkta bulunmaktadır. Vadi genişliği 1300 m, omuzbaşı 217 m. yüksekliktedir. İki yanı ormanla kaplıdır.

Son olarak Yuru hattı; Wawon'dan kuş uçuşu 14 km. mesafede, vadi genişliği 400 m, omuzbaşı yüksekliği 113 m. olan Yuru hattı, sa-

⁴⁶⁷ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 124.

⁴⁶⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; GÜNEŞLİ, Yzb.; Anlattıkları.

⁴⁶⁹ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 172. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

vunma ve oyalamaya en elverişli; fakat Kunu-ri'ye çok yakın (2,5 km) olması nedeniyle uygun değildi. Ormanlık bir yerdi.

Kunu-ri-Wawon arasında; Koechon, Sinnim-ni, Wawon gibi küçük meskun mahaller ile bir şose ve Kunu-ri'den Wawon'a kadar bir dekovil hattı bulunuyordu. Şosenin kuzeyindeki sırtlar çıplaktı. Güneydeki tepeler ise ormanla kaplıydı.

Tugay araziye değerlendirirken; Kunu-ri'yi olabildiğince uzaktan korumaya elverişli olan ve kolay varılacak bir mesafede bulunan bir savunma hattı, tutmayı amaçlıyordu. Kunu-ri Wawon mihverinde en uygun hat Yuru hattıydı. Fakat bu hat, Kunu-ri'ye kuş uçuşu 2,5 km.'den az bir mesafedeydi. Bu hat Kunu-ri'yi düşmanın topçu ateşinden korumaya bile yeterli değildi.

Yuru hattından sonra, en uygun yer; Kunu-ri'ye kuş uçuşu 6 km. uzaklıktaki Sinnim-ni hattı idi. Bu hat; olası dalgalanmalarda bile Kunu-ri'nin düşmanın etkisi altına düşmesini önleyebilecek bir hattı.

Bölgenin orta kesiminde; Chongchon Vadisinde Pugwon'dan Batı güneye kuş uçuşu 12,5 km. uzunluğundaki Şose, Sinnim-ni de birleşiyordu. Tugay için önemli bir istikametti ve düşmana karşı kapatılması gerekiyordu.

Dağlık bölge, karayolu ağı için elverişli değildi. Yolların çoğu patika ve izlerden ibaretti. Bölgede yağışta bataklık haline giren köy araba yolları vardı.

Bölgede bütün irili ufaklı hattı içtimalar, sağırlar ile Tongjukk-yochon vadisi boydan boya, su arkları* ve setlerle bir ağ gibi örülüydü. Maden ocakları ile orman ürünleri üretimi durmuştu. İş makineleri eski ve bakımsızdı.

Halk tam anlamıyla yoksuldu. Buna rağmen, duvar ve çit yok gibiydi. Kore'de küçük bir kesimin (Avrupalı) dışında kıyafet birliği vardı.

Sorunları; para ve silâhla çözmeye düşkün BM askerleri, halka pek değer vermiyorlardı. Halka yaşamaya önem vermiyorlardı.

* Pirinç ekim alanları... Motorlu taşıtlar için bir engeldi.

Fakat komünistler, halkın içine giriyorlardı. Onlar halkı ikna edebiliyorlardı. BM, Kore'de neden bulunduklarını halka anlatamamıştı. Halk bölünen Kore'den şikâyetçiydi ve bunu Batılıların yaptığına inanmaktaydı. Yani halkın önemli bir bölümü bize değil, Komünist askerlerle Gerillâlara yakındı.

Güney Koreliler, *"Ferdietçi liberalizmden"*, Kuzey ile bir kısım Güney Koreliler de *"Diktacı kolektivizmden"* yana görünüyorlardı.

Mevsim kıştı. Günler kısaydı. Ancak mehtap, gece hareketlerini kolaylaştırmaktaydı. Geceleri; rüzgârlı ve gündüzleri gölgeli yerlerde buzlanma olmaktaydı.

c. *Sinnim-ni Hattını Eleştirme*

*"Harita üzerinde yapılan incelemede, Kolordunun çekilme yollarını, açık ve emniyette bulunduracak, gerilerde daha çok müsait savunma mevzileri varken, 5 km. geride tesbit edilen bir mevzie (Sinnim-ni) intikal, birliklerin gayri müsait şartlar altında yerlerinden oynatılmasına bile değmezdi."*⁴⁷⁰ Fakat, gerilerdeki daha müsait savunma mevzilerinin nereleri olduğu söylenmiyor.

Albay Dora'nın, cephenin Kyodong kesiminden, saat 15.00'te, ayrılarak 16.00 sularında⁴⁷¹ Tugay Karargâhına gittiğinde, geride tutulacak hat hakkında bir öneride bulunup bulunmadığı saptanamadı.

Tugay Komutası; düşmanı yeniden tertiplenmeye mecbur edecek kadar, Wawon'dan ve Kunu-ri'ye de mümkün olduğu kadar uzak bulunan ve olabildiği kadar elverişli bir hatta savunmayı düşünmüştü.

Tugay Komutası, Wawon'un 6 km. batısında, vadinin daraldığı (600 m.), Sinnim-ni'de mevzilenmeye karar veriyor. Düşmanın elinde bulunan Pugwon'dan, Tugayın tek ulaşım yolu olan şoseyi kesibilme olasılığı; Sinnim-ni'de karşılanabiliyordu.

Sinnim-ni bütün gün vurulmuş, yorgun piyadeler için en çok, iki saatlik bir yürüyüş demekti. Daha geride bir mevzi, daha çok yürümek ve mevzii daha geç tutmak olurdu. Ayrıca; Kunu-ri'ye yak-

⁴⁷⁰ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 124.

⁴⁷¹ HAYDAROĞLU, Top.Ütğm. A.; Anlatıkları.

laşmak, Kunu-ri'yi mümkün olduğu kadar uzaktan savunmak düşüncesiyle bağdaşmazdı.

Bölgede Sinnim-ni hattından sonra, Kaechon hattı vardı. Bu hat Sinnim-ni'ye 3 ve Wawon'a 9 km. kadar bir mesafedeydi. Buranın arazi yapısı bakımından Sinnim-ni'den, daha elverişli olduğunu söylemek uygun görünmüyor

Yuru hattı ise; vadinin, en dar yeri idi. Omuzbaşlarının da daha iyi olmasına karşı; Kunu-ri'nin, 2,5 km. ilersinde bulunması, kritik ve stratejik kasabanın, düşmanın top ateşi altında kalabilmesi nedeniyle, savunma hattı olarak, tercih edilemezdi.

Sinnim-ni hattıda; Wawon'dan çekilmeye değmeyecek kadar yakın bir hat olmasından çok, hayretle karşıladığımız, tertip ve yerleşme hataları; mevzi keşfinin tam yapılamaması, hazırlanmaması ve bölgedeki evlerle, tarlalardaki pirinç sapı demetlerinin araştırılmaması ve nihayet; hazırlıkların gereği gibi denetim ve gözetim altında tutulamaması nedeniyle, savunma mevziinde doğru olarak yerleşilememiştir. Bu hatta yerleşmede; ciddi karargâh yetersizlikleri görülmür.

3. Tugay'a Gelen İki Emir ve Bir Saptama

a. IX. Kolordu'dan Gelen Emir

*"Tugay Sinnim-ni'ye çekilme kararını saat 14.30 sularında verinişti."*⁴⁷² *"Sinnim-ni mevziinin hazırlanmasına da saat 15.00'de geçilinişti."*⁴⁷³

Bir yanda vuruşmanın yönetimi, diğer yanda Tugayı bir piyon gibi yönetmeye kalkışan Kolordu ile uğraşmak, nihayet deneyimsizliğin, Tugay Komutasını ne kadar zorladığı tahmin edilebilir.

*"Tugay Sinnim-ni mevziinin yerini saptar ve hazırlanması için kuvvet sevk ederken, Kur.Yzb. Hakkı İncoğlu, saat 16.00 sularında IX. Kolordudan kısa bir emir getirir."*⁴⁷⁴ *Kolordu Tugaya; 2.P. Tüm.'nin sağ kanadı (doğu) ile irtibatlı olarak, (sanki Tugay 2. Piya-*

⁴⁷² TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁴⁷³ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; GÜLEŞ, P.Ütg. M.A.; ALKAN, Top.Tg. K.; Anlattıkları.

⁴⁷⁴ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

de Tümenin yerini biliyormuş ve sanki Tümenle fiziki irtibatı varmış gibi). "998-1169 rakımlı tepelerden geçen hattı işgal ederek, (Kolordu Tugayın vuruştığı hattan bile habersiz) düşmanın ileri harekâtını geciktirmesini, Tugayın bu geceden (28/29.XI.1950) itibaren, Kolordunun emrinden çıkarıldığını ve 2. Piyade Tümenin emrine verildiğini"⁴⁷⁵ bildirilir.

Kolordunun, hiç ilgilenmediği ve gelip görmediği, irtibat kurmadığı, Tugayın vuruştığı yerden habersiz olması nasıl doğal sayılabilirdi.

Tugay Wawon'da zaten, Kolordunun tutulmasını emrettiği hatta vuruşuyordu. Tugay düşmanın kuşatma manevrasını önlemek için, bir saatten beri Sinnim-ni'ye çekilme çalışmaları içine girmişti.

Kolordu halâ, Tugay komutasının, her emrini gözü kapalı, düşünmeden, harfiyen yerine getireceğini sanıyordu. General Tahsin Yazıcı; eni boyu iyi hesaplanmamış emirler geldikçe uygulamayacak; sorumluluk yüklenmekten ve inisiyatifini kullanmaktan çekinmeyecekti.

Bu defa da General T. Yazıcı, Kolordu emrini olanaklı göremez. Sorumluluk yüklenerek; Tugayı Sinnim-ni'ye çekme kararında ısrar eder. Kolordu yönünü şaşırmış bir kaptandı ve muharebenin şans rüzgârı, onun yelkenlerini doldurmuyordu.

"Kur.Bnb. Faik Türün, Kolordu emrini getiren Kur.Bnb. Hakkı İnçeoğlu'na;

— *İnceoğlu, bu hattı savunamayız. Biz Tugayı Sinnim-ni'ye çekiyoruz. Nedenlerimizi Kolorduya anlat,*⁴⁷⁶ *der.*

b. 2. Piyade Tümeninden Gelen Emir

IX. Kor.'nun emrinden sonra, Piyade Üsteğmeni Hayrullah Batu; Tugaya 2. Tüm. Komutanından aynı kapsamda bir emir getirir. 2. P.Tüm. Komutanı da Kolordunun yazdıklarını tekrarladıktan sonra, Tugayın sağında (doğusunda) 1. Sv. Tüm.'in, solunda (batısında) 2. Tümenin bulunduğunu bildirir.

⁴⁷⁵ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁴⁷⁶ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Bu kısa emirlerden, Tugay ilk defa, 2. Piyade Tümeninin çekilmekte olduğunu öğrenmiş olur. İki Karargâh Tugaya gene; dost ve düşman hakkında, en küçük bir bilgi vermezler. Akılları sıra Tugayı diledikleri gibi yöneteceklerini sanırlar.

Kolordu Tugaya (998-1169); Wawon Boğazının iki yanında duvar gibi yükselen, sarp tepelerle, yolsuz ve ormanla kaplı, harekâta elverişli olmayan arazide, kuş uçuşu 10 km. genişlikte bir cepheyi tutmasını emreliyordu.

Kolordu; Tugayın pekiştirilmiş bir piyade alayı olduğunu da unutmuştu.

c. Bir Tespit

Tugay Kolordunun emrettiği hattın (998-1169), hemen doğusundaki 453-798 kesiminde; Wawon Muharebesini vermekteydi. Tugay, düşmanı durdurduğu ve yer yer geriye attığı bu hattan (Wawon) inisiyatifini ile Sinnim-ni'ye çekilme kararı vermişti.

Çünkü Kolordunun Tugayın batısında 2. Piyade Tümeni ile Doğusunda bulunduğunu söylediği 1. Sv. Zrh. Tm.'nden eser yoktu.

Bu nedenle düşmanın; Tugayın boş bulunan her iki yanından serbestçe gerilere inerek, Wawon-Kunu-ri yolunu kesmek için harekete geçtiği görülüyordu.

Düşmanın özellikle Chongchon havzasında Pugvon'dan; Sinnim-ni'ye uzanan yoldan ilerleyerek, Tugayı tehdit edebileceği anlaşılınca; General Yazıcı, göreve devam edebilmek için buraya çekilmeyi uygun bulur. Tugay sadece taktik alanda değil, Tokchon'la Chongchong havzasında, düşman harekâtını frenleyen ve tehdit eden stratejik bir mevkiye yer tutmuştu. Bunun doğal sonucu olarak; Tugay artan CCF birlikleri karşısında, tansiyonu yüksek muharebeler vermek zorunda kalıyordu. Elbette yapayalnız muharebe eden Tugayın, işi çok güçlü. Tugay bugün irtibat subaylarından 8.Ordunun çekilmekte olduğunu öğrenir.

ç. Türk Tugayını Suçlama

"Gen. Tahsin Yazıcı Komutasındaki Türk Tugayı'na, Kunu-ri doğusundaki Wawon hattını tutarak, Keiser'in (2. P.Tm.) çekilmesini koruma görevi verilmiştir. Kısmen lisan sorunu yüzünden Türklerin zamanından önce çekilmesi ile, Kunu-ri'de Keiser'in durumunun

kritik bir hal aldığıının"⁴⁷⁷ ileri sürülmesi, gerçekte ilgisi olmayan, uydurma bir yakıştırmadan ibarettir.

Kunu-ri vuruşmalarının sıcak günlerinde, Tugayın vuruşmaları bir kahramanlık olarak dünyaya ilân edilmişti. Tugayın; 2. P.Tüm.'ni imhadan, IX. Kor. ile 8. Orduyu kuşatılmaktan kurtardığı, başta Truman, Kara Kuvvetleri Komutanı Collins, Gen. Lavrens, Gen. Mac Arthur, 8. Or. Komutanı Walker, Gen. Walton H., IX. Kor. Komutanı Coulter, Gen. John B. ile gazete ve radyolar tarafından ifade edildiği nasıl gözardı edilir.

Bu genel değinmeden sonra ayrıntılarla konuya ışık turalım.

Türk Tugayına *"Wawon'u tutarak, 2. P.Tüm.'nin çekilmesini koruma görevi"* hiçbir üst komuta tarafından verilmemiştir. Ancak; Tokchon'dan Kunu-ri'ye doğru gelen yolların, düşmana karşı tutulması ifade edilmiştir. Tugayda harekâtını buna göre yürütmeye çalışmıştır.

Şimdi Kolordunun Tugaya verdiği emirlere değinerek, iddiayı gün ışığına çıkaralım.

IX. Kor.'nun Tugaya verdiği ilk savaş görevi emrinde (26.16.30.XI.1950) *"gecikmeksizin Kunu-ri Tokchon yoluyla harekete geçerek, Tokchon bölgesini (sınırları belirsiz) ve Tokchon ile 2. Amerikan Tümeni sınırı (bu da tarif edilmemiştir.) arasında bulunan yolu emniyette bulundurma ve solundaki 2. P. Tüm. ile (Tümenin yeri belli değil) irtibatı temin ve devam ettirme görevi (üst birlik Tümenine, teknik olanakları daha kısıtlı bulunan Tugaya) veriliyor."*⁴⁷⁸

*"Tugaya, yine dost ve düşman durumu söylenmez. Kolordu deneyimsiz Türk Tugayına güvenemediği için Tugayı bir piyon gibi yönetmeye çalışır."*⁴⁷⁹

Kolordu ilk emrinde; *Tugaya Wawon'u tutarak, Keiser'in (2. P.Tüm.K.) çekilmesini koruma görevi* vermemiştir. Şimdi bir de

⁴⁷⁷ REES, Editor David; a.g.e., s. 57.

⁴⁷⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁴⁷⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Tugaya 27.14.20.XI.1950'de Kolordudan gelen Telsiz Mesajına bir göz atalım.

"Daha ileri gitmeyiniz. Dün gece (26/27 Kasım 1950) kamyonlardan indiğiniz yerin (Wawon Boğazının) 12.000 yarda doğusunda, halen keşif kıt'anızın bulunduğu yerde (Yongdong-ni-Huedun-ni) hattında doğudan ve kuzey ile güneyden Kunu-ri'ye uzanan istikametleri kapayınız (Güvenliğe alın).

*Chongsong-ni'de sizden birlik yoksa, orada uçaklarımız milliyeti belirlenemeyen, Alay kadar bir kuvvet saptamışlardır.*⁴⁸⁰ denir.

Bu emirde de Tugaya; *"Wawon'u tutarak, Keiser'in çekilmesini koruma görevi"* verilmemiştir. Ancak burada bir hatırlatmanın yeri gelmiştir.

Gen. Tahsin Yazıcı; Karillyong boyun (Gez) noktasında, Tugay birlikleri Wolbong-san sarp dağını Tokchon'a doğru aşarken (27.14.50.XI.1950) de *"inisiyatifi kullanarak, Tugayı Kolordunun emrettiği hattın 12.000 yarda gerisinde (Batıda) Wawon Boğazına çekmeye karar"*⁴⁸¹ verdiği unutulmasın. Wawon'a Tugay, Kor. Emri ile değil, general T. Yazıcı'nın inisiyatifi ile çekilmişti.

28 Kasım 1950 günü Tugay Wawon'da taarruza geçen CCF Kuvvetlerini başarıyla durdurmuştu. Tugay birlikleri yer yer kalktukları taarruzlarla, CCF birliklerini geri sürmüşlerdi. Ancak *"Tugayın ne sağında ne solunda görünürde dost birlik bulunmaması nedeniyle, ateş ve destek mesafesi dışından, CCF'nin her iki yanından Tugayı kuşatma hareketine başlaması üzerine, General Yazıcı; görevi başarıyla sürdürebilmek, Tugayın varlığını korumak ve ikmal ile tahliye yolunun düşman tarafından kesilmesini önlemek üzere Tugayı; Sinnim-ni hattına çekmek üzere (28.14.30.XI.1950) irtibatsızlıktan ikinci defa inisiyatifi kullanarak zorunda kalır. Gece (28/29 Kasım 1950) Sinnim-ni'ye çekilecek Tugay birlikleri için derhal bu hattın hazırlanmasına başlandığı görmezlikten gelinmemeli.*⁴⁸²

⁴⁸⁰ YAZICI, Gen.T.; a.g.e., s.159. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁴⁸¹ YAZICI, Gen.T.; a.g.e., s.161. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁴⁸² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

İlk defa Kolordu, *"düşmanın taarruza geçtiğini, 2. P. Tüm. ile irtibatlı (uyumlu) olarak düşmanın ileri harekâtını geciktirmesini"* söyler. Bu emirde Wawon hattının tutulması söyleniyor.

Halbuki Tugay komutanı Karillyong'da olduğu gibi, Wawon'da da düşman kuşatmasına meydan vermemek için inisiyatifini kullanarak, Sinnim-ni hattına çekilme kararını vermişti. Bir saati aşkın bir süredir bazı birlikler, Sinnim-ni hattını hazırlamak ve mevzilenmek üzere harekete geçmişlerdi.

Karillyong'da olduğu gibi 28 Kasım günü de Sinnim-ni'ye çekilme kararını veren General T.Yazıcı'nın, bu kararının da ne kadar isabetli olduğu anlaşılabaktı.

Gen. T. Yazıcı, bir saat sonra gelen, Kolordu ve 2.P. Tümeni emrine rağmen, Kur.Yzb. Hakkı İnceoğlu ile Kolorduya, P.Ütg'm. Hayrullâh Batu ile de 2. P. Tümene, Tugayın Sinnim-ni'ye çekilmekte, kararlı olduğunu gerekçeleriyle bildirir.

Bu, gerçek dışı iddiayı; *"Askerî eserler yazmış ve Tokyo'da Başkomutanlık karargâhında çalışmış bulunan"* bir Amerikalı Generalin sözleriyle noktalayalım.

"Kendi muharebe durumu ile fazlaca meşgul olan (bunalan) Keiser, bağlı birliği (Türk Tugayını en geç 28.16.30.XI.1950'den itibaren) ziyaret etmedi, görmedi. Ne Kumandan Yardımcısı Bradley, Gen. J.S., ne de yüksek rütbeli bir subayı bu ziyaret görevini yapmaya memur etmedi. Netice olarak Türk Tugayı Kore toprağında, ilk vuruşmasında bir tufanın ortasına atılarak, ümitsiz ve karanlık bir durumda, yalnız başına dostsuz bırakılmıştı. Bunun sonuçları iyi olamazdı."

Wawon'daki ilk vuruşma, bir kahramanlık ve hamasetle (destanımsı-olağanüstü) bitmeyen bir faia (afet-çok acı) girdabı (burgaç-tehlikeli durumu) olsaydı, bu Türklerin hatası sayılmazdı. Kendilerine (Türk Tugayına) gösterilen hafif bir ışıkla, yapabileceklerini en iyi bir şekilde yapmışlardır⁴⁸³ demesinden başka bir söze gerek var mı?

⁴⁸³ MARSHALL, Gen. S.L.A.; The River and Qauntlet: (YAZICI, Gen. Tahsin, a.g.e., s. 154-155'ten alıntıdır.)

4. Sinnim-ni Hattunda Çalışmalar

a. Plânlama

Generalin çekilme kararı üzerine; saat 14.30'dan itibaren Tugay Karargâhında işler, hızlı ve daha yoğun bir hal alır. Cephede (Boğaz ile Kyodong'da) muharebe eden piyadelerimize ve düşmana hissettirilmeden; Sinnim-ni hattının hazırlanmasına ve bazı birliklerin cepheden ve Kunu-ri'den Sinnim-ni'ye alınmasına başlanır.

*"Tugay Komutası, çekilme kararını verince; evvelâ, Tongjukkyochon Vadisinde tutulacak uygun hat (Sinnim-ni) tespit edilir. Sonra hattı tutacak olan birliklerin, sorumluluk ve görev belgeleri haritaya işlenerek Generalin onayına sunulur."*⁴⁸⁴ Fakat bu plânı gören bir Piyade birliği yoktur.

b. Sinnim-ni Hattındaki Yerleşmenin Gözetimi

Gece bu mevzide, başa gelen olaylar, bu konu üzerinde önemle durmayı gerektirmektedir. Sorumlular, bu konuyu bir iki cümle ile geçiştiriyorlar.

Bu konuda yapılan hatalarda; başta Komutan olmak üzere, Kurmay heyetinin ve bazı birlik Komutanlarının sorumlulukları vardır.

Bu sözlerimizle; suçlu arama peşinde değiliz. Bu olayda deneyimsizliğimizin etkisini gayet iyi biliyoruz. Yapılan hataların tekrarlanmasını önlemekten, ders alınmasını sağlamaktan, noksansız ve dikkatli çalışmaya işaret etmekten, başka bir amacımız yoktur.

"Sinnim-ni mevziinin hazırlıklarını yerinde izleme görevini, Tugayın Kurmay Başkanı Kur.Yb. Selâhattin Tokay'ın, gönüllü olarak yüklendiği"*⁴⁸⁵ ileri sürülmüştür.

Halbuki; Kurmay Yarbay Selâhattin Tokay, Wawon'da Tas.Tk.K. P.Ütg'm. Mehmet Ali Güleş'e;

⁴⁸⁴ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlatıkları.

* Tugayda her kararı gören, inceleyen, görüşünü bildiren ilk kişi Kur.Yb. Selâhattin Tokay'dı. Tokay; zeki, dikkatli ve kendisini pek göstermeyen bir Kurmay Subaydı. Kur.Bnb. Faik Türün'ün ilk görüştüğü ve onayını aldığı görevli, Kur.Bşk.'nydı. (Gen. Emir Sb. Tank Yüzbaşı: Hurşit Güneşli'nin anlatımından).

⁴⁸⁵ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlatıkları.

— *Sen önde, arkanda takımının Doçu, onların peşinde de Tugay Karargâhı ve kolun sonunda senin iki Doçun olmak üzere, benimle beraber Kaechon'a geleceksin*⁴⁸⁶ der.

Bu açıklamaya göre; Kur.Yb. Selâhattin Tokay'ın, Sinnim-ni mevzii ile değil, Tugay Karargâhının Kaechon'da yerleşmesi ile ilgileneneceği anlaşıyor. İşin doğrusunu; ancak, Tugay karargâhı söyleyebilir.

Bir başka iddiaya göre;

"Sinnim-ni mevziinin hazırlanması, birliklere yerlerinin gösterilmesi için General T. Yazıcı; Tugay Harekât Şube Müdür Yardımcısı P.Yzb. Abbas Yurdakul'u görevlendirmiştir."⁴⁸⁷

Bu konuda Albay Celâl Dora;

"Çekilmek ve geride yeni bir mevzide savunmaya geçmek gibi önemli iki görevden birinin kendisine, diğerinin Generale verilmesinin uygun olacağını"⁴⁸⁸ yazmaktadır. Albay anılarında, bu önemli düşüncesini, vaktinde General Yazıcı'ya önerip önermediğine ışık tutmuyor.

General Yazıcı'da;

"*Yeni mevziin plânı ellerine verilen birkaç karargâh subayının, birliklere yardım etmek üzere Sinnim-ni'ye gönderildiğini*"⁴⁸⁹ anlatıyor. Fakat bu subayların adları söylenmiyor. Bu açıklamalara göre Sinnim-ni'de işleri ve birlikleri yönlendirme işinin, kime verildiği bir türlü anlaşılamıyor.

Bu konuda; Komutan, Komutan Yardımcısı ve Harekât Şube Müdürü konuşuyorlar. Fakat, Tugayın Sinnim-ni hattında, savunma tertibini ve önlemlerini gözetken ve sağlayan, subay veya subaylar ortada yoktur. Anlaşılan bu önemli konuda, ya elverişli olmayan bir subay veya hiç kimse görevlendirilmedi. Bu ihmal neredeyse, Tuga-

⁴⁸⁶ GÜLEŞ, P.Ütg. M.A.; Anlattıkları.

⁴⁸⁷ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 124.

⁴⁸⁸ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 125.

⁴⁸⁹ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 172.

yın elden çıkmasına yol açacak kadar, büyük bir bunalıma neden oldu.

c. Wawon'da (Kyodong Kesiminde) Savunma Önlemlerine Geçilmesi

Wawon'da vuruşma iyice tavsamıştı (saat: 16.00). Arada bir yapılan atışlardan başka bir hareket görülüyordu. Tugay komutası piyade taburlarına;

28/29.XI.1950 gecesinin bulunulan hatta geçirileceğini, savunma önlemlerinin alınmasını emrediyor. Bu emir üzerine taburlar Wawon'un Kuzey ve Doğu (Boğaz) kesimlerinde, gece savunma hazırlıklarına başlarlar.

III. Piyade Taburu 28.XI.1950 günü Tongjukkyochon çayı yatağında tuttuğu savunma mevziinden milim oynamaz. 4. Ağır Bölüğün silâhları daha uygun mevzilere geçerler. Düşmanın sesi çıkmıyor. Arada bir *buradayız* dercesine nişangâhsız ateş ediyor.

Bu günkü vuruşmalarda III. P. Tb.'da çok yorulan ve kayıp veren 9. Bölüğün yerine, II. Piyade Taburundan 6. Piyade Bölüğü görevlendirilir. 9. Piyade Bölüğü Maden Tepeye çekilir.

II. Piyade Taburu, 9. Piyade bölümünün mevziini tutan 6. Piyade Bölüğünden, oluşan boşluğa, 7. Piyade Bölüğünden bir Piyade Takımını yerleştirir. 453 rakımlı tepenin 500 m. kadar güneyindeki sağırlarda, 7. Piyade Bölüğü mevzilenir. 5. Piyade Bölüğü taarruzla elde ettiği tepede mevzilenir. 8. Ağ. Bölüğün takımları, destekledikleri piyade bölüklerinin bölgelerinde ve 8. Ağ. Bl.'ğün Hv. Tk.; 6. Bölük bölgesinde mevzilenirler.

I. P. Taburunun, Tugayın, doğu ve batı yanını koruyan, 1. ve 2. (-) piyade bölükleri ilk yerlerini korurlar. Tongjukkyochon çayını, doğuya geçen 3. Piyade Bölüğü geriye, Maden Tepenin eteklerine alınır. 3. Piyade Bölüğü bu günkü vuruşma sırasında, 1 subay, 2 çavuş, 16 erini şehit verir. 1 Onb. ile 6 er yaralanır.

2. Piyade Bölüğünden gönderilen Piyade Takımı, 3. Piyade Bölüğünün emrinde göreve devam eder. 4. Ağır Bölükten Ütgm. Şerif Yavuz'un I. Ağ.Mt.Tk.; 3. Piyade Bölüğü bölgesinde, Tgm. Nihat Tüzün'ün II. Ağ.Mt.Tk. ile 1/2 Hv.Tk. Boğazın batısında (II. Piyade Taburunun güneydoğusu) mevzilenirler.

Birlikler, eskiden yapılmış tahkimatı pekiştirirler. Tahkimata rastlanmayan yerlerde, kazıya başlanır. Bazı piyade ağır silâhları, tevkif (baraj) ateş hazırlıklarına başlarlar.

Düşman orman içinde sinmiş duruyor. Elbet, o da gece için bir şeyler düşünüyordur. Her şeye rağmen kuvvet ve genelde inisiyatif onun elinde...

Topçu baraj ateş desteği ile telli ve telsiz irtibatımızın bulunmaması, cephane ikmalî yapılmaması, akşam yemeğinin unutulması ve en önemlisi Wawon savunma yayında (mevziinde); birliklerimizin birbirlerinin yerleri hakkında, bilgilerinin bulunmaması noksan olan işlerimizdi. Her problemi, süngü ile nereye kadar çözebilirdik. Kısa-cası bu gece, Wawon'da yarım yamalak önlemlerle, gece vuruşmalarında deneyimli Çinliler karşısında, işimiz endişe verecek kadar güçlü.

Bu koşullarda talih; bizden yana olamazdı. Tugay Komutası da bu önemli hazırlıkları hiç denetlemiyor, işleri birliklerin anlayışlarına bırakıyordu.*

ç. Sinnim-ni'ye Kaydırılan Birlikler

"Gece (28/29.XI.1950) karanlığında, Sinnim-ni'ye çekilecek olan birliklerin, yorgun olmaları, işgal edecekleri savunma hattına karanlıkta varmaları nedenleriyle, görev ve sorumluluk bölgelerine kolay ulaşabilmeleri için, bazı birliklerin gündüzden Sinnim-ni hattını hazırlamaları kararlaştırılır.

Sinnim-ni mevziinin, gündüz gözü ile keşfedilip hazırlanması amacıyla; I. Piyade Taburunun işgal edeceği görev bölgesini, Tuğ. İs. Bl.'nün, II. P. Tb.'nun tutacağı bölgeyi de, I. Talimgâh (depo) Bölüğünün keşfedip hazırlaması emredilir.⁴⁹⁰

"Tugay Karargâhında bulunan Top.Tb.K. Top.Yb. Tahsin Kutay'a da durum anlatılır. Topçu Taburunun şimdiden Sinnim-ni hattındaki mevziini keşfedip hazırlaması emredilir.⁴⁹¹

* Birlikler 28/29.XI.1950 gecesine, Wawon'u savunacakmış gibi girerler. Topçu desteği yoktur.

⁴⁹⁰ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁴⁹¹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

*"Topçu Taburunun I. Top.Bt.'nın Wawon'da artçı bırakması II. ve III. Bataryaların Sinnim-ni'ye çekmeleri kararlaştırılır."*⁴⁹²

*"İs.Mu. ve İz. Bölükleri ile Tas.Tk.'nın ve Uçş.Bt.'nın, düşmana ve dost birliklere hissettirmeden, gündüz Kaechon'a çekilmeleri emredilir."*⁴⁹³ Bu birlikler; irtibatlar ile güvenliği gündüzden sağlamak için harekete geçirilirler.

*"P.Yb. Natuk Poyrazoğlu'na Kunu-rî'deki II. (geri) kademeyi; Kunu-rî Sunchon yolu üzerinde 25 km. güneye çekmesi emredilir."*⁴⁹⁴

*"Yzb. Rahmi Küntür'ün Destek Grubu, Tugay Karargâhının yeni yerine yerleşmesi ve güvenliğinin sağlanması için Kaechon'a alınır."*⁴⁹⁵

*"P.Ütg'm. Bedri Çiğdem, Kunu-rî'de bulunan 1. ve 2. Talimgâh (depo) Bölüklerinin, motorlu olarak ivedi, Sinnim-ni'ye gönderilmelerini Yb. N.Poyrazoğluna bildirir."*⁴⁹⁶

*"Taşıt sağlanamaması yüzünden 2. Talimgâh (Depo) Bölüğü Sinnim-ni'ye gönderilemez."*⁴⁹⁷ Oto Bölüğü ile Tugay II. Kademesinin, ayrı bölgelerde tutulmasının zararları, işte böyle en sıkışık zamanlarda görülür. Nedense, kolay giderilebilecek bu sorun, bir türlü çözülmez.

*"Piyade Taburlarının Wawon'daki Ağırlıklarının, Sinnim-ni hattı gerisine alınmaları için hiçbir çalışma yapılmaz."*⁴⁹⁸ Karargâh hizmetlerinde bir boşluk ve yetersizlik görülüyor.

*"Topçu Bataryaları 28.XI.1950 günü saat 15.20'de Wawon'dan Sinnim-ni hattına çekilirler."*⁴⁹⁹

⁴⁹² ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁴⁹³ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 172.

⁴⁹⁴ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 172.

⁴⁹⁵ GÜLEŞ, P.Ütg'm. M.A.; Anlattıkları.

⁴⁹⁶ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁴⁹⁷ SÜMER, P.Tg'm. R.; Anlattıkları.

⁴⁹⁸ YALTA, P.Tg'm. B.; Günlük.

⁴⁹⁹ SERDAROĞLU, Top.Ütg'm. G.; Anlattıkları.

"I. Talimgâh Bölüğünün saat 15.00 sularında; Sinnim-ni'de II. P. Taburunun mevziini hazırlamakla uğraştığı görülür.⁵⁰⁰ Demek ki Talimgâh bölüğü vakit kaybetmeden Sinnim-ni'ye varabilmiş.

"İs. Bölüğü I. Taburun Sinnim-ni'deki görev bölgesi ile hiç ilgilenmez."⁵⁰¹ İs.Bl. doğruca Tugayın Kaechon'daki Karargâh yerine gider. I. P. Taburu karanlıkta, bilmediği bir arazide; el yordamıyla mevzilenmek zorunda bırakılır.

İs. Bl.K. Gez'de aldığı ağır darbeden sonra, çok dikkatli ve ölümlü arayacak kadar kahırlıydı. Ya İs. Bl.'ne verilen görev birileri tarafından kaldırıldı, ya da Bölüğe böyle bir görev verilmedi. Emre rağmen İs. Bl.'nün, görevden kaçınmış olması düşünülemez.

5. Boğaz ile Kyodong'da Çözülme ve Çekilme

a. II. Piyade Taburu

(1) Çekilme Emri

"28.XI.1950 akşamı hava karardıktan sonra; saat 18.00 de II. Tabura; *Geri çekilme* emri verilir.

Kur.Bnb. Faik Türün II. Payede Tabur Komutanı, Piyade Bnb. Mikat Uluünlü'ye geri çekilme emrini telefon irtibatı varken, (Telli irtibat o sırada kesilmiş olabilir) telsizle verir. Kur.Bnb. Faik Türün;

— *Bu günkü vuruşmada birliklerimiz, düşmana ağır kayıplar verdirdiler. Piyade Taburları, III., II., I. Tabur sırasıyla çekilecekler.*

*Taburların çekilecekleri Sinnim-ni hattı, Talimgâh Bölükleri tarafından tutulmuştur. Karışıklığa meydan vermeden çekilmeye başlayın,*⁵⁰² der.

*Düşmana taarruz etmiş, onu geri atmış, bölüklerin genç subayları ile erleri, bu çekilme emrinin niye verildiğini pek anlayamazlar. Çünkü, onlara göre düşman hiçbir yerde bir başarı sağlayamamıştı.*⁵⁰³

⁵⁰⁰ SERDAROĞLU, Top.Ütgm. G.; Anlattıkları.

⁵⁰¹ I. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları. YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

⁵⁰² GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütgm. E; Anlattıkları.

⁵⁰³ DURAK, P.Ütgm. S; Anlattıkları.

(2) Çözülme

"Çekilme emrini alan II. Tabur Komutanı Tugaya;

— *Topçu Taburu niye taciz ateşi açmıyor?*⁵⁰⁴ deyince *"Tugay; Topçu Taburunun Artçı Bataryasına (1. Bt.), Wawon'a gelen üç yolu ateş altına almasını* emreder. General T.Yazıcı;

— *Tokchon'dan Tugaya doğru gelen motorlu düşman kolunun, ateş altına alınmasını* emreder. Evvelâ 80 atım, arkasından 40 mermi daha atılır. *Allah rast getire...*⁵⁰⁵

"Cephedeki (birinci hat) birlikleri, karanlıkta çözülmeye başlarlar."⁵⁰⁶

"II. Tabur Komutanı P.Bnb. Miktat Uluünlü; 5. ve 6. Piyade Bölüklerinin 453 rakımlı tepenin 500 m. güneyindeki sağırları tutan, 7. Piyade Bölüğünün koruması altında, Tb. ağırlıklarına doğru çekilmelerini emreder.

Taburun bölükleri 6., 5. ve 8. Ağ. Bölük sırasıyla çözülürler. En son çekilen 7. Bölüğün Artçı Piyade Takımına, düşman kovuşturmasının engellemesi için, ormanı ateşe vermesi emredilir. II. Piyade Taburunun birlikleri, düşmanla bir temas olmadan, Tabur ağırlıklarının olduğu yere kadar olaysız çekilirler."⁵⁰⁷ *"Birlikler çekilirken topçunun taciz ateşi devam eder.*"⁵⁰⁸

(3) Karışıklık

"II. Piyade Taburu, düzenli ve güvenli bir çözülme yapmıştı.

II.Tb.K. Muavini P.Kd.Yzb. İrfan Tuna; er eşya torbalarını guruplandırarak ve sonra bunları kamyonlarla geriye gönderecekti. Fakat bu yapılamaz.

⁵⁰⁴ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütgm. E.; Anlattıkları.

⁵⁰⁵ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁵⁰⁶ ÖZBAY, P.Ütgm. İ.; GÜRELLİ, P.Ütgm. Ş.; Anlattıkları.

⁵⁰⁷ II. P. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵⁰⁸ II. P. Tb. Subayları ve ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

*Hava soğuktu. Bölükler Ağırlıkların olduğu yere geldikleri vakit erlere, battaniyelerini almaları söylenince, onlarda eşya torbalarını sırtlanırlar. Bazı bölükler, sadece battaniyelerini alırlar.*⁵⁰⁹

*"Karşı (doğu) sırttan eteklere doğru, düşmanın ışıkları inmeye başlayınca; Bölüklere çekilmeleri emredilir. II. P.Tb. 'una yetişen III. Tb. 'un Bölükleri karanlıkta birbirlerine karışırlar. Karanlıkta yürüyüş düzeni ve sırası diye bir şey kalmaz.*⁵¹⁰ Bu hal Sinnim-ni'ye kadar devam eder.

*"Taşıtsızlıktan II. Piyade Taburunun er eşya torbaları ile İs. ve Mu. malzemeleri Wawon Boğazında, on erin muhafazasında bırakılır. Daha sonra, bu on eri almak üzere Wawon'a bir jip gönderilir. Malzemelerin olduğu yere gelen jip, düşman ateşi altında kalır. Nöbetçiler, düşmanın çok yaklaştığını söylerler. Ne alabilirlerse alırlar, erler tamam! deyince jip hemen yola koyulur.*⁵¹¹

"Mu.Tk.K. P.Tğm. Mehmet Altun, II. P.Kh.Bl.K. P.Yzb. Nazmi Özoğul'a;

— *Er eşya torbaları alınıyor, fakat Mu. malzemesi burada bırakılıyor, diye yakınırlar.*

*II. Tabur saat 20.30 sularında Sinnim-ni'ye varır.*⁵¹² Saat 18.00'de başlayan çekilme; (6 km.'lik yol) geç başatılır.

b. III. Piyade Taburu

(1) 1. Çekilme Emri

"9. Piyade Bölüğü; düşmanın yeni birliklerle savunmaya geçmesine bakmaksızın, taarruza devam eder. P.Tğm. Orhan Özcan'ın II. Piyade Takımı ile P.Tğm. Kâzım Ün'ün III. Piyade Takımı orman içinde ilerlerken ikinci vakti, savunmaları emredilir. Takımlar mevzilerini kazmaya başlarlar. Ortalık sessizleşir. Düşman epey yakındadır. Bütün gün düşmanla vuruşmuş bulunan 9.P.Bl.'ün yerine, 6. P. Bl alınır.

⁵⁰⁹ II. P. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵¹⁰ I., II., III., P. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵¹¹ II. P.Tb. Subayları ve AKPOLAT, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

⁵¹² II. P.Tb. Subaylarının anlattıkları.

Tğm. Feridun Akbay, Sargı yerinden takımının başına döner. Takıma 9. Bl. K.1 Telsizle, "*çekilmeye hazır olmasını emreder.*"⁵¹³ Fakat Takıma çekilme emri gelmez. Tğm. F.Akbay tereddüt içinde kalır. Nihayet Tğm. Akbay Takımını inisiyatifini kullanarak çeker. Takım Maden Tepenin altına (Güney eteğe) indiğinde, 9. Bl. toplanmış, kendisini bekler durumda bulur. Bölük K. Yzb. Turan Ergüngör;

— *Nerede kaldın?* diye çıkışır. Tğm. F.Özbay'da;

— *Emir vermenizi bekledim*, der. Yüzbaşının gönderdiği erin,* Takımı bulamadığı anlaşılır. Muharebede olan hallerdendir. Böyle hallerde; üstte astta araştırmaya geçmeli. Bölük III. Tabur ağırlıklarının bölgesine gider. Yzb. Turan Ergüngör'ün;

— *Eşya Torbalarını almayın!* emri üzerine; 9. Bölük yola koyulur....⁵¹⁴

"Mu.Ütğm. Enis Gümüşyalçın'a, Telsizle Kur.Bnb. Faik Türün'ün yanına gitmesi emredilir."⁵¹⁵

"III. P.Tb.'nun Telli ve Telsiz Muhabere Şebekesi noksansız sağlanmıştı."⁵¹⁶

III. P.Tb.K. çekilme emrini, Kur.Bnb. Faik Türün'den saat 18.00 sularında alır.

"O sırada II. Tabur Komutanının telsizden;

— *Niye taciz ateşi açılmıyor?* diye bağırıldığı duyulur. Az sonra topçu ateşe başlar."⁵¹⁷

(2) Çözülme

"III. P.Tb.K. Bnb. Lütfü Bilgin, çekilme emrini alınca; Boğaz vuruşmasında, fazla kayıp veren 10. Bölüğü, 11. Bölük ve Kyodong

⁵¹³ AKBAY'ın P.Tğm. F.; Anlattıkları.

* Tek erle değil, en az iki erle haberci gönderilmeli.

⁵¹⁴ AKBAY'ın P.Tğm. F.; Anlattıkları.

⁵¹⁵ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Anlattıkları.

⁵¹⁶ III. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵¹⁷ III. P.Tb. Subayları ve GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Anlattıkları.

(Kuzey) vuruşmasında, epey kayba uğrayan 9. Bölüğü de, II. Piyade Taburdan gelen 6. Bölükle değiştirerek geriye çeker.⁵¹⁸

Birinci hatta vuruşan birliklerin çözümleri sırasında; özellikle gece karanlığında ve koyu ormanlık arazide; gecikmelerin, akortsuzlukların, kopmalarla, birbirine ateş açma hallerinin olmaması için özel (sıkı uygulama ve gözetim) önlemler alınmalıdır.

"Karanlığın içinde Alb. Celâl Dora;

— *Ne duruyorsunuz? Çekilme emrini almadınız mı?*⁵¹⁹ demesi üzerine; cepheden geriye alınan, *savaş yorgunu 10. Piyade Bölüğü; uyuklamaya başladığı yerden ayrılır.* Çetin bir vuruşma geçirmiş, uykusuz, aç ve yorgun askerlerin, ayak atacak halleri kalmamış gibiydi.

"Ölü gibi yere uzanmış erler;

— *Teğmenim, siz gidin! Bizi bırakın! Biz bittik, Komutanım!*⁵²⁰ diyen bu askerlere, siz sakın kanmayın. Onlar; dur durak bilmeden, daha iki gün ve iki gece, Kore savaş tarihinin, en sert vuruşmalarını verecekler. Aç, uykusuz ve cephanesiz, elde süngü, yılmadan vuruşacak ve başaracaklardı. Bu inanılmaz bir cesaret, ustalık ve dayanıklılık sınavıydı. Kore Savaşı'na katılan bütün dost askerlerinde; bu çetin sınavdan başarı ile çıktıklarını söylemeliyiz.

III. Piyade Taburunun Bölükleri; cepheden çözülürlerken, düşmanın ışık işaretlemeleri de başlar.

(3) Malzeme Kurtarma Telâşı

III. Tb. Mu.Tk.K., göze aldığı tehlikenin farkındaydı. Teğmen, yarın Taburunun, Takımından Telli muhabere şebekesini, kurmasını isteyeceğini biliyordu.

"Ortalık iyice ıssızlaşır. Etrafta, düşmanın çirkin sesli borularından başka bir ses duyulmaz. Kablo erleri, dere (Tongjukkyochon) yağına inerlerken, sesler gelir. Kulak verirler, bizimkiler olduğunu anlayınca rahatlarlar. Alb. Celâl Dora ile karşılaşmışlardır. Albay;

⁵¹⁸ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵¹⁹ YAZGAN, P.Tgm. Kaya; Anlattıkları.

⁵²⁰ YAZGAN, P.Tgm. K.; Anlattıkları.

— *Burada ne işiniz var?* deyince, Teğmen Kaya Yazgan da;

— *Kablo topluyoruz Albayım!* cevabını verir. Albay;

— *Herkes çekildi. Burada oyalanmayın. Hemen çekilin!* emrini verince, Teğmende kablo toplama işini bırakır.⁵²¹

O vakitler bizde; silâhın, malzeme ile aracın değeri "*insan*" dan çoktu. Sanayileşememenin ve fakirliğin ayıybıydı bu. Elin oğlu, bir can kurtarmak için; tankı, uçağı, helikopteri ile harekete geçer, binlerce mermi yağdırır. Vuruşan askerlerini, kuş sütü hariç, iyi beslerken, biz birkaç metre kablo için; subay ve erlerimizi tehlikeye atıyorduk.

Bu yokluk sınavından ateş içinde geçen askerlerin, ülkenin kalkınması ile ilgilenmeleri ve terhisten sonra erlerin Subaylarına bağlılıkları, olağan karşılanmalıdır.

Savaşta yalnız birinci hatta düşmanla göz göze, göğüs göğüse vuruşanlar değil, vuruşanları desteklemek için gerilerde çırpınanların da, karşılaştıkları tehlikeler küçümsenecek cinsten değildi. Savaşta birinci hatla gerilerdekiler arasında, sağlam bir yakınlık oluşur. Bu bütün ömür boyunca, azalmadan süren bir arkadaşlığa dönüşür.

III. Piyade Taburu, 11. Piyade Bölüğünün koruması altında çözülmüş, Tabur ağırlıkları bölgesinde, 10., 9., 12. Ağ. Bölük ve Tb. Kh. Bölüğü sırasıyla, yürüyüş kolunu oluşturur. 11. Piyade Bölüğüne Tugay Artıcısı görevi verilir. 11. Bölük, Tugayın çekilmesini korumak için önlemler alırken, Tugaydan yeni gelen bir emirle; tugay artıcı görevinin I. P. Tb.'dan 2. Piyade bölüğüne verildiği bildirilir. Bunun üzerine 11. Bölük, III. P. Taburunun yürüyüş kolu sonunda, tabur artıcısı olarak yürüme emrini alır.

(4) Bu Evleri Hangi Allah'ın Belâsı Yaktı?

Taburlar düşmandan olaysız ve çok kolay çözülmüşlerdi. Artıcı birlikleri düşman ilerlemesini durdurmak için Çinliler gibi ormanı ateşe verirler. Deneyim; masal anlatmak için değil; kullanmak ve yararlanmak içindir.

⁵²¹ YAZGAN, P.Tğm. K.; Anlattıkları.

Gece özellikle Wawon Boğazı zifiri karanlıktı. Taburların yalnız bu Boğazdan çekilme zorunlulukları vardı. Boğazda bir yoğunlaşma oluştu. Tabur Ağırlıklarının daha önceden geriye alınmamaları, yoğunluğu arttırıcı bir neden oldu. Erler arka çantaları ile eşya torbalarını alarak hemen yola çıkmak için acele ederler.

Taburlar; III. II. ve I. Tb. sırasıyla çekileceklerdi. Bu plân Taburların, Ağırılık bölgelerine varmaları ile oluşan yoğunluktan uygulanamaz.

Birliklerin tek şose üzerinden çekilmeleri, gece karanlığında artan yoğunluk yüzünden, düzenin korunması epey zorlaşır. Her şeye rağmen Takımların hemen tümü, Bölüklerin çoğu, bütünlüklerini korumayı başarırlar.

Düşmana hissettirmeden sessizce çekilmeye ve ışık yakmamaya büyük özen gösterilmişti. Fakat Taburların Sinnim-ni'ye doğru yürüyüşe geçtikleri sırada; iki evin aynı zamanda ateşe verildiği, hayret ve kızgınlık içinde görüldü. Evlerden göğe yükselen, parlak iri alevler; ortalığı gündüze çevirdi.

Maalesef gizlilik diye bir şey kalmadı. Evleri söndürecek; zamana ve araca sahip değildik. İşimiz aceleydi. Oyalanacak vaktimiz yoktu. En iyisi iri alevlerin gündüze çevirdiği bu yerden, biran evvel gitmekti. Birlikler de böyle yaptılar. Şoseye çıkanlar, hemen Sinnim-ni'ye yöneldiler.

Düşmanın, sadece işaret fişekleri atarak ve Boru çalarak, bizi uğurlar gibi davranmasına şaşmıştık. Düşmanın bu fırsattan neden yararlanmadığını anlamış değiliz. Yoksa gündüz muharebelerinde, düşmanın gözünü çok mu korkutmuştuk?

Sanırsız Kızıl Çinlilerin, "*stratejiyi asker mantığı*" ile "*Taktiği Gerillâ Kafası*" ile uygulamalarının bir sentezi idi.

Bu kritik durumdan, acayip işlerin olduğu yerden, Taburlar bir zarara uğramadan sıyrıldılar ve Sinnim-ni'ye bir engelle karşılaşmadan varabildiler.

c. I. Piyade Taburunun Çekilmesi

(1) Geri Çekilme Emri

Tugay karargâhına çok yakın olan I. Piyade Taburuna, çekilme emri sözlü olarak verilir.

O bu derken, Tugay Artçısı olarak 11. P.Bl. sonra, 2. Piyade Bölüğünün görevlendirildiği bildirildi. Yeni bir emirle Tugayın Artçısı olarak, 1. Piyade Bölüğü ile Tugay Muhafız takımı görevlendirilir.

(2) Çözülme

1. Piyade Taburu, Tugay ihtiyatı olması nedeniyle, Bölükleri Tugayın üç farklı kesiminde görev almışlardı. 3. Bl. ile 4. Ağ.Bl., Wawon Boğazında III. P. Tb.'nu desteklemekle, 1. P. Bölüğü, Tongjukkyochon suyunun doğusundaki sırtta (Choyan-myon) 2. Piyade Bölüğü de Kyodong güneyindeki tepelerde yan koruması ile görevlendirilmişlerdi.

Bugün 1. Piyade Bölüğünün Küçük Karakolu ile 2. Piyade Bölüğünün 3. Piyade Bölüğü emrine gönderdiği Takımı hariç, Bölüklerin saat 18.00'e kadar düşmanla bir vuruşmaları olmadı.

*"Yan korumasındaki (1. ve 2.) Bölüklere; hava kararınca, Tabur ağırlıklarının bulunduğu yere çekilmeleri emredilir. 2. Piyade Bölüğüne Boğaza inerken, düşman diye dost birlikler tarafından ateş açılır. Yanılgı, kayıp vermeden önlenebilir."*⁵²² Taburun 3. Piyade Bölüğü ile 4. Ağ. Bl., bugün (28.XI.1950) III. Piyade Taburunun Boğaz kesimindeki muharebeye katılmışlardı.

"Taburun düşmandan çözülmesi dediğimizde; akla 3. Piyade Bölüğü, 2. Piyade Bölüğünün Piyade Takımı ile 4. Ağır Bölük gelir. Saat 18.00 sularında 4. Ağır Bölüğe gelen gedikli Başçavuş Ömer Diker;

— P.Yzb.'sı Baha Gökçin (S-I Subayı) çekilmenizi söyledi. 3. Bölükle Taburun irtibatı yoktu. 3. Bölüğe çekilme emrini 4. Ağ. Bl.'ğün iletmesini emretti."⁵²³ 4. Ağır Bölük Komutanı, Yzb. Rıza Vuruşkan;

— P.Ütg. Kadir Hanağasıoğlu! 3.Bl.ğe emri Bl.Kh. Çavuşu iletisin! der."⁵²⁴

⁵²² SÖNMEZ, P.Ütg. H.; Anlattıkları.

⁵²³ VURUŞKAN, P.Yzb. R.; HANAĞASIOĞLU, P.Ütg. K.; TÜZÜN, P.Tg. N.; Anlattıkları.

⁵²⁴ TÜZÜN, P.Tg. N.; Anlattıkları. YALTA, P.Tg. B.; Günlük.

3. Piyade Bölüğünün yeri tam olarak bilinmiyordu. Gece karanlığında, Bölüğü bulmaya çalışırken, düşmanın eline düşmekte olasıydı. Kısacası emrin ulaşmama olasılığı da vardı.

"P.Kd.Ütğm. Kadir Hanağasıoğlu yardım etmekten, tehlikeli yerlere gitmekten kaçınmayan; vicdanlı, cesur, az konuşan, gösterişten kaçan bir subaydı.

Ütğm. Kadir Hanağasıoğlu'nun; yolu izi bilinmeyen 3. Bölüğe Çavuşu yollamaya gönlü razı olmaz. bölük komutanına;

— *Yüzbaşım, Çavuş gece körüymüş. Emri, ben götürüyüm*⁵²⁵ der ve karanlığa dalarak gözden kaybolur. Üsteğmen K. Hanağasıoğlu'nun başına kötü bir şey gelmesi olasılığı ile endişelendik. Nihayet emrin ulaştığı haberi geldi. Dürüstlük, fedakârlık ve cesaret gene kazandı.

(3) Çekilme

Ütğm. Kadir Hanağasıoğlu; 3. Bölüğü bulur ve çekilme emrini iletir. 3. Bölüğü destekleyen P.Ütğm. Şerif Yavuz'un I. Ağ.Mt. Takımını alarak, Tabur Ağırlıklarının olduğu yere çekilir.

4. Ağır Bölük Komutanı, Piyade Teğmen Nihat Tüzün'ün II. Ağır Mk.Tk. ile 1/2 Havan Takımı, Tabur Ağırlıklarının bulunduğu yere çekerken; 1. Piyade Bölüğünün tuttuğu sırtlardan aşağıya doğru ışıklar inmeye başlar. 1. Bölük çekilir çekilmez, düşmanın hemen harekete geçtiği anlaşıldı.

Düşman, arada sırada işaret fişekleri atıyordu. Bazen gecenin sessizliğini birkaç el atışla bozuyordu. O bildiğimiz ateşler ve yangınlar, bu gecede yakıldı.

Tabur Ağırlıklarına yaklaştığımız sırada, yakındaki iki ev birden bire alevler içinde kaldı. Ne oluyor demeye kalmadan, iri alevler göğe yükselmeye başladı. Alevler epey geniş bir alanı aydınlatıyordu.

Tugayın gizlemeye önem verdiği çekilme, bu alevlerle düşmanın gözü önüne serildi. Olacak iş miydi bu? İki evi bizden yakacak bir kimse nasıl çıkardı? Zerre kadar aklı olan biri, bu evleri ateşe veremezdi. Yangını karanlıktan yararlanan düşman çıkarmış olmalıydı.

⁵²⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Askerlerimizin kaynaştığı o yerde, bu iki evi yakalanmadan yakmayı başaran düşmanı; cesareti ve ustalığı nedeniyle için için takdir ediyorduk.

Tugayın yan koruma görevinden dönen 1. ve 2. Bölüklerin erleri, eşya torbalarını alma telaşına düşerler.

Tugay artçısı olan 1. Piyade Bölüğü; emredilen hatta koruma mevzilerini işgal etmek üzere Taburdan ayrıldı. I. P. Tb.; 3., 4. Ağ., Tb. Kh. ve 2. Bl. sırası ile çekilecekti. I., II. ve III. Taburlar, evvela kendi içlerinde ve sonra biri birleriyle karışmış olarak, alevlerin aydınlığında eşya torbaları ya da battaniyeler sırtlarında, yola yarışır gibi koyulurlar. Askerlerin yemeğe ve dinlenmeye ihtiyaçları vardı. Askerler etrafı sarp dağlarla çevrili Boğazda, yakılan evlerin aydınlığından bir zarar görmeden, çıkıp gitmek için acele ediyorlardı.

Askerlerimiz bugün muharebeyle ve Çinlilerle tanıştılar.

Düşmanı tanıyan askerlerimiz, onu sandıkları gibi çetin buldular. Düşmana pek metelik vermiyorlardı. Düşmandan değil, hata yapmaktan ve düşmana oyun fırsatı vermekten çekiniyorduk. Bu nedenle, alevlerden çok rahatsız olmuştuk.

Fakat; gaflet ile ihmal, tehlikeyi idrak edememe ve düşmanı küçümseme; hiç bir zaman, hiç bir yerde iyi sonuç vermemiştir. Bu gecede öyle olmasından çekiniyorduk.

Bizim çok güçlü bir yanımız vardı. O da erlerimizin her durumda; subaylarının etrafında kenetlenerek, sonuna kadar vuruşmayı çok iyi bilmeleriydi.

Düşmanın bu çok zayıf durumumuz karşısında, yakından bir iki el ateş ederek, bizi çil yavrusu gibi dağıtması olasıydı. Biz bu Çinlileri hiç anlamıyorduk. Ellerine geçen bu fırsattan yararlanmaları mümkün iken, parmaklarını bile oynatamamalarına şaşıyorduk.

Bunun ince bir hesap ve akıl işi olduğu, yapay bir iddiadır. Çünkü Tugayı bilmediği bir arazide gece, Sinnim-ni'ye varmadan tuz buz etmek ve savaş gücünü sıfırlamak dururken; ışık, işaret fişekleri ve boru sesleri ile askerlerimizin paniklemelerini beklemeleri boş bir hayaldi.

Düşmanın Sinnim-ni hattına yerleşen Tugayı, tuzağa düşürme önlemlerini kehanete varan bir isabetle önceden almış olduğu söyle-

nebilir. Düşmanın bu isabetli hareketinin, Tugayı yok olmanın eşiğine kadar getirdiğini söyleyebiliriz.

Burada da şunu da söyleyelim; düşman bizim karşımızda; bir türlü taktik hatalar ile yanlış kararlardan kurutulamadı. Çinlilere bu tutumları için sık sık teşekkür ettiğimizi hatırlıyoruz.

(4) Kuru Sıkı Bir Ateş Yeterdi

Düşmanın gözü önünde, Boğazı terk ettiğimiz sırada, iri alevler küçüle küçüle sönerken, oluşan iki kor yığını etrafı ısıtıyordu. Mehtap henüz çıkmamıştı. Zifiri karanlıkta; batıya doğru yola koyulduk. Erler omuz omuza bir birlerine sokulmuşlar. Kimsenin sesi çıkmıyor. Boğazda gördüğümüz ışıklar bir ara kayboldular. Çok geçmeden sağımızda (kuzey) seyrek de olsa görünmeleri endişe duymamıza neden olduysa da, önlem almayı düşünmedik. Bu sağlıksız tutumumuz; sanırım yorgunluğun gevşetici, dikkati azaltıcı, düşünceyi zayıflatıcı etkisindendi.

Boğazdaki artçı 1. Top. Bataryası P. Kur. Stajyer Yzb. Suphi Arca'ın komutasında açtığı ateşlerle yüreklerle su serpiyordu.

"7. Piyade Bölüğünden Piyade Ütgm. Naci Gökçe'nin; yürüyüş koluna yaklaşan karaltıların üzerine; tabancası ile düşman diye iki el ateş etmesi; uyuklayan, ayak sürüyen, yürüyüş kolunu canlandırırverdi. *Düşman!* sesleri yükselirken, yürüyüş kolu yol dışına çıkarak, dağılma ile yüz yüze gelirken, karanlığın içinden güven veren, bir ses yükseldi;

— *Ben Kurmay Binbaşı Faik Türün'üm! Düşman yok! Yürüyüşe devam edin.*⁵²⁶ Bu emir, erleri sakinleştirmeye yetti.

Nedeni ne olursa olsun düşman, Tugayın bu zayıf durumundan yararlanamadı. *"Düşman varlığını, yürüyüş kolunun sonuna attığı, isabetsiz bir tek havan mermisi ile duyurdu,*⁵²⁷

*"I. Tabur , Sinnim-ni'ye saat 21.30 sularında olaysız vardı.*⁵²⁸

⁵²⁶ SÖNMEZ, P.Ütgm. H.; TÜZÜN, P.Tgm. N.; Anlattıkları. YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

⁵²⁷ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

⁵²⁸ HANAĞASIOĞLU, P.Ütgm. K.; TÜZÜN, P.Tgm. N.; Anlattıkları. YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

IV. TUGAY ARTÇISININ MUHAREBESİ

1. Artçı Birliklerinin Mevzilenmeleri

I. Piyade Taburundan P.Yzb. Aziz Pakdemir'in komutasındaki 1. Piyade Bölüğü, P. Kur. Stajyer Yzb. Suphi Acar komutasındaki 1. Topçu Bataryası ile P.Tğm. Orhan Akpolat'ın Muhafız Takımı, Tugay Artçısı olarak görevlendirilmişlerdi.

*"1. Top. Bt. Artçıyı destek görevini erken almış ve gündüz gözü ile Wawon Boğazı güneybatısında mevziye girmişti. Top.Tb.K. Yb. Tahsin Kutay, Top.Bnb. Şemsi Aralp ile Top. Ütğm. Galip Serdaroğlu, artçı topçu bataryası yanındaydılar."*⁵²⁹

"Kur.Bnb. Türün, Muhafız Takım Komutanı P.Tğm. Orhan Akpolat'a;

— *Tongjukkyochon suyunun doğusundaki yüksek sırtta mevzilenmesini* emreder. Tğm. Orhan Akpolat;

— *Sarp ve ormanla kaplı uzun sırtta, gece karanlığında görevini güvenli bir biçimde yapamayacağını, takımla orasını tutamayacağını, çok ileride tek başına kalacağını, bu nedenle örtme görevini, Tongjukkyochon Çayı ile şose arasındaki açık vadide daha iyi yapabileceğini önerir.* Kur.Bnb. F.Türün;

— *Pekâla, Takımını çayın güneyinde mevzilendir,* der. Muhafız Takımı bulunduğu mevziden, alevlerin aydınlığında birliklerin çekilmelerini izleyebiliyor."⁵³⁰

"1. Piyade Bölüğü 28.XI.1950 gününü, düşmanın bir iki ateş yoklaması ile olaysız denecek kadar sakin geçirmişti. Bölük hava kararınca verilen emir üzerine; tabur ağırlıkları bölgesine çekilir. Bölüğe burada tugayın çekilmesini örtme görevi verilir.

1. Piyade Bölük Komutanı Yzb. Aziz Pakdemir; P.Ütğm. Hüseyin Ömür'ün II. Piyade takımı birinci hatta, J.Tğm. Nedim 'Ugaltay'ın III. piyade takımını ikinci hatta görevlendirir ve I. Piyade Takımına şosenin kuzeyindeki sağrıda mevzilenmesini emreder. Emredilen hatta çıkan P. Ütğm. Hüseyin Ömür (gerillâ subayı) ara-

⁵²⁹ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁵³⁰ AKPOLAT, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

zinin, oyalamaya ve çekilmeye elverişli olmadığını görür. Arazinin durumunu bölük komutanına rapor eder. Bölük komutanının ısrarı üzerine, Takımını emredilen hatta mevzilendirir. Bir diğer sakınca da Takımın, yanan iki evin aydınlattığı sırtta, yani düşmanın gördüğü bir yerde mevzie girmesiydi.

II. Piyade Takımı girdiği mevziden, arazi yapısı yüzünden birliklerin çekilmelerini izleyemiyor.⁵³¹

2. Görülen Işıklarla Ateşleri Araştırma

*"Tugay Karargâhından görülen ışık hareketlerini, atılan işaret fişeklerini ve baş gösteren orman yangınlarını araştırmak üzere, asker gönderilir."*⁵³² Bu girişimden ne sonuç alındığı öğrenilemedi.

Kur.Bnb. Faik Türün, Artçı Birliklerini (1. Pl.Bl. ve Mhf.Tk. ve 1. Top.Bt.) görevlendirdikten ve Taburların geri çekilmelerini bir süre izledikten sonra, Generalin yanına döner.

"Kur.Bnb. Faik Türün, tugayın artçısını gözleyen Tugay Komutanına;

— Generalim, Karargâha gitseniz. Üst makamlardan Tugaya emir gelmiş olabilir. Karar için dinlenmeniz iyi olur."⁵³³ önerisinde bulunur.

General Yazıcı; Tugayın çekilmesinin sonu alındıktan sonra, saat 21.45 sularında Sinnim-ni'ye çekilir.

3. Vuruşmaya Beş Kala

a. 1. Topçu Bataryası Mevzide

"1. Topçu Bataryası; ateş hazırlığı olduğu için üç yolu aralıklarla ateş altına alır. Taciz ateşleri için 120 atım atılır. General Yazıcı, yanına gelen Top.Bnb. Şemsi Aralp'a, *Tokchon yolu ile gelen düşman motorlu kolunun ateş altına alınmasını* emreder. Hava karanlıktı ve topçunun gözetleme olanağı yoktu. Top. Bnb.'sı, generale;

⁵³¹ ÖMÜR, P.Ütg. H.; Anlattıkları.

⁵³² GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütg. E.; Anlattıkları.

⁵³³ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; GÜNEŞLİ, Tnk.Yzb. H.; GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütg. E.; Anlattıkları.

— *Yolun devamlı ateş altında tutulacağını söyler.*⁵³⁴

Gece karanlığında çekilenlerin, düşman sanılması ile Topçu Bataryasını telâş alır. Durum sorulur. Onların Artçı (Muhafız Takımı) olduğu öğrenilir.

b. Tugay Muhafız Takımı

"Kur.Bnb. Faik Türün, Tk.K. P.Tğm. Orhan Akpolat'a; Wawon'da eşya torbaları kaldı. İki GMC bu torbaları almaya gelecek. torbaları bırakmayalım, der.

Piyade birliklerinin Wawon'dan çekilmeleri (*karmakarışık*) sona ererken, alevlerde sönmeye yüz tutar. Wawon Boğazında, dondurucu rüzgârın sesinden, başka bir ses duyulmaz. Boğazda, şimdi II. P. Tb.'nun er eşya torbaları başındaki nöbetçilerden başkası kalmamıştır. Epey sonra Wawon'a ancak, bir römorklu jip gelir. Düşman jipe ateş açar. Jipe, on er zar zor sığışırlar. Eşyalar olduğu gibi kalırlar. Jip, hemen Boğaz'dan ayrılır.

Düşmanın Işık işaretleri, dere yatağına kadar iner. İşaret fişekleri sıklaşır. Vakit ağır ağır ilerler.

Muhafız Takımı, ileriye çıkardığı dinleme postaları ile düşmanı beklemeye başlar.⁵³⁵

c. I. Piyade Bölüğü

"Evlerin yanması sona erince, ortaklık tekrar zifiri karanlığa gömülür. Işık işaretleri, orman yangınları ve işaret fişekleri artmaya başlar. Mehtap çıkarken, karaltıların arasında beyaz lekeler belirir. Düşman eliyle koymuş gibi, II. Takıma yaklaşmaya başlar.⁵³⁶

P.Ütğm. Hüseyin Ömür'ün II. Piyade Takımı, Tongjukkyochon Çayı'nın kuzeyindeki sırtta mevzide beklemektedir.

⁵³⁴ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁵³⁵ AKPOLAT, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

⁵³⁶ ÖMÜR, P.Ütğm. H.; Anlattıkları.

4. Wawon'dan Sinnim-ni'ye Çekilen Tugay Artçısı

a. 1. Topçu Bataryası

"1. Bataryaya:

— *Kimse kalmadı, çekilin emri verilince batıya çekilir. Batarya mevziinden 200 metre uzaklaştığı sırada, terkettiği mevziye, havan mermileri düşmeye başlar,*⁵³⁷ *savaşta şans olaylarına rastlanır. "Düşmanın ışık işaretleri Tongjuhkychon suyuna indiğinde, Batarya Sinnim-ni'ye doğru uzaklaşır."*⁵³⁸

1. Top. Bt., Wawon'dan saat 21.00'da Top. Bnb. Ahsen Saya ile birlikte Sinnim-ni'ye çekilir. 1. Top. Bt.'na Sinnim-ni'de yolun solunda (kuzeyde), köyün içinde mevzilenmesi emredilir.

"Top. Bnb. Şemsi Aralp'in Wawon'da Artçı Bataryası ile kalması nedeniyle; Sinnim-ni'ye dönmesine kadar, Topçu Taburunda ateş hazırlığı yapılamaz. Top. Bnb. Şemsi Aralp; Sinnim-ni'ye geldiğinde Taburun gözetleyici durumunu bilmemekteydi.

*Topçuya durum iyi gösterilmiş, Tugayın sağında (güneyde) İngiliz Tugayının tuttuğu sırtlardan söz edilmiş. Geride III. P. Tb.'nun, solda (kuzey) II. Taburun bulunduğu bildirilmiş. Bazı Top. subaylarına, piyadeye çok yakın mevzilenmişler gibi gelir. Topçu Taburu'nun Sinnim-ni'deki taciz noktaları, Wawon'dakilerin aynı olduğu için komutlar bataryalara hemen yazdırılır.*⁵³⁹ *'General Tahsin Yazıcı, Artçı Bataryası çekilinceye kadar Wawon'dan ayrılmaz.'*⁵⁴⁰

*"General Tahsin Yazıcı, P.Alb. Celâl Dora, Kur.Bşk. Kur.Yb. Selâhattin Tokay saat 21.45 sularında, Sinnim-ni'de bir araya gelirler. Yanlarına gelen Top.Tb.K. Muavini Top.Bnb. Ahsen Saya, Generale; Topçu Taburu ile ilgili yakın güvenlik önlemleri hakkında bilgi sunar. Biraz ötede Amerikalı Kur.Yb. Veyri'nin yolu tıkayanlara bağırıldığı duyulur."*⁵⁴¹

⁵³⁷ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁵³⁸ GÜLTEKİN, Top.Ütg. Galip; Anlattıkları.

⁵³⁹ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁵⁴⁰ GÜLTEKİN, Top.Ütg. Galip; Anlattıkları.

⁵⁴¹ TENKER, Lv.Ütg. L.; Anlattıkları.

*"Sinnim-ni'de bir yığılma ve karışıklık hüküm sürmektedir."*⁵⁴²

*"Topçu Bataryaları, köyün içinde ve şose boyunda, barıştaki gibi yerleşirler. 2. Top. Bt.'nın çok ileri çıktığını gören Top. Yzb. Osman Fazıl Polat'ın uyarısı üzerine, Bt.K.Top. Yzb. Halit Karapınar Bataryasını Sinnim-ni köyünün biraz gerisine alır."*⁵⁴³

*"Topçu Taburuna bugün; (28.XI.1950 Wawon Muharebesinde) iyi savaştığı, çok yorulan birliğin bu gece dinlenerek, yarın (29.XI.1950) yapılacak harekâta hazır olması bildirilir."*⁵⁴⁴

"1. Top. Bt. K. Yzb. Suphi Acar, Sinnim-ni'de Bataryasına gösterilen mevzi yerini beğenmez.

— *Topçu böyle yerde mevzie sokulur mu? Mevzi değiştirmemiz gerekir* diyen Yzb. Suphi Acar'a, Üsteğmeni;

— *Yüzbaşım bakın! Yakın tepelerle gerilerdeki tepeler arasında ışıkla işaret veriliyor*, deyince; 1. Top.Bt.K.; P.Kur. Stajyer Yzb. Suphi Acar ani bir kararla;

— *1. Topçu Bataryası mevzi değiştirecek!* emrini verir. Batarya derhal yola çıkarak, yürüyüş kolunu oluşturur. O sırada oradan geçmekte bulunan Top.Tb.K. Top.Yb. Tahsin Kutay;

— *Emirsiz nereye çekiliyorsunuz?* sorusuna Yzb. Suphi Acar;

— *Bataryama yanlış yerde mevzi gösterildi. Yaklaşan düşmanın ılık işaretlerini görmeye başladık*, der.

— *Tugaydan geliyorum. Endişe edecek bir durum yok. Derhal mevziinize dönün!* emri üzerine Yzb. Suphi Acar'ın;

— *Piyadeler güvenliğimizi sağlayabilecekler mi?* sorusuna Yb. T.Kutay;

— *Tugayın emri böyle! Güvenlik önlemleri alınmıştır. Burada mevzileneceğiz. Merak etme. Sen şimdi Bataryanın başına git!* emrini verir."⁵⁴⁵

⁵⁴² I., II. ve III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵⁴³ ALKAN, Top.Tğm. K.; Anlattıkları.

⁵⁴⁴ SERDAROĞLU, Top.Ütğm. G.; Anlattıkları.

⁵⁴⁵ GÜLTEKİN, Top.Ütğm. G.; SERDAROĞLU, Top.Ütğm. G.; ALKAN, Top. Tğm. K.; Anlattıkları.

Uyarı ve öneri dikkate alınmaz. Her şeye karışan, Amerikalı Topçu Uzmanı —gerçekten iyi uzman— Gambi, topçunun Sinnim-ni'de, bu çok çok yanlış yerde mevzilenmesi karşısında, sesini çıkarmaz. O da belki karanlıkta, hatanın farkına varamaz.

"Topçu Taburuna, Tugayın Sinnim-ni'de kurduğu santralden telefon hattı çekilir.

*Toplar mevzilerde... Subaylarla erler, sıcak köy evlerinde, çadırlarda ve taşıklarda dinlenmeye çekilirler.*⁵⁴⁶

b. Tugay Muhafız Takımı

"Artçı hattının Kuzeyinde 1. Bl.'den P.Ütğm. Hüseyin Ömür'ün II. P.Tk., Onun güneyinde P.Tğm. Orhan Akpolat'ın Muhafız Takımı mevzilenmişti. İkisinin hemen ortası gerisinde 1.Top.Bt. bulunuyordu.

Eşya Torbalarını alacak, kamyonlar beklenirken, zaman hızla geçer. Düşman adım adım artçıların mevzilerine sokulur. Takımın yakın güvenlik önlemlerini almasına rağmen, gece muharebeleri için çok iyi yetiştirilmiş bulunan düşman; hissettirmeden sokulmayı başlar. Aniden attığı bir işaret fişegi ile Takıma hücumla geçer. Takım iki şehit verir. Takım komutanı takımını kaptırmamak için;

— *Vasıtalara!* Emrini verir. Kur. Bnb. Faik Türün'de* Takımla çekilir. Düşman, Muhafız Takımını, ne piyade ile ne de ateşle kovuşturur. Muharebede ne yaparsanız yapın, fakat düşmanı gözden kaçırmayınız. Düşmanın yanaşmasına karşı hazırlıklı bulununuz.

Muhafız Takımı, doğruca Tugay Karargâhının yerleştiği Kaechon'a çekilir. Raporunu veren P.Tğm. Orhan Akpolat'a;

— *Yorgunsun, üşümüştün, biraz ısın, sonra emir veririz,* derler. Çok geçmeden;

⁵⁴⁶ HAYDAROĞLU, Top.Ütğm. A.; SERDAROĞLU, Top.Ütğm. G.; Anlattıkları.

* Hatırlanacağı üzere, Kur.Bnb. F.Türün P.Tb.ları ile çekiliyordu... Burada bir yanlışlık var.

— *Karargâhın güvenliği için gerekli postaları çıkarması* emretilir. Takım güvenlik postalarını mevzilandirir. Bir köy evini izin alarak ateş* verir. Nedeni söylenmiyor.

Tugayda yönetim boşluğu ile irtibatsızlık görülür. Okul sıraları üzerinde yaralılar yatıyor. P.Ütg. Arif Gencebay başından yaralı, öyle uzanmış doktor bekliyor. Fakat ortada doktor görünmüyor..."⁵⁴⁷

c. Artçı I. Piyade Bölüğü

"Bu bölükte; en sıkı vuruşmayı veren; P.Ütg. Hüseyin Ömür'ün II. P.Tk. olur. Takım, tahkimatı, engelleri bulunmayan bir mevzide ve karanlıkta, gizlice sokulan düşmanın ani hücumu ile karşılaşır. Düşman askerleri arasında, beyaz giysili siviller vardır. Muharebe; ateş vuruşmasından hızla, yakın boğuşmaya dönüşür.

Ütg. Hüseyin Ömür'ün Takımı, göğüs göğüse çarpışırken, Güneydeki muhafız takımının da düşmanla vuruştugu görülür.

Şimdi askerlerimiz, Kore'de görmeye alışkın olmadıkları bir anlayışla karşılaşmışlardı. Çinliler, kadınları bile ateş hattına sürmekten çekinmiyorlardı. Vahşi bir savaştı bu. Düşman, sonuçtan başka bir şeye değer vermiyordu. Askerlerimiz Kore'de; sivil-asker, kadın-çocuk ve yaşlı ayırt etmeyi önemsemeyen bir anlayışa karşı savaşıyorlardı. Kore Savaşı'nda, insanlığı yücelten değerler ayak altına alınıyordu. Hücumla kalkan, bomba atan, ateş eden kadınlara karşılık vermek, bize çok ters geliyordu.

Ütg. Hüseyin Ömür'ün Takımı karanlıkta; kadınlı erkekli, saldırganlarla iç içe bir vuruşmaya tutuşur. Ardı arkası kesilmeyen hücumlar karşısında, Takımın durumu kötüye gitmeye başlar. Bu gidişle takım eriyip gidecektir. Utg. Hüseyin Ömür erlerine; gerilerinde mevzilenmiş bulunan, J. Teğmeni Nedim Tugaltay'ın III. P. Takımı üzerine çekilmelerini emreder. II. Takım çözülebilmek için göğüs göğüse çarpışır.

II. Takım, III. Takım mevzilerine düşmanla birlikte varır. III. Piyade Takımı, II. Takımdan çekilenler birlikte, düşmanı karşılar. Düşmandan çözülmek için tam anlamıyla kanlı bir boğuşma olur.

* Soğuk askerleri hataya sürüklüyor... Zararı yanında faydası hiç kalır.

⁵⁴⁷ AKPOLAT, P.Tg. O.; Anlattıkları.

Erlerimiz süngüyle, dipçikle, hatta yumrukla dövüşerek, düşmanı durdurmaya çalışırlar. Hücumları yakın boğuşma ile karşılanan düşman, şaşırdığı anda; II. ve III. Takımlar, 1. Piyade Bölüğünün komuta yerindeki, motorlu taşıtlara doğru koşarlar. Kamyonlar, erlerin binmesi ile Sinnim-ni'ye doğru yola koyulurlar.

Bu vuruşma sırasında P.Tğm. Nedim Tugaltay üç şehit verir. Piyade Ütğm. Hüseyin Ömür ise 14 şehit ve 8 yaralı verdiğini rapor eder.⁵⁴⁸

ç. Ateş Hattında Kadınlar

"Erlerin;

— Kadınlar ateş ediyor! Ne edelim Komutanım? Sorusuna şaşmayınız. Muharebede kadına ateş etmek bize çok yabancı bir eylemdi. Kadınlar ateş ediyor, hücumu kalkıyorlardı. Yer yer Çinli erkekleri coşturuyorlardı. Bu tuhaf inanılmaz vahşi bir savaştı.

Kadınlı erkekli, içice bir boğuşma başlamıştı. Durum kötüye gidiyordu. Neredeyse Takım elden çıkacaktı. Takıma geri çekilme emri verilir. Aslında buna çekilme denemezdi. Çünkü göğüs göğüse vuruşuluyordu. Süngüler burada, işe çok yaradı. Takım güçlkle Tğm. Nedim Tuğultay'ın üzerine çekilir. Kadınli erkekli düşman; boru öttürerek, bağırarak peşlerine takılır. Yanlarda da gürültüleri duyulur.

II. ve III. P.Tk.ları süngü karşısında düşmanın yavaşlamasından istifade ederek, kamyonlara koşarlar. Düşman peşleri sıra yaya yürümeye devam eder.

Saat 22.00 sularında 1. P.Bl. Sinnim-ni'ye varır. Kayıp veren P.Ütğm. Hüseyin Ömür;

— Artçı olduğunu, çok sıkı vuruştüğünü, düşman seli karşısında, çok kayıp verdiğini...⁵⁴⁹ anlatır. II. P. Takımı büyük oranda, III. P. Takımı hafif oranda kayıp verir.

⁵⁴⁸ ÖMÜR, P.Ütğm. H.; TENKER, Lv.Ütğm. L.; Anlattıkları.

⁵⁴⁹ P. Ütğm. Hüseyin Ömür'ün anlattıkları.

d. Birden Fazla Birliğe Bir Komuta Karargâhı

28/29.XI.1950 gecesi, artçı olarak Wawon'da 1. P. Bl., 1. Top. Bt., Tugay Muhafız Takımı ile fazla eşyalar başında on kadar asker görevlendirmişti. Bu durumda, bu birlikler ya 1. P. Bl.K.'nın ya da 1. Bt.K.'nın emrine verilebilirlerdi. Yahut görevin çetinliği nedeniyle oluşturulan mobil, küçük bir komuta grubu ile Artçının muharebesi tek elden yürütülebilirdi.

Artçı muharebeleri sırasında; Tugay Komutanının ve Tugay Harakât Subayının; hataların en çok görüleceği bu kritik saatlerde; Ana Birliğin başında bulunmamaları, üzerinde durulacak bir noktadır. Komutan her ne kadar gerekli gördüğü yerlerde bulunabilirse de, kritik vakitlerde Komutanın bulunacağı yer; büyük kısmı, kesintisiz ve etkin bir biçimde kontrolü altında tutabileceği ve yönetebileceği yer olmalıdır.

Tugay komutanına bakarak, Top.Tb.K.'nı ve Top.Bnb. Şemsi Aralp (Ateş İdare Subayı) Artçı, 1. Bt.K. Yzb. Suphi Acar'ın yanında kalırlar. Topçu Taburunun iki bataryası Sinnim-ni'ye saat 15.00'te çekilmişlerdi. Bataryalar, nedeni ne olursa olsun, yanlış yerde mevzilenmişlerdi. Bir Komutan, daima Büyük Kısmı yönetebileceği ve etkin olabileceği yerde bulunmalıdır. Tugay Komutanı artçıda bulunuyor diye, Top.Tb.K.'nın da orada kalması gerekmez.

Artçımız; emirle veya emredilen bir süre sonunda, yahut inisiyatifile değil; düşman hücumu ve yakın boğuşma sonunda, yani Taktik gelişme ile epey kayıp verdikten ve yakın vuruşma sonunda çekilebilir.

Komuta, görev alanının genişliği, gücün büyüklüğü ile orantılı olarak oluşturulur. Fakat her görevin değişmeyen kuralı başarılmasıdır. Öyle ise her göreve başarısı için uygun bir komuta grubu sağlanmalıdır.

Bu gece Wawon'da çeşitli birliklerden oluşturulan artçının, iyi yönetimi için bir iki kişilik, mobil ve telsizli bir komuta timine ihtiyaç olduğunu gördük. Sorumluluk, güvenlik ve başarı için geçici komuta timleri kurulması, daima göz önünde tutulmalıdır. Birlikler de buna alıştırılmalıdırlar.

V. SİNNİM-Nİ HATTINDA MEVZİLENME

1. Sinnim-ni Mevziinin Keşfi ve Hazırlanması

a. 1. Talimgâh (Depo) Bölüğü

*"Tugayın Kunu-rî'de konuşlanan Geri (ikinci) kademesinde bulunan iki talimgâh bölüğünden; 1. Talimgâh Bölüğü, saat 17.15'de motorlu olarak, Sinnim-ni'ye sevk edilir. 2. Talimgâh Bölüğü taşıtsızlıktan, Sinnim-ni'ye gönderilemez."*⁵⁵⁰ Çünkü; Tugayın İkinci kademesi ile oto bölüğü ayrı yerlerde konuşlandırılmışlardı ve aralarında ne telli ne de telsiz irtibat vardı. Aksaklıklara neden olan ve ilerde olmaya devam edecek olan, bu hatalı tertibi gidermek için, İkinci Kademe Komutanı ve IV. Şube Müdürü bir şey yapmazlar.

Birkaç saat içinde, keşfi ve hazırlanması gereken Sinnim-ni hattına, iki bölükten ancak birisi, yüklü kamyonlar boşaltılarak gönderilebilir. Kademedeki durumun önemi kavranamaz. 10 km.'yi geçmeyen uzaklıktaki Oto Bölüğünden, bir jipli haberci ile altı kamyon istemek akıl edilmez.

Sinnim-ni köyü ile şosenin hemen kuzeyindeki tepeye (II. Piya-de Taburunun bölgesine), 1. Talimgâh Bölüğü sevk edilir. Şosenin 600 m. güneyinde, ormanla kaplı tepelerde mevzilenen olan I. Piyade Taburunun bölgesine, keşif ve savunma hazırlığı için bir Allah'ın kulu gönderilmez.

b. Topçu Taburu

"Sinnim-ni bölgesine çekilme emrini en erken alan (saat 15.00) birliklerden biri Topçu Taburuydu. Tabur P.Kur. stajyer Yüzbaşı Suphi Acar'ın 1. Bataryasını Wawon'da artçı olarak bırakır." *"Taburun kalanı (2. ve 3. Bataryalar) saat 16.00 sularında Sinnim-ni'ye çekilirler."*⁵⁵¹ Fakat *"Topçu Tabur Komutanı, Top. Yb. Tahsin Kutay ve Ateş İdare'den Top. Bnb. Şemsi Aralp Artçı Bataryası yanında kalırlar."*⁵⁵² Tabur Komutanı bir ünitesinin geçici vuruşma yerinde mi? yoksa taburunun büyük kısmının mevzilenmekte olduğu yerde

⁵⁵⁰ SÜMER, P.Tğm. R.; Anlattıkları.

⁵⁵¹ ARALP, Top.Bnb. Ş.; SERDAROĞLU, Top.Ütğm. G.; Anlattıkları.

⁵⁵² ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

mi bulunmalıydı? Tugaya asıl desteği verecek iki Batarya yanında bulunmalıydı.

*"Sinnim-ni'ye çekilen 2. ve 3. Bataryalar, gün ışığında; Sinnim-ni köyü ile şosenin hemen kuzeyindeki düzlükte, barıştaki gibi yerleşirler."*⁵⁵³ *"Sinnim-ni kuzeyindeki 150 rakımlı tepede 1. Talimgâh Bölüğü II. P.Tb.'nun mevzilerini keşfeder ve işgal ederken"*⁵⁵⁴ *"Topçu Taburu da; A.M.H. üzerindeki Sinnim-ni Köyü ile hemen batısındaki düzlükte mevzie girer."*⁵⁵⁵

c. Muhabere Bölüğü

Kaechon'a çekilme emrini alan Mu.Yzb. Enver Kölan, Tugayın karargâhı için seçilen köy okulunun bir odasına santralı kurar. Karargâh için elektrik ve Sinnim-ni ile irtibat için çalışmaları yönlendirir.

Sinnim-ni'ye de bir santral kurulur ve başına er Şerafettin Küpelili konur. Tugayla Top.Tb. ve III. P.Tb. arasında telefon irtibatı çekilir. Mu.Ütgm. Ahmet Gelen; Kaechon santralı ile Sinnim-ni santralı arasında ikinci bir telefon hattının döşenmesi ile görevlendirilir.

Kaechon'un batısındaki boyun noktasına Tank Takımı çekilmiş. Karargâha elektrik veriliyor. Köyün güney batısındaki pirinç tarlalarında; Koreliler hayvanları ile yaktıkları ateşlerin başlarında oturuyorlar. Serbestçe dolaşıyorlar. Onlarla tugaydan kimse ilgilenmiyor. "Mültecilere ne muamele yapılacağı bilinmiyordu. İyi niyetten başka bir şey yapılmaz."⁵⁵⁶

ç. İstihkâm Bölüğü

*"Bölük, Tugay Karargâhı ile Kaechon'a hareket eder. İs.Bl. Tugay Komuta yerinin Batı güneyini güvenlik altına alır."*⁵⁵⁷ *"İs.Bl.'den bir Manga, Tugayın kuzeyindeki tepeye çıkarılır."*⁵⁵⁸

⁵⁵³ ALKAN, Top.Tgm. K.; Anlattıkları.

⁵⁵⁴ SERDAROĞLU, Top.Ütgm. G.; Anlattıkları.

⁵⁵⁵ ALKAN, Top.Tgm. K.; Anlattıkları.

⁵⁵⁶ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

⁵⁵⁷ EVREN, İs.Yzb. N.; Anlattıkları.

⁵⁵⁸ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütgm. E.; Anlattıkları.

d. Yzb. Rahmi Küntür'ün Grubu

Küntür grubu (Karargâh Bağlıları); Keşif Kıt'ası, (Gez'de elden çıkmıştı) Muhafız Takımı, Tanksavar Takımı, Trafik Kıt'ası ve İnzi-bat Takımından oluşuyordu. Ayrıca karargâh bölgesinde Uçaqsavar Bataryası bulunuyordu.

"Yzb. Rahmi Küntür, Tugayın Sinnim-ni'ye çekilmesi kararı üzere, Tas.Tk. K. P.Ütğm. Mehmet Ali Güleş'e;

— *Üsteğmen Güleş! Tugayın çekilmesini korumak üzere artçı görevi yapacaksın. Bende seninle beraber bulunacağım. Hava karınca çekiliriz* emrini verir. Bir saat kadar sonra, Kur.Bşk. Kur.Yb. Selâhattin Tokay;

— *Güleş, Artçıda Tugay Muhafız Takımı kalıyor. Seni Tugay Karargâhı kovuşturacak. Kaechon'a çekileceğiz, der.*

*Sinnim-ni'de; Alb. Celâl Dora ile Kur. Bnb. F.Türün'ü; yol kenarındaki bir köy evinde; mum ışığı altında, harita üzerinde çalışır-larken görürler.*⁵⁵⁹

Tas. Takımı; Sinnim-ni de oyalanmadan doğru Kaechon'a gider. Takım orada; yakın güvenlik önlemleri alarak istirahatata çekilir.

2. 153, 154, Kaechon Üçgeninde Umursamazlık*

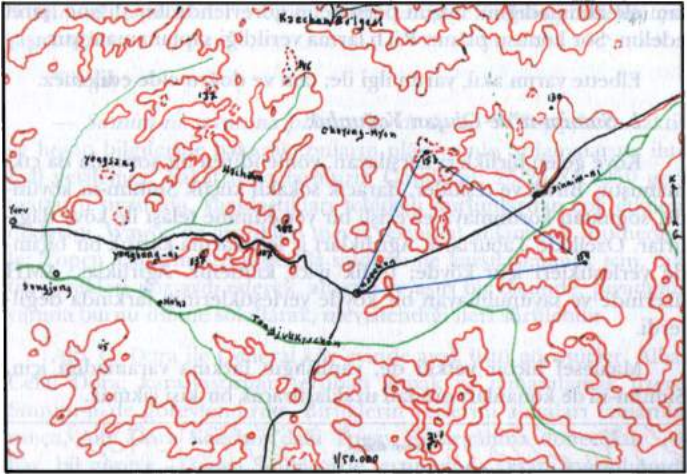
a. Sinnim-ni'de Taktik Hatalar Zinciri

~~Tugay İhtiyatı, Tugay Topçusu, Tugay Havan Bölüğü ve Tabur-ların Ağırulukları, Asıl Muharebe Hattı üzerinde ve Sinnim-ni köyü içinde yerleştirilirler.~~

Sinnim-ni köyü ile güneydeki 152 rakımlı tepe arasında; 500 m. genişliğindeki Tongjukkoyochon vadisi boş bırakılır. 28/29.XI.1950 gecesi, Sinnim-ni hattında, iki tabur arasındaki Tongjukkchon Vadisi tutulmaz. Tugay iki Tabur (I. ve II.) arasında bir temas noktası belir-lemesiz... Böylece vadi sahipsiz bırakılır.

⁵⁵⁹ GÜLEŞ, P.Ütğm. M.A.; Anlattıkları.

* 153 Rakımlı Tepe, 154 Rakımlı Tepe ve Kaechon köyü Üçgeni oluşturur.

Kroki 28: Kaechon-153-154 Taktik Üçgeni (B. Yalta arşivi).

II. Piyade Taburunun Sinnim-ni de savunacağı mevziinin ancak bir bölüklük yeri 1. Talimgâh Bölüğü tarafından keşfedilmişti.

I. Piyade Taburunun işgal edeceği mevzi; ne Yb. Poyrazoğlu Kuvvetlerince, ne de İstihkâm Bölüğünce hazırlanmıştı.

Topçu Taburu ile III. Piyade Taburuna (ihtiyat) telli irtibatı çekilmişti. Fakat birinci hattaki piyade taburları ile tugayın telli ya da telsiz irtibatı kurulmamıştı.

Tugayın, Sinnim-ni hattında topçunun plân ateşi hariç, savunma (Tevkif *Baraj*) ateş hazırlığı yoktu.

Tugay komutasının, Sinnim-ni savunma plânından söz ettiği biliniliyor. Fakat Tugay Komutasının; bütün gün Wawon'da vuruşan, yorgun düşen birliklerinin; gece karanlığında, bilmedikleri bir arazide, hazırlık yapmadan, tugay savunma plânına uygun mevzilenmelerinin güçlükleri açıktır. Her ne kadar, Sinnim-ni'de tertiplenme; Tugay Kurmay Başkanı Kur. Yb. Selâhattin Tokay'ın, bazılarına göre Harekât Şubesi Yardımcısı Yzb. Abbas Yurdakul'un ve karargâhtan bazı subaylarca yürütüldüğü söylendiyse de, Sinnim-ni mevziinde yetkili bir tek sorumluya rastlanmamıştır. İşlerin sağ-

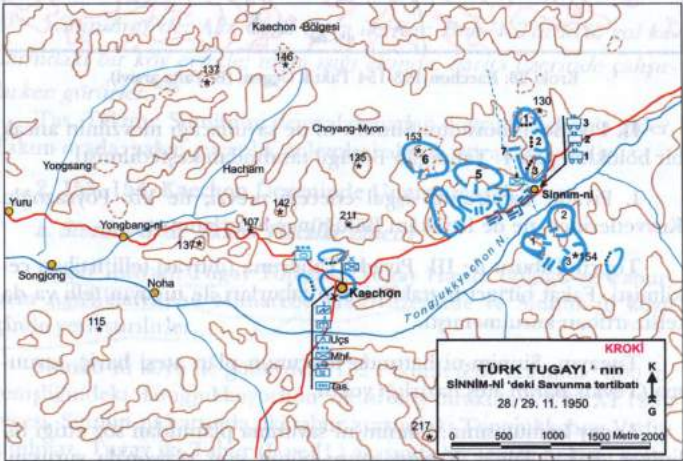
lam ele alınmadığını, uygun personelin görevlendirilmediğine işaret edelim. Söz konusu plânın P.Tb.larına verildiği saptanamamıştır.

Elbette yarım akıl, yarım ilgi ile; tam ve doğru elde edilemez.

b. Sinnim-ni'de Oluşan Yoğunluk

Köye gelen birlikleri karşılayan, yönlendiren bir sorumlu da çıkmamıştır. Birlik ve teşkiler, daracık sokaklı küçük Sinnim-ni köyünde, soğuktan korunmaya elverişli bir yer edinme telâşıyla köye dağılırlar. Özellikle Taburların Ağırıkları iç içe, karma karışık bir biçimde yerleştikleri için köyde; trafik iyice kilitlenir. Ağırıklar, AMH üzerinde ve savunulmayan bir köyde yerleştiklerinin farkında değillerdir.

Maalesef hiçbir yetkili de, yanlışlığın farkına varamadığı için, Sinnim-ni'de konanları oradan uzaklaştıracak bir kişi çıkmaz.

Kroki 29 (B. Yalta arşivi)

Eğitim düzeyleri ile yeteneklerinden kuşumuz olmayan, kendilerine güvendiğimiz ve hatta övündüğümüz Topçularımızla, Havanların, AMH üzerinde kapatılmamış bir vadi içinde, mevzilenmelerini anlamak mümkün değildir. Hele topçuların gündüz ışığında,

Sinnim-ni'de piyadelerin birinci hattı üzerinde mevzie girmeleri çok şaşırtıcıdır.

"Tugay;

— *Sinnim-ni savunma plânım vardı* diyor.⁵⁶⁰ Topçuların taktik ve hesap bilgilerine bakarak; onların plânı yanlış anlamalarına ihtimal verilemez. Fakat topçularımızın Çinlilerin; 25/26.XI.1950 gece taarruzu sırasında, karşılaştıkları tehlikeli durumlardan çok etkilenediklerini, Wawon'da girdikleri mevzi yerinden anlamıştık. Bu nedenle; Topçu Taburumuzun gerillâ saldırısı ile karşılaşmamak için, taktik gerekleri göz ardı ederek, abartılı ve aşırı bir biçimde, piyadenin yanına burnu dibine sokularak, mevzilendiği ileri sürülebilir.

Alb. C. Dora ile General köy evinde ayak üstü görüşürler. Albay Celâl Dora; kararlaştırılan tertibatı almak ve tamamlamak üzere, Sinnim-ni'de görevlendirilir. Birliklerin yerlerini almaları tamamlanınca, Alb. Dora Kaechon'daki Tugay Karargâhına dönecektir. Albay, bu göreve –Tugayı Sinim-ni'de tertipleme– akşam karanlığında değil, gündüzden atanmalıydı.

"Alb. Dora köy evinde Kur.Bnb. Faik TÜRÜN'le Sinnim-ni hattındaki tertibatı gözden geçirir. Birliklerin mevzi bölgelerine yollandıkları bu saatte, düşmanın da ustası olduğu gece muharebesine hazırlandığı kabul edilebilir."⁵⁶¹

Gerçek şudur ki; bu saatten sonra Albayın yapacağı fazla bir şey yoktu. Bundan sonrası, kıt'alara kalmıştır. Zaten Karargâh aksadığı vakit, iş ve sorunlar hep kıt'alara kalır.

Sanırım burada Albay'a haksızlık yapılıyor. Önlemler Tugayca gündüz gözü ile alınmamışsa, Albay Dora daha önceden görmediği kısmen ormanlık arazide, gece karanlığında Taburları nasıl tertiple-yebilirdi?

⁵⁶⁰ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 174. TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁵⁶¹ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 174. KUMBASAR, P.Yzb. Cihan; Anlattıkları.

c. *Düşmanı Unutan Askerler*

I. Taburun bütünü, II. Taburun bir kısmı hariç tutulursa; Tugayın Sinnim-ni ile Kaechon'a çekilen birliklerinin düşmanı unuttukları, daha çok yemek ile uyuma telâşına düştükleri söylenebilir.

Birliklerin her ne kadar komutanlığın; (Tugayın) durumu iyi gösterdiğine, Güneyde İngilizlerle, 1. Süvari Tümeninin ve Kuzeyde 2. Amerikan Tümeninin bulunduğu ve geceyi istirahatla geçirmeleri söylensede, bütün bu sözler gerçek durumu yansıtmaz.

Çünkü, 28.XI.1950 günü Wawon Muharebesi sırasında; piyadelerimizle havancılarımızın, topçularımızla Tugay bağlılarının (Yzb. Küntür Grubu), yukarıdaki söz ve duyumlara kanmayacak kadar, durumun farkında olmaları beklenirdi. Wawon vuruşmasında öğleye doğru düşmanın, Tugayın iki yanına kuvvet kaydırmaya başladığını gözleri ile görmüş ve Tugaya rapor etmiş olanlar bu birliklerdi.

Piyadeler Sinnim-ni'ye çekilirlerken; düşmanın kendilerini kovuşturduğunu, her an yeni bir vuruşmaya tutuşabileceklerini, nasıl olur da düşünmezlerdi.

Düşmanın bu sıkı kovuşturması karşısında; *"istirahatın lâfi olabilir miydi?"* Biran evvel mevzi girmek, tetikte beklemek gerekirken; yemekle uyumaktan başka bir şey düşünmemek, akla sığar mıydı?

Sinnim-ni'deki bu gevşeklik, karışıklık ve yığılma, hiçbir mazeretle örtülecek, basit ve küçük olağan bir yanılğı değildir.

Sinnim-ni'de yalnız Tugay Komutası değil, Tabur Komutaları ile Bölüklerle Bataryalarda; çapları ile orantılı olarak hata yaptılar. Burada şunu da belirtelim. *"Sinnim-ni'deki yerleşme hatalarını genç Subayların (Tb., Bl.) gördüklerini, fakat önerilerinin dikkate alınmadığını söyleyelim."*⁵⁶²

Şunu hemen hatırlatalım, düşman, hatalarımızı görmemiş olamazdı. Fakat o da bizim gibi yorgun, aç ve uykusuzdu. Bu etkenler yanında, zayıf taktik bilgileri yüzünden, o da inanılmayacak hatalar yapıyordu.

⁵⁶² P.Kur.Staj.Top. 1. Bl.K. Yzb. Suphi ACAR, Top.Yzb. Osman POLAT, Top. Ütgm. Galip SERDAROĞLU, Top.Ütgm. Galip GÜLTEKİN, P.Yzb. Rıza VURUŞKAN, P.Yzb. Ahmet AKAGÜNDÜZ, Top.Tgm. Kemal ALKAN....

Gece taarruzu ile gözde büyütülen düşman; kaçanı ateş ve gürültü ile kovuşturmayı biliyordu. Fakat mevziini savunan karşısında şaşırıyordu. Kısacası *kuru sıkı ateşe ve gürültüye pabuç bırakmayanlar karşısında, çok zorlanıyordu.*

28.XI.1950'de Wawon Muharebesindeki başarımız; bir bakıma Sinnim-ni'de başarısızlığımıza yol açtı diyebilirim. Şöyle ki; *"düşmanı merak eden piyadelerimiz; Wawon'da taarruz eden düşmanı evvelâ durdurdular. Hemen ardında taarruza kalkarak geri sürmeyi başardılar.*

Askerlerimiz düşmanı hafif bulmuşlardı ve askerlerimiz bir günlük Wawon Muharebesi sonunda; kendilerini görevlerini başarmış, istirahatı hak etmiş sayıyorlardı.

*Sinnim-ni'ye çekilen askerlerimiz bir daha muharebe olmayacakmış gibi gevşemişler, düşmanı umursamaz bir hava içine girmişlerdi. Deneyimsiz askerlerimiz; yıllarca sürecek, kanlı bir savaşı, bir günlük bir vuruşma ile bitirmenin ham hayali içindeydiler.*⁵⁶³

3. Sinnim-ni'ye Çekilen Havan Bölüğü ile Piyade Taburlarının Tertiplenmeleri*

a. Havan Bölüğü

*"Havan Bölüğü, hava kararınca (saat 18:00) Dekovil Tepeden şoseye iner. Buradan piyadeler arasında Sinnim-ni'ye çekilir. Havan Bölüğü, Sinnim-ni'nin güneyindeki vadide; şose ile Dekovil hattı arasında mevzilenir. Havan Bölüğü'nün solunda (kuzeyinde) topçu taburu bulunuyor. Bölüğe çorba verilir"*⁵⁶⁴

b. II. Piyade Taburu

(1) Verilen Görev

"Tabur saat 20.30'da Sinnim-ni köyüne varır. Burada Alb. C. Dora, II. P.Tb.K. P.Bnb. Miktat Uluünlüye;

⁵⁶³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

* Sinnim-ni'ye varma sırasına göre...

⁵⁶⁴ Nogay, P. Assb. M. A.

— Sorumluluk bölgeniz, 1. Talimgâh Bölüğü tarafından hazırlanmıştır der ve hemen teslim almasını emreder.⁵⁶⁵

Sinnim-ni köyüne gelen Taburun Bölükleri; evvelâ yiyecek bir şey bulabilmek için köyü tararlar. Maalesef bir şey bulamazlar. Akşam yemeği için bir hazırlık göremezler. Sabah çorbasına ise daha vakit vardır. Köyün, asker ve taşıtla dolu olduğunu gören piyadeler, kendilerine istirahat için boş yer aramaya başlarlar. Köydeki gevşekliğe ve başıboşluğa bakılınca, bu gece için düşmanla ateşkes imzalandığı sanılabiliirdi.

"Hangara benzeyen bir dam altına giren askerler; yanan sobanın etrafını alırlar. Bu sobanın kim tarafından yakıldığı düşünülmez. Önemli olan; sıcak bir dam altında dinlenmekti. Buna benzer, gevşetici tuzakların, Gerillâların marifeti olabileceğini, çok geçmeden öğrenecektik.

Hangara gelen II. Taburun Koreli çevirmeni;

— Burada durmayın! Tabur Komutanı çağırıyor, deyince; subay ve erler, istemeseler de, Tabur toplanma yerine koşarak giderler."⁵⁶⁶

"II. P.Tb.K. Bnb. Miktat Uluünlü;

— II. P. Tb.'na emredilen hatı; 5. ve 7. Bölüklerin işgal edeceğini, Bölgenin (Sinnim-ni) güvenliğinin sağlandığını, bir kuşkuya gerek olmadığını, Taburun diğer kısmının; yarına (29.XI.1950) dinlenmiş olarak çıkması için, ordugâh güvenlik önlemleri içinde istirahate geçmesini...

7. Bölük Komutanı; P. Yzb. Turhan San'ın; 1/2 Ağ. Mt. Tk.'nın desteğinde M.İ.K. olarak, 1. Talimgâh Bölüğünün hazırladığı mevzii teslim almasını,

5. Bölük Komutanı P. Yzb. Cevat Olhon'un 1/2 Ağ. Mt. Tk.'nın desteğinde; 135 rakımlı (7. Bölüğün Batısında) tepe güneyinde mevzie girmesini"⁵⁶⁷ emreder. II. P.Tb.'nun Tugayla ve komşu Taburlarla irtibatı yoktu. Topçu irtibat ve gözetleme subayları da, Tabura gel-

⁵⁶⁵ DURAK, P.Ütğm. S.; Anlattıkları.

⁵⁶⁶ DURAK, P.Ütğm. S.; Anlattıkları.

⁵⁶⁷ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

memişlerdi. Tabur geceye (28/29.XI.1950) Topçu desteğinden yoksun giriyordu.

(2) II. Taburun Yerleşmesi

5. Bl. ile 7. Bl. mevzi bölgelerine hareket ederler. "*Taburun kalanı (6. P. Bl., 8. Ağ. Bl. (-) ve Kh. Bl.) 5. Bölüğün batısında, çadırlarını kurarak istirahata çekilirler.*"⁵⁶⁸ "*Karargâh Bölük Komutanı; P.Yzb. Nazmi Özoğul; insiyatifi ile bölüğünün Piyade Tüfekli erlerini, 135 rakımlı tepenin güney eteğinde; doğu ve Sinnim-ni köyü (güneye) ile batıya doğru mevzilendirme öngörüsünde bulunur.*"⁵⁶⁹

"*Bnb. Mikat Uluünlü emrini verdikten sonra; 5. Bölükle beraber, mevzi bölgesine gider. Burada; önceden hazırlanmış; derin iyi bir tahkimata rastlanır. Bölüğün P.Ütg. Sami Durak'ın I. P.Tk., 1/2 Ağ.Mt.Tk. ile pekiştirilerek, 135 rakımlı tepenin doğu eteğinde, P.Ütg. İsmet Niğbolu'nun II. P.Tk. sırt hattında sağda (güneyde) ve P.Ütg. Hasan Barsi Günalp'ın III. P.Tk. solda (kuzeyde) 135 rakımlı tepede, P.Tg. Rıdvan Terzi'nin Silâh Takımı; 135 rakımlı tepe çevresinde mevzilenirler.*

5. Bölük mevzi bölgesinde, bulundukları söylenen kılavuzlardan kimseye rastlamaz. 5. Bölük karanlıkta; doğu yönünde mevzilenmeye çalışır."⁵⁷⁰

Şimdi MİK görevi verilen 7. Piyade Bölüğünün mevzilenmesine göz atalım. "7. Bl.K. P.Yzb. Turhan San, Takım Komutanlarına bölüğün görevini anlattıktan sonra, P.Yzb. Kaya Aldoğan'ın 1. Talimgâh Bölüğünün bulunduğu sırta doğru yürüyüşe geçer.

1. Talimgâh Bölüğüne, sel yatağında, toplu halde rastlarlar. Burada kendilerine verilen kılavuz subayla, tutacakları sırtın eteğine kadar yürürler. Burada erlere beklemeleri söylenir. 7. Bl.K., Takım Subayları ve kılavuz subayla işgal edecekleri sırta çıkarlar. Yüzbaşı Turan San; gösterilen sorumluluk bölgesini, Takım Subayları ile bir uçtan bir uca dolaşır. Bölgede iyi bir tahkimatın bulunması subayları sevindirir.

⁵⁶⁸ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵⁶⁹ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵⁷⁰ DURAK, P.Ütg. S.; Anlattıkları.

7. Bölük Komutanı, Takım Komutanlarına görevlerini vermeye başlarken; kuzeyde ve doğu yönünde, yaklaşan far ve ışık işaretlerinin görülmesi, acele etmeyi gerektirir.

Bölük Komutanı; P.Ütğm. Arif Gencebay'ın I. P.Tk.'nı bölüğün kuzeyindeki uçta, üç yöne karşı (batı, kuzey-doğu), P.Ütğm. Avni Hürtürk'ün II. P.Tk.'nı Bölüğün orta kesiminde, doğu yönünde, P.Ütğm. Naci Gökçen'in III. P.Tk.'nı; Bölüğün güney ucunda; doğuya ve güneye karşı, P.Tğm. Hüseyin Gökdağ'ın Silâh Takımı ile 1/2 Ağ.Mt.Tk.'nı merkezde (Ütğm. Avni Hürtürk'ün bölgesinde) mevzi-lendirir. Bölük Komuta yeri de II. P.Tk. bölgesine yerleşir.

Takımlar marş marşla bölgelerine giderler. Düşman yaklaşıp dururken, yorgun erler; düşman taarruza geçmeden mevzilenmeye çalışırlar. Yer yer tahkimat yapmak gerekir. Savunma için; ateş plânına, irtibat ve engel yapmak için malzemeye ve zamana ihtiyaç vardır. Maalesef bunların hiçbiri elde yoktur. Telsizle de irtibat kurulamıyordu.⁵⁷¹

7. Bölük gereği gibi mevzilenemedi, düşmanla çok yakın bir vakitte vuruşma olasılığı ile karşı karşıyaydı.

II. P.Tb.'nun diğer bölükleri; (6. Piyade, 8. Ağ. ve Kh. Bölükleri) çadırlara yerleşmekle meşguldüler. Bazı çadırlarda gemici fenerlerinin sarı ışıkları dışa vuruyordu. Elektrik fenerleri, çadırlar arasında gidip geliyordu. Kısacası gizliliğe, güvenliğe pek önem verilmiyordu.

Taburların Sinnim-ni'ye gelmeleri üzerine; 1. Talimgâh Bölüğü; hazırladığı mevzileri boşaltır.

Kılavuz subaylarla bölgesini 7. Bölüğe teslim eden, Yzb. Kaya Aldoğan; Bölüğünü, köyün Kuzey kenarındaki sel yatağında toplar. Bölük komutanı, Tugaya bilgi sunmak ve emir almak üzere, Bölüğünden teknil aldığı sırada mehtap çıkmaya başlar.

c. III. Piyade Taburu

(1) Tabura Verilen Görev

Saat 21.00'de Sinnim-ni'ye gelen Tabur Komutanına, "Alb. C. Dora;

⁵⁷¹ DURAK, P.Ütğm. S.; Anlattıkları.

— *Taburun Tugay ihtiyatına ayrıldığını, bütün güvenlik önlemlerinin alındığını, çetelere karşı önlem alınmasının yeteceğini; Taburun geceyi istirahatle geçirmesini* emreder.⁵⁷²

Güvenlikle ilgili sözler, birlik komutanlarını gevşetir.

Taburda Topçu, İrtibat ve Gözetleme Subayı yoktur. Çekildiği söylenen telli irtibat, maalesef çalışmaz.

Tugayın; Sinnim-ni savunma plânını gören, bir tek birlik yoktu. Emirler, ağızdan çok kısa verilmişti. Birlikler sorumluluk bölgelerine, karanlıkta girmişlerdi. Bu yüzden ne Tugay ne de Taburlar, birbirlerinin yerlerini kesin olarak biliyorlardı.

(2) Taburun Konumu

*"Tabur, Topçu Taburunun hemen gerisinde, şosenin kuzeyindeki tepelerin güneye bakan düzlüğüne konmuştu."*⁵⁷³

"Taburun konma tertibi; 11. Bölüğün bir takımı köprüde (şose), diğer bir takımı da yolun hemen kuzeyindeki tepede görevlendirilir. 11. Bölüğün kalanı güvenlik takımının doğusunda, 10. Bölük ise güvenliğe bir kuvvet çıkarmadan bütünü ile yolun hemen kuzeyinde, 9. Bölük; bir takımını yolun güneyinde güvenlikle görevlendirir. Bölüğün kalanı yolun kuzeyindeki düzlükte, 12. Ağır Bölükte bir Ağ. Mt. Tk. 'nı yola yakın mevzilendirir. Bölüğün kalanı yolun kuzeyinde istirahata geçer. Durumun çok iyi gösterilmesine rağmen III. P. Taburu, takım çapında birliklerle güvenlik önlemleri aldığını" söyler.⁵⁷⁴

III. Piyade Taburunun bir başka açıklamaya göre tertibi şöyledir;

*"Tabur, şose ile kuzeydeki tepelerin etekleri arasındaki düzlükte; yol kenarında 12. Ağır Bölük olmak üzere kuzeye doğru; 11. Kh., 10. ve 9. Bölük sırasıyla; barış tertibinde, çadırlar muntazam sıralar halinde kurulur. Taburda yalnız 11. Bölük şosenin hemen Kuzeyindeki tepede bir takımını mevzie sokar."*⁵⁷⁵

⁵⁷² III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵⁷³ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵⁷⁴ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵⁷⁵ ÖZCAN, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

Alb. C. Dora, yanında Kur.Bnb. Faik TÜRÜN'le Kaechon'daki tugay karargâhına giderken, topçuların gerisinde, yolu üzerindeki III. Piyade Taburuna uğrar. Albay III. Tabur Komutanına;

— *Çok toplusunuz. Dağılın uyarısında bulunur.*"⁵⁷⁶

Taburun o saatten sonra, yeniden tertiplenmeye geçtiğine dair bir bilgiye rastlanmaz ve Tugay ihtiyatı III. P. Tb.; 28.X.1950 günkü ilk muharebesinde (Wawon) başarı ile vuruşan bir Taburdu. Bu gece Tabur; gerektiğinde işgal edeceği bir hattı, çekilme halinde toplanacağı bir bölgeyi saptayacak vakte ve düşünce ile iradeye sahip olamayacak kadar yorgundu. Tabur iyimser bir hava içinde, istirahat etmekten başka bir şey düşünmemektedir.

ç. I. Piyade Taburu

(1) Verilen Görev

"Tabur Sinnim-ni'ye girerken, 2. Bölük Komutanı Yzb. Ramazan Akıncı, bölüğünün subaylarına;"

— *General! (Yazıcı); çekilelim mi, yoksa burada mı kalalım?* diyor, *Ne dersiniz?* deyince, sanki MÖ Atina arenasındayız. Subaylar;

— *Burada durmayalım, çekilelim* cevabını verirler."⁵⁷⁷ Ne denir? Demek olacakları hissetmişler.

"Bölüklerin Sinnim-ni'ye çekilmeleri sona erince, Albay Dora'nın emri üzerine, I. Piyade Taburu köy girişindeki düzlükte barış düzeninde -kale nizamı-toplanır. Biraz ötede; General Yazıcı tek başına durmuş, Albay C. Dora'nın, I. Piyade Tabur Komutanına verdiği emri dinliyordu.

Albay, Tb. K. P. Yzb. Ahmet Tuncer'e;

— *Taburunuz (eliyle göstererek) karşıdaki (Güneyde) tepelerde (havaya resmi düşen) mevzilenecek.*

⁵⁷⁶ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

* Savaş yorgunu ve deneyimsiz askerlerde, aklın almayacağı düşünceler ileri sürülür. Aslında bu yakıştırmaların gerçekte bir ilgisi yoktur.

⁵⁷⁷ SÖNMEZ, P.Ütg. H.; Anlattıkları.

II. Piyade Taburu, şu sırtları (Kuzeyde) tutacak. III. Piyade Taburu II. Taburun gerisinde (batıda) Tugay ihtiyatını oluşturuyor.

*Mevzileneyeceğiniz bölgede sizi, Yb. Natık Poyrazoğlu'nun kılavuzları karşılayacaklar. Detaylı yazılı emir yarın verilecek*⁵⁷⁸ der.

"I. Tabur Harekât Subayı, Piyade Yüzbaşı Ahmet Akagündüz;

— *Komutanım (Alb. C. Dora), muhabere malzememizin %80'ni Wawon'da yitirdik. Tugayla nasıl irtibat kuracağız ve sizden nasıl emir alacağız? Çekilmek zorunda kalırsak, ne yapacağız?* sorusuna, Albay;

— *Çekilmek yok! Ölünceye kadar mevzilerinizi savunacaksınız. Noksanlar yarın tamamlanır*⁵⁷⁹ der.

"4. Ağır Bölük Komutanı, Piyade Yüzbaşı Rıza Vuruşkan'ın;

— *Bir dakikanızı istirham edeceğim Komutanım (Albay Dora); Bütün askerî mülâhazaları (düşünceleri) bir tarafa bırakalım. İşgal edeceğimiz yerde düşman var mı, yok mu? Emrettiğiniz tepeleri, kuvvetimiz tutmaya yetecek mi? bilmiyoruz* sözleri üzerine, Albayın sıkıldığını belli etmesine rağmen, Yüzbaşı Vuruşkan konuşmasını sürdürerek;

— *Komutanım (Alb. Dora), lütfen arkanıza bakınız. Gördüğünüz şu ışıklar, düşmanın bize yaklaşmakta olduğunu gösteriyor. Sözlerine Albay sert ve kızgın bir sesle;*

— *Komutanın emridir. Dakikanın kıymeti var. Oyalanmayın, harekete geçin!* deyince; I. Piyade Tabur Komutanı, Piyade Yüzbaşı Ahmet Tuncer öne çıkararak;

— *Başüstüne!* dedi ve Taburun başına geçti. Her hangi bir güvenlik önlemi (öncü, yancı, artçı) almadan ve parola ile işareti de vermeden Taburun başına gerek;

— *Beni takip et!*⁵⁸⁰ emri ile Tongjukkyochon vadisindeki toprak yoldan, güneydeki tepelere doğru yürümeye başladı. Babamızın

⁵⁷⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. I. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵⁷⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. I. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁵⁸⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. I. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

çiftliğinde yürür gibi, karanlığa dalmış gidiyoruz. Anlayacağınız, Taburca, şansımızı zorluyoruz. Sanki, yancı ile öncü, denetlemelerle sınavlarda kalmıştı.

(2) Taburun Bölüklerini Görevlendirmesi

Tabur; 600 m. genişliğindeki vadinin güneyinde, Tongjukkyochon suyunu geçerek, tutulması emredilen tepelerin eteğine vardı. Albay C. Dora'nın bahsettiği kılavuzlardan eser yoktu. Tabur bilmediği arızalı ve ormanlık, üstelik elde haritası da bulunmayan bir arazide, karanlıkta çevre savunmasını andıran bir tertiple, mevzilenmeye girişti.

*"1. Tabur Komutanı Tongjukkyochon suyunu geçince; 2. Bölük Komutanı Yüzbaşı Ramazan Akıncı'ya; 4. Ağ.Bl.'den; P.Ütg'm. Şerif Yavuz'un 1. Ağır Makineli Tüfek Takımının desteğinde; akarsuyun hemen güneyindeki çıplak tepede mevzilenmesini emreder."*⁵⁸¹ Taburun kalanı, Tabur Komutanının peşinden 154 rakımlı çamlı tepeye çıkar.

1. P.Bl.ğüne Tungjukkyochon suyu güneyindeki seyrek çamlı tepeleri tutması emredildi.

3. Piyade Bölük Komutanı, Yüzbaşı Necdet Şarman'a ise 154 rakımlı tepede, güneye doğru mevzilenmesi, açıklığın güneyindeki sırta bir muharebe ileri karakolu çıkarmasını emretti.

Yüzbaşı Rıza Vuruşkan'ın 4. Ağır Bölüğünden, Teğmen Nihat Tüzün'ün II. Ağır Makineli Tüfek Takımı 154 rakımlı tepede, 81 mm. 1/2 Havan Takımı da 3. Bölüğün batı kanadında mevzilenir.

Tabur Komuta yeri diye bir tesis yoktu. Çünkü o sırada Tabur komutası ile ilgili araç ve personel orada bulunmuyordu. Tabur Komutanının yanında, Harekât Subayı ile 4. Ağ.Bl.K.'dan başka bir kimse yoktu.

MİK'na, Piyade Teğmeni Sabahattin Altınok'un III. Piyade Takımı çıkarıldı. Taburun Karargâh Bölüğü Sinnim-ni'de kalmıştı.

Taburun çıktığı 154 rakımlı tepeden; II. Piyade Taburuna doğru Kuzeyden far ışıkları, doğudan da ışık işaretleri ile düşmanın,

⁵⁸¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. 2. P.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

Sinnim-ni köyüne yaklaştığı görülüyordu. Bu durumu II. Tabura derhal haber vermek gerekiyordu. Fakat neyle haber verilecekti. I. Taburun; II. Tabur telsizinin frekansı ile kapalı adından bilgisi yoktu. I. Taburun kimse ile telli irtibatı da yoktu.

Taburun sargı yeri de açılmamıştı, iaşe birimi felç olmuş gibiydi. Tabur geceye, Topçu İrtibat ve Gözetleme Subayları olmaksızın, topçu desteğinden yoksun olarak giriyordu.

I. Tabur Bölükleri, dakika kaybetmeden araziye yayılarak, hızla mevzilerini hazırlamaya girişirler. 2. Bölük geçmiş muharebelerde kazılmış bir tahkimatla karşılaşır. Fakat I. Taburun diğer birlikleri, donmuş sert topraktan başka bir şeyle karşılaşmazlar.

Kazma küreğin zor işlediği, buz tutmuş toprakta, mevzi kazamayan erler; tümseklerin, ağaç diplerinin gerisine mevzilenirler. Çukur kazamayan, makineli tüfekler ile havanlar, karanlıkta toprağın üstünde mevzi alırlar.

Taburun tümü büyük bir telâş içinde, düşmanı karşılamak için hazırlanmaya başlar. 81 mm. 1/2 Hv.Tk., tevkif ateşi için tanzim ateşine başlar.

(3) Tabur Bölüklerinin Savunma Tertipleri

Yüzbaşı Arız Pekdemir'in 1. Piyade Bölüğü, Taburun Kuzeybatısındaki, Kuzeyi (Tongjukkyochon) yar, seyrek ağaçlı tepeyi savunacaktı. I. Piyade Takım Komutanı Üsteğmen Hakkı Öztürk tepenin Batısını, III. Piyade Takım Komutanı Teğmen Nedim Tuğaltay Güneyini savunacaktı. Üsteğmen Hüseyin Ömür'ün II. Tıkımı artçı vuruşmasında epey kayıp verdiğinden, ihtiyat olarak bulunduruluyordu. Üsteğmen Kadir Mahramanlı'nın Silâh Takımı, bölüğün merkezinde mevzilendirilir.

1. Bölük, bölgesinde hazır bir tahkimata rastlamaz. Erlerin çoğu toprağa yamanarak, düşmanın gelmesini bekliyorlar. Bölüğün ne komşu bölükler, ne de Tabur Komutası ile irtibatı vardı. Yeterli telsiz valdi, fakat arazi muhabereyi engelliyordu.

Yüzbaşı Ramazan Akıncı'nın 2. Bölüğü; 1. Bölükten 500 m. Doğuda, 3. Bölüğün 750 m. Kuzeydoğusunda bulunuyordu. Bölük çıplak bir tepeye çıkmıştı. Tepenin Kuzeyi ile doğusu kayalık ve sarptı. Güneyi bir boyunla, koyu ormanlık bir tepeye bağlanıyordu. Batısı

tatlı bir meyille etekteki iki evin bulunduğu küçük düzlüğe bakıyordu.

Yüzbaşı Ramazan Akıncı, tepeye çıkarken; yanına Takım Komutanlarını alarak, bölgesini dolaşır. Keşif gezisinden sonra; Yzb. R.Akıncı Üsteğmen Hilmi Sönmez'in I. Takımını Kuzey doğudaki yarın bulunduğu yeri, Üsteğmen Selâhattin Eregemen'in II. Takımını da bölüğün en kritik yeri olan çamlığın önündeki boyun noktasını ve Teğmen Kemâl Saldıraner'in III. Takımını ise iki evin bulunduğu batı yönünü savunmakla görevlendirir.

Üsteğmen Şerif Yavuz'un Ağır Makineli Tüfek Takımı. II. ve III. Piyade takımları bölgesinde, yarım takımlar halinde mevzilenir. Teğmen İhsan Sözer'in Silâh Takımı ise 60 mm. havanları (3 adet) merkezde mevzilenirken, piyade takımlarına birer adet A-4 makineli tüfek verilir. Roket atarlar, takım komutanının eli altında olmak üzere, II. P.Tk. bölgesinde mevzilendirilirler.

2. Piyade Bölüğü, tam bir çevre savunması düzeninde savunmaya geçer. 2. Bölüğün taburla telsiz irtibatı kesiktir. Bölüğün kendi yağı ile kavrulmaktan başka yapacak bir şeyi yoktur.

Tabur da 2. Bölüğü aramakta, fakat irtibat kuramamaktaydı. 2. Bölüğün telsizi arızalandı diye 4. Ağ. Bl.'ten SCR-300 telsizi alınır. Ağır bölüğün Keşif ve Gözetleme subayı Üsteğmen Kadir Hanağasıoğlu, Wawon'da olduğu gibi burada da, irtibatsızlığı gidermek üzere yanına aldığı erle, yerini iyi bilmediği 2. Bölüğe doğru harekete geçer. Dürüstlerle cesurların şansı olur. 2. Bölüğü bulur. Telsizi teslim ederek, bir tehlike ile karşılaşmadan I. Tabur Karargâhına döner. Maalesef Tabur; 2. yine Bölükle irtibat kuramaz.

2. Bölük, sorumluluk ve yetki bölgesinde, çok iyi durumda bir tahkimata rastlar. Bölük fazla bir güçlüğü, zaman kaybına uğramadan güzel mevzilenir.

2. Bölük, düşmanın ışık işaretleri ile farlarının II. Tabura doğru yaklaştıklarını gördüğü için vuruşmaya hazır bekler.

Yüzbaşı Necdet Şarman'ın 3. Bölüğü; evvelâ Muharebe İleri Karakoluna gidecek olan Teğmen Sabahattin Altınok'un III. Piyade Takımını, karanlıkta işaretle göreve sevkeder.

3. Bölükte, Üsteğmen İzzet Vural'ın I. Piyade Takımını güney batı, Üsteğmen Sami Öztürk'ün II. Piyade Takımını güney doğu yö-

nünde mevzilendirir. Bölüğün Silâh Takımı, Karillyong baskınında (27/28.XI.1950) elden çıktığı için bölüğün ateş gücü çok azalmıştı. 3. Bölüğü; 4. Ağır Bölükten P.Tğm. Nihat Tüzün'ün II. Ağır Makineli Tüfek Takımı ile 81 mm. 1/2 Havan Takımı destekliyordu.

Tahkimat yapamadan, çoğu ile açıkta toprağın üstüne uzanarak, mevzilenmek zorunda kalan 3. Bölük, en güç durumda olan bölüktü diyebiliriz. Bu gece düşmanın bir Badosu eksikti. Farlarını yakmış, ışık işaretleri ile göstere göstere, Tugayın Sinnim-ni mevzilerine yaklaşıyordu.

I. Taburun güneyindeki ormanlı sırt nedeniyle, düşmanın yaklaşmasından vaktinde haberi olmayabilirdi. Ancak; MİK'daki P.Tk. düşman baskınına haber verebilirdi. 3. P. Bölüğünün eli tetikteydi.

4. Sinnim-ni Taarruzuna Beş Kala Tugay

a. Birinci Hat Birlikleri

Bölgesinde önceden kazılmış tahkimatı bulunmayan; I. P.Tb.'nun; 1., 3. ve 4. Ağ. Bl.'leri; mevzilenmeye çalışırlar. 2. Bölük hazır bulduğu tahkim edilmiş mevzii, pekiştirmeye uğraşır. Tğm. Sabahattin Altınok, İleri Karakol görevindeki III. P.Tk.'ni mevzilendirmekle meşguldür.

Taburun, Bölükleri ve Tugayla, komşu Taburlarla ve Topçu ile irtibatı yoktur. Tabur sargı yeri açılmamıştı. Komuta yeri bile hazırlanmamıştı. Komuta yerinde; Tb.K.Yzb. Ahmet Tuncer ile Tb.Hrk.Sb. Yzb. Ahmet Akagündüz ve 4. Ağ. Bl. K. Rıza Vuruşkan ile 4. Ağ. Bl. Kşf. ve Göz. Sb. Ütğm. Kadir Hanağasıoğlu'ndan başkası yoktu.

II. P.Tb.'nun; MİK'daki 7.Bl. ve savunma hattındaki 5.Bl. mevzilenmeye çalışmakta, 6. Bl. ile 8. Ağ.Bl. (-) ve Kh.Bl. (-) istirahatata çekilmişler ve Kh. Bl. inisiyatif ile piyade tüfekli erlerini mevzilendirmişti.

II. Tb.K.Bnb. Mikat Uluünlü 5. Bl. bölgesindeki çalışmaları, yakından gözler. Taburun, ne Piyade, ne Topçu ve ne de Tugayla irtibatı vardı.

İhtiyat III. Taburu istirahatata çekilmişti.

Havan Bölüğü, ateş mevziinde, istirahatata geçmekteydi.

Topçu Taburunun; yerleşme ve güvenlik sorunları göze batacak kadar açtı.

Yzb. Kaya Aldoğan'da; 1. Talimgâh Bölüğünden tekmil almakla meşguldü.

Tabur Ağırıkları; Sinnim-ni köyünün avlularında, sundurma altlarında, duvar diplerinde, evlerde, çadırlarda ve taşıtlarda uyukuyorlardı. Nöbet, devriye ağının; ayakta olduğunu söylemek zordur. Köyde genel bir düzensizlik, umursamazlık ve gevşeklik hüküm sürmekteydi.

b. Tugay Karargâhı ve Bağlı Birlikleri

Tugay Karargâhı bölgesindeki (Kaechon) birlikler (Uçaksavar Bataryası, İstihkam Bölüğü, Muharebe Bölüğü, Muhafız Takımı, Tanksavar Takımı, İnzibat ve Trafik Kıtaları, Tank Takımı) yakın güvenlik önlemleri alarak, Muhabere Bölüğü hariç, istirahatata geçmişlerdi. Muhabere Bölüğü başta subayları olmak üzere; irtibatları kurmak, yedek hatları çekmek için bütün güçleriyle çalışıyorlardı. Karargâha elektrik verilmişti.

Kaechon köyünde bulunan; İnzibat ve Muhafız Takımları, güvenlik taraması yapmamışlardı. Belki de bizde ev kutsaldır. Girilemez, dokunulamaz sayılması nedeniyle, evleri aramak akla gelmemiş olabilir.

Halbuki savaşın, koşulları ile zorunlulukları, barış döneminin düşüncelerinden çok farklıdır. Askerlerimizin arasına dağılmış Korelilerin yaktıkları ateşlerle, etrafta dolaşmalarının yaratabileceği tehlikeler, kimsenin dikkatini çekmiyordu.

Okulun bir odasında, masalar üzerinde yatan yaralılara, gereken bakımın yapıldığı söylenemez.. Anlaşılan Tugay Sıhhiye Bölüğü, yaralılara gereken bakım için hazırlık yapamadığı gibi yaralı tahliye işinde de, bir varlık gösteremiyor. Tugayda, ikmal gibi sağlık işlerinin de, iyi sağlanamadığı görülüyordu.

c. Eleştiri ve Hatırlatma

Tugayın Sinnim-ni'ye çekilmesine karar verilince, karargâh subaylarının doğal olarak; Wawon cephesi, Sinnim-ni hattının hazırlanması ve Kaechon'da açılmakta bulunan Tugay Karargâhı olmak üzere üçe bölünmeleri gerekiyordu.

Bu bölünmenin, bilgi ve ustalıklı yapıldığı, her grupta yetenekli bir sorumlunun, başta bulunduğu söylenemez. Bazı kimseler bazı yerlerde görünürlerse de, etkili çalıştıkları görülmez.

Gerçek olan; Sinnim-ni hattı bir plâna göre saptansa bile, plân Taburlara verilmediği için mevzi amaca uygun ve doğru tutulamamıştı.

İki Tabur (I. ve II) arasında bulunan, 600 m. genişliğindeki Tongjukkyochon vadisi, kimsenin sorumluluğuna verilmemiş, boş bırakılmıştı. Bu da olacak iş değildi.

Bu da elde yeter bir plânın bulunmadığı ya da plânı uygulayacak *bilgili ve deneyimli birinin görevlendirilmediği* yani Sinnim-ni hattında tertiplenmenin bilgili, yetenekli personelden yoksun ve başsız bırakıldığı görülmektedir.

I. Tabur, gündüzün Tugaydan kimsenin görmediği bu hatta, gece karanlığında mevzilenecekti. Tabur emredilen hattı karanlıkta, bulacak ve doğru olarak mevzilenecekti. I. Tabur, gece için önemli bir mesafe sayılabilecek 500 m. genişlikteki Tongjukkyochon vadisinin, 28/29.XI.1950 gecesinde tutulmaması yüzünden Tugaydan kopmuş ve tek başına bırakılmış sayılabiliirdi. İrtibatsızlık durumu daha da zorlaştırmaktaydı.

Bütün bunlar, Komutanın zamanında verdiği kararı, doğru olarak yürütecek bir kurmay heyetinin, Tugay karargâhında bulunmadığını göstermekteydi.

Ancak burada eleştirinin dozunu ölçüde tutabilmek için bir hatırlatmada bulunalım. Savaş deneyimi bulunmayan bir birliğin başına gelmemesi temenni edilen ne varsa; hepsinin Tugayın başına geldiğini söyleyelim. Bu olumsuzlukları sayarsak;

Tugay bağlı olduğu IX. Kolordudan; zamanında, doğru ve yeter bilgi alamıyordu. Kolordu; Tugayla uygun bir ortaklık anlayışı içinde değil, Tugayı bir piyon gibi yönetme görüşü içinde hareket ediyordu.

Kolordu Tugaya verdiği Telsiz Kamyonunun; 27/28.XI.1950 gecesi elden çıkmasından sonra, irtibat aracı verme konusunda bir şey yapamamıştı. Tugay önemli bir mihver (Tokchon—Wawon—Sinnim-ni —Kaecheon—Kunu-ri) üzerinde; dosttan ve düşmandan habersiz, muharebe etmek durumu ile yüz yüze bırakılmıştı. Kolordunun Tu-

gay Komutanı'nın inisiyatifi ile hareket etmesini sorgulaması, Tugayı hava desteğinden yoksun bırakması ve Tugayın tek başına üç ilâ altı kat düşmanla vuruşması, nihayet bir gece taarruzu (25-26.XI.1950) ile Birleşmiş M. Kuvvetlerini yerlerinden söküp atan, savaş içinde doğmuş, savaşta büyümüş, savaşarak olgunlaşmış, moralce yüksek düşman kuvvetleriyle karşılaşması, gözönünde tutulmalıydı. Tugayın gece muharebe eğitiminin yok denecek kadar zayıf olması gibi daha nice güçlükler, yeterli fikir verebilir. Karargâhın her yere yetismeye çalışan bir Kurmaya* bırakılması, aksaklıkların en büyük nedeniydi diyebiliriz.

Bütün yetersizliklere, hatalara rağmen alınan olumlu sonuçların; Tugay Karargâhı ile eşsiz vuruşkan birliklerinin eseri olduğu hatırlanmalıdır.

ç. Tugay'ın Sinim-ni Hattındaki Savunma Tertibatı Üzerine Bir Öneri

O günün koşullarına ve kısa deneyimlerimize bakarak; bir ter-tiplenme önerisinde bulunabiliriz.

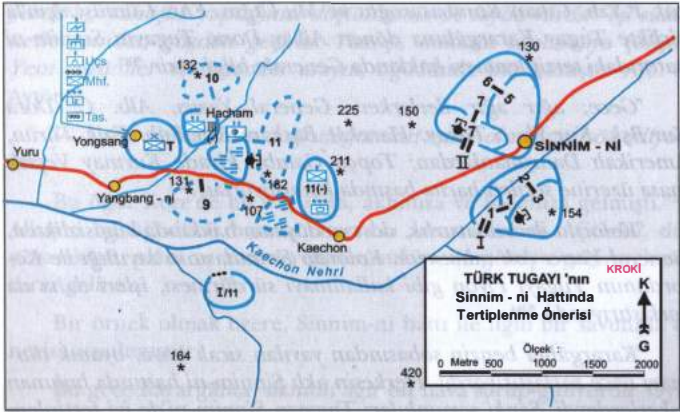
Tugay'ın Sinnim-ni'de savaşan askerleri buradaki vuruşma üzerinde çok durmuşlardı. Bu nedenle, Sinnim-ni Muharebelerinin çeşitli noktaları üzerinde durarak bilgi sunmaya çalıştık.

Muharebedeki etkisi dolayısıyla, Sinnim-ni'deki Savunma Tertibatı üzerindeki sözlerimizi bir Tertibat önerisi sunarak, tamamlamak istiyoruz.

Öneri Plânımızda; savunma bilgilerimiz ve son deneyimlerimizin ışığı altında; düşmanın kuşatmalarına karşılık verebilmeye, oyalama ile çekilmeye yatkın bir durumda bulunmaya, birlikler arasında tehlike oluşturacak boşluklar bırakmamaya özen gösterilmiştir.

Birliklerin hareketlerinde; Ateş ve manevra (Takviye) mesafesi içinde bulunmak göz önünde tutulmuştur.

* Kur.Bnb. Faik TÜRÜN'e (G-III) bırakılması.

Kroki 30 (B. Yalta arşivi)

Tugay'ın her iki yanında dost birliklerin, destek ve takviye mesafesinden çok uzaklarda bulunmaları, yanlara yayılmaktan çok, derinlikte tertiplenmesinin daha doğru olacağı düşüncesi ile plân hazırlanmıştır.

Bir plânda; dağılma (panik) halinde, geride bir toplanma yeri, derinlikte oynak savunma hatları ile Döküntü Toplama noktaları saptanmalı, trafik veya askerî polis görevlileri yerlerini almalı...

Elbette her işte; irtibat, keşif, emniyet bir an savaşılmamalı ve savaşta her türlü silâh ve araç, en üst verimlilikte kullanılmalı. Örneğin uçaksavarlar kara hedeflerine karşı çok etkilidirler. Topçu gözetleme uçakları, geniş alanları keşfetmekte çok yarar sağlarlar.

Son temel bir görüş ve anlayışımıza değinelim. Komuta ettiğiniz birliğin görevini başarması yanında, Birliğin varlığını da korumak hesaplanmalıdır...

d. 28/29.XI.1950 Gecesi Tugay Karargâhındaki Hava

General Yazıcı; birliklerin dönüşlerini ve Sinnim-ni hattına sevklerini gözledikten sonra, saat 22.00 sularında Kur.Bşk. Selâhattin Tokay ile Kaechon'daki Tugay komuta yerine gider.

"Saat 23.00 sularında, P.Alb. Celâl Dora: Kur.Bnb. Faik Türün, P.Yzb. Halim İrsoy, P.Yzb. Muzaffer Sebükcebe, P.Yzb. Abbas Yurda-

*kul, P.Yzb. Cihan Kumbasaroğlu ve Mu.Ütğm. Enis Gümüşyalçın'la birlikte Tugay Karargâhına döner. Albay Dora, Tugayın Sinnim-ni hattındaki tertiplenmesi hakkında Generale bilgi verir.*⁵⁸²

*"Gece; ağır ağır ilerlerken; General Yazıcı, Alb. C. Dora Kur.Bşk. Kur.Yb. S.Tokay, Harekât Başkanı Kur.Bnb. Faik Türün, Amerikalı Danışmanlardan; Topçu Gambi, Piyade Kurmay Veyril; masa üzerine serilen harita başında konuşuyorlar.*⁵⁸³

*"Kolordu ile irtibatsızlık, dost ve düşman hakkında bilgisizlikten, General Yazıcı çok rahatsızdı. Kolordu Komutasının zayıflığı ile Kolordunun Tugayı Piyon gibi kullanmayı sürdürmesi, işleri daha da zorlaştırıyordu.*⁵⁸⁴

*"Karargâhta benzin sobasından yayılan sıcak hava, uyanık durmayı iyice zorlaştırıyordu. Herkesin aklı Sinnim-ni hattında bulunan askerlerdeydi. Sanki sorumlular; Tugayın Sinnim-ni'de iyi tertiplenmediği endişesi içindeydiler. Gözler iki de bir haritanın üzerine kayıyordu. General konuşmuyor, dinliyor ve düşünüyor.*⁵⁸⁵

Sandalyelere uzanır gibi oturan karargâh subayları, yarı uyanık bir halde, kendilerinden geçmek üzereler. Hepsi yorgun ve uykusuzlar. Epey halsiz ve kaygılı görünüyorlar.

Uyanık kalmaya çalışıyorlar. Gel de; Kur.Alb. Sabahî Aytöre ile ünlü General Patton'ı anma! Karargâh merak ve endişe içinde biran evvel sabahın olmasını bekliyor.

e. Kara Harp Okulundan Bir Anı

Karar verir ve uygularken; duyulan kaygı hakkında yapılan bir öğüde değineceğiz.

"Kara Harp Okulunda, Taktik dersine gelen, Kur. Alb. Sabahî Aytöre bir ara bize;

— *Bir karar verirken, bir sorunu çözerken, bir işe başlarken; içinizde bir sıkıntı, bir endişe ve huzursuzluk duyduğunuz vakit; bir*

⁵⁸² KUMBASAR, P.Yzb. C.; Anlattıkları.

⁵⁸³ KUMBASAR, P.Yzb. C.; GÜLEŞ, P.Ütğm. M.AL.; Anlattıkları.

⁵⁸⁴ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

⁵⁸⁵ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

yerde bir yanlışlık yaptığınızı düşünmeniz de fayda vardır. İşi sükûnetle yeniden gözden geçirin. Yanlış, noksanı saptamaya çalışın. Yeni çözümler ve önlemler arayın, öğüdünde bulunmuştu. Alb. S. Aytöre;

— *Karar ile eylemin doğruluğundan emin olmaktan söz ediyordu.*

Bu öğüt Kore'de bir kaç defa, aklımıza ve başımıza gelmişti.⁵⁸⁶ Albayın bu öğüdünü hatırlamanın bir zararı olmadı... Çünkü, düşünmekten, plâni ve kararı yeniden sükûnetle gözden geçirmekten, zarar gelmez.

Bir örnek olmak üzere, Sinnim-ni hattı ile ilgili bir savunma önerisi sunulmuştur.

Bu gece Karargâhta, sıkıntılı ağır bir hava sürüp gidiyordu. Öyle bir an olur ki; insan bir saatten sonra, yorgunluktan bir şey düşünemez. İşler oluruna bırakılır. O vakit sorunları aşma, düşmanla vuruşmada başarı, kıt'aların becerilerine ve bir bakıma şansa terk edilmiş olur.

"General Patton da muharebede yorgun subayların kötümser olduklarına işaret eder. Savaşta, yorgunlukla uykusuzluğun, doğru düşünmeyi ve çalışmayı çok güçleştirdiğini söyler. Bu nedenle Büyük Karargâhlarda nöbetleşe çalışılmasını öğütler."⁵⁸⁷ Yorgunluk ve uykusuzluk; beyin kristallerini uyuşturur ve matlaştırır. Dikkati ve hevesi azaltır.

5. Tugay İkinci (Geri) Kademesi

a. B.M. Kuvvetleri Çekilirken Kademe

Kunu-ri kasabasına yerleşen Tugayın geri teşkilleri; taarruzu yolunda giden bir ordunun, 26.XI.1950 tarihinden itibaren, kendinden emin havasının kaybolduğuna, endişe, telâş ve korku içinde çekilmesine hayretle tanık olmaya başladılar.

Ağızlarını bıçak açmayan BM Askerlerinin; başları önde, asık yüzle, Güneye doğru yorgun çekip gittiklerini görürler.

⁵⁸⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁵⁸⁷ PATTON, Gen. George S.; Benim Bildiğime Göre Harp, s. 455.

Cepheye asker, iaşe ve cephaneye yüklü giden konvoylar, 26.XI.1950 den itibaren, cepheye boş gitmeye ve geriye bitkin askerlerle dolu dönmeye başlarlar.

Öğleyin savaş görevini alan Türk Tugayı, havanın kararması ile hedefine doğru yürüyüşe geçer.

27.XI.1950 günü cephede işlerin iyi gitmediğini gösteren işaretler (çekilme, tahrip faaliyetleri, muharebe gürültülerinin yaklaşması, telâş) sükun eder.

Bugün Türk Tugayından olağanüstü bir haber gelmez. Tugay, Tockhon'a doğru, telâşsız ve sakin yaya yürümeye devam etmektedir.

27.XI.1950 sabahından itibaren Tugayın geri kademesi, Kunu-ri kasabasına intikal etmeye başlar. O sırada Kunu-ri'de telâşlı bir hava esmektedir. *Kunu-ri yolunda trafiğin artması, BM Kuvvetlerinin arkalarına bakmadan güneye çekip gitmeleri, muharebe gürültülerinin* (Top, Uçak, Tank, Mk. Tf. sesleri) *iyice yaklaşması* kademe endişelendirir.

Kuzeyden gelerek, panik içinde güney yönünde gözden kaybolan Güney Kore Taburunun perişan hali Tugay teşkillerini telâşlandırır.

Kademenin 27.XI.1950 günü bu gördüklerini, Tockhon'a doğru yürüyen Tugaya bildirdiğine dair bir bilgiye rastlamadık. Acemilikten, olmadık şeyler olabilir.

Kademe, Tugayla devamlı teknik irtibat kuramamaktan merak ve endişe içinde kalıyor, P.Yb. Natık Poyrazoğlu ile Tugay İkmal Şube Müdürü Kur.Bnb. Recai Baturalp'ın astlarını bilgilendirme görevlerini, iki başlı yönetim ve acemilik nedeniyle yerine getiremedikleri görülür.

b. Tugaydan Sınırlı Çekilme Emrini Alan Kademe

28.XI.1950 günü Kunu-ri'de kademenin yakınındaki Amerikan hastanesi, sabahleyin güneye çekilir. Kunu-ri'de Tugay kademesinden başkası kalmaz. Bu durumdan Kademe Subayları endişelenmekte ve irtibatsızlıktan nasıl hareket edeceklerini bilememenin sıkıntısı içindeler.

Nihayet öğle üzeri (saat 11.00) Wawon'da muhabere eden Tugay karargâhından, Lv.Bnb. Kemal Ertan ile dönen Kur.Bnb. Recai Baturalp;

"İkinci Kademenin Kunu-ri'nin 2 mil güneyine, Amerikan topçusunun bulunduğu düzlüğe alınacağını, Oto Bölüğünün de bulunduğu yerden 2 mil güneye çekileceğini, hazırlık yapılmasını emreder.

Kademe Subayları; irtibat anında destek, sıkı işbirliği ve güvenlik için; İkinci Kademe ile Oto Bölüğünün aynı yerde bulundurulmasının, daha uygun ve yararlı olacağını ileri sürerler⁵⁸⁸ öneri kabul edilir. Buna rağmen Kademe ile Oto Bölüğü ayrı yerlere alınırlar.

Kademenin böyle iki mil gibi kısa sayılacak bir çekilme ile cephe hareketlerinin etkisinden kurtulamayacağı çok açıktı. Kademenin hava karardıktan sonra, geriye alınma zorunluluğu yoktu. Çünkü hava üstünlüğü kesinlikle bizim taraftaydı. Gündüz çekilmenin yararları ve kolaylıkları daha çoktur.

*"Şosede trafik olağanüstü artınca; bir şeyler öğrenebilmek için Yzb. Fahri Yurtcanlı ile Yzb. Aytekin, yakındaki Amerikan hastanesine giderler. Hastaneden Tugayın çok sıkı bir muhabereye tutuştuğunu, yaralı çok Türk askeri geldiğini öğrenirler."*⁵⁸⁹

c. Tugaya Erzak Götüren İki Subay

"Erzaklarını henüz almamış bulunan I ve II. P. Taburlarına erzaklarını götürmek ve haber almak üzere Lv. Ütgm. Lütfü Tenker ile Ütgm. Abdurrahman Doğanlı Tugaya hareket ederler.

Amerikan 2. P. Tümeninden 38.P. Alayından grupların Kunu-ri ile Kaechon arasındaki yolda mevzilendikleri görülür.

İkmal Subayları 28/29.XI.1950 gecesi saat 21.00 sularında Simnin-ni'ye varırlar. Taburlara erzaklarını verirler. Tug. Kur. Bşk. Kur. Yb. Selâhattin Tokay; İkmal Subaylarına yarınki erzakın buraya getirilmesini emreder.

Artçı görevinden dönen P. Ütgm. Hüseyin Ömür'le karşılaşan Lv. Subayları; Artçı Takımının yarısını yitirdiğini öğrenirler.

Simnin-ni'de top, havan, taşıt ve asker kalabalığı ile karışıklık göze çarpar.

⁵⁸⁸ YURTCANLI, P.Yzb. F.; TENKER, Lv.Ütgm. L.; Anlattıkları.

⁵⁸⁹ YURTCANLI, P.Yzb. F.; Anlattıkları.

Lv. subayları Simnin-ni'de daha fazla oyalanmadan, hemen Kunu-ri'ye hareket ederler. Saat 23.30 sularında Kunu-ri'ye dönerler. Kademedede Piyade Taburlarının eşyalarının başında bekleyen Assb. Avni'den başkasını bulamazlar. 40 erle endişe içinde, ne yapacağını bilemeyen Assb. Avni;

— *Herkes gitti, bizi bıraktılar. Kendi başımıza ne yapacağız...* İkmal subayları (Ütgm. L. Tenker ve A. Doğançı) Assb. Avni'ye; *Sana da emir verirler*, derler.

Kademeyi karanlıkta geriye çekenler; Tugayın para kasasındaki Dolarları alamayacak kadar, bir telâş içinde, çok acele çekip gitmişler.

O sırada Tugay Komutanının emir subayı Yzb. Hurşit Güneşli, Kademeye çıkarılır. Hastane yerine gelen Yzb. Güneşli, Sıhhiye Bölüğünden* kimseyi bulamayınca oradan ayrılır.

İkmal Subayları, Kasada bırakılan nakit 700 ve çek olarak 2000 doları alarak kademeye doğru yola koyulurlar. Kunu-ri Köprüsünün Güneyinde karşılaştıkları Yzb. Nedim Denizoglu, Lv. Ütgm. Hayri Özgümüş ile katip İsmet Özalp'ten *Tugaya baskın yapıldığını* öğrenirler. Kademenin yeni yerini bulurlarsa da, orada kimseye rastlamazlar.

Tugayın eşyaları ve erzak orta yerde duruyor. Kademe personelinin, buradan da acele ile ayrılmış olduğu anlaşılır. Kurulan iki çadırdan birinde, yanan lüks söndürülmeden bırakılmış.

Ütgm. Lutfü Tenker ile Ütgm. Abdurrahman Doğançı yakındaki Amerikan Hastanesine giderler. 28/29.XI.1950 gece boyunca hastaneye yaralı gelir.⁵⁹⁰

ç. İkilemler, Çelişkiler ve Sorumluluk Duygusu

Tugay kademesinde iki sorumlu vardı. P.Yb. Natık Poyrazoglu Tugay Geri Kademesi Komutanlığına ve Tugay IV. Şube İkmal Müdürlüğüne Kur.Bnb. Recai Baturalp bakıyordu. Aksaklıklara bu iki

* İkinci kademedede komuta boşluğundan, Sıhhiye Bölüğü de; çekilme havasına kapılarak, Albay DORA'nın peşine takılır.

⁵⁹⁰ TENKER, Lv.Ütgm. L.; DOĞANCI, Ütgm. Abdurrahman; Anlattıkları.

başlılığın neden olduğu görülüyordu. P.Yb. Natık Poyrazoğlu Geri Kademenin Komutanlığına verilir. Bu yapay çözüm; Yb. N. Poyrazoğlu'nun Türkiye'ye erken dönüşü ile ortadan kalkar.

Muharebe eğitimleri zayıf olan geri teşkiller, 26/27.XI.1950 gecesinden 28/29.XI.1950 gecesine kadar, Kunu-ri'deki yerlerini korurlar. Kademe geri çekilme emrini 28.XI.1950 günü saat 14.45'de aldığı halde, çekilmeyi geceye bırakır. Tugay Kademinin 25 km.⁵⁹¹ Güneye çekilmeyi iki sorumlu, 2 km.'lik bir çekilmeyle gerçekleştirebilirler.

Şunu da not etmeliyiz; kademe Kunu-ri muharebeleri sırasında; bir yandan paniğe kapılan askerlerin çekip gitme eğilimlerini kamçılayan hava, diğer yandan vaktinde kesintisiz ve doğru haber alamanın baskısı yanı sıra, Tugaydan kopmamak ve destekleme görevini yerine getirmek arasında kalmıştı. Gecikmelere, yer yer kopmalara rağmen, Kademe Subaylarının çoğu Tugaydan kopmamaya, görev devama çalıştılar. İsimlerini saptayabildiklerimizi yazalım. Bu bir ayırım değil, yeni kuşakları özendirme açıklaması sayılmalı...

"P.Yb. Natık Poyrazoğlu, Kur.Bnb. Recai Baturalp, Lv.Bnb. Kemal Erdem, Bnb. Sadi Ulusoy, Yzb. Fahri Yurtcanlı, Yzb. Nedim Aytekin, Yzb. Mehmet Sevil, Yzb. Necati Doğulu, Yzb. Seyfi, Yzb. İldemier, Ütgm. Lütfü Tenker, Ütgm. Abdurrahman Doğancı."⁵⁹²

Doktorlarımızdan; Yzb. Enver Yücel, Ütgm. Fehmi İshakoğlu, Yrb. Namık Dumlu, Dr. Yusuf, Ütgm. C. Burger ve saptayamadıklarımız son ana kadar görev yaptılar. Tugay yargıçlarının da kademeden kopmadıklarını söylemeliyiz.

VI. SİNNİM-Nİ BASKINI

1. Düşman Taarruzunun Değişik Algılanması

a. Düşmanın Yaklaştığından Haberi Olanlar

Mevzilendikleri yer itibarıyla; düşmanın farlarını ve ışık işaretleri ile Sinnim-ni hattına yaklaşmakta olduğunu gören; I. Piyade Taburunun bütünü ve II. Piyade Taburunun 7. Piyade Bölüğü; muha-

⁵⁹¹ YALTA, P.Tgm. B.; Kunu-ri Muharebeleri, s. 309.

⁵⁹² YURTCANLI, P.Yzb. F.; TENKER, Lv.Ütgm. L.; Anlattıkları.

rebe için hızla mevzilenmeye çalışıyorlardı. Söz konusu birlikler için, düşmanın gece taarruzu beklenmeyen bir hareket değildi. İrtibat olmadığı için bilgiler; Tugay komutasına ve komşu taburlara aktarılamıyordu.

b. Mevzide Olup da Düşmandan Haber Alamayanlar

Düşmanın yaklaştığından haberi olmayan ve fakat mevzie girmiş bulunan birlikler; düşmanın ani taarruzu karşısında; her hangi bir paniğe kapılmadılar.

II. Piyade Taburunun 5. Piyade Bölüğü, 7. Bölüğün gerisinde (batıda) mevzie sokulmuştu. Kh.Bl. Komutanının mevzilendirdiği piyade tüfekli erlerde yerlerinden oynamamışlar, ani düşman hücumu karşısında dağılmamışlardı.

c. Düşmandan Habersiz Uyuyanlar

Bundan kastımız; uyurlarken yakın ateş altında kalanlardır. Bu durumdaki birliklerin (İhtiyat III. Piyade ve Topçu Taburu ile 1. Talmigâh Bölüğü, Havan Bölüğü ve Taburların Ağırlıklarının) Sinnim-ni'de yanlış yerde ve iç içe konduklarını hatırlatalım.

Bu birliklerin bir kısmının, piyade birlik eğitimleri zayıftı. Yakın güvenlik önlemleri de yufkaydı. Ayrıca bu birlikler, köydeki düzensizlikten yakındırlarsa da, giderici önlemleri almamış ya da alamamışlardı.

Asıl Muharebe Hattı üzerindeki bu çok yanlış tertiplenmeye ek olarak, Sinnim-ni'de arama yaparak, gerillâ saldırısını önlemeyi de düşünmemişlerdi.

Kısacası Sinnim-ni'de yerleşenler; muharebeyi değil, evvelâ istirahat etmeyi düşünmüşlerdi. Mevzie giren Topçu ile Havanlar dahi; buldukları dam altlarında, çadırlarda ve taşıtlarda bir köşeye kıvrılarak, dağınık ve düzensiz bir biçimde, güven vermeyen koruma altında uykuya varmışlardı.

ç. Sinnim-ni Hücumu Bir Baskın mıydı?

Düşmanın Sinnim-ni'de, 28/29.XI.1950 gecesi yaptığı taarruza *Sinnim-ni Gece Baskını* adı verildi. Bir taarruza Baskın adı verilebilmesi, yalnız neticeye göre değil, bazı koşulların da bulunmasına bağlı olması gerekir.

Bir hareketin *baskın* olabilmesi için; beklenmeyen, gizlenen, ani başlayan ve hazırlıksız yakalayan bir saldırının yanı sıra; düşmanla temasın kaybedilmesine, cephe ile geride güvenlik önlemlerinin iyi alınmamasına, taktik tertiplenmenin yanlış yapılması ile irtibatsızlığın ve birliğin görevsiz bırakılmasına bağlı olduğu göz önünde tutulmalıdır.

Peki Sinnim-ni'de Baskın koşulları oluşmuş muydu? Sinnim-ni'deki gece taarruzuna bir bakıma *Baskın* adını vermememiz gerekir. Diğer yandan; 28.XI.1950 günü Wawon'da Muharebe ettiğimiz öğle saatlerinde, cephede sonuç alamayan düşmanın; Tugayın *ateş ve manevra* mesafesi dışından, her iki yanından gerilerine doğru kuvvet kaydırıldığı anlaşıncı, General Tahsin Yazıcı'nın; *irtibatsızlık ve zaman darlığı* (ivedilik) nedeniyle, *inisiyatifi kullanarak*; saat 14.30'den itibaren Sinnim-ni'ye çekilmeye karar verdiğini biliyoruz.

Piyadelerimiz Sinnim-ni'ye çekilirlerken, düşmanın peşlerinden ağır ağır kovuşturduğunu görüyorlardı. Düşman taarruzlarını gece de sürdürme gayreti içindeydi.

Tugayın artçısı (1. P.Bl.); iç içe bir vuruşmadan sonra çekilebilmiş ve düşmanın peşi sıra geldiğini görmüştü. Yani düşman, Wawon hattında çakılıp kalmamıştı. Gece muharebesi için harekete geçmişti.

Sinnim-ni'ye çekilen birliklerden; mevzilenmek için sırtlara çıkan piyadeler; farlarını yakmış taşıtlarla ve ışık işaretleri ile düşmanın Tugay savunma hattına yaklaştığını görmekteydiler. Göz göre göre yaklaşan düşmanın bu taarruzuna, baskın denebilir mi? Denmez.

Sinnim-ni hattına gün ışığında gelenlerin; Sinnim-ni köyü ile güneyindeki çadır gibi sıralanan pirinç sap demetlerini aramayı akıl edememeleri, baskının bir unsurunu oluşturur. Kısacası Sinnim-ni'deki bu ihmal üzerinde pek durulmadı.

Taktik tertiplenme hatasının; Sinnim-ni'de Tugayın tertiplenmesini gözetin; yetkili ve bilgili bir sorumlunun görevlendirilmemiş olmasından meydana geldiğini söyleyebiliriz. Bu ihmal; Tugaya çok pahalıya ve neredeyse dağılıp gitmesine mal olacaktı.

Hazin sonuca bakarak; göz göre göre gelen düşman taarruzuna, Baskın adı verilerek; Taktik ile yönetim kusurları örtülmeye çalışıldı.

Ayrıca, çok merak ettiğimiz düşmanı, Wawon Muharebesinde; komuta, birlik ve birey olarak başarısız görmemiz; onu ciddiye alma-

mamıza ve onu küçümsememize neden olduğunu da söyleyebiliriz. Buda gevşeklğe yol açtı.

Peşimiz sıra gelen düşmanla, ateşkes yapmışız gibi Sinnim-ni'de muharebeyi değil, istirahatı düşünmemiz ve bu gece onun bize taarruz edemeyeceği hayaline kapılmamız ve bu fikrin karargâhça da telkin edilmesi, üzerinde durulacak bir konudur. Bize göre asıl neden deneyimsizliktir.

Wawon'daki başarımızı çok büyüterek, istirahatı hak ettiğimiz fikrine kapılmamız. Bu düşüncelerde de deneyimsizliğin etkisi var. Tugay Karargâhından sonra, sorumlu kıt'a subaylarının kısa görüşlülüğüdür. Anlaşılan Wawon'da ayağımız yere basmamıştı.

İrtibatsızlığın da gece taarruzunun *baskın* olarak algılanmasında etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Tugay bu gece Sinnim-ni'de düşmanla vuruşulacağını, ona göre iyi hazırlanılmasını, Taburlara anlatacak yerde; gecenin istirahatla geçirilmesini söylemesi, subayları gevşeklğe sürüklemişti...

Baskın; Sinnim-ni köyü ile çevresindeki birliklerin; dağılmaları ile etrafa (Tugay birliklerine) yayıldı.

2. İki İşaret Fişegi ve Panik

Mehtabın çıkmasına yakın, düşmanın görülen far ışıkları ile ışık işaretleri, birden sönmüverdi. Düşmanın taarruz çıkış hattına yanaşmakta olduğunu sanıyorduk. Sinnim-ni köyünde ne bir ışık, ne bir ses, nede bir hareket vardı. Birinci hattaki askerlerimizin tahkimat sesleri dışında çıt çıkmıyordu.

Mehtap çıkarken, pus nedeniyle etraf, çok hafif bir şekilde aydınlanmaya başladı.

*"Sinirleri geren sessizlik; düşmanın attığı iki işaret (Sinnim-ni köyü ile I. P.Tb. bölgesinde) fişegi bir şenliği değil, kanlı bir gece muharebesinin başladığını haber veriyordu."*⁵⁹³

Düşmanın İşaret Fişegi ile mevzideki 7. P.Bl. ve Sinnim-ni köyü içinde ve de etrafında konuşlanan; ikmal, destek (Topçu ve Havan)

ile İhtiyat birlikleri (III. P.Tb.), yakından etkili ve yoğun bir ateş altında kalırlar.

Düşmanın kılavuzlardan çok iyi yararlandığı, Sinnim-ni ile Kunu-ri yolundaki köy, boyun ve pirinç tarlaları ile ormanlarda, konuşlanan Gerillâların, ateş ve hücumlarını çok iyi koordine ettikleri anlaşıyordu.

Düşmanın karanlıkta cepheden gerilere sızarak; irtibat hatlarına, ikmal noktalarına, Karargâhlara saldırmada, ihtiyatları dağıtma ve cepheyi çökertmede ustalaştığı görülüyordu. Bir çok asker (Batılılar) için ürkütücü olan ve dinlenme ile geçirilen geceyi, Çinliler; yararlı bir ortam, etkili bir savaş vakti olarak, görüyorlar ve başarıyla kullanıyorlardı.

Savunma için gereken hazırlıkları yapamadan, dosttan ve destekten yoksun, muharebe durumundan habersiz, sıradan bir düşmanla bile, tek başına (iki yanı açık) vuruşmanın riskleri yüksekti.

Hele bu düşman gece muharebelerinde ekolleşmiş, dünyanın en güçlü ordularını önüne katarak kovalayan, deneyimli ve arzulu, gururlu bir düşmansa, varın savaş deneyimi bulunmayan Türk Tugayının işinin, ne kadar zor olduğunu anlayın.

Düşman hücumu Tugayı iki noktada; (7. Bölük ile Sinnim-ni'de duyarlı, zayıf durumdaki birlikler ve I. Piyade Taburunun Muharebe İleri Karakolunu) yoğun ateş altına alarak başlamıştı. Gerillâlar Sinnim-ni'de Tugayın, ikmal ve ateş gücü ile İhtiyat Piyade Taburuna, yakından saldırıya geçmişlerdi.

"I. Taburun Muharebe İleri Karakolu, bilmedik bir arazide ateş desteğinden yoksun olarak, düşmana karşı vuruşmaya çalışır. Bu andan itibaren Taburun (3. Bölüğü ile 4. Ağ.Bl.'nün II. Ağ.Mk.Tk. ile 1/2 Havan Takımı'nın) ateş muharebesi başlamış oluyordu."⁵⁹⁴

Düşmanın ateş ve hücumları karşısında, II. P.Tb.'nun, 7. Bölüğü çökülürken, Sinnim-ni köyündeki birliklerde; dağılarak panik içinde Kunu-ri'ye doğru kaçışmaya başlarlar.

⁵⁹⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Düşman için Tugayı bitirme fırsatı çıkmıştı. Düşman, Sinnim-ni'de panikleyen ve Kunu-ri yoluna dökülen Tugay birliklerinin peşine takılmadı, Tugayın iki Taburu, (II. Taburu zayıflar ve, I. Tabur mevziini terk ederken) arasındaki boşluktan, (600 m.) yani düşman bu durumumuzdan yararlanamadı. Kaechon'a doğru dalmayı göze alamadı. Sinnim-ni'ye takılıp kaldı.

Düşman düşmanın halini bilmiyor. Bilse, gerçekten savaş daha çabuk biter. Tugay Sinnim-ni'deki yenilgiyi, yaptığı taktik hatalar ile kendisi hazırlamıştı. Gerillâların hücumu, paniği hızlandırmıştı diyebiliriz.

3. Sinnim-ni Merkez Kesimindeki Birliklerin Baskına Uğramaları

a. *Sinnim-ni Merkezinde Durum*

"Düşman işaret fişekleri atarak, Tugay cephesinin iki kesimine (7. Bl. ile II. Tb.'na ve 3. Bl. MİK ile I. Tb.'a) aynı zamanda (saat 24.00 sularında) taarruza geçmişti."⁵⁹⁵ Biz, Tugayın büyük kayıplar verdiği, panikleyerek ciddi bir tehdit ve tehlike içine girdiği Sinnim-ni baskınından söze başlayalım.

Orta kesim dediğimizde; Sinnim-ni köyü ile yakın çevresini ve orada iç içe konuşlandırılan birliklerin, başlarına gelenleri kastediyoruz.

Düşman; köyde ve Tongjukkyochon vadisinin pirinç sapı demetlerinde yuvalanmış Gerillâlarla birlikte hücumla kalkmıştı.

Vuruşmak için değil istirahat için yerleşen, destek ve ikmal birlikleri; yakından gelen, havan ve makineli tüfek ateşlerinden, çok etkilenirler. En büyük zararı el bombalarından görürler. Aslında havan atışlarının, parça etkilerinden değil, daha çok infilâk seslerinden etkilenirler.

Subay ve Erler; köy evlerinde, dam altlarında, avlularla duvar diplerinde, çadırlarla ve araçlarda, dağınık bir biçimde uyurlarken; ani yedikleri yoğun ateşler karşısında, silâhlarını kaparak, ateşe başlarlar. Uyku sersemi askerler; dost düşman demeden ateş ederler.

⁵⁹⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. II. P.Tb. Subayları ile TÜZÜN, P.Tğm. N.; Anlattıkları.

Dağılan erlerin kişisel vuruşmaları, zamanla can derdine düşerek kaçışmaya dönüşür. Bazı erlerin, telâştan ve karanlıktan yönlerini şaşırarak, düşman hatlarına doğru koştukları da görülür.

Bu kargaşa içinde, kimin kime ateş ettiği belli olmayan, bu kör döğüşünden; biran evvel uzaklaşarak, güvenliğe kavuşmak için herkes gözüne kestirdiği yere, taşıtlara, yola koyulan gruplara doğru koşmaya başlar.

Bazıları vuruşmayı yeğlerler. Bir çoğu subayları ile birliklerini bulmanın telâşına düşerler. Askerleri yıldırın; baskına uğramalarının yanısıra, Subaylarından ayrı düşmeleridir. Erler her koşulda, evvelâ subaylarını arıyorlar. Düşmana karşılık vermeyi aslâ ihmal etmiyorlar.

"Gerillâ, kadın ve erkekler ateş ediyorlar. Kadınlar, yalnız yakaladıkları yaralıları, ellerine ne geçerse saldırıyorlar."⁵⁹⁶

Bu genel değinmeden sonra, merkez kesimdeki birliklerin hareketlerine geçebiliriz:

b. Taburların Ağırıkları

Tabur Ağırıkları, (Muhabere, İstihkâm, İaşe, Sıhhiye ve Nakliye Takımları) köyün içine yani Gerillâların tuzağına, kendi ayaklarıyla girmişlerdi.

"Bu birimler, çok asker ve epey araç yitirdiler. İlk panik, bunlar arasında baş gösterdi. Kunu-ri Muharebeleri, bu birlikler için o gece (28/29.IX.1950) bitmiş oldu."⁵⁹⁷

c. 1. Talimgâh Bölüğü

Köyün Kuzey kenarında topluca bekleyen 1. Talimgâh Bölüğü, karşı evlerden, makineli tüfek ve el bombası ateş yer yemez, kuru sel yatağına yamanır. Yzb. Kaya Aldoğan erlerine;

— *Ateş!* emrini verir. Yakın evlerden atılan el bombaları, sık sık gerillâlara iade edilir. Yzb. Aldoğan;

⁵⁹⁶ ÖMÜR, Ütgm. H.; Er Şaban Kart.

⁵⁹⁷ Top., Hv., İhtiyat ve Tb. Ağırıkları Subaylarının Anlattıkları.

— *El bomba sandığını buraya getirin!* der. Yzb. evlere, el bombası atmaya başlar. Pimini çektiği bir bombayı savurmaya hazırlanırken vurulur. "II. Tabur Komuta yerine gelen (5. Bölük Bölgesi) bir er;

— *Bölük Komutan Yzb. Kaya Aldoğan; evlerden atılan bombaları, düşmana geri atarken, şehit oldu haberini verir.*"⁵⁹⁸ Yüzbaşının şahadeti üzerine, Bölük dağılır. Erlerin bazıları 7. Bölüğe, bir kısmı da II. Tabur Bölüklerine (özellikle Karargâh Bölüğüne) ve kalanlar şosede çekilenlere katılırlar.

Tugayda isim yapan bilgili, cesur ve çalışkan Yüzbaşı Kaya Aldoğan'ın Bölüğü, karanlıkta dağılır gider.

ç. Havan Bölüğü

Havan Bölüğü; "Sinnim-ni köyünün hemen güneyinde pirinç tarlasında mevzilenir. Bölüğün 200 m. Kuzebatısında Topçuların mevzilendikleri görülür. Havan Bölüğü; basit güvenlik önlemleri olarak istirahata geçer.

Gece saat 24.00 sıralarında, Kuzeyde köy evleri ile doğuda şose yönünden ve güneyde pirinç tarlalarından ani açılan, makineli ve havan ateşleri; Toplarla Havanları kavrır. Bir anda şose motorlu taşıtlar ve yayalarla dolar. Süratle batıya (Geriye) Kunu-ri'ye doğru bir akın başlar. Bölüğü ateş altında kalan P.Yzb. Nail Noyanlı;

— *Havan bindir. Taşıtlar yola! Bölük çekilsin!* emrini verir. Havanlar taşıtlara yüklenirken, erler yakından yedikleri piyade ateşi ile dağılmaya başlarlar. O karışıklık sırasında; bir havan mevzide, iki havan yolda bırakılır. Sonraları bu iki havanın 12. Ağır Bölük tarafından kurtarıldıkları öğrenilir. Ateşten kurtulmaya çalışan havan bölüğü, insan ve taşıt seli içinde Kaechon'a varır. Burada yapılan yoklamada; 5 Havan ile 80 erin kurtuldukları saptanır."⁵⁹⁹

Atılan işaret fişeklerini bizimkilerin attıkları sanılır. Ardından Havan Bölüğü ile Topçu Taburuna mermilerin düşmesi ile panik başlar. Karanlık ile karışıklık içinde bir yüzbaşı

⁵⁹⁸ DURAK, P.Ütğm. S.; Anlattıkları.

⁵⁹⁹ UZUNKOL, P.Tğm. Cemal; HÜROĞLU, P.Tğm. Niyazi; Anlattıkları.

- Hangi birliktensiniz? Yerlerinizi niye terk ediyorsunuz? Dost askerleri ayıplarken, şimdi size ne oldu böyle? Dediği duyuldu... Karanlıkta yaya ve motorlu çekilme devam ediyordu.

- Hangi birliktensiniz sesi, General Yazıcı'nındı.

- Havan Bölüğündeniz cevabı verilir. General;

- Havan indirin, mevzilenin emrine, P. Ütğm. İzzet Özbay,

- Generalim, ilerde de gözcümüz yok. Birliklerimizin yerlerini bilmiyoruz. Bu durumda ateş desteği veremeyiz.

Havanları yükledikten sonra çekilmeye başladık. Bir yerde durduk. Gün ışıyınca kadar orada kaldık."⁶⁰⁰

"Tugay Komutanı Havan Bölüğüne;

— *Kaechon'da Şosenin Kuzeyindeki tepelerle doğu yönünü ateş altına alacak gibi mevzilenmesini* emreder. Az sonra General'in emriyle havanlar taşıtlara yüklenir. Bölüğe bu defa; konvoyu, (paniklemiş asker ve taşıt kalabalığını) kovuşturması söylenir. Havan Bölüğü bozgun seline girerek, Kunu-ri'ye doğru gitmeye başlar."⁶⁰¹

Kunu-ri'ye doğru, taktik bütünlüğünü kaybederek giden havan bölüğünün macerasını, Assb. Mehmet Ali Nogay'dan dinleyelim;

"Kaechon'dan hareket edince, iki yönden ateş altında kaldık ve dağıldık. Yol boyu; çelik başlık, teçhizatla doluydu. Erler hafiflemek için tüfekten başka her şeyi çıkarıp atmışlardı.

Erler, subayların peşlerine takılıyorlardı.

Kunu-ri köprüsünü geçince yol kavşağına vardığımızda, güneye doğru akan motorlu ve yaya seline takıldık. Herkes güneye gidiyordu. Biz de öyle yaptık.

Yol tıkanı. Bekliyoruz.

- Yol tıkalı. Geri dönün dendi. Yol kavşağına kadar yürüdük. Burada bu defa Batıya doğu yürümeye başladık. İngilizlerle birlikte çekiliyoruz. Gece yürüyüp durduk.

⁶⁰⁰ NOGAY, Assb. M. A. anlattıkları.

⁶⁰¹ ÖZBAY, P.Ütğm. İ.; Anlattıkları.

Pyonyanga vardık (30 Kasım 1950). Tugay Pyongyang'da toplanıyor."

d. Topçu Taburu

Topçu Taburumuz; Sinnim-ni mevziine iki grup halinde çekilmişti. İlk grup (2. ve 3. Bataryalar) 28.XI.1950 günü saat 15.00'de Wawon'dan ayrılırlar. Bataryalar Sinnim-ni'de; gündüz aydınlığında kendilerine gösterilen yerlerde, mevzilenirler.

Tugay Artçısını destekleyen 1. Batarya da emirle çekilerek, saat 21.00 sularında Sinnim-ni'ye ulaşır. Bataryaya mevzi yeri olarak, köyün içinde yer gösterilir. 1. Batarya Komutanı; P.Kur. Stajyer Yzb. Suphi Acar'ın ve genç Topçu Subaylarının ısrarlı öneri ve uyarılarına rağmen; 1. Batarya ile Topçu Taburunun, daha geride uygun bir mevzie girmesi kabul edilmez. "Topçu Tabur Komutanı, Top.Yb. Tahsin Kutay; *Topların Sinnim-ni'de mevzilenmelerinin nedeni olarak, General Tahsin Yazıcı'nın emrini ileri sürer.*"⁶⁰²

Generalin böyle bir emri verdiğini, Yb. T.Kutay'dan başka kimse söylememektedir. Yb.'ın uzman olarak, buradaki mevzi yerinin taktik ve teknik bakımdan, uygun olmayacağını söylemesi gerekirdi. Zaten Top.Yb. o sıralarda Taburun başında değil, Artçı Bataryası yanında bulunuyordu.

Topçunun Sinnim-ni'de mevzilenmesi nedeniyle, Amerikalı topçu uzmanı Gambi'nin de, hiçbir öneri ve uyarısına rastlanamadı.

Topçu Taburu, dinlenmeyi öne alan bir anlayışla; istirahata geçer.

"Saat 24.00'e doğru yakın tepelerde; bazı ışık işaretlemelerinin görülmesi üzerine, Topçu Astsubayı Hasan Kaloğlu'na;

— *Kaloğlu, yanına bir kaç er al, şu tepelerde görülen ışık işaretlerinin ne olduğunu araştır. Orada bizden asker var mı? Öğren emri verilir. "Top. Başçavuşu Hasan Kaloğlu, fazla uzaklaşmadan bir işaret fişeginin patlaması üzerine; Sinnim-ni ateş içinde kalır.*"⁶⁰³ köyün içindeki 1. Batarya; etraftan evlerden açılan makineli tüfek, el bom-

⁶⁰² SERDAROĞLU, Top.Ütğm. G.; Beyanları.

⁶⁰³ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

bası ateşi altında kalır. 2. Batarya da ateş yer. En hafif ateşi köyden uzak bulunan 3. Batarya görür.

— *Basıldık!* seslerinin ardından;

— *Ne kurtarabilirsiniz, çabuk kurtarın! Durmayın çekilin!*⁶⁰⁴ bağırışları üzerine; Sinnim-ni'den uzaklaşmalar başlar. Çözülme hızla kaçmaya ve paniğe dönüşüverir. Sinnim-ni'deki Korelilerin; kalabalık gruplar halinde, çekilen askerlerimizin arasına karıştıkları görülür. Her yerden ateş geliyor. Herkes ateş ediyor. Dost belli değil, düşman belli değil. Bir hengamedir (gürültü, kavga) gidiyor.

Köydeki Gerillâlar, isabet kaygısından uzak, yoğun hafif havan ateşi ile dehşet (yılgı, tehlike, ürküntü) saçmaya, çirkin boru sesleriyle de korku salmaya çalışırlar. Askerlerimiz ilk defa cepheden düşman askeri, geriden sivillerin (gerillâ, çete); işaret fişekli, düdüklü hücumlarıyla karşılaşır.

Sinnim-ni'de çok yakından açılan ateşler ve atılan el bombaları altında; çekilmek çok güçtü. Birlikçe çekilmek olanaksız gibiydi. Köyün ağaçları üzerinden ateş eden Gerillâların, çok geç farkına varılır.

"Bu arada makineli tüfeklerimizde; amaçtan uzak ateşleri ile tehlikeli olurlar. Bunların bazılarının ateşlerini kestirmek mümkün olur. Kamyonların civarına çok sayıda havan mermisi düşer. 3. Bataryanın olduğu yere giden Subaylar; durumla düşmana ateş açma işini görüşürler. Fakat ortalık, gerçekten çok karışıktır. Dost düşman içiçe. Kim nerede bilinmemekte. Top ateşimizin kıt'alarımıza zararlı olma endişesiyle, ateş açmaktan vazgeçilir. Yol geriye giden asker ve kamyonlarla tıkanır.

*Top.Bnb. Şemsi Aralp, Top.Yzb. Seyfi Erkmen ve bazı askerler vola koyulurlar. Fakat kimse nereye gittiğini bilmemekle beraber, Kımu-ri yönünde yürüyüşe devam ederler. III. Tabur Karargâhına rastlayınca dururlar. 29.XI.1950 sabahı gün ışıyınca kadar orada beklerler. Ortalık aydınlanınca; saat 06.00 sularında Kaechon'a varırlar.*⁶⁰⁵

⁶⁰⁴ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁶⁰⁵ HAYDAROĞLU, Top.Ütgm. A.; ALKAN, Top.Tgm. K.; Anlattıkları.

"3. Batarya Komutanı Yzb. Seyfi Tezgör, baskın üzerine 40° ateşle kalkar, Bataryasını toplar. Ateş altında yoklama yapar. Toplarını alarak yola koyulur. Kaechon boynunu aşınca, yol kenarına çekilir. Sonra Bataryasını Kaechon güneyinde mevzie sokar. Daha sonra Taburun emriyle Kunu-ri'ye çekilir."⁶⁰⁶

"Kaechon Boynunda; Topçu Yzb. Halit Sencer, P. Ütgm. İlhami Candamar çekilenleri durdurarak, örgütleyerek mevzie sokarlar. Ka-çan askerlerden bir savunma mevzii oluştururlar. Çekilen subaylar, geceyi bu mevzide geçirirler."⁶⁰⁷

Topçu Bataryaları; Sinnim-ni'de topalarını bırakmamak ve çekilebilmek için olağanüstü cesaret ve çaba gösterirler. "Dört yöndeki evlerden hücumu uğrayan 1. Batarya; dört topundan birini, 2. Batarya ikisini ve 3. Batarya dört topunu kurtarmayı başarır."⁶⁰⁸

c. III. Piyade Taburu

Şimdi, Tugay ihtiyatı olan III. Piyade Taburunda, gece olanlara bir bakalım: "Sinnim-ni'nin 700 m. batısında, saat 21.30'de konmaya geçen Tabur; barış düzenini andıran muntazam sıralar halinde kurulan çadırlarda: yakın güvenlik önlemleri alarak, hemen istirahatata geçer. Tabur durumun iyi gösterilmesi nedeniyle endişesiz uykuya varır."⁶⁰⁹

"Gecenin (28/29.XI.1950) yarısında (24.00'de) Sinnim-ni'den atış sesleri gelirken, Taburun civarına da havan mermileri düşmeye başlar. Sinnim-ni'den etrafa izli mermiler uçuşurken, taşıtlar düzensiz, birlikler dağılmış bir durumda, hızla batıya doğru gitmeye başlarlar."⁶¹⁰

"III. Tabur havan dolusuna tutulur. Tabur uykusunda; Havan, makineli tüfek ateşi altında, ne yapacağını bilmez halde erler, birbirlerine girerler. Şosedan batıya doğru bozgun halinde akan; taşıt ve asker seline, III. Taburun dağılan bölükleri de katılırlar. Subaylardan;

⁶⁰⁶ HAYDAROĞLU, Top.Ütgm. A.; ALKAN, Top.Tgm. K.; Anlattıkları.

⁶⁰⁷ ALKAN, Top.Tgm. K.; Anlattıkları.

⁶⁰⁸ HAYDAROĞLU, Top.Ütgm. A.; ALKAN, Top.Tgm. K.; Anlattıkları.

⁶⁰⁹ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁶¹⁰ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

— *Nereye gidiyor bu asker? Ne oldu bu askere?*⁶¹¹ diyenler; komuta ile görev ve önlemin bulunduğu yerde; sığına ve kaçmanın pek görülmediğini fark etmekte gecikmeyeceklerdi.

f. Netice

Tugayın; Piyade (1. Talimgâh, 7. P.Bl. ve *"ihtiyat"* III. P.Tb.), ateş destek (Hv.Bl., Top.Tb.) ve ikmal (Taburların Ağırlıklarının) yerleştikleri Sinnim-ni köyünde ve piriç sapları içinde pusuya yatmış Gerillâlar ile karanlıkta boşluklardan sızan düşman kuvvetlerinin, hücumuna uğrarlar. *"Gereği gibi güvenlik önlemleri almamış, uykuda bastırılan; birlik ve teşkiller; yakından yedikleri ateşler yüzünden (el bombası, makineli ateşi ve havan ateşleri) şaşırırlar. Mevzileri bulunmayan ve liderden yoksun askerler; çareyi, ateşe ateş etmekte bulurlar. Fazla etkilenenler ise; Geliyor! Kaçın! Düşman! Durmayın!* sesleri ile karışıklığı büsbütün artırırlar."⁶¹²

Şoseye sığmayan kamyon, top ve yaya panik seli, etrafına bozgun havasını yayarak, Kunu-ri'ye doğru akar.

4. Panik ve Tugay Karargâhı

a. Kulağı Kirişte Karargâh

Tugay Sinnim-ni hattına çekilmiş ve mevzilenmişti. Fakat karargâhta yorgun birliklerin, karanlıkta amaca uygun iyi mevzilenmelerinden kuşku* vardı. Bu nedenle gecenin bu geç saatinde (23.30), yorgun karargâh, tümü ile ayakta idi.

Çok geçmez; Sinnim-ni'den silâh sesleri gelmeye başlar.

"— *Ne oluyor?* diye dışarı fırlayan subaylar; ateş sesleri arasında motor gürültülerinin yaklaştığını fark ederler. Nefes nefese komuta yerine gelen bir Topçu Üsteğmeni;

— *Basıldık Paşam!* deyince, Gen. Tahsin Yazıcı;

— *Sus! böyle lâkırdı istemez!* diyerek genç subayı azarlar."⁶¹³

⁶¹¹ III. P. Tb. Subayları ve ÖZCAN, P. Tğm. O.; Anlattıkları.

⁶¹² GÜLEŞ, P. Utğm. M. A.; Anlattıkları.

* Kuşku duyuluyorsa; o konu ile ilgilenmek gerekirdi.

⁶¹³ GÜNEŞLİ, Sv. Yzb. H.; Anlattıkları.

Gök gürültüsünü andıran; motor ve ayak sesleri, karargâha yaklaşırken, şoseden taşan taşıt ve yaya seli Kaechon'a girer. Etrafına korku salarak, Kunu-ri'ye doğru giden panik selinden;

"— *Durmayın! Geliyor!*

— *Canını seven kaçsın!*⁶¹⁴ sesleri üzerine, durumu kavrayan Kaechon'daki bağlı birlik subayları; kıt'alarının başlarına koşarlar. Bu arada, karanlıktan ve karışıklıktan yararlanan bazı askerler; sıvışarak panik seline karışırlar.

Subaylardan hızlı davrananlar, paniğin kıt'alarına sirayet etmesini önlerler. Birliklerini toplamak ve mevzilendirmek suretiyle, denetimleri altına alırlar.

28.XI.1951 günü ilk muharebelerinde, deneyimli Kızıl Çin askerlerine, Wawon'da kök söktüren bu askerlere ne olmuştu da, şimdi kaçıyorlardı. Evet.

"— *Bu askere ne olmuştu?*"⁶¹⁵

b. Yüksek Sesli, Sinirli, Telâşlı Kısa Tartışma'

Karargâh bölgesinden dışarı adımını atmamış, çetelerle kulağı dolan çevirmen bir Yüzbaşı; korkunun ve endişenin kol gezdiği o saatte gereği ve yararı varmış gibi;

"— *Paşam Paşam! Bu gece bir avuç çeteci, piyadeleri bozguna uğrattı!*"⁶¹⁶ sözleri, ortalığı iyice telâşa verir...

⁶¹⁴ G ÜLEŞ, P.Ütgm. M.A.; Anlattıkları.

⁶¹⁵ AKPOLAT, P.Tgm. O.; Anlattıkları.

* Zorunlu Not:

P.Alb. C. DORA'nın Kunu-ri muharebeleri sırasındaki hikâyesini Kore'de ve yurda dönüşte de aramızda konuşmamaya söz vermiş gibi senelerce sustuk. Olayı Albayın kendisi; P.Yzb. Nazmi ÖZOĞLU'nu hakareten mahkemeye vererek ilk önce kendisi kamuya duyurmuş oldu. Gene Albayın Kore'de Türkler isimli kitabında Tugay Komutanı Gen. T.YAZICI'yı suçlaması üzerine, General evvelâ tekziple, sonra "Kore'de Hatıralarım" kitabında Albayı cevaplaması ile bizim sır gibi sakladığımız olay, kamuoyuna yanlış, noksan ve yanlış yansıtılınca, Asker çevremizin ısrarları üzerine konu hakkındaki; bilgi, duyum ve araştırmalarımızı, okurların bilgisine sunmayı, görev saydık. Sadece yararı olabilir, ders alınabilir ve duyulan ilgiyi cevaplamak ve konuyu Tugayda alındığı sıra ile olduğu gibi anlatmaya çalıştık.

⁶¹⁶ SEBÜKCEBE, P.Yzb. M.; GÜLEŞ, P.Ütgm. M.A.; Anlattıkları.

"— *Paşam kararınız ne? Görevimiz ne?*"⁶¹⁷ sorusuna,

General T.Yazıcı Albaya; sorulara değil, cevaplara ihtiyacı olduğunu hatırlatırcasına;

"— *Türün senin düşüncen ne?* sorusuna Kur.Bnb. Türün;

— *Komutanım, ilerde birliklerimiz vuruşuyor. Onları bırakamayız.*"⁶¹⁸ Önerisine "Alb. C. Dora;

— *Burada duramayız. Çekilelim!*"⁶¹⁹ karşılığını verir. "Kur.Yb. S.Tokay'da;

— *Generalim, ben Albayın (C. Dora) fikrine katılıyorum*" der.⁶²⁰ "Yzb. Çataloğlu;

— *Birlikler bulundukları yerde sabaha kadar savunsunlar!* der."⁶²¹ General "Tahsin Yazıcı'nın;

— *Celâl burada kalacağız, savunacağız!* kararına Albay C. Dora sinirlenerek;

— *Peki Paşam, sen savun bakalım! Hangi kuvvetle savunacaksınız?*"⁶²² diyerek odayı terk eder.

Tartışma, sona ermiştir. Amerikalı danışmanlar söz almazlar, tartışmayı izlemekle yetinirler.

c. P.Alb. Celâl Dora Karargâhı Terk Ediyor

Ve Albay C. Dora hızla dışarıya, merdivenlerin başına çıkar. Ölümünden ve tutsak düşmekten korkulan o karanlık dakikalarda, herkesin çekip gitmekten yana olduğu sırada, gözler Generalle Albayın üstüne çevrilmiştir

Taşıtlar ve asker seli, etrafı olumsuz etkileyerek, Kunu-ri'ye doğru akarken, "Alb. C.Dora;

⁶¹⁷ KUMBASAR, P.Yzb. C.; Anlattıkları.

⁶¹⁸ KUMBASAR, P.Yzb. C.; GÜLEŞ, P.Ütğm. M.A.; Anlattıkları.

⁶¹⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; KUMBASAR, P.Yzb. C.; GÜLEŞ, P.Ütğm. M.A.; Anlattıkları.

⁶²⁰ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; KUMBASAR, P.Yzb. C.; Anlattıkları.

⁶²¹ GÜLEŞ, P.Ütğm. M.A.; Anlattıkları.

⁶²² KUMBASAR, P.Yzb. C.; Anlattıkları.

— *Jipim gelsin!* diye bağıırır.⁶²³ "Albayın etrafını alan eski Alay Karargâh Subayları;

— *Albayım burada durmayalım, gidelim,*⁶²⁴ derler. Albay;

— *Binin!"* der. Olanları bir kenardan seyreden, alayın eski İstih-barat Subayı P. Yzb. Muzaffer Sebükcebe'ye;

— *Muzaffer atla!* dediğinde, Yzb. M. Sebükcebe;

— *Albayım, beni mazur görün! Ben burada, Generalin yanında kalacağım!* der. Alb. C. Dora, şoförüne;

— *Yürü! Emrin*⁶²⁵ verir. Kızgın Albay Celâl Dora, böylece Tugay Karargâhından ayrılmış olur.

ç. Sahi Tugay Dağılıp Gitti mi?

Okulun merdivenleri başında;

— *Ne oluyor?*

— *Eyvah Tugay dağılıp gitti mi?* endişesi içinde donup kalan subaylar, Generalin yanına dönerler.

Tartışma başladığı gibi beklenmeyen bir biçimde sona erer. O sırada her şey Tugayın kaybetmesi istikametinde gelişmekteydi.

Tugay Komutası: O anda Tugayın durumu gibi, dostla düşmanın da durumunu bilmiyordu.

d. İki Seçenek Vardı

Bu iki seçeneğin biri; Alb. Celâl Dora'nın ısrarla ileri sürdüğü seçenek, *geri çekilmektir.*

O andaki havaya göre Albayın önerisi çoğunluğun eğilimine, isteğine ve iç güdüsüne en yakın öneriydi.

Diğer öneri; Generalin düşüncesine, uygun olan hareket biçimiydi. Bu en güç öneriydi. Bu hareket tarzı; *çekilmemeyi, toparlanıp cesaretle vuruşmayı, dayanmayı, fedakârlığı ve göreve devam etmeyi, kısacası tehlikeyi göğüslemeyi gerektiriyordu.*

⁶²³ SEBÜKCEBE, P.Yzb. M.; Anlattıkları.

⁶²⁴ SEBÜKCEBE, P.Yzb. M.; Anlattıkları.

⁶²⁵ SEBÜKCEBE, P.Yzb. M.; Anlattıkları.

e. Albay Celâl Dora Ayrıldıktan Sonra

"Albayın Generali yüksek sesle eleştirmesi ve ardından Tugayı en bunalımlı anında terk etmesi; bir an içinde olsa ve özellikle subayları; *General mi, Albay mı?* ikilemi içinde bırakmıştı.

Albayın çekip gitmesi üzerine çözülmenin artmasından endişe edilir. Çünkü Albay; çekip gitme eğilimlerini, yani kolayı seçerken, General; en zoru, en istenmeyeni yani *son kurşuna, son askere*" kadar vuruşmayı emrediyordu...

Alb. Dora'nın peşinden Kaechon'da -eski alay karargâh subaylarından üçü hariç- kimsenin gitmediği görülür. Bu da subaylarımızın *otorite ve disipline bağlılıklarını* gösterir.

General Tahsin Yazıcı okul odasında, kendisini terk etmeyen Karargâh Subaylarıyla, ağızlarını açmayan; Top.Alb. Gambi ve P.Kur.Yb. Veyril ile baş başa kalır.

Şoseden geçenlerin motor ve ayak gürültüleri ile bozguncu sesler, Karargâhın duvarlarında yankılanır.

Nefes kesen, ümit kıran paniğin, yıkıcı etkisini durdurabilmek, Tugayı toparlayabilmek için ayak üzeri verilen "ilk karar;

— *Sinnim-ni'de kuşatılan birliklerimiz vuruşurken, kimse bir adım geçiye gitmeyecek!* Sonra sırasıyla;

— *Evvelâ karargâhın savunulmasına, ardından;*

— *Çekilmenin durdurulmasına ve nihayet*

— *Çekip gidenlerin Kaechon'a döndürülmelerine girişilir.*

— *Sinnim-ni'de kuşatılan birliklerin kurtarılmasına,*

— *Vazifenin yapılmasına karar verilir.*⁶²⁶

Karargâhın az ilerisinde yiğit, Topçu ve Piyade Subayları, tabancalarını çekerek inisiyatifleri ile çekilenlere;

— *Durun. Burada savunacağız,*⁶²⁷ derler.

⁶²⁶ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; SERDAROĞLU, Top.Ütğm. G.; Anlattıkları.

⁶²⁷ ALKAN, Top.Tğm. K.; Anlattıkları.

5. Tugayın Şerefi, Varlığı ve Görevi Uğrunda

"Paniğin o yıkıcı dakikalarında, sorulara cevap arayan Generale etrafı; dili, gözü ve tavrı ile;

— *İlerde piyadelerimiz kuşatıldı. Ne emredersiniz?* diyorlardı. Olağan üstü durumlarda, General cesareti, karar ve tutumu ile etrafına dayanma fikrini aşılar. O saatlerde, Kur.Bnb. Faik Türün'ün yıldızlaştığı söylenebilir.⁶²⁸

General Yazıcı:

— *Burada kalacağız. Çekilmeyeceğiz!* demeye devam ediyor.

— General, Türk kaputunu giyer. Yanından ayrılmayan; Kur.Yb. Selâhattin Tokay, Kur.Bnb. Faik Türün, Bnb. Sacit Gürün, Yzb. Sacit Özbal, Yzb. Çataloğlu, Yzb. Koygun, Yzb. Muzaffer Sebükcebe, Yzb. Hurşit Güneşli, Ütgm. Hayrullah Batu, Ütgm. Naim Duygu, Ütgm. Bedri Çiğdem, Albay Gambi ve Kur.Yb. Veyrıl ile birlikte, karargâhın önüne çıkar. Etrafını alan askerlere;

— *Arkadaşlar! Şu anda gelen haberlerden öğrenmiş bulunuyorum. Taburlarımız, sayıca üstün düşman kuvvetleri tarafından sarılmış bulunmaktadır. Taburlarımızın bu badireden (aniden ortaya çıkan tehlikeli durum) kurtulmaları için gerekli yardımların yapılması emri verilmiştir.*

Muhafız Takım Komutanı Teğmen Polat! Takımını, karargâh-taki bütün yazıcı ve posta erleri ile gediklileri (Assb.) topla. Bana tekmil getir.

Karargâh olarak, kıt'alarımızı bırakıp, bir adım bile geri atmaya-çağız. Şu anda düşman, belki Karargâhımıza doğru taarruza hazırlanmaktadır. Dayanacağız. Vuruşacağız. Mezarımız burası olsa bile gerilemeyeceğiz. Türk şerefine leke kondurmayacağız.

Teğmen Polat! Burada en büyük Kıt'a Komutanı sensin! Fazla erleride emrine almış bulunmaktasın. Evvelâ bana bir piştov (Tabanca) ver.

General, Teğmen Polat'ın uzattığı tabancayı kuşanır.

⁶²⁸ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

— *Teğmen Polat! Derhal mevzilerini işgal et!* der." ⁶²⁹

— *General, bizi o karanlık ve ümitsiz gecede ateşledi. Milyonda bir ümit bizi ayakta tuttu* diyen, Tğm. O. Akpolat, emrine verilenlerle takımını; Karargâhın dört yönünde mevzilendirir.

"General Yazıcı;

— *Tanksavar Takım Komutanını çağırın!* der. Tugay Bağlı Birlikleri; yol çekilen askerle dolu iken, karanlıkta sıvışıp gitmek müsaaitken; Tugay'dan ayrılmamışlardı. Karanlığın içinden ok gibi fırlayan P.Ütğm. Mehmet Ali Güleş;

— *Emret Generalim*, diye gürler. General Ütğm. Güleş'e;

— *Ütğm. Güleş! Buradan ayrılmayacağız. Takımını şosenin geçtiği boyunda mevzilendir*, emrini verir." ⁶³⁰ Üsteğmen Tanksavar Takımını köyün doğu girişinde mevzilendirir. "İs.Bl.K. Nihat Evren;

Daha önce insiyatifi ile, İstihkam Bölüğünden bir müfrezeyi, Karargâhın Kuzeyindeki tepede mevzie sokmuştu. İstihkam Bölüğünün kalanını da köyün açık güney batısındaki düzlükte, Piyade olarak mevzilendirilir.

Amerikan Tank Takımı; kendi görüşü ile, Karargâhın 600 m. batısındaki boyun noktasında konuşlanır. ⁶³¹

"Kaechon'un pirinç tarlalarında kadınlı erkekli, çoğu silâhlı sivil-ler; panik dalgası Kaechon'a varırken, birden ortadan yok oluverir-ler.

— *Zavallılar korktular, kaçtılar* diye düşünüldüğü sırada; askerlerimiz onların açtıkları yakın ateşler altında kalırlar. O sivillerin masum, zararsız köylüler değil, Gerillâ oldukları anlaşılır. ⁶³²

⁶²⁹ AKPOLAT, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

⁶³⁰ GÜLEŞ, P.Ütğm. M.A.; Anlattıkları.

⁶³¹ EVREN, İs.Yzb. N.; Anlattıkları.

⁶³² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

6. Kişisel Onurlu Çabalar

a. *Panikte Yıldızlaşan Subaylar*

Birlikleri istirahat halinde, muharebeye hazırlıksız bir durumda yakalanan subayların; (rütbeleri ve görevleri ne olursa olsun) atak, cesur ve lider yapıda olanlar, paniğin kopardığı saatlerde; askerleri toplayarak dağılmayı, önledikleri ve disiplini ile taktik bütünlüğü sağladıkları görülür.

Lider subaylar; bu gece emir beklemeyen, inisiyatiflerini kullanarak bölgelerinde, duruma egemen oldular.

Bunalımlı saatlerde, birlikleri otoriteleri altına alan subayların ikinci acil görevleri; oluşturdukları grupları savunmasız (güvenliksiz) duyarlı durumdan kurtarmaktı. Bunun için derhal erlerini mevzilen-dirirler. Böylece vuruşma üssü oluştururlar.

Sonra; inisiyatifleri ile savaş görevlerini saptayarak (görevle kıt'anın varlığını göz önünde bulundurarak), uygulama sorumluluğunu yüklenmeye başlarlar.

Lider, birliğinin vuruşma iradesini, düşmanı yenme inancını, komutanına ve birliği ile silâhlarına güvenini, canlı tutmasını bilen bir subay olmalıdır.

Liderlerin; muharebenin en zor ve ümitsiz durumlarında dahi, olası olmayanı başardıkları görülebilir.

Liderler, her koşulda kendilerini gösterirler. Kore Savaşında maalesef bu değerli seçkin Subaylar üzerinde, gereği gibi durulmadı. Yükselme ve yetiştirmeleri için ne fırsat verildi, ne de özen gösterildi. Onlar çoğu kere olduğu gibi gölgede, ikinci sırada kaldılar.

b. *Kaecheon Hattının Tutulması*

Paniğin patlaması ile Tugay Karargâhında sert tartışmalar olurken, Sinnim-ni ateşinden kurtulan iki subay; Tugay karargâhının 300 m. kadar doğusundaki, boyun noktasında dururlar;

"— *Böyle kaçmakla olmaz!* derler. Top.Yzb. Halit Sencer, Tabancısını çekerek kimseden bir emir almadan, inisiyatifi ile yolu keser, evvelâ çekilen topçulara;

— *Durun! Topları yolun kenarına çekin! İnin!* komutunu verir. Topçular, emre hemen uyarlar. Topçular, boynun iki yakasında, Pi-yade olarak mevzilenirler.⁶³³

"Top.Yzb. Halit Sencer, Topçuları düzene sokarken P.Ütğm. İlhami Candamar'da evvelâ takımını (12. Ağ.Bl. 1. Ağ.Mt.Tk.K.) Boyunda mevzilendirir.

P.Ütğm. İlhami Candamar, Tabancası elinde, çekilenleri durdurur ve yol kenarına alarak örgütler. Subay komutasına verdiği grupları, Makineli Tüfek Takımı bölgesinde mevzilendirir."⁶³⁴

"Top.Yzb. Halit Sencer, boyun noktasında karşılaştığı Top.Tb. K. Yardımcısı Top.Bnb. Ahsen Saya'ya;

— *Topları yol kenarına aldırıldığını, topçu erlerini piyade olarak mevzilendirdiğini,* rapor eder. Top.Bnb. Saya bir süre sonra ayrılarak Tugay Karargâhına gider.

Top.Yzb. Osman Fazıl, topların başına geçer. Top.Yzb. Seyfi Tezgör; 3. Topçu Bataryasını, Kaechon'un batı güneyindeki düzlükte mevzilendirir.

Boyundaki savunma hattının tutulmasında; Yzb. Sacit Özbal, Top. Yzb. Orhan, Top.Yzb. Halil, Top.Yzb. Celâl, Top.Yzb. Osman Fazıl, Top.Yzb. Seyfi Tezgör, Top.Ütğm. Kemal Alkan görev yaparlar."⁶³⁵

Tugay Komutası, Top.Yzb. Halit Sencer ile P.Ütğm. İlhami Candamar'ın; kendiliklerinden oluşturdıkları savunma hattından haber alır. Kur.Bnb. F.Türün, bu çok yerinde önlemi görmek üzere, Boyun noktasına gider. "Top.Yzb. Halit Sencer, Bnb. Türün'e;

— *Binbaşım hat tuttuk,* der. Görüşme devam ederken, ilerde gürültüler olur. Bnb. Faik Türün, Yzb. Halit Sencer'e;

— *Galiba düşman. Gidip bakayım, size haber veririm,* der. Bnb. Türün az sonra döner;

⁶³³ SENCER, Top.Yzb. H.; Anlattıkları.

⁶³⁴ ALKAN, Top.Tğm. K.; Anlattıkları.

⁶³⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

— *Gelenler III. P. Tb.'nun askerleri* der.

III. P. Tb.'dan gelen askerler durdurulurlar. Bnb. Türün Tabura *Bir Ağır Makineli Tüfek Takımı var. Sizde o sırtta savunmaya geçin*⁶³⁶ der.

c. M.İ.K.'nda Oluşturulan Üs

28/29.XI.1950 gecesı, Düşmanın Sinnim-ni köyü mevkiinde gırtıştığı hücumları ile yoğun havan ve makineli ateşinden, ihtiyat III. Piyade Taburu da etkilenir.

Gerçekten; Wawon'da anlı şanlı Çinlilere adım attırmayan, taar-ruza kaktıkları her yerde düşmanı geriye süren, kaçırın ve kovalayan bu askere ne olmuştu...

Bu askerin vuruşkanlığında bir azalma yoktu. Asıl şaşılacak olan, askeri yanlış yerde savunmasız bir durumda istirahatata geçirmek, gerektiğinde vuruşabileceğı bir yerin önceden düşünülmemiş olmasıydı.

Asker aynı askerdı. Vuruşabilecek en küçük bir fırsatta, aslan kesilenler gene bu askerlerdi. Subayları paniklememiş, ve başlarında bulunuyorsa; onlar hemen muharebe grupları oluşturarak, vuruşmaya girişebiliyorlardı.

*"Barış tertibinde ve istirahat halinde, düşman ateşine yakalanan III. P. Tabur, hızla dağılmaya panik seline karışarak yerinden uzaklaşmaya başlar.*⁶³⁷ Atik davranan birkaç subay; (Takım, Bölük) dağılmanın eşışindeki birliklerini, komutaları altına almayı başarırlar. İşte bu subaylardan biri; 11. Piyade bölük Komutanı Ahmet Çelebi'dir.

"Yüzbaşı Ahmet Çelebi; düşman ateşı başlar başlamaz, hemen Bölüğünün başına koşarak;

— *Arkadaşlar dağılmak yok. Tepedeki takımımızın (M.İ.K.) yanına gideceğiz!* der. 11. Bl.'ğün Takımları M.İ.K Takımının tuttuğı tepeye çıkarak mevzilenirler. Onları başka görenler de direnme üs-süne katılırlar. Yani asker; Sinnim-ni'de ne yapacağını bilemediğı,

⁶³⁶ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları ve YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁶³⁷ ÖZCAN, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

subay liderliğinden yoksun kaldığı anlarda, tehlikeyi atlatmak için iç güdüsü ile çekilmişti.

Yzb. A. Çelebi, Takım Subaylarının (I. P.Tk.K. P.Ütg. G.Nuri Aktan'ın, II. P.Tk.K. P.Tg. Fahreddin Yöndem'in, III. P.Tk.K. P.Tg. Kâzım Tarhan'ın ve Slh.Tk.K. P.Ütg. A.Muzaffer Zihnioğlu'nun) Takımlarına egemen olmaları ile Bölüğünün dağılmasını önler. Bölükler; şaşırmış bir o yana, bir bu yana koşuşurken; 11. Bölük ise subaylarının komutasında; Muharebe İleri Karakolunun bulunduğu sırtta, vakit geçirmeden mevzilenir. Oradan geçenler, 11. Bölüğün mevzilendiğini görünce; kaçmaktan vazgeçerek, bölüğün tuttuğu sırta çıkarak, kendilerine gösterilen yerde mevzie girerler.

Herkes kaçır, Tabur birlikleri birbirine girerken subaylar kahroluyorlar. Hayretle, üzüntüyle;

— *Nereye gidiyor bu asker?*⁶³⁸ diyenler; komuta ile görevin ve düzen ile tertibin bulunduğu yerde; sınışıma ve kaçmanın pek görülmediğini hatırlamaktadırlar.

'Top.Bnb. Şemsi Aralp, Sinnim-ni'den ayrılırken; III. P.Tb. Karargâh Subayları ile karşılaşır. Panik selinde yürürlerken, şosenin kuzeyindeki sırtta, bizden askerlerin mevzilendiklerini fark ederler. Kaçıklar selinden çıkarak; 11. Bölüğün yerleştiği sırta çıkarlar.

*11. P. Bölüğünün mevzilendiği yeri öğrenen Tugay, gün ışıırken 11. Bölüğe, haberci ile Kaechon'a çekilmesini bildirir. Emir uyarınca Bölük Kaechon'a çekilir.*⁶³⁹

ç. Panik Sırasında Sinnim-ni'ye Gitmeye Çalışanlar

(1) Topçu Tabur Komutanının Çabaları

Panik dalgası Kaechon'a ulaştığı vakit, "General T.Yazıcı, Top.Tb.K. Yb. T.Kutay'a;

— *Kutay durma, Taburunun başına git, emrini verir.*

⁶³⁸ 2. P.Bl. Subayları; ARALP, Top.Bnb. Ş.; ÖZCAN, P.Tg. O.; Anlattıkları.

⁶³⁹ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

Topçu Yarbayı Tahsin Kutay, yolda ateşle karşılaşınca geri dönerek, Gn.Yazıcı'ya;

— *Ateş yedik, gidemedik*" der.

Gecenin (28/29.XI.1950) saat 02.30 sularında, Sinnim-ni'deki durum yavaş yavaş aydınlanır. 1. Bataryanın üç, 2. Bataryanın iki Topunu Sinnim-ni'de bıraktığı anlaşılınca "General T.Yazıcı Top.Tb.K. Top.Yb. T. Kutay'a;

— *Tahsin, 6 kamyon (G.M.C.) al, Toplarını kurtar, emrine Yb. Kutay;*

— *Paşam G.M.C. yerine bana tank verin!* önerisine;

— Tanklar (Amerikan) dinlemiyorlar. Sen G.M.C.lerle git, der.

Top.Yb. Tahsin Kutay; Yanına Top.Ütğm. Galip Serdaroğlu'nu, Top.Tğm. Ali Özveren'i ve Tabur İmamı Ali'yi alarak Sinnim-ni'ye gitmek üzere, karargâhtan ayrılır. Ateş gelince geri dönerek General Yazıcı'ya;

— *Paşam, ateşten. İlerleyemedik. Döndük!* der.

Topçular 28/29.XI.1950 gecesi, Kaechon'dan Kunu-ri'ye kadar giderler."⁶⁴⁰

(2) 1. Bt.K. P.Yzb. (Kur. Stajyer) Suphi Acar

"*En elverişsiz yerde, ısrarla mevzie girmesi emredilen 1. Batarya; Topçu Taburunun en büyük kayba uğrayan bataryası olur.*" Sinnim-ni'den ancak bir topunu kurtarabilen 1. Batarya Komutanı, P.Kur. Stajyer Suphi Acar, Kaechon'da karşılaştığı "P.Ütğm. Mehmet Ali Güleş'e;

— *Toplarım Sinnim-ni'de kaldı. Onları kurtarmak için Sinnim-ni'ye gitmek istiyorum. Bana bir jip verebilir misin?* der. Ütğm. M.Ali Güleş, jipini yüzbaşıya verir. Jipe atlayan Yzb. Acar Sinnim-ni yönünde gözden kaybolur. Bir süre sonra Yzb. Acar Kaechon'a döner.

— *Yol tıkalı, şu sırada Sinnim-ni'ye gitmek olanaksız,* der."⁶⁴¹

⁶⁴⁰ SERDAROĞLU, Top.Ütğm. G.; Anlattıkları.

⁶⁴¹ GÜLEŞ, P.Ütğm. M.A.; Anlattıkları.

(3) Muhabere Bölük Komutanının Çabaları

Sinnim-ni baskınından kurtulanların; karma karışık bir durumda, Kaechon'dan Kunu-ri'ye gitmeleri karargâhı karıştırır.

"Bu durumda; Mu.Bl.K. Mu.Yzb. Enver Kölan muhabere çalışmalarını yerinde görmek üzere, yola çıkmadan önce; bölüğünün harekete hazırlıklı olması için; Mu.Ütgm. Enis Gümüşyalçın'a;

— *Bölüğü toplamasını emrettikten sonra, kendisi jiple Sinnim-ni'ye doğru yola koyulur.*

Ütgm. Enis Gümüşyalçın; Mu. Bölüğünü hareket edecek duruma getirir. Üsteğmen Sinnim-ni'den haber almak için, santral odasına gider. Sinnim-ni ile telefon bağı kurulur kurulmaz, santralcı er Şerafettin Küpeli'nin;

— *Vuruldum, sesi üzerine düşmanın santrali ele geçirdiği anlaşılır."*

Tugayın cephe ile tek muhabere aracı olan telefon kesilmişti. On onbeş dakika sonra, Yzb. E.Kölan döner. Yüzbaşı yolun tıkanması yüzünden Sinnim-ni'ye gidemez.

Tugayın başına en kötüsü, Muhaberenin kesilmesi gelmiştir. Muhaberesiz muharebe yönetilemezdi.

Durumun karanlık ve tehlikeli görüldüğü saatlerdir. "Yzb. E.Kölan durumu Tuğ.Kh.Bl.K., Yzb. Sacit Özbal'la görüşür. Doğrusu mübaylar yanlış iş yapmamak için soğukkanlı davranmaya çalışırlar. Mu.Bl.K. sonra Ütgm. E.Gümüşyalçın'a;

— *Sinnim-ni'ye bir daha gitmeyi deneyeceğim der. Yüzbaşının gitmesi ile dönmesi bir olur. Yüzbaşı Bölüğüne;*

— *Araçlar yola! emrini verir. Bölük şoseye çıkarak, Kunu-ri'ye doğru yola koyulur. Bölük başı sonu belli olmayan telaşlı askerler arasında dağılır. O karışıklık içinde bölük, Yzb. Enver Kölan'ı göremez olur.*

Bunun üzerine dokuz taşıtlık bölük konvoyuna Mu. Ütgm. M. Enis Gümüşyalçın komuta etmeye başlar. Mu.Bl 02.00 sularında, Kunu-ri Köprüsünden güneye geçerken yetişen Mu.Yzb. Enver Kölan, Mu.Ütgm. Enis Gümüşyalçın'a;

— *Geriye dönün!* emrini verir. Amerikan Askeri Polisleri Mu. Bl.ğünün geri dönüş manevrasına izin vermezler. Ütgm. E. Gümüşyalçın çaresiz BM Asker seli içinde, yoluna devam eder. Ütgm. Gümüşyalçın, yolda Alb. C. Dora'yla karşılaşınca hemen Albay yanına koşarak;

— *Bölük komutanımı bu kalabalıkta göremiyorum, emrinizdeyim,* der. Albay Dora da, Üsteğmene;

— *Takip et emrini verir.* ⁶⁴²

Mu.Ütgm. Enis Gümüşyalçın, bölük komutanının "Dön" emrini; M.P.lerin dönüş manevrasına izin vermemeleri nedeniyle uygulayamaz. Alb. C. Dora'ya rastlayınca durumunu rapor eder. Alb.'ın emrine girer. Ütgm.'in kaçma, emir dinlememe, disiplinsizlik gibi bir eğilimi yoktur. Birlik ruhuna ve disipline bağlı bir subay olarak Alb.'ın emrine girer.

7. Başarıdan Yararlanamayan Düşman

Tugay Sinnim-ni'de; 7. P.Bl.'nün III. P.Tk.'nın iki saat kadar mevziini savunabilmesi, subayların inisiyatifleri ile Kaechon doğusunda askerleri durdurabilmeleri ve II. P.Tb.'nün Sinnim-ni kuzeyinde ve 2. P. Bölüğünün güneyindeki mevzide tutunabilmesi ile ayakta kalabildi.

Düşmanın, Sinnim-ni deki ateş ve ikmal destek birlikleri ile İhtiyat Taburunu dağıtarak, köyü ele geçirmesi ile tugayın cephesi ikiye bölünmüş oldu. Düşmanın; boş bırakılan Tongjukkyochon vadisine dalarak ve I. ve II. P.Tb.'lerini ayrı ayrı kuşatması çok mümkündü.

Düşmanın tutulmayan vadiden dalarak, kuş uçuşu 3 km. mesafe-deki Kaechon köyünde görünmesi ile havacı deyimi ile o sırada "yapraklanan Tugayın" "virile girerek" dağılma olasılığı yüksekti.

28/29.XI.1950 gecesi; I. ve II. Taburları tespit eden düşman; kalan kuvvetleriyle Tongjukkyochon vadisine dalarak; kuş uçuşu 11 km. uzaktaki; BM Kuvvetlerinin çekilme kapısı ve ikmal üssü Kunuri'yi ele geçirmesi; en azdan ateşe tutarak BM'yi ciddi bir bunalıma

⁶⁴² KÖLAN, Mu.Yzb. Enver; GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütgm. E.; Anlattıkları.

uğratması olasıydı. Hele I. P.Tb.'nun çekilmesi (2. Bl. hariç) üzerine düşmanın başarı şansının arttığı düşünülürse de, I. P. Taburunun bu hareketi, Tugaya düşmanı derinlikte karşılama olanağını vermişti.

Fakat gece muharebesinde ve stratejik alanda, usta kabul edilen Çinlilerin, bu gece (28/29.XI.1950) ele geçirdikleri uygun fırsatları; Karillyong'da (27/28.XI.1950 gecesi Türk Artçısı) ve Wawon'da (28.XI.1950 günü Türk Tugay karşısında) edindikleri derslere bakarak veya bizim bilmediğimiz nedenlerle (destek, yönetim, ihmal ve yorgunluk sorunları), Sinnim-ni'de ele geçirdikleri fırsatı; Sinnim-ni —Kaechon— Kunu-ri mihveri yönünde, dalmaya geçmeyi göze alamadılar. Wavon'da düşmana olduğumuzdan daha çok kuvvetli görünmüş olduğumuzu, daha sonra öğrenecektik. Bizim Wavon'da iyi vuruştüğümüz anlaşılıyordu.

8. Çemberdekilere Tugayın Çekilmediğini Anlatalım

7. P.Bl. nün mevzilerini boşaltması üzerine, Sinnim-ni düşman eline geçer. Sinnim-ni hattında savunmaya devam eden II. P.Tb. (-) ile Güneydeki 2. P. Bl.'nün durumları çok zorlaşmış ve duyarlı bir hale girmiştir.

Gece geçmek bilmiyordu. Kuşatılan birliklerimiz, Tugaydan bilgi alınamaları halinde, ümitsizliğe düşebilirlerdi.

Tugay Komutası, çemberdeki birliklerimize Tugayın çekilmediğini göstermeliydi. Muhabere araçları işletilemediğine göre, bu düşünceyi taktik bir hareketle, iletmek gerekiyordu. Bunun için de, Sinnim-ni'ye bir "Taktik Akın" hazırlığına girişilmesi öngörülür.

Düşmanın bir Piyade Taburu ile bir P. Bölüğü önünde çakılıp kalması karşısında; Tugayın gece yapacağı *Mahdut hedefli* bir taarruzun, düşman üzerinde de sersemletici bir yumruk etkisi yapması beklenebilirdi.

Tugay komutası, ilerde çember içinde, güçlük ve kaygı ile vuruşan birliklerimize,

— *Sizi bırakıp çekilmeyeceğiz. Size yardım edeceğiz!* mesajını verebilmek için bir Piyade Bölüğü ve Tank Takımı ile taarruz etmeyi düşünür. Amerikan Tank Takımı harekâta katılmamak için *bin deriden su getirir* ve Amerikalı danışmanlar, emre itaatsizlik gösteren bu Tank Takımına karşı, seslerini çıkarmazlar.

Evet bu küçücük olayda bile; bir tek askerini feda etmeyen ve tehlike ile fedakârlığı, hep karşı taraftaki dosta yükleyen zihniyet, ateş altında bile sürdürülüyordu. Biz o Kulübe üye olabilmek, yani çağdaşlaşabilmek için kafamıza akıl, dağarcığımıza bilgi koymak zorundayız.

Erdem, adalet, dostluk normlarını; o Kulüple birlikte saptayın-caya kadar bize düşen; dikkatli, hesaplı, çalışkan ve uyanık olmaktır. Kan ve ateş içinde, muharebede omuz omuza vururken bile, beriki öteki ayırımı yapıyorsa, varın siyasette ve ekonomide, sömürünün ve nüfuzun nereye kadar varabileceğini siz hesaplayın. Bu hesabı yapamazsanız, başınız dertte ve eğik demektir.

Her yeri geldiğinde, böyle notlar düşerek; "*şüpheli, uyumsuzluğu ve düşmanlığı değil, bu dünyada bir arada yaşamaya mecbur olduğumuza göre, normları birlikte saptayabilmek için düzeyimizi yükseltmemiz ve karşılıklı olarak çıkarlarımızı güven altına almak için ivedilikle ve önemle değiniyoruz.*"⁶⁴³

9. Hesaplı ve Cesur Akın

Bu kısa nottan sonra gene gece taarruzunu anlatmaya dönelim.

Gen. Grant;* "*iki taraf, kendini yenik saydığı anda, hücumu devam eden kazanır*"⁶⁴⁴ der. Türk Tugayı, baskının hasıl ettiği panikten yararlanmayı göze alamayan Çinlilere karşı, Grant'ın söylediği gibi taarruz etmeyi düşünür... 28/29.XI.1950 gecesi bir piyade bölüğü ve bir tank ve bir ağır makineli tüfek ve havan takımıyla ile saat 03.30-04.30 sularında Sinnim-ni yönünde, yapılacak sınırlı bir karşı taarruz; Çinlilerin gece taarruzuna iyi bir cevap olabilirdi. Bu karşı saldırının (akın) etkileri şaşırtıcı olabilirdi.

Bu gerekli cesur *Akın*; mehtabın görüş vermesi, havanın ve arazinin elverişli ve de mesafenin de kısa (3 km.) olmasına ek olarak, düşmanın böyle bir gece hareketini beklememesi, hareketin etkisini arttırıyordu. Ne varki bu hareket, Amerikalı Tank Teğmeninin tutarsız sakıncalar ileri sürmesi ile engellendi. Tanklar olmayınca, gece

⁶⁴³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

* ABD'nin Ayrılık Savaşında, Kuzeylilerin Komutanı...

⁶⁴⁴ PATTON, Gen. S. George; Benim Bildiğime Göre Savaş, İstanbul, 1952, s.

piyadenin ayak sesleri, tank palet ve motor sesleri kadar güçlü ve ürkütücü olamazdı...

Olabilirliği bulunan ve etkisi çok olabilecek ve Tugayın gücünü daha büyük gösterecek, kayıpların az olabileceği düşünülen bir *Akın*, uygulamaya sokulamadı. Burada bir not daha düşelim: bu tür *Akın* eğitimleri barışta, kalıp arazi dışında da yapılmalı.

10. Tugayı Toparlama Çabaları

a. Mu.Yzb. Enver Kölan

Çekilenleri, yolda durmuş olanları Kaechon'a çevirme çabaları, hemen (saat 00.30'dan) başlatılır. Panikleyenleri durdurmak için en çok çalışan subaylardan biri "Mu.Yzb. Enver Kölan"dır. Generalin emri üzerine, Kunu-ri köprüsünün güneyine geçmiş bulunan Tugay askerlerinin peşlerine takılan "Mu.Yzb. Enver Kölan, yolda Alb. Celâl Dora'ya rastlar. Albaya;

— *Albayım Generalin emri; herkes Tugaya dönecek!* der. Albay Celâl Dora'da;

— *General yanılıyor. Yarın bu yolu düşman kuvvetleri kesecek. Kimse kurtulamayacak!*⁶⁴⁵ cevabını vererek, kendisini kovuşturanlarla, Pyongyang'a doğru çekilir. Albayın çekilmesine daha sonra değineceğiz.

Kaechon'dan Kunu-ri'ye doğru, 28/29.XI.1950 gecesi saat 02.00 nlarında yola koyulan Havan Bölüğü (-) Yuru mevkiine gelir ve burada durur.

b. Yzb. Seyfi

Kaechon'dan gelen Yzb. Seyfi, Havan Bölüğünün başında bulunan Ütgm. İzzet Özbay'a;

— *General; bütün birliklerin, derhal Kaechon'a dönmelerini emrediyor* der. Havan Bölüğü (-) 29.XI.1950 sabahı saat 04.00'te Kaechon'a döner.

⁶⁴⁵ TANRIVERDİ, P. Ütgm. Zeki'nin anlattıkları.

c. Kur.Bnb. F.Türün

"Çekilenleri geri çevirmek için Kur.Bnb. Faik Türün de harekete geçer. Kunu-ri'de rastladığı; (saat 07.00) Top. Bnb. Suphi Eralp'e; (O sırada Topçu Tabur Komutanı, İkmal Şubesi Müdürü Kur.Bnb. ile Tugay Geri Kademesinde bulunuyordu.)

— *Burada durmayın. Hemen cepheye (Tugaya) dönün. İlerde Kıt'alar savaşıyor. Yoksa sonra sizi asarlar*⁶⁴⁶. der.

ç. P.Yb. Natık Poyrazoğlu

"29.XI.1950 sabahı, Tugayın 2. Tümenden yardım istediği duyulunca; P.Yb. N.Poyrazoğlu subay ve erleri toplar.

— *Tugay sıkışmış; cephanesi kalmamış, askere de ihtiyacı var. Kaechon'a gidiyoruz. Toplanın emrini verir.*⁶⁴⁷

d. P.Ütg. Naim Duygu

"Tugaydan, 29.XI.1950 sabahı, saat 06.00'da Kunu-ri'ye gelen Piyade Üsteğmeni Naim Duygu, Tugay İkinci Kademesine;

— *Tugay Komutanının, 2. Talimgâh Bölüğünün kamyonlarla hemen Kaechon'a gönderilmesini emrettiğini bildirir.*⁶⁴⁸

"29.XI.1950 sabahı Kunu-ri'ye saat 06.30'da gelen Kur.Bnb. Faik Türün; Tugaya cephane ve yiyecek göndermekle uğraşan P.Yb. Natık Poyrazoğlu'na;

— *2. Talimgâh Bölüğünü bindirilmiş olarak, derhal Kaechon'a göndermesini söyler.*⁶⁴⁹

Bu girişimlerin sonunda Topçu Taburu 7 topu ile, Havan Bölüğü 5 havanı ve 2. Talimgâh Bölüğü; Kaechon'a dönerler. Birlikler Kaechon'da görev yapmak üzere hazırlıklara başlarlar.

Gece (28/29.XI.1950) Sinnim-ni Muharebesinin en önemli ve dikkate değer sonucu; Tugayın tam mevcudu ile olmasa da,

⁶⁴⁶ TÜRÜN. Kur. Bnb. F. anlattıkları.

⁶⁴⁷ TENKER Lv. Utgm. L. anlattıkları.

⁶⁴⁸ SÜMER, P. Tgm. R. anlattıkları.

⁶⁴⁹ SÜMER, P. Tgm. R. anlattıkları.

29.XI.1950 sabahına: savaş gücünü ve iradesini korumuş olarak çıkmayı başarmış olmasıdır.

11. Panik ve Tugayın Geri Kademesi

a. Kunu-ri Yöresinde Bozgun Söylentileri

Kademe subayları Tugayın uğradığı Sinnim-ni baskınını evvelâ I. Piyade Tb.'dan P.Yzb. Nedim Denizoglu, Lv.Ütgm. Hayri Özgümüş ile Kâtip İsmet Özalp'ten haber alırlar (01:30 sularında).

"Tugay Geri Kademesi saat 20.00 sularında Kunu-ri'nin 2 mil güneyine Amerikan Hastanesi yanına çekilir. BM Kuvvetlerinin telâşlı çekilmeleri devam etmektedir. Tugaydan haber alamayan Geri Kademe Subayları; Tugaydan haber alabilmek ümidiyle, gittikleri Amerikan hastanesinde kendilerine;

— *Türk Tugayının sıkı muharebeye tutuştuğu, Tugaydan çok yaralı gelmeye başladığı, ancak Tugayın kesin yerini bilmedikleri söylenir.* Böylece Kademe Subayları, Türk Tugayının çetin bir muharebeye girdiğini öğrenirler.

"28/29.XI.1950 gecenin saat 01.00 sularında, Geri Kademe;

— *Arkadaşlar ne duruyoruz? Bütün birlikler çekiliyor. Düşman Kunu-ri'ye girmek üzereymiş. Cepheden (Tugaydan) gelen bir gedikli (Assb.) ile bir er haber verdiler. Kalkın! sesi ortalığın karışmasına yeter. Şoseye doğru koşanlar, buldukları kamyonlara atlayarak Güneye yollanırlar.*

Oto Bölüğüne giden Kademe Subayları, orada herkesi ayakta bulurlar. Haber çarkı hızlı döner.

— *Albay Celâl Dora'nın güneye geçtiği, ardından;*

— *Kur.Yb. Selâhattin Tokay'ın da güneye gittiği söylentisi dolaşır.*

— *General Tahsin Yazıcı'nın şehit olduğu haberi ise bomba gibi patlar. Kimsede ne ümit, ne cesaret ne kuvvet bırakır.*

Acı bir haber de IX. Kolordudan gelir:

— Kur.Yzb. Hakkı İncoğlu'nun, kolordu durum haritasında; *Türk Tugayının kırmızı bir daire içine alındığını, üzerine de mavi soru işareti konulduğunu, Tugayın durumunun meçhul olduğunu, bu bilgilerin doğruluk derecesi 2. Tümeden sorduğunda; onlar da;*

— *Bizde de aynı bilgi var, cevabını verirler....*

İnanılmaz kötü söylentiler, bir birinden acı haberler; Kunu-ri ile Sunchon yöresindeki askerlerimizi şaşkına çevirir.⁶⁵⁰

b. 29.XI.1950 Günü Kademe Subayları

"Ütgm. C. Tenker ile Ütgm.. A. Doğancı gün (29.XI.1950) ısıtmaya başlarken, Amerikan hastanesinden kademeye dönerler. Az sonra, Kur.Bnb. Recai Baturalp, Yb. Burhanettin Özkay ve Yzb. Nedim Aytekin ile tugayın yargıçları (İhsan ve Veyssel) kademeye gelirler. Kur.Bnb. R. Baturalp;

— *Malzeme toplansın. İki mil güneyde bulunan oto bölüğüne gidelim. Oradan Sunchon'a gideriz der.*

— *Aranan erlerin çoğu bulunamaz. Subaylar kalan birkaç erle malzemeleri kamyonu yüklerler. Hep birlikte oto bölüğüne giderler oto bölüğü bütünüyle ayaktadır.*

29.XI.1950 sabahı, oto bölüğü yakınına havan mermileri düşerken, makineli tüfek ateşi de gelmeye başlar. Herkes bir yana koşar.

Oto Bölüğünün Sunchon'a çekilmesi kararlaştırılır. İşin doğrusu; üst üste karşılaşılan kötü haberlerin sarstığı; İkinci Kademe ile Oto Bölüğü epey dağılmış ve personel firarları ile o kadar zayıf düşmüşlerdi ki; bazen subayların yükleme ve boşaltma yapmaları gerekmişti.

Onun bunun lâfına bakmamak için 29.XI.1950 günü; Kur.Bnb. R.Baturalp, Top.Yb. T.Kutay, P.Yzb. F.Yurtcanlı ve Lv.Ütgm. Lütüf Tenker, 2. P. Tümenine gitmek üzere yola çıkarlar. Yolda Havan ve Makineli Tüfek ateşi yerlerse de zarar görmezler. Saat 06.00'da 2. Tümenine varırlar.

* Dost mavi, düşman kırmızı renkle gösteriliyor.

⁶⁵⁰ Tugay Geri Kademe Subaylarının Anlattıkları.

Kademe Subaylarına; 29.XI.1950 sabahı 2. Tümen Kurmay Başkanı'ndan, Gen. Tahsin Yazıcı'nın gönderdiği yazılı mesajında;

Tugayın kuşatıldığını, muharebeye devam ettiğini, kuvvetinin yarısını yitirdiğini, asker yardımında ve topçu desteğinde bulunulmasını, durum hakkında ivedi bilgi verilmesini istemiş olduğunu anlatır.

Bu haber, Kademe Subayları ile erlerini harekete geçirmeye yeter. Tugaya yardım etmek için işe ve yola koyulurlar.

Tugaya yardım götürülmesi için Tümen'den kamyon yardımı istenir. Koca Tümen Türk Subaylarına bir tek kamyon veremez.

Bu arada Tümenin yanından geçen; silâhlı ve silâhsız göçmen kabilelerini durduran subaylarımız, arama yaparlar. Mülteciler üzerinde Türk askerlerinin eşyaları, komünist gazete ile Kızıl parası ve Rus silâhları bulurlar. Ne bulmuşlarsa; Amerikan M.P.lerine (askeri polis) teslim ederler. M.P.ler mültecilerle hiç ilgilenmezler. Ortalık bir defa karışmasın, düzen diye bir şey kalmıyor.

*İnanılmaz kötü söylentiler, birbirinden acı haberler Kunu-ri ile Sunchon yöresindeki askerlerimizi kahreder.*¹⁶⁵¹

c. Tugaya Yardıma Koşalım!

Tümen Karargâhında 'Generalin Emir Subayı Yzb. Hurşit Güneşli ile 29.XI.1950 sabahı karşılaşanlar;

Generalin sağ olduğunu, Tugayın dünden itibaren sıkı muharebe ettiğini, Kaechon'a çekildiğini, kaybın saptanamadığını, Kurmay Başkanı Yb. Selâhattin Tokay'ın Tugayda görevi başında bulunduğunu öğrenirler. İyi haber, Generalin sağ, Kurmay Başkanının Tugaydan ayrılmamış olmasıdır. Bu haber üzerine, P.Yb. Natık Poyrazoğlu;

— *Derhal cepheye (Tugaya) gideceğiz*, der. Birlik Komutanı bir üst subaya da;

— *Sizde birliğinizin başına dönün*, der. Üst subayın tereddütlü halini görünce, Yb. Poyrazoğlu sertleşir;

¹⁶⁵¹ YURTCANLI, P.Yzb. F.; TENKER, Lv.Ütğm. L.; Anlattıkları.

— *Size emir veriyorum. Birliğinize gidin*, der. Emir demiri keser derler... Burada da öyle olur.

Eldeki kamyonndan eşyalar boşaltılır. Yb. N. Poyrazoğlu, Yb. T.Kutay, Bnb. R.Baturalp, Yzb. Nedim Aytekin, Yzb. Seyfi, Yzb. Necati, Yzb. Doğulu, Yzb. Burhanettin Özkay, Yzb. İldemir, Bnb. Sadi Ulusoy, Yzb. F. Yurtcanlı, Lv.Ütğm. Lütfü Tenker yola koyulurlar. Çekilenler yolu tıkadıkları için Kuzeye doğru (Tugaya) çok zor ve ağır ilerlerler.

Kunu-ri'ye saat 11.00 varabilirler. Kunu-ri'de istasyon, etraf ve trenler; cephane, kumanya, eşya dolu. Cephane yüklenir ve saat 13.00 sularında Kaechon'a, Tugay Karargâhına varırlar. Generali sağa sola emir verirken bulurlar.

Kaechon'da öğle vakti. Karargâhla şose arasındaki yolun, 600-700 metrelik kısmı (250 m. geçmez) askerle dolu, (Sinnim-ni'den çekilen II. P.Tb.'nun askerleri) mutfak, eşya ve cephane karma karışık bir durumda, Kaechon; "ana-baba gününü" andırıyor.

*Karargâh binasının yanında bir telsiz aracı duruyor. Yzb. Çataloğlu ile Yzb. Gürünlü sık sık telsiz aracına giriyorlar. Her seferinde Generale bilgi veriyorlar. Karargâhın yakınına tek tük Havan mermileri düşüyor.*⁶⁵²

Türk Tugayında; cesaretin, fedakarlığın, dayanışma ile gayretin söz konusu olduğu yerde ve saatte; Tugayın İleri Kademesi ile İkinci Kademesi bir araya gelmiş oldu. Geridekiler ile ileridekiler; Tugayın kader noktasında, ölüme meydan okuyarak, onurla el ele vermiş canla başla çalışıyorlar.

12. Savaş Kazası

a. Kunu-ri'ye Doğru Gidenler

28/29.XI.1950 gecesi saat 24.00'de baskına uğrayanlar ve Kaechon'da panik seline katılanlar (Muhabere Bölüğü, bağlı birliklerden ve karargâhtan bireysel ayrılmalar) ile Tugay Geri Kademesinden Dr. Bnb. Seyfi Aksu komutasındaki Shh.Bl. bir noksansız'

⁶⁵² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük, YURTCANLI, P. Yzb. TENKER, Lv. Ütğm. L.

* DORA, Alb.C.; a.g.e., s. 143 ve ÜNÜVAR, P.Ütğm. Ş.;

Güneye doğru çekilir. Tugaydan, Kunu-ri köprüsünün güneyine geçenler; pişmanlık, kaygı ve üzüntülü geçen; uzun ve zahmetli (sıkıntılı, yorucu, güç) ve nereye varacağı bilinmeyen bir yolculuğa çıkarlar.

b. Kunu-ri Köprüsü

Bu köprü, Tugay birlikleri için bir *kader köprüsü* oldu. Köprü'nün Kuzeyinde kalanlar, Tugaya dönme iradesi ile şansını yakalaya bildiler. Fakat Kunu-ri Köprüsünün güneyine geçenler; Kunu-ri muharebelerinde Tugayla olabilme olanağını kaybettiler.

"Düşmandan kaçan çeşitli renkte, dilde, askerlerle, yol alan Dora Grubu, sonu kestirilemeyen bir maceraya atılmış gidiyor. Dora Grubu, bir ara karma karışık BM kafileleri içinde dağılır.

Albay C.Dora gece karanlığında, Sunchon Boğazı'nın kuzeyindeki 2. Tümeni fark etmez, yanından geçer gider. Grup 29.XI.1950 günü, gün ışıırken Sunchon'a varır. Dora grubu Sonchon'dan saat 10.00'na doğru tekrar yola koyulur.

Dora Grubu; kuş uçuşu 50 km. tutan Sunchon-Pyongyong yolunu olaysız geçerek, saat 14.30'da Pyongyang'a varır. Pyongyang'da Oto Bölüğünden; Ulş.Tğm. Nurettin Koyutürk, Uls.Ütğm. Sahir ve Ulş.Ütğm. Korkut ile bazı erler, Dora grubuna katılırlar.

Albay Celâl Dora'nın başta bulunması, subay ve erlerin Tugaydan kopma endişe ve üzüntülerini azaltır. Dora grubu, Pyongyang'a daha önce gelenlerle birlikte yerleşir. Burada askerlerimize günlerden sonra ilk defa sıcak yemek verilir.

Albay Dora ile bir Amerikalı arasında çıkan ve nedeni bilinmeyen tartışma üzerine, akşam vakti (saat 17.00'de) Dora grubu aniden, Pyongyang'dan ayrılır.

Albay Dora Grubu; Pyongyan'dan Seul'ün Yongdongpo Kasabasına kadar kuş uçuşu 200 km. yol alır. Grup Han Nehri'nin güneyinde Yongdongpo'ya yerleşir. Dora grubundan çok küçük bir grubun, Pusan Limanına kadar gittikleri işitilir."⁶⁵³

⁶⁵³ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; KOYUTÜRK, Tğm. Nurettin; Anlattıkları. DORA, P.Alb. C.; a.g.e., s. 138-141; YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 192-197.

VII. SİNNİM-Nİ'DE VURUŞANLAR

1. I. Piyade Taburunun Gece (28/29.XI.1950) Muharebesi

a. Olumsuz Koşullarda Mevzilenme

"Tabur; ormanla kaplı arızalı bir arazide (154 rakımlı tepe), gecenin koyu karanlığında, savunma ile görevlendirilmişti.

Taburdan hiç kimse, gündüz gözü ile Sinnim-ni hattındaki savunma yerini görmüş değildi. Tugaydan da, Taburun savunma mevzi yeri ile topçu tevkif ateşini, arazide saptayan bir tek subay yoktu.

Tabura mevzi bölgesi Sinnim-ni'de; Tonjukkyochon vadisinin güneyinde havaya resmi düşen tepeler, elle işaret edilerek verilmişti. Albay Dora;

– Bölgenizde, Yb. Natık Poyrazoğlu'nun kılavuzları size yerlerinizi gösterecekler dediyse de; Tabur orada kimseye rastlanmıyordu. Tabur; karanlıkta bilmediği bir arazide, savunma mevziini işgal etmek gibi bir görevle karşı karşıya bırakılmıştı.

I. Piyade Tabur Komutanı; çevre savunmasını andıran bir tertiple, bölüklerini yerleştirmeye çalışmıştı. Bölükler, karanlıkta gösterilen tepelere giderek, birbirleri ile temas noktalarından yoksun mevzilenmişlerdi. Taburun Tugayla, Taburlarla ve kendi Bölükleriyle de irtibatı yoktu.

Tabur savaş görevini aldığı 26/27.XI.1950'den 28/29.XI.1950'li gecesine kadar; yarı aç yürümüş, vuruşmuş ve bu gecede aç ve yorgun mevzilenmeye çalışıyordu.

Tabur bu gece, Topçu desteğinden yoksun olarak, düşman taarruzunu karşılamaya hazırlanıyordu. Karanlıkta piyade ağır silâhlarının, amaca uygun yerlerde mevzilendikleri söylenemez.

Bölükler arasındaki boşluklar, genişti ve orman, boşlukları gözetleme ve ateşle kapatmayı, yer yer olanaksız kılıyordu. Savunma için aydınlatma ve personel mayınları yoktu. Bölükler Taburdan kopmuş, birbirleriyle yardımlaşmaktan da yoksundular. Taburun o sırada, bir Takımlık ihtiyat bile bulunmuyordu.

Taburun Bölükleri, kendi başlarına vuruşmak zorundaydılar. Kore'de, sık sık derin tahkimata rastlanıyordu. I. Tabur Bölükleri (2.

Bölük hariç) bölgelerinde tahkimata rastlamadılar. Bu da bir başka talihsizlikti.⁶⁵⁴ Tabur Komutanı, kararlarını ayak üstü veriyordu.

b. Düşman, Sinnim-ni Mevziine Yaklaşıyor

Tugayın Wawon'dan çekilirken, düşman tarafından kovuşturulduğunu, Artçının da muharebe ederek, güçlkle çekilebildiğini hatırlatalım. Bunun anlamı; tugay bu gece düşmanla muharebeye tutuşabilirdi.

I. Piyade Taburu, 152 rakımlı tepe sırtlarına çıktığı vakit; Kuzeyde düşman kuvvetlerinin, far ışıkları ile ışık işaretlerinin, II. Piyade Tabur cephesine doğru, ağır ağır yaklaşıklarını görüyordu. Fakat Tabur irtibatsızlıktan; düşmanın yaklaşmasını, Tugay Komutası ile II. Piyade Taburuna ve Topçu Taburuna bildiremedi.

I. Piyade Taburu düşmanın, çok geçmeden Tugaya taarruza geçeceğini anlıyordu. Fakat bu ciddi tehdide karşı, kimseyi uyaramıyor ve kimseden yardım beklemiyordu.

I. Piyade Taburu bölgesinin arızalı ve örtülü oluşu nedeniyle, önünü göremiyordu. Tabur gerçi bu yöne bir Muharebe İleri Karakolu çıkarmıştı. Fakat Küçük Karakolla irtibatı olmadığından, bilgi alamıyordu.

I. Tabur Komutası ile Bölükler, vakit kaybetmeden, düşmanı durdurabilmek için, canla başla mevzilenmeye çalışıyorlardı. Bilmedik bir arazide ve donmuş toprakta, ne kadar yapılabilirse.

c. Düşman Gece Taarruzuna Başladı

"Tugay mevziine yaklaşan düşman birden bire, farlarını ve bütün işaret ışıklarını söndürdü. Ortalıkta en küçük bir hareket ve bir ışık görülüyordu... Bu meraklı, endişeli ve heyecanlı bekleyiş, yarının saat kadar sürdü... Ne olacak derken, mehtap çıkmaya başladı. Ay yükselirken, sessizlik kısa bir süre daha devam etti.

Gecenin (28/29.XI.1950) saat 24.00 sularında, ilk işaret fişegi Sinnim-ni tarafından atıldı.

⁶⁵⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

— *Düşman II. Tabura taarruza geçerken*, I. Piyade Taburunun güneyindeki MİK'nun bulunduğu sırttan da, bir işaret fişeginin atılması ile tüfek ve el bombası sesleri gelmeye başladı.⁶⁵⁵

"Tugayın Sinnim-ni gece muharebesi başlamıştı. Düşman, birbirinden 600 m. uzaklıkta bulunan, I. ve II. Piyade Taburlarına aynı anda taarruza geçmişti.

Düşman taarruza geçtiği sırada, I. Tabur Komutanı P.Yzb. Ahmet Tuncer; 4. Ağ.Bl.K. P.Yzb. Rıza Vuruşkan, S-3 Subayı P.Yzb. Ahmet Akagündüz, Ağ.Bl. Keşif Subayı P.Ütgm. Kadir Hanağasıoğlu ile 3. Bölüğün batı kanadındaki, gözetleme yerinde idi. Ne çadırı, ne masası, ne de telefonu ve ne de haritası vardı. Tabur Karargâhının diğer subayları (S-1, S-2 ve S-4) Sinnim-ni köyünde, Tabur Kh.Bl.'nün yanında kalmışlardı.

Tabura telefon hattı çekilmemişti. Bölüklerde SCR-300 Telsizleri vardı. Fakat bu gece SCR-300 telsizleriyle bir türlü irtibat kurulamıyordu. Tabur telsizleri arızalanmıştır diye, P.Ütgm. Kadir Hanağasıoğlu ile 2. Piyade Bölüğüne, Ağır Bölükten SCR-300 Telsizi gönderilir. Fakat arazi yapısı nedeniyle, irtibat kurulamaz.

I. Tabur bölgesinde; yerleşim birimleri (köy-kasaba) bulunmaması nedeniyle, küçük bir iki grubun dışında, Gerillâ faaliyeti görülmedi. Ancak, taarruz eden askerler arasında, beyaz giysili Koreli sivil kılavuzlar görülüyordu.

Çinliler, Hafif Havan kullanıyorlardı. Gece hareket halindeyken, sık sık havanlarla ateş açıyorlardı. Havan ateşlerinin isabetli olduğu aslâ söylenemez.

Çinliler, sessizce yaşıyorlar, işaret fişegi ile birden ateş açarak, el bombası atarak, çirkin sesli borularını çalarak, hücum ediyorlardı.

Mevziin zayıf bulunan, hiç tutulmayan yerlerini, hayret edilecek kadar kısa bir zamanda fark ediyorlardı. Birlikler arasındaki boşluklardan sızabiliyorlardı.

Ateşlerini ve hareketlerini; işaret fişekleri (renkleri ile) ve boru sesi ile ayarlıyorlardı. Gece yürüyüşünde, taarruzda, hücumda ve de-

⁶⁵⁵ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

rinliğe sızmada; komuta, ikmal, irtibat tesisleri ile ihtiyatlara saldır-mada ve panik yaratmada; boğaz ve köprüleri tahrip etmede, binala-rı ve ormanları ateşe vermekte, korku yaratmakta usta görünüyor-lardı.

Düşman eline geçen, yaralı ve tutsakları hırpalıyordu. Düşmanın bakım ve iaşesi kötüydü. (Tutsak düşen yaralılarımızdan pek azı ha-yatta kalabildi) Düşmanın tutsaklarımıza, insanca ve Cenevre Sözleş-mesine uygun davrandığı söylenemez. O günlerde haber alabilmek için tutsaklar her türlü tehdit ve baskı ile teröre uğruyorlardı...⁶⁵⁶

Bu değinmelerden sonra, I. P.Tb.'nun gece muhaberesini anlat-maya başlayabiliriz.

ç. 1. Piyade Bölüğünün Muharebesi

Bu Bölük, Tugayın Artıcısı olarak, 28/29.XI.1950 gecesi; Wa-won'da, hemen hemen bir piyade takımını yitirmişti. 1. Bölük bu ne-denle, Taburun vuruşma olasılığı az görülen, Batı kesiminde görev-lendirilmişti. Bölük bulunduğu yer itibariyle; Batı ve Kuzey yönün-deki hareketleri görebiliyordu. Bölük Sinnim-ni'deki kargaşa ile paniği, locadan seyreder gibi izliyordu.

28/29.XI.1950 1. Bölük bu gece kayda değer bir vuruşma yap-mamıştı. Bölük, eli tetikte düşmanın taarruzunu beklemişti.

d. 2. Piyade Bölüğünün Savunması

(1) Bölüğün Bölgesi

1. Taburunun çevre savunmasına göre mevzilenen, 2. Piyade Bö-lüğünün bölgesi açıktı. Doğu kuzeyi sarp ve kayalıktı. Savunulması en kolay yöndü. Tongjukkyochon çayı tarafı (kuzey) da savunmaya uygundu. Batı yönden pek düşman beklenmiyordu. Bölüğün en zayıf ve en kritik yönü, Güneyi idi. Burada arazi bir boyunla, çamla kaplı bir tepeye bağlanıyordu. Düşman destek silâhlarını bu tepede kolay-ca mevzilendirebilirdi. Düşman ormandan çıktığı gibi ,kendisini 2. Bölük mevziinin önünde bulabilirdi.

Bölüğün, kimse ile ne telli ne telsizle irtibatı vardı. Bölükte top-çu gözetleme subayı yoktu. Bölük, taburun diğer bölükleriyle buluş-

⁶⁵⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

ma yerlerini bile bilmiyordu. Bölük; bölgesinde mevzilenmeye ve pekiştirilmeye müsait bir tahkimat buldu.

(2) Sinnim-ni Ateş İçinde

Düşman Sinnim-ni kesiminde; çaldığı borular ve işaret fişekleri ile hücumu kalktıgında; "2. Bölük Komutanı P.Yzb. Ramazan Akıncı, Takım Komutanlarına;

– *Nereden ateş gelirse, orayı ateş altına alın!* emrini verir. 2. Bölük, 7. Bölüğe ateş eden düşman havanlarını, namlu ağız alevlerine bakarak, Ağır Makineli Tüfek izli mermileriyle, ateş altına alarak susturur.

Vadiden (Kuzeyden); kedi, dana sesleri gelir. Ulumalar duyulur. 7. Bölükle, 3. Bölük cephelerinde, ateş muharebesi şiddetle devam eder. Sinnim-ni yanmaya başlar. Orası ateş topuna dönmüş, cehen-nemi andırıyor.

Düşman, 2. Bölüğe 28/29.XI.1950 gecesı ateş açmaz. Bölük dost birliklere yardım veya sokulan düşmanı uzaklaştırmak için arada bir ateş açar.⁶⁵⁷

(3) Bölüğe Katılanlar

(a) P.Ütğm. Naci Gökçe

"Üç yönden (Kuzeydoğu, doğu, güneyden) hücumu uğrayan 7. Bölük (mevzilenirken) düşmana fazla karşı koymadan, Bölük Komutanı P.Yzb. Turhan San'ın emri ile mevziini boşaltır.

Bölüğün çekilmesinden sonra, P.Ütğm. Naci Gökçe'nin III. Pi-yade Takımı, mevzilerini iki saat daha savunur. Takımı düşman ateşinden başka, gerisindeki (batı) kendi taburunun (II. P.Tb) makineli ateşi altında kalır. Ütğm. Naci Gökçe Batıdan (Taburundan) yediği ateşler, yüzünden Taburu üzerine çekilemez. Ütğm. N. Gökçe yanındaki erler ve sivil aşçı Mustafa Gökkaya ile Sinnim-ni köyü Güneydoğusunda, ateş gelmeyen aralıktan sızarak, Tongjukkyochon vadisini geçerek, 2. Bölük üzerine çekilmeyi başarır.⁶⁵⁸

⁶⁵⁷ SÖNMEZ, P.Ütğm. H.; Anlattıkları.

⁶⁵⁸ SÖNMEZ, P.Ütğm. H.; Anlattıkları.

(b) P.Tğm. Sabahattin Altınok

"Düşman hızla Takımı kuşatmaya girer. Patlamayan bombaları düşmana iade ederler. Boru çalan düşmanı vururlar. Takım 3. Bölükten açılan ateşler nedeniyle, kuzeye değil kuzeydoğu yönünde çekilir.

Düşmanın boru sesine 2. Bölüğün ateş açması üzerine; Tğm. Altınok iki ateş arasında kalır. Karanlıkta Tğm. Altınok, 2. Bölükten açılan ateşle yaralanır. Durum anlaşıncaya ateş kesilir. Altınok erleri ile 2. Bölüğe katılır."⁶⁵⁹

Doğu yönünden;

"- *Ateş etmeyin, biz geliyoruz!* sesi üzerine, 2. Bölük şüphe etmekle beraber ateşi keser.

- *Kaç kişisiniz?* sorusuna;

- *Ben onbaşı! Bir kişiyim!* der. Fakat sesin geldiği yönden kalabalık ayak sesleri gelince 2. Bölük ateşe başlar...

- *Kolumu kırıyorlar. Hayalarım vuruyorlar... Kulağımı kesiyorlar!.. Yetişin!* feryadı yükselir"⁶⁶⁰ ve bir şey yapamamanın acısı, ömür boyu taşınır.

(c) Katılanların Örgütlenmesi

2. Bölüğe daha çok Sinnim-ni yönünden, katılanlar olur. Gelenler sakinleştirildikten sonra, Kıt'a Çavuşlarının komutası altında oluşturulan Mangalara, erleri ateşlendirmek için; Kartal, Bomba, Şimşek, Yıldırım gibi isimler verilir. Oluşturulan Piyade Takımı ihtiyat olarak ayrılır.

2. Bölük geceyi Sinnim-ni muharebesini seyrederek, vuruşmaları geçirir...

e. 3. Piyade Bölüğünün Muharebesi

"3. Bölük, batıdan doğuya uzanan 154 Rakımlı Tepe sırtında, güneye doğru mevzilenir. Bölük orman içinde mevzilenmişti. Bölük

⁶⁵⁹ SÖNMEZ, P.Ütğm. H.; Anlattıkları.

⁶⁶⁰ SÖNMEZ, P.Ütğm. H.; Anlattıkları.

gün önünde uzanan arazi örtüsüzdü. Bölgede tahkimata rastlanmadı. Toprak donmuştu. Mevzi kazılması çok zordu. Piyadeler; tümsek ve çukurlar ile ağaç gövdelerini siper alarak mevzilenmeye çalışırlar. Pek azı çukur kazılabilir. Bölük bölgesinin batısında; P.Tgm. Nihat Tüzün'ün 2. Ağ.Mt. Takımı ile 81. mm.'lik yarım (1/2) Havan Takımı mevzilenirler.

Bölüğün güneyindeki tepeye, bir Piyade Takımı Muharebe İleri Karakolu olarak çıkarılmıştı. Tabur komutası, 3. Bölüğün batı kanadında ki gözetleme yerindeydi.

Hafif bir mehtap vardı. Puslu hava iyi görüşe olanak vermiyordu. 200 m. ve daha uzaktaki hareketler zor seçiliyordu. Bu da özellikle makineli tüfek ateşlerinde yanılmalara, yanlış ateş açılmasına neden oluyordu.

Muharebe İleri Karakoluna taarruza geçen düşmanın, yarım saat kadar sonra, 3. Bölüğe doğru koşarak geldiği fark edilebildi. Düşman arada bir işaret fişekleri atıyor, boru çalıyor ve ateş ediyordu.

4. Ağır Bölüğün makineli tüfekleri, batı kanattan doğuya doğru 3. Bölüğün cephesine paralel ateş ediyordu.

Tugay cephesinin Sinnim-ni kesimi, izli mermiler, işaret fişekleri ve yükselen alevlerle ısl ışığı... Havan mermilerinin infilâkları ve yangınlar olmasa, gece şenliği sanılabilirdi.

Cephemize yanan düşmanla muharebeye tutuşunca, Sinnim-ni cephesine bakacak halimiz kalmadı.

81 mm. yarım (1/2) havan takımı; 3. bölüğün batı kanadındaki hattı içtimayı ateşle kapatmaya çalışıyordu.

3. Bölük, cephesine taarruz eden düşmanı durdurdu. Düşmanın 3. Bölüğün gerilere geçme girişimine karşı makineli tüfeklerimiz ateşe başlayınca, "Bölük Komutanı Yzb. Necdet Şarman; doğu kanattan bölüğün batı kanadına koşarken var gücü ile:

– *Teğmen Altınok'u kesmişler. (bir kurşunla bitirilecek bu işi böyle niye uzatmışlar.) Takım mahvolmuş! diye bağırır. Yzb.*

Şerman'ın peşinden gelen iki üç yaralıda makineli tüfek ateşinden yakınıyorlardı.⁶⁶¹ Gece, bilinmeyen bir arazide mevzilenilirse, böyle kazalar maalesef oluyor.

Düşman sivil kılavuzlarla, hücum yerleri ile sızma yönlerini eliye koymuş gibi kolay buluyordu. Taarruzda düşman piyadelerinin yan hareketlerde bulunmaları, vurulmalarını kolaylaştırıyordu.

Taburun 1. ve 2. Bölükleri cephelelerinde, sükûnet henüz bozulmamıştı. Düşman, Taburun 3. P.Bl.ğine hücum üstüne hücum tazeliyordu. Saat gecenin üçüydü. Tabur, iki buçuk saat düşmana karşı koymuştu. Fakat düşmanın 3. Bölüğün doğu kanadındaki boşluktan geriye sızması, kuşatılma tehlikesi yaratıyordu...

f. 1. Piyade Taburu Aniden Çekilmeye Başlar

(1) Arkadaşlar Meşveret Yapalım

"Düşman mevzilerime giriyor, bizim makineli tüfekler bölüğümüne ateş ediyorlar. Bölüğüm mahvoldu demesi üzerine I. P.Tb.K. Yzb. Ahmet Tuncer'in;

- Arkadaşlar meşveret (görüşme, danışma) yapalım dediği duyuldu. Bölük komutanının; heyecanı, bağırması ve koşması, mevzilerde harekete yol açtı. Yüzbaşının telâş; çekilme olarak algılanmış olmalı ki, Bölüğün hızla çözülmeye başladığı görüldü.

Bu durumda meşveret olanaksızlaşmıştı. Tb. Komutanı çaresiz kalmıştı. Mevzie 100 m. kadar yaklaşan düşmanın eline düşmemek için Tb.K., çekilen 3. P. Bl.'nün peşine takılır.

Piyadeler, tüfeklerini, kaptıkları gibi hemen yokuş aşağı çekilmeye başlamışlardı. Bu iş 81 mm. havanlar için o kadar basit ve kolay değildi: Havanların döşemeleri soğuktan toprağa yapışmıştı, döşemeleri donan topraktan çekip almak epey zordu.

Teğmen Nihat Tüzün'ün Kıt'a Çavuşu Şair Varışlı'nın yarım Takımı olmasaydı, havanları kurtarmak pek olası değildi... Çvş Şair Varışlı'ya;

⁶⁶¹ VURUŞKAN, P.Yzb. R.; MAHRAMANLI, P.Ütg. K.; TÜZÜN, P.Tgm. N.; Anlatıtları. YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

– *Şair, havanlar çekilmedikçe makineli tüfekler de çekilmeyecek. Düşmanı ateş altında tut!* komutu ile havanlar topraktan çıkarmak için gereken zamanı bulabildi. Havanlar çekilirken, makineli tüfekler de çekildiler. Kahraman Makineli Tüfekçiler, Havanların çekilmelerini sağladılar.⁶⁶²

(2) Tugayın En Zayıf Anı

Bazı birliklerin panik içinde, Kaechon'daki Tugay Karargâhının farkına vararak varmayarak Kunu-ri'ye doğru gittikleri, Tugayla Sinnim-ni arasında irtibatın (Telli) kesildiği ve Tug. K. Yardımcısının karargâhtan ayrıldığı an, Tugayın en zayıf anıydı.

Sinnim-ni'deki bu paniği gören ve gece vuruşmalarının ustası sayılan CCF birliklerinin bu fırsattan yararlanmamaları anlaşılır gibi değildir.

Kızıl Çinlilerin, Kunu-ri'ye doğru dalmaya geçmemeleri, Tugayın kaybettiği muharebeyi, lehine çevirmesine neden oldu diyebiliriz.

CCF birlikleri, 27/28 Kasım 1950 Karillyong gece vuruşmasında, 28 Kasım 1950 günü Wawon'da vuruştığı askerlerin; karanlıktan boru sesleri ile, kuru sıkı ateşle dağılıp gidecek askerlerden olmadıklarını kavramışlardı.

CCF Türk Tugayı karşısında önemli, dikkatli hareket etmek gereği ile Kaechon'daki karargâha doğru gece ilerlemeyi riskli gördüğü söylenebilir. Burada önemli bir saptamamıza değinelim; CCF'nin üst komutası stratejide ve tek erde iyiydi. Fakat taktikten pek anlamadıkları, ya da Gerillâ tekniği ile asker tekniğini ayırmayı bilmiyorlardı.

Her neyse; düşman Tugayı kesin yenilgiye uğratamadı... Önünde duran Kunu-ri'ye uzanıp 8. Orduyu dağıtamadı.

(3) Bu Ateş Nereden Geliyor

Seyrek çamlı sırttan aşağı inerken, yanımızdan mermiler vınlarak geçiyor. Duruyoruz, gözetliyoruz. "Ateş edeni göremiyoruz. Arkamızı dönünce hemen ateş altında kalıyoruz. Nihayet Çavuş;

⁶⁶² YALTA, P.T.gm. B.; Günlük. VARIŞLI, Kt.Çvş. Şair; Anlattıkları.

– *Teğmenim, bize çam ağaçları üzerinden ateş ediyorlar, dedi. Çam dallarını Tomsonla tarayınca; koca bir karaltı ağaçtan düştü... Çam ağaçlarında bize ateş eden düşman, böylece alaşağı edildi.*"⁶⁶³

Düşman mahirdi, cephemizden geriye sızanlar, hemen çam ağaçlarına çıkararak mevzilenenler, arkamızı döner dönmez ateş açıyorlardı. Düşmanı yerde arıyorduk. Onları ele veren; ağaç dalları arasında parlayan namlu ağız alevi oldu. Sinsi, hilebaz ve kurnaz, gözü kara bir düşmanla karşı karşıyaydık. Onu tanımaya başlıyorduk...

(4) Sus! Yerimizi Belli Edeceksin!

"Tongjukkyochon çayının güneyinde dik meyilli yarın önüne gelirken fısıltılar duyuldu. P.Ütgm. Kadir Hanağasioğlu;

– 2. Bölük diye bağırınca, fısıltılar kesiliverdi. Bu sefer;

– *Ben Ütgm. Kadir Hanağasioğlu'yum! 2. Bölük!* diye üstelerse de ses veren çıkmaz. Yzb. Ahmet Akagündüz, Ütgm. K. Hanağasioğlu'na;

– *Bağırma öyle! Bizi ele vereceksin! Atı alan Üsküdar'ı geçti. (2. Bölük çoktan gitmiştir demek istiyor.) Sus! Yerimizi belli edeceksin!* der. Ütgm. K.Hanağasioğlu;

– 2. Bölüğe Taburun çekilmekte olduğunu haber vermek için bağırıyordum. Ütgm., Yzb. Akağündüz'ün uyarısı üzerine susar."⁶⁶⁴

Gerçekte ise 2. Bölük, aslanlar gibi mevzilerinde duruyordu. Bölük I. Taburun çekildiğinden habersizdi. Taburla fiziki bağı ve irtibatı bulunmayan 2. Piyade Bölüğü, düşman karşısında tek başına bırakılıyordu.

(5) Nereye Gitmeli

I. Tabur, mevzilerini terketmiş; fırtınaya tutulmuş, telsizi bozuk, S.O.S. veremeyen, pusulasız bir gemi gibi, yanan Sinnim-ni'ye ve Kutup Yıldızı'na bakarak, yardan aşağı vadiye iner. Askerler, Tongjukkyochon suyunun ince buzlarını kırarak karşıya geçerler. Sünger gibi suyu emen postallar yüzünden, erlerimizin ayak donma olayları ile

⁶⁶³ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

⁶⁶⁴ HANAĞASIOĞLU, P.Ütgm. K.; Anlattıkları.

karşılaşmalarından çekiniyoruz. Durup kurulanacak zamanda değiliz. En iyisi yürümek ya da yerinde tepinmek. "Pirinç tarlalarında yürüyen askerlerin gözleri, izli mermilerin uçuştığı, alevlerin göğeyükseldiği ve şiddetli patlamaların geldiği Sinnim-ni köyünün üstündeydi.

– *Biz böyle ne yapıyoruz? Rüzgâra tutulmuş yaprak gibi nereye gidiyoruz?* uyarısı üzerine duruldu.

– *Duralım ve bir düşünelim*, diyerek din kitaplarında sözü edilen; "Tufanı" (şiddetli yağmur, yoğun, şiddetli sert rüzgar ve "Kıyameti" (gürültü, karışıklık, dünyanın sonunu) andıran Sinnim-ni'ye bakarken ilk akla gelen;

– *Sinnim-ni'de bıraktığımız; Albay Celâl Dora'yı kurtarmak oldu.*

– *Ya Albay şimdi Sinnim-ni'de değilse?*

– *Yoğun ateş altında vuruşan, çok sıkıştığı görülen II. Piyade Taburunun yardımına koşmak. Bu karanlıkta, irtibatsızlık içinde, bu yardımı; biri birimize zarar vermeden nasıl başarabilirdik? Gözümüz, kalbimiz ve aklımız Sinnim-ni'deydi. Ayak üzeri yapılan kısa tartışmanın sonunda;*

– *Kunu-ri şosesi üzerinde bulunma olanağı fazla bulunan, Tugay karargâhına gitmenin, daha doğru olabileceği görüşü benimsendi.*⁶⁶⁵ Erler düzene sokuldu. "Pirinç tarlaları arasından şoseye doğru (Kuzeye) yürüyüşe geçildi. Şoseye çıkan Öncü Takımı, birden yolun hendeğinde siper aldı. Endişe ve merak içinde, öncüye yaklaşıldı. Öncü;

– *Kuzeydeki tepeden ayak sesleri gelince mevzilenir.* Fısıltılar ve ayak sesleri kesilir.

– *Kimsiniz?* sorusuna,

– *1. Piyade Bölüğüyüz*⁶⁶⁶ cevabı üzerine, iki defa sevinildi. Evvelâ bu elverişsiz düzlükte, düşmanla karşılaşmamış olduğumuza sevinдик. Taburdan kopan 1. Bölükle karşılaşmak, bir başka kıvançtı.

⁶⁶⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. I. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁶⁶⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. I. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

"1. Bölük; Taburun (3. Bölük cephesinde) muharebe ateş seslerini; merak ve endişe içinde dinler. Ateşlerin kesilmesi, karaltıların kuzeye doğru gitmeleri ve Taburdan bir haber gelmemesi üzerine, Bölük Komutanı Yzb. Aziz Pekdemir, inisiyatifi ile çekilmeye karar verir. Bölük şoseye çıkınca; Sinnim-ni'den uzaklaşmayı doğru bulmaz. Şose kenarındaki sırtta çıkar. Gün ışıyınca kadar orada beklemek üzere mevziye girer."⁶⁶⁷

I. Taburun, gücü bir Bölük artmış olarak, yürüyüşe devam eder. "Gece saat 03.30 sularında Taburun Öncü Takımı gene durur. Bu sefer Taburu, Kur.Bnb. Faik Türün durdurmuştur."⁶⁶⁸ Tabur, Kur.Bnb. Türün'le karşılaşmaktan, çok memnun olur. Sinnim-ni'de Tugaydan kopmuş olarak, kaderi ile baş başa kalan Tabur, şimdi Tugayın emrine girmekle, kendisini güvende ve güçlenmiş hisseder. Komutaya ve birliğine güvenen askerlerin, vuruşma arzuları canlanır.

g. Kaechon Hattı

(1) Burada Mevzilenin

"Kaechon'a girmek üzere (saat 03.30) bulunan I. Tabur Komutanı Yb. Ahmet Tuncer'e; Kur.Bnb. Faik Türün;

– *Yarın sabah (29.XI.1950) taarruz ederek; çemberdeki askerlerimizi ve şerefimizi kurtaracağız. Güneyde uzanan şu sırtı; III. Piyade Taburundan askerler (-) tutuyor. I. Piyade Tabur (-) da III. Taburun (-) doğusunda mevzilenecek.*⁶⁶⁹ der.

I. Tabur (-): [1. Bl. (-), 3. Bl. (-) ve 4. Ağ.Bl. (-)] tutulması emredilen sırtta, adı III. Tabur (-) olan Birlikten; 12. Ağ.Bl.'ten, P.Ütğm. İlhami Candamar'ın 1/2 (yarım) Ağ.Mt.Tk. ile küçük bir grup piyadeden başkasına rastlamaz.

I. Tabur sırtta, doğuya karşı kazılmış derin bir tahkimat bulur. Bu şans yorgun askerlerin, yorulmadan ve vakit kaybetmeden, mevzilenmelerine olanak verir. Kore'de askerlerin kazmadıkları yer kalmamış gibi.

⁶⁶⁷ PEKDEMİR, P.Yzb. A.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁶⁶⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁶⁶⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

"I. Tabur; 1. P.Bl. Güneye, 3. P.Bl. Doğuya doğru, 4. Ağ.Bl. P.Tğm. Nihat Tüzün'ün 2. Ağ.Mt.Tk. yarım takımlar halinde P.Bl.lerinin desteğine verilir. 81 mm. yarım (1/2) Havan Takımı da 3. Bölük bölgesinde, Taburun doğu güney cephesini ateş altına alacak gibi mevzilenir. Tabur komutası Havanların 70 m. kadar batısındaki ağacın yanındaydı. Taburun kimse ile teknik irtibatı yoktu. Burada da topçu desteği bulunmuyordu."⁶⁷⁰

Tugay; büyük oranda "*Taktik Bütünlüğü*" ile vuruşma iradesini koruyabilen I. P.Tb. (-)'nu eli altında (saat 03.30'dan itibaren) bulundurma ve derinlikte tertiplenme olanağını kazanmış oluyordu.

(2) Gün Bir Işısa

Askerler; onurları ile hayatlarını koruma telâşı ve endişesi içindeydiler. Hareket ve kaygı içindeki askerlerin aklına yorgunluğun, açlığın ve soğğun geldiği yoktu. Fakat askerin yakasını bırakmayan ikinci düşman yokusuzluktu.

*"I. Tabur (-) mevzilendikten sonra; Tb.K. Yzb. Ahmet Tuncer ile Yzb. Rıza Vuruşkan; Kaechon Hattının tutulmasında emeği geçen, Top.Bnb. Ahsen Saya ile orada bulunan tek eve girerler. Tabur Komutanı habersiz bulunduğu, bir çok bilgiyi ve Sinnim-ni baskınını, Bnb. Saya'dan öğrenir."*⁶⁷¹

Tugay karargâhı puslu bir havanın örttüğü Kaechon köyünde, ürkütücü bir sessizlik içinde, Karargâhtan ne ses ne ışık geliyor. Gidenler gitmişler. Kalanlar nefeslerini tutmuş, kulakları Sinnim-ni'den gelecek seslerde.

Sinnim-ni'den tüfek sesleri gelirken; bizimkiler dayanıyorlar diye ümitleniyoruz. Sesler azalır ve kesilirken; dayanma güçleri kalmadı diye endişeye kapılıyor. Arkadaşlarımızın gün ışıyınca kadar dayanabilmeleri için dua ediyoruz.

"Muharebenin düşmanı da iyice yorduğu gecenin şu saatlerinde, tanklı bir piyade timi ile Sinnim-ni yönünde taarruzun tam zamanıydı. Elbette bu iş, güç ve tehlikeli bir işti. O sırada, bu yiğitçe ve et-

⁶⁷⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁶⁷¹ HANAĞASIOĞLU, P.Ütğm. K.; Anlattıkları.

kili baskın için; vuruşma iradesine, cesaretle, enerjiye ve atılgan bir inisiyatife ihtiyaç vardı."⁶⁷²

(3) Bu Evi Kim Yaktı?

"Mevziimizin 50 m. kadar gerisindeki evi, karanlıkta pek fark edememiştik. Düşmanla çatışmayı beklediğimiz için erlerimizin başından ayrılmıyoruz. O sessiz ve ışıksız evde, dinlenmek aklımızın köşesinden geçmemişti. Tabur Komutanı bile bu eve girmemiş açıkta durmayı yeğlemişti.

Sırtın üzerindeki evin, birden alevler içinde kalmasına şaştık. Wawon'dan çekildiğimiz sırada da, böyle yakılan iki ev görmüştük. Şimdi burada da, gece burnumuzun dibindeki ev tutuşturuluyor ve bizim haberimiz olmuyordu.

Alevler, etrafı gündüze çevirmişti. Kilometrelerce uzaktan görülebilen bu alevler; Kaechon'da tuttuğumuz yeni mevziin yerini, düşmana gösteriyor olmalıydı. Aramızda dolaşan, ateş başlarında ısınan, sözde evini barkını terk etmiş, Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine sığınan bu zavallı, masum mülteciler; gerçekte tehlikeli Gerillâları saklayan veya tümü çete olan topluluklardı.

Sivil savaş ile Gerillâ hareketleri bize henüz yabancıydı. Düşmanın cephe gerisinde eğitilmiş, eli silâhlı ve örgütlenmiş militanları bulunduğunu öğrenecektik.

Yerimizi düşmana gösteren alevleri, söndürecek suyumuz yoktu. Gerillâlar, haberi düşmana geçmişlerdi. Olan olmuştu. Ateşi söndüremediğimize göre, bizde üstümüzü kurutmak için ondan yararlanmalıydık. Postallarımız su almış paçalarımız ıslanmıştı. Cephemizdeki sükûnetten yararlanarak, erlerin ıslanan pantolonları ile fotinlerini sıra ile kurutmalarını sağladık. Böylece; ayak donma tehlikesini önlemiş olduk..."⁶⁷³ Musibetten bazen iyilik çıkabilir.

(4) Teğmenim Müjde

Mevzilenme işimiz devam ederken, "Gedikli (Assb.) Çavuş Hami Uysal'ın;

⁶⁷² TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁶⁷³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

– *Teğmenim, müjde!* dediği duyuldu.

– *Uysal, bu saatte ne müjdesi?*

– *Kaybolan iki erimiz geldi*, cevabı gerçekten sevindiriciydi. Bu iki erimizin kaybolmalarına çok kızmış ve üzülmüştüm. Daha ilk muharebemizde, saçmalamaya başlamıştık. Erlerimin Takımından kopmalarını önleyememiştik. Kendimi suçlu hissediyordum. Er İbrahim Porsuk;

– *Teğmenim, çukurda dinelmiş* (ayakta uyuklamanın yumuşatılmış söylemi) *kalmışız. Yabancı sesler üzerine; kendimize geldik. Etrafımızda Çinliler dolaşıyorlardı. Takımımız giderken duymamışsınız. Tutsak düşmekten korkmaya başladı. Aklımıza Sinnim-ni'den geçerken, mutfaktan aldığımız ekmek geldi.*

– *Onlar da açtırlar diyerek; ekmeğin alüminyum kağıtlarını kolay görülebilecek yerlere serdik. Ekmekleri parçalayıp üzerlerine koyduk. Bizde sıyrılabilir gölge bir yere sindik. Çok beklemedik. Ekmekleri gören Çinli; arkadaşlarına seslenince, ekmeklere üşüştiler. Bizde fırsat bu fırsattır diyerek oradan sürünerek uzaklaştık.*

Mutfakların bulunduğu köy cehenneme dönmüştü. Düşman grupları arasından; dura, dinleye, karanlıkta fark edilmeden şoseye çıktık. Şosede çekilen askerlerimize rastlayınca, sevindik. Bir müddet sonra bizi durdurdular. Böylece takımımıza kavuşmuş olduk.⁶⁷⁴

Ekmekler gitmişti. Getirdikleri iki küçük kutu kompostodan, plâstik tatlı kaşığı ile erlere ancak birer kaşık dağıtabildik. Bir kaşık komposto; açlığı mı bastırdı, yoksa azdırdı mı? orasını sormayın.

Erlerimiz halden (içinde bulunulan durumu, koşulları) anlama, ona katlanma ve bölüşme anlayışına sahiptiler.

Subaylar başlarında olduğunda, yakınma ve bozgunculuk rüzgârına tutulmuyorlardı. Subaylar sık sık ve özellikle sıkıntılı hallerde, muharebenin kızıştığı vakitlerde, mutlaka erlerine görünmelidirler.

⁶⁷⁴ YALTA, P. Tğm. B.; Günlük.

2. II. Piyade Taburunun Muharebesi

a. *Sakin Bir Gece Geçirme Hayali*

"Wawon Muharebesinden; yorgun ve aç Sinnim-ni'ye dönen II. Tabur; Yarım (1/2) Ağ.Ma.Tk. ile pekiştirdiği 7. Bölüğü; Muharebe İleri Karakolu olarak görevlendirilir. 5. Bölüğe de Yarım Ağ.Mt.'le desteklenmiş olarak, 135 rakımlı tepede mevzilenmesi emredilir. Tabur diğer Bölüklere (6., 8. Ağ. ve Kh.), 135 rakımlı tepenin Güney ve Batı eteklerinde, çadır kurarak istirahat etmelerini bildirir. II. Piyade Taburuna;

– Bölgenin (Sinnim-ni) güvenlik altında bulunduğu (kim tarafından), bir şüpheye yer olmadığı, birliklerin geceyi; (28/29.XI.1950) Ordugâh (Barış) güvenlik önlemleri içinde geçirerek, yarına (29.XI.1950) dinlenmiş olarak çıkmaları söylenir.

Gecenin geçirilmesi konusunda; Havan Bölüğü, Topçu Taburu ile Piyade İhtiyat Taburu (III. Tabur)'na da benzer sözlerin söylendiğini saptadık.

I. Piyade Taburu Alb. Celâl Dora'ya hazırlıksız savunmanın sa-kıncalarını söylerse de, bunun bir yararı olmaz.

Taburlara yayılan iyimser hava; yorgun askerlerin gevşemelerine, işleri ağırdan almalarına yol açar. Askerler bu gece düşmanı ve vuruşmayı değil, yemek yemeyi ve uyumayı düşünüyorlardı.⁶⁷⁵

b. *Düşmanın Gece Taarruzu*

(1) 7. Piyade Bölüğünün Muharebesi

Düşman mehtabın çıkması ile 7. Bölüğe taarruza başlar. O sırada 7. Bölük kuzeyden güneye: "I., II. ve III. Takım sırasıyla mevzilenmeye çalışıyordu. Düşman evvelâ P.Ütğm. Arif Gencebay'ın I. Takımına soldan (Kuzeyden), makineli tüfek ve havan ateşi ile kuşatıcı bir taarruza başlar.

Birkaç dakika sonra, P.Ütğm. Avni Hürtürk'ün II. Takımı cep-heden (Batıdan) ateş altında kalır.

⁶⁷⁵ II. ve III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

P.Ütg. Naci Gökçe'nin III. Takımı batıdan ve sağından (Güneyinden) ateş muharebesine tutuşur.

7. Bölüğün, Erkânı ile Telsizi, II. Takım Komutanının gözetleme yerindeydi. Düşman taarruzu başladığı sırada Bölük Komutanı, I. Takımın bölgesinde bulunuyordu. II. Takım Komutanı Utgm. Avni Hürtürk; II. Tabura Telsizle, düşmanın taarruza geçtiğini haber vermek ister. Fakat Tabur Telsizi cevap vermez.

I. Takımdan dönen Bölük Komutanı Yzb. Turhan San, Utgm. Avni Hürtürk'le görüşür. Durumu iyi görmezler. Yzb. Turhan San, Takım Komutanlarına;

– *Taburdan çekilme emrini aldığını bildirir. (Telsiz görüşmesi olmadığına göre bu nasıl olmuştur?)*

I. Takım, düşman karşısında savunmaya devam ediyor. Bölükten çekilme emrini aldığı vakit P.Ütg. Arif Gencebay;

– *Takımım iyi savunuyor, derse de. Yzb. Turhan San;*

– *Emre uyulmasını; Evelâ I. Takımın, sonra II. Takımın ve Silâh Takımının; en sonra III. Takımın çekilmesini emreder.*

I. ve II. Takımlarla Silâh Takımı; ateş altında, Sinnim-ni'ye bakan yamaçlardan aşağı inerek; II. Taburun bulunduğu tepeye Güneyden çıkarlar. Bazıları şoseye doğru giderler.⁶⁷⁶ "II. Taburun makineli tüfekleri, saat 00.45'te düşman diye yanlışlıkla 7. Bölüğe ateş ederler.⁶⁷⁷ Bu da Takımların sağa sola dağılmalarına neden olur. Gece muharebesinde aksilikler eksik olmaz.

"Bölüğün en sonunda çekilecek olan P.Ütg. Naci Gökçe'nin III. Piyade Takımı; üç yönden (Kuzey, Doğu ile Güneyden) kuşatılır. Takım yoğun düşman ateşi altında, iki saat mevziini savunduktan sonra; tutunamayacağını gören Utgm. Naci Gökçe etrafındaki erlerle, güneydeki yarmadan aşağı, şoseye iner. Sinnim-ni köyünün Doğusundan Tongjukkyochon vadisine girer. Pirinç setlerinden yararlanarak, I. Taburun 2. Bölük mevzilerine varır.⁶⁷⁸ Saat 02.30 olmuştur ve 7. Bölük dağılarak elden çıkar.

⁶⁷⁶ HÜRTÜRK, P.Ütg. Avni; Anlattıkları.

⁶⁷⁷ DURAK, P.Ütg. S.; Anlattıkları.

⁶⁷⁸ GÖKÇE, P.Ütg. Naci ve 2. P.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

II. Taburun; "Karargâh Bölük Komutanı Yzb. Nazmi Özoğul; 7. Bölükten, 1. Talimgâh Bölüğünden, Topçudan ve Tabur ağırlıklılarından gelenleri toplar. Mangalar halinde örgütleyerek, mevziye inisiyatifi ile sokar."⁶⁷⁹

(2) 5. Piyade Bölüğünün Mevzilenmesi

7. P. Bölüğün görev bölgesine gitmek üzere harekete geçmesi ile "II. Tabur Komutanı; 5. P. Bölük Komutanı Yzb. Cevat Olhon'a;

– 5. P. Bölüğün, 1. Talimgâh Bölüğü tarafından keşfedilip tutulan hattı teslim almak üzere harekete geçmesini, söyler.

Bölük, emredilen bölgeye gittiğinde; 1. Talimgâh Bölüğünden kimseye rastlamaz. 5. Bölük, karanlıkta mevzilenmeye başlar. Tabur komutanı Bnb. Mikat Uluünlü de yakından 5. Bölüğün mevzilenmesini gözler.

5. Bölük; solda (Kuzeyde) P.Ütg. Sami Durak'ın I. P.Tk., ortada P.Ütg. İsmet Niğbolu'nun II. P.Tk., sağda (Güneyde) P.Ütg. H.Basri Günalp'ın III. P.Tk. ve P.Tg. Rıdvan Terzi'nin Silâh Takımından 60 mm. Havanlar Bölüğün orta gerisinde; Bazukalar ile Hafif Makineli Tüfekler P.Tk.ları bölgelerinde mevzilenirler.

5. Bölük; 135 rakımlı Tepenin doğu eteğindeki kuru dere tabanında, kuvvetinin çoğu ile kuzey kesimde mevzilenir."⁶⁸⁰

Bölük, mevzilenirken düşman; 7. Bölükle Sinnim-ni'deki geri teşkilleri, ateş destek birliklerini, depo bölüğü ile ihtiyat taburunu ateş altına almaktaydı. (Saat 00.00)

Düşmanla ateş muharebesine tutuşan 7. Bölük ile Sinnim-ni'den gelen hücumlara karşı koyan 1. Talimgâh Bölüğünün sağladığı örtüden yararlanan 5. Bölük, savunma hazırlıklarını hızlandırır.

"Düşmanın ani hücumu sırasında, 5. Bölükte bulunan II. Tb.K. Bnb. Mikat Uluünlü batı kuzeydeki 153 rakımlı tepenin önemini kestirerek oraya koşar."

⁶⁷⁹ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁶⁸⁰ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

(3) Taburun İstirahat Halindeki Bölükleri

"6. Piyade, 8. Ağ ve Tabur Karargâh Bölükleri Taburdan istirahat etme emrini almışlardı. 6. Piyade Bölüğü 135 rakımlı tepenin batı güney ve 8. Ağır Bölük Tepenin batısında, çadırlarını kurmuş, istirahata geçmişlerdi. (Saat 22.30)"⁶⁸¹

(4) 5. Piyade Bölüğünün Muharebesi

7. P. Bölüğünün çekilmesi ile düşman; 1. ve 2. Piyade Takımlarının, bölgelerine girer. Ütgm. Naci Gökçe'nin III. Takımına Kuzeyden hücumla başlar. Düşman 5. P.Bl.'ne de makineli ve havan desteğinde taarruza kalkar. Saat 00.45'ten itibaren 5. P.Bl.'nün muharebesi başlamış olur.

1. Talimgâh Bölüğünde bölük komutanı, P.Yzb. Kaya Aldoğan'ın şehit olması üzerine 5. P.Bl.'ne Sinnim-ni köyünden de (Güneyden) ateş gelmeye başlar.

"5. Bölüğün; 153 rakımlı tepenin doğu eteğinde, kuru dere tabanında bulunan, Ütgm. Sami Durak'ın I. Tk. düşmanla sıkı ateş muharebesine tutuşur. Muharebe çok geçmeden daha da şiddetlenir. Bu sırada düşmanın havan mermileri de düşmeye başlar.

II. Ağ.Mt.Tk.'dan, taban da mevzilenen yarım Ağ.Mt.Tk., düşmanın yoğun Mt. ve Hv. ateşi altında kalır. Yarım Ağ.Mt.Tk.'nın yarıya yakın erlerini yitirmesi üzerine, erler tabandaki mevzii terk ederler. Erler sırta çıkarlarken; 8. Ağ.Bl.K. P.Yzb. Nedim Aydınoglu, tabancasını çekerek;

– *Çekilmek yok! Mevzilerinize dönün!* Komutu üzerine; erler mevzilerine dönerler. Yzb.'nın bu hareketi ile; Piyadelerinde paniğe kapılmaları önlenmiş olur. Askerlerin mevzilerine dönmeleri ile düşmanın taarruzu durdurulur.

Ütgm. İsmet Niğbolu'nun tabanda bulunan II. P.Tk.'nın yarım Ağ.Mt.Tk. ile birlikte bütün gece yaptığı ateş muharebesi sonunda mevzi başarıyla savunulmuş olur.

⁶⁸¹ 5. P.Bl. ve 8. Ağ.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

Gün ışıırken; II. Taburun gerilerine sarmak isteyen, düşman yürüyüş kolu; ani ve isabetli Mt. ateşleri ile dağıtılır. Böylece düşmanın küçük kuşatma manevrası önlenmiş olur.

II. Ağ.Mt.Tk.'nın bir Mt.'sinin isabet alması üzerinde, sağ kalan erlerin, tüfeği bırakarak kaçtıklarını gören; II. Ağ.Mt.Tk. K.Ütgm. Şahap Gürelli, yerinden fırlar. 8. Ağ.Bl.K.Yzb. Nedim Aydınoglu'nun;

– *Şahap gitme!* demesine rağmen, ateş altındaki sırtı koşarak geçer ve tabandaki Ağ.Mt. sırtladığı gibi tepeye getirir. Ütgm. Şahap Gürelli; düşmana tüfeğini bırakmamakla, erleri cesaretlendirmiş olur. Ağır makineli tüfeğinin düşman eline geçmesini önler.

Bu gece (28/29.XI.1950) muharebesinde; II. P.Tb.'nda Topçu Gözetleme Subayı ve top ateş desteği yoktu.⁶⁸²

(5) Marş Marşla Sırta Koşanlar

(a) 6. Piyade Bölüğünün Muharebesi

"6. Bölük 28.XI.1950 günü Wawon muharebesinde düşmana başarıyla taarruz etmiş, emredilen hedefleri ele geçirmiş bir Bölüktü.

Bölük Wawon'daki ilk muharebesinde taburda en çok kayıp veren Bölüktü. O nedenle; 6. P.Bl'ne 28/29.XI.1950 gecesinde dinlenme fırsatı verilmişti. 6. Bölük çadırlarını kurarak istirahataya çekilmişti.

Düşmanın saat 24.00'te açtığı ateşler üzerine, çadırlarından fırlayan erler tüfeklerini kaparak, subaylarının seslerine doğru koşarlar. 6. P.Bl.K. P.Yzb. Beşir Günay, Takım Komutanlarına; (I. P.Tk.K. P.Ütgm. Tarık Erbayar, II. P.Tk.K. P.Ütgm. Edip Kaynak, III. P.Tk.K. P.Ütgm. Zeki Bekem ve Slh.Tk.K. P.Tgm. Zeki Ögünçlü);

– *Beni kovuşturun! Marş Marş!* emrini verir. Takımlar Yzb. B.Günay'ın peşinden koşarak, kuzeydoğudaki sırta çıkarlar. 6. P.Bl.K. Yzb. B.Günay, inisiyatifini kullanarak, 5. P.Bl.'nün açık bulunan Kuzeyindeki sırtı tutar.

⁶⁸² GÜRELLİ, P.Ütgm. Ş.; ve II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

6. Bl.; 153 rakımlı tepenin kuzeyinde batıya, kuzeye ve doğuya doğru mevzilenir. 6. P.Bl. saat 00.30'dan itibaren savunma görevine başlar. Bölük, güneyde I. P.Tk., ortada II. P.Tk., solda (Kuzey) III. P.Tk. mevzilenir. Slh. Tk.; Hf. Mt.lerini P.Tk.larına dağıtır. Bazokalarla, 60 mm. havanlar; merkezde bölük emrinde görev yaparlar.

6. Bölük cephesinde; düşmanın küçük gruplarla giriştiği yoklama hareketleri ve attığı birkaç havan mermisi ile gece boyunca otomatik silâh ateşlerinden, başka kayda değer bir faaliyeti görülmez."⁶⁸³

(b) 8. Ağır Bölüğün Muharebesi

"8. Ağ.Bl. Taburun emriyle 7. P.Bl.'ne I. Ağ.Mt.Tk.'dan bir yarım Ağ.Mt.Tk., 5. P.Bl.'ne, II. Ağ.Mt.Tk.'dan bir yarım Ağ.Mt.Tk. verir. 8. Ağ.Bl.'ün kalanı emir gereğince istirahatata çekilir.

Bölük uykudayken düşmanın ateşleri ile uyanır. 8. Ağ.Bl.K. P.Yzb. Nedim Aydınoglu, inisiyatifi ile iki yarım Ağ.Mt.Tk. ve Hv. Takımı ile 5. Bl. bölgesine koşar."⁶⁸⁴

"135 rakımlı tepe sırtına çıktıklarında, II. P.Tb.K. P.Bnb. M. Uluönlü ile karşılaşır. Bnb. M.Uluönlü; Bölük Komutanlarının acele toplanmasını ister. Toplantı çok kısa sürer.

Çete muharebe deneyimi bulunan Bnb. Mikat Uluönlü;

– *Çekilemeyiz. Çekilmeye kalkışırsak; biri birimizi vururuz. Burada kalarak derhal savunmaya geçeceğiz, emrini verir.*"⁶⁸⁵

8. Ağ.Bl.; 2 Yarım Ağ.Mt.Tk. (Yarım Ağ.Mt.Tk. 7. ve 5. Bölükte) ile düşmanın taarruzunu durdurmaya çalışan; 5. P.Bl.'nü; (iki Yarım Takım) 4. Ağ.Mt. ve 81 mm. 4 havanı ile destekler.

Düşmanın gün (29.XI.1950) ışıyınca kadar devam eden taarruzları ile hücumları, ateşle geri atılır. 5. Bl. bütün gece mevzini başarı ile savunur.

⁶⁸³ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁶⁸⁴ DURAK, P.Üğm. S.; Anlattıkları.

⁶⁸⁵ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

(c) Tabur Karargâh Bölüğünün Muharebesi

"Bölüğün Komutanı P.Yzb. Nazmi Özoğlu; konma bölgesinde önceden inisiyatifi ile piyadelerini savunma mevziine sokmuştur. Çok geçmeden; 7. ve 1. Tal. ve Hv.Bl. ile Topçu Taburundan ve Tabur Ağırılıklarından II. P.Tb. bölgesine katılan; ürkmüş, birliğinden ayrı düşen askerleri toparlar. Mangalar oluşturur. Kh.Bl. mevzi-
ini batı ile güney ve doğu yönünde pekiştirir."⁶⁸⁶

c. II. Taburun Gece Muharebesinden Notlar

"II. Tabura; ordugâh güvenlik önlemleri alarak geceyi (28/29.XI.1950) geçirmesi emredilmiş.

Sinnim-ni'de, hiçbir kuşku ve kaygı duymayan Tabur; buna rağmen, kuvvetinin hemen hemen yarısını, vuruşma durumuna sokmuştu. Elbette söylenen gevşetici sözlerin, açıklıkla uykusuzluğun askerleri gevşettiği çok açıktı.

Taburun, düşman taarruzu üzerine, paniğe kapılıp gitmesi bir yana, erler subaylarından kopmamışlardı. Mevcut tahkimatı geliştirmişler. Tahkimatın olmadığı kesimlerde; yetersiz gereçlerle (kazma ve kürekle) ve hatta çelik başlıkla, mevzilerini kazmışlardı. Erlerin tahkimat çabaları ve ateş disiplinine uymaları ile düşmanın yoğun ateşleri karşısında, kayıplar çok az olur. Taarruzlar da kolay önlenir.

Taburda moral yüksekti. Karanlıkta, bilmedik bir arazide ve yetersiz zaman içinde mevzilenirken; noksanlar ile hatalardan kaçınılmadı. Fakat tabur içinde; emir ve komuta ile irtibat yerindeydi.

Eratın örtünecek bir şeyi yoktu. Düşmanın taarruz etmesi ve subayların sıkı denetimleri, uykuya düşkün olan erlerin (Her ordunun erleri uykuyu severler.) çukurlarında uyanık, dikkatli bulunmalarını sağlar. Arazinin örtüsüz ve yer yer iyi tahkim edilmiş olması, işleri kolaylaştırır. Mehtap düşmana ne kadar yarar sağlıyorsa, bize de o kadar faydalı olur.

Gece sürprizlere elverişliydi. Hareket ve ateş, umulmadık yerde ve yakın mesafede kendisini gösterebiliyordu. Bu durum subayları;

⁶⁸⁶ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

inisiyatifleri ile atak hareket etmeye (görev ve hedef doğrultusunda) zorluyordu.

Erlerimizin ateş disiplini uyarılarına uymaları, övünülecek bir husustu. Düşmanın uzaktan açtığı, taciz ve kışkırtma ateşlerine, karşılık verilmiyordu. Düşmanın mevzinin durumunu kavramasına fırsat verilmemeye çalışılıyordu. Düşmanı yanıltmak için yedek mevzilerden, arada bir Ağ.Mt. ateşi açılıyordu.

Düşmanın Keşif Kolları, ya pusuya düşürülerek ya da çok yakından el bombası ve otomatik silâhlarla ağır kayba uğrattılıyorlardı.

Gece, hareket ve muharebelere, iyi yetiştirilmiş bir düşmanla karşı karşıyaydık.

Düşman hafif havanlar ve makineli tüfeklerle; baskın biçiminde ateş açabiliyordu. İşaret fişekleri ile ateşlerini toplayabiliyordu. Kötü sesli borularla moralimizi bozmaya çalışılıyordu.

Düşman ve gerillâlar; köylerde, ormanlarda, sarp arazide ve piriç sapı demetlerinde önceden tertipleniyorlardı. Gerillâlar; komuta, ikmal, geçit, köprü, irtibat ve sağlık noktaları ile ihtiyatlara ve topçulara baskın veriyorlardı.

Sivil halkı ajanlar olgunlaştırıyor ve örgütleyebiliyorlardı. Şehitlerle yaralıların ve tutsakların üniformalarını çok hızlı giyerek; içimize sızma cesaretini gösterebiliyorlardı. Kadınların; tek yakaladıkları askerlerimize ve yaralılarımıza saldırdıkları oluyordu.⁶⁸⁷

"Düşman gün aydınlanınca taarruzlarını durduruyor. Topçu ve uçak faaliyetimize göre, ateş ve teması kesiyor, ya da taarruzuna devam ediyordu."⁶⁸⁸

Sabahın ilk saatlerinde görülen sessizlik sinirleri geriyor. Tugayla temas kurulamamıştı. Taburun, cephe ve yiyecek ikmali yapılamamıştı. Yaralılar sırtın gerisinde, ilk tedavileri yapılmış; fakat nakilleri sağlanamamıştı. Gün ilerlerken, düşmanın Tugayın etki alanı dışından (uzaktan) batıya doğru, gruplar halinde kuvvet kaydırdığı görülüyor.

⁶⁸⁷ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları, Er Şaban KART.

⁶⁸⁸ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

d. II. Taburdaki Gerginlik

(1) Cephane İkmali

"Tabur 28/29.XI.1950 gecesini; düşmanın taarruz ve hücumlarını önlemekle geçirmişti. Yapılan sayımda, Taburdaki cephaneye miktarı on bin mermi olarak saptanır.

29.XI.1950 sabahı Gönüllü bir grubun, Sinnim-ni köyünde terk edilmiş cephaneyi almak üzere, gönderilmesi düşünülür. 5. Bölük Komutanı Yzb. Cevat Olhon, Gönüllü Grubun başına geçerek, düşmanın elindeki köye girer. Cephaneye bulunur. Cephaneye kolu; cephaneyi sırtlayarak, düşman ateşi altında, zahmetli (güç, yorucu, sıkıntılı eziyetli) bir yürüyüşe geçer. Grup Komutanı, P.Yzb. Cevat Olhon; piyade mermisi ile yaralanır. Ancak, grup görevini başarır. Yzb. Cevat Olhon, 5. Bölüğün komutasını II. P.Tk.K. Ütgm. İsmet Niğbolu'ya bırakır."⁶⁸⁹

(2) Tugayla İrtibat Girişimi

"Cephane ikmalinden sonra; Tugayla irtibata geçmek, yaralıları geriye göndermek üzere, çalışmalara başlanır. Evvelâ Tugayla irtibat kurmak üzere, köyde işler durumunda bulunan jiple, yazılı bir rapor yola çıkarılır. Sonra jipin Tugaya varamadığı anlaşılır.

Gün ağarırken; Topçu erlerinden şoför olanların, Sinnim-ni'de işler durumdaki kamyonları alarak, yaralıları Tugaya götürmeleri kararlaştırılır. Bu girişimde başarılı olamaz."⁶⁹⁰

(3) Halk Yollara Dökülür

"Kadınları erkekleri ve çocukları köylü gruplarının, sabahın erken saatlerinde evlerden çıkarak şoseye, köy yollarına, tarlalara dökülmeye, başladıkları görülür. Sözde masum siviller, savaş alanında iki ateş arasında, batıya cephe gerilerine doğru akmaya başlarlar."⁶⁹¹

(4) Düşman Gerilere Kayıyor

"Düşmanın Bölük, Tabur çapındaki birliklerinin, kuzeydeki sırtları üzerinden ve Tongjukkyochon çayı güneyindeki tepelerin etekle-

⁶⁸⁹ II. P. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁶⁹⁰ II. P. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁶⁹¹ II. P. Tb. Subaylarının Anlattıkları.

rinden, gruplar halinde batıya doğru hızlı (cebri)* bir yürüyüşle ilerledikleri görülür.

Taburda, Tugaydan haber gelmemesine, açlığın devam etmesine, sayı ile cephane sarf edilmesine ve yaralıların tahliyelerinin yapılamamasına rağmen; otorite, moral ve disiplin üst düzeydedi.

Saatler ilerliyor, belirsizlik devam ediyordu. Bu durum Subayları endişelendirmeye başlar. Birçok çareler üzerinde durulduysa da, etkili bir çözüm saptanamaz.

Bir ara dost jetlerin, Taburun semasında görülmeleri üzerine; Erler beyaz çamaşırlarla işaret vererek; dost olduklarını anlatmaya çalışırlar. Akıllı ve uyanık pilotlar, Taburun üzerinden geçerek 4-5 km. kuzeydeki araziye bombalarlar.⁶⁹²

(5) Subay Toplantısı

"II. Tb.'da saat 09.30'da subay toplantısı yapılır. Taburun görevi ile durum görüşülür. Tugayla irtibat sağlanması için yeniden çalışmaya geçilmesi kararlaştırılır. Tugaydan bilgi alınamazsa; Taburun saat 13.00'ten itibaren, kendi olanakları ile çekilmesine karar verilir. Çekilme planı ile hazırlıkların yapılmasına geçilir."⁶⁹³

3. 2. Piyade Bölüğünün Muharebesi

a. *Tek Başına Kalan Bölük*

I. P.Tb. çekilirken şaşkınlıktan*, 2. P.Bl'ne haber vermemiştir. Sinnim-ni köyü ateşler içindeydi. Ütgm. Şerif Yavuz'un Ağ.Mt.leri, II. P.Tb.'na ateş açan 500 m. uzaktaki, düşman Ağ. Silahlarını sık sık ateş altına alıyordu. 2. Bl., Sinnim-ni'de hangi birliklerin vuruştuklarını bilmiyordu. Sinnim-ni'deki dost makineli tüfeklerin bazen 2. P.Bl.'ne ateş açtıkları oluyordu.

28/29.XI.1950 gecesı, düşmanın 2. Bl.ğe karşı bir hareketi görülmedi. Bölüğe yaklaşan düşman gruplarının, hayvan serlerini tak-

* Sıkı yürüyüş.

⁶⁹² II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁶⁹³ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

** Düşünceleri dağılmış, karışmış, ne yapacağını bilmez duruma düşmek. Sersem, akılsız.

lit ettikleri görülür. Bölük, gece boyunca mevzilerini sağlamlaştırmaya devam eder.

Bölüğün, ne Taburu ile ne de dost bölüklerle irtibatı var. Aç, yorgun ve uykusuz Bölükte otorite, disiplin ve moral iyiydi.

"Gece; (28/29.XI.1950) dost kıtalardan 2. Bölüğe katılan yaralı Tğm. Sabahattin Altınok ile, Ütğm. Naci Gökçe'nin Erleri; mangalar halinde tertiplenirler. Oluşturulan Takım, P.Ütğm. Naci Gökçe'nin komutasında, Bölük ihtiyatı olarak elde hazır tutulur.

Gece, Bölük mevzilerine sokulmak isteyen düşman gruplarına, arada bir ateş edilir."⁶⁹⁴

b. 2. Bölük Komutanının Yaralanması

29.XI.1950 sabahına çıkılırken; 2. Bölük mevzilerine düşmeye başlayan havan mermileri; 2. Bölük muharebesinin başladığını haber verirler. Havan mermilerinin infilâklarını, düşmanın Ağır makineli tüfek ateşleri kovuşturur.

"Bu ateşler sırasında; Bölük Komutanı Yzb. Ramazan Akıncı başından ağır yaralanır. Yüzbaşı kendinden geçer. Yüzbaşı Bölüğün merkez kesiminde, korunaklı bir çukura yatırılır. İlk bakımı yapılır. II. Takım Komutanı Ütğm. Selâhattin Eregemen; I. Takım Komutanı Ütğm. Hilmi Sönmez.'e;

– *Bölük Komutanımız başından ağır yaralandı. Bölük Komutanı sensin der.* Ütğm. Hilmi Sönmez;

– *Bölüğün komutasını alıyorum. Bl.K.'nı ateş tutmayan bir yere koyun. Bakımı iyi yapilsın* emrini verir."⁶⁹⁵

c. 2. Bölüğün Muharebesi Şiddetleniyor

Bölük mevzinin düşmanın taarruzuna en müsait olan kesimini (Güney), Ütğm. Selâhattin Eregemen'in II. P. Takımı savunuyor. Düşman da Bölüğe bu bölgeden taarruz eder. Çünkü ormandan çıkan düşman, kendisini bir anda II. Takım mevzilerinin önünde buluyordu.

⁶⁹⁴ SÖZER, P.Tğm. İ.; Anlattıkları.

⁶⁹⁵ 2. P.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

Düşman, Tongjukkyochon vadisinin güney kesimini kontrolünde bulunduran 2. Bölüğü, biran evvel ortadan kaldırmak için bütün gücü ile taarruza başlar.

Boyun noktasındaki muharebe; her iki taraf için çok kayıplı geçiyordu. Düşman kayıplarını yeni takviyelerle giderirken, II. Takımın taze kuvvet alma olanağı çok sınırlıydı.

2. Bölükteki Ağır Makineli Tüfekler, 60 mm. Havanlar, Bazukaların çoğu II. Takımı desteklemekle beraber, kayıplar nedeniyle Takımın savunma gücü zayıflıyordu.

"Ütgm. Selâhattin Ereğemen, Ütgm. Hilmi Sönmez'e;

– *Yüzbaşı kendinde değil. Bölüğü çekelim, önerisine, Ütgm. Sönmez;*

– *Olmaz. Sen Takımının başına git! emrini verince;*

– *Takımım çok kayıp verdi. Üç yönden düşman ateşi altındayım.*

3. P.Bl. yönünden de üzerimize ateş geliyor, der."⁶⁹⁶ Gerçekten II. Takımın savunması giderek çökme noktasına geliyordu.

ç. Bölüğün Son Karşı Taarruzu

II. Takımın, düşmanın ardı arkası kesilmeyen hücumlarını karşılama olanağının kalmaması üzerine; "Ütgm. Selâhattin Ereğemen, Ütgm. Hilmi Sönmez'e;

– *Takımım eriyor. Cephem çöküyor. Düşman mevzilere giriyor, deyince, Ütgm. Hilmi Sönmez;*

– *Benim Takımımından (I. P.Tk.) solundaki (Güneyde) Mangayı emrine al, giren düşmana taarruz et, emrini verir. Durumun vahametini (tehlikeli, korkulacak tehlikeli durum.) gören J.Tgm. Kemal Saldıraner, 2. P.Bl.K. Ütgm. Hilmi Sönmez'e;*

– *II. Takım bölgesine giren düşmana, süngü hücumu yapacağını, desteklemesi için mesaj gönderir. Ütgm.H.Sönmez;*

– *Saldıraner, bekle! Bende süngü hücumuna katılacağım, emrini verir. Bu sırada Tgm. İhsan Sözer, telsizle devamlı olarak Tugayı*

⁶⁹⁶ SÖNMEZ, P.Ütgm. H; Anlattıkları.

aramaktadır. Fakat temas kuramaz. Bölük gözetleme yerine gelen Ütgm. Hilmi Sönmez:

– *Manzara feciydi (yürekler acısı, trajik). Ütgm. Şerif Yavuz'un bir Ağır Makineli Tüfeği havaya uçmuştu. Yaralılar inliyorlardı, diye anlatır. Ütgm. Hilmi Sönmez, Tgm. Kemal Saldıraner'e;*

– "Süngü Hücumu"na *evvelâ ben kalkacağım. Hizana geldiğim-de, hücum katılırsın*, haberini gönderir. O sırada öğle vaktidir.

Ütgm. Selâhattin Eregemen'in birkaç erle savunduğu tepenin solunda (Doğu); Ütgm. Hilmi Sönmez bir Manga ile Tgm. Kemal Saldıraner sağda (Batı); Gedikli Çavuş Muhittin Teoman ve kıta Çavuşu Recep Yıldız (7. Bölükten) ile birlikte süngü hücumuna geçerler.

Tgm. Kemal Saldıraner'in düşman Makinelisi başında, iki Çinli ile boğuştuğunu gören erler, hemen süngü takarak koşarlar. Düşman süngü hücumu karşısında dayanamaz, kaçmaya başlar. Kaçanlar kovalanır. Orman içindeki düşmanla girilen yakın vuruşmada, üstünlük erlerimizde kalır. Mevzie giren düşman grubundan ancak iki kişi kaçıp kurtulabilir.

"Boyun'da ve orman içindeki vuruşma sonunda; düşmandan cephane, el bombaları ile dört Ağır Mt., iki bazuka, bir havan ve piyade tüfekleri ele geçirilir. Bölüğün makineli tüfekleri, cephanesizlikten düşmana ateş edemezler. Ele geçen düşman silah ve cephanesi ile düşmana ateş edilir.

Ütgm. Hilmi Sönmez, düşmanın peşine takılan askerlerinin, ormana girmelerini durduramaz. Bir avuç kahramanın, orman içinde ilerlemelerini sakıncalı bulan Ütgm. H. Sönmez, bağıra çağıra erleri durdurabilir. Kıt'a Çvş. Satılmış Kara (Satı Kara)'yı Ağır Makineli Tüfeği ve bir Piyade Mangası ile boyun da mevzilendirir. Çvş. Satılmış Kara, ormana dalan erlerin çekilmelerini korur. Düşmanın havanları ile makineli tüfekleri susar. Düşmanın arada bir yaptığı atışlardan başka bir hareketi görülmez.⁶⁹⁷

⁶⁹⁷ SÖNMEZ, P.Ütgm. H; ve 2. P.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

d. Kahramanların Yarışı

(1) Kıt'a Çvş. Recep Yıldız

"- *Allâh! Allah!* diyerek hücumla geçen Tğm. Kemal Saldıraner'i; Assb. Çvş. Muhittin Teoman ile 7. Bl.'den Kıt'a Çvş. Recep Yıldız ko-
vuştururlar. Bunu gören diğer erlerde süngü takarak, düşmanı mev-
zi dışına atarlar. Süngüye dayanamayarak kaçan düşmanı, bir avuç
askerle kovalamaya başlarlar."⁶⁹⁸

(2) J.Tğm. Kemal Saldıraner

"Ütğm. Hilmi Sönmez, Tğm. Kemal Saldıraner'e, düşman maki-
nelisini işaret eder. Teğmen Saldıraner;

- *Vay it sürüsü! Daha duruyorlar*, diyerek saldırır. Teğmen Ke-
mal Saldıraner; esmer, uzun kıvrık bıyıklı, kısa boylu ince yapıydı.
Makineli Tüfek başındaki iki düşman eriyle Tğm. K. Saldıraner,
boğuşurken, ardından beş düşman askerinin geldiklerini gören
erlerimiz yardıma koşarlar. Erler vardıklarında; Tğm. Kemal
Saldıraner'i, makineli tüfek başında düşmana ateş ederken bulurlar.
Tğm. Saldıraner'in bunu nasıl başardığını kimse anlayamaz."⁶⁹⁹

(3) P.Ütğm. Selâhattin Eregemen

Ütğm. Selâhattin Eregemen, düşman subayının elinden taban-
casını alırken, az ötede Tğm. Kemal Saldıraner, Recep Yıldız'la
düşman içine dalmış süngü ile saldırıyorlar. Çam ağaçlarının dallarını
Karabinle tarayanlar, düşman askerlerini aşağı indirirler.

(4) P.Assb. Muhittin Teoman

Astsubay Muhittin Teoman, erlerin önünde;
- *Haydi Kartallar!* narası ile düşmana saldırır.

(5) Kıt'a Çvş. Satılmış Kara

Ağ.Mt. Kıt'a Çvş. Satılmış Kara, şehit arkadaşlarının arasına o-
turmuş tek başına düşmana ateş ediyor.

⁶⁹⁸ SALDIRANER, P.Tğm. K.; Anlattıkları.

⁶⁹⁹ 2. P.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

(6) Kıt'a Çvş. Ahmet Yıldız

Kıta Çvş. Ahmet Yıldız; o hep gülen, şakaları ile etrafa neş'e saçan çavuş; her atışta bir düşmanı deviriyor.

(7) Kıt'a Çvş. İbrahim Bilgin

Ütgm. Hilmi Sönmez'in solunda vuruşan kıta Çvş. İbrahim Bilgin,

– *Şu zalimi kaçırmayalım!* Demesi ile düşmanın üzerine atılması bir olur. Çvş. İbrahim Bilgin'i gören sinmiş erlerde, yerlerinden fırlayarak düşmana saldırırlar.

(8) P.Ütgm. Şerif Yavuz

Cephane kalmamıştır. Düşmandan ele geçirilen dört ağır makinelî tüfeği, ateş altında erlere kullanılmasını öğreten Ütgm. Şerif Yavuz;

– *İşte tüfek, işte cephe. Ne duruyorsunuz? Haydi ateş!* emrini verir.

Erlerimiz, çamlığa giren düşmanın peşini bırakmazlar. Mermileri kalmamıştır. Düşmana sadece süngüleri ile saldırırlar. Orman içinde düşmanı kovalayan ve arayan piyadeler, Ütgm. Hilmi Sönmez'in,

– *Arkadaşlar durun! Daha ileri gitmeyin!* emrine istemeden uyarlar.

Ütgm. Hilmi Sönmez'in gözü Çvş. İbrahim Bilgin'e takılır. Çavuşun üstü başı kan içindedir, yüzü de sapsarı olmuştur.

– *Bilgin Çavuş, sen yaralanmışsın!* Deyince; oradaki erlerden biri;

– *Üsteğmenim, Bilgin Çavuşum sabahtan beri yaralıdır!* deyince, Ütgm. Sönmez;

– *Bilgin, niye yaralandığını söylemedin?*

– *Üsteğmenim, o zaman beni geriye yollardın, cevabını verir.*

Ütgm. H. Sönmez, ağır makineli tüfek başında tek başına duran Çvş. Satılmış Kara'ya;

– *Satı, tüfeği buraya nasıl getirdin?* sorusuna,

— *Komutanım, muharebe şiddetlenince, tüfek ile cephaneyi kaptığım gibi buraya koştum.*

— *Bir defa da mı?*

— *Evet Üsteğmenim!*

— *Arkadaşların nerede?*

— *Onlar şehit oldular, Üsteğmenim!*

(9) Asb. Haydar Yazgan

9. Manganın erleri, düşman ateşinin şiddetlenmesi ve kayıplar verilmesi üzerine, mevzilerini terk etmeye başlarlar. Durumu gören Assb. Haydar Yazgan, 9. Manganın yanına koşar. İdareyi ele alır. Düşmanın III. Takım mevziini soldan kuşatmasını önler.

(10) P.Ütg. Naci Gökçe

7. Bölükten Utgm. Naci Gökçe, birliklerinden ayrı düşen askerlerden oluşturulan Takımın komutasını yüklenmişti. 2. Bölüğün ihtiyatı olan takımın sarsılmış olan morali ve yakınan erlerini disiplin altına alır. Onlarda vuruşmalara katılmak için II. Takımın yardımına koşarlar.

(11) P.Assb. Kadim Uluğ

III. Takımın mangası güneydeki tepede mevziye sokulur. Bu manganın yanına Assb. Kadim Uluğ gider. Güvenlik görevi ile ileri sürülen Manga, görevini sonuna kadar yapar. Önde vuruşan Assb. Kadim Uluğ şehit olduktan, Manganın Komutanı da yaralandıktan sonra manga, boyun noktasının batısına çekilir.

(12) Kıt'a Çvş. Remzi Özkaynak

Düşman, Çvş. Remzi Özkaynak'ın mangası karşısında adım atamaz.

(13) P.Tgm. İhsan Sözer

P.Tgm. İhsan Sözer bütün gece; bölüğe sağdan soldan gelen ürkmüş, yorgun askerleri örgütleyen, yaralıları sargı yerine tahliye ettirerek ilk bakımlarını yaptıran, cepheye cephane yetiştiren, havanları, bazokaları ve A-4 makineli tüfekleri ile takımlara ateş desteğinde bulunan, bölük bölgesinde düzeni ve disiplinle, irtibatı sağlamaya uğraşan her yere koşan yorgunluk bilmeyen Subaydı.

Yaralıların artması, cephanenin iyice azalması, ikmal ve irtibatın sağlanamaması, dost birliklerin görünmemesi; morali bozuyor ve ümitleri kırıyordu. Fakat civa gibi teğmenler ile sadık gedikli ve kıta çavuşları; okşayarak, bağırarak ve örnek olarak, erleri ateşli birer savaşçı olarak ayakta tutmasını bilirler. Vuruşma iradeleri ve onurları öylesine bilenir ki, subaylarının;

– *Yaralanmışsın. Geriye git!* emrine rağmen, yerlerini terk etmezler ve vuruşmaya devam ederler."⁷⁰⁰ Bu vuruşma hepsinin ilk vuruşmasıydı. Deneyimli düşmanı şaşkına çevirenler, çok uzaklardan; Türkiye'den gelen bu savaşkan Mehmetçiklerdi...

e. Bu Böyle Nasıl Gider?

"Düşman orman içine çekilmiş, sesi sedası çıkmıyordu. Dost düşman ne alemde diye etraf gözetlenirken, soldaki (Kuzey) tepelerde bazı hareketler görülür. Dikkatle bakılınca; dost (II. P.Tb.) oldukları anlaşılır. Küçükte olsa bir ümit ışığı belirir.

Bölük Subayları, ağır yaralı Yzb. Ramazan Akıncı'nın yattığı çukurda toplanırlar. Takım Komutanları;

– Kuzeyde gördükleri ve dost olduklarını anladıkları askerlerle görüşmek üzere; gönüllü bir İrtibat Timinin gönderilmesini kararlaştırırlar.

Bölüğe katılanlar arasından, altı gönüllü ile bir Keşif ve İrtibat Timi oluşturulur. Ancak Ütgm. Selâhattin Ereğemen;

– *Bu önemli görevi; Kıt'a Çavuşu ile erlere bırakamayız. Başlarında benim bulunmamı öneriyorum*, der. Öneri hemen kabul edilir. "Ütgm. Selâhattin Ereğemen; dost birlikle Telsiz irtibatını kurmak, durumu görüşmek ve yardım sağlayabilmek için, altı erle yola koyulur. Keşif ve İrtibat Kolunun gözden kaybolması ile Ütgm. S. Ereğemen'in tek başına geri dönmesi bir olur. Ütgm. S. Ereğemen, Ütgm. H. Sönmez'e;

– *Batımızdaki şu iki evi, Bazoka ateşi ile yıkacağını* söyler. Ütgm. H. Sönmez;

⁷⁰⁰ 2. P.Bl. Subayları ile Assb. ve Kıt'a Çavuşlarının Anlattıkları.

– *Evlerde çocuk ve kadınlar bulunabilir. Olmaz! deyince; Ütgm. Eregemen;*

– *Gel de evin etrafında yatan şehitlerimizi gözünle gör. Askerlerimizi bu evlerden açılan ateşlerle şehit etmişler, deyince, Ütgm. H.Sönmez;*

– *Demek öyle, Koş o evleri yerle bir et! der."*⁷⁰¹ Bazoka ateşi ile evler yıkılır.

Keşif Kolu Tongjukkyochon çayını geçerken, ateş altında kalır. Bölüğün makineli tüfekleri, Kolum iki yanını koruyacak biçimde ateşe başlarlar. Bir müddet sonra Keşif ve İrtibat Kolu, pirinç tarlalarının arkaları ile setlerinde gözden kaybolur. Saat 11.00 sularında, "2. Bölük Telsizcisi Kıt'a Onb. İrfan Çil;

– *Komutanım! İkinci Tabur Komutanı, sizinle görüşmek istiyor haberi; mevzilerdeki ümitsiz yorgun, sargı yerinde acı içinde inleyen askerlerimizin; canlanmalarına, ümitlenmelerine neden olur.*

II. Tabur Komutanı, Subaylar ve Erler, P.Ütgm. Selâhaddin Eregemen'le Erlerini; büyük bir coşku, takdir ve sevgi ile karşılarlar.

Ütgm. S.Eregemen, II. Tb.K. Bnb. Miktat Uluünlü'ye; 2. Bölüğün telsiz frekansı ile kapalı adını verir. Bölüğünün durumunu, yardıma ihtiyacı olduğunu anlatır.

II. Tb.K. Bnb. M.Uluünlü Telsiz ile;

– *Üsteğmen Sönmez! Gazan (kutsal savaş) mübarek (kutlu, uğurlu) olsun! Geçmiş olsun! Bizde Tugayla irtibat kuramadık. Bir süre daha Tugaydan haber bekleyeceğiz.*

Bir haber alamazsak, saat 13.00'ten itibaren, kendi olanaklarımızla çekilmeye girişeceğiz. Sen de buna göre, şimdiden çekilmek için bölüğünü hazırlanmaya başla. Çekilmenize, koşullar elverdiğince yardım etmeye çalışırız. Telsiz irtibatını kesmeyelim, der. Ütgm. Hilmi Sönmez;

– *Binbaşım sağ olun! Sizde başarınızı kutlarız! İçinde bulunduğumuz koşullar nedeniyle, kendi olanaklarımızla çekilemeyiz. Bnb. Uluünlü;*

⁷⁰¹ 2. P.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

– *Yerinizi belli edin. Sizde Ütgm. Eregemen'in geldiği istikametten bize doğru çekilebilirsiniz.*

f. Kendi Yağınla Kavrulacaksınız

Ütgm. Sönmez;

– *Binbaşım, çok yaralımız var. Yaralıları tahliye için kesinlikle yardıma ihtiyacımız var. Yaralılarımızı buradan götürmeden, bir yere gidemeyiz.* Bnb. Uluünlü'nün;

– *Kıt'a ve araç yardımında bulunamam.* Cevabı üzerine, konuşma sona erer.⁷⁰² Büyük ümitlerle başlamış olan telsiz konuşması, ümit kırıklığı ile sona erer.

Halbuki saatin 13.00'e gelmesini beklemeden, evvelâ 2. Bölük yaralılarının II. Taburun yardımı ile II. P.Tb. bölgesine tahliye edilmeleri, sonra 2. Bölüğün II. Taburun üzerine çekilmesi ve nihayet 2. Bölükle II. Taburun birlikte çekilmesine geçilebilirdi. Bu çözüm üzerinde durulmaz.

Düşman, 2. P. Bölüğünün etrafında cirit* atıyordu. Her an yeniden taarruza geçebilirdi. Yeni bir muharebe, bölüğün sonu olabilirdi. Bölük teslimiyeti değil; sonuna kadar olanakları zorlayarak, kurtulmayı düşünüyordu.

Bölükte, Subaylar kara kara düşünürlerken, birden gök yüzünde "iki Amerikan jet uçağı görünür. Hemen ağaca Türk Bayrağını asarlar. Jetler, Bölüğün üzerinden geçerek, doğudaki hattı içtimaları bombalarlar. Uçakların görünmesi ile düşman ateşini kesiyor ve hareketlerini durduruyordu. Düşmanın uçak korkusu çok büyüktü.

Uçak desteğinde Tongjukkyochon vadisinden geçerek kurtulma olasılığı fazlaydı. Fakat, 2. Bölüğün değil, Tugayın bile Kara Hava İşbirliği Postası olmadığından, çekilmek için ayarlanmış bir hava desteği sağlamak olanaksızdı. Herkesin *uçak* diye feryat ettiği şu saatlerde, uçak destek sırası bize ne vakit gelirdi?..

⁷⁰² 2. P.Bl. Subayları ve SÖNMEZ, P.Ütgm. H.; Anlattıkları.

* Cirit atma: Serbest dolaşmak.

Bu uçakların görünmeleri; 2. Bölüğü canlandırmış, kurtuluş ümitlerini yeşertmişti. Unutulmadıklarını, terk edilmediklerini bildirmeleri, vuruşma isteklerini arttırıyordu."⁷⁰³

VIII. KAECHON'DA SIKINTILI ZOR SAATLER

1. Olaylar

a. Halk Vuruşma Alanına Dökülüyor

Soğuk 29.XI.1950 sabahına; üzgün, yorgun, kızgın ve endişeli çıktığımız sırada, köylülerin; irili, ufaklı gruplar halinde orman, tepe, dere, ova demeden, kırlara döküldüklerini hayret ve dehşetle görmeye başladık.

Köylülerin mevzilerimizin arasından ve yanlarından, Tugayımızın gerilerine doğru geçmeleri, inanılmaz bir şeydi. Çocuk, kadın-erkek, yaşlı-genç köylülerin; yanlarında götürdükleri bir iki büyük baş hayvanla, Muharebe alanında görünmeleri, şüphe ve endişe yaratıyordu. Bu yeni tanımaya başladığımız *Sivil savaşın* bir hareketi idi.

Biz, Koreli sivil halkı anlayamıyorduk. Vuruşma alanında, köylere sınıyor ve yerlerinden oynamıyorlardı. Düşman askerleri ile ya isteyerek, ya da zorla birlik oluyorlardı. Evler ve kırlar cephaneliğe çevrilmişti. Onlar düşmanın; gözü, kulağı ve eliydiler. Kentte, kırdan, gece, yağışlı havada, ilk fırsatta, ellerine ne geçirirlerse (el bombası, tabanca, balta, taş vs.) erlerimize, saldırıyorlardı.

Düşman vuruşmanın her aşamasında, kadını ateşe sürmekten, hareketlerini maskelemek için çocukları bile muharebe alanında kullanmaktan çekinmiyordu. Sivillerin bu saldırıları sonunda; asker, araç, gereç kaybettik. Muhabere irtibatlarımıza, ulaşım hatları ile ikmal ve sağlık tesislerimize zarar verdiler.

Sabah (29.XI.1950) yeni bir vuruşmaya hazırlandığımız saatlerde; köylüler 28/29.XI.1950 gecesi bir şey olmamış gibi, daha açık söyleyelim; askerlerimize saldırmamış, bize onca zararı vermemişler gibi sallana sallana, sakın, telâşsız, ağır ağır mevzilerimizin üstüne

⁷⁰³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

üstüne gelmeleri, yakınımızda konmaları ve yanlarımızdan gerilerini bize doğru yürümeleri, anlaşılır gibi değildi.

Bunlar bizi aptal sanıyor olmalıydılar. Onlar Hintlilerin şu Ata-sözünü bilmiyorlardı:

- Beni ilk kez aldatan, kendisi aptaldır. Aynı kişi, ikinci defa beni aldatırsa; o vakit, ben aptal sayılırım.

Sinnim-ni'de 28/29.XI.1950 gece bize, düşman askerleri ile birlikte sivillerde saldırmışlar, canımızı yakmışlardı. Şimdi, onların sahelemeye başladıkları bu oyuna, kanmayacak kadar deneyimliydik.

Bu köylüler; bize ~~pusu kurmak, hücum etmek için kurlara çıkmamışlarsa; bu çulğınlıktan başka bir şey olamazdı.~~ Çünkü birkaç saat sonra buraları cehenneme dönerek, bu sivil insanlar (kadınlar ve çocuklar); ateş içinde kalacaklardı.

Biz sivillerin kanını akıtmamak için özen gösterdikçe, düşman inadına halk üstümüze sürüyordu. Kadınları ile çocuklarını ateşe, ölümün kucığına atmaktan, her yanı kana bulamaktan çekinmeyecek kadar, insafsız ve ilkel bir düşmanla karşılaşmıştık. Eski bir kültüre sahip Çinlilerin bu vahşiliği nasıl yaptıklarını anlayamıyorduk. Anlaşılan her şey gibi insan aklı dâhi ideolojinin tutsağı oluyordu.

b. Evler Cephanelik Gibi

Gece panik seli, Kaechon'dan geçerek Kunu-ri'ye doğru akar-ken, bazı evlerden askerlerimizin üzerine ateş açılmıştı. Güneş doğarken;

- Gece bize bu evlerden ateş edildi, denilmesi üzerine, iki üç ev ateşe verildi. Ateş degen evler; cephanelik gibi infilâk ediyorlardı. Çok önceden; askerî ve sivilî ile savaşa hazırlanmış, bir düşman karşıındaydık. Güney Koreliler, Kuzeylilerin yanında kuzu gibiydiler. Gerçekten Kuzeylilerin beyinlerini iyi yıkamış, insanları savaş makinesine çevirmişlerdi.

Kuzeylilerin “sivil savaşı ekolleştirdikleri” görülüyordu. “Halk Savaşını”, köylülere bile anlatmayı başarmışlardı. Sıkı bir “yer altı örgütü” kurmuşlardı. “Doktrinleri” savaşa dayanıyordu. O nedenle, savaş kardeşler arasında bile geçse; çok insafsız, çok düşmanca, büyük bir kin içinde, tufan gibi yıkıcı geçiyordu. Onlar çözüm yolu

olarak; sadece savaşı görüyorlardı. Terörü ve savaşı; amaçlarına ulaşabilecekleri tek yol sayıyorlardı.

Kore'de her yerde; cephane ve ikmal maddesi ve her yerde ajanlar, militanlar, sempatizanlar vardı. Kuzey Kore'de cephe yoktu. Her an, her yerde ve dört yönde vuruşma vardı.

c. Biz Askeriz

Türk Tugayı, başarılı Wawon Muharebesinin alanından, karanlıkta çekildiği Sinnim-ni'de, gece baskına uğramıştı. Bazı birliklerimiz paniğe kapılmış, çok bunalımlı kötü bir gece geçirmişlerdi.

Sabah vadiyi kaplayan barut dumanlarını, gününün ilk ışıkları aydınlatırken; kadın erkek köylülerin evlerinden çıkarak, etrafımızda dolaşmalarını ve bizi enayi yerine koymalarını, içine sindiremeyen "bir subayımızın;

– Mevziimizin içinden geçen ve şose kenarında durarak, sözde dinlenmeye geçen şu köylüleri, (çocuk, kadın, yaşlı ve üç genç erkek "on iki kişi kadar") kurşuna dizmeli! Derken, bir subayımızda;

– Biz cellat değiliz, askeriz, sivillere el kaldıramayız. Sivilleri Tugayın Askeri Polisi'ne (Askeri İnzibat) teslim edelim!..⁷⁰⁴ diyordu....

Bu diyaloga Türk Ordusu'ndaki anlayışı göstermek için değiniyoruz. Ordumuzda; kini ve intikamı bastıracak bir anlayış ve düzen vardır.

O günlerde Kore savaşı ile yeni tanışıyoruz. Biz sivillerin kılına dokunmamaya özen gösteriyorduk. Kunu-ri Muharebeleri sırasında, siviller bize zarar verdiler. Buna rağmen, bize ateş etmeyen hiçbir sivil karşı silâh kullanmadık.

Bize barbar* diyenlerin kulakları çınlasın. Askerlik kültürümüzde; sivilleri ve özellikle kadınlarla, çocukları, ihtiyaçları öldürmek yoktur. Wawon'da kadınları, ellerinde silâh askerlerimize, yaralılarına ateş ederlerken gördüğümüzde, gözlerimize inanmamıştık.

⁷⁰⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

* Uygarlaşmamış, kaba ve kırıcı, zulüm...

Kendimizi korur ve görevimizi yaparken, bir gaddarlığa* ve aşırılığa kapılmadan vuruşuyorduk. Bu tutumumuzdan da hiç pişman olmadık. Aksine, ruhsal huzurumuzu bozabilecek her türlü aşırılıktan kaçınmamız, dostlarımız gibi düşmanlarımızın da dikkatlerini çekiyordu. Onlara göre; bizim bu tutumumuz, savaşın doğal havası ile bağdaşan bir anlayış değildi.**

Biz sivillere karşı ne kadar dikkatli davransak da; Kore'de vuruşmalar sınır tanımadan sürüyordu. Bu savaşta halk, çok zarar gördü. Savaşı tırmandırmak için elden gelen yapılıyordu.

Kore'de halk; yerinden, malından, canından, onurundan oldu. Kore'de savaşan taraflar; Korelileri horluyor, kötü davranıyorlardı. Hele kadınların uğradıkları saldırılar, çektikleri sıkıntılar; çekilir ve anlatılır cinsten değildir.

Savaş gitgide daha amansız, daha yıkıcı bir hal alıyordu. Asker-sivil ayırımı; geçmişte kalan bir aptallık mıydı? Teknik; insanı bir piyona, savaş bir felâkete çevirmişti.

2. Kaecheon Savunma Hattı

a. Hattın Durumu

Kaecheon hattı; önceden keşfedilmiş, kararlaştırılmış bir savunma hattı değildi. Sinnim-ni'de patlak veren panik karşısında, yiğit birkaç Subayın, inisiyatifleri ile gece karanlığında alel acele tutmaya giriştikleri bir hattı. Zamanla, savunma mevzii haline sokuldu. Bu girişim, Tugayın büyük oranda, dağılmasını önledi diyebiliriz.

Gece tutulan bu hat; gün aydınlandıktan sonra, kuvvet yetersizliği (Tugaydan kopmalar nedeniyle) yüzünden kuzeydeki sırt hattına uzatılamadı. 8. Ordunun güneye çekilme kapısını (Kunu-ri'yi) açık bulundurmak için; bu olumsuz hattı (savunmaya elverişli olmayan) tutmak, yaşamsal bir önem taşıyordu. Bir ikincisi Tugay için olmazsa olmaz değerindeki bu hattı, Sinnim-ni'de çember içinde bulunan birliklerimizi kurtarınca kadar, elde bulundurmamız gerekiyordu.

* Gaddar; acımasız, haksızlık eden, insafsız davranan, kıyıcı...

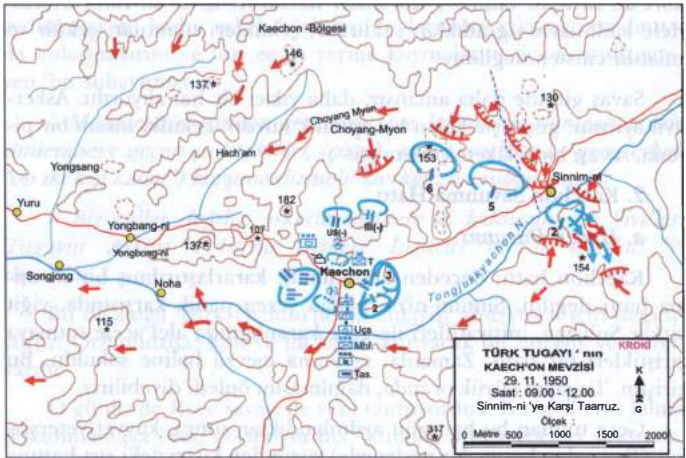
** İmjin Nehrindeki köprüyü korurken yakaladığımız sivilleri (kadın-erkek) teslim etmek istediğimiz Amerikalılar;

- Ne uzatıyorsunuz. Gebertin gitsin, demelerine şaşıyorduk.

Tugay, pek uygun olmayan bir hatta; görevini yapmak ve varlığını korumak zorunda kalmıştı.

b. Hattın Yeniden Düzenlenmesi

III. P.Tb.'nun bir Bölük kadar kuvveti ile P.Ütğm. İlhami Candamar'ın yarım Ağ.Mt.Tk.; 09.30 sularında, Kaechon'un kuzeyinde bulunan 211 rakımlı tepenin doğusuna kaydırıldı. Böylece Kaechon'un Güney batısında mevzilenen I. P.Tb.'nun açık kalan yönü, (gerisi) III. P.Tb.'nun bir Bölüğü tarafından kapatılmış oldu. III. P.Tb.; 29.XI.1950 sabahı, 11. P.Bl.'nün katılması ile iki bölüklük* bir kuvvete ulaşmış oldu.(I.P.Tb. gibi)

Kroki 31 (B. Yalta arşivi)

III. P.Tb.'nun 211 rakımlı tepeye kaydırılması üzerine; I. P.Tb. Kaechonun Güneydoğusundaki hatta yeniden mevzilendi. 1. P.Bl. (-) Güney hattında, 3. P.Bl. (-) Doğu güney dirseğinde; 4. Ağ.Bl.'ğün 2. Ağ.Mt. Tk. ve 1/2 havan takımı mevziin dirsek kısmında mevzilenirler.

* Bölükler güçlerinin yarısına yakınıni kaybetmiş durumdaydılar.

Tb.Kh. Bölüğü, Sinnim-ni baskını sırasında, I.P. Taburundan kopmuştu. I. Tb.K. Yzb. Ahmet Tuncer neredeyse, Tb. Komutası da orasıydı. Yzb. Tuncer çokça 3. P.Bl. bölgesinde duruyordu.

I. P.Tb.'nun savunma hattında, doğu ile güneybatı yönünde boy çukurlu, irtibat hendekli iyi bir tahkimat bulunuyordu.

c. Ateş Destek Birliklerinin Kaechon'a Döndürülmeleri

Sinnim-ni baskını nedeniyle, yerlerini terketmek zorunda kalan Top.Tb. ile Hv.Bl., Kunu-ri'ye kadar çekilmişlerdi. Fakat Tugaydan kopmamak için; Kunu-ri Köprüsünün güneyine geçmemek, Sunchon veya Anju yönünde akan panik seline kapılmamak iradesini gösterebilmişlerdi.

Topçu Taburu, 28/29.XI.1950 gecesini, Kunu-ri Köprüsü civarındaki Amerikan Topçuları yanında geçirir.

"Kunu-ri'ye giden Kur.Bnb. Faik Türün Top.Bnb. Suphi Eralp'e: *Tugay muharebe ediyor. Kalkın!*" der. Topçular 29.XI.1950 sabahı saat 06.00'da 7 topla Kaechon'a dönerler. Toplar Kaechon'un batısında, şosenin iki yanında, mevzie girerler. O sırada Taburda, 1400 atım bulunmaktaydı.

Kaechon'la Kunu-ri arasında Yuru köyündeki "Havan Bölüğüne rastlayan Yzb. Seyfi, Ütğm. İzzet Özbay'a;

– *Generalin emri: Çekilen bütün birlikler, derhal Kaechon'a geri dönecekler* der. Ütğm. İzzet Özbay, hemen Havan Bölüğünü hazırlayarak yola çıkarır. *Bölük saat 04.00 sularında Kaechon'a varır. Evvelâ cephane ikmalî yapılır. Bölük; 5 Havana göre örgütlenir. General T.Yazıcı'nın emri ile I. P.Tb. bölgesinde, 1. P.Bl.ğünün hemen gerisinde mevzilenirken hava ağarır. Hava pusludur. İlerden (Sinnim-ni'den) arada bir zor işitilen silâh sesleri gelir. Gün aydınlanır, diğer birliklere katılan bir kısım havan erleri bölüğe dönerler.*⁷⁰⁵ P.Ütğm. İzzet Özbay bugünden başlayarak, Kore'den ayrıldığı güne kadar, Havan Bölüğüne komuta eder.

Tugay, Sinnim-ni'de kuşatılan birlikleri ile temas kurmak, çemberden çıkmalarını ve çekilmelerini sağlamak için yapmayı düşün-

⁷⁰⁵ ÖZBAY, P.Ütğm. İ.; Anlattıkları.

düğü "*Karşı Taarruza*" gereken ateş destek sorunu, elden çıktıkları sanılan; "Topçu Taburu ile Havan Bölüğünün, Kaechon'a dönmeleri ile çözülmüş olur.

d. Durdurma, Disiplin, Döküntü Hattı

Tugay, Sinnim-ni Hattında tertiplenirken, geride bir Disiplin hattı (böyle bir halle karşılaşacağını düşünmediği için) saptamamıştı. Tugay böyle bir hat kararlaştırıp, üzerinde inzibat erleriyle denetleme noktaları oluştursaydı; 28/29.XI.1950 gecesi, Sinnim-ni'de panikleyen askerleri, durdurabilir ve disiplin altına alabilirdi. Bazen de-taylar önemli rol oynarlar

Barıştan itibaren, cephe gerilerinde ihtiyatlarla ağırlıkları kavrayan, Disiplin hatları saptanmalı... Bu hatlar, bu konuda eğitilmiş disiplin birimleri ile tutulmalıdır.

Burada Kunu-ri köprüsünün doğal bir döküntü, disiplin ve toplanma noktası oluşturduğunu hatırlatalım. Kunu-ri köprüsünü Güneye geçmeyenler, Tugayın 29/30.XI.1950 vuruşmalarına katıldılar. Kunu-ri köprüsünü Güneye geçenler ise maalesef Tugaydan koptular. Onlar, Tugayın Kunu-ri vuruşmalarının son bölümlerine katılamadılar.

3. Kaygı Dolu Puslu Soğuk Sabah

28/29.XI.1950 gecesi, sıkıntı ve kaygı içinde, bir türlü geçmek bilmedi. Gece birkaç saat içinde; nefes kesen, inanılmaz olaylar oldu. Korku, cesaret ve şaşkınlık ile serinkanlılık; panik ve ümit, bir o yana bir bu yana, gidip geldi.

Nihayet, ürküten karanlığın üstüne, güneş doğmaya başladı. Sisin örttüğü vadinin ilerisinde, bütün gece vuruşan çemberdeki askerlerimizin, ne durumda olduklarını bilememenin endişesi içindeydik. Kulağımız Sinnim-ni'den gelen silâh seslerindeydi. Silah seslerinde hafifleme olunca;

– *Eyvah, güçleri mi tükeniyor?* Silâh sesleri şiddetlendiğinde ise,

– *Dayanabilecekler mi?* Sesler kesildiğinde de,

– *Yok olma noktasına mı?* geldiler diye merak ve korku içinde kıvranıyoruz. Yardım etmekte geç kalmaktan kaygılanıyoruz.

Kaechon'da güneşli, sakin, yağışsız bir hava var. Gölgelek yerler üşütüyor. Karargâh arı kovarı gibi işliyor. Karargâhı gergin, endişeli ve kızgın bir havanın sardığı seziyor. Kısacası günün; nice sıkıntılı olaylara gebe olduğunu aramızda fark etmeyen yok gibi.

4. Korkunç Gecedan Yeni Bir Güne Çıkarken

28/29.XI.1950 gecesi birkaç saat içinde inanılmaz olaylar oluştu. Yalu Türküleri söyleyen ve Noel'i dört gözle bekleyen askerler; korku, panik, ümitsizlik ve şaşkınlık içinde bocalamaya başladılar. Sinnim-ni baskınına yaşayan askerler, güneşle beraber, ellerinde silahları, çukurlarından doğrulmaya başladılar.

Kaechon'daki askerler, koyu sisin örttüğü Sinnim-ni'de vuruşan arkadaşlarının, sabaha sağ çıkıp çıkamayacaklarının endişesi içinde, Tugaydan gelecek emri sabırla beklemekteydiler.

Zaman dediğimiz; beklendiğinde gelmek bilmez, geçmesi istenildiğinde de gitmek istemez. Uzar da uzar. Aklımız fikrimiz, Sinnim-ni çemberinde kalanlarda. İçimizde geç kalma, yetişememe korkusu var.

Kore'ye beraber geldik, yurdumuza birlikte dönme düşüncemiz, savaşın mantığına hiç uymuyordu. Herkesin alın yazısı deyin, talih deyin çok farklı bir yazgısı var.

İlerden bize kadar gelen silâh sesleri son kurşun mu, son asker mi? Allah korusun! diyoruz.

Biraz da arkamızda; var olma-yok olma saatlerini yaşayan, Tugay karargâhına bakalım. Orada haritalar, rakamlar, kutu kutu, renk renk işaretler. Saatin tik takları ve sorumluluğu iliklerine kadar duyan, soru ve sorunlara cevap bulabilmek için akla başvuranlar ne haldeler. İşte bu *Birkaç kişi* ateşin ve suyun içinde, binleri yönetiyorlar. Yalnız savaşta mı? Barışta da; *Bu birkaç kişi* var. Hep bu, *Birkaç kişi* oldu. Gelecekte de *Bu birkaç kişi* olacak... Onlar bize, biz onlara yardımcı olmalıyız. Onlar bizsiz, biz onlarsız yapamayız.

Bitkin, ama sadık askerler; ellerini kavuşturmuş; o *birkaç kişinin* verecekleri emirleri, sükûnet içinde bekliyorlar. İsteseler de istemeseler de, o *birkaç kişinin* dediklerini yapacaklar. Çünkü savaşta *emir her şeydir*.

Ayağımızı yere iyi basalım. Aklımızı başımıza toplayalım. *Çemberdeki askerlerimiz (arkadaşlarımız-kardeşlerimiz) bizim görünmemizi bekliyorlar.* Gün aydınlandı. *İlerde kalanların* oyalanmadan yardımlarına koşmalıyız. Bunu herkes düşünüyor, ama acaba sahiden herkes istiyor mu? Evet biz sahiden *Türk isek yardıma koşarız.*

Evet ilerde çemberde kıştırılanları kurtaralım. Ama hangi kuvvetle? Arayan çözümü mutlaka bulur. Bizde ararsak, bir yerlerden denkleştirebiliriz. Öyle ise;

– Davranın!

5. Şerefimizi ve Arkadaşlarımızı Kurtaracağız

a. *Tugay Komutasının Çabaları*

Yüzleri asık, sakalları uzamış askerler; karanlık ve soğuk geceden sonra; doğan güneşle canlanır gibi oldular. Ama keder ve endişe yüzlerinden okunuyor. Açık güneşli, durgun mavi bir hava, vuruşmaya çok elverişli yağışsız, rüzgârsız bir hava var. Tanrıya şükürler olsun, hiç olmazsa hava hali hareketlerimizi zorlaştırmıyor.

Tugay karargâhı *Arı kovanı* gibi işliyor. Gözümüz cephede, kulağımız Tugaydan gelecek emirde.

– *Generalim, Sinnim-ni'den gelen silâh sesleri azaldı!..* Bunun anlamı çok açıktı. II. P.Tb. ile 2. P.Bl. erimeden, ne yapacaksak hemen yapalım demekti.

b. *I. Piyade Taburunda Sabah Yoklaması*

"Saat 09.00 sularında I. P.Tb. mevzilerine gelen Kur.Bnb. Faik Türün;

– *Arkadaşlar, Sinnim-ni'de kuşatılan birliklerimizi kurtaracağız. Şerefimize leke sürdürmeyeceğiz. Yapacağımız taarruz için bir Piyade Bölüğüne ihtiyaç var. Bana, Taburunuzun mevcudu hakkında bilgi verin,* demesi üzerine; Tb.K. Yzb. Ahmet Tuncer; J.Tğm. N.Tugaltay'a;

– *Bölüklerin; Subay ve Er miktarlarını, acele al gel!* emrini verir. I. P.Bl.'günün III. P.Tk.K. J.Tğm. Nedim Tugaltay;

– *Baş üstüne komutanım!* der. *"Uzun boylu, sarışın al yüzlü, ma-vi gözlü, yakışıklı Teğmen, elinde Tomson'u Bölüklere doğru ok gibi fırlar."* J.Tğm. Nedim Tugaltay, göz açıp kapayıncaya kadar, Tb.K.'nın yanına döner. Bölüklerin subay ve er mevcutlarını bildirir. Bakmaya kıyamadığımız, övündüğümüz ve çok güvendiğimiz Bölüklerimiz, epey kayıp vermişler, sabah yoklamasında, I. P.Tb.'da bölüklerin mevcutları şöyleydi:

Tb. Komutası; mevcudunun %50'ni yitirmişti. Mevcut bulunan subaylar: P.Yzb. Ahmet Tuncer, P.Yzb. Baha Gökçin, P.Yzb. Ahmet Akagündüz.

Tb.Kh.Bl.'nün; tamamına yakını yoktu. Subaylardan bulunanlar: Yzb. Hidayet İpek, Tbp. Yzb. Enver Yücel, Tbp. Ütğm. Nahit Tolon, P.Tğm. Şaban Goncelen.

1. P.Bl.'nün; %40'ı elde değildi. Subaylardan; Yzb. Aziz Pekdemir, Ütğm. Hakkı Tarık Öztürk, Ütğm. Hüseyin Ömür, Ütğm. Kadir Mahramanlı, J.Tğm. Nedim Tuğaltay görev başındaydılar.

2. P.Bl.'nün bütünü, Sinnim-ni'de çember içindeydi. Bölükten bir haber alınamıyordu.

3. P.Bl.'nün; Slh.Tk. (27/28.XI.1950) gecesi Gez'de, III. P.Tk. ise Küçük Karakolda (28/29.XI.1950) elden çıkmıştı. Bölükte Subaylardan; Yzb. Necdet Şerman, Ütğm. Sami Öztürk bulunuyorlardı.

4. Ağ.Bl.'ün; Hv. Takımı (27/28.XI.1950) gecesi havanlarının yarısını Gez'de yitirilmişti. I. Ağ.Mt.Tk. 2. Bölük ile çemberdeydi. II. Ağ.Mt.Tk. bütünüyle eldeydi. Subaylardan bulunanlar; P.Yzb. Rıza Vuruşkan, Ütğm. Kadir Hanağasioğlu, Tğm. Nihat Tüzün, Tğm. Bahtiyar Yalta.

Bu acı yoklamayı alan Tb.K. Yzb. Ahmet Tuncer, Kur.Bnb. Faik Türün'e;

– *Emrettiğiniz takdirde Taburca ölmeye hazırız tek milini;* cesaret, itaat ve onur yüklü kelimelerle noktaladı. Kur.Bnb. Faik Türün tekмили alınca hemen Tugay Karargâhına doğru yollandı.⁷⁰⁶

* HANAĞASIOĞLU, P. Ütğm. Kadir....

⁷⁰⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

IX. 2. PİYADE TÜMENİ İLE TÜRK TUGAYI'NIN İLİŞKİLERİ

1. 2. Piyade Tümeni Çok Zorda

2. Piyade Tümeni; dört gün önce, coşku içinde;

— *Temas yok! Düşman yok!* diyordu. Zaferden emin, Yalu hedefine doğru ilerlerken; 25/26.XI.1950 gecesı, beklemeyen anı büyük bir *Gece Taarruzu* ile karşılaştı. 2. P.Tüm.; cephesindeki boşlukları gözetleme ve ateşle kapatılamayan, geniş bir cephe tutmaktaydı. Tümen geceye gevşek önlemler olarak girmişti. Çünkü düşmandan bir karşı hareket beklenmiyordu.

2. P.Tüm.ni düşmanın 25/26.XI.1950 gece taarruzunu ilk saatlerde pek önemsemez. Bu gece hareketi düşmanın son çırpınışı, *saman alevi gibi geçici* sayılır. Tümeninde gün ışıyınca; oluşan şaşkınlığın, karışıklığın giderilerek işlerin yoluna sokulacağı, taarruza devam edileceği düşüncesi yaygındır.

Yalu'yu Güneye geçen ve Kuzey Kore topraklarında tertiplenen, Kızıl Çin Ordularına aldırmadan, taarruza kalkan BM Komutasının, enteresan görüşleri olmalı. Şimdi bu konuyu ele almanın yeri değil, ilerde değiniriz. Biz cepheden söz edelim.

28.XI.1950 akşamından itibaren Tugayımızın emrine girdiği 2. P.Tüm.'nin yaşadığı kritik, tehlikeli ve çok güç günlere işaret edelim. Çünkü 2. P.Tüm., cephenin en kritik yerindeydi. Tümen hayatı Kunu-ri eşiğinin kuzeyinde vuruluyordu. 8. Ordunun Tümenleri, Kunu-ri ile Chongchon dirseği arasındaki kapıdan geçerek, güneye çekilmek zorundaydılar. Kunu-ri ise bir geçit ve ikmal üssüydü. İkmal, sağlık, ulaşım ve komuta tesislerinin bulunduğu bir kavşaktı...

II. ROK Kolordusunun 25/26.XI.1950 gecesı, Çin taarruzu üzerine çekilmesi ile; IX. Kor. ile 8. Or.'nun doğu yanı ile gerisi tehdit altına düşmüştü. IX ncü Kor.'nun açık yanındaki 2. P.Tüm. kuzeye ve doğuya Türk Tugayı da kuzeye, doğuya ve güneye karşı vuruyorlardı.

2. P.Tüm.; 25/26.XI.1950 gecesinden itibaren, Kunu-ri kapısını elde bulundurmak üzere, doğusu açık bir cephede kahramanca muharebe ediyordu. Tümen; batı cephesindeki dost birliklerin Chongchong nehrinin güneyine geçmelerine ve Kunu-ri İkmal Üssü boşalttı-

lıncaya ya da tahrip edilinceye kadar, Kunu-ri kasabasını elde bulundurmaya çalışıyordu.

Bu çetin savaş sırasında, 2. P.Tüm.'nin doğu yanı ile gerisini koruyan, düşmanın Kunu-ri'ye girmesini engelleyen, tek birlik Türk Tugayı idi.

2. P.Tüm.'nin Chongchon havzasında inisiyatifi ele geçirmiş, ayrıca üstün bir düşmana karşı; canla başla vuruştüğundan, Türk Tugayı'nın haberi yoktu.

2. Tugaya Gereken İlgi Gösterilmez

Türk Tugayının Kore'de ilk muharebesinde, hangi koşullar altında vuruştugu, iyi anlaşılmalıdır.

Türk Tugayı, IX. Kor.'nun ihtiyatı olarak; 21.XI.1950 gününden başlayarak, 28.XI.1950 günü saat 17.00'ye kadar, IX. Kor.'nun emrinde görev yapmıştı. Kor.'nun ilgisizliğinden, dost ve düşman durumu hakkında bilgi vermemesinden, gereken desteği sağlamamasından ve Tugayı piyon gibi kullanma eğiliminden yakınan General T. Yazıcı,* görevini başarmakta ve Tugayın varlığını korumakta çok sıkıntı çekiyordu. Tugay Komutası bu olumsuz tutum karşısında, sık sık sorumluluk yüklenerek ve inisiyatifini kullanarak, Tugayı yönetmeye özen göstermişti.

IX. Kor. Komutanı, 28.XI.1950 günü ikinci vakti gönderdiği kısa bir emirle; Tugayın 2. P.Tüm. emrine verildiğini bildirir. Bu değişikliği Tugay, olumlu karşılar. Çünkü bundan sonra 2.P.Tüm. ile işlerin yolunda gideceğini ummaktaydı.

Maalesef 2. Tüm. Komutası da, IX. Kor.'dan farklı davranmaz. Kore'deki ilk Muharebesini (Wawon) başarı ile veren Tugayı tanımak, ihtiyaçlarını yerinde görmek ve fikir alışverişinde bulunmak için; *"2. Tüm. K. General Kaiser, Tugayı ziyaret etmediği gibi Komutan Yardımcısı General J.S. Bradley'e, ya da üst rütbeli uygun bir subaya, ziyaret görevi vermez.*

* Gen. T. YAZICI; *Savaşta iki ölçü vardır. Biri Tugayın varlığını korumak, diğeri görevin başarılmıştıdır.* der. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Netice olarak Türk Tugayı Kore toprağında ilk muharebesinde, bir kazanın ortasına atılarak, ümitsiz ve karanlık bir vaziyette, yalnız başına dolsuz bırakılmıştı. Bunun sonuçları iyi olamazdı.

Wawon'daki ilk muharebe bir kahramanlık ve cesaretle bitmeyen bir facia ve girdabı olayı idi, bu Türklerin hatası sayılamazdı. Onlar kendilerine gösterilen hafif bir ışıkla, yapabileceklerini en iyi bir biçimde yapmışlardır."⁷⁰⁷

2. Tüm. K. General Kaiser; 28/29.XI.1950 gecesi Sinnim-ni'de baskına uğrayan Tugayı; ne kendisi ne de görevli bir subayı, ziyaret eder.

Biz savaş arkadaşlığı, ortaklık ve görev bağı ile bağdaşmayan bu tutuma, işaret etmek gereğini duyuyoruz. 2. P.Tüm.'nin bu tutumunun bir nedeni olması gerekir.

Bize göre bu ikmal Tüm.'nin, Chongchong nehri ve stratejik Kunu-ri kasabasının önemi ve düşmanın baskısı karşısında, bunalmış olması ve enerji hareket edememesinden kaynaklanmış olabilir.

3. Koalisyon Savaşlarında Ortak Yönetim Konusu

2. P.Tüm.'nde IX. Kor. gibi; Tugayı en sıkıştığı zamanda bile; desteksiz, irtibatsız ve habersiz bırakmakta bir sakınca görmez. Tugayı; bir savaş arkadaşı, ortak gibi değil; ağız var dili yok, bağımlı, yönetilmesi gereken, savaşkanlığına güvenilmeyen, deneyimsiz, ö-nemsiz ve politik nedenle koalisyona alınmış, bir piyon gibi görüyordu. Elbette bütün bunların ne kadar yanlış olduğu, kan ve ateş içinde herkese anlatılacaktı.

Uluslararası koalisyon savaşlarına katılan Birlikler, Başkomutanlık Karargâhında ve en yakın üst karargâhta oluşturulacak "*Ortak Karargâh*"ta; haberci ve irtibat subayı olarak değil, ortak karargâh üyesi sıfatını haiz; her toplantıya katılan, söz ve oy ile bilgi alma hakkı bulunan, plânlama çalışmaları içinde yer alan kurmay subaylar bulundurulmalıdırlar.

⁷⁰⁷ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 155-156. MARSHAL, Tuğ. S.L.A.; a.g.e.

Batılılar yakın-uzak, kuzen-yabancı, Müslüman-Hıristiyan ayrımını, artık terk etmelidirler. Dünya artık eski dünya değildir. İnsanlar da değişiyorlar.

Biz savaşın doğasından oluşan karışıklarla, güçlükleri anlarız. Bizim anlamakta ve kabul etmekte zorlandığımız husus; dürüst davranılmaması, gizli hesapların sürdürülmesi, kayırıcı ve dışlayıcı davranılması, piyon muamelesi yapılmasıdır.

4. General Tahsin Yazıcı'nın 2. P. Tüm. Gönderdiği Rapor

General Tahsin Yazıcı; 2. P.Tüm. Komutanın yazı (belge bırakmak) yazmaktan kaçınması karşısında; 29.XI.1950 sabahı Tümene yazılı raporunu Dilman Yzb. Sacit Görünlü ile gönderir. "Gen. Yazıcı, Yzb. Sacit Görünlü'ye;

– *Raporu sözlü olarak da 2. P.Tüm.K.'hına anlatmasını ve Tugayın ihtiyaçlarını söylemesini tembihler.* General Yazıcı raporunda özet olarak;

– *Çok kuvvet yitirdiğini; kuşatıldığını, muharebeye devam ettiğini, acele cephaneye, topçu ateş desteğine ve piyade birliği ile telsizle ihtiyacı olduğunu bildirir.* 2. Tüm. Komutanı Gen. Keiser;

– *Cephane göndereceğini, Top ateşi desteğinde bulunabileceğini söylemekle yetinir.* General, Tugaya, gene dost ve düşman hakkında bilgi vermemekte ısrar eder. Tugayla irtibat konusuna hiç değinmez. Tümen; Türk Tugayına yardım konusunu susarak geçiştirir.⁷⁰⁸

5. Gerimize Geçenler Düşman mı, Dost mu?

29.XI.1950 sabahında; evvelâ köylülerin (kadın, çocuk, yaşlı); nerede bir karargâh, bir ikmal noktası ve ihtiyat varsa, oralarda kümelenerek, sözde askerlerimizin korumasına sığındıklarını hatırlatalım.

İşin doğrusu o karışıklık içinde, sivillere ne yapacağımızı bilmiyorduk. Bize o güne kadar, muharebede halk konusu ve sorunu hakkında pek bir şey söylenmemişti.

⁷⁰⁸ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Kaechon hattını işgal eden I. P.Tb.'nun Bölükleri; batıya geçen düşman kuvvetlerini her bildirdiklerinde, "Tugaydan;

— *Endişe etmenize gerek yok! Onlar; Amerikalı, İngiliz ve Güney Koreli askerlerdir*⁷⁰⁹ cevabını alıyorlardı. Bu önemli çelişki ve anlaşmazlık üzerinde; ne Tabur ne Tugay durdu. Verilen cevaba inanıldı.

Yapılabilseydi, Topçu ve Havan ateşi ile desteklenen bir Tank Takımı ile bir Piyade Takımından oluşturulacak Keşif Timi; dost (düşman) kuvvetle temasa (vuruşmaya) geçerek, gerçek ortaya konulabilirdi. Maalesef Tugayın bu emrini yerine getirecek Tank Takımı da yoktu. Bıçak kemiğe dayanana kadar, dost üst karargahlara güvenildi.

Bize göre bunca düşman kuvvetinin saatlerdir; Sunchon ile Kunu-ri'ye doğru geçip gitmelerine, Tugayın ilgisiz kalmasının baş nedeni, 2. P.Tüm.'nin; "*Onlar dosttur!*" sözlerine inanmasıydı.

Düşman kuvvetlerini öğleye doğru, küçük gruplar (30-40 kişilik) halinde vadinin kuzey sırtları ile güneydeki tepelerin eteklerinden, Tugayın gerilerine doğru kaydırırken, en küçük bir tepkimizle (Ateş ve taarruzla) karşılaşmadı.

Küçük grupların; büyük aralıklarla geçişlerine ses çıkarmamamız üzerine, düşman öğleden sonra; daha büyük grupları, peş peşe; Sunchon ile Kunu-ri yönüne doğru harekete geçirmeye başladı.

Bu gruplar, silâhlarımızın (Top. ve Havan) etkili mesafesi içindeydi. Havacıların arayıp da bulamadıkları, iyi vurabilecekleri bu açık ve toplu canlı hedeflere karşı, en küçük bir taciz (tedirgin etme) ateşinde bile bulunulmadı.

Kuzeyimizde, arızalı arazi nedeniyle, düşmanın batımıza kaydırdığı kuvvetleri iyi göremiyorduk. Tugayın elindeki iki Topçu Keşif ve Gözetleme uçağından bu gün (29.XI.1950), Sinnim-ni ve Kaechon ile Kunu-ri yöresinde yararlanıldığını göremedik.

İkinciye doğru, düşman işi iyice azıttı. Uzun yürüyüş kolları (Bölük, Tabur çapında) en küçük bir güvenlik (açma, yayma, giz-

⁷⁰⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

leme) önlemi almadan, hızlı bir yürüyüşle, gözümüzün önünde geçiyorlardı. Bir boru ve trampet takımları eksikti.

Danışmanlar; düşmanın Tugayın üzerine kuvvet yığdığını, geri-leri tuttuğunu biliyorlardı. Amerikalıların Tugayı yerinde tutmak için uydurdukları dost masalını körükleyip duruyorlardı.

6. 38. Piyade Alayından Gelen Birlik

Tugaya, Kaechon hattını pekiştirmeye ve karşı taarruz için bir birlik oluşturmaya çalıştığı sırada, 2. Piyade Tümeninden aniden yardım gelmez mi? 29.XI.1950 günü saat 10.00 sularında, Türk Tugayının; yetki ve sorumluluk alanı içine, "38. Piyade Alayından, Tank ve Havan ile destekli bindirilmiş Piyade ile Telsizli bir grup geldi."

38. Piyade Alay Komutanının getirdiği birlik, söylendiği gibi bir Piyade Taburu değildi. İki bölük kadar bir Piyade kuvvetiydi. Tank Birliği ile Havan Birliği, birer Takım kadardı. Bir de Doç'a monte edilmiş, bir telsiz aracı bulunuyordu."⁷¹⁰

7. Tugayın Kaygıları Dağılıyor

Amerikan birliği, Tugayın çok sıkıştığı ve kuvvete ihtiyacı olduğu bir vakitte gelmişti. Bu yardım Amerikalıların Türk Tugayını feda etmediklerini göstermekteydi. Tugay Komutası; gönderilen birliğin Tugaya katkısı olacağını, telsizin de; Tümenle uyumlu hareket etmeye olanak sağlayacağını umuyordu. Amerikan birliğinin gelmesi; Tugay Komutasında ve Tugay birliklerinde olumlu bir güven havası estirir. O saatlerde Tugaya yapılacak her yardımın, çok değeri vardı.

Sinnim-ni'de kuşatılmış Tugay birliklerinin kurtarılması amacıyla, taarruz için kuvvet oluşturmaya çalışıldığı sırada, Amerikan birliği hızır gibi yetişmişti.

Amerikalılar, Tugayın "*kuvvet*" diye çırpındığı saatte gelmişlerdi. Tugay, harekete hazır, ayrıca tank ve havan desteği bulunan bu birlikle, düşman çemberini yarma taarruzuna hemen başlayabilirdi. Dost işte böyle günlerde gerekir. Gerçek dostlar da böyle dar günlerde belli olurlar.

⁷¹⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

8. Tugaya Yardım mı, Yoksa Köstek mi?

Tugay Karargâhına gelen 38. Alay Komutanına;

"Tugayın, Sinnim-ni'de çember içinde bulunan birliklerinin; (II. P.Tb. ile 2. P.Bl.) kurtarılması için Amerikan birliğinin, karşı taarruza kaldırılması söylendiğinde; Amerikalı Albay;

– *Tümen Komutanım bana, bölgenize getirdiğim birliğin görevinin; 2. Tümenin doğusunu korumak olduğunu emretti. Bu durumda, birliğime Tümenimin emrettiği görevin dışında bir görev vermemi benden beklemeyiniz.*"⁷¹ deyince, Tugay Komutası dona kalır. Türk Tugayı günlerdir, bu amaçla (Tümenle Kolordunun doğu yanını korumak için) vuruşmuyor muydu?

Tugayın bölgesine yardım için gönderildiğini sandığı Amerikan Birliği'nin, Tugay Bölgesi içinde başına buyruk hareketlerini önlemek, Tugayın emirlerine uygun hareket etmesini sağlamak için, derhal 2. Tümenle telsiz görüşmelerine girilir.

Amerikalı Albay Birliğini; vuruşmaya değil, çekip gitmeye uygun bir yerde ve III. P.Tb.'nun örtüsü altında tertiplendikten sonra, Tugaydan ayrılır.

Kore'de edindiğimiz derse göre; böyle işlere girmeden önce; *"ince eleyip sık dokumak"* yani, işin başında, iyi düşünmek ve uyum sağlamadan ve ortaklığın çerçevesini kararlaştırmadan, yola askeri çıkarmamak.

Amerikan Birliğinin gelmesi ile uyanan *"selvi gibi ümitler"*, İğdeye değil, sabun köpüğüne dönüverdi. Kore'de bu anlayışa göre savaşırsak, bizim böyle bir savaşta yerimiz olmamalıydı. Biz piyon değildik. Lejyon askeri ise hiç değildik. Gönderilen Amerikan Birliği; Tugaya güç vermek yerine, Tugay için sorundan başka bir şey olmuyordu. Tümen, Tugayın işlerini kolaylaştıracak yerde zorlaştırıyordu.

2. P.Tüm., düşmanın Kunu-ri'ye girmesini geciktirme hesabı içinde ise, bu görev Tugayı yanıltarak değil, Tugayın varlığını tehlikeye sokmadan, amaca uygun tertipler alarak, görevi birlikte başarmak, daha doğru olmaz mıydı?

⁷¹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Bu birlik Tugay bölgesinde durduğu sürece, Tugayın inisiyatifi ni kullanmasını engellemiş oluyordu. Amerikan Birliği yerinde durduğu sürece; Tugaya bir tehlike olmadığı düşüncesini vermekten ve Tugayı oyalamaktan başka bir işe yaramazdı.

2. P.Tüm. Tugaya;

– *Endişeye gerek yok! Her şey kontrolümüz altındadır. Baksanıza, bizden bir birliği sizin aranızda tutuyoruz. Tehlike olsa, bu askerlerimizi yok yere feda eder miyiz?* mesajını verir gibiydi. Tümen Tugayın salım düşünme ve doğru karar verme olanağını, alabildiğine engelliyordu.

9. Israrla Susan 2. Tümen

Tugay, 38. Alay Komutanından aldığı mesaja şaşıtığını, "Tugay bölgesine gönderilen Amerikan Birliğine"; Tugayın vereceği görevleri yapması için Tümence gereken emrin verilmesini önerir.

2. Tümen Komutası, Tugayın uyarı ve önerilerine; ne hayır ne evet cevabı verir. Kısacası, Tugayın bölgesine giren Amerikan birliğini, emrine almasına izin verilmiyordu.

2. P.Tüm.'nin Tugayın iki yanında bulunduğunu söylediği dost birliklerle, bir türlü irtibat kurulamıyordu. Çünkü, kuzeyimizde Amerikalı ve Koreli bir tek kişi yoktu. Güneydeki 1. Sv.Tüm. ile İngiliz Tugayı o kadar güneydeydiler ki, Çinlilerden başkasını göremiyorduk.

Koalisyon savaşında, maalesef iki cephenin bulunabileceğini gördük. Bu cephenin biri düşmanla vuruşulan cephe, diğeri de ortaklar (arkadaşlar) arasındaki kurnazlıklar cephesidir.

10. Tugay 2. Piyade Tümeninin Kıskaçında

a. 2. Tümenin Tugay Bölgesindeki Telsizi

Tugay, Tümenin gönderdiği telsize çok sevinmişti. Nihayet Tugay, Tümenle anında görüşme olanağına kavuşmuştu. Fakat Tugay yanıldığını görecek. Çünkü Tümen, Tugaya durum hakkında bilgi vermediği gibi Tugayın önerilerine de cevap vermiyordu.

Tümen telsizi daha çok, Amerikan timi ve Tugaydaki Danışmanlarla görüşmek için kullanıyordu. Tugayla işine geldiği vakit konuşuyordu. Tugayın Tümenle irtibatı yok denmemesi ve Tugayın inisiyatifi ile hareket etmemesi için bu Telsiz gönderilmişti. Tümen, telsizi

anında ve gerektiğinde, kullanılan bir araç olarak değil; Tugayı Kaechon'da saplanıp kalması için kullanıyordu. Telsiz sanki bir irtibat aracı değil de, Tugayın ayak bağı idi...

b. Amerikalı Danışmanlar

Amerikalı Danışmanlar, Türkiye'deki hazırlık sırasında, yolculuğa çıkışta ve deniz yolculuğunda, Tugaya epey yararlı olurlar.

Tugaydaki Amerikalı Danışman Subaylar; gün ışığında Kaechon mevziinin 1 km. önünden, batıya geçen kuvvetlere *dost* diyemiyorlar, susuyorlardı. Ama Tugayın değerlendirmelerini etkilemek için Amerikalı danışman subaylar; Takım, Bölük ve Tabur halinde geçen üniformalı birliklere;

– *Bunlar basit çeteler!* diyorlardı.

Danışmanlar işlere ve olaylara, hep *Amerikan gözlüğü* ile bakmasalardı, Kunu-ri Muharebeleri sırasında, yararlı görevler yapabilirlerdi. Onlar, ortaklığın bilincinde olarak, işleri kolaylaştırabilirlerdi. Güvenli bir dostluk anlayışına yol açabilirlerdi. Tugay ilk muharebelerini verdiği o günlerde; danışmanlardan bir mercimek tanesi kadar yarar görmedi.

11. Tugay Komutası Karar Vermekte Zorlanıyor

a. Tugayın İvedi Bir Plâna ve Yeni Bir Karara İhtiyacı Vardı

Sinnim-ni yönünde Taarruza geçilirken, sağ (Güney) ile solunda (Kuzey) dost birliklerin bulunmadığını gören Tugayın, Kunu-ri'yi güvende bulundurması ve ikmal yolunu açık tutması çok önemliydi. Tugayın olası bir çekilmeyi, güven ve disiplin içinde başarabilmek için, ivedi olarak bir plân hazırlanması gerekiyordu.

Tugay Karargâhındaki subaylar, 26-27.XI.1950 akşamından bu güne kadar, uykusuz kalmış ve yorgun düşmüşlerdi. Vuruşmalar, sayıca çok ve deneyimli bir düşmana karşı veriliyordu. Muharebeler açıkta, çok hareketli ve sert geçiyordu.

b. Tugay Karargâhında Gerginlik

"2. P.Tüm. ile Tugay arasındaki Telsiz muhaberesinin tansiyonu artmıştı. Yüzbaşı Sacit Gürünlü ile Yzb. İsmail Çataloğlu, Telsiz aracı ile Tugay Karargâhı arasında gidip geliyorlardı. Tümen Tugaya halâ birlikte vuruşma önerisini cevaplamıyordu.

Yzb. Sacit Gürünlü'nün;

– *Amerikan Grubunun tamamen çekilmiş olabileceğini, Tugayın çekilmekte geç kaldığını, ısrarla Generale sunduğu görülür.* Gen. T. Yazıcı;

– *Çekilme vaktinin henüz gelmediğini, çekilmek için emir beklemediğini, herkesin almış olduğu görevle cansiparane* uğraşmasını tekrarlar.* Yarım saat sonra cepheden karargâha dönen Kur.Bnb. F. Türün, Yzb. Sacit Gürün'e;

– *Lüzumsuz telâş gösterdiğini, bu gibi önerilerle komutanın kararlarına etkisinin uygunsuz olduğunu söyler.*⁷¹²

"P.Yb. Natık Poyrazoğlu'nun da;

– *Komutayı bana versinler!* dediği duyulur. Fakat Yarbay ne yapacağını söylemez."⁷¹³

Düşmanın her geçen saat, Tugayın gerilerine biraz daha kuvvet kaydırıldığını görmeyen kalmamıştı. Fakat, Tümen susmaya devam ediyordu.

c. Tugay, Tümene Takılıp Kalmıştı

Aslında General Tahsin Yazıcı; her gerektiğinde sorumluluk almaktan, inisiyatifi ile hareket etmekten çekinmeyen bir generaldi. Fakat Gen. Yazıcı'nın Kaechon hattında, özel nedenlerle bu yeteneğini kullanmakta zorlandığı görülüyordu.

Çünkü, Tümen Tugay Bölgesine gönderdiği telsizle, Tugayı oyalamaya almıştı. Tugay bölgesine soktuğu birlikle de, Tugayın hareket serbestisini engellemekteydi.

Bir diğer önemli neden; Kaechon'un Kunu-ri'ye 10 km. kadar yakın bulunması idi. Tugay 2. Tümene durumu (düşmanın kuşatma manevrasını) bir türlü anlatmıyordu. General, 2. Tümenin durumu

* Cansiparane: Canını verircesine, özveriyle...

⁷¹² YURTCANLI, P.Yzb. F.; Anlattıkları.

⁷¹³ YURTCANLI, P.Yzb. F.; GÜLEŞ, P.Ütg. M.A.; AKPOLAT, P.Tg. O.; Anlattıkları.

gibi Kunu-ri kuzeyinde, dost birlik kalıp kalmadığını da öğrenemiyordu.

Tugayı Kunu-ri kapısının önemi yerinde tutuyordu. Tümenin suskunluğu, Tugayın zaman kaybetmesine, bunalıma sürüklenmesine ve kayıplarının artmasına yol açıyordu.

Tugay komutası, telsiz başında, durumunu anlatmakla ve Tümeninden haber ve emir beklemekle vakit kaybederken, Tugayın Birlikleri sabırsızlanıyor endişe içinde kıvranıyorlardı.

Tugay derinliğine tertiplenebilmek için; II. Tabur, 2. Bölük, 2. Talimgâh Bölüğü ve Tugay bağlı birliklerini, batıda yeni bir hat tertiplemekte geç kalıyordu.

Birlikler gene gece karanlığında, bilmedik bir arazide, alel acele mevzilenmek zorunda kalmaktan kaygılanıyorlardı.

d. Bollukta Yokluk Çekiyoruz

Savaş görevini aldığımız saatten itibaren yiyecek işleri aksayıp durdu. Günde üç öğün doyurucu yemek yeme olanağı olmadı. Arada bir çorba ile idare edildi.

Yiyecek sıkıntısı; yokluktan, ulaşım ve tedarik güçlüklerinden olsa, katlanırdık. Fakat biz bollukta yokluk çekiyorduk.

Tb.Kh. Bölükleri, Sinnim-ni'den panikleyerek uzaklaştıkları için, taburlar aç kalmışlardı. Söz konusu personelin, Amerikan iâşe sistemi yerinde görerek; durağan durumlarla, hareket ve savaş hallerinde, ne tür yiyecek (C-7, C-5 kumanyası ile sıcak yemek) verileceğini öğrenmelerine bağlıydı. Maalesef görevliler; Kunu-ri Muharebeleri ile yolculuklarda, Tugayı saat gibi işleyen bir iâşe sistemi ile destekleyemediler. Yiyecek aksaklıkları Ocak 1951'de sona erdi. Ondan sonra, hiçbir koşul ve durum içinde, iâşe aksaklığı ile karşılaşmadı.

"4. Ağ.Bl.K. Yzb. Rıza Vuruşkan'ın yanından geçerken, yaklaşmamı işaret etti. Yzb. bir Kore mezarının kuytu tarafında güneşleniyordu bana;

– Erler tarlada birkaç mısır koçanı bulmuşlar. Bana da bir koçan verdiler. Sende al, dedi Şansa bakın, iğne uçlu mısırı yemek mümkün değildi. Savaşta bir elimiz başımızda ise, diğer elimizi arkadaşımıza uzatırdık. Sanırım bizim asker arkadaşlığımız, başkalarına göre

çok farklıdır. Mezara kadar devam eder. "Savaş Arkadaşlığı"; cesaret, ateş altında dayanışma ile örülen, çok özel ve güçlü bir arkadaşlığın adıdır."⁷¹⁴

"4. Ağ.Bl. Erkânından, güleç yüzlü, Karadenizli ve çok uzun tırkû söyleyen, kısa boylu onbaşı;

– *Yüzbaşım, müsaade ederseniz şu danayı keseyim*, dedi. Gerçekten Onb.'nın gösterdiği yerde; açık kahve ve beyaz renkli, besili genç bir dana; silâh seslerinden çılgına dönmüş, soluyarak bir o yana bir bu yana koşuyor. Yzb. Rıza Vuruşkan'ın;

– *Dana ürkmüş. Çokta güçlü*, demesi üzerine, onbaşı;

– *Bana bir şey yapamaz! Ben keserim onu!* dedi ve fırladı gitti. Yüzbaşı Rıza Vuruşkanla konuşuyoruz. Yanımıza gelen Ütğm. Kadir Hasanağasıoğlu;

– *Yüzbaşım şuraya bakın! Bizim Onbaşı, danayı yatırmış kesiyor*"⁷¹⁵ dedi... Hakikaten yumruk kadar Onbaşı, danayı kesiyordu. Bu işi becermesine şaşıktık kaldık. Gövdesinden buharlar yükselen dananın etini yemek, bize kismet olmadı. Ama bir Amerikalı Nigro, dana etinden bir parça almış gidiyordu...

e. I. Piyade Taburu Marş Marşla Tugay Karargâhına!

"Karargâhtan gelen (saat 13.30) uzun boylu bir Çavuş, Tabur Komutanı Yzb. Ahmet Tuncer'e;

– *Komutanım, I. P.Tb.'nun, marş, marşla Tugay Karargâhına gelmesini emrettiler*"⁷¹⁶ demesi üzerine, ani, önemli ve acele bir iş çıktı diyerek, Tabur hızla mevzilerini boşaltarak, yürüyüş koluna geçince marş marşla, on dakika içinde Tugay karargâhı önündeki avluda toplandı. Heyecan ve merak içinde, görevin verilmesini bekliyoruz. Dakikalar geçiyor. Karargâhtan ses çıkmıyor. Tabur Komutanı Yzb. Ahmet Tuncer de karargâhta...

Avluyu çeviren taş duvarın, güneş gören yüzünde çömelmiş güneşleniyorduk. Gözümüz karargâhın kapısında. Emir geciktikçe

⁷¹⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁷¹⁵ HANAĞASIÖĞLU, Ütğm. K.; Anlatıkları ve YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁷¹⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

gecikiyordu. Karargâhta kararsızlık vardı. İşlerin yolunda gitmediği belli oluyordu.

Bir vakitler; bu binada küçük çocukların kuş seslerini andıran ve neşe içinde koştukları, oyunlar oynadıkları okulun avlusunda, şimdi vuruşma emrini, merak içinde bekleyen, yorgun ve sabırlı askerler var. Sokaklar ve arsalar; toprak, havanlar ve asker taşıtları ile dolu. Çocuklar buradan uzaklaşmışlar. Gözlerimin önüne, çok uzakta kalan Tekirdağ'ın büyük avlulu, Süleyman Paşa İlkokulu geldi...

– *İşte geliyorlar!* sesi üzerine; ayağa kalktık. 28/29.XI.1950 gece Baskının kahramanları, sırttan aşağı iniyorlar. Onlar düşmana karşı koymanın, çetin görevlerini başarı ile yapmanın gururu içinde, başarılı dik, canlı bir yürüyüşle karargâha doğru yaklaşırken;

– *I. Tabur! Marş Marşla mevzilerine!* komutu üzerine, Sinnim-ni yiğitlerini kutlayamadan, mevzilerimize koşuyoruz. Nefes nefese çukurlarımıza giriyoruz. Merakla etrafa bakınıyoruz. Olağanüstü bir gelişme yoktu. Saatlerdir olanlardan farklı bir şey görülüyordu. Düşmanın Batıya doğru asker sevki devam ediyordu. Taarruza geçen harika 2. Tal.Bl.'nün, Sinnim-ni'den bir sıkıntı ve tehlike ile karşılaşmadan, dönmesini bekliyoruz.

X. ATEŞİ KESİN

1. Saat Durmuyor, Düşman da Durmuyordu

a. Ateş Etmeyin. Onlar Dost Askerlerdir

Saat hızla ilerliyor. Düşman da var hızıyla, Tugayın Kuzeyi ile Güneyinden, gerilerine doğru kuvvet kaydırmaya devam ediyordu. Gece de yaklaşıyordu... Her şey koşturmak başlamıştı...

Vadinin Güneyinde Batıya doğru giden gruplardan birisi, Kuzeye doğru yöneldi. Ne tarafa gidecekler diye bakınırken, bize doğru. (saat 14.30'da) ilerlediklerini gördük.

Nihayet 2.Tümenin ısrarla dost dediği askerleri yakından görecektik. Su arkları ile örülü vadide; ikişerli kolda geliyorlar. 500 m.'ye yaklaştıklarında 1/2 Hv. (81 mm.) Tk. ateş etti.⁷¹⁷ “*Gen. Patton'ın; yere yat! Komutu, kaybı arttıran bir pozisyonudur.*” Grup durur, su

⁷¹⁷ PATTON, Gen. George S.; a.g.e., s. 432.

arklarına yamanır, düzlükte durağan bir hedef oluşur. Etki ateşine geçilirken "Kur.Bnb. Faik Türün;

– *Ateşi kesin! Ne yapıyorsunuz? Onlar dost Güney Kore Askerleri!* diye bağırınca; Havan Mevzii'nin yanında bulunan, Tabur Komutanı Yzb. Ahmet Tuncer'de;

– *....! Ateş etme!* emrini verdi.⁷¹⁸ Her halleriyle bize güven vermeyen bu yabancı askerlerin, bizim dostumuz olduklarını üstlerimiz nasıl anlamışlardı? Verilen emre şaşmakla beraber, istemeye istemeye de olsa, havan ateşini kestik.

Yere yamayan ve dost sanılan askerler, birkaç dakika öyle durdular. Sonra kıpırdanmaya başladılar. Şaşırmış gibiydiler. Ateşi kesmemize bir anlam verememişlerdi. Emin olunca, yavaş yavaş ayağa kalktılar ve tekrar bize doğru koşmaya başladılar.

Cephemizin 100 m. kadar önünden, bir dekovil hattı (Wawon-Kunu-ri) geçiyordu. Dost sanılan askerler, dekovil hattına gelince, hemen mevzi aldılar. Dost askerlerin vuruşma durumu almalarına kimimizi şaşıtı, kimimizi endişelendi. Gelen bu askerler, gerçekten dost olsalardı, uygun mesafeye gelince, durmaları ve kendilerini tanıtmaları gerekirdi.

b. Cephede Pandomima

"Tabur Komutanımız Yzb. Ahmet Tuncer;

– *Bizi tanıyamadılar. Korktular. Onlara dost olduğumuzu anlatım,* dedi. O sırada 3. P.Bl. bölgesinde bulunan, 1. P.Bl.K. Yzb. Aziz Pekdemir, ayakta el kol işaretleri ile;

– *Hey oradakiler!* diye bağırınca, yabancı subay dekovil seddi üstüne fırladı. Ayaklarını yana açtı, ellerini beline dayadı. Bu meydan okuma canımızı sıkmıştı.

Biz onlara göre 30-40 m. yükseklikte, derin çukurlar içinde mevzilenmiştik. Onlar açıkta, iyi korunma olanağı vermeyen, alçak bir seddin gerisindeydiler.

⁷¹⁸ VURUŞKAN, P.Yzb. R.; TÜZÜN, P.Tğm. N.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Yabancı subayın kıtasına ve kendisine, aşırı güvendiği belli oluyordu. Bizden çekinir bir hali yoktu. Bize küçümseyerek baktığını söylemek mümkündü. Subayın ve kıt'asının cesaretini beğenmekle beraber, aklının cesaretinden az olduğunu görüyorduk.

Yabancı subay, dünyaları ben yarattım der gibi, karşımıza dikilmişti. Yzb. Aziz Pekdemir; dostça ve güler yüzle, el kol işaretlerinin yetersizliğini Türkçe kelimelerle gidermeye çalışarak;

– *Silâhlarınızı olduğunuz yere bırakın! Sonra buraya gelin*, mesajını kavrayan yabancı subayın, evvelâ kızgınlıktan yüzü karardı, sonra hayret içinde;

– *Hiç olur mu? Asıl siz silâhlarınızı bırakın!* işaretini vermez mi?

O anda kanımızın donduğunu söyleyebilirim. Çinli subay; evele-yip gevelemeden, bizi tutsak almaya geldiğini söylüyordu. Bize açık açık; işiniz bitti, uzatmayın, tutsak olun diyordu... Rüyada görsek, inanamayacağımız tutsaklık önerisi ile karşılaşmıştık. Demek durumumuz bu kadar kötüydü... Yzb. Aziz Pekdemir halâ;

– *Sizin bize teslim olmanız gerekir*, işaretine devam ederken, Çinli kızgınlığını belli ederek;

– *Bekleyemem. Sizi tutsak etmeye geldim. Uzatmayın. Teslim olun!* işaretini verdi. Aziz Pekdemir halâ, bizi tutsak almaya gelen subaya; tutsak olmasını kabul ettirmeye çalışıyordu. Komutanın yapmadığını; 1. P.Bl.'den inisiyatif sahibi bir asker; bu onur kırıcı pandomimayı kesmek için silâhını ateşleyerek;

– *Bu iş lâfla olmaz. Gel de tutsak al* dedi.⁷¹⁹

Bu kurşunla vuruşma başladı. Düşman subayının kendisini çukura atması ile erleri hemen ateş açtılar. Bizden 2. P. Tümenin lâflarına kananlar, halâ uyanmamışlardı.

Düşmanın; bu kadar yakınımızda ve böylesine elverişsiz bir yerde mevzie girmesini, aklımız almıyordu. Sanırız düşman askerleri bizi; ümidi kalmamış, teslim olmaya hazır askerler, olarak düşünmüş olmalıydılar. Onlar bizimle vuruşmaya değil, bizi tutsak almaya gelmişlerdi.

⁷¹⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

İlk tüfeğin patlaması üzerine bazılarımız, vuruşacak yerde;

– *O ateşi kimin açtığı peşine düşerlerken; çekik gözlüler, kestirdikleri hedefleri hemen ateş altına aldılar. Pandomima yüzünden karşı koyma ve korunma önlemlerini savsaklayan erlerimiz; isabetli ve yoğun ateş altında sindiler.*

Düşman erlerinin eğitim düzeyleri, bize yaklaştıkları sırada belli olmuştu. Ateşe başlayan düşman kıtasının, muharebe deneyimlerinin iyi olduğu görülüyordu. Moralleri de epey yüksekti. Kısacası iyi bir düşman timi ile karşılaşmıştık. İlk anda düşman ön almış, hissedilir bir baskı kurmuştu. Ancak; yerimiz ve derin tahkimat ile sayı ve silâh yönünden düşmana üstün durumdaydık.

Tabur Komutanımız Yzb. Ahmet Tuncer ile 1. P. Bl. K. Yzb. Aziz Pekdemir'in kaput etekleri kalbura dönmesiyse de, epey isabet almıştı. Fakat en küçük bir yara almamaları, muharebelerde görülen şanslı hallerden biriydi.

c. O, Dünyanın Bildiği Askerdi

"Düşmanın ilk ateşleri etkili oldu. Bir Ağır Makineli Tüfeğimizin erleri anında şehit oldular.

Diğer Ağ.Mt.le ateşe başlayan Çvş. İbrahim Ak şehit olunca, Onb. Satılmış Çatalkaya hemen Çavuşun yerini alır. Çok geçmeden Onbaşıda can verince, bu sefer Er Ahmet Aşkar, hiç tereddüt etmeden Makineli Tüfikle ateşe devam eder. Babaları Çanakkale'de, Kurtuluş Savaşında nasıl vuruştularsa, şimdi onların çocukları da Kore'de, aynı cesaretle muharebe ediyorlardı.

Ağır Makineli Tüfeğin üç askeri hiç ürkmeden, arka arkaya şehit olmuşlardı. Onlar tarihin kahraman dediği askerlerdi."⁷²⁰

XI. SİNNİM-Nİ'YE KARŞI TAARRUZ

1. 2. Talimgâh Bölüğü

Tugayın iki depo (bütünleme) bölüğü vardı. Sonra bu bölüklere daha uygun düşen, talimgâh (Eğitim) adı verildi. 1. Tal. Bl.ğünün

⁷²⁰ VURUŞKAN, P.Yzb. R.; HANAÇASIOĞLU, P.Ütg. K.; TÜZÜN, P.Tg. N.; Anlattıkları.

28/29.XI.1950 gecesi, Sinnim-ni baskını sırasında elden çıktığını hatırlatalım. Tugayın 2. Tal.Bl. ise Kunu-ri'de, İkinci Kademenin yanında bulunuyordu.

2. Tal.Bl.'nde; Üç Piyade Takım (I., II., III.) ile bir Slh. Takımı bulunuyordu. Silâh Takımında; 3 adet Bazoka, Tevcih aletsiz 60 mm. bir Havan ve bir A4 makineli tüfek bulunuyordu. Bölükte telsiz yoktu. Bu bölükler; subay, astsubay, kıta çavuşu ve kıt'a onbaşısı ile er kayıplarını karşılamak amacıyla kurulmuşlardı. Bu bölüklerin bilinen piyade birlikleri düzeyinde olmadıklarını söyleyelim. Bu bölüklerdeki personel, sıkı bir eğitimle, iyi piyade olarak yetiştiriliyorlardı. Her an cephe bölüklerine gönderilecekmiş gibi hazır bekletiliyorlardı. Ancak, normal bir piyade bölüğü gücünde değillerdi.

Ama bugün (29.XI.1950) Tugayın; aşçısını, yazıcısını, postasını muharebeye sürme ihtiyacını duyduğu, bunalımlı günlerden biriydi.

Tugayın elinde, bu önemli savaş görevini yapacak başka, hazır bir Bölük yoktu. Bu çetin görevin, bütün noksanlarına rağmen; 2. Tal. Bölüğüne verilmesine karar verilir. "Kur.Bnb. Faik Türün yanına P.Ütgm. Bedri Çiğdem'i alarak, Kunu-ri'ye gider. Bnb. Türün, Yb. N.Poyrazoğlu'na;

– 2. Tal.Bl.'nün bindirilmiş olarak, derhal Kaechon'a gönderilmesini söyler."⁷²¹

Tugay Komutası, hazırlıkları hızlandırmak ve göz altında tutmak için P.Ütgm. Naim Duygu'yu, birkaç erle Kunu-ri'ye gönderir. "Saat 07.00'de İkinci Kademeye varan Ütgm. N.Duygu;

– Kademedeli silâh tutan herkesi ve 2. Tal.Bl.nü bindirilmiş olarak, acele cepheye istiyorlar, der."⁷²² Yb. Natık Poyrazoğlu'da taburların eşyalarını kamyonlara yükleyerek, Kunu-ri'de kondukları ilk yerlerine gönderir.

Yb. N.Poyrazoğlu nedense; Oto Bl. ile İkinci Kademeyi Israrla birbirinden 2-3 mil uzakta konuşturur. İrtibat kurulamayan Oto Bl.'den her istendiğinde ve acil hallerde, vaktinde taşıt sağlanamaz. Şimdi bu ivedi durumda; istenen 4-5 kamyon gene vaktinde sağlanamaz. Bu hal epey vakit kaybedilmesine neden olur.

⁷²¹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁷²² SÜMER, P.Tgm. R.; Anlattıkları.

"2. Tal.Bl. geç kalmamak için P.Tğm. Rıfat Sümer'in II. Tk.'nı öncüye çıkararak derhal yaya yürüyüşe geçer. Bölük Kunu-ri köprü-süne vardığında kendisine yetişen kamyonlara biner.

Bölük motorlu yürüyüşte; ne Öncü ne Artçı çıkarır. Taşıtların aralarını açarak, güvenliği sağlar. Bölük saat 11.00'de Kaechon'a ulaşır."⁷²³

2. Yüzlerine Savaşın İzleri Düşmemiş, Pırl Pırl Genç Askerler

2. Tal. Bölüğü yeni üniformaları içinde, cıvıl cıvıl, güleç yüzlü genç erler; I. P.Tb.'nun Kuzey kanadındaki boyun noktasına yanaşırlar. Onların her şey ilgilerini çekmektedir. Merak içinde etrafı seyretdiyorlar.

Çemberdeki birliklerimizi kurtarmak için saatlerdir, oluşturulmaya çalışılan birlik bulunabilmişti. Ne de olsa, eğitim havası içinde iyi hazırlanamamış, savaş deneyimleri bulunmayan askerler; askerlerin karşılaşabilecekleri en güç bir görevle, yüz yüze gelmişlerdi. Birliklerimizi; kuşatmış, savaş deneyimi çok olan, sayıca çok bir düşmana karşı taarruza geçecek, düşman kontrolündeki bir bölgede ilerleyeceklerdi. Düşmanın çemberini kırarak, birliklerimizin çemberden çıkmalarını ve çekilmelerini sağlayacaklardı.

2. Tal.Bl. endişeli bakışlarımız altında, Sinnim-ni'ye doğru yürüyüşe başladı. Bölük daha ilk tertibini alır, ileriye ilk adımını atarken; Erlerin nasıl yetenekli Subayların komutası altında oldukları, hemen anlaşıldı.

2. Tal.Bl. manevraya iyi hazırlanmış bir birlik gibi kusursuz örnek bir tertiple, telâşsız araziye yayıldı. Birlik; uyumlu ve etkili bir bütünlük içinde, kendinden emin, vuruşmaya kararlı, görevini kavramış olarak, canlı bir yürüyüşle, düşman kontrolündeki arazide ilerlemeye başladı.

Bölüğün bu önemli ve cidden ağır görevi, başarmasını dileyerek uğurluyoruz.

⁷²³ SÜMER, P.Tğm. R.; Anlattıkları.

3. Yzb. Adıyaman Karşı Taarruz Grubu

a. 2. *Talimğâh Bölüğü* (-)

Bölük Komutanı: P.Yzb. Hayati Adıyaman

I. Tk.K. P.Tğm. Erdoğan Mete

II. Tk.K. P.Tğm. Rıfat Sümer

III. Tk.K. P.Tğm. Takin Bakaç

29.XI.1950 günü saat 11.35'ten itibaren göreve hazırды...

b. *Amerikan Tank Takımı*

5 Tanklı bir Takımdı. Saat 08.00'den itibaren hazırды.

c. *Havan Bölüğü* (-)

Bl.K. P.Ütğm. İzzet Özbay

Bölükte; Ateş idaresini P.Tğm. Cemal Uzunkol, ileri gözcülüğü P.Tğm. Niyazi Hüroğlu yapıyordu.

Bölüğün 5 Havanı vardı (3 Havan Sinnim-ni'de kalmıştı.)

Bölüğün yeter cephanesi vardı.

Bölükte; Subay, Assb. ve Çvş. ile Onb. ve er noksanı vardı.

Bölük Kaechon'da saat 04.00'ten itibaren göreve hazırды.

ç. *Topçu Taburu* (-)

Taburun 7 Topu bulunuyordu (5 Topu Sinnim-ni'de kalmıştı.)

Taburdan ayrılan; Subay, Astsubay, Çvş., Onb. ve erler vardı.

Taburun 1400 mermisi bulunuyordu.

Tabur Kaechon'da saat 07.30'dan itibaren göreve hazırды.

Taburda; Top. Bnb. Ahsen Saya komutaya vekâlet ediyordu. Top. Bnb. Şemsi Aralp ateş idaresini yürütüyordu.

4. Verilen Görevler

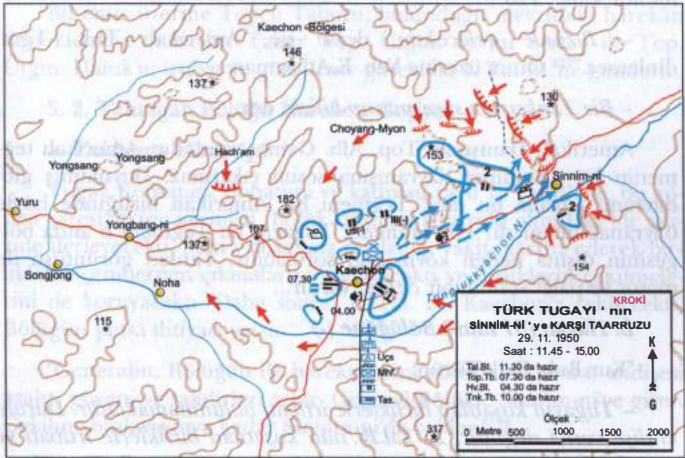
a. 2. *Talimğâh Bölüğüne* (-)

"General Tahsin Yazıcı:

*Sinnim-ni'ye taarruz edeceğiz. Çemberdeki Birliklerimizi kurtaracağız...*⁷²⁴ der.

"Kur.Bnb. Faik Türün:

– İlerde (Sinnim-ni) II. P.Tb. ile 2. P.Bl. kuşatılmıştır. Yerleri pek belli değildir. Tanklar (yol üzerinde duran 5 Tank) emrinizdedir... Taarruzunuzu; Topçu Taburu ile Havan Bölüğü destekleyecek. Sorunuz var mı? Harekete geçin...⁷²⁵

Kroki 32 (B. Yalta Arşivi)

P.Yzb. Hayati Adıyaman Takım Komutanlarına:

– Sinnim-ni'ye Taarruz görevi aldık. Taarruzumuzu tank takımı, Top. Tb. ile Havan Bl. destekleyecek.

P.Tğm. Rıfat Sümer'in II. P.Tk. Birinci Hattı (öncü),

P.Tğm. Erdoğan Mete'nin I. P.Tk. yolun sağında (Güney) ve

⁷²⁴ SÜMER, P.Tğm. R.; Anlattıkları.

⁷²⁵ SÜMER, P.Tğm. R.; Anlattıkları.

P.Tğm. Tekin Bakaç'ın III. P.Tk. yolun solunda (Kuzey) İkinci Hatta. Silâh Takımı şose üzerinde olmak üzere ilerleyecek.

Emri alan Takım Komutanları; takımlarını hemen tertiplerler.

Bölük Komutanı Yzb. Hayati Adıyaman Tnk.Tk.K.'na;

– *Beraber ilerleyeceğiz*, emrine, Tnk.Tk.K.;

– *Siz gidin. Ben arkanız sıra geleceğim. İlerde size yetişirim*, demesine karşı, Yzb.

– *Bizimle geleceksin*, derse de, Amerikalı Tnk. Tğm. dinlemez.⁷²⁶ Onun üzerine Yzb. K.Adıyaman:

– *Biz Tanksız da savaşmasını biliriz*, der.

Amerikalı Danışman Top. Alb. Gambi oradadır. Amerikalı teğmenin bu disiplinsiz davranışına sesini çıkarmaz. Duymamış gibi davranır. Acaba bu tank Teğmeni bir Amerikan birliğinde böyle davranabilir miydi? Hiç sanmam. Tugayın bu Teğmeni o anda bölgesinin dışına neden kovmadığı sorulabilir. Tankın görüntüsü ile motor ve palet sesinin bir değeri vardır...

b. Havan (81 mm.) Bölüğüne (-)

"Kur.Bnb. Faik Türün:

– *Tugayın kuşatılan birliklerle irtibatı bulunmamaktadır. Durum endişe verici değildir. 2. Tal.Bl.'nün kuşatılan birliklerle irtibatı ve geri çekilmelerini sağlamak amacıyla; Tank Takımı ile Top.Tb. ve Hv.Bl.ğü desteğinde taarruz edeceğini bildirir.*

Hv.Bl.K. P.Ütğm. İzzet Özbay'ın komutasında harekete geçer. Hv.Bl.'nün Keşif ve Gözetleme Subayı P.Tğm. Niyazi Hüroğlu 1. Tal.Bl.'ğü yanına gönderilir.

Havan Bölüğü bir süre 1. Tal.Bl.'nü kovuşturur. Bölük gözcüsünden hedef bilgileri gelmeye başlayınca, şosenin solunda (Kuzey) açıkta, düzlükte mevzilenir.⁷²⁷

⁷²⁶ SÜMER, P.Tğm. R.; Anlattıkları.

⁷²⁷ Hv.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

c. *Topçu Taburuna (-)*

"Tugayın Emri:

Kuşatılan birliklerimizi kurtarmak üzere, 1. Tal.Bl.ğü Sinnim-ni yönünde düşmana rastladığı yerde taarruz edecek. Kuşatmadaki birliklerin çemberden çıkmaları ve çekilmeleri sağlanacak. Sonra Bölük verilecek emirle çekilecek. Topçu Taburu, Havan Bölüğü ile Tank Takımı ateşle Bölüğün taarruzunu destekleyecek."⁷²⁸

Bu emir üzerine Topçu Taburu; bulunduğu mevzideki harekâtı desteklemeye hazırdır. Tabur Top. Ütğm. Savim Sertaç ile Top. Ütğm. Haluk'u; irtibat ve gözetleme görevi ile 1. Tal.Bl.'ne gönderir.

5. 2. Talimgâh Bölüğü Harekete Geçiyor

a. *Yaklaşma Yürüyüşü*

Tugay Komutası; donatımı ve kadrosu zayıf 2. Tal.Bl.'ne, bu görevi çaresizlikten vermişti. Bölük düşman kontrolü altındaki bir arazide ilerleyecekti. Sonra düşmana rastladığı vakit taarruz ederek birliklerin çemberden çıkmalarını sağlayacaktı ve birliklerin çekilmelerini de koruyacaktı. Daha sonra; 1. Tal. Bl. Kaechon'a çekilecekti. Bölüğün şansa ihtiyacı vardı.

"Generalin, Bölüğün ilk hareketlerini gördükten sonra, endişesi azalır, güveni ve takdirleri artar. General Bölükle Sinnim-ni'ye girer. Çekilme başlayınca kadar Sinnim-ni'de bekler." ⁷²⁹

"Kur.Bnb. Faik Türün bir süre Bölüğü izledikten sonra, Tugay Karargâhına döner. Amerikalı Albay Gambi'de harekâtı baştan sona izler."⁷³⁰ Albay, Tankların Piyade ile ilerlemelerini değil, yolda kalan araçların kurtarılması ile ilgilenir.

2. Tal.Bl.; vuruşmaya istekli ve örnek bir tertiple düşmana doğru ilerler.

Bölükten; soldaki sırtlara yancı olarak çıkarılan, cesur Kıt'a Onb. Sait'in Mangası, görevini başarıyla yapar. Manga emredilen hatta va-

⁷²⁸ Top.Tb. Subaylarının ve SAVİM, Top.Ütğm. Sertaç; Anlattıkları.

⁷²⁹ DURAK, P.Ütğm. S.; Anlattıkları.

⁷³⁰ SÖNMEZ, P.Ütğm. H.; SÜMER, P.Tğm. R.; Anlattıkları.

rinca bölüğe, arazinin boş olduğunu, düşmana rastlamadığını haber verir.

b. Adıyaman Grubunun Sinnim-ni Muharebesi

"Bölük Sinnim-ni'ye 1 km. kalınca; yayılmaya başlar. Birinci hattaki Tğm. Rıfat Sümer'in II. Takımı, Sinnim-ni köyünün hemen Kuzeyindeki kuru dere yatağına yamanır. Tğm. Erdoğan Mete'nin I. P.Tk., II. Tk.'ın sağına (Güney) yanaşarak mevziye girer. Tğm. Tekin Bakaç'ın III. P.Tk. iki takımın orta gerisinde İkinci Hattı tertiplenir. Silâh Takımı da II. Takımın solu (Kuzey) gerisinde mevzilenir. Düşman görülünce; Havan ve Topçumuzun isabetli ve yoğun ateşleri ile baskı altına alınır. Ardından Tankların gerçekten etkili Top ve Makineli Tüfek atışları başlar. Düşmanın saptanan makineli tüfekleri havaya uçarılır.

2. Tal. Bölüğü, düşmanın işgal ettiği sırtlara karşı (Doğu) taarruza hazırlanırken; 5 Tanktan üçü, Sinnim-ni'ye giren yolun sağ ile solunda mevzilenir.

Topçumuz ile Havanlarımız, isabetli ve hızlı ateşleri ile bölüğü desteklerler.

2. Tal.Bl.'nün ilk hat Takımları; Sinnim-ni köyünün doğusunda kuzeye doğru uzanan kayalı sırtta mevzilenen düşmanla, ateş muharebesine tutuşurlar. Havan Bölüğü; kayalı sırttaki düşman makineli tüfeklerini etkili ateşi ile susturur. Bölüğe çekilme emri gelinceye kadar, ateş muharebesine devam eder."⁷³¹

XII. SİNNİM-Nİ'DEN KAECHON'A ÇEKİLME

1. Çemberdekilerin Kurtulmaları

a. II. Piyade Taburunun Çekilmesi

"2. Tal.Bl.; saat 12.30 sularında; açılmış ve yayılmış olarak, Sinnim-ni bölgesine girmeye başlar. 2. Tal.Bl. şosenin kuzeyindeki sırtlarda, asker görünce durur. Muharebe için hazırlığa geçer.

II. P.Tb. subayları, Kaechon'dan Tanklarla gelenlerin, vuruşma pozisyonuna girmeye başladıklarını görünce, Borozan'a seslenirler:

⁷³¹ 2. Tal.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

– *Bizi tanıyamadılar. Borazan, hemen "Karavana Borusunu" çaldılar. Borazanın borusu üzerine, 2. Tal.Bl. rahatlar. Sinnim-ni köyüne doğru ilerlemesine devam eder.*

2. Tal.Bl.K. Yzb. Hayati Adıyaman; Tugayın emrini II. P.Tb.'na bildirmek üzere, P.Tğm. Tekin Bakaç'ı gönderir. Taburun coşku ile karşıladığı Tğm. Tekin Bakaç;

– *Tugayın emri; II. P.Tb.'un derhal çekilmeye başlayacağını, Taburun; çözülmesi ile geri çekilmesini; 2. Tal.Bl.'nın koruyacağını söyler.*

General Tahsin Yazıcı'nın, askerleriyle Sinnim-ni'ye girmesi, subaylarla erleri coşturur. Tugay kuşatılan askerini, terk etmemiştir.

Gen. Patton'un; *"Kaz yahut öl. Savaş savunma ile kazanılamaz"*⁷³² der. Tugay'da, taarruzla, kuşatılan birliklerini kurtarmayı başarır...

Daha önceden, çekilme hazırlıklarını tamamlamış bulunan II. P.Tb., hemen harekete geçer. Tank, havan ve top ateşi ile düşmanın sinmesinden yararlanan II. P.Tb., yaralılarını tahliye etmek için eldeki tüm taşıtları ve Sinnim-ni köyünde işler durumda bırakılan araçları harekete geçirir. Bozuk taşıtlarla, bırakılan Topların tahribine çalışılır.⁷³³ Her asker, kullandığı silâh ve aracı, tahrip etmesini de bilmelidir.

II. P.Tb.K. Bnb. Mikat Uluönlü, düşman silâhlarının ateş altına alınması için, İngilizce dilmanı P.Ütğm.i Sami Durak'ı, tankların yanına gönderir. Ütğm. Sami Durak ateş altında, tankların yanına varır. Tanklara hedefleri tarif eder.

"II. P.Tb. Tankların ateş baskısı üzerine; 6. P.Bl. (öncü) yaralı taşıtları, Kh.Bl., 5. P.Bl., (artçı) tertibiyle, Kaechon'a doğru yürüyüşe geçer.

2. Tal.Bl. Sinnim-ni köyü içine girmiş, II. P.Tk. ilerisindeki düşmana taarruz etmekteydi.

⁷³² PATTON, Gen. S. George; Benim Bildiğime Göre Harp, İstanbul, 1952, s. 431.

⁷³³ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

Düşmanın ağır silâhları, piyade mevzileri; top, havan ve tank ateşleri ile tahrip ediliyordu.

Sinnim-ni köyünün sokakları; avlular, duvar dipleri, su arkaları ile pirinç tarlaları şehitlerimizin, Çinlilerin ve sivillerin cesetleriyle doluydu. Bu feci manzaraya göre askerlerimiz, Gerillâlarla Çinli askerlere, baskını pek pahalıya ödetmişler. Köyün içi, dışı, terk edilen silâh, taşıt ve cephaneye ile Tabur Ağırılıklarının malzemeleri ile doluydu. Düşman malzemeye el atma fırsatını bulamamıştı...

P.Ütgm. Sami Durak'ı, köyde silâh toplarken gören General T.Yazıcı'nın, gözleri dolar. Bu askerler daima; sancağını, silâhını ve arkadaşını; namus bilen askerlerdir."⁷³⁴

"II. P.Tb. çekilirken General Tahsin Yazıcı, Sinnim-ni'dedir. II. P.Tb.; Kaechon'a ateş yemeden ulaşır. Çekilen Tabur; Kaechon etrafındaki sırtların; Türk ve Amerikalı askerler tarafından tutulduklarını görünce rahatlar.

Tugay Karargâhının içi yaralılarla doluydu. Etraf derin bir sükunet içindeydi. Maalesef en üzücü olan; 28.XI.1950 günü Wawon Muharebesinde yaralananların bile, halâ tahta sıraları üzerinde tahliyelerini beklemeleriydi."⁷³⁵

"Çemberden çıkanlar, Tugaya sözlü raporlarını verirler. Karargâhın etrafındaki sokaklarla, duvar dipleri güneşlenen birliklerle dolmuş. Askerler az ilerde toprak yolun kenarında, yükselen cephaneye ile kumanya yığınlarına üşüşürler.

Güneş ufka yaklaşmakta, her dakika hava biraz daha soğumaktaydı. Fakat II. P. Taburuna bilgi veren, görevi emreden biri çıkmıyordu. Askerler; gecikmesinden, işlerin gene bilinmedik bir arazide geceye bırakılmasından çok huzursuzdular."⁷³⁶

⁷³⁴ DURAK, P.Ütgm. S.; Anlattıkları.

⁷³⁵ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁷³⁶ II. P.Tb. Subayları ve AKPOLAT, P.Tgm. O.; Anlattıkları.

b. 2. Piyade Bölüğünün Çekilmesi

(1) Komutanım Tanklar Geliyor

2. Bölük; II. P.Tb.'dan umduğu desteği bulamamanın hayal kırıklığı içinde, kara kara düşünmeye başlar. O durumda ve o saatte; düşünceler, mevziler, kısaca her şey karma karışıktı. Kurtuluş için küçük bir ümit ışığı yoktu. 2. Bl.ğü endişeye sürükleyen en büyük sıkıntı; 60'a yakın ağır ve hafif yaralının tahliye, olanaksızlığıydı. Çaresizliğin her yanı sardığı o sırada; iki Amerikan jetinin gök yüzünde parlaması; kaygıları dağıtmaya, yeni bir ümit ve yeni bir hevesle işe sarılmaya yeter. Jetler, bölüğün 5-10 km. uzağındaki hattı içtimaları bombalarlar ve çekip giderler.

"2. Bölüğün Subayları (P.Ütgm. Hilmi Sönmez; P.Ütgm. Şerif Yavuz, P.Ütgm. Selâhattin Eregemen, P.Tgm. İhsan Sözer ve J.Tgm. Kemal Saldıraner ve 7. Bl.'ten P.Ütgm. Naci Gökçe) toplanırlar. Beklemenin eriyip gitmek olacağı, çekilmede azda olsa, kurtulma ümidi bulunduğu kabul edilir. Çözülme ve çekilme hareketi için görev bölümü yaparlar.

Ütgm. Hilmi Sönmez; yaralıların tahliyesi ile çözülme ve çekilmenin; Ütgm. Şerif Yavuz'un ağır makineli tüfeklerinin desteğinde, I. P.Tk. tarafından sağlanmasını,

J.Tgm. Kemal Saldıraner'in Takımı ile çekilmeyi korurken, yaralı tahliyesine de yardım etmesini,

P.Tgm. İhsan Sözer'in Slh.Tk.'na yaralıları toplaması ve taşıması emredilir. Gereken düzen alınırken, gözcülerin;

– *Komutanım, iki Tankla Piyadeler, Sinnim-ni'ye yaklaşıyorlar* bağırırları üzerine;

– *Bu sefer galiba kurtuluyoruz*, diyerek sevinirler. Ümit ve şevk içinde dört elle işlere sarılırlar."⁷³⁷

(2) Yaralı Kolu Ateş Altında

"Tanklarla Piyadeler, Sinnim-ni'ye girerlerken; 2. P.Bl.'nün yaralıları da, P.Tgm. İhsan Sözer'le Tgm. Kemal Saldıraner'in komuta-

⁷³⁷ 2. P.Bl. Subaylarının Anlattıkları.

sında; bir Öncü Mangası ile bir Artçı Mangasının koruması altında; önde yürüeyebilen hafif yaralılar, sonra yardımla yürüeyenlerle (30 kişi), sırtta ya da iki kişi tarafından taşınabilen ağır yaralılar (50* kişi), tek tük gelen ateş altında, epey uğraştan sonra Tongjukkyochon suyunun kuzey kıyısına varabilirler."⁷³⁸

Kroki 33 (B. Yalta arşivi)

* Bunun abartılı bir sayı olduğu düşünülebilir.

⁷³⁸ SALDIRANER, P.T.ğm. K.; SÖZER, P.T.ğm. İ.; Anlatıtları.

"Mevzilerde Artçı I. P.Tk. (-) ile bırakılan P.Ütg. Şerif Yavuz'un I. Ağ.Mt. Takımı, yaralı kolunu ateşleri ile korur. Düşmanın artçı Takımına taarruzu başlayınca, Ağ.Mt.Tk. düşman taarruzunu kırmaya yönelir. Yaralı kolu bu defa; Tongjukkyochon suyu Güneyindeki tepelerden açılan ateş altında kalır.

Hafif yaralılar ile ağır yaralılarından taşınabilenler, Öncü Mangası ve ateş edebilen yaralıların koruması altında, pirinç tarlalarında yata kalka, ateş ede ede, ilerlemeye çalışırlar. Adı bilinmeyen kahraman bir yüzbaşının, yaralı koluna ateş eden düşmana, bir manga ile taarruza kalktığına tanık olunur...

Sinnim-ni'de yaralıların taşınmaları ile P.Yzb. Muzaffer Sebükçebe'nin ilgilendiği görülür.

2. P.Bl.K. P.Yzb. Ramazan Akıncı; başından yaralıdır. Kan kaybına ve bilincinin azalmasına rağmen, erlerin ilgi ve çabalarıyla kurtarılabilir. 2. Bl.'gün yaralıları Sinnim-ni'ye vardığında, II. P.Tb. çekilmiştir.

Tugay Komutası 2. P.Bl.le ve yaralıları ile ilgilenmez ve bir yardımda bulunmaz. Halbuki Sinnim-ni'ye 600 m. mesafedeki 2. P.Bl.'güne, bir Piyade Takımı ve üç tankla yardıma gidilseydi; 2. P.Bl.'nün yaralı tahliyesi, daha kolay sağlanabilirdi...

Basireti * bağlandı sözünün hatırlanacağı yerdir. *Basiret*in yanı sıra; arkadaşlıkla (yardımlaşmaya) ve cesarete de ihtiyaç olduğu gündür."⁷³⁹ Böyle vakitlerde bizim askerlerimizin değişmez, yüksek ve sağlam arkadaşlık duyguları bilinir. Fakat yönlendirme olmazsa, sıkıntıda olanları kim bilebilir ki...

(3) Kahraman Şehitler Tepesi

"Yaralı kolu mevzilerden aşağı iner, gözden kaybolurken, düşman, Artçı görevini yüklenen Ütg. Hilmi Sönmez'in I. P.Tk.'na, taarruza geçer.

Ütg. Hilmi Sönmez, telsizle temas kurmaya çalışırken;

* Basiret; Sezgi, anlayış, dikkat, uyanıklık ve sağgörü...

⁷³⁹ SÖZER, P.Tg. İ.; Anlattıkları.

– *Sizi duyuyorum. Bana yerinizi bildirin, sesi gelince; Ütgm. Hilmi Sönmez;*

– *Burası 2. P.Bl. düşman taarruz ediyor. Ateş altındayız, der. Bölükte harita yoktur. Koordinat verilemez. O nedenle çam ağacına "Türk Bayrağı" asılır. Savaş kahramanlarının; vazife, cesaret ve arkadaşlık anlayışları, Türk Bayrağı ile o günden sonsuza, o çamlı tepede sembolleşir.*

Telsizde konuşan subay Topçu Subayıdır. Sis mermilerinin hedefe düşmeleri üzerine Topçunun etki ateşi başlar."⁷⁴⁰

"Üç yönden düşmanla vuruşan Artçı Takım Komutanı Ütgm. Hilmi Sönmez, Topçu ateşinin etkisinden yararlanmak için, Ağ.Mt.Tk.K. Ütgm. Şerif Yavuz'a;

– *Şerif, Makineli Tüfeklerini çekmeye başla! Arkan sıra bir Manga ile çekileceğim. En son Çvş. Remzi Özkaynak çekilecek!* der.

Ütgm. Şerif Yavuz Takımı ile vadiye indiğinde yaralanır. Ütgm. Hilmi Sönmez'in Mangası (-) çekilince, düşman üç yanından Çvş. Remzi Özkaynak'ın Mangasına hücum eder.

Çvş. Remzi Özkaynak yanındaki birkaç erle, düşmanı oyalamaya çalışır. Çvş. Remzi Özkaynak kahraman erleriyle çam ağacında dalgalanan Türk Bayrağının altında, mermileri ve bombaları bitince süngülerini kullanırlar.

Kahramanların kahramanları; birer birer şehit oluncaya kadar vuruşurlar.

Kahraman Şehitler Tepesinde, dalgalanan Türk Bayrağı, hep gözlerimizin önündedir. Beraber asker olduk. Beraber vuruştuk. Yaşadıkça beraberiz. Sizleri anmamak, unutmak mümkün değil. Çünkü kahramanlar hep yaşarlar..."⁷⁴¹

Eski büyük kültürleriyle, şimdi ilgilerini kesen *bu Kızıl Çin askerleri*, sağlam ve yaralı ayrımı yapmadan ateş ederler. Artık bu savaş değil vahşetti.

⁷⁴⁰ SÖNMEZ, P.Ütgm. H.; Anlattıkları.

⁷⁴¹ SÖNMEZ, P.Ütgm. H.; Anlattıkları.

(4) Siz Kurtulun

"Mevzideki Artçı Çvş. Remzi Özkaynak'ın cesur erlerinden vuruşma sesleri yükselirken, Ütğm. Hilmi Sönmez, Tongjukkyochon suyuna iner. Yaralı Ütğm. Şerif Yavuz'la karşılaşır. Erler;

– *Üsteğmenim götürelim*, dediklerinde, Ütğm. Şerif Yavuz;

– *Beni bırakın! Siz kurtulun! Ben burada kalacağım*, Ütğm. Şerif Yavuz; *yaralılar arasında bir subay bulunmalı*, der gibiydi.

Ütğm. Şerif Yavuz iri yapılydı. Annesine çok düşkün, konuşurken yüzü kızaran, kendi halinde, kimseye zarar vermeyen, kendini belli etmeyen ve vicdanlı bir subaydı. P.Ütğm. Şerif Yavuz; son nefesini, kahramanca, fedakârca veriyordu.

Ütğm. Hilmi Sönmez 3-4 erlik Mangası ile Sinnim-ni'de 2. P.Bl. için bekletildiği söylenen, 2 tankın yanına gider. Fakat Tanklar çakılı Topçu gibidirler. Tankları Çvş. Remzi Özkaynak'a yardım için harekete geçiremez. Ancak tanklara ateş ettirir. O sırada Kaechon'da vuruşma başlamak üzeredir.⁷⁴²

(5) P.Ütğm. Generalin Karşısında

"P.Ütğm. Hilmi Sönmez; yorgun, acılı, vakur (onurlu) ve belleğinde yer eden ömür boyunca hatırlayacağı yiğitlik anılarıyla dolu, üç dört kişi kalmış mangası ile yola koyulur. Sağındaki (Kuzey) sırtlarından, güneyde de eteklerden batıya, Tugayın gerilerine giden düşman birliklerini görür.

Yolda kalan araçları kurtarmaya çalışan Alb. Gambi karşılaştığı Üsteğmene;

– *Askerlerin bitmiş*, der. Albay, 2. P.Bl.'nün ne yaptığını bilse, böyle konuşmazdı. O askerleri saygıyla selamlardı. Ütğm. Hilmi Sönmez, cevap vermez, yoluna devam eder.

Kaechon'a yaklaşırken, düşman askerlerinin marş marşla, I. P.Tb.'na doğru koştuklarını görür. Yarım mangası ile düşmana ateş etmeye başlar. Birileri, sayılarına bakmadan düşmanla vuruşuyorlarsa, biliniz ki o vuruşanlar, hep en iyilerdir.

⁷⁴² SÖNMEZ, P.Ütğm. H.; Anlattıkları.

Aniden ortaya çıkan Kur.Bnb. Faik TÜRÜN;

– *Ateş etmeyin! Onlar dosttur!* deyince, Ütgm. Sönmez de ateşi keser. Bnb. F.TÜRÜN, Ütgm. H. Sönmez'e;

– *Geçmiş olsun. General seni bekliyor,* der. Ütgm. Hilmi Sönmez, Generalin huzuruna çıkar. General durumu sorar. Ütgm.'de;

– *Düşmanın büyük kuvvetlerle ilerlediğini söyler.* Yzb. Sacit ÖZBAL;

– *Generalim, Üsteğmenin yüzüne bakın, sapsarı olmuş, çok korkmuş. Durum aydınlansın. Durumu kendimiz görelim,* der. General Ütgm. Hilmi Sönmez'e döner;

– *Üsteğmenim, Bölüğünüz Pyongyang'a* çekiliyor. Bölüğün başında, Ütgm. Selâhattin Eregemen bulunuyor. Bölüğünün başına git!* der. Ütgm. H. Sönmez;

– *Generalim, yaralıyım* deyince, Üsteğmenin yüzünün sarılığı'nın korkudan değil, kan kaybından olduğu anlaşılır. General T. YAZICI;

– *Üsteğmen yaralı. Hemen bir jiple geriye gönderin* emrini verir" Ütgm. Hilmi Sönmez için böylece, Tokyo'da General Hospital Hastanesinin yolu açılmış olur.

General, Kur.Bşk. Kur.Yb. Selâhattin Tokay ile Emir Subayı Sv.Yzb. Hurşit Güneşli'ye;

– *I. P.Tb.'runa, mevziini iki saat savunduktan sonra, emir beklemeden çekilmesini bildirin,* der."⁷⁴³

2. P.Bl.'nün, dillerden düşmeyecek olan, başarılı Sinnim-ni muharebesi sona ererken, Gazi arkadaşları; kahraman şehit arkadaşlarının, nöbetini tutmaya, vuruşmaya ve sancağı dalgalandırmaya devam ederler.

* O sırada Tugayın Pyongyang'a çekileceğini Tugayda bir bilen yoktu...
743 SÖNMEZ, P.Ütgm. H.; Anlattıkları.

2. Adıyaman Grubunun Kaechon'a Çekilmesi

"2. Tal.Bl.; II. Tk.K. Tğm. Rifat Sümer, şose üzerinde duran üç kamyonu götürmek isterse de, çalıştıramadığı için daha sonra alınır- lar düşüncesiyle, tahrip etmeden bırakır.

2. Tal.Bl.ğünün Takımları; kademeli olarak, Hv.Bl.'nün ateş mevzii üzerine çekilirler. Hv.Bl. mevzilerinden, Tongjukkyochon vadisinin güneydeki eteklerine bakıldığında; düşman yürüyüş kollarının batıya doğru gitmekte oldukları görülür.

Hv.Bl., Türk Bayrağı ile yürüyen birkaç yüz kişilik düşman yürüyüş kolunu hile yapıyor diye tüfek ateşine tutar. Fakat ardından, dost olma olasılığı nedeniyle, ateş kesilir. Daha sonra bunların düşman olduğu anlaşılır. Birliklerin birbirlerinin yerlerinden haberleri yoksa, irtibatsızlık varsa, bu tür yanlışlıklar ve karışıklıklar olabilir.

2. P.Bl.'nün gelmesi ile Hv.Bl., Havanları sökerek çekilmeye başlar. 2. Tal.Bl.'de Hv.Bl.'nü kovuşturur. Bölükler çekilirlerken, Kaechon'dan ateş sesleri gelmeye başlar. Kaechon'a girilirken, I. P.Tb.'nun, düşmanla sıkı bir ateş muharebesine tutuştuğu görülür.

2. Tal.Bl. Tugay karargâhı önüne gelince, Yzb. Adıyaman; Tugay Komutasına sözlü raporunu verir."⁷⁴⁴

"Düşmanın, vadinin kuzeyi ile güneyinden, elini kolunu sallayarak, ilerleyen irili ufaklı gruplarına ateş açan yoktu."⁷⁴⁵

XIII. KAECHON'DAN EMİRSİZ ÇEKİLMELER

1. Topçu Taburu İnisiyatifi ile Çekiliyor

"Topçu Taburu Kaechon'da ki Ateş mevziinden, Adıyaman Grubunun taarruzunu desteklemişti. Topçu mevzilerinden saat 14.00 sularında, Çinlilerin; 235 ve 211 rakımlı tepede görülmeleri ve batıya doğru ilerlemeleri, Topçu Tb.K.'nı etkiler. Bu sırada Topçu Taburu- nun elinde, altı zırh mermisinden başka atacak mermi kalmamıştı. Sinnim-ni çemberinden kurtulan II.P.Tb. Kaechon'a girerken; Top-

⁷⁴⁴ SÜMER, P.Tğm. R.; Anlattıkları.

⁷⁴⁵ ÖZBAY, P.Ütğm. İ.; Anlattıkları.

çu Tabur Komutanı, Taburuna mevzi değiştirme emrini verir."⁷⁴⁶ Karargâhta ise General Yazıcı;

– *Son nefer son kurşun!* emrini vermekteydi. Yol kenarında bekleyen Toplar, Top.Tb.K.'nın inisiyatifi ile Kunu-ri'ye doğru çeker giderler.

Derinlikte tertiplenme plânı hazırlanmamasının ilk tehlike çanını, Topçu Taburu çalmış oldu. Topçu Taburunun aniden kendi başına çekilmesi, gergin fakat sakin Kaechon'da, telâşa neden olur. Taburun peşine az da olsa takılanlar çıkar. "Araca atlayan geriye gider. Tabur yolu üstünde Yuru köyündeki 2. Bt.'yası yanında, fazla oyalanmadan ve ateş yemeden Kunu-ri Köprüsünün Güneyine çekilir. Topçu Taburu, Amerikan Topçusunun yanında mevzie girer. Taburda yalnız 2. Bt.'yada, 130 mermi bulunmaktadır. Topçu Taburu Kaechon'daki İleri Gözcüleri ile irtibat kuramadığından, Tugaya ateş desteğinde bulunamaz. Zaten mesafede uygun değildir.

Piyadelerin şose dışından çekildikleri görülür. Piyadeler, Yongdong noktasında düşmandan ateş yemeye başlarlar. Saat 16.30 da Çinlilerin kuzeydeki sırtlardan vadiye doğru inmeleri üzerine; Topçu Tabur Komutanı; Tabura mevzi değiştirme emrini verir."⁷⁴⁷ "Topçu Taburu 4-5 km. Güneyde P.Yb. Natık Poyrazoğlu'na rastlar. Yb. N.Poyrazoğlu;

– *Aldığım emir gereğince; bütün birlikler Pyongyang'a çekilecek,* der."⁷⁴⁸

"Topçu Tabur Komutanı, Sunchon-Anju kavşağında, Top.Ütgm. Alâattin Haydaroğlu'na (İngilizce biliyordu);

– *Bizi Pyongyang'a götüreceksin,* der. Top.Tb. yolda yer yer ateşle karşılaşır. Top.Tb. Anju yolu ile Pyongyang'a çekilmeye başlar."⁷⁴⁹

Epey yol gittikten sonra, Top.Yzb. Halit Sencer, Top.Tb.K.'nına;

⁷⁴⁶ ARALP, Top.Bnb. Ş.; SENCER, Top.Yzb. H.; Anlattıkları.

⁷⁴⁷ ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

* O sıralarda bu bilgiyi Tugay'da kimse bilmiyordu...

⁷⁴⁸ HAYDAROĞLU, Top.Ütgm. A.; Anlattıkları.

⁷⁴⁹ HAYDAROĞLU, Top.Ütgm. A.; Anlattıkları.

— 100 km. çekildik. Duralım, toparlanalım, der.

Çekilme sırasında Topçu Taburunda kopmalar olur. Top.Tb. Anju'ya (Batıya) doğru giderken, bazıları da Sunchon'a (Güneye) doğru saparlar. Sunchon yönünden gidenler, Sunchon'dan geçerek "30.XI.1950 akşamı Pyongyang'a varırlar.

Top.Tb. Pyongyang'da çatısı yıkılmış, sobası bulunan bir kışlaya yerleştirilir."⁷⁵⁰

2. Tugay Karargâhında Gerilim

Tugay dost ve düşmanın durumunu bilmiyordu.

I. P.Tb.'nun Güney yönünde ateş muharebesine tutuşması ve düşmanın Kaechon'da çemberi daraltmaya girişmesi de, 2. P. Tümenine bir şey ifade etmiyordu.

Tugayın, Tümenle koordineli hareket etme önerisi de, cevapsız bırakılıyordu. Tugayın asıl elini kolunu bağlayan; Kunu-ri kuzeyinde dost birlik bulunup bulunmadığının bilinmemesiydi.

Tugay, BM Kuvvetlerinin çekilmelerini tehlikeye sokmamak için, son ana kadar Kaechon'da tutunmaya çalışıyordu. Bu direnmenin gerekip gerekmediği üzerinde, Tugay karargâhında ayak üstü tartışmalar oluyordu. Her kafadan bir ses çıkıyordu. I. P.Tb. cephesinden gelen silâh sesleri; Kaechon'daki birlikleri (II. P.Tb., 2. P.Bl., Hv.Bl., 2. Tal.Bl., İs.Bl., Tugay Bağlı Birlikleri) ve Tugay komutasını; düşündürüyordu.

İkinci vakti gelmiş, akşam yaklaşıyordu. Kimse 29/30.XI.1950 gecesini Kaechon hattında geçirmeyi olası görmüyordu. Kaechon hattı gerisindeki (Batı yönünde) dost kuvvetlerden iyice kopmadan, münferit bir vuruşmaya sürüklenmeden, derhal derinlikte "*Oynak Savunma*"ya geçmek düşünülüyordu. Fakat Amerikan Birliği ve telsiz aracı ile verdiği yanlış bilgilerle (Dost-düşman) Tugayın kendi başına hareket etmesini engelliyordu.

⁷⁵⁰ ALKAN, Top.Tğm. K.; Anlattıkları.

3. Ani Çekilme Üzerine Ani Karar

"Topçularımızın, aniden inisiyatifleri ile Kaechon'dan Kunu-ri'ye doğru çekilmeleri (saat 14.30) askerleri endişeye düşürmüştü. Saat 15.15 sularında, I. P.Tb. cephesinden (Doğu) silâh seslerinin gelmesi üzerine;

– *Düşman yaklaştı. Taarruza geçti!* sesleri ortalığı telâşa verir. Askerler istirahatı severler. Fakat her an kaygı veren gelişmelerin olduğu, karışıklığın ve belirsizliğin sürdüğü saatlerde, birlikler görevsiz oturmaktan huzursuzdular. Çünkü vakit, boş durma vakti değildi. Saat yürüyor, düşmanda yürüyor, fakat bir biz duruyorduk.

Tugay Bağlı Birlikleri, endişeli de olsalar, emirsiz yerlerinden ayrılmazlar. Fakat Sinnim-ni'den dönenler (II. P.Tb., 2. P.Bl., 2. Tal. Bl.), yani baskının ne olduğunu bilenler, doğu yönünden (I. P.Tb. tarafından) atış seslerinin gelmesi ile ayağa kalkarlar. Kimse ne olduğunu, ne yapılacağını ve emrin ne zaman verileceğini bilmemektedir.

Sabırsızlığın ve gerginliğin artması üzerine; II. P.Tb.K. P.Bnb. Mikat Uluönlü; durumu öğrenmek, bilgi ve emir almak için Tugay Karargâhına gitmek üzere Taburundan ayrılır."⁷⁵¹

"Yzb. Sacit Gürönlü ile Yzb. İsmail Çataloğlu'nun Tümen telsizi ile General T.Yazıcı arasında; gidip gelmelerinin sonu gelmiyor. 2. P. Tümeni; hiçbir rapora, öneriye, soruya ağzını açıp, cevap vermiyor. Tümen her ağzını açtığında;

– *Onlar dost birlikler, meraklanmayın* demekten başka bir şey söylemez. Tümene;

– *I. P.Tb. düşmanla Ateş Muharebesine tutuştu. Düşman kuşatıyor*, haberi bile etki yapmaz. Tümen; sesini çıkarmamakta, duymamış ve anlamamış gibi davranmakta devam eder.

Tugay Karargâh Subaylarından;

– *Amerikalıların çekip gitmiş olduklarını söyleyenler oluyordu. Ama bu haberi kimse araştırmıyordu.*

Yzb. Sacit Gürönlü ikide bir;

⁷⁵¹ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

– *Generalim çekilelim, geç kalıyoruz, derken, General T.Yazıcı;*

– *Çekilmenin henüz vakti gelmedi. Çekilmek için kimseden emir beklemiyorum. Herkes görevini özveriyle yapsın! der.*"⁷⁵²

"Yzb. Sacit Gürnlü;

– *Generalim, Amerikalılar kaçıyorlar, dediği sırada, Karargâha Havan mermileri düşmeye, makineli tüfek ateşleri gelmeye başlar. Amerikalıların boşalttıkları mevzileri işgal eden düşman, Tugay Karargâhına anında ateşe başlamıştır.*

Amerikalıların tepeden aşağıya, karma karışık kaçışmaları, bardağı taşıran son damla olur. Kaechon'da şoseye doğru bir koşu başlar. Amerikan Birliği; Tümeden aldığı telsiz emri ile mi? Yoksa inisiyatifi ile mi? Tugaya haber vermeden, hızla mevzilerini düzensiz bir biçimde, boşaltır.

Amerikalılar kaçır, karargâha havan mermileri düşerken, General Tahsin Yazıcı;

– *Türün ne dersin?* deyince; Kur.Bnb. Türün;

– *Çekilelim Generalim. Geride uygun bir yerde mevzie girilir,* der. General;

– *Peki emri kıt'alara nasıl ulaştıracağız?* der. Kur.Bnb. Türün;

– *Ben gider, emri iletirim Generalim,* der..."⁷⁵³ Binbaşı hemen hareket eder.

4. 2. Tümenin İnce Senaryosu Tutmadı

Tugay; Sinnim-ni'deki (28/29.XI.1950) gece paniğinin üzerinden 24 saat geçmeden; (29.XI.1950) ikinci vakti Kaechon'da, yeni bir panik fırtınasına yakalandı. Bu panik 2. P.Tüm.'nin eseri idi.

Türk Tugay'ının; görev, yetki ve sorumluluk alanı içine gönderilen Amerikan Grubunun; Tugayın emrine verilmemesi ve Tümenin emrinde tutulmasının sonuçları, iyi olmadı. Hem Tugay hem de Amerikan birliği, yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalır.

⁷⁵² YURTCANLI, P.Yzb. F.; Anlattıkları.

⁷⁵³ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

Çekilen Amerikan Muharebe Timi, Çinlilerin ateşleri altında dağılır. Ardından, Yongbong-ni'de çembere girer. Amerikalı askerler çemberden, Türk arkadaşları ile yardımlaşarak çıkabileceklerdi.

Yongbong-ni çemberinde; Amerikalı Tankçılar ve Piyadeler ile birlikte, omuz omuza vuruştığımız o saatleri, halâ takdirle andığımızı söylemeliyim.

5. Amerikalıların Peşine (Emirsiz) Takılanlar

a. III. Piyade Taburu Mevzilerini Bırakıyor

III. P.Tb.; Kaechon Kuzeyinde, 211 rakımlı tepenin Güneyinde ki sırtlarda savunma mevziine girmişti. Tabura solda (Batı) Amerikalıların tuttukları mevzilerden söz edilir. Bu birlikle temas için III. P. Tb. bir harekette bulunmaz.

"III. P.Tb.; şosenin güneyinde 80 m. rakımlı yayvan sırtta bulunan I. P.Tb.'nun saat 15.15'e doğru, yaklaşan düşmanla muharebeye tutuştuğunu görür. III. P. Tabur kuzeylerindeki düşman gruplarının, Batıya doğru ilerlediklerini Tugaya rapor eder. Tereddüitten sonra, görülen askerlere ateş edilmeye başlanır.

Saat 15.30'da S-III Subayı P.Yzb. Zeynel Kartal;

– *Tugaydan çekilme emri geldiğini; Taburun şosedeki boyun noktasına, intizam içinde inmesini bildirir.*

– *III. Tabur mevzilerini bırakmış, şoseye doğru koşuyor sesi, I.P.Tb.nu meraklansa da, yerinden kımlıdatamaz. I. P.Tb. düşmanla tutuştuğu ateş muharebesine devam eder.*⁷⁵⁴

"III. P.Tb. (bir bölükten fazla), Amerikalıların kamyonlara bindikleri yere koşar. III. P.Tb. şose üzerinden boyun noktasına (107 rakımlı) yaklaştığında, iki yanından makineli tüfek ateşi yemeye başlar. Boynun doğusunda, havan ateşi ile karşılaşan tabur dağılır. Gruplar halinde, taşıtların tıkadığı yolun iki yanından yorucu bir yürüyüşe geçer. Subayların etrafını alan askerler, rastladıkları düşman Gruplarına ateş açarak ve taarruz ederek, kendilerine yol açmaya çalışırlar. Gruplar 29/30.XI.1950 gecesi, saat 20.00 sularında

⁷⁵⁴ KARTAL, P.Yzb. Zeynel; ve III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

Kunu-ri köprüsüne geldiklerinde, düşman ateşi dışına çıkmış olurlar.⁷⁵⁵

"Kunu-ri köprüsü civarında mevzilenen Amerikan topçu yüzbaşısına;

– *Yarım saat sonra düşman burada olur...* denildiğinde, Amerikalı Top. yüzbaşı saatine baktıktan sonra;

– *Daha bir buçuk saat buradayım*, der.⁷⁵⁶ Bilinçli, disiplinli ve görevi namus bilen, nice cesur askerler var. Muharebe aslında onların hikâyesidir.

b. Asker ve Taşıt Seli

"– *Düşman yaklaştı, Taarruz ediyor*, seslerinin ardından; saat 15.30'da Tugay Karargâhı Makineli Tüfek ve Havan ateşi altında kalır. Amerikalılarla III. P.Tb. (-)'un arkasından; II. P.Tb. ile 2. P.Bl. Kaechon'u terkederler. II. Tb. ile 2. P.Bl.; savunmaya elverişli görünen Batıdaki ormanlık sırta doğru yönelirler. II. P.Tb. Bölükleri sırta inisiyatifleri ile vuruşma düzeni almaya çalışırlar."⁷⁵⁷

"Şosedeki taşıtların Kunu-ri'ye doğru yürüyüşe geçmeleri ve II. P.Tb.'nin bulunduğu sırtta, yoğunluğun ve karışıklığın artması üzerine; askerler kendiliklerinden top seslerinin geldiği yöne (Batı) doğru gitmeye başlarlar. Bulabilenler taşıtla, bulamayanlar yaya 1 km. kadar gidemeden, isabet alan kamyonlar yolu tıkarlar. Sağa sola gitme olanağı bulamayan konvoy durur.

II. P.Tb.; 5. P.Bl., 6. P.Bl., 8. Ağ.Bl. ve Tb.Kh.Bl. sırasıyla yaya, 107 Rakımlı geçidi, 300 m. batıya doğru geçtiği sırada, düşmandan ateş yer.

6. P.Bl.'den P.Tğm. Zeki Öğünçlü'nün Silâh Takımı, kamyonda bulunan 3 adet A-4 Tüfeği ile 12. Ağ.Bl.'ten 2. Ağ.Mt.ği ve bol cephaneyi indirerek düşmana ateş açar.

Köprü altında mevzilenen A-4'ler ile Ağır makineli Tüfekler, düşmana karşılık verirler. Makineli Tüfekler, düşmanı tamamen

⁷⁵⁵ III. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁷⁵⁶ AKPOLAT, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

⁷⁵⁷ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

susturamazlar. Ancak düşmanın kuşatma hareketini önlemeyi başarırlar.

II. P.Tb. burada iki saat kadar vuruştuktan sonra, iki Amerikan jeti gelir. Jetlerin Hacham'ı bombalaması düşmanı sinmeye, ateşini kesmeye mecbur eder. Uçaksavar taretlerinin, düşmanı ateş altına almaları ile birlikler toparlanarak, çemberden çıkmayı başarırlar."⁷⁵⁸

"II. P.Tb.K. Bnb. Miktat Uluünlü karargâhtan döndüğünde, II. P.Tb.; boyun noktasına doğru gitmekteydi. Bnb. M. Uluünlü, 6. P.Bl.K. Yzb. Beşir Günay ve 5. P.Bl.'den I.P.Tk.K. Ütgm. Sami Durak ve 30 erle, Batıdaki geçide doğru çekilmeye başlarlar. Kunu-ri köprüsünden sonra, bir tren istasyonuna varırlar. Hava kararmıştır. İstasyondaki radyoyu açarlar, Ütgm. Sami Durak İngilizce bilmektedir. Moskova Radyosu İngilizce yayınında;

– Türk Tugayı tamamen yok edilmiştir, deyince; şaşırırlar.

– *Başka kurtulan yok mu?* diye söyleşirler. Demiryolunda yürürlerken, Amerikalı bir Yüzbaşı ile karşılaşırlar. Yüzbaşı;

– Burada duralım. Çinlilerle savaşalım, der. Bnb. M. Uluünlü;

– Biz kendi komutanımızdan emir alırız, der ve yürüyüşe devam eder."⁷⁵⁹

"II. P.Tb. Bölükleri, yol boyunda karşılaştıkları düşmana karşılık vererek, 29.XI.1950 akşamı Kunu-ri köprüsüne varırlar. Topçu Taburumuzun mevzilerine ulaştıkları sırada, (saat 16.30) Topçu mevzilerinden çıkmış yola koyulmaktadır. Daha ilerde bir Amerikan birliğinin Güneye doğru gittiği görülür. Bölüklerden taşıtlara binenler olur. Binemeyenler de yürüyüşlerine yaya devam ederler. Birlik ufala ufala, sonunda iyice dağılır. Kimse kovuşturulacak yolu ve gidilecek yeri bilmemektedir. Gruplar inisiyatiflerini kullanarak çekiliyorlar. Çoğu Amerikalıların çekildikleri yollar üzerinden çekilirler.

2. P.Bl.; II. P.Tb.'un arkasından, Kaechon'dan ayrılır. Geçide girdikten sonra Bölük dağılır."⁷⁶⁰

⁷⁵⁸ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

⁷⁵⁹ DURAK, P.Ütgm. S.; Anlattıkları.

⁷⁶⁰ II. P.Tb. Subaylarının Anlattıkları.

XIV. KAECHON'DAN EMİRLE ÇEKİLENLER

1. 2. Talimgâh Bölüğünün Çekilmesi

"Bölük Tugay Karargâhı önündedir. Bölüğe Tugaydan yeni bir görev verilmiştir. Bl.K.Yzb. Hayati Adıyaman Takım Komutanlarına;

– *Bölüğün I. Piyade Taburunun mevzilerini teslim alacağını, 29/30.XI.1950 gecesini bu mevzilerde geçireceğini, mevzileri devralmak üzere I. P.Tb. bölgesine gidileceğini söyler.* Silâh, asker mevcudu bakımından bir piyade bölüğü gücünde bile bulunmayan bölüğün, bir piyade taburunun mevziini teslim almasının güçlükleri açıktı. Bölük subayları aralarında sorunları tartışır ve endişelerini anlatırlarken; Kuzeydeki sırtlardan aşağı doğru Amerikalıların panik içinde kaçtıklarını hayret ve endişe içinde seyrederek; General T. Yazıcı;

– *Kaechon'daki birliklerin (I. P.Tb. hariç) çekilmelerini, emreder.* Bu emir üzerine, 2. Tal.Bl.'ğünün, I. P.Tb. mevzilerini teslim alma görevi, kalkmış olur. Yzb. Hayati Adıyaman, 2. Tk.K. Tğm. Rifat Sümer'e;

– *Bölük çekilmek üzere yürüyüş koluna geçsin. Tğm. Sümer'in; Takımı Artçı göreviyle, Bölüğü kovuşturacak, der.*

Bölük şoseye çıkar. Batıdaki geçidi aşarken; yediği ateşler altında dağılır.⁷⁶¹

2. Yzb. Küntur Grubu'nun (Tugay Bağlı Birlikleri) Çekilmesi

"Topçu Taburunun ani yola çıkışı, I. P.Tb.'nun ateş muharebesine tutuşması ve Amerikan timinin panik içinde kaçışması, en sonunda düşmanın Tugay Karargâhını, havan ve makineli ateşine tutması, Kaechon'daki birliklerden azda olsa kopmalara, sıvışmalara neden olur.

Görev almış, mevzie girmiş birliklerde, sıvışan yok denecek kadar azdı. Takım Komutanları; erleri arasında dolaştıkları ve onlarla ilgilendikleri oranda, kaçışlar az oluyor.

⁷⁶¹ SÜMER, P.Tğm. R.; Anlattıkları.

Yzb. Küntur'un grubu ile İstihkâm Bölüğü mevcutlarını büyük oranda koruyabilmişlerdi.

Tugay Bağlı Birlikleri (Muhafız Takımı, Tanksavar Takımı, İnzi-bat Takımı) emir verilinceye kadar, görev bölgelerinden ayrılmamış-lardı. Takım Komutanları durumu kavradıkları için erlerine;

– *Durumun önemini belirtirler. Erlerin kendilerini kovuşturma-larını, biri birlerinden ayrılmamalarını, dağılmamalarını sıkı sıkı ha-tırlatırlar.*

Bazı Takımlar çekilirlerken, ateş eden düşmana hücum ederler. Yongbong-ni'de çembere girenler dururlar. Düşman ateşinden ko-runmak için; yol hendeklerine, pirinç tarlalarındaki donmuş arklara, ağaç gövdelerine yamanırlar. Şosede uzun bir konvoy durmuş. Kon-voyun başında, ortasında ve sonunda isabet alan bir iki araç yanıyor. Taşıtlar yol dışına çıkamıyorlar.

Düşman o kadar iyi gizlenmiş ki, kolay görünmüyor. Bir Ameri-kalı Ütgm.'nin telsizle komutanına;

– *Buradan ancak uçak yardımı ile kurtulabiliriz, dediği işiti-lir.*"⁷⁶² Hiçbir birlik, taktik bütünlüğünü koruyamamıştı. Kaechon batısındaki geçitten itibaren birlikler dağılmışlardı.

"Kunu-ri Köprüsündeki çadırda; Dr. Fehmi İshakoğlu, Dr. Na-mık Dumlu, canla başla yaralıların ilk bakımlarını yapıyorlar. Fed-a-kâr yiğit doktorlar;

– *Durmayın* diyenlere,

– *Siz gidini. Yaralıların sargısı bitince, bizde yola çıkarız,* derler ve bu gerçek kahramanlar, çok defa gölgede kalırlar. Kendilerini belli etmezler. Meçhul Asker Anıtları da, böyleleri için dikilir."⁷⁶³

3. Havan Bölüğünün Çekilmesi

"Sinnim-ni taarruzundan dönen Havan Bölüğü; I. P.Tb.'nun 1. P.Bl. bölgesinin batı kuzeyinde mevzilenirken, Yzb. Sacit Gürünlü gelir;

⁷⁶² AKPOLAT, P.Tgm. O.; Anlattıkları.

⁷⁶³ AKPOLAT, P.Tgm. O.; Anlattıkları.

– *Tugay geri çekiliyor. P.Tb.ları (I. P.Tb. hariç) çekilmeye başladılar. (Gerçekte II. P.Tb., III. P.Tb., 2. P.Bl. emir almadan, Amerikalıların peşinden Kaechon'u terketmişlerdi.) Bölüğünüz de çekilecek der.*

Havan Bölüğü Kaechon köyünden geçerken, Generalin emri ile yürüyüşe hazırlanır.

– *Hv.Bl. konvoyu girsin!* emri verilince, Bölük yola koyulma sırasını beklerken, Tugay Karargâhı ile şosedeki konvoyun, makineli tüfek ve havan ateşine tutulduğu görülür.

Amerikalılar, kamyonlara binerek, tank ateşi koruması altında, Kaechon'dan uzaklaşmak isterlerse de, boyun noktasındaki düşmanın Havan ve Makineli Tüfek ateşi susturulamadığı için araçları terk etmek zorunda kalırlar. Onlarda (Amerikalılar) Çinliler gibi yaya yürüyecekler.

Geçidin hemen Kuzeyinde iki Amerikan tankı, piyadelerin geçişlerini korumak için düşmanı, top ve makineli ateşine tutuyorlar.⁷⁶⁴

"Tankların biraz açığında yere uzanmış üç Koreli asker; Yüzlerini düşmana çevirip ateş edecek yerde, yüzlerini çekilen BM askerlerine dönmüşler. İri beyaz dişlerini göstererek, gülmeleri bize alay ediyorlar gibi geldi. Bir iki defa parmağımız tetiğe gittiyse de, bozgunumuza sevinen fakat bize karşı silâh kullanmayan, bu vatansızları, vurmaya vicdanımız kabul etmedi."⁷⁶⁵

Havan Bölüğü; yüklü havanlarının bir kısmını geçitten geçerken, diğerlerini Yongbong-ni çemberinde, terk eder. Erler de ateş altında dağılırlar.

Subayların etrafında oluşan gruplar; tutsaklığı bir an olsun düşünmeden, vurularak çekilmeye girişirler.

4. İstihkâm Bölüğünün Çekilmesi

Kaechon'da, son ana kadar yerini terketmeyen "Tug. İs.Bl.ğüne, Tugay Karargâhına mermiler düşerken, (saat 16.00) geri çekilme

⁷⁶⁴ ÖZBAY, P.Ütg. İ.; Anlattıkları.

⁷⁶⁵ YALTA, P.Tg. B.; Günlük.

emri verilir. Bölük ateş altında çekilir. İs.Bl.'nün taşıtları ile iş makineleri, yolun tıkalı olması ve düşman ateşi nedeniyle terk edilir. Bölük Yongbong-ni'ye dağılmış olarak girer. Yongbong-ni çemberinden 29/30.XI.1950 gecesi saat 23.00'te (01.00'de olacak), Tank koruması altında çekilir. Tanklar Kunu-ri köprüsünde, saat 02.00'de askerlerimizden ayrılırlar. Anju yolunda II. Tb.Kh.Bl.K. Yzb. Nazmi Özoğul ile yaya yürürlerken, bir kamyon mayına çarpar.⁷⁶⁶ Gerillâlar, çekilen orduya karşı, cephe gerilerinde; karışıklığı, korku ve paniği yaymak için saldırılarını yoğunlaştırırlar.

5. Uçaksavar Bataryasının Çekilmesi

Uçaksavar bataryası da, Kaechon'dan Tugayın emri ile ayrılır. "Batarya çekilme sırasında, kara hedeflerine karşı ilk ateşlerini burada yapar. Epey etkili olduğu görülür..."⁷⁶⁷ Konvoy içinde dağılmış olan Batarya (Halftrak), personeli Yongbong-ni çemberinden yayan çıkar.

6. General Yazıcı ile Karargâhının Çekilmesi

29.XI.1950 günü, Kaechon'da Türk Tugay Karargâhında, (saat 15.30) dur.

I. P.Tb.'un Kaechon'daki ateş muharebesi devam etmektedir. Tugay taktik gelişme üzerine çekilme emrini verir.

Ateş altında ve akla getirilmeyen tehlikeli, hızlı gelişmelerin olduğu saatlerde, aynı anda, aynı yerde geçen olaylar, çok farklı anlatılırlar. Çünkü etkilenme, dikkat ve bellek çok farklı algılamalar nedeniyle, anlatımlar da çok farklı oluyor.

Generalin emrini birliklere duyurmak için Yzb. Sacit Gürünlü koşar. Duyurma işini bitirince; *"Karargâhın taşıtlarını toplar. "Ortalık iyice karışmıştır. Herkes vasıta derdine düşer. Taşıtlar bulanlar atladıkları gibi yola koyulurlar. Taşıtlar bulamayanlar, yayan hareket ederler. Herkes çekilme telâşi içindedir."*⁷⁶⁸

⁷⁶⁶ EVREN, İs.Yzb. N.; Anlattıkları.

⁷⁶⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁷⁶⁸ YURTCANLI, P.Yzb. F.; Anlattıkları.

Ani taktik bir hareketle başlayan çekilmeyi, düşman ateşleri hızlandırır. Paniğe kapılmama çabaları, düşman ateşlerinin yoğunlaşması üzerine, birlikler; korunma ve hızlı hareket güdüsü ile parçalanırlar. Ancak Kaechon paniği, Sinnim-ni paniği kadar şiddetli olmaz.

Ne olup bittiği tam anlaşılmasa da, Sinnim-ni paniğinden az da olsa ders alınmıştı. Ayrıca; Kaechon paniğinin, Sinnim-ni gibi gece değil gündüz olması; özellikle genç subayların, askeri çekip çevirmelerini kolaylaştırmıştı.

"Kaechon'dan en son ayrılanlardan birisi General Tahsin Yazıcı'dır."⁷⁶⁹ "Karargâhın önünde duran *Tokio Rose* isimli jipi, şoför Selâhattin Erkan kullanıyor. Generalin jipinde; Yzb. Sacit Gürünlü, Yzb. İsmail Çataloğlu ve Yzb. Hürşit Güneşli bulunuyor.

Yola koyuldukları şose; iki yandan ateş altındadır. İsabet alan taşıtlar yolu tıkarlar. Konvoy ilerleyemez. Taşıtlardan inilir. Ateş gelen yönlere ateş ederek, yürüyerek, koşarak, yer yer mevzilenerek ilerlemeye çalışılır."⁷⁷⁰

"Tugayın en yaşlısı General de, ateş altında duran jipini terk eder. Kunu-ri Muharebeleri sırasında, Generalin korunmak için eğildiğini, sindiğini, yere yattığını gören olmaz. O hep ayakta, başı dik, askerlerinin arasında; sakın ağır ağır yürürken görülür. Genellikle duygu ve düşüncelerini belli etmez."⁷⁷¹

Tugay birlikleri; Kaechon ile 107 rakımlı geçit arasında, kuş uçuşu 1.700 m. uzunluktaki yolu geçmekte çok zorlanırlar. Birlikler iki yanlarından, Makineli Tüfek ateşine tutulurlar. Kaechon'dan Kunu-ri'ye doğru yürüyüşe geçen birlikler, karşılaştıkları ateş altında; koşarak, yürüyerek, durarak, yer yer düşmana karşılık vererek ateşten kurtulmaya çalışırlar.

Taburların, daha sonra bölüklerin ve geçitteki Havan ateşi sırasında da takımların, taktik bütünlükleri kaybolur. Askerler düşmanın iyi gizlenerek açtığı yoğun ateşlerden korunmak için, uygun bulduk-

⁷⁶⁹ YURTCANLI, P.Yzb. F.; Anlattıkları.

⁷⁷⁰ YURTCANLI, P.Yzb. F.; Anlattıkları.

⁷⁷¹ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

ları; yol hendekleri, sel yatakları, tümseklerle, orman içlerine doğru, irili ufaklı gruplar halinde koşuşurlar.

107 rakımlı geçidi batıya geçen Türk ve Amerikalı askerler; düşmanın ateş sağanağı dışına çıktıklarını, düşünür ve umarlarken, Yongbong-ni çemberine girdiklerinin farkında değillerdi.

"General Tahsin Yazıcı'nın yanında Yzb. Sacit Gürünlü olduğu halde, uçaksavar taret (Halftrak) üzerinde, Yongbong-ni'ye geldiği görülür."⁷⁷² Tugayın bu ümitsiz ve en sıkıntılı anında, herkesin can derdine düştüğü yerde (Yongbong-ni'de), General T. Yazıcı'nın askerlerin arasında görünmesi, rastladığı Subaylarla; telâşsız ve sakin konuşması, etrafa cesaret ve kuvvet verir.

"Tugayın Kur.Bşk.; Kur.Yb. Selâhattin Tokay; Karargâhtan bastonuna dayanarak ayrılır. Kur.Bnb. Faik Türün, Tugayın emrini iletmek üzere, Muharebe eden I. P.Tb.'na gider. I. P.Tb.K. Yzb. Ahmet Tuncer, Kur.Bnb. F. Türün'e;

– *Tank Takımını emrime verin. Düşmanın yanına taarruz edeceğim*, der. Bnb. F. Türün'de;

– *Sen o taarruzu bırak. Tugay çekiliyor. Sen şimdi Tugayın çekilmesini koruyacaksın. İki saat sonra emir beklemeden Taburunu çekersin* emrini verir.

I. P.Tb.'dan Tug.Kh.'na dönen Bnb. Türün, Karargâhta kimseyi bulamaz. Bnb. Türün, rastladığı Uçaksavar Taretine biner. Binbaşı yolda yapılan, ani ve sert hareket ile yere yuvarlanır. Ayağı incinir. Bnb. Türün'ün yürümesine bir Uçaksavar Çavuşu yardım eder. Bnb.Türün yolda ateşe aldirmeden; ağır ağır yürüyen Kur.Yb. Selâhattin Tokay'a yetişir. Yarbay ile Binbaşı ikisi de topallıyorlar. Bnb. Türün;

– *Birlikte yürüyelim*, der. Yb. Tokay;

– *Ayakkabı ayağımı vuruyor. Sen git. Bir araç bulursam, biner gelirim*, der. Çok soğuk kanlı olan Kur.Yb. Selâhattin Tokay, tek başına telâşsız, yürümesine devam eder.

⁷⁷² SERDAROĞLU, Top.Ütgm. G.; AKPOLAT, P.Tgm. O.; TÜZÜN, P.Tgm. N.; Anlattıkları.

Bnb. TÜRÜN; yürüyerek, 30.XI.1950 sabahı, ancak Kunu-ri'ye varabilir."⁷⁷³

XV. TÜRKLERLE AMERİKALILAR SAVAŞTA

1. Kolordu ve Tümen Karargâhları ile Tugay Karargâhının Tanışması

Türk Tugayının savaş görevini aldığı andan itibaren, evvelâ Kor. ve sonra 2. P.Tüm. Karargâhı ile karşılıklı iyi ilişkilerinden, söz etmek mümkün değildir. Çünkü bu karargâhlar; Türk Tugayını ziyaret etmek ve sorunlarını öğrenmek ihtiyacını duymadılar. Tugaya gereken bilgileri de verme gereğini önemsemediler. Ziyaretlerini bırakın, bu karargâhlar Tugayın hiçbir sorusuna ve önerisine bile cevap vermediler. Hep susmayı yeğlediler.

İkinci Dünya Savaşına katılmamış Türk Askerlerine, bir müttefik, bir ortak ve bir savaş arkadaşı gibi bakmadılar.

"Onlar Tugaya; savaş deneyimi olmayan, savaş yeteneği şüpheli, kısacası güvenilmez bir birlik olarak baktılar. Öyle ki, Tugayı; *dur! yürü! çekil!* gibi çok kısa emirlerle; Tugayın yetki ve sorumluluk alanını daraltarak, hatta yok ederek, bir piyon gibi yönetme eğilimi içine girdiler. Türk Tugay komutasının, buna ses çıkarmayacağını, kuzu kuzu her isteklerine boyun eğeceğini düşündükleri anlaşılıyor.

General T. Yazıcı'nın; her gerektiğinde inisiyatifini kullanmaktan ve sorumluluk yüklenmekten çekinmeyeceğini, akıllarından geçirmediikleri görülüyordu."⁷⁷⁴

2. Üniformalı Gençlerin Tanışmaları

Türk ve Amerikalı Subaylarla Erler, 29.XI.1950 günü Kaechon'da ve 29/30.XI.1950 gecesi; Yongbong-ni çemberinde yan yana düşmanla vuruşurlarken, birbirlerini tanıma fırsatını buldular.

Yongbong-ni çukurunda; Türkçe, İngilizce, Korece ve Çince bağırarak; koşuşarak, ateş eden askerler; pirinç tarla setlerinde, arklarda, yol hendeklerinde, orman içlerinde vuruşuyorlar, can veriyorlar,

⁷⁷³ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁷⁷⁴ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

yaralanıyorlardı. Her taraftan yaralıların sesleri geliyordu. O ateş sağanağı altında, birlikte yaralıların yardımına koşuyorlardı.

Birbirlerine karışmış, Türk ve Amerikalı askerler, düşman çemberinden çıkmanın, telâşi ve çabası içinde, sanki uzun zaman bir arada yaşamışlar, akraba ve komşuymuşlar, aynı dili konuşuyorlarmış gibi omuz omuza, birbirlerini kollayarak, düşmanı alt etmeye çalışıyorlardı.

Türklerle Amerikalılar, çok ağır koşullar altında tanıştılar ve çok çabuk kaynaştılar. Bu dostluk; tehlike ve tehdit karşısında, kurulan bir dostluktu. İki halkın üniformalı gençleri, tehdit ve tehlikeye karşı birlik olmayı, sıkıntılı zamanlarda da, omuz omuza kötülüğe karşı çıkmayı, hık mık etmeden benimsediklerini gösterdiler.

XVI. TÜRK TUGAY KARARGÂHI

Türk Tugayının 28/29.XI.1950 gecesi; Sinnim-ni'de başına gelenlerden sonra; Kore'den dünyaya yayılan haberlere göre; Türk Tugayı kuşatılmıştı. Tugayın kurtulması olası değildi.

"IX. Kor. Karargâhı'nda haritalarda; kırmızı kalemle Türk Tugayının çembere alındığı ve üzerine kocaman bir soru işareti çizildiği görülüyor. Bunun anlamı; Türk Tugayı düşman tarafından kuşatılmıştır. Tugayın durumu kötüdür. Soru işareti; Tugayın varlığından bilgi olmadığı, Tugayın kurtulmasının şüpheli bulunduğu anlatılmaktaydı. Bu soru işaretinde; zayıfta olsa, Tugaydan henüz ümit kesilmediği anlamı da vardı." ⁷⁷⁵ Öyle ya, gün doğmadan, neler doğar.

Evet, Tugay 28/29.XI.1950 gecesi, büyük bir tehlike ile yüz yüze gelmişti. Tugayın bir kısmı panikler, yerini terk eder dağılırken, mevzilerini terk etmeyerek vuruşanlar, çember içinde kalmışlardı.

29.XI.1950 günü tan yeri ağarırken de, IX. Kor. haritasında Türk Tugayının iyi durumda olmadığı görülüyordu.

Tugayı bu durumdan kurtarmak için ne Kolordu, ne de 2. P.Tüm. bir girişimde bulunur.

Tugay Komutası olmayacak işler başardı. Evvelâ 28/29.XI.1950 gecesinde; Tugay çekilenlerin büyükçe bir kısmını toplamayı başar-

⁷⁷⁵ YURTCANLI, P.Yzb. F.; Anlattıkları.

dı. Zayıf donanımlı acemi askerleri ile 29.XI.1950 günü, karşı taarruza geçerek; II. P.Tb. ile 2. P.Bl.'nün çemberden çıkmalarını sağladı.

Tugay; 29.XI.1950 ikinci vakti, Kaechon'da beklemediği bir panikle karşılaştı. Ardından; Yongbong-ni'de yeni bir düşman çembere girdi...

XVII. HA ELLİBİNİ HA BEŞBİNİ

"IX. Kor. Karargâhında bulunan Hv.K. Pilotu Ütgm. Muzaffer Dönmez, Kolordunun Durum Haritasında; Tugayın düşman tarafından kuşatıldığını görünce kahrolur. Durumu öğrenmek ve Tugaya yardım yapılmasını sağlamak amacıyla, karargâh birimleri arasında dört döner. Sorularına;

– *Bizde başka bilgi yok. Bilgi gelirse bildiririz, demekle yetinirler. Amerikalıları harekete geçirebilmek için;*

– *Cepheden haber aldım. Tugay vuruyor. Çemberi kırmak için savaşıyor,* derse de, Amerikalıları harekete geçiremez ve olumlu bir sonuç alamaz.

Üsteğmen, Komutanın aralık duran kapısının önünden geçerken; Komutanla Yardımcısının seslerini işitir. Konuşmalarına kulak verir. "Komutanın Yardımcısı General;

– *Türkler kuşatıldılar. Çok zor durumdalar. Kendi başlarına kurtulamayacaklar. Ne emredersiniz?* sorusuna Kor. Komutanı;

– *Ha beş bin ha elli bin, fark etmez. Onlara bir şey yapamam. Benim şu anda tek düşüncem, Kolordumu kurtarmaktır,* demesi üzerine, Komutan Yardımcısı General;

– *Tek başlarına bırakılan Türkler, imha edilirlerse, bu siyasî bir sorun yaratmaz mı?* uyarısına;

– *Bir Tank Takımı gönderin. Tugay Komutanını çemberden çıkarıp getirsinler,* emrini verir."⁷⁷⁶ Gördünüz mü çözümü. Bir Tugay askerin hayatına ve bir Generalin onuruna nasıl bakılıyor. Bilmekte fayda var. Dostlar, savaşta bile çekişirler.

⁷⁷⁶ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük. 1/2.XII.1950 gecesi saat 23.00'te Pyongyang'da duyduklarımız...

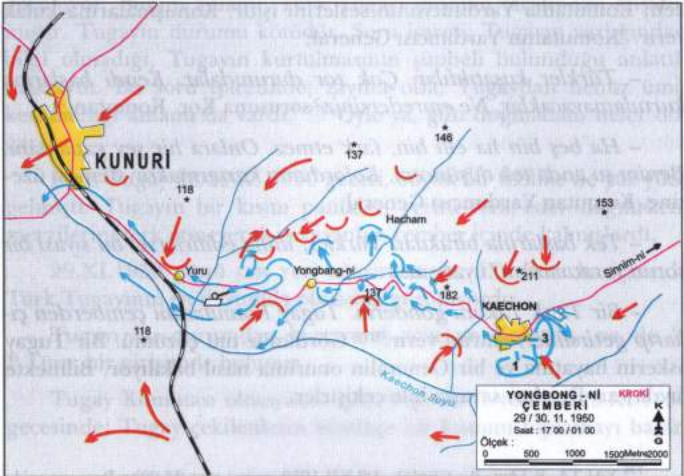
XVIII. TUGAY ARTÇISI'NIN MUHAREBESİ VE ÇEKİLMESİ

1. Tugay Dört Parçaya Bölündü

29.XI.1950 günü saat 14.00'ten itibaren Tugay dört parçaya bölünmüştü. Dora Grubu 28/29.XI.1950 gecesi Tugaydan kopmuştu. Onlar Seul'e doğru gidiyorlardı. Topçu Taburu; 29.XI.1950 günü saat 14.00'ten itibaren, kimseye haber vermeden Kaechon'daki mevziini bırakarak, Kunu-ri'ye doğru yola koyulmuştu.

29.XI.1950 günü saat 15.00'te; Amerikan Timinin koşarak mevzilerini terketmesi üzerine, Tugayın Kaechon'da bulunan birlikleri paniğe kapılırlar. Kaechon'dan ilk önce ayrılanlar, Kunu-ri köprüsüne ateş yemeden kolayca varırlar. Emirle çekilenler ise Yongbong-ni çemberine girerler. Nihayet; I. P.Tb. Tugayın artçısı olarak, Kaechon'dan en son çekilen birlik olur.

Kısacası saat 15.00'te Tugay; Piyongyang'a, Kunu-ri köprüsüne ve Yongbong-ni çemberine girenlerle, Kaechon mevziinde vuruşanlar olmak üzere, dört parçaya ayrılmıştı. Bu demektir ki; Tugay 29.XI.1950 günü saat 14.00'ten itibaren, Tugay komutasının elinden çıkmış oluyordu.

Kroki 34 (B. Yalta arşivi)

2. Tugay Çekilmede Niye Bu Kadar Çok Gecikti

Türk Tugayının, Kaechon hattında son ana kadar (birliğini tehlikeye atacak kadar); beklemesinin tek nedeni; BM Kuvvetlerinin Chongchong Nehri güneyine geçip geçmediklerinin söylenmemesidir. Dost kuvvetlerin tehlikeye düşmemesi için, Türk Tugay Komutanı Gen. Tahsin Yazıcı; 29.XI.1950 günü Tugayın gücünü son noktasına kadar kullanmayı gerekli görür. 2. Tümenin, Tugayla işbirliğinden kaçınması nedeniyle, Tugay Yongbong-ni çemberi ile karşılaşacak ve varlığını korumak üzere, sıkı bir vuruşmaya tutuşmak zorunda kalacaktı.

Türk Tugayı; destek görmeyi bir yana bırakınız, bilgidен (Dost ve düşman) yoksun olarak, sorunları sezgi ve sağduyusu ile çözmek gibi, ilkel bir tutumla, karşı karşıya bırakılmıştı. Ancak Türk Tugayının; Disiplini, Birlik ruhu ve askerlik kültürü, her durumun üstesinden başarı ile çıkmasını sağlar.

3. I. P.Tb. Yerinden Oynamıyor

a. Taburun Kuzeyi Açılıyor

Topçu Taburunun ani çekilişinden I. P.Tb.'nun haberi olmamıştı. I. P.Tb.; kendisini tutsak almak için burnunun dibine sokulmasına (100 m.) müsaade edilen düşman grubu ile ateş muharebesine tutuşmuştu. Dakikalar ilerledikçe, I. P.Tb., ateş üstünlüğünü ele geçirmeye başlar.

I. Taburun 1.250 m. kuzeyinde 211 rakımlı tepede mevzilenen Amerikan Timi'nin; Tugaya haber vermeden, yerini panik içinde terk etmesi ve ardından III. P.Tb.'nun da mevzilerini bırakması üzerine, Tugayın Kuzeydeki savunma hattının çökmesi karşısında Kuzeyi (gerisi) açılan I. P.Tb., mevzilerinden ayrılmaz. Telâşa kapılmadan vuruşmasına devam eder. 211 Rakımlı Tepeye çıkan düşman, I. P.Tb. bölgesine makineli tüfek ve Havan ateşi açmış olsaydı, Tabur soğukkanlılığını koruyabilir miydi? Düşman I. P.Tb.'na ateş açmadı. Taburu *elde keklik* görmüş olabilir. Her ne hal ise, düşman I. Tb.'nun en duyarlı yönünden (kuzeyinden) –gerisine-taarruz etmedi. Düşman sık sık, eline geçen fırsatları kullanmamakla, bize iyilikte bulunduğu farkında değildi.

b. Düşmana da Acınır

I. Tb.'a taarruz eden düşman; ayağı ile ateş kiskacına girmişti. Düşmandan kimse geriye çekilmeyi sınamıyordu. Gerçekten ümitsiz bir açmazın içindeydiler. Tek çareleri tutsaklığı kabul etmeleri idi. Tutsak almak için koş a koş geldikleri düşmana, şimdi kendilerinin tutsak olmayı önermeleri kolay değildi.

"Burada, göz göre göre bir hata uğruna, yok yere ölmektense çekilmeyi denemenin, daha doğru olacağını düşünen bir Çinli, ayağa kalktı. Ne yapacak diye bakıyoruz. Çinli bize arkasını döndü. Topal-layarak, ağır ağır geriye gitmeye başladı.

– *Kaçırmayın!* sesi üzerine ateş açıldı. Bunca ateşe rağmen halâ ayakta durabilmesi ve aynı kararda yürümesi, askerlerimizin daha çok ateş etmelerine neden oldu. İsabet ettirememeleri erleri kızdırdı.

Bir türlü yıkılmayan Çinli'ye karşı, birden yüreğimizde bir acıma duygusu kabardı. Bu sefer erlerimize;

– *O askere ateş etmeyin! Bırakın gitsin!* emrini verdik. Çinli yine ayakta, topallaya topallaya gidiyordu. Kurşun işlemez adamın hikayesindeki gibi. Sonunda gözden kayboldu. Tanrının o Çinli askeri kurtarmasını diledik. Gerçekten onun ölmesini istemiyorduk. O askere karşı yüreğimizi bir acıma, bir sevgi doldurmuştu. Daha önce ateşi kestirmediğimize, ne kadar pişman olduğumuzu anlata-mam."⁷⁷⁷

Savaş bu. Vuruşma tansiyonunun arttığı saatlerde; nefretle ve kin benliğinizi sarar. Gözler intikam ile kararırken, birden bire kalpler; iyilik, bağışlama ve sevgi ile atmaya başlar.

– Bunca ateşe rağmen, halâ ayakta kalabilen askere, düşmanda olsa, yaşama fırsatı verilmeli, diyoruz. Muharebelerde akıl almaz şeyler olur, şaşar kalırsınız.

Aslında Topallayan Çinli Asker, bize bir ders ve moral vermiş oldu. Demek ki, vadesi gelmeyen ölmüyordu. Öyleyse, bu can korkusu neden? Korku sakın; önlem almak, akli çalıştırmak için bize ve-

⁷⁷⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

rilmiş olmasın. Korku duygusu, korunma uyarısından başka bir şey midir?

c. Çavuş Teğmenin Kollarında

"Bir Ağır Makineli Tüfeğin, mevzide yapayalnız durması, ne acı ne hüznü vericidir. Makinelinin nişancısı, yardımcısı, cephanecisi kalmamış, hepsi şehit olmuşlardı. Makinelinin komutanı çavuş başından yaralanmış, Teğmen Nihat Tüzün'ün kucağında yatıyordu. Ne sıhhiye var, ne sedye. Teğmen Tüzün Çavuşunun yarasını eliyle sarıyor. Çavuşun rengi balmumu gibi sararmış, arada bir dudakları oynuyor.

– *Acaba ne diyor?* Teğmen Nihat Tüzün;

– *Su istiyor.*

– *Su getirin! Sesi ateş seslerine karıştı. Verecek bir yudum su bulamadık. Aksilik bu ya kimsede su yok.*

O uğursuz 28/29.XI.1950 Sinnim-ni gecesi, düzenimizi bozdu. Her derde, Teğmenlerle Çavuşlar ve Onbaşılarda becerikli erler, çare bulmaya çalışıyorlar.

Teğmen Nihat Tüzün, kendisi yaralanmış gibi. Çavuşunun acısını ta yüreğinde duyuyor. Teğmen Tüzün'ün yüzünde kan kalmamış gibi. Çavuşu ivedi sargı yerine, hastaneye götürmek gerekiyor. Yaralıyı kim, neyle götürecektir. Ortada ne jip, ne de ambulans var?

Teğmen Tüzün'ün Çavuşuna;

– *İyi olacaksın, demesine dayanılmıyor.*

İşimiz var. Erlerin başında bulunmamız gerekiyor. Teğmen Tüzün'ün tarafına göz ucuyla da, olsa bakmadan edemiyorum. Az ilerde Teğmen Nihat'ın Makineli Tüfeği sahibini kaybetmiş, boynu bükük duruyor. Teğmen Nihat'ın gözlerinde yaş var. Çavuşu artık gözlerini açamıyor. Halâ dudakları ara ara kıpırdıyor. Israrla bir şey söylemek istiyor gibi...

– *Yarabbi acaba ne diyor? Ne istiyor? Ne vasiyet ediyor? Teğmen Nihat Tüzün'de, sanki onunla birlikte eriyor. Ağır Makineli Tüfek Çavuşu, yanan bir mum alevi gibi yavaş yavaş sönüyor.*"⁷⁷⁸

ç. Teğmenim Sen Bilen

"Çin kıtasının ön alarak açtığı ateşlerin etkili olması, erlerimizi ürkütmüştü. Ürken erler çukurlarına sinmiş, ateş etmeden duruyorlar.

– *Niye ateş etmiyorsun?*

– *Parmağını göstereni vuruyorlar!*

– *Sahiden, o kadar mı keskin nişancılar? Hadi bakalım, bir deneyelim,* diyen Teğmen;

Bir başka çukurdaki er, öylesine duruyor.

– *Sen burada böyle sinmiş durursan, düşman tepene çıkar, haberin olmaz. Sırtı çıkıyorsa Onları ya ateşle, ya el bombası ile bayır aşağı yuvarlamalısın. El bombasını Teğmene uzatan er;*

– *Teğmenim sen bilen.*

– *Sen de biliyorsun. Yalnız heyecanlanmışsın, biraz ürkmüşsün. Bir iki attın mı, benden daha uzağa, benden daha isabetli atacağına, inanıyorum, kendine güven.*

– *Sayende Teğmenim, sağ ol!*"⁷⁷⁹

d. Teğmenim Ey misin?

"3. Bölük mevzilerindeyim. Yarım Havan Takım Komutanı Kıt'a Çavuşu İsmet Oğuz;

– *Teğmenim nasılsın?* diye sesleniyor.

– *Merak etme, iyiyim. Bir başkası;*

– *Teğmenim orası ateş tutuyor!* diye uyarıyor.

– *Peşim sıra gelmeyi bırak!*

– *Teğmenim belli mi olur?*

⁷⁷⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁷⁷⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

"Amerikalı Doktor Binbaşı;

– *Erle Subayın bu kadar seviştiğini bir sizde görüyoruz*" der. Subayın değeri, savaşta daha çok belli oluyor. Bizim erlerimizin Subaylarına olan bağlılıkları, çok candan ve kuvvetli oluyor."⁷⁸⁰

4. Artçı I. Piyade Taburu Çekiliyor

"I. Tb.K. Yzb. Ahmet Tuncer; ayak üstü, kısa bir subay toplantısı yaptı. Yzb. A Tuncer;

– *Tugayın çekileceğini, I. P.Tb.'na Artçı görevi verildiğini, Taburun; II. P.Tb., 2. P., 2. Tal., Hv. ve İs.Bl.leri ile Tugay Bağlı Birliklerinin çekilmelerini koruyacağını... Taburun vakit geldiğinde, düşmandan çözülmesini sağlamak için kendisinin; iki Piyade Mangası ve Tank Takımı ile düşmanın Batı kanadına taarruz edeceğini, çekilme işaretini verince; bölüklerin hep birlikte mevzilerden çıkarak, marş marşla Koechon girişinde toplanarak, 1., 4. Ağ. ve 3. Bölük sırasıyla yürüyüş koluna geçerek hemen yürümeye başlamalarını emretti.*"⁷⁸¹

Bizi avlamaya gelen Çinli Subayın birliği, ateşlerimiz altında güneş gören kar gibi eriyordu.

"Saat 17.15'şe gelirken, Yzb. Ahmet Tuncer, elinde bastonu, görevden kaçınmayı alışkanlık haline getiren Tnk.Tk.K.'nın Tankına çıktı. Tek kelime İngilizce bilmeyen Yüzbaşı Tuncer, iki Manganın tertiplenmesi üzerine, Tnk.Tk.'nın harekete geçtiği görüldü. Her halde Amerikalı Teğmen, esmer yüzbaşının heybetli, korkusuz ve kararlı halinden çekinmiş olmalıydı.

Yüzbaşı Ahmet Tuncer, düşmanın doğu kanadına doğru ilerlerken ve tanklara ateş açtırırken, Bölükler de ateşlerini arttırdılar."⁷⁸²

Geri çekilme işaretinin verilmesi üzerine, Taburun Bölükleri, hepsi aynı anda mevzilerinden çıkarak, 400 m. kadar uzaklıktaki, Kaechon'a doğru koşmaya başladılar.

⁷⁸⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. CANPOLAT, Cevdet; Kore'de Mehmetçik, s.

113. DURAK, P.Üğm. S.; Anlatıkları.

⁷⁸¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁷⁸² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Bölükler, şosenin üzerinde emredilen sıraya göre; ikişerli yürüyüş düzenine geçtiler. I. P.Tb. yürüyüşe geçerken, Tabur Komutanı Yzb. Ahmet Tuncer'in, Tankın üzerinde gene ayakta, Tabura doğru gelmesi hepimizi sevindirdi.

Bölükler, başlarına geleceği anlamışlar gibi, saniye kaybetmeden Kaechon'un 1750 m. batısındaki; 107 rakımlı boyun ile 131 rakımlı tepe hattındaki ormana varmanın acelesi içinde yola koyulurlar. Etrafta ne düşman, nede dosttan eser var. Ortılığı ürkütücü bir sessizlik kaplamıştı.

Güneş, pembe ufka doğru iniyordu. İlk muharebelerimizde havalarda ne kadar iyi geçiyordu.

Taburun önünde yürüyen I. P.Bl.; köyden 100 m. kadar uzaklaşmıştı ki; evvelâ kuzeydeki sırtlardan, birkaç dakika sonra güneydeki dekovil hattından, makineli tüfek ateşine tutuldu. Bu ateş Tabur için bir sürpriz oldu... Tabura düşmanın şoseye, bu kadar yaklaştığını kimse söylememişti. Kim bilir belki Tugay da, haberi olmadan bu ateşten geçmişti. Çünkü Tugay, paniği andıran bir karışıklık içinde, Kaechon'dan ayrılmıştı.

5. Bu Bir Baskındı

Durumu bilmeyen I. P. Tb. Bölükleri için bu bir baskındı. Taburun, Tugay'ın son birliklerinin de dağıldıklarından haberi yoktu.

Böyle durumlarda ne yapılabilirse, I. Tabur Bölükleri de; ani bir kararla, en hızlı biçimde, cesaretle kestirdikleri sırtta doğru atıldılar.

Tabur bir düzlükten geçiyordu ve iki yanından ateş yiyordu. Eski mevzilerine dönmek, Tugaydan kopmak, dört yöne karşı tek başına vuruşmaktı. Yardım gelmediği (geleceğine dair ne bilgi ne irtibat var) takdirde, Tabur Kaechon'da mum gibi eriyip giderdi.

Kaechon'dan 107 ve 135 Rakımlı Tepeler hattına olan mesafe, kuş uçuşu 1750 m. kadardı. Örtüsüz, engebesiz bu düzlükte nefeslenmeye, mevzilenmeye ve korunmaya uygun bir yer yoktu.

Koşmaktan, zaman zaman ateşle karşılık vermekten, uygun mesafelerde hücumla geçmekten ve sürünerek ilerlemekten, başka bir olanak yoktu.

Eldeki Tank Takımı bize uysa, bu Takımla epey iş görebilirdik. Maalesef Tanklar Piyadenin bir adım önüne çıkmıyorlardı. Bu ateş sağanağını; ayaklarımızın kuvveti ve şansımızla aşabilecektik.

O koşullarda kimseden (Topçudan, Havadan) bir yardım bekle-yemezdik. Bırakın dostlarla irtibatı, Tabur ve Bölük içinde bile teknik irtibat kalmamıştı. Herkes kendi başına, ya da bir Subayın peşin-den giderek, yolunu açmak zorundaydı.

Taburun Bölükleri, marş marşla koşarlarken, makasvari Makineli Tüfek ateş altına girerler. Tabur komutası, ilk ateşler üzerine son bulur. Yolun yarısında, Bölüklerin bütünlüğü bozuldu. Takımlar bir süre bütünlüklerini kurduktan sonra, onlar da; 107 ve 135 rakımlı tepe hattında Havan ateşi altında kalınca dağıldılar.

İki yandan gelen makineli tüfek mermi demetlerinin, öldürücü değil ürkütücü olması, bizim şansımızdı. Makineli Tüfek mermileri başımızın üzerinden, bize değmeden geçiyordu. İzli mermi kullanan düşman makineli tüfeklerinin, boşa giden mermilerini fark etmemeleri anlaşılır gibi değildi.

Askerler, başları üzerinden vınlayıp geçen Makineli Tüfek mermi demetleri altından yatmadan, hafif eğilerek ve sık sık koşarak kurtulmaya çalışıyorlardı.

Üç gün üç gece uykusuz, yorgun ve aç olan bu askerlerin; enerjik hareketlerde bulunmaları bıkkınlık ve yılgınlık göstermemeleri, hayret edilecek bir dayanıklılıktı.

6. Havan Tufanı

107 ve 135 rakımlı ormanla kaplı sırtlara yaklaşırken, düşmanın Makineli Tüfek ateşleri kesildi. Bu defa 107 rakımlı geçide, düşmanın havan ateşi başladı. İşte buradan itibaren, hiçbir birliğin taktik bütünlüğü kalmadı. Bu geçidi meyil değişikliklerini, çukurları kollayarak ve koşarak geçmek gerekecekti.

Düşman havanları bizden bir karşılık görmeden, bize mermi yağdırıyorlardı. Havan ateşinde de düşman; *"rast gele"* ateş etmeseydi; 1000 m. uzunluğundaki bu dar geçitten geçmemiz, bir felâket halini alabilirdi. Neyse ki düşmanın nişangâhsız atış yapan Makineli Tüfekleri gibi Havanlarının da savruk ateşleri altında, geçidi korkutğumuz kadar kayıp vermeden aştık. Çinliler doğrusu iyi nişancıydılar.

7. 107 Rakımlı, 1 Km. Uzunluğundaki Geçit (Boyun)

a. *İki Amerikan Tankı*

107 rakımlı boyuna 100 m. kadar yaklaştığımızda, geçidin Havan ateşi altında olduğunu gördük. Geçidi dolaşarak geçmemiz, düşmanın Kuzeyde 132 ve Güneyde 135 rakımlı tepe ile dekovil hattında mevzilenmiş olması nedeniyle, zaman bakımından olası değildi. Boğazı düşmanın ateş fasıllarından; hızlı ve isabetli ateş edememesinden ve şansımızı zorlayarak, sürat koşulları ile geçmeyi denemekten başka çaremiz yoktu. Takımlarımıza iki de bir;

– *Beni kovuşturun! Birbirinizden ayrı düşmeyin! Bir birinizi ateşle destekleyin! Yaralılara yardım edin!* komutları ile erlerin dağlıklarını önlenmeye çalışıyoruz.

Bu geçitten geçerken, yorulan askerlerin, ağır gelen donanımlarını (Tahkimat gereçleri, matara, çelik başlık) atmaya başladıkları görülüyordu.

Boynun girişinde, şosenin 50 m. kadar kuzeyinde, iki Tank tek başlarına kuzeydeki hedefleri, makineli ve top ateşine tutuyorlardı. Sanırım bu iki tank; I. P.Tb.'nun yürüyüşünü, kuzeye karşı koruma işini, inisiyatifleri ile yapıyorlardı. Maalesef bu iki Tankın yiğit personeline, Kore'de teşekkür edemedik. Şimdi burada, cesur Tankçıları içtenlikle, takdirle selâmlıyor ve kendilerine teşekkür ediyoruz. Atışları ile bize çok faydalı oldular.

b. *Jandarma Teğmeni Nedim Tuğaltay*

Tğm. Nedim Tuğaltay'la, Kara Harp Okulu'nda aynı bölükteydik. Piyade Okulunda da iki yıl birlikte okuduk. Annesi ile kız kardeşlerine düşkün bir subaydı. Kore Tugayının I. P.Tb.'unda gene karşılaştık.

J.Tğm. Nedim Tuğaltay uzun boylu, sarışın ve gerçekten yakışıklı bir Subaydı. İyilik seven, sakın, kimseyi kırmayan ciddi bir arkadaşta. Kore'de Gerillâ harekâtımız sırasında; Havan ve Ağır Makineli Tüfek cephanesinin, mevzilere çıkarılmasında, karşılaştığımız güçlüğü görünce; cephanemizin taşınması için hemen takımını, yardıma göndermesini şükranla hatırlıyorum.

J.Tğm. Nedim Tuğaltay I. P.Bl.'de III.P.Tk.'na komuta ediyordu. Tugay 28/29.XI.1950 gecesı Wawon'dan Sinnim-ni'ye çekilirken,

1. P.Bl.'güne Artçı görevi verilmişti. Tğm. Nedim Tuğaltay, Ütgm. Hüseyin Ömür'ün II.P.Tk.'nın sağ gerisinde mevzilenmişti.

Düşman gece sivil kılavuzlarla Taarruza başlar. Ütgm. Hüseyin Ömür'ün II. P.Tk. düşmanla yakın boğuşmaya tutuşur. Epey kayıp verdikten sonra ve güçlükle Tğm. Nedim Tuğaltay'ın Takımı üzerine çekilir. Tğm. Nedim Tuğaltay ile Ütgm. Hüseyin Ömür'le, birlikte mevziye giren düşmanla iç içe vurularak ve boğuşarak, 1. Bl. üzerine çekilirler. J.Tğm. Nedim Tuğaltay; liderlikte ve düşmandan çözülmeye, övgüye değer caseret, yetenek ve başarı gösterir. Takımından Çvş. Mehmet Vurma ile Çvş. Halil Solak, kahramanca vururlar.

"Tğm. Nedim Tuğaltay; 29.XI.1950 günü Bölüğü ile 107 rakımlı boyun noktasını geçerken, Havan mermisi ile şehit oldu. Ardında anısını canlı tutan Subay arkadaşları ile onu saygı ile anan bir Takım bıraktı. Elbette, sevgili annesi ile kardeşlerinin kalplerindeki acı, sözle nasıl teselli edilir. Teselli inançta ve kamunun ilgisindedir. Tğm. Nedim'i kim tanımışsa, Onu sevdi ve övdü."⁷⁸³

c. Savaş Arkadaşlığı

Doğu yüzü çıplak, batı yüzü seyrek ormanla kaplı, sarı topraklı geçitte; gözetleye, ateş ede ede ve koşarak, Havan sağanağından çıkmaya çabalarken, iri bir bacağın uzanması ile yere yuvarlanan Teğmen, Karabin'ini doğrultur. Çelmeyi atan, bir Amerikalı erdir.

Amerikalı, işaretle pusu mevziine giren Çinli'yi gösterir. Az ile ride yatan şehitler; Çinlinin epey can aldığını gösteriyordu. İşaretle Çinliye birlikte ateş etmeyi kararlaştırırlar. Aksilik sanki hep sıkışık zamanları kollar. Teğmenin Karabini tutukluk yapınca, Tğm. çaresiz Karabine süngüsünü takar.

Durumu gören Amerikalı er, kemeri ile Kolt tabancasını Teğmene doğru savurur. Teğmenle Amerikalı er, bu tuzaktan biri birlerini ateşle destekleyerek çıkarlar. İyi, dürüst asker, her orduda vardır.

⁷⁸³ TÜZÜN, P.Tğm. N.; Anlattıkları.

d. Bundan Sonrası Selâmet Derken

Boyunda 750 m. kadar ilerledikten sonra, karşımıza bir yarma çıktı. Burada sıkı bir ateş muharebesine tutuştuk. Burayı aşabilirsek, düşman ateşinden kurtulacağımızı sanıyorduk.

Arkamızdan, yalnız bizimkiler değil, farklı uluslardan (Amerikalı ve tek tük Koreli) askerler de peşimizden geliyorlardı.

Orman içinde ateş ederek, ilerlemeye çalışıyoruz. Suyu ip gibi ince akan, koyu ağaçlı bir derenin içinden, aşağı doğru iniyoruz. Düşman geride kaldı. Ateş Muharebesi sona erdi. Biraz daha yürürsek, düşmanla arayı, iyice açarız diye Tğm. Nihat Tüzün'le konuşuyoruz. Maalesef hiçbirimizde bölgenin haritası yok. Haritanın bulunmaması, arazinin ve düşmanın sürprizleriyle karşılaşmamıza neden oluyor.

Sık ağaçlı derenin sağındaki (Kuzey) çamlığın kenarına vardığımızda, gördüğümüz manzara karşısında;

– Eyvah! düşman burayı da tutmuş. Artık biz buradan kolay kolay çıkamayız, endişesi içinde, ümitlerimiz tükenir gibi oldu.

Kurtulduk derken, düşmanın Yongbong-ni düzlüğünün dört bir yanında yükselen tepeleri, tuttuğunu görmenin şaşkınlığı içinde, kara kara düşünmeye başladık.

Tepeler 100-200 m. yükseklikteydi. Sırtlar ve tepeler ormanla kaplıydı. Güneyden kuzeybatıya uzanan; 500-600 m. genişlikte ve 2 km. kadar uzunluktaki Yongbong-ni vadisi, ark ve setlerle örümcek ağı gibi örülüydü. Düzlüğün etrafı; 131-107-182-210-146-137 ve 110 rakımlı tepelerle çevriliydi.

Yongbong-ni vadisinin güneyinde, 131 rakımlı tepenin kuzey eteklerinde kıvrılarak geçen şosede, tampon tampona vermiş taşıt konvoyu duruyordu. Kolun başında, ortasında ve kolun sonunda, isabet alan birkaç araç yanıyor. Konvoy ne ileri ne geri gidebiliyor. Yol dışına da çıkamıyor.

Düşmanın etki alanı dışına çıkacağımızı umarken, çepre çevre işgal ettiği ve ateş altında tuttuğu düzlüğe girmiştik. Bu çembere girmek alın yazımızdı. Bu torbanın içinden çıkmamız için, elimizden geleni yapacaktık. Burada bir kere daha bahtımızı deneyecektik.

Bir tavayı andıran Yongbong-ni vadisinin, arkları, sınır setleri, yol hendekleri, düşman ateşlerinden korunmaya çalışan, Türk, Amerikalı ve Koreli askerlerle dolmuştu.

Üçerli beşerli ve daha fazla kişilik gruplar halinde, Subayların peşlerine takılan askerler, çemberden çıkmak için vuruşuyorlardı.

c. Biz Bu Tuzağa Nasıl Düşmüştük

Biz bu çembere göz göre göre girmiştik. Çünkü 29.XI.1950 günü, gün ışıırken; evlerini terkeden kabileler, (Gerillâlar) yollara kırlara dökülerek Tugayın içine, yanları ile gerilerine doğru; mülteci maskesi takınarak yürümüşlerdi.

Saat 12.00'den itibaren, Tugayın güney ve kuzey yanından, düşmanın Bölük, Tabur ve hatta Alay çapında birlikleri, Kunu-ri ile Sonchon yönüne sevk ettiğini görmüştük. Top ve Uçak ateşine tutulmadan yürümüşlerdi.

Kaechon hattının kuş uçuşu 10 km. kadar batısında bulunan Kunu-ri, BM Kuvvetlerinin bir ikmal üssü, istilâ istikametlerinin kavşak noktası ve Chonchong Nehrinin kuzeye kıvrıldığı yerde, stratejik değeri olan bir kasabaydı.

2. Tümen, General Tahsin Yazıcı'nın inisiyatifi ile hareketini önlemek için, bir muharebe timini gözcü ve bir telsizi de oyalama aracı olarak kullanmıştı.

Türk Tugay Komutanı Gen. Tahsin Yazıcı'nın inisiyatifini önleyen asıl neden, Chongchong Nehri kuzeyindeki 8. Ordu birliklerinin güneye geçip geçmediklerini bilmemesiydi. 18. Tugay'la 2. Tüm.'le uyumlu çalışamaması tuzağın nedenlerinden biriydi.

Tugayın erken bir çekilme hareketi; 2. P.Tüm.'ni ve IX. Kor.'yu ve nihayet 8. Or.'yu bir kuşatma ile karşı karşıya getirebilirdi.

Gen. Yazıcı; BMK'ni (8. Orduyu) tehlikeli ve zor bir duruma düşürmeden ve Tugayın varlığını da tehlikeye atmadan, yönetebilmenin güçlüğü ile karşı karşıyaydı.

BM Birlikleri; yarı aç yarı tok, sayılı cephane ve uçağı ile tankı ve topçusu yok denecek bir düşman (ÇHCO.) karşısında, düşükleri çaresizliğe, isyan ediyorlardı. Kızıyor, bağırıyor ve fakat, sindiremedikleri bu saldırıya karşı koymaya devam ediyorlardı.

Askerler kendilerini bu aciz duruma düşürenlere, demediklerini bırakmıyorlardı. Bu ölüm-kalım günlerinde bile, ünlü beş yıldızlı Generalleri Douglas Mac Arthur'a karşı, askerlerin ağızlarından, bir yerme ve yakınma duymadık. Askerler General Mac Arthur'a güveniyor ve saygı duyuyorlardı. Onun nasıl olsa, düşmanı alt etmenin bir yolunu bulacağına inanıyorlardı. Ne kadar homurdansalar, öfkelenmeler ve kızgınlık duysalar, gene onun peşinden gidiyorlardı.*

XIX. YONGBONG-Nİ ÇEMBERİ

1. Düşmanın Kaechon'daki Çabaları

29.XI.1950 günü ikinci vakti; Tugay'daki Amerikan Timinin paniklemesinden sonra gelen, Havan ve Makineli Tüfek ateşlerinin, Kaechon'da oluşturduğu karışıklık üzerine, Tugayın çoğu kendiliğinden, Kunu-ri'ye doğru harekete geçmişti.

I. P.Tb. Tugay Artçısı olarak, mevzilerinden ayrılmaz.

Düşman, çekilen askerleri Yongbong-ni'de çembere almak için bölgeye önceden (Kuzey ile Güneyden) kuvvet kaydırmıştı.

Fakat, düşman Kaechon'daki I. P.Tb.'unu mevzilerinde tutabilmek için, taktik hareketlere girişmekte gecikmişti. Düşmanın I. P.Tb.'nun 107 rakımlı geçitten Batıya çekilmesini önlemek için, Güneyden ve Kuzeyden açtığı ateşler yetmedi.

Ne pahasına olursa olsun, ateş koridorunu geçmekte kararlı Türk Piyadelerinin, enerjik hareketleri yanında, Çin Makineli Tüfeklerinin ıskalamaları, Havancılarının *nişangâh hak getire savruk ateşleri*, I. P.Tb.'nun dağılmış olarak ta olsa, 107 rakımlı boynun Batısına geçmesine engel olamadı.

Kısacası Çinliler, Tugayı bir bütün olarak, yok etmeyi başaramayınca (28/29.XI.1950 gecesini), parçalara bölerek etkisiz kılma çabalarında da, Türkler (eski bildikleri) karşısında amaçlarına varamadılar.

Neticede; I. P.Tb.'nun askerleri; Yongbong-ni çemberindeki askerlere katılırlar. Bize göre düşmanın kuvveti vardı, fakat taktiğini; yerce ve zamanca doğru uygulayamıyordu. Yakın vuruşmayı seçtikle-

* Moskova seferinde Napoléon'un çekilen askerler gibi.

ri söylenen Çinliler, Türkler karşısında yakın vuruşmaktan kaçınıyorlardı.

2. Yongbong-ni'de Manzara

Kunu-ri yöresinde, havanın yağışsız ve rüzgarsız geçmesi şansımızdı. Yoksa kışlık üniformalarımız, elek gibiydi. Soğuğu geçirdiği gibi, dayanıklı da değildi.

Gündüzleri, saat ondan itibaren saat onbeşe kadar, güneş gören yerler sıcaktı. Saat onbeşten sabah saat dokuz buçuğa kadar, hava soğuk geçiyor, sular donuyordu. Gölgesi yerler, gündüzleri bile soğuk oluyordu.

Devamlı hareket, vuruşma heyecanı ve telâş içinde koşuşturmak-tan, açlığı, soğuğu ve yorgunluğu hissetmiyor gibiydik. Durunca; yani kendimizi dinleyince uyku, yorgunluk ile açlık bastırıyordu.

Yongbong-ni'de 5-10 evlik yerleşim yerlerinde, bir tek canlı görünmüyordu. Pirinç tarlalarındaki, set ve arklar ortalama 50-60 cm. yükseklikteydi.

Düşman, yolda yakaladığı konvoyu avucu içinde bildiğinden, fazla zarar vermemek için sadece baş, orta ve son noktasında vurduğu araçlarla, şoseye mıhlamıştı.

Yongbong-ni çemberi içinde; II. ve III. Taburlardan küçük bir grup, 2. Tal., Hv. ve İs.Bl.'den bazı askerlerle, Tugay bağluları ile I. P.Tb. birlikleri ile Amerikalılar bulunuyordu.

Düşman bu defa işi sıkı tutmuş gibi görünüyordu. Düşman kısırdığı Tugayın son grubunu, elinden kaçırmamak için durmadan ateş ediyordu. Erlerimiz;

– *Dağınık durun! Birbirinize sokulmayın!* uyarılarını dinlemiyor, iç güdülerinin dürtüsü ile Subayların etrafında kümeleniyorlardı. Erlerdeki bu eğilim, kayıpların artmasına neden oluyordu.

Türk askerleri arasında, Amerikalı ve Koreli askerler de vardı. Türkçe, İngilizce, Korece ve Çince komutlar işitiliyordu. Beyazlar, Siyahiler, Kırmızılar ve Sarılar iç içe, tam bir BM (Babil) Savaşıydı.

Yongbong-ni'de şehitlerimizi alamadık. İkimiz sızlayarak o yiğitleri orada bıraktık. Yaralılarımızın hepsine el uzattık.

Her taraftan üstümüze ateş geliyordu. Her tarafa ateş ediyorduk. Her yerde şehitlerimiz yatıyordu. Etraftan yaralılarımızın yarıdım isteyen sesleri yükseliyordu. Bir cehennemin içindeydik. Her yerde düşman vardı.

Askerlerimiz küçük gruplar halinde; her yeri yoklayarak, kâh vurularak, kâh boşluklardan sızarak, çember dışına çıkmaya çalışıyorlardı.

3. Ölümü Arayan General

"- *Teğmenim General Yazıcı da burada, Gerçekten General, Yongbong-ni cehenneminde askerlerle beraberdi.*" Demek General Tahsin Yazıcı bu defa da; en tehlikeli yerde, askerlerinin yanındaydı.

Askerlerin ona "Baba" demeleri sebepsiz değildi. "General sırtında uzun Türk Asker kaputu ile şosenin kenarında, tek başına duruyordu. Yanında ne yaveri ne başkaları var. Arada bir yanından geçen subaylara, sakın sakın bir şeyler söylüyor. Subaylar;

- *Başüstüne Generalim!* diyerek uzaklaşıyorlardı."

General, düşman ateşlerinden korunmak için en küçük bir harekette bulunmuyordu. Doğrusu Generali çember içinde görmekten, rahatsız olmuştuk. Generalin düşmana tutsak düşmesi olasılığı, bizi huzursuz ediyordu. Generali tutsak düşmüş bir asker durumunda olması, onurumuza dokunuyordu.

"Generali görenler;

- *General ayakta boy hedefi veriyordu. Çok sakindi!.. Ölümü arar gibiydi.*"⁷⁸⁴ diye anlatırlar.

"Generalin;

- *Allâh'ım asker evlâtlarımı koru!*"⁷⁸⁵ diye dua ettiğini işitenler olmuş. Gerçekten Yongbong-ni'de, duaya çok ihtiyacımız vardı.

Doğrusu, General Tahsin Yazıcı'nın o sırada, içinde bulunduğu feci durumu anlatmak, kolay değildir.

⁷⁸⁴ HANAĞASIOĞLU, P.Ütğm. K.; MAHRAMANLI, P.Ütğm. K.; SERDAROĞLU, Top.Ütğm. G.; TÜZÜN, P.Tğm. N.; AKPOLAT, P.Tğm. O.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁷⁸⁵ HANAĞASIOĞLU, P.Ütğm. K.; Anlattıkları.

4. Subaylar Nerede?

"Akşam oluyordu. Önümüzdeki dereciğin içinde, eğilerek yürüy-en 8-10 Amerikalı erden biri;

– *Hey arkadaşlar! Her zaman tepemize dikilen subaylar, şimdi ne cehenneme gittiler? Göreniniz oldu mu? Bizi bu Allâh'ın belâsı yerde bırakıp sıvıştılar. Biz şimdi ne yapacağız!* diye sızlanırken, dalların arasından, ince yapılı, uzun boylu, sarışın Amerikalı bir Teğ-men çıkıverdi.

– *Subay burada! Sizin gibi süt kuzularını, kurtlara kaptırmamak için çırpınıyor. Sızlayacağınıza, şu domuzlara ateş etsenize! Mevzi al! Ateş!* diye gürledi."⁷⁸⁶

Vuruşma bu. Tehlike ve aksaklıklar baş gösterdiğinde, bazı as-kerler teselliye; yakınmada, yakarmada ve suçlamada bulurlar.

Subay'ın hatları her orduda aynıdır. Liderliği terk etmez. Yenil-giyi kabul etmez. Daima başarıyı arar... Kendini kaybetmez, her anı dolu dolu yaşar ve hep düşünür. Korktuğunu göstermemeye dikkat eden usta bir aktördür.

5. Pes Etmeye Niyetimiz Yok

Yongbong-ni'de tepeleri tutan düşman, aşağıda düzlükte korun-maya çalışan askerlerimize ateş yağdırıyordu. Düşman, dört yandan kuşattığı askerlerimizin; beyaz bez parçasını sallayacakları, yani pes edecekleri anı, telâşsız ve sakin bekliyor gibiydi.

Sakalı henüz çıkmamış kısa boylu gencecik Onbaşı; kan ter için-de; *Havanı (namluyu) getirdim gomutanım!* dedi ve olduğu yere çöktü.

Ateş içinde Subayına ve arkadaşlarına arkasını dönmeyen, sağ-lam mayalı askerlerimiz var... Bizim ordumuzda asker arkadaşlığı, ömür boyunca sürer. Savaş arkadaşlığı ise kan kardeşliğinden ileri-dir.

Gen. W.G. Haan Amerikan asker nakliye gemisindeyiz. Güney Çin Denizinde Kore'ye doğru yol alıyoruz. 15.8.1950 günü akşamı,

⁷⁸⁶ TÜZÜN, P.Tğm. N.; Anlattıkları.

P.Alb. Celâl Dora Subaylara vuruşma ile ilgili ilk öğüdünü verdi. Albay tutsaklık üzerinde çok durmuştu. Albay;

– *Arkadaşlar, tutsak olmak düşüncesini, aklınızdan çıkarın. Tutsaklığı değil, ölmeyi tercih edin. Ben tutsak olma zilletine uğrarsam, yakınımda bulunan arkadaşım, silâhını çekip beni derhal vursun. Kanımı kendisine şimdiden helâl ediyorum*, demişti. Albayın bu öğüdünün, genç subaylar üzerinde derin etkiler yaptığını görmekte gecikmeyecektik. Albay Dora söylemeseydi de, bizim askerlik ve ulus kültürümüzde tutsaklık, düşünülmeyen, kabul edilmeyen, onur kırıcı bir talihsizlik sayılır.

Yongbong-ni’de düşman, tutsak olmamızı çok bekledi... Bizi sa-vaşta tanımayaya başlayan dostlarımız ise;

– *Nasıl olsa Türkler, tutsaklığı kabul etmezler*; diyerek, Türk askerinden yana hep güvende oldular. Ama bizler Kunu-ri Muharebeleri sırasında, düşmandan çok dostlarımızın bize, dostça davranmalarından endişe ettik. Dostlarımıza güven duymamız için onların, bir süre bizi ve bizimde onları tanımamız için zaman gerekecek.

6. Hızır Gibi Yetişen İki Jet

Yongbong-ni çemberi içinde, şaşkınlığımız ve endişemiz ile kararsızlığımız sürerken; güneşte kavuşmak üzereyken; iki Amerikan jeti geliverdi. *"Bu jetleri aramızdaki bir Amerikan Subayı istemişti."*⁷⁸⁷ Jetlerin gelmesi üzerine, askerler;

– *Amerikalılar Tugaya yardıma geliyorlar. Bu iki uçağın arkası gelecek* diye konuşurlar. Amerikalıların Tugaya yardım edecekleri ümidi yayılır. Çok geçmeden bu ümidin, saman alevi gibi parlaması ile sönmesi bir olur. Ancak bu jetlerin gelmesi üzerine, Yongbong-ni’de kuşatılan askerlerin morali yükselir. Jetlerin görünmesi ile düşman ateşlerini keser... Bundan yararlananlar, çemberden çıkma girişimlerine hız verirler.

Harika pilotlar, gölgelerin uzayıp koyulaştığı o saatte, elleriyle koymuşlar gibi hedefleri, roket ve makineli tüfek (50 kalibrelik) ateşine tuttular.

⁷⁸⁷ AKPOLAT, P.Tğm. O.; Anlattıkları.

Kendi dertlerine düşen Amerikalılar, Türk Tugayına yardımı hiç düşünememişlerdi. Halbuki şimdi aramızda Amerikalı subayın isteği üzerine, o dar saatte, iki jet gönderilebilmişlerdi. Kunu-ri yöresindeki muharebelerimizde, desteksiz ve tek başımıza kalmıştık. Hep kendi olanaklarımızla vuruşmuştuk.

Jetlerin Çinliler üzerinde yarattığı baskıdan yararlanarak, etrafımızı inceleme fırsatını bulduk.

7. İntihar El Bombası

Yongbong-ni çemberinin Batı kenarına kadar ilerledik. Burada şosede duran bir kamyonun, arka lâstiklerini siper alarak nefeslenirken, düşmanı ve araziye inceliyoruz. Hava kararmak üzereydi. İki jet bir daha gelmemek üzere gitmişlerdi. Düşmanla biz bize kalmıştık. Düşman ateşi devam ediyordu. Çok kritik saatler geçiriyorduk. Bizi gören erler, etrafımızda kümeleniyorlardı. Aç karnına sigara içmek, ağızda zehir gibi acı bir tat bırakıyor. "Devre arkadaşım, P.Tgm. Nihat Tüzün; bana;

– *El bomban var mı?* dedi.

– *Yok! Niye sordun?*

– *Tutsak düşersem, El bombası ile intihar edeceğim. Bende iki bomba var. İstersen birisini sana vereyim,* dedi."⁷⁸⁸

Ne kadar tehlikeli ve ne kadar çok ümitsiz bir duruma düşmüştük. İntiharı düşünecek kadar çaresizlik içindeydik. Tutsaklığı şeref-sizlik sayan arkadaşım Tgm. Nihat Tüzün, yanında intihar El Bombası taşıyordu.

Bana, Nihat intihar etmeyi düşünüyor deselerdi, aslâ inanmazdım. Hayatı seven, bu sporcu aşık, ince duygulu Subay, bana göre aslâ canına kıyamazdı. Demek savaş, insanı akla gelmeyecek şeyleri yapmaya sürükleyebiliyor. Kimpo yarımadasındaki Sosari'ye çekilinceye kadar, bu El Bombasını elimizin altında hep hazır bulundurduk.

⁷⁸⁸ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

8. Evvelâ Düşünelim

Düşman bizi dört yanımızdan, tam anlamıyla çembere almıştı. Düşman bize sokulmuyor ve hücum etmiyordu. Uzaktan açtığı ateşlerle bizi eritmeye, çirkin Boru sesleri ile cesaretimizi kırarak, bizi korkutmaya çalışıyordu. Ümitsizliğe kapılmamızı ve ellerimizi havaya kaldırarak, tutsak olmamızı bekliyor gibiydi.

Burada elimiz bağlı, sinmiş beklemek, her dakika biraz daha tükenmek demekti. Aklımızı başımıza toplayarak, üstümüze gelmeyen düşmanın üzerine giderek, onun zayıf yerine vurmalydık. Kurtuluşumuz, düşmanı yerinden söküp atmamıza, çemberi kırmamıza bağlıydı.

Erlerimize ikide bir;

– *Toplu durmayın! Açılın! Sinmeyin, ateş edin!* uyarısını yapma ihtiyacını duyuyorduk. Erler tehlikeli anlarda; biri birlerine sokuluyorlardı. Amerikalı erler de bizim erlerimizin arasına karışmışlardı. Muharebede bizim erlerimiz gibi Amerikalı erler de bir arada bulunmayı tercih ediyorlardı. Erler bir birlerine yakın durmakla, sanki cesaretleri ve kuvvetleri artıyor, tehlikeden korunmuş oluyorlardı.

Çemberde de olsak kurtulabilmemiz için, inisiyatifimizi kullanarak, harekete geçerek, düşmanı yoklamalydık. İki Amerikan jeti geldiğinde; etrafımızı inceleme ve Profesör Hırş'in* dediği gibi; "*düşünme*" fırsatını bulduk.

– *Ne yapalım? sorusuna,*

– *Evvelâ düşünelim*, dedik. Çünkü duygusallık ile acele, çelme atabilirdi.

Şosenin batı kuzeyinde, çıkışa yakın kırmızı topraklı, 70 m. yüksekliğinde bir sırt vardı. Seyrek çamlı tepedeki düşmana, taarruz etmeye karar verdik. Tavayı andıran bu düzlükten çıkmalydık.

Evvelâ kendimizi savunabilecek bir arazi parçasını, ele geçirmeliydik. Burayı bir direnme ve hareket üssü gibi elde bulundurmalıydık. Hedefimiz; çemberden çıkmaktı. Bunu da bulduğumuz yerde bekleyerek değil, düşmana hücum ederek başarabilirdik.

* Ankara Hukuk Fakültesi Profesörlerinden.

Etrafımızı alan, gözlerini bize dikmiş erlerimizi, bu cehennemden nasıl çıkaracağımızı; onlara, bir iki cümle ile anlattık. Havada neredeyse kararacaktı. Karanlık basmadan hedefi ele geçirerek, savunmaya geçmeliydik. Erlerimize;

– *Süngü tak!* emrini verdik. Ordumuzda "*süngü takmak*" düşmanın üzerine yürümek, düşmanla vuruşmak iradesi anlamına gelir.

P.Ütğm. Kadir Hanağasıoğlu, P.Ütğm. Kadir Mahramanlı, P.Tğm. Nihat Tüzün; günlerdir aç, uykusuz ve yorgun erlerin önüne geçerek, düşmana doğru ilerlemeye başlarlar...

9. Türk Askeri Burada Kalmak Var!

Kırmızı topraklı çamlı sırta doğru yürürken, Amerikalı danışman Topçu Albayı Gambi karşımıza çıktı. İri Alb. Gambi, iki kolunu yana açarak;

– *Asker ileri gitmek (çember dışına çıkmak) yok! Türk Askeri burada kalmak var!* demez mi? Onun için Yongbong-ni düzlüğünde yatan şehitlerimizle, yaralılarımızın sesleri ve çembere alınmış bunca Türk Askerinin önemi yoktu. Onun tek düşüncesi; Türk Tugayının düşmanı olabildiği kadar üstüne çekerek, Amerikalılar üzerindeki baskıyı azaltmaktı.

Alb. Gambi, şu birkaç gün içinde, Türk Askerlerinin nasıl vuruşuklarını görmüştü. Türk Askerlerinin tutsak düşmemek için cephaneleri bitse de, süngüleri ile son nefeslerine kadar vuruşacaklarını biliyordu. Albay Gambi'nin bir başka önemli saptaması da şuydu: Türk Tugayı Çinlilere nerede taarruz ettiyse, onları yerlerinden söküp attıklarını görmüştü.

Alb. Gambi'nin, çemberden çıkmak, yaralılarımızı kurtarmak için giriştiğimiz taarruzu, durdurma çabası, canımızı sıkmıştı. Albay Gambi;

– *Durmak var! Gitmek yok!* diye dursun, biz onun bize ne önerdiğini anladığımız gibi, ne yapmamızı gerektiğini de gayet iyi biliyorduk. Albaya aldırmadan taarruzumuza devam ettik.

Sırtın eteğine vardık. Hayret, düşman ateş etmiyordu. Sırtı tırmanıyoruz. Düşmandan gene ses çıkmıyor. Pürdikkat* sırtta çıkıyoruz, Sırtta düşmandan eser yok. Bir tek mermi atmadan, yaralı ve şehit vermeden, çamlı sırtı ele geçirmenin şaşkınlığı içinde; gelebilecek bir karşı taarruzu önlemek için, hemen savunma önlemleri almaya giriştik.

Düşman, bizimle yakın vuruşmadan kaçınmıştı. Bizi tanıdıkları için ya da, ne yaparsak yapalım kurtulamayacağımızı düşündükleri için, bize karşılık vermemişlerdi. Ya da taktik bilgi yetersizliğinden, yanlış hareket ediyorlardı. Nedeni ne olursa olsun biz, Albayın engellemesine, koşulların bütün olumsuzluğuna rağmen, hedefimizi elde etmiş, düşman içinde, küçük bir üsse sahip olmuştuk...

10. İlk Yardım Bilgisi

Şunu hemen söyleyelim ki; İlk Yardım konusu, sadece askerleri ilgilendiren bir konu değildir. İlk Yardım; sivil asker, herkesi ilgilendiren, yaşamsal bir konudur. Bu nedenle; sivil asker, kadın-erkek ve yaşlı-genç herkesin öğrenmesi gereken, önemli bir bilgidir. Uygar insan nasıl harita okuyabiliyorsa, ilk yardımı da öğrenmek zorundadır.

Kore yolculuğumuz sırasında; İlk Yardım konusunu önemle ele alıp, gereken bilgi ve beceriyi kazanamadık. Bunun sıkıntısını, Kunuri Muharebeleri sırasında çok çektik. Askere bir sargı paketi vermekle iş bitmiyordu. İlk Yardım bilgisi, ulusal ve bir insanlık sorunu olarak, okullar da kurslarla öğretilmeli.

11. Teğmenim Bu Günü Gören Kıyameti Görmez

27.XI.1950 gününden bugüne kadar; Muharebelerin çeşitli halleri içinde Askerlerimiz, çok ağır bir sınavdan geçtiler. Başlarına, aklımıza gelmeyen olaylar geldi.

Yongbong-ni şehit ve yaralılarla dolu...

– *Bir iki kişi buraya gelsin. Yaralıları taşıtlarla, römorklara yerleştirelim. Gitme telâşında; burada kalmasınlar.* Koşullar ne olursa olsun; canlı bir tek askerimizi düşmana bırakmak istemiyorduk.

* Pürdikkat: Çok dikkatli

Tğm. Nihat Tüzün'ün yaralanan Hizmet Erini jipe bindirdik. Onbaşı;

– *Teğmenim, bugünü gören, mahşeri görmez!* diyordu... Evet burası değişik tenleri, lisanları ve inançları ile insanların kaynaştığı mahşeri andırıyordu. Bildiğimiz kıyametten farkı vardı, o da bu Kıyametin içinden; el ele vererek çıkabilirdik. Allah'ın yardımıyla...

Bizi gören askerler etrafımızı alıyorlar. Ne dersek onu yapmaya hazırdılar.

Resim 51: Tğm. Tüzün'ün hizmet eri (Tğm. Nihat Tüzün arşivi).

12. İki Teğmenin Başına Gelenler

"2. Depo Bölüğü Kaechon'dan çekilirken, düşman ateşleri altında dağılmak zorunda kalır. Bölüğün iki takım komutanı (P.Tğm. Rifat Sümer, P.Tğm. Mete Erdoğan) karanlıkta orman içinde bölüklerinden ayrı düşerler. Yol, iz bilmeden yürürlerken, birdenbire kendilerini Çinlilerin sardığını görürler. Davranmaya fırsat bulamadılar, tutsak düşerler. Silâhları alınan Teğmenler, iki Çinli askerin gözetiminde geriye gönderilirler.

P.Tğm. Rifat Sümer; Kara Harp Okulu Güreş Takımında spor yapmış, bir Subaydı. P.Tğm. Mete Erdoğan ise kısa boylu, ince yapılı

fakat, dayanıklı bir Subaydı. Orman içinde ağır ağır giderlerken, Tğm. M. Erdoğan Tğm. R. Sümer'e;

– *İç cebimdeki tabancayı (babasından kalan) almadılar. Ben sağımıdaki haklayabilirim*, der. Tğm. R. Sümer de;

– *Hazır olunca işaret et, bende solumdaki işini bitiririm*, der.

Tğm. Mete Erdoğan sağındaki Çinli'ye ateş ederken, Tğm. Rifat Sümer'de yanında yürüyen Çinli'nin kıpırdanmasına fırsat vermeden altına alır. Göz açıp kapayınca kadar, Çinli askerlerden kurtulurlar. İki subay mehtap çıkmadan, askerlerimize kavuşurlar.⁷⁸⁹ Yongbong-ni çemberinde, askerlerimizle Amerikalıların başlarından, daha nice olaylar geçer.

Kimse hiçbir kötü durumda, askerlerimizin ümitsizliğe kapılarak, boyun eğdiklerine tanık olamaz. Şüphesiz şaşırdıkları, heyecanlandıkları olur. Ama bocalamaları fazla sürmeden, kendilerini çabuk toparlarlar. Yollarını, her yerde cesaretleriyle, ustalıkları ile açmayı başardıklarını yalnız dostlarımız değil, düşman da söylemekteydi

13. P. Ütğm. Hüseyin Ömür

Kaechon'dan ayrılan 1. P.Bl.; "Boyun noktasında, Havan ateşleri altında dağılır. Ütğm. Hüseyin Ömür Havan ateşine uğramamak için 131 rakımlı ormanlık tepeye doğru yürür.

Burada Amerikalı bir grup askerle karşılaşır. Amerikalıların bulunduğu tepe yoğun düşman ateşi altında; Amerikalılar; çelik başlıktan tutun da, ellerine ne geçerse, var güçleriyle toprağı kazıyorlar.

Karanlık iyice basınca, Çinliler ateşi keserler. Arada bir, Boru çalarak, bazen bir iki el ateş ederek, Amerikalıları uyutmazlar.

Ütğm. Hüseyin Ömür, Amerikalı Yüzbaşının uzattığı viski şişesinden içmeye başlar. Açlığı bastırır diye, viskiden içtikçe ısınır, ısındıkça gevşer ve ardından, kendisinden geçerek uykuya dalar.

30.XI.1950 günü tan yeri ağarırken, Ütğm. Hüseyin ayazın etkisiyle uyanır. Etraf pus içinde. Barut dumanları her yanı kaplamış. Uyanmasına uyanır ama, ortalıkta kimseyi göremez. Amerikalılar çe-

kip gitmişler. Ne bir ses ne bir hareket var. Orman içinde tek başına kalmıştır.

Doğudan batıya uzanan vadi; koyu ve kalın bir sis tabakasıyla örtülmüş. Vadide hayal meyal seçilebilen grupların, güneye ve batıya doğru gittiklerini görür. Ütgm. Hüseyin Ömür; Kaechon adlı vadi-de, pirinç tarlalarının, ark ve setlerinden yararlanarak, batı güneye doğru yürür. Koyu sis, yakından geçen gruplara bile görünmeden yürümesini sağlar. Sis altında, yürüyerek, arada bir dinlenerek, aniden Kunu-ri Sunchon yoluna çıkar. Güneye çekilen Türk ve Amerikan asker Gruplarına rastlar.⁷⁹⁰ Şans bir askerimize daha güler. Çalışanı, yol arayanı, kul da, Allah da sever...

14. Yongbong-ni'de İki Kritik Nokta

Yongbong-ni çemberinin güneyinde, batıya doğru uzayan ormanla kaplı bir sırt vardı. 131 rakımlı tepeyi ele geçiren; çemberin güney kesimini çökertmiş olurdu. Şose buradan, Kunu-ri ile Sunchon ve Anju'ya doğru uzanıyordu. Bu tepeye çıkanlar; karanlık basınca Kunu-ri'ye doğru çekilmeye başladılar.

Çemberin diğer kritik yeri; şosenin çemberden çıktığı yerin Batısındaki seyrek ağaçlı kırmızı sırttı. Bu sırtı elde eden kuvvet; Yongbong-ni'den çıkışın batı yönünü güvenliğe alabilirdi. İşte biz bu sırtı ele geçirmiştik. Taktik alanda muharebeleri detaylar biçimlendirir. Burada da böyle oluyordu. İki kritik yerin ele geçirilmesi ile düşman çemberinin güney kesimi kalbura dönecekti.

Buradaki şu gözlemimize değinelim; Düşman Tugayın geri çekilmesini önlemek için, ateşten başka bir harekette bulunmadı.

Taktik bütünlüklerini kaybeden askerlerin, Subay komutasında oluşturdukları küçük gruplar, sadece Boru sesi ve ateşle; tutsak olmayacak kadar cesur ve güçlüydüler.

Piyadenin rol almadığı hiçbir hareket; sadece Boru sesi ve ateşle kesin sonuç almaya yetmez. Piyade, gücü yayma ve mekânı kontrol altında tutma kuvvetidir.

⁷⁹⁰ ÖMÜR, P.Ütgm. H.; Anlattıkları.

15. Amerikalı Teğmeni Verirsen

Hatırlanacağı üzere; Kırmızı topraklı sırtın çamlı tepesini ele geçirmiştik. Hava kararırken, çevre savunmasına hazırlandığımız sırada; "Bir Amerikalının;

– *Türk Subayı ile konuşmak istiyorum*, dediği duyuldu. Ütgm. Kadir Mahramanlı (iyi İngilizce biliyordu);

– *Türk Subayları burada*, cevabını verince, yanımıza bir Amerikalı Yüzbaşı ile bir Amerikalı Teğmen ve bir Koreli Subayla birkaç Amerikalı ve Koreli er geldi. Amerikalı yüzbaşı;

– *Aranızda Binbaşı var mı?* diye sordu; bizde;

– *Yok*, dedik. Amerikalı yüzbaşı;

– *Yüzbaşı yok mu?* sorusuna olmadığı söylenince Amerikalı Yüzbaşı;

– *Öyleyse komuta bende*, dedi. Amerikalı yüzbaşının böyle bir durumda, komutayı almasını olağan karşıladık.

Amerikalı Yüzbaşı lâfı uzatmadan;

– *Şimdi, bir Türk Subayı, yanına kırk Türk erini alarak, şu karşıdaki (eliyle karanlıkta-hayal meyal seçilebilen ve mesafesi kestirilemeyen düşman hatlarının içindeki tepeyi göstererek) tepeye giderek, orada mevzilenecek ve bizim güvenliğimizi sağlayacak*, dedi. Amerikalı yüzbaşının emrettiği görev, kuramsal olarak doğru sayılabilirdi. Fakat burada, bu koşullar (özel durum) içinde, uygulanması hemen hemen olanaksızdı. Kırk Erle düşman içinde, düşmana hissettirmeden sızmak, ormanla kaplı arızalı arazide, düşmana rastlamadan ilerlemek, sözü edilen tepeyi karanlıkta tutturmak, çok zordu. En önemlisi, irtibat kurma olanağının bulunmamasıydı.

Bu durumda yardım istenemezdi, Ana birlikle uyum içinde hareket edilemezdi. Amerikalı yüzbaşı olumsuzlukları dikkate almadan, bir subay ile kırk Türk erini, göz göre göre tehlikeye atmakta, bir sakınca görmüyordu. Bu Batılı dediklerimiz, hep böyle açık göz ve insafsız mıdırılar?

Herkesin can derdine düştüğü o bunalımlı saatlerde, bu sakıncaları Amerikalı subaya bir bir sıralayıp söylemeyi uygun bulmadık. Çünkü Amerikalı Yüzbaşı buradan sağ çıkarsa;

– *Türkler mi? Onları hiç övmeyin! Kunu-rî’de kuşatıldığımız sırada, Türk Askerlerine önemli ve gerekli bir emir verdim. Fakat onlar çok korkmuşlardı. O göreve gitmemek için binbir bahane uydurdular, iftirasında bulunmasına fırsat vermemek için, Ütgm. Kadir Mahramanlı’ya;*

– *Üsteğmenim, Amerikalı Yüzbaşının emrettiği tepeye, bir Türk subayı 40 Türk eri ile gidecek dediğimde; Ütgm. Kadir Mahramanlı;*

– *Bu ölüme gitmektir. İyi düşün! dedi.*

– *Üsteğmenim dediğimi söyle. Ben düşündüm, sen merak etme söyle..., Ütgm. Kadir Mahramanlı, istemeye istemeye Amerikalı Yüzbaşıya;*

– *Emrettiğiniz o tepeye, bir Türk Teğmeni, kırk Türk eri ile gidecek, deyince, Amerikalı sevincinden yerinde şöyle 360° döndü. Yüzbaşı;*

– *Çok güzel, hemen harekete geçsin. Biz onu buradan destekleriz, demeyi de ihmal etmedi. Ama irtibatsız, bu işi, neyle ve nasıl yapacağını, söylemedi. Ütgm. Kadir Mahramanlı’ya;*

– *Ancak Amerikalı Yüzbaşıya bir önerim var. Yüzbaşı, şu Amerikalı Teğmenle, bu Koreli Teğmeni ve iki Amerikalı erle, iki Koreli eri, einrime versin. Önerim Amerikalıya tercüme edilince Amerikalı Yüzbaşı, hiç düşünmeden anında;*

– *Yok! Oraya gidilmesin! Hep birlikte, burada kalalım!*⁹¹ demez mi? Hep kendilerini akıllı, haklı ve yetkili görenlerle, ilişkilerde çok dikkatli, çok uyanık bulunmak mecburiyeti vardır.

Siz, dost gözü ile baktığınız Yüzbaşının, şu yaptığına bir bakın. Bir Türk Subayı ile kırk erini, hiç önemsemeden tehlikeye atabilen Amerikalı Yüzbaşı; Amerikalı bir Subayla iki Amerikalı erin hayatı ~~şö~~ konusu olunca; akan sular duruverdi, hemen emrini geri aldı. Bu türden olaylar, güven duygularını sarsıyor ve bizi dikkatli ve uyanık bulunmaya çağırıyordu.

⁹¹ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

Güçlü dostlar, sizi bir pula değil, yok pula harcamaktan çekinmezler. Bu Amerika'nın karanlık yüzüydü. Bir de Amerika'nın aydınlık yüzü vardı. Bu yüz, Amerika'yı kurtaranlarla, kuranların; koydukları yüksek normlar ve "Fazilet mücadelesi" ile açtıkları aydınlık, adil hukuk yolunun, evrensel ölümsüz yüce ruhu ve yansız akılcılığı idi. İşte biz Amerika'nın bu yüzüne güveniyorduk.

16. Silâhlı Kuvvetler ve Sade Vatandaşlar

Amerikalı Yüzbaşı, "*uzaktan güvenlik*" fikrini, bir Teğmeni ile iki Erini bizimle göreve göndermemek için terk edince, dinleme postalarını; Türk ile Amerikalı ve Koreli erlerden oluşturduktan sonra, "*çevre savunması*" mevziini işgal ettik.

Türk Subayları; dinleme postaları ile savunma hattını gezip duruyorlardı. Fakat Amerikalı Yüzbaşı ile Teğmen, kuytu bir yere çekilerek, hemen uyumaya başladılar. Korelileri göremiyoruz. Amerikalılar burada güvenliklerini bize terk etmişlerdi. Halbuki biz onlardan, daha çok yorgunduk. Onlar, erlerini mevzie sokar sokmaz, geride uygun bir yerde istirahataya çekilirlerken, erlerimizi mevzie sokmakla, bizim işimiz bitmiyordu.

Böyle kritik zamanlarda, erler bizi başlarında ve yanlarında görmezlerse, terkedilmişlik duygusuna kapılıyorlardı.

Erlerimizdeki bu eğilim, sivil hayatımızın eseri idi. Erler, bu terkedilmişlik ve güvenliksiz duygusunu, sivil hayatta edinmiş olarak, Silâhlı Kuvvetlere geliyorlardı. Bunu gidermek Subayların, sabrı ve anlayışı ile çabalarına kalıyordu.

"*Sade vatandaş*" dediğimiz büyük topluluk ile "*Beyaz yakalılar*" dediğimiz; Aydınlar, Bürokratlar ve Politikacılar arasında; bir uçurum vardı.

Uçurum; yaşama ve düşünme düzeyi ve estetik ile *erdem* farklılığından oluşuyordu. Halk dediklerimizle ortak yanlarımız var. Bu fark artıyorsa iyiye gitmediğimizi bilelim.

Yönetilenlerle yönetenler arasındaki ilişkileri düzenleyen yasalar, çağdaş normlar göz önünde tutulmadığı ve halkın katılımı ile saptanmadığı için, sürtüşme başlıyordu. Güven kalmıyor ve kaos oluşuyordu. Kısacası halk, eseri olmayan yasaları benimsemediği için, içtenlikle savunmuyordu.

Erlerimizin anlayışlarına göre, Subayların bulunduğu yerde tehlike yoktur. Subay, varlığı ile güven veren bir kişidir. Gençlerimizin kışlalarımızdan; övgü, sevgi, güven ve saygı duyguları ile dolu olarak ayrılmalrı, erler arasında ve erlerle subaylar arasında, ömür boyu süren, sağlam bir *Asker Arkadaşlık* duygusunun oluşmasındandır.

Yurttaşlarımız Kışlaları; yurdu ve ulusu savunma ve adam olma ocakları olarak görürler. Komutanlarına, arkadaşlarına ve silâhlarına güvenme, sınıf ve birlikleri ile övünme duygusunu, Kışlalarda edinirler.

Kışlalarımız, gençleri iyi birer vuruşkan yapmanın yanında, ulusa ve ülke ile devlete sadık, çağdaş birer vatandaş olarak yetiştirmenin ödev sayıldığı Şeref Ocaklarıdır.

17. Düşmanın Karşısında Uyunur mu?

29/30.XI.1950 gecesini, üç yanı düşmanla çevrili bir mevzide geçiriyorduk. Çeşitli sınıf ve birlikler ile birkaç Amerikalı ve Güney Korelinin de katılması ile oluşan derme çatma bir asker grubu, güven veren "*Birlik Ruhu*"ndan yoksundu. Biri birlerini tanımayan aç, yorgun, uykusuz ve ürkmüş erlerle, karanlık bir orman içinde ve yabancı askerlerle, amaca uygun disiplinli hareket, hiçte kolay değildi.

Sayısı çok olan düşmanın, ani bir gece hücumundan, endişe ediliyorduk. Çünkü, düşman gece muharebe etmesini, iyi biliyordu. Biz bu konuda acemi sayılırdık. Dinleme postalarımızın uyumamaları, yerlerinden ayrılmamaları için devamlı dolaşmamız, mevzilerimizi yoklamamız gerekiyordu. Kıta çavuşları o sadık, o çalışkan ve cesur gençler olmasa ne yapardık.

Düşman içinde, sıkıntılı bir gece geçiriyorduk. Yongbong-ni dölzlüğünü gri renkli barut dumanları örtmüştü. Düşman, ateşi kesmişti. Arada bir çirkin sesli Boruları öttürmese, çekip gittiği ya da sızdığı sanılabilirdi.

Biz bir baskınla karşılaşmamak için, adlarını, huylarını ve yeteneklerini bilmediğimiz, erleri uyanık tutmaya çalışırken; aramızdaki Amerikalı subaylar, düşmana aldırmadan horlayarak uyuyorlardı. "Ütğm. Kadir Mahramanlı'ya;

– Düşman karşısında uyunur mu? Erlerimize kötü örnek oluyorlar. Düşman neredeyse horlamalarını duyacak. Uyuyoruz diye hü-

cuma geçebilirler. Uyandırılım... Ütgm. K. Mahramanlı, Amerikalı yüzbaşı'yı dürterek uyandırdı:

– *Düşman içindeyiz, efendim. Nasıl böyle uyuyabiliyorsunuz?* dedi. Amerikalı yüzbaşı;

– *General gece yarısı saat 00.00'a doğru, Ağır Topçunun "Hedefte zaman" (TOT) ateşinin başlayacağını, saat 01.00'e doğru Tankların geleceklerini söyledi, ve sırtını dönerek uyumaya devam etti. Amerikalıya inanmıyoruz.*

– *Bu karışık durumda; kim kime, dumduma. Top ateşi neyse, ama gece, Piyadesiz Tankların buraya ulaşmaları, olacak gibi değil, diyoruz..."⁷⁹²*

18. Komutana Güvenmek

"Yatmadığımızı, aramızda fısıltıyla konuştuğumuzu gören Amerikalı Yüzbaşı, P.Tgm. Nihat Tüzün'e;

– *Buraya gelmeden önce, telsizle konuştum. General bana yardım edeceğini söyledi. Saat bir oldu mu, Tanklarda burada olacaklar. Topçuda ateş desteğinde bulunacak. Haydi uyuyun, dedi. Bu sözlerin, bizi de gevşetmediğini söyleyemem.*

– *Amerikalı galiba bu sefer doğru söylüyor. Baksana gene yattı... Öyle ya, komutan yardım göndereceğini söylemişse, gönderir."*⁷⁹³

General; *Evet* dedi mi, o iş tamamdır. Çünkü; Komutan olanaklarını, düşünmesini, sorumluluklarını ve yetkilerini iyi bilen, bunun için kendisine itaat edilen ve güvenilen, üst düzeyde bilgili ve deneyimli, seçkin bir askerdir.

Komutan, aslâ mazeret siperlerine sığınarak, sözünden dönemez. Çünkü sözünü tutmazsa, o vakit O; beyin kristalleri mat, kişiliği zayıf bir asker olur. O artık komuta edemez. Ona komuta yetkisi verilemez.

Amerikalı Yüzbaşı da, komutanın sözüne güveniyordu. Sükûnetle yardımın gelmesini bekliyordu. Savaşlarda, özellikle bunalımlı

⁷⁹² YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

⁷⁹³ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

çetin günlerde, subayların barometreleri; Kurmay Subaylar ile Generallerdir. Erlerin göstergeleri de Subaylardır. Subayların, yetiştirme ve yetenek düzeyleri de; başarı grafiğini gösterir. Subayların yetiştirilmesinde, hasis davranılmaz. Çünkü Subayın yerini, başka kimse ile dolduramazsınız.

19. Halden Anlayan Amerikalı Yüzbaşı

Düşman içindeyiz, cephanemiz yok gibi. Bize güç veren ve hiç tükenmeyen süngümüzle, düşman hücumunu bekliyoruz. Erlerimizi diri tutmak için iki de bir yokluyoruz. Amerikalı yüzbaşının sözlerinden sonra, sanki yorgunluğumuz ile uykusuzluğumuz dayanılmaz bir hal aldı. Biraz uyuyabilsek, ne kadar iyi olurdu...

Teğmen Nihat Tüzün, Amerikalı subayların yanına, toprağa uzanınca, bende Tğm. N. Tüzün'ün yanına uzanmaktan, kendimi alamadım. Toprak soğuk, hava soğuk, yatılacak gibi değil. Uyursak bir yerlerimiz tutulacak diye düşünüyoruz. Ama gene de buz gibi toprağa uzanıyoruz. Öylesine yorulmuşuz ki, ayakta duracak halimiz kalmamıştı.

Tğm. N. Tüzün, Amerikalılara iyice sokulmuş, usul usul battaniyenin altına giriyor. Ben de hafiften battaniyeyi üstüme çekiyorum. Sanırım Amerikalı yüzbaşının üstü iyice açıldı. Yüzbaşı halden anlayan bir adamdı. En rahat Tğm. N. Tüzün'le Amerikalı teğmendiyim. İki uçtaki yüzbaşı ile benim halim iyi değildi. Soğuk değdiği yeri yakıyordu. Kulağımız düşmanda, donmamak için battaniyeyi çekiştirirken, uyumamız olanaksızdı...

20. Top Sesleri Geliyor

Derken derinden gürleyen top sesleri gelmeye başladı. Kısa aralıklarla, üstümüzden büyük bir hisırtı ile geçen mermiler, ilerimizdeki sırtlarda patlamaya başladı. İnanamıyoruz. Yüzbaşının dediği çıkıyordu. Hepimiz ayaktayız. Demek istenirse, yardım edilebilirmiş. Şimdi Tankların palet sesleri duyulmaya başladı. Tanklar yavaş yavaş yaklaşıyorlardı. Namlu ağız sesinin hemen ardından, mermiler patlıyordu. Bu sesler Tankların Top sesleriydi.

XX. YONGBONG-Nİ ÇEMBERİNDEN ÇIKIŞ

1. Kalkın Tanklar Geldi

Amerikalının söyledikleri harfi harfine çıkıyordu. Bu bir şaka değildi. Tankların palet ve motor sesleri iyice yaklaştı. Derken;

– *Kalkın! Tanklar geldi, gidiyoruz*, sesleri üzerine, silâhını kapam orman, çukur, yar demeden, Tanklara doğru koşmaya başladı. Anında Tankların üzeri askerle doldu. Hayret, düşmanın sesi çıkmıyordu. Ateş bile etmiyorlardı. Çinlileri anlamıyorduk.

Gelen bir Amerikan Tank Takımıydı. Bindığım Tankın Komutanı Astsubaydı. Yolu izlemeyi, ateş etmeyi güçleştiren bu kalabalıktan, Astsubay-şikâyetçi değildi. Çünkü gerektiğinde Piyadeler, Tankı anında terk edebiliyorlardı. Ne de olsa Tank için Piyade bir güvendi. Piyade için Tank, güçlü bir destek ve saldırı silâhı idi.

Gece karanlığında, dostla düşmanın iç içe bulunduğu, her şeyin karma karşılık olduğu saatlerde; Amerikan Tank Takımının Piyade desteğinden yoksun olarak, 10 km.lik yolu geçerek, bize kadar gelmesini, kahramanlık olarak değerlendirdik.

O Tank Takımından, bir kişi ile olsun, ilişki kuramadığımız için bugün çok üzgünüz. O yiğit Amerikan Tank Komutanına ve erlerine yazmak, onları kutlamak ve övmek isterdim. Onları hiç unutmadık. Kahramanlar her yerde anılmayı hak ederler.

"Amerikan Tank Takım Komutanı, IX. Kor. K. tarafından General Tahsin Yazıcı'yı çemberden çıkarmakla görevlendirilmiş. Söylentiye göre;

Yongbong-ni'ye gelen Tank Takım Komutanı Generale;

– Sizi çemberden çıkarmakla görevlendirildim. Generalim buyurun, Tankıma binin, der. General Tahsin Yazıcı;

– Son Türk Askeri buradan çıkmadan, ben bir yere gitmem. Siz Tanklarınıza yaralılarımla, askerlerimi alın, der."⁷⁹⁴ Bu hikayenin öncesi vardır. Onu da "Ha Beşbin, Ha Ellibin" başlığı altında anlattık.

⁷⁹⁴ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

2. Yongbong-ni'den Kunu-ri Köprüsüne Çekilme

29/30.XI.1950 gece yarısı, Ağır Topçunun T.O.T.* ateşi başla-yınca; kuşatılan da, kuşatan da ayakta-ydı. Tankların (5 Tank) gelme-si ile askerlerimiz çekilmeye koyuldular...

Düşman avucu içine aldığı, Türk askerleriyle bir kısım Amerikan askerinin, çemberden çıkmalarını, sesini çıkarmadan seyrediyordu. Çinlilerin taktiklerini anlamakta zorluk çekiyorduk.

Çekilme telâş-ı içinde şose mihveri üzerinde yoğunlaştığımız, et-kinliğimizi kaybettiğimiz sırada, üzerimize niye ateş açmadıklarını anlamış değiliz. Biz ha ateş açtı, ha hücum-a geçti beklentisi içinde, karşılık verebilmek için önlem düşünürken, düşmanın hiç bir hare-kette bulunmamasının nedenini, anlamasak da bu tutumundan çok memnunduk.

Üzerleri askerle dolu Tanklar, asker seli içinde Kunu-ri'ye doğru ilerliyorlar. Yayalar; şose üzerinden Tankların önünden, ardından, yol hendekleri ile pirinç tarlalarından; epey hızlı bir yürüyüşle ilerliyorlar. O; yorgun, aç ve uykusuz askerlerin yerine, bu zinde (diri, sağlam) askerler de nereden geldiler.

110 rakımlı Kansangcham sırtlarının hemen eteklerinden ge-çen, 2 km. yol ile Yuru mevkiinde daralan 1 km. uzunluğundaki kısmı geçerken, bize ateş açılmasını bekledik. Çünkü yola yakın ve hakim ormanlı tepelerden açılacak bir ateş, bize zarar verebilir ve karanlık içinde yanlış istikametlere doğru, dağılmamıza neden olabi-lirdi.

Kuş uçuşu 10 km. olan yolu, ateş yemeden geçtik. Kunu-ri köp-rüstünün güneyinde, yol kavşağında Tanklar durdular. Tankçılar bize;

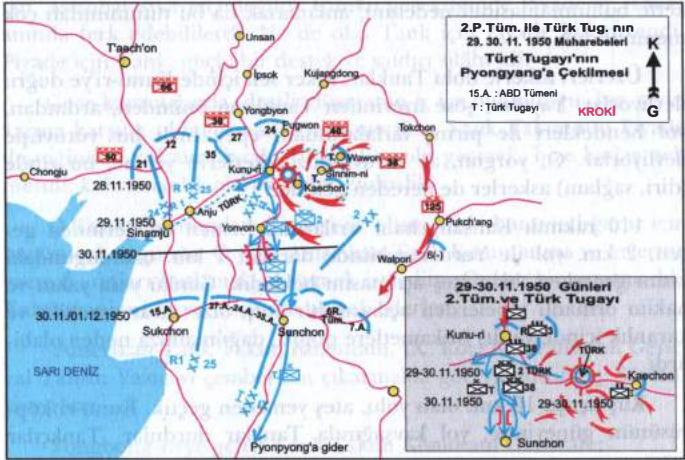
— *Görevimiz buraya kadar. Burada sizden ayrılıyorz, dediler.* Tanklardan indik. Çeliğin ve havanın soğuğu ile donan kaslarımız yitizlinden, yürümekte zorlandık. Bir süre, ağırlı ve zoraki adımlar-dan sonra, kaslarımızın ısınması ile yürümemiz kolaylaştı.

* TOT: Hedefte uzman. Düşmanı siper kazmaktan alıkoymak, taciz etmek için Topçu birliklerinin aynı zamanda önceden saptanmış hedefler üzerinde ateş toplama-ları.

3. Kavşaktaki İstikametler

29/30.XI.1950 gecesi Yongbong-ni çemberinden çıktıktan sonra, saat 02.00 sularında, karşılaştığımız kavşakta çekilebileceğimiz iki istikamet vardı. Biri Kunu-ri—Sunchon—Pyongyang istikameti, diğeri Kunu-ri-Anju-Sinanju-Sukchon-Pyongyang istikameti. Yolların düşman tarafından kesilip kesilmedikleri hakkında, bir bilgimiz yoktu. Kunu-ri-Sunchon-Pyongyang yolunun kesilebileceği düşünce-sindeydik. Çünkü orası düşmana daha yakın sayılırdı.

Chongchon Nehrinin oluşturduğu engelin berisindeki, Anju-Sinanju yolundan gitmeyi, ayrıca bildik bir istikamet (Kunu-ri'ye bu yolla gelmiştik.) olması nedeniyle, daha uygun bulduk.

Kroki 35 (Billy C. Mossman, US Army and Korean War, EEB and Fow Map: 9-10 ve B. Yalta arşivi).

Kavşaklarda görmeye alıştığımız M.P.'ler o saatte kavşakta yok-tular. Arkalarında, alevden çok, isli kara duman savuran, kuma bezin karıştırılmış, yanan bir teneke bırakmışlardı.

Bize hangi istikamette yürüyeceğimizi, söyleyecek bir kimse yok-tu. Baş vurulacak bir yer de görünmüyordu. İşin en fenası elimizde harita da yoktu. Oyalanmadan yola koyulmak zorundaydık. P.Yzb.

Baha Gökçin, P.Ütg. Kadir Mahramanlı ve P.Tgm. Nihat Tüzün ile beraberiz. Bizi çeşitli birliklerden 76 er kovuşturuyordu.

Tugayın nereye çekilmekte olduğundan haberimiz yoktu. Herkes kendi başının çaresine bakacaktı. Bu durumda ilk hedefimiz; düşmanla arayı açmaktı. Sonra, duruma ve alacağımız bilgilere göre, yürüyüş hedefimizi Tugayın bulunduğu yere göre seçecektik.

Aramızda ayak üstü, kısa bir görüşmeden sonra, düşmanın kesmesi daha olası bulunan, Kunu-ri—Sunchon yolunu değil, Chongchon nehrinin örttüğü, Kunu-ri-Anju yoluna sapmayı, daha doğru bulduk...

Çok geçmeden, Taburumuzun (I. P.Tb.) Kunu-ri'de konduğu yerin önünden geçiyoruz. Tokchon yürüyüşüne çıktığımız sırada, Tabura teslim ettiğimiz kişisel eşyalarımızın, yol kenarına karma karışık bırakıldığını gördük. Eşyaların arasında bazı karaltıların dolastıklarını fark ediyoruz. Duraksamadan geçip gidiyoruz.

4. Katina'nın Tabakası

İstanbul'da Fatih İlçesinin Sultan Selim Mahallesinde; Madam Katina ile kızı Kalyopi otururlardı. Madam Katine bahçesinde sebze yetiştirirdi. Kalyopi isim yapmış bir terzi idi. Madam Katina'yı severdik. Bir birimize çok yakındık. Vakitli vakitsiz görüşürdük. Onlar bizim biz onların bayramlarında, acılı ve tatlı günlerde yanlarında olurduk.

Türk-Rum mahallesinin sınırında, Dr. Sava otururdu. Müslüman dostu sayılırdı. Fakirlerden para almazdı. 6 Eylül olayları sırasında; Müslüman Türk mahallesi, Dr. Sava'nın evine zarar verilmesin diye, gece gündüz nöbet tutar...

Madam Katina, odasına çekilmiş kitap okuyan kız kardeşime, pencere camını tıklatarak;

– *Zo! Bahçeye gel. Kitabını ağaç altında oku!.. Eve kapanma! sesini halâ duyar gibiyim...*

Bıraktığımız eşyaların yanından geçerken, aklıma komşumuz Katina'nın, bana sattığı Damadının; yakut taşlı, işlemeli altın Tabakası geldi. Manevra sandığımda bıraktığım bu çok kıymetli Tabaka; kim bilir hangi Çinlinin eline geçecekti. Subay çıktığımda Madam Katina ile Kalyopi anneme gelirler, annemi tebrik ederler ve;

– *Yakut taşlı ve işlemeli kıymetli Altın Tabaka ile çift kapaklı 1910 yılı yapımı Altın Saat (Kalyopi'nin ölen eşine Madam Katina'nın hediye ettiği) yabancıya gideceğine, Subay çıkan oğlunun almasını isteriz*, derler. Annem de Madam Katina'nın getirdiği tabaka ile saati, istedikleri fiyatı vererek satın alır.

Rahmetli babamdan görmüştüm. Babam malın ücretini verdikten sonra; mal sahibine kararlaştırılan fiyattan bir miktar fazla bir ödemede bulunurdu. Bir defasında nedenini sormuştum. Babam;

– *Satın aldığımız malda sahibinin gözü kalmamalı. Zordan, satıldığı üzüntüsüne kapılmamalı. Ucuza gitti demesin diye ek bir ödeme ile gönlünü almak iyi olur. Çünkü sahibinin gözü kalan malın, bize hayrı dokunmaz*, demişti. Madam Katina'ya istediği parayı verdikse de; bir ek ödemede bulunamadığımız için; Tabaka ile Saatin, Kunu-ri'de elimden çıktıklarına, inanasım gelir.

Bu anıdan sonra, evvelâ Tugayın büyük kısmının, Kunu-ri-Sunchon-Pyongyang yolu ile giden askerlerimizin muharebesini anlatalım. Sonra Kunu-ri, Anju, Sinanju, Sukchon, Pyongyang yönündeki yolculuğumuzu anlatmaya geçeriz.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

BMK'NİN İKİ BÜYÜK ÇEKİLMESİ

I. İLK BÜYÜK GERİ ÇEKİLME

1. Kore'de Hatalar

CCF Orduları, Kuzey Kore'ye girmişler ve 25/26.XI.1950 gecesi, BM Kuvvetlerine daha doğrusu, büyük ve modern silâhlı gücü ve atom bombası ile övünen ABD'ne hücum etmişlerdi.

Ne iştir bilinmez. Kore'de ne bunalım çıkmışsa, hepsi göz göre göre çıkmıştı. Varsayımlar Uzakdoğu'da, hep gerçeklerin yolunu kesmişlerdi. Kore, siyasî ve askerî önemi gözardı edilerek, sözde askerî zorunluluklar nedeniyle, aslında hiç gereği yokken; acele, keyfi ve kolay bir kararla, sonu düşünülmeden, 38° paralel çizgisi ile ikiye bölündü.

Sonrası mı? Kuzey Kore'ye giren SSCB, Kuzey Kore'yi hemen silâhlandırmaya ve komünist sivil Gerillâ güçlerini oluşturmaya girişir, ABD ise Güney Kore'de, kulağının üstüne yatar.

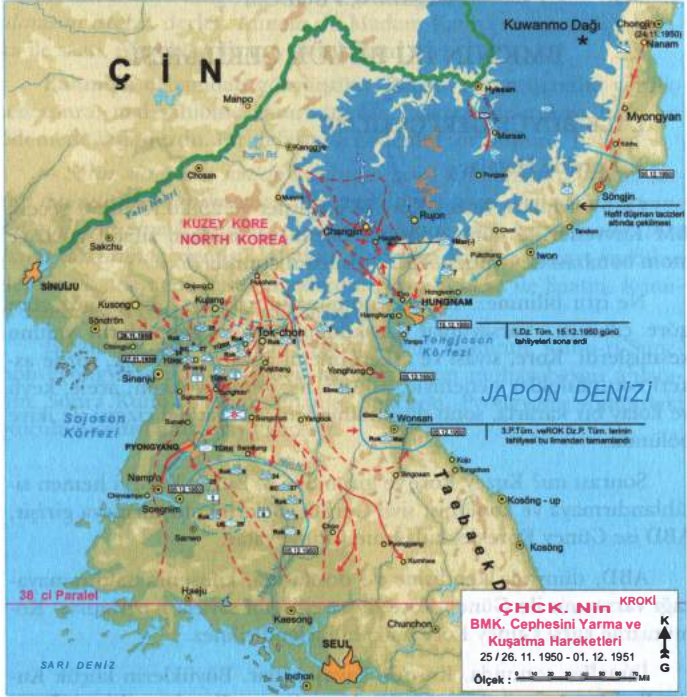
ABD, dünyada kendisine ve dostlarına, kimsenin saldıramayacağı varsayımı ile Güney Kore'yi, gereği gibi savaşa hazırlamaz. Komünizme karşı Güney Kore halkı bilinçlendirilmez.

İhmaller sonunda, Kore'de Savaş patlar. Büyüklerin küçük Kuzey Kore'si, Amerika'nın, küçük dostu Güney Kore'ye saldırır. Dünyanın şaşırıldığı bu inanılmaz haber karşısında; Amerika öfke içinde; Gen. Mac Arthur'a derhal Kore'ye yardım etmesini emreder.

Epey fedakârlıklardan sonra, İnchon çıkarması ile Güney Kore kurtarılır. Saldırgan Kızıl Kore'ye, ABD'ne saldırının cezasız kalma-yacağını göstermek üzere, Kızıl Pyongyang hükümetini tarih sahnesinden silmek üzere; BM Kuvvetleri 38° paraleli geçerek, Yalu Nehrine doğru yürümeye başlarlar.

Gen. Mac Arthur'ın Kuvvetleri, kuzeye doğru ilerlerken; Kızıl Çin'in Mançurya'da kuvvet yığması üzerinde hiç durulmaz. Çin'in

hazırlıkları ciddiye alınmaz. Çin'in iç sıkıntılarını "dış tehdit" ile geçiştirme hesabının, savaşa yol açabileceği düşünülmez.

Kroki 36: (The West Point Atlas of American Wars, New York, Volume II, Maps No: 9)

BM, Sinanju-Panchunjang hattına ilerlerken, dünyada bomba gibi bir haber patlar. Mançurya'daki Çin Orduları, Yalu Nehri'ni geçerek Kuzey Kore topraklarına girerler.

Bu öylesine ciddi ve hayatî bir haberdi ki, her şeyden önce bu haberin doğruluğu saptanmalıydı. Doğru ise düşman birliklerinin, cinsi ve çapı ile yerleri belirlenmeliydi. Kore'ye giren Kızıl Çin Kuvvetleri; havadan, karadan ateş altına alınarak, tahrip edilene kadar,

güvenlik ve keşif kuvvetleri hariç, BMK, Sinanju—Panchunjang'ni hattının kuzeyine doğru bir adım ileri atmamalıydı.

Bu haberlerden sonra BM Komutası,

— *Kore'de bulunan Çin Halk Gönüllüleri'nin BMK'nin harekâtını önleyemeyeceklerini, saptanan CCF birliklerinin BM ile savaşmayacaklarını ileri sürmekteydi. Bu görüşün gerekçesi saklı tutuluyordu.*

BM Kuvvetleri, Kore'ye giren CCF Kuvvetlerine aldırmadan, 24.XI.1950 günü, Yalu Hedefine doğru, son Genel Taarruza kaldırırlar. General Mac Arthur Sinanju'da BM'nin taarruzlarını gururla seyrederken, etrafındaki Generallere; savaşın iki hafta içinde sona ereceğini söyler.

Ama aynı gün, Gen. Mac Arthur Tokyo'daki karargâhına;

Biz muhtemelen büyük ihtiyatlara sahip, yeni bir ordu ile karşı karşıyayız. Tam bir zafer mümkündür ve çok hayatidir, mesajını gönderirken, diğer yandan;

— *Çinliler savaşmayacaklar, demekte ısrar etmesinin gerekçesi söylenmemişti.*

2. Çok Köşeli Oyun

General Mac Arthur'ın; *"Home by Christmas"* taarruzu 24 ve 25 Kasım günleri;

— *Düşman yok, temas yok!* havası içinde; güle oynaya geçer. Taarruzun ilk iki günü, Kuzey Kore'deki CCF Ordularından, en küçük bir haber yoktur. Sanki yer yarılmış CCF Orduları yok olmuşlardı. Hava kuvvetlerinin, Çin Kuvvetlerini bombaladıklarına dair de, bir tek haber gelmez.

25/26.XI.1950 gecesi, CCF Kuvvetleri mehtabın doğması ile bütün cephe, BM Kuvvetlerine taarruz ederler. Her şey bir anda karışır. Ne oluyor? demeye kalmadan, bütün cephe ateş altında kalır. Kuzey Korelileri kovalayan BM Birlikleri, birden Kızıl Çinlilerin saldırısına uğrarlar. Gen. Mac Arthur'un, evvelâ önemsemediği, son anda sözünü ettiği Kuvvetler, Kore savaşına girerler. Amerika ile savaşı göze alamayacağı sanılan Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Savaşına girmişti. Çin Halk Cumhuriyeti; Washington ile Moskova'ya ve Dünyaya; ben de varım diyordu.

3. Kararsızlığın Sonuçları

Kızıl Çin'in BM Kuvvetlerine saldırmasının suçlusu Gen. Mac Arthur muydu? Çinlilerin saldırı haberi geldiğinde, Washington Generalle bir hesaplaşma havası içine girer. Pentagon ile Washington;

— *Ne hali varsa görsün, şimdi "ayıklaştın pirincin taşını"*⁷⁹⁵ tutumuna girerler.

BM Komutanı, Çinlilerle vuruşması yemezmiş gibi Washington'la da ciddi bir çekişme içine girer. Kore'de, üç gün karşı taarruza, çekilmeye, ya da en kısa hatta, savunmaya geçme kararı verilemez.

Bu kararsızlığın 28 gününe kadar sürmesi yüzünden, BM Kuvvetleri beş gün beş gece (25/26 ve 26, 26/27 ve 27, 27/28 ve 28, 28/29 ve 29, 29/30 ve 30) olumsuz koşullar içinde, büyük kayıplar vererek, sayıca üstün Çin Kuvvetleriyle, iç içe vuruşarak, çözülme ve çekilme ile geçer. Günler ilerledikçe, genel durum daha da kötüleşir.

4. Nihayet Genel Çekilme Kararı Verilir

28.XI.1950 günü Tokyo'da yapılan toplantıda, Stratejik Geri Çekilme kararı verilir. 29.XI.1950 günü birlikler, düşmanla iç içe yakın vuruşma durumu içinde; düşmandan uzaklaşma (çekilme) harekâtına geçerler. Fakat Birlikler, 29.XI.1950 günü ile 29/30.XI.1950 gecisini ve 30.XI.1950 gününü, düşmanla iç içe vuruşarak geçirirler.

*"8. Or. 30.XI.1950 akşamı vuruşarak, Sunchon hattının Güneyine çekilir. Ordu 7.XII.1950 günü Pyongyang hattında da tutunamaz. 8. Ordu 10.XII.1950 günü Sariwon hattını da boşaltarak; 14.XII.1950'den itibaren 38. paralelin savunulması için hazırlıklara başlar."*⁷⁹⁶

Batıda, Sinanju ve Orta kesimde Tokchon üzerinden Pyongyang'a doğru çekilenler; düşmanla ciddi vuruşmalarda bulunmadan çekilirler. Fakat Kunu-ri'den Sunchon'a doğru çekilenler; 30.XI.1950 günü Sunchon Boğazını tutan düşmanla, Kunu-ri Muharebelerinin sonuncusunu vermek zorunda kalırlar. Türk Tugayının Piyadeleri ve 2. Piyade Tümeni ile İngiliz Tugayı ve ROK askerleri

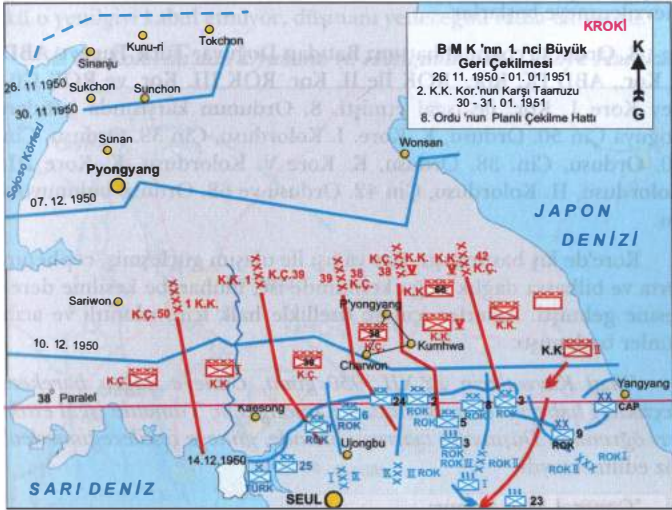
⁷⁹⁵ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 72-81.

⁷⁹⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

boğazı geçtikten sonra; Pyongyang'a kadar, düşmanla karşılaşmadan çekilirler. Çekilmelerin taşıtlarla yapılması, düşmanla arayı açmada, ikmal ve tahliye, büyük üstünlük ve kolaylık sağlar. Başarılarda ve arayı açmada kamyonlar BMK'ne büyük katkılarda bulundular.

5. 8. Ordu ile X. Kor.'nun Çekilme ve Oyalama Hatları

a. 38° Paralel Hattını Savunma

cephesinden, kuş uçuşu 240 km. güneyde bulunan, 38° paralel hattına kadar çekilmesine karar verilir. Kısacası 38° paralel kuzeyinde tutulması düşünülen hatlarda savunma yapılamaz.

38° paralel hattı, Batıda (Sarı Deniz) Kangwa-Kumpo-İmjın N. – Chandang – Choksong – Manseda-ri – Chichon-ni – Hyon-ni – Yangyang'dan geçen 220 km. uzunlukta bir cepheydi. Eldeki hırpalanmış, donanımı noksan Tümenler, 14.XII.1950 gününden itibaren mevzilenmeye başladılar.

8. Ordu 38° paralel hattını; Batıdan Doğuya; Türk Tugayı, ABD I. Kor., ABD IX. Kor., ROK İle II. Kor. ROK III. Kor. ve ROK Güney Kore I. Kor. ile işgal etmişti. 8. Ordunun karşısında batıdan doğuya Çin 50. Ordusu, K. Kore. I. Kolordusu, Çin 39. Ordusu, Çin 40. Ordusu, Çin. 38. Ordusu, K. Kore V. Kolordusu, K. Kore III. Kolordusu, II. Kolordusu, Çin 42. Ordusu ve 68. Ordusu bulunuyordu.

Kore'de kış bastırmıştı. Kar yağışı ile ulaşım güçleşmiş, cephenin Orta ve bilhassa dağlık doğu kesiminde ise, muharebe kesilme derecesine gelmişti. Askerler için ve özellikle halk için, sıkıntılı ve acılı günler başlamıştı.

*"Kızıl Kuvvetlerin 22.XII.1950 günü, Güneye doğru harekete geçtikleri haberi alındı. Ardından Kaesong'u üç Tümenle işgal ettikleri öğrenildi. Düşmanın taarruzu halinde, güneye çekileceğimizden" söz edilmekteydi.*⁷⁹⁷

"General Mac Arthur;

— *Yakında şiddetli muharebelerin başlayacağını ve bunun daha ziyade, Noel ile yılbaşı haftasında başlamasının muhtemel olduğunu*⁷⁹⁸ söyleyerek, ABD kamuoyu ile Dünyayı, Kızıl Çin saldırısı ile uyarıyor ve sert karşılık vermeye zorluyor gibiydi.

O günlerde Çin Halk Cumhuriyeti Baş Delegesi de,

⁷⁹⁷ Kutup Yıldızı (North Star) Bülteni, Sıra No. 6, Tarih 24.12.1950.

⁷⁹⁸ Kutup Yıldızı (North Star) Bülteni, Sıra No. 6, Tarih 24.12.1950.

— *Kore Savaşını sona erdirmek niyetinde bulunduklarını, fakat "Ateş Kesin" ellerini, kollarını bağlayan bir tuzak olduğunu*⁷⁹⁹ söyleyerek Kore sorununu, barışçı yoldan değil, savaşla sona erdirmekten yana olduklarını saklamıyordu.

8. Ordunun inatçı, savaşkan, ateşli Komutanı General Walton H. Walker'ın, trafik kazasında ölmesi, Türk Tugayında üzüntü ile karşılandı. Türk Askerleri General Walton H. Walker'ı sevmişlerdi. Çünkü o yenilgiyi kabul etmiyor, düşmanı yeneceğini iddia ediyordu.

b. X. Kolordu'nun Oyalama ve Hungnam'dan Tahliye Harekâtı

Kroki 38 (Billy C. Mossman, US Army and Korean War EBB and Fow Map).

"General Mac Arthur'ın;

⁷⁹⁹ Kutup Yıldızı (North Star) Bülteni, Sıra No. 6, Tarih 24.12.1950.

— Son altı hafta içinde, yeni eğitilen ve 130.000 askerden oluşan Kuzey Kore Kolordularında; 3-5 tümen bulunduğunu, Komünistlerin 38° paralelin kuzeyinde, Genel Taarruza geçmeye hazır olduklarını, halen Kızıl Korelilerin 38° paralelin 5 km. güneyine geçmiş bulunduklarını söylemesini dinleyen yoktu.

Daha şimdiden, BM'nin gerektiğinde 140 mil genişlikteki cepheden, Pusan'a çekilecekleri söyleniyordu.⁸⁰⁰ Bunun da önemsendiği yoktu. BMK mat olacak gibi görünüyordu.

Resim 52: X. Kolordu komutanı General Edward M. Almond

⁸⁰⁰ Kutup Yıldızı (North Star) Bülteni, Sıra No. 10, Tarih 28.12.1950.

Çinlilerin taarruza geçmeleri yakındı. Güçlük ve moral bozukluğu içindeki BM Askerleri, gözlerini Pusan'a çevirmişlerdi.

"X. Kor.'su, ÇHCK'nın 25/26.XI.1950 taarruzu başladığı gece; cephenin en doğusunda -Chonjin bölgesinde- Doğudan Batıya ROK Cap P.Tüm., ROK 3. P. Tüm., 7. P.Tüm., 1. Dz.P.Tüm., 3. P.Tüm. ve Elms 3. P.Tüm.'leri, ortalama 180 km.'ye yayılmışlardı. Kolordu'nun Tümenleri yer yer sert vuruşmalar vererek, çetin kış koşulları içinde, hayranlık uyandıracak bir dayanıklık göstererek; on günde (5.XII.1950) Yonchung ile Songjin ve Wonsan yayına çekilirler.

Bu süre içinde 1. Dz.P.Tüm. Hagaru Baraj bölgesinde, kar altında, ÇHCK'ne karşı kahramanca savaşıır.

Gen. Edward M. Almond'ın çok çetin koşullar altında başardığı bu tahliye harekâtı, incelenmeye değer...

II. TÜRK TUGAYI'NIN BİRİNCİ BÜYÜK ÇEKİLMESİ

1. Sunchon Boğazına Doğru Çekilme

a. *Türk Tornavidası*

Tugayın Büyük Kısmı; irili ufaklı gruplar halinde, 29/30.XI.1950 gecesi ve 30.XI.1950 sabahı BM Kuvvetlerinin peşine takılarak, ya da "*Amerikan (M.P.) Askeri Polislerinin yönlendirmeleri*"⁸⁰¹ veya "*Yb. Natık Poyrazoğlu'nun*"⁸⁰² yahut "*Gen. Tahsin Yazıcı'nın emriyle*"⁸⁰³ Kunu-ri-Sunchon istikametinde çekilir.

29/30.XI.1950 gecesi, Yongbong-ni çemberinden çıkan Türk askerlerinin hemen hepsi, yol çatalındaki M.P. tarafından Sunchon istikametine yönlendirilirler.

Askerlerimizin, Amerikan birliklerinin Sunchon Boğazı önünde çukulup kaldıklarından haberleri yoktu.

M.P.ler Çinlilerin kapattıkları Sunchon Boğazı'nı, Türk süngüsü ile açmak için olacak, askerlerimize Sunchon istikametini gösterirler.

⁸⁰¹ P. 11b. Subaylarının Anlattıkları.

⁸⁰² ARALP, Top.Bnb. Ş.; Anlattıkları.

⁸⁰³ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 195.

b. Sıkıntılı Kunu-ri Sunchon Yürüyüşü

"Kunu-ri-Sunchon arası, en az 30 km.dir. Buraya kadar yürümek, bunca yorgunluk, beş gecedir (26/30.XI.1950) devamlı uykusuzluk ve her türlü mahrumiyetlerden sonra ancak, iki günde mümkün olabilirdi.

Halbuki düşmanın bu iki gün içinde; Kunu-ri-Sunchon yolunu kesmek için (düşman söz konusu yolu 28.XI.1950 gününden itibaren kesmişti) çok üstün kuvvetlerle giriştiği çevirme hareketinin gayesine ulaşması muhakkaktı. Yegânen kurtuluş, süratle geriye gitmek (düşmanla arayı açmak) için hareket emri bekleyen ve mevcudu yüzden fazla olan Amerikan motorlu vasıtalarına, beşer onar binip, biran evvel Sunchon'a çekilmek ve orada toplanmaktı.

Vasıtalarından istifade arzumuzu Amerikalı silâh arkadaşlarımıza hissettirdiğimiz zaman, hiç de sevimli olmayan bir tavırla, bize, yaya olarak takip etmemiz gereken yol istikametini gösterdiler...

Muhtelif birliklerden topladığımız dört yüz kadar mevcutla, yol kenarında karamsar, üzgün, acılı, ne yapacağımızı düşünüp her şeye rağmen yaya olarak Sunchon'a yürümeye karar verdik...

— *Yürüyelim arkadaşlar! Yürüyelim!* diye yükselen seslerdeki merdane manayı ve Türk milli onuru, öz saygısı söz konusu olunca, apaçık tehlikeleri dahi küçümseyen ruh asaletinin, o günkü hatırası benim için bütün Kore muharebelerinin en heyecanlısıdır.⁸⁰⁴

"30.XI.1950 sabahı P.Yzb. Nedim Aydınoglu ile P.Ütg. Şahap Gürelli bindirilmiş bir Amerikan birliğine rastlarlar. Erlerinin nakli için başvururlar, Amerikalılar;

— *Albay çok meşguldür*, diyerek görüştürmezler. Yorgun erlerle ne yapacaklarını düşünürlerken, yanlarına gelen Lv. Utgm. Lütfü Tenker;

— *İlerde 2. P. Tümenininin Karargâhı var. Oraya gidelim. Belki onlar araç yardımıyla bulunurlar*, önerisi üzerine, Sunchon'a doğru yürürler. Yzb. N.Aydınoglu ile Utgm. Şahap Gürelli erlerini, BM'in düzensiz, dağılmış bazı gruplarının, olumsuz etkilerinden korumak

⁸⁰⁴ ERGÜNGÖR, P.Yzb. T.; Kore'de Birinci Türk Tugayı.

için ayrı yürütürler .Yol tenhadır. Düşmanla bir temas olmadan, 2. Tümen karargâhının bulunduğu yere varırlar."⁸⁰⁵

c. Boğazda 2. Tümenin Manzarası

"2. Tümen; Sunchon Boğazının kuzey girişinde, batısı ve doğusu tepelerle çevrili dar bir vadide çakılmış kalmış.

Boğazın iki yanında, düşmanla muharebe eden askerler görülüyor. Diğer tarafta yolda uzun konvoylar, vadide Piyade, Tank ve Topçu birlikleri ile kamyonlar bekliyorlar. Her yer asker, araç ve silâh dolu.

Herkes Boğazı açmaya çalışacağına, Boğazın birileri tarafından açılmasını bekliyorlar. Boğazdan zayıf silâh sesleri geliyor.

Buradan çıkmak için çırpınanlar var. Karışıklık, düzensizlik her yeri sardığından, doğru iş yapmak çok güçleşmiş. Biri, *Kalkın!* derken bir diğeri *Yerinizde kalın!* diyordu. Komuta boşluğu ve kararsızlık görülüyordu. Her kafadan bir ses çıkarken; eşya, yiyecek ve dosyalar, ateşe veriliyordu. Ortalığı sadece göğü kaplayan kara dumanlar ile iri alevler değil, iyice hissedilen bir panik havasının da sardığı görülüyordu.

Daha fenası; tutsaklık hazırlığı yapılmıymış gibi bir telâşın, gerginliğin ve ümitsizliğin sezilmesi idi. Her şey ateşe veriliyordu. Her şeyin sonu gelmiş gibiydi...

2. Tümen Komutanı General, bir kamyonun tekerleğine yaslanmış, üzgün ve yorgun etrafı süzüyor."⁸⁰⁶

ç. Sunchon Boğazı Önünde Türk Askerleri

Kaechon'dan çekilen Türk Askerlerinin hemen tümü, (Topçu Taburu (-) hariç) Kunu-ri Köprüsü kavşağındaki M.P. tarafından, Sunchon istikametine yönlendirilirler. Şansı olanlar ve biraz düşünenler ile altlarında arabaları bulunanlar, Anju yönünde yürürler.

⁸⁰⁵ GÜRELLİ, P.Ütg. m. Ş.; TENKER, Lv.Ütg. m. L.; Anlattıkları.

⁸⁰⁶ GÜRELLİ, P.Ütg. m. Ş.; TENKER, Lv.Ütg. m. L.; Anlattıkları.

Sunchon Boğazı önüne gelen askerlerimiz, gördükleri karşısında hayretler içinde kalırlar. Boğazdan arada bir tüfek sesleri gelmektedir. Boğazı düşmanın tuttuğu söylenir.

Herkesin gözü Boğazda, kimse sırtlardaki düşmana bakmıyor. Sanki boğazı, sihirli bir el açacakmış gibi bekliyorlar.

Türkler Boğazın önüne gelmişlerdi. *"30.XI.1950 günü kuşluk vakti (sabah öğle arası), 500-600 kadar Türk Askerinin toplandığı görülür. Erlerimiz ateşe verilen, pardösü ile rüzgâr ceketi balyalarına üşüşürler. Fakirliği marifet sayanların, kulakları çınlasın. Bu, dünyanın en iyi askerleri, yokluk içindeydiler. Erler, göz açıp kapayıncaya kadar üstlerini, rüzgâr ve yağmur geçirmeyen, sıcak tutan yeni giysilerle değiştirirler. Vücutları ısınan askerlerimiz, kendilerini daha iyi hissetmeye başlarlar. Subayları ile arkadaşları içinde giyecek alanlar, çok geçmeden yorulunca onları atmak zorunda kalacaklardı."*⁸⁰⁷

*"2. Tümen karargâhına gelen Subaylarımız, hemen bir araya gelirler. Gördükleri ve edindikleri bilgileri tartışır. Oturup beklemekle Boğaz açılmayacağına göre, önerilerini 2. P. Tümen Komutanına, bildirmeye karar verirler."*⁸⁰⁸

2. Sunchon Boğazı Vuruşması

a. 2. Tümen Komutanı ve Yardımcısı ile Görüşme

Subaylarımız (P.Yzb. Ahmet Tuncer, P.Yzb. Rıza Vuruşkan, P.Yzb. Nedim Aydınoglu, P.Ütg. Şahap Gürelli, Lv.Ütg. Lütfü Tenker) görüşmek üzere, Amerikan 2. Piyade Tümen Komutanı'nın yanına giderler. General, tek başına oturuyor. General, subaylarımıza;

— *Düşmanın Boğazı tuttuğunu, devamlı takviye aldığını iki günden beri; Boğazın güneyden İngiliz Tugayının, kuzeyden de 2. Tümenin, hava desteğinde yaptığı taarruzlarla, Boğazdaki düşmanın atılamadığını, Boğazın elan kapalı olduğunu anlatır. Subaylarımız P.Ütg. Şahap Gürelli'nin çevirmenliği ile;*

⁸⁰⁷ GÜRELLİ, P.Ütg. Ş.; Sözlü anlattıkları.

⁸⁰⁸ GÜRELLİ, P.Ütg. Ş.; Sözlü ve TENKER, Lv.Ütg. L.; Yazılı anlattıkları.

— *Bize cephane verin. Sizin askerlerinizle birlikte, Boğazı tutan düşmana taarruz edelim,* derler. 2. Tüm. Komutanı;

— *Hareketin detaylarını, Tümen Komutan Yardımcısı Generalle görüşün* der. Subaylarımız 2. P. Tüm. K. Yardımcısına;

— *Boğazı tutan düşmana, sizin askerlerinizle birlikte taarruz edelim. Yalnız; Boğaz açıldığında taşıtlarınıza atlayıp, bizi geride yaya bırakmayacağınıza, bizim askerlerimizi de kamyonlara bindireceğinize, söz vermenizi istiyoruz,* derler. 2. Tümen Komutanı Yardımcısı General;

— *Boğazı açın! Gerisi kolay. Ben Boğazın çıkışında sizi bekleyerek, askerlerinizi elimle kamyonlara bindireceğim,* der.⁸⁰⁹

"Generalin elindeki haritaya, işlenen duruma bakan subaylarımız dost birlikleri, düşmanın ahtapot kolları gibi sardığını görürler.

Düşmanın bütün cephede ön aldığı anlaşılır. O saate kadar, Türk Tugayının bu durumdan haberi yoktu. Subaylarımızın istedikleri cephane verilemez."⁸¹⁰

b. Boğaza Taarruz

Subaylar erleri toplayarak gruplandırır. Erler böylece Subay komutası altına sokulurlar. Burada iyi kıta Çavuşları ile iyi Onbaşlıların, vefakâr ve fedakâr çalışmalarına ve çeşitli birliklerden erlerin, Subay komutasına harfiyen uyduklarına bir daha işaret edelim. Düzen kurulduktan sonra, eldeki cephane eşit olarak dağıtılır. Bu cephanenin sıkı bir Ateş Muharebesine yetmeyeceği çok açıktı. Ateş disiplinin sağlanmasında, Subaylarla kıta Çavuşlarına çok iş düşüyordu. Erler aldıkları fazla giyeceklerden, istemeyerek de olsa ayrılma zorunda kalırlar.

Sunchon'da detayları ele alınmamış, başarı şansı Subay ve erlerin becerilerine kalmış, çok acele bir taarruza geçilir.

⁸⁰⁹ GÜRELLİ, P. Ütgm. Ş.; Sözlü ve TENKER, Lv. Ütgm. L.; Yazılı anlattıkları.

⁸¹⁰ TENKER, Lv. Ütgm. L.; Anlattıkları.

c. I. P.Tb.K. P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer'in Konuşması

"Komutayı, inisiyatifi ile ele alan Yzb. Ahmet Tuncer subaylardan sözlü mevcut raporunu aldıktan sonra, subay ve erlere şöyle seslenir;

— *Çekileceğimiz yolu düşman tutmuştur. Burada beklemenin bir faydası yoktur. Yolu açmak için Boğazı kesen düşmanı, taarruz ederek söküp atmak zorundayız. Biz aslâ tutsak olamayız. Tutsak düşmek istemeyenler, yiğit olanlar, şerefleriyle ölmek isteyenler, benim arkamdan gelsinler... der.*"⁸¹¹

Yüzbaşı Ahmet Tuncer, askerleri ateşler. O yorgun, günlerdir aç ve uykusuz askerler, kendiliklerinden ayağa kalkarak, savaşmaya kararlı olduklarını gösterirler.

"Başta Yzb. Ahmet Tuncer, Yzb. Rıza Vuruşkan, Yzb. Nedim Aydınoğlu, Yzb. Turan Ergüngör, Ütğm. Şahap Gürelli, Lv. Ütğm. Lütfü Tenker, Boğazın Batısına, Yzb. Aziz Pekdemir ile Ütğm. Hüseyin Ömür Boğazın doğusuna taarruz etmek için, yerlerini almaya başlarlar."⁸¹²

ç. Sırtlar Üzerinden Taarruz

Düşman Sunchon Boğazına yerleşmişti. Düşman güneyden İngilizlere, kuzeyden Amerikalılara karşı, boğazı iki günden beri başarı ile savunmuş.

Piyadelerimiz boğazın mihverini değil, iki yanındaki sırtları hedef alırlar. Piyadelerimizin büyük kısmı Boğazın batısına, küçük kısmı ile doğusuna doğru harekete geçmesi ile Amerikan Tankları ve Piyadeleri canlanarak, pirinç tarlalarının hendeklerinden çıkarlar ve düşmana doğru yürümeye, ateş etmeye başlarlar.

"Suyu, bata çıka geçmiştik. Donma tehlikesi belirmiştir...

Vadi darlaşıyordu. Arazi civar tepelerin hakimiyeti altında, bir boğaz halini alıyordu... her taraftan... ve tam cephemizden (Güney) Makineli Tüfek ateşiyle karşılaştık. Artık ilerlemeye olanak yoktu.

⁸¹¹ GÜRELLİ, P.Ütğm. Ş.; Sözlü anlattıkları.

⁸¹² PEKDEMİR, P.Yzb. A.; GÜRELLİ, P.Ütğm. Ş.; ÖMÜR, P.Ütğm. H.; Anlattıkları.

Bu feci durumumuzu gören düşman; tutsak olmaktan başka çaremiz olmadığını... Tüfekleri atıp el kaldırmamızı, yani tutsak olmamızı işaret etmeye başladı. (Düşman ne kadar kolay tutsak almaya alışmış. Her önüne çıkana, ateşten ve Boru sesinden sonra, tutsaklık öneriyor.)

*Artık sakınmaya, gizlenmeye, uygun yer aramaya olanak yoktu. Ayakta, çökerek, nasıl rast gelirse, düşmana çevirdiğimiz namlulardan fırlayan mermiler, işaret edenleri (Tutsak olmamızı) yere serdi... Yaralılarımızdan yürüyebilenler, sızan kanlarına rağmen, son gayretlerini sarf ediyorlardı. Ağır olanlar da arkadaşlarının yardımlarıyla, yol boyuna indirilerek kenara yatırılıyorlardı. Bunlar oradan geçecek taşıtlara bindirileceklerdi.*⁸¹³

d. Türk ve Amerikan Askerleri Omuz Omuza Vuruşuyorlar

"Bu artık Kunu-rî'nin son ve müthiş (korkunç, şaşılacak) bir vuruşması idi. Daracık Boğaz; top, tüfek, tank ve taşıt sesleriyle biri birine karışan türlü lisan gürültüleriyle inlemeye başlar.

Biraz yürümüştük ki Amerikalıların güvenlik postaları çıkardıklarını söyledikleri tepelerden... şiddetli ateş açılır... Bir karara varmak için etrafı gözetler ve incelerken, beliren bir Amerikalı Yarbay;

*— Yol ateş altındadır. Karşı tepedeki düşman bir taarruzla atılmazsa, hareketimize olanak bulunmayacaktır. Sizden bu düşmana taarruz ederek yolu açmanızı istiyoruz, der.*⁸¹⁴

*Boğaz Muharebesi karışıklık içinde fakat Türk ve Amerikalı cesur lider Subayların önderliği ve işbirliği ile yapılıyordu. Türk ve Amerikalı subayların düşmanın zayıf yerlerine, hemen hücumla kalkınaları, düşmanı şaşırtmaya başlamıştı. Türkler burada da süngü kullanarak hücumla geçtiler. Fakat düşman burada da "süngü muharebesi"ni kabul etmedi, çekildi.*⁸¹⁵ *Düşman, nasıl olsa, burada tutsak olmazsak, çok geçmeden ileri de boyun eğeceğimizden emin görünüyordu.*

⁸¹³ ERGÜNGÖR, P.Yzb. T.; a.g.e.

⁸¹⁴ ERGÜNGÖR, P.Yzb. T.; a.g.e.

⁸¹⁵ ERGÜNGÖR, P.Yzb. T.; a.g.e.

e. Sunchon Boğazı Muharebesinin Son Dakikaları

Kızılar, süngüleri ile üzerine gelen askerlere ateş açarlar. Onları durduramayınca, *yakın vuruşmayı* göze almayarak çekilirler. Çinliler savunmalarını, Amerikalıların boğaz mihverinden yapacakları taarruza göre kurmuşlardı.

Türk Piyadelerinin Amerikalı Piyadelerle sırtlar üzerinden, Tank desteğinde yaptıkları taarruzlar, hızla düşman savunmasını çökertir.

30.XI.1950 günü öğle vakti, Boğazdaki düşman direnci kırılmaya başlayınca, vadide bekleyenler motorlarını çalıştırarak, Boğaza girmeye başlarlar. *"Mücadelenin son dakikalarına gelinmişti ki, gerimizden... her türlü silâhlarla donanmış motorlu bir kol, yanımıza gelince durdu. Bu kolda 2. Tümen Karargâhı, kurtulan Toplar, Tanklar vardı. Tanklar ateşleriyle bize yardıma başladılar. Amerikan piyadeleri de taşıtlarından inerek mevzilendiler... Düşmanın sinmesi üzerine, taşıtlara koşuldu... Bu sefer bizi araçlara aldılar... kol durunca, yere atlayarak (mihveri savunan düşmana karşı) vuruşmaya tutuşuyor... sonra tekrar hareket ediyorduk. Şehit ve yaralılarımız pek çoktu...*

Bu artık, son ve müthiş mücadele idi... Burada Amerikan subay ve erlerinin de, cesaretle ve soğukkanlılıkla, mertçe dövüştüklerini gördüm...

*İlk motorlu kol, akşama doğru, boğazdan çıkarak, İngiliz Tugayının koruması altındaki Sunchon'a çekilir...*⁸¹⁶

Boğazı tutan düşman, süngü takmış Türklerle, vuruşkan Amerikalılar karşısında tutunamayarak çekilir.

f. Kuşatıldılar. Onlar Kurtulamazlar

Birkaç gündür Amerikan Karargâhlarında; *"Türkler kuşatıldılar, onlar kurtulamazlar* diye düşünülür ve *Moskova Radyosu; Türkler imha oldular"* haberini dünyaya duyururken, Türklerin, son Yonghong-ni çemberinden çıkarak, 30.XI.1950 günü, 2. Tümenin önün-

de çakılıp kaldığı Sunchon Boğazı kuzeyine, gruplar halinde gelmeleri, hayretle ve memnuniyetle karşılanır.

Günlerdir tek başlarına, Tokchon-Kunu-ri istikameti üzerinde vuruşan yorgun Türklerin, boğaza gelmeleri ile 2. Tümene, Boğazı tutan düşmana taarruz edeceklerini söylemeleri, dost askerleri canlandırmaya yeter. Böylece, dost ve düşman, Türklerin yok edilemediklerini, savaşa devam ettiklerini öğrenmiş olurlar.

g. Savaş Adamı P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer

I. Piyade Taburuna, 26/27.XI.1950 gecesinden itibaren P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer (Davulcu) komuta etmekteydi.

Kd.Yzb. Ahmet Tuncer, Kore'ye gönüllü olarak gelmişti. Kore Birliğinde I. Piyade Taburunun komutan yardımcılığına atanmıştı. İri yapılı, esmer tenli, sert yüzlü, yaşlı görünen bir Yüzbaşıydı.

Yzb. Ahmet Tuncer, Tugayın bütün subayları gibi, Kunu-ri Muharebelerinde olağanüstü koşullar altında, görev yapmak zorunda kalmıştı.

Muharebede Yzb. Ahmet Tuncer, düşman ateşi karşısında hep ayakta duruyordu.

Yzb. Tuncer, Taburun Kaechon'dan çekilmesini sağlamak için Amerikan Tank Takım Komutanını, düşmanın yanına taarruza kaldırmıştı. Yzb. Tuncer bu defa da tankın üstündeydi ve ayakta duruyordu. I. Tabur Komutanı Kd. Yzb. Ahmet Tuncer'in muharebede yere yattığını bırakın, çömeldiğini gören olmadı. O hep ayakta durarak; Taburuna cesaret aşılayan, kurşun işlemeyen Mit* kahramanlarının vuruşkan ruhunu taşıyor gibiydi.

Yzb. Ahmet Tuncer, 30.XI.1950 günü; Sunchon Boğazı önüne geldiği vakit; karışıklığın, endişenin etrafı sardığını, her şeyin ateşe verildiğini ve ümitsizliğin yayıldığını görünce, öne fırlayarak;

— *Biz bu düşmanı buradan söküp atacağız*, der. Düşmanın Sunchon Boğazı'ndan atılmasında, unutulmaz büyük bir cesaret gös-

* P.Yzb. Ahmet TUNCER, efsane adam olmuştu. Yaralanmamasına şaşılıyordu.

terir. O gün düşmana karşı ayakta duruşunu görenler, askerlerini ateşleyen sesini duyanlar, Onu aslâ unutamazlar.

Yürekli ve usta Türk, Amerikan, İngiliz ve Koreli askerler, düşmanı Sunchon Boğazı'ndan atarlarken, kahraman Yzb. Ahmet Tuncer yaralanır. Sırttan yol kenarına iner. Askerler, Tanklar, Toplar ve Taşıtlar, kanlı Boğazdan geçerlerken, belki de kendisini almalrı için onlara el sallar.

Boğazı geçmekten başka bir düşünceleri olmayan askerler, telâş içinde yol alırlarken, Onun yol kenarında yattığının farkına bile varmazlar. Açılmasında büyük çaba göstermiş ve etkili olmuş, Korkusuz Yzb. Ahmet Tuncer, yolun kenarında ruhunu vererek, şehit olur. Rüzgârın eksik olmadığı Sunchon Boğazında, bir kahraman yatmaktadır. Allah rahmet etsin.

Tepelerde, sırtlarda, piriç tarlalarında, yol kenarlarında, yolun açılması uğrunda yatan şehitlerimiz, yiğitçe can verdikleri toprakta kalırlar. Hepsinin senede bir defa olsun, 241. P.A.'da isimlerini tek tek rahmetle anmak, borcumuzdur.

h. Amerikan Tümen Komutan Yardımcısı General Sözü nü Tuyor

Sunchon Boğazı çıkışında (Güney), 2. Tümen Komutan Yardımcısının Türk Askerlerini beklemesi, askerlerimizin gönüllerini kazanmasına yeter. General taşıtları durdurmuş, eli ile askerlerimizi taşıtlara bindiriyor. Biz, sözlerini tutanları takdir ederiz, fakat örneklerle, nankörleri hiç sevmeyiz. Askerlerimiz motorlu olarak, İngilizlerin tuttıkları mevzilerin arasından geçerek, akşam üzeri Sunchon'a varırlar. Sunchon'da Tugayın Oto Bölüğünden askerlere rastlarlar.

Burada (Sunchon'da) toplanılması emredildiğinden (kim emrettiyse) taşıtlardan inen gruplar, terk edilmiş bir binanın bahçesinde toplanırlar. 30.XI./ 1.XII.1950 gecesini Sunchon'da geçirirler.

3. Sunchon'dan Pyongyang'a Çekilme

Sunchon'da İngiliz Tugayının koruması altında, sakin bir gece geçiren askerlerimiz, 1.XII.1950 sabahı günün aydınlanması ile... Güneye giden kamyonlara binerek, 1/2.XII.1950 gecesi Pyongyang'a varırlar. Pyongyang'da şehrin merkezinde damı çökmüş, pencereleri

kırılmış üç katlı bir binaya yerleşirler. Kunu-rî'de vuruşanlar Pyongyang'da nefeslenme olanağı bulurlar.

4. Kunu-rî'den Anju'ya Çekilenler

a. Arayı Açmak İçin Yürüyoruz

29/30.XI.1950 gecesi Yongbong-ni'de, saat 02.00'yi gösterirken nasıl geçeceğini, ne kadar devam edeceğini ve nerede sona ereceğini bilmediğimiz bir yürüyüşe geçmiştik.

Ateş seslerini iştirince, biz de yürüyüşümüzü hızlandırıyorduk. Köylerden geçerken, Gerillâ saldırılarına karşı, daha dikkatli ve tetikte davranıyorduk.

Chongchon Nehri'nin puslu vadisinde, yakılan (mısır, pirinç sapları, araba lâstığı ve benzin) dumanı çok, alevi az ateş başlarında, ısınan düzensiz gevşek dost asker gruplarına rastlıyoruz. Hepsinin yüzleri kararmış, yorgun düşmüş ve endişe içindeler.

— *Ne olacaksa olsun*, dercesine, kendilerini bırakmışlar. Tehlikeli bir umursamazlık içindeler. Düşmanın burnu dibindeki bu askerler, önlem almadan vakit geçiriyorlar. Yanlarında durmadan geçiyoruz. Başlarını kaldırıp,

— *Kim bunlar*, diye bakmıyorlar bile... Tükenmiş gibi bir halleri var. Bu başıboşluğun zararını mutlaka görürlerdi. Birinin, bu yılgın ve hitkin askerleri, çekip çevirmesi gerekiyordu.

Köyler, koyu bir sessizlik içinde... BM Kuvvetlerinin bu beklenmeyen büyük yenilgisi, Kuzey Korelilerle Gerillâların, cesaretlerini arttırmış olmalıydı.

b. Erleri Başsız Bırakamazdık

Bir saat kadar yürüdükten sonra; yolun kenarına bırakılmış yiyecek kutularına rastlıyoruz. Kamyonun yanında P.Yzb. Hidayet İpek, P.T'gm. Şaban Gunceler ve tanımadığımız bir Yüzbaşı duruyordu. Günlerden beri açlık çeken erlerimiz; mola verilir verilmez, konserve kutularına saldırdılar. Siz şu şansa bakın; süt, yumurta, kahve ve kakao tozundan başka (et, etli patates, tavuk, fasulye, komposto, hamburger) bir şey yok. Nasılsa kalan iki küçük reçel kutusundan, birkaç kaşık yedikten sonra, midemiz yanmaya, baygınlık hissetmeye başladık. Lafın kısıası, yiyecek bir şey bulamamıştık.

Mehtap devam ediyordu. Havanın nasıl olduğunu sormayın. Yorgunluktan, ısı alma duyumuz felç olmuş gibiydi. Günlerdir el, yüz yıkayamamış, çamaşır değiştirememiştik. Ayakkabılarımız, şişen ayaklarımızı vurmaya başlamıştı. Çoğumuz yürüme sıkıntısı çekiyorduk. BMK içinde, yeter taşıtı bulunmayan tek birlik galiba yalnız bizdik.

Durduğumuz yerde, boş bir kamyon vardı. Hepimizin sığması olanaksızdı. Rahatsız askerler hariç, diğerleri yürüyeceklerdi. Erlerle ilgilediğim sırada; Tğm. Nihat Tüzün yanıma geldi;

— *Subaylar, kamyonla gidiyorlar, dedi. Dürüstlüğün ve içtenliğin timsali Tüzün'ün, ne demek istediğini anlamıştım.*

— *Nihat, şu ana kadar Kore'de yaptıklarımızı bir kenara bırakalım. Ama burada şu gece, 76 eri başlarına geçerek bu badireden kurtarabilirsek, işte bununla övünebiliriz. Ben kamyonu binmiyorum, dedim.*

Tğm. Nihat Tüzün o sırada, gerçekten hastaydı. Yaya yürümesi çok güçtü. Kamyonu binmesi gerekirdi... Ancak o koşullarda, yanımda bir subay arkadaşın bulunmasına çok ihtiyaç duyuyordum. Tğm. Nihat Tüzün düşüncelerimi okumuş gibi;

— *Ben de seninle kalıyorum, dedi. Tüzün'e;*

— *Rahatsızsın sen de kamyonu bin, demem gerekirken sustum. Tüzün'e bir yandan acırken, bir yandan beraber olmamızı istiyordum. Fedakârlığına hayran kalırken, yolculuk sorunları ile tehlikeleri, bir subay arkadaşla paylaşmanın, daha iyi olacağını düşünüyordum.*

c. Yüzbaşının Buyruğu

Bize (Tüzün'le bana) kimse bir şey söylemiyordu. Erlerle tek başımıza kalmıştık. Yolumuzu kendimiz bulacaktık... Erleri topladık. Bazıları utanarak;

— *Hastayım, ayağım burkuldu, gece körüyüm, ayağım şişti. Hal-sizim, yaralıyım...* diyerek, kamyonu binmek için izin istiyorlardı. Birkaç kişi kamyonu alındı. Gerisi bizimle kaldı... Artık bizim kam-yondakilerle bir ilişkimiz kalmamıştı. Burada 20 dakika kadar oyalanmıştık. Daha fazla gecikmemek için yürüyüşe geçeceğimiz sırada,

yanımıza tanımadığımız ve gece yüzünü iyi göremediğimiz belleği-mizde iz bırakmayan bir Yüzbaşı geldi:

— *Teğmenim! Biz kamyonla 8 mil güneyde bulunan Tugay Karargâhına gidiyoruz. Erzakı Tugaya götürmek için buraya geri geleceğim. O vakte kadar siz erzakı koruyun, dönünce erleri de kamyonla götürürüz. Böylece erleriniz de yürümemiş olurlar, demez mi?*

Düşman, çekilme ve arayış açma söz konusu olmasaydı, Yüzbaşının emrine uyardık. Fakat biz burada; Chonghon Nehri'ni her an geçebilecek bir düşman karşısındaydık.

Biz buraya emirle değil, taktik zorunlulukla ve inisiyatifimizi kullanarak gelmiştik.

Yüzbaşı erzakı buraya yıkarken, ona bizim buradan geçeceğimizi kimse söylememişti .Bu sırada bize göre önemli olan; erzak değil, askerinin güvenli hatta ulaşması ve biran evvel Tugaya kavuşması idi. Ayrıca Tugayın cepheye bu kadar yakın (8 mil) toplanabileceğine ise, hiç ama hiç ihtimal vermiyorduk.

Yüzbaşı karşılaştığı iki Teğmeni ve 76 eri, bir sabah kahvaltısı için tehlikeye attığının farkında değildi. Onun zoru, sorumluluğunu yakaladığı iki Teğmenin üzerine yıkmaktı. Biz de Yüzbaşıya;

— *Erzak için 76 eri tehlikeye atamayacağımızı, erzak başında kalınmayacağımızı, biz buradan geçmeseydik, ne yapacak idiyse, öyle hareket etmesini*, söylediklerimizde;

— *Tugay yarın sabah (30.XI.1950) kahvaltısız kalırsa; Teğmen, bunun hesabını sen verirsin*, dedi. Yüzbaşının şoför mahalline atlaması ile kamyon hareket etti.

Biz bize kalmıştık. Erleri düzene soktuk. Uç mangasını Kıt'a Çavuşunun komutasında ileri çıkardık. 8 mil sonra Tugaya varmanın zayıf ümidi içinde yürüyoruz...

Hafif sis altındaki Chongchon Nehri boyunda, iyi seçilemeyen kısırlıkların hareketlerini görüyoruz. Yol boyunda ve vadinin derinliklerinde, yanan küçük ateşlerin etrafında ısınan; beyaz, siyah, sarı tenli; laubali, ürkmüş, başsız asker grupları ile karşılaşıyoruz. Derinden derine top sesleri geliyor. Grubumuzu bu yılgin, umursamaz, inkar eden askerlerin olumsuz etkilerinden, uzak tutmak için yanlarında durmadan geçiyoruz.

ç. Bizden Başka Kurtulan Var mı?

Aklımıza gelenler, Rahmetli Annemin deyişi ile; "*düşmanın aklına gelmese...*" diyoruz. Yapabileceğimiz tek şey ise yürümekti. Uykusuzluğumuza, açlığımıza bakmadan yürümek zorundaydık. Tğm. Nihat Tüzün rahatsız, üzerine bulduğumuz bir battaniyeyi örttük. Bir er, gerektiğinde yürümesine yardım ediyordu.

Uç mangası ile grup arasında gidip geliyorum. Elbette çok yoruluyorum. Erleri canlandırmak, heveslendirmek için aralarında dolaşmak, onlarla konuşmak gerekiyor.

Fırsat buldukça, Nihat Tüzün'ü yokluyorum. Canını dişine takmış, yürüyor. Acıma ve takdir duyguları içindeyim. Teğmen Nihat Tüzün'le; kaygılarımızı erlere duyurmadan konuşuyoruz. Ruh halimizi ve içinde bulunduğumuz durumu ve endişelerimizin boyutlarını gösteren, aramızdaki fısıldaşmayı aktaralım:

— *Ne dersin? Bizden başka kurtulan oldu mu acaba?*

— *Bende kırk Dolar var! Sen de ne kadar var?*

— *Bende elli Dolar olacak. Niye sordun?*

— *Elimizdeki para ile Pusan'dan Akdeniz'e giden bir gemiye binebilir miyiz diye soruyorum.*

— *Hadi biz bindik diyelim. Peki erlerimizi gemiye hangi para ile bindireceğiz? Kore'de Türkiye'nin bir temsilcisi olmalı... Her neyse, şimdi bunları konuşmanın gereği ve yararı yok. Biz yürümemize bakalım.* Unhong-ni köyünü geçtik. Top sesleri yaklaşır gibi... Ryuko köyüne geldik. Epeydir yürüyoruz... Yol kenarında ateş başında duran, siyahî askerlerin yanında nefeslenelim dedik. Sırnaşık ve kaba askerler arasında, fazla kalamadan yola koyulduk.

Kimse gittiğimiz yolun Anju yolu, olup olmadığını söyleyemiyor. Zaman zaman top ateşleri arasında, makineli tüfek seslerini de duyuyoruz. 8 mili çoktan geçtik, Tugay görünürlerde yok. Tugayı buluncaya, ya da dost sağlam bir birliğe rastlayıncaya kadar, yürümeye devam edeceğiz...

Erlerden yakınlık gösterenler var. Sigara yokluğunda sigara veren erler çıkıyordu.

— *Teğmenim ortada yürüme, Subay olduğunu belli etme. İlk kurşunu sana atarlar, diyenler de vardı...*

Elbette aramızda, tek tük de olsa, durmadan yakınanlar da vardı. Yapılı bir Çavuş işi iyice azıtınca; Tabancam elimde;

— *Yakındığın Subayını niye terk ettiğini, şimdi ben sana soruyorum. Ya subayın şehit olmuş, yahut yaralıysa, bu sözlerinden utanmayacak mısın? Sesini kes, yoksa seni hemen burada bozgunculuktan vururum, deyince; vuracağıma inanmış olmalı ki, bir daha ne sesi çıktı, ne de kendisi gözüme göründü...*

Yol yürümekle bitmeyecek gibi... Aldığımız güvenlik önlemlerimizi; zorlukla koruyabiliyorduk. Tertibi gözetecek bir Astsubayın bulunmaması şanssızlıktı. Görev bilinci gelişmiş, sadık ve fedâkar, güçlü Kıt'a Çavuşları ile Erler olmasaydı, bu yürüyüşü güvenlik içinde gerçekleştirmemiz çok zor olurdu.

İyice yorulan erlere, on dakikadan fazla dinlenme veremiyorduk.¹ Durunca, yorgunluklarını daha çok hissediyorlardı. İlemen uyku bastırıyordu. Hava donduracak kadar soğuktu. Terleyen erleri hasta etmemek, uykusuzlukları ile yorgunluklarını akıllarına getirmelerini önlemek için, seyrek kısa molalarla, epey hızlı bir yürüyüşle, yarış havası canlılığı ve coşkusu içinde, yol almaya çalışıyorduk.

d. Geçidi Düşman Tutmuş

Bir virajı aldığımız sırada, 150 m. önümüze, yolun tam ortasına bir Havan sis mermisi düşmez mi? Bu bir düşman atışı olmalıydı. Yolu, kuzeyden gelecek kuvvetlere karşı, kapatmak üzere mevzilenmeye çalışıyor olmalıydılar. Buraya yeni geldikleri anlaşılıyordu. Havan silâhları olması, hatırı sayılır bir birlikle karşılaştığımız varsayımını güçlendiriyordu. Yol az ilerde, ormanla kaplı iki tepenin arasında, koyu gölgede gözden kayboluyordu.

— *Allâh kahretsin! Geçidi düşman tutmuş. Tanzim atışı yapıyorlar.* diyerek durduk. Etrafımıza bakındık. İlerleyebileceğimiz bir başka istikamet göremedik. Kıt'amızı hemen virajın gerisine çektik.

Şu Kunu-ri muharebelerine girdiğimiz saatten itibaren, hep sürprizlerle karşılaşır duruyoruz. Buradan nasıl geçeceğimizi kestirebilmek için kuzeyimizdeki çıplak tepeye çıktık. Düşmanın yeri ile yanlarındaki araziye inceliyoruz. En büyük sıkıntımız; elimizde harita ol-

mamasıydı. Karşımızda yükselen tepelerin arkasındaki arazinin yapısını bilemiyorduk. Bu koşullarda hareket biçimimizi nasıl saptayacaktık.

Böyle hallerde, durumun aydınlanmasını beklemek düşünülebilir. Bizde bulunduğumuz yumurta tepede mevzie girerek, günün aydınlanmasını, gelirlerse dost kuvvetlerle birlikte hareket etmeyi umabiliridik. Ya kuvvetler bu yoldan geçmezlerse, ki saatlerdir yaya yürüdüğümüz yolda, en küçük bir birliğe rastlamamış olmamız, bizi ciddi olarak düşündürüyordu.

Beklediğimiz taktirde, düşman da geçide, daha iyi yerleşecekti. Bu bir avuç yorgun ve cephanesiz askerle, gün ışığında hareket olanığımızı kaybetmiş, durumumuz daha kötüleşmiş olmaz mıydı?

Burada verdiğimiz kararın özünde, şüphesiz risk vardı. Böyle küçük grupların karanlıktan yararlanarak, inisiyatif kullanarak ve aktif hareket ederek, sıyrılma şanslarını kullanmaları, uygun olur diyoruz. Gece düşmanı yanıltmak, daha kolay olabilir.

Büyük kısmın Öncüsü tertibi ile geçide doğru, arkamızda sanki büyük kuvvetler varmış gibi, ağır ağır yürümeye karar verdik. Plânımızın başarısı, düşmanın kanmasına, Büyük Kısmı baskına uğratmak için *"dişe dokunmayan"* küçük Uç birliğimizin geçmesine müsaade etmesiydi. Yani oyuna gelmesi, *"pamuk ipliğine bağlı"*, çok zayıf bir ihtimaldi. Ancak yoktan iyiydi.

Tğm. N. Tüzün'le plânda mutabık kaldıktan sonra, erlerimize durumu, kararımızı ve yapacaklarını, bir bir anlattık. Erlerimiz durumun önemini kavranmışlardı. Küçük de olsa, erken ve yanlış bir hareketin, her şeyi mahvedeceğini biliyorlardı. *"Soğukkanlı karar"*, *soğuk kanlılıkla ve şansla* başarılabildi. Erler bize güvendiklerini gösterdiler. O yorgun, uykusuz ve aç erler gitmiş, yerine yirmi yaşın ateşin, atak ve vuruşmaya kararlı askerleri almıştı...

Cephane sayımı yaptık. Tüfek başına ancak bir bağ mermi düşmesi, El bombasının hemen hiç bulunmaması karşısında, süngümüze ve Allah'ın yardımına güvenerek, yürüyüş tertibimizi aldık.

Tam bu sırada, Boğazdan bize doğru gelen jipi durdurduk. İçinde bir şoförle bir Amerikalı Yüzbaşı vardı. Haritasını açan Yüzbaşı, Anju yolunda bulunduğumuzu söyledi.

Yüzbaşının geçitten geçmesi; bizim için bir umut ışığı oldu. Düşman, öyle her yoldan geçene engel olmuyordu. Asıl hedefi (Büyük kısım) için gizli kalmayı ve baskını öngörüyor gibi davranıyordu.

e. Allah Diyerek, Geçide Doğru Yürüyoruz

Bir sıra soldan, bir sıra sağdan, erler arasında abartılmış aralıklarla yürüyoruz. Erlerimiz; süngülerini takmış, Piyade Alayının Öncü İleri Kısım imiş gibi; dik, pervasız, canlı ve rahat bir yürüyüşle; Geçide doğru ilerliyoruz.

Ortalık sessiz. Geçidin koyu gölgesine girdik. Geçidin iki yanındaki tepelerde, en küçük bir hareket yok. Erlerimizin ayak seslerinden başka bir ses duyulmuyor

Karşımıza, yolun ortasında duran bir G.M.C. kamyonu çıktı. Erlere ilgilenmeyin işaretini verdik. Çavuşla birlikte kamyonu yaklaştık. Kamyon Türk Tugayının kamyonuydu. Er arka çantaları yüklüydü. Şoför vurulmuştu. Kanı henüz sıcaktı. İçimiz yandı. Şoförün yanında kimse yoktu.

Geçide giriyoruz. Kalp atışlarımızı iştir gibiyiz. Bazı karartıların ormanda koşuştuklarını seçebiliyoruz. Boğazın içindeyiz. İlerde sis içinde uzanan vadiyi görüyoruz.

Ateş geldi gelecek derken, mucize oldu ve biz ateş yemeden Geçidi aştık. Sağımızda basık ormanlı tepeler, solumuzda boydan boya sis içinde geniş bir vadi uzanıyordu.

Anju Ovasına çıktığımızdan habersizdik. Ürktüğümüz Geçitten, kazasız belâsız geçmiştik. Düşman gerçekten oyuna mı geldi, yoksa bize ateş edemeyecek kadar zayıf bir Gerillâ grubu muydu bilmeyiz. Ancak yola düşen sis mermisi ve vurulan şoförümüz, Geçitte düşmanın bulunduğunu gösteriyordu...

Geçidi arkamızda bırakınca; bir oh! çektik. Erlerimiz kendiliklerinden yürüyüş hızını arttırmışlardı. Yeni bir gün (30.XI.1950) yeni bir ümit ve çok ihtiyacımız olan yeni bir şans demektir. Boğazdan sonra Hokusho köyüne kadar, hiç durmadan yürüdük. Erlerin kıvancı görülmeye değirdi.

f. Nefis Kahvaltı Kokusu

30.XI.1950 sabahı saat 06.00'da, Hokusho köyüne girerken, midelerimize zil çaldıran, nefis bir kahvaltı kokusu gelmeye başladı.

Şansımız açıldı galiba. Kahvaltı yaparız diye ümitleniyoruz... Köyün bütün sokakları, Amerikan Hastanesinin araçlarıyla dolmuştu. Taşıtar tepeleme yüklenmiş, motorlar rölantide, kol harekete hazırda.

Yüzümüze bakmayan, baştan savma cevap veren, telâş içindeki görevlilerden, yardım istemeyi uygun bulmadık. Biz ne de olsa ayakta durabiliyorduk. Onların acı çeken yaralı ve hastaları vardı. Kısacası onlardan bir istekte bulunmaya utanmıştık.

Sağlık Grubu yola koyulurken, biz zil çalan mideler, isyan eden ayaklar ve dondurucu sabah ayazı ile baş başa kalmıştık. Biran evvel güneşe kavuşalım diye yola koyulduk. Hokusho köyünde biraz daha kalırsak donacaktı gibi geldi...

Allah insanı ne kadar dayanıklı, kuvvetli yaratmış. Halâ açız, halâ uykusuzuz ve biz halâ yürüyoruz. Ümidimizi kaybetmeden, pes etmeden, Tugayın peşini bırakmıyoruz. Kime rastlarsak, Türk Tugayını soruyoruz, henüz bir bilene rastlamadık.

g. Anju'ya Nasıl Gireriz

Hokusho'dan sonra, iki saat kadar yürüdük. Sağımızda geniş Chongchon Nehri, solumuzda sarı topraklı basık tepelerin eteğinde yürürken, aniden karşımıza Anju şehri çıktı. Bir süre Anju'ya baktık;

— Kunu-ri'ye giderken, içinden geçtiğimiz Anju, bizi asık suratla karşılamıştı. Şimdi dostça karşılaşmasını hiç bekleyemezdik. BM Kuvvetlerinin, yenildiği ve Çinlilerin ilerlediği şu günlerde, Gerillâların cirit attığı Anju'ya, cephanesiz küçük grubumuzla nasıl girerdik.

Şehrin kenarından geçen Chongchon suyunun kuzeyi Çin kuvvetlerinin kontrolündeydi. Haritasız ve kılavuzsuz ,yorgun askerle Anju'yu dolaşarak; Sinanju yoluna nasıl çıkabilirdik. Bir de dil sorumuz vardı.

Anju içinden geçerek, Sinanju'ya doğru yola devam etme düşüncemiz, halkın saldırısına uğradığımız takdirde, cephanesiz küçük grubumuzun kurtulma ümitleri, şehrin sokaklarında sona erebilirdi. Şehre tek başımıza giremezdik. Dost kıtaların gelmesini beklemekten başka çaremiz yoktu. Uygun bir yerde mevzilenmek için şehre doğru ilerlerken, bir virajı döndüğümüz sırada; sağımızda (Kuzey) uzanan toprak yolun üzerinde, ucu görünmeyen; eşya ve asker yüklü, uzun bir Amerikan konvoyunun durduğunu görmeyelim mi? Tanrıya şükürler şansımız yolundaydı.

h. Amerikan Ağır Topçu Alayı

"Taşıtlar, tepeleme malzeme yüklüydü. Kamyonların üzeri Amerikalı askerlerle doluydu. Bu manzarayı görünce, konvoydan yararlanma şansımızın, çok az olduğunu düşünmekten kendimizi alamadık.

Ama bizim için işin şakası yoktu. Bu konvoy bizim son fırsatımız olabilirdi. Bütün bir gece yürüdüğümüz halde, Sağlık Grubu hariç tutulursa; Bir tek konvoyla karşılaşmadık. Bundan sonra rastlayabileceğimize bel bağlayamazdık. Ne edip etmeli, erlerimizi ikişer üçer, bu kamyonlara bindirmeliydik.

Konuşacak bir subay ararken, kol sonunda jipte oturan Amerikalı yüzbaşıya yaklaştık. Çevirmenliği kısıtlı İngilizce'siyle Tğm. Nihat Tüzün yapıyordu. Tğm. Tüzün yüzbaşıya;

— *Türk olduğumuzu, Kunu-rî'den geldiğimizi, Askerlerimizin çok yorgun ve aç olduklarını, buraya kadar yaya geldiklerini, taşıtlarına ikişer üçer binmelerine müsaade etmelerini söyledi. Yüzbaşı maksadımızı anlayınca suratını astı, lâfların sonunu beklemeden;*

— *Görüyorsunuz, araçlar normalden çok yüklü, sizi alamayız. Yolda binmek isteyen Amerikan askerlerini de alamadık. Müteessirim, dedi.*

— *Yer bulunabilir, dedikse de, yüzbaşı;*

— *Yer yok. Binemezsiniz, dedi. Yüzbaşı taşıtlara binmemize müsaade etmiyordu. Sorunu nasıl çözeriz diye düşünürken, Tğm. N. Tüzün gözden kayboldu. Erlere;*

— *Sizi buraya kadar getirebildik. Şu Amerikan taşıtları kurtulmanız için son şansınızdır. Dediklerimi aynen yapacaksınız. Şimdi yüzünüzü kamyonlara çevirerek tek sıra olun. Marş! Marş! deyince kamyonlara tırmanın. Anlaşıldı mı? Erler binme tertibini alınca;*

— *İstikamet Amerikan kamyonları! Marş marş!* emri ile erler kamyonlara koştular. Amerikalı Coni'ler, Mehmetçiklere ellerini uzatarak, binmelerine yardım etmezler mi?. Göz açıp kapayınca ya kaldılar, erlerimiz kamyonlara çıkmış, Amerikalı erlerin arasına oturmuşlardı.

Amerikalı Yüzbaşı bu işe çok şaştı. Kızgın Yüzbaşı jipine atlayarak kolbaşına doğru gitti. Ne olacak diye bakınırken; Tğm. N. Tüzün çıkageldi;

— *Erler nerede?* Deyince;

— *Kamyonlara bindiler. Amerikalı Yüzbaşı çok kızdı. Herhalde Komutana şikâyet etmeye gitti. Peki sen neredeydin* dediğimde;

— *Tugay Komutanının jiple geçtiğini görünce koştum. Jipi durdurdular. Ben de Gen. Tahsin Yazıcı'ya durumumuzu anlattım.*

— *Erlerimiz, yorgun ve aç. Amerikalılar erlerimizi kamyonlara almıyorlar* dediğimde; Kur. Bşk. Selâhattin Tokay;

— *Siz halledersiniz* demesi üzerine, Teğmen Nihat Tüzün, çaresiz oradan ayrılır.

Karışık günlerdi. General uygunsuz bir muamele ile karşılaşmak için olaya el koymaktan çekinmiş olabilirdi. N. Tüzün'e;

— *Tüzün, haydi bizde kamyona binelim!* diyerek erlerin (Türk-Amerikalı) yardımlarıyla bir kamyonun tepesine çıktık. Amerikalı erlerin arasında oturuyoruz. Gözlerimiz kol başına giden Yüzbaşı da. Erlerimiz Amerikalı erlerle yes-no-okey kelimeleri ile koyu bir muhabbete başladılar. Çok çabuk kaynaştılar. Ülkeleri farklı olsa da, erler hep aynıydı. Amerikalı erler de sıcak kanlıydılar.

Kol başından bize doğru tozularak, iki jipin geldiğini gördük. Yüzbaşı;

— *Türk subayları nerede?* diyerek bizi arıyordu.

— *Türk subayları burada!* diye seslendik. Yüzbaşı yanımıza geldi.

— *Erleriniz bizimle kalabilirler. Komutan binmeniz için size jip gönderdi,* dedi. Beklemediğimiz bu çok hoş sürprizin karşısında, şaşkınlıktan teşekkür bile edemedik.

Amerikalı Albayın jip göndermesi bizi çok sevindirdi. Amerikalı Albayın silâh arkadaşlığını ve subayın değerini kavramış, gerçekten olgun bir komutan olduğu anlaşılıyordu. Sepete hep pamuk koyuyorduk. Olgun insanların yanında değerli bilgiler ediniliyor.

Bizim jipe binmemizden, erlerimiz daha çok sevinmiş ve gururlanmışlardı. Erlerimiz Subaylarını; ezik ve düşkün görmek istemiyorlar. Her yerde Subaylarının sözlerinin dinlenmesini ve itibar görmelerini istiyorlar."⁸¹⁷

5. Anju'dan Sukchon'a Çekilme

a. *Anju-Sukchon Yolculuğu*

Amerikan Ağır Topçusu ile 30.XI.1950 günü Anju girişinde e-pey bekledikten sonra; saat 11.00 sularında yola koyulduk. Çok ağır ilerliyoruz. Sık sık uzun duruşlar yapıyoruz. Amerikalı şoförümüz, terbiyeli ve merhametli bir asker.

Anju-Sinanju arası 8 km. kadardı. Sinanju Sukchon'a kuş uçuşu 20 km.'ydi. Sukchon, Askerlerimizin son vuruştukları Sunchon'unun kuş uçuşu 30 km. batısındaydı. Karayoluna paralel uzanan demiryolunda faaliyet durmuştu.

Mevsim kıştı. Gecelerin son yarısında mehtap vardı. Halk dost görüntü vermiyordu. Her yerde çete faaliyeti vardı. BM Kuvvetlerinin yenilgisi, Gerillâ faaliyetini azdırmıştı. Üstünlük sağlanıncaya, en azından denge kuruluncaya kadar, Kore'de işimiz zorlu geçecekti.

30.XI/1.XII.1950 gecesi saat 02.00 sularında, Sukchon'un bir kilometre kadar batısında, konmaya geçtik. "Bize öğle yemeği veremeyen Topçular, akşam etli patates konservesi verebildiler. Sıcak yemek vermedikleri için özür üstüne, özür dileme inceliği gösterdiler."⁸¹⁸

b. *Ağır Topçu Alayı ile Birlikte*

Amerikalılar erlerimizin uyumaları için; kuru pirinç sapsarı üzerine branda yaydılar. Erlerimize örtünmeleri için battaniye verdiler. Biz bu Amerikalı arkadaşları çok sevdik. Bizim istirahatımız ve güvenliğimiz için, öz kardeşimizden daha çok ilgi gösterdiler ve yardım ettiler. Güvenlik nöbetlerini Türk ve Amerikalı askerler, birlikte tuttular. Biz geceyi erlerimizin yanında jipte geçirdik.

⁸¹⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁸¹⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

İstirahata geçtikten bir saat sonra, Gerillâ saldırısı başladı. Düşman Gerillâları, dinlenmeye fırsat vermeden, bizi yıldırma için ellerinden geleni yapıyorlardı. Fakat disiplinli, iyi eğitilmiş, Kore'de dersler almış, Ağır Topçu birliği, telâşa kapılmadan, Gerillâlara etkili karşılık veriyordu. Bu gece burada, Gerillâlara "pabuç bırakacak" birlik yoktu. Dağılma uman çeteler, kendileri dağılmak zorunda kaldılar.

Bu muharebe sırasında, Türk ve Amerikan erleri birlikte, uyum içinde vuruştular. Aramızdaki iyi, güvenilir bir arkadaşlık duygusu geliyordu.

c. Amerikan Ağır Topçu Alayına Katılıyoruz

1.XII.1950 sabah kahvaltısından sonra; Teğmen Tüzün'le durumumuzu konuşuyoruz. Tugayın yerini iyice öğreninceye kadar, oradan oraya, savaş kaçağı gibi dolaşımtansa, güven duyduğumuz bu Topçu Alayına katılarak, savaş görevimize devam edebilirdik.

Kara Harp Okulunda lâf arasında bir öğretmenimiz bize;

— *Savaşta birliğinizden ayrı düşerseniz, rastlayacağınız ilk dost birliğe katılarak, savaşa devam edersiniz. Yerini öğrenince, alacağınız bir yazı ile birliğinize dönersiniz*, demişti. Bu anımıza dayanarak, Kor. Ağır Topçu Alay Komutanına çıktık:

— *Tugayımızdan ayrı düştük. Yerini öğreninceye kadar, sizin birliğinizde savaşa devam etmek istiyoruz*, dedik. Albay bize hayretini saklamadan;

— *Şimdi komutanlıktan savaş görevi aldım. Öğleyin cepheye hareket ediyorum. Bu durumda siz gene bizimle gelecek misiniz?* sorusuna;

— *Evet. Biz bu topraklara savaşmak için geldik*, dediğimizde, Albayın yanakları al al oldu. Gözleri nemlendi.

— *Erlerimiz bize bağlı kalmalı, bizden başkası erlerimize emir vermemeli, karışmamalı. Erlerimiz; güvenlik ve cephe ikmalinde çalışırlar. Bataryalarda eşit sayıda er görevlendiririz. Biz ikimiz, (Tğm. Tüzün'le ben) Piyade Subayıyız. Fakat Topçu İleri Gözcüsü olarak görev yapacak bilgiye sahibiz*, dedik. Bu sözlerimizden sonra Albayın bize olan ilgisi çok arttı.

— *Siz ikiniz benim evlâdımsınız. Her şeyinizle ben ilgileneceğim. Sizin gibi Subayım olmasını isterim, dedi.*

Erlerimize, Amerikalı Albayla vardığımız anlaşmayı haber vermek için ayrıldık. Toplanan erlerimize gereken bilgileri verdik, uyarılarda bulunduk. Bizden başka kimseden emir almayacaklarını söyledik. Bu işleri yaparken, elbette içimizde bir sıkıntı vardı. Huzursuzduk. Çünkü aklımız Tugaydaydı.

Amerikalı bir er, Albayın bana gönderdiği bir çift eldiveni getirdi. Tğm. N. Tüzün'ün eldiveni olduğunu görmüştü. Benim eldivenim yoktu. Cidden uyanık bulunmak zorunda olduğumuz, çok merhametli, ince ve çok dikkatli bir Albayla karşı karşıyaydık.

ç. Muhabere Yüzbaşı

Albayın çadırı karşısında telsiz kamyonu vardı. Muhabere subayına Türk Tugayı hakkında bilgi edinmesini söyleyelim dedik. Orta Amerikalı, esmer Yüzbaşıya, ricamızı anlattık. Yüzbaşı yarım ağızla;

— *Bakarız, dedi.*

İşimiz gereği, sık sık Muhabere aracının yanından geçiyoruz ve her seferinde Muharebe Yüzbaşı ile göz göze geliyoruz. Bir şey söyler diye bakıyoruz. Adam oralı değil.

Tüzün'de bende Yüzbaşidan hoşlanmamıştık. Tüzün Yüzbaşı ile karşılaşmak istemiyordu. Gene de bir soralım, dedik.

Ağzında pipo, aracın kapısına yaslanmış duruyor. Tüzün, Yüzbaşıya;

— *Türk Tugayından bir haber alabildiniz mi?* diye sordu. Yüzbaşı başından savarcasına:

— *Tugaydan haber yok. Ne sorup duruyorsunuz?* demesi canımızı sıktı. Yüzbaşı çok lâf hak etmişti. Fakat, kıt İngilizce ile düşüncelerimizi anlatmamanın, sıkıntısı içinde oradan ayrıldık.

— *Tüzün, bunlar bize, ikinci sınıf asker muamelesi yapmaya başladılar. Amerikalıların yanında kalmaktan vazgeçtim. İsteyen kalabilir. Erleri toplayalım. Durumu anlatalım.*

Erler toplandılar. Sanki söyleyeceklerimizi hissetmişler gibi heyecanlıydılar. Öğle vaktiydi. Günlerden sonra verilecek sıcak yemeği sabırsızlıkla bekliyorlardı. Gururumuz o kadar incindik ki; dakika beklemeden ayrılma kararımızı anlattık. Biz Pasifik adalarından

değildik. Tarihimiz; Avrupa, Asya ve Afrika tarihinin bir parçasıydı. Yurdumuz Anadolu kültürlerin vatanı, yollarla geçitlerin kavşak noktası ve dünyanın önemli jeopolitik merkezlerinden biridir. Sözle-rimizi;

— *Size kolaylık ve kurtuluş vaat edemeyiz. Ne gibi çetin durum-larla karşılaşacağımızı şimdiden söyleyemeyiz. Kararımızın zorlukla-rı, tehlikeleri vardır. İsteyenler burada kalabilirler*, dedikten sonra Erlerimiz;

— *Siz neredeyseniz, bizde orada, sizin yanınızda oluruz*, der gibi bir işaretimizle koşarak yürüyüş koluna geçtiler.

— *Öyle ise, dik ve canlı, yeri sarsarak, Piyade Marşını söyleyerek yürüyeceksiniz. Gözlerden kaybolunca, yere yığılabilirsiniz* dedik.

Yürüyüş, Piyade Marşı ile başladı. Yabancı marş karşısında, A-merikalılar telâşla çadırlarından fırladılar. Amerikalı harika Albay;

— *Ne oldu? Nereye gidiyorsunuz?* diye önümüze çıkınca;

— *Sizinle kalamayacağız. Muhabere Yüzbaşınız, bize kaba dav-randı. Siz bizi daha tanımıyorsunuz*, dedik. Albay;

— *Bari öyle yemeğini yedikten sonra gidin*, dedi.

— *Erler öğle yemeğini yemek istemiyorlar*, dedik. Sırtı tırmanır, gözden kaybolurken, Albayın;

— *Muharebe Yüzbaşısı gelsin!* diye bağırdığı duyuldu.

Amerikan birliği ile çalışma düşüncemiz, birkaç saat içinde sona erdi.

6. Sukchon'dan Pyongyang'a Çekilme

a. Yayan Yola Koyuluyoruz

Ağır Topçunun konma yerine, 1 km mesafedeki Sukchon'a var-dık. M.P. görevlisinin, Pyongyang'a doğru gidecek taşıtları durdura-rak, binmemizi sağlaması için uğramıştık. Sukchon filmlerdeki; tozlu topraklı, ağaçsız Meksika köyünü andırıyordu. Yollar toprak, evler toprak, hava toz toprak içindeydi. Sokaklarda canlı görünmüyordu. Bu can sıkıcı yerde görev yapan, Amerikan Askerî Polislerini nerede görürsek görelim, hep takdir ediyorduk.

Kore Savaşında kentte, kavşakta, dağda, boğazda, gece gündüz, soğukta sıcakta, yağmurda, siste, karda gördüğümüz Askeri Polisler, Amerikan Ordusunun yüz aklarıydılar. Bizi çok etkileyen M.P.lere, değinmeden edemedik. Bu da onların hakkıdır.

Sukchon'daki M.P.'ye;

— *Buradan Pyongyang'a doğru sık araç geçer mi?* sorumuza;

— *Hiç belli olmaz. Şu günlerde burası pek hareketli değil...* de-yince, bulanık suda avlanmanın zamanı değildi.

Sukchon'dan ayrılırken; ortalığı tozutarak gelen Doç'takilerden, bir bilgi alırız diye durduk. Doç'ta gece bizden ayrılan; P.Yzb. Hidayet İpek, P.Ütğm. Kadir Mahramanlı ve P.Tğm. Şaban Gunceler'le karşılaşmayalım mı? Bu karşılaşmaya hepimiz şaştık. Onlar yaya buraya kadar nasıl geldiğimize, bizde onların altlarında taşıt olduğu halde buralarda, niye dolanıp durduklarına şaştık. Konuşacak pek bir şeyimiz yoktu. Onlar yollarına biz yolumuza. Pyongyang'a doğru yürüyüşe geçtik.

Arkamızdan arada bir gelen kamyonlara, durmalarını işaret ediyoruz. Kamyonlar yanımıza yaklaşırken yavaşlıyor gibi yapıyor, sonra gaz pedalına basarak uzaklaşıyorlardı. Bu oyuna izin vermeyecektik. Gerimizden iki kamyonun geldiğini görünce, yolu kestik. Siyahilerin kullandığı kamyonlar boştu. Siyahiler korkudan beyazlaştılar. Onlara frenalığımız dokunmayacağını anlattık. Cepheye cephane yetiştirmekle görevli olduklarını, bir müddet sonra Pyongyang yolundan ayrılacaklarını, söylediler.

— *Sapma noktasına kadar binelim, sapma noktanıza gelince i-ner, yolumuza yaya devam ederiz,* dedik. Uzun sürmeyen bir yolculuktan sonra, Amjong-ni'de G.M.C.leri serbest bıraktık. Amjong-ni boşalmış gibiydi. Gözleri görmeyen ak saçlı yaşlı bir kadın, sokakta oturmuş elma satıyordu. Erlerde alacak para yoktu...

Bir süre yürüdükten sonra yolun solunda, yamaca kurulmuş bir sağlık merkezine rastladık. Güneşlenen askerler arasında bizden de ciller vardı.

— *Burada Türk askeri var mı?* sorumuza, heyecanlanan bir erimizin, esas duruşa geçerek;

— *Yok komutanım!* bağırışı görülmeye değerci. Erler gülmekten bayıldılar. Yaralıları hallerine bırakırken, biz yolumuza devam ettik.

Güneş kavuşmak üzereydi. Yolun batısında, düzlüğü dolduran yüze yakın Tankla karşılaştık. Cephe Tank, Uçak diye çırpınırken, bu kadar Tankın burada, işsiz güçsüz beklemlerinin nedenini öğrenemedik.

b. Tankların Üstünde

Amerikan Tank Subaylarının toplu oldukları yere gittiğimizde, tekrar Yzb. Hidayet İpek, Ütğm. Kadir Mahramanlı ve Tğm. Şaban Gunceler'le karşılaştık. Onlar motorlu biz yaya, ikide bir karşılaşmamız, komik olmaya başlamıştı. Biz yayalar, Doçla gidenlere gülüyoruz.

Gece yolculuğunu şu Tankların üstünde yapsak ne iyi olur, diye düşünüyoruz. Cephe kuzeyde, biz güneye gidiyoruz. Güneyde Tankların ne işi olur?

Tankçılardan Pyongyang yolu hakkında bilgi aldık. Ellerinde haritaları var. Oyalanmayalım diyoruz. Bir otursak, bizi yerimizden ancak vinç kaldırabilir. Erlerimizi yola çıkarırken, yanımıza bir Amerikalı Tank Yüzbaşı geldi. İyi İngilizce bilen Üsteğmen Kadir Mahramanlı ile konuştu. Ütğm. Mahramanlı;

— *Bu Yüzbaşı, Tank Bölüğü ile Pyongyang'a gitme emri almış. İstersek bizi Tanklarına bindirecek*, deyince;

— *Elbette!* dedik. Amerikalı, güvenliği için bizde, yürümekten kurtulacağımız için, hemen Tanklara bindik ve yola koyulduk. Ne dersiniz; dürüstlere, onurlulara ve cesurlara, hızır mı yetişiyor...

Tank çeliği bu mevsimde ve gece ayazında, 25 km. süratle gidildiğinde, meğer ne kadar yakıcı soğuk olmuş. Buna rağmen yürümekten iyi idi.

Hava karardı. Sunan alevler içinde, şiddetli patlamalar bize kadar geliyor. Dünyanın sonu gelmiş gibi.

Sunan demiryolu ve karayolu kavşağı olarak bir ikmal üssüydü. Şehre yaklaştıkça, yükselen alevler, ortalığı kızıla boyuyordu. Sunan'da meğer ne kadar çok yakılacak depo varmış?

Sunan'a girince Tugayı sorduk. Bilen yok. Biz de rüzgarda savrulan yaprağa döndük. Tugayı bulacağız diye, durmadan yürüyoruz. Eğer Tugay Pyongyang'da da yoksa, oturup düşünmeli. Çünkü bu gi-
dişle, Kore'de gidilmedik yer bırakmayacağız.

c. Tugay Burada

1.XII.1950 gecesi saat 21.00 sularında, Piyongyang'ın köhne va-
roşuna vardık. Tugayın burada olduğu söylenince; dünyalar bizim
oldu. Tankçılar bizden hiç ayrılmak istemiyorlardı. Tanklardan in-
dik. Erler bizim İnzibatlarımızı görünce;

— *Tamam! Tugay Pyongyang'da!* diye bağıldılar. Bizim İnzibat-
ları, ilk defa Amerikan M.P.leri gibi, alevden çok duman savuran, te-
neke başında, adam gibi nöbet tutarken görüyorduk. Bu gelişmeden
çok memnun olmuştuk. İşler galiba yoluna giriyordu. İlk defa Tugay
cepheden dönenleri karşılıyor, yardım ediyor. İstirahatlarına özen
gösteriyordu. Bu anlayış ve düzen devam etse, gevşeyip bozulmasa
diyoruz.

7. Türk Tugayı Pyongyang'da Toplanıyor

a. General Tahsin Yazıcı

"Genelkurmay Başkanı Manastırlı Org. Nuri Yamut, Kore'ye
gönderilecek Tugayın Komutanlığına, çok güvendiği hemşehrisi
Gen. Tahsin Yazıcı'yı atar."⁸¹⁹

"General Tahsin Yazıcı, dinine bağlı, maddeye önem vermeyen,
maaşı ile geçinen, klâsik bir asker."⁸²⁰

"General Tahsin Yazıcı; mert, kesin ve açık sorumluluk yüklene-
bilen, inisiyatif ile hareket edebilen, cesur bir Generaldi. Tugayın
ünlenmesinde payı büyüktür. İsraftan kaçınan, devlet malını kolla-
yan, emir ve talimatlarını dosya kağıdına değil, kullanılmış zarfların
iç taraflarına yazacak kadar, ekonomik davranan bir Generaldi."⁸²¹

"General Tahsin Yazıcı, 29.XI.1950 günü Makineli Tüfek ve Ha-
vanın ateşi altındaki karargâhtan, Yzb. Hurşit Güneşli, Yzb. Sacit Gü-

⁸¹⁹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁸²⁰ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

⁸²¹ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

rünlü ve Yzb. İsmail Çataloğlu ile saat 16.00'da ayrılır. Şoför Selâhattin Erhun'un kullandığı, "Tokio Rose" isimli jipi ve peşi sıra gelen bir iki jiple, Kaechon'dan en son ayrılır."⁸²²

*"Yol ateş altında tıkanınca, Gen. T. Yazıcı jipten iner. Yaya yürürken, Yzb. Sacit Özbâl'in temin ettiği Uçaksavarla Yonghong-ni'ye gelir."*⁸²³

*"General burada, ölümü arar gibi, düşman ateşleri karşısında ayakta durur. Generalin yere yamanmasını bırakın, çömeldiğini bile gören yoktur. Askerler onu, hep ayakta dururken, hatırlıyorlar."*⁸²⁴

"General Yazıcı 29/30.XI.1950 gece yarısı, Yongbong-ni'ye gelen Tanklara binmez.

— *Tanklara yaralı askerleri alın* der.⁸²⁵ Kendisi yayaların arasında yürür. Yolda bulunan bir jipe Gen. Yazıcı, Yzb. Hurşit Güneşli, Yzb. İsmail Çataloğlu ile yaralı iki er binerler. General Kunu-ri Köprüsünde 35. P.A.'nın çadırlarına uğrar. Bir bilgi alınamaz. Buradan Anju yoluna sapılır. Yolun solundaki tepelerden ateş gelmeye başlar. Az ilerde bu defa piring sapı demetlerinden ateş açılır.

— *Ateş edelim dendiğinde*, Gen. Yazıcı;

— *Ateş etmeyin. Yerimizi belli etmekten başka işe yaramaz*, der.

Geri dönerler. Yaralı, Ermeni asıllı ere doktor bulunur. Amerikalı doktor ateş altında pansumanı yapar. Gen. Yazıcı, Ermeni eri ambulansa kendisi taşır.

Sabaha karşı, tekrar Sunchon yoluna saparlar. Kamyonlarla Tanklar yolu tıkaşlar. Yaya yürüyen I. P.Tb.K. P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer'le karşılaşır. Yolun açılması gecikince Generalin jipi geri dönerek Anju yoluna yönelir."⁸²⁶

⁸²² TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

⁸²³ AKPOLAT, P.Ütg. O.; Anlattıkları.

⁸²⁴ MAHRAMANLI, P.Ütg. K.; HANAÇASIOĞLU, P.Ütg. K.; SERDAR-OĞLU, Top.Ütg. G.; TÜZÜN, P.Ütg. N.; Anlattıkları ve YALTA, P.Ütg. B.; Günlük.

⁸²⁵ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

⁸²⁶ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

"Kur.Bnb. Faik TÜRÜN 30.XI.1950 sabahı yaya, Kunu-ri köprü-süne varır. Yolda bırakılan bir kamyonu; Ütğm. Hayrullah Ulaş çalıştırır. Bir süre sonra yağsızlıktan kamyon durur. Anju'ya doğru yaya ilerlerken, geriden gelen General Yazıcı'nın jipine binerler."⁸²⁷

"30.XI.1950-1.XII.1950 gecesi Pyongyang'a varırlar."⁸²⁸

"Pyongyang'a saat 24.00'te Yzb. Hurşit'le gelen General Tahsin Yazıcı'ya Kolordu; (günlerdir sırtı yatak görmeyen Tugayın en yaşlı askerine) derhal yatacak yer (ambulans) ile sıcak yemek hazırlatır. 1.XII.1950 sabahı erken kalkan General Tahsin Yazıcı;

— *Beni bırakıp giden Karargâhım nerede? Topçu Tabur Komutanı nerede?* der. Kur.Bnb. Recai Baturalp;

— *Havaalanında olduklarını söyler ve Pyongyang'da toplanan askerlerle, Kolordu Karargâhı hakkında bilgi verir.*"⁸²⁹

30.XI.1950/1.XII.1950 gecesi; Kur.Bnb. Recai Baturalp'in yoklama emrinden bir saat sonra; çemberden 1.500 askerin kurtulduğu rapor edilir.

Bu bahsi kapatmadan önce; General Tahsin Yazıcı'nın ileri hatlarda, artçıda, kısacası, kritik ve tehlikeli yerlerde, korumasız dolaştığını gördük. Generale karargâhının motorlu bir koruma timi tahsis etmemesi ciddi bir önlemsizlikti. Tugayımızda komutanların, korumasız hareketleri hep sürdü. Komutanların önlemsiz hareketleri, görevlerini aksatabilecek ciddi ve sakıncalı bir tutumdur.

b. Kolordu Komutanı ile General T. Yazıcı'nın Görüşmesi

2 Aralık 1950 sabahı General Tahsin Yazıcı, Kor.K.'nı ziyaret eder.

"Hal hatırdan sonra, Kor. K.'nı Gen. John Coulter General T. Yazıcı'ya; Türk Tugayının Kunu-ri muharebeleri nedeniyle övücü, onur verici güzel sözler söyler. Kor.K. sonra, lâfı Albay Celâl Dora'ya götürerek;

⁸²⁷ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; Anlattıkları.

⁸²⁸ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; ALKAN, Top.Tğm. K.; Anlattıkları.

⁸²⁹ ALKAN, Top.Tğm. K.; Anlattıkları.

— *Albayınıza burada kalmasını söyledim. Dinlemedi. Generalim, Albayınız şu an nerede?* deyince, General T. Yazıcı ise;

— *Görüşebilir miyim*, der. Kor. Komutanı; Telefonu açar ve;

— *Generalim Albayınız Seul'de. Han Nehri güneyinde Yongdungpo'da. Buyurun Albayınızla konuşun*, deyince; "*General Tahsin Yazıcı, Kunu-rı'de verdiği şehitlerin acısı gibi çok derin bir acı ile yüzü bembeyaz olur.*

General Tahsin Yazıcı, Telefonun Seul'deki ucunda karşısına çıkan Albay Celâl Dora'ya sadece;

— *Derhal Kaesong'da Tugaya katıl!* emrini verir."⁸³⁰

c. *Pyongyang'ın Göbeğine Yerleştiriliyoruz*

Pyongyang'a vardığımızda Tugayın inzibatları, bizi hazır bekleyen Türk kamyonlarına bindirdiler. Şehir nefesini tutmuş gibi. Caddeler karanlık. Caddeler tenha. Şehirde yaya ve motorlu Devriyelerin bile, dolaştıklarını görmüyoruz. Askerler geceleri kışlarına çekilmişler, alanı Gerillâlara bırakmışlar...

Bizi şehrin göbeğindeki çok katlı (4-5 kat) bir binaya götürdüler. İç i karanlık; damının bir kısmı ve yer yer merdivenleri çökmüş bir binaya girdik. Erleri başka tarafa götürdüler. Bu birkaç sıkıntılı gün içinde, birbirimize alışmış birbirimizi tanımuştık. Günlerden sonra erlerden ayrı yerde kalacağız.

Zifiri karanlık binada, kılavuz erin gemici feneri ile üst kata çıktık. Yarı karanlık ve yıkık merdivenleri cambazlık göstererek, bir tarafımızı kırmadan geçebildik. Doğrusu koskoca şehirde, daha sağlam ve uygun bir bina bulunamaz mıydı?

Kılavuz er bizi, birkaç subayın kaldığı orta boy bir odaya götürdü. Oda mum ve bir gemici feneri ile aydınlatılıyordu. Soba yanıyor-du. Kırık pencereler battaniye ile kapatılmıştı. Oda sıcaktı. Masanın üstünde ekmek, reçel vardı. Odanın iç i dağınık, pis denecek kadar bakımsızdı. Duvar dipleri ile köşelerde ve sobaya yakın yerlerde; yatmak için serilmiş battaniyelerde subaylar yatıyordu. *Rütbelere*

⁸³⁰ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

*uygun yükseklikte ayakları kesilmiş karyolalar** yoktu. Bütün subaylar yer yatağında yatıyorlardı.

ç. Kahrolan Subaylar

Odaya girer girmez soba başında oturanların, bağırışları ile yatan subaylarda uyandılar. Kucaklaşmalar, dualar, hayret edenler, sevinenler. Bize soba başında yer açtılar. Aç olduğumuzu biliyorlardı. Ekmek ve reçel ikram ettiler. Tankların üstünde iyi çivi kesmiştik. Sobanın sıcaklığı çok iyi geldi. Isınırken reçel ekmek yiyoruz.

Tüzün'le beni en sevindiren şey; Bölük Komutanımız Yzb. Rıza Vuruşkan ile Ütğm. Kadir Hanağasıoğlu'yla karşılaşmamız oldu.

Yzb. R. Vuruşkan iyi özellikleri olan; ciddi, arkadaş canlısı, güvenilir, bilgili bir subaydı. Ütğm. K.Hanağasıoğlu, tam anlamıyla bir ağabeydi.

Soru sağanağına tutuluyoruz. Şeytanın aklına gelmeyenleri, arkadaşlarımız soruyorlardı.

Coşkulu karşılama, hızla; suçlamalara, yermelere, zehir gibi eleştirilere dönüştü. Sinnim-ni'nin sonunu, Kaechon Muharebesini, Yongbong-ni çemberini ve Sunchon Muharebesini görmeden; Pyongyang'a çekilenler, kahrolmuşlardı. Arkadaşlar;

— *Durum (dost ve düşman) nasıl?*

— *Biz düşman karşısında tutunamadık. Dünyaya rezil olduk!*

— *Amerikalı Generaller bizi feda ettiler!*

— *Amerikalılar aslanlar gibi vuruşuyorlar!*

— *Tugay mahvoldu*, diye kendi kendilerini yiyip bitiriyorlardı. Tugay komutasını, Amerikalı Generalleri ve arkadaşlarını; ölçsüz eleştiriyor, insafsızca yeriyor ve ikide bir Türkiye'ye hangi yüzle diyeceğiz. Eriyen Tugay, bundan sonra hangi subaylar ve erlerle, muharebe edecek? diyorlardı.

Dönüp durdukları konu: Türkiye ile ordumuzun ve dünyanın bize ne diyeceği idi... Aşırı bulmakla beraber, arkadaşlarımızın sıkın-

* Bu bir asker şakasıdır.

tılarını anlıyor, kaygılarına hak veriyor fakat, yermelerini aslâ kabul etmiyorduk.

Aslında o sırada bizim de (en son çekilenlerin) bazı konularda genel durumu bilmemekten doğan; yanlış ve abartılı hükümlerimiz vardı. Ancak arkadaşlarımızın; kaçtık, rezil olduk yargıları, durumu bilmemeleri ve muharebeden çok etkilenmelerindendi. Gerçekle bağdaşmayan bir hezeyan* içindeki, abartılı hükümler bizi de üzüyordu...

Düşman karşısında gerekince çekilmek, onur kırıcı olmasa da hoş bir iş değildi. Bazılarımıza göre ne olursa olsun çekilmemeliydik. Ama çekilmiştik. Bu hareketi, yalnız biz (Türk Tugayı) yapmışız gibi, konuşmaları yanlıştı.

Arkadaşlarımızı, üzüntüden ve erken çekilmenin sıkıntısından kurtarmak amacıyla; yorgunluğumuza, dayanılmaz uykusuzluğumuza rağmen, o andaki gözlemlerimize dayanarak, teselli etmeye ve sakinleştirmeye çalıştık.

Muharebeyi Türk Tugayı değil, BM Komutanlığı kaybetmişti. BM Kuvvetleri, şaşkınlık ve perişanlık içinde, var güçleriyle çekiliyorlardı.

Düşman; stratejik ve taktik alanda, inisiyatifi ele geçirmiş durumdaydı. BMK'nin toparlanmasına ve kurtulmasına fırsat vermek için, olağanüstü bir hızla ilerlemeye çalışıyordu. Çinlilerin zaferleri, Kuzey Korelilerin saldırganlıklarını arttırmıştı.

Amerikalıların vuruştugu, bizim vuruşmadığımız iddiası, temelsiz bir yargıydı. Bu çetin günlerde; kimin ne yaptığı, hele bu saatlerde kolay bilinemezdi.

Türk Tugayının nasıl vuruştugu ve başardığı görevler, önümüzdeki günlerde belli olurdu. Hepimizin çok duyarlı, yorgun ve gergin olduğumuz, şu karanlık günlerde, birbirimizi hırpalamamaya dikkat etmeliydik. Kurtulanlarla el ele vererek; vuruşmaya hazır ve istekli bir birliği oluşturmaya bakmalıydık. Geçmişe takılıp kalmamalıydık.

* Saçmalama, sayıklama, sabuklama...

Düşmanın hızı kesilinceye kadar, önümüzde epey sıkıntılı, kritik ve çetin günler vardı. Hepimiz; gergin ve yorgunuz. Uykuda iyice bastırdı. En iyisi şimdi uyuyalım. Sabah ola hayrola...

Tugayın uğradığı kayıpları, bu saatte saptayamayız. Birkaç gün sabrederelim. Tugayın ne oranda hasara uğradığını, yok olup olmadığını o vakit anlayabilirdik.

Tugayı suçlayanları dinlerken;

— *Gerçekten biz başarısız mıydık?* Ama bunca dost birlik çekiliyorken, düşmana karşı koyan ve en son çekilen Türk Tugayını suçlamak, akla vicdana sığmaz diyorduk.

Bu karanlık havada, ne desek faydası yoktu. Erken çekilenler, teselli kabul etmez, derin bir elem ve kötümserlik içindeydiler. Sanki eleştirme, yerme ve kötü gösterme çabalarından, haz alıyor ve böylece acıları hafifliyor gibiydi. Her şeye veryansın ediyorlardı. Onlar sigaraya kuvvet, sabahı edecek gibi görünüyordular. Bizde ise oturacak ve konuşacak hal kalmamıştı. Odanın bir köşesine kıvrıldık.

— *Allah rahatlık versin*, der demez, hemen kendimizden geçtik.

d. Derinden Gelen Tüfek Sesleri

Günlerden sonra sıcak bir odada, kuru tahta üzerinde olsa da, uykuya daldığımız sırada, tüfek sesleri gelmeye başladı. Sesleri duymayalım diye başımızı battaniye ile örtüyoruz. Silâh sesleri dinmiyor, artarak devam ediyor.

— *Kalkın! Gerillâlar Pyongyang'ı basmış!* sesi ile çaresiz, ayağa kalktık. Bizi bekleyen, askerlerimiz var. Onların başlarına geçmemiz gerekiyor.

Hep birlikte, el ele vererek, yıkık merdivenleri iniyoruz. Sokağa çıktık. İtaatli, dayanıklı erler, yürüyüş koluna girmiş bizi bekliyorlar. Görünürde Gerillâ yok. Ama bina nöbetçilerinin ateşleri devam ediyordu. Bağırıp çağırdıktan sonra, ateşler kestirildi. Hava öyle soğuk ki, titriyoruz.

Sokağın ortasında; Yb. Natık Poyrazoğlu duruyor.

— *Binayı terk edin. Pyongyang'ın dışına çıkacağız. Teğmen Rıht Sümer! Öncüye memursun*, diyor...

Uyku gözümüzden akıyor. Gecenin ikisinde ayaktayız. Altıncı gecemizi de ayakta geçiriyoruz. Dur durak yok. Bu gidişle düşman kurşunu ile ölmezsek, galiba uykusuzluk ile yorgunluktan öleceğiz. Bu başımıza gelen neydi böyle.

Yollarda tükenip gideceğiz diyoruz. Gerçek olansa, gene ayakta durmamız, her duruma karşı tavır alabilmemizdi.

Beynimizin kristalleri ile görev ve onur bilincimiz; sıkışık anlarda, bize ışık tutuyor ve güç veriyordu.

Yürüyüşe geçtik. Kendi Bölüğümüzden (4.Ağ.Bl.) erlerin başındayız. Sağdaki sıra soldaki binalara karşı, diğer sıra sağdaki binalara ateş edecek gibi uyuklayarak da olsa, ağır ağır yürüyoruz.

Kore'de en zor yürüyüşlerimizden biri, bu geceki yürüyüş oldu diyebilirim. Gecenin ayazında, ayak seslerimizden başka bir sesin duyulmadığı, taşıtların hiç görülmediği bir caddeden geçiyoruz. Tan yeri ağarırken, saat 05.00 sularında, nihayet şehrin dışına çıkabildik. Önümüzde ucu görünmeyen bir ova uzanıyor.

Sabahın ayazı iliklerimize işliyor. Bizden önce buraya gelen erlerimiz; mısır ve pirinç saplarından ateşlerin etrafında oturur, uyuklar durumda bulduk. Hepimiz biran evvel güneşin çıkmasını bekliyoruz.

Bir vakitler, ışık ve motor gürültüleri içinde, büyük bir hareket halinde, vızır vızır uçakların inip kalktığı, gecesi olmayan havaalanı; gamlı, derin bir sessizliğe gömülmüş. Arada bir uçak sesi gelmese, alanın terk edildiğini sanacağız. Alan, rengarenk ışıklarını söndürmüş, motorlarını susturmuş, uçakları gitmiş, küskün duruyor...

Ova, küçük ateşler ve asker kümeleri ile dolu... Hava ağır, hareketler ağır, geçen haftaların gençleri, bugün epey yaşlanmışlar gibi; ne türkü söylüyorlar, ne de kahkaha atıyorlar ve sanki şakalaşmayı unutmuşlar.

İlerde pustan zor seçilen bir binanın önünde, uzun sıralar oluşmuş.

— *O kalabalık ne?*

— *Orada Amerikalılar, kahvaltı vermeye başladılar.*

Sıcak bir kahvaltıya ne kadar çok ihtiyacımız var. Hele bir erler yesin, sonra biz gideriz diyoruz. Kalabalığın azalacağı yok. Subay eli

olmazsa, karışıklık sürer gider. Bizi gören erlerin ısrarlarına rağmen, sıranın başına geçmedik.

Karışıklığı önledik. Kahvaltı sırası bekleyen epey er vardı. Bu durumda bizim kahvaltı etmemiz olanaksızdı. Oradan ayrıldık. Tenhalaşınca gideriz diyoruz...

Bezgin ve yorgun askerlerin, hiçbir şey u murlarında değil. Yeter ki; ne olaksa çabuk olsun, bu keşmekeş sona ersin istiyorlar.

c. Türk Tugayı İmha Olmamış

2.XII.1950 günü Güneş, Pyongyang Ovasında ağır ağır yükselirken, ovayı kaplamış olan sis dağılmaya başladı. Karşımızda görkemli bir manzara vardı. Koskoca ova Türk Askerleriyle doluydu. İrili ufaklı grupların gelişleri, ikindiye kadar devam etti. İyi bilmemekle birlikte, söylendiğine göre Seul'e kadar çekilmiş bulunan Alb. Celâl Dora'nın yanındaki, 600 askerimiz hesaba katılırsa, Tugayın asker mevcudu, tahminlerin çok üstünde görünüyordu. Sağlık kurumlarında tedavi gören askerlerimizden de, Tugaya dönenler olacaktı.

Öyle söylendiği gibi Tugay imha olmamıştı. Tugayın savaş niteliği gibi niceliği de yerindeydi, diyebiliriz. Hasılı Tugay, savaş alanında, etkin biçimde yer alacak güçte görünüyordu.

Subay ve Kıt'a Çavuşu kayıpları, kolay kapatılamayacaktı. Özellikle Genç Subay kayıpları çoktu ve yeri hiç kimse tarafından doldurulamazdı. Genç subaylara, muharebede dikkatli olmaları, olur olmaz yerde ayakta durmamaları ısrarla anlatılmalı.

Bizim için bu sabaha kadar, her şey ne kadar can sıkıcıydı. Pyongyang Ovasında, Tugayın toplandığını görmekten duyduğumuz kıvancı, gururu ve güveni, anlatmak çok zordur. Bu duyguları ancak o günleri yaşayanlar hissedebilirler.

Her gelen Grup; coşkulu bir sevgi ve takdir ile karşılanıyordu. Düşmana boyun eğmeyen, güçlükleri aşan, tutsaklığı aklından geçirmeyen askerler, kısa zamanda büyük deneyim kazanmış askerler olarak, muharebe alanında daha etkili olarak yer alacaklardı.

f. Taktik Bütünlüğümüze Kavuşuyoruz

Saat 14.00 sularında Pyongyang Ovasına kamyonlar geldi. G.M.C.lere biniyoruz. Epey gittikten sonra, şehrin dışında, Gerillâla-

ra karşı kendimizi koruyabilecek bir mesafe ile görüş veren, pavyona benzer binalara yerleştik.

29/30.XI.1950 akşamından bugüne (2/3.XII.1950) kadar, karışık grupların eğreti düzeninden, taktik bütünlüğe kavuştuk. Tabur, Bölük ve Takımları oluşturduk. Elbette azalan mevcutlarımız (Subay, Astsubay, Kıt'a Çavuşu ve Kıt'a Onbaşlıları ile Erlerde) içimizi sıızlatan kayıplarımız vardı. Taktik bütünlüğe kavuşmamız, erlerimizin güvenini arttırmıştı. Mevcudumuz; sağa sola dağılanlarla, hastanelerden gelecekler ve en büyük katılım; Dora Grubu ile epey artacağa benziyordu.

Henüz göremediğimiz Komutanlarımızla arkadaşlarımızın dönemlerini diliyoruz. Şehitlerimizin acısı ile doluyuz. En büyük endişemiz, düşman eline geçen çoğu yaralı askerlerimizin, karşılaştıkları düşmanlıklardı.

Bugüne kavuştuğumuz için Allah'a şükrediyoruz. Geceyi burada geçireceğiz. Kendimize gelebilmek için burada birkaç gün dinsel olarak diyoruz.

Hava neredeyse kararacak. Kar atıştırmaya başladı. Karanlık basmadan yerleşebilmek için çalışıyoruz. Dışarıdan iyiymiş gibi görünen binaların içine girince şaşırdık. Burada nasıl yatabilirdik. Binaların damları, bölme duvarları yıkılmış. Pencere diye bir şey kalmamıştı.

Bina köşelerinde sığınacak yerler yapmak için erlerimizi; battaniye, çadır, ambalaj kutuları ile yıkıntılardan, tahta ve yakacak toplamaları için seferber ettik.

Bizim, *pratik zekâlı* harika erlerimiz var. İnanılmazı başardılar. Rüzgâra, yağışa karşı korunaklı yerler hazırladılar. Ütgm. Kadir Hanağasıoğlu'nun ilgisi ile bize (subaylara) telefonu çekilmiş, bir merdiven altı hazırlanmıştı. Yakacak vardı. Soba yoktu. Açıkta yanan ateşlerin pek faydası yoktu. İnsanın gözü ile ısınabildiğini burada gördük.

Hafiften başlayan kar, karanlıkla beraber, lapa lapa yağmaya başladı. Her taraf bembeyaz oldu.

Kumanya verildi. Nöbetçilerle devriyelerin dışında, herkes yattı. 1. ve 3. Bölükler, Karakol hattına sürülmüşlerdi.

g. Teğmene Bölük Komutanlığı

Gece saat 23.00'te telefon çaldı. Bu saatte gelen telefon, çok defa anı, acele ve çetin haberlerle, acele ve sıkı görevlerin habercisi olur. Yüzbaşı Vuruşkan;

— *Seni Tabur Komutanı istiyor, dedi.*

— *Hayırlısı, diyerek gittim.*

Taburumuzun Komutanı Bnb. İmadettin Kuranel jip kazası nedeniyle hastaneye yatmıştı. Yerine bakan P.Kd.Yzb. Ahmet Tuncer 30.XI.1950 günü Sunchon Muharebesinde şehit olmuştu. Tabura bugün; P.Bnb. Ziya Aydemir atanmıştı. Bnb. Ziya Aydemir bana;

— *Şu andan itibaren 3. Piyade Bölüğünün komutasını alacaksın. Bölük, arazide karakol hattında görevli. Bölükten gelen bir gedikli (Assb.) seni Bölüğüne götürecektir, dedi. Karargâhtan ayrılacağım sırada,*

— *Dur, Tugaydan yeni bir emir geliyor, haberi üzerine bekliyorum. Yeni emir bize de söylendi.*

— *Tugay, bu gece (2/3.XII.1950) Kaesong'a, hareket edecek. Karakol hattındaki 1. ve 3. Bölükler, derhal Taburun bulunduğu yere dönecekler, emri üzerine; gece karanlığında diz boyuna yaklaşan karda, Gediklinin yolu şaşırmadan Bölüğe varması için, duadan başka yapacak bir şeyim yoktu. Allah'tan o koşullarda Gedikli, Bölüğü buldu. Kışlaya döndüğümüzde, herkes gitmişti. Bereket versin kamyonlarla bir kılavuz, istasyona gitmemizi sağlamak için bizi bekliyordu. Demek ki Tb. Kh. toparlanmış ve iyi çalışmaya başlamış...*

Deneyimli bir Yüzbaşıya verilir gibi Bölüğün komutası bana bir cümle ile verildi. Az bir kıt'a deneyiminin bulunması, bölükte benden başka bir subayın bulunmaması ve geri çekilme gibi, hareketli bir sırada verilen görev gerçekten ağır geldi...

Allah'tan, günlerimiz trende olaysız ve sakin geçti. Bölüğe Takım Komutanı Subaylar olmadan, komuta etmek ne kadar zormuş. Bu sorumluluğum 3. Bölükten P.Ütğm. Sami Öztürk'ün gelmesi ile sona erdi.

h. Trende Bekletiyoruz

Saat 06.00 sularında istasyona vardık. Tugay trene binmişti. Bölüğümüze ayrılan vagona yerleştik. Kum torbaları ile korunmuş kapılara, nöbetçiler kondu. Koskoca penceresiz vagonda, bir tek odun sobası kurulmuştu. Yanına bir kucak odun bırakmışlardı.

Soba tutuşturuldu. Vagonda ancak yarım saati bulan bir sıcaklık oldu. Yakacak odun yok. Soba söndü. Vagon buz kesmeye başladı. Erler tahta kanepelerde oturarak, kimi yaslanarak kimisi de uzanarak uyuyorlar...

Tren harekete geçecek diye bekliyoruz. Trenin yerinden oynadığı yok. Üşüyoruz. Kar yağışı dindi. Hava sanki daha çok soğudu.

Bütün gece şehirde patlamalar devam etti. Pyongyang'ın bir çok yerinden iri alevler göğe yükseliyor. Düşmana yarar bir şey bırakmamak için, elde ne varsa yakıyorlar.

Soğuktan uyuyamıyoruz. Amerikalılar kışkıklarını giymişler. Soğuk umurlarında değil. Üstümüzdekilerle bu kışı zor geçiririz. Trende üzerimize örtecek bir şeyimiz yok. Böyle titreye titreye gideceğiz.

Gün aydınlandı. Halâ yola çıkmıyoruz. Sabırsızlanan sıkılan askerler arasında "haber çarkı dönmeye başladı;

— *Düşman Pyongyang'a 15 km. yaklaşmış,*

— *Şehri Gerillâlar basmış,*

— *Havaalanında, çetelerle vuruşuluyormuş,*

— *Demiryolu kesilmiş,*

— *Pyongyang'da BMK'den kimse kalmamış,*

— *Tugay Artçıya memur edilmiş*⁸³¹, benzer nice söylentiler doluyor... Evet işler bir kere karışmasın, sözün doğrusu-eğrisi ayırt edilemez olur...

Erlere kumanya verildi. Erler bir oturuşta kumanyalarını bitirdiler. Pyongyang'da mutlaka kumanya stokları da yakılıyordu.

⁸³¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Tugay levâzımı; *gün tabelâ, zimmet günü değildir* deyip, fazla-
sıyla kumanya alsaydı, soğuğun yanında erlerimiz, birde açlıktan
kıvrılmazlardı.

8. Pyongyang-Kaesong Tren Yolculuğu

a. *Trenimiz Nihayet Hareket Etti*

"Bir gece (2/3.XII.1950) ve bir gün (3.XII.1950) buz dolabına
dönen Trende bekleyip durduk. Trenimiz 24 saatlik bir beklemeden
sonra; akşam üstü (3/4.XII.1950) hareket edebildi. Tren ağır gidiyor.
Sık sık duruyor. Trenin menzile (hedefe) varmaya niyeti yok gibi.

4.XII.1950 günü gene yoldayız. Kuş uçuşu 200 km. yolu bir tür-
lü aşamadık. Bugün erlere kumanya verilmedi.

— *Niye kumanya verilmiyor, sorusuna;*

— *Kumanyalar çalınmış* ⁸³², cevabı veriliyor. Bu ne iştir, levazım
subaylarına veryansın ediliyor. Belki onların kabahati yoktu. Asıl
suçlu harekât Subayları da olabilirlerdi. Tek sorumlu ise Tugay Ko-
mutanı idi.

4/5.XII.1950 gecesi de, Trendeyiz ve sözde yol alıyoruz."⁸³³

b. *Kaesonglular*

"General Tahsin Yazıcı Pyongyang'dan Kaesong'a jiple gider.
General. Kaesong'da geceyi; Güney Kore M.P. karakolunda geçi-
rir."⁸³⁴

Nihayet 5.XII.1950 sabahı saat 06.00 da Kaesong'a varmakla çi-
leli yolculuğumuz sona ererken, düşman da Pyongyang'a giriyordu.
İstasyondan kalacağımız yere, yayan gidiyoruz. Kunu-ri ile Kaesong
arasındaki yolculuğumuz sırasında; ne kentlerde ne köylerde halka
rastlamamıştık. Fakat Kaesong'a girince şaşırdık.

Bayram mı vardı? Caddeler kalabalıktı. Dükkanlar açtıktı. Şehir
uınmadığımız kadar, canlı ve sevinçliydi. Kaesonglular, Çinin zaferi
ile coşmuşlardı.

⁸³² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁸³³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁸³⁴ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

Kaesonglular perişan halimize gülüyorlardı. Muharebeyi kaybetmemizden ve çekilmemizden memnundular. Ne denir? Biz sözde onlar için nerelerden, buraya kadar gelmiştik. Biz sözde, onlar için savaşıyorduk.

Ama Kuzey Koreliler (38° paralelin Kuzeyi), bize şükran değil düşmanlık besliyorlardı. Olanak bulsalar; bizi *"bir kaşık suda boğacaklar."* Halkın bu anlayış ve tutumundan, çok üzgündük.

Resim 53: Kaesong'un ana caddesi (Tğm. Latif Cin)

Ancak; kahredici bu davranışları için, Kuzey Korelileri suçlamıyorduk. Kabahati onlarda değil, kendimizde buluyorduk. Evvelâ biz onlara, buraya niçin geldiğimizi, iyi anlatmamıştık. Onları, ikna etmek ve kazanmak için ciddi, bir çaba göstermemiştik.

Belki de onları bizden soğumaları için, hakaret etmiş, küçümsemiş, muhatap kabul etmemiş, onları dinlememiş ve dışlamıştık. Dün bizim yanımızda olmayanlar, bu gün yenilgimiz üzerine, bizimle alay ediyor ve bize karşı açık açık yer alıyorlardı.

Diktacı kolektivizm karşısında, demokrat ferdiyetçi sistemi ileri sürüyorduk. Demokratların herkesten önce, halka kulak vermesi gerekmez miydi? Hesaplarımızı *"kuvvet listelerine"* bakarak yapıyor-

duk. Bizim için halktan önce, savaş makinesi geliyordu. Onunla her şeyi elde edebileceğimizi sanıyorduk. Ne ham hayal.

Çinliler, doktrinlerini yaldızlayarak, halkı kazanmayı başarmışlardı. Biz halkı kazanmak için hemen hemen hiç çalışmıyorduk. Bizim güçlü Silâhlı Kuvvetlerimiz vardı. Bu güçle; herkesin hakkından gelebilir ve herkese boyun eğdirir, isteklerimizi kabul ettirebiliriz sanıyorduk. Öyle olmadığı belli olmaya başlamıştı.

c. Atom Bombası

Kaesong sokaklarına;

*"Dikkat! Atom Bombası Atılacak!"*⁸³⁵ afişleri, asılmıştı.

Atom bombası; Radyoaktif etkileri ile yıkıcı ve yakıcı gücü; tahminleri aşan boyutlardaydı.

Bu afişleri gördüğümüzde, iyi karşılamadık. Böyle bir bombanın, Uzak Doğuda, ikinci bir defa kullanılabileceğini, ciddiye almıyorduk.

İkide bir Atom bombasına baş vurmak, dünya ile kavgaya tutuşmak olurdu. Atom bombasını sallayıp duranlar, bir gün atom tehdidine uğrayabilirlerdi.

Kore'de, Askerî ve Siyasî yönden, Atom bombası atılabilecek hedeflerin bulunmadığı açıktı. Zavallı Kore'de, BM Kuvvetleri (Hava Kuvvetleri) daha şimdiden, bombalanacak sabit hedef bırakmamış gibiydiler.

Çinlilerin, Amerikalıların atom tehdidine boyun eğerek, 38° paraleli Güneye geçmeyeceklerini düşünmek, yeni bir yanılgı olurdu.

Kaesonglular, atom afişlerinin, Çin'in büyüklüğünü ve yenilmezliğini gösterdiğini, ABD'den hiç korkmadıklarını söylüyorlardı. Atom afişlerini önemseyen. bir kişiye rastlamadık.

Atom bombası tehdidi, fos çıkınca, halkın gözünde gülünç duruma düşmemiz bir yana, Amerikalılarca bundan sonra söylenecek doğrulara da, Koreliler kulak asmayacaklardı. Bu da barışı getirmeye değil, savaşı azdırmaya yol açacaktı.

⁸³⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

ç. Kaesong'da Otuz Saat

Kaesong'un kenarında, çamlı sarp bir kayalığın eteğinde; iyi durumda bulunan, bakımlı, aydınlık ve süpürülmüş geniş avlusu bulunan temiz binalara yerleştik.

Tgm. Nihat Tüzün;

— *Albay Celâl Dorayı gördüm. Çekilenler 4.XII.1950 günü, Seul'den kamyonlarla buraya gelmişler, dedi.*

— *Nasıl görünüyor?* dedim.

— *Tabii düşünceli, dedi.*

Doğrusu hepimiz, onlarca subayın ve yüzlerce erin karıştığı bu olayın nasıl çözüleceğini, endişe ve merak içinde bekliyorduk.

Düşüncemiz sorulsa, bu talihsiz olayın; daha fazla kurcalanmadan kapatılmasından yanaydık. Kunu-ri vuruşmalarında, epey subay ve erimizden olduk. BM Kuvvetlerinin seline kapılanların onurları, gelecekleri ve hatta hayatları ile oynamayalım. Kore'de kimse çekilmeleri sorgulamadı. Bu sayfayı bizde kapatalım gitsin.

Tugayda hesap sorulsun diyen de vardı. Bize göre onlar sığ başkışlılardı. Bakalım General Tahsin Yazıcı ne diyecek? Bu olay nede- niyle, Tugayda gergin ve tatsız, ağır bir hava vardı.

Beş yıldızlı Gen. D. Mac Arthur'ın karargâhında İrtibat Grubu- nun Komutanı bulunan Kur.Alb. Sırrı Öktem'in, Tugaya, iyi haber- lerle geldiği duyuldu. Dünya Basını, Türk Tugayını övüyormuş. De- mek Kunu-ri'deki emeklerimiz boşa gitmemişti. Şehitlerimiz ve yara- lılarımız ile Savaşı sürdüren gazilerimiz, dünyanın takdirlerini ka- zanmışlardı. Yeni nesil, sanıldığı gibi Kore'de mahcup düşmemişti. Üzüntülerimiz dağıldı. Eleştiriler, yermeler durulurken, Tugayda güzel bir huzur havası esmeye başladı.

Kaesong'luların, çektiğimiz sıkıntılarla, verdiğimiz kayıpları se- vinçle karşılamaları, yüreğimize oturmıştu. Bir gecelik, derin ve rahat bir uykudan sonra, dinlenmiş ve kendimize gelmiştik.

Günlerden sonra ilk defa burada, sofradan tok kalktık. Buradaki yerimizi sevmiştik. Burada birkaç gün dinlenmek iyi gelecekti.

Tugayda, emir ve komuta çarkı işlemeye başladı. İşler düzene giriyordu. Tugay hızla toparlanıyordu. Tugay donatılınca, deneyimli komutası ile muharebelere hazır sayılabilirdi. Bu kadar çabuk kendi-

mizi toparlayıp, görev bekler hale gelmemize, kendimiz de şaşıyorduk. Şimdi, silâh ve araç noksanlarımızın tamamlanmasını bekleyecektik.

d. Tugayı Terk Eden Askerler Sorunu

"Aslında bu konuyu konuşmak bizi çok üzüyor ve rahatsız ediyordu. Tugay karargâhından bazılarının;

— *Hesap sorulmalıdır, görüşleri doğrultusunda ele alınan konuya, nokta koymak için değiniyoruz. Kaesong'da konu; "Kur.Bnb. Faik Türün'ün karargâhta bulunmadığı sırada ele alınır. İşî resmen ele almak için; Tugay III. Şubesinden Kayıt Numarası alınıyor. Ardından; Kurmay Başkanı, Kur.Yb. Selâhattin Tokay, Harekat Şube Müdürü Kur.Bnb. Faik Türün, İkmal Şube Müdürü Recai Baturalp, I. Şb.Md. Yzb. İsmail Çaloğlu ve Harekât Şubesi Yardımcısı Yzb. Sacit Gürünlü'den oluşan bir soruşturma heyeti kuruluyor. Soruşturma Kurulu derhal toplanır. Söz alan Kur.Bnb. Faik Türün;*

— *Güç bir muharebe geçirdik. Deneyim ve eğitim isteyen bir işti. Her şeye rağmen görev yapılmıştır. Subay kaybımız çok oldu. Şimdi biz Tugayda yeniden Subay boşlukları yaratmayalım. Bu işi kapatalım, der. I. Şube Müdürü Yzb. İsmail Çataoğlu;*

— *Kaçanlar yargılanmalı. Herkes yaptığıının hesabını vermeli. Boşluklar doldurulur. Alay Komutanlığına, Kur.Bnb. Faik Türün getirilsin, der.*

General Tahsin Yazıcı;

— *Olay kapansın, der. General gerekçe söylememekle beraber, cepheyi Albayla terk eden; 42 Subay, 45 Gedikli ve 570 Erin yargılanmamasını daha uygun görerek, olayı kapattığı ve bu kararında; Tokyo İrtibat Grubu Komutanı Kur. Alb. Sırrı Öktem'in Tokyo'dan getirdiği haberlerin de, etkisi olduğu sanılmaktadır.*

General, Albay Celâl Dora'nın cezalandırılmaması yolunda konuşunca; cepheyi terk eden askerler konusu kapanmış oldu.⁸³⁶

⁸³⁶ GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Yazılı Konuşması.

"Bu konu Türkiye'de Alb. Celâl Dora ile P.Yzb. Nazmi Özoğul arasında, dava konusu edilmeseydi, sır olarak kalacaktı."⁸³⁷ Bu kadar dillenen bir konuyu, söylentiden kurtarmanın yolu, olayı saklamaktan değil anlatmaktan geçer.

e. Olaya Son Defa Topluca Değinelim

28/29.XI.1950 gecesi, düşmanın Sinnim-ni'ye hücumu üzerine panikleyen askerlerin, Kaechon'da (Tugay Karargâhında) durmadan geçip gitmeleri üzerine, telâş, endişe ve ümitsizlik içinde, ayak üzeri yapılan kısa ve heyecanlı tartışmanın sonunda; "General T. Yazıcı;

— *Çekilmeyeceğiz. Savunacağız!* derken Alb. C. Dora;

— *Paşam savun bakalım, hangi kuvvetle savunacaksın*⁸³⁸, diyerek karargâhın dışına çıkar. "Eski alay karargâh subaylarının;

— *Albayım, burada durmayalım, gidelim*⁸³⁹ sözleri arasında Albay jipine atlayarak, bozgun seline girer. Kaechon ile Kunu-ri arasında rastladığı askerlere "Albay Dora anılarında;

— *Geri dönün*, dediğini, yazmaktadır."⁸⁴⁰ Albay Kunu-ri Sunchon yoluna çıktığında; BM Kuvvetlerinin de çekildiklerini görünce; gece karanlığının, durumu kavramayı güçleştirmesi nedeniyle, çekilmeye devam eder. Albayın güneye gittiğini gören Tugay geri teşkillerinden; bazı subay ve erler, Albayı kovuşturmaya başlarlar. "Kunu-ri köprüsü civarında Albaya rastlayan Mu.Yzb. Enver Kölan;

— *Albayım, Tugay Komutanının emri; herkes derhal Kaechon'a (Tugay Komuta yerine) dönecek dediğinde*, Alb. Celâl Dora;

— *General yanlış düşünüyor. Yarın düşman bu yolu kesecek. Buradan kimse kurtulamayacak. Biz 2. P.Tüm.'ne katılacağız*, der."⁸⁴¹

"Cepheyi terk eden Subaylar, yolda rastladıkları Alb. C. Dora'ya;

— *Albayım Bölük Komutanımdan ayrı düştüm. Emrinizdeyim*, derler. Albayda;

⁸³⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁸³⁸ KUMBASAR'ın P.Yzb. C.; Sözlü konuşması.

⁸³⁹ SEBÜKCEBE, P.Yzb. M.; Anlattıkları.

⁸⁴⁰ DORA, Alb. C.; a.g.e., s. 141.

⁸⁴¹ KÖLAN, Mu.Yzb. E.; TANRIVERDİ, P.Ütğm. Z.; Anlattıkları.

— *Beni kovuşturun*⁸⁴², emrini verir. Dora adı takılan Grup; 29.XI.1950 sabahı Sunchon'a varır. Albay C. Dora, 2.P.Tüm.'i geçerek, İngiliz Tugayının gerisine kadar çekilir. Sunchon'dan Albayın geçtiğini gören Oto Bölüğünden bazı subay ve erler, Albayın peşine takılırlar. Saat 10.00'da Sunchon'dan ayrılan Dora Grubu, 29.XI.1950 günü saat 14.00'te Pyongyang'a varır.

Dora Grubu Pyongyang'da, Amerikalılar tarafından bir binaya yerleştirilir. Askerlerimize yemek verilir. Çok geçmeden, Alb. C. Dora'nın, Amerikalılarla tartıştığı* haberi gelir. Ardından saat 17.00'de Dora Grubu; Pyongyang'ı terk eder. Dora Grubu 29/30.XI.1950 gecesi ve 30.XI.1950 günü yol alır. Sabah Seul'e varır. Buradan doğru Han Nehrinin güneyine geçerek; Yongdungpo'ya yerleşir.⁸⁴³

Dora Grubu; Tugaydan yalnız kendilerinin kurtulduğunu sanmaktadır. Hatta Generalin şehit olduğunu bile duyarlar. Dora Grubundan kopan birkaç kişi, hızlarını alamaz ve Pusan'a kadar giderler.

"2.XII.1950 günü Gen. Tahsin Yazıcı Pyongyang'dan Yong-dongpo'da bulunan Alb. C. Dora'ya;

— *Derhal Tugaya katılmasını*⁸⁴⁴, emretmesi ile Dora Grubunun macerası sona erer.

f. Onlar Kazaya Uğrayan Kahramanlardı

Bozgun seline kapılanlar mı? Onların, yakın ve etkili ateş altında, iç güdülerini yönünde başladıkları kaçış, Kunu-ri köprüsünün güneyine geçmelerinden sonra; P.Alb. Celâl Dora'nın emir komutası altında, Birleşmiş Milletler Kuvvetleri ile birlikte güneye doğru çekilmeye dönüşür. Çekilme, Seul'ün güneyinde, Yong-dongpo'ya kadar devam eder.

⁸⁴² GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütgm. E.; Anlattıkları.

* Sayfa 689 (b) fıkrasına bakınız.

⁸⁴³ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütgm. E.; Anlattıkları.

⁸⁴⁴ TÜRÜN, Kur.Bnb. F.; GÜNEŞLİ, Sv.Yzb. H.; Anlattıkları.

Sonra mı ne oldu? Bereket versin Tugayın başında; yara sarmayı, kırıp dökmeden Disiplinle bütünlüğü sağlamayı bilen, sabırlı ve akli başında bir General vardı.

General muharebelerde olduğu gibi, bu hukuk ve yasa ile yönetim olayında da, inisiyatifini yapıcı yönde kullanarak, asker kazanma yolunu seçti. Onun ne kadar isabetli davrandığı, çok geçmeden Tugaya, Üstün-Seçkin Birlik Nişanını kazandıran 25 Ocak 1951 Kumyangjang-ni taarruzunda anlaşılacaktı.

Yılgınlığın kol gezdiği, Çinlilerin yenilmez sayılır olduğu, o karanlık (ümitsiz) aylarda Türk Tugayının, Sinnim-ni'den Seul'e çekilenlerle birlikte düşmanı araması, bulunca hücumla geçmesi ve mevzilerden söküp atması ile dünyaya, şapka çıkarttığı unutulmamalıdır.

"Düşmanın 28/29.XI.1950 gecesi, Sinnim-ni'de giriştiği baskın karşısında; yerlerini terk eden bu askerler; birkaç saat önce,(28.XI.1950) sayıca üstün, moralli ve yüksek deneyimli Kızıl Çinlileri, gün ışığında; tepelerde, dere ve orman içlerinde, bozguna uğratan askerlerdi.

Birkaç saat içinde ne olmuştu da, bu yiğit ve vuruşkan askerler, yerlerini düşmana terk ederek paniklemişlerdi.

Elbette askerlerimizin başına gelen bu panikte, önemli nedenlerin bulunması gerekir. Tugay karargâhının keşif, tertip ve hazırlanmada, Birlik Komutanlarının da, gevşek davranmalarından oluşan hatalar, gözardı edilmemelidir.

Kunu-ri Köprüsünü güneye geçen askerlerimiz, talihsiz askerlerdir. Çünkü bu askerlerimiz, BMK'nin bozgun seli içinde güneye doğru sürüklenirler. O durumda dahi Alb. C. Dora'nın komutasına girerler, asker çizgilerini korurlar.

Bu askerlerimizin başına bir *kaza* gelmişti. Asker, tavır ve yetenekleri değişmemişti. O talihsiz kaza sırasında bile, karma karışık selin içinde, Disiplinleri ile Birlik ruhunu koruyabilmişlerdi.

Nitekim bu askerler, daha sonra girecekleri çetin muharebelerde, disiplinleri, ustalıkları ve cesaretleri ile kendilerini göstereceklerdi. Onları çok defa, önde hücum ederlerken görecektik.

Geçirdikleri talihsiz olaylar, onları güvenilir, güçlü, vuruşkan askerler haline getirmişti. 2. Dünya Savaşında Dunkerque'den zor kur-

tulan İngiliz askerlerinin, Almanlara karşı Afrika ve Avrupa'da nasıl başarıyla savaştıklarını unutmamalıyız. Kurtuluş Savaşımızda da, Eskişehir-Kütahya muharebelerinden, Sakarya gerilerine kadar çekilen askerler; düşmanı evvelâ durduracak, sonra geri atacak ve sonunda 30 Ağustos'da kesin yenilgiye uğratacaklardı.

Alb. Celâl Dora'da; 25.I.1951 tarihinden başlayarak; Alay Komutanlığında iyi yönetimi ile Kore Savaşının seçkin Alay Komutanları arasında yer alacaktı. Atalarımız *mülâhazat hanesini açık bırakın* sözünü boşuna söylememişler.

O çekilen askerler var ya, Onlar Kore Savaşının her vuruşmasında, "*Seçkin Asker*" olarak; takdirle, sevgiyle, saygıyla karşılandılar.

Askerlerimizin kendilerini bu kadar çabuk toparlamalarının önemi; o korkunç çekilmede, BMK'nin şoku atlatmada, ne kadar çok zorlandıkları hatırlanırsa, değerleri daha iyi anlaşılır.

O bozgunndan kurtulmada; Beş yıldızlı Gen. D. Mac Arthur'ın karizması, Gen. M.B. Ridgway'ın dinamizmi, hep ağırlığını hissettirmiştir.

General Tahsin Yazıcı; cesareti, inisiyatifi, öngörüsü ve temsil yeteneği ile dosta ve düşmana, gücünü kabul ettirmiş bir Generaldi.

Fakat nedendir bilinmez; General Tahsin Yazıcı'yı biz, ısrarla ikinci plânda ve hep gölgede tuttuk. O Alb. Celâl Dora kadar ünlenmedi.

Ve savaş deneyimi bulunmayan Tugay, neticede, Kunu-ri Muharebelerinden, yüzünün akı ile çıkmayı başardı.

g. Kore'de Cenaze Alayı

Bugün (6.XII.1950) Kaesong'dan ayrılıyorruz. Saat 10.00'da istasyona doğru hareket ettik. Kaesong'un dükkanları açık, kalabalık caddelerden geçiyoruz.

Sarı, kırmızı, yeşil, mavi, beyaz renkli giysiler içinde, Koreli kadınlar ile siyah beyaz renkli giysiler giymiş erkekler, orkestra eşliğinde, cenazenin ardında yürüyorlar. Cenazeyi orkestranın zil ve

* Mülâzahat: Değerlendirme, not verme, hüküm...

davul sesi ağır basan, tek düze hüzünlü müzik eşliğinde, bayramı andıran bir hava içinde götürüyorlar.

Korelilerde ölünün arkasından, saç baş yolmak, göğsü yumruklamak, ağıt yakmak, yüksek sesle ağlamak, kendini yere atmak yok.

Koreliler, ölümü trajediye çevirmeyecek kadar gerçekçiler. Faniğin sırrını çözmüşler gibi... Doğum nasıl doğalsa, ölümden öyle sayılıyor. Canlılar, dünyaya gelirler ve sonra er veya geç, göçerler.

Korelilerde, toplu mezar pek yok. Aile mezarlıkları çoğunlukta. Koreliler ölümlerini kırdan, havadar tepe ve sırtlarla, sağrılarda koni biçiminde yığılan toprağın altına gömüyorlar. Sade işlenmiş mezar taşları dikiyorlar. Mezarlar bir sıraya göre gömülüyorlar. Kore mezarlarına bizdeki gibi ağaç (selvi) dikilmiyor. Çoğu mezarlar taşsız.

9. Kaesong-Sosari Tren Yolculuğu

a. *Bunun Sonu Nereye Varacak*

İstasyonda hazır bekleyen trene biniyoruz. Saat 13.00 de trenimiz hareket etti. Seul'e doğru gidiyoruz. Bu demektir ki; biz 38. Paralelin Güneyine çekiliyoruz. Lâfın kısısı, çekilmeye devam ediyoruz. Biz çekildikçe, düşman da bir dirençle karşılaşmadan, tüfeği omuzunda peşimizden gelecek.

Bu gidişin sonu nereye varacak. Biz sadece bir muharebeye değil, yoksa savaşı mı kaybettik. Öyle ise dünya bunun altından nasıl kalkacak. Biz buraya Kore'yi teslim etmek için gelmedik.

b. *Seul'den Geçiyoruz*

Güney Kore'de de Gerillâların marifetleri yüzünden, ağır ağır yol alıyoruz. 7.XII.1950 günü sabahın alaca karanlığında, Seul'de Han Nehrinin güneyine geçiyoruz.

Başkent Seul, yasa bürünmüş gibi... karanlığa gömülen şehir; nefes almaktan çekinir gibi, ürkek ve sessiz. Talihsiz Seul, talihsiz Kore... Bütün bunlar hep, o süper dediğimiz çok bilmişlerin; kuvvet listelerine dayanarak ve dayatarak, başlarına buyruk hareket etmelerinin marifetidir.*

* Marifet: Uygun olmayan, hoş gitmeyen, sıkıcı iş ve davranış.

Resim 54: Savaşta Kore Cumhuriyeti'nin başkenti Seul.

Süperler karşılıklı inatlaşmalarla, Dünyaya çok zarar veriyorlar. Şu 38° paraleli uydurmasalardı, bunların hiçbiri olmayacaktı. Kore halkı, iyi kötü, er geç kendi hayatına, bir yön verirdi.

Seul ile İnchon Limanı arasında, Kore'nin harabeye çevrilmiş en mamur bölgesinden üzülerek geçiyoruz. 7.XII.1950 günü saat 10.00'da Sosa-ri'de Trenden indik. Geniş avlusu bulunan, iki katlı büyük bir binaya, 241. Piyade Alayımız sığıdı. Kaesong'dan Sosa-ri'ye kadar olan (80 km.) yolu 17 saatte almıştık.

c. Kunu-ri'deki Askerden Çok Farklıydık

Sosa-ri, Kimpo yarımadasının güneyinde küçük bir köy... Umarız burası Kore'de çekildiğimiz son nokta olur.

Kunu-ri'den buraya (Sosa-ri), kuş uçuşu 285 km. kadar çekilmiş olduk. Terk ettiğimiz yerleri geri alabilecek miydik? Şimdi; dinlenelim, toparlanalım. Noksanlarımızı tamamlayalım. Edindiğimiz deneylere göre, eğitime hız verelim. Vakti gelince, düşmanı Kuzeye sürmeye geçeriz.

Bundan sonra, birbirini tanımış, vuruşma deneyimi kazanmış askerler arasındaki muharebeler, daha sert geçebilir.

Onun için Atış, Vuruşma, Taktik ile Disiplin ve Birlik Ruhu üzerinde durmamız gerekiyor. Hatalarımızı tekrarlamamak için önlemler almalıydık. Şimdi biz, Kunu-ri'de vuruşan askerden, çok farklı askerlerdik.

10. Kunu-ri Muharebelerine Zorunlu Değınme ve Açıklamalar

Dostların bu uydurma senaryolarına; akılları ile vicdanlarının nasıl müsaade ettiğine şaşıyoruz. Dostların bu hayalî senaryolarına cevap vermek, bizi çok üzüyor. Onurumuza saygı göstermeyenlere nasıl güvenebiliriz. Dostların yalanlarına cevap vermek gerekiyor. Bu hatalar bilgisizlikten oluşuyorsa onlara özür dileme fırsatı vermek, dostça faydalı bir açıklama sayılmalıdır. Kusurlarını yalan sözlerle allayıp pullayarak unutturma ümidi boş bir düşüncedir.

38. P.A.K. Alb. Pepleo, 2. P.Tüm.K.Yrd. Gen. Bradley ile, 2. P.Tüm.K. Keiser'in Türk Tugayı ile ilişkilerine değınerek gerçekleri anlatmaya çalışacağız.

Bu Amerikalı askerlerin, Türk Tugayı ile ilişkili gerçeklerle bağdaşmayan ifadeleri; 29 ve 30.XI.1950 tarihinde ve Kaechon ile Kunu-ri Güneyinde geçen olaylara aittir.

"38. P.A.K. Alb. Pepleo, C Bl.ğü eksik bulunan ihtiyat I. P.Tb.'nu (-)"⁸⁴⁵, "Tnk. Tk., Hv.Tk. ve taşıtlı bir Tls.'le pekiştirerek, 29.XI.1950 günü saat 10.000 sularında bindirilmiş olarak, Türk Tugayının sorumluluk ve yetki alanı içindeki Kaechon'a getirir."⁸⁴⁶

"O saatlerde Tugay; Sinnim-ni'de çember içindeki, II. P.Tb. ile 2. P.Bl.'nü kurtarmak üzere, mahdut hedefli taarruz için bir bölük oluşturmakla meşguldü. Amerikan Grubu gelince, Tugay Alb. Pepleo'ya, birliğini Sinnim-ni'ye taarruza geçirmek istediğini söyler.

Alb. Pepleo;

— *Tümenim bana, 2. P.Tüm'nin. Doğu yanını korumak görevini verdi. Birliğimi yapacağınız taarruz için emrinize veremem der. Selvi gibi ümitler içdeye dönmüştü. Tugay Sinnim-ni'ye taarruzu, Kunu-ri'den getirdiği Depo Bl. ile -savaş düzeyi P.Bl'den daha düşük- ya-*

⁸⁴⁵ Esra Tercüme Bürosu; Ch'ongch'on Muharebesi, Çev. R. BAYKALDI, s. 8.

⁸⁴⁶ YALTA, P.Tğm. B.; a.g.e., s. 436.

par ve Sinnim-ni çemberindeki birliklerini kurtarmayı başarır. Bu taarruzu Gen. T. Yazıcı da adım adım gözler... Tugayın geceli gündüzlü muharebelerde, hep 2. P.Tüm. ile IX. Kor.'nun Doğu yanını korumaya çalışmıştı. Halâ bu göreve devam ederken, Tugay öneri ve uyarılarını 2.P.Tüm. cevaplamaz, susarak geçirir.

Alb. Pepleo, Tugay bölgesine getirdiği birliğini; Tugayın kuzeyinde mevzilenmiş bulunan, Türk III. P.Tb.'nun örtüsü altında ve Batı güneyinde, çekip gitmeye müsait bir yerde, mevzilendirdikten sonra, Kaechon'dan ayrılarak Alayının başına döner."⁸⁴⁷

"Gen. Bradley; Gen. T. Yazıcı'nın önce önerdiği gibi, Türk Tugay'ının, Kaechon Nehrinin güneyinde mevzilenmesini emreder."⁸⁴⁸

General Yazıcı böyle bir öneride bulunmamıştı. General Bradley de Türk Tugayına bir savunma emri asla vermemiştir.

"2. P.Tüm. komutası Türk Tugayına 28.XI.1950 günü saat 16.00 sularında, subay* haberci ile gönderdiği yazılı —kısa, kapsamsız, durumu gizleyen— bir emirden başka bir emir göndermemiştir.

Tugaya Kuzeyde Amerikalı ve ROK askerlerinin, güneyde de 1. Sv.Tüm. ile İngiliz Tugayı birliklerinden söz edilmiştir. Ama Tugayı 28/29.XI.1950 gecesi Sinnim-ni hattında, 38. ÇHC Ordusu birliklerinin kuzeyden, doğudan ve güneyden taarruzlarına uğramıştı. Bu dost birliklerle Tugay arasında metrelerle değil, kilometrelerle değil on kilometrelerce hatırı sayılır mesafeler bulunduğu söylenebilir.

ÇHCK ile tek başına önemli bir istikamet üzerinde (Kunu-ri—Tokchon) vuruşan Tugayı, düşman hiçbir engelle karşılaşmadan ikide bir kuşatabiliyorlardı."⁸⁴⁹ Tugay, günlerce dost birliklere rastlamadan Çinlilerle vuruşturdu.

O günlerde Tugay Kunu-ri—Wawon mihverinde işgal ettiği hatların "omuz başlarını" Kaechon (Tongjukkyochon) suyunun açtığı vadinin iki yanındaki tepelere dayamak suretiyle, tek başına savunma ve oyalama muharebeleri veriyordu.

⁸⁴⁷ YALTA, P.Tğm. B.; a.g.e., s. 437.

⁸⁴⁸ Esra Tercüme Bürosu; Ch'ongch'on Muharebesi, Çev. R. Baykaldı, s. 7.

* P. Ütgm. BATU.

⁸⁴⁹ YALTA, P.Tğm. B.; a.g.e., s. 436.

Tugay, Kunu-ri-Wawon mihveri üzerinde, sayıca üstün kuvvetler karşısında derinliğine bir tertiple, savunmakta ve oyalama yapmaktaydı. Doğu yönündeki cephesi gibi Kuzeyi ile Güneyindeki boşlukları güvenlikte bulundurmaya özen gösteriyordu.

Kuzeyde Amerikalı ve ROK'ların, Güneyde I. Sv. Tüm. ile İngiliz Tugayının bulunduğu ısrarla söylene de, Tugayın kuzeyi ile güneyinde; ne muharebe sesleri işitiliyor ne de söz konusu birlikler görünüyordu. Bu birlikler Tugaydan; destek ve takviye mesafesi dışında bulunuyorlardı. Tugayla koordineli hareket etme olanakları bulunmuyordu. Bu nedenle Tugay cephesi gibi yanlarını da güvenlikte bulundurmaya, yani tek başına desteksiz vuruşmaya mecbur bırakılmıştı.

Şimdi Bradley'in Türk Tugayı ile ilgili devam eden sözlerine değinelim; *"Kısa bir süre sonra, Kaechon bölgesindeki Türk Tugayı havan ateşine uğrar."*⁸⁵⁰

Amerikalı askerler hep bu havan ateşinden söz ederler ve *"Gen. T. Yazıcı'nın derhal geriye çekilerek, birliklerini ve araçlarını iki kol halinde, Kaechon'dan Batıya doğru, yolu tutmak üzere sevkettiğini"*⁸⁵¹ söylerler.

"Kaechon 29.XI.1950 günü saat 15.15'de Amerikan I. P.Tb. (-)'nun haber vermeden, mevzilerini terk ederek, sırttan aşağı kamyonlarına doğru koşması ile paniğe neden olduğu ağza alınmaz. Amerikalılara uyan III. P.Tb.'da mevzilerini terk edince, Tugayın Kuzey savunma hattı çöker.

Ardından 38. ÇHC Ordusunun birlikleri, kolayca ele geçirdikleri tepelerden, Kaechon'daki Tugay komuta yerini ve Bağlı Birlikleri, Havan ve Makineli Tüfek ateşine tutarlar. Artık orada tutunmak olası değildir.

Kaechon'dan ilk çekilme, Amerikalıların kaçmaları ile başladı. Tugay Komutanı bu taktik olay karşısında, çekilmeye uymak zorunda kalır. General çekilmeyi güvenliğe almak için I. P.Tb.'na artçı görevini verir."⁸⁵²

⁸⁵⁰ Esra Tercüme Bürosu; Ch'ongch'on Muharebesi, Çev. R. BAYKALDI, s. 7.

⁸⁵¹ Esra Tercüme Bürosu; Ch'ongch'on Muharebesi, Çev. R. BAYKALDI, s. 7.

⁸⁵² YALTA, P.Tğm. B.; a.g.e., s. 459-467, 470-481.

Gen. Bradley, "38. ÇHC Ordu Birliklerinin, Kaechon N. batısına, korumasız vadi boyunca ilerlemeye başladıklarını"⁸⁵³ söylemektedir. "Generale Türk Tugayının;

— Düşman iki yanımızdan gerilerimize doğru kuvvet kaydırıyor sözlerine karşı 2. P. Tüm. Komutasının Tugay'a ısrarla;

— *Onlar dosttur*, cevaplarını verdiğini hatırlatalım."⁸⁵⁴

Şimdi 2.P.Tüm.'nden 38. P.A.'nın K.P.Alb. Peploe'nin uydurduğu masala göz atalım.

"Alb. Peploe, C Bl. eksik olan ihtiyat I. P.Tb.'nu (1. Tnk.Tk., 1. Hv.Tk. ve araçlı Tls.) bindirilmiş olarak, Alayın doğusuna doğru harekete geçirir. Ancak Tabur yolun batıya hareket eden Türk birlikleri tarafından bloke edildiğini anlar."⁸⁵⁵

"Söz konusu Amerikan Taburu, 29.XI.1950 günü saat 10.00 sularında Tugayın Kaechon'daki Komuta yerine geldiğine göre, Türk Tugayının o saatlerde Kaechon-Kunu-ri yolunu bloke edecek yoğunlukta bir hareketi yoktu."⁸⁵⁶ Tugay o sırada Kunu-ri'ye doğru değil, Sinnim-ni'de kuşatılan birliklerini kurtarmak için karşı taarruza hazırlanmaktaydı.

"Alb. Peploe kendisinin iki taburunu (II. ve III.) mevzie sokar. Türk Tugayını da (Tugayın Komutanı ve Karargâh; sağ ve görevi başında değilmiş gibi) Kaechon'dan Kunu-ri yoluna doğru, mevcut tepelerde mevzilendirdiğini"⁸⁵⁷ nasıl söyler. Albay Peploe masalı bıraksın. Gerçeği öğrenebilmek için 498-499 sayfaya bakılsın.

"Gerçekten Tugayın Kaechon bölgesine Amerikan Taburu geldikten sonra, işler karıştı. 2. P.Tüm.K.'nın hatalı tutumu. Tugay yeni bir panik hareketi ile yüz yüze bıraktı. Alb. Peploe'nin Tugayı mevzilendirdiğini söylemesi ise ciddiye alınacak bir şey değildir. Bir Albayın bu sözleri nasıl söyleyebildiğine hayret ediyorum. Türk Tugayının Komutanı ve Karargâhı görev başındaydı. Türk Komutanı

⁸⁵³ Esra Tercüme Bürosu; Ch'ongch'on Muharebesi, Çev. R. BAYKALDI, s. 7.

⁸⁵⁴ YALTA, P.Tgm. B.; a.g.e., s. 435-436.

⁸⁵⁵ Esra Tercüme Bürosu; Ch'ongch'on Muharebesi, Çev. R. BAYKALDI, s. 8.

⁸⁵⁶ YALTA, P.Tgm. B.; a.g.e., s. 436.

⁸⁵⁷ Esra Tercüme Bürosu; Ch'ongch'on Muharebesi, Çev. R. BAYKALDI, s. 8.

nerede, sıkıntı ve tehlike varsa o oradaydı. Bölüğün Sinnim-ni'ye karşı taarruzunu adım adım kovuşturmuştu. Kaechon'dan en son karargâh ve Komutan Yazıcı çekilmişti. Yongbong-ni çemberi içinde (29/30 Kasım 1950 gecesi) General Yazıcı da vardı. IX. Kor.'nun gönderdiği Tanka Yazıcı binmemiş, askerleri ile çemberden en son ayrılanlarla beraberdi... Alb. Peploe'nin böyle bir Generalin, birliğine yabancı bir Albayın komuta ettiğine nasıl kulak asılıyor?

Alb. Peploe, evvelâ Tugay bölgesine soktuğu I. P.Tb.'nun, mevzilerini aniden terk ederek, paniğe neden olması üzerinde bir iyi düşünsün ve nelere sebebiyet verdiğini anlasın..."⁸⁵⁸ Asılsız masalı için Türk Tugayından özür dilesin...

"Türk Tugayı gruplar halinde dağılmıştı."⁸⁵⁹ Evet bu söz doğrudur. Ancak Türk askeinin her koşulda, yüksek disiplinli ve sağlam birlik ruhu gözden kaçırılmamalı...

"ÇHC'nin 38. Or. Birlikleri, Amerikan I. P.Tb.'nun terk ettiği mevzilere yerleşerek, Kaechon'dan ayrılan Türk Tugayını, kuzeyden ve güneyden de dekovil hattından, Makineli Tüfek ve Havan ateşi altına aldıkları Alb. Peploe'ye hatırlanmalı. Gerçekten düşmanın yakın ve yoğun ateş baskısı altında Tugayın taktik bütünlüğü kaybolmuştu. Fakat, Türk Askerlerindeki; disiplin ve tutsaklığı reddeden, emre itaat ile askerlik şeref anlayışı, taktik bütünlüğün kaybolduğu zamanlarda bile devreye girerek, hızla organize olmaya ve vuruşma azmini ateşlemeye yetiyordu. Dağılan Tugayın askerleri, Sunchon boğazına gruplar halinde varmışlardı. 2. P.Tüm.'nin tutsak olma hazırlıklarını andıran, her şeyin ateşe verilmesinden etkilenen askerlerimiz, subaylarının;

— *Boğazı düşman tutmuş. Buradan düşmanı atarak boğazı açmalıyız. Hemen Çavuş ve Onbaşılar Mangaları, Teğmenler Takımları, Yüzbaşılar Bölükleri oluştursunlar!* emri üzerine, o dağılmış askerler -Piyadesi, Topçusu, Levazımı, Sıhhiyesi, Postası- birlik ruhu ve disiplini yüksek Takımlar ile Bölükleri hemen oluşturlar."⁸⁶⁰ Ar-

⁸⁵⁸ YALTA, P.Tğm. B.; a.g.e., s. 436-438, 460-463.

⁸⁵⁹ Esra Tercüme Bürosu; Ch'ongch'on Muharebesi, Çev. R. BAYKALDI, s. 8.

⁸⁶⁰ YALTA, P.Tğm. B.; a.g.e., s. 492-495, 501-508.

dından yorgun, uykusuz ve aç Türk askerleri süngülerini takarak taarruza kalkar.

Türk Tugayı ile ilgili; kırıcı, küçültücü ve baştan başa yanlış ve hatalı beyanlara değinmeyi görev saydık. Dostlukla ve hele asker ve savaş arkadaşlığı ile bağdaştırılamayacak; iftira ve yalanları göstermeye çalıştık...

Doğruluktan ayrılanlar, gün gelir, aynı hücumlara uğrarlar. Yalanla, iftarının ve aşırılığın sonu; hep pişmanlık ve utanç içinde kalmaktır. Bu değinmelerle, doğruyu göstermekten ve yanlış yargılara varılmasını önlemekten ve uyarmaktan başka bir amacımız olmadığının da söyleyelim. Böyle bir açıklama yapmaktan üzüntü duyduğumu da belirtiyim. Kusur evvelâ beni yazmaya mecbur edenlerde aransın.

Kimse, Türk Tugayı'nın Kunu-ri ve Kore'de tüm muharebelerindeki başarılarını, gölgelemeye kalkmasın. Savaş deneyimi bulunmayan Türk Tugayı'nın Kunu-ri Muharebeleri, her anı ile anılmaya, takdir edilmeye değer vuruşmalardır.

III. SOSA-Rİ'DE BİR HAFTA

1. Türk Tugay ve Kunu-ri Muharebelerinin Yankıları

a. İlk Haber IX. Kor.K. General John B. Coulter'dan Geldi

Kolordu Komutanı, 1.XII.1950 günü Pyongyang'da kendisini ziyarete gelen Türk Tugayı Komutanı Gen. Tahsin Yazıcı'ya;

— *Tugayınızı, düşmanı üç gün geciktirdiği, Sekizinci Ordunun doğudan kuşatılmasını engellediği, intizamlı çekilmesine yaptığı katkı, düşman kuvvetlerini bağlaması nedeniyle, sizi takdir eder, kutlarım*⁸⁶¹ der.

⁸⁶¹ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 197.

b. Alb. Celâl Dora'nın Konuşması

Genelkurmaydan gelen emir üzerine; 241. P.A.'yı yeniden kuruldu. Alayın kurulması, Piyade Subayları arasında memnuniyetle karşılandı. Alayın Komutanlığı'na gene Alb. Celâl Dora getirildi.

Alay; Kunu-ri muharebelerinde önemli asker, araç, gereç ve silâh kayıpları vermişti. Alayı kurmak; toparlayıp düzene sokmak, için sıkı bir çalışma gerekiyordu. Alb. C. Dora; 8.XII.1950 günü Alayı topladı. Bu vesile ile birde konuşma yaptı. Aslında bu konuşmayı, herkesten önce Kunu-ri Muharebelerini son dakikasına kadar yönetmiş bulunan, Gen. T.Yazıcı'nın yapması daha doğru olurdu. Albayın, ne diyeceğini merakla ve can kulağı ile dinledik. Gördük ki, Kunu-ri'de yalnız 28.XI.1950 günü önemli tarihi bir vuruşmadır. Alb. C. Dora;

"— IX. Kor.'nun 24.XI.1950 günü başlayan büyük taarruzda, Tümenleri günlük hedeflerine kolayca vardılar. 25.XI.1950 günkü taarruzda çok hafif bir dirençle karşılaştılar. 26.XI.1950 günü (25/26.XI.1950 gecesi olacak) Kore Alayı (II. Rok Kolordusundan 7. Rok Tümeni olacak) geri çekildi.

Tugay 26/27.XI.1950 gecesi düşmanı Tokchon'dan atmak amacı ile yürüyüşe geçti.

27.XI.1950 günü saat 17.00'de (14.30 olacak) geri çekilme (Tugay IX. Kor.'dan çekilme emrini değil, kolbaşının vardığı yerden ileriye gitmemesi, orada Tohchon'dan Kunu-ri'ye uzanan istikametleri kapatması) emrini aldı... Fakat yaya oluşumuzdan, (şosenin dar, şoförlerin acemi olması, taşıtları çevirecek bir yerden başka bir yerin bulunmaması yüzünden) geri çekilmemiz ancak saat 24.00 bitirilebildi.

28.XI.1950 Muharebesi, IX. Kor.'nun Kunu-ri'den çekilmesini sağladı. (Alb. bu muharebede Dora Grubuna komuta etmişti.) Bu öv-güye lâyıktır. Demokrat ve Komünist basın bizi övüyor. IX. Kor. im-hadan ve Sekizinci Ordu kuşatılmaktan kurtarılmıştır. Ondan son-ra-ki olayları biliyorsunuz.⁸⁶² Albayın; 27.XI.1950 günü Tugay yürüyüşünün nasıl allâk bullak edildiğini ve Sinnim-ni'ye karşı yapılan taar-

⁸⁶² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

ruzu, Kaechon savunması ve Yongbong-ni çemberi ile Sunchon muharebelerine, 29 ve 30.XI.1950 günlerine hiç değinmemesi gözlerden kaçmadı.

"Albayın; gizliliğe uyulmaması, irtibatsızlıkla, baskında ne yapılacağıнын bilinmemesi, geri çekilmede toplanma yerinin saptanmaması, yakın ve uzak güvenliğin alınmaması (ya da alınan güvenliğin Karillyong yürüyüşündeki gibi kaldırılması), tahkimat yapılmaması, erlerin tehlike içinde uyumaları; eleştirilerine katılmamak olanaksızdır. Ancak komutan olarak buradaki sorumluluğu da hatırlanmalıdır.

Düşmanın iyi eğitildiği, çevik ve dayanıklı olduğu, iyi gizlendiği, gece; ışık işaretleri, boru, ateş ve ses taklitleriyle hareketini, iyi ayarladığı fakat iyi nişancı olmadığı, taktik kurallardan habersiz olduğu görüşlerinde beraberiz."⁸⁶³

c. General Walton H. Walker'in Tugayı Ziyareti

Sekizinci Ordu Komutanını, ilk defa bugün görmüş olacaktık. 13.XII.1950 günü 241. P. Alayı, Ordu Komutanını karşılamak üzere; Alb. C. Dora'nın komutasında, tören konumuna geçmişti. Tugay Bandosu ile Alay Sancağı, Tugay ve Alay Karargâh Subayları yerlerini almışlardı. Basın erken saatte Tugaya gelmişti.

Takımımдан; Assb. Çvş. Hami Uysal'a, Kıt'a Çavuşu Bayram Karakök'e, Kıt'a Onb. Hüseyin Karagöz'e madalya verilmesi önerisinde bulundum, ne var ki kabul görmedi.

Kunu-ri Muharebelerinde yararlık gösteren, başta Gen. Tahsin Yazıcı olmak üzere Subaylardan, Kur.Yb. Selâhattin Tokay, Top. Bnb. Ahsen Saya, Kur.Bnb. Faik Türün, P.Bnb. Miktat Uluönlü, Yzb. Sacit Gürönlü ve Gediklilerden (Assb.); Alparslan Alp, İbrahim Bilgin, Mustafa Çakıl, Salih Şerafettin Tokbaş, Hüseyin Yüksel ve Çavuş ile Erlerden; Ali Akkaş, Hacı Altuner, İrfan Çil, Hasan Yamak, Mümtaz Akdaş ile Yakup Yöney, Kemal Fırat madalya ile onurlandırıldılar.

⁸⁶³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Resim 55: Sekizinci Ordu Komutanı General Walton H. Walker, General Hasan Tahsin Yazıcı'ya madalya takarken (Ali Çelen arşivi).

"Kuzey Kore'de; Chongchon ile Taedong nehirleri yörelerinde düşmana yenilmiş, Ordusu hırpalanmış, yüzlerce kilometre geri çekilmiş Generali, nasıl bir hava içinde göreceğimizi, çok merak ediyorduk.

Yenilginin ağırlığı altında ezilmiş, yılgın, gelecekten kaygılı, tükenmiş ve karamsar bir Generalle mi? Yoksa cesaretini, savaş azmini ve zaferden ümidini kesmemiş bir Generalle mi yüz yüze gelecektik.

Sekizinci Ordu Komutanı'nın jipi Tugaya Astsubayların nişancı oldukları Ağır Makineli Tüfekli jiplerin koruması arasında geldi.

Tören alanına yaklaşıncı, Generalin jipi öne fırladı. Alay selâma durdu. General Tahsin Yazıcı jipe doğru bir iki adım atmamıştı ki; jipten birinin havaya fırladığını, yere basarken esas duruşa geçerek, selâma durduğunu gördük. Bu çevik asker; bir Generaldi ve Sekizinci Ordu Komutanının ta kendisi idi. Karşımızda çakı gibi, ak saçlı, kabına sağmayan bir General duruyordu. Her hali ile;

— *Ben Komutanım*, diyordu. Etrafına güven veriyor, saygı u-yandırıyor. "864 Gazeteciler bir süre yerlerinde çakılmış gibi hare-ketsiz kaldılar. İşaret verilince, bir mesafe ile Generalin etrafını aldı-lar.

General koltuklarının altında, fildişi kabzalı iki tabanca, başında çelik başlığı, açık mavi gözleriyle, askerleri dikkatle süzüyordu. Gen. Walton H. Walker; ünleri dünyaya yayılan Türk Askerlerini görme-ye, madalya takmaya ve hitap etmeye gelmişti.

"Bu aslında olağan bir ziyaret değildi. Hele o günlerde; düşman baskısı altında Ordusu çekilen, işi başından aşkın Generalin, Türk Tugayını ziyareti için çok önemli ve ivedi nedenleri olması gerekirdi.

Ordu Komutanı, Türk Tugayının savaşta yaptığı görevleri, dün-yaaya duyurmaya ve teşekkür etmeye gelmişti.

General Walton H. Walker ile General Tahsin Yazıcı tokalaştı-lar. İstiklâl Marşları dinlendi. General Walton H. Walker ile Tahsin Yazıcı, Bölükleri bir bir dolaşarak selâmladılar.

Kahramanlara madalyalarını Ordu Komutanı taktı. Sonra kür-süye çıkan Gen. Walton H. Walker;

— *Türk Askerleri!*

Kore'ye ayak bastığınız vakit, gözlerinize baktım. Orada gördü-ğüm ışık, beni memnun etmişti. Bakışlarınızda; öteden beri bilinen mücadele azminizi görmüştüm. Şimdi benim karşımda, kahramanlı-ğın sembolü olarak duruyorsunuz.

Askerler!

Düşman, çok üstün kuvvetlerle karşımda belirlediği ve çekilmek zorunda kaldığımız vakit, Ordumun açık olan doğu yanını korumak için sizi muharebe alanına sürdüm.

Aslında ben sizi, biledikten (Gerillâlarla vuruştuktan) sonra mu-harebeye sokmayı düşünüyordum. Fakat bu fırsatı bulamadan, sizi ateşe sokmak zorunda kaldım. Size bu önemli görevi verirken, tek

⁸⁶⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

dayanağım, sizin üstün savaş yeteneğinize olan güvenimdi. Bu inan-cımda yanılmadığımı, bana ve dünyaya gösterdiniz.

Sizin gösterdiğiniz kahraman direnç ile 2. Piyade Tümeni çe-kilme olanağını buldu. Sayıca üstün düşman kuvvetlerini, üç gün oyalamanız sayesinde, birliklerim çekilebildiler.

Askerler!

Kahramanca savaştınız. Arkadaşlarınız şerefle can verdiler. Yi-ğitçe kanınızı akıttınız. Şimdi bütün dünya başarılarınızı övüyor, sizleri selâmlıyor.

Bir kısım araziyi terk ediyoruz. Gerekirse daha geriye çekiliriz. Fakat kesin olarak söylüyorum ki; çekilmemiz ve savunmamız geçici-dir. Bu Ordu yenilmemiştir. Bu Ordu imha da edilemez.

Büyük ulusun, kahraman ordusunun, kahraman Tugayına vaat ediyorum ki, biz geçici olarak çekiliyoruz. Kore'yi kurtarma görevi-mizi, kesinlikle başaracağız.

Size şu ana kadar, Kore'de başardığınız görevler için şahsım, Or-dum, Amerikan halkı adına teşekkür ediyorum, dedi.

Elbette, Generalin övgü dolu sözleri hepimizi memnun etmişti. Önemli olan; General Walton H. Walker, yenilgiyi kabul etmiyordu. Düşmanı yere sereceğini söylüyordu. Ordu Komutanı; düşmanın te-pesinde patlamaya hazır bir bomba gibiydi. Askerlerimiz; görmeyi is-tedikleri bir Generalle karşılaşmışlardı. General, Tugayda iyimser bir hava estirmeyi başardı.

8. Or.K. Gen. Walton H. Walker, Türk Tugay Komutanı Gen. Tahsin Yazıcı'ya, madalyasını takarken;

— *Kahraman bir milletin, kahraman ordusunun, kahraman Tu-gayı'nın cesur Komutanına, Amerika Birleşik Devletlerinin bir takdir ve şükran nişanesi olmak üzere bu nişanı takıyorum** dedi.

Maalesef bu değerli General; 23.XII.1950 günü (on gün sonra) 27. İngiliz Tugayını ziyaretten dönerken, trafik kazasında hayatını

* BERK, M. Alâattin; Fotoğrafla Kore Harbi, Sayı: 1, 13.XII.1950, Sosa-ri, Seul.

kaybetti. Generale ısınmıştık. Onunla düşmanı yeneceğimize inanmıştık.

Şunu hemen söylemeliyiz. Amerika'da bir General Ekolü vardır. Bu Ekolün, bilgili ve yetenekli Generalleri olduğunu gördük.

General Walton H. Walker'den sonra Sekizinci Ordunun başına gelen General Matthews B. Ridgway, değerli bir komutan olduğunu göstermekte gecikmedi. Askerlik kültüründe düzeyi yükselen Amerika, değerli Generaller yetiştirmeyi başarabiliyor. Generaller dikkati çekecek kadar derli toplu, iyi ve etkili konuşabiliyorlar."⁸⁶⁵ konularına da hakimler.

ç. ABD Başkanı S.H. Truman

Başkan bir konuşmasında;

*"Kore'deki Türk Tugayı ile 2. Piyade Tümeni'nin vuruşmadaki durumlarını bir kahramanlık olarak" niteler.*⁸⁶⁶

d. Kore Cumhurbaşkanı Syngman Rhee

Aralığın son haftasında Seul'de Kore Cumhurbaşkanı'nı ziyaret eden General Tahsin Yazıcı'ya Syngman Rhee; *"Kunu-ri muharebelerinizi dikkat ve heyecanla takip ettim. Sıkışık zamanlarınızda, size yardım etmek için bu ihtiyar halimle aranızda bulunmayı çok arzuladım. Bu mümkün olamazdı. Fakat kalbim ve dualarım sizinle beraberdi..."*⁸⁶⁷

e. ABD Başkanı General (E) D. Eisenhower

*"Türkler Kahraman bir ulustur. Büyük bir Ulustur. Biz onları Kore'de tanıdık. Onların ne kadar yiğit olduklarını yakından gördük. Siz bir Kore gazisi olarak kahramansınız."*⁸⁶⁸

⁸⁶⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁸⁶⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 249.

⁸⁶⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. Kutup Yıldızı, Kore, 28.XII.1950, Sayı 10.

⁸⁶⁸ GÜMÜŞYALÇIN, Mu.Ütğm. E.; Washington Parkında, Özel Konuşmasında.

f. BM Komutanı General Douglas Mac Arthur

"Türkler gene eski Türkler. Bunu bir daha gösterdiler. Onlar cesurların en cesurudurlar. Bu bir avuç kahraman, BM Ordularının şerefini kurtarmışlardır."⁸⁶⁹

"General Mac Arthur 14.II.1951 günü Kumpo'da Türk Tugayını ziyareti sırasında:

General Tahsin Yazıcı'ya;

— Generalim, Tokyo'da sizin askerlere B.B. (Bravest of Braves-Kahramanlar kahramanı) diyorlar."⁸⁷⁰ der ve gene "General Tahsin Yazıcı'ya;

— Generalim, Türk Tugayı için yok yoktur, der."⁸⁷¹

g. ABD Savunma Bakanı General George Marshall

"Türk Tugayı 8. Orduya, üç altın gün kazandırmıştır."⁸⁷²

h. İngiltere Savunma Bakanı Emanuel Shinwel

"Binlerce Birleşmiş Milletler askerinin, büyük çemberden kurtuluşlarını, Türk Askerlerinin kahramanlığına borçluyuz.

Türk Askerleri, Kore'de Türk Ulusunun kahramanlık gelenek ve menkıbelerine, yeni ve unutulmaz bir şeref sayfası daha eklemiştir."⁸⁷³

ı. ABD K.K.Kur.Bşk. Gen. Lawton J. Collins

"Ümidin fevkinde bir başarı gösterdiniz. Kahramanlığınızla övünebilirsiniz."⁸⁷⁴

i. BM 8. Or.K. General Walton H. Walker

"..... Türk Savaş Birliği; gösterdiği kahramanca cesaretle, dört gün devam eden geciktirme muharebeleri sayesinde, Ordunun sarıl-

⁸⁶⁹ Cumhuriyet Gazetesi, 29.XI.1965.

⁸⁷⁰ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 222. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁸⁷¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. YAZICI, Gen. T.; a.g.e.

⁸⁷² YAZICI, Gen. T.; a.g.e. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁸⁷³ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 217.

⁸⁷⁴ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 217.

*masına ve parçalanmasına engel olmuştur... İki günlük savaştan sonra, düşmanın bu kesimdeki kuvvetleri altı Tümeni bulduğu halde, hatlarımıza girememiştir.*⁸⁷⁵

j. BM Gen. Matthew B. Ridgway

"Amerika'da ününüzü duymuştum. Şimdi burada (Seul doğusundaki mevzilerde) görüyorum ki; Siz Dünyanın en iyi askerlerisiniz."

Uzakdoğu Kuvvetleri Komutanı General Ridgway bana dedi ki; *"Türk olmakla ne kadar iftihar etseniz yeridir. Uzakdoğu Başkomutanı olarak Tugayınızı savaş alanında gördüm. İnsan cesaret ve kahramanlığına örnek olarak bu çocukları gösterebilirim..."*⁸⁷⁶

k. BM Gen. Mark W. Clark

"Türkler Kore'ye beşbin kişilik bir Tugay gönderdiler... Süngü kullanmakta, usta ve çetin olan Türkler, Çinlilerle nerede karşılaştırlarsa çokluk ve azlığa bakmadan çetin vuruşmalar yaptılar.

Onların vuruşmalarda gösterdikleri kahramanlık ve cesaret, Kore menkıbelerinden diğer biri haline geldi.

Ağızdan ağıza söylenen bir hikaye; müttefikler tarafından Türk'e nasıl bir saygıyla bakıldığını gösterir.

Ağır yaralı bir Türk askerine;

..... Acı duyup duymadığı sorulmuş. Türk askerinin cevabı gayet kesin olarak;

*— Ben Türk'üm demekten ibaret olmuş. Mükemmel muharip olan Türkler..."*⁸⁷⁷

l. İngiliz Generali G.G. Martin

"Kasım 1950'de Kunu-rî'de, O meşhur ve çetin savaşı çıkaran Türkler... halâ dün gibi hatırladığımız O askerlerin çocukları olarak,

⁸⁷⁵ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 217.

⁸⁷⁶ Tugayın Seul doğusundaki mevzilerini denetlerken, Mayıs 1951. YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

Büyükelçimiz Feridun Cemal ERKİN; Dışişlerinde 34 Yıl, Cilt: II, I. Kısım, s. 266. F. Cemal ERKİN, Dışişlerinde 34 Yıl, s.266.

⁸⁷⁷ CLARK, Gen. M.W.; a.g.e., s. 191.

onlara lâıyk birer evlât olduklarını ispat etmişlerdir. Öz varlıkları değişmedi, değişmezde. O Türk askeri olarak kaldı. İnsanlığın en çetin ve mert eri, hasımlarının hayranlığını kazanmış askeri...

*Defalarca sarılan Tugay, her seferinde düşman çemberlerini parçalayarak kurtulmuş, süngüleriyle yolunu açmıştır.*⁸⁷⁸

m. Sosa-ri'de Amerikalı İki Savaş Muhabiri

*"Dünyanın konusu siz oldunuz. Herkes sizin kahramanlıklarınızdan bahsediyor. Sizi kitaplardan öğrenmiştik. Şimdi sizi yakından izliyoruz, gözlüyoruz. Şu soba başındaki sohbetimizi, sizinle geçirdiğimiz saatleri, çocuklarımıza övünerek anlatacağız.*⁸⁷⁹

n. Dünyanın Dilinde Türk Tugayı

O günlerde, Dünya basınının konusu Kore'ydi. Alman basını: Kore'nin sürprizi Çinlilerse, savaşın yıldızı da Türk Tugaydır. Dünya Türk Tugayının başarıları ile çalkalanıyordu.

Yerleri bilinmeyen, kapıları açılmayan elçiliklerimiz, uğrak yeri olmuş, tebriğe gelenlerle dolup taşmıştı.

Dünyanın dört bir yanından, Türk ve Müslüman gençler, Tugayın saflarında savaşmak için, General Tahsin Yazıcı'ya başvuruyorlardı.

"Japonlar Tokyo'ya giden askerlerimizi övüyorlardı.

*— Dünyada; Türkler-Almanlar-Japonlar Birinci diyorlardı.*⁸⁸⁰

o. I. Kolordu Komutanlığının Türk Tugayına Yazısı

"1. Türk Silâhlı Kuvvetleri Komutanlığına;

1. Seul-Inchon bölgesindeki yeni hareketler esnasında; I. Kor.'nun sol (batı) kanadını koruma ve BM Inchon ve Kumpo'daki tesislerini savunma vazifesi Tugayınıza verilmiş bulunuyordu. Kumandanlığınız yayılmış elemanlarını, maharetle vazifelendirmiş ve plânlarınız iyi bir biçimde bütün Tugay elemanları tarafından, düş-

⁸⁷⁸ Dünya Gazetesi, Sayı 127.

⁸⁷⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. Sosa-ri'de XII.1950 Harp Muhabirleri.

⁸⁸⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük. Mayıs 1951, Tokyo!..

manın I. Kolordunun sol yanını kuşatma gayretlerini değiştirecek kadar başarıyla uygulamıştır.

2. Arzum, bu güç durum esnasında, sizin ve kumandanlığınızın bütün mensupları tarafından yapılmış, bu kıymetliyardımından duyduğum takdirlerimi ifade etmektir. 15.1.1951

I. Kolordu Komutanı

*General Frank W. Milburn*⁸⁸¹

ö. ABD Oregon Eyalet Senatosunun Kararı

ABD Oregon Eyaleti Senatosunun; Kore'de savaşan Türkler hakkında aldığı karar:

"Sona eren Kore harbi, Birleşmiş Milletlerin müşterek emniyet gayesi uğrunda ilk askeri gayretlerine mevzu teşkil etmiştir. Böyle bir gayretin neticesi olarak, Güney Kore Cumhuriyetinin toprak bütünlüğü komünist kuvvetlere karşı muhafaza edilmiştir. Büyük kan ve malzeme kayıplarına mal olan bu mücadelenin, yükü bir çok devlet ve milletlerin sırtına yüklenmiştir.

Komünizmin hemen yakınında yerleşmiş bulunan Türkiye Cumhuriyeti, hürriyet idealine sadakatini, Kore'ye askeri kuvvetler göndermek suretiyle geniş bir şekilde ispat etmiştir. Bu kuvvetlerin sa-vaştaki kıymet ve cesareti, Türkiye'nin ve Birleşmiş Milletlerin itibarını arttırmış ve harbin muvaffakiyetli şekilde tahakkukuna hizmet etmiştir.

Türk askerleri en kanlı savaşların cereyan ettiği yerlerde, yüksek ananelerine uyarak, hayatlarını hiçe saymışlar ve cansiperane bir şekilde çarpışmışlardır.

Bu kahramanlıkları sebebiyledir ki; Türk askerleri Kore'de çarpışan milletler arasında en fazla zayıat vermişlerdir.

Bu yüzden Oregon eyaleti senatosu ve temsilciler meclisi müştereken şu hususu karar altına almışlardır:

48. Teşrii meclisimiz, Kore Harp sahalarında şehit düşen evlâtlarımızın hâtırasını taziyen, Türkiye hükümetinin, Türk askerlerinin ve milletinin cesareti için Türkiye Cumhuriyetine en yüksek takdirlerini bildirir ve onun Birleşmiş Milletlerin Kore'deki gayretlerine iştirak kararı için de, Oregon halkının şükran hislerini sunar.

⁸⁸¹ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 248.

*Türkiye Cumhuriyetinin ve Türk askerlerinin hürriyet uğrunda-ki kahramanca hizmetlerinin bütün dünyaya duyurulmasını teminen, Oregon eyâleti devlet sekreteri tarafından bu kararın birer örneğinin Türkiye Reisicumhuru, Büyük Millet Meclisi Reisi, Kore'deki Türk Silâhlı Kuvvetleri Kumandanlığı, Amerika Reisicumhuru, Amerika kongresindeki Oregon delegasyonuna ve alâkadar basın ve radyo mümessillerine gönderilmesi kararlaştırılmıştır.*⁸⁸²

2. Türk Tugayı ve Dünya

Kunu-ri Muharebelerinde; sayıca üstün düşman kuvvetlerine karşı; tek başına vuruşan; savaş görevini başaran ve varlığını koruyan Türk Tugayına; Devlet Başkanları, Parlamentolar, Hükümetler ile Politikacılar, Askerler ve ünlü köşe Yazarları; Türkiye Cumhuriyeti-ne, Türk Ulusuna ve Türk Tugayına; Kore'deki BM Kuvvetlerine değerli katkıları nedeniyle, hararetle teşekkür ediyorlardı. Barışın, uygarlığın ve Birleşmiş Milletler Teşkilatı ile yasasının, en güvenilir savunucusu olarak, Türk Tugayını selâmlıyorlardı. Dış temsilciliklerimizimize ilgi artmış, eşikleri aşındıran konuklar, salonlara sığmamaya başlamıştı...

Dünyanın; gençlik, spor, kültür ve kuvvet ile sosyal kuruluşlarından, Kore'deki Türk Tugayına; övgü mesajları yanında, Tugayın saflarında vuruşma başvuruları da eksik olmuyordu.

Kore'de; özellikle Amerikalı, İngiliz ve Avustralya ile Yeni Zelânda, Pakistanlı ve Koreli askerlerin, ilgi ve yakınlıkları; her türlü siyasi görüş ve çıkar hesaplarını aşan bir düzeyde; ulustan ulusa, sağlam bir dostluğa ve kaynaşmaya doğru bir gelişme gösterdi.

Dünyada; savaşın ve barışın kapılarının anahtarlarını tutan, en güçlü el basındır. Dünyamızın geleceğinde; elbette, bilim, siyaset ile kültür merkezlerinin etkisi çoktur. Ancak bu konuda basının etkisi bir adım öndedir. Basın bu büyük ve hayati rolünü, doğru oynayabilmek için; dünyaya bakış normlarını geliştirmek zorundadır. İyi bir dünya için sepetinde pamuk bulunan; dürüst, düşünceli, cesur ve güçlü, doğrudan yana vicdanlı bir basına ihtiyacımız vardır.

⁸⁸² YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 225.

Doğru ile doğruluk; insanı mahcup ve pişman etmeyen, erya da geç, ama mutlaka galip gelecek tek düşüncedir. Bu düşünceye aykırı başarılar; geçicidir. Sonu pişmanlık ve hüsrandır.

3. Kunu-ri Notları

a. Tugayın Verdiği Kayıplar

"28.XI.1950 günü Tokyo'da yapılan (Gen. Douglas Mac Arthur, Gen. Walton H. Wolker, Gen. Edward M. Almond) ve bütün gece (28/29.XI.1950) devam eden toplantıda, Gen. Walton H. Walker;

— *Türk Tugayı ile 2. Piyade Tümeni ağır yara aldı.*⁸⁸³ demekle; Sekizinci Ordu içinde en çok; bu iki birliğin asker, silâh, malzeme kaybına uğradıklarına işaret eder. Şimdi bu iki birliğin vuruşma düzeyine gelebilmeleri için donatılmaları zamana bağlıdır, der.

Sosa-ri'de ilk işimiz, kayıplarımızla ihtiyaçlarımızı saptamak oldu. Piyade her zaman olduğu gibi Kunu-ri'de de; *Baş sınıf!* olarak, en çok kayıp veren sınıf oldu. Muharebeye yeni giren birliklerde görüldüğü gibi, Kunu-ri'deki ilk muharebelerimizde de, bizim genç Subay kayıplarımız çok oldu.

Piyade ağır silâhları, taşıt, araç ve gereç ile özel eşyalarımızın tümüne yakını, Topçumuzda yüzde kırka yakın silâh, taşıt ve gereç yitirilmişti.

Kunu-ri muharebelerinde kayıplarımız:⁸⁸⁴

	Subay	Astsubay	Er	Toplam
Şehit	12	7	218	237
Kayıp	7	2	192	201
Yaralı	15	10	362	387
Toplam	34	19	772	825

b. Kore Savaşında BMK'nin Asker Kayıpları

Kore savaşında asker kayıpları ile ilgili rakamlar hakkında top-
luca bilgi vermenin, ilgilenenler için yararlı olabileceği düşüncesiyle
sunuyoruz.⁸⁸⁵

⁸⁸³ REES, D.; a.g.e., s. 58.

⁸⁸⁴ YAZICI, Gen. T.; a.g.e., s. 199.

⁸⁸⁵ Korean War Veterans Memorial In The Nation's Capital, July 26-29, 1995, Washington, DC.

**Birleşmiş Milletler Kuvvetleri'nin Kore Savaşında
(25.VI.1950 - 27.VII.1953) Verdikleri Kayıplar**

Ülke	Ölü	Kayıp	Esir	Yaralı
Avustralya	339	39	29	1.240
Belçika	95	5	1	350
Kanada	291	21	12	1.072
Kolombiya	140	65	29	452
Danimarka	0	0	0	0
Etyopya	120	0	0	0
Fransa	288	18	11	818
Yunanistan	169	2	1	536
Hindistan	0	0	0	0
İtalya	0	0	0	0
Lüksemburg	2	0	0	0
Hollanda	111	4	0	389
Yeni Zelanda	33	0	1	79
Norveç	0	0	0	0
Filipinler	92	57	40	299
Kore Cumhuriyeti	570.947	460.428	84.715	950.073
Güney Afrika	20	16	6	0
İsveç	0	0	0	0
Tayland	114	5	0	794
Türkiye	717	167	219	2.246
İngiltere	1.109	1.263	766	2.278
ABD	54.246	8.177	7.140	103.284
TOPLAM	628.833	470.267	92.970	1.064.453

(US Army)

Bazı Bilgiler :

Kore Savaşı: Haziran 1950 - Temmuz 1953

Savaşa Katılanların Sayısı: Kore'de Bizzat Hizmet Verenler: 1.500.000

Uzakdoğu Komutanlığına Bağlı Olanlar:

(Kore, Japonya, Okinawa, Japon Denizi) 1.789.143

Kore Savaşı Sırasında Aktif Hizmet Yapanlar: 5.764.143

ABD'nin Savaş Esirleri: 7.140

Geri Dönen Esirler: 4.418

Esarete Ölenler: 2.701

Geri Dönmeyi Red Edenler: 21

ABD Kongresi Şeref Madalyası Alanlar: 131

Mümtaz-Üstün-Seçkin-Birlik Nişanı Alan: Türk Tugayı

c. Kayıplarımızı Arttıran Nedenler

(1) Acemilik

Acemi erlerin vuruşmalarını sağlamak için; Genç Subayların öne çıkmaları, erlere kendilerini göstermeleri gerektiğinden, Genç Subay ve Kıt'a Çavuşlarının kayıpları fazla oldu.

Komuta kademeleri yükseldikçe, hataları da büyük olmakta, bu hataları göğüslemek, kıt'alara düşmektedir. Tabur, alay, tümen ve daha yukarı karargâhlarda çalışacak subaylar, kurmay ödevlerinde yetişmiş subaylardan olmalı. Karargâhın yükü; çalışkan, atik ve cesur bir iki subayın üstüne bırakılmamalı. Karargâhta subaylar, görev kursları verilerek bilgilendirilmelidirler.

Kore'de; Kurmay Subayların savaş deneyimlerini arttırmaları için ne kendileri, ne de atama departmanları özen gösterdiler.

Kore'de en az aksayan, Takım ve Bölük kademeleri oldular. Kurmay Subayları bulunan Karargâhlar (Tug.) daha çabuk olmak üzere, hızlı bir gelişme gösterdiler.

(2) Stratejik Bir İstikamet Üzerinde Vuruşma

Stratejik istikamet üzerinde verilen muharebelerin, tansiyonu yüksek oluyor. Düşman vakit kaybetmeden, hedefine varabilmek için, sayı ve silâh üstünlüğünü, durmadan bu istikamet üzerinde yoğunlaştırıyor.

Muharebenin orman içinde, gece karanlığında iç içe geçmesi, kayıpları arttırdı.

Tugay; Tokchon-Karillyong-Wawon-Sinnim-ni-Kaechon-Yongbong-ni istikameti ile Yongbong-ni-Kunu-ri-Sunchon istikametinde vuruştı. Karillyong ile Wawon'da bir Tümene*, Sinnim-ni'de iki Tümene, Kaechon ve Yongbong-ni muharebelerinde üç Tümene karşı, vuruşmak zorunda kaldı. Muharebelerin açıkta çok hareketli geçmesi, kayıpların artmasına yol açan bir başka nedendi.

* Bir Kızıl Çin Tümeninde 8000 asker vardı. Bir Amerikan Tümeni, bir Kızıl Çin Kolordusuna (3 Tümenli) eşit sayılıyordu. "Kur.Bnb. Faik TÜRÜN"

(3) Topçu Ateş Desteği Olmadan Vuruşma

Düşmanı Wawon Boğazında karşılayan Tugayı, bu günkü muharebesinde yanlış yerde mevzilenen Topçu Taburu destekleyemedi. Topçu 28/29.XI.1950 gecesi Sinnim-ni'de, gene yanlış yerde mevzilediği için düşman hücumuna uğrayan ilk birliklerden biri oldu. Tugay bu gece muharebesinde de Topçudan destek alamadı.

Topçu 29.XI.1950 günü; çemberdeki (II. P.Tb. ile 2. P.Bl.) kurtarmak amacıyla yapılan taarruzu, Kaechon'dan (doğru yerden) destekleyebildi.

Kısacası Kunu-ri vuruşmalarında, vuruşma deneyimi olmayan piyadelerimiz; Hava ve Topçu desteği olmaksızın, kendi ağır silâhları ile Muharebe ederek, *Dünyaya şapka çıkartan muharebeleri* verdiler. Bu koşullarda kayıpların artması olağan sayılmalıdır.

(4) Düşman Havanları

O günlerde kayıplarımızın; düşmanın havan ateşleri nedeniyle çok olduğu görüşü yaygındır. Bu görüşü yayanlar, Havanların namlu ağız seslerinin pek duyulmaması, yükseğe çıkan Havan mermilerinin, ses vermeden yere düşerek ani patlamalarından çok ürkenler olmalıdır.

Havandan ürkmek başka, havan ateşinden, çok şehit ve yaralı verdik demek başkadır. Düşmanın havanlarını iyi kullandığı görüşünde değiliz. Şöyle ki;

Çinliler üç muharebede bize havan ateşi açtılar. Çinlilerin kullandıkları havanlar hafif (küçük) havanlardı. Çinliler bu havanlarla Wawon'da, Sinnim-ni baskını sırasında ve Kaechon batısındaki 107 rakımlı Boyun (geçitte) noktasında bizi ateşe tuttular.

Düşman havanları, Wawon'da ateşlerini bir türlü toplayamadılar. 28/29.XI.1950 gecesi; düşmanın havan ateşleri, morali bozmak için açılan, savruk ateşlerden ibaretti. Gece bize en çok zarar verenler, Otomatik Tabancalı ve El Bombalı Çinlilerdi.

Gelelim 107 rakımlı geçide. Tugay birlikleri gün ışığında (saat 15.00), Kaechon'dan çıkar çıkmaz düşmanın; güneydeki (400 m. mesafede) dekovil hattı ile kuzeydeki (500 m. mesafede) tepelerden açtığı *çapraz* ateşle birliklerimiz dağıldılar. Dağılan askerlerin çekilecekleri bir istikamet vardı. O da 107 rakımlı Boyundu. Düşman bu

dar şeridi (70-100 m.) Havan ateşi altına almıştı. Geçidi; marş marşla geçecektik.

Geçidi kavrayan, isabetli ve hızlı bir Havan ateşine uğrasaydık, geçişimiz bir faciaya dönüşebilirdi. Düşman bizi duyarlı (düz arazide ve yürüyüş kolunda) bir durumda yakalamıştı.

Fakat; düşman bir türlü Havan ateşini toplayamadı. Sanırım Bateria ateşi değil, tek Havan ateşi yapıyorlardı. Mermiler çok dağılıyordu. Geçide bir mermi rastlarsa, üç dört mermi geçitten uzağa düşüyordu. Beceriksiz atışları için, Çin Havancılarına teşekkür edebiliriz.

Ağır Makineli tüfeklerin mermi demetleri de (izli mermi kullanmalarına rağmen) bize zararlı olmadılar. Çünkü mermi demetleri üstümüzden geçiyordu. Çinliler mermi demetini üzerimize oturtamıyorlardı.

(5) Gece Muharebeleri

Biz gece vuruşmalarını; *Özel halden* sayıyorduk. Gece muharebe eğitimimiz; Kutup Yıldızı, sessizlik ve ışık göstermemekten ibaretti. O vakitler bizim Gece Eğitimimiz çok zayıftı.

Gösterdiğimiz bu ihmalin, ilk sorumlusu Kıt'a Subayları* ve baş sorumlular da Büyük Komutanlar ile karargâhlardı.

Bu gaflete nasıl düştüğümüzü, hiç anlayamıyorum. Uzakdoğu'da Gerillâ ve gece muharebeleri yapılırken, biz kulağımızın üstüne yatmış, ilgi göstermemiş ve inceleme yapmamıştık.

Karşımızda; gece muharebelerini olağan sayan bir düşman vardı. Çinliler öyle Manga, Takım, Bölük, Taburla değil, Alay, Tümen, Kolordu ve hatta Ordu çapında birliklerle geceleri; taktik ve stratejik hareketleri başarı ile yapıyorlardı. Gece hareketlerini ekolleştirmişlerdi.

Şimdi gelelim Kunu-rî'deki gece Muharebelerimize; bilgisizliğimiz ve deneyimsizliğimizden çok; karanlıkta, örtülü ve arızalı arazi-

* Beynimizi çalıştırmamıştık. Gerillâ olayını, çete sözcüğünün dar boyutları içinde küçümsemiş; etkisini ve önemini anlayamamıştık. Bu durum Subay-Kurmay Subay ve Komutanın, dünyadaki meslek gelişmelerine ilgisizliğinin acı göstergesidir.

de, al el acele, el yordamıyla, olsa olsa diyerek, uyduruk, yanlış önlemlerle mevzilendiğimiz için, çok güç durumlarla karşılaştık. Bu baştan savma tertiplerimize karşı, düşmanın sayıca çok kuvvetle ve kılavuzlarla, eliyle koymuş gibi mevzilerimizi bulabilmesi ve en zayıf yerimize taarruz etmesi, bizi şaşırtıyor ve zor durumda bırakıyordu.

Taktik kurallara göre tertiplenmemek, irtibatları kurup devam ettirememek, Emir ve komutanın kesilmesi, birliğin yer yer, görevsiz ve önlemsiz bırakılması, "*Taktik Bütünlüğün*" korunamaması; görevi ve birliği tehlikeye düşürüyordu.

Teknolojide geri olanların; tek korunma, etkili vuruşma ve baskın yapabilmeleri; stratejik ve taktik hareketleri gece başarmalarına bağlıydı. Hazırlıksız gece muharebelerinde kayıplar artıyor. Taktik bütünlüğün kaybedilmesi gece daha çabuk oluyordu.

(6) Taktik Bütünlüğün Kalmaması

Subaylar talimnameci, cesur ve çalışkansa, kıt'aları iyi eğitilmiş, disiplinli ve iyi nişancı ise, iyi vuruşacaklar demektir.

Muharebede Taktik Bütünlük korunabildiği sürece; düşmanın inisiyatifini, karşılamak ve göreve devam etmek mümkün olabilir.

Kıtayı düşman karşısında; görevsiz, tertipsiz, önlemsiz zayıf durumda bırakmak, kıt'anın duyarlılığını artırır.

İrtibattan yoksunluk, emir ve komutanın çalışmasını engeller. Bu da muharebeyi vaktinde, doğru olarak algılamayı ve yönetmeyi zorlaştırır.

Muharebede en büyük felâket *taktik bütünlüğün* kaybedilmesi-dir. Böyle durumlarda yapılacak tek şey; araç, silâh, arazi terki ne aldirmeden, mümkün olduğu kadar süratle, kıtayı düşman etkisinin dışına çıkararak toparlamaya çalışmaktır.

Böyle ağır bir deneyden geçen her asker, başlı başına değerli, savaşkan bir asker sayılabilir. Kurtuluş Savaşımızda Eskişehir muharebeleri kaybedilince, Gazi Mustafa Kemal sorumluluğu üzerine alarak, Orduya Sakarya'ya kadar çekilmesini emreder. Çekilen bu kuvvetler, Sakarya muharebesini kazanarak, zaferin yolunu açacaklardır.

Kunu-ri'de vuruşan ve çekilen Türk Tugayının askerleri de; iki ay sonra (25.I.1951) Kumyangiang-ni'de taarruz ederek, Kızıl Çinli-

leri mevzilerinden söküp atacaklar ve Amerikan Kongresinin "Müm-taz Birlik" nişanını alacaklardı. Yani; geri çekilen ve panikten kurtulabilen askerlere; kaçak, işe yaramazı, tükenmiş gözü ile bakılmamalı. Aslında bu askerler; deneyimli, bilenmiş, düşmandan hesap sormaya hazır olarak, cephede yer alırlar. Bu askerler, zaferi elde edinceye kadar, vuruşma iradesini gösteren kahramanlardır.

(7) Taktik Hatalar

Bu konuda aklımıza, evvelâ Tugay ve sonra Tabur Karargâhları (Alay Komutası kaldırılmıştı.) gelir.

Taktik hata ne kadar azsa; görevin başarıma şansı o kadar çoktur. Taktiğin *Ana Kuralları* gözardı edildiğinde, baskına ve yenilgiye, ağır kayıplara yol açılmış demektir.

Taktik, Stratejik Plânlar; prensipler, arazi ve olanaklarımızla düşman olanakları, dikkatle yorumlanarak hazırlanır.

Bilmek yetmez. Bildiğini uygulamak gerekir. Her bilen iyi öğretici olamayacağı gibi, usta uygulayıcı da olamaz. Fakat bilmeden hiçbir iş yapılamaz.

Kore'de, Tugay Komutanı'nın inisiyatifte, karar ve direktifte isabetli olduğu görüldü. Ancak karargâhta; Kur.Bnb. Faik Türün'den başkasının görünmemesi, işlere yetismeyi zora soktuğu çok açıktı. Karargâh bir bütün olarak, yetenekli ve bilgili değilse, Komutanın kararları ile emirlerinin, hatasız uygulanması çok güçleşiyor.

Sinnim-ni'de yapılan Taktik hatalara hayret etmekle beraber, Karargâhın hatasını göremeyen kıt'alara ne demeli?

Taktik hatalarda; ihmal ile yorgunluğun ve irtibatlarla habersizliğin, ciddi olumsuz etkileri kabul edilmelidir. Haber almanın aracı keşif ve irtibattır. Keşif her birimde önemle ve kesintisiz olarak sürdürülmelidir.

4. Bazı Düşünceler

a. Disiplin

Sosa-ri'de, öncelikle ele aldığımız iki konunun; birincisi Disiplin, ikincisi Nişancılık oldu.

Kunu-ri'de; sert, hareketli ve savunmadan taarruza, geri çekilmeden oyalamaya geçilen muharebeler verildi. Gece gündüz, dere-

lerle orman içlerinde, sırtlarla tepelerde, aç ve uykusuz verilen muharebeler sırasında, özellikle gece karanlığında, istenç (irade) dışı, disiplinsiz hareketler görüldü.

Sosa-ri'de; sinme ve ürkme, en fenası panikleme hareketlerinin, bir daha olmaması üzerinde duruldu. Bu olaylarda; disiplinin gevşemesi ve yer yer çiğnenmesi (Ateş Disiplini dahil); görevin ve kıt'anın tehlikeye düşmesi ile Askerin Onur konusu ele alındı.

Disiplinin gevşediği ve işlerin karıştığı vakitlerde; kayıpların hızla artmaya, tehlike ile düşman tehdidinin büyümeye başladığını, askerlerimiz gözleri ile görmüşlerdi. Erlerimiz muharebe sırasında; disiplinin aranması, gözetilmesi, gevşemesine göz yunulmaması gereken bir anlayış olduğunu, çok iyi kavramışlardı.

Tugayda; itaat, sadakat ve görevin namus bilinmesine, fedakârlık ile cesaretin gelişmesine önem verildi. Muharebelerin, çeşitli zorlukları ve tehlikeli halleri vardır. Muharebede ileriye sürülmesi, daha açıkçası feda edilmesi istenen, askerin canıdır.

Askerlere; çekilmeden savunmaya, taarruzdan kovuşturmaya, dağılma ile panikten (bozgundan) toparlanmaya, düşmanı arayarak tekrar yüz yüze gelmeye, korkudan kurtulup cesarete kavuşmaya; ancak Disiplin bilinci ve birlik ruhu ile geçilebileceği iyice anlatılmaktadır.

b. Birlik Ruhu

Birlik Ruhu ile Disiplin; bir kıtanın iki ayağıdır. Kıta bunlar üzerinde ayakta durur.

Birlik Ruhu; birbirini tanımak ve birbirini sevmek, birbirine güvenmek, birbirini korumak, birbiri için kendisini feda edebilmektir. Birlik Ruhu; Komutanı, arkadaşları ve birliği ile övünmektir. Birlik ruhu; birliğinin (kıtasının) oluşturduğu gücün her koşulda düşmanı ve zorlukları yenebileceğine inanmak, silâhına güvenmektir.

Kore'de, Kunu-ri Muharebelerinden sonra; Tugay kıtalarında birlik ruhu gözle görülür, elle tutulur bir hale gelerek, kristalize olmaya başladı. Askerlerimiz ben "*falanım*" demek yerine, göğüslerini gere gere, ben şu birliktenim demeye başladılar.

Erler takım ve bölük potalarında kaynaştılar. Erler kendilerini Takım Komutanlarının isimleri, Bölük numaraları ya da Bölük Komutanlarının adları ile tanıtmaktan hoşlanırla oldular. Onlar komu-

tanlarına, arkadaşlarına ve silâhlarına güveniyorlardı. Birliklerinin eli bükülmez, güçlü bir birlik olduğunu iddia ediyorlardı.

Zamanla askerlerimizin;

— *Tepeyi evvelâ biz alacağız.* İddialaşmalarına tanık olmaya başladık.

"— *Karşımızda kimse duramaz!*" diyen Tugay Kore'de; "*Kutup Yıldızı*" adı ile anılıyordu. Kutup Yıldızı adı; BM Askerleri arasında; kahramanlığın ve zaferin sembolü olmuştu.

Türk Tugayı Kore'de, dost olsun düşman olsun, herkesten takdir ve saygı görüyordu.

c. Komutanın Karşılaştığı İki Sorun

Savaşta her kademedeki komutan, iki çetin sorunla karşı karşıya kalır. Bu sorunların ilki verilen (ya da durumdan çıkan) görevdir. İkinci göz önünde tutulması gereken ise; birliğin varlığını korumaktır.

Bu iki hedef, komutanı sorum yüklenmeye zorlayabilir. Komutan bir yandan; aldığı görevi başarmak için gereken harekette bulunurken, diğer taraftan, kıt'asının da varlığını gözetmeye dikkat etmelidir.

Komutan, büyük kısmın başarısı veya çekilebilmesi için kıt'asını son ere, son kurşuna kadar, muharebeye sürebilir.

Bu çok özel ve olağanüstü halin dışında, birliğin gereksiz yere prestij için harcanmasından kaçınılmalıdır. Birliğin olur olmaz yerde tehlikeye atılmasına göz yumulmamalıdır. Komutan kayıplarla değil, görevi en az kayıpla başardığı vakit övünebilir.

Mareşal Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün;

— *Hattı müdafaa yoktur. Sathı müdafaa vardır,* demesi; Bir yerde kaybedilen muharebenin, bir başka yerde kazanılabileceğine,

* General Tahsin YAZICI; Kore'de; "Görevin başarılmaması ile Tugayın varlığının korunmasını" hep göz önünde tuttuğunu söyledi. "1952 Haziranı. Saracoğlu Mahallesi-Ankara". P.Yzb. Beşir GÜNAY.

kaybedilen kıt'anın ise, bir daha geri gelmeyeceğine işaret etmiş oluyordu.

"Kore'de; beş yıldızlı Gen. D. Mac Arthur, Gen. W.H. Walker, Gen. M. Ridgway;

— *Durum gerektirdikçe çekiliriz. Geçici geri çekilme yenilmek değildir. Aldığımız görevi sonunda başarırız*⁸⁸⁶, sözleri ile görevle kıt'anın varlığını, önemle göz önünde tuttuklarını göstermektedir...

Kesin sonuç dışında, birliklerin varlıklarını tehlikeye düşürmek için gereken, inisiyatif vaktinde kullanılmalıdır.

ç. Kıt'ayı Devamlı Tehlike İçinde Tutmak

Komutan savaşta; birliğini zinde bulundurmaya önem vermelidir. Bir üst komutan, değerine inandığı subayın birliğini, peş peşe çetin vuruşmalara sokarak, manen ve maddeten yıpratmaktan kaçınmalıdır.

Kıt'asını iyi yetiştirmiş, kıt'asına iyi komuta eden; yetenekli ve cesur subayları askerler severler, sayarlar ve güvenirler. Fakat astlar komutanlarının ünlenmesi, madalya alması ve terfi etmesi için ya da üst komutaların onları, sık sık çetin savaş görevlerine sürmesinden memnun olmazlar. Böyle seçkin komutanları ve iyi yitişmiş kıt'aları, cephe gerisinde dinlendirmeye dikkat etmeli... Onları, vuruşmaya istekli ve canlı tutmak için her önlem alınmalı. Arada bir yumuşak vuruşma ödevleriyle eğitilip bilenmeleri sağlanmalı, moralleri yükseltilmeli.

Bu birliklerin sık sık, uzun süreli sert muharebelerle, tükenmelerine meydan verilmemelidir. Bu değerli ve güçlü birlikler, harcanma duygusu yaratılmayacak gibi kullanılmalıdırlar.

Kıta; kendisine güvenildiği için o görevin verildiğini, o görevi en iyi kendilerinin yapabileceklerinin bilindiği bilincinde olmalıdır...

Elbette durum gerektirdiğinde; son kurşun, son asker emri verilir ve uygulanır...

⁸⁸⁶ YALTA, P.T'gm. B.; Günlük.

d. Anayasa, Ekonomi, Devletler Hukuku ve Askerler

Anayasa bir ülkenin; hukuk düzeninin ilkelerini ve dünya görüşünü gösteren temel yasadır. Ülkede hayat; bu yasanın lâfzına ve ruhuna göre düzenlenir. Bütün vatandaşlar bu yasaya, uymakla ve onu savunmakla yükümlüdürler.

Bu nedenle, askerlerinde anayasa hukuku ile anayasayı iyi bilmeleri ve anlamaları gerekir. Sivil asker ikiliği, anayasa bilgisi ile gündemden kalkabilir.

Askerler, ülkenin bütçesinden önemli bir miktarı harcadıkları için ekonomi hakkında da, bilgi sahibi olmalıdırlar. Askerler yalnız savunma hesabı yapmamalı, plânlarını ülke bütçesini düşünerek yapmalıdırlar. Ülke bütçelerinin duyarlı dengeleri vardır. Evvelâ bütçe gelirlerinin, tükenmez olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Ülkenin huzuru, gelişmesi ve savunması için çok ince hesap yapılmalıdır.

Bu günün askerleri, ülke ekonomilerinin, etnik, dini ve ideolojik iç kavgalar, komşularla çekişmeler, feza ve silâhlanma yarışları ile nasıl çöktirildiklerinin bilincinde olmalıdırlar.

Bu nedenle askerler, iç ve dış savunma harcamalarında, ülke ekonomisinin çökmemesi için çok dikkatli, bilgili ve yapıcı davranmalıdırlar. Subay bütçenin ne olduğunu, bütçeyi kullanmayı ve yorumlamayı, kaynak önermeyi de bilmelidir.

Devletler Hukukuna gelince; dünyamızda bugün uzak ülkeler yakınlaşmış, sınırlar gevşemiş, iletişim olanakları saydamlığı ve etki-leşimi arttırmıştır. Devletler hukuku giderek sınırlarını genişletmektedir. Devletlerarası ilişkiler, gruplaşmalar, yalnız iş adamları ile politikacıların değil, askerlerin de ülkeler arası yoğun dayanışma ile sıkı ilişkiler içinde çalışmalarını gerektirmektedir.

Devletler hukuku ile ilgilenen askerlerin, ulusal ve genel tarih yanında özellikle, anlaşma ve ateşkes sözleşmeleri ile siyasî tarih bilgisine sahip olmaları gerekmektedir.

Askerlerin bilgi ve ilgi alanlarının giderek genişlemesi nedeniyle, ihtisas kollarının kurulması şimdiden ele alınmalıdır.

e. *Talimnameler*

Subaylar, Muharebe ile ilk yüz yüze geldiklerinde, şaşırıp kalmamak için; Talimnameleri iyi bilmeye, özünü kavramaya kısacası, "*Talimnameci*" olmaya mecburdurlar. Muharebe bir yerde, subayın ve kıtasının, ateş ve kan içinde, sınavı ve sınanmasıdır.

Talimname; vuruşmaya girilirken; baş vurulan bir kaynaktır. Talimnameleri hakkı ile bilen subaylar; muharebede ne yapacaklarını bilmenin güveni içinde, teklemeden kıtalarına emir vermeye başlarlar. Subayların bu tutumları, asları üzerinde de olumlu etkiler yapar. Erlerin subaylarına güvenmeleri çok önemlidir.

Savaşa eldeki talimnamelerle girilir. Zamanla Talimnameler yetmemeye başlar. Yeni silâhlar, yeni araç ve gereçlerle; taktikte değişir, gelişir. Yeni düşünceler, yeni ihtiyaçlar, yeni taktiklere yol açar. Kadrolarda değişikliklere uğrarlar.

Her savaştan sonra edinilen deneylere göre, talimnameler yeniden yazılırlar. Savaştan çıkan Subaylar, düşünce ve anılarını yazmaya teşvik edilmelidirler.

Talimnameleri yenilemek için, savaşın gelmesi beklenmemelidir. Barış süreçlerinde de, teknik gelişmeler ve üretilen düşünceler ve *paket uygulamalar* ile Talimnamelerde yenileşmeler yapılabilir. Talimnameleri çağın gelişmelerine göre yazabilmek için Manevralar, Harp Oyunları, incelemeler iç dış meslek yayınları ne güne durur.

Barışta; savaş doktrini, stratejik ve taktik amaçlar ve prensipler ile silâh ve araçlarla donanımın geliştirilmesi üzerinde, zihni çalışmalar yapılmalı. Ortaya atılan tezler önemsenmeli, sentez yapma teşvik edilmeli. Her yeni tez, yeni bir senteze yol açabilir. Silâhlı Kuvvetler; deney üstüne deney yaparak, geleceğin savaşına hazırlanmalıdırlar.

Elbette talimname yazmak kolay iş değildir. Bu böyledir diye talimnameler üzerinde çalışmamak, zihni tembelleğe yola açar. Dünyanın Askerî doktrinleri ile Akademilerden kopmak, habersiz kalmak, durağanlığa, geçmişe takılıp kalmaya yol açar. Hele;

— *Onların olanakları var. Onlar bulsunlar!* dersek ve yeni buluşları bize vermelerini ümit edersek; kendimize, mesleğimize ve yurdumuza kötülük etmiş oluruz. Onların vermesini beklemeden, biz üretme ve elde etme, düşüncesi ve çabası içinde olmalıyız.

Biz teknolojiye, feza çabalarında geriyiz. Yeniye bulamayız dersek; bu düşünce biçimi bizi, acı sürprizlerle karşılaşmaya sürükleyebilir. Hazıra konma alışkanlığının sonu; bağımlılık, yenilgi ve hüsrana olabilir.

Talimname, inceleme, geliştirme örgütlerinin; sıkı masa başı çalışmaları uygulamaya sokulmalı. Bu örgütlere akademik çalışmaya yatkın, asker ve sivil yetenekli kişiler alınmalıdır.

Dünyada yayınlanan askeri; dergi ve kitaplar ile raporlar, hemen dilimize çevrilmelidir. Savaşları inceleyen, geleceğin savaşlarını hayal eden, yeni ufaklar açan çalışmalar için, asker yazarlar grubuna ihtiyaç vardır. Dünyadaki askerî çalışmalar sıkı kovuşturulmalıdır.

f. Erlerinize Uzak Durmayınız

Erlerimizin; özlemlerini, yakınmalarını, sıkıntılarını ve karşılaştıkları güçlüklerle düşüncelerini, öğrenebilmemiz için onların arasında, yanlarında bulunmamız gerekir.

Kunu-ri vuruşmalarından sonra, Kumpo yarımadasında, sakın geçen günlerden yararlanarak erlerimizle, akşamları sohbet toplantıları yapmaya başladık. Erlerimizi; başlarından geçenleri anlatmaya, eleştirilerde, önerilerde bulunmaya teşvik ettikse de;

— *Sen bilen Teğmenim... Sayende komutanım dan başka bir söz duymak mümkün olmadı. Sonunda, her zaman olduğu gibi, biz söyledik onlar dinlediler.*

Bu suskunluk, bu çekingenlik, bu medenî cesaret yoksunluğu; aileden, sokaktan, okuldan kısacası toplumun anlayışından geliyor.

Maalesef;

— *Bana muharebede güvenebildiniz mi? Sizce nerede hata yaptım?*

— *Takımımızı beğeniyor musunuz? Takım savaş görevini iyi yapıyor mu? Takımımız da iyi gitmeyen bir şey var mı?* Bu iki sorunun cevabını alamadım. Ancak;

— *Düşmanla yeniden vuruşmaya hazır mısınız?* sorusuna hepsi canlı bir sesle;

— *Evet. Şimdi daha hazırız! Arkadaşlarımızın kanını yerde koymayız!* dediler.

Erlerin endişelerini giderecek, eleştirilerini karşılayacak, önerilerinin değerini gösterecek, düşmanın halini, kendi komuta ve birey ile kıta olarak gücümüzü anlatmaya, yakında gireceğimiz yeni vuruşmalara; onları fikren ve ruhen hazırlamaya özen gösteriyorduk. Bu çabamızın meyvelerini 25.I.1951 Kumyangjang-ni taarruzumuz sırasında görecektik.

Bir Subayın muharebede başarılı olabilmesi, birliğinin taktik bütünlüğünü koruyabilmesine, ayrıca disiplininin gevşemesine ve birlik ruhunun zayıflamasına, müsaade etmemesine bağlı olduğu bilinmelidir.

g. Komutan

Başarı ile zafere ortak çıkanlar; hayret edilecek kadar çoktur. Fakat başarısızlık, sıkıntı ile hata hallerinde, kimse sorumluluğa talip olmaz. Böyle durumlarda bütün tenkitler, şikâyetler Komutanın şahsına yönelir. Kimse fenaya giden işlerde, hissesi bulunduğunu söylemek istemez. Çünkü bu bir cesaret ve erdem işidir.

Gerçekten de Komutan, her şeyden şahsen sorumludur. Komutan, zaferi aslarına taksim ederek onları onurlandıran, başarısızlıkta, sorunu kimseye yüklemeyi aklından geçirmeyerek, kendi üstüne alan askerdir.

İşler iyi giderken kimse komutanı hatırlamaz. İşler karışınca herkes; bakışı, dili ve tavrı ile Komutanı sorgular. İnsanın doğası böyledir işte... Komutan buna karşı yakınmadan, durmayı ve içine sindirmeyi bilmelidir. Komutan; bilgili, deneyimli, yetenekli, dürüst ve medenî cesaret sahibi bir Karargâhla başarılı olabilir.

Komutana zaferi karargâhı ile kıt'aları sağlar. Komutan bu iki gücü; yetiştirmek, sorunlarını çözmek için sıkı ilişkiler içinde bulunmalıdır.

Komutanlık; yakınma yeri değil, sorunları çözme yeridir. Komutan, karargâhı ve kıt'aları ile her an her göreve hazır bulunmalıdır.

Komutan; testisi dolu subayı, testisi boş subaydan ayırmalı. Testisi dolu olan mutlaka ödüllendirilmelidir. Savaşta bütün subaylara teşekkür belgeleri ile yıpranma tazminatı verilmeli. Fakat sadece cesaret, inisiyatif, beceri ve başarı gösterenler; onur belgeleri, üstün hizmet nişanları ve terfi ile ödüllendirilmeli. Toptan kıdem ve terfi anlayışı terk edilmelidir. Seçkin subaylar gün ışığına çıkarılmalıdır.

h. Dosta Güvenmek

Mao Tse Tung'un yaya askerleri; büyük Hava ve Ateş ile İkmal ve hareket olanakları ile savaş deneyimine sahip BM Kuvvetlerini geri sürüyordu. Aslını sorarsanız, Kunu-ri'de biz ne dostun ne de düşmanın durumunu biliyorduk. Çünkü dostlarımız bizden, her şeyi saklıyorlardı. Dostlarımızın bu tutumlarından ötürü; endişe içindeydik ve kendimizi güvende hissetmiyorduk.

Emrinde bulunduğumuz Komuta Karargâhında; İrtibat Subayı ile değil, her toplantıya (özellikle akşam toplantıları) katılan Kurmay Subayımızın Tugayı temsilen bulunmaması, kaygılanmamıza neden oluyordu. Her ne kadar IX .Kor. da bir Kurmay Subayımız bulunduysa da, söylediğimiz anlamda, çalışmıyordu. İrtibat Subaylığından öte bir işlevi yoktu.

Biz Kore'de cephemizdeki düşmandan değil, iki yanımızda ve gerimizdeki dostlarımızın, bize haber vermeden çekip gitmelerinden; durumları ile düşman durumunu gizlemelerinden yakınıyorduk. Düşmana iki bakarsak, maalesef dostlarımıza, bir defa bakmak gereğini duyuyorduk.

Tugayımızın Piyadeleri motorlu değildi. Savaş deneyimiz yoktu. Dost Topçu ve özellikle Hava Ateş desteğinden, anında yararlanabilme örgütüne ve muhabere araçlarına sahip değildik. Dostlarımızın bu noksanlarımızı gidermek için yardımda bulunmamaları, bizi sıkıntıya sokuyordu.

Kısacası Kunu-ri muharebeleri sırasında, emrine girdiğimiz dost komuta karargâhlarının, Tugayımızı yerinde ziyaret etmemeleri, gereksinimlerimizi saptamamaları ve ortak hareket için gereken önlemleri almamaları, sıkı bir işbirliği ve dayanışmayı önemsememele-ri, güven duygumuzu sarsıyordu.

Dostlarımızın, işbirliği ve dayanışma içinde değil, Tugayımızı bir piyon gibi; yürü, dur, mevzilen gibi kısa direktiflerle yönetmeye kalkışmalarını, endişe ile karşılıyorduk. Bize haber vermeden, çekip gitmelerinden, bize gerektiğinde, ateş ve birlik desteğinde bulunmamalarından ve nihayet en sıkıntılı durumlarda, yayalarımıza taşıt vermeyerek, sayıca üstün Çin askerleri ile bizi yaya vuruşturmalarından memnun değildik.

Dost karargâhlara güvenimizi kaybetmemiz, aşırı bir duyarlılık sayılmamalı. Dost karargâhlara karşı güvensizliğimiz; bize dost gibi

bakmalarına, bizi önemsemelerine, ortak ve eşit çalışmayı benimsemelerine kadar devam edecekti. Dostlarımızdan; bizim onlara karşı davrandığımız gibi davranmalarını, hissetmelerini ve hareket etmelerini istiyor ve bekliyorduk.

1. İyi Temsilci ve Etkin Tartışmacı Olmak

Konunun önemi, güçlüğü, gerekliliği ve duyarlılığı açıktır.

Sorunların, görüşmelerle çözülmesi çağındayız. Kuvvet kullanarak, genişlemek ve üstünlük elde etmek fikrinin yerini, masa başı görüşmeleri almaktadır. Yarın masa başı tartışmalarının, daha etkin ve yaygın olması beklenmelidir.

Temsilciler ile tartışmacıların önemleri, ilerde daha da artacaktır.

İç ve dış güvenlik sorunları nedeniyle, Subayların toplantılarda yer almaları giderek artmaktadır. Bu gelişme karşısında Subaylardan *Temsilci ve Tartışmacı* bir Grubun oluşturulmasına, ihtiyaç duyulabileceği görüşü ile konuya değiniyoruz.

Konunun ele alınması için bazı noktalara işaret etmenin yararlı olabileceğini umuyoruz. Bilinen hususlardan olsa da, tekrarın zararı olmaz.

İyi konuşmacı olmak yetmez. Bunun için geniş bir kültüre ve derin kuvvetli meslek bilgisine ve sağlam bir asap yapısına ihtiyaç vardır.

Zekâ dediğimiz alet, sepette pamuk yoksa, kurnazlıktan öteye gitmez. O da sonuca götürmez. Olsa olsa vakit kazandırabilir.

Toplantıda; birinci, ikinci sınıf üye yoktur. Hatta yenen ve yenilen bile olmamak gerekir. Bir sorunu çözmek için bir araya gelenlerin; söz söyleme, öneri ve uyarıda bulunma, karşı çıkma yetkileri vardır. Üyeler eşit temsil ile oy kullanma hakkına sahiptirler.

Temsilci, temsil ettiklerinin, görüşleri ile haklarını; bütün bilgisini, konuşma yeteneğini ve zekâsını ortaya koyarak, vuruşan bir asker gibi canla başla, ikna edinceye kadar, sabırla ve ısrarla savunmalıdır.

Tartışmada; nazik davranmak, etkili konuşmak; sıcak kabul görmek ve yapıcı olmak, işi kolaylaştırır. Ancak, doğru ile hakkın ve dengenin yerini hiçbir şey alamaz.

Ödünün karşılığı ödündür. Uyum iki taraflı olursa ömürlü olur.

Sonra yakınmamak ve bozuşup kavga etmemek için masa başında; hakkı, doğruyu yılmadan usanmadan kabul ettirinceye kadar, savunma ve kabul ettirme ustalığı gösterilmelidir.

Toplantıya katılanlarda, üstünlük ve aşağılık saplantısı olmamalıdır.

Barış; baş eğmekten değil, doğru ile haktan ve dengeli paylaşımdan geçer.

Toplantıya giderken iyi hazırlanmayan; Tartışma konusunu, tarafların olası tezleri ile olanaklarını, görevini ve hedefini, çözüm önerilerini plânlamayan, uzman kurullarla çalışmayan, sadece zekâsına güvenerek masa başına oturanlar; ülkelerine, görevlerine, mesleklerine ihanet ediyorlar demektir.

i. ABD ile BM Sağlık Örgütleri

Kayıp gözü ile baktığımız bir çok yaralımız, Amerikan Asker Hastanelerinden, iyileşerek Tugaya döndüler. Kore Savaşında, başta Amerikan hastaneleri olmak üzere, Danimarka, Hindistan, İtalya, Norveç, ve İsviçre sağlık örgütlerinin, yaptıkları hizmetler, ne kadar övülse azdır.

Kore Savaşı'nda yaralanan bir asker için tehlike; Amerikan sağlık örgütünün eline geçmesine kadardır. Yaralının, sağlık örgütünün eline geçmesi ile iyileşme ve kurtulma şansı çok artıyor. Çoğu kez aramızda;

— *Kurtulamaz, yaşayamaz*, dediklerimizin aramıza, sapaşğlam döndüklerine tanık oluyorduk. Türk Tugayı olarak, Amerikan sağlık örgütleri ile personeline karşı, tam bir güven duyuyorduk.

Amerikan sağlık örgütlerinde görev yapanlar; yaralılarla hastalara hoşgörüle, sevgiyle, sabırla ve özenle, güler yüzle yaklaşıyorlardı. Hastanenin patronu; hastalarla yaralıları diyebiliriz. Hastalar için yok yoktu.

Hastalara kitap, dergi ve gazete okuyan, mektuplarını yazan, yemeklerini yediren, pansumanlarını yapan, onları neşelendirmeye çalışan, ellerini ve yüzlerini silen, güler yüzlü hemşireleri unutamayız. Onlar hastalara ümit, huzur, güven ve yaşama sevinci veren meleklerdi.

Amerikan Hastane görevlilerinin, neden ne olursa olsun; hastalara bağışladıkları, azarladıkları, surat astıkları, tebessümü eksik ettikleri görülemez.

Amerikan sağlık örgütü; dünyanın en iyi organize olmuş, en bilgili, en teknik, en deneyimli, en disiplinli, en güleç ve yorulmak bilmeyen, en çalışan, pırıl pırıl örnek bir sağlık örgütüdür.

**Resim 56: Gen. Mathew B. Ridgway
sahra hastanesinde, Kore-1951 (Foto Army).**

Bizim yaralılarımızla hastalarımız; dil zorluğuna rağmen, Amerikan Hastanelerinden, çok iyi anılarla ayrıldılar. Askerlerimiz; doktorları, hemşireleri ve tüm görevlileri; içten ilgileri ve sevecen, kibar tutumları nedeniyle, yürekten seviyor, şükranla anıyor ve onları ço-

cukları ile torunlarına anlatıyorlar... Amerika, Asker Sağlık Örgütleri ile övünebilir.

j. Savaş Günlüğü ve Kışla Tutanağı (Barışta)

Savaş Tarihçisinin yararlanacağı en önemli ve güvenilir kaynak, savaş günlükleridir. Birliklerin Savaş Günlükleri, görevli subay tarafından günlük olarak tutulur. Bu kayıtlar; savaşın ilânı ile yazılmaya başlar ve savaşın sona ermesine kadar bir gün aksatılmadan, özenle devam eder. Savaş bitince günlükün tam bir sureti (kopyası) Harp Tarihine teslim edilerek arşive sokulmalıdır.

Savaş Günlüğü; gelen rapor ve emirler, verilen raporlar ile emirler ve denetlemeler, havanın hali, yiyecek, sarf edilen cephane ve yakıt, denetleme ve ziyaret için gelenler, şehit ve yaralılar ile ele geçirilen tutsaklar, kazanılan ya da kaybedilen arazi, tahrip edilen malzeme, ele geçirilen malzeme, kullanılan harita, silâh, telsiz, taşıtların tanıtımına kadar, yer ve tarih, günlükü tutan subayın kimliği yazılan ve komutanın onayı bulunan; ekler, (çoğu defa harita ve hareket planları, gelen giden emirler, gelen gönderilen raporlar, övünç yazıları ile takdir belgeleri), basılı, sözlü ve görsel yayın örnekleri ile hazırlanan etüdlerden oluşur.

Fakat bu değerli belgelerin; doğru ve noksansız tutulduğunu, olayları olduğu gibi yansıttığını söyleyemeyeceğiz. Çok geçmeden Savaş günlüklerinin; olanı değil, isteneni aksettirecek gibi kaleme alındıklarına tanık olacaktık. Başarılar büyütülür, hatalar ile başarısızlıklar, gecikme ve aksaklıklar; ustaca sislenerek, ya da hiç değinilmeden geçirtilirler.

Günlüğü hazırlayan Subay, günlükün içeriğine değil, biçimine önem verir. Önemli olan Savaş Günlüğünün; zamanında, usulüne uygun, komutanın görüşleri doğrultusunda yazılarak, üst makama vaktinde sunulmasıdır.

Komutanın ve Günlük Subayının yakın arkadaşları, Savaş Günlüğünün değişmez isimleridir. Bu kişilerin; övünme, ünlenme, ödünlenme ve yükselmeleri için, Savaş Günlükleri çığırından çıkarılabilir. Dost ahbap çavuşlar, biri birleri için kahramanlık raporları düzenlerler.

Savaş günlüklerinde;

"Birliklere zamanında ve arazide göstererek, yazılı emir verildiği, Komutanın Siklet Merkezi bölgesinde ateş altında, vuruşmaları yönlendirdiği, etkili ateş desteğinin yapıldığı, yaralı tahliyesi ile ikmalin aksamadan sağlandığı, düşmana ağır kayıp verdirildiği, daima sayıca üstün düşmana karşı vuruşulduğu, erlere vaktinde yemek verildiği, moralin çok iyi olduğu" yazılır.

Kunu-ri muharebelerinin günlükleri; acemilik, muharebelerin açıkta, hızlı ve çok hareketli geçmesinden, olaylar gününde yazılamamıştı.

Savaş Günlükleri daha sonra, Sosa-ri'de birkaç gece içinde tamamlanabildi.

Tabura Bölüklerden gelen bir iki rapor, muharebelerin telâşî içinde kaybolmuştu.

"Sosa-ri'de Savaş Günlüklerinin hazırlanmalarına birkaç satırla değinelim:

I. Piyade Taburunun Subayları okulun büyükçe bir dershanesinde bir arada yatıyorlardı. Akşamları yatakhanedeki sobaların etrafında toplanarak sohbet ediyorlardı.

Savaş Günlüklerini yazan P.Yzb. Baha Gökçin; sarışın, mavi gözlü; hoş sohbet, nüktedan, zeki bir subaydı. Nazım Hikmet Ran'ın; Sultan Mehmet Han, Erkânı Harp, Kurtuluş Savaşı şiirlerini çok güzel okurdu...

Akşamları soba başı sohbetleri başlarken; O da karyolasında oturur. Gözlüğünü takar, eline kalem kağıdı alır, gözüne kestirdiği subaylara;

— *Geliver biraz konuşalım*, diye yanına çağırdığı subayı, ür-kütmeden sorgular. Arada bir ince ince alay da ederdi. Alınan olursa hemen gönlünü alırdı.

— *Bunları geç!.. Bölükten bahset... Elbette senden de bahsedeceğiz. Hakikaten büyük hizmet etmişsin... Ona sormayalım mı?.. zaten herkese sorarsak baş edemeyiz değil mi?.. Düşman, ben... süngü... erler... fısıldaşmalar geceler boyu sürdü gitti...*

Bizi erzak başında; 76 erle baş başa bırakıp, kamyonla çekip gidenlerde saatlerce konuşuruldu. Gözümüze baka baka;

— *Seksen askerin başına geçerek, Pyongyang'a getirdik demeleri çok hoştu. Kızmanın, ileri geri konuşmanın, alemi yoktu. Bu bir deneydi ve az şey değildi. Sepete pamuk atıp duruyorduk... Beraber yaşamak, çalışmak ve başarılı olmak zorunda, olduğumuz (insan denen meçhulü)* tanımaya başlıyorduk. Ben, ego, bencillik ne müt-hiş eğilimmiş.*⁸⁸⁷

k. Demokratik Kurumlar ve Kore'ye Gönderilen Askerler

Bundan böyle, bizim ülkemizde de demokrasi var olacak. İktidar; muhalefetin, demokratik sivil kurumlarla basının; eleştirileri, önerileri ve haberleri ile yorumlarını göz önünde bulundurarak çalışacak.

Demokratik yolla iktidara gelen (14.V.1950) D.P.'nin, Kore'ye asker gönderme kararı; muhalefeti, sivil kuruluşlarla basını ayağa kaldırmıştı.

İktidar, askerî biran evvel gemilere doldurup yola çıkarmaktan, muhalefette kaptırdığı koltuğu ele geçirmenin hesabından, başka bir şey düşünmüyor gibiydi...

Kore Savaşı'nın, ulusal ve uluslararası etkileri ile ülkemizin çıkarları üzerinde duran yoktu.

Partiler; anayasa, dikta, emperyalist ve komünist cephe, savaş, acemi iktidar tartışmaları arasında, ülkenin çıkarları ile savaşa gönderilen askerler hakkında söz söylemiyorlardı.

Kore Savaşı'nın yarattığı; ilgi ve heyecan ile telâştan yararlanmayı düşünen Muhalefet, seçim yenilgisini hızla oya çevirmek, bazı sivil kurumlar ideolojik görüşlerle iktidarı, zayıflatmaktan başka bir şeye akıl erdirmiyorlardı.

Asker bu karışıklık içinde, acele yola çıkarıldı. Türkiye'de partiler, tartışmayı kavgaya dönüştürerek, halkı siyaseten uzlaşmaz kamp-lara bölmeye başlamışlardı.

Kore'ye gönderilen Türk Tugayı ise Kunu-ri'de katıldığı ilk muharebesinde, sayıca üstün düşmana karşı başarılı vuruşmaları ile

* Aleksı Karel.

⁸⁸⁷ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

dünyaya şapka çıkarttırmıştı. Devlete itibar, ulusa güven ve gurur ile Silâhlı Kuvvetlere şeref ve demokrasiye güç kazandıran Kore'deki askerlerin sıkıntılarından, ülkenin haberi yoktu. Toplum Kore'ye giden askerlerin, bir elinin balda diğerinin yağda olduğunu sanıyordu. Çünkü propaganda böyle diyordu...

Tokyo'da yaralılarımızın, Hastane dışına adım atmak şöyle dursun, kendilerine hastanede ikramda bulunan dost askerlere, karşılık verecek bir sentleri yoktu... Hiçbiri ne bağıryor ne de küsüyordu.

Askerler mektup gönderememekten, aileler de haber alamamaktan, merak ve üzüntü içindeydiler. O sırada Kore'de; Savaş Muhabiri olarak Cumhuriyetten Faruk Fenik, Akşam'dan Alâattin Berk ve Hürriyet'ten Hikmet Feridun ve Semiha Es bulunuyorlardı.

Askerlerin parasızlıktan, çektikleri sıkıntıları gören Türk Savaş Muhabirleri, gazetelerinde Gazilerle aileleri arasında haberleşme sayfaları açtılar. Böylece Basın iktidarla muhalefetin yapmadıkları görevi yerine getirerek, askerlerin haberleşme ihtiyaçlarını sağlamaya girişti. Yabancı Savaş Muhabirleri ile mukayese edilemeyecek, dar olanaklar içinde çalışan, Savaş Muhabirlerimizi şükranla anıyoruz...

Görüş ve inanışları çağdaş düzeyde olmayan, partilerini ekolleştiremeyen yöneticiler; ülkeyi vatandaştan, fedakârlık ve itaat beklentisi içinde yönetmeye devam ettiler. Bu anlayışa göre yöneticilerin zerrece, bir sorumlulukları yoktu. Sorumluluk hep halkındı. Yöneticilerin verdikleri zararlara katlanmak, hep vatandaşlara düşüyordu. Elbette bu gidiş çağdaş bir gidiş değildi. Buna da aslâ demokrasi denilemezdi. Çünkü Demokrasi, sadece partileri iktidara getirmek için işleyen bir düzenden ibaret değildir. Asıl olan halkın seçimden seçime değil, yönetimin her kesiminde, denetleyen, öneren ve uyarı bir Demokrasiye katılması, etkin rol oynaması sağlanmalıydı.

Hepimizin, bütün mesleklerin hayatını ilgilendiren, etkileyen, iç ve dış politika üzerinde düşünmek, konuşmak en sade vatandaştan en üst düzeydeki aydına kadar hepimizin hakkıdır. Yalnız askerlerin kamuoyu önünde iktidarı eleştirmeleri, partizanlık yapmaları bütün ordularda olduğu gibi bizde de, sınırı aşma ve suç işleme olarak yasal-yönetsel işlem görür...

Kunu-ri'den sonra bile Tugayın sorunlarını, ne iktidar ne de muhalefet ele aldı. Biz ise Kore'de hiç gevşemeden vuruşmaya devam ettik. Çünkü biz; yurt ve ulus ile Türkiye Cumhuriyeti uğrunda

ölmeyi göze almış askerlerdik. Görevimizin gerektirdiğini yapacaktık. Biz önce cumhuriyet ve vatan için and içen, sonra asker olan kişilerdik.

1. Eğitime Devam Ediyoruz

Sosa-ri'de; toplanmaya devam eder ve donatılırken; çok geçmeden yeni çetin muharebelere gireceğimizi biliyorduk. Muharebelerde edindiğimiz deneylere göre; erlerimizi vuruşmalara hazırlamak için disiplin, nişancılık ve savaş eğitiminden geçiriyorduk. Savaş yorgunluğuna, şehit ve malul olan arkadaşlarımızın acısına, endişe ve üzüntülerimize aldırmadan, günlerimizi eğitimle geçiriyorduk.

Muharebeyi yaşayarak tanıyan erlerimiz, bizi gözlerini dört açarak, can kulağı ile dinliyorlardı. Büyük bir dikkat ve hevesle söylediklerimizi, yapmaya çalışıyorlardı. İşin şakası olmadığını anlamışlardı.

Erlerimizin, bu sakın on gün içinde, gösterdikleri gelişmeden çok memnunduk. Erlerimizin; atış ve vuruşma taktikleri ile karşılına çıkacak her düşmanı, alt edebileceklerine güvenimiz artmıştı. Bilhassa erlerimizin atış hızına ve isabet oranına kimse, uzun boylu dayanamazdı. Erlerimiz muharebelerde, bu atışların yüzde altmışını yaparlarsa, bu bize yeterdi.

Erlerimiz, Kunu-ri muharebelerinde yitirdikleri arkadaşlarını unutmuyorlardı. Onların hatıraları ile doluydular. Düşmandan hesap sormak için muharebeyi ister gibiydiler.

Erlerimizin, vuruşmaya istekli ve kararlı olmaları; başarı ümitlerimizi arttırıyordu. Erlerimiz on gün içinde kendilerine gelmişlerdi. Büyük ve yıpratıcı bir çekilmeden sonra, böylesine çabuk toparlanmak ve yüksek bir morale kavuşmak, kolay görülecek bir gelişme değildi.

m. Savaşta Hizmet Eri Şaban Kart

"Burada sizlere Teğmenin Hizmet Eri, Şaban-Kart'tan bahsedeceğiz. Kore Tugayına atanan Teğmenin, ilk işi bir Hizmeteri seçmektir. Erleri gözden geçirir... sonunda;

— *En iyisi gönüllü olması*, diye düşünür. Erler topluca dinlendikleri bir sırada, düşünmelerine fırsat verircesine, ağır ağır ve tane tane;

— *Bana hizmet eri olmak isteyen ayağa kalksın!* der... Herkes-
ten önce Şaban Kart ayağa kalkar. Teğmenin gözü, Şaban Kart'ı
tutmaz. Şaban Kart sarı benizli, kısa boylu bir erdi. Halbuki muhare-
bede Hizmeteri, güçlü kuvvetli olmalıydı... Gerektiğinde Subayını
taşıyabilmeliydi. Teğmen, gene de herkesten önce ayağa kalkan,
Şaban Kart'ı hizmet eri seçer...

İlk günler, Şaban için de Teğmen için de iyi geçmez. Şaban söy-
lenenleri anlayamaz, bazı işleri unuttur. İşlerin yolunda gitmemesin-
den Teğmen de Şaban da rahatsızdırlar.

Resim 57: Hv. Tk. Telsizcisi Onb. Sabri Akar, Hizmeteri Şaban Kart
(Tğm. Nihat Tüzün arşivi)

Eğitimden; yorgun ve bazen de sinirli dönen Teğmen; yıkana-
cak su arar, Şaban'ı bulamaz, geciken yemeği için kızardı. "Dıştan
kızan Teğmene içteki Teğmen;"

— *Ne oluyorsun?* Şaban aslında iyi niyetli bir genç. Bilmediği i-
çin böyle davranıyor. *Sabırlı ol. Göreceksin iyi bir Hizmet Eri olacak,*
der. Sakinleşince Şaban'a;

— *Kart, o öyle olmaz. Dediğimi tekrarla... Unutmamaya dikkat*
et...

Bazen de Şaban içinden;

— *Teğmen herkesin içinde beni azarlamasa olmaz mı?* diye geçirirdi. Az biraz geçince Şaban da;

— *Teğmen haklı. Bütün gün güneş altında, toz toprak içinde askere lâf anlatmak kolay mı? Eğitimden dönünce; çadırı temiz, tertipli, suyu hazır, elbisesi ile gömleği ütülü, ayakkabısı boyalı olsun ister...* diyerek işlere sarılırdı.

Zamanla ne yapacağını, nasıl yapacağını, temizlikle tertibi öğrenir. Şaban her şeyi çok çabuk ve iyi anlıyor. Çünkü o zeki, iyi niyetli, çalışkan, becerikli sadık bir askerdir.

Sabahları Teğmen kahvaltısını yapsın diye;

— *Teğmenim bu sabah ireçel pek güzel,* derdi.

Şaban bazıları gibi; bir köşeye çekilip uyumaz ve hele hiç dedi-kodu yapmazdı. Her gün yapacak bir iş bulurdu.

Yemek vakitleri mutfağa koşar, sıranın önlerinde yer almaya dikkat ederdi. Aşkabını uzatırken aşçıya;

— *Teğmenin!* derdi. Halbuki Alayda Teğmene gelinceye kadar nice rütbeler vardı. Şaban için en önde Teğmeni gelirdi. Aşçı yemeğin yağlı, etli iyi tarafından koymamışsa hemen kızar;

— *Donguz... Teğmenin dedim sağa... eyüsünden ko!...* diye çıkışarak, aşkabını kazana döker... Şaban'ın aşçı ile arası yavaş yavaş düzelir. Bu olanlardan Teğmenin haberi olmaz. Şaban Kart; "*Şikâyet etmeyi ayıp sayan bir askerdir.*"

Geceleri Şaban; Teğmen yatıncaya kadar beklerdi. Teğmene;

— *İyi geçeler, Allah rahatlık versin,* demek çok hoşuna giderdi.

Kore'ye gemi ile giderlerken, Teğmenin kamarasına, Yugoslav asıllı bir kamarot bakıyordu. Yugoslav kamarot her gün kamarayı temizler, yatakları yapar. Şaban da her gün Yugoslav'ın başına dikilir.

Bir gün Bölük Komutanı, iki teğmenin yattığı kamaraya gelir. Hava sıcaktır, Şaban Kart'a;

— *Oğlum şu vantilatörü aç,* der. Şaban;

— *Üstüme vazife olmayan şeylere garışmam,* der. Yüzbaşı hizmet erinin bu karşılığını anlayacak deneyimdedir. Olayı Yüzbaşından öğrenen Teğmen, Şaban'a;

— *O yüzbaşısıdır. Bölüğümüzün komutanıdır: Biz ondan emir alırız. O ne derse biz onu yaparız. Sakın bir daha böyle bir densizlik yapma öğüdünde bulunur.*

— *Ağnadım komutanım!* derse de, Teğmenin önünde ve üstündeki subayları akli alır, ancak gönlü almaz.

Tugay muharebe vazifesi almıştır. Şaban Kart Takımın jipleri ile Bölüğü kovuşturmaktadır. 27.XI.1950 akşamı, Boyun noktasında jip bozulur. Yüzbaşı jipi bir Doça bağlatır. Şaban'da Doçun çekilmesini beklerken, herkes gibi o da, yol kenarında küllenmeye başlayan ateşin yanına kıvrılır. Hava soğuk ve karanlıktır. Uyku bastırır.

Bir süre sonra dört yandan tüfek sesleri gelir, el bombaları patlamaya başlar. Şaban tüfeğini kaptığı gibi, yol hendeğinde mevzi alarak ateşe başlar. Birkaç kişi bir araya gelirler. Bütün gece düşmana ateş ederler. Gün aydınlanırken, düşmanın yola indiğini görürler. Ne edeceğini düşünür, bakınırken yolun menfezi gözüne ilişir. Sürünerek menfeze girer. İçerde dört beş askerin daha saklandıklarını görür. *Yalnız olmaktansa* diyerek yanlarına yaklaşır.

Bu arada menfezin ağzına gelen bir Çinli, onları orada görünce arkadaşlarına seslenir. Çinliler;

— *Dışarı çıkın!* işaretini verirler. Ne edeceklerini bilmeden öyle dururlar. Çinliler menfezin ağzına yığıldıkları dalları ateşe verirler. Şaban Kart;

— *Arkadaşlar bizi dumanla boğacaklar. Esir olmam. Kendimi aşağıya atacağım*, der. Dediğini yapar. Aşağı yuvarlanırken, arkasından ateş ederler, isabet ettiremezler. Şaban ağaçlara çarparak, aşağıya yuvarlanır. Bayılmıştır. Uyandığında kendisini dinler. Kırığı yoktur. Orman içinde yürümeye başlayınca, ayağının ağrıdığını duyar...

İllerden silâh sesleri gelir.

— *Tugay o tarafta olmalı*, der. Vadi içinden şose üstünden düşman birliklerinin Tugaya doğru gittiklerini görür. Tepelerde de düşman grupları ilerlemektedir. Kendi kendine;

— *Ben de ikisinin ortasından (Tepe ile Dere arasından) görünmeden Tugaya doğru yaklaşayım*, der... Cepheye 500 m. yaklaşınca; Türk subaylarının komutlarını işitmeye başlar.

Wawon Deresinde Çinlilerin bir danayı kestiklerini görür.

— *Gündüz gözü ile daha ileri görünmeden gidemem. Burada iyice saklanayım, hava kararınca Tugaya geçmeye çalışırım*, der.

Öğle sırasında Çinlilerin kaçıştıklarını, düzenlerinin karıştığını, Subayların bağırarak, askerlerini durdurmaya çalıştıklarını görünce;

— *Bizimkiler düşmana duman attırıyorlar*, diye sevinir.

Teğmen Nihat Tüzün;

— *Müjдеми isterim. Şaban Kart kurtuldu!* "diye bağırırken, karanlığın içinden çıkan Şaban Kart selâmını verir vermez Teğmenine sarılır:

— *Teğmenim çenteler (Arka çantaları) gitti*" diye ağlar. Teğmeni;

— *Ağlama, çantaların çaresi kolay*, der. Erini teselli eder. O arada Taburdan çekilme emrini getiren Assb. Kerim Şen'e;

— *Kerim, Şaban Kart bu gece Kademenin yanında kalacak. Onu bu gece nöbete, devriyeye yazdırma, dinlensin. Yiyecek vermeyi de unutmama. Bak Kerim, Şaban'a bir şey olursa sakın gözüme görünme. Şaban sen kademeye gideceksin. Sonra seni dinlerim. Şimdi işimiz var!"* diyerek geriye gönderir.

Şaban 28/29.XI.1950 gecesı Sinnim-ni köyü içindeki Tabur Ağırıklarının mutfakları yanında dinlenmeye geçer. Uykuya daldığı sırada; silâh ve bomba sesleri ile uyanır, ayağa fırlar. Ortalık cehennemeye dönmüştür. Kim kime ateş ediyor belli değil. Evden çıkan bir iki kadın, topallayarak giden Şaban'a, taş atarlar. Şoseden geçenler Şaban'ı jipe alırlar. Şaban, Sargı Yeri, Sahra Hastanesi derken, Tokyo'ya Amerikan Hastanesine götürülür. Hastanede on gün yattıktan sonra, taburcu edilir.

Giysi bölümünde herkes birer takım alırken, onun ikişer takım aldığını gören Amerikalı Subay, tercümana Şaban'ı işaret ederek;

— *Bu Türk eri fazla giyecek alıyor. Sorun bu fazla giyecekleri ne yapacak?* der. Ermeni tercüman Şaban'a;

— *Bu yaptığın nedir? Amerikalılara karşı bizi rezil ediyorsun*" diye çıkışır. Şaban sakın sakın;

— *Teğmenimin pantolonu yırtılmıştı. Türkiye'den elbise gelinceye kadar Teğmenim öyle dolaşırken, ben bu yeni elbiseleri nasıl giyerim. Bu elbiseleri Teğmenime götürmek için alıyorum*" der. Ter-cüman durumu Amerikalı Subaya anlatınca, Subay doğru Şaban Kart'ın yanına gider;

— *Biz yanlış anladık. Sen ne iyi askersin böyle. O giyecekleri bırak. Teğmenin için sana, Subay giyecekleri hazırlatayım! Teğmenin boyu nasıl?"* der.

Sosa-ri'de akşam eğitimden dönen Teğmen, birden bire Şaban Kart'la karşılaşır. Hal hatırdan sonra;

— *Teğmenim sıcak su hazır."* der. Doğrusu bir yandan hizmet erinin kurtulması, "öte yandan sıcak suyun hazırlanması iyi olmuştu. Banyosunu yapan Teğmen, Şaban'ın uzattığı paketi açınca;

— *Şaban bunları nereden buldun?* diye sorar. Şaban'da;

— *Amerikalı Subay** verdi. Hemide sene selâm gönderdi,* der...

Cephede bir akşam üstü, muharebenin tavsadığı bir saatte takım erleri;

— *Teğmenim, Şaban kademedede kalsın. Cephede bizimle kalma-sın"* derler. Sebep suydu;

Takım erleri dikkat etmişler. Şaban ne vakit cephede takımın yanında kalsa, muharebe şiddetleniyor, cephede yer yerinden oynuyormuş...

Askerlerimiz çok sevdikleri hindi etini de, her yediklerinde; Tugayın çok sıkı muharebeler verdiği kanaatine varmışlar, bu nedenle hindi etini uğursuz sayarlardı.

Şaban Bölük Kademesinde bırakılmasının, şaşılması nedenini biliyor muydu? Kimseye bir şey demedi, kimse de ona söylemedi.

* O vakitler Ermeniler bize yakındı. Arada; nefret, kin ve düşmanlık yoktu...

** Maalesef o günlerin telâşî içinde Amerikalı Subaya teşekkür mektubu gönderemedim ve şimdi kendisine gecikmiş olsa da burada teşekkür ediyorum.

Şaban her akşam üstü, yiyecek ve cephane getiren Doç'la cepheye gelirdi. Teğmene anı defterini getirirdi. Teğmen o arada günün notlarını yazar, defteri tekrar Şaban'a verirdi. Şaban'ın her geldiğinde, Takım Erkanına;

— *Sakin uyumayın! Teğmenin yanından ayrı düşmeyin!* uyarısında bulunmayı eksik etmezdi.

Şaban Kart; cephede kaldığı vakitler, gece hiç uyumaz, sabaha kadar Teğmenin başında nöbet beklerdi. Teğmenin üzerini örter... Gece sık sık Teğmeni için Tanrıya dua ettiği işitilirdi...

Tugay üç ayrı katile halinde, Türkiye'ye dönmekteydi. Teğmen dönerken hizmet eri Şaban Kart da Teğmenle birlikte yurda dönüyordu. Dönecek erler kura ile Subaylar ise puana göre, dönüyorlardı. Şaban torbadan *gider* yazısını çekerek, yanı kayrılma olmadan, şansı ile Türkiye'ye döner.

Gemi Seylân'da (Srilânka) Kolombo Limanına uğrar. Subaylar ikişer üçer şehri gezmeye çıkarlar. Fakat Şaban Kart'ın Üsteğmeni ile iki arkadaşı, şehre inmezler. Şaban Kart;

— *Üsteğmenim, subaylar şehre gittiler. Arkadaşlarınla niye gitmiyorsun? Paran yok galiba. Bende oniki Dolar* var,* der. Teğmenle iki arkadaşı; Kartın parası ile Kolombo'yu gezerler. İşte Şaban Kart böyle bir hizmet eriydi. Türk ordusunun; O itaatli, sadık, cesur ve temiz kalpli askerlerinden, birisi de Şaban Kart'tı...⁸⁸⁸

IV. TÜRK TUGAYI KUMPO YARIMADASINDA

1. Savaş Deneyimimiz

a. Geri Çekilme, Oyalama ve Oynak Savunma

Yalnız bizim değil, hemen hemen bütün BM Askerlerinin zayıf yönlerinden birisinin geri çekilme, oyalama ile oynak savunma ve gece muharebeleri olduğunu gördük. BM Askerleri gibi bizim askerlerimizde, Geri çekilme ile Oyalama muharebelerinde, çok duyarlı oluyor ve aksıyorlar. Paniğe, dağılmaya yatkın görünüyorlar.

* Şaban Kart'ın 13 ayda Kore'de biriktirebildiği para bu kadardı.

⁸⁸⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Savaşın doğasında kaygı, sürpriz, karışıklık, telâş, korku, heyecan ve kayıp vardır. Ateş altında; çözülmek, hızlı çekilmek, toplanmak, bir tek komutla düzene girmek... Bunun için kuvvetli Disiplin, Birlik ruhu, sağlam sinir ve cesaret ile iyi eğitim ister.

Türk Tugayı acemiliğine rağmen Wawon, Sinnim-ni, Kaechon muharebelerinde; yürüyüşten savunmaya, savunmadan taarruza, taarruzdan savunmaya ve geri çekilmeye geçme becerisini gösterebildi.

Fakat deneyler, çözüme ve çekilme ile panikleme sırasında; toparlanma ve düşmana karşı koyma konusunda, disiplin ile çelik iradeli, korkusuz Subaylara ihtiyaç olduğunu gösterdi.

Geri çekilme; erlerimizin, yiğitlik ile kişilik anlayışlarına, uygun düşmüyor. Cephede işlerin yolunda gitmediği, düşmanın üstün görüldüğü ve askerin yorgun, aç olduğu, Subay otoritesinin gevşediği hallerde, bir tek kelime özellikle gece; Kalkın! Geliyor! Durmayın! Kaçın! bağırışı, kıtayı panikletebiliyor.

Çekilme, güvensizlik duygusunu kamçılıyor. Bozgun, yanından geçtiği askerlerin de, dağılmalarına yol açabiliyor. Bu hallerde, Subayın işi ne kadar güç görünse de, panik selini iyi görülebilecek bir yere çıkarak, elinde tabancası, kararlı, gür ve sert bir sesle durmalarını, yüzlerini düşmana dönmelerini, haykırmalı... Askerler, kararlı ve kesin komutlara itaat ederler.

Erlere çekilmenin; savunma, taarruz, kovuşturma gibi olağan bir muharebe biçimi olduğu, diğer vuruşma şekilleri gibi detaylı olarak anlatılmalı. Gece gündüz, her türlü havada ve çeşitli arazide uygulanmalı olarak öğretilmelidir.

Erlere; geri çekilme, oyalama ve oynak savunma ile dünyanın sonunun gelmeyeceği, vuruşmanın doğal hallerinden olduğu belirtilmelidir.

Çekilmenin; düşmanı yıpratmak, hızını kesmek, düşmanı oyalarak, kuvvetlerimizin hazırlanmalarına gereken zamanı sağlamak için yapıldığı tarihten, örneklerle anlatılmalı...

Çekilme muharebelerinden geçmiş olanların, iyi savaşan ve zaferi kazanan askerler olduklarını, Savaş Tarihleri yazıyor.

b. Sivil Savaş

Kore'ye ayak basar basmaz, Sivil Savaş hareketleri ile karşılaştık. Çok geçmeden, Sivil Savaş konseptinin çok geliştirildiğini anlamaya başladık.

Kore'de, Askerî Savaş Plânları yanında, Sivil Savaş Plânlarının hazırlandığını ve birbirleriyle oldukça iyi ayarlandığını ve etkili uygulandıklarını gördük.

Sivil savaşın; iç disiplini bozmaya yönelik; (yasaları çiğneme, kavram kargaşası ile zihinleri bulandırma, yoğun yayın ile beyinleri yıkama, kolluk kuvvetlerini sindirme, halkın karşı çıkma iradesini ve tepkisini çöktürmek) olduğunu anladık.

Sivil Savaşların; çölde, stepde, dağlık, örtülü arazide ve yerleşim birimlerinde kısacası her yerde, süper güçleri nasıl güç duruma düşürdüklerini gördük ve içinde yaşadık.

Sivil Savaş, iki farklı alanda verilir. Birincisi, istilâcı düşman kuvvetlerine karşı, ikincisi ise; içteki etnik, dini ve ideolojik silâhlı ve silâhsız ayaklanmalara karşı verilir. En acı savaş; devlet otoritesini, ülke bütünlüğünü, halkın birliğini, yasaları, kısacası iç disiplini ve egemenliği savunma için verilen savaştır

Çağımızda; sivil ağırlıklı, her türlü iç ve dış tehdit ve saldırılara karşı; sivil ağırlıklı karşı koyma konseptleri, geliştirilmelidir.

İster içten ister dıştan gelsin, ülkede otoriteyi sarsan, barış ile birliği bozan, her türlü; etnik, dini, ideolojik sınıf zorlamaları karşısında, halk tavır almalıdır.

Anarşik; bölücü, tutucu, diktacı eylemlerin önlenmesinde yurttaşlar; en büyük sivil yöneticinin Yurt ve Yurttaş Hukukunu Koruma Yasası uyarınca, çağrıldıklarında hemen göreve koşarlar.

İç ve dış saldırılara karşı; önceden Kolluk, Silâhlı Kuvvet ve Sivil Karşı Koyma Gücü il ve bölge savunma plânları hazırlanmalıdır.

Kamu yöneticilerine bağlı, istihbarat örgütleri, kesintisiz çalıştırılmalıdır.

Vatandaşta devlet otoritesinin ve yasaların çiğnenmesine, anarşi ile terörün başını alıp gitmesine, bölücülükle gericiliğin yayılmasına, huzur ve güvenliğin bozulmasına; karşı çıkma bilinci ile karşı koyma iradesi kuvvetlendirilmelidir. Bu aydınlanmayı; kamu görevlileri ile

basın, meslek kuruluşları sağlamalıdır. Halk ile gençlik, teröre karşı demokrasiyi ve kamu huzurunu, koruma konusunda aydınlatılmalıdır.

Demokrasi, halk yönetimi olduğuna göre; halkın devletini, halkın yasalarını, halkın yurdunu, halkın hayatını ve halkın huzuru ile halkın hukukunu; savunmada Kamu Güçleri zorlandığı vakit, halk gidişi izlemek yerine, işe sahip çıkma, anarşiyi giderme hakkını, tepkide bulunmayı, demokratik ve çağdaş bir hak olarak kullanmalıdır.

Yörenin sivil baş sorumlusunun ilk görevi; bölgesinde huzur ve güvenliği sağlamak olduğuna göre, yöneticiler güvenlik konularında uyanık, dikkatli bulunmak zorundadırlar.

Güvenlik ve huzur; hiçbir gerekçe ile hafife alınamaz. İletişim ve ulaşım ile elektronik araçlarla; iç içe yaşanan dünyada; her yeniliğe, her gelişmeye ve her ani etkiye karşı hazırlıklı bulunmak, vatandaşları bilgilendirmek savsaklanmamalıdır. Çağın normları ne ise, bizim de konseptimiz, örgütlenmemiz, önlemlerimiz, ilişkilerimiz ve varlığımızla amaçlarımızı korumamız; aynı içerikte, aynı düzeyde, aynı duyarlılıkta ve etkinlikte olmalıdır.

2. Kumpo Yarımadasındaki Günlerimiz

a. Alay Komutasının Kurulması, Çeşitli Söylentiler

Taegu'da kaldırılmış bulunan Alay komuta kademesi, Genelkurmayın emri ile Sosa-ri'de tekrar kuruldu. Alayın kurulması ile Tugay Komutasında oluşan havayı bilmiyoruz. En iyisi bütün olanları unutup, Alay çatısında başarılı olmak için elden gelen yapılmalıydı.

Muharebenin başlı başına çetin bir sorun olduğunu görmüştük. Artık Tugay çatısında bir çekişme olmamalıydı. Komuta saat gibi işlemeliydi.

Sosa-ri'de bir hafta kadar kaldık. Köyün dışındaki okulda, halktan uzak, kendi içimize kapanmış, eğitimle vakit geçiriyoruz. Doğru dürüst haber aldığımız yok.

Japonya'ya geçmemiz, Çin'in ABD'ne savaş ilân ettiği, İngiltere ile Fransa'nın, ABD'ne arka vermedikleri, söylentileri dolaşıyordu. Gelecek karanlık görünüyordu. BM Kuvvetlerinin çekilmeye devam

edecekleri konuşuluyordu. Düşman batıdan altı, doğudan dört ordu ile taarruz edecekmiş...

Tugayımız Kumpo yarımadasını savunmak için, gene yaya olarak, yan korumasına gönderilecekmiş. Dostlarımızın bizi yaya bırakmalarından, haber vermeden çekilmelerinden, kaygı duyuyoruz. Biz cepheden değil, yanlarımızla gerimizdeki dostlarımızdan çekiniyoruz.

Yanaşık düzen ile atış eğitimi yapıyoruz. Erler burada yaptıkları atışları, düşman karşısında yapsalar, çok öldürücü olabilirlerdi.

II. Piyade Taburu 14.XII.1950 günü bindirilmiş olarak, Han Nehri Kıyısına hareket etti.

"Aramızda, yabancı iki savaş muhabiri var;

— *Evvelce Türkleri bazı kitap ve yazılardan tanıyorduk. Şimdi yakından tanıyoruz ve çok seviyoruz. Basın hep sizi övüyor, diyorlardı.*"⁸⁸⁹

Yarın Seul'ün doğusuna, ya da Teagu'ya gönderileceğimizden söz ediliyor.

b. Donatılıyor

Sosa-ri'de; savaşın yorgunluğunu atmaya, muharebelerde edindiğimiz deneylere göre; erlerimizi eğitmeye, kendimize gelmeye çalışıyoruz.

Tugayın donatılması için Amerikalılar, çok yakından ilgileniyorlar. Tugayın kışlık elbise ile hafif silâh ihtiyaçları, oldukça hızlı sağlandı. Ağır makineli tüfeklerin ikmali, birkaç gün içinde tamamlandı. Havanlarla motorlu taşıt ihtiyacı henüz ele alınamadı.

Kunu-ri Muharebeleri sırasında, BM Kuvvetleri ve özellikle; Türk Piyade Tugayı, 2. Piyade Tünmeni ve ROK II. Kor. birlikleri ağır kayıp vermişlerdi. BM'nin diğer birliklerinin de noksanlıkları vardı.

ABD'leri ikmal örgütleri, uzun ikmal yoluna ve ağır kış koşullarına rağmen, kısa sayılabilecek bir süre içinde; giyim, silâh, cephane,

⁸⁸⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

iaşe ve taşıt ile her türlü araç ve gereci hızla sağlayabildiler. Bunca insan bir öğün yemeksiz bırakılmadı. Sağlık desteği, aksamadan çalıştı. Posta işleri de önemle yerine getirildi.

Türk Tugayının silâh ikmalî ile bütünleme işleri, savunma mevzilerinde de devam etti. Onbeş gün sonra; Tugayın bir eksiği kalmamıştı.

c. Türk Tugayı, Amerikan 25. Piyade Tümeninin Emrine Verildi

"Sosa-ri'de bulunduğumuz sırada; (13.XII.1950) Tugayımızın 25. Piyade Tümeninin emrine verildiği bildirildi. Bu Tümen hakkında bilgiye sahip değildik, zamanla birbirimizi tanıyacaktık. Bize ilk gelen bilgi, Tümenin ve Alaylarının çok iyi oldukları, savaşlarda iyi ün yaptıkları yönündeydi.

Amerikan 25. P. Tümeninin sembolü; (Yıldırım "*Tropic Lightning*")'dı. İkinci Dünya Savaşı'nda; Guadalcanal'da, New Georgia'da, Luzon'da, Japonlara karşı vuruşmuş, şimdi Kore'de, BM Bayrağı altında, Kuzey Korelilerle Çinlilere karşı savaşıyordu.

25. Piyade Tümeninin 24., 27. ve 35. Piyade Alayları vardı. Bunlardan 24. Nigro (siyahî) Alayı, Amerika'nın Ayrılık Savaşı ile başlayan, eski ve şanlı bir tarihe sahipti. 24. Piyade Alayı Kore Savaşı sırasında, beklenen başarıyı gösteremedi.

27. Piyade Alayı *Wolfhounds* ve Komutanı Jhon H. Michaelis ile 35. Piyade Alayı *Cacti* ve Komutanı Henry T. White; Kore'de kahramanlıkları ve başarıları ile haklı bir şöhrete kavuşmuşlardı.

25. Piyade Tümen Komutanı, Kumpo yarımadasında Madong-ni'de bulunan, Türk Tugayının I. Piyade Taburunu ziyaret etti. General I. Piyade Taburuna saat 10.30 sularında geldi. General; çektiğimiz sıkıntıları; yakınmalarımızı biliyordu. General;

— *Durumdan habersiz, desteksiz ve tek başımıza bırakılmayacağımızı, yaya yürütülmeyeceğimizi temin etti...* General o sıkıntılı günlerde I. Taburda umulandan çok kaldı. Bizlerle açık ve içten konuştu. Kısıtlı vaktine rağmen, öğle yemeğini Tabur Subayları ile yedi. Tugay askerlerinin olumsuz anılarını, silme ve sarsılan güveni kuvvetlendirme çabası içindeydi.

25. Tümen Komutanı bize, ne söz vermişse hepsini yerine getirdi. Generale olan güvenimiz kuvvetlenmişti.

27. ve 35. Piyade Alayları ile omuz omuza vuruşmaktan ve 25. Tümenin emrinde çalışmaktan memnunduk. Zaman ilerledikçe; 25. Tümen Komutasının, 27. ve 35. Piyade Alaylarının, seçkinlikleri ile savaşkanlıklarına biz de tanık olduk. 25. Tümeni ve onun Piyade Alaylarını beğeniyor, takdir ediyorduk.

Şimdi Türkiye'de Kore Gazilerinin Dernekleri ile aile ocaklarında; 25. Tümene ve 27. Piyade Alayı ile 35. Piyade Alayına ilişkin güzel anılar, anlatılmakta ve yaşatılmaktadır.⁸⁹⁰

3. Kumpo Yarımadasını Savunma

a. *Tugayın Savunma Bölgesi*

Tugay, 25. Tümen cephesinin batısında, Kumpo yarımadasını savunmak görevini almıştı. Kumpo yarımadasının uzunluğu 35 km., (Kanghwa-do adası hariç) ve eni 8-13 kilometreydi.

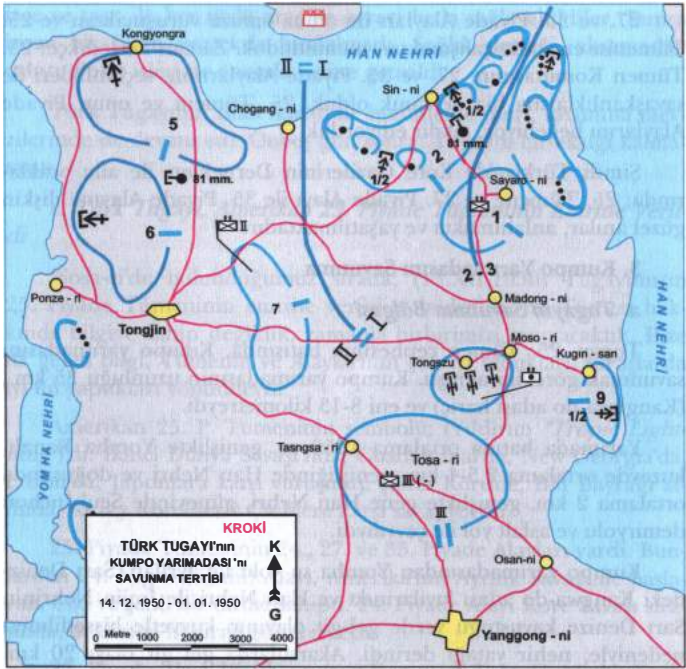
Yarımada batıda ortalama 1250 m. genişlikte Yomha Kanalı, kuzeyde ortalama 2,5-4 km. genişliğinde Han Nehri ve doğusunda ortalama 2 km. genişlikte gene Han Nehri, güneyinde Seul-İnchon demiryolu ve asfalt yol ile çevriliydi.

Kumpo yarımadasından Yomha su yolu ile ayrılan, Sarı Denizdeki Kangwa-do adası kıyılarında ve Han Nehri ile İmjın Nehrinin Sarı Denize kavuştuğu yerde gel-git olayının kuvvetle hissedilmesi nedeniyle, nehir yatağı derindi. Akarsularda gel git olayı 20 km. içlere kadar hissediliyordu.

Yarımadanın doğusu ile orta kesiminde yükseklikler; 100 m.'yi pek geçmiyordu. Yarımadanın kuzeybatısında yüksekliğin 300 m.'yi geçtiği görülüyordu. Arazi küçük orman parkları ile örtülüydü. Dar ve sık toprak yol ağı vardı. Yağışlı havalarda bu yollar çamur oluyordu. Kumpo yarımadasında kuzeyden güneye iki şose uzanıyordu. Yarımadada küçük (5-10 konutlu) sık yerleşim birimleri vardı.

Kumpo Köyü yanında bir hava alanı vardı. Yarımadanın güney doğusunda İnchon limanı, Seul'un batı güney ucunda Yongdongpori sanayi bölgesi bulunuyordu.

⁸⁹⁰ YALTA, P.T'gm. B.; Günlük.

Kroki 39: (Birinci Türk Tugayı arşivi)

Yarımadanın üç tarafını çeviren (1,5 km. genişlikten az olmayan) akar sular; savunulmasını kolaylaştırıyordu. Kışın nehirler donabiliyordu. Böyle hallerde; havan ve Toplarla, buz kırma atışları yapıyorduk. İlk kar 16.XII.1950 günü yağmıştı. Yarımada baştan başa karla kaplanmış ve çok güzel olmuştu.

b. Tugayın Kumpo Yarımadasında Savunma Tertibi

Kumpo yarımadasını savunma görevini alan Tugay Komutası; 14.XII.1950 günü II. Piyade Taburunu, ardından III. Piyade Taburunu savunma bölgelerine gönderdi. Topçu Taburu da Tungsari'de mevzilendirildi. I. Piyade Taburu ihtiyat olarak, 15.XII.1950 günü Madong-ni bölgesine kondu. Durmadan kar yağıyor.

Resim 58: Hv. Tk. K. Tğm. Bahtiyar Yalta

Biz kamyonlarla Kuzeye giderken, bu karlı havada halkın güne-ye doğru göç etmesini, hayret ve endişe ile gözlüyoruz. Durduk yer-de, bu göçte nereden çıktı? Yollara dökülen köylülere içimiz sızlaya-rak, bakıyoruz. Halkın içine sızabilecek ya da saklanabilecek Gerillâ-ların, muhtemel çılgın hücumlarına karşı, tetikte bekliyoruz. Madong-ni'ye varıncaya kadar, yanımızdan üç dört göç kolu geçti. Bu böyle sürerse, yarımada tamamen boşalacak... *Halkın haber al-ması ve sezgisi bizden çok iyi. Biz hantal kurumların tutsağı mı ol-duk? Biçime bağlılığımız, özü ve gerçeği kaybetmemize mi yol açı-yor?*

*"Tugayın savunduğu kıyının kuzeyinde; 50. Kızıl Çin Ordusu ile I. Kuzey Kore Kolordusu bulunuyordu."*⁸⁹¹

Türk Tugayının doğusunda 25. Piyade Tümeni ile Seul'ün kuzeyinde İngiliz Tugayının yer aldığı söyleniyordu.

I. Tabur Komutası, 19.XII.1950 günü; III. Taburun Savunma mevziini teslim almak üzere harekete geçti.

Alay ihtiyatına alınan III. Piyade Taburu, büyük kısmı ile Tangsan-niye yerleşir. 9. P.Bl. ise Chollyu-ri kıyısında savunma mevziine girer.

I. Taburu ile II. Tabur; iki Bölükleri ile Han kıyısında savunmaya, Birer Bölükleri birer Takımları ile ihtiyat, kalan kısımları ile yan koruması için tertiplenmişlerdi.

Tugayın cephesi kuş uçuşu, ortalama 12 kilometreydi. Cephenin batı ve doğu kanat ve yanlarının uzunluğu 24 km.'yi buluyordu. Kısacası I. ve II. Piyade Taburları; 24 km. bir cepheyi savunacaklardı. Bu cepheler, Oyalama Muharebesinde bile; Piyade Taburu için fazlaydı. Ancak, burada önümüzde 1,5 km'nin üzerinde geniş bir su engeli vardı.

Taburların İstihkâm Takımları, engel yapmada Piyade birliklerine yardım ediyorlar. I. Taburun İstihkâm Takım Komutanı P. Ütgm. Rıza Yaylalı; Kıyı Plajlarını tel çiti ile kapatıyordu.

Yarımada kar altında. Han Nehri buzlanıyor. Hemen hemen adım başında konut var. Köylüler pek evlerinden dışarıya çıkmıyorlar. Kuzey Kore'de olsaydık; köylüler etrafımızda dolanıp duracaklar, kırdı gezineceklerdi. Çünkü onlar Kızillara haber alma görevi yapıyorlardı.

c. Kumpo Halkı ve Kızılar

Kuzey Kore'de gördüğümüz yoğun düşmanlık havasından sonra; Kumpo halkının, sıcak ve içten ilgisi, bizi çok sevindirmişti. Halk, yarımadaya gelmemizden memnun görünüyordu. 18/19.XII.1950 gecesi, Madong-ni köyü öğretmeni; I. Tabur Subaylarına Seul'den getirttiği sanatkârla, gerçekten unutulmayacak neşeli bir folklor gecesi

⁸⁹¹ YALTA, P.Tgm. B.; Günlük.

yaşattı. Teagu'dan sonra, ilk defa burada içten karşılandık. Yabancı-
lık hissetmeden eğlendik. Bize yapılan ikramı hiç unutmadık.

"Bize ikide bir;

— *Komünistler buraya gelemeler değil mi?* diye sorup duru-
yorlardı.

Madong-ni Köyü Bay Öğretmenin anlattıklarına göre;

— *Kuzeylilerin ilk saldırıları sırasında, kimse yerlerinden oynama-*
mamış.

Düşünmüşler ki; gelenler komünistten önce, Korelidirler, kar-
deşirler. Üstelik ekonomik ve sosyal güvence ile adalet vaad etmek-
teler. Bütün aksaklıkları, kötülükleri kaldıracaklarını ilân eden Ku-
zeyli kardeşlerini, tam bir kalp huzuru içinde karşılarlar.

Gerçekten ilk birkaç hafta; kol kola, şarkılı, türkülü çok güzel
geçer.

Sonra, Kuzeyli kardeşler, gerçek yüzlerini göstermeye başlarlar.
Yiyeceğe, mülke, her şeye el koyarlar.

Kuzeyli Komünist Kardeşler; casustur, bu din adamıdır, şu ulus-
çudur, bu kapitalist domuzudur, bunlar da işbirlikçilerdir, şunlarda
halk düşmanıdır suçlaması ile sorgusuz, sualsiz köylerden adam
kaldırmaya başlarlar. Kimse yakınlarının akıbetini soramaz olur. Gi-
den geri gelmez.

Sabahları tarlalarına gidenler, yol kenarlarındaki ağaçlarda, sal-
lanan komşularının cesetleri ile karşılaşmaya başlarlar. Ortılığı kor-
ku ve dehşet havası kaplar.

Ümidin ve oyunların yerini, gözyaşı, sefalet alır. Jurnalcilik yayı-
lır. Kimsenin kimseye güveni kalmaz. Artık geceler korku içinde
geçmeye başlar. Baskın, talan, katliam iyice çoğalır. Irza geçme olay-
ları, olay olmaktan çıkar.

Köylüler de Öğretmen gibi Kuzeylilerin vahşetini anlata anlata
bitiremiyorlardı.

- *Bakın, diyorlar... Köylerde bir tek domuz, bir tek kümes hay-*
vamı kalmadı. Çünkü hepsini komünistler götürdüler. Bir yudum
şarap bırakmadılar. Komünistler gelmeden önce geçinebiliyorduk.

*Şimdi muhtaç duruma düştük. Birbirimize inanamaz olduk. Toplum içine kötü tohumlar atılar... Artık buralara gelmezler değil mi? Siz onları kovarsınız değil mi?*⁸⁹² emin olmak istiyorlar, çekilmemizi istemiyorlardı.

Bizi yanlarında görmek ve bize güvenmek isteyen bu barışçı ve terbiyeli, topraklarına bağlı çalışkan insanları, maalesef koruyacak güçte değildik. Onları korumak için vuruşmaktan çekinmeyecektik.

Ne çare ki düşman, sayıca üstün durumdaydı. Şimdi oyalayıp avuttuğumuz bu halkı, bir gün bırakıp çekileceğimizi düşündükçe, kahroluyorduk.

4. Han Kıyısındaki Günler

a. Halk Köylerini Terk Etmeye Başladı

Aralığın son yarısında, köylüleri birden yola çıkma telâşı sardı. Ordu yerli yerinde duruyordu. Halk niçin göç ediyordu? Köylüler lüzumlu eşyalarını, yiyecekleri ile çocuklarını, arabalarına yükleyerek; ya da sırtlarında taşıyarak, kar ve tipi altında yola koyuluyorlardı.

— *Neden göçüyorsunuz? Bakın biz buradayız!* Dediğimizde; acı acı gülerek; "*sanki siz durabilecek misiniz*" der gibiydiler. Köylerde birkaç yaşlıdan başka, kimse kalmıyordu. Güzel yarımada, iyice ıssızlaştı. Bu hal sinirlerimizi bozuyordu. Yarımada hayat durmuştu.

Biz savunma mevzilerimizi pekiştirir, toprağa gömülür, engeller yaparken, Kuzeyde Çinliler ve gerimizde Koreliler hareketlendiler. Komünistler karşımızda yığdıkları kuvvetleri, gece yürüyüşleri ile taarruz bölgelerine yanaştırıyorlardı.

Güney Kore halkı da köylerini terk ederek, güneye doğru göç ediyorlardı. Kar kış, yokluk, hastalık ve sıkıntı demeden, ocaklarını terk ediyorlardı.

Aralığın son haftasında, göçün nedenini kavrayabildik. Halkın haber alma ve durumu değerlendirme yeteneğine, hayran kaldık. Halk; zayıf ve uydurma bir varsayımla göç etmiyordu. Halk, yakında komünistlerin taarruza kalkacaklarını, BM'nin düşmanı durdurama-

⁸⁹² YALTA, P.T'gm. B.; Günlük.

yacağını anlamıştı. Köylüler bu nedenle, yollara dökülüyorlardı. Çünkü onlar, bir daha komünist işgali ile karşılaşmak istemiyorlardı.

Resim 59: Kızılardan kaçan Koreliler (1950-1951) (Ali Çelen arşivi).

Çok sonraları bu göç hareketinin; Amerikalılar ve Güney Kore Hükümeti tarafından teşvik edildiğini işitecek ve şaşacaktık...

Cephenin doğu kesiminde, *Hugnam* yöresinden 91.000 sivil deniz yolu ile tahliye edilir. Bu sivillerin, o çok karışık ve tehlikeli günlerde, dış destekle ancak ayakta durabilen zayıf Kore hükümetinin, zorlaması ve teşviki ile yurtlarını terk etmeleri düşünülemez. Onların göçüne, Kızıl zorba yönetim yol açıyordu. Halk Kızılardan kaçıyor-du.

Bölgemizden göçen halkı, Tugayın ve Amerikalılarla Korelilerin, teşvik ettiklerine tanık olmadık. BMK kendi derdine düşmüşken, başına birde mülteci sorununu nasıl alırdı? Bu kadar insanı barındırmak, yedirmek kolay mıydı?

Bize göre Kore halkı, kendi iradesi ile göç ediyordu. Çünkü Halk Kızılardan çok korkuyordu.

Bir buçuk milyonun üstünde insanın, o kış kıyamette, telkinle yerini yurdunu terk edeceğini düşünmek, kabul edilecek bir iddia değildir.

Aksine halk güneye doğru göçe başladığı vakit, bu göç önlenmek istendi. Çünkü askerler, bu büyük göç kabileleri içine, çok sayıda çetecinin sızabileceğini ve tehlike yaratabileceğini düşünüyorlardı.

Buna rağmen Güney Kore hükümeti, ulusal ve politik nedenlerle, göçün önlenmesine karşı çıkmış olabilir. Göçe, teşvik vardı veya yoktu. Gerçek olan şuydu; yüz binlerce insan, kırlara dökülmüştü. Bu mevsimde göç, emirle başlatılacak bir iş değildi. Göç emirle de, durdurulacak bir olay değildi. Bize göre, göçün temelinde; ilk komünist işgali sırasında, Güney Korelilerin edindikleri acı deneylerin etkisi vardı. Hasılı, 1951 yılı Kore halkı için çetin, ızdıraplı ve sıkıntılı geçmeye başlamıştı.

b. Kızılar Noel'i Kana Buluyorlar

Tabur Komutası;

*"- Bu gece düşmanın cephemize taarruz etmesi bekleniyor... Mevzileri işgal edin. Bütün mevcudunuzla uyanık bulunun"*⁸⁹³ emrini verdi.

22.XII.1950'den beri, hemen her akşam üstü, Taburlar; Bölüklere *"dikkatli ve uyanık, vuruşmaya hazır"* bulunmalarını emrediyorlardı. *"Düşmanın 22.XII.1950 günü, Güneye doğru ilerlemeye başladı"*⁸⁹⁴ söylentisi, BM Askerleri arasında yayıldı. Noel'e yaklaşırsen, fısıltılar artıyordu.

Alınan tutsakların anlattıklarına göre; düşmanın iyice yaklaştığı, taarruz etmek üzere bulunduğu anlaşıyordu. Tutsakların çok defa yalan söyledikleri görülüyordu. Verdikleri bilgiler, her vakit doğru çıkmıyordu. Buna rağmen, gene de en iyi haber kaynağı tutsaklardı.

Düşmanın Noel, Yılbaşı demeden, kapitalistlerin kutlamalarını engellemek, bu karakışta rahatlarını bozmak için, taarruz etme olasılığı kuvvetliydi.

⁸⁹³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁸⁹⁴ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Tugayımız geri çekilme hazırlıklarına başlamıştı. Fazla eşyalar geriye gönderiliyordu. Çekilme yolları keşfediliyor, Gerillâlara karşı önlemler alınıyordu.

Gecenin başlaması ile cephenin kuzeydoğusundan sabaha kadar devam eden, ateş sesleri geliyordu. İlk zamanlar meraklandırıran ve heyecanlandırıran ateşleri, şimdi daha sakin karşılıyoruz.

27/28 Aralık gecesi, düşmanın 25. P. Tümenine taarruz edeceği haberi geldi. Tabur Komutası mevzilerin gene tam mevcutla işgal edilmesini emretti. Biz gözetleme ve dinleme postaları ile yetiniyoruz. Çünkü Subaylarımız geceleri ayaktalar... Her akşam üstü tekrarlanan; *tam mevcutla* mevzileri işgal emirlerini aynen uygulasak, erlerimiz uykusuzluktan ve gerginlikten güçsüz kalırlardı.

Durum git gide geliyordu. Düşman taarruzu patlamak üzereydi. Biz de düşmanı karşılamaya hazırдық. Cephe gerisinde de yoğun, telaşlı bir faaliyet sürüyordu.

Cephenin doğu kesiminde; Seul ile Yundongpo'daki ikmal depoları, İnchon Limanına taşınıyorlardı. Tahliye edilemeyen depoların havaya uçurulduğu anlatılıyordu. Bütün bu işaretler; çekileceğimizi gösteriyordu.

Kayıplar vermiş, yengilin şokunu üzerinden atamamış BMK'nin, düşmanı durdurması, pek mümkün görülüyordu. Durum, daha doğrusu bizim (BM) durumumuz kötüydü.

Bu olumsuz koşullar içinde, Gen. Mac Arthur'un; ABD ile BMK'ni, Çin'le savaşa sokmak için çok çaba harcadığı konuşuluyordu.

c. Erlerin Ameli Akılları

Taburlar, Kumpo yarımadasında Mangalara kadar yayılmışlardı. Ortalıkta diz boyu kar vardı. Hava soğuk ve rutubetliydi. Isınmak için ateş lâzımdı.

Burada erlerimizin "*pratik akılları*" imdadımıza yetişti. Erlerimiz arka yamaçlara, çok iyi gizledikleri sığınaklar yaptılar. Sığınakla-

* Emanuel Kant'ın; Beyni, Kuramsal, Uygulamalı ve Estetik Akıl Sınıflandırması.

rın girişleri dallarla örtölmüş, çadırla kapatılmıştı. Çadırı aralayıp içeri girince, sıcak hava ile karşılaşılırsunuz. Ocakta odun yakılıyor. Yere pirinç sapı ve üstüne 10 cm. kalınlığında Kore pirinç sapı hasırları serilmiş. Yanlarda gömme raflar, askılıklar, yapmışlar. Silâhları ile teçhizatı ve uyku tulumlarını, özenle yerli yerine yerleştirmişler. Sığınakların içi ocaktaki alevlerle, yada mum ile aydınlatılıyor. Sığınakta iki büküm olmadan, ayakta durulabiliyor. Akşamları, tipili havalarda, sığınak; kahvesi, kakaosu ve çayı, sigarası bulunan, rahat bir sohbet yeri oluyordu...

Meşeli tepenin eteğinde, Sin-ni köyü var. Köyde genç erkek yok gibi... Kadınlarda pek dışarı çıkmıyorlar... Karşılaştığımızda, Korece birkaç kelime ve işaretle selâmlaşıyoruz.

☞ Koreliler; çam kozası, kurumuş ince dal ve kuru yaprak yakarak ısınıyorlar. Korelileri rahatsız etmemek için evlerinin içini henüz görmüş değiliz. Erlerimizi de köylüleri incitmemeleri için sık sık uyuyoruz.

Köylülerin; budayıp, altını temizledikleri bakımlı meşe korusundan erlerimizin, aşırıya gitmemek üzere; ağaç kesmelerine göz yummuyoruz. Köylüler; bir şey demiyorlar. Bakışlarından ağaçlarının kesilmesine çok üzüldüklerini anlıyorduk. Ne yapabildik ki, ateş için oduna ihtiyacımız vardı. Sigara, çikolata ile gönüllerini almaya çalışıyoruz.

Kore halkı ve bilhassa Kore köylüleri; ağaca, ormana çocuklarına bakar gibi bakıyorlar. Giderek çölleşen dünyada, ormanlı dağlardan başka, Kore'de hemen her köyün etrafında el emeği ile yetiştirilmiş, birkaç dönümlük meşe ya da çam parkları var. Dünya çöl olabilir, ama Kore bu kafa ile aslâ çölleşmez... Çünkü köylüsünden kentlisine kadar Koreliler, ağaç yetiştiriyor, ağacı koruyor, ağacın önemini biliyorlar.

☞ *ç. General Şahap Gürler Cephede*

Genelkurmay İkinci Başkanımız, General Şahap Gürler, 30.XII.1950 günü, ikinci vakti I. P.Tb.'nun Han Nehri kıyısındaki savunma mevzilerine geldi.

General Gürler'in Kunu-ri Muharebelerinde verilen büyük kayıplar ve komuta sirtüşmeleri nedeniyle; Kore'ye suçlu aramak için geldiği söyleniyordu.⁸⁹⁵

General birinci hatta, etrafını alan Teğmenlerle görüştü. Onların yakınma ve isteklerini dikkatle dinledi. Teğmenler, her şeyi açık açık söylediler. Parasızlığı, çekilen sıkıntıları, bir bir anlattılar. Hasılı, Kore'de kendi haline terk edilen Tugaya, hükümetin ilgi göstermesini istediler. "En yürekli konuşmayı da P. Tğm. İhsan Sözer yaptı. General Şahap Gürler;

Resim 60: Genelkurmay İkinci Başkanı General Şahap Gürler ile General H. Tahsin Yazıcı cephede (Han Nehri kıyısı) (Basından).

— *Sizi çok iyi anlıyorum. İçinde bulunduğunuz sıkıntıları görüyorum. Biraz daha sabredin. Kunu-rî'deki başarınızdan sonra muhalefetin, hükümeti bunaltan baskısı, iyice hafifledi. Bundan sonra hükümet, sizin sorunlarınızla ilgilenmek fırsatını bulacaktır. Bütün ihtiyaçlarınıza, en kısa zamanda çözüm getirilecektir. Bu sizin hakkınızdır. Yüzümüzü ak ettiniz. Sizin için ne yapsak azdır, dedi.*

⁸⁹⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

General Gürler, ayrılırken;

Erler dahil mektupları Türkiye'ye ben götürüp, yerlerine ulaştırılmalarını sağlayacağım... ⁸⁹⁶ sözü ile cepheden ayrıldı.

General Gürler, hediye ile değil, Bavullar dolusu Gazi mektuplarıyla Türkiye'ye uğurlandı.

General Gürler Türkiye'ye varınca, Ankara Orduevi'nde, Cumhurbaşkanı'nın da katıldığı toplantıda, Kore'deki askerlerimizin durumlarını, bir bir anlatıyor. Sorumlular sadece;

— *Askerimiz iyidir. Aferin onlara*, derler.

Tugayın Kore'deki Gerillâ hareketleri ile Kunu-ri Muharebeleri üzerinde de durulmaz. Ayak üstü yazılmış, Subay ve Er mektupları üzerine, gece eğitimlerine çıkılır. Kurmayların hiç olmazsa önemli muharebelerden sonra Kore'ye gelerek, incelemelerde bulunmaları fena olmazdı.

General Şahap Gürler'den sonra, hiçbir şey değişmedi. Sıkıntılarımız devam etti. Kore'de bulunan Askerlerden hiçbirisi bizim asker kadar dara düşmedi.

Devlet ve ülke diyerek, var gücümüzle savaşa devam ediyorduk.

Siyasetçiler Kore'deki gelişmeleri de; kendi ustalıklarının başarıları olarak değerlendirince, bizimle ilgilenmelerine bir neden kalmıyordu.

5. Kızıl Çinlilerin Taarruz Hazırlıkları

a. Haberler

Köyler boşaldı. Yarımada da ne ses, ne hareket var, ortalık iyice ıssızlaştı.

"Yarımadadan son ayrılanlara;

— *Biz buradayız, dememize, acı bir tebessümle;*

— *Size iyi şanslar?"* diyerek yola koyuluyorlardı.

Düşman hakkında gelen haberler; 20.XII.1950'den itibaren artmaya başlamıştı. O günlerde; Washington, Pekin ve Tokyo merkezle-

⁸⁹⁶ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

rinde, basın toplantıları yapıyordu. Radyo duyuruları ile diplomasi savaşı, bütün hızı ile sürüyordu. Siyasiler bildiklerini okuyorlardı.

"General Mac Arthur;

— *Yakında şiddetli muharebelerin, Noel ile Yılbaşı haftalarında görülmesinin beklendiğini*⁸⁹⁷ söyler.

"Düşmanın, 24.XII.1950 gecesi taarruz etmesinin beklendiği, mevzilerin işgal edileceği ve birliklerin uyanık bulunacağı" bildirildi. Zaten "22 Aralık'tan itibaren, hemen her akşam;

— *Dikkatli olmamız, uyanık bulunmamız*" emrediliyordu.

*"Düşmanın üç Tümenle Kaesong'u işgal ettiği haber verilirken, Kızıl baskısının artması halinde; BM'nin Güneye çekileceği"*⁸⁹⁸ söyleniyordu.

Düşman taarruzunun bir saat haline geldiği ve BMK Kunu-ri'de yedikleri darbenin etkisinden henüz kurtulmadıkları şu günlerde; ateşli ve cesur General Walton H. Walker'in ölümü iyi olmamıştı.

Ancak; ABD Silâhlı Kuvvetlerinde, normları yüksek Generaller yetiştirildiği hakkında bir kanaat edinmiştik. Buna göre gelen gideni aratmayacaktı. Generallerle Diplomatların ve Politikacılarla iş çevrelerinin (işveren-işçi) oluşturdıkları birliktelik, ABD'nin yararına işliyor. Siyasî ve askerî liderler, ABD'nin geleceği için, didiniyorlar. Sivil Asker ayrımı yok gibi, iyi kaynaşmışlar.

b. Muharebenin Nefesi Duyuluyor

22/23.XII.1950 gecesinden itibaren, 25. Piyade Tümeninin İmjin Nehri boyundaki mevzilerinden, hemen her gece; gün ışıyınca kadar, silâh sesleri geliyordu. Gündüzleri Top atışları yapılırken Uçakların da, düşmanı bombaladıkları görülüyordu.

26.XII.1950'den itibaren uçaklar karşımızdaki (Han Kuzeyi) araziye bombalamaya başladılar.

"26.XII.1950 günü, Tugaydan, Han Nehrinin karşı kıyısında, gece keşfi ve tutsak almak üzere gönüllü, istendiğinde, erler;

⁸⁹⁷ Kutup Yıldızı, Sayı 7, 25.XII.1950.

⁸⁹⁸ Kutup Yıldızı, Sayı 6, 24.XII.1950.

— *Teğmenimiz başımızda olursa, hepimiz gönüllüyüz, derler.*⁸⁹⁹

*"27/28.XII.1950 akşamı, cephedeki Piyade Bölüklerine hazır bulunmaları bildirildi."*⁹⁰⁰ Düşman taarruzu çok yaklaşmıştı.

Cephede geceleri; Ağır silâh başındaki ve Devriye ile Gözetlemedeki, Dinleme Postalarındaki görevliler dışındaki erleri dinlendiriyorduk. Çünkü gündüzleri, savunma mevziinde yapacak işler bitmek bilmiyordu. İyi ve sağlam mevziin hududu yoktu. Çünkü iynin daha iyisi vardı...

Gen. Mac Arthur;

*"Kore'de son 6 hafta içinde yeniden eğitilen ve 130 000 askerden oluşan Kuzey Kore kolordularında, üç beş Tümen bulunmaktadır. Komünistler 38. paralelin Kuzeyinde Genel Taarruza geçmeye hazırdırlar. Kuzey Koreliler 38. paralelin 5 km kadar güneyine yanaştılar"*⁹⁰¹ diyordu.

Rakamlar üzerinde durma alışkanlığı olanlar; General Mac Arthur'ın verdiği son rakamların, BM için ne anlama geldiğini kolayca kavrayarak, endişeye kapılabilirler. Çekilme ve Pusan kelimelerinin sık kullanılması, direnmeyi ve vuruşmayı değil, biran evvel Kore batağından çekip gitmeyi akla getiriyor. Kantarın topuzu kaçıyor.

25.XII.1950 günü erlere söğüş hindi eti, karides ve bira verildi. Erlerimiz, çok sevdikleri hindi eti her verildiğinde, Tugayın çetin muharebelere girdiğini fark ettikleri için, uğursuz sayıyor ve yemek istemiyorlardı. Karidesi de ilk defa burada gördüklerinden, yiyemiyorlardı. Askerlerin çoğu, şehit sayılmak için, az alkol bulunan birayı bile içmiyorlardı. *"BMK'nin 140 mil genişlikteki cephede, kayıp vermemek için gerektiğinde, Pusan'a çekilecekleri"*⁹⁰² söyleniyordu.

81 mm.'lik Havan Takımının, iki Havanı 20.XII.1950 günü geldi. Havan erleri bayram ediyorlar. Piyadelerde Havancılara *"hayırlı*

⁸⁹⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁹⁰⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁹⁰¹ Kutup Yıldızı, Sayı 10, 28.XII.1950.

⁹⁰² YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

olması" dileğinde bulunuyorlar. 24.XII.1950 günü de, son iki havan geldi. Havanlar mevzilenince piyadeler sevindiler.

25.XII.1950 günü, BMK'nin hava faaliyeti çok arttı. Karşı yakadaki düşman grupları, Han Nehri kıyısına inmeye başladılar.

Cephemiz ne kadar çok geniş olsa da ve geniş boşluklar bulunsa da, düşmanın gündüz yapacağı çıkartmayı, Hava desteği ile ve ateşle, Han Nehri'ne gömebiliriz. Gece girişilecek bir nehir geçişini, aydınlatma mermileri ile gündüze çevirerek önleyebileceğimizden, kıyımıza erişebilenler olursa, onları da Karşı Taarruzlarla, suya dökebileceğimizden emindik.

28/29.XII.1950 gecesini tetikte geçirdik. Düşman bütün gün uçaklarımız tarafından bombalandı. Bombalanan yerlere bakılırsa, düşman karşı kıyıya çok yaklaşmış. Uçaklar düşmanı bombalayarak; dağıtmaya ve taarruzunu önlemeye çalışıyorlar.

29/30.XII.1950 gecesi 25. Tümen cephesinde yer yerinden oynarken, bizim cephemizde sükûnet vardı. Erlerimizin ateş Disiplini çok gelişti. Karaltı görünce, hemen tetiğe basmıyorlar. Haber veriyor, emir bekliyorlar.

Yanımıza üç Hava Muhabiri geldi. Fotoğraf çektiler. Sıcak kanlı insanlar. Hemen kaynaştık... Onlarla konuşurken; yurt özlemini, yaklaşan düşmanı unuttuk.

Yağmur yağıyor. Mevziler; su ve çamur içinde kaldı. Kar yağmurdan daha iyi.

c. Cephede Yılbaşı

Bu gece eski yılın sona erdiği, birçok acı ve tatlı anıların noktalandığı, yeni yılın başladığı, dilek ve beklentilerin ilk sayfasının açıldığı gecedir.

Dünyanın yeni yılı; ışık, şarkılar ve kahkahalar içinde, ümitlerle karşılandığı bu coşkulu gecede biz, Han kıyısında; bir tepeden, zifiri karanlığın derinliklerinden, gelen top seslerini dinliyoruz. Dünya bu gece uyumayacak. Biz de *"Babil Kulesini"* andıran Kore'de, Yılbaşı gecesini elde silâh, uyanık geçireceğiz...

Akşamüstü, Gözetleme yerinde Astsubay Hami Uysal'ın yanımdım. Onbaşı Orhan;

— *Teğmenim Üsteğmen Selâhattin Eregemen konuşmak istiyor, dedi.*

— ... *Tğm. Nihat Tüzün'le beraberiz. Bu gece tavuk ziyafeti var... Seni bekliyoruz... dedi.*

Cephede Teğmenlerin tek şikâyetleri, yalnızlıktır. Erlerimiz; iyidirler, hoşturlar. Onlarla konuşmalarımızda, ağızlarından aynı laflar dökülür...

— *Sen bilen Teğmenim... Sayende Gomutanım... Ne diyem Teğmenim... Bir yaramazlık yok Gomutanım... İyiyiz Gomutanım... sözlerinden başka bir lâf çıkmaz...*

Kendi aralarında, toplu eğlencelerde; taklitler, şarkılar, şakalar ve hikâyelerle etrafa neşe saçarlardı.

Karanlık bastı...

25. Tümen cephesinden gene silâh sesleri geliyor:

— *Bu gece erken başladılar. Kızılar bu gece rahat vermeyecekler... Bizim cephemizde ne ses, ne de hareket var. Cephemizde Topçu Taburumuzdan, başka ateş eden yok.*

Han Nehri buz tutuyor. Havanlarla arada bir buz, kırma atışları yapıyoruz.

Erleri dolaşa dolaşa, Orman korusunu geçerek, Ütğm. Selâhattin Eregemen ile Tğm. Nihat Tüzün'ün bulundukları tepeye çıkarken, kakao kokusu gelmeye başladı. Tepedeki saz damlı, kerpiç harap binada; bir canlılık var.

Ocakta güzel bir ateş yanıyordu. İçerisi sıcaktı. Yere battaniyeler serilmişti. Çelik başlıklarla, Tomsonlar ve tabancalar kapının yanında.

İçimiz sıkılsa da, düşünceli olsak da, yurdu özlese de; bu gece Çinliler mani olmazlarsa, şakacıktan da olsa, aramıza neşeyi davet edecektik.

Yorulmak bilmeyen sadık Hizmet Erlerinin, hazırladıkları sofranın başına geçtik. Erlerimiz karidesle birayı sevmedikleri için, bu gece epey yiyeceğimiz içeceğimiz var.

Ütğm. Selâhattin Eregemen, duygulu genç şair Orhan Veli'nin "*Fakir Üsküdar*"ından ve biricik annesinden bahsetmeyi çok severdi.

Neşelenmeye özen gösterdiğimiz, bira destekli sohbetimizi, iki de bir telefonun zil sesi kesiyordu. Her ne kadar Hizmet Erlerine,

— *Telefona siz bakın. Ne istediklerini sorun* dediysek de ikide bir zil sesi, ardından hizmet Erinin;

— *Tabur, bu gece çok dikkatli olmayı emrediyor.*

— *Kızılar İmjin Nehri'ni geçmişler,*

— *Doğudaki ROK Kolordusuna düşman taarruza başlamış.... haberleri üzerine sofradan kalkıyoruz.*

Aklımıza, Taburumuzun en uç noktasında ve düşmanın ilk el atacağı kıyıda bulunan, Tekirdağlı Tğm. Recai Erkal geldi. Batısında ki 25. Tüme, dinmek bilmeyen, ateş patırtısını soralım diyoruz.

— *Erkal nasılsın? Oralarda ne oluyor?*

— *Hiç sormayın! Bu gece Amerikalıların başı dertte galiba. Amerikalıları merak ederken; biraz önce benim arkamdan da, acayip gürültüler gelmeye başladı. Araştırmak için bir posta gönderdim... Ne Yılbaşı gecesini ama... sofraya başına döndük. Üstümüze çökmeye başlayan sıkıcı havayı dağıtmak için, bira kutuları ile İstanbul anılarına dönüyoruz.*

Zil sesi, ardından;

— *Teğmenim, Taburdan ateş seslerinin, nereden geldiğini soruyorlar*

— *Bölük Komutanı, uyumayın! Bu gece çok önemli diyor.*

— *Ayaktayız. Merak etmeyin. Bir hareket olursa, haber veriz,* diyorsak da, gerilerdekiler susmak bilmiyorlar. Karargâhlar ve cephenin gerisindekiler; özellikle geceleri (düşman hep gece saldırıya geçtiği için) çok duyarlı, kaygılı oluyorlar. Sessizlikten de çok çekiniyorlar.

Sofranın tadı tuzu kalmadı, kalkıyoruz. Takımlarımıza doğru gidiyoruz. Orman içinde tek başımıza gitmenin, akıl işi olmadığını biliyoruz. Erlerimiz her ne kadar bizi Kunu-ri Muharebelerinde gördülerse de, rüzgar gibi geçen, çok hareketli ve karışık günlerde, bizi gereği gibi tanımamış olabiliyorlardı. Erlerimizin bize olan güvenlerinden emin olacağımız güne kadar, erlerimizin, ürkütüğümüzü san-

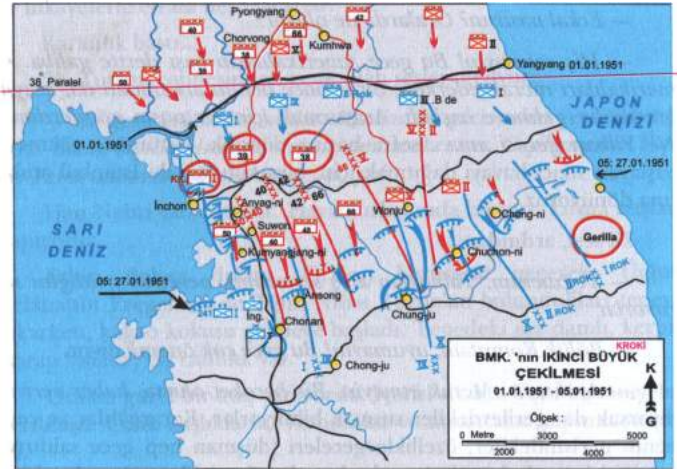
malarını istemiyoruz. Onun için daha bir süre “Korkusuz subay” rolünü oynamak zorundaydık.

V. BMK'NİN İKİNCİ BÜYÜK ÇEKİLMESİ

1. 8. Ordu Komutanı General Matthew B. Ridgway

8. Ordunun yeni Komutanı General Matthew B. Ridgway görevine gelirken, Tokyo'da Başkumandan General Douglas Mac Arthur'la görüşür.

O saatlerde Kore'de vuruşan BM Askerleri, Kore batağından kurtulmaktan başka bir şey düşünecek halde değillerdi. Onlar Pusan'a, ardından Tokyo'ya ve oradan da evlerine gitmeyi düşünüyorlardı.

Kroki 40 (US Army).

General Matthew B. Ridgway'ın komutasını ele alacağı askerler; işte bu haldeydiler. "General Matthew B. Ridgway, General D. Mac Arthur'a;

— *Ordumla taarruz hareketlerinde bulunmama izin var mı?* Sorusuna Gen. Mac Arthur;

— *Ordu senin...* "cevabını verir. İşte 8. Ordunun başına geçecek olan General, bu anlayışta bir Generaldi ve ona General Mac Arthur güveniyordu.

"26 Aralık 1950'de Kore'ye gelen General Matthew B. Ridgway, durumu görünce derin bir sıkıntı hisseder. Açıkça söylemek gerekirse; 8. Ordunun maneviyatı, Ridgway'i çok düşündürür. Orduda ağır bir kötümserlik, ümitsizlik ve gelecekten tedirginlik vardı."⁹⁰³

"Generalin önünde, öncelikle moral krizi vardı. Ordu Komutanı bunu çeşitli şekilde çözmeye çalışır. Israrla her düzeydeki komutanların, gerideki komuta merkezinden değil, savaş alanında komuta ederek askerlere görünmelerini;

İkinci olarak; sık ve çekincesiz devriye çıkarılmasını,

Resim 61: 8. Or. K. Gen. Mathew B. Ridgway.
Gen. Mac Artur'ın ayrılması ile BMK Başkomutanı oldu (Basından, 1951).

⁹⁰³ DAVID, R.E.; a.g.e., s. 60.

Üçüncü olarak; araziyi tutmanın önemli olmadığını, önemli olan; düşmanın sahip olduğu muazzam insan gücünün tüketilmesidir. Düşmanın tamamen Piyadeye dayalı bulunan gücünü, yok etmek için *Kıyma makinesi* denilen bir savaş usulü kullanılır. Bunun için bütün ateş gücü; Top, Tank ve Uçaklar, Çinlileri öldürmeye çevrilmelidir."⁹⁰⁴

General Matthew B. Ridgway, Kore'ye ayak bastığı sırada; 8. Ordu; Kumpo Yarımadası - İmjın Nehri-Munsan - Changjan-ni - Sinpali - Chonchon - Pugwan-ni - Byon-ni - Yangyang hattını; soldan sağa; Amerikan I. Kolordusu, Amerikan IX. Kolordusu ve ROK II., I. Kolorduları ile savunuyordu.

8. Ordu düşmandan ağır bir darbe yemiş, çetin ve uzun bir geri çekilme yapmış, toparlanma olanağını bulamadan, ağır kış koşulları içinde, düşmanın yeni bir taarruzunu beklemeye başlamıştı.

Çin Kuvvetleri Komutanı General Lin Piao, Gen. Matthew B. Kore'ye ayak basar basmaz, etrafı görüp tanımasına fırsat vermeden ve Noel ile Yeni Yılın gevşekliğine kapılması muhtemel olan moral-siz BMK'ne, fırsat bu fırsattır diyerek, taarruza geçer. BMK yeni yıla, İkinci Büyük bir çekilme ile girer.

Dünya bu defa da, Çin Halk Cumhuriyeti Ordularının, BMK'ni denize dökerek, Kore'den atacaklarına inanmaya başlamıştı. İşte bu hava içinde, General Matthew B. Ridgway, Kore Savaş sahnesine çıkıyordu...

2. 38° Paralelin Güneyine Çekilme

Kızılların taarruzu üzerine BMK, 1.I.1951 günü güneye doğru çekilmeye başladılar.

Halkın Aralık ayı ortalarında başlayan göçü devam ediyordu. Bu bir faciaydı. SSCB'nin Orduları karşısında; Alman ve Türk halkının yaşadığı göç felaketinin, bir benzerini Kore halkı yaşamaya başlamıştı.

BMK plânlı, düzenli bir çekilme ile Sarı Deniz ile Japon Denizi arasında 100 km. kadar güneyde: Tunpo-ri, Ansong, Chuksan-ni,

⁹⁰⁴ DAVID, R.E.; a.g.e., s. 61.

Changhowan-ni, Wonju, Cheecon, Chuchong-ni, Pyongchang, Changson Harimgye, Nasan-ni ve Samchok hattına doğru çekilmeye başlar.

Kar altındaki bu hatta 9.I.1951 den itibaren BM Kuvvetleri soldan sağa doğru; ABD I. Kor., ABD IX. Kor, ABD X. Kor., ROK II. ve ROK I. Kor.ları mevzilenirler.

Kış Kızıl Kuvvetlerin hareketlerini ağırlaştırıyordu. İkmal mesafelerinin uzaması, taşıt sıkıntısı ve en önemlisi BMK'nin Hava saldırıları, Komünistlerin ilerlemelerini epey engelliyor, kayıplarını arttırıyordu.

BM Kuvvetleri karşısında Gen. Lin Piao, kuvvetlerini iki grupta toplamıştı. Gen. Lin Piao; 8. Ordunun komutasını 1.I.1951 günü yüklenen Gen. M.B. Ridgeway'in kuvvetleri karşısında, soldan sağa doğru; Çin 50. Or., 40. Or., 42. Or., 66. Or., Kuzey Kore V. ve II. Kor. ile yer alırken, Gen. Mac Arthur'ın olası vuruşlarına karşı, Seul'de Han Nehri'nin hemen kuzeyi ile güneyinde; K. Kore I. Kor., Çin 39. Or. ile K. Kore'nin 381. Ordularını da (bir Kolordusu Kumpo Yarımadası Güneyinde) ikinci hatta konuşlandırılmıştı.

Bütün harekât boyunca, her adımda hız kesen ve kuvvetlerini yayan Gen. Lin Piao'nun üzerine, Gen. Mac Arthur'un gölgesinin düştüğü söylenebilir. Bu baskının yanı sıra, ikmal hatlarının uzaması, Gen. Lin Piao'yu iyice yavaşlatmıştı.

Gen. Lin Piao, ikmal ve ateş ile manevra olanağı yetersiz kuvvetleriyle, iki ay içinde (25.XI.1950;24.I.1951) Sarı Deniz ile Japon Denizi arasında uzanan 300 km derinliğindeki büyük bir arazi parçasını, yani Kore'nin üçte ikisini ele geçirmeyi başarmıştı.

VI. TÜRK TUGAYININ İKİNCİ BÜYÜK ÇEKİLMESİ

1. Kumpo'dan Dora Hattına

a. 1.I.1951 Günü

Yılbaşı sabahının ilk tatsız haberi; ROK Kolordusunun tutunmayıp çekilmesi oldu. Tugayında çekileceği söyleniyor. Hava kapalı, yağmur yağmaya başladı. Eskiler;

— Yağmur yağmak için; askerin yola çıkmasını bekler, derler.

İmjin cephesi, bugün sessizlik içinde. Dürbünler elimizde ama bir şey göremiyoruz. Çekileceğimizi hissediyoruz. Cephede çok gergin bir hava oluştu. Halbuki buranın toprağını ve halkını da çok beğenmiştik. Şimdi buradan gitmeyi konuşuyoruz. Tugaydan bir haber yok.

Tğm. Nihat Tüzün;

— *Tugay çekilecek haberini verince, sığınakları boşaltılmaya, cephaneyi römorklara yüklemeye başladık. Havanlar ateş mevziinde. Onlar en sonra yüklenecekler...*

4. Ağır Bölük Komutanı Yzb. Rıza Vuruşkan, hazırlıkta ön almak için, saat 14.00'te hazırlıklara başlamamızı emretmişti.

b. Geriye Çekiliyoruz

1/2.I.1951 gecesi hava kararınca, saat 18.40 da Tugaydan Geri Çekilme emri geldi. Emir gelince, mevzileri boşaltarak, motorlu olarak 5 km. güneyde; Taechon'daki Tabur Komuta yerine çekildik. Buradaki karışıklık giderildikten, yani kamyonlara binenler çekip gittikten sonra, taşıt sağlanamayan askerler, bir saat kadar sonra, koyu karanlıkta, soğuk bir havada, yaya yola koyuldular.

Yol bozuk ve dar. Arada bir yağmur yağıyor. Hafif esen rüzgâr üşütüyor. Kuş uçuşu 25 km. güneye çekileceğiz. Tugayın trafik takımı gene ortada yok. Sık sık kavşaklarda, yolu soruşturmak için duruyoruz. Yolda, mısır ve pirinç saplarıyla karşılaştıkça, ısınma molaları veriyoruz.

I. Piyade Taburuna, 2.I.1951 sabahının dondurucu ayazında, Kumam-ni'de katılabildik. Karargâh görevlerinde aksama görölüyor.

Üşüyen, yorgun askerlere sabah kahvaltısı verilmedi. Tabur 25 km yolu motorlu olarak, gece bilemediniz iki saatte alsın. Boşalan kamyonlar geriye gönderilseydiler, yayalar yürümekten kurtulmuş olurlardı. Yayalar bir Bölük kadardı. Tabur Karargâhı, kendi imkânları ile 5-6 kamyonu sağlayabilirdi. Ama, Tabur Karargâhı, yaya ve aç asker için önlem alma, bilincini halâ edinememişti.

* Görüş mesafesi, yağmurlu gecede çok kısalıyor.

Su altında bulunan Kumam-ni'de sabah ayazında, ne yapılacağından ve muharebe durumundan habersiz bekliyoruz.

2. Dora (Kumam-ni) Savunma Hattı

a. Tertibat

Seul-İnchon asfaltının 8 km. kuzeyinden geçen Dora hattını, keşfetmek üzere araziye çıktık. Saat 11.00'den itibaren, birlikler görev bölgelerini işgal etmeye başladılar. Saat 13.00'te tahkimata başlandı. Mevziin en yüksek yeri 395 rakımlı tepeydi. Bu tepe doğudan batıya uzanan sırtın ortasında yükseliyordu.

Bu hatta bir Türk Komutanının adının (Dora) verilmesi, doğrusu hoşumuza gitmişti.

241. Piyade Alayı Dora Hattında, soldan sağa; I. Piyade Taburu ve III. Piyade Taburu birinci hatta, II. Tabur ihtiyatta olmak üzere tertiplenmişti.

Alayın cephesi 8 km.ydi. Bu motorlu olmayan bir piyade alayının cephesiydi. Tugay cephesinin tümenden geniş olduğu konuşuluyor. Görev tam olarak söylenmedi. Savunma mı, oyalama mı, belli değil. Biz savunma ağırlıklı hazırlık yapıyoruz. Taburlar 4 km. genişlikteki cephelerinin 2 km. ilerisine, Muharebe İleri Karakolu çıkardılar. Düşmanın yaklaşmasını bekliyoruz. Keşif Kolları ile düşmanla temas sağlanmaya çalışılıyor.

Uzun süre, savunma mevzilerinde görev yapan birliklerin, bedenî (fizik) ve ruhî sağlıklarını koruyabilmek için, duruma göre; ya mevzi içinde ya da dışında, beden eğitimi, koşu, cebri yürüyüşler (ihtiyatlar) yapılmalı. Kıt'aları istim üzerinde tutulmaya özen gösterilmeli. Güzel sesli, fıkra küpü, taklit ve saz ustası erlerden kurulacak "*Moral Timi*" ile erleri eğlendirmeye, avutmaya ve neşelendirmeye önem verilmeli...

b. Cephede Haberler Söylentiler

Tugayımızın, 2.I.1951 tarihinden itibaren; Amerikan I. Kolorusunun emrine verildiği, resmi bir yazı ile değil, kulaktan kulağa gelen fısıltı ile öğrenildi. IX. Kolordudan alınıp I. Kolorduya niye verilmiş olabilirdik. Fısıltı çarkı hemen sorunun cevabını vermeye başladı.

I. Kor., 8. Ordunun batısında, Sarı Deniz'e bakan bölgedeydi. Tugayın bu Kolorduya bağlanması, Amfibik bir harekâtın işareti midir? Gen. Mac Arthur, düşmana yeni bir sürpriz hazırlamış olmasın.

25. Tümen cephesinde, İmjin güneyine geçen Kızıl Kore Alayını; İngiliz Tugayı taarruzla nehrin kuzeyine atmış.

Görenler anlatıyorlar; Seul, Yongdongpo ve İnchon'da boşaltılamayan depolar, ateşe veriliyormuş. Siyah dumanları, biz de kilometrelerce uzaktan görülebiliyorduk.

c. Muharebe İleri Karakolundaki Teğmen

Dora Hattındayız. Arkadaşımız Tğm. Behiç Trak'ı soruşturuyoruz. Bölüğü;

— *O şimdi, Muharebe İleri Karakolunda!* cevabını verdi. Soğuk zifiri karanlık gecede, 2,5 km. kadar önümüzde, güvenlik görevi yapan Tğm. B. Trak'la konuşalım, onu oyalayalım istiyoruz.

— *Granit üç! Granit üç!* Telsiz Onbaşı; titreyen kısık bir sesle;

— *Burası Granit üç!*

— *Ben...! Tğm. Behiç Trak'ı ver!*

— *Görüşün Teğmenim!*

— *Behiç, Nihat Tüzün de yanımda. Nasılsın?*

— *Sağolun. Şimdi cephemde bir şey yok. Sağımda sesler arttı. Karşılıklı ateş açıyorlar, diyor. Biz de Ona;*

— *Behiç 25. Tümeden iyi havadisler var. Nehrin güneyine geçen düşmanı, İngiliz Tugayı taarruzla İmjin'in kuzeyine atmış. Anlayacağın işler kontrol altında...*

— *Hadi oradan. Avutmak için uyduruyorsunuz...*

— *Trak dinle bak! Tugayımızı Amerikan I. Kor.'nun emrine verdiler. Herkesin ağzında; bir çıkartma lâfi dolaşıyor. Buda BMK'nin taarruza geçmesi demektir. Gen. Mac Arthur Kunu-ri'yi Çinlilerin yanına bırakır mı? Sen gene önlemlerini al. Ama bunları da bil. Gön-lünü ferah tut...*

Savaş hali bu. Her vakit gerçek söylenmiyor. Morali güçlendirmek için ümit vermek gerekebiliyor.

Tğm. Behiç Trak'ın ve telsizcinin sesinden; oradaki heyecan ve endişe belli oluyordu. Elbette, böyle bir telsiz konuşması ile değil. Onları ancak yanlarına gitmekle güçlendirebilirdik. Buna da olanak yoktu... Çünkü bizim de sorumlu olduğumuz takımlarımız var.

Komutanlar; Pusu, Keşif, Muharebe İleri Karakolu, Öncü, Artçı ve Birinci Hat taarruz görevlerini; hep aynı Subaylara vermemeliler. Çünkü, bu tür yorucu, riskli ve gergin görevleri, hep aynı subaylara vermek; O Subayları ve Kıt'alarını yıpratır.

Savaşta; görünürde yarası, noksan organı bulunmayan bazı askerlerin, ruhsal ve zihinsel rahatsızlıklara uğrayabilecekleri, göz ardı edilmemeli.

Modern Ordularda; Malûl Gazilerin rehabilite edilmelerine verilen önemin, belki daha fazlasının, Savaş Psikozuna uğrayan Gazilere, ömürleri boyunca verildiği bilinmelidir.

Her konuda olduğu gibi, bu konuda da Mareşal Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün, vuruşan askerlere duyarlılığını saygı ile anıyoruz. Şehit ve malul gazi ve gazilerle aile ocaklarına, ulusal ve çağdaş anlayıştan habersiz, sığ bakışlı, duyarsız devlet yöneticilerinden; ilgi, saygı ve destek beklemek, boş bir hayaldir.

Toplumun; bu defolu insanları fark ederek, seçimle uzaklaştırmasından başka, Demokratik bir arındırma yolu yoktur.

ç. Tugay Kuşatılıyor mu?

3.I.1951 günü 25. Tümenin İmjin boyunda olduğu söylenirken; 4.I.1951 günü, Tümenin sağ yanımızda bulunduğu konuşuluyor. Bu gidişle, düşmana bir bakarsak, dostlarımıza iki defa bakmamız gerekecek.

4.I.1951 günü, bölgemize Donanma Topçu Gözetleme Subayları geldiler. Buna sevindik. Bu sefer destekten yoksun bırakılmıyorduk.

Bugün hava kapalı, Topçu Pilot Ütğm. Ertuğrul Sabuncu'nun, saat 12.00 sularında; Topçu Taburu ile yaptığı telsiz konuşmasını tesadüfen dinledik.

"Ütğm. Ertuğrul Sabuncu her zaman olduğu gibi, gene uçuyordu. Ütğm. E. Sabuncu Telsizi ile Topçu Taburuna;

— *Düşmanın sağa 11, yukarı 58 noktasından, Tugayın 15 km. kadar Doğu güneyine indiğini, batıda İnchon-Seul asfaltındaki depo-*

ların yükselen koyu dumanlarından, iyi gözetleme yapamadığını, uçuşa devam edeceğini, telsizle bildiriyordu.

Bu haber üzerine aramızda;

— *Gene çekildiler. Gene bize haber vermediler. Düşman gene gerilerimize doğru sarkıyor. Topçular haberi Tugaya bildirirler demeden, bu bilgiyi hemen Tabura, bildiriyoruz. Böyle zamanlarda, telaşlanmadan, araştırarak; sükûnetle fakat, geçte kalmadan karar verilmeli*⁹⁰⁵ *diye konuşuyoruz. Biz de çok duyarlı olduk... Kendimize çeki düzen verelim. Yoksa ipin ucunu kaçıracacağız.*

Bölük Komutanımız Yzb. Rıza Vuruşkan;

— *Uyuyor mu bu Amerikalılar be kardeşim?* diye yakındı.

Ya 25. Tümene uyup çekiliriz. Ya da gerilerimize sarkan düşmana karşı önlem alırız. Ama elimiz kolumuz, bağlı oturmamalıyız diye düşünüyoruz. Takımlarımıza, yerlerinde harekete hazır olarak beklemelerini emrediyoruz.

3. I. Tabur İnisiyatifi ile Çekilmeye Başlıyor

a. *Hatalı Bir Davranış İçindeyiz*

Bölük Komutanı saat 14.00'de çekilme emrini verdi. Mevzilerimizi boşaltarak, Bölük Komutanının bulunduğu yere, oradan yola indik.

Başta Tabur Komutanı çekiliyoruz. Nereye, hangi yolla çekileceğimizi söyleyen yok. Alaydan hiç söz edilmiyor. Hatalı bir davranış hissi içinde huzursuzuz.

İnchon, Sosa-ri, Yongdongpo ve Seul'den gelen patlamalar; yeri titretirken, yükselen koyu dumanlar göğü kaplıyordu. Kahroluyoruz, böyle büyük bir gücün (BMK) paniğine, ikide bir çekilmesine şaşıyoruz...

Kuş uçuşu 2,5 km. kadar çekildikten sonra; I. Taburla, III. Tabur ara hattı üzerindeki, 118 rakımlı boynu geçince durduk.

⁹⁰⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

b. İmadettin Sesin Kuvvetli Geliyor. Sakın Çekilmeyesin!

Hava iyice karardı. 4/5.I.1951 gecesine giriyoruz. Bölükler yol kenarında oturmuş emir bekliyorlar.

Anlaşılan verilen ilk emir (çekilme emri) zamansızdı. Onun için burada durmuş, emrin olgunlaşmasını bekliyoruz. Telefon hattına saplama ile giren I. Tb.K., A.K. ile konuşuyor. Bir ara; Alb. Celâl Dora'nın, Tabur Komutanı Bnb. İmadettin Kuranel'e;

— *İmadettin, sesin kuvvetli geliyor. Sakın çekilmiş olmayasın? Emrin olmadıkça mevziler boşaltılmayacak*, dediğini duyunca, hepimizde şafak attı. Doğrusu, Albay Dora'nın sezgisine hayran kaldık.

Habersiz, izinsiz çekilir misin? Şimdi pirincin taşını ayıkla bakalım... Ya boşalttığımız mevzileri, düşman askerleri işgal ettiyseler... Tabur komutanının;

— *Albayım Tabur görev bölgesindedir. Sözü, kerametli bir sözdü. Doğrusu Tabur komutanından, bu hazır ve oynak cevabı beklemiyorduk. Sahi kul sıkışınca; Hızır imdada mı yetişiyor? Albayı böylece cevaplayan Tabur Komutanı Bnb. İmadettin. Kuranel, Bölük Komutanlarına;*

— *Boşalttıkları mevzilere, birer piyade takımı sürmelerini, Alay çekilme emrini verinceye kadar, Taburun bu tertip içinde bekleyeceğini" emretti. Bu gece başka bir aksilik olmazsa; I. Taburun başına gelen bu olmayacak iş, bir daha aslâ tekrarlanmayacak ve Taburda bir sır olarak kalacaktı.*

Bölükler önlerindeki tepelere çıkarlarken, boşaltılan mevzilere de Takımlar yerleşiyorlardı. Yanlış hesap düzeltilmişti.

4. Tugay Çekilme Emrini Veriyor

4/5.I.1951 gecesi saat 20.00'de geri çekilme emri geldi. Peşinden, 25. Tümen Komutanı'nın bize vaat ettiği kamyonlar göründüler. Açık kamyonlara bindik. Ufku kızılaştıran yangınları seyrederek, yeri ve göğü titreten patlamalarla top seslerine kulak vererek, yola koyulduk. Kar atuşturmaya başladı. Ayakları yerden kesilen erler, rahat yolculuğun keyfi içinde, hemen uyuklamaya başladılar.

Subaylar olası bir olaya karşı, sigara içerek uyanık bulunmaya çalışıyorlar. Kamyonlar kedi gözleri ile ağır ağır yol alıyorlar. Gece, tipiye çeviren kar, dinmek bilmiyor.

Çoluk çocuk, yaşlı-genç köylüler, karda bata çıka yürümeye çalışıyorlar. Yolu dolduran göçmen kabileleri; asker kamyonlarının uyarısına fırsat vermeden, hemen kenara çekilerek, yolu boşaltıyorlar.

Resim 62: Karın örttüğü anne ile kızı (Basından).

Halbuki İkinci Dünya Savaşı'nda, Almanlar karşısında çekilmeye çalışan Fransız Askerlerinin, sivillerin yolu tıkamalarından yakındıklarını hatırlayınca; Korelileri çok takdir ettiğimizi söylemeliyim.

Yol boyunca ateşler yakılmış. Göçmenler ateş başlarında mola veriyor ve ısınmaya çalışırken, birbirlerine duyduklarını, gördüklerini anlatıyorlardı.

Neresi olduğunu bilmediğimiz bir yerde, saat 02.00'de kamyonlardan indik. Kara gömülmüş sırtlarda mevzileniyoruz. 25. Tümenin çekilmesini koruyacağız.

Göçerlerin aralıklarla yaktıkları ateşlerle, şose karanlıkta bir elmas gerdanlık gibi pırıl pırıl uzanıyor.

Saat 03.00 sularında; yol kenarında ateş başında, ısınan ve dinlenen Korelilere katıldık. Yorgunluktan, açlıktan hemen uyuklamaya başlıyorlar.

Karda kırdı uyumak, donmak ve ölüme kucak açmaktır. Uyuklayanları Koreliler bağıra çağıra uyandırarak, yola çıkarıyorlar. Soğuktan yüzleri morarmış, ağlayan yavru-lara çikolata suyu, şeker dağıttık. Onların bu perişan hallerini gördükçe, kendimizden utanıyoruz.

Önümüzden geçen yol, göçmenlerle dolu. Bütün gece göç devam etti durdu. Gündüz de göç kabilelerinin arkası kesilmedi.

5. Nereye Kadar Çekileceğiz

BMK çekilip duruyorlar. Düşmana bir kurşun atmadan çekiliyor-luz. Bu bir panik değildir. Sıkı komuta gözetimi altında, adım adım, dağılmadan, düzenli bir biçimde, fakat savaşma arzusunu yitirerek, yapılan bir çekilmeydi. Duracağımız ve düşmanın karşısına çıkacağı-mız gün, her çekilme ile bizden biraz daha uzaklaşıyor gibiydi.

Askerler ciddi bir ikilem içindeydiler. İlk büyük çekilmeye, asker-in tek düşüncesi, arayı açarak düşmandan uzaklaşmaktı. Şimdi Kore savaşı sonu belli olmayan, bir maceraya dönüştüğü için, Kore'den çek-kip gitme hayali kuruluyordu.

Bu olumsuz gidiş karşısında, Kore batağından kurtulmayı düşü-nen askerler, bir daha Çinlilerin eline düşmemek için, ölümü göze alarak yollara dökülen halkı, Komünistlerin insafına bırakamayacak-larını ve Kore'yi huzur, güven ve barış sağlanmadan, terk edemeyeceklerini düşünmeye başladılar.

Baskınla başladıkları savaşı, gene bir gece baskını ile bitirmek üzere harekete geçen Kızılılara, derslerini vermeden Kore hesabını kapatmak; askerlerin ulusal onurları ile askerlik anlayışlarına, uygun düşmemeye başladı.

6. Göç Faciası

İnsanlığa utanç veren, göç faciasını, yaşayan ve gören insan ka-dar, kimse anlayamaz. Bu dayanılmaz kahredici acıyı, her hali ve her çığılığı ile anlatabilmek pek mümkün değil. Bu ayıba işaret etmekle yetiniyoruz.

Birleşmiş Milletler Kuvvetleri çekiliyor... Halkta gece gündüz, kar ve soğuk demeden güneye çekiliyor...

Yorgun, uykusuz ve aç kadınlarla, çocuklar ve yaşlılar, düşe kal-ka, ayaklarını sürükleyerek, kapkara bulutlu ufka doğru yürüyorlar.

Kadınlar bohçalarını başları üzerinde, çocuklarını sırtlarında taşıyorlar. Erkekler, iki tekerlekli tepeleme yüklenmiş küçük arabalarını çekiyorlar. Yaşlılar; sırtta veya arabalarda taşınıyor. Yardımcısı olmayan ihtiyarlar, bastonlarına dayanarak, canlarını dişlerine takarak ayaklarını sürüyerek yürümeye çalışıyorlar.

Resim 63: Kızıllardan kaçan Koreliler (1950-1951) (Ali Çelen arşivi).

Hele yavrular... açlıktan, yorgunluktan, soğuktan ve gürültüden şaşkına dönmüşler. Çocuklar kendilerinden küçük kardeşlerini, sırtlarında taşıyorlar. Çocukların annelerine "*üzülme anneciğim*" demek ister gibi şikâyet etmeden, gülümseyerek bakmaları, büyükler gibi yürümeye çalışmaları yok mu? İnsanın kalbini sızlatıyor...

Yolun kenarındaki köhne bir evden, ağlayan yaşlı bir kadının kısık titrek sesi geliyor. Kimsede başını çevirip bakacak, sorup anlayacak, yardım edecek hal yok. Herkes kendi derdine düşmüş. Tam bir kıyamet günü... İki el bir baş için...

Yol boyunca ateşler yakılmış... Yorulanlar durarak dinlenmeye ve ısınmaya çalışıyorlar. İşçi sıkı tutanlar, ateşlerin başında oyalanmadan, geçip gidiyorlar. Bazen gerilerden gelenlerin bir sözü üzerine, ateş başlarındaki kümeler telâşla hemen yola koyuluyorlar. Halkın telâşına ve yürüyüş hızına bakarak, düşmanın uzaklığını kestirmeye çalışıyoruz...

Yol hendeklerinde yorgunluktan, açlıktan ve soğuktan ölenlerin cesetlerini kar örtüyor. Yol boyunca çocuk, kadın ve erkek ölülerine

rastlıyoruz... Bu savaşta halkın canı çok yandı. Halk pek çok sıkıntı çekti. Halk ölüyor. Ama tükenmiyor... Ardı arkası kesilmiyor. Durmadan yürüyorlar. Göç durmuyor. Kar da...

İlk işgalde Komünistler halka zarar vermeseydiler, şimdi, bu kar ve kışta, halk evini barkını terk ederek, yolda kalmak ve donmak pahasına yollara dökülmez, sonu karanlık bir göçe girişmezdi.

Gece gündüz yanımızdan geçen göç kollarından, uğultular yükseliyor... İniltilere, çığlıklara, ağlamalara yürek dayanmıyor... Ağızlardan; İriva (Buraya gel), Aboci (Baba), Odinna (Neredesin), Plionira (Çabuk geriye) Amoni (Anne), Tuida (Yorulдум), Cap (Açıktım) kelimeleri dökülüyor.

Yalınayak bile yürüyenler var... Elleri morarmış, yüzleri karar-mış, çatlamış dudakları, korku ve ümitsizlik içinde irileşmiş gözlerle bize bakıyorlar.

— *Siz ne biçim askersiniz? Daha ne kadar geriye çekileceksiniz* der gibiler. Biz halktan utanıyoruz. Onlara bir hayrımız dokunmuyor. Orduca, göç eden halk için ilâç ve yiyecek, barınacak mobil konaklama, ara istasyonları kurma konusu düşünülmeliydi.

Güçleri kalmayanlar, oldukları yere yığılıveriyorlar... Başlarına üşüşenlerin gayretleriyle ayağa kalkarak, tekrar yürümeye çabılıyorlar veya artık bir daha ayakları üzerinde doğrulamamak üzere, üzerlerini karın örttüğü, derin ve sakın bir uykuya dalıyorlar.

Tepelerdeki mevzilerimizden, bir facia seyrediyoruz. Bir acılı dramın içindeyiz...

Bu zavallı insanlar, bu kış kıyamette nereye gidecekler? Nerede barınacaklar? Nasıl yiyecek bulacaklar? Hastalarına kim bakacak? Hiç birisi belli değil. Onlara yardım edecek bir örgüt; ortalıkta görünmüyor. Bilinen bir tek şey var, o da Kızıl istilâsı altında kalmamak. Korkudan, tehditlen, işkenceden ve saldırıdan kurtulmaktan başka bir şey istemiyorlar.

Askerlerimiz, göçerlere ellerinde olanı veriyorlar. Eldeki kumanyalar dağıtılıyor. Yavrulara çikolata, şeker ve bisküvi veriyoruz. Bizim bu yardımlarımız, okyanusa bir damla su dökmeye benziyor. Yaşlılar inler, çocuklar ağlaşır, kadınlar açlıktan karlara yığılanlara yardıma çalışırken, biz de elimizdekini veriyoruz.

Bu elim manzaraya bakarak, halkı yerinden yurdundan eden düşmana karşı, nefretimiz artıyor. Düne kadar, Kunu-ri'de yatan şehitlerimizin hesabını soracağımız günün gelmesini beklerken, şimdi harpten zarar gören halkın acısını, ödetmek için benliğimizi düşmanla karşılaşmak duygusu sarıyor...

Halkın içine düştüğü bu korkunç durum, hepimizi çok etkiliyordu. Kore halkı için onların bir parçası gibi düşmanla vuruşacaktık. Bir ulusun hayatını mahveden bu yapay savaşa lânet ediyorduk. Artık bu savaşı başlatanları, gayet iyi tanıyorduk. Dünyanın başına belâ kesilen bu devletlere karşı, vuruşma isteğimiz artıyordu. Kore halkının güvenliğini ve huzurunu sağlamak için, bizden istenecek her görevi canla başla yapacaktık. Çünkü burada biz artık birer Koreliydik.

Karlı tepelerde, tipi içinde iki büklüm yürüyen, göç seline bakarken aramızda;

— *Truman, Stalin, Mao ve Attlee, bizim bulunduğumuz bu tepeden, Korelilerin şu göçünü görseler, yürekleri ne kadar taşlaşmış olsa da, mutlaka içleri sızlar ve;*

— *Biz ne yaptık böyle? diyerek oracıkta hemen; Kore'den ellerini çekerek, savaşı ve göçü durdurur ve yaptıkları tahribatı gidermek için silâh gemileri yerine, yardım gemilerini yola çıkarmaya girişirlerdi diye konuşuyoruz.*

Liderler savaşta cephenin ön hatlarına kadar gitmeliler. Sığınma, göçmen ve tutsak kamplarını, hastaneleri gözleri ile görmeli, karar ve önlemleri, ancak ondan sonra gerçeklere, daha yakın ve insanlara daha yararlı olabilir.

Göç edenlere acıyoruz. Fakat bu başı sonu görünmeyen göçmen seli içinde; yüzlerce çetenin de gizlenebileceğini düşünmek çok acı. Düşmandan kaçan halkı durdurmak, geri çevirmek imkânsız.

Bu günlerde hayatını, hukukunu ve şerefini koruyamadığımız halktan, böyle bir talepte bulunmaya hakkımız yoktu. Şerefle, huzur içinde yaşamak isteyen insanlara, kim engel olabilir? Onlara geriye dönün demek, kolay mı sanırsınız.

Göç kervanlarına Gerillâlar sızmış olabilir. Bu durumda, bize düşen, tetikte bulunmaktır. Gözlerimiz erkekler üzerinde. Kafilelerin içinde tek tük yaşlı erkekleri görünce demek ki düşman sızmamış di-

yoruz. Düşmandan kaçan halkın içinde, çetelerin kolay kolay barınamayacaklarını düşünüyoruz.

7. Türkiye'den Gelen Sigara Paketi

Türkiye, her Takıma ancak bir iki paket sigara gönderebilecek kadar, fakir ve zayıf değildi. Bu zavallılık yokluktan değil, anlayışsızlıktandı. Bir pastırmayı doğru dürüst ambalajla değil, kaba çuval içinde göndererek, bizi buralarda utandırdılar. Bu kadar görgüsüz ve düşüncesiz insanlar, nasıl oluyor da kamu görevlerine getiriliyorlar.

Biz bu kafalarla mı, çağdaş normlara sahip olabilecek ve iyi yönetileceğiz. Bu ufukları dar adamlar yüzünden, biz daha çok bekler ve çok çekeriz... Toplum bunlardan kurtulma iradesini göstermeli...

5.I.1951 günü hava kararırken, takıma Türkiye'den ancak bir "Yenice" sigara paketi geldi. Memleket sigarası diye içmeyenlerde, bir tek sigara olsun istiyorlardı. Çok bilmişlerimiz bizi, karanlıkta ve kar altında, ad çekerek sigara dağıtmak zorunda bıraktılar. Bu kadar basit bir işi yüzüne gözüne bulaştıranlardan, büyük sorunların altından kalkmalarını nasıl bekleyebiliriz. Takımda otuz beş kişiye bir sigara düşmedi. Erler birbirlerine;

— *İzin ver, vatan tütününü bir nefes çekerek, bende koklayayım* diyorlardı.

Astsb. Hami Uysal, Yenice sigarası üzerindeki yazıyı yüksek sesle okuyor:

— *Yurdumuz en sıcak alâkasıyla, sizi sarmaktadır. Muzaffer a-lınlarınızdan, pek gözlerinizden öperiz. İçimizi titreten yurt özlemi-ni, konuşacak durumda değildik. Zafer bir yana, ağır bir yenilgi i-çindeydik.*

Daha ne söyleyeceklerimiz var. Ama kimin umurunda... Lâfta demokrat, işte bilgisiz, tembel, kışkanç bir toplumuz. Çenemiz kadar, beynimiz ve elimiz çalışmıyor. Kurnazlıkta, fena sayılmayız. Ama çok kolay aldatılabilen, bir topluluk olduğumuzu da unutulmalym.

8. Kore Faciasının Suçlusu, Suçlandırıyor

Kar tipi altında, geceleri bile göç devam ediyor. Ne de çok insan göç ediyor. Kızılardan kaçan kaçana.

Kore Savaşı, halk için tam bir facia oluyor. Savaşın en büyük sıkıntısını halk çekiyor. En çok kaybı halk veriyor. En dayanılmaz acıyı halk yaşıyor.

Yol kenarlarında; sıcaktan çok etrafa koyu yağlı duman çıkaran ve geniz yakan lastik ve tenekelerde benzin yakılıyor. BM'de benzin de, lâstik de çok... Yak yakabildiğin kadar... Halk günlük düşünüyor. Günlük yaşıyor. Sonrası Allah kerim...

Halkı; etnik, ideoloji veya din uğruna ikna ederek, ya da tehdit ve baskı ile göçe zorlayarak; evinden, işinden edenlerle göçmenlere fenalık yapanlardan, daha büyük ve atfedilmez günah yoktur.

Kore'de; saldırgan belli olmakla beraber, bunca kana, cana ve yıkıma yol açanların; hukuk savaşı yaptıklarını söylemeleri unutulmalı.

Saldırganı, kayıran ve destekleyenlere bakılırsa; Kore'de savaşın suçlusu biz askerlerdik. Suçumuz karşı tarafın yanında savaşmamızdı. İstedikleri, onlara *evet haklısınız* dememiz, boyun eğmemizdi. Çünkü onların dediklerinden başka doğru yoktu...

9. İl-li'den Chonan'a Çekiliyoruz

a. *Çekilmemiz Devam Ediyor*

6.I.1951 günü Amerikan 35. Piyade Alayı ile bir Amerikan Tank Taburunun, General Tahsin Yazıcı'nın emrine verildiği söylendi.

Saat 09.10 sularında Panno-ri mıntıkasında mevzilenmeye başladığımız sırada; 3 km. kadar güneye yürüyerek; İl-li bölgesinde Naegok köyü güneyinde mevzilendik.

25. Tümenden 35. Piyade Alayının çekilmesini destekleyeceğiz. Halkın göçü devam ediyor. Biz de rüzgâra tutulmuş yaprak gibi, bu sırttan o sirta doğru, savrulup duruyoruz.

Öğleden sonra 35. Piyade Alayı, Tugayın tuttuğu hattın gerisine (güneyine) geçti. Çekilmenin endişesi, kışın sıkıntısı, Amerikalıların yüzlerinden okunuyor. Fakat Amerikan alayında, paniğin en küçük bir işareti görülüyor. Bu askerlere endişeli demekten çok, kızgınlar demek daha doğru olabilir.

Sıkıntılı ve üzücü günler geçiriyoruz. Çok önemli günlerin arifesindeyiz. Çünkü bu gidiş gidiş değil. Bu böyle devam edemez.

Karanlık bastı. Çıktığımız sırtlarda, askerler diz boyunu geçen karın içinde, ayaklarının donmaması için tepinip duruyorlar.

İlerimizde göçmenlerden başka kimse görünmüyor. Mevzilerimizin içinden geçen yolun iki tarafında; mevzilenen Takımlarla güvenlik sağlanıyor.

Türk Tugayı 25. Tümenin artçısıdır. İyice yorulduk. Erlerimizin donmaması için;

— *Dineldim komutanım!* dedikleri, ayakta uyuklamalarına engel olmaya çalışıyoruz. Kara gömülmüş, düşmanı bekliyoruz. Onun da bu havada pek görüneceği yok ya...

Gece kar tipisi altındaki tepelere, *BM'nin Pusan'a çekileceği, Kore'nin terk edileceği* haberi yayılıyor. Bu saatte bu söylentileri kim çıkarıyor? Olacak şey mi bu? Bunun sonu, dünyanın allak, bullak olmasıdır. Barış büyük bir yara alırdı. Bir yanda halkın çektikleri, diğer yanda saldırganlık... Askerler; halk için vuruşmak, savaşı halk için bırakmak ikilemi içindeydiler.

Bize göre yolun yarısı alınmıştı. Dünyayı; baskıcılara, Tiranlara bırakmamalıydık.

BM Kore'yi terk ettiği takdirde; BM örgütünün yüce amaçları, barış ve dayanışma ile hukuk, boş bir hayale dönmez mi? Yeni saldırılar sökün ederek, dünya temelinden sarsılmaz mı? Dünya tam bir kaosa sürüklenerek, insanlık kanlı ve güvensiz bir döneme girmez mi? Bu da çok kaçınılan dünya savaşının çok daha olumsuz koşullar altında başlaması olurdu.

Dayanmaktan ve saldırıları durdurmaktan başka çıkar yol yoktu. Dünyayı mahvedecek yeni büyük bir savaş, ancak böyle engellenebilirdi.

Hayır, Kore'de katlanılan bunca fedakârlık, boşa gitmemeli. Gerçi BM'nin üst üste yediği darbeler ve askerlerin çekilip durmaları, halkın kahredici göç hareketi, kimsede ümit bırakmamıştı. Zaman zaman askerlerin ne idiği belirsiz bu berbat savaştan, haklı olarak sıyrılmaktan başka bir şey düşünmedikleri oluyordu. Herkesin canı burnuna gelmişti.

Artık kimse, bunca emeğin ve idealin yok olup gitmekte olduğunu görmüyor gibiydi. Tek istek; ne pahasına olursa olsun savaşın sona ermesiydi.

Halbuki; bu acı ve ümitsiz savaş, ne kadar sürerse sürsün, düşmana boyun eğilmemeli, yenilgi kabul edilmemeli, savaş alanı düşmana terk edilmemeliydi. Biri Kore'de işleri evirip çevirerek, bu paniğe son vermeli, BM Kuvvetleri yüzünü düşmana dönmeliydi.

b. Tepeden Tepeye, Çekilip Duruyoruz

6.I.1951 gecesi, saat 21.30'da çekilme emrini aldık. Motorlu olarak Chonan'a doğru çekiliyoruz. İngiliz Tugayının hatları gerisine geçince, rahatladık. Artık, açık kamyonlarda, yağın kar altında hem gidecek, hem de uyuyacaktık. 26.XI.1950'den beri (Kumpo'daki günler hariç) dur durak bilmeden, hareket halindeyiz. Gündüz gece demeden ayaktaız. Savaş Maratonunda, ayakta kalmaya çalışıyoruz...

Karın örttüğü Suwon harabelerini, gece fark edemedен geçtik.

7.I.1951 sabahı gün ışıırken, Chonan'a vardık. Hava soğuk, kar yağışı devam ediyor. Şehrin kenar mahallesinde, kar ve çamur içinde emir bekliyoruz.

Uykusuz, yorgun ve üzgün askerler, ambalaj kutularının alevleri etrafında, göçten ve kötüleşen muharebe durumundan söz ediyorlar.

Acaba, Mac Arthur bir şeyler yapamaz mı? Düşmanın can noktasına vuramaz mı? Ne çare ki, şu sıra onun elinde, bu işleri başaracak sağlam birlikler yok gibi... Kim bilir belki durum, Onun da yeteneklerini aşmaktaydı.

Öğleye kadar ayakta bekledikten sonra, saat 14.00'e doğru, harekete geçebildik. Bu defa da (*harita incelemesi yapılmamasından olacak*) burası değil şurası olacak. Yok burası da değil, geri dönün emirleriyle epey dolaştık. Samgo-ri'den geri dönerek, saat 20.20'de Hwansong-myon bölgesinde Sin-ni köyü sırtlarına çıktık. Sinnim-ni'yi hatırlatan *Sin-ni* köyünü sevmedik.

Çok sıkıntılı, soğuk ve endişeli geceler yaşıyoruz. Anlaşılan Kore'de bu yıl, kanlı, soğuk ve karlı bir kış geçirecektik.

c. Erlerimizin Çözümleri

Erlerimizin; kazılınca su çıkan toprakta, hasta olmalarından endişeleniyoruz. Soğuk kış günleri için, sağlıklı barınakları nasıl yapacağımızı konuşuyoruz.

8.I.1951 günü ortalık aydınlanır aydınlanmaz, çadır kurma işi üzerinde çalışmaya başladık. General Tahsin Yazıcı'nın gömme çadır istediği bildirildi. Toprağı 20-30 cm. kazıyınca su çıkıyor. Gömme çadır kurmak imkânsızdı.

Erlerimizin yanına gittiğimizde, onların bir barınağı bitirmek üzere olduklarını gördük. Barınak kardan yapılmıştı. Barınağın tabanı kardı ve pirinç sapları ile örtülmüştü. Çavuşlar; bulabilirlerse, sapların üstüne pirinç sapından kalın hasır serince, işin çözüleceğini söylediler.

Isınma işi korunakların ortasında; açıkta yakılan ve dört yanı kar duvarı ile çevrili ateşle sağlanıyordu. Erler; soğuğa ve rutubete karşı korunaklı barınakları ile Eskimolara taş çıkartmışlardı. Erlerimizle övünüyoruz. Gerçekten becerikli ve değerli erlerimiz var.

Erlerimiz dinlenince, karınları da doyunca ve Subayları endişeli görünmüyorsa, keyiflerine diyecek yoktu. Erler kış, kar, soğuk demeden türküler, şakaları, taklitleri ile etrafa neşe saçıyorlar. Muharebe alanında değil de, evlerinin avlularında toplanmışlar gibi rahatlar.

İri alevli ateşin etrafında, bıraksanız sabaha kadar oturacaklar. Erlerimizin güçlülere, tehlikelere metelik vermeyen hallerinden, çok memnunduk.

BMK yılmış, savaşıma iradeleri azalmış ve Kore'yi terk etmeyi düşünürlerken, bizim askerlerimizin düşmanla vuruşma, Kunu-ri'de yatan şehitlerle malûl gazilerimizin hesabını sorma istekleri, bize güven veriyordu.

Bölgeyi savunmak için tahkimata başladık. Çekilme ve oyalama ile gece muharebe eğitimlerine devam ediyoruz.

Erlerimiz muharebenin ne olduğunu anladılar. Dersleri ve eğitimi, ciddiye alıyorlar. Bu da bizim işimizi kolaylaştırıyor. Birlik ruhu da çok güçlendi...

ç. Siyahî (Nigro) Şoförler

25. Tümen Komutanı Madong-ni'de bize verdiği sözü tutuyordu. Bu günler, Amerikan Kamyonları hep yanımızda duruyorlar. Yaya yürümekten kurtulduğumuz için çok memnunduk. 25. Tümen Komutasına olan güvenimiz artmıştı.

Amerikan kamyonlarının şoförleri siyahî (Nigro) idi. Bu siyahî şoförlerin yanlarında, birer Koreli bayan bulunuyordu. Bu disiplinsiz duruma, Amerikalı Subaylar ses çıkarmıyorlardı.

Erlerimizin Nigro'lara bakarak, Koreli Bayanlara sataşmalarından endişe ediyorduk. Erlerimiz uyarı ve aydınlatmalarımızın dışına çıkmadılar. Erlerimiz; çok olgun davrandılar. Çaresizlikten siyahilere sığınan Koreli Bayanlara ilişmek şöyle dursun, onlara acıyorlardı. Onları ne bakışları, ne dilleri ne de elleri ile rahatsız ettiler.

Çok uygar, çok güçlü geleneklerimiz var. Bunun farkına varan Koreli bayanlar, askerlerimizden hiç çekinmiyorlar. Kamyonlardan inerek askerlerimizin arasında oturuyorlardı.

d. Türk Tugayı İhtiyatta

7.I.1951'den 23.I.1951 gününe kadar, cephe gerisinde, ihtiyat olarak kış koşulları altında, yaşamayı öğreniyoruz. Günlerimizi mevsii hazırlamakla, atış yapmakla geçiriyoruz.

Kar yağışı yolları kapadı. Askerî harekât iyice yavaşladı, hatta durdu diyebiliriz. Düşman, bizden daha çok kıştan etkilenmiş olmalı. Onların ilerleme hızları iyice düştü.

Hep bizim çekilmemizden, Çinlilerin de hep ilerlemelerinden bahsettik. Bu koşullarda düşmana taarruz, olanaksız ve çılgınlık olarak görüldüğünden, biz de havaya uyararak çekilme manevraları yapıyoruz.

Askerî harekâtın ağırlaştığı şu günlerde, Tokyo, Pekin, Washington ve Newyork'tan peş peşe, bildiriler geliyor.

Diplomasi Kore'yi savaşız çözme girişimlerini sürdürüyor. Kimse kimseye güvenemiyor. Kimse kimseden korkmuyor. Herkes meydan okuyor. Hep birbirlerini suçluyorlar.

Diplomatik çabalar; savaştan daha çok düğümlemiş gibi. Bu kör dövüşü, diplomatlar değil, ancak askerler sona erdirecekler... Çünkü Kızıllar ancak Kuvvetten anılıyorlar...

e. I. Piyade Taburu İngiliz Tugayının Emrine Veriliyor

Tugay Chonan bölgesinde hazırladığı savunma mevzilerinde beklerken; I. Piyade Taburu, İngiliz Tugayının emrine verildi.

I. Piyade Taburu 18.I.1951 günü saat 13.00'te alaydan ayrıldı. Tabur bindirilmiş olarak yola koyuldu. Bölük komutanlarına nereye ne amaçla gidildiği söylenmiyordu. Bir ara;

- Tayland Taburunun savunma mevzilerinin teslim alınacağı duyuldu... I. Tabur hava kararıken (saat 17.30'da), Peansong-myon bölgesinde taşıtlardan indi. Burada Taburun İngiliz Tugayının emrine girdiği öğrenildi. Geceyi (18/19.I.1951) köy evlerinde geçiren Tabur; 19.I.1951 sabahı, Taylandlılardan teslim alınan mevzileri ve araziye, gözden geçirdikten sonra; akşama kadar çalışarak; mevzi hazırlanabildi.

I. Tabur, Tugayın 35 km. kuzeyinde mevzilenmişti. Taburun cephesi 5 km. derinliği 6 km.'ydi. Tabur batıda; Taechu-ri, doğuda Tu-ri ve güneyde Tunpo-ri üçgeninde tertiplenmişti. Savunma mevzimiz çok sağlam hazırlanmıştı.

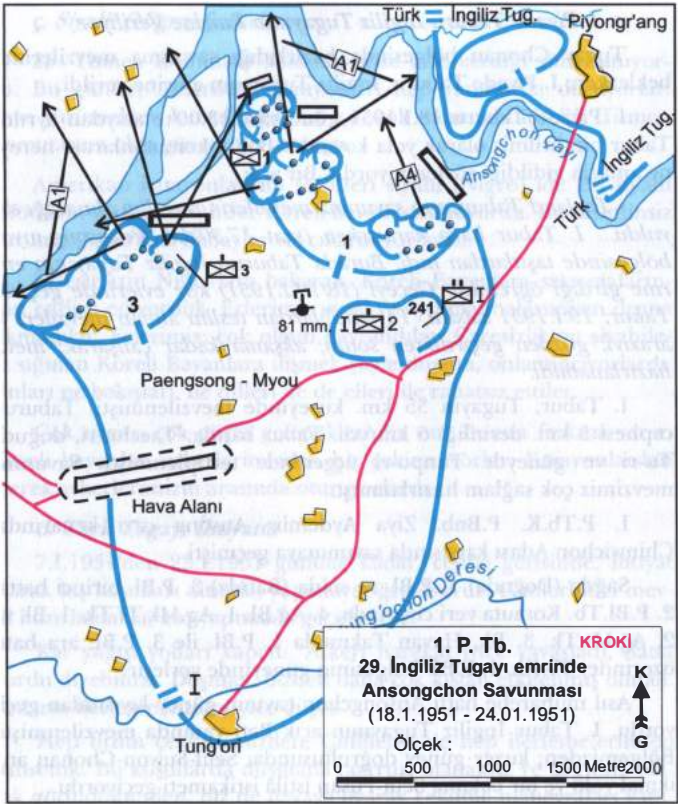
I. P.Tb.K. P.Bnb. Ziya Aydemir; Ansong çayı kenarında, Chinwichon Adası karşısında savunmaya geçmişti.

Sağda (Doğuda) 1. P.Bl. ve solda (Batıda) 3. P.Bl. birinci hatta, 2. P.Bl.Tb. Komuta yeri civarında, 4. Ağ.Bl. 1. Ağ.Mk.Tf.Tk. 1. Bl. ve 2. Ağ.Mt.Tk. 3. Bl., Havan Takımında 1. P.Bl. ile 3. P.Bl. ara hattı üzerinde, Tb.Kh. 1. P.Bl. Bölgesinin güneyinde yerleşir.

Asıl muharebe hattı Ansongchon çayının güney kıyısından geçiyordu. I. Tabur İngiliz Tugayının açık Batı yanında mevzilenmişti. Bölgemizden; kuzey güney doğrultusunda; Seul-Suwon-Chonan ana ikmal yolu ve bir bakıma Seul-Pusan istilâ istikameti geçiyordu...

Hava soğuktu. Bölge genellikle düzlüktü. Yer yer küçük tepelerle orman parkları görülüyordu. Her yer pirinç tarlaları ile kaplıydı. Bölgemizde bir de küçük havaalanı vardı. 8-10 konutluk küçük köyler arasında, yağmurda bataklık halini alan sık, fakat dar toprak yol ağı bulunuyordu.

Halk mecbur kalmadıkça dışarı çıkmıyordu. Halktan ne candan bir yakınlık, ne de asık surat görüyoruz. Onlar kendi, bizde kendi yolumuzdaydık. Kısacası halkla bir ilişkimiz yoktu.

Kroki 41 (Türk Tugay Kh. Arşivi).

Kore'de Amerikalı Askerlerden sonra, İngiliz Askerleriyle tanışıyor ve birlikte, düşmana karşı savunmaya hazırlanıyoruz.

19.I.1951 günü, hava karardıktan sonra, gün ışıyınca kadar İngilizlerin aydınlatma, işaret ve tüfek ile makineli tüfek atışları devam etti. Bizim cephemizde gece bir tek mermi atılmadı. Birliklerimiz geceyi tetikte fakat sakin geçirdiler.

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÇATIDAKİ BUNALIM

I. KORE'DE EN KARANLIK GÜNLER

1. İki Lider. İki Dünya Görüşü

**Resim 64: ABD Başkanı
Harry S. Truman (1950)**

**Resim 65: BMK ve ABD
Uzakdoğu Başkomutanı
Gen. Dougler Mac Arthur (1950-1951)**

"Kore olayı iki Caesar yarattı. Biri amirlerinin, diğeri halkının elinde, üzüntü ve acı içinde kıvranan bu iki Caesar; birbirleriyle çekiştiler. Bunun etkisini bütün Dünya da hissetti.

Gen. Mac Arthur, Amerika'nın yetiştirdiği en parlak askerî zekâlardan biriydi. Mac Arthur sert Amerikan subay sınıfındandı. Onun, savaşın idealizmindeki inançları, hep aynı kaldı. O, savaşın ne olduğunu, mahvedici etkilerini, siperlerde ve ilk hatlarda gözledi. Savaş onun bakışına göre; fevkalâde durumlarda başvurulabilecek korkunç bir araçtı.

Mac Arthur, bu düşüncesi ile asrımızın asker olmayan dehalarıyla aynı noktada birleşen belki de tek Generaldi. Savaştan fazlasıyla

nefret etmekteydi. Savaşa girildiği vakit, sonuna kadar dayanmak gerektiğine inananlardandı. Aksi halde dökülen kanlara yazık olurdu.

Mac Arthur'ın; Woodrow Wilson ile D. Fraklin Roosevelt'in etkisi altında kaldığı söylenebilir. Ona göre savaşa ancak üzüntüyle, ızdırapla, fakat kinle girilirdi.

Savaş korkunç bir şeydi ve savaşı çıkaranların yok edilmesi; köklerinin kazınması gerekirdi. Ancak bu suretle; bir daha savaş çıkması önlenebilirdi.

Çok büyük çıkarlar uğruna savaşa girildiği vakit; zaferden başka bir şey düşünülemezdi.

1918'de, 1941'de hatta 1950'de, Amerikalıların çoğu Mac Arthur'la aynı fikirdeydiler. ABD'nin en büyük şerefine erişmiş bulunan Mac Arthur; halk nazarında, pek bilinmeyen bir kahraman olarak kalacak. Mac Arthur asker olduğu kadar, aristokrat bir insandı. Koyu bir dindardı.

Kendilerine özgü özelliklere sahip, Eisenhower ile Mac Arthur'un Cumhurbaşkanlığı için düşünülmüş olmaları, bir rastlantı değildi. Amerikan sosyal düzenine, daha yakın olan Eisenhower Cumhurbaşkanı oldu.

Generallerin en yaşlısı ve en yüksek rütbelisi olan Mac Arthur, onlardan ayırdı. Düşünceleri, halkın düşüncelerine yakın olmasına rağmen, halktan da ayırdı. Mac Arthur yanlışları ve doğruları ile halk adamıydı ve halk gibi düşünüyordu. Bu bakımdan Reiscumhur seçilseydi; ABD'nin tutumunu alt üst edebilirdi.

Kore Savaşında iki görüş çatışıyordu. Görüşlerin biri; Başkan Wilson'un, Başkan Roosevelt'in, Gen. George Marshall'ın ve daha yaşlı kuşağın görüşü olan Gen. Mac Arthur'ın görüşüydü. Savaş aslâ siyasetle karıştırılmamalı, bir cihat olarak kabul edilmeliydi. Onlar genellikle yarım önlemleri kabul etmiyorlardı. Gen. Mac Arthur'a göre bir savaşın kısıtlanmasına, doğası gereği olanak yoktu.

BM'nin kayırması ile korumasına sığınmış olan Başkan Truman'ın temsil ettiği görüş, maceraya atılmaktan kaçınan görüştü. Buna göre Kore'deki birlikler; komünizmin yayılmasını önlemek gibi az ve sınırlı bir amaç için "Siyaset Masasına" oturtulan bir pençeden ibaretti.

Avrupa'yı Uzakdoğu'ya göre birinci sırada değerlendiren Pentagon, savaşı şerefli bir biçimde sona erdirmek yollarından söz ederken, Dışişleri Bakanlığının, Kore'nin terki ile Asya'da giderilmesi olanaksız bir siyasi hata olacağına diretmesi üzerine, birlikler Kore'de bırakıldılar.

Gerek Truman'ın ve gerekse Mac Arthur'ın etrafındakiler, birbirlerini mantıksızlıkla suçluyorlardı. Bu iki fikrin çatışması; doğal, gerekli ve kaçınılmazdı.⁹⁰⁶

Bunun böyle gitmeyeceği de çok açıktı. Biri masadan ayrılacaktı.

2. Savaşta Stratejik ve Politik Hataların Bedeli Ağır Oluyor

Bir savaşta, siyasî ve askerî amaç, hemen hemen aynıdır. Savaşta hedef, düşmanın savaş gücünü etkisiz hale getirmek, kesin zafere ulaşmaktır

Peki, çağımızın bölgesel savaşlarının hedefi nedir? Sınırlı savaşın hedefi; saldırının püskürtülmesi, ayaklanmanın bastırılması olarak tarif edilebilir. Ancak bu tarifi içine, saldırganın cezalandırılması dahil edilmezse; saldırılar nasıl caydırılabilecektir?

Kore'de; saldırganın 38° paralelin kuzeyine atılması ile yetinilmedi. Saldırganlığın cezasız bırakılmayacağı görüşü ile BM Kuvvetleri 38° paraleli geçerek, Kuzey Kore'yi işgal etmeye başladılar.

Ancak, kuzeye doğru çıkıldıkça, Kore'nin jeopolitik durumu, Çin'le askerî ve siyasî sorunlar çıkarabilirdi. Söz konusu sorunların önlenebilmesi için hedef; Yalu ve Tuman nehirleri yerine, Çin'le arada ortalama 60-70 km. genişlikte bir şerit bırakarak, Kuzey Kore'nin daralan Sinanju-Hungnam hattına kadar ilerleyip orada durmak, siyasî ve askerî bakımdan avantaj sağlayan, ustaca ve öngörüye yatkın, uzlaşmacı bir karar olabilirdi.

O günlerde bu önemli ara hedef üzerinde ne BM, ne Washington ve ne de Gen. Mac Arthur durdu. ABD, Çin'in Kore'de göze alabileceği riskleri ve Kıt'a Devleti Kızıl Çin'in avantajlarını, önemsememesinin bedelini ağır biçimde ödemek zorunda kaldığını görecekti.

⁹⁰⁶ Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri, s.299-300.

Resim 66: Mac ve Ike, iki ayrı ekolün askerleri (Basından).

Mançurya'daki Çin yığınağını ve Yalu Nehri'ni güneye geçerek Kuzey Kore topraklarına giren Orduları hiçe sayan Gen. Mac Arthur, karşısında Kuzey Kore Kuvvetlerinden başka yeni kuvvetler yokmuş gibi Mac Arthur'ın çok güvendiği Hava Kuvvetleri maalesef, Kızıl Çin'in Güney Kore'ye soktuğu 300.000 askeri keşfedememişti. BM Kuvvetlerini 24.XI.1950 sabahı kesin sonuçlu Genel Taarruza kaldırmıştı.

O sabah, Sinanju'daki 8. ordu Komuta yerine gelen Gen. Mac Arthur, birliklerinin hareketlerini gururla seyrettiği noktadan Tokyo'daki karargâhına; *Olası büyük ihtiyatlara ve yeterli ikmal noktalarına sahip yeni bir ordu ile karşı karşıya olduğunu* açık açık söylüyor,

buna rağmen 24.XI.1950 sabahı Çinlilerin Kore'de BM Kuvvetlerine karşı savaşmayacaklarını iddia ediyordu. Ordusunu, Taarruza geçirildikten sonra, yeni bir Ordudan bahsederken bu Ordunun (Çin) savaşmayacağını neye dayanarak söylediğinin cevabı, gazete haber ve yorumları olamaz. Olmamalı...

Bu bir tahmin, bir varsayım sayılmayacak kadar kesin bir hükmüdür. Peki, buna rağmen O hangi inandırıcı gerekçe ile taarruza kalktı? Amerika'da en çok madalya, en çok takdirname alan ve herkesin Yarbaylık, Albaylık beklediği yaşlarda, Generalliğe yükselen ve Amerika'nın Beş Yıldızlı bu en büyük yaşlı Generali, seçkin ve sinanmış karargâhına rağmen, Kore'de yönettiği savaşı; parlak bir biçimde kapatabilecekken, göz göre göre, "*şahane çekilme*"⁹⁰⁷ olarak takdir görse de, nasıl ve neden kaybetti? Bunu öğrenmek çok önemli bir ders olabilir. Bunun üzerinde durulmalıdır.

3. General Matthew B. Ridgway'ın İşi Çok Zordu

General Lin Piao, BMK taarruz ederken, General Mathew B. Ridgway de 8. Ordunun Komutasını ele alıyordu. General M.B. Ridgway Kore'ye ayak basarken, 8. Ordu 1.I.1951 günü 38° paraleldeki mevzilerini terk ederek, güneye çekilmeye başlamıştı bile. Ayağının tozu ile cepheye gelir gelmez, Ordusunu morali sarsılmış, çekilir halde teslim alan bir Generale, şanslı denemezdi. Sert geçen kış koşulları altında, çekilen bir Ordunun sorumluluğunu yüklenmek, her babayığidin harcı değildi. Adı pek duyulmayan bu Generalin, Kore'ye ayak basması ile; işlere demir bir elin uzandığı hemen hissedildi.

General Lin Piao, General Matthew'in, Ordusunu ve düşmanını tanımasına fırsat vermeden, BMK'nin, Kore'den sürüp atmak amacıyla, Yılbaşında taarruza geçmişti.

BMK, 1.I.1951 tarihi ile 9.I.1951 tarihi arasında, 100 km. kadar geriye çekildiler. BMK'nin bu son çekilmesi, çok yıpratıcı olmuştu. Tunpo-ri – Ansong – Changhowen-ni – Wonju – Chiang-ni – Harıngeye – Samchok hattına çekilen 8. Ordunun vuruşma iradesi çok zayıflamıştı. Ancak, Gen. Almond komutasındaki X.Kor'un ve

⁹⁰⁷ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 44.

ROK Kolordularının bu savunma hattında yer aldıklarını hatırlatalım.

Resim 67: Başkomutan Gen. Mac Arthur, Ridgway'e; "Ordu senindir" emri (David Rees, The Korean War History and Tactics, Foto Army, 1950).

General M.B. Ridgway, düşmanla teması sağlamak için keşif çabalarını arttırırken, küçük birliklere taarruzlar yaptırarak, BMK'nin moralini yükseltmeye, vuruşma iradesini bilmeye çalışıyordu.

Sihirli bir el, yılgın askerlerin cesaretlerini canlandırmaya girişmişti. Generalin bir gözü ordusunun, diğer gözü düşmanın üstündeydi. General, düşmanı efsaneleştirmeyecek ve askerlerinin abartılarına kapılmayacak kadar, zeki ve deneyimliydi.

Lin Piao, Kore'de çetin bir Amerikalı Generalle karşılaşmıştı. Karşısında işini bilen, boyun eğmeyen, aksine vuruşkan cesur bir General vardı... Bu Generalin adı Matthew B. Ridgway'di.

II. KORE'DE BUNALIM EN YÜKSEK NOKTADA

1. Washington ve Tokyo'da Gerilim

Kore'de 24/25.XI.1950 gecesi ile başlayan kötü gidiş; 1951 yılı Ocak ayının üçüncü haftasına kadar artan bir ümitsizlik, telâş, endişe

ve iki büyük çekilme içinde geçti. Washington'da tartışılan konu; savaş değil, Kore'yi terkti. Tam anlamıyla bir bozgun havası esiyordu. Kore'de "*Çinliler durdurulamaz bir güç*"⁹⁰⁸ olmuşlardı.

BMK'nin çekilmeye devam ettikleri o günlerde; "Bir basın toplantısında Başkan Truman; *Birleşmiş Uluslar savaşıacaktır. Barış ve adalet uğruna gerekirse, Atom Bombası kullanılacaktır*" der.

Truman, o günlerde Gen. Mac Arthur'a neredeyse gereken yetkileri verecekti. Mac Arthur'da, vurulacak atom hedeflerini, *Amerikan siyasetine uygun olarak seçecekti*.

"Başkan Truman;

– *Birleşmiş Uluslar, Çini saldırgan olarak kabul ettiği takdirde, Mançurya'daki Kızıl Çin Kuvvetlerinin üslerine taarruz edilebileceğini... Batı Avrupa'nın silâhlanmayı ağırdan almasından memnun olmadığını*"⁹⁰⁹ söyler.

Çinlilerin hücumları kadar, Kore halkının yürek sızlatan göçü de BMK'ni çok etkilemişti. Kore'de savaşmış hiçbir BM Askeri 1951 yılı kışında, Korelilerin çektiklerini unutamaz.

Askerler ile Kore halkı, çaresizlik içinde kıvranırlarken; Washington ile Londra ve Tokyo'daki sorumlular, düşmana karşı birleşecek yerde, birbirleriyle uğraşıyorlardı.

BMT ise Kore Savaşı ile bir ilgisi yokmuş gibi kenara çekilmiş, çekişen Washington ile Tokyo'yu, şaşkınlık ve acz içinde seyrediyordu.

Cephedeki karışıklıktan daha büyüğü, Washington ile Tokyo arasında yaşanıyor.

Çin'in, üye kabul edilmediği BMT'nin kararlarını hiçe sayarak, taze büyük kuvvetlerle BM Kuvvetlerine saldırması üzerine; Gen. Mac Arthur, BMT'na ve Washington'a;

⁹⁰⁸ YALTA, P.T'gm. B.; Günlük.

⁹⁰⁹ Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri, (1950-1953) s. 101.

– *Kore mücadelesinin yeni bir savaş olmaya başladığını*,⁹¹⁰ duyurur.

BMT üyelerinin ortak iradelerine göre değil, "*Veto Hakkına*" sahip beş ayrıcalıklı ülkenin, karar ve eğilimlerine göre hareket ettiği için, BMK Başkomutanının önerileri ele alınmadı. Hayati kararlar, Washington ve Londra arasında kararlaştırılıyordu. Çünkü Kore Savaşı'nın giderlerini BM yerine ABD karşılıyordu.

Washington ile Londra, yeni bir dünya savaşının çıkmasını istemiyorlardı.

2. Liderlerin Görüşleri Çok Farklı

Kızıl Çin'in meydan okumasına karşı "Gen. Mac Arthur;

– *Mançurya'daki Çin yığınakları ile ikmal üslerinin bombalanmasını, Formoza'daki Ulusal Çin Kuvvetlerinin Kızıl Çin'e saldırılarını ve daha bir çok yeni çözümler ileri sürmesi; General Mac Arthur'ın, yetkilerini aşması olarak kabul edildi.*⁹¹¹ Truman ve Attlee; Generalin bu sözleri üzerine, Onu tasfiyeye karar verirler. Truman;

– *Savaş açmak askerlerin işi değildir!* diyerek, Çin'le gerginliği yumuşatmaya çalışırken, kamuoyunun desteklediği General Mac Arthur'a karşı; yasal ve politik gücünü kullanır.

Senatör Lyndon B. Johnson, 13.I.1951 günü Gen. Mac Arthur'a;

– *Farz edelim ki, sizin programınızı aynen kabul ettik. Çinliler Yalu ötesine atıldılar. Bu durumda gene farz edelim ki; Çinliler bizimle anlaşma yapmayı reddettiler. Kendi isteklerinde ısrar ettiler. Bu durumda siz ne öğütte bulunursunuz?*⁹¹² der. Bu durumda, iki yol vardır. Birinci yol; ABD'nin, Kore'de, BMK'nin desteği ile ÇHC ile savaşmak. İkinci yol; Kore'de, ÇHC'ne boyun eğmekti. Tabii BMT ile ABD'leri de Dünyadaki prestijini kaybederlerken, sürpriz olaylara ve daha ağır faturalar ödemeye, inisiyatifi de kaybetmeye hazır olmalıydılar.

⁹¹⁰ Encyclopedia Americana, Cilt: 18, s. 8-9.

⁹¹¹ Encyclopedia Americana, Cilt: 18, s. 8-9.

⁹¹² RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 152.

Bay Lyndon B. Johnson, Generale sorduğu bu soru ile Kore'de Çin'e boyun eğmekten başka bir yolun bulunmadığını, bunun da barışın sonu, saldırılar döneminin başlangıcı olacağını söylemiş oluyordu. Bu soruya göre; ÇHC'ne boyun eğmekten ve Kore'yi Kızıl Çin'e bırakmaktan başka çare yok demekti. Diplomatları bilemeyiz, fakat generallerin (hele Mac Arthur'ın) yenilgiyi içlerine sindirmelelerini kimse beklemesin... Çin'i pes ettirinceye kadar savaşılacaktı. Bu varsayım çok farklı bir durumdu. Johnson'un sorusu bize göre tuzak bir soruydu. Sorunlar tuzak sorularla çözülemezdi.

Askerî sorunların cevapları nasıl Generale aitse, siyasî sorun ve soruların cevapları da, siyasîlerle diplomatlara ait olmak gerekirken generale yöneltilen, siyasî tuzak soruların yararı nedir?..

Bir diğer çözüm ise BMT'nin Çin'e savaş kararı almasıydı. Bu kararı üye devletlerin benimsememeleri durumunda; geriye, siyasîlerin askerlere, *idare et* emrini vermeleri kalıyordu.

O da siyaset adamlarının askerlerden, hedefsiz ve sınırlı bir savaşta, kör dövüşü içinde, yıllarca vuruşmaya katlanmalarının istenilmesiydi. Askerler de, halk da bu savaşa; *pis savaş* diyorlardı.

3. General Mark Clark'ın Görüşleri

Başkan Truman gibi Gen. Mac Arthur'a da, arka çıkanlar vardı. Ancak, halk çoğunluğu, General Douglas Mac Arthur'dan yanaydı.

Ne var ki askerler kamuoyuna değil, sivil otoriteye bağlıydılar.

"- *Kore savaşını kesin bir hükümle kazanılması pekâlâ mümkün bir savaştı.*"⁹¹³

"- *Bir komutan olarak, bu saldırganların, kuvvet ve kudret kaynaklarını getirmekte oldukları, Çin ve Mançurya'daki üsleri, hava alanlarını ve diğer askerî tesisleri bombalamak müsaadesi için Allah'a kadar feryat etmek isterdim. Hatta savaş dünya savaş derecesine yayma tehlikesi olmasına rağmen, ki şahsen o vakit böyle bir ihtimal olacağını olası görmüyordum. Ben ve eminim Gen. Mac Arthur da böyle düşünmektedir. Çin küt'aları o zaman derhal Kore'den çekilmedikleri takdirde, kendimizi resmen Kızıl Çin'le savaş halinde sa-*

⁹¹³ CLARK, Gen. Mark W.; Önsözde.

*yacağımızı, nerede olursa olsun Çin topraklarında bulunan en hayati tesisler üzerine hava kuvvetlerimizle saldıracağımızı ilân etmememizin nedenini bir türlü anlayamadım.*⁹¹⁴

"- Mac Arthur'ın Yalu kuzeyinin düşmana sığınma yeri olmasına müsaade etmemek hakkındaki düşüncesiyle tamamiyle beraberim ve bu fikrimi aslâ değiştirmedim."⁹¹⁵

Savaşın hedefi ve güdümü hakkında, ciddi farklı görüşler vardı:

"- Kore'de insanlar, askerlik bakımından, kazanılması düşünülmeyen bir savaşta ölüp gidiyorlardı."⁹¹⁶

"Gen Mac Arthur, 10.I.1951 tarihli mesajında Washington'daki kurmay başkanlarına;

- Takviye yok, abluka yok, Mançurya'yı bombalamak yok, "Atom Bombası Yok" ve Kızıl Çin'e karşı harekât yapılmaması fikrinde ısrar edildiğine göre; Komutanlık Taktik olanakların müsaadesi oranında, Kore alanından çekilmelidir"⁹¹⁷ der.

Gen. Mark W. Clark da;

"Askerlerle Amerikan halkı, kan akıtmaktan başka bir mana ifade etmeyen savaşın bu idare biçiminden tiksiniyorlardı."⁹¹⁸

"Bölük komutanlarının, 13.I.1951 günkü gezilerinin, Kore'yi tahliye ile ilgili olduğu, tahliye plânlarının hazırlandığı duyuldu. Yakında Kore'yi terk edecektik."⁹¹⁹ Kore'de zafer ümidi kalmamıştı. Kızıl Çin'e boyun eğiliyordu. Öyle ise BMT'nin geleceği ile dünya karanlık, güvenilmez, tehlikeli bir döneme giriyor demektir. Bu olumsuz gelişmeden, Türkiye ve yeni demokrasimiz de, etkilenebilirdi.

⁹¹⁴ CLARK, Gen. M.W.; Tuna'dan Yalu'ya, s. 267.

⁹¹⁵ CLARK, Gen. M.W.; a.g.e, s. 32.

⁹¹⁶ CLARK, Gen. M.W.; a.g.e, s. s. 267-268.

⁹¹⁷ RIDGWAY, Gen. M.B.; a.g.e., s. 83.

⁹¹⁸ CLARK, Gen. M.W.; a.g.e, s., s. 268.

⁹¹⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

4. General Mac Arthur'ın Önerileri

ABD'nin Uzakdoğu Başkomutanı ve Kore'de BMT'nin Başkomutanı, General D. Mac Arthur, Aralık 1950'de Japonya'ya gelen ABD'nin Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Lawton Collins'e, Washington için Kore'de üç seçenek bulunduğunu anlatır:

Birinci Yol: Kore'de büyük çapta, takviyeye gerek olmadan "sınırlı savaşı" sürdürmek...

İkinci Yol: Kore'den çekilmek...

Üçüncü Yol: Çin topraklarını bombalamak, kıta Çin'i kıyılarını abluka altına almak, Chiang Kai-Shek'in (Formoza'nın) silâhlı kuvvetlerini: ABD'nin desteğinde Güney Çin Denizi'nde ve Kore'de savaşa sokarak, Çin'i cezalandırmak... Kızıl Çin önünde eğilmeye son vermek..."

Özellikle Kore'de sorumluluk yüklenen komutanlar ve ABD'nin kamuoyu; sınırlı savaşa karşıydılar. Çoğunluk Üçüncü seçeneğin uygulanmasından yanaydı.

Londra'nın General Mac Arthur'a karşı olması, Washington'u güçlendirir. Gen. Mac Arthur, Washington ile Londra'ya ağır gelmeye başlamıştı. Kore'de işler yoluna girince, O'ndan kurtulma kararı uygulanacaktı. Neticede; çoğu vakit olduğu gibi, bu defa da politika-nın dediği oluyordu. Yani Kore'de "sınırlı savaş" uygulanacaktı.

5. Başkan Truman'ın General Mac Arthur'a Mesajı

Başkan Truman 12.I.1951 günü Ulusal Güvenlik Kurulunu (Leahy, Eisenhower, Nimitz, Spaatz) toplantıya çağırır. Bu toplantıda, Gen. Mac Arthur'a ABD'nin uluslararası siyasî ilişkileri hakkında bilgi verilmesi kararlaştırılır.

13.I.1951 günü Truman, Mac Arthur'a aşağıdaki mesajı gönderir:

"Kore'deki duruma, burada azami dikkat gösterildiğini ve Amerika'nın geleceği ve dünyanın her tarafındaki hür insanların istikbali için fazlaca önemli olan bu sorun üzerinde doğru karar verebilmek üzere, bütün gayretlerin gösterildiğini bilmenizi isterim.

Bu mesajda, Kore'deki tecavüze karşı koymağa devamımıza etken olan milli ve uluslararası amaçlarımız hakkındaki görüşleri an-

latmak istiyorum. Tecavüzün önlenmesi için süratle dünya çapında bir teşkilât olarak kurmaya çalıştığımız Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin azami çaba göstermesini sağlama konusunda sizin kararınıza gerek duyuyoruz. Bu andaki harekât tarzımızın, Birleşmiş Milletlerin büyük bir bölümünün onayına uygun olması gerekir. Bu çoğunluğu sadece Birleşmiş Milletler teşkilâtının içinde bir çoğunluk düşünmüyoruz. Sovyetlerin bize karşı bir harekete girişmesi halinde, yardımlarına muhtaç olacağımız müttefik milletler olarak düşünüyoruz. Bunun askerî millî gücümüzü arttırıncaya kadar, çatışma bölgelerinin genişliği konusunda çok dikkatli hareket etmek zorundayız. Gelişmeler kaçınılmaz olsa veya Kore'deki harekâta bir miktar yardımı Japonya'nın veya Batı Avrupa'nın, büyük ölçüde savaşa neden olabilecek gelişmeler uygun görülmemektedir.

Kuşkusuz sınırlı kuvvetlerinize, büyük Çin Ordularına uzun müddet karşı koymanızın askerî bakımdan mümkün olamayacağını takdir edince, bu günkü dünya durumu karşısında emrinizdeki kuvvetleri, dünyanın veya başka bir yerin savunulması içinde muhafaza etmek gerekmektedir. Kore Yarımadasının önemli bir kesiminde tutunmak mümkün olmadığı takdirde, uygun ve yararlı görürseniz, başta.... olmak üzere Kore sahillerinin yakınındaki adalardan ve yukarıda bahsedilen konulardan bir kısmını destekleyen.... En kötü ihtimalle Kore'den çekilmek zorunluluğunda kalırsak, düşmanın bu çekilmenin askerî zarureten doğduğunu ve saldırıya devam edildiği sürece, böyle bir neticeyi; ne siyasî ne de askerî bakımdan kabul etmeyeceğimizi bilmesi gerekir.

Kore hakkında son karara varırken, daima Sovyetler Birliği'nin böyle bir tehdide karşı koyabilmek üzere, silâhlı kuvvetlerinin..... süratle arttırılmasını göz önünde tutmak zorundayız.

Dünya milletlerinin, önümüzdeki tehlikeleri açıkça ve gerçeği gördüğüne inanıyorum ve bu yolda gereken maddî-manevî yardımların yapılacağını ümit ediyorum. Birleşmiş Milletlerdeki bazı kuşku ve temenniler ortaya koymuştur. Bu kuşku üyelerin çoğunluğunun barışçı yolların hepsine başvurulmuş, olmak arzusuyla böyle davrandıklarını tahmin ediyorum. Bunun aynı noktada birleşmekte olduğuna ve bu neticenin savunulmasında çok önemli rol oynadığına inanıyorum.

*Millet, Kore'deki zor mücadelede sizin çok seçkin önderliğiniz altındaki kıtaların, pek kötü koşullar altında gösterdikleri fedakârlıklara minnettardır.*⁹²⁰

Truman, Gen. Mac Arthur'un düşüncelerini tam olarak öğrenmek üzere Tokyo'ya Ordu Kurmay Başkanı Gen. Lawton Collins'i gönderir. Mac Arthur ile görüşen ve cepheyi de gören Collins Tokyo'dan Washington'a, Gen. Mac Arthur'un ferahlatıcı mesajı ile döner. "General Lawton Collins Kore'de *"Askeri Durum"* ağır olmakla beraber BMK'nin;

– *Kore'de ağır kayıplara uğramadan, durumu idare edebilecekleri, BM Kuvvetlerinin Kore'den çekilmeyecekleri, Amerika'dan Kore'ye üç Tümen gönderilmesi ile Teagu hatında esaslı bir savunmaya geçebilecekleri,* Başkan Truman'a rapor edilir. Tokyo kararları 19.I.1951 günü basına da açıklanır. Geç de olsa ve beklediğimiz gibi olmasa da bir karar verilmişti. Kore terk edilmeyecekti.⁹²¹

Kore sorununu silâhla çözmeyi göze alan Kızıl Çin'in, silâhla yola getirilmesi gerekiyordu. Çini masaya oturtabilme için Kore'de *"Asker elinin"* güçlü bulunması gerekiyordu. BMK'nin çekilip durdukları şu günlerde, Kore'de varılacak bir ani ateşkes, dünyada paniğe, komünistlerin iyice azınalarına neden olabilirdi. Barışı yakalamak, daha çok güçleşebilirdi.

6. Kızılların İstekleri

Kıt'a Çin'i ile savaşın; Moskova'ya Avrupa yolunu açabileceği varsayımı, Washington'la Londra'nın elini kolunu bağlıyordu. Bu stratejik tehdidi, savuşturmak için politikacılar (askerlerle Dışişleri aksi görüşte), Kore'yi fedaya hazır görünüyordular.

Pekin ile Moskova, Washington'la Londra'nın bu kararından haberdardılar. Bu nedenle ateşkese yanaşmıyorlar, BMT'nin önerilerini kabul etmiyorlar, Kore'nin teslimini, tek koşul olarak ileri sürüyorlardı.

⁹²⁰ Kore Harbinde Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Muharebeleri, (1950-1953) s. 635.

⁹²¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

7. Kızılların Durumu

General Lin Piao'nun Ordularında işler; sanıldığı gibi yolunda mıydı? Çin Ordularının ikmalleri; kış koşulları ve uzayan ikmal mesafeleri nedeniyle iyice zorlaşmıştı. Bu durum; hareket hızı ile ilerleme mesafelerini oldukça sınırlıyordu.

Kızılar faaliyetlerini, BMK hava keşiflerinden saklamak için kamufle ve karanlıkta hareket etmeye, çok önem veriyorlardı. Bunda da başarılı olmaktadır. Hava bombardımanları Kızılara, beklediği kadar olmasa da, epey zarar verebiliyor ve onları geciktirebiliyordu.

8. Moral Bozukluğu

Kızıl Çin Kuvvetlerinin taarruzlarından bunalan BM Askerleri, büyük bir yılgınlık içindeydiler. Keşif görevi verilen birliklerden, doğru bilgiler pek alınamıyordu. "Keşfe gönderilen birimler;

— *Binlerce Çinli masalı ile geri dönüyorlardı.*

Tanklarla pekiştirilmiş çeşitli çaptaki birlikler bile, düşmandan açılan kuru-sıkı ateş üzerine, arkalarına bakmadan geriye dönerek,

— *Ateş yedik. İleri gidemedik!* abartılı raporları ile komuta karargâhlarını şaşırtıyorlardı.⁹²²

Hasılı savaşı yönetecek karargâhlar, düşmanın gerçek durumunu kavramakta çok zorlanıyorlardı.

Halbuki Kızılların durumu; hiçte parlak değildi. BMK'nin hava saldırıları, Çinlilerin yürüyüşlerini, muharebelerini ve kovuşturma hareketleri ile ikmal işlerini, çok zorlaştırıyordu.

Kızılların kış mevsiminin sert geçtiği Ocak ayını, mevzilerde geçirmek üzere tahkimata başladıklarından haberimiz olmamıştı. Çünkü BMK Kara Keşif Kolları düşmanı görür görmez; telâş içinde geri dönüyorlardı.

BM Birliklerinin düşmanla teması zayıflamıştı. Düşmanın ana kuvvetleri BMK mevzilerinin 15 km. kadar Kuzeyinde durmuş nefesleniyor, toparlanmaya çalışıyorlardı.

⁹²² YALTA, P.T.ğm. B.; Günlük.

III. SAVAŞIN DÖNÜM NOKTASINA DOĞRU

1. 8. Ordu Senin General

"Düşmanın bu duraklaması, General Mac Arthur'a ve 8. Ordu Komutanı Gen. M.B. Ridgway'e düşmana doğru yönelme, temas sağlama ve araştırma olanağını vermişti.

Washington masa başında düşmana taviz vererek, Kore Savaşı'ndan paçasını kurtarmak peşindeyken ve BM Askerleri de tehlikeli olmaya başlayan Kore topraklarından gitmek için çekilme emrini, dört gözle beklerlerken;⁹²³

"General Matthew B. Ridgway'in;

— *Kore'de taarruzda bulunmama izin var mı?* diye sorduğunda, General Mac Arthur'un;

— *8. Ordu senin!* cevabını verdiğinden; ne Washington'un ne General Lin Piao ile Pekin'in ve ne de cephedeki BMK'nin haberleri vardı. General Mac Arthur'ın kesin görüşü; *Kore'yi terk etmemektir.*

— *Takviye yok! Kızıl Çin'e saldırı yok denen;* O sıkıntılı, ümitsiz günlerde iki General;

— *Kore'yi terk etmeme kararı veriyorlar. Kızıl General Lin Piao, durma noktasına gelince, iki Generale gün doğar... O iki General beş yıldızlı Mac Arthur ile Gen. Ridgway idi.*⁹²⁴

2. Siyasiler Barış İçin, Generaller İse Kızılları Yola Getirmek İçin Uğraşırlarken

Kızıl Çin yönetimi de, 38° paralelde durmak sağ görüşünü göstermemişti. 14.I.1951 günü ajanslar Washington'un Ateşkes için Kızıl Çin'e şu önerilerini duyururlar:

BM ile ABD Kuvvetlerinin (Kızıl Çin'den söz edilmiyor.) Kore'den çekilmeleri,

Kore'nin BM'nin kontrolünde bulundurulması,

⁹²³ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁹²⁴ REES, D.; a.g.e.

Kızıl Çin dahil dört büyüklerin (Taiwan hariç) Formoza konusunu görüşmeleri,

ÇHC'nin, BMT'na alınmasının kararlaştırılması. Kızıl Çin'e duyurulunca, Çin Baş delegesi;

— Kore Savaşını durdurmak düşüncesinde olduklarını, fakat ateşkesin ellerini bağlayan bir tuzak olduğunu, ileri sürerek⁹²⁵ önerileri elinin tersi ile iterek red etmekle, iyi bir fırsatı teptiğinin farkında değildi.

Kızıl Çin'in bu tutumu, Gen. Mac Arthur'un beklediği bir anlayıştı. Çünkü Kızıl Çin Demokrasilerin bu ürkek tutumları nedeniyle zaferden emindi. Bu inanış ile önerileri anında red etmişti.

Diplomatların; hayrete düştükleri ve ne edeceklerini şaşırarak bir sırada; Kore Savaşının Başkomutanı ile Cephe Komutanı, yıpranmış ve sarsılmış kuvvetleriyle de olsa, düşmana boyun eğmeyeceklerini, dünyaya ve kızılara göstermenin, hazırlıkları içindeydiler.

Kore Savaşı'nın Diploması, Komuta, Birlik ve Birey olarak, en bunalımlı günlerinde; Ordunun başına, bozgun dalgalarını göğüsleyebilecek bir Generalin geldiği görülüyordu.

3. Chonan'da Endişeli Günler

Tugay; Chonan bölgesinde bulunduğu günlerde (8-23.I.1951) toparlanma ve dinlenme olanağı bulmuş, epey kendisine gelmişti. Tugay günden güne, ruhen ve fikren, düşmanla vuruşmaya hazırlanıyordu. Eğitime devam ediliyordu. Oyalama Muharebelerinde epey deney sahibi olmuştuk.

Türkiye ile irtibatımız kesilmiş gibiydi. Star Strips ve Tugayın Kutup Yıldızı (North Star) Bülteni olmasa, dünyadan haberimiz olmayacak. Evlerimizden haber alamamaktan, merak içindeydik.

BMK'nde ise, bunalım ve moral bozukluğu en yüksek noktaya varmıştı. Herkesin ağzında; *Teagu-Pusan-Tokyo ve Ev* lâfı dolaşıyordu. Gerillâ hareketlerinin; Taejon ile Teagu arasında yoğunlaşması, düşmanın bu yönde saldıracağını akla getiriyordu. Çinliler Kore işini silâhla halletmeye pek hevesliyidiler.

⁹²⁵ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Tugayımızın Kum Nehri'nin Sarı Deniz'e döküldüğü kumsaldan, Kore'yi terk edeceği söyleniyordu. Kore'yi tahliye plânlarının sözüm ona, gizlilik içinde yapıldığı haberlerine gülüyorduk. Kim bilir, bu balonlar birilerini yanıltmak için uçurulmuşta olabilirdi.

Çin'e Ateşkesi kabul etmesi için inanılmaz ödünler, önerildiği haberleri canımızı sıkıyordu. Siyasîlerin BMK'ne elden çıkmış ve kesin yenilgiye uğramış gibi bakmaları, onurumuza dokunuyordu. Ama inisiyatif kaçırduğumuz, askerin moralinin bozulduğu, kısacası Kore'de askerlerin ve Washington'da siyasî durumun iyi olmadığı açıktı.

Kore'de BMK'ni yüreklendirecek, cesaretlendirecek ve ümitlendirecek henüz, askerî ve siyasî en küçük olumlu bir gelişme yoktu.

4. General Ridgway'in BMK'ni Ateşlemesi

— *Niçin Buradayız? sorusuna;*

— *Hükümetlerimizin yasal organlarının verdiği kararlar nedeniyle buradayız.*

— *Niçin savaştığımıza gelince;*

— *Şu veya bu Kore köyü veya kasabası sorunu için savaşıyoruz. Arazi burada, sorunun bir parçasıdır.*

"Sorun Güney Koreli müttefiklerimizin bağımsızlık sorunu ile de sınırlı değildir. Bağımsızlık, daha geniş sorunların bir sembolü olup, o sorunların bir bölümüdür.

Gerçek sorunlar, Batı medeniyetinin Komünizmi yenip yenemeyeceği ve kendi esirlerini vuran, kendi vatandaşlarını köleleştiren ve insanlık onuru ile alay eden kişilerin kuralları yerine, bireysel hakları kutsal sayan insanların kurallarını getirip getirmeme sorunudur. Tanrının yardımı ile kendimizi idare etme veya tanrısız bir dünyanın ölü varlığı içerisinde yok olup gitme sorunudur.

Eğer bunlar doğru ise, ki bana göre doğrudur, her türlü iddianın ötesinde, bu savaş, yalnız Koreli müttefiklerimizin bağımsızlık savaşı ve milli yaşama savaşı değildir. Bu savaş şerefli ve bağımsız bir milli varlık olarak, bizzat kendi hürriyetimizi ve kendi yaşamımızı sürdürmek için verdiğimiz bir savaştır.

Yaptığımız ve yapacağımız fedakârlıklar başkaları için değil, bizzat kendi savunmamız içindir.

*Son tahlilde sorun, komünizmin mi yoksa bireysel özgürlüğün mü Kore'de egemen olacağıdır.*⁹²⁶

5. Komutanların Tugayı Ziyaretleri Sürüyor

General Şahap Gürler, Uzakdoğu'dan ayrılmadan önce, Tugayı bir kez daha ziyaret etmek üzere, Chonan'a gelir.

General Şahap Gürler 10.I.1951 günü; 25. Piyade Tümenini ziyaret eder. I. Kolorduyu ziyarete giden Generale, Kolordu Karargâhında bir akşam yemeği verilir. General Gürler; 11.I.1951 günü Kore'den ayrılır.

8. Ordu Komutanı General Matthew B. Ridgway; Chonan'da Tugayı ziyaret eder. General Tugaya övücü sözler söyler. Tugayın ihtiyaçlarını araştırır.

General T.Yazıcı, Ordu Komutanı M.B. Ridgway'e; *"Tugaya mektupların gelmediğini söyler. 24 saat geçmeden birkaç çanta dolusu mektup gelir."*⁹²⁷ Amerikalı Generallerin sorunları, anında çözmelerine bayılıyoruz. Amerikalı Generaller sık kullanılan;

— *Soralım, bir bakalım, sözcüklerini hemen hiç kullanmıyorlar.*

O günlerde, işleri başlarından aşkın generallerin, Türk Tugayını ziyaret etmeleri, hoşumuza gidiyordu. Çünkü Tugaya verilen önemi ve yakın ilgiyi gösteriyordu.

Washington'dan Kore'ye, durumu görmeye gelen ABD Genelkurmay Başkanı General Lawton Collins de, Chonan'da bulunan Türk Tugayını ziyarete gelir. "General L. Collins General Tahsin Yazıcı'ya;

— *BM Kuvvetlerine Kunu-rî'de dört altın gün kazandırdınız. Büyük iş başardınız. Övünebilirsiniz*⁹²⁸ der. General özellikle Tokyo'daki General Hospital Hastanesinde yatan, yaralı askerlerimizin dayanıklılıklarından takdirle söz eder.

⁹²⁶ Esra Tercüme Bürosu; İngilizceden Türkçeye çevrilmiş. R.BAYKALDI, Yeminli Mütercim.

⁹²⁷ YAZICI, Gen. T.; Anlattıkları. YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁹²⁸ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Resim 68: ABD Kurmay Başkanı Collins Gen. Lavton, Türk Tugay Komutanı Yazıcı'yı tebrik ediyor (Gen. T. Yazıcı'nın arşivi).

Hasılı, Türk Tugayı, Alman basınının dediği gibi;

— *Çinliler, Kore Savaşı'nın sürprizi iseler, bu Savaşın Yıldızı, Türklerdir. Bu onur verici övgüler; bir yandan kıvancımızı, diğer yandan da sorumluluğumuzu arttırıyordu.*⁹²⁹

IV. TÜRK TUGAYI'NA KEŞİF GÖREVİ VERİLİYOR

1. İngiliz Tugayından Ayrılıyoruz

"İngiliz Tugayı emrinde bulunan I. Piyade Taburuna 241. Piyade Alayından; 23/24.I.1951 gecesi saat 21.00 sularında gelen emirde;

— *Tugayın görev aldığı 24.I.1950 günü Güneye hareket edeceği, I. P. Tb.'nun da Alaya katılması emrediliyor.*⁹³⁰

⁹²⁹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

⁹³⁰ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

Savunma mevziindeyiz. Düşman henüz görünmedi. Güneye gitmek, cepheden uzaklaşmak, çekilmek oluyor. Hayırlısı Allah'tan. Bakalım bunun sonu nereye varacak. Bu gidişle Kore'yi terk edeceğiz galiba... Nereye niçin gittiğimiz söylenmiyor.

24.I.1951 sabahı saat 09.30'da mevzilerimizi teslim ettik. Öğle yemeğimiz, erlerin uğursuz saydıkları söğüş hindi eti idi. Erlere bakılırsa, Hindi eti verildiğine göre, Tugayın önünde çetin günler vardı.

İngilizlerle birlikte, savunma hattında geçirdiğimiz bir hafta; birbirimizi tanımamıza yetti. Birlikte çalışmaktan çok memnun kalmıştık. Taburumuza, başta İngiliz Tugay Komutanı olmak üzere, İngilizlerden, ilgi ve yardım gördük. İngilizlerden ayrılma emrini aldığımızda, üzüldüğümüzü söylemeliyim. Kısa zamanda iyi kaynaşmıştık. İngiliz Tugay Komutanı I. Tabur Komutanına;

— *Sizinle çalışmaktan çok memnunuz. Sizden ayrılmayı istemiyoruz. Üst komutanlara; Türklerle İngilizlerin birlikte savaşmalarını önereceğim. Tekrar beraber çalışmak ümidi ile size, bu yeni görevinizde başarılar dilerim*⁹³¹ der.

Bizde İngiliz Askerleri ile beraber, yan yana vuruşmaktan yanaydık. Çünkü birbirimizi eskiden beri, iyi tanımaktaydık. Asker olarak birbirimize güvenebileceğimizi biliyorduk. İki ulus, imparatorluktan geliyorlardı. Olaylara bakışımızda bile yakınlık vardı. İngilizlerin de ağır başlı; kuvvetli gelenekleri vardı.

İngiliz Tugay komutanının sözlerine bakılırsa; bizim muharebe-ye sürülmekte olduğumuzdan haberi olmalıydı. Kamyonlar geldi. İkinci vakti yola koyulduk. İngiliz Subay ve Erleri bizi uğurladılar. Hepsisi çok candan ve heyecanlıydılar.

Bize güneye gideceğimiz söylenmişti. Fakat biz Kuzeye doğru gidiyorduk. Bu işte bir iş vardı.

Bir an yolu şaşırdık. Tugay Trafik Kıt'ası gene ortalıkta görünmüyordu. Elimizde harita yok. Sanki harita yalnız Karargâha gerekli. Ne kadar hatırlatsak da, bize bir türlü Harita verilmiyor. Nihayet ana yola çıktık. Tabur Tugayın konvoyuna yetişti.

⁹³¹ YALTA, P.Tğm. B.; Günlük.

2. Teagu-Pusan-Tokyo In Home

Bizim Kuzeye doğru gidişimizi gören BM Askerleri hayretle;

— *Nereye?* diye sesleniyorlar. Bildiğimizden değil, onlarla dalga geçmek için;

— *Seul-Pyongyang-Kunu-ri- İn Yalul!*.. diye bağıryoruz. Onlar da; olmayacak işmiş gibi gırtlaklarını yırtarcasına;

— *Hayır! Allah oraları kahretsin... Pusan-Tokio-In Home!*.. diye bağıryıyorlardı... Buna da, biz gülüyorduk.

İşte o günlerde, Kore'de hava böyleydi. Asker savaşmak istemiyor. Geri çekilmeler askerleri iyice yıldırmıştı. Herkes, bir an evvel eve gitmek istiyordu.

Yol alırken, kulaklara bir açıklama fısıldandı;

— *Ansong'a gidiyoruz. Yapılacak taarruza katılacağız. Erlerimizin söyledikleri çıktı... Hindi eti bize taarruzu haber vermişti.*

Bugün hava açık, yağışsız, rüzgârsız güneşli... Çok güzel... Güneş kavuşurken Ansong göründü... Hava kararırken Ansong'a vardık. Hafif yokuş bir sokak kenarında durduk. Gece ilerlerken, soğuk da hissedilmeye ve kar yağmaya başladı.

3. Tugayın Aldığı Görev Öğrenildi

— *24/25.I.1951 gecesi Ansong'da kamyonlarda geçirilecek. Sabah saat 07.00'de, ileri harekâta geçilecek. Sowon istikametinde; iki aşamada, II. Taburla III. Tabur Birinci Hatta, I. Tabur ihtiyatta olmak üzere, Keşif Taarruzu yapılacak,* dendi. Görev düşmana taarruzdu. Aylar sonra, ilk defa Çinlilerin üzerine gidiyorduk.

Bu inanılması çok zor bir hareketti. Gerçekten o sırada dünyanın, BM Askerlerinin ve Çinlilerin akıllarından geçirmediikleri bir hareket varsa, o da Kızılara Taarruz etmemizdi. Bunda akıl ve cesaret ile kıtaya güven vardı.

Askerce kararlaştırılmış bir plânla, askerler iyi sonuç alabilirlerdi.

Bu çetin ve önemli ilk adım için güvenilir, güçlü birlik üzerinde durulmuş. Bu görevin Türk Tugayına verilmesini 8. Ordu Komutanı General Matthew B. Ridgway'in emrettiği, hatta Başkomutan General Mac Arthur'un da;

— *Gerçi Türkler Kunu-ri'de ağır kayıp verdiler. Gene de düşmanı keşfetmeye, Türk Tugayını gönderiniz. Türklerden gelecek raporlara göre karar verilir*⁹³² dediği söylentileri, bize kadar geldi. Türk Tugayından, güvenilir bir birlik olarak söz edilmesi, Kore gerçeği idi. BMK'nin Kore Savaş folklorunda, Türk Tugayının saygın bir yeri olduğu görmezlikten gelinemez.

Operation Wolf Hunt (Kurt Avı) adı verilen harekât, Türk Tugayının Kunu-ri muharebelerinden sonra katıldığı ikinci şanlı muharebe oluyordu.

Savaşın gidişini değiştiren ve Türk Tugayına Mümtaz Birlik (Distinguish Unit Station) Nişanını kazandıran, Kumyangjang-ni Muharebesi, bir başka onur sayfasıdır.

⁹³² YALTA, P. T'ğm. B.; Günlük.

DİZİN

ÖZGEÇMİŞ

Bahtiyar Yalta, Balkan Savaşı'ndan sonra, Kosova'dan Söğüt Kasabası'na, oradan Adapazarı'na, sonunda tekrar Trakya'ya geçerek, Şarköy'ün Ormanlı (Kestanbol) köyüne yerleşen ailenin, ilk çocuğu olarak, 6 Mayıs 1925'te dünyaya gelir.

Aile çocuklarını okutmak için köyü terk ederek, şehre, Tekirdağ'a göç eder.

Tekirdağ'da Süleyman Paşa İlk ve Tekirdağ Orta Okulu'nda okur. Akşehir'de Maltepe Askerî Lisesi'ni, Ankara'da Kara Harp Okulu'nu bitirerek, Piyade Asteğmeni olur. Çankırı'da Piyade Atış Okulu'ndan Teğmen rütbesiyle, İstanbul Kağıthane'de 246. Piyade Alayının 4. Ağır Bölüğüne atanır. İstihkâm Okulu'ndaki kurstan sonra, 23. Piyade Tümeni Çavuş Talimğâhında görevlendirilir.

Ağustos 1950'de gönüllü olarak, Kore'ye gider. Tugayın 241. Piyade Alayının 4. Ağır Bölüğünde Havan Takımına atanır. Kore'de bulunduğu sırada Üsteğmenliğe yükselir.

Kore Savaşı'ndan döndüğünde Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayının Karargâh Bölüğü İstihkâm Takımına, 1954 yılı Ağustosunda Kars Hudut 241. Piyade Alayının Akyaka (Kızılçakçak) Hudut 3. Piyade Bölüğüne ve Ağustos 1956'da yüzbaşılığa yükseltilerek, Ankara'nın Çubuk kazasındaki 230. Piyade Alayının 3. Piyade Bölük Komutanlığı'na atanır.

1957-1959 yıllarında Kara Harp Akademisi'nde okur. Stajını İstanbul Boğazi Anadolu Kavağında 81. Deniz Piyade Taburunda tamamlar. Ağustos 1960'da Kara Harp Okulu Öğrenci II. Tabur Komutanlığı'na getirilir.

Şubat 1962'de emekli edilir.

Ticaret, gazetecilik ve yöneticilik yapar. Kurucusu olduğu Korsavaş Derneği'nin Genel Başkanlığı'nda bulunur.

Evlidir. İki kızı* vardır.

* Oğlu Recep Gökhan Yalta, 15 Mayıs 1993 günü Selçuk'ta trafik cinayetinde eşi ile birlikte katledilir.